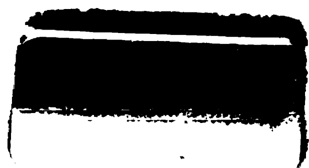

KANCELLIETS BREVBØGER

VEDRØRENDE DANMARKS INDRE FORHOLD.

I UDDRAG

UDGIVNE VED

L. LAURSEN

AF

RIGSARKIVET.

1584—1588

KØBENHAVN.
I KOMMISSION HOS C. A. REITZEL.
TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE
(AXEL SIMMELKIÆR)
1906.

1584.

3. Jan. (Skanderborg). Til Manderup Parsberg og Claus Glambeck. Da Christoffer Gøye til Afuensberg, der nu har bevilget Kronen 1 Gaard i Thange i Liusgaardtz Herred til Mageskifte, til Erstatning for denne Gaard og det af hans Gods, som Kongen tidligere har taget mod Løfte om Vederlag, nemlig 1 Bol i Hatz Herred og hans Part i Aarup Mølle i Hofuilbierg Herred, har begæret Moesgaard og 1 Gaard i Elsberg By og Sogn og 1 Bol i Viune[1] By og Sogn i Liusgaardtz Herred og, hvis Kronens Gods er bedre end hans, vil udlægge denne yderligere Fyldest, skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 439 b.

4. Jan. (—). Befaling til Petter Reidtz at beholde Kongens Foler i Klosteret, da de endnu ikke ere saa gamle, at de kunne berides. Da han melder, at han har sluttet Kontrakt med en Tømmermand og en Blytækker om at istandsætte det meget bygfaldne Spir paa Sore Klosters Kirke for en c. 200 Dlr., meddeles ham, at han maa lade Arbejdet udføre, hvis det kan gøres for 200 Dlr., men ellers ikke. Kongen saa gerne, at Byggeriet paa Andtuorskouf Kloster enten var færdigt eller blev helt indstillet, for at den Bekostning en Gang kan faa Ende. Sj. T. 15, 278 b.

7. Jan. (Havreballegaard). Rasmus Pederssen i Essenbeck Ladegaard, der er beskikket til Delefoged og af den Grund maa forsømme sin egen Næring, fritages indtil videre for Halvparten af sin aarlige Landgilde for bedre at kunne varetage sin Bestilling og for at kunne forbedre sin Gaard saaledes, at Kongen og hans Folk kunne faa bekvemme Kamre deri, naar de komme did. Udt. i J. R. 3, 582.

---

[1] Vium.

1

8. Jan. (Havreballegaard). Aabent Brev, hvorved Kongen lover at tilskøde Hans Johanssen til Hundtzlund, der nu har tilskødet Kronen sin Gaard Foubitzlet med tilliggende Gods i Slesvig[1], Gafuenøe Kloster med tilliggende Gods, saaledes som afdøde Michil Seested sidst havde det, og Bogøe, som han nu selv har i Værge til Hindtzgafuel, saasnart han faar klare Jordebøger derover og i det allerseneste inden Fastelavn. Sj. R. 12, 304.

— Befaling til Niels Parsbierg at overlevere Hans Johanssen paa Hindtzgafuel, der har tilskiftet Kronen sin Gaard Fobitzslet for Gafuenø Kloster, dette Kloster med alt det Gods, som hans Fader[2] Michel Sested har haft Livsbrev paa, samt en Jordebog over Klosterets Gods og de til Klosteret hørende Breve, Registre og Inventarium. Han skal ligeledes sende Kongen en Jordebog over Klosterets Gods og Register over Inventariet. J. T. 2, 440.

— Følgebrev for Hans Johanssen til Bønderne under Gafuenø Kloster. Udt. i J. T. 2, 440 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen giver Hendrich Rammel og hans Arvinger samme Friheder og Privilegier som de her i Riget fødte Adelige og tilskøder ham og hans ægte Livsarvinger og i Tilfælde af, at han dør uden saadanne, hans Broder Pouel Rammel og hans ægte Livsarvinger Beckeskouf Kloster med mere Gods. Sk. R. 1, 434. (Se Kronens Skøder.)

— Til Kirkeværgerne for alle Landsbykirkerne paa Fyen og Langeland. Da Byggeriet paa St. Knudtz Klosters Kirke i Otthense endnu ikke er færdigt, men har maattet standses paa Halvvejen og ikke kan fuldføres uden yderligere Hjælp, skulle alle Landsbykirkerne, der trods den tidligere ydede Hjælp endnu skulle være ved godt Forraad, i Aar komme Kirken til Hjælp med Tredjeparten af deres Indkomst. Erick Lycke skal modtage Hjælpen og i Forening med Superintendenten og Borgemestre og Raad i Otthense udelukkende anvende den til Byggeriet paa St. Knudtz Klosters Kirke. F. R. 1, 362 b.

— Aabent Brev, hvorved det forbydes de jordegne Bønder paa Langeland, der skulle have forhugget deres jordegne Oldenskove stærkt, herefter at hugge nogetsomhelst i dem uden Udvisning af Lensmanden paa Thranekier eller hans Fuldmægtig, da deres

[1] Hans Johanssens Skødebrev til Kronen, dat. 9. Jan. 1584, Havreballegaard, er indført J. R. 3, 583. (Se Kronens Skøder.) [2] o: Svigerfader.

Huggeri ikke alene er til Skade for dem selv og særlig deres Arvinger, men ogsaa ulideligt for Kronen, hvor denne har Fællig med dem, eller hvor deres Skove have Paaløb til Kronens Skove. Lensmanden skal føre Opsigt med dette Forbuds Overholdelse og være forpligtet til, naar de begære det, at anvise dem Bygningstømmer og Ildebrændsel til Skellighed i deres Skove uden Betaling. F. R. 1, 363.

8. Jan. (Havreballegaard). Las Pederssen i Vissing, Pouel Nielssen i Galten, Matz Giorssen i Vintherslef og Knud Perssen i Handberg[1], der ere beskikkede til Sandemænd i Galthen Herred, fritages formedelst den dermed forbundne Besværing for at gøre Ægt og Arbejde, naar de ere opkrævede for at gøre Sandemændstov, men ellers ikke. J. R. 3, 582 b[2].

9. Jan. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Eyller Grubbe, Rigens Kansler, har berettet, at han ved den sidste Møntforandring har mistet $106^1/_2$ Dlr. i Indtægt af Thryggeveldt Len, skal Christoffer Valckendorff afkorte dette Beløb i hans Afgift og indskrive det i Regnskabet; til Byggeri paa Muren paa Vordingborg Slot maa Eyller Grubbe anvende 100 Dlr. Sj. T. 15, 279.

— Til Arrild Uggerup. Maren Las Andersens, Borgerske i Landtzkrone, har berettet, at hendes afdøde Fader Mogens Jenssen af tidligere Konger har faaet Livsbrev for sig og sine Børn, det ene efter det andet, paa Mossegaard i Kulden i Skaane, hvilket Brev er blevet stadfæstet af Kongens Farfader, Kong Frederich, og hun mener nu i Henhold hertil at burde have Gaarden efter sin Broder Hendrich Mogenssens Død. Han skal uhindret lade hende faa Gaarden, hvis hun efter Kongens Farfaders Brev er berettiget dertil. Sk. T. 1, 351 b.

— Til Kapitlet i Lund. Da Kongen har bevilget, at Ofue Brahe til Thunbyeholm maa faa noget af Kapitlets Gods til Mageskifte for tilbørligt Vederlag paa et for Kapitlet belejligt Sted, skal Kapitlet besigte og ligne begge Parters Gods og, hvis Kapitlet kan være tjent med Mageskiftet, bringe det til Udførelse. Sk. T. 1, 352.

— Til Eyller Grubbe, Rigens Kansler. Da Kongen har bevilget, at Mogens Hendrickssen, Borgemester i Otthense, maa faa et Stykke Jord af Provstegaardens Ejendom, som Eyller Grubbe er forlenet med, til Mageskifte for noget af sin Jord, skal Eyller

[1] Hadbjærg, Galten H. [2] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. 2. R. III. 356.

Grubbe med det første lade Mageskiftet gaa for sig og passe paa, at Provstiet i alle Maader faar Fyldest. F. R. 1, 364.

9. Jan. (Havreballegaard). Til Jørgen Skram og Jacob Seefeldt. Da Jacob Høg til Thrudtzholm har begæret 5 Gaarde og 1 Bol i Hemb, som høre under Marriager Kloster, Margaard i Siem[1] med Siem Sø, som Lauritz Krusse, Befalingsmand paa Holmen, har i Forlening, og Kronens Rettighed i følgende Kirkegods: 1 Gaard og 1 Bol i Skiellerup, 1 Gaard og 1 Bol i Siem med et Stykke Kirkeskov, kaldet Hestbore, ved hans egen Skov og et Stykke Skov, kaldet Hafue Kirkeskov, ved Hafuebeck, som Palle Juel nu har i Forlening, til Mageskifte for 1 Gaard og 1 Bol i Sønder Bindtzlef i Huorns Herred, 1 Mølle i Vindbles i Gieløf Herred og noget Gods paa Laaland, som Steen Brahe, Hach Ulfstand og Henning Gøie skulle besigte, skulle de med det første besigte Godset i Jylland, ligne alt Godset, saasnart de faa Besigtelsen over Godset paa Laaland, og indsende Besigtelserne. Kongen forbeholder sig dog Ret til efter Besigtelsen at afslaa Mageskiftet. J. T. 2, 444.

— Til Steen Brahe, Hack Ulfstandt og Henning Giøe. Da Jacob Høg til Thrudtzholm har begæret noget Krongods og Kronens Herlighed i noget Kirkegods i Jylland til Mageskifte blandt andet for 1 Gaard i Fielde, 1 Gaard og 1 Bol, kaldet Hattings Jord, i Døllefelde, 1 Gaard i Hiellom og 1 Gaard i Rødby i Muosse Herred paa Laaland, skulle de med det første besigte Godset paa Laaland og sende Besigtelsen til Jørgen Skram og Jacob Seefeld. F. T. 1, 444.

— Aabent Brev, at Hans og Jørgen Pederssen, Borgere i Randers, uden Indfæstning maa beholde et Stykke Eng ved Randers, som en tidligere Lensmand paa Drotningborg har udlagt dem for en anden Eng ved Biellerup Ladegaard, som deres Fader havde fæstet af Abbedissen i Mariagger Kloster og faaet Kongens Faders Stadfæstelse paa for sin og et af sine Børns Levetid; de have berettet, at der nu gøres dem Hinder paa den udlagte Eng, medmindre de kunne faa særlig Bekræftelse af Kongen derpaa. Lensmanden skal sætte Engen for en aarlig Afgift til Drotningborg Slot og lade Afgiften indskrive i Slottets Jordebog. J. R. 3, 586.

— Til Manderup Parsberg. Da Kongens Dyrevogter har opdaget, at Hendrich Sandberg til Kiersholm har jaget Dyr paa

[1] Sem, Onsild H.

Kronens Enemærkeejendom til Gaarden Møgellum i Silckeborg Len, som Kongen har tilskiftet sig af Fru Karen Krabbe, Niels Skiels Enke, og da Kongen, der med ikke ringe Tab har tilskiftet sig denne Gaard og andet Gods for at danne sig en Fredejagt og derfor med des større Fortrydelighed ser paa saadan Uvilje af en Undersaat, ikke paa nogen Maade vil eftergive Hendrich Sandberg det, skal han saa skarpt som muligt tiltale ikke alene Hendrich Sandberg, men ogsaa hans Tjenere, der have været med ham, baade den, der undløb med den skudte Hare, og den, der blev greben paa Marken hos Hendrich Sandberg og ført til Silckeborg, og ikke for nogens Vild eller Anseelse forsømme Sagen. Han skal med de 750 Dlr., Kongen sender ham, indløse de 3 Gaarde i Varthrup[1], som Hendrich Sandberg har i Pant. J. T. 2, 440 b.

9. Jan. (Havreballegaard). Til Jørgen Rossenkrantz og Jørgen Skram. Da Kansler Niels Kaas til Thaarupgaard har begæret Kronens Rettighed i 4 jordegne Bøndergaarde, 5 Gaarde, der høre under Aarhus Kapitel, og Kronens Herlighed af 1 Kirkebol i Vintherslөf i Galthen Sogn og Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Støfring, 2 Gaarde i Melderup, 1 Gaard i Lindbierg og 1 Gaard i Farup[2] i Støfring Herred, 1 Gaard i Aarup og 1 Gaard i Jungstrup[3] i Sønderliung Herred og 1 Gaard i Liungbye i Kallø Len, skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 441.

— Til Jørgen Rossenkrantz og Jacob Seefeldt. Da Fru Karen Banner, Gregers Ulfstandtz Enke, har bevilget Kronen 2 Gaarde i Christrup Birk i Drotningborg Len, 1 Gaard i Løfuelstrup samt 1 Gaard i Fellitzlef i Sjælland til Mageskifte for Aarhus Kapitels Gods i Fløistrup, for hvilket Kongen vil udlægge Kapitlet Vederlag paa andre Steder, og Kronens Herlighed af en Kirkegaard, som Præsten i Huirring har Landgilden af, og har tilbudt at ville udlægge Kronen yderligere Fyldest, hvis dennes Gods er bedre end hendes, skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den; hvis hendes Gods ikke er saa godt som Kapitelsgodset, skulle de straks faa at vide, hvad Gods hun yderligere vil udlægge, og ligesaa besigte det. J. T. 2, 442.

— Befaling til Jørgen Rosenkrantz om, saasnart ovennævnte Mageskifte har fundet Sted, at udlægge Aarhus Kapitel Fyldest af Kalløe Slots Gods for det Gods, det mister, og sende

---

[1] Vattrup, Lysgaard H. [2] Faarup, N. Hald H. [3] Ingstrup, Nørlyng H.

Kongen en Fortegnelse over det udlagte Gods, for at han derefter kan give Kapitlet Brev. J. T. 2, 443.

9. Jan. (Havreballegaard). Lignende Befaling til Jørgen Skram om af sit Lens [Dronningborg] Gods at udlægge Aarhus Kapitel Fyldest for det Kapitelsgods i Vintherslof, som Kansler Niels Kaas faar. Udt. i J. T. 2, 443.

— Til Jørgen Skram og Niels Skram. Da Manderup Parsbierg har begæret Kronens Rettighed i 1 jordegen Bondegaard i Bøstrup[1] i Grandsløf Sogn i Houilberg Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Vestrup, 1 Gaard i Stenildt og 1 Bol i Atrup, skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 443 b.

10. Jan. (—). Til Adelen over hele Riget. Da Danmarks Riges Raad for nogle Aar siden har udvalgt Kongens Søn, Hertug Christian, til Kongens Efterfølger og menige Adel og Ridderskab i Danmark og Norge samtidig have lovet at ville hylde ham, naar det begæredes, har Kongen nu efter Rigsraadets Betænkning bestemt at lade sin Søn hylde i hver Landsdel og fastsat Hyldingen til 8. Juli i Ringstedt for Sjælland, Møen, Laaland og Falster, 26. Juni i Otthense for Fyen og Langeland, 15. Juni i Viborg for Jylland og 20. Juli i Lund for Skaane, Halland, Blekinge, Gotland og Bornholm, hvorfor det befales dem alle personlig at møde til ovennævnte Tid og Sted for at høre, hvad der bliver foregivet om Kongens Søns Hylding. Sj. T. 15, 283 b.

— Befaling til Bønderne over hele Riget om fra hvert Herred at sende Herredsfogden, 4 Sandemænd og 4 andre lovfaste Dannemænd (i de Herreder, hvor der efter Loven ingen Sandemænd ere: Herredsfogden og 8 agtede Dannemænd) med Herredsseglet, hvor de have et saadant, og Fuldmagt fra menige Herredsmænd til den By, hvor Hyldingen skal finde Sted, til den fastsatte Tid for at høre, hvad der bliver foregivet om Kongens Søns Hylding, og samtykke i, hvad de andre Undersaatter gøre. Sj. T. 15, 284 b.

— Befaling til alle Stiftslensmænd over hele Riget om selv at møde til Hyldingen, forkynde Brevet til Adelen i Stiftet, tilskrive hver enkelt Adelsmand og sende ham Kopi af Brevet og lade Brevet til Bønderne forkynde paa alle Herredsting i deres Len. Sj. T. 15, 285 b.

---

[1] Bidstrup.

10. Jan. (Havreballegaard). Befaling til alle de Lensmænd[1], der have Herreder, at lade Brevet til Bønderne forkynde paa alle Herredsting i deres Len. Sj. T. 15, 286.

— Befaling til Superintendenterne over hele Riget, Dr. Pouel Madtzen i Sjællands Stift, M. Niels Huid i Skaane Stift, M. Hans Laugessen i Riiber Stift, M. Lauritz Bertelssen i Aarhus Stift, M. Peder Thøgerssen i Viiborg Stift, M. Jørgen Morthenssen i Vendelbo Stift, M. Niels Jespersen i Fyens Stift og M. Mouritz Chrestenssen Glad paa Gulland om personlig at møde til Hyldingen til fastsat Tid og Sted, høre, hvad der bliver foregivet derom, og lade sig finde villige. Medfølgende aabne Brev til Provster og Præster om Hyldingen skulle de lade forkynde, tilskrive alle Herredsprovster i Stiftet og sende dem Kopi af Brevet. Sj. T. 15, 288. Origg. (til Superintendenterne i Ribe, Vendelbo og Viborg Stifter) i Provinsark. i Viborg.

— Lignende Befaling til Prælater og Kanniker i Kapitlerne om at møde personlig med Kapitlets Segl (hvor der ikke er Kapitler, som i Otthense og Olborg, skal Superintendenten møde med 2 Sognepræster fra hver af de to Byer). Udt. i Sj. T. 15, 288. Orig. (til Kapitlet i Viborg) i Provinsark. i Viborg.

— Befaling til Provster og Præster i Danmark om til fastsat Tid og Sted fra hvert Herred at sende Herredsprovsten og 2 Præster med Fuldmagt fra alle Præsterne til Hyldingen af Kongens Søn, Hertug Christian (til Gulland: lade 4 Provster og Præster møde i Lund) for at høre, hvad der bliver foregivet om Hertugens Hylding, og samtykke i, hvad de andre Undersaatter gøre. Sj. T. 15, 289. Origg. (til Provster og Præster i Ribe, Vendelbo og Viborg Stifter) i Provinsark. i Viborg.[2]

— Befaling til Købstæderne[3] i Danmark om til fastsat Tid og Sted fra hver Købstad at sende Borgemestrene, 2 Raadmænd og 4 fornemme Borgere med Byens Segl og Fuldmagt fra alle Borgerne til Hyldingen af Hertug Christian for at høre, hvad der bliver foregivet om Hyldingen, og samtykke i, hvad de andre Undersaatter gøre. Sj. T. 15, 290[4].

— Befaling til Hendrick Brahe at give Rodne, Nexøe, Svannicke og Hasle paa Bornholm Ordre til at sende Fuldmægtige af Borgemestre og Raad til Lundt med Byernes Segl. Udt. i Sj. T. 15, 291 b.

---

[1] De opregnes alle med deres Len. [2] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 371 f. [3] De opregnes alle. [4] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. I. 543 (efter Orig. i Raadstuearkivet).

10. Jan. (Havreballegaard). Befaling til Rigsraaderne Niels Kaas, Kansler, Peder Gyldenstiern, Marsk, Peder Munck, Admiral, Jørgen Rossenkrantz, Eyller Grubbe, Rigens Kansler, Christoffer Valckendorff, Rentemester, Steen Brahe, Jørgen Skram, Mandrup Parsberg, Christoffer von Dhona, Erich Hardenberg, Hack Ulfstand, Anders Bing, Hendrick Belov, Axel Gyldenstiern, Coruitz Viffert, Absalon Giøe, Jacob Seefeldt, Hendrick Brahe, Breide Randtzov, Chresten Skiel og Albret Friis om alle at møde til Hertug Christians Hylding i Viiborg 15. Juni, uanset at de ogsaa skulle møde til Hylding hver i sit Land, og siden møde til Herredag i Otthense 27. Juni. Udt. i Sj. T. 15, 292 b.

— Til Indbyggerne i Danmark. Da Kongen trods den af ham og Rigsraadet tidligere trufne Bestemmelse om, at der aarlig skal holdes Herredag, sidste Aar formedelst Rigets Bestillinger og anden Ulejlighed ikke selv har kunnet sidde Retterting, har han bestemt i Aar at ville holde en almindelig Herredag i Otthense 27. Juni og da selv i Forening med Rigsraadet sidde Retterting. Det befales alle, der ville have Sager for og endnu ikke have udtaget Stævning, at gøre dette med det første, dog maa ingen Sager indstævnes for Herredagen, som ikke i Forvejen ere paadømte paa Herredsting og Landsting eller ere Sager, som skulle paadømmes af Kongen og Rigsraadet. Sj. T. 15, 294. Orig. (til Aastrup Len).

— Befaling til Stiftslensmændene Albret Friis i Riiber Stift, Jacob Seefeldt i Aarhus Stift, Niels Skram i Viiborg Stift, Fru Karen Friis i Vendelboe Stift, Hendrick Belov i Koldinghus Len, Claus Glambeck i Skanderborg Len, Erick Løcke og Lauritz Brockenhus paa Fyen og Langeland, Lauge Beck i Sjællands Stift, Johan Thaube i Frederichsborg og Kroneborg Len, Coruitz Viffert i Skaane, Halland og Blekinge, Hendrick Brahe paa Bornholm, Hack Ulfstand paa Laaland og Henning Giøe paa Falster om at forkynde ovenstaaende Brev paa alle Herredsting og i alle Købstæder i deres Stift. Sj. T. 15, 294 b.

— Befaling til Landsdommerne Jørgen Skram, Malthi Jenssen og Mouritz Stygge i Jylland, Morthen Brock i Fyen, Anders Dresselberg i Sjælland, Gregers Juel paa Langeland, Rubeck Pors paa Laaland og Falster, Axel Gyldenstiern i Skaane, Biørn Knudtzen i Sønder Halland, Coruitz Lauritzen i Nørre Halland og Peder Hanssen paa Bornholm om at forkynde ovenstaaende Brev. Udt. i Sj. T. 15, 295 b.

10. Jan. (Havreballegaard). Til Bønderne over hele Danmark. Da der endnu paahviler Riget en stor Gæld fra sidste Fejde, for hvilken en Del af Rigets Len og Gods er sat i Pant, har Rigsraadet, for at Lenene og Godset kunne blive indløste og Riget en Gang for alle komme ud af denne besværlige Gæld, bevilget Kongen en almindelig Skat af Bønderne over hele Riget (i Halland og Blekinge: halv Skat), saaledes at hver 20 jordegne Bønder skulle lægges i Læg og give 40 Dlr., hver 20 Bønder, der ikke have frit Jordegods, men have fæstet deres Gaarde og bruge Avl, 20 Dlr., overalt skal den rige hjælpe den fattige; hver Smed, Skomager, Skrædder, Murmester, Tømmermand, Kæltring og Møller, som bor paa Landet og bruger Avl, skal give 1 Dlr., og de, der ikke bruge Avl, 1/2 Dlr.; hver Pebersvend skal give 1 Dlr. og hver Husmand og Indeste 1/2 Dlr.; hver Tjenestedreng, der tjener for fuld Løn, enten han har Kornsæd eller ikke, skal give 1/2 Dlr. og den, der ikke tjener for fuld Løn, 1 Ortsdlr., alt beregnet i gode enkende Dlr., men hvor disse ikke kunne faas, maa der tages 2 Lod Sølv for hver Dlr.; hvor der bor flere Bønder paa én Gaard, enten det er jordegent eller Fæstegods, skal Hovedmanden skrives for hel Skat og de andre svare som Indester; de Ugedagsmænd, der bo ved Kronens Slotte, Klostre og Gaarde, skulle hver svare 1/2 Dlr. Kun Adelens Ugedagsmænd, der bo i samme Sogn, hvori dens Sædegaarde, hvorpaa den selv holder Avl, ligge, skulle være fri for at svare Skatten. Lensmændene skulle særlig paase, hvor der findes Aagerkarle eller Folk, der drive stor Handel med Korn, Øksne eller andet, at disse komme til at svare Skat efter deres Handel og Formue, og at ingen blive regnede for Ugedagsmænd, som ikke ere det. Skriverne skulle ingen Penge have for at skrive Skatten. Skatten skal være ude inden St. Bartholomei Dag [24. Aug.]. Sj. T. 15, 296.

— Befaling til Lensmændene[1] over hele Danmark om at forkynde ovenstaaende Brev, selv personlig lade Skatten skrive, saaledes at den rige kommer til at hjælpe den fattige, paase, at alt kommer til at gaa retfærdigt til, og sende Skatten, ledsaget af klare Mandtalsregistre, til Rentemesteren senest til St. Bartholomei Dag. Sj. T. 15, 298.

— Aabent Brev, hvorved Hans Johanssens Afgift af

---

[1] De opregnes alle med deres Len.

Hindtzgafuel Lens visse og uvisse Rente indtil videre nedsættes fra 500 til 300 gl. Dlr. F. R. 1, 363 b.

10. Jan. (Havreballegaard). Tilladelse for Niels Bagger, Borger i Otthense — som har berettet, at han har en stor Sum Penge til gode hos nogle Adelsmænd, der ikke kunne betale ham, men have tilbudt at give ham noget af deres Arvegods i Pant, hvilket han dog, af Hensyn til Recessens Bestemmelse om, at ingen ufri Mand uden Kongens Tilladelse maa købe frit Jordegods, ikke har turdet gaa ind paa — til at modtage frit Gods som brugeligt Pant og beholde det, indtil Pengene betales, dog maa han ikke købe noget som Ejendom. F. R. 1, 364.

— Aabent Brev, hvorved Borgemester i Suinborg Rasmus Skrivers aarlige Afgift af Kronens Korntiende af Stryns Sogn indtil videre nedsættes fra 6 Pd. 6 Skpr. Byg til 4 Pd. Byg, da han nu tillige er beskikket til at være Tolder i Suinborg og formedelst denne Bestilling maa forsømme sin egen Næring meget. F. R. 1, 364 b.

— Til Bønderne under Olleholm Slot. Da Skovene under Slottet forhugges meget, fordi der aarlig behøves saa megen Gærdsel til at indhegne Slottets Enemærkeskove og -marker med, og Slottets Tjenere besværes stærkt med denne Indhegning, har Kongen, for én Gang for alle at faa en varig Lukkelse, bestemt at lade Slottets Enemærkeejendom omgrøfte, hvilket Arbejde skal fordeles mellem Bønderne, saaledes at hver jordegen Bonde skal grave og grøfte to Roder og hver Landbo, som ikke har jordegen Ejendom, én Rode. Det befales Bønderne straks at grave Grøfterne, naar Hack Ulfstandt, Embedsmand paa Olleholm, tilsiger dem, at grave dem saa vide og dybe, som han befaler, og siden altid holde dem i god Stand. F. T. 1, 445.

— Livsbrev, udstedt paa Forbøn af Admiral Peder Munck og Gotschlaf Budde, for Casper N. i Biedholm[1] paa Aabye Bro i Vendsyssel med tilliggende Brokorn; han skal holde Broen i god Stand. J. R. 3, 587.

— Lauritz Chrestenssen, Borgemester i Aarhus, der er beskikket til Tolder smstds. og af den Grund maa forsømme sin egen Næring meget, fritages indtil videre for Halvparten af

---

[1] Bedholm, Hvetbo H.

den Afgift, han skal svare af Kronens Korntiende af Brabrand Sogn. J. R. 3, 587 b.

10. Jan. (**Havreballegaard**). Kvittans til Niels Skriver, Borger i Randers, paa al den Restance, han er bleven Kronen skyldig for Korn og andre Varer, som han i de forledne Aaringer har oppebaaret af Drotningborg Slot, og som han formedelst lidte Tab ikke har kunnet betale. Han har til Gengæld, som Kongen havde forlangt, tilskødet Kronen sin Gaard i Randers. J. R. 3, 588.

— Til Marsk Peder Gyldenstiern og Loduig Munck paa Ørum. Da Axel Gyldenstiern paa Landtzkrone Slot har begæret 1 Gaard i Hassing, Sundtz Gaard og Mølle og Capelhuset i Jylland til Mageskifte for noget af sit Arvegods i Jylland, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 445.

11. Jan. (—). Til Fru Christentze Biørn Kaassis og Fru Anne Hans Skoufgaards. Da en Del af de Ting, som deres afdøde Husbonder, der paa Kongens Vegne have været Værger for Holger Ulfstand, have haft i Værge, endnu ikke er overleveret, befales det dem med det første at tilsende Kongen selv alle de Breve, underskrevne Jordebøger, Guldkæder og Klenodier, som de endnu have hos sig af Holger Ulfstands Gods, tilsende Axel Gyldenstiern og Coruitz Viffert, der nu have overtaget Værgemaalet for Holger Ulfstand, det Boskab og de Klæder, som de have af hans, og sende Kongen et Register derover. Sk. T. 1, 352 b.

— Befaling til Borgemestre og Raad i Bogensse, der for nogen Tid siden have faaet en kgl. Befaling til nogle gode Mænd om at dømme i en Trætte mellem dem og nogle af Borgerne, men til Kongens store Forundring ikke have overleveret den til de gode Mænd, om straks at gøre det, saafremt Kongen ikke skal gribe til andre Midler. F. T. 1, 364 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der paa Begæring af Hr. Niels Erichssen, Sognepræst i Føulum[1], har tilhandlet sig en Gaard i Føulum By og Sogn i Sønderliung Herred af Viborg Kapitel, udlægger denne Gaard til Præstegaard for Præsterne i Føulum. J. R. 3, 588 b. Orig. i Provinsark. i Viborg.

— Aabent Brev, hvorved Kongen udlægger Viborg Kapitel 1 Gaard og 1 Gadehus i Brøndumdal i Huorum Sogn og 1

---

[1] Fovlum.

Bol i Snebum By og Sogn i Onsild Herred til Vederlag for den Gaard i Føulum, som er udlagt til Præstegaard. J. R. 3, 589.

11. Jan. (**Havreballegaard**). Kvittans til Erich Løcke til Skoufgaard, Befalingsmand paa Otthensegaard, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Riberhus Len og Riber Stift fra 1. Maj 1571 til 1. Maj 1580, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter, for det af Axel Viffert modtagne og til Albrit Fris overleverede Inventarium og for 1440 gl. Dlr., som han 10. Nov. 1575 havde modtaget af Erich Rud, da Lensmand paa Olborghus, af den Skat, som nogle af Købstæderne i Vendelbo Stift vare takserede til at udrede til Befæstningen om Ribe. Han blev 184 gl. Dlr. $2^1/_2$ Sk. 2 Pend., som Mønten nu gaar, skyldig, hvilke han betalte til Rentemester Christopher Valckendorff. J. R. 3, 589 b.

— Befaling til Fru Beatte Brahe, Hr. Jørgen Lyckis Enke, om straks at sende Kongen en klar Jordebog over Mariager Klosters Gods med Angivelse af alle Gaarde, Bol, Gadehuse, Jorder, Enge, Søer, Fiskevande og andet Tilliggende. J. T. 2, 446.

— Lignende Befaling til Gregers Holgerssens Arvinger om straks at sende Kongen en Jordebog over Skifuehus Gods. Udt. i J. T. 2, 446.

— Befaling til Claus Glambeck at skaffe Hendrich Belov de fire Kister Vinduesglas af Glarhytten i Lenet [Skanderborg], som Kongen har givet Hendrich Belov, og notere det i sit Regnskab. J. T. 2, 446.

— Til Hendrich Belov. Da Olluf Pouelssen i Vif, der for nogen Tid siden tilskødede Kronen sin jordegne Bondegaard smstds. paa den Betingelse, at han selv maatte beholde den i sin Livstid uden Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge, nu under Forbehold af Kongens Samtykke har opladt Gaarden til en Niels Berthelssen, giver Kongen sin Tilladelse hertil, dog saaledes at Gaarden nu sættes for en rimelig Landgilde, indskrives i Jordebogen og bruges som Krongaard. J. T. 2, 446 b.

12. Jan. (—). Anne, Dr. Johannes Machabæi Enke, i Kiøpnehaufn maa indtil videre aarlig oppebære 1 Pd. Rug, 2 Pd. Malt, $^1/_2$ Td. Smør og 1 Slagtenød af Kiøpnehaufns Slot til sit Underhold. Sj. R. 12, 305.

— Niels Søfrenssen, Borger i Kiøpnehaufn, med hvem Kongen har truffet den Aftale, at han skal modtage de Fisk, der kunne tilfalde Kongen paa Island, og sælge dem sammen med

de Kongen tilfaldende Fisk paa Vespenøe, skal herfor aarlig have 50 Dlr., sædvanlig Hofklædning til sig og en Dreng, 6 Pd. Malt, 4 Pd. Rug, 1 Td. Smør, 2 Økane, 4 Svin, 10 Lam og 20 Gæs af Kiøpnehaufns Slot. Sj. R. 12, 305.

12. Jan. (Havreballegaard). Befaling til Købstæderne i Danmark om hver at udrede N søfarne Baadsmænd og sørge for, at de møde i Kiøpnehafn, fra Sjælland, Fyen, Skaane, Halland, Blekinge og Smaalandene Fastelavns Søndag [1. Marts], fra Jylland 8 Dage før Fastelavns Søndag, da Kongen straks til Foraaret vil lade nogle Orlogsskibe udruste for at føre Tilsyn med alt paa Kronens Strømme. Sj. T. 15, 281 b.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd at udtage Baadsmænd i Købstæderne i deres Len, for at der ikke, som tidligere sket, skal fremsendes uduelige Folk; Brevene til de enkelte Købstæder om Udredelsen af Baadsmændene sendes dem til Besørgelse. De skulle gøre sig al mulig Flid for, at Kongen kan faa duelige søfarne Folk, optegne de udtagnes Navne paa klare Registre og sende disse til Christoffer Valckendorff. — Register: Christoffer Valckendorff skal udtage 50 Baadsmænd af Kiøpnehafn og 5 af Prestøe; Christen Vind 10 af Kiøge og 60 af Amager; Eyller Grubbe 5 af Vordingborg og 6 af Nestvedt; Mogens Giøe 6 af Skelskiøer; Hendrick Vind 5 af Nykiøping i Odtz Herred og 12 af Serøe; Peder Munck 10 af Stege og 10 af Møen; Herman Juel 20 af Samsøe; Henning Giøe 6 af Nykiøping, 4 af Stubbekiøping og 8 af Øerne ved Falster; Hack Ulfstandt 10 af Nackskouf, 4 af Nystedt og 5 af Saxkiøping; Coruitz Viffert 30 af Malmøe, 6 af Falsterbo og Skanør, 8 af Threlborg og 10 af Ydstedt; Arrild Uggerup 5 af Helsingborg og 8 af Aahus; Axel Gyldenstiern 10 af Landtzkrone; Hans Speigel 6 af Semmershafn; Hr. von Dhona 5 af Søluitzborg og 10 af Rudnebye; Johan Urne 5 af Løckov og 6 af Auskier; Arrildt Huitfeldt 4 af Laugholm; Anders Bing 6 af Vardbierg; Lauritz Brockenhus 6 af Kertheminde, 8 af Suinborg, 4 af Faaborg og 10 af Øerne i Nyborg Len; Erick Lycke 6 af Assens, 4 af Medelfart og 3 af Bogensse; Brede Randtzov 4 af Rudkiøping og 15 af Langeland; Albrit Friis 15 af Riibe og 6 af Varde; Hendrick Belov 6 af Vedle; Erich Lange 8 af Horsens; Jacob Seefeldt 15 af Aarhus og 6 af Thun; Jørgen Skram 8 af Randers; Jørgen Rossenkrandtz 10 af Grindov, 8 af Ebbelthoft og 30 af Sønder Herred, Nørre Herred og Anholt; Lauritz Offessen til Søegaard 20 af Olborg, 6 af

Seebye og 10 af Skaufuen; Peder Gyldenstiern 5 af Ringkiøping; Chresten Skiel 5 af Lemvig; Niels Skram 6 af Nykiøping paa Mors og 5 af Hofbro; Lodvig Munck 6 af Thiidstedt; Claus Glambeck 8 af Endelav; Anders Bing, Pouel Huitfeldt og Arrild Huitfeldt skulle udtage 50 i Halland; Hr. von Dhona og Johan Urne 50 i Blekinge. Sj. T. 15, 280. Kasseret Orig. (til Kristoffer Valkendorff).

12. Jan. (Havreballegaard). Til Christoffer Valckendorff. I Anledning af hans Indberetning om, at der, hvor Papirmøllen har været, med Fordel kan anrettes en Hammermølle, hvorpaa man kan udslaa stort Jærnfang til Ankere og andre Skibsredskaber osv., befales det ham at forhøre sig om en, der kan lave en saadan Mølle, og lade den lave. Sj. T. 15, 300 b[1].

— Til samme. Paa hans Forespørgsel i Anledning af Caspar Paslich til Rønnebecksholms Fordring paa Kostpenge, som denne mener tilkomme ham i Følge hans Bestalling, svares ham, at Kongen kun vil give Caspar Paslich Kostpenge, naar han bruges i Kongens Bestilling, men ikke, naar han er hjemme paa sin Gaard eller andensteds i sit eget Ærinde. Sj. T. 15, 300.

— Bestalling for Daniel N. som Tolder og Sisemester paa Gotland. Sk. R. 1, 440.

— Mageskifte mellem Hans Rostrup til Skoufgaard og Kronen. J. R. 3, 590 b. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Eske Brock til Estrup og Kronen. J. R. 3, 595 b. (Se Kronens Skøder.)

— Kronens Bønder i Vibye, der ere Ugedagsmænd til Aarhusgaard, maa, naar der er Olden, hver have fri Olden til 4 Svin i Vibye Skov. Udt. i J. R. 3, 595 b.

— Bestalling for Jens Pors, Borger i Horsens, som Tolder og Sisemester smstds. J. R. 3, 601 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — i Anledning af Klager fra Bønderne i Hasløf og Øster Lisbierg Herreder under Aarhusgaard over, at de maa gøre samme Vedægt som de andre Bønder under Gaarden, uagtet det for rum Tid siden er paalagt dem at svare Vedpenge og Vedkorn til Gaarden mod at være fri for at gøre Vedægt — indtil videre fritager dem for at svare Vedpenge og Vedkorn, skønt han nærer nogen Betænkelighed

---

1 Tr.: Nyrop, Strandmøllen S. 9 f.

derved, da de baade i Kongens Faders og i Kongens Tid baade have svaret Vedpenge og Vedkorn og gjort Vedægt. J. R. 3, 602.

12. Jan. (Havreballegaard). Til Jørgen Rossenkrantz. Da der vil blive Brug for en stor Mængde Brød til Skibenes Udrustning til Foraaret, skal han af Kallø Slots Indkomst lade bage 60 Læster godt Kavringbrød, saa det kan ligge rede, naar Vandet bliver aabent og Kongen sender Skibe derefter. Han skal indtil videre beholde det Korn, han har i Forraad. J. T. 2, 446 b.

— Lignende Befaling til Jacob Sefeld om Bagningen af 60 Læster Brød; han skal meddele, hvor meget Korn han har i Forraad, lade male 6 Læster Byggryn og have dem rede i Aarhus til Foraaret. Udt. i J. T. 2, 447.

— Befaling til Manderup Parsbierg at beholde saa meget Byg, at han deraf kan lade male 4 Læster Gryn, og sende disse til Aarhus i god Tid, saa de kunne ligge rede dér, saasnart Vandet bliver aabent. Udt. i J. T. 2, 447.

— Til Christoffer Gøye og Fru Anne Albrit Gøyis. Sammen med deres Medarvinger have de haft nogen Ejendom i den Plads, der nu indtages af Hospitalet i Randers med Gaardsrum; da næsten alle deres Medarvinger paa Kongens afdøde Moders Forbøn have givet Hospitalet deres Part, anmoder Kongen dem om at gøre det samme, da deres Part i Ejendommen jo kun kan beløbe sig til en ringe Ting og de ikke kunne bruge den til noget andet og Gud mere behageligt. De anmodes om at sende Kongen Brev til Hospitalet paa deres Part af Pladsen og sende Kongen Besked med dette Bud. J. T. 2, 447 b.

— Til Jacob Seefeldt. Da der endnu ikke er udlagt Vederlag for den til Jacob Høg bortskiftede Aarhus Kapitels Gaard Kassebierg, som M. Lauritz Fyenbo paa Kapitlets Vegne havde i Værge, skal han med det første af Aarhusgaards Gods udlægge M. Lauritz eller Kapitlet en ligesaa god Gaard i Stedet, hvor en saadan bedst kan undværes, og give M. Lauritz klart Register derpaa, for at Kongen derefter kan give Kapitlet Brev. J. T. 2, 447 b. K.

14. Jan. (Viborg). Til Jørgen Skram og Niels Skram. Anders Erichssen i Biring[1] har berettet, at Kronen, siden han fæstede Krontienden af Vinge Sogn, har bortskiftet Ulstrupgaard til Christen Skeel, der nu bruger Gaarden til Avlsgaard og har lagt

[1] Bjerring, Middelsom H.

flere Gaardes Ejendom derunder, saa Anders Erichssen ingen Tiende faar af disse Gaarde, medens han dog stadig maa svare den samme Afgift. De skulle i den Anledning i Forening med Provsten i Medelsom Herred sætte Tienden for en rimelig Afgift og give ham skriftligt Bevis derpaa. J. T. 2, 448.

16. Jan. (Jagthuset i Bye). Jep Lauritzen i Ressendal, der hidtil har haft Ressen Bro med Brokorn i Forlening for en aarlig Afgift af 12 Dlr., fritages indtil videre for denne Afgift. Udt. i J. R. 3, 603.

— Til Ofue Lunge til Odden og Gotschlaf Buddi. Da Fru Vibbicke Podebusch, Efuert Bildtzs Enke, har begæret Vestergaard i Ullerup, 3 Gaarde i Thorup, 3 Gaarde, 1 Bol og Kronens Herlighed i 2 Kirkegaarde og 1 Kirkebol i Aggersborg, Kronens Herlighed i 2 Kirkegaarde i Vullerup, Færgehuset ved Aggersund og alle Kronens Gadehuse i Aggersborg Sogn til Mageskifte for 1 Gaard i Stefnstrup, 1 Gaard i Grendsten By og Sogn, 1 Gaard og 2 Gadehuse i Langaa By og Sogn, 1 Gaard i Tulstrup, og 1 Gaard og 1 Gadehus paa Viskum Ø[1] i Medelsom Herred samt 1 Gaard i Vester Assels By og Sogn i Lunde Birk paa Mors, skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 448 b.

— Befaling til Fru Beathe Brahe, Hr. Jørgen Lyckis Enke, at skaffe Niels Skram paa Haldt, der har faaet Ordre til at bygge noget i Viiborg, som med det allerførste skal være færdigt, 30 Læster Kalk til Købs. Kongen minder hende om de 300 Læster Kalk til Byggeriet paa Kroneborg, som han for nogen Tid siden har givet hendes afdøde Husbonde Ordre til at købe, da der er stærk Brug for Kalken og det let formedelst hendes Husbondes Død kunde blive glemt, og befaler hende at gøre sig den største Flid for at skaffe den og sende den til Kroneborg, saasnart Vandet bliver aabent; Kongen vil straks ved Ankomsten lade Fragten betale af Tolden. J. T. 2, 449 b. K.

— Til Borgemestre og Raad i Viborrig. Da Kongen har bestemt, at den til Hellig Trefoldigheds Søndag [14. Juni] berammede Hylding af Hertug Christian i Viborrig skal foregaa paa St. Hans Kirkegaard, og derfor vil have det paa Kirkegaarden staaende Taarn, hvori Byens Stormklokke hænger, og de Huse, som maatte være byggede paa Kirkegaarden, nedrevne og Pladsen gjort

---

[1] Øe, Viskum Sogn.

ryddelig, skulle de i Forening med Niels Skram vurdere de Bygninger paa Kirkegaarden, der efter den Niels Skram givne Anvisning skulle nedrives, give Ejerne skriftligt Bevis, hvorefter Kongen saa vil betale disse, og hjælpe til med Nedrivningen og Bortførelsen af Taarnet og Husene, til hvilken Ende de, saa ofte Niels Skram forlanger det, daglig ved Omgang blandt Borgerne skulle skaffe ham 10 Pligtskarle, saalænge Arbejdet med at rydde Pladsen og belægge den med Sten varer. Deres Stormklokke skulle de ophænge enten i et af Taarnene ved Domkirken eller paa et andet bekvemt Sted. De skulle selv sørge for at have Staldrum, Hø, Havre og Straafoder i Beredskab til Hyldingen og befale Borgerne ogsaa at have det. J. T. 2, 450. K. Orig. i Provinsark. i Viborg.

16. Jan. (Rye). Til Niels Skram. Under sit Ophold i Viborg gav Kongen ham Besked om de Bygninger, der skulle opføres til Hyldingen i de 2 Gaarde, som Biskoppen og M. Nels Søfren bo i, hvori Kongen agter at tage Ophold med Dronningen og sin Søn, samt om Rydningen og Brolægningen af St. Hans Kirkegaard og Opførelsen af et Pallads. Han skal lade Byggeriet udføre med det allerførste og, hvis han faar Brug for mere Tømmer end det, Kongen har købt af Domkirken, lade det hugge i Slottets Skove. Al Udgiften skal han indskrive i sit Regnskab. J. T. 2, 450 b. K. Orig.

17. Jan. (—). Kvittans til Dr. Eske Christenssen, der i nogen Tid har været Lærer for Holger Ulfstandt udenlands, paa følgende Pengesummer, som han har oppebaaret af Kongen til deres Ophold: 200 Goltgylden og 100 gl. Dlr., oppebaarne 15. Juni 1582, 300 Dlr. i Guld, oppebaarne i Franckfort til Paaskemarkedet 1583, og 100 Dlr., oppebaarne i Franckfort til Markedet 30. Sept. 1583, ialt 733 Dlr. 6 Batzer, og paa 143 Dlr., som Dr. Eske har laant til Tæring paa Hjemrejsen og andet Brug, og som Kongen siden har betalt. Han blev intet skyldig. Sj. R. 12, 305 b.

— Til Johan Thaube. Kongen bifalder den af ham og Tolderne sluttede Kontrakt med 4 Murmestre om Afbrydning af Muren ind- og udvendig i det Hus paa Kroneborg, hvori Kongen har sine Værelser, saa det kan blive opmuret med hugne Sten ligesom de andre, og befaler ham at fremskynde Arbejdet saa meget som muligt. Kongen er ikke utilbøjelig til at gaa ind paa den Overenskomst, han har sluttet med Caspar Tømmermand om Hugningen og Udsætningen af 4 Stenkister udenfor de andre, men vil dog først endelig erklære sig, naar Johan Thaube har meddelt ham,

hvor Stenkisterne skulle udsættes. Da Michel Malers Enke har begæret Betaling for det Malerarbejde, som hendes afdøde Husbonde i Følge medfølgende Register har udført paa Kroneborg, men det beløber sig til en temmelig stor Sum, skal Betalingen udsættes, indtil Kongen selv kommer derover, da han ikke, førend han selv har set det, kan vide, hvorledes det forholder sig med dette Arbejde. Sj. T. 15, 301 b[1].

19. Jan. (**Skanderborg**). Mageskifte mellem Rentemester Christoffer Valckendorff og Kronen. F. R. 1, 365. (Se Kronens Skøder under 27. Jan.)

20. Jan. (—). Til M. Peder Thøgerssen, Superintendent i Viiborg Stift. Da Hr. Jens Anderssen, som i lang Tid har været Medtjener og Prædikant der i Byen og kun haft en ringe Løn for sin Umage, har anmodet om at maatte faa Skiørping og Freer Sogne, der nu ere ledige, befales det M. Peder at hjælpe ham til dem, hvis han er duelig dertil og det kan ske efter Ordinansen, men hvis han ikke kan faa dem, hjælpe ham til et andet Kald. Orig. i Provinsark. i Viborg.

28. Jan. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Olluf Bildes Indtægt af Thurebye Len siden Fastsættelsen af hans Afgift er gaaet ned dels formedelst Bortskiftelsen af Gods derfra, dels formedelst Forordningen om Skyldpengenes Oppebørsel efter Møntforandringen, skal Christoffer Valckendorff beregne, hvor meget Nedgangen beløber sig til, og afkorte det i Afgiften. Sj. T. 15, 302 b.

— Til Manderup Parsbierg. Kongen har i sin egen Forvaring modtaget Hendrich Sandbergs Forpligtelse til at afholde sig fra al Jagen og Skyden paa Kronens Ejendom og er tilfreds dermed, hvorfor Manderup Parsbierg skal lade Tiltalen mod Hendrich Sandberg eller hans Folk for den paa Møgellum Mark bedede Hare falde og løslade den af Hendrich Sandbergs Tjenere, der da blev fangen og ført til Silckeborg. J. T. 2, 451.

29. Jan. (—). Befaling til Hans Krudtmager om med denne Dreng at tilsende Kongen ½ Otting særlig godt Bøssekrudt af det, som han laver til Kongens egen Brug, til Brug for Kongen selv og 1 Otting godt Krudt til Brug for Kongens Jagtherremænd og Skytter. Sj. T. 15, 302 b.

30. Jan. (—). Kvittans til Nichil Druckenbrott,

---

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 161.

Sekretær, paa 8706 Dlr. 31 Sk., som han nu har indbetalt i Kongens Kammer som Rest af de Penge, han fik med til sidste Kieler Omslag. Sj. R. 12, 306.

30. Jan. (Skanderborg). Til M. Christen Macabæus, Abbed i Ringstedt Kloster. Da Kongens Søn, Hertug Christian, skal hyldes i Ringstedt og det i den Anledning vil være nødvendigt at opføre et Pallads, som efter Kongens Mening bekvemmest kan lægges paa Marken udenfor Klosteret tværs overfor Klosterets Port[1], skal han efter nærmere Anvisning af Petter Reidtz lade Palladset opføre, skaffe Tømmer og Deler dertil og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Sj. T. 15, 303.

— Befaling til Peitter Reidtz at begive sig til Ringstedt, give Anvisning paa, hvorledes Palladset skal bygges, og sørge for, at det bliver bygget paa samme Maade som Palladset i Otthense. Sj. T. 15, 304.

— Befaling til Christoffer Valckendorff at bestille det til Betrækning af Hyldingspalladserne i Viiborg, Otthense, Ringstedt og Lundt nødvendige røde Klæde og sørge for, at det i rette Tid bliver sendt til hvert Sted. Sj. T. 15, 304 b. Orig.[2]

— Befaling til Erick Løcke om med det første at lade bygge et Pallads til Hyldingen i Otthense paa samme Sted og efter samme Model som det Pallads, der var bygget til Hertugerne af Slesvig og Holstens Modtagelse af Forleningen med Slesvig, og indskrive Bekostningen i sit Regnskab. F. T. 1, 365.

— Befaling til Koruitz Viffert om med det første at lade bygge et Pallads til Hyldingen af Hertug Christian i Lund enten paa Torvet eller paa et andet Sted, hvor det belejligst kan ske, hvorom han skal sende Kongen Besked, lade det lave paa samme Maade som Palladset i Otthense og indskrive Udgiften dertil i sit Regnskab. Sk. T. 1, 353 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Joen Heinessen, forhen Lagmand paa Ferøe, har klaget over, at han uden Grund er bleven afsat fra sit Lagmandsembede, og har fremlagt medfølgende Skudsmaalsbrev af Provster, Præster og menige Lagrettesmænd paa Ferøe; ligeledes har hans Broder Mogens Heinessen, der i Forening med Jørgen Kyd, Borger i Kiøpnehafn, og Jochim Thim af Hamborg

---

[1] Udenfor er skrevet: Blev dette forandret i Brevet igen, at Palladsen skulde sættes og oprettes paa Torvet udi Ringsted. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 101.

havde Privilegium paa 5 Aar paa Besejlingen af Ferøe, berettet, at han er bleven beskyldt for Kongen for at have brugt uretfærdig Alen og Vægt, hvorefter denne har givet Hans Lindenov paa Bergenhus Ordre til at kræve Privilegiet tilbage af ham og opsige ham Handelen, indtil han havde erklæret sig mod Klagen; han har nu undskyldt sig i den Sag, fremlagt medfølgende Skudsmaalsbrev af Provster, Præster, Lagmænd og Lagrettesmænd paa Ferøe, hvoraf det efter hans Mening fremgaar, at han er uskyldig, og anmodet om fremdeles at maatte nyde Privilegiet. Da Kongen aldeles ikke ved noget om Grunden til Joen Heinessens Afskedigelse, skal Christoffer Valckendorff erklære sig om Sagen; ligeledes skal han, da Kongen nødig vil handle mod sine udgivne Breve og Mogens Heinessen anser sig for renset for de mod ham fremsatte Beskyldninger ved sine Skudsmaalsbreve, gennemlæse disse og erklære sig om Sagen; han skal med det første sende Kongen sin Erklæring om begge Sager tillige med de fremsendte Skudsmaalsbreve, for at Kongen kan give begge Parter Besked. Sj. T. 15, 304 b.

30. Jan. (Skanderborg). Til Fru Beate Bilde, Otte Bradis Enke. Kongen og Dronningen have bevilget Fru Inger Oxe, Dronningens Hofmesterinde, Afsked fra hendes Embede formedelst Svagelighed og anmode i det Haab, at hun vil være villig dertil, Fru Beate om at overtage denne Stilling og indrette sig saaledes, at hun kan møde hos Dronningen, naar hun faar nærmere Besked. Hun anmodes om at sende Kongen et bestemt Svar. Sk. T. 1, 353.

— Befaling til Axel Gyldenstiern og Coruitz Viffert om, som Kongen personlig har aftalt med dem, med et paalideligt Bud at sende Kongen de Jordebøger, Breve, Guldkæder og Klenodier, som de paa Kongens Vegne have modtaget, da de overtoge Værgemaalet for Holger Ulfstand, eller siden have faaet af Biørn Kaas's og Hans Skoufgaards Enker eller selv have erhvervet, samt et klart Register over de Klæder, Boskab og andet Løsøre, som de desuden have hos sig af Holger Ulfstands Gods, og over Holger Ulfstands udestaaende Penge med Angivelse af, hos hvem disse staa, hvor mange de have været, da de overtog Værgemaalet, og hvor meget de have forøget dem med. Sk. T. 1, 354.

31. Jan. (—). Befaling til M. Antonius, Bygmester paa Kroneborg, om at udtage de dønnikede Bjælker, Lofter og Deler i Dronningens Gemak og indlægge andre, der kunne egne sig til Panel, da Kongen vil have dette Gemak panelet under Loftet ligesom sit

eget, hvilket Kongen glemte at meddele ham, da han gav ham Ordrer om Indretningen af Dronningens Gemak paa Kroneborg. Sj. T. 15, 306[1].

31. Jan. (Skanderborg). Befaling til Johan Thaube om straks til Foraaret at sende 6 af Kongens Rustvogne med de smukkeste og bedste af de dertil hørende Heste og Dronningens Kammervogn med dertil hørende Heste herover og give Vognmesteren Harbert Echhof Ordre til at følge med Vognene over; der sendes ham Pasbord for Vogndriverne. Det befales ham paany med det allerførste at erklære sig om, hvor ved Slottet de 4 Stenkister skulle sættes. Sj. T. 15, 306 b.

— Til samme. Da der i Gaar har været en overmaade stærk Storm her, skal han med denne Dreng meddele Kongen, om der har været ligesaa stærk Storm dér, og om den har gjort nogen Skade paa Stenkisterne eller andet. Han skal meddele Kongen, om Murmestrene have begyndt at bryde paa Muren uden paa det Hus paa Slottet, hvori Kongen har sine Værelser, hvor de huggede Sten skulle indmures, og hvor vidt de ere komne med dette Arbejde. Sj. T. 15, 307.

— Til Fru Karen Banner. I Anledning af hendes Begæring til Kongen om at give Hermand Juel paa Kallundborg Ordre til at besigte den Gaard i Felitzløf[2] i Kallundborg Len, som hun med noget Gods i Jylland vil afstaa til Kronen for noget Gods i Fløystrup, meddeles hende, at hun ikke kan faa sidstnævnte Gods, da M. Christoffer Knopf, Hofprædikant, har Livsbrev paa Størstedelen af dette Kapitelsgods. Hun anmodes om at begære Vederlag paa et andet Sted, hvor Kongen kan bevilge det. J. T. 2, 451 b.

1. Febr. (—). Befaling til Albret Friis om med det allerførste at hidsende 500 Kabliav og 6 Tdr. Sund og Mave, da Kongen har Brug for Tørfisk her paa Slottet. Orig.

2. Febr. (—). Følgebrev for Ofue Lunge til Odden til Bønderne under Olborghus fra førstkommende 1. Maj af; han skal ogsaa have den gejstlige Jurisdiktion i Forsvar. Udt. i J. R. 3, 603.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om, naar Ofue Lunge til Odden, hvem Kongen vil forlene med Olborghus Len fra førstkommende 1. Maj af, besøger ham med dette Brev, da at tak-

---

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 161. [2] Føllesløv, Skippinge H.

sere Lenet til en rimelig Afgift og sende Kongen skriftlig Besked derom. Sj. T. 15, 307 b. K.

2. Febr. (Skanderborg). Maren, Peder Pederssøns Hustru, i Borum maa, saafremt hun overlever sin Mand, i et Aars Tid efter dennes Død oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Borum Sogn, kvit og frit. J. R. 3, 603 b.

— Til Manderup Parsbierg. Da noget af Kronens Gods under Silckeborg ligger nær ved Haldt Slot, saa Ejendommen støder op til Søen og andet Kronens Enemærke til Haldt, medens der omvendt i Silckeborg Len ligger noget Haldt Slots Gods, der belejligere kunde bruges til Silckeborg, har Kongen, for at Lensmændene bedre kunne have Opsigt med Godset og Bønderne have mindre Besvær med Ægt og Arbejde, bestemt at lade et Mageskifte finde Sted og givet Niels Skram paa Haldt Ordre til at optage Register over det Silckeborg Gods, der ligger nærmere ved Haldt, og det Haldt Gods, der ligger nærmere ved Silckeborg. Denne har nu indsendt et saadant Register, hvilket hermed sendes Manderup Parsbierg med Ordre til at undersøge Forholdene og erklære sig om Sagen. Kongen anser det for unødvendigt at tage noget Hensyn til, om Renten af Godset er lige stor, eller om der bor Nævninger eller Sandemænd paa noget af det, da det jo altsammen er Kronens og Renten kommer denne til gode, enten den oppebæres det ene eller andet Sted, ligesom ogsaa Bønderne vedblivende kunne tilskikkes til Sandemændstov af den Lensmand, der har Herredet i Befaling. J. T. 2, 452.

3. Febr. (—). Kvittans til M. Morthen Pederssen, Sognepræst til St. Luciæ Kirke i Roskille, der paa egne og Medarvingers Vegne har gjort Regnskab for den af afdøde Søfren Kiær, forhen Tolder og Borgemester i Kolding, oppebaarne Told og Sise fra Kyndelmisse Dag [2. Febr.] 1550, da Søfren Kier overtog Tolderembedet, til 23. Marts 1582, da han døde. Arvingerne bleve skyldige 407 1/2 Dlr. 2 1/2 Sk. 3 Pend., som de nu have betalt til Rentemesteren. Sj. R. 12, 306 b.

— Kgl. Pasbrev for Johan Magnussen af Brunsbittel i Hertugdømmet Ditmarsken, der til Foraaret vil søge sin Handel og Næring i Sverrig eller Norge, hvor hans Lejlighed bedst kan begive sig. Sj. R. 12, 307.

— Fem Kronens Bønder i Ning Herred, 3 i Kregkier, 1 i Elckier og 1 i Peddolt, maa indtil videre have et Svin frit for

Oldengæld for hver Ørt. Korn, de svare i aarlig Landgilde. Udt. i J. R. 3, 603 b.

3. Febr. (Skanderborg). Til Christoffer Valckendorff. Da der til Palladset til Hyldingen i Viiborg og andet Byggeri i samme Anledning bliver Brug for en stor Mængde Deler, som ikke kunne faas i den Egn, og Kongen erindrer, at Ofue Juel, Embedsmand paa Aggershus, har indberettet, at han i Lenet har liggende en 7—800 Tylter daarlige Lastedeler, der efter det sædvanlige Køb ikke kunne sælges for god Last, hvilke Kongen saa har skrevet at ville lade hente til Foraaret, befales det ham at bestille en 150—200 Tylter af disse Deler, da de kunne være gode nok til Palladset og de andre Bygninger, der jo igen straks skulle rives ned, og sende Skibe op for at føre dem til Hofbro. Han skal give den, han sætter til at følge Delerne ned, Ordre til straks efter Ankomsten at melde sig hos Niels Skram paa Hald, for at denne kan lade Delerne hente til Viiborg. Han maa endelig sørge for, at Delerne blive hentede straks til Foraaret, saa alt kan være færdigt til Hyldingen. J. T. 2, 453 b.

— Til Niels Skram. Efter hans Beretning have de 2 Dyrevogtere, Kongen sendte did for at være Dyrevogtere i Haldtz Len, klaget over, at de ikke have faaet de 2 Maaneders Løn, der efter deres Bestalling skulde betales dem af Kongens Kammer, og anmodet ham om at betale den. Det befales ham at betale, da Lønnen ikke er bleven betalt af Kongens eget Kammer, fordi Kongen opholdt sig her og Dyrevogterne bleve sendte fra Drotningborg. Da han har indberettet, at han har begyndt at nedrive det Taarn, som staar paa den Plads, hvorpaa Hyldingen skal foregaa, og i Forening med Borgemestre og Raad i Viborg har vurderet alle Husene paa Pladsen med Undtagelse af et, der tilhører Otte Huitfeld, befales det dem med det allerførste ogsaa at vurdere dette Hus og, hvis Otte Huitfeld ikke vil nøjes dermed eller tage det beskrevet af dem, da at give Kongen Vurderingen beskreven og uden al Forhaling lade Husene nedbryde, rydde Pladsen og belægge den med Brosten. Kongen vil med det allerførste lade en Tømmermand komme derover, dog kan han paa ingen Maade blive dér, men kun give Anvisning om Højden og Længden af det Tømmer, som skal bruges til Palladset, om Palladsets Bygning og om den hemmelige Gang, som skal laves mellem Kongens og Dronningens Herberger; han maa derfor selv sørge for en duelig Tømmermand, der kan

lave Arbejdet efter denne Anvisning. Da der efter hans Beretning vil blive Mangel paa Tagsten til den hemmelige Gang, Kirkeportene, Trapperne og andet, som skal laves, og de ikke saa hastig kunne skaffes, har Kongen i Betragtning af, at Hyldingen jo ikke staar saa længe paa, anset det for tilstrækkeligt at lægge Deler over den hemmelige Gang og Trapperne og skrevet til Christoffer Valckendorff om straks, naar Vandet bliver aabent, at sende Skib til Norge efter Deler; der er dog skrevet til Manderup Parsberg om, saafremt han har nogle Tagsten brændte ved Sylckeborg, da at lade ham faa saa mange, som han behøver til Kirkeportene; hvis han ikke kan faa nok der, skal han forhøre sig om, hvor han kan faa de manglende til Laans eller Købs. Han maa endelig sørge for, at alt bliver færdigt til Hyldingen. Da han er bange for, at der ikke skal blive Havre nok af Slottets Indkomst til Kongens Heste, men Kongen ikke ved, hvorfra han skal forskrive Havre did, særlig fordi der ingen Indsejling er dertil, befales det ham endelig at skaffe Havre til en 4—5 Dage; længere agter Kongen ikke at blive der. Han skal alvorligt foreholde Borgerne at have Hø, Havre, Straafoder og andet i Forraad. J. T. 2, 454. K.

3. Febr. (Skanderborg). Befaling til Manderup Parsbierg om, saafremt han har Tagsten i Forraad ved Slottet, at lade Niels Skram faa saa mange, han behøver til de Bygninger, han skal opføre i Viiborg til Hertug Christians Hylding. J. T. 2, 453. K.

— Til Fru Karen Friis, Biørn Anderssens Enke. Da Ofue Lunge til Odden, hvem Kongen til 1. Maj vil forlene med Aalborghus Len, er bange for, at den paa Slottet værende Havre imidlertid kunde blive forskrevet andensteds hen, saa han kunde komme til at lide Mangel paa Havre til de Heste, han skal holde til Rigets Tjeneste, befales det hende at holde 300 Tdr. Havre i Forraad paa Slottet og overlevere dem til Ofue Lunge. J. T. 2, 452 b.

4. Febr. (—). Befaling til Superintendenterne over hele Riget om med det allerførste at sende Kongen klare Registre over alle de Herreder i deres Stift, hvori de have ladet Kongens aabne Brev til Provster og Præster om Hyldingen af Kongens Søn, Hertug Christian, forkynde, for at man kan rette sig derefter ved Fremkaldelsen af Provster og Præster til Hylding. Sj. T. 15, 316. K. Origg. (til Superintendenterne i Ribe, Vendelbo og Viborg Stifter) i Provinsark. i Viborg.

4. Febr. (Skanderborg). Mageskifte mellem Kansler Niels Kaas og Kronen. J. R. 3, 604. (Se Kronens Skøder.)

— Befaling til Jørgen Skram at lægge 1 Gaard i Faarup i Nørre Hald Herred, 1 Gaard i Støfring By og Sogn, 2 Gaarde i Miellerup By og Sogn og 1 Gaard i Lindbierg i Harisløf Sogn i Støfring Herred, 1 Gaard i Aarup i Korning Sogn og 1 Gaard og 1 Gadehus i Ingstrup i Rødding Sogn i Synderliung Herred, 1 Gaard i Lehe By og Sogn i Meilsom Herred og 1 Gaard i Lyndby By og Sogn i Sønder Herred, hvilket Gods Kongen har faaet til Mageskifte af Kansler Niels Kaas for noget Aarhus Kapitels og noget Krongods i Vindersløf i Galthen Herred, ind under Drotningborg Slot, lade Godset indskrive i Jordebogen blandt det tilskiftede Gods og udlægge Aarhus Kapitel Fyldest i Gaarden i Lyndby, der ligger langt fra Slottet, og andet af Slottets Gods, hvor det bedst kan undværes. J. T. 2, 455 b.

— Befaling til de Kronbønder i Aalborghus Len, der staa til Restance med Landgilde og anden Rettighed baade af den visse og uvisse Rente fra afdøde Biørn Andersens Tid, om uden al videre Forhaling at betale Fru Karen Friis, Biørn Andersens Enke, disse Restancer, da hun ikke forinden kan gøre sin afdøde Mands Regnskaber færdige; de, der vise sig forsømmelige, ville blive tiltalte og straffede, og det befales Herredsfogder og andre at være hendes Fuldmægtige behjælpelige med at faa Restancerne ind. J. T. 2, 456 b.

— Til Niels Skram. Kongen har givet Rigsraaderne og nogle andre Undersaatter Ordre til at møde med Heste og Folk i Randers Pinseaften [6. Juni] for at ride med Kongen og Hertug Christian til Hyldingen i Viiborg 15. Juni; da Niels Skram imidlertid, som Kongen jo nok kan tænke, formedelst anden Bestilling i Viiborg ikke kan komme til Randers, men Kongen alligevel gerne vil have ham og hans Folk med i Selskabet, naar de ride ind i Viiborg, befales det ham at møde Kongen en Mils Vej udenfor Byen og med sine Folk og Heste, velstafferede, indstille sig i Følget paa den Plads, som Kongen vil forordne til ham. Det befales ham alvorligt at efterkomme den kgl. Ordre til at forkynde det aabne Brev om Hyldingen for alle Adelige i Viiborg Stift og sende hver især Kopi af Brevet, saa alle blive forskrevne, og med det allerførste sende Kancelliet et klart Register over alle de Adelige i Stiftet, som han har forskrevet til Hyldingen; ligeledes skal han

indsende Register over alle de Herreder, hvori han har ladet det aabne Brev til Almuen forkynde, for at Kongen efter disse Registre kan bestemme, i hvilken Orden Adelen og Herredsfuldmægtigene skulle fremkaldes til Hylding. J. T. 2, 457.

6. Febr. (Skanderborg). Til Hendrick Belov. Pouel Jenssen, Borger i Kolling, har berettet, at der er svoret Vold over ham for Slagsmaal, som han havde gjort sig skyldig i i Kolling, og at han er bleven gjort fredløs derfor, da han ikke inden 6 Uger har rettet for sig; da han derved holdes fra Hus og Næring, har han ansøgt om at blive benaadet og faa sin Fred igen. Skønt det er berettet Kongen, at han er en meget uærlig Borger, der oftere har gjort sig skyldig i Trætte og Slagsmaal, og Kongen derfor nok kunde have Grund til at lade Retten gaa sin strengeste Gang over ham, har han dog, da ingen er kommen til Skade paa Liv eller Lemmer, og for hans Hustrus og Børns Skyld bevilget, at han maa faa sin Fred igen, hvis der er noget Haab om, at han vil forbedre sig; dog skal Hendrick Belov forinden foreholde ham og tage Forpligtelse af ham paa, at han vil opføre sig som en god Borger og ikke besvære sine Medborgere med unødige og ham uvedkommende Sager eller Trætter, endsige med Slagsmaal, da i modsat Fald denne Sag paany skal staa aaben og han straffes uden al Naade. J. T. 2, 457 b.

11. Febr. (Aakær). Til Christoffer Valckendorff. I Anledning af hans Erindring om Udrustning af Orlogsskibene og Udstedelse af Forbud mod Tilførsel til og Handel med Kongen af Polens Undersaatter meddeles ham, at Kongen nu har sendt Jørgen Suab til Markgreven af Ansbach[1] og en Enspænder til Kongen af Polen med en Skrivelse om endelig Besked i den mellem Kongen og dem værende Strid; Kongen vil nu lade Sagen bero til Jørgen Suabs og Enspænderens Tilbagekomst og derefter give Christoffer Valckendorff nærmere Ordrer; han skal dog tage sig af Skibenes Udrustning og sørge for, at de blive udstafferede paa bedste Maade. Kongen bifalder den af ham indsendte Fortegnelse over Skibshøvedsmændenes Fordeling paa Skibene og vil give dem Ordre til at møde en 14 Dage før Paaske, da det er tidsnok. Der sendes ham Brev til Michel Giønge om at hverve 200 Knægte og sende dem til Kiøpnehafn til Midfaste, da det ikke er nødvendigt, at de møde før. Da han nu har sendt nogle af de Messingnagler, Kongen har

---

[1] Georg Frederik, Regent i Hertugdømmet Preussen.

bestilt hos ham, befales det ham yderligere at lade lave 100 Nagler af hver Slags. Kongen har modtaget den Portugaløs, som han har oppebaaret af en ved Navn Franciscus le Port for Pas til St. Nicolaus. I Anledning af hans Indberetning om, at en Mand fra Andorp begærer Pas for tilstundende Sommer for 2 Skibe til samme Sted, men kun vil give 1 Portugaløs for hvert Skib og 150 Dlr. af Lasten, befales det ham at tage saa meget, som Manden vil give, for at Kongen kan faa Penge og andre derved anspores til lignende Handel. Til Klæder til Kongens Drenge, til en 14 Personer, skal han bestille rødt Fløjl til Bukser og gult Damask til Trøjer, saa Kongen saa snart som muligt kan faa det. — Postscriptum: Han skal bestille og hidsende røde Silkeknapper til Drengenes Klæder og henimod Hyldingen sende de 2 Heroldshabiter hid. Kongen er vel tilfreds med de hidsendte Tinstobe og Tinkander, som han har ladet lave til Kongen, og befaler ham endnu at lade lave 20 smaa Stobe, noget mindre end halvt saa store som de mindste nu sendte. Sj. T. 15, 316 b. K.

11. Febr. (Aakær). Til Johan Thaube. Da han i sin Skrivelse om Byggeriet paa Kroneborg har begæret, at der maa blive bestilt en 2000 Læster Kalk dertil, vil Kongen skrive til Jacob Seefeldt om at skaffe saa meget som muligt. Der sendes ham Brev til Arild Uggerup paa Helsingborg om at lade bare og udhugge af den skaanske Sten i Lenet til Byggeriet paa Kroneborg, lade Stenene føre ned til Ladestederne og lade lave og hidsende et Par Tusinde Hjulbøre. Kongen er villig til at lade Albrit Albritssen, Borger i Kiøpnehafn, faa Kronens Korn af Kroneborg og Frederichsborg Slotte til samme Pris som tidligere, da Kornet nu skal være godt Køb, og befaler Johan Thaube at forhandle med ham og lade ham faa det til den gamle Pris, hvis han ikke vil give mere. Sj. T. 15, 317 b. K.

— Til Arrild Uggerup og M. Niels Huid. Kongen er ofte bleven overløben af 2 Personer angaaende Sognene Høye og Starby, der nu ere ledige, og har med disse 2 Personer skrevet til dem om at ordne Sagen i Overensstemmelse med Ordinansen. Nu har den ene af disse 2, M. Niels Pederssen, berettet Kongen, at han med en Anbefaling af Arrild Uggerup og M. Niels er sendt til Sognemændene, der ogsaa have fundet Behag i hans Prædiken, men for deres Valg stillet den Betingelse, at han skulde ægte Formandens Enke, hvilket han har vægret sig ved, da hun

skal være noget gammel; Sognemændene have saa kaldet den anden Person, der imidlertid skal være berygtet for en utilbørlig Sag og ikke er beskikket til Kaldet af Superintendenten eller Provsten, men har insinueret sig hos en Del af Sognemændene ved et Løfte om at ville ægte den afdøde Præsts Enke og derved opnaaet deres Kald; paa dette Kald have imidlertid Arrild Uggerup og M. Niels næret Betænkelighed ved at give Kollats, hvorfor Sognene endnu ingen Præst have faaet. Da M. Niels Pederssen af disse Grunde paany har anmodet om at maatte faa Kaldet og Kongen paa ingen Maade vil eller kan gaa ind paa, at Kaldet maa følge Kvinderne, da saadant vil medføre, at uduelige blive kaldede og duelige forskudte, og da den valgte Person desuden har Ry for at have opført sig utilbørligt andensteds, hvor han har været i Kirketjeneste som Kapellan, skulle de, hvis M. Niels er duelig til at forestaa Kaldet og ikke kan vrages formedelst nogen Utilbørlighed, indsætte ham i Kaldet eller, hvis det ikke er Tilfældet, indsætte en anden skikkelig og vellærd Mand til Præst. De skulle, som tilforn befalet, ordne Sagen i Overensstemmelse med Ordinansen og sende Kongen Besked, for at han kan rette sig derefter, hvis nogen yderligere henvender sig til ham i den Sag. Sk. T. 1, 355.[1]

11. Febr. (Aakær). Kronens Bønder i Vester Vamdrup og Bønstrup ved Vamdrupgaard fritages i de næste 2 Aar for at svare Landgilde mod Forpligtelse til straks at forbedre deres Gaarde saaledes, at Kongens Hofsinder kunne faa gode Værelser og Staldrum i dem, naar Kongen kommer til Vamdrupgaard; hvis det efter de 2 Aars Forløb viser sig, at nogen ikke har gjort det, skal han tiltales for de 2 Aars Landgilde og desuden staa til Rette. J. R. 3, 608 b. Orig.

— Til Jacob Sefeld. Da nogle Kronbønder i Hadtz Herred have berettet, at der somme Steder er Strid mellem dem og Bønderne i Ning Herred om Skellet mellem de to Herreder, hvilket medfører, at de ofte besværes af hinanden, skal han i Forening med Claus Glambeck paa Skanderborg bestemme en Tid med det første til Fastsættelse af Skellet, udnævne 4 af Sandemændene i hvert Herred og til den fastsatte Tid lade dem gøre Skel mellem Herrederne med Sten og Stabel. J. T. 2, 458 b.

— Til Lauritz Skram. M. Thorben Nielssen, Sognepræst i

[1] Tr: Ny kirkehist. Saml. V. 453 ff.

Gifskod og Huixel[1] Sogne, har klaget over, at Lauritz Skram paafører ham Trætte paa en Gaard i Gifskod, der hidtil har fulgt ham og hans Formænd som Annekspræstegaard, fordi Gaarden i en Lavhævd, som M. Thorben selv har leveret Lauritz Skram for dermed at forsvare Gaarden, kaldes en Kirkegaard. Da Gaarden hidtil altid har fulgt Præsten som Annekspræstegaard, skal han ogsaa fremdeles lade ham beholde den og tilbagelevere ham Brevene vedrørende Gaarden. J. T. 2, 458 b. K.

12. Febr. (Skanderborg). Til Jørgen Skram. Da Jørgen Rossenkrantz — til hvem der er sendt en aaben Befaling til gode Mænd om at dømme i Trætten mellem Niels Jonssen paa den ene Side og Jørgen Skram og Jørgen Rossenkrantz paa Kronens Vegne og andre Lodsejere i Aarsløf paa egne Vegne paa den anden Side angaaende en ny Pløjning, som Niels Jonssens Tjenere til Brudtzgaard have pløjet, efter Modpartens Mening over Skellet og inde i Aarsløf Mark — har berettet, at der blandt Drotningborg Slots Breve formentlig maa findes Breve, der angaa det omstridte Gods og kunne tjene til Sagens Afgørelse, skal Jørgen Skram lade alle saadanne Breve opsøge og tage dem med sig, naar Trætten skal paadømmes. Da Jørgen Rossenkrantz endvidere mener, at der blandt Drotningborg Slots Breve findes en hel Mængde Breve vedrørende det Gods, han har i Forsvar til Kalløe, skal Jørgen Skram ogsaa lade alle saadanne opsøge og levere dem til Jørgen Rossenkrantz mod en Kvittans, der skal indlægges i Brevkisterne. J. T. 2, 459. K.

13. Febr. (—). Hr. Niels Erickssøn, Sognepræst i Morup[2], maa i det næste Aar fremdeles oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Lem Sogn, kvit og frit. Udt. i J. R. 3, 608 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om ufortøvet at sende de paa vedlagte Seddel opførte Skibsredskaber hid med dette Bud, da de mangle til et af de arresterede Rostocker Skibe, som Kongen en Tid lang har brugt her til Slottet og til Sommer fremdeles vil bruge hertil. Sj. T. 15, 318.

14. Febr. (—). Tilladelse for Hr. Johan Georg, Kurfyrste af Brandenborg, til i Aar at lade opkøbe til sin Hofholdning 5000 eller 6000 Tdr. Havre i Skaane og toldfrit udføre dem. Sk. R. 1, 440 b.

---

[1] Hvejsel, Nørvang H. [2] Mejrup, Hjerm H.

14. Febr. (Skanderborg). Befaling til Christoffer Valckendorff at lade Riibe være fri for at udrede de 15 Baadsmænd, som den har faaet Ordre til at stille til Foraaret, da den formedelst den Skade, den for nogle Aar siden led ved Ildebrand, har faaet Frihed for al Tynge i nogle Aar. Sj. T. 15, 319.

— Til samme. Denne Brevviser, Mag. Albertus Timannus, har i nogle Aar haft kgl. Bestalling paa 100 Dlr. aarlig til sine Studeringer mod Forpligtelse til at lade sig bruge i Kongens Tjeneste, men har faaet Lønnen opsagt forrige Aar. Da han nu beretter, at han i Henhold til Bestallingen har nogle Aars Løn til gode, skal Rentemesteren af Bestallingens og Opsigelsens Datoer og Kvitteringer og Registre undersøge, hvad Albertus Timannus har til gode til Opsigelsesdagen, og betale ham det, for at han ikke skal kunne sige, at Kongen ikke har fyldestgjort sit Brev. K.

— Til samme. Biskoppen af Bremen har gentagne Gange ansøgt om Tilladelse til at besejle en Havn paa Island til sin Husholdnings Behov, saaledes nu for nylig om Havnen Raf eller, hvis den var forpagtet bort, om Nesvaag, indtil Raf blev ledig; da Kongen ikke ved, om nogen af disse 2 Havne er bortforpagtet eller ej, skal Christoffer Valckendorff undersøge det og sende Kongen Besked. Da Kongen stadig overløbes om Tilladelse til at besejle Havne paa Island og ikke ved Besked om Bortforpagtningen af Havnene og heller ikke kan faa den hos Kancelliet, skal Christoffer Valckendorff undersøge denne Sag, optage et klart Register over alle Havnene med Angivelse af, hvilke Havne der ere forpagtede bort, og til hvem og paa hvor lang Tid, og hvilke Kongen selv har og med Nytte kan lade besejle, og sende Kongen dette Register. Sj. T. 15, 318 b.

15. Febr. (—). Til samme. Kongen skrev for nogen Tid siden til Borgemestre og Raad i Hamborg om at give dem af deres Medborgere, der pleje at besejle Island, Ordre til at afholde sig derfra, saafremt de ikke have særligt Privilegium paa at besejle en bestemt Havn; herpaa have disse svaret med hosfølgende Skrivelse, hvori de begære, at deres Medborgere, der pleje at besejle Island, fremdeles maa bruge deres Sejlads og Handel i de Havne, som de altid have besøgt, og igen faa de Havne, som ere blevne givne til andre paa Aaremaal, saasnart de blive ledige, i Overensstemmelse med den i 1579 i Flensborg sluttede Overenskomst; ligesaa have de begæret en specificeret Designation over de

Havne, som de ikke maa besøge, for ikke at komme til at overtræde Kongens Forbud. Christoffer Valckendorff skal saa snart som muligt erklære sig om Sagen, saa Kongen derefter kan give Hamborgerne Besked. Sj. T. 15, 319.

15. Febr. (Skanderborg). Aabent Brev, at M. Hans Søfrenssen, Sognepræst i Seebye Sogn i Løfue Herred, i Aar maa oppebære 1 gl. Dlr. af hver Kirke i Løfue og Mierløsse Herreder til Hjælp til sin Præstegaards Genopbyggelse, dog kun forsaavidt Kirkerne have Forraad og ikke ere forfaldne; Præstegaarden i Seebye Sogn er nemlig for kort Tid siden afbrændt, og den daværende Præst Hr. Carl fik Tilladelse til at faa nogen Hjælp af Kirkerne i Løfue og et af de nærmeste Herreder, men han døde kort efter og Hjælpen er endnu ikke ydet. Sj. R. 12, 307.

— Hr. Christen Anderssen, Sognepræst paa Røsnes[1], der af Lensmanden paa Kallundborg har fæstet en Gaard, som aarlig svarer $1^1/_2$ Pd. Korn i Afgift, maa indtil videre være fri for at gøre Ægt og Arbejde og Skibsfart til Samsøe af Gaarden. Sj. R. 12, 307 b.

— Til Kronens Bønder i Løfue og Rersløf. Da Bønderne i Løfue hidtil ikke have søgt deres Ret paa Herredstinget, men holdt Ret i deres egen By, hvilket har medført megen Uskikkelighed, og Bønderne i Rersløf heller ikke have søgt Herredstinget, men søgt Ret ved Kallundborg Slotsport, befales det dem nu herefter at søge deres Ret paa Løfue Herredsting. Sj. R. 12, 308.

— Til Peiter Retz. Kronens Bønder i Løfue Herred under Kallundborg Slot, der have faaet Ordre til at gøre Ugedagsægt til Anduordschouf Kloster, saalænge Byggeriet dér stod paa, fritages nu for dette Arbejde, da Størsteparten af Bygningen er færdig. Sj. T. 15, 320. K.

— Mageskifte mellem Hans Johanssen, Embedsmand paa Hindtzgafuel, og Kronen. F. R. 1, 366. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Fru Heilvig Hardenberg, Erich Rossenkrantzis Enke, og Kronen. F. R. 1, 368 b. (Se Kronens Skøder.)

— Skøde til Erick Hardenberg til Mattrup. F. R. 1, 372. (Se Kronens Skøder.)[2]

---

[1] Refsnæs, Arts H. [2] F. R. 1, 374 er indført et Brev, dat. Skanderborg, 17. Febr. 1584, hvorved Erik Hardenberg kvitterer Kongen for de 7333 Dlr., hvorfor han har haft det ham nu tilskødede Gods i Pant, lover at sende Kongen Pantebrevet, som han nu ikke har hos sig, og inden St. Hans Dag yderligere at betale Kongen 1000 gl. Dlr.

15. Febr. (Skanderborg). Godtzlaf Budde, Embedsmand i Børglum Kloster, maa fremdeles i dette Aar uden Afgift beholde det Børglum Klosters Gods, som han har i Forlening ud over det Gods, han har Livsbrev paa. J. R. 3, 609.

— Rasmus Jenssen i Kyssing i Hatz Herred maa bygge sig et Hus paa et bekvemt Sted ved Kyssing, holde en Færge dér og for billig Betaling overføre de Folk, der rejse mellem Hatz og Ning Herreder, alt uden Afgift. Lensmanden paa Aakier skal anvise ham en Byggeplads. J. R. 3, 609.

— Til Jørgen Skram. Da der er Mangel paa Straafoder til Kongens paa Drotningborg staaende Heste, men Kongen ikke ved, hvor han ellers skal sende dem hen, skal han gøre sig Flid for fremdeles at skaffe Straafoder til dem. Der sendes ham Brev til Bønderne i Lenet om, saalænge Hestene blive paa Drotningborg, hver to at komme Kongen til Hjælp med 1 Læs Straafoder. K.

— Til samme. Oluf Fersløf, Borger i Randers, har klaget over, at han har ladet ham tiltale og forhvervet Dom over ham, at han skal være i Kongens Naade og Unaade, fordi han imod Borgemestres og Raads Privilegier i Randers har indstævnet en af dem mellem ham og Oluf Fersløf afsagt Dom til Landstinget. Paa hans Begæring har Kongen eftergivet ham denne Sag. K.

— **(Haderslevhus).**[1] Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at Underskoven i Haderslefhus Len ødelægges meget og ophugges til Gærdsel til Indhegning af Marker, Vange og Tofter, under den højeste Straf forbyder Bønderne i Haderslefhus Len herefter at hugge Underskov til Gærdsel og paabyder dem at holde Hyrder til at vogte deres Fæ og Kvæg. Hvis nogle ville have deres Tofter og Haver enten ved deres Gaarde eller i Marken indhegnede, skulle de indhegne dem med Diger, men ikke med Gærdsel. J. T. 2, 460.[2] K.

16. Febr. (Skanderborg). Befaling til Axel Gyldenstiern og Koruitz Viffert om saa snart som muligt og endelig inden Midfaste at sende Kongen et klart Register over Holger Ulfstands Tilgodehavende med Angivelse af, hvor stort det var, da de overtog Værgemaalet, og hvor meget de have formeret det med, hos hvem Pengene staa, og hvor meget enhver skylder, baade i Hovedstol og Renter. Sk. T. 1, 355 b.

---

[1] Skønt baade Registranten og Konc. have: 15. Febr., Haderslevhus, maa der være en Fejl enten i Dagen eller Dateringsstedet. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 346 f.

16. Febr. (Skanderborg). Forleningsbrev for Jacob Hardenberg, Erick Hardenberg til Mattrups Søn, paa Provstiet i Assens, dog først at tiltræde efter den nuværende Indehaver Elias Eissenbergs Død; naar han ikke længere studerer, skal han tjene Kongen i Kancelliet. F. R. 1, 373 b.

— Til Lauritz Brockenhus og Axel Brahe. Da Frederich Quitzov har bevilget Kronen 4 Gaarde i Eier, 3 Gaarde og 1 Gadehus i Ris og 4 Gaarde og 3 Gadehuse i Tebstrup i Skanderborg Len, 1 Gaard i Biereager og 1 Gaard i Rørt i Hadtz Herred til Mageskifte for Kronens Gods og Kronens Rettighed i det jordegne Bøndergods i Harsmarck i Norupe Sogn i Lunde Herred, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. F. T. 1, 365 b.

— Inger, Asser Skrivers Enke, Borgerske i Horsens, maa indtil videre være fri for at gøre Ægt og Arbejde af den Gaard i Hanstedt, som hun har fæstet af Lensmanden paa Skanderborg. J. R. 3, 609 b.

— Befaling til Lauritz Skram om med det første at sende sin Afgift og hvad andet han resterer med af Nørrevongs Herred for sidste Aar til Renteskriver Hans Mechelborg. Udt. i J. T. 2, 460.

— Til Manderup Parsbierg. Da der lige ved Haldt Slot ligger noget Gods, som hører under Silckeborg, og Haldt Slot omvendt har noget Gods, der ligger belejligere for Silckeborg, har Kongen bestemt, at dette Gods skal ombyttes, og sender ham hermed Register derover med Ordre til at lægge det derpaa opførte Haldt Gods ind under Silckeborg og lade det derpaa opførte Silckeborg Gods følge Haldt Slot. J. T. 2, 460 b. K.

— Skrivelse til Niels Skram om at lægge noget Silckeborg Slots Gods ind under Hald. Udt. i J. T. 2, 460 b. K. (i Udt.).

— Til Gregers Holgersens Arvinger. Kongen vil med det første indkræve Holger Ulfstandts Tilgodehavende for i sin Tid at overlevere det til ham med tilbørligt Regnskab. Da deres Fader, som de nok huske, skyldte denne 5000 Dlr. Hovedstol med nogle Aars paaløbne Rente, der ogsaa maa beløbe sig til en temmelig stor Sum, og Kongen nu til 1. Maj skal betale dem halvsjette Tusinde og nogle Hundrede Daler, som deres Fader havde Skifuehus i Pant for, tilbyder Kongen dem for denne Sum at indløse deres Forskrivning hos Holger Ulfstandt og selv betale denne, dog saaledes, hvis begge Summer ikke ere lige store, at den, hvis Tilgodehavende

er det mindste, betaler Forskellen. Hvis dette Forslag ikke behager dem og de helst ville have, at Kongen skal betale sin Gæld til dem, vil denne ogsaa gøre det, men vil tillige have Holger Ulfstandtz Tilgodehavende betalt og opsiger dem herved paa Holger Ulfstandtz Vegne Pengene til Udbetaling med Renter efter Gældsbrevets Lydelse, da deres Faders Forlovere ellers ville blive indmanede. De skulle med det første erklære sig herpaa. J. T. 2, 461.

16. Febr. (Skanderborg). Skøde til Hans Johanssen til Hundtzlund paa Gafuenø Kloster m. m. Sj. R. 12, 308 b. (Se Kronens Skøder.)

17. Febr. (—). Gavebrev til samme paa alt det Inventarium i Gafuenøe Kloster, som Michil Sestedtz Arvinger skulle levere fra sig. Sj. R. 12, 312.

— Til Christoffer Valckendorff. Johan Marin har købt 4 Mulæsler til Kongen, hvorfor han skal have 50 Dlr. for hvert, ladet lave en Senfte eller Rosbaare med tilhørende Tøj og Redskaber og betalt den samt betalt Fragt og Fortæring for Mulæslerne og Æseldriverne, saaledes som vedlagte Seddel viser, hvilket ialt bliver $376^1/_2$ Dlr., som Christoffer Valckendorff straks skal betale ham, da han ufortøvet skal rejse ud af Landet igen i andet Ærinde for Kongen. Sj. T. 15, 320.

— Til Fru Beathe Otthe Brahes. Hun har paa Kongens Opfordring til hende om at overtage Posten som Dronningens Hofmesterinde anmodet om at blive fri derfor formedelst den Sygdom, hun en Tid har haft og endnu ikke er helt fri for. Da Kongen og Dronningen imidlertid allerede have forløvet Fru Inger Oxe af Tjenesten, saa Dronningen nødvendigvis maa have en ny Hofmesterinde, og da de ikke saa snart kunne bestemme sig til en anden end hende efter den Tillid, de have til hende, vil Kongen i det Haab, at hendes Svaghed ikke er saa stor eller skal blive saadan, at hun ikke en kort Tid skal kunne overtage Pladsen, nødig fritage hende og anmoder hende derfor om for en kort Tid at overtage Stillingen som Hofmesterinde, idet han samtidig lover igen at ville forløve hende med al Gunst og Naade, hvis hendes Svaghed eller Lejlighed bliver saaledes, at hun ikke længere kan varetage Posten. Sj. T. 15, 320 b. K.

— Bestalling for Hr. Pouel Anderssøn som Prædikant paa Skanderborg Slot og Sognepræst i Skanderup og Stillinge Sogne. Han skal hver Søndag og andre Højtidsdage holde

Kirketjeneste og Prædiken baade i Slotskirken og i Skanderup Kirke. til Fromesse i Slotskirken og siden i Skanderup Kirke; ligesaa skal han prædike i Slotskirken hver Onsdag og Fredag, hvad enten Kongen er til Stede eller ej; i Stillinge Sogn skal han holde en duelig Kapellan. Han skal i aarlig Genant af Skanderborg Slot have 9 Ørt. Mel, $^1/_2$ Læst Malt, 36 Skpr. Humle, 3 Fjerd. Smør, 36 Sider Flæsk, $2^1/_2$ Krop Oksekød, 36 Faarekroppe, 36 Gaasekroppe, 1 levende Okse, 10 levende Faar, 5 levende Fedesvin, $4^1/_2$ Td. Sild, 3 Tdr. Torsk, 250 Hvillinger, 24 Kabliav, $2^1/_2$ Td. Gryn, 1 Td. Lønborgsalt samt i aarlig Løn 30 gl. Dlr. og en Klædning med Tilbehør efter hans Stand. Lensmanden skal ved første Lejlighed bygge ham en Embedsbolig paa et belejligt Sted ved Slottet. Han skal have nødtørftig Ildebrændsel i Skovene og oppebære Præstetienden og al anden Præsterente af Skanderup og Stillinge Sogne, dog skal Hr. Jens i Stillinge, der hidtil har haft Sognene, men nu ikke mere kan forestaa dem, indtil videre beholde Præstegaarden i Stillinge med alt dens Tilliggende til sit Underhold. Hr. Pouel skal selv lønne Kapellanen i Stillinge. J. R. 3, 609 b[1].

17. Febr. (Skanderborg). Befaling til Borgemestre og Raad i Randers, Ebbelthoft og Grindov om at skaffe Kongen eller Fru Beate Brade, Hr. Jørgen Løckis Enke, Skuder til at føre den Kalk, som Kongen har bestilt hos Fru Beate til Byggeriet paa Kroneborg, til Kroneborg først paa Foraaret. Naar Skipperne komme med Kalken, skulle Tolderne betale dem en rimelig Fragt. J. T. 2, 460 b.

19. Febr. (—). Bestalling for Hans Dreier, der en Tid lang har tjent Kongen som Kammerdreng, som Kongens Kammertjener. Han skal fra sidste Nytaar at regne have 50 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn af Rentekammeret, hvorhos Kongen ved første forefaldende Lejlighed vil betænke ham med et Vikarie i Roskille eller en anden Domkirke. Sj. R. 12, 312 b.

— Til Erick Løcke. Da nogle have understaaet sig til at indplanke noget af den Plads i Otthense, hvor den øde Kirkegaard har været, skønt Kongen har givet Byen den til Marked, skal han straks rejse Delemaal mod disse Lukkelser og Plankeværker, saa Pladsen igen kan blive gjort ryddelig, og herefter selv passe

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 373 ff.

paa og give Borgemestre og Raad Ordre til at passe paa, at der herefter ikke indtages noget af Pladsen. F. T. 1, 366 b.

19. Febr. (Skanderborg). Befaling til Kronens Bønder under Otthensegaard om hver to at komme Kongen til Hjælp med et godt Læs Strøelse og levere det paa Otthensegaard inden Hyldingsdagen, den 26. Juni, da der er Mangel paa Straafoder dér og der vil blive Brug for en stor Mængde til Kongens Heste. naar Kongen kommer did. F. T. 1, 366 b.

— Mageskifte mellem Erich Løcke til Skoufgaard og Kronen. J. R. 3, 610 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Fru Karen Friis. Da Kapitlet i Viborg Domkirke har berettet, at den paa Trindelen udlagte Søtønde i sidste Høst er dreven bort af Storm og Uvejr og ikke er til at finde igen, skal hun, hvis der paa Olborghus i Henhold til Kongens aabne Brev om, at der altid skal holdes 2 velbeslaaede Søtønder rede paa Olborghus, findes en saadan Søtønde, straks lade Viborg Kapitel faa den til Udlægning og, hvis der ingen findes, straks lade en lave paa sædvanlig Vis og levere Kapitlet den. J. T. 2, 462[1]. K.

— Til Ofue Lunge. Da han til 1. Maj skal have Olborghus Len i Forlening, meddeles ham til Efterlevelse, at Kongen tidligere har udstedt et aabent Brev om, at der altid paa Olborghus Slot skal ligge 2 gode, velbeslaaede Søtønder rede, for at Kapitlet i Viborg Domkirke, der skal have Opsigt med den paa Trindelen ved Lessøe udlagte Søtønde, hvis denne skulde drives bort af Storm og Uvejr, straks kan faa en ny og udlægge den. J. T. 2, 461 b[1]. K.

— Til Jacob Seefeld og Claus Glambeck. Da Lauritz Rostrup til Ristrup har bevilget Kronen 1 Gaard i Biørstrup og 1 Gaard i Thulstrup i Ning Herred, 1 Gaard i Blegindt i Hielmsløf Herred, 1 Gaard i Skoufbye og 1 Gaard i Herdschindt i Framløf Herred til Mageskifte for noget jordegent Bondegods og noget Krongods i Noring, Faistrup, Saubro, Quorthrup og Søfthen i Saubro Herred, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den. I tre jordegne Bøndergaarde skulle baade Ejendommen og Kronens Rettighed regnes med, men hvis han tager flere jordegne Gaarde

---

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 186 f.

Mageskifte, har Kongen bevilget, at han kun skal gøre Udlæg for Kronens Rettighed i disse. J. T. 2, 462 b.

20. Febr. (Skanderborg). Befaling til Jørgen Skram om med det første at lade opføre en lille Stald med Halvtag paa til 10 eller 12 Heste i Haven tværs over for Slottet op til den Haven omgivende Mur og paa det Sted, hvor de gamle, »brøden« Huse staa udenfor. I Enden af Stalden skal han lade lave et lille Kammer med Skorsten i til Opholdssted for 2 eller 3 kgl. Svende, der skulle passe Hestene. Udgiften skal han indskrive i Regnskabet. J. T. 2, 463.

29. Febr. (Koldinghus). Til Christoffer Valckendorff. M. Hans Mogenssen, Superintendent i Thrundhiems Stift, har berettet, at det i Nordlandene altid har været Skik, at naar nogen er dragen ud derfra til et andet Folk for at fiske, er der bleven tiendet saaledes af Fangsten, at de to Parter af Tienden ere ydede, hvor vedkommende har ligget, medens den tredje Part er ført hjem og delt lige mellem Sognepræsten og Kirken; saaledes tiendes der endnu over hele Nordlandene, kun i Finmarken oppebæres den tredje Part sammen med de to Parter, hvilket Lensmændene først have begyndt med, da Lenet blev sat paa Afgift, fordi det saa var dem selv til Fordel. Herover har en Del af Præsterne i hans Stift klaget, og M. Hans har sendt vedlagte Vidnesbyrd om Skikken. Da Kongen ikke ved nogen Besked om Sagen og nødig vil, at Præsterne og Kirkerne skulle forurettes, skal Christoffer Valckendorff undersøge Sagen og med det første sende Kongen sin Betænkning derom sammen med de sendte Vidnesbyrd, for at Kongen derefter kan give Hans Mogenssen Svar. Sj. T. 15, 321.

— Til Christoffer Valckendorff. Næsten i alle omkringliggende Lande er der Krig og Rustning, og efter de daglig indløbende Tidender formodes det at ville blive endnu værre, hvorfor det vil være nødvendigt at holde sig rede. Som Christoffer Valckendorff ved, ligger disse Rigers største Magt og Værn i Skibsrustningen; Gud har ogsaa givet Rigerne gode Skibe med alt Tilbehør, men alligevel kan der ikke udrettes noget med disse, medmindre man har gode, søkyndige Folk. Hvis Kongen nu skulde udruste et betydeligt Antal af Orlogsskibene, for ikke at tale om dem allesammen, vilde han ikke paa mange Hundrede nær have Bøsseskytter og Baadsmænd nok, og det maa endda befrygtes, at en Del af dem, der haves, ikke dur, fordi de fleste og bedste af dem, som Kongen

havde i sidste Fejde, nu ere afskedigede, saa Kongen endog af sine egne Folk, som have været sendt udenlands, og af fremmede, som ere komne til ham, har hørt, at udenlands har hver i Munde, at Kongen har afskediget sine bedste Bøsseskytter fra sidste Fejde, hvilke nu bruges i England, Spanien og Tyskland, hvor der er nogen Krigshaandtering, og at alle undre sig over, at Kongen har afskediget saadanne Folk, der dog ikke altid og allevegne kunne faas. For igen at faa duelige og erfarne Folk har Kongen derfor sendt Skibshøvedsmand Siluester Francke udenlands for at hverve Bøsseskytter og Baadsmænd og føre dem til Kiøpnehafn og givet ham Ordre til fremfor alt at skaffe duelige Folk og ikke spare paa Pengene, da det ellers gaar efter det almindelige Ordsprog: at hvad let opsidder (»opstider«), det let afsidder. Naar Siluester Francke kommer med disse Bøsseskytter og Baadsmænd, skal Christoffer Valckendorff lade Bøsseskytterne gøre Prøveskud, forhandle med dem, der findes duelige, om deres Løn, og sende dem, han ikke kan blive enig med, til Kongen, der har lovet Siluester Francke saa selv at ville forhandle med dem. Han skal tage de Bøsseskytter, han bliver enig med, og Baadsmændene i Kongens Tjeneste og behandle dem saaledes, at Kongen kan faa og beholde gode, brugelige Folk i sin Tjeneste. Sj. T. 15, 322.

29. Febr. (Koldinghus). Forleningsbrev for M. Jacob Matssøn, Sognepræst ved Vor Frue Kirke i Riibe, paa 4 Engstykker i Megel Enge ved Riibe, som Hr. Eneuold i Pugdal hidtil har haft i Forlening, og som skulle være komne fra et Vikarie i Domkirken, uden Afgift. J. R. 3, 612 b.

1. Marts (Haderslevhus).[1] Ekspektancebrev for Dr. jur. Nicolaus Theophilus, Professor ved Kiøpnehaufns Universitet, paa det første ledige Kannikedømme i Roskille Domkirke; tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Sj. R. 12, 313.

2. Marts (Koldinghus). Forleningsbrev for Lauritz Skram til Hadstrup for hans tro Tjenestes og Henrich Belovs Skyld paa Nøruongs og Øster Herreder, som han nu selv har i Værge, uden Afgift. J. R. 3, 612 b.

3. Marts (—). Aabent Brev, hvorved det indtil videre forbydes at eftertrykke de Bøger og andet, som Lauritz

[1] Enten maa Datoen eller Dateringsstedet være forkert.

Benedict lader trykke fra nyt af, da han har berettet, at han for nogle Aar siden med stor Bekostning har anlagt et Bogtrykkeri i Kiøpnehaufn, men ikke kan holde det ved Magt, medmindre han bliver sikret mod Eftertryk. Enhver, der forser sig herimod, skal have forbrudt alle de Eksemplarer, der findes eller falholdes her i Riget, til Lauritz Benedict og desuden straffes. Lauritz Benedict skal til Gengæld være forpligtet til at holde Bogtrykkeriet i Stand og forbedre det saa meget som muligt; han maa under den højeste Straf ikke trykke noget, som ikke er befalet af Kongen eller approberet af de højlærde, og skal sælge sine Bøger til en rimelig Pris. Sj. R. 12, 313 b.

3. Marts (Koldinghus). Ekspektancebrev for Lauritz Benedicht paa det første ledige Vikarie i Roskille eller Lunde Domkirke, for at han bedre kan holde sit Bogtrykkeri i Stand; tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Sj. R 12, 314.

— Bestalling for Jens Riber som Svinesnider. Han skal med det første bosætte sig i Hadersløf og lade sig bruge paa Hadersløfhus, Frederichsborg, Kroneborg, Koldinghus, Sore og Anduorskouf og disses Ladegaarde, hvilke han skal besøge 4 Gange om Aaret, til Fastelavn, Bartholomei Dag, Mikkelsdag og Mortensdag, for at skære de Heste, Foler, Hunde og Svin, der skulle skæres; endvidere skal han ogsaa lade sig bruge andensteds, hvorhen Kongen kalder ham. Han skal i aarlig Løn have 20 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning, fri Bolig i Hadersløf, nødtørftig Ildebrændsel, fri Befordring med Heste og Vogne til sig selv og sine Tjenere, naar han rejser i Kongens Ærinde, og frit Underhold til sig selvfjerde, baade naar han rejser og naar han arbejder for Kongen. Endvidere skal han have $^1/_2$ Dlr. for hver Hest, han skærer, 1 Mark for hver Hund og 2 Sk. for hvert Svin. J. R. 3, 613.

— Peder Skorup, Borger i Kolding, maa paa én Gang sisefrit indføre 4 Læster Rostockerøl. Udt. i J. R. 3, 613 b.

— Til Albrit Friis. Da det paa de almindelige Toldsteder falder én Mand besværligt alene at oppebære Tolden og holde Regnskab over Indtægt og Udgift deraf og Købmændene desuden opholdes, naar denne ene Tolder bliver syg eller har andet Forfald, skal han se sig om efter en skikkelig og formuende Mand i Riibe, der kan bruges til Tolder, beskikke ham til at være Tolder i Riibe sammen med Peder Heggelund og med det første sende Kongen

Besked derom. Kongen vil give denne Mand en rimelig Løn. J. T. 2, 463 b. K.

3. Marts (Koldinghus). Lignende Befaling til Erich Lycke om at beskikke Villom Bang, Tolder i Assens, en Medhjælper. Udt. i J. T. 2, 464. K. (i Udt.).

4. Marts (—). Til Borgemestre, Raad og Byfoged i Kolding. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Simen Kedelsmed, Borger i Kolding, hvori han klager over, at Smedene i Byen ville tvinge ham til at gøre Mestergerning, Kost og anden stor Udgift og til at søge deres Lav til Drik og ideligt Selskab, hvilket han ikke kan uden at forsømme sit Arbejde for Kongen og andre og blive helt forarmet. De skulle have Opsigt hermed og maa ikke tillade, at han bliver besværet med ubillig Bekostning. J. T. 2, 464.

— Til Lauritz Skram. Hr. Lauritz Jørgenssen, Sognepræst til Gres Sogn, har berettet, at han for nogle Aar siden [9. Jan. 1573] er bleven forlenet med Kronens Tiende af Gres Sogn, hvis Korntiende dog siden [19. Juli 1580] er bleven forlenet til Hr. Rasmus Nielssen, Præst i Vedel, medens han i Henhold til sit Forleningsbrev, der lød paa al Tienden, er bleven ved med at tilholde sig Kvægtienden af Sognet, i hvilken Anledning Lauritz Skram har tiltalt ham. Kongen har eftergivet Hr. Lauritz al Tiltale for hvad han har oppebaaret af Kvægtienden, men herefter maa han ikke befatte sig med den. J. T. 2, 464.

— Til Kapitlet i Riibe. M. Anders Vedtle, Kannik i Riiber Domkirke, har berettet, at han efter afdøde M. Thomis Knudssen har faaet en meget forfalden Residens, som M. Thomis's Enke og Børn ikke formaa at istandsætte, og han har derfor foreslaaet at sælge 3 til Residensen hørende forfaldne Boder med en Kaalhave og anvende de indkomne Penge til Residensens Istandsættelse, hvilken Plan Kapitlet efter dets af ham forelagte skriftlige Bevis er gaaet ind paa under Forbehold af Kongens Samtykke. Da der efter M. Anders's Beretning alligevel vil være Gaardsrum og anden Lejlighed nok til Residensen, skal Kapitlet sælge Boder og Kaalhave til den højstbydende, dog saaledes, at der stadig skal svares sædvanlig Jordskyld deraf til Riiber Domkirke, og paase, at Pengene blive anvendte udelukkende til Residensens Bygning. Endvidere har M. Anders begæret at maatte faa til sin egen Gaard af Residensens Jord en 3—4 Al. bred Strimmel fra de 3 Boder og saa langt, det Stenhus, han bor i, strækker sig med et Afsæt, kaldet

Himmerig, mod at svare tilbørlig Jordskyld deraf; Kongen gaar ind derpaa, hvis det kan ske uden Skade for Residensen, og Kapitlet skal selv blive enig med M. Anders om Jordskyldens Størrelse. J. T. 2, 464 b[1]. K.

5. Marts (Vamdrup). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har set paa den Hellebard, han har sendt hid for at faa at vide, om den var tilpas, og om han skulde lade de andre lave derefter, men finder den for klejnt gjort i det nederste, baade paa den Ekse, som er udgjort paa Siden, og paa den spidse Ekse, der er lavet lige overfor paa den anden Side; Spidsen og Længden ere ellers tilpas. Christoffer Valckendorff skal derfor lade et andet Mønster lave og lade den gøre noget større og stærkere i den nederste Del, særlig den brede Ekse og den spidse Ekse, der laves paa begge Sider. Naar den er lavet, skal han sende den hid, hvorefter Kongen vil give nærmere Ordrer. Sj. T. 15, 323.

— Til Johan Thaube. Kongen har af hans Skrivelse og Bygmester Antonius's Beretning erfaret, at Bjælkerne i det Hus paa Kroneborg, hvori Kongen har sin Bolig, ere paa det nærmeste raadnede op i de i Muren indlagte Ender, hvorfor det vil være nødvendigt at tage dem ud og indlægge nye i Stedet, hvilket vil medføre, at Panelværket i Kongens Gemak maa nedtages. Kongen har derefter givet Bygmesteren Ordre om, hvorledes alt skal ordnes, og befaler Johan Thaube at fremme Arbejdet saa meget som muligt og drage Omsorg for, at det, der skal nedtages, Panel og andet, bliver behandlet forsigtigt, saa det igen kan bruges. Da Mejersken paa Esserom nu har født sit Barn og under Fødselen er gaaet fra sit tidligere Udsagn om, at Fogden paa Esserom var Faderen, og har udlagt en anden, der nu er død, som Barnefader, og da Fogden bestemt nægter at være skyldig og har taget Sakramentet derpaa, saa Sagen er tvivlsom, skal Johan Thaube løslade dem begge og bortvise dem uden at give dem Løn eller andet, som de maatte have til gode. Da der skal være kommen en Ræv ind i Dyrehaven ved Frederichsborg, skal han, hvis den ikke allerede er ombragt, se at faa fat i den og meddele Kongen, naar han har fanget den. Sj. T. 15, 323 b[2].

— Forleningsbrev for Hans Seiger paa de to Falke-

[1] Tr.: C. F. Wegener, Om A. S. Vedel. 2. Udg. S. 266 f. [2] Tr. (tildels): Dsk. Saml. V. 162.

lejer i Marup[1] og Galterbeck Sogne i Nørrehalland, som hans Fader Hans Jostssen sidst havde i Værge. Han skal svare sædvanlig Afgift, tilbyde Kongen alle de Falke, han fanger, førend han udfører dem, og, hvis denne vil have nogle, overlade ham dem for en rimelig Pris. Han maa hverken selv eller ved andre tage Falkeunger af Reden. Sk. R. 1, 441.

5. Marts (Vamdrup). Hr. Chresten Pederssøn, Sognepræst i Aastrup[2] Sogn i Slet Herred, der har fæstet Kronens Korntiende af Sallinge Sogn for en aarlig Afgift af 1 Læst Korn, fritages indtil videre for Halvparten af denne Afgift. J. R. 3, 613 b.

6. Marts (—). Kvittans til Christoffer Valckendorff, Rentemester, paa 4358 Dlr. af den sidste Pengeskat af Norge og 3 Portugaløser, oppebaarne af 3 Skibe, der have faaet Tilladelse til at sejle til St. Nicolaus og Malmis i Rusland, hvilke Penge han har indbetalt i Kongens eget Kammer. Sj. R. 12, 314.

— Kvittans til Else Mule, Enke efter M. Ifuer Berthelssen, forhen Abbed i Ringsted Kloster, paa det af hende paa hendes afdøde Mands Vegne aflagte Regnskab for Indtægt og Udgift af Ringsted Kloster fra 28. Aug. 1580, da han overtog Klosteret, til Hellig 3 Kongers Dag 1584, da hun blev det kvit, for 1118 gl. Dlr. $1^1/_2$ Sk., som Mønten før gik, af de Penge, som hendes Husbonde 1583 har oppebaaret til Ringsted Klosterkirkes Bygning af én Del af Kirkerne i Sjælland, og for det af Bent Gregerssen modtagne og til M. Christian Machabeus overleverede Inventarium. Hun blev skyldig 97 gl. Dlr. $5^1/_2$ Sk., som hun leverede M. Christian Machabeus. Sj. R. 12, 314 b.

— M. Jens Søfrenssøn, Kapellan i Kolding og Sognepræst i Almind Sogn, maa indtil videre aarlig oppebære 25 Tdr. Havre af Loftet paa Koldinghus til Hjælp til at holde 2 Heste med, der kunne befordre ham mellem Kolding og hans Sogn; han skal være forpligtet til at gøre Kirketjeneste paa Koldinghus, saa ofte det begæres, og maa ikke mere befatte sig med den Krontjener i Almind, der hidtil har været forordnet til at befordre ham til og fra hans Sogne. J. R. 3, 614.

— Til Bispen i Riibe. Da Kongen gerne vil have Velleby[3] og Ullerup Sogne, der nu ere ledige efter afdøde Hr. Jenuoldt Gregerssen, som tillige var Provst i Eld Herred, forsynede med en

[1] Morup. Favraas H. [2] Ovtrup. [3] Vejlby, Elbo H.

lærd Præst, fordi det er et godt Kald og Kongen selv undertiden kommer paa Jagt i den Egn, skal han, efterdi der ingen Provst er i Eld Herred, med det første kalde de 3 Personer, der søge Kaldet, hvoraf den ene har været Kapellan hos Hr. Hans i Thafløf, den anden Kapellan i Medelfart og den tredje, Berthel Ifuerssen, er Søn af en af Kronens Tjenere, for sig i Kolding, forelægge dem hver sin Tekst, lade dem prædike derover i Byens Kirke, selv tillige med Hofprædikant M. Christopher Knopf høre Prædikenen, deraf og af anden Lejlighed forfare deres Lærdom og Duelighed og uden al Vild og Persons Anseelse vælge den lærdeste og dygtigste til at prædike til Embedet. Til Provst i Eld Herred har Kongen udset Hr. Hans, Præst i Thafløf. J. T. 2, 465[1]. K. Orig. i Provinsark. i Viborg.

6. Marts (Vamdrup). Til Jørgen Rossenkrantz. Da Kongen af afdøde Jacob Breidis Børn og Arvinger vil tilforhandle sig Gaarden Vorgaard[2] med mere Gods i Haderslefhus Len og formoder, at de i denne Sag ville følge hans Raad, fordi de ere i Svogerskab med ham, anmoder Kongen ham om med det første at forhandle med Breiderne om Godset, gøre sig Flid for, at Kongen kan faa det, og sende Kongen Besked; Kongen vil udlægge Breiderne Fyldest efter hans Tykke. J. T. 2, 466.

— Til Lauritz Skram. Paa hans Forespørgsel om, hvorledes han skal forholde sig med Afgiften af Kronens Tiende af Ølgod og Huorn Sogne i Øster Herred, der for nogen Tid siden blev bevilget M. Peder Heggelundt, Læsemester i Riibe, til Underhold, indtil han blev forsørget paa anden Maade, da M. Peder siden har faaet et Kannikedømme i Riibe Domkirke, befales det ham herefter at oppebære Afgiften til Kronen. J. T. 2, 466. K.

8. Marts (Haderslevhus). Fru Kirstine Lunge, Axel Juels Enke, maa for sidste Aar og indtil videre give Penge i Stedet for Kornafgiften af Kronens Korntiende af Villestrup, Valsgaard og Store Arden Sogne i Hedensted Herred, Thorup, Nørre Kongisløf og Løngbye Sogne i Hellum Herred, som hun har fæstet paa Livstid, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og 1/2 Dlr. for hver Td. Havre, at betale inden Fastelavn til Lensmanden paa Olborghus. J. R. 3, 614.

9. Marts (—). Instruks for Niels Kaas, Kansler, og Christoffer Valckendorff, Rentemester, paa deres Sendelse

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. V. 452 f. [2] Vargaard, N. Tyrstrup H.

til Kronneborg og Frederichsborg Slotte: De skulle begive sig til Kronneborg, kalde Johan Thaube for sig, meddele ham, at Kongen nu vil adskille Lenene og give dem hvert sin Lensmand, hvorfor han efter sin og Johan Thaubes egen Lejlighed vil have denne forløvet af Tjenesten, for hvilken han iøvrigt vil være ham bevaagen med al Gunst. Dernæst skulle de kræve Inventariet paa Kronneborg og Frederichsborg og derunder liggende Ladegaarde, saavel som paa Esserom, Hørsholm og andre Steder, af Johan Thaube, optage Registre over Inventariet hvert Sted, besegle disse, lade et Eksemplar blive ved Slottene og indsende et til Kongen. De skulle saa adskille begge Lenene, overdrage de udnævnte ny Lensmænd hver sit og tage dem i Ed; Kronneborg skal overdrages Lensmanden i en Slotslov, og de skulle tage alle Knægte og Bøsseskytter paa Slottet i Ed efter medfølgende skriftlige Formular og sætte Casper Wiisz til Høvedsmand over dem, dog skal Jørgen von Suinnitz blive i Tjenesten som Profos og beholde samme Løn som hidtil. Tilsidst skulle de fastsætte, paa hvilke Vilkaar de nye Lensmænd skulle have Lenene, og hvor mange Folk de skulle holde, og sende Kongen skriftlig Besked, for at Kongen kan lade Lensbrevene udfærdige derefter. Sj. R. 12, 315 b.

9. Marts (Haderslevhus). Følgebrev for Giert Rantzov til Kronens Bønder i Kronneborg og Hørsholm Birker og Holbo Herred, der herefter skulle høre under Kronneborg Slot. Sj. R. 12, 316 b.

— Lignende Brev til Frederichsborg og Kremme Birker og Slangerup om herefter at svare til Frederichsborg Slot. Udt. i Sj. R. 12, 317.

— Skøde til Oluf Bagger, Raadmand i Otthense. F. R. 1, 374 b. (Se Kronens Skøder.)

10. Marts (—). Aabent Brev, hvorved Borgemestre og Raad i Otthense paa Byens Vegne fritages for den Byskat, som de skulde have udredet til sidste Mortensdag, og for de to nærmest følgende Aars Byskat, da de have anmodet Kongen om nogen Hjælp til Købet af en Gaard i Otthense mellem Knudt Jørgenssens Gaard og det nye murede Hus, som Niels Bagger har ladet opføre, hvilken de paa Byens Vegne ville købe for at lade den nedbryde og derefter udlægge Pladsen til Forbedring af det nye Torv. F. R. 1, 375.

11. Marts (—). Else Mule, Ifuer Berthelssens Enke, maa for dette forløbne Aar og indtil videre uden Afgift oppebære

Kronens Korntiende af Alsted Sogn, som hendes afdøde Husbonde var forlenet med. Udt. i Sj. R. 12, 317.

11. Marts (Haderslevhus). Aabent Brev, hvorved Kongen bevilger, at det af Sandemænd i Fleskum Herred i afdøde Biørn Anderssøns Tid gjorte Markeskel ved Olborg herefter skal være magtesløst og de satte Skelstene og Stabler igen optages, da Jørgen Rosenkrantz, Manderup Pasberg, Albrit Friis og flere gode Mænd efter Kongens Befaling have undersøgt Sagen, fordi Borgemestre og Raad i Olborg havde klaget over, at Skellet var sat indenfor deres Bys Frihed, og afgjort den saaledes mellem Biørn Anderssøn paa Kronens Vegne og Byen, at Skellet skulde betragtes som ugjort og Sten og Stabel igen optages, hvilket dog ikke skete formedelst Biørn Anderssøns Død. J. R. 3, 614 b.

12. Marts (—). Til Christen Vind. Da Kornladen i Ladegaarden ved Kiøpnehafns Slot er saa forfalden, at der maa bygges en ny, og der efter hans Beretning paa Ladegaarden paa Amager findes 2 lempelige Ladehuse, der siden Ladegaardsejendommens Bortfæstelse staa øde og uden for stor Bekostning kunne flyttes til Kiøpnehafns Slots Ladegaard og opsættes der, befales det ham ved første Lejlighed at lade dette gøre og af disse 2 Huse og det brugelige Tømmer i den gamle Kornlade lade en god Kornlade opføre inden Høsten. Han skal indskrive Udgiften i sit Regnskab, men passe paa, at der ikke gaar for meget med. Sj. T. 15, 324[1].

13. Marts (—). Til Borgemestre og Raad i Helsingøer. Henrich Mogenssens afdøde Enke Birgittes Moder, Broder og Arvinger have klaget over, at Borgemestre og Raad, uagtet de bo i Flensborg og ere Kongens egne Undersaatter, kræve Tiendedelen af den Arv, som er tilfalden dem, i Henhold til Byens Privilegier, hvorefter Tiendedelen af Arv, tilfalden udenlandske, skal svares til Borgemestre og Raad. Det befales Borgemestre og Raad at lade dem faa Arven ubeskaaren, da de ere Kongens egne Undersaatter og skatte og skylde til Kongen, hvor de bo. Sj. T. 15, 324 b.

14. Marts (—). Fru Thalle Abbildgaardt, Hans Oldelandtz Enke, maa fremdeles næste Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Flemløse Sogn, kvit og frit. F. R. 1, 375 b.

15. Marts (—). Befaling til Tolderne i Helsingøer at levere

---

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. IV. 667 f.

Kansler Niels Kaas alle de Penge, baade Guld og Dalere, som de have i Forraad af Tolden, paa det nær, som de, indtil de kunne vente at faa Penge ind igen, behøve til Krigs- og Arbejdsfolket paa Slottet. Sj. T. 15, 325.

15. Marts (Haderslevhus). Til Christopher Valckendorp. Som han uden Tvivl selv har erfaret, har det, da man brød af Muren paa det Hus paa Kroneborg, hvori Kongen selv har sine Værelser, og hvor han vil have muret med hugne Sten, vist sig, at Bjælkerne i Huset ere raadne i de i Muren indlagte Ender, saa der maa indlægges nye. Da der hertil vil behøves $12^1/_2$ Tylt Bjælker, 16 Alen lange og 3 Kvarter i Kanten, og $8^1/_2$ Tylt Bjælker, 14 Al. lange og $^1/_2$ Al. i Kanten, og det, som han jo nok kan tænke, er Kongen om at gøre at faa Huset færdigt uden videre Forhaling, skal han undersøge, om der i Kiøpnehafn eller Helsingøer kan faas saadant Tømmer til Købs, og, hvis saa er, købe det, men hvis det ikke kan faas dér, straks sende et Skib til Gudland med vedlagte Brev til Emicke Kaas om at skaffe Tømmeret og selv skrive til ham om at sende Skibet tilbage med Tømmeret saa hurtigt som muligt. — Seddel: Da Kongen kan huske, at der ved hans Bortrejse fra Kroneborg laa en stor Del gullandsk Tømmer der, og ikke kan vide, hvor det kan være kommen hen, skal han undersøge, om der ikke er Tømmer nok til ovennævnte Bjælker, og i modsat Fald meddele Kongen, hvortil Tømmeret er brugt. Hvis der ikke er andet Raad, skal han straks sende Skibet til Gudland. Orig.[1]

16. Marts (—). Ofue Lunge til Nielstrup maa indtil videre give Penge i Stedet for Kornafgiften af Kronens Korntiende af Ollerup Sogn i Sundtz Herred, som han har fæstet paa Livstid, 1 gl. Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale inden Fastelavn til Lensmanden paa Nyborg. F. R. 1, 375 b.

— Befaling til [Peder Munk, Manderup Parsberg, Henrik Belov, Absalon Gjøe, Jacob Sefeld, Brejde Rantzau, Hans Johansen og Laurids Brokkenhuus], der for nogen Tid siden have faaet Ordre til at dømme i en Trætte mellem Albret Friis, Embedsmand paa Riberhus, paa Kronens og Riber Bys Vegne paa den ene og Mouritz Podebusk paa egne Vegne paa den anden Side, om at tiltage en anden og uden videre Forhaling afsige en endelig Dom

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 101 f.

Sagen, hvis nogen af dem for lovligt Forfalds Skyld ikke skulde kunne møde til den fastsatte Tid. K.

16. Marts (Haderslevhus[1]**).** Til Hendrich Belov. Niels Lassen i Thudvey har berettet, at han havde giftet sin Datter med Las Mortenssen i Jelling, der imidlertid kort efter døde og efterlod sig en stor Gæld, til hvis Betaling hun har udgivet næsten alt hvad hendes Fader havde givet hende i Medgift; ydermere tiltales hun nu for Halvparten, 25 Dlr., i et Løfte, som hendes Husbonde har gjort for Las Ridefoged. I Betragtning af hendes Stilling har Kongen eftergivet hende Halvdelen af disse 25 Dlr. J. T. 2, 466 b.

17. Marts (—). Til Jørgen Rossenkrantz. Da det formedelst det Korn, Fetalje og andet fra Lenet, som skal udskibes fra Ebbelholdt[2], er Kronen ligesaa magtpaaliggende som Byen, at dennes Skibsbro holdes i Stand, skal han, hvor der sker mindst Skovskade, udvise Borgerne de til Istandsættelsen af den meget forfaldne Skibsbro nødvendige Træer i Biørnkier Skov. J. T. 2, 466 b. K.

18. Marts (—). Til Peder Munck, Manderup Parsberg, Henrich Belov, Absalon Gøye, Jacob Seefeld, Hans Johanssen og Lauritz Brockenhus. Da Breide Rantzov, der tillige med dem skulde deltage i Domsafsigelsen i Trætten mellem Albrit Friis paa Kronens og Riiber Bys Vegne og Mouritz Podebusk, er bleven syg og derfor ikke kan møde, befales det dem desuagtet at udføre Kongens Befaling og endelig dømme dem imellem. K.

20. Marts (—). Til Jomfruerne Magdalene og Margrette Emicksdøtre. Kongen har bragt i Erfaring, at de nu tiltale Bønderne paa de 12 Gaarde i Vissenberg Birk, som Erick Lycke paa Otthensegaard formente ikke hørte til Birket, men som Kongen alligevel har samtykket i at lade dem beholde, for hvad disse have svaret og gjort til Lensmanden paa Otthensegaard og for den Skovhugst og Oldengæld, han har haft af dem, medens Trætten stod paa. Kongen beder dem vel betænke sig heri og lade denne Forfølgning falde, da han ellers vil se sig nødt til først at lade Hovedsagen udføre ad Rettens Vej, hvorved det kunde blive tvivlsomt, om de have nogen Ret til Gaardene. F. T. 1, 367.

— Til Claus Glambeck til Rask, Erich Lunge til Stofgaard og Erich Lange til Engelsholm. Da Jørgen Seestedt til Huolgaardt har begæret Kronens Rettighed i følgende jordegne Bøndergaarde i

---

[1] J. T. har ved en Fejlskrift: Koldinghus. [2] Æbeltoft.

Nøruongs Herred: 7 i Vindelef By og Sogn, 1 i Lund i Sindbierrig Sogn, 1 i Lindued, 1 i Hesselballe i Vuldum Sogn, 1 i Thindit i Nykircke Sogn og 1 i Kollemorthen, samt ½ Krongaard i Huixel[1] Sogn til Mageskifte for Gaarden Dal og 2 Gaarde i Gamelby, 3 Gaarde, kaldede Hiebye, og Ringiuegaard i Ringiue Sogn, Gaarden Store Karlskof i Ringiue Sogn sønden for Aaen, Gaardene Lille Karlskof og Høggelundt i Nøruongs Herred og 1 Gaard og 1 Bol i Smedstrup i Gadbierg Sogn i Tørrild Herred, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, medregne Ejendommen i det jordegne Gods ved Ligningen og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 467. K.

21. Marts (Haderslevhus). Til Peder Hanssen, Landsdommer paa Bornholm. Bodel Jensdatter har berettet, at hendes Fædrenegaard i hendes umyndige Aar af hendes Fadersøster Signe Hans Esperns er pantsat til en Jep Hanssen, hvis Svigersøn Pouel Kofod og efter ham hans Søn Espern Kofod siden have tilholdt sig Gaarden som Ejendom og herfor fremlagt et Sognevidne, som de have om Hævd paa Gaarden, og en Herredstingsdom, som Pouel Kofod efter dette Tingsvidne har erhvervet mod en Udarving; da Bodel Jensdatter saa indstævnede Sagen for Peder Hanssen, har denne givet hende den Besked, at han ikke kunde tillade Vidnesbyrd mod Herredsfogdens Dom, fordi Herredsfogden ikke er bleven tiltalt derfor, medens han levede, og henvist Sagen for dens tilbørlige Dommere, da Herredstingsdommen er beseglet af Sueder Ketting og en Jacob Morthenssen, som skal have været en Adelsmand. Herimod mener dog Bodel Jensdatter, at denne Dom ikke kan eller bør skade hendes Ret til Gaarden, da hun var umyndig og udenlands, da Vidnet toges og Dommen fældedes, og hverken hun eller nogen paa hendes Vegne vare stævnede, men Vidnesbyrdet og Dommen forhvervedes mod en Udarving, som ingen Del eller Ret havde i Gaarden; ligesaa mener hun, at Landsdommeren ikke kan undslaa sig for at dømme i Sagen, da Sueder Ketting og Jacob Morthenssen ikke have beseglet Dommen som Dommere, men kun til Vidnesbyrd, og desuden ikke ere saa højt befriede, at han ikke kan være Dommer i Sagen. Da det endvidere er vitterligt for alle, at Gaarden har tilhørt hendes Forældre, og hun mener at kunne bevise, at den er pantsat af dem, ligesom hendes Modpart ikke kan fremlægge Skøde eller lovlig Adkomst paa Gaarden, har hun begæret at blive

[1] Hvejsel.

hjulpen til Dom og Ret. Da den afsagte Dom ikke er afsagt mellem hende eller nogen paa hendes Vegne og hendes Modpart og hun ikke er lovlig stævnet til den, saa den aldeles ikke kan hindre hendes Ret, hvis hun kan bevise, at Gaarden er pantsat, skal han stævne hende og hendes Modpart i Rette for sig, dømme dem endeligt imellem og give Dommen beskreven. Sk. T. 1, 356[1].

21. Marts (Haderslevhus). Til Albrit Friis paa Riiberhus og Lauritz Skram til Hastrup. Da Matz Nilssen har begæret 1 Gaard med et øde Bygge, kaldet Ruodthuole, i Nørtorp[2] i Strelov Sogn og 1 Gaard med et øde Bygge og 1 øde Bygge i Asbøl[3] i Nør Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Pobøl[4] i Huone Sogn i Nør Herred og saa meget mere af hans Gods i samme Herred, at det kan gaa lige op med Kronens Gods, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 467 b.

22. Marts (—). Befaling til Christopher Valckendorp at bestille et anseligt Antal Deler i Norge til Byggeriet paa Haderslefhus, sende Skibe op efter dem og sørge for, at Kongen i den forestaaende Sommer faar et Tusind Tylter Deler hid. Orig.[5]

— Tilladelse for Bertrum Paauisch, der har berettet, at et Skrin med Penge i sidste svenske Fejde er falden ud af en Baad i Medelfardt Sund mellem Medelfardt og Snobhøye, og mener af sin »velbegavede, kunstrige Betænkende« at kunne finde paa Midler til at tage det op, til at gøre dette og selv beholde Skrinet og de Penge, han desuden kan finde i Sundet. J. R. 3, 616[6].

— Til Arrild Uggerup. Bertram Paavisk har berettet, at han har bragt i Erfaring, at der for nogle Aar siden har boet en Mand i Helsingborg, som med en Skarpsindighed, hvormed Bertram Paavisk ogsaa selv er begavet, har udtænkt og ladet lave en Sæk af Læder med Vindue i og Klokke ovenpaa, hvori man skal kunne gaa under Vandet. Da Bertram Paavisk mener, at denne Sæk, hvis den kan skaffes til Veje, vil kunne være ham meget nyttig til et Foretagende, han har for, skal Arrild Uggerup, hvis Bertram Paavisk kan opspørge Sækken, hjælpe ham til at faa den for tilbørligt Vederlag. Sk. T. 1, 357[7].

— Til Coruitz Viffert. Da han har indberettet, at Palladset til Hyldingen af Kongens Søn i Lund bedst kan opføres

[1] Tr.: Hübertz, Aktst. t. Bornholms Hist. S. 493 ff. [2] N. Tarp. [3] Adsbøl. [4] Paabøl. [5] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 102. [6] Tr.: Dsk. Mag. 3. R. III. 74. [7] Tr.: Dsk. Mag. 3. R. III. 73.

paa en lille Høj udenfor Byen ved Helnekircke, hvor den Slags Hyldinger pleje at ske, befales det ham at opføre Palladset dér inden den til Hyldingen fastsatte Tid. Da de øverste Kamre oppe under Sparreværket paa det ny Hus paa Lundegaard endnu ikke ere gjorte færdige med Lofter, Skillerum og anden Indbygning, hvilket nødvendigvis maa ske inden Hyldingen, efterdi de saa ikke kunne undværes, og da der tillige efter hans Beretning er Fejl paa Renderne paa det ny Hus, befales det ham at gøre Kamrene helt færdige og afhjælpe Manglerne paa Renderne, men med saa ringe Bekostning som muligt. Sk. T. 1, 357 b.

23. Marts (Haderslevhus). Aabent Brev, hvorved Kongen lover Mogens Gyldenstiern til Biersholm — der mod Betaling af Pantesummen, 480 Dlr., paa Christen Muncks og sin Søster, Fru Dorethe Gyldenstierns Børns Vegne har overladt Kronen 1 Gaard i Ørstedt, 1 Gaard i Magstrup[1] og 1 Gaard i Kolstrup, som Jomfru Dorethe Emichsdatter havde pantsat til Christen Munck — at holde ham og hans Søsterbørn skadesløse for denne Overdragelse. J. R. 3, 616 b[2].

— Til Jørgen Skram. I Anledning af hans Indberetning om, at der vil komme til at mangle en hel Mængde Havre til Kongens Ophold paa Slottet, har Kongen, skønt han tvivler om, at der er noget synderligt Forraad af Havre hos Lensmændene i de nærmeste Len, skrevet til Lensmændene paa Aarhusgaard, Kalløe og Silckeborg om at lade ham faa al den Havre, de kunne undvære, hvilke Breve sendes ham til videre Besørgelse. Hvis han ingen Hjælp kan faa hos dem, maa han selv se at skaffe den nødvendige Havre og købe den hos Kirkeværgerne og andre. J. T. 2, 468 b.

24. Marts (—). Til Nils Skram. Da M. Niels Søfrenssen, hvis Gaards Lade har maattet nedbrydes, for at det bedre kunde ordnes med Salen og Pladsen til Kongens Ankomst til sin Søns Hylding, har begæret at maatte opsætte Laden et andet Sted, befaler Kongen ham at udvise en Plads dertil op til den gamle Bispegaards Have, hvor der efter hans Beretning er Plads nok, og lade Laden opsætte der. Da han har bestilt al den Havre, Kirkeværgerne i Stiftet have at sælge, og spurgt om, hvor dyrt han maa betale den, og hvor mange Heste han skal skaffe Havre og Foder til, befales

[1] Mogenstrup, Nørre H., Randers Amt. [2] Derefter er indført Mogens Gyldenstjernes Kvittans, dat. 22. Marts, til Kongen paa 480 Dlr.

det ham selv at forhandle med Kirkeværgerne om Prisen, betale dem og rette sig efter at have Havre og Foder i Forraad til en 100 Heste i 8 Dage eller saa omtrent. Kongen billiger hans Forslag om at lægge Trappen til Palladset paa den Side imod Domkirken. Rentemesteren har faaet Ordre til at bestille Klæde til Palladset. Han skal købe 10 Læster Rostockerøl til Hyldingen. Der sendes ham til videre Besørgelse Breve til 3 Fruer, der i Forening med hans Hustru skulle drage Salen, Kamrene og Gemakkerne. Kongen har set, at han mener, at de 4 Gaarde i Løfring[1], der ved Mageskiftet mellem Hald og Silckeborg skulle lægges fra Hald ind under Silckeborg, paa ingen Maade kunne undværes fra Hald, men vil dog lade det bero ved den trufne Anordning, indtil han selv kommer derop. J. T. 2, 468 b. K.

25. Marts (Haderslevhus). Befalinger til Fru Soffie Bilde Malthe Jenssens, Fru Ingeborg Otte Banners, Fru Ingeborg Mandrup Parsbiergs og Fru Kistene Niels Skrams om efter nærmere Anvisning af Niels Skram paa Hald at drage de Gemakker i Viiborg, der ere bestemte for Kongen, Dronningen og Hertug Christian, og skaffe det dertil nødvendige Tapetseri, flamske Sengeklæder og andet. J. T. 2, 507 b.

— Til Albrit Friis og Erich Lange. Da Mons Jul til Jullingsholm har begæret 2 Gaarde, kaldede Søehusse, og 1 Bol i Al Sogn i Vester Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Meilbye og 1 Bol ved Skiern Bro, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 469 b. K.

— Til Hendrich Belov og Erich Lunge til Stougaardt. Da Erich Lange til Engelsholm har begæret nogle Kron- og jordegne Gaarde, nemlig 1 Gaard i Fouling By og Sogn, 1 Gaard i Aagisbøl, Gaardene Leeruad og Astofthe, 1 Gaard i Paabøl, der hører under Riibe Kapitel, Enstedgaarden Lyckeskier, Brørupgaard i Brørup Sogn, 1 Gaard i Thusbøl, 1 Gaard i Gierndrup, 1 Gaard i Lindknud By og Sogn, der hører under Riibe Kapitel, 2 Gaarde i Hofbierig og 1 Gaard i Vittrup i Malt Herred, 4 Gaarde i Ølholm og 2 Gaarde i Gifue By og Sogn i Nørvongs Herred, Gaardene Asp og Deengaardt[2] i Øster Herred, Gaarden Thogholdt[3] i Sindal Sogn i Horns Herred og Bolet Suldstedt paa Kraghede i Aistrup Sogn i Kier Herred, til

---

[1] Løvring, Lysgaard H. [2] Dejgaard, Ø. Horne H. [3] Taagholt, Vennebjærg H.

Mageskifte for Gaarden Sabdrup[1] i Skatz Sogn, 1 Gaard i Starup By og Sogn, Gaardene Hesselholt, Galsthofuit, Skoffende og Thouterup, 2 Gaarde i Aastrup By og Sogn, Gaarden Debil og 1 Bol i Aastrup Sogn og Gaarden Hostrup i Øsse Sogn i Skatz Herred, 1 Gaard i Lyddom By og Sogn og 2 Gaarde i Rasthøie[2] i Vester Herred og Gaarden Stensbeck i Huiding Herred, skulle de snarest besigte Godset, regne Ejendommen til det jordegne Gods med ved Ligningen og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 470.

30. Marts (Haderslevhus). Befaling til Christoffer Valckendorff at sætte Aarhus Len, som Manderup Parsberg skal have til 1. Maj, for en rimelig Afgift og sende Kongen skriftlig Besked derom. Sj. T. 15, 325.

— Følgebrev fra førstkommende 1. Maj af for Jacob Seefeld til Bønderne under Mariagger Kloster. J. R. 3, 617 b.

— Til Abbedissen i Maribo Kloster. Steen Brahe, Embedsmand i Rafnsborg Len, har berettet, at nogle Folk hemmelig have gravet efter Sølv og Penge paa en Ø i Lenet, kaldet Lindholm, og at han, da Sagen blev bekendt, har ladet opkræve Nævn til at udlede Gerningsmændene, hvilket Nævn efter mange Vidnesbyrd har afsagt den Kendelse, som siden er bleven stadfæstet paa Landstinget, at iblandt andre nogle Maribo Klosters Tjenere og særlig en, ved Navn Peder Babbe, have været paa Øen i ovennævnte Hensigt; da Steen Brahe saa vilde have Peder Babbe pinlig forhørt, har hun ikke villet tillade det. Da det imidlertid af de aflagte Vidnesbyrd ses, at Peder Babbe har været paa Øen for at grave efter Sølv og Penge og derved har omgaaedes med den onde Aands Kunst og brugt sine Børn dertil, og Nævningetovet er blevet stadfæstet paa Landstinget, befales det hende ikke at forhindre, at Peder Babbe kommer til alvorligt Forhør, for at man kan faa Besked om alle Sagens Omstændigheder. F. T. 1, 445 b.

— Mageskifte mellem Manderup Pasberg til Hagisholm og Kronen. J. R. 3, 618. (Se Kronens Skøder.)

— Berthel Søfrenssen i Dons fritages indtil videre for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard mod at istandsætte den og beflitte sig paa at skaffe gode Staldrum. J. R. 3, 620 b.

31. Marts (—). Befaling til Christoffer Valckendorff om til

[1] Sadderup, Skads H. [2] Rovsthøje, samme H.

Byggeriet paa Haderslefhus at skaffe en stor Skibsladning Egetømmer, stort og smaat mellem hinanden, fra Norge og sende Skibe derefter. Sj. T. 15, 325 b.

31. Marts (Haderslevhus). Til Bønderne i Bierre, Hiøgs og Thyndersø Herreder, hvem de end tilhøre. Da den almindelige Landevej over Stensbro er spærret, fordi Stens Aa igen er stoppet af Sand og ikke har sit rette Udløb i Stranden saaledes som tidligere, og baade Kronens og Adelens Tjenere i Skvinisløf[1], Karuppe, Hasløf, Randersløf[2] og Voxtrope Sogne lide stor Skade af Flodlejet, skulle de, for at Sandet kan blive kastet igennem og Vandet igen faa sit Udløb i Stranden, efter nærmere Tilsigelse af Arrild Huitfeld paa Laugholm fra hver Gaard sende en Mand med Skovl og Spade for at udføre det Arbejde, der bliver tildelt hvert Sogn, med Rensning af Aaen og sætte Gærder for Sandfloden, saa langt som de grave, dog skulle de ikke i Fremtiden besværes med at holde disse Sandgærder i Stand, hvilket Indbyggerne i ovennævnte 5 Sogne, der bo nærmest ved Aaen og lide størst Skade, skulle gøre, saafremt de ikke ville lide Skade for Hjemgæld og staa deres Herskab til Rette. Den Bonde, der ikke møder, skal bøde 3 Mk. for sin Forsømmelighed. Sk. T. 1, 358.

— Til Fru Karren Peder Munckis. Kongen har i Anledning af, at han med Dronningen og Hertug Christian vil komme til Viiborg 15. Juni, givet Fru Ingeborg Jul Manderup Parsbiergs Ordre til sammen med nogle andre Fruer at drage nogle Værelser; da imidlertid Manderup Parsbierg til 1. Maj skal forlenes med Aarhusgaard, kan hans Hustru ikke godt komme til at drage i Viiborg, efterdi Kongen paa samme Rejse ogsaa kommer til Aarhus, hvor der derfor ogsaa maa drages. Fru Karren anmodes derfor om i Forening med de 3 andre Fruer, hvis Navne findes optegnede paa vedlagte Seddel, at drage de Kamre i Viiborg, som Niels Skram anviser dem, og skaffe det dertil nødvendige Tapetseri, flamske Sengeklæder og andet. J. T. 2, 471.

1. April (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har købt 30 Fade af den bedste Rhinskvin, som Johan von Delden, Borger i Kiøpnehafn, har, til en Pris af 10 Dlr. pr. Ame; Christoffer Valckendorff skal modtage Vinen, paase, at den stemmer med den Prøve, som er sendt til Kongen, og betale Johan von Delden; hvis

---

[1] Skummeslöf, Høgs H. [2] Renneslöf, samme H.

denne kommer med en anden Vin end Prøven, skal Christoffer Valckendorff selv handle med ham derom. Af de 30 Fade Vin skal han sende de 20 til Haderslefhus under Ledsagelse af en Mand, der har Forstand paa Vin, og lade Resten indlægge i Kælderen paa Kroneborg. Han skal handle med Johan von Delden om 2 Fade Delvin og 18 Amer Vineddike, betale det, lægge de 2 Fade Delvin og 10 Amer Vineddike ind paa Kroneborg og sende 8 Amer Vineddike herover. Sj. T. 15, 325 b.

1. April (Haderslevhus). Befaling til Kronens Tjenere i Fulse Herred under Aalleholm Slot, der hidtil ikke have pløjet eller gjort Møgægt til Slottet, om herefter at gøre dette lige med de andre Bønder under Slottet, da disse, der daglig desuden maa gøre anden Ægt og Arbejde, ellers ville blive besværede for stærkt og det ikke er mere end rimeligt, at de alle besværes ens, eftersom de alle ere én Herres Tjenere. F. T. 1, 446 b. K.

— Til Hendrich Belov. Da Fru Anne Rossenkrantz, Albret Gøyes Enke, har begæret Vederlag for en hende tilhørende Gaard i Skierup, som Kongen har taget, skal han med det første besigte denne Gaard, kalde den derpaa boende Bonde for sig, foreholde ham under den højeste Ed at bekende, hvad Landgilde han svarer, og hvad han kan saa og avle til Gaarden, og sende en klar Besigtelse til Kancelliet. J. T. 2, 471 b.

2. April (—). Lejdebrev for Henrick Lauritzen, der for nogen Tid siden er bleven svoren fredløs, fordi han i Rudkiøping paa Langeland har ihjelskudt en Skotte, ved Navn Dauid Balfort, til frit at komme herind i Riget og forblive her, indtil Sagen, som han har indstævnet for den almindelige Herredag, der skal holdes i Otthense 27. Juni, er bleven paadømt dér; han mener nemlig at have haft god Grund til Drabet, idet Skotten først har søgt at afbedrage ham hans trolovede Fæstekvinde, trods gentagne Advarsler med sit Selskab har ødelagt Henrick Lauritzens Gods, der var i Fællig hos hans Trolovede, har tragtet ham efter Livet, skønt han paa det strengeste havde forpligtet sig til ikke at gøre det, og tilsidst har eftersøgt ham med værgende Haand og derved nødt ham til at forsvare sit Liv og sin Ære med det Værge, han havde hos sig. Det forbydes ogsaa Henrick Lauritzen under Lejden at forgribe sig mod nogen. F. R. 1, 376.

3. April (—). Til Albret Friis og Eualdt Woye. Nis Seuerinssen i Vester Vidstedt har gentagne Gange overløbet Kongen og

klaget over, at der i en Trætte mellem ham og Marine Thygis i Vester Vidstedt, der af en for sine Misgerninger brændt Troldkvinde, ved Navn Boel Michels, er beskyldt for Trolddom og skal have fortryllet Nis Seuerinssen, er aflagt forskellige Vidnesbyrd fra begge Sider, om hvis Nøjagtighed og Kraft der dog endnu ikke er afsagt nogen Dom, saa de 15 Nævningsmænd ikke kunne komme til at sværge om Sagen. Da en tidligere Befaling til ovennævnte to Mænd om at stævne Vidnesbyrdene for sig og afsige Dom om deres Gyldighed endnu ikke er bleven udført, befales det dem med det allerførste at gøre det og give alt beskrevet fra sig, saa Nævningerne kunne komme til at gøre deres Tov. J. T. 2, 471 b[1]. K.

5. April (Haderslevhus). Bestalling for Christoffer Mogenssen, Raadmand, som Borgemester i Kiøpnehaufn efter afdøde Niels Pederssen; han skal aflægge Borgemestered til Rentemester Christoffer Valckendorff. Sj. R. 12, 319[2].

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen, der gennem Kansler Niels Kaas havde givet ham Ordre til at kalde Jagterne Michael og Raphael hjem fra Bæltet og udruste dem til en Rejse, hvorom Kansleren nærmere skulde berette ham, har nu opgivet denne Plan, hvorfor det befales ham igen at sende Jagterne til Bæltet og kalde den Gallej, som var sendt did i deres Sted, tilbage, dog skal han, som Kansleren har befalet ham, lade alle Skibsfolk og Baadsmænd paa Jagterne klæde i rødt og gult. Da Kongen vil sende Jørgen Suob til Øssel, skal han straks lade en Pinke udruste, der kan løbe did med ham, saa den kan være rede, naar han kommer. Da Udløbningen af Orlogsskibene endnu maa opsættes i nogen Tid, skal han lade alle de Skibsfolk, som kunne undværes fra Skibene, og som der ikke er Lejlighed til at underholde dér, lægge i Borgeleje i de nærmest liggende Købstæder i Sjælland og Skaane og give Ordre til, at de altid skulle blive i deres Borgeleje, saa de uden Forhaling kunne samles, naar det befales. Da Rostockerne nu have forligt sig med Hertug Ulrich af Meklenborg, vil Kongen igen tillade dem at handle paa hans Riger og Strømme, hvorom han skal give Ordre i Kiøpnehafn og skrive til Købstæderne i Sjælland, Skaane, Norge og andensteds, hvorhen Kongen selv ikke saa hurtig kan sende Skrivelser; dog skulle de beslaglagte Skibe med Gods ikke tilbagegives Rostockerne, men opbevares

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 155 f. [2] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. II. 418 f.

til Bedste for Kongen. Kongen har med naadigst Behag erfaret, at han har bestilt Bjælker og Tømmer til Huset paa Kroneborg og de Deler til Haderslefhus, hvorom Kongen har skrevet til ham. Han skal til Sommer skaffe Kongen alle de hugne Sten fra Gulland til Haderslef, som der kan være Lejlighed til at sende hid. Kongen bevilger, at Christoffer Mogenssen, Raadmand i Kiøpnehafn, beskikkes til Borgemester smstds. efter nu afdøde Niels Pederssen, sender Bestalling for ham og befaler Christoffer Valckendorff at tage ham i Ed. Han skal jo før jo hellere sende det Skib til Kolding, som skal føre Dronningens Gods over til Sjælland. Sj. T. 15, 326.

5. April (Haderslevhus). Forleningsbrev for Giert Randtzov paa Kronneborg Slot med Kronneborg og Hørsholm Birker og Holbo Herred med Undtagelse af Grønholt Sogn. Han skal have Slottet i en Slotslov og holde det Kongen og Danmarks Riges Raad til troer Hænde. Han skal aarlig til 1. Maj gøre Regnskab for al vis og uvis Indtægt og for Indkomsten af den gejstlige Jurisdiktion i Lenet. Han skal i aarlig Løn have 300 gl. Dlr. for sig selv, Besolding til 3 Karle, 9 Dlr. om Aaret til hver, Foder og Maal til 6 Heste, Underhold og Klæder til 6 Karle og Tiendeparten af Sagefald og Gaardfæstning. Han maa herefter ingen Penge kræve af Tolden til nogen Udgift, naar undtages Udgiften til Krigsfolket paa Kronneborg og til Byggeriet smstds., medmindre han da faar særlig kgl. Befaling dertil. Sj. R. 12, 317[1].

— Forleningsbrev for Jochim Leist paa Frederichsborg Slot med Frederichsborg og Kremme Birker og Grønholt Sogn. Han skal aarlig til 1. Maj gøre Regnskab for al vis og uvis Indtægt og for Indkomsten af den gejstlige Jurisdiktion i Lenet. Han skal i aarlig Løn have 300 gl. Dlr. for sig selv, Besolding til 3 Karle, 9 Dlr. om Aaret til hver, Foder og Maal til 5 Heste, Underhold og Klæder til 6 Personer og Tiendeparten af Sagefald og Gaardfæstning. Han maa herefter ingen Penge kræve af Tolden til Slottets Brug uden særlig kgl. Ordre dertil. Sj. R. 12, 318.

— Til Jochim Leist, Høvedsmand paa Frederichsborg. Kongen sender ham Forleningsbrev paa Frederichsborg Slot og Følgebrev til Kronens Tjenere i Grønholt Sogn. Da han gennem Kansler Niels Kaas har meddelt, at der nødvendigvis maa bygges noget paa

[1] Tr.: Dsk. Mag. IV. 101 f. Christensen, Hørsholms Hist. S. VIII—IX.

Jægergaarden ved Frederichsborg og anmodet Kongen om at skaffe Sten og Kalk dertil, har Kongen skrevet til Gert Rantzov paa Kroneborg om at skaffe dette; han skal derefter lade Byggeriet udføre og indskrive Udgiften i sit Regnskab. De øvrige Mangler paa Slottet, hvorom han har tilskrevet Kongen, skal han selv afhjælpe saa godt, han kan. Kongen har truffet Foranstaltning til, at Folerne paa Faurholm kunne blive hentede derfra; den graa tyrkiske Hest, som Kongen har faaet af Kongen af Polen, skal han lade komme til det ungerske Stod paa Faurholm. Sj. T. 15, 327. Orig.

6. April (Haderslevhus). Til Gert Rantzov. Kongen sender ham Forleningsbrevet paa Kroneborg med Paalæg om at have alvorligt Tilsyn med Byggeriet, saa ikke Bygmestre, Stenhuggere og andre Arbejdsfolk, ligesom tidligere, forsømme Arbejdet altfor meget til Profit for sig selv og til stor Skade for Kongen. Kongen har givet Tolderne i Helsingør Ordre til at betale ham de Penge, som han har lagt ud til de 2 Mulæsler, han købte paa sin Rejse til Kongen af Spanien. Hvad angaar Stodhest til Stoddene ved Esserom og Hørsholm, befales det ham af de bedste og skikkeligste Rustvognsheste ved Kroneborg at udse én, dog ikke graa eller sort, men sortebrun eller med en anden Farve, og lade den komme til de Heste i begge Stod, som ere af den frisiske Slags. Han skal levere Jochim Leist Sten og Kalk til Byggeriet paa Jægergaarden ved Frederichsborg af det, som er samlet i Forraad paa Kroneborg. Han skal lade Kronens Tjenere i Grønholt Sogn svare til Frederichsborg Slot og slette dem af Kroneborg Slots Jordebog. Sj. T. 15, 328 b.

— Til Tolderne i Helsingøer. Da Kongen efter Forandringen med Frederichsborg og Kroneborg Slotte ikke vil have, at der herefter maa rekvireres Penge af Tolden, naar der er Mangel derpaa paa et af Slottene, maa de herefter ikke uden særlig kgl. Ordre levere Lensmændene paa disse 2 Slotte Penge til andet end til Krigsfolkets Løn og Maanedspenge og Arbejdsfolkenes Løn ved Byggeriet paa Kroneborg; for Udgifter herudover skal den kgl. Ordre vedlægges Regnskabet, da de ellers selv ville komme til at betale. Hoslagt sendes dem et Regnskab over Gert Rantzovs Fortæring og Udgift paa en Rejse til Spanien, medens han var i Kongens Hoftjeneste, til 2 Mulæsler,

som han har købt til Kongen og sendt her ind i Landet, ialt 562 Dlr. 8 Sk., som de skulle betale ham af Tolden. Sj. T. 15, 328.

6. April (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Da det ved nogle Len er Sædvane, at Skriverne oppebære en Korngenant af Bønderne, naar disse yde deres Landgilde, den saakaldte Skriverskæppe, der ved flere Len maa beløbe sig til ikke saa lidt, har Kongen, som Kansleren har berettet ham, bestemt herefter ikke at lade nogen Skriver, særlig ikke i Regnskabslenene, oppebære nogen Skriverskæppe, men i Stedet give ham en ærlig Løn paa en 100 eller 50 Dlr. aarlig eller mere eller mindre efter Lenenes Lejlighed og Skriverens Arbejde. Han skal derfor undersøge Forholdene i de enkelte Len og, hvor der er Skriverskæppe, beregne, hvor meget denne kan indbringe, fastsætte en i Forhold hertil og til Lenets Lejlighed og Arbejdet rimelig aarlig Løn og med det første sende Kongen al Besked, saa denne inden 1. Maj kan lade udgaa Brev til Lensmændene derom. Sj. T. 15, 328.

— Til Christopher Borggreve von Dohna paa Søluitzborg, Anders Bing paa Vardbierg, Axel Gyldenstierne, Landsdommer i Skaane, Coruitz Viffert paa Malmøe Slot, Pouel Huitfeld, Befalingsmand i Halmsted, Coruitz Lauritzen, Landsdommer i Nørrehalland, Biørn Knudtzen, Landsdommer i Sønderhalland, og Biørn Saxtrup. Kong Johan III af Sverrig har henvendt sig til Kongen til Gunst for sin Undersaat, Hr. Gabriel Christenssen, Friherre til Mørbye, der mener at have nogen Arveret til noget Gods i Blekinge, nemlig 1 Gaard i Møllertorp, 1 Gaard i Dextrup, 2 Gaarde i Edestaa By og Sogn, 1 Gaard i Lefuelund, 2 Gaarde i Hedebye, 1 Gaard i Hiordøe, 2 skaanske Mark af Rudtztorp, 1 svensk Mark af Drope Mølle, 2 skaanske Mark af Bussemelle, 2 skaanske Mark af Bolsbro, 3 Mark af Rottinge, 2 Gaarde i Heggethorp, 3 skaanske Mark af Betmarstrup, 1 Gaard i Silpinge i Høiby Sogn, 1 Gaard i Thofuetorp, 2 Gaarde i Helsmyrt, 2 Gaarde i Thockerød, 2 Gaarde i Suenstrup, 1 Kværn i Efuerde, der svarer 3 skaanske Mark, 2 Gaarde i Efuerde, 1 Gaard i Kullebra og Gaarden Koppertrop i Helgeryd Sogn, hvilket Gods Arrild Uggerup, Peder Thott til Bolthing, Anders Thott til Nes, Fru Citzel Skafue til Vindinge, Erich Christopherssens Enke, Fru Caren Gyldenstiern til Dybeck, Jørgen Marsuins Enke, og Fru Caren Gied til Rydtzholm, Mons Krabbis Enke, nu have i Værge. Da Kongen formedelst Kongen af Sverrigs Intercession gerne ser Hr. Gabriel Christenssen befordret til hans Ret, gives der dem

herved Fuldmagt til, naar Hr. Gabriel Christenssen besøger dem med dette Brev, at mødes paa belejlig Tid og Sted henimod Mikkelsdags Tid, indstævne Gabriel Christenssens Modparter til at møde i Rette for dem til den Tid, undersøge Sagen, dømme Parterne imellem og give Dommen beskreven. Hvis nogen af dem formedelst lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 1, 359.

6. April (Haderslevhus). Befaling til Kansler Niels Kaas og Jørgen Skram om at være til Stede ved Jacob Seefelds Overtagelse af Marriagger Kloster til 1. Maj, føre Tilsyn med, hvad Inventarium han modtager, nøje gennemse Klosterets Breve og, hvis der findes nogle deriblandt, der kunne blive til Skade for Kongen og Kronen, tilstille Kongen disse, levere Jacob Seefeld Resten, besigte Klosterets og Ladegaardens Bygninger og give alt beskrevet fra sig. J. T. 2, 472 b.

— Til Ofue Lunge til Odden og Gotschlaf Buddi. Da Otte Banner til Asdal har begæret Bolene Suderbo, Thrandrop[1] og Vrangbeck i Flad Sogn og $^1/_2$ Gaard, kaldet Fladholt, i Understed Sogn i Børglum Herred, 3 Bol i Horns Herred, de 2 i Skorup[2] og det tredje i Tolen, og 1 Gaard i Gierom By og Sogn i Vennebierg Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Thange og saa meget af hans Gods i Droningborg Len, at det kan gaa lige op med Kronens Gods, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 472 b.

— Til Jørgen Skram, Hendrich Belov og Claus Glambech. Da Kongen af visse Grunde vil vide, hvor megen Havre der i et Aars Tid, siden hans Ankomst til Nørrejylland, er medgaaet til hans Rustvogns- og Rideheste, og da disse i nogen Tid have staaet paa deres Slotte, skulle de sende Kongen en klar Fortegnelse over den Havre, der i det sidste Aar og indtil nu er medgaaet til Kongens egne Heste paa deres Slotte. J. T. 2, 473 b.

— Til Borgemestre og Raad i Vedle. Knud Chrestopherssen har berettet, at der er tilfalden ham en Arv i Vedle efter hans afdøde Moder, og klaget over, at han og hans Medarvinger ikke have kunnet komme til endeligt Skifte, fordi hans Moders Husbonde Sefueren Christenssen er svagelig; da han desuden har forstrakt sin Moder og Stiffader baade med Penge og andet, har

[1] Trunderup, Horns H., Jylland. [2] Skaarupgaard, samme H.

han anmodet Kongen om en Forskrift til dem om at blive hjulpen til Ret baade med Hensyn til Skiftet og sine udlagte Penge. Det befales dem at hjælpe ham til Lov og Ret og give deres Afgørelse beskreven fra sig. Orig. i Provinsark. i Viborg.

7. April (Haderslevhus). Til Bygmesteren paa Kroneborg. Kongen har af Kansler Niels Kaas's og Christoffer Valckendorffs Beretning erfaret, at han har ladet næsten hele Muren i det Hus paa Kroneborg, hvorpaa der nu arbejdes, rive ned; det har dog ingenlunde været Kongens Mening, at Huset saaledes skulde brydes ned, men kun at der af Muren skulde udtages saa meget, at de hugne Sten kunde indmures deri, og det hele laves saaledes, at det hurtigt kunde gøres færdigt. Kongen mærker, at han har gjort det for at forhale Arbejdet og faa flere Penge, og har ogsaa erfaret, at han undertiden bliver en eller to hele Dage nede i Byen uden at komme op og føre Tilsyn med Byggeriet og Arbejdsfolkene, hvilket Kongen nok kan tænke medfører, ikke alene at Byggeriet ikke fremskyndes af ham, men at alt forhales. Kongen vil derfor alvorligt advare ham om at paase, at baade det Hus, som der nu arbejdes paa, og det øvrige Byggeri blive færdige i denne Sommer; sker det ikke, vil Kongen give dels hans Forsømmelse, dels hans forsætlige Forhaling Skylden derfor, og han kan da vente sig Kongens Unaade, hvorfor han maa lade sig det være saa magtpaaliggende, som Kongens Naade og Unaade ere ham kære til. Han skal lade de hugne Sten, de øvrige Sten og Gruset fra den gamle nedbrudte Postej, hvilket altsammen endnu ligger i Graven, tage op og føre bort, inden der kommer mere Vand; ligeledes skal han lade de Sten og det Grus, som ligger paa Volden, føre bort, saa alt kan være ryddeligt, inden Kongen kommer derover. Sj. T. 15, 329 b[1].

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen, der har hørt, at Slotsskriveren paa Kroneborg har meddelt ham, at der sidste Aar er udfodret 11,000 Tdr. Havre paa Slottet, kan ikke noksom undre sig over, hvorledes der kan være brugt saa meget, da Kongen har beregnet, at selv om der var holdt 100 Heste dér, hvad Kongen dog ikke ved, at der har været, og der til hver Hest var beregnet 1 ½ Skp. Havre om Dagen, saa kunde det dog ikke paa langt nær løbe saa højt op; ligesaa mener Kongen, at det ved Gennemsyn af de gamle Regnskaber for Frederichsborg vil vise sig,

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 162 f.

at der, selv naar Kongen har holdt stadig Lejr dér hele Aaret baade med Rideheste og Rustvognsheste, alligevel ikke er brugt saa megen Havre. Da Kongen ikke kan forstaa, hvorledes det kan gaa til, og ikke ved, hvem der er Skyld deri, enten Lensmanden eller Slotsskriveren, skal Christoffer Valckendorff nøje paase, at der ikke findes noget Underslæb i Johan Thaubes Regnskaber, og at Kongen ikke kommer til kort, særlig da Johan Thaube efter sit eget Udsagn kommer til at restere med en 2—3000 Dlr. i sit Regnskab, hvilket forekommer Kongen noget sælsomt. Han skal sende Kongen Besked og maa vide, at Kongen, hvis Johan Thaube bliver noget skyldig i sit Regnskab, ikke vil søge det hos dennes Skriver, men hos Johan Thaube selv. Sj. T. 15, 330. K.

7. April (Haderslevhus). Forleningsbrev for Henning Refuentlof paa Silckeborg Slot og Len efter Manderup Pasberg. Han skal aarlig til 1. Maj gøre Regnskab for al vis og uvis Indkomst og for den gejstlige Jurisdiktion og i aarlig Løn have 300 gl. Dlr. for sin egen Person, Løn til 3 Karle, 9 Dlr. om Aaret til hver, Foder og Maal til 6 Heste, Underhold og Klæder til 6 Personer og Tiendeparten af alt Sagefald og Gaardfæstning. J. R. 3, 621.

9. April (—). Befaling til Lauritz Skram, Claus Glambeck og Niels Skram om at være til Stede ved Henning Refuentlofs Overtagelse af Silckeborg Len 8 Dage efter Paaske, føre Tilsyn med, hvad Inventarium han modtager, optegne hvad der er ubrugeligt deraf, for at Kongen kan træffe Bestemmelse derom, besigte Slottets og Ladegaardens Bygninger og Skovene og give alt beskrevet fra sig. J. T. 2, 473 b.

10. April (—). Befaling til Niels Skram paa Haldt om ved Enden af Palladset i Viborg, ikke der hvor Opgangen skal være, men ved den anden Ende, at lade lave et lille Afskur af Deler med to Skillerum i, saa stort, at 3 eller 4 Personer kunne gaa derind og tale sammen; det skal stryges med rødt, saaledes som han kan tænke, at det bedst kan skikke sig. Orig.

— Forleningsbrev for Ofue Lunge til Odden paa Olborghus Slot og Len efter Biørn Anderssøn. Han skal i aarlig Genant have 500 Dlr., 13 Læster Rug og Mel, 24 Læster Byg, hver Læst beregnet til 24 Tdr., 12 Læster Havre, hver Læst beregnet til 48 Tdr., 12 Tdr. Smør, 200 Faar og Lam, 200 Gæs, 600 Høns, 225 Skovsvin, som han aarlig skal tage til sig og ikke maa lade blive staaende hos Kronen eller dens Bønder, 20 Skattekør, ½ Læst

saltet Sild, 81 Vol røgede Sild, 1300 tørre Flyndere, 2 Tdr. Honning, 15 Skpr. Gryn af Lenet, de Tønder, som behøves til det Smør, der sendes til Kiøpnehafn eller andre Kronens Slotte og Gaarde. For Resten af den visse Indkomst skal han gøre Regnskab og betale den med Penge efter følgende Takst: 1 Dlr. for hver Td. Rug eller Byg, 1 Ort for hver Td. Havre, 12 Dlr. for hver Td. Smør, 3 Dlr. for hver Ko, 8 Dlr. for hver Td. Honning, $2^1/_2$ Ort for hvert Brændsvin, $^1/_2$ Dlr. for hvert Faar, 1 Ort for hvert Lam, 2 Sk. for hver Gaas, 1 Sk. for hver Høne, 2 Dlr. for hver Td. saltet Sild, $1^1/_2$ Dlr. for hver Td. saltet Torsk, 5 Dlr. for hver Td. Aal og $2^1/_2$ Ort for hver Td. dansk Salt. Han skal gøre Regnskab for al uvis Rente og fof Gæsteriet og maa selv beholde Halvparten deraf, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag; endvidere maa han beholde al Slottets og Ladegaardens Avl og Affødning mod at skaffe Kongen og dennes Følge frit Hø og Straafoder til deres Heste, naar de komme did. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift. naar han selv, hans Skriver eller andre af hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han skal holde Slottet i Stand, som det nu er, men skal der bygges noget særligt, vil Kongen selv give Ordre dertil. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Lenet i Befaling, bortfæste Tiender, opkræve Kronens Tiendekorn, lade Bygget gøre i Malt, opbevare Lenets Tiendekorn, Rug, Malt og Havre, indtil han faar nærmere Ordre, have Tilsyn med Præsterne i Forening med Superintendenten og høre Kirkernes Regnskab. J. R. 3, 621 b.

10. April (Haderslevhus). Til Hans Skriver, Tolder i Olborg. Da der er Mangel paa Havre til Kongens Heste paa Droningborg og vil blive Brug for en stor Hob Havre, naar Kongen selv kommer did, har Kongen, eftersom der ingen Havre er at faa deromkring, skrevet til Borgemestre og Raad i Olborg om at opkøbe al den Havre, der kan faas hos Borgerne i Byen; da der til Foraaret ventes Havre til Olborg fra Thy og Mors, skal Hans Skriver henvise alle dem, der komme til Skibs med Havre til Olborg, til Randers til Jørgen Skram, forbyde dem at sælge Havren til andre og i Tilfælde af, at Skipperne ikke ville løbe til Randers, arrestere Skibene og sende Jørgen Skram Bud derom, for at han kan sende sine Fuldmægtige til Olborg for at købe Havren. J. T. 2, 474.

11. April (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen har bestemt at ville samles i Randers med Rigens Raad og de andre

Undersaatter, der skulle følge Kongen og Hertug Christian til Hyldingen, og blive der en 8 Dages Tid, inden de begive sig til Viiborg, og da Kongens Rideheste det meste af Vinteren have staaet paa Drotningborg, har Jørgen Skram ladet gøre Overslag over, hvor megen Havre der indtil Kongens Ankomst endnu vil medgaa til Ridehestene og under Kongens Ophold dér til Ride- og Vognhestene, og er kommen til det Resultat, at han vil komme til at mangle en 14—1500 Tdr.; da han hos Kirkeværger og andre, som han efter Kongens Ordre har henvendt sig til, ikke har kunnet faa mere end 160 Tdr., skal Christoffer Valckendorff, da Kongen ikke ved, hvor der kan skaffes nogen Havre, idet Havren fra næsten alle Lenene i Jylland er sendt til Kroneborg, gøre Udvej for en 1000 Tdr. Havre og sørge for, at de blive sendte til Drotningborg saa snart som muligt, da Tiden for ovennævnte Sammenkomst nærmer sig stærkt. Han skal erklære sig herom til Jørgen Skram. Sj. T. 15, 330 b. K.

11. April (Haderslevhus). Til samme. Jochim Thinne, Borger i Hamborg, har klaget over, at Handelen paa Ferøe, som han havde faaet Privilegium paa at bruge i 5 Aar, alligevel er bleven forment ham af de i Kongens Skrivelse til ham anførte Grunde, og har baade skriftlig og mundtlig undskyldt sig med, at Mistanken mod ham for en Del er fremkommen ved hans Svogers Forsømmelse, som han med Christoffer Valckendorffs Samtykke har brugt som Købmand paa denne Fart. Da Kongen i den ovennævnte Skrivelse efter Christoffer Valckendorffs Betænkning har meddelt Jochim Thinne, at han kunde henvende sig til Christoffer Valckendorff, hvis han vilde lade handle om de Varer, som falde paa Ferøe, har Jochim Thinne gjort det og faaet den Besked, at Godset skal leveres ham eller den, der vil købe det, i Bergen, hvilket han mener vil blive besværligt, medens Køberen lettere og med mindre Bekostning kan modtage det paa Ferøe af Kongens Fuldmægtige. Han begærer derfor, da han i forleden Fejde og til andre Tider har vist sig tjenstvillig mod Kongen, ikke har gjort sig skyldig i nogen Forsømmelse og er villig til at svare hvad Ret er, Tilladelse til fremdeles at bruge Handel paa Ferøe. Kongen henstiller aldeles Sagen til Christoffer Valckendorff, da han bedst kender baade de tidligere og nuværende Omstændigheder og Jochim Thinnes Lejlighed, og betoner derhos, at han ikke vil være utilbøjelig til at lade Jochim Thinne faa Handelen, hvis han vil svare tilbørlig Afgift deraf

og Kongen kan være sikker paa at faa sine Penge. Kongen har nu henvist Jochim Thinne til Christoffer Valckendorff og befaler denne at erklære sig om baade hans skriftlige og mundtlige Beretning og sende Kongen Erklæringen. Sj. T. 12, 331 b. K.

11. April (Haderslevhus). Kirkeværgerne for Thrøgeløf[1] Kirke maa i det næste Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Thrøgeløf Sogn til deres Kirkes Istandsættelse. F. R. 1, 574.

— Forleningsbrev for Manderup Parsberg paa Aarhusgaards Len efter Jacob Seefeldt. Han skal i aarlig Genant have 500 Dlr., 13 Læster Rug, 15 Læster Byg og Malt, 8 Læster Havre, 14 Tdr. Smør, 24 Køer, 80 Brændsvin, som han aarlig skal lade modtage og ikke maa lade staa hos Kronen eller Kronens Bønder ud over Leveringstiden, 250 Faar og Lam, 200 Gæs, 300 Par Høns, 2 Tdr. Gryn. For Resten af den visse Indtægt skal han aarlig gøre Regnskab og ligesaa for den uvisse Indtægt, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen, dog forbeholder Kongen sig alene alt Gæsteri, Told, Sise og Vrag. Endvidere maa han beholde ål Ladegaardens Avl med Kvæg og Affødning. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste og af sin Genant underholde 12 Degne med Mad og Øl og anden Underholdning, saa Superintendenten og Skolemesteren ikke med Rette kunne klage derover. Han skal holde Gaarden i Stand med Vinduer, Døre, Hængsler, Laase og anden Smaabygning, men skal der bygges noget paa Gaarden, vil Kongen selv give Ordrer derom. Han maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv, hans Skriver eller andre af hans Tjenere rejse her i Riget i Kongens Ærinde, og han skal skaffe Kongen det nødvendige Rufoder til hans Heste, naar han kommer til Aarhusgaard. Han skal have Byen Aarhus i Befaling og ligesaa den gejstlige Jurisdiktion i Lenet, for hvilken han aarlig skal gøre Regnskab. J. R. 3, 623.

12. April (—). Lejdebrev for Peder Jacobssøn, der er bleven svoren fredløs af Sandemænd i Eld Herred for en Karl, som for nogle Aar siden blev slaaet ihjel i en stor Forsamling, men nu har indstævnet Sagen for den første almindelige Herredag, da han mener, at de aflagte Vidnesbyrd ere vildige, og at han med Urette er kendt skyldig i Manddrabet. Han maa frit opholde sig i Riget,

[1] Tryggelev, Langeland.

indtil Sagen er paakendt af Herredagen, men maa ikke i den Mellemtid forgribe sig mod nogen. J. R. 3, 624 b.

13. April (Haderslevhus). Til Fru Beatte Bilde, Otte Brahes. Kongen takker hende, fordi hun har erklæret sig villig til i nogen Tid at være Dronningens Hofmesterinde, og anmoder hende om at møde hos Dronningen paa Drotningborg 8 Dage før Pinsedag. Der sendes hende Pasbord for hende, hendes Folk og Gods. Sk. T. 1, 360.

— Til Bispen i Riibe. Denne Brevviser, Peder Jonssen af Aggerschof, der en Tid har studeret og derpaa anvendt hvad han ejede, har begæret at maatte faa Kald i sit Fødesogn, hvis Præst er gammel, da han nu anser sig for duelig til at forestaa et Kald. Hvis Bispen finder ham duelig til Sognepræst, skal han befordre ham fremfor nogen anden til Sognet efter den gamle Præsts Afgang, efterdi han er født deri; hvis den gamle Præst vil holde en Kapellan, skal Peder Jonssen beskikkes dertil. J. T. 2, 474 b.

— Til Christoffer von Dohna, Axel Gyldenstiern, Arrild Ugerup, Hans Spiegel og Arrild Huitfeld. Da det endnu ikke er endelig ordnet mellem Hr. Eske Bildis Arvinger om Bygningerne paa hans Sædegaarde, og da det Skyts, Krudt, Lod og anden Krigsmunition, som fandtes paa Gaardene, heller ikke er skiftet mellem Arvingerne, er Arvetrætten mellem disse indstævnet for Kongen og Rigsraadet til den forestaaende Herredag. For at Trætten saa meget des bedre kan blive afgjort, gives der dem herved Fuldmagt til inden Pinse at begive sig til alle Hr. Eske Bildis Sædegaarde i Skaane og Halland, Mogenstrup, Ellinge og Valden, besigte og vurdere Bygningerne, saaledes som de have været i Eske Bildis Tid, skifte al Krigsmunition og andet mellem Arvingerne og give alt beskrevet fra sig. K.

14. April (—). Aabent Brev, hvorved Kongen bevilger, at Hans Oussen, der en Tid lang har været Herredsfoged i Rangstrup Herred, maa vedblive at være fri for Ægt og Arbejde til Hadersløfhus og Kronens Ladegaarde i Lenet, saalænge han lever, selv om han formedelst Alderdomssvaghed eller anden tilbørlig Aarsag nødes til at frasige sig Herredsfogedembedet. Endvidere bevilges det, at Hans Oussens Søn, Hans Hanssen, saafremt han overlever Faderen, ligeledes maa være fri for Ægt og Arbejde af Faderens Gods, saalænge han opfører sig ærligt og tilbørligt, dog skal han saa være forpligtet til at være Kongen huld og tro og til

efter Faderens Død at overtage Herredsfogedbestillingen, hvis han findes duelig dertil. J. R. 3, 625.

14. April (Haderslevhus). Bestalling for Thomis Jørgenssøn, Borger i Riibe, som Tolder smstds., da det falder den nuværende Tolder, Peder Heggelund, besværligt alene at forestaa Toldopkrævningen. De skulle i Fællesskab opkræve Tolden og gøre Regnskab for den til hver 1. Maj. J. R. 3, 625 b.

— Henrich Belou, Embedsmand paa Koldinghus, maa herefter oppebære Foder og Maal, daglig 2 Skpr. Havre og andet Tilbehør, til 2 Heste mere, end der er fastsat i hans Forleningsbrev. J. R. 3, 626 b.

— Til Hendrich Belov. Kongen har modtaget Albrit Friis's og Erich Langes Indberetning om de Kronens Gaarde, Boder, Jorder og Ejendomme i eller ved Kolding, som Borgerne i Byen tilholde sig, og deraf set, at en Del er forskreven dem af Kongens Fader, Kongens Moder, tidligere Dronninger og Kongen selv dels til evig Ejendom, dels paa Livsarvinger og med Vilkaar og mod Jordskyld, dels som Forlening, en Del have Borgerne selv tilegnet sig og solgt og delt dem mellem sig indbyrdes. Da han har forespurgt, hvorledes han skal forholde sig hermed, befales det ham med Hensyn til det, der er bebrevet nogen af Kongens Fader og Kongen selv enten til Ejendom eller Forlening eller af Kongens Moder med paafølgende kgl. Stadfæstelse, at rette sig efter de udgivne Breve, dog skulle Jorderne, hvor Brevene indeholde noget om Længden og Bredden, maales, for at man kan vide, at ingen tilholder sig mere end tilbørligt; hvor det ikke er Tilfældet, skal han paase, at Kronens Ejendom ikke forkortes. Hvad Kongens Moder eller tidligere Dronninger have bortforskrevet af Kronens Rettigheder skal ingen Gyldighed have, medmindre det er stadfæstet af Kongen eller dennes Forgængere. Endvidere er det Kongens alvorlige Vilje, at han, hvor Borgerne have Ejendomme, enten frit eller mod at svare Jordskyld deraf, som de enten have købt og parteret indbyrdes eller paa anden Maade have optaget, uden at have Kongens eller Kongens Faders Brev derpaa, skal stævne Borgerne i Rette med deres Adkomstbreve og tage Dom om disses Gyldighed. J. T. 2, 475.

— Befaling til Malthe Jenssen, Landsdommer i Nørrejylland, og Niels Skram at være til Stede ved Hendrich Belovs Overtagelse af Skifuehus Len, føre Tilsyn med hvad Inven-

tarium han overtager, besigte Slottets og Ladegaardens Bygninger og give alt beskrevet fra sig. J. T. 2, 475 b.

15. April (Haderslevhus). Til Jochim Leist. Kongen har modtaget den sendte Fortegnelse over den Fetalje og andet, som mangler paa Frederichsborg; skønt han finder det besynderligt, at der kan være Mangel paa noget, fordi han i lang Tid ikke har opholdt sig dér og derfor havde ventet sig et betydeligt Forraad, har han skrevet til Rentemester Christoffer Valckendorff om at skaffe det manglende med Undtagelse af de tørre Fisk, hvorom der er skrevet til Albrit Friis paa Riberhus. I Anledning af hans Indberetning om, at der gaar meget med til Dækkemagerens Løn og Underhold, saa hvert Dækken kommer til at koste meget mere, end det kan købes for andensteds, meddeles ham, at Dækkemageren skal blive i Tjenesten, indtil Kongen selv kommer derover, dog skal Jochim Leist passe paa, at han ikke gaar ørkesløs, men laver saa mange Dækkener som muligt. Da han mener, at den Dreng, Andres, som er sat til at vogte Dyrehaven, ikke passer sin Bestilling tilbørligt, idet der i sidste Vinter er fanget 2 Ræve i Dyrehaven og endnu skal være én derinde, og anser det for bedre, at der bliver ansat en Graver til at passe baade Dyrehaven og Dammene deromkring, befales det ham at afskedige Andres og i Stedet antage en Graver. Paa hans Forslag om, at Markus Pligtsfoged, der skal have Opsyn med Kronens Stald i Jægergaarden, ogsaa skulde have Opsigt med Jagtherremændenes Logement, saa at man kunde spare den Karl, der er sat til at have Opsigt med det sidste og skal have Underhold paa Slottet, svares ham, at Karlen skal blive i Bestillingen, indtil Kongen selv kommer derover, for at der kan føres bedre Opsigt begge Steder. Sj. T. 15, 332.

— Til Christoffer Valckendorff. Da han selv var til Stede, da Inventariet paa Frederichsborg overleveredes til Jochim Leist, og derfor maa vide, hvad der er særlig Mangel paa, skal han overveje medfølgende Fortegnelse over det, som mangler paa Frederichsborg, og siden sørge for, at det virkelig manglende bliver sendt did, saa der ved Kongens Ankomst dertil ikke skal være Mangel paa noget. Sj. T. 15, 333. K.

16. April (—). Til samme. Da de 100 Favne Tov, som Kongen efter sin Formening har givet ham Ordre til at sende herover, endnu ikke ere komne, befales det ham straks at sende 100 Favne Skibstov til Koldinghus af det, som ikke mere

kan bruges til Skibs, og tilstille Jægermester Adam Norman eller i hans Fraværelse Hendrich Belov dem, da Kongen skal bruge dem til Rydningen af nogle Pandesteder i Koldinghus Len. Der sendes ham til videre Besørgelse et Brev til Peder Ifuersøn i Norge angaaende hans Hustrus Arvegods i Haderslefhus Len, som Kongen ønsker til Mageskifte. Sj. T. 15, 333 b. K.

16. April (Haderslevhus). Aabent Brev, hvorved Kongen paabyder alle jordegne Bønder og Fæstebønder i Haderslefhus Len at svare deres Kornlandgilde inden St. Mortens Dag og deres Smørlandgilde inden St. Hans Dag, da de ellers skulle have forbrudt deres Gaarde, hvis det er Fæstebønder, og tiltales og søges med Skursnævn paa deres Gaarde, hvis det er jordegne Bønder; hidtil have de nemlig ikke svaret Landgilde til nogen bestemt Tid, men enhver har svaret den, naar det passede ham, hvilket har haft til Følge, at nogle have vist sig meget forsømmelige med Ydelsen, og at andre slet ikke have udredet noget i flere Aar, hvad der baade volder Bønderne stort Besvær, naar de saa paa én Gang skulle udrede det hele, og Kronen stor Skade. Da Bønderne desuden dels vise sig meget forsømmelige med at gøre Ægt og Arbejde til Slottet og Ladegaardene, dels helt undlade det, befales det baade jordegne Bønder og Fæstebønder at gøre Ægt og Arbejde, naar Lensmanden tilsiger dem, og at møde i rette Tid, da de ellers ville blive tiltalte; dog skulle fremdeles de være fri, der have Kongens eller Kongens Faders Breve paa Fritagelse derfor. J. T. 2, 476.

— Til Ewaldt Woye. Da der i Haderslefhus Len hidtil ikke har været beskikket nogen særlig Person til at føre Kongens Sager for Retten, men det i saadanne Sager har været Skik, at Herredsfogden enten har sat en anden til at dømme i sit Sted og selv gaaet i Rette om Sagen eller undertiden selv har været baade Dommer og Sagsøger, hvilket har givet Anledning til megen Urigtighed, idet Herredsfogderne have misbrugt denne Skik og indsat andre til Dommere i besværlige Sager og mange Sager ere blevne fortiede og underslaaede, ja Folk endog undertiden forurettede, befaler Kongen, at Herredsfogderne herefter ikke maa føre Kongens Sager eller sætte nogen anden i deres Sted, naar de da ikke ere forhindrede ved andet nødvendigt kgl. Ærinde eller ere syge; de skulle altid sidde i Dommers Sted og dømme saavel i Kongens som andres Sager; i hvert Herred skal der saa be-

skikkes en Delefoged til at paase, at Kongens Sager ikke blive underslaaede eller forsømte, men førte til Doms. Han skal foreholde Herredsfogderne denne Kongens alvorlige Vilje og indsætte en Delefoged i hvert Herred. J. T. 2, 477[1].

17. April (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har med Behag erfaret, at han har truffet de nødvendige Anstalter med Hensyn til det Tømmer og de Deler, som han har faaet Ordre til at skaffe til Haderslefhus, og venter det saa hid. Han skal med det første hidsende 30 Skippd. Stangjærn, da der er Brug for det til Byggeriet. Sj. T. 15, 334.

— Befaling til Gert Rantzov om med denne Brevviser, Kongens Dreng, at meddele Kongen, hvorledes det gaar med Byggeriet paa Kroneborg, om Vandet kan komme til at løbe af Posten, om man igen er begyndt at mure og arbejde med hugne Sten paa det Hus paa Kroneborg, som er nedbrudt, hvorvidt man er kommet dermed og hvad magtpaaliggende der ellers er forefaldet. K. Udt. i Sj. T. 15, 334 b.

18. April (—). Til Borgemestre og Raad i Olborg. Da der hos Borgerne i Olborg skal være en Del Havre at faa til Købs, skulle de paa nærmere Anmodning af Jørgen Skram paa Droningborg lade undersøge, hvor megen Havre deres Medborgere have at sælge, og sørge for, at han faar den altsammen; da Jørgen Skram i Øjeblikket ikke har rede Penge at betale med, skulle de forhandle med Borgerne om at give Henstand med Betalingen en kort Tid, indtil han kan faa Slottets Varer gjorte i Penge. J. T. 2, 477 b.

21. April (—). Befaling til Christoffer Valckendorff om paa bedste Maade at udruste Kongens Jagter Raphael og Michael, der skulle føre Markgreven af Ansbacks[2] Gesandt over til Dantzig, bemande dem med nogle flere vel stafferede Knægte og forsyne dem med god Fetalje, Vin og anden Drik til Gesandtens og hans Følges Underhold paa Rejsen. Sj. T. 15, 334 b. K.

— Befaling til Skipper Niels at begive sig til Kiøpnehafn med begge Kongens Jagter, afvente Ankomsten af Markgreven af Ansbacks Gesandt Leuin Bylov, der har været hos Kongen, og siden føre ham til Dantzig, hvorefter han igen skal begive sig tilbage til Bæltet. Sj. T. 15, 335.

23. April (—). Til Ofue Lunge. Da Mouritz Podebusch har

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 347 f. [2] Georg Frederik, Regent i Preussen.

berettet, at der paaføres ham Trætte paa noget Gods i Irup, som han har faaet til Mageskifte af Kronen, og at der blandt Olborghus's Breve formentlig findes Breve vedrørende dette Gods og de 3 Øer i Vendsyssel, som han ligeledes har faaet til Mageskifte for kort Tid siden, skal Ofue Lunge, saasnart han har overtaget Olborghus, lade alle saadanne Breve opsøge og, saafremt de ikke angaa andet Krongods eller kunne komme Kronen til Skade i nogen Maade, levere Mouritz Podebusch dem mod en Reserval, der skal indlægges i Brevkisten. J. T. 2, 478.

28. April (Koldinghus). Til Christen Vind. Da Gert Rantzov har berettet, at der er stor Mangel paa Kroneborg paa Hø til Kongens Rustvognsheste og de Heste, der bruges ved Byggeriet, skal han, hvis han har Hø i Forraad paa Ladegaarden til Slottet [Kbhvn], lade Gert Rantzov faa saa meget, han behøver, og, hvis han ikke har saa meget, købe det manglende hos Kronens Bønder i Lenet. Sj. T. 15, 335 b.

— **(Nygaard).** Aabent Brev, at Peder Ul i Sellerup, der er beskikket til at beride Kronens Skove i Vildtbanen i Koldinghus Len, nemlig Vindinge, Andkier, Sellerup, Bregninge, Garslund[1] og Grafuersløf[2] Skove, og for denne Tjeneste og til Underhold for en Klipper har faaet Lov til at beholde sin aarlige Landgilde for en Afgift af 25 Dlr., nu, da Ejendommen til hans Gaard er bleven forringet ved Jævningen mellem Bønderne i Sellerup og Landgilden derfor bleven mindre, maa nøjes med at svare en Afgift af 12 Dlr. og desuden være fri for Ægt, Arbejde og anden Tynge, saalænge han varetager ovennævnte Bestilling, samt have Ildebrændsel til eget Behov i Sellerup Skov. Han skal paase, at ingen skyde eller ødelægge Dyr i Skovene, og at ingen fiske efter Laksforeller, Grundlinger eller Elritser i Aaerne og Bækkene. Griber han nogle heri, skal han arrestere dem og føre dem til Koldinghus, men ere de ham for stærke eller sker det, naar han ikke er til Stede, skal han se at faa at vide, hvem de ere, og meddele Lensmanden det. Ligeledes skal han paase, at ingen forhugge Skovene eller stjæle i dem. J. R. 3, 626 b.

29. April (—). Aabent Brev, hvorved Kongen, der vil indrette et Schæferi ved Skødegaard og af den Grund og for den tilliggende Jagts Skyld vil lade denne Gaard indhegne som Kronens

[1] Gaverslund. Holmans H. [2] Gaarslev, samme H.

Endelsejendom og Fredebane, paabyder, at Skødegaard med tilliggende Ejendom, der hidtil har ligget i Slaugs Herred og udenfor den med Hegnetræer afmærkede Kreds, herefter skal høre til Jerlof Herred og Becke Sogn. Lensmanden, Herredsprovsten i Jerlof Herred og Kirkeværgerne for Becke Kirke skulle udvise Gaarden et ordentligt Stolestade i Becke Kirke, og Lensmanden skal lade sætte Hegnbom og Skeltræ mellem Skødegaards og de omkringliggende Lodsejeres Ejendom. J. R. 3, 627 b[1].

29. April (Nygaard). Til Hendrich Belov. Ovenstaaende aabne Brev sendes ham med Ordre til at træffe de fornødne Foranstaltninger. For at der kan blive bedre Plads til Schæferiet, skal han af Heden til ovennævnte Gaard lade afbrænde saa stor en Plads, som der uden Skade kan afbrændes. J. T. 2, 478 b.

— Til samme. Kongen har eftergivet de 2 Bønder, der have fæstet den Gaard i Velling, som [Thomas] Farssen havde, den Landgilde for 1583, som de endnu restere med udover de 4 Ørt. Byg og ½ Td. Smør, som de allerede have ydet, da de ere komne saa sent til Gaarden. Orig.

30. April (—). Kvittans til samme paa 2000 gl. Dlr., som han har indbetalt paa Regnskab af Koldinghus Slots Indkomst fra 1. Maj 1583 til 1. Maj 1584. J. R. 3, 628.

[Omtr. 1. Maj[2]]. Til Claus Glambech. Kongen har bevilget. at Kronens Bønder i Alling og Thøring, der formedelst Armod ikke kunne svare Korn i Landgilde, i Stedet maa give 1 gl. Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og ½ Dlr. for hver Td. Havre. J. T. 2, 478 b.

2. Maj (Skanderborg). Bernt Prenger i Rostock maa i Aar sisefrit indføre 20 Læster Rostockerøl; han skal lade notere paa Brevet, hvor meget han indfører hvert Sted. Udt. i Sj. R. 12, 319.

— Til Dr. Pofuel Madtzen, Superintendent i Sjællands Stift. Da Skolemesteren[3] i Frederichsborg Skole har været en god Tid i dette Embede og tilmed nu er gift, saa han ikke godt kan forestaa Skolen, som det sig bør, vil Kongen afskedige ham og indsætte en anden duelig Person til Skolemester, saaledes som M. Christoffer Knopf nærmere skal berette ham. Han skal bringe

---

[1] Tr.: Dsk. Saml. III. 331. [2] Indført mellem Breve af 29. April og 2. Maj. [3] Mag. Anders Vejle.

dette til Udførelse og alvorligt drage Omsorg for, at der bliver beskikket en god, vellærd Person til Skolemester. Sj. T. 15, 335 b.

2. Maj (Skanderborg). Befaling til Jørgen Skram at lade Kongens Slagter Henrich, der er sendt did for at salte og røge Laks til Kongen, faa alle de Laks, der fanges, for at han kan behandle dem, som han bedst véd, og skaffe ham frit Underhold, saalænge han er der. J. T. 2, 479.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Striden mellem Hertug Ulrich af Meklenborg og Rostockerne nu er bilagt, har Kongen ladet sin Unaade mod Rostockerne falde og paa Hertugens Begæring bevilget, at de igen maa faa deres anholdte Skibe og Gods, som endnu ere i Behold. Han skal selv lade dette bringe til Udførelse i Kiøpnehafn og Helsingøer og give Ordre til, at det ogsaa skal ske andensteds i Danmark og Norge. Sj. T. 15, 336.

3. Maj (—). Aabent Brev, hvorved det befales alle de Befalingsmænd, hvem Rostockernes Fuldmægtige besøge med dette Brev, at drage Omsorg for. at de arresterede Rostocker Skibe og Gods, som endnu ere til Stede, straks blive givne fri, og herefter ikke arrestere Rostocker Skibe og Gods, men frit lade dem drive Handel, Kronens Told, Sise og anden Rettighed hermed dog uforkrænkede. Sj. T. 15, 337 b[1].

— Til Tolderne i Helsingøer. Kongen har givet en Italiener, George Sichuri af Zanthe, Privilegium paa, at ingen andre end han og hans Konsorter maa føre Malvasier og Muskateller gennem Øresund, af hvad Grund og paa hvilke Betingelser kunne de se af hoslagte Kopi af Privilegiet. De skulle give de søfarende Folk Underretning herom, for at de kunne undlade at føre saadan Vin gennem Sundet, og paase Privilegiets Overholdelse. Sj. T. 15, 337.

— Befaling til Kansler Niels Kaas at møde hos Kongen paa Tirsdag 8 Dage [12. Maj] eller saa snart som muligt, da Simen von Salen[2], der, som han jo nok ved, har meddelt Kongen noget om Norges Krones Rettighed i Lapland og paa de Steder i Norge, som Russerne have tilegnet sig, og har forhandlet med ham og Rentemesteren, nu er kommen hid for at faa Besked angaaende sin Rejse derop og Kongen gerne først vil tale med Niels Kaas derom, da han selv ikke fuldstændig kan huske alt; desuden er der en

[1] Tr.: Secher, Forordninger II 348 f. [2] Simon v. Salingen.

Gesandt fra Prinsen af Uranien her i Riget paa Vej til Kongen og der forekommer i dette Foraar daglig Forretninger, saa Kongen ønsker gerne Kansleren hos sig. Sj. T. 15, 337.

3. Maj (Skanderborg). Til Christoffer Valckendorff. Johan Beher har begæret at blive hjulpen med nogen Fetalje, særlig Humle, Malt, Smaasalt, saltet og tør Fisk, da han paa Pilthen har over 200 Personer at bespise og alt er forhærget, saa der ikke er noget i Forraad og ej heller kan ventes noget, og desuden at faa tilsendt et Par Hundrede Fyrstene til Rør, et Par Tønder Flintesten og en 3—4 Ris Papir. Da den kurlandske Stiftshandel er Genstand for venskabelig Forhandling mellem Kongen og Kongen af Polen, har Kongen givet Johan Beher Ordre til at komme herover med den Pinke, hvormed Kongens Enspænder nu skal sendes derover med Kongens Brev, for at Kongen kan tale med ham om disse Sager. Christoffer Valckendorff skal lade en Pinke udruste, sende saa megen Fetalje med, som han selv synes, og lade Pinken tage Johan Beher med tilbage. Sj. T. 15, 338 b.

6. Maj (—). Olluf Hanssen, født paa Kronens Gods i Kiøpnehaufns Len i Issøfue Sogn og By, men nu bosat paa Ringsted Klosters Gods i samme By, maa være fri for at deles til Stavns, da han nu med Kongens Tilladelse har tilfredsstillet Lensmanden paa Kiøpnehaufns Slot for sit Fødested. Udt. i Sj. R. 12, 319 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der tidligere ved en Skrivelse til Henrich Belov paa Koldinghus har bevilget, at Jørgen Nielssen i Giesten til Erstatning for de Penge og det Gods, som Pouel Knudtzen har stjaalet fra ham, og den Bekostning, han har haft med at faa Tyven paagreben og dømt i Kolding, maa faa det af Tyvens Gods, som er tilfaldet Kronen — paabyder alle de Lensmænd, i hvis Len der findes noget af Tyvens efterladte Gods, at lade Jørgen Nielssen faa saa meget deraf, som Kongens Brev giver ham Ret til, da Jørgen Nielssen har berettet, at Godset ogsaa findes udenfor Koldinghus Len. J. R. 3, 655.

— Forleningsbrev for Marine, Peder Heggelundtz Enke, i Riibe paa de 2 Gaarde i Fardrup[1], som hendes afdøde Husbonde hidtil har haft i Forlening, mod at svare sædvanlig Landgilde og anden Tynge deraf til Riberhus. J. R. 3, 628 b.

---

[1] N. Farup, Ribe H.

7. Maj (Skanderborg). Forleningsbrev for M. Jens Søfrenssen, Kapellan i Kolding, paa det efter afdøde Peder Heggelund ledige Kannikedømme i Riber Domkirke. Naar han ikke længere er i noget Kald, skal han residere ved Domkirken. J. R. 3, 629.

8. Maj (—). Befaling til Jochim Leist at sætte nogle tyrkiske Faar ind i Dyrehaven ved Frederichsborg og have god Opsigt med dem. Udt. i Sj. T. 15, 338 b.

— Til Jacob Seefeld. Hr. Niels Chrestenssen, Sognepræst i Stabye Sogn, har berettet, at Mariagger Kloster, der har Jus patronatus til Kirken og Sognet, har Præstegaarden med de derpaa boende Bønder paa én Tredjedel nær, som han besidder, og at denne Ordning hidtil er bleven ved at bestaa, fordi Hr. Jørgen Løcke har haft Livsbrev paa Klosteret med alt dets Tilliggende; nu da Klosteret er faldet tilbage til Kronen, haaber han, at han formedelst Præstegaardens og sit Sogns Ringhed i Henhold til Ordinansen og de af Kongen andensteds, hvor Kronen eller Kapitlerne have Jus patronatus, om Præstegaardene trufne Bestemmelser maa faa hele Gaarden til Præstegaard. Da Kongen gerne vil lade Hr. Niels faa Gaarden, hvis det er den rette Præstegaard, men ikke ved, hvorledes det forholder sig hermed, skal Jacob Seefeld undersøge dette Spørgsmaal og sende Kongen Besked om Gaardens og Præstens Lejlighed. J. T. 2, 479[1].

— Til samme. Da Marsk Peder Gyldenstiern paany har anmodet om at faa de 2 Mariager Klosters Gaarde, som han sidst begærede paa Hafreballegaard, til Mageskifte for Gods i Falster, skal Jacob Seefeld, der nu har faaet Mariager Kloster i Forlening, undersøge, hvorledes det forholder sig med disse Gaarde, saa han, naar han kommer til Kongen, kan give denne Besked derom. J. T. 2, 479 b.

— Til Hendrich Belov. Borgerne i Vedtle have klaget over, at de have stort Besvær med at gøre Ægter, medens Kongen er her i Landet, og en Tid lang ikke have haft nogen Hjælp af Holdsvogne, saaledes som tidligere, hvilket de begære igen at maatte faa, da de ellers ville blive helt ødelagte. Da der, indtil Hyldingen er overstaaet, vil falde megen Ægten gennem Vedtle, befales det ham alvorligt at drage Omsorg for, at der, saalænge

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 375 f.

Kongen bliver her i Landet, altid holdes 3 eller 4 Holdsvogne i Vedtle, og at give Borgemestrene i Vedtle Ordre til ikke at lade nogen faa Vogne, medmindre de have Kongens eller Rentemesterens Pasbord eller saadan Besked, at de skulle befordres. J. T. 2, 480.

8. Maj (Skanderborg). Befaling til Claus Glambech at skaffe Knud Anderssen i Eyer, Delefoged i Vor Herred, der har lovet at opføre en Stald til Kongens Brug, det dertil nødvendige Tømmer, hvor der sker mindst Skovskade. J. T. 2, 480 b.

9. Maj (—). Aabent Brev, at Bønderne i Sieste[1] By syd for Kolding, som Kongen har tilskiftet sig, herefter altid skulle høre under Koldinghus og søge Ands Herredsting som deres rette Værneting. J. R. 3, 629 b.

— Christen Atzerssen, Foged i Ring Kloster, maa indtil videre være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af sin Gaard i Hiordberg. Udt. i J. R. 3, 630.

— Fru Kirstine Andersdatter, Jens Bangs Enke, maa indtil videre være fri for at svare Gæsteri af den Gaard i Dauding, som hun selv bor paa, og være fri for at udrede de 2 Aars Gæsteri, som hun resterer med. Udt. i J. R. 3, 630 b.

— Befaling til Claus Glambech om indtil videre at lade Bønderne i Jegssen være fri for de 3 Brændsvin, som aarlig svaredes af de 3 i Jegssen nedbrudte Gaarde og efter disses Nedbrydelse og Ejendommens Henlæggelse under de andre Gaarde i Byen ere blevne paalignede disse. J. T. 2, 480 b.

— Til Claus Glambeck. Kongen har eftergivet Kirkeværgerne for Grestrup[2] Kirke det Aars Afgift af Kronens Korntiende af Grestrup Sogn, som de for nogle Aar siden laante til at istandsætte deres Kirke for. Endvidere skal han skaffe dem 2000 Tagsten til Kirkens Bygning, da denne ikke har Raad til at købe dem, dog skulle de selv lade Stenene hente. J. T. 2, 481.

10. Maj (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Oluf Bilde paany har berettet, at der siden Fastsættelsen af hans Afgift af Thurebye Len er bortskiftet noget Gods fra Lenet, og at hans Indtægt af Lenet desuden er gaaet ned ved Møntforandringen, skal Christoffer Valckendorff omtaksere Lenet og give Oluf Bilde skriftlig Besked. Sj. T. 15, 339. Orig.

— Til samme. Da Kongen med det første vil give Simon

---

[1] Sest, Anst H. [2] Grædstrup, Tyrsting H.

von Salthen[1] Instruks om, hvorledes han skal forholde sig paa Rejsen omkring Norge til Malmis, skal Christoffer Valckendorff befale Kaptejn Norman at følge med paa Rejsen og tilforordne denne 2 eller 3 af de andre Skibskaptejner; Lauritz Krusse paa Vardhus har ogsaa faaet Ordre til at følge med. En dobbelt Pinke skal udrustes paa bedste Maade med Skyts og andet, saa den kan komme afsted, saasnart Instruksen kommer. Sj. T. 15, 339.

10. Maj (Skanderborg). Befaling til Albrit Friis at fragte et godt Skib til at føre Prinsen af Uraniens Gesandt med Følge, der vil rejse hjem over Riibe, fra Riibe til Nederlandene, skaffe ham godt Underhold og betale hans Fortæring i Herbergerne i Riibe. J. T. 2, 481.

11. Maj (—). Til Christoffer Valckendorff. Hoslagt sendes ham Kopi af en Skrivelse fra Dronningen af England, hvori hun angaaende en af hendes Undersaatter, hvis Skib og Gods forrige Aar blev beslaglagt i Sundet formedelst urigtig Fortoldning, skriver, at han ikke er den skyldige, men Skipperen, der havde faaet Penge til at fortolde Godset med, og at der er gjort ham Uret, idet ikke alene det Gods, som ikke er fortoldet rigtigt, men ogsaa det, som er fortoldet rigtigt, er beslaglagt. Da Kongen gerne vil vise Dronningen Venlighed som Nabo, men ikke kan huske, hvorledes Sagen forholder sig, henstiller han til Christoffer Valckendorff at give Klageren tilbørlig Besked og meddele Kongen alle Sagens Omstændigheder, for at han kan rette sig derefter, hvis Englænderen atter skulde henvende sig til ham. Sj. T. 15, 340.

— Kirkeværgerne for Bykirken i Horsens, der for nogen Tid siden have faaet Tilladelse til at oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Nefsagger og Stennerup Sogne til Kirkens Bygning, maa, da Kirken endnu ikke er helt færdig, endnu i Aar oppebære Afgiften til nævnte Brug. Udt. i J. R. 3, 630 b.

— Til Claus Glambeck. Kongen har bevilget, at Peder Ibssen i Ring, der for nogen Tid siden formedelst sin Opsigt med Kronens Skove i Thorsting Herred fritoges for 1 Fjerd. Smør af sin Landgilde, indtil videre i Stedet maa være fri for at svare Gæsterimalt. J. T. 2, 481 b.

---

[1] Simon v. Salingen.

11. Maj (Skanderborg). Til Albrit Friis. De Borgere fra Bremen, hvis Skib og Gods strandede der under Lenet, have nu været hos Kongen med Forskrifter fra Ærkebiskoppen af Bremen og Borgemestre og Raad smstds. og anmodet om at faa det bjærgede Gods udleveret. Da den Tran, hvorom de Lybske have haft Rettergang med Kongens Undersaatter, og som han efter Kongens Befaling har solgt, har tilhørt Bremerne, skal han betale Bremernes Fuldmægtig de for ovennævnte Tran oppebaarne Penge, dog med Fradragelse af en rimelig Bjærgeløn. Da de mene, at der er bjærget mere af deres Gods, skal han, hvis det er Tilfældet, lade dem faa det for en rimelig Bjærgeløn. J. T. 2, 482.

— Til Malthi Jenssen, Landsdommer i Jylland, og Ofue Lunge paa Olborghus. Da Loduig Munck til Nørlund har bevilget Kronen 1 Gaard i Thudued, 1 Gaard i Vorck og 1 Bol i Stubdrup i Jerløf Herred i Koldinghus Len til Mageskifte for 1 Gaard i Gulbeck og 1 Gaard i Elidtzhof i Huornum Herred og Kronens Rettighed af 2 jordegne Bøndergaarde i Aars Herred, den ene i Stausgaard og den anden i Rafuenkield, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, regne Ejendommen i det jordegne Gods med ved Ligningen og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 482.

12. Maj (—). Knud Rasmussen, Herredsfoged i Nim Herred, maa være fri for at svare Afgift af sin Gaard, saalænge han er Herredsfoged og indtil videre. Udt. i J. R. 3, 630 b.

14. Maj (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen sender ham Instruks og Kreditiv for Kaptejn Norman og Simen von Salingen paa den nordiske Rejse til Malmis og deromkring med Ordre til at lade den Pinke, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, udruste og endnu én til, forsyne dem med alt og fremfor alt sørge for, at de komme afsted saa snart som muligt, da Tiden løber stærkt og det er magtpaaliggende. Sj. T. 15, 340 b.

— Befaling til samme at lade Berndt Heidebrecker og Jost von der Heck, begge af Adel, komme ind paa de Orlogsskibe, der skulle paa den nordiske Fart, og efter Rejsens Fuldendelse give dem Løn, ligesom andre af Adel have faaet forrige Aar og eftersom han selv synes. Sj. T. 15, 341 b.

— Befaling til samme at købe 1 Fad Gensfysser og 2 Fade Embstøl til Kongen og fragte en Skude til at løbe til Aarhus dermed under Ledsagelse af en kgl. Drabant. Udt. i Sj. T. 15, 341 b.

14. Maj (Skanderborg). Mageskifte mellem Fru Viuicke Podebusk til Rafnholt, Efuert Bilds Enke, og Kronen. J. R. 3, 631. (Se Kronens Skøder.)

— Befaling til Eyller Grubbe straks at lægge 1 Gaard i Dysted i Borse Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Viuicke Podebusk, Efuert Bildtz Enke, ind under Vordingborg, indskrive den i Jordebogen blandt det tilskiftede Gods og siden besigte Gaarden, beregne dens Hartkorn og sende Kongen klar Besked, for at han deraf kan se, om han har faaet Fyldest med denne Gaard. Sj. T. 15, 341.

— Aabent Brev, hvorved det forbydes alle, undtagen Kongens egne Fiskere, at fiske med nogensomhelst Fiskeredskaber i følgende Søer i Skanderborg Len: Veng Sø ved Vissing Kloster, Engethued Sø ved Engethuedgaard, Langsø ved Salthen, Vuhm[1] Sø mellem Em Kloster og Ry Mølle, Viis[2] Sø ved Siim i Skoven i Rye Birk, Venge Sø ved Veng i Skanderup Birk i Helmsløf Herred og Sandgraf, Hofuer[3] og Stierdt[4] Søer i Framløf Herred, da Kongen vil have dem fredede som sit eget Endelsfiskeri til sit eget Bord. Lensmanden paa Skanderborg skal paase dette Paabuds Overholdelse og lade dem, der forsé sig herimod, straffe som for Tyveri. J. R. 3, 635 b[5].

— Hr. Chresten Jenssøn i Giøduad maa indtil videre være fri for at gøre Ægt og Arbejde af det Bol smstds., som han har fæstet af Lensmanden paa Skanderborg. Udt. i J. R. 3, 636.

— Mageskifte mellem Ulrich Sandberg til Quelstrup og Kronen. Udt. i J. R. 3, 636. (Se Kronens Skøder.)

— Til Henning Reuentlof. Da Kronens Bønder under Silckeborg have klaget over, at de ingen Underholdning faa, naar de arbejde til Slottet, befales det ham at give dem et Maaltid Mad om Dagen, som saadanne Folk pleje at faa det. Da nogle Bønder, der pleje at gøre Arbejde til Alling Klosters Tegllade, have klaget over, at de besværes stærkt med at føre Ved og Ler dertil og med andet Arbejde, har Kongen fritaget dem for herefter at føre Ler til Teglladen, men det andet Arbejde skulle de vedblivende besørge. Henning Reuentlof skal herefter holde nogle Heste og Karrer til at føre Ler til Teglovnen. J. T. 2, 483.

---

[1] Fejlskrift for: Guden. [2] Ves. [3] Høver. [4] Stjær. [5] Tr.: Secher, Forordninger. II. 349 f.

14. Maj (Skanderborg). Befaling til samme om med det første at lade de Huse, der skulle bygges der i Lenet [Silkeborg] til Kongens Dyrevogtere, gøre færdige, da det endnu ikke skal være sket. Kongen har givet sin Fiskemester Jochim von der Liep Ordre til at sende ham en Fisker til Brug paa Slottet, hvilken han skal give samme Løn, som Fiskeren har haft hos Jochim von der Liep. J. T. 2, 483 b.

— Til Ofue Lunge. Da Tolderen paa Skafuen har indberettet, at Havet og Uvejr helt have bortført Lygten paa Skafuen med det Hus og Taarn, hvori den var, skal han med det første igen lade bygge et Hus og Taarn af godt og varigt Murværk, hvor Lygten bekvemmest kan sættes, og siden træffe Anstalter til, at Lygten kan holdes deri. Han skal paase, at Bekostningen bliver saa ringe som muligt. J. T. 2, 483 b[1].

— Til Claus Glambeck. Skublinggaard[2], som Kongen har tilskiftet sig af Matz Nielssen, er meget forbygget med Bol og Gadehuse, idet der bor en 4 eller flere Indester og Bolsmænd derpaa, som have større eller mindre Parter af Gaardens Tilliggende; da Kongen ikke vil have det, fordi disse Bol og Huse ere til stor Besværing for Fuldredselsgaardene, baade med Fædrift og paa anden Maade, og Skovene forhugges meget af Indesterne, ligesom Kronen heller ikke kan faa tilbørlig Ægt og Arbejde af saadanne Folk, skal han udvise de Folk, der bo i disse Bol og Indester, lade forstandige Dannemænd dele al den Jord, der har ligget dels til Skublinggaard, dels til Bolene og Indesterne, i 2 lige store Dele, saa der kan dannes 2 Gaarde deraf, og sætte dem begge for en rimelig Landgilde. J. T. 2, 484.

— Til Jacob Seefeld og Ofue Lunge. Da Niels Skram har begæret 1 Gaard og Kronens Rettighed i 1 jordegen Gaard i Borup i Ringtz Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Synderup og 1 Gaard i Holmagger i Huornum Herred og, hvis dette Gods ikke er saa godt som Kronens, tillige hans Part i en Gaard i Thøresse i Fyen, skulle de med det første besigte Godset i Jylland og, naar de faa Besigtelsen over Godset i Fyen, ligne begge Parters Gods, regne den jordegne Bønderejendom med ved Ligningen og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 484 b.

— Befaling til Erich Løcke og Axel Brahe om med det første

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 143 f. [2] Skablundgaard, Hads H.

at besigte Niels Skrams Part i en Gaard i Thørresse i Afuenes Birk paa Fyen og sende Besigtelsen til Jacob Seefeldt og Ofue Lunge. J. T. 2, 485 b.

14. Maj (Skanderborg). Til Kirkeværgerne for alle Landsbykirker i Olborghus Len. Kongen, der har bragt i Erfaring, at flere af dem i lang Tid ikke have aflagt Regnskab for Kirkernes Korn og Indkomst, hvilket har haft til Følge, at Kirkerne ere komne til kort og for en stor Del blevne meget bygfaldne, har nu, for at forhindre saadant, alvorlig befalet Ofue Lunge enten selv eller ved Fuldmægtige i Forening med Herredsprovsten i hvert Herred at høre Kirkernes Regnskab og paase, at Kirkernes Indkomst bliver anvendt til Kirkernes Gavn. Det befales dem derfor strengelig herefter at aflægge aarligt Regnskab for Kirkernes Indtægt og dens Anvendelse og straks at udrede hvad de efter Regnskaberne blive Kirkerne skyldige. J. T. 2, 486.

— Befaling til Niels Skram paa Haldt at betale Niels Anderssen Skriver i Viborg de 80 gl. Dlr., som hans Hus paa St. Hans Kirkegaard, der blev nedbrudt for at skaffe Plads til Hyldingen, er vurderet til. Orig.

— Til Christopher Valckendorp. Kongen, der for nogen Tid siden har skrevet til ham om at lade den paa Kiøpnehafns Slot siddende Eyller Brockenhus til Syndergaard føre til Otthense til den forestaaende Herredag for der at blive stillet for Retten, har nu talt med Kansleren og er bleven til Sinds at lade Eyller Brockenhus blive, hvor han er, indtil nærmere Anordning, naar Christopher Valckendorp kommer her over. Orig.[1]

15. Maj (—). Befaling til Gert Rantzov, der har berettet, at det Salt, som ligger i Forraad paa Kroneborg, med Tiden forkommes, om at levere Claus Glambeck paa Skanderborg 12 Læster, naar han besøger ham med dette Brev, og sende 10 Læster til Haderslefhus med en Skude. Hvad der bliver tilovers, kan nok bruges paa Kroneborg. Sj. T. 15, 342.

— Aabent Brev, at det største Hus paa Aarhusgaard, det, hvori Salen er, med Kælder, Loft og alt Tilbehør herefter skal være Kornhus til Skanderborg Slot og bruges til at lægge det Korn i, som skal udskibes, og det Salt, Vin og andet, som bestilles til Kongens Behov paa Skanderborg Slot; Lensmanden paa

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 103.

Skanderborg skal istandsætte Huset og siden holde det i Stand. J. R. 3, 638 b.

15. Maj (Skanderborg). Til Hendrich Belov. Da Kongen, der for nogen Tid siden har lagt det Gods i Koldinghus Len, som afdøde Fru Margrete Niels Keldssens ejede, ind under Koldinghus og staar i Handel med hendes Arvinger om det, nu er bleven enig med Ølrich Sandbiere til Quelstrup om hans Part deraf, nemlig 1 Gaard i Bredstrup, 1 Bol i Eigum[1] og 1 Gadehus i Hamerup[2], skal han lade dette Gods indskrive i Slottets Jordebog med den Besked, at Kronen har faaet det til endeligt Mageskifte, for at Kongen ved den videre Forhandling med Arvingerne kan vide at rette sig derefter. J. T. 2, 486 b.

16. Maj (—). Forleningsbrev for Lauge Urne, Sekretær, paa Beatæ virginis Vikarie i Lunde Domkirke, at tiltræde efter den nuværende Indehaver M. Anders Kiøges Død; naar han ikke længere er i Kongens Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Endvidere faar han Ekspektance paa det første ledige Kannikedømme i Lunde Domkirke; tidligere givne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Sk. R. 1, 441 b.

— Til Bispen i Fyen. Kongen har erfaret, at Hr. Hans Stage, Sognepræst i St. Hans Sogn i Otthense, sidste Paaskedag ved Højmessen i St. Hans Kirke har forsømt at consecrere Alterens Sakramente og at oplæse Sakramentets Ord. Skønt Kongen nok kunde have Grund til at straffe en saadan forargelig Forsømmelse alvorligt, har han dog denne Gang tilgivet Præsten hans Forseelse og bevilget, at han maa beholde sit Embede, da han ellers er en fin og lærd Prædikant, og Forsømmelsen ikke er sket med Forsæt, men skyldes Vaagen, Studering og Kirketjeneste, som han hele Ugen i Forvejen havde gjort i Kirken, og da han med Anger bekender sin Forseelse og Sognemændene selv ere gaaede i Forbøn for ham og have bedt om at maatte beholde ham; dog skal han, førend han paany overtager sit Kald, endnu engang aabenbart afbede den Forargelse, han har givet Menigheden, og herefter se sig bedre for, da han ellers ogsaa vil komme til at undgælde med den højeste Straf for denne Sag. F. T. 1, 367 b[3].

— Mageskifte mellem Aarhus Kapitel og Kronen. J. R. 3, 638 b. (Se Kronens Skøder.)

---

[1] Igum, Elbo H. [2] Handerup, samme H. [3] Tr.: Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. VIII. 287 f.

16. Maj (Skanderborg). Forleningsbrev for Jacob Vind, Sekretær, paa 2 Gaarde i Huornstrup By og Sogn og 1 Bol i Lille Huornstrup, uden Afgift. J. R. 3, 640.

— Til Jacob Høg til Thrudtzholm. Da M. Lauritz Fynbo, Kantor i Aarhus Domkirke, har klaget over, at han tilholder sig Aarhus Kapitels Gaard Kassebierg, der tilforn har hørt til hans gejstlige Forlening, befales det ham med det allerførste at erklære sig om, med hvilken Adkomst han har Gaarden, og, hvis han kun har den i Forlening, straks overlevere M. Lauritz den, da Kongen ikke vil bortforlene Kapitelsgods. J. T. 2, 487.

— Befaling til Manderup Parsbierg om af Aarhusgaards Gods at udlægge Aarhus Kapitel Vederlag for 1 Gaard i Lingballe[1] i Saubro Herred, 1 Gaard i Sielluf og 1 Gaard i Skiøring i Frambløf Herred af Kapitlets Gods, som Kongen har bortmageskiftet til Hans Rosterup til Skougaard, og sende skriftlig Besked derom til Kancelliet. J. T. 2, 487.

17. Maj (—). Befaling til Jørgen Rossenkrantz om af Kalløe Slots Gods at udlægge Aarhus Kapitel Fyldest for dets Gaard i Thued By og Sogn i Mols Herred, som Kongen har bortskiftet til Ølrich Sandbierre, og sende Kancelliet skriftlig Besked derom. J. T. 2, 488 b. K.

— Aabent Brev, at de af Kronens Bønder i Aarhusgaards Len, der hidtil med stort Besvær have holdt Mølledæmningen ved Aarhusgaards Mølle i Stand, herefter skulle være fri for dette Arbejde, da Kongen nu har sluttet Kontrakt med Gravere om at lave en fast og fuldkommen Mølledæmning smstds. og ovennævnte Bønder til Afholdelse af de dermed forbundne Udgifter godvillig have bevilget en Gang for alle at give 1 gl. Dlr. af hver Fuldgaard og $^1/_2$ Dlr. af hver Halvgaard og hvert Bol, hvilke Penge med det første skulle betales til Lensmanden. J. R. 3, 640 b. Jvfr. 26. Juni.

— Befaling til Manderup Parsbierg at indkræve ovennævnte Hjælp og deraf efterhaanden betale Graveren. Naar hele Hjælpen er betalt, skal han levere Bønderne hoslagte aabne Brev om Fritagelse for yderligere Besværing med at holde Mølledæmningen i Stand. Han skal i Følge den med Graveren sluttede Kontrakt efterhaanden levere denne Penge, Korn og Fetalje. J. T. 2, 487 b. K.

— Jomfru Sophia Krabbe maa fremdeles i det følgende

---

[1] Lyngballe.

Aar oppebære 3 Pd. Korn, 1 Fjerd. Smør og 10 Læs Ved af Aarhusgaard. J. R. 3, 641.

17. Maj (Skanderborg). Befaling til Ofue Lunge om at sælge den Gaard i Skafuen, som er udlagt Kronen efter Simen Prytz for dennes Restance til Kronen, til Tolderen eller den højstbydende og bruge de derved indkomne Penge til Istandsættelse af Toldergaarden i Skafuen, der efter Tolderens Beretning er meget bygfalden. J. T. 2, 488.

19. Maj (—). Til Lauritz Brockenhus og Erick Lycke. Da Kongen straks efter den 27. Juni med Dronningen, Raaderne, sine Hoftjenere, Heste og Folk vil rejse fra Fyen over Færgestedet fra Nyborg til Korsøer, skulle de give Ordre til, at alle Skuder og Færger i Kierteminde, Suinborg og Fooborig straks efter den 27. Juni skulle løbe til Nyborg, og at alle Skuderne og Færgerne i Nyborg ogsaa skulle blive liggende der, for at de kunne overføre Kongens Folk, Heste og Gods. Hvis der i deres Len findes forfaldne Broer eller daarlige Veje, skulle de forinden lade dem sætte i Stand. F. T. 1, 368.

— Befaling til Borgemestre og Raad i Korsøer, Skielskiør, Nyborg, Kiertheminde, Suinborg, Assens og Faborg om at skaffe saa mange Skuder som muligt til at føre Kongens Folk, Heste og Gods fra Nyborg til Korsøer. Udt. i F. T. 1, 368 b.

20. Maj (—). Befaling til Erick Lycke at give Ordre til, at alle Skuder og Færger i Assens skulle være til Stede ved Snobhøy nogen Tid i Forvejen for at hjælpe til med at overføre Kongens Folk, Heste og Gods til Korsøer (!). Udt. i F. T. 1, 368 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff at bestille 1000 Tdr. Havre til Frederichsborg, saa der ved Kongens Ankomst ikke skal være Mangel derpaa, da der nu kun er ringe Forraad af Havre paa Frederichsborg og al den Havre, som tidligere er bestilt til Kroneborg og Frederichsborg, er leveret paa Kroneborg. Sj. T. 15, 342 a.

— Til Jochim Leist. Der er skrevet til Christoffer Valckendorff om 1000 Tdr. Havre. Da han har begæret at faa at vide, hvorledes han skal forholde sig med Svinerøgteren, der kort før hans Overtagelse af Lenet i en Trætte med Færøgteren har tilføjet denne en Skade i Hovedet, hvoraf han siden er død, meddeles ham, at Kongen har skænket Svinerøgteren Livet formedelst hans Alder-

dom og Elendighed og fritaget ham for denne Sag, hvorfor han skal løslade ham og igen sætte ham til at vogte Svinene. Sj. T. 15, 342 b.

20. Maj (Skanderborg). Aabent Brev, at Niels Simenssen, hvis Fader Simen Nielssen i Rye Mølle nu har fæstet Møllen til ham af Claus Glambeck, efter Faderens Død maa faa Møllen med alt dens Tilliggende og beholde den, saalænge han lever, mod at holde den i Stand og svare sædvanlig Landgilde deraf. J. R. 3, 641.

— Aabent Brev, hvorved Kongen giver St. Hans Kirkegaard i Viborg, som han nu har ladet rydde efter at have tilforhandlet sig og ladet nedbryde de Huse, som Folk havde derpaa eller derved, til et Torv og Marked i Viborg, da der hidtil i Byen ikke har været nogen rummelig og ryddelig Plads, hvor der enten kunde holdes almindelig Forsamling eller Akseltorv, saaledes som der sædvanlig findes i andre velordnede Stæder. Da Borgerne og andre hidtil, af Mangel paa et bestemt Akseltorv, ere dragne ud til Bønderne eller paa forskellige Steder i Byen have opkøbt Bøndernes Varer og brugt stort Forprang dermed til Skade for Menigmand, forbydes det Bønderne herefter at sælge noget og Borgerne og andre at købe Varer af Bønderne, førend de komme paa Akseltorvet. Overtrædelse heraf medfører Forbrydelse af Varerne og de Penge, der gives derfor, den ene Halvdel til Kronen, den anden Halvdel til Byen. Kramboder og Kramvarer skulle dog som fra Arilds Tid af holdes og forhandles paa det lille Torv ved Domkirken og Raadhuset. J. R. 3, 642[1]. Orig.

— Til Niels Skram. Da Kongen vil, at den nu ryddede Plads i Viborg, hvor St. Hans Kirkegaard var, ikke mere skal bebygges, men skal blive liggende, som den nu er, til lignende almindelige Forhandlinger som den nu forestaaende og til et Marked og almindeligt Akseltorv i Byen, og i den Anledning har ladet Huse og Ejendomme paa Pladsen vurdere, befales det ham at betale Ejerne af disse i Overensstemmelse med Vurderingen. Han skal paa Kongens Vegne lade de Fruer bespise, der skulle drage Værelser i Viborg til Kongen, Dronningen og Hertug Christian. J. T. 2, 490 b. Orig.

— Til Hendrick Belov. Kongen har af hans Skrivelse set, at han i Henhold til Kongens Ordre har ladet noget af Heden ved Skøde afbrænde, men at han, da Skøde og Fittinge Marker ere

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 350 ff.

Fællesmarker med hinanden, nærer Betænkelighed ved at lade Skøde indsværge til Jerlof Herred, førend der er gjort Markeskel mellem dem. Da der imidlertid i Fittinge foruden Christen Lange som Indehaver af et Præbende i Riber Domkirke kun er én Lodsejer, Folmer Rossenkrantz til Stensballe, der ejer 2 Gaarde i Byen, og Kongen venter, at han vil lade Kronen faa disse 2 Gaarde til Mageskifte, anser Kongen det for unødvendigt at lade gøre Skel mellem Skøde og Fittinge og befaler ham at lade dem begge indhegne med Skel og Hegnbom til Jerlof Herred. Da han har berettet, at det vil være meget besværligt for Bønderne der i Lenet saa hurtig at skille sig af med deres Geder, gaar Kongen ind paa hans Forslag om, at de maa beholde dem til Bartholomei Dag [24. Aug.], for at de i Mellemtiden kunne sælge dem, dog paa den Betingelse, at de holde dem saaledes, at de ikke komme til at gøre nogen Skade hverken i Skovene eller andensteds; efter Bartholomei Dag skulle derimod Gederne helt afskaffes, da Kongen ikke paa noget Vilkaar mere vil give Tilladelse til at holde Geder, hvor der er Skove, som de kunne komme til at gøre Skade. I Anledning af hans Forespørgsel om, hvorvidt Kongen vil have Natteleje i Vedle paa Rejsen fra Viborg eller ej, befales det ham at træffe de fornødne Foranstaltninger til, at Dronningen og Hertug Christian kunne faa bekvemt Ophold dér en Nats Tid, dog er det unødvendigt at lade drage Gemakker; til Kongen selv skal der intet Logis bestilles, da han ikke kommer did. I Anledning af hans Anmodning om en kgl. Befaling til Gregers Ulfstandtz Arvinger om at indkræve den paabudte Pengeskat i Skifuehus Len, befales det ham selv at indkræve den, da Kongen ikke vil have, at Arvingerne mere maa befatte sig med Lenet; derimod sendes der ham en Skrivelse til dem om at levere ham de Breve, som Gregers Ulfstandt har erhvervet angaaende Kronens Gods og andre Forhold i Lenet, og som de efter hans Beretning have forholdt ham. J. T. 2, 489.

20. Maj (Skanderborg). Befaling til Hendrich Belov om at opkræve Pengeskatten i Skifuehus Len, som han allerede har overtaget, da Gregers Holgerssens Sønner og Arvinger have erklæret, at de nu ikke kunne have nogen Magt dertil, og Kongen ej heller vil have, at de skulle have mere med Lenet at gøre. J. T. 2, 493 b.

— Til Peder Jul, Holger Ulfstand og Melchior Ulfstand. Da de ved Overleveringen af Skifuehus Slot og Len med Inventarium

til Hendrich Belov til Kongens Forundring have nægtet at levere denne en Del kgl. Breve. Herredstingsdomme, Landstingsdomme og andre Breve, som ere udgaaede og tagne, dels i Gregers Ulfstandtz, dels i deres egen Tid, angaaende Lenet og dets Gods, befales det dem alvorligt straks at levere Hendrich Belov alle saadanne Breve, da de ellers ville komme til at staa til Rette derfor. J. T. 2, 491 b.

20. Maj (Skanderborg). Til Lensmændene Niels Skram, Jørgen Skram, Manderup Parsbierg, Erich Lange, Hendrich Belov, Erich Lycke, Mogens Gøie, Petter Reitz, M. Machabæus, Lauge Beck, Arrild Ugerup, Axel Gyldenstiern og Coruitz Viffert og Købstæderne Viiborg, Randers, Aarhus, Horsens, Vedtle, Medelfar, Othense, Nyborg, Karsøer, Ringstedt, Roskyldt, Helsingborg, Landtzkrone og Lund. Da Kongen med Raadet, sine Hoftjenere, Heste og Folk i Sommer agter at komme did og der sædvanligvis med Hoffet følger en Del Bærenhytere, tjenesteløse Folk og andre, der ingen Besked have, hvilke kunne understaa sig til at tage Vogne i Kongens Følge, skulle de passe godt paa, at Befordring kun meddeles til Kongens Fadebur, Raadet, Hoftjenerne og Kongens egne Folk og eget Gods og dem, der have Kongens eller Rentemesterens Pasbord. J. T. 2, 491. K.

— Følgebrev for Erich Lange til Engelstholm til Kronens Bønder i Slags Herred, der hidtil have ligget under Koldinghus. Udt. i J. R. 3, 641 b.

— Til Erich Lange. Ovennævnte Følgebrev til Bønderne i Slags Herred sendes ham, da han herefter skal have dem i Forlening, fordi de ligge langt fra Koldinghus. J. T. 2, 492.

— Befaling til Henicke Reuentlov om for Ildebrands og anden Lejligheds Skyld herefter at holde en Vægter paa Silckeborg Slot, hvor der hidtil ingen har været, og indskrive Løn og Underhold i Regnskabet. Som Kongen under sit sidste Ophold i Ressendal og paa Vejen derfra mundtlig befalede ham, skal han give den Kvinde, der da »anløb« Kongen, 4 Skpr. Rug. J. T. 2, 492 b.

— Befaling til samme om at indkræve den af Mandrup Parsberg i Silckeborg Len udskrevne Pengeskat efter det af sidstnævnte til ham overleverede Mandtalsregister og i rette Tid indbetale den til Rentekammeret. J. T. 2, 492 b. K.

— Til Mandrup Parsbierrig. Da han ved Overleveringen af Silckeborg Slot med Inventarium til Henning Reuentlof

har anmodet denne om at skaffe ham en skriftlig Ordre til Overleveringen, meddeles det ham herved, at Overleveringen er sket efter Kongens Befaling. J. T. 2, 493.

20. Maj (Skanderborg). Til samme. Kongen billiger, at han lader tage Tagsten, Mursten og gammelt Tømmer fra det gamle Bryggers og Stegers paa Aarhusgaard til at istandsætte nogle brøstfaldne Huse paa Hafuerballegaard med. Skønt han har indberettet, at det store Stenhus paa Aarhusgaard, som Kongen har bestemt til Kornhus for Skanderborg Slot, ikke godt kan undværes fra Aarhusgaard, da der ellers ikke er Loftsrum nok paa denne til Lenets eget Korn og ikke uden stor Bekostning kan skaffes Loftsrum andensteds, skal det dog forblive ved den af Kongen trufne Bestemmelse, hvorfor han skal lade Tagene og Lofterne istandsætte paa saa mange af de andre Huse paa Aarhusgaard, som behøves til at lægge Gaardens egen Indkomst i, dog med saa ringe Bekostning som muligt. J. T. 2, 493.

21. Maj (—). Mageskifte mellem Erick Lange til Engelstholm og Kronen. J. R. 3, 643. (Se Kronens Skøder.)

22. Maj (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Jochim Leist har berettet, at der efter Vandmesterens Angivelse behøves 1000 Render til Istandsættelse af Posten paa Frederichsborg, og Kongen gerne vil have Posten istandsat før sin Ankomst dertil, skal han undersøge, om der ikke ved Kroneborg bliver det nødvendige Antal Render tilovers, og hvis ikke, da ved første Lejlighed bestille dem fra Gotland, saa at de maa komme saa snart som muligt. Da der nu ikke behøves flere Bjælker eller andet Tømmer til det paa Kroneborg nedbrudte Hus og der endnu ventes 3 Skibe med godt og langt Tømmer fra Gotland, skal han lade alle 3 Skibe løbe til Haderslef og losse Tømmeret dér. Sj. T. 15, 342 a[1]. K. Orig.[2]

— Aabent Brev, at Knud Brahe og ingen anden maa jage paa Viborg Kapitels Gods Høgstrup og dertil liggende Skove. Udt. i J. R. 3, 647 b.

— Til Claus Glambeck. De omkring Throssemose og Ullemose i Hadtz Herred boende Kronbønder have berettet, at

---

[1] Foran er indført et Brev af samme Dato til Kristoffer Valckendorff, indeholdende den samme Ordre om Renderne, medens Slutningen indeholder en Ordre til at lade de 3 Skibe løbe til Kronborg og losse Tømmeret dér, da der ikke behøves saa meget Tømmer paa Haderslevhus. K. har oprindelig været en Orig. af samme Indhold, men denne Orig. er siden bleven kasseret og rettet. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 103 f.

Vandet støver op fra Moserne paa deres Enge og anretter stor Skad paa disse, og have anmodet om, at dette maa blive forhindret ve Gravning af en Grøft. Da Kongen ikke kan anse denne Be gæring for ubillig, skal han give alle de Kronbønder, hvis Ejendon støder op til nedennævnte Aasteder, Ordre til, hver for sin Ejendom at grave en Grøft, 3 Al. dyb og 3 Al. vid, gennem Throssemose Ullemose og Sandengen ud til Houidstrup Vad og ned til Refsaa mellem Ondrup og Ørthing, mellem Mørsholdt[1], Smederup og Randløf mellem Randløf og Fillerup, mellem Fillerup og Houidstrup Gaard og By, mellem Houidstrup og Louerstrup og mellem Odder og Houidstrup. Skulde der opstaa Strid om Skellet mellem disse Steder, skal han uden videre Forfølgning lade Herredsfogden og Sandemændene udvise Skel, saa Gravningen af Grøften ikke bliver forhalet derved; han skal se at faa den færdig inden St. Hans Dag eller saa snart som muligt. De Bønder, der efter at være tilsagte ikke møde til Arbejdet, skal han lade tiltale. J. T. 2, 494. K.

22. Maj (Skanderborg). Til Kronens Bønder i Skanderborg Len og Hatz Herred. Da flere af dem holde mange Hunde, der løbe ud i Skovene og paa Marken og ikke alene forjage Dyrene, men ogsaa anrette stor Skade paa Faar, Lam og andet Smaakvæg, forbydes det under Fortabelse af en god Staldokse til Kronen herefter at holde mere end én Hund i hver Gaard, og dennes ene Forben skal være hugget af ovenfor Knæet. J. T. 2, 495.

— Til Henning Reuentlov. Paa hans Forespørgsel i Anledning af en Begæring fra Kronens Bønder i Silckeborg Len om at faa Bygnings-, Hjul- og Vogntømmer i Kronens Skove i Lenet, da de have haft det fra Arilds Tid af og ellers ikke kunne blive ved deres Gaarde, fordi det er en meget skarp og daarlig Kornegn i det Len, befales det ham at lade Bønderne faa det begærede Tømmer af Vindfælder og fornede Træer, dog maa Bønderne kun hugge efter hans Udvisning, og enhver skal have efter sin Lejlighed og Nødtørft. J. T. 2, 494 b. K. (dat. 21. Maj).

— Til Niels Jonssen. Sognepræsterne ved Graabrødre Kirke i Viborg have klaget over, at han som Lensmand paa Hald i nogle Aar selv har beholdt Tienden af Biskopstoften ved Viborg, uagtet de ofte have krævet den af ham. Da de nu have anmodet Kongen om at hjælpe dem, befales det ham at rette sig

[1] Morsholt.

selv i denne Sag og yde dem hvad der med Rette tilkommer dem, for at de ikke skulle have behov yderligere at henvende sig til Kongen. K.

23. Maj (Skanderborg). Stadfæstelse for Hartuig Brun af et Mageskifte mellem hans Fader Mouritz Brun til Vindomgaard og Axel Juel til Villestrup paa Asmild Klosters Vegne. J. R. 3, 647 b. (Se Kronens Skøder.)

24. Maj (—). Aabent Brev, at Hr. Niels Knudssen i Røgen — der ingen Skov har til sin Præstegaard, men derimod til sin Annekspræstegaard har en Skov, hvoraf han dog hidtil ingen Hjælp har haft hverken til Olden, Bygning eller Ildebrændsel — og hans Efterfølgere i Embedet selv maa bruge denne Skov paa Betingelse af, at de ikke forhugge den eller sælge noget deraf til andre. J. R. 3, 648.

— Søfren Jenssen i Støring[1], Delefoged i Framløf Herred, fritages for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard, saalænge han er Delefoged. Udt. i J. R. 3, 648.

— Til Claus Glambeck. Da alle Indester i Skanderborg Birk have klaget over, at de ved Lægningen af den nu paabudte almindelige Skat ere takserede ligesaa højt som de Bønder, der sidde for Gaarde, uagtet de ingen Brugning have, befales det ham at lade dem slippe med at udrede Halvparten deraf. J. T. 2, 495 b. K.

25. Maj (—). Til Gert Rantzov. Da han har erindret Kongen om, at det af forskellige Grunde vil falde Bønderne i Kroneborg Len vanskeligt at udrede den paabudte Pengeskat, for at Kongen derefter kunde træffe Bestemmelse om, hvorvidt de skulle have Forskaansel eller ej, meddeles ham, at Kongen nærer nogen Betænkelighed derved, hvorfor det skal blive ved Skattebrevets Bestemmelser, indtil Kongen selv kommer derover. Han skal lade Hertug Ølrichs Kammer, der nu er færdigt, omdrage med det røde Klæde, som tidligere har været i Kongens og Dronningens Kammer, og hvis der kommer til at mangle noget, udtage det andensteds, saa Kammeret kan være færdigt til Kongens Ankomst. Der sendes ham Brev til Hans Spegel om at købe Kalk. Sj. T. 15, 343 b.

— Befaling til Hans Spegel om straks at købe 200 Læster graa Kalk til Byggeriet paa Kroneborg og ufortøvet sende

---

[1] Storring.

den did med Skuder, som han selv skal fragte; Tolderne i Helsingør skulle betale Kalken og Fragten. Sk. T. 1, 360 b.

25. Maj (Skanderborg). Stadfæstelse for Hr. Gregers Thomessen, Sognepræst i Veggersløf[1], paa nogen Jord og Enge, som han har fæstet af Manderup Parsberg, medens denne var Lensmand paa Silckeborg; dog forbeholder Kongen sig at tage Jorden og Engene tilbage, hvis han selv vil bruge dem, mod at tilbagebetale Hr. Gregers den udgivne Indfæstning. Udt. i J. R. 3, 649.

— Til Jacob Seefeld. Da det Stod af Klodde, Foler og Heste, som han har modtaget til Inventarium i Mariagger Kloster, dels er gammelt, dels lidet nyttigt, saa det kun er lidt værdt, har Kongen skænket det til Hospitalerne i Randers og Aarhus, der hver skal have Halvparten deraf. Da der ligeledes findes en Del gammelt Kvæg, Faar og Geder, som heller ikke ere meget værd, skal han sælge alle Køer, Stude, Geder, Faar og andet saadant ringe og udueligt Kvæg og lade Pengene føre til Regnskab. Kongen vil ikke lade de to Mænd i Mariagger, som Hr. Jørgen Lycke har undt noget af Klosterets Jord, beholde denne længere, hvorfor han skal tage den tilbage til Klosteret og slette de to Mænd for den i Jordebogen. J. T. 2, 495 b. K.

— Meddelelse til samme, der har faaet Ordre til at skaffe nogen Kalk til Kroneborgs Bygning, om, at Kongen nu har Kalk nok dertil, saa han behøver ikke at bestille noget. J. T. 2, 496. K.

26. Maj (—). Til de højlærde ved Universitetet i Kiøpnehafn. Isack Grønbeck, der for nogle Aar siden [28. Maj 1581] fik Brev til dem om at faa et af de 4 Stipendier, som Kongen har stiftet til Studenters Ophold i Udlandet, har nu berettet, at han i Haab om at faa Stipendiet siden har studeret i Udlandet, og anmodet om at faa det, da han formener, at det nu er ledigt eller snart bliver det. Da Kongen i Fundatsen aldeles har henstillet til dem at paase, at det uden Persons Anseelse bliver givet til duelige og lovende Personer, og han ikke ved noget om Isacks Lærdom og Skikkelighed, henstilles Afgørelsen til dem; hvis han er værdig dertil, anmodes de om ved første Lejlighed at lade ham faa Stipendiet, hvis ikke, skulle de erklære sig derom til Kongen, for at han kan

---

[1] Vejerslev, Hovlbjærg H.

rette sig derefter, hvis Isack paany henvender sig til ham. Orig.[1] i Konsistoriets Arkiv, Pk. 38.

26. Maj (Skanderborg). Skøde til Caspar Marckdenner, Kongens Køgemester. F. R. 1, 377. (Se Kronens Skøder.)

— Brev for Christoffer Jenssen paa Kroen ved Skanderborg Slot med al den tilliggende Ejendom, som Jacob Madtzen hidtil har haft dertil. For bedre at kunne skaffe Kongens Hofsinder og fremmede Folk, der besøge Kroen, Underhold maa han, saalænge han er Kromand, oppebære Kronens Tiende af Framløf og Skyholm Sogne, uden Afgift. Endvidere skal han have Jord til en Udsæd af 4 Ørt. Korn, Eng til 20 Læs Hø, fri Olden til 50 hjemmefødte Svin i Kronens Skove, naar der er Olden, fri Ildebrændsel af Fælder og Traas i Kronens Skove, derimod maa han ikke uden Lensmandens Tilladelse hugge noget grønt, frit Fiskeri i Søen med smaa Garn og Ruser og fri Græsgang til 10 Køer, 40 Faar og 6 Øg. Naar Kongen holder Hoflejr her paa Slottet. maa han være fri for Sise af alt det Rostockerøl og anden fremmed Drik, som han køber og kan udtappe i Kroen, og naar Kongen ikke er paa Slottet, aarlig have 1 Læst Rostockerøl sisefrit, dog paa den Betingelse, at han ikke sælger Tyskøl til Forprang i Tønder, halve Tønder eller Fjerdinger, men kun udtapper det i Kroen. Han skal skaffe Kongens Hoffolk og de fremmede, der besøge Kroen, Herberg og god Underholdning til dem selv og deres Heste til en rimelig Pris, da dette Brev ellers skal være forbrudt. J. R. 3, 648 b.

— Skøde til Rasmus Lauritzen i Sorring og hans Arvinger paa Tredjeparten i den jordegne Gaard, han selv bor i, og i Vulstrup[2] og Bierup[3] Mark, hvilken Tredjepart Kongen har tilforhandlet sig af hans Broder Ifuer Lauritzen, dog forbeholder Kongen sig Kronens Rettighed i Gaarden. J. R. 3, 649 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen lover Ifuer Lauritzen i Søring, der har tilskødet Kronen sin Part i ovennævnte Gaard og Marker, at han uden Indfæstning skal faa en Gaard her i Lenet, naar der bliver en ledig, som han kan være hjulpen med, og i det første Aar være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge deraf. J. R. 3, 650.

— Skøde til Claus Glambeck. J. R. 3, 650 b. (Se Kronens Skøder.)

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. I. 349. [2] Volstrup, Gern H. [3] Bjarup, samme H.

26. Maj (Skanderborg). Mageskifte mellem Manderup Holck til Baridschouf og Kronen. J. R. 3, 651 b. (Se Kronens Skøder.)

— Bestalling for Jørgen von Bremen, der skal have Opsigt med Kronens Enemærkeskove, Starup, Viuf, Anitzbøl og Egthued Skove i Jerlof Herred og paase, at der ingen Dyr skydes eller ødelægges deri. Griber han nogen deri eller i at gaa med lange Rør udenfor de alfare Vej, skal han se at faa fat i dem og føre dem til Koldinghus, men kan han ikke blive deres Overmand, skal han følge efter dem, faa at vide, hvem de ere, og melde det til Lensmanden. Ere Krybskytterne Almuesfolk, maa han, hvis han ikke kan faa fat i dem, og de heller ikke ville følge med ham og give Besked, skyde et Lod i dem. Selv maa han under den højeste Straf ikke skyde noget Dyr. Han skal paase, at der ingen Geder holdes, der kunne løbe ind i Kronens Skove og gøre Underskoven Skade; træffer han i Skovene Geder, der allerede ere forbudte, skal han have Ret til enten at skyde dem eller lade dem drive til Koldinghus. Træffer han Hunde i Skovene, maa han skyde dem, hvem de saa end tilhøre. Han skal i aarlig Løn have 16 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning samt Havre, Hø og Straafoder til én Hest af Lensmanden paa Koldinghus. Han maa frit bortfæste den Gaard i Starup, som Kongen har forlenet ham med, og selv oppebære Stedsmaalet og Afgiften. Han maa bygge sig et Hus paa et belejligt Sted ved Skovene, dog saaledes at det ikke bliver til Trængsel for nogen. J. R. 3, 654. K. (dat. 22. Maj).

27. Maj (—). Bestalling for Skipper Niels Søfrenssen, der med Jagterne Raphael og Michil skal ligge i Bæltet, holde Strømmene rene og paase, at ingen forløbe Kronens Told; gøre nogle Forsøg herpaa, skal han anholde dem og føre dem til Kiøpnehaufn, derimod skal det under den højeste Straf være ham forbudt at forurette søfarende Mænd, der ere paa deres retfærdige Rejse. Sj. R. 12, 319 b.

28. Maj (—). Til Skipper Niels. Hvis han ved eller sikkert kan tænke, at det Skyts, som skal laves til Kongens Jagt Raphael, er færdigt, skal han begive sig til Kiøpnehafn for at indtage det, men han maa være vis paa at kunne være tilbage i Nyborg, inden Kongen ventes did paa Rejsen til Sjælland. Der sendes ham Brev til Christoffer Valckendorff eller i hans Fraværelse

Lauridtz Krusse, Underadmiral, om at levere ham Skytset. Sj. T. 15, 344 b.

28. Maj (Skanderborg). Befaling til Christoffer Valckendorff at lade det til Jagten Raphael bestilte Skyts bringe ombord i den, hvis det er færdigt. Sj. T. 15, 344 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da den Pinke, som han for nogen Tid siden fik Ordre til at sende til Aarhus for at føre Kongens Gods til Kiøpnehafn, ikke kan indtage det altsammen, skal han samtidig sende et Koffardiskib did. Sj. T. 15, 344 a.

29. Maj (—). Til Bønderne i Høye og Starby Sogne. Kongen har bragt i Erfaring, at de ved Udvælgelsen af en Præst efter den forriges Død have vist sig meget egensindige og modvillige, idet de først pludselig have forskudt en lærd og skikkelig Person, som Lensmanden og Bispen havde sendt til dem, fordi de ikke kunde faa deres afdøde Præsts Enke gift med ham, dernæst af samme Grund have vraget M. Niels Kiempe, som Kongen havde anmodet Lensmanden og Bispen om at hjælpe til Kaldet, hvis han var duelig dertil, og endelig uden Biskoppens og Herredsprovstens Vidende og Vilje have givet en Person, ved Navn Hr. Christen, Kald, fordi han er gaaet ind paa at ægte Enken; da det saa viste sig, at han var berygtet for Uskikkelighed og ubrugelig til Kirketjeneste, have de, uagtet Lensmanden og Biskoppen alvorligt have foreholdt dem Kongens Skrivelse om M. Niels Kiempe og siden have sendt dem en anden lærd og skikkelig Person, der en Tid har været Skolemester i Helsingborg, dog foragtelig forskudt dem begge uden beviselig Beskyldning og for at fuldbyrde deres Egensindighed valgt en anden uduelig og berygtet Person. Da Kongen heraf noksom kan mærke, at de ved Udvælgelsen af Præsten hverken have taget Hensyn til Gud og hans hellige Ord eller deres egen Salighed, men kun til Præsteenkens Ønsker, skønt hun allerede er noget bedaget, og deres eget trodsige Sind, fratager Kongen, for at straffe dem og forebygge, at man andensteds begynder paa noget lignende, dem Retten til selv at vælge Præsten, der herefter skal beskikkes af Kongen selv eller hans Lensmand. Da M. Niels Kiempe skal være en lærd og duelig Mand, ustraffelig i Levnet og med nøjagtige Vidnesbyrd kan modbevise de af dem mod ham rejste Beskyldninger, indsætter Kongen ham til Sognepræst og befaler dem at annamme ham som saadan og yde ham Tiende og

anden Præsterente, saafremt de ikke uden al Naade ville straffes paa Liv og Gods for deres Ulydighed. Sk. R. 1, 442 b[1].

29. Maj (Skanderborg). Befaling til Arrild Uggerup at lade medfølgende aabne Brev forkynde for Sognemændene i Høye og Starby Sogne og siden i Forening med Superintendenten indsætte M. Niels Kiempe til Sognepræst, haandhæve ham i Embedet, hvis nogle af Sognemændene vise sig ulydige mod ham, og lade saadanne tilbørligt straffe. Sk. T. 1, 361.

30. Maj (—). Hr. Chresten Rasmussen i Gylling fritages for de 5 Mk. 8 Sk. 4 Alb. Gæsteri, som han aarlig skal svare til Kronen. Udt. i J. R. 3, 655 b.

— Til Jørgen Skram. Hvis Broen ved Randers ikke er fuldstændig i Stand og stærk og fast nok, skal han ufortøvet lade den istandsætte med stærke Rækker paa Siderne og særlig sørge for, at Vindebroen er i Orden og forsynet med Rækker paa begge Sider, saa man uden Fare kan komme derover. J. T. 2, 496 b. K.

— Til Borgemestre og Raad i Aarhus. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Ifuer Laurizen, hvori denne klager over, at han med flere af Kronens Tjenere har lidt stor Skade ved at gaa i Borgen til Fru Zitzillle Oxe, Erick Podebuskis Enke, for en Person, der har tjent hende som Foged, og paa egne og de andres Vegne anmoder Kongen om en Skrivelse til Borgemestre og Raad om at blive hjulpen til nogen Erstatning i en Ejendom, som ovennævnte Foged har i Aarhus, og som er forskrevet dem til Forvaring. Det befales dem at give Fogden Ordre til at betale dem den Skade, de have lidt, og, hvis han ikke gør det, hjælpe dem til Betaling i hans Gods. Orig. (i Aarhus Raadhusarkiv)[2].

1. Juni (—). Bestalling for Kongens Karl N. N., der skal have Tilsyn med Dyrehaven ved Skanderborg Slot og det deri værende Stod og passe paa, at intet af det, der findes i det grønne Hus og Stalden, bortkommer. Han skal have 16 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn og 5 Dlr. om Maaneden i Kostpenge af Lensmanden paa Skanderborg. J. R. 3, 655 b.

— Til Claus Glambeck og Erich Lunge til Stoufgaard. Da Frederich Quitzov har bevilget Kronen 4 Gaarde i Eyer, 3 Gaarde og 1 Gadehus i Ris og 4 Gaarde og 3 Gadehuse i Tibstrup[3]

---

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. V. 455 ff. [2] Tr.: Hübertz, Aktst. vedk. Aarhus. I. 212 f.
[3] Tebstrup, Vor H.

i Skanderborg Len, 1 Gaard i Biereagger og 1 Gaard i Rørt i Hadtz Herred til Mageskifte for noget Krongods i Fyen, skulle de snarest besigte Frederich Quitzovs Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 496 b. K.

2. Juni (Skanderborg). Til Claus Glambeck. Kongen har bevilget, at Rasmus Clemitzen, som hidtil har boet i Vadtz Mølle, der nu skal ødelægges, i Aar uden Afgift maa beholde Afgrøden af den Jord, som hidtil er brugt til Møllen, men derefter maa han ikke befatte sig med den; endvidere maa han uden Indfæstning faa Fillerup Mølle, der bliver ledig, fordi den nuværende Møller ikke formaar at besidde den længere. J. T. 2, 497 b.

7. Juni (Drenningborg). Forbud mod at indlade sig i Handel af nogensomhelst Art med Frantz Urne til Hindemadt om noget af hans og hans Søskendes Gods, der endnu ikke er skiftet mellem dem, førend hver har faaet udlagt sin Part, da Søskendene ere bange for, at han, som har understaaet sig til at pantsætte og afhænde af Godset, senere ikke skal være i Stand til at levere dem deres Part. Alle med ham herefter foretagne Handler skulle være magtesløse. F. R. 1, 378.

— Befaling til Absalon Gøye at overtage Værgemaalet for Jomfru Mette Urne, Erichis Datter, der har anmodet om at faa en ny Værge beskikket, fordi hendes Broder Frantz, der hidtil har været hendes Værge, ikke alene vægrer sig ved at gøre hende Regnskab for hendes Gods og betale hende hvad hun skal have, men ogsaa forholder hende, hvad der tilkommer hende af hendes Part af Hindemadt Hovedgaard, og, uagtet der ikke er foretaget Skifte mellem ham og hans Søskende, pantsætter og afhænder af Godset, ja endog paafører hende Trætte. F. T. 1, 368 b.

— Stadfæstelse for Borgemestre og Raad i Riibe paa det af Kongens Fader udstedte Brev om, at det Kannikedømme med tilhørende Residens i Riibe, som M. Frantz Claussen, Superintendent i Oslo, nu er forlenet med, efter hans Død skal henlægges til Sognepræsteembedet i Riiber Domkirke. J. R. 3, 656.

— Jørgen Lauritzen maa i det næste Aar være fri for at gøre Ægt og Arbejde af den Kirkegaard i Skals, som han har fæstet. Udt. i J. R. 3, 656 b.

— Befaling til Manderup Parsbierg om at lade nogle Aarhus Borgere vurdere det ubrugelige Inventarium paa Aarhus-

gaard, sælge det og give de indkomne Penge til Aarhus Hospital. Udt. i J. T. 2, 497 b.

7. Juni (Dronningborg). Befaling til samme om at lade bygge en Sluse paa den ny Dæmning over Aaen ved Aarhus Mølle, saa Vandet kan have »slet« Udløb dér, naar der kommer Flod, og indskrive Bekostningen i Regnskabet. Udt. i J. T. 2, 497 b.

— Befaling til samme om at lade de Huse, der staa i Ladegaarden paa Hafuerballegaard paa den nordre Side af Gaarden, flytte til den østre Side af Gaarden til de andre Huse, der staa paa den Side i Ladegaarden, lægge et Loft over Stalden, lave et nyt Stængerværk for Hafuerballegaard, lade det mure mellem Stolperne og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Udt. i J. T. 2, 498.

— Befaling til Henning Refuendtløf om at lade Mølleren i Aarhus Mølle hugge 30 Bjælker i Silckeborgs Skove. Udt. i J. T. 2, 498.

8. Juni (—). Befalinger til Alexander Durham, Christen Munck, Christen Vind, Morthen Skinckel og Niels Skinckel om at møde i Kiøpnehafn inden N Dage efter Hellig Trefoldigheds Søndag [14. Juni], da Kongen vil udsende nogle Orlogsskibe og bruge dem som Høvedsmænd derpaa. Sj. T. 15, 344 c.

9. Juni (—). Kvittans til Eyller Grubbe, Rigens Kansler, paa hans Regnskab for Avlen og Afgrøden til Jungshofuitz Slots Ladegaard og for den uvisse Rente af Lenet fra 1. Maj 1576, da han fik Slottet i Forlening, til 21. Okt. 1583, da han blev det kvit, og for det efter Peder Oxe modtagne Inventarium; den visse Indtægt er beregnet i hans Afgift af Vordingborg Len. Sj. R. 12, 320.

— Mageskifte mellem Lauritz Krusse til Balle, Befalingsmand paa Holmen, og Kronen. J. R. 3, 657. (Se Kronens Skøder.)

— Til Jørgen Skram. Anne, Hr. Jacob i Thodtzlefs[1] Enke, har berettet, at hendes Husbonde som Herredsprovst i Gierlof Herred efter Stiftslensmandens Befaling har oppebaaret Stedsmaal af nogle Tiender, uden at dog de Bønder, der have fæstet Tienderne, have faaet Kongens eller Lensmandens Fæstebreve derpaa, og tildels har anvendt disse Stedsmaalspenge til Kirkernes Bygning; nu tiltales hun og hendes Børn af Jørgen Skram for Regnskab for disse Penge og for hvad andet, Hr. Jacob paa Kronens og Kirkernes

[1] Ω. Tørslev, Gerlev H.

Vegne har oppebaaret, og ligesaa af Bønderne, der ere blevne tiltalte for de Tiender, som de have fæstet af Hr. Jacob og brugt. Da hun og hendes Børn ere efterladte i stor Armod og Gæld og umuligt kunne tilfredsstille Bønderne eller udrede det oppebaarne Stedsmaal og gøre Regnskab derfor, har hun anmodet om, at Tiltalen, baade mod hende og Bønderne, maa bortfalde, hvilket Kongen ogsaa har bevilget, da Sagen nu er flere Aar gammel og det vil være hende og Bønderne besværligt at gøre Rede derfor og formedelst Armod umuligt at betale. J. T. 2, 498. K.

9. Juni (Dronningborg). Til Hendrich Belov og Jacob Seefeld. Da Chresten Skeel har bevilget Kronen noget Gods i Koldinghus Len, nemlig 1 Gaard i Erissøe By og Sogn, Gaarden Kelbeck[1] og 1 Bol i Hiufbye[2] i Eld Herred, 1 Gaard i Thersbøl i Anst Herred, 1 Otting Jord over Tholstrup Mark og 5 Gaarde i Grønderup, til Mageskifte og samtidig tilbudt at tilskifte Kronen 1 Gaard i Thurstrup[3] og 1 Gaard i Skiole i Sønderhald Herred, 2 Gaarde i Løstrup og 1 Gaard i Jeberig i Ørum Sogn i Galten Herred, hvorfor han begærer alt Kronens Gods i Longoe, Torupgaard i Torup By, 1 Gaard og 1 Bol i Lille Torup og 2 Bol i Vingi i Drotningborg Len, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 499[4]. K. Orig.

— Til Mouritz Stygge, Landsdommer i Jylland, og Ofue Lunge. Da Kongen har bevilget, at Fru Margrette Lange, Jens Kaasis Enke, maa faa 1 Gaard i Thiulstedt i Tharup Sogn og 3 Gaarde i Seilstrup i Hellum Herred til Mageskifte for 5 Gaarde i Uttrup i Nør Thranders Sogn i Fleschum Herred og 1 Gaard i Hammeløf i Nør Herred i Kallø Len, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 500. K.

— se 29. Juni.

10. Juni (Dronningborg). Aabent Brev, at Kield Rasmussen, Søn af Hr. Rasmus Kieldssen, Sognepræst i Haslom og Ølste Sogne, der i nogle Aar har studeret og vakt gode Forhaabninger, maa faa Haslom og Ølste Sogne efter Faderens Død, saafremt han da til den Tid kan kendes duelig dertil af Superintendenten og paa lovlig Vis blive valgt af Bønderne. J. R. 3, 659 b.

---

[1] Kobbelgaard, Elbo H. [2] Hyby, samme H. [3] Tustrup. [4] J. R. 3, 659 er indført et Brev, dat. Dronningborg, 10. Juni 1584, hvorved Kristen Skeel lover at udlægge Kronen yderligere Fyldest, hvis det skulde vise sig ved Besigtelsen, at hans Gods ikke er saa godt som Kronens.

10. Juni (Dronningborg). Aabent Brev, hvorved det strengelig forbydes at paaføre Fru Agnethe Skienck, Jørgen Preps Enke, Trætte paa det Gods, hun hidtil har haft i rolig Hævd og Besiddelse, baade Krongods og Arvegods, da hun har berettet, at Pandumgaard, som hun har i Forlening af Kronen, nylig er brændt ved en om Natten opstaaet Vaadeild, ved hvilken Lejlighed næsten alt hendes Gods, deriblandt alle hendes Breve, ere brændte. J. R. 3, 661 b.

— Jens Hammer, Delefoged i Gierløf Herred, der formedelst sin Bestilling maa forsømme sin egen Næring meget, fritages indtil videre for Halvparten af sin Landgilde og sit Gæsteri og for at gøre Ægt og Arbejde. J. R. 3, 660.

— Lignende Brev for Søfren Jenssen i Borre, Delefoged. Udt. i J. R. 3, 660 b.

11. Juni (—). Lignende Brev for Jens Lauritzen i Knested[1], Herredsfoged i Gierløf Herred. Udt. i J. R. 3, 660 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Lygten paa Skafuen i Storm, Uvejr og Højvande er drevet helt bort, saa der maa bygges en ny, hvilket Kongen gerne vil have gjort med det første, for at der ikke skal komme Klager fra de søfarende, der betale Lygtepenge i Sundet, skal han bestille Tømmer og Deler dertil fra Norge, da Ofue Lunge, der nylig har faaet Olborghus Len, ikke har Penge i Forraad til at købe Tømmer og Deler for, og lade Tømmeret levere i Skafuen, saa Lygten kan blive bygget med det første. Sj. T. 15, 344 c.

— Til Coruitz Viffert og Arrild Uggerup, Embedsmænd paa Malmøe og Helsingborg Slotte. Da Mogens Gyldenstiern til Biersgaard som Værge for sine Søsterbørn, Christen Muncks og Fru Dorrete Gyldenstierns Børn, har bevilget Kronen Thobberup Hovedgaard med mere af Børnenes Gods i Sønder- og Nørrejylland, hvilket Gods Hendrich Belov og Albret Fris skulle besigte, til Mageskifte for Gods i Vemmingshøis og Skiødtz Herreder, nemlig Gisløf Gaard og By, Gods i Issiier og Veerstad[2], Branderiget[3] Torp, Gods i Agerop[4] ved Gisløfgaard, Gods i Lemmested, Haufuegaarden, Skoven Gallebierrit, Laugholm, Sletteriet med Skov og Ejendom, hvilket Gods Fru Abel Breide nu har i Værge, og, forsaavidt Bør-

---

[1] Knejsted. [2] Virestad, Skyts H. [3] Bränneröd, Vemmenhøgs H. [4] Åkarp, Skyts H.

nenes Gods løber højere op, endnu mere af det Gods, Fru Abel har Livsbrev paa, skulle de med det første besigte Godset i Skaane og, saasnart de faa Besigtelsen over Godset i Jylland, ligne begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 1, 361 b.

11. Juni (Drenningborg). Til Hendrich Belov og Albrit Friis. Da Mogens Gyldenstiern til Biersgaard paa sine Søsterbørns Vegne har bevilget Kronen Thobberop[1] Hovedgaard og Mølle og 1 Gaard i Lerte i Semmerstedtz Sogn i Gram Herred, 2 Gaarde i Stepping By og Sogn i Thiurstorp Herred, 3 Gaarde i Halck By og Sogn og 1 Gaard i Rad[2] i Haderslef Herred, 1 Gaard i Sneom, 1 Gaard i Veldbeck, 1 Gaard i Thierborg og 1 Gaard i Allerop i Skatz Herred, 1 Gaard i Vester Visted og 1 Gaard i Obling[3] i Huiding Herred, 1 Gaard i Hillerop i Farop Sogn i Kalslund Herred, Gaardene Skofgaard og Boske[4] i Leem Sogn i Skodborg Herred, 1 Gaard i Nørlund, 1 Gaard i Huillom, 1 Gaard i Beuel, Fruergaard, 1 Gaard i Tharup[5] og 1 Gaard i Thycklund i Vratz Herred til Mageskifte for noget Gods i Skaane, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, skulle de snarest besigte Godset i Nørre- og Sønderjylland og sende Besigtelsen til Coruitz Veffert og Arrild Uggerup. J. T. 2, 501.

— Befaling til Hans Johanssen om at lade alle Skibsbroer mellem Medelfaar og Hindzgafuel Slot istandsætte, særlig den nærmest ved Slottet, saa man uden Fare kan lægge til dér og sætte Hestene i Land, da Kongen nu har ladet Skibsbroen lige overfor ved Hønborg sætte i Stand og vil lade sig sætte over der. Da Kongen med Dronningen, Børn og Følge vil ligge en Nats Tid paa Hindzgafuel, skal han sørge for at have det nødvendige i Forraad. F. T. 1, 369.

— Aabent Brev, hvorved Kongen efter Hr. Jørgen Lyckis Død, som havde Livsbrev paa Mariagger Kloster, henlægger nogle Enge ved Randers, der hidtil have hørt under Klosteret og været udlejede dels til Borgere i Randers, dels til omkringboende Bønder, under Drotningborg Slots Ladegaarde, da de ligge blandt Kronens Enge til disse; dog skulle de Folk, der maatte have Kongens Faders eller Kongens egne Breve paa nogle af Engene, vedblive at nyde disse. Der gives Jørgen Skram Fuldmagt til at iværksætte denne Ordre. J. R. 3, 660 b.

---

[1] Taabdrup, Tyrstrup H. [2] Raade. [3] Aabølling. [4] Buskgaard. [5] Taarup.

11. Juni (Dronningborg). Aabent Brev, at Hr. Christen Lambertssen, Skolemester i Hofbroe, der har en lille, for nogen Tid siden til Kronen forfalden, Ejendom med en Broderlod Jord i Marken i Brug for en aarlig Afgift af 3 gl. Dlr. til Hald. indtil videre kun skal svare 1 gl. Dlr. i Afgift. J. R. 3, 661 b.

— Befaling til Jørgen Rossenkrantz om af Kalløe Slots Skove at udlægge Aarhus Hospital Fyldest for det Hospitalet tilhørende Stykke Skov, som Kongen har bortskiftet til Jacob Seefeld, og indsende klar Besked derom til Kancelliet. J. T. 2, 500 b.

— Befaling til Tolderen i Kolding om af Tolden at betale Hans Maler, Borger i Kolding, 110 Dlr. for Malingen af nogle Faner til Kongens Trompeter og af en Fænnike. Udt. i J. T. 2, 501.

14. Juni (Viborg). Borgemestre og Raad i Seeby maa i de næste 2 Aar oppebære den aarlige Byskat til deres Havns og Bolværks Istandsættelse. Udt. i J. R. 3, 662.

— Til Jørgen Skram og Ofue Lunge. Da Jens Munck til Haubrogaard har begæret Gaarden Vestergaard og 1 Bol i Haubro By og Sogn i Aars Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Nielsterp[1] i Hafrom Sogn i Holbierg Herred, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 502.

— Til Niels Skram. Kongen har eftergivet Jens Jesperssen og Michil Jenssen i Mamen, hvis Gaard og Gods er brændt, det Aars Landgilde, som de restere med og formedelst Armod ikke kunne udrede. Orig.

15. Juni (—). Befalinger til Lauritz Brockenhus, Erick Lycke, Axel Brahe og Hans Johansen om at møde Kongen paa Otthense Hede med deres Folk og Heste den Dag, da Kongen skal komme til Otthense til Hyldingen, og følge Kongen ind i Byen. F. T. 1, 369 b.

— Befaling til Ofue Lunge straks at lægge de 5 Gaarde i Uttrup i Nør Thranders Sogn i Fleskum Herred, som Fru Margrete Lange, Jens Kaasis Enke, vil tilskifte Kronen, ind under Olborghus og indskrive dem i Jordebogen blandt det tilskiftede Gods. J. T. 2, 502 b.

— Befaling til Jørgen Rossenkrantz at lægge 1 Gaard i Hommeløf[2] i Nørre Herred, som Fru Margrette ligeledes vil udlægge til Kronen, ind under Kalløe Slot. Udt. i J. T. 2, 503.

---

[1] Njærsterp. [2] Hammelev, Nørre H., Randers Amt.

15. Juni (Viborg). Til Ofue Lunge og Predbiørn Gyldenstiern. Da Christoffer Michelssen til Lundbeck har begæret 2 Gaarde og 3 Bol i Bislef By og Sogn, 2 Gaarde i Tyrestrup, Herligheden af en Kirkegaard, kaldet Ilssiø, Herligheden af 1 Kirkegaard i Diørdrup og 3 Bol smstds. til Mageskifte for 3 Gaarde og 1 Bol i Lundbye By og Sogn i Olborghus Len, 1 Gaard og 1 Bol i Gielstrup i Voxlef Sogn i Huornum Herred, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 503.

— Til Mogens Jul til Jullingsholm. Kongen har ved Erich Lange ladet forhandle med hans afdøde Moder, Fru Viibicke Lunge, om noget af hendes Arvegods i Slesvig og er ogsaa bleven enig med hende derom, dog blev Skødebrevet ikke udstedt. Kongen har nu givet Erich Lange Ordre til at forhandle med ham derom og er villig til at give ham Forvaring for Betalingen af den Sum Penge, som Kongen har lovet hans Moder for Godset, til førstkommende Omslag og iøvrigt at erkende det paa anden Maade. J. T. 2, 503 b.

— Til Hendrich Belov og Niels Skram. Da Hermand Kaas har bevilget Kronen 1 Gaard i Egholt, som Kongen allerede har ladet lægge ind under Koldinghus, til Mageskifte for 1 Gaard i Farup[1] i Vindom Sogn i Medelsom Herred, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 504.

— Til Niels Skram. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Citzel Chrestensdatter i Amstrup med Ordre til at rette sig efter Kongens forrige Skrivelse [25. Nov. 1580] om denne Sag og ordne den saaledes, at hun ikke med Rette skal have noget at beklage sig over. Orig. i Kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. Fol. 608 d.

16. Juni (—). Mageskifte mellem Erick Lunge til Stougaard og Kronen. J. R. 3, 662 b. (Se Kronens Skøder.)

— Stadfæstelse af Høring Bys Privilegier, dog forbeholder Kongen sig at forandre dem, hvis det maatte være til Rigets Gavn. J. R. 3, 664 b.

17. Juni (—). Livsbrev for Lauge Huitfeldt, Claussis Søn, paa 4 Gaarde i Lørup, 1 Gaard i Røslinge og 1 Gaard i Sandagger i Gudme Herred, uden Afgift. F. R. 1, 378 b.

— Mageskifte mellem Aarhus Hospital og Kronen. J. R. 3, 665[2]. (Se Kronens Skøder.)

---

[1] Faarup. [2] Tr.: Hofman, Fundationer II. 116 f.

17. Juni (Viborg). Ekspektancebrev for Jørgen Chrestofferssen paa et Kannikedømme i Viborg Domkirke; han skal beflitte sig paa boglige Kunster, saa han siden kan tjene Kongen i Kirken, Skolen eller anden Tjeneste; tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Udt. i J. R. 3, 665 b.

— Borgerskabet i Olborg maa herefter aarlig sisefrit købe 4 Læster Rostockerøl til dets Gildehus. Udt. i J. R. 3, 665 b.

— Anders Jenssen, Borger i Randers, maa indtil videre oppebære Halvparten af den Skyld, der svares af Vestrup Mølle i Giøring[1] Herred, som beløber sig til 8 Ørt. Mel og 1 Otting Smør; han skal være villig til at udføre det Arbejde, Kongen paalægger ham, og holde de Staalredskaber, der bruges i Møllen, i Stand. J. R. 3, 665 b.

— Til Ofue Lunge, Gotschlaf Buddi og Predbiørn Gyldenstiern. Kongen har bragt i Erfaring, at en Del af Kronens Gods i Vendsyssel ødelægges af Sand, der nu i nogle Aar har haft stor Fremgang, saa Bønderne ikke kunne udrede deres sædvanlige Landgilde; ligeledes klager ogsaa en Del af dem, der have fæstet Kronens og Kirkens Parter af Tienden, over, at de, hvor Godset er ødelagt af Sand efter Afgiftens Fastsættelse, ikke mere kunne udrede denne. For at der én Gang for alle kan blive truffen Bestemmelse om Landgildens og Afgifternes fremtidige Størrelse, befales det dem med det allerførste at besigte alt det Gods, som har taget Skade af Sandet, taksere det for en rimelig Landgilde, omtaksere Tienderne og give alt beskrevet fra sig, saa Jordebøgerne kunne blive forandrede derefter. J. T. 2, 504 b. K.

— Befaling til Jørgen Skram at lægge alle de Enge ved Randers, som Kongen har faaet til Mageskifte af Eske Brock, ind under Drotningborg og i Stedet overlevere Eske Brock 2 Gaarde i Flos i Vering Sogn i Essenbeck Birk og 1 Stykke Jord paa Lille Thued Mark i Faxing[2] Sogn i Sønder Hald Herred, som denne har faaet til Vederlag. J. T. 2, 505 b.

— Til Niels Skram. Kongen har eftergivet Peder Harboe og Jens Jørgenssen i Mammen, hvis Gaarde ere brændte ved Vaadeild, Halvparten af forrige Aars Landgilde. Orig.

18. Juni (—). Forleningbrev for Søfren Block i Arden, Herredsfoged i Hedensted Herred, paa Rold Mølle, der er

[1] ɔ: Støvring. [2] Favsing.

brændt og endnu ikke helt opført, uden Afgift. Han skal være forpligtet til at gøre Møllen helt færdig og siden holde den i Stand. J. R. 3, 666.

18. Juni (Viborg). Til Mouritz Stygge, Landsdommer, og Niels Skram. Da Gunde Skriver, Borgemester i Viborg, har begæret Gaarden Klaris i Nørliung Herred til Mageskifte for 1 jordegen Bondegaard med noget Særkøb og et Bolig smstds. og nogle Enemærkeagre og en Enemærkeskov i Almind i Liusgaard Herred og tilbudt, hvis hans Rettighed i sidstnævnte Gods ikke kan veje op mod Klaris, at ville paatage sig saa meget større Skyld af Klaris, som denne er bedre, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 506. K.

— Til Hendrich Belov og Albrit Friis. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Kapitlet i Riibe, hvori det klager over, at Peder Rantzov til Trøyborg og Benedictz Rantzov til Møgelthønder tilholde sig Herligheden med Indfæstning, Sagefald og anden Rettighed af 5 Kirkers Gods, hvilken Herlighed altid tidligere har fulgt Ærkedegnen i Riibe, medens hverken Kronen eller tidligere Bisper i Riibe have befattet sig med den, førend Peder og Benedictz Rantzov nu gøre M. Rasmus Heitmand Hinder derpaa. For at faa rigtig Rede paa denne Sag befales det dem med det første at stævne begge Parter i Rette for sig med deres Beviser, undersøge Sagen og sende Kongen skriftlig Besked. J. T. 2, 506 b.

21. Juni (Nygaard). Hans Nielssen i Hielmdrup, Herredsfoged i Jerløf Herred, maa, saalænge han er Herredsfoged, være fri for at svare Landgilde og anden kgl. Tynge af sin Gaard og have fri Olden til »to Tal« Svin i den til Gaarden liggende Skov Hielmdrup Ris. Udt. i J. R. 3, 666 b.

22. Juni (—). Forleningsbrev for Jens Brun til Kierbygaard paa 2 Gaarde i Støfthen[1] i Vester Lisbierg Herred, som hans afdøde Moder[2] sidst har haft i Forlening, at beholde et Aars Tid, hvorefter de skulle falde tilbage til Aarhusgaard. J. R. 3, 666 b.

— Niels Therckelssen i Gadebierg, Delefoged i Torrild Herred, fritages indtil videre for Gæsteri, Ægt og Arbejde. Udt. i J. R. 3, 667.

— Anders Michelssen fra Kolding maa til sine Studiers

[1] Søften. [2] Anne Nielsdatter, Hans Bruns.

Fremme i de to næste Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Thauflo Nebbel Sogn i Koldinghus Len. Udt. i J. R. 3, 667.

22. Juni (Nygaard). Bestalling for Peder Nielssen i Amhiede som Skovfoged over Eythouf[1], Bøgeuad, Oustrup, Spierup[2] og Bindballe Skove. Han skal paase, at der ikke hugges i dem uden efter Udvisning af Lensmanden eller hans Fuldmægtige, at der ikke jages i dem hverken efter stort Vildt, smaat Vildt, Fjervildt, Aarkokke eller andet, og at der ikke fiskes i de omkringliggende Bække og Aaer. Han skal se at gribe dem, der gøre sig skyldige heri, og føre dem til Koldinghus, men kan han ikke det, skal han se at faa at vide, hvem de ere, og melde det til Lensmanden. J. R. 3, 667.

25. Juni (Odense). Aabent Brev, at Erick Lange, Embedsmand paa Bygholm, indtil videre aarlig maa faa 500 Læs Ved af Vindfælder og fornede Træer i Skanderborg Skove til Ildebrændsel paa Bygholm, da dette Slots Skove ere saa ringe, at det nødvendige Ved ikke uden Skovskade kan hugges deri. Erick Lange skal selv lade Veddet hugge og hente, men det skal udvises ham af Lensmanden paa Skanderborg. J. R. 3, 668.

— Til Axel Gyldenstiern og Coruitz Viffert, Embedsmænd paa Landtzkrone og Malmøe Slotte. Da Kongen har bevilget, at Thage Krabbe, Hofsinde, maa faa noget Gods, som Fru Abel Breide, Michel Halsis Enke, har Livsbrev paa, nemlig Gaarden Sleterød i Lommerød Sogn, 1 Gaard i Lauholm, 1 Gaard i Branderød[3] og 1 Gaard og 1 Bol i Hafue i Vemminghøis Herred, til Mageskifte for Gaarden Gielstrid i Vedby Sogn i Sønder Herred, Hornegaard[4] i Ausus [Sogn], Gaarden Thang i Velling Sogn og Gaarden Norbulling i Flimminge Sogn i Lugude Herred, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. Sk. T. 1, 363.

26. Juni (—). Bestalling for Olluf Galle til Egeberg, der har lovet at tjene Kongen som Skibshøvedsmand paa Orlogsskibene og iøvrigt til Lands og til Vands, hvor det behøves, med en aarlig Løn af 200 Dlr. og sædvanlig Hofklædning til sig selvanden; naar han forskrives til Kiøpnehaufn, skal han, saalænge han ligger i Byen, have frit Underhold paa Slottet til sig selv og

[1] Egtved, Jerlev H. [2] Spjarup, samme H. [3] Brännaröd. [4] Hörninge, S. Asbo H.

de Folk, han har med sig til Skibs, og efter Skibenes Udløbning paa selve Skibet. Sj. R. 12, 320 b.

26. Juni (Odense). Til Manderup Parsberg. Hvis den Graver, der har paataget sig at gøre Dæmningen over Aarhus Mølleaa færdig for 400 Dlr., ikke kan udføre Arbejdet for den Pris, skal han slutte en ny Kontrakt med ham og yderligere give ham en 100 Dlr. eller mere, eftersom han mener kan være rimeligt, for at Arbejdet kan blive fuldendt og den allerede anvendte Bekostning ikke skal være forgæves. Bønderne i Aarhusgaards Len, der hidtil have holdt Dæmningen i Stand, have anmodet om at maatte blive fri for alt Arbejde med Dæmningen i Fremtiden mod nu hver at betale 1 Dlr., men da der herefter, ligesom tilforn, hvert Aar vil blive noget Arbejde med Dæmningens Vedligeholdelse, maa han ikke gaa ind herpaa. J. T. 2, 508. K. Jvfr. 17. Maj.

— Til Manderup Par[s]berg. Da Kronen i Aar faar store Udgifter i Aarhus Len til Dæmningen og Slusen over Aaen ved Aarhus Mølle, skal han afholde disse Udgifter af den Sum, som han bliver skyldig af Silckeborg Len til sidste 1. Maj. J. T. 2, 508 b. K.

— Til Claus Glambeck. Kongen har i Aar givet Peder Gyldenstiern Olden til 300 Svin i Skanderborg Skove. J. T. 2, 508 b.

— Mageskifte mellem Jørgen Seested til Huolgaard og Kronen. J. R. 3, 668 b. (Se Kronens Skøder.)

[Omtr. 26. Juni] (—). Følgebrev for Lauritz Skram til Hadstrup til 2 Bønder i Store Karildskouf, 1 Bonde i Lille Karildskouf og 1 Bonde i Smedstrup, som Kongen har faaet til Mageskifte af Jørgen Seested. Udt. i J. R. 3, 673.

27. Juni (—). Aabent Brev, at den til Ottensøe berammede almindelige Herredag formedelst den i Ottensøe grasserende Sygdom skal holdes straks i den kommende Uge i Anduorskouf Kloster, hvor de til Herredagen i Ottensøe indstævnede Sager da skulle paadømmes. Sj. T. 15, 344 d.

— Aabent Brev, at Sognepræsteembedet i Sønder Broby herefter til evig Tid skal oppebære 3 Ørt. Korn aarlig af Kronens Korntiende af Vanlinge Sogn, hvilke Lauritz Brockenhus har udlagt det i Stedet for det Præstebol i Allerup, der aarlig svarede 1 Pd. Korn og 1 Otting Smør til Præsteembedet, men nu

er bortskiftet til Fru Margrette Reuentlov, Hr. Erick Krabbis Enke. F. R. 1, 379.

27. Juni (Odense). Til Axel Brahe. Hans Lauessen, Byfoged i Bogensø, der for nogen Tid siden førte Madskatten fra Skoufbye Herred til Kiøpnehafn, har berettet, at han nu tiltales af Axel Brahes Foged, fordi den ved Ankomsten ikke vejede saa meget, som han havde modtaget den til. Det befales ham at lade Hans Lauessen blive fri for den mod ham rejste Tiltale, og der meddeles herved ham selv Kvittering for Madskatten. F. T. 1, 370.

— **(Viborg**[1]**).** Befaling til Christoffer Valckendorff at betale Las Munck til Huidsteen de Penge, som hans afdøde Fader[2], hans Hustrus[3] Fader[4] og hendes Faderbroder[5] i Følge de af ham fremlagte Forskrivninger i sidste Fejde have laant Kronen, og tage Forskrivningerne til sig. Sj. T. 15, 345. K.

28. Juni (Odense). Mageskifte mellem Falck Giøe til Skiersøe og Kronen. J. R. 3, 670 b. (Se Kronens Skøder.)

29. Juni (—). Hr. Jens Hanssen, Sognepræst paa Stryen, maa herefter aarlig faa Hjælp til Ildebrændsel af Vindfælder og fornede Træer i Thorøe Skove og, naar der er Olden, have fri Olden smstds. til 10—12 hjemmefødte Svin. F. R. 1, 379 b.

— Til Erick Løcke og Lauritz Brockenhus. Da Erick Norbye har begæret noget Krongods i Egensøe til Mageskifte for 1 Gaard paa Hindtzholm, 1 Gaard i Refsuinninge i Vinding Herred, 1 Gaard i Morod og, hvis dette ikke forslaar, noget Gods andensteds, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. F. T. 1, 370.

—[6] Aabent Brev, at der om [Tirsdagen] i hver Uge skal holdes Akseltorv i Rudkiøping ligesom i andre Byer, hvilket hidtil ikke har været Tilfældet; Borgerne ere af den Grund ogsaa blevne meget forarmede og have kun ringe Næring, men maa alligevel gøre borgerlig Tynge. Det befales Bønderne at begive sig til Rudkiøping ovennævnte Ugedag med de Varer, som de have at sælge, og søge Akseltorvet dér; Borgerne skulle være forpligtede til at holde de Varer fal, som Bønderne have Brug for. F. R. 1, 574 b[7].

— Livsbrev for Otte Banner til Skierne og hans Hustru

---

[1] Skønt baade Registranten og K. have: 27. Juni, Viborg, maa der være en Fejl enten i Datoen eller Dateringsstedet. [2] Jesper Munk til Hungstrup. [3] Mette Kaas. [4] Niels Kaas til Ølby. [5] Mogens Kaas til Ørndrup. [6] F. R. har ved en Fejlskrift: 9. Den rigtige Dato samt Angivelsen af Ugedagen, hvortil der er ladt Plads aaben i F. R., er tilføjet efter den i 1648 indsendte Afskrift af den originale Udfærdigelse. [7] Tr.: Rasmussen, Oplysn. betræf. Rudkjøbing S. 59 f.

Fru Ingeborg Skeel paa Bolene Suderbo, Trandrup[1] og Vrangbeck i Fled[2] Sogn, der have ligget under Børglum, og $^1/_2$ Gaard, kaldet Fledholt[3], i Understedt Sogn med et paa Gaardens Grund bygget Gadehus i Børglum Herred, 2 Bol i Skorup og 1 Bol i Tolnbye i Horns Herred og 1 Gaard i Gerom By og Sogn i Vennebergs Herred, der har ligget under Aastrup, uden Afgift, til Gengæld for, at Otte Banner har tilskødet Kronen 1 Gaard i Thange i Hiøberg Sogn i Liusgaard Herred. J. R. 3, 672 b[4].

29. Juni (Odense). Skøde til Fru Dorette Muncksdatter til Ellinggaard. J. R. 3, 674. (Se Kronens Skøder.)

— Forleningsbrev for Niels Skinckel til Gierskof paa Ferøe. Han skal aarlig lade Landet besejle med Kongens egne Skibe og paase, at Kronens visse og uvisse Rente bliver oppebaaren i rette Tid i gode ferøske Varer efter Landets gamle Skik, lade alt hvad han oppebærer af Bønderne føre til Indtægt med Angivelse af de enkelte Bønders Navne og aarlig til Midfaste gøre Rentemesteren Regnskab derfor. Han skal føre godt Tilsyn med, at Bønderne ikke besværes eller forurettes mod Norges Lov, at Kongens Købmand i Køb og Salg handler tro med Kongens Gods, og at Almuen ikke bedrages med Alen, Vægt eller forfalskede Varer. Hvis der under Landet indkommer noget sælsomt af Hvalfisk, Rosmer eller andet, skal han sørge for, at det kommer Kongen i Hænde. Han skal i aarlig Løn have 200 Dlr., Hofklædning og Besolding til sig selvtredje og, naar han kommer til Kiøpnehafn og bruges paa denne Rejse, frit Underhold til sig selvtredje. N. R. 1, 438[5].

1. Juli (Nyborg). Gavebrev til Hans Nielssen, Borger i Medelfar, paa et forfaldent Hus paa Vestergade i Medelfar med en syd derfor liggende Have, uden Jordskyld. Der skal opføres god Købstadsbygning derpaa. F. R. 1, 380 b.

— Gavebrev til Simon Perssen, der en Tid lang har ladet sig bruge til Skibs og lovet fremdeles at lade sig bruge paa Orlogsskibene og andensteds, paa en øde Jord indenfor Skibsbroen i Nyborg mellem Volden og Graven og mellem afdøde Johan Friissis Arvingers øde Jord og Niels Skriver i Falles Gaard, uden Jordskyld. Der skal opføres god Købstadsbygning med Tegltag derpaa. F. R. 1, 381.

---

[1] Trunderup, Horns H. Jylland. [2] Flade, samme H. [3] Fladholt, Dronninglund H. [4] J. R. 3, 673 findes Otte Banners Skødebrev af samme Dato til Kronen paa Gaarden i Tange indført. [5] Tr.: Norske Rigsregistr. II. 556 f.

1. Juli (Nyborg). Aabent Brev, at Else Hansdatter, Superintendent i Fyen M. Niels Jesperssens Hustru, i Tilfælde af, at hun overlever sin Mand, maa beholde det Kalente- og Vingods paa Falster, som M. Niels har Livsbrev paa, saalænge hun sidder som Enke, mod aarlig at svare $^1/_2$ Læst Korn deraf til de to Kapellaner i Nykiøping og Stubbekiøping og hvad andet M. Niels nu svarer deraf. Endvidere maa hun, saafremt hun overlever afdøde Superintendent M. Jørgens Enke Elsebe, faa den Gaard i Smedstrup, som Elsebe har Livsbrev paa, og beholde den uden Afgift, saalænge hun sidder som Enke. F. R. 1, 381 b[1].

— Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Mogens Henrickssen, Borgemester i Otthense, de to sidste Aars Landgilde af de 2 Gaarde i Fremerløf, som han tidligere er bleven forlenet med, og yderligere forlener ham med 2 Gaarde i samme By; der skal aarlig svares halv Landgilde af alle 4 Gaarde til Nyborg Slot. F. R. 1, 382.

— Borgemestre og Raad i Otthense maa i de næste 2 Aar oppebære Byskatten til Byens Nytte. F. R. 1, 382 b.

— Til Lauritz Brockenhus paa Nyborg Slot. Kongen har eftergivet Knud Diønessen i Lunde, der for kort Tid siden har lidt stor Skade ved Ildebrand og er kommen meget til Agters ved at genopføre sine Bygninger, Halvparten af dette Aars Landgilde. Orig.

— Befaling til Hendrick Løcke at overtage Værgemaalet for Jomfru Elline Banner, da hendes nuværende Værge Otte Banner til Skierne formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke kan vedblive at føre det og Hendrick Løcke jo har Jfr. Ellines Søster[2] i Senge. J. T. 2, 508 b. K.

— Aabent Brev, at alle Landsbykirker paa Laaland og Falster, der ikke selv ere trængende, skulle komme St. Knudtz Klosters Kirke i Otthense til Hjælp med Halvdelen af dette Aars Indkomst, da Kirken med den tidligere ydede Hjælp nok er kommen til »temmelig« Bygning, men ikke har kunnet blive gjort helt færdig. Kirkeværgerne skulle levere Hjælpen til Erick Lycke paa Otthensegaard og maa give Penge i Stedet for Korn, 1 Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre, da det maaske kan være dem besværligt at fremføre Kornet. F. R. 1, 380[3].

---

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. V. 427 f. [2] Karen Banner. [3] Tr.: Aktst. etc., udg. af Fyens Stifts lit. Selsk., II. 68 f.

2. Juli (Nyborg). Befalinger til Steen Brahe, Hack Ulfstandt og Henning Giøe om at oppebære ovennævnte Hjælp i deres Len og levere den til Erick Lycke paa Otthensegaard, ledsaget af klart Register over, hvad der er oppebaaret af hver Kirke. F. T. 1, 447. K.

— Til Tolderne i Kolding, Riibe, Assens, Medelfardt og Rudby. Da de af Kongens Undersaatter, der have købt og uddrevet Øksne, alle have klaget over, at de i Aar have lidt stor Skade paa Øksnene, har Kongen eftergivet dem Tredjedelen af Tolden for de i 1584 uddrevne Øksne. Sj. T. 15, 345. J. T. 2, 509 b (Brevet til Thomes Jørgensen, Tolder i Ribe, og Peder Hegelunds Arvinger).

— Lejebrev for Gregers Hanssen, Guldsmed i Otthense, hans Hustru Anne Jacobsdatter og deres Arvinger paa en St. Knudtz Klosters Jord ved Otthense udenfor Maglebro Port mellem Hunderuppe Jord i Vest og Kyllerup Kirkesti i Øst og mellem Hunderuppe Jord i Syd og Ostebeck i Nord. De skulle i aarlig Leje svare 3 Ørt. Byg til Klosteret og maa ikke uden Kongen Tilladelse oplade Jorden til fremmede Udarvinger. De maa frit opføre de Bygninger, de ville, paa Jorden, men ville de i Fremtiden sælge dem, skulle de først tilbydes Lensmanden paa Klosteret. F. R. 1. 383.

— Skøde til Axel Brahe til Eluidt. F. R. 1, 383 b. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Mogens Jul til Pallisberg og Kronen. J. R. 3, 674 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Hendrich Belov og Claus Glambeck. Da Melckior Ulfstand har begæret Vestergaard i Vons Sogn, 1 Gaard i Huidbere Sogn og 2 Gaarde i Volling Sogn i Hinborg Herred, 2 Gaarde i Haassom og 1 Gaard i Ramsing i Røding Herred til Mageskifte for 2 Gaarde i Gamelstrup i Skanderborg Len, som Kongen med hans afdøde Fader Gregers Holgerssens Samtykke har faaet, og hvorover Besigtelse sendes dem, skulle de snarest besigte Kronens Gods, ligne alt Godset og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 509. K.

4. Juli (Antvorskov). Til Hermand Juel. Da Kongen nu vil stille sin Søn, Hertug Ulrich, under Tugtemester og vil lade ham opholde sig nogen Tid paa Kallundborg Slot, skal han straks lade de Kamre og Gemakker, som Kongen og Dronningen pleje at

bruge, gøre i Stand saa sirligt som muligt med Vinduer, Bænke paa Væggene og andensteds. Sj. T. 15, 345 b[1].

4. Juli (Antvorskov). Befaling til Lauritz Brockenhus om at skaffe en af Baadsmændene paa Kongens Jagter, ved Navn Axel Bagge, der i nogen Tid har været syg, Underholdning fra Slottet og Værelse i Byen, indtil han igen kommer til sin Førlighed, for at han under sin Sygdom ikke skal komme til at lide nogen Mangel. F. T. 1, 371.

— Til Erick Lycke og Axel Brahe. Da Frederich Quitzov har begæret 8 Krongaarde og jordegne Bøndergaarde i Harsmarck[2] i Fyen til Mageskifte for noget Krongods i Aakier og Skanderborg Len, hvorover der sendes dem en Besigtelse, skulle de snarest besigte Godset i Harsmarck, medregne Ejendommen i de jordegne Bøndergaarde, ligne Godset og indsende Besigtelsen; de maa aldeles ikke befatte sig med de Gaarde i Harsmarck, der svare deres Landgilde til Superintendenten i Fyens Stift. F. T. 1, 371.

— Til Jørgen Skram. Sagen mod Olluf Ferslef, Borger i Randers, hvem han havde ladet tiltale, fordi han skulde have fordulgt noget af en Misdæders til Kronen forbrudte Gods, som han havde hos sig, har nu været i Rette for Kongen, der paa Godtfolks Forbøn har eftergivet Olluf Ferslef al Tiltale og kendt de udgaaede Domme og Stævninger magtesløse. J. T. 2, 510 b.

— Tilladelse for Steen Brahe til Knudstrup til paa egen Bekostning at nedbryde det murede Taarn, som staar paa Vinstrupgaard, og bruge Stenene til eget Bedste. Sj. R. 12, 321.

5. Juli (—). Til Peiter Redtz. Alle Kronens Bønder i Vinstrup By have berettet, at afdøde Biørn Anderssen for nogle Aar siden, da han, før han tilskiftede Kronen Vinstrup Gaard og Gods, indelukkede alle tre Marker til Vinstrup Hovedgaard, tog al den dem tilhørende Ager og Eng, som laa blandt hans Jord i alle 3 Marker. og lovede dem Fyldest derfor, hvilket de dog ikke have faaet, da han kun udlagde dem nogen Jord. Kongen har i den Anledning bevilget, at deres Landgilde, som hidtil er bleven uforandret, maa blive omsat, og befaler ham at lade uvildige Mænd sætte Gaardene for en rimelig Landgilde og lade Jordebogen forandre. Sj. T. 15, 346.

— Aabent Brev, hvorved Kongen forløver Byrge Nielssen,

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. IV. 162 f. [2] Hasmark, Lunde H.

der en Tid har tjent paa Kongens Jagter og Orlogsskibene, af Tjenesten og tillader ham at bosætte sig i Nyborg eller andensteds, hvor han lyster, og ernære sig som andre Undersaatter smstds., dog skal han være under borgerlig Ed og Pligt. F. R. 1, 384 b.

5. Juli (Antvorskov). Befaling til Henning Giøe at lade det meget bygfaldne Tag paa Nykiøpinge Slot istandsætte, men med saa ringe Bekostning som muligt. F. T. 1, 447 b.

6. Juli (—). Bestalling for Gillebert Jung, Skibshøvedsmand, der med en af Kongens Pinker skal sejle til Bergenhus og paa Rejsen eller i Bergen se at faa fat i Mogens Heinissen, der er mistænkt for nogle utilbørlige Sager og er undveget Retten. Sj. R. 12, 321 b.

— Følgebrev for Peder Munck, Embedsmand paa Ermelund paa Møen, til Kronens Bønder i Thostrup paa Møen, der hidtil have svaret til Sorøe Kloster, og til Kronens Bønder i Theuilde[1] paa Møen, der hidtil have svaret til Thurebyegaard. Udt. i Sj. R. 12, 322.

— Følgebrev for Frandtz Randtzov til Kronens Bønder under Korsøer Slot. Sj. R. 12, 322.

— Forleningsbrev for Dr. Eske Christenssen paa det nu efter Dr. Hans Frandtzen ledige Vikarie i Roskille Domkirke, som Dr. Carnelius Hamsfort tidligere har haft. Han skal residere ved Domkirken. Sj. R. 12, 322.

— Forleningsbrev for M. Anders Vedle, der hidtil har været Skolemester paa Frederichsborg, paa det efter afdøde Dr. Hans Frandtzen ledige Kannikedømme i Aarhus Domkirke. Han skal residere ved Domkirken. J. R. 3, 676 b.

— Til Eyller Grubbe, Peiter Redtz og Dr. Pofuel Madtzen. Sognemændene i Fodby Sogn have berettet, at deres Sogn er Anneks til Nestued Sogn, hvilket har medført stor Forsømmelse med Hensyn til Kirketjenesten, hvorfor de have faaet en residerende Sognepræst, der dog nu lider Mangel paa Underhold, da al Tienden af Sognet oppebæres af Præsten i Nestued og denne ikke vil lade sig nøje med den Afgift, som de tidligere Præster i Nestued have faaet af Fodby, og som han selv har givet, da han havde Fodby Sogn; de have derfor begæret, at det maa blive bestemt fastsat, hvad Afgift Sognepræsten i Nestued skal have af Fodby Sogn, saa-

---

[1] Tøvelde.

ledes at deres egen Præst kan beholde tilbørligt Underhold, hvilket Forlangende Kongen ikke finder ubilligt, da der er truffet saadan Bestemmelse andensteds, hvor Sogne ere Annekser til Klostre eller Kapitler. De skulle derfor mødes med det første, fastsætte en for begge Parter rimelig Ordning og sende Kongen skriftlig Besked derom, for at han derefter kan udstede Brev. Sj. T. 15, 346 b.

6. Juli (Antvorskov). Befaling til Chresten Vind at lade bage 50 Læster Kavringbrød i Kiøpnehafns Len til Udspisning paa Orlogsskibene og paa Holmen. Udt. i Sj. T. 15, 347.

— Befaling til Lauge Beck at lade bage det samme Antal Læster Brød og sende det til Kiøpnehafn; hvis han selv ikke har Rug nok, skal han rekvirere det manglende paa Kiøpnehafns Slot. Udt. i Sj. T. 15, 347.

— Følgebrev for Jørgen Urne til Bønderne under Øuitz Kloster. Udt. i Sk. R. 1, 443 b.

— Følgebrev for Mogens Giøye til Bremersuold til Bønderne under Syluitzborg. Udt. i Sk. R. 1, 444.

— Befaling til Lauritz Brockenhus om paa Kongens Vegne at sørge for, at Christoffer von Dhonas Lig bliver klædt, som hans Stand kræver det, forskrive nogle gode Mænd og Fruer til at følge Liget til Otthense og overvære dets Bisættelse i St. Knudtz Kirke smstds. og indskrive alle Udgifterne i sit Regnskab, da Kongen har bestemt sig til at bekoste Begravelsen af Hensyn til hans tro Tjeneste, og fordi hans Slægtninge ikke saa snart kunne komme til Stede. F. T. 1, 372.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at mange, hvor der er Laksefangst i Sønder Halland, sætte Grundfiskeri fra nyt af, bruge Krogfiskeri og indrette Damme fra nyt af, hvor der aldrig tidligere har været saadanne, alt til Skade for Menigmand og imod tidligere udgivne kgl. Breve — paabyder, at alle saadanne nylig opførte Damme og Grundfiskerier straks skulle opbrydes, og forbyder alle for Fremtiden at lade lave og bruge saadanne. Endvidere har Kongen til Bedste for Menigmand bevilget, at alle Grundfiskerier skulle optages ved St. Jakobsdags Tid, og at Brug af dem ud over den Tid skal være strafbar. Lensmanden skal paase dette Brevs Overholdelse. Sk. R. 1, 444[1]. Orig.

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 353 f.

6. Juli (Antvorskov). Lignende Brev for Nørre Hallands Vedkommende. Udt. i Sk. R. 1, 444.

— Befaling til Breide Rantzov om at overlade Elsebe M. Jørgens i Otthense, der har berettet, at hendes Søn, Dirick Jørgenssen, formedelst et Manddrab er svoren fredløs og derfor ikke kan komme til Arven efter sin Broder, som er død paa Langeland uden Livsarvinger, al Kronens Rettighed til denne Arv. F. T. 1. 448.

— Til Jørgen Rossenkrantz og Manderup Parsbierg. Da Jacob Seefeldt til Visborg har begæret Kronens Herlighed af noget Kirkegods i Gerild By og Sogn i Nør Herred, nemlig 1 Gaard, 1 Bol og 1 Gadehus, som Erich Lycke til Skoufgaard har i Pant, og 1 Gaard med 1 Gadehus i Gerild, som tilhører Aarhus Hospital, til Mageskifte for Gods i Kallø eller Aarhusgaards Len, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 510 b.

7. Juli (Ringsted). Til Arrild Uggerup og Arrild Huitfeld, Embedsmænd paa Helsingborg og Laholm Slotte. Da Kongen har bevilget, at Jacob Krabbe til Rydtzholm maa faa nogen Jord, som 3 jordegne Bønder i Axelstrup, hvilke han selv har i Forlening, have i en Mark mellem hans Ejendom, til Mageskifte for tilbørligt Vederlag paa et for Bønderne ligesaa belejligt Sted, skulle de med det allerførste besigte begge Parters Gods og paase, at Bønderne faa Fyldest. Sk. T. 1, 363 b.

— Til Bispen i Vendelbo Stift. Kongen har paa den nu forløbne Herredag, for hvilken Hr. Daniel Ollufssen, forhen Sognepræst i Hørring, havde indstævnet sin Sag, faaet vidtløftig Underretning om de mod Hr. Daniel rejste Beskyldninger og Bispens Beretning om Sagen. For at forebygge yderligere Vidtløftigheder har Kongen taget Sagen overtværs og bevilget, at Hr. Daniel igen maa faa sit gamle Kald, hvori Bispen derfor atter skal indsætte ham. For at den Præst, Hr. Olluf, der under Striden har været indsat i Hr. Daniels Sted, ikke skal lide nogen Skade eller Mangel paa Underhold, skal Hr. Daniel, indtil han kan faa et Kald, give ham samme Underholdning, som Hr. Olluf har givet Hr. Daniel, hvortil Kongen ogsaa vil lægge noget af sit eget. Da Hr. Olluf uden Skyld fra sin Side kommer fra Embedet og skal være en Person, der er et godt Kald værd, skal Bispen befordre ham til det første

ledige Kald i Stiftet, som han kan være tjent med, saa Kongen kan blive fri for yderligere ubilligt Overløb. J. T. 2, 511 b[1].

7. Juli (Ringsted). Befaling til Predbiørn Gyldenstiern om af Afgiften af Aastrup Slot aarlig at betale ovennævnte Hr. Olluf 50 Dlr., indtil han kan faa et Kald. J. T. 2, 511 b[2].

8. Juli (—). Befaling til Jørgen Daa til Snedinge og Peither Redtz om at være til Stede ved Frantz Rantzovs Overtagelse af Korsøer Slot og Len, føre Tilsyn med Overleveringen af Inventariet, besigte Slottets og Ladegaardens Bygninger og de til Lenet hørende Skove og give Frantz Rantzov alt beskrevet. Sj. T. 15, 347 b.

— Befaling til Jacob Sefeldt om med det første og med saa ringe Bekostning som muligt at istandsætte Marriager Kloster, der er meget bygfaldent baade paa Tag, Vinduer, Lofter og andet og særlig mangler bekvemt Loftsrum til Klosterets Korn. J. T. 2, 512. Orig.[3]

— Følgebrev for Niels Skinckel til Bønderne paa Ferrøe. N. R. 1, 442.

11. Juli (Kronborg). Til nedennævnte Købstæder. Da Kongen gerne vil have Byggeriet paa Kroneborg endt med det første og dertil behøver nogle flere Murmestre og Murkarle, skulle de straks, Dag og Nat uspart, hidsende alle de Murmestre og Murkarle, som findes i Byen, og medgive dem en Skrivelse til Gert Randtzov, Embedsmand paa Kroneborg, hvori hver nævnes ved Navn. Kongen vil betale de fremsendte tilbørlig Arbejdsløn. — Register: Kiøpnehafn, Kiøge, Roskilde, Kallundborg, Slagelse, Nestuidt, Malmøe, Landtzkrone, Lundt, Simmershafn, Ydstedt, Vee, Helsingborg, Nykiøping, Stubbekiøping, Nagskouf, Riibe, Kolding, Horsens, Aarhus, Randers, Olborg, Viiborg, Otthense, Nyborg, Assens, Medelfar, Suinborg, Stege. Sj. T. 15, 348[4].

— Til Arrild Huitfeld. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Kronens og Kirkens Tiender i Halland ikke bortfæstes som andensteds i Riget, saa Kronen og Kirken ikke have den Fordel med Stedsmaal og Afgift af dem som andre Steder, befales det ham med det første at drage Omsorg for, at Tienderne i hans Len blive bortfæstede til paalidelige Folk for tilbørligt Stedsmaal og Afgift. Sk. T. 1, 364.

---

[1] Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. III. 401 f. [2] Tr.: Smstds. S. 402. [3] Tr.: Dsk. Mag. VI. 179 f. (med urigtig Dato: 18. Juli). [4] Tr.: Dsk. Saml. V. 163 f.

12. Juli (Kronborg). Skøde til Hendrich Brahe til Vedskølle paa Borrestad Len m. m. Sk. R. 1, 444 b[1]. (Se Kronens Skøder.)

— Aabent Brev, at Hendrich Brahe til Vidskølle til evig Tid maa oppebære Kronens og Kirkens Parter af Tienden af Deiberg og Syndersløf Sogne, som han nu selv har i Værge, uden Stedsmaal, men mod aarlig til Fastelavn at svare Kronen 2 Pd. Rug og $1^1/_2$ Pd. Byg af Deiberg Sogn og 4 Pd. Rug og 2 Pd. Byg af Syndersløf Sogn og ligesaa til de to Kirker. Sk. R. 1, 449 b[2].

14. Juli (Helsingborg). Aabent Brev, at Kongen har lagt sig imellem i den til sidste Herredag indstævnede Trætte mellem Jørgen Daahe til Snedinge og Hening Giøe til Kielstrup angaaende noget Gods, som Jørgen Daahe vil mageskifte med Hening Giøe, og forligt dem saaledes, at Hening Giøe har lovet at lade Jørgen Daahe faa de 2 Gaarde til Mageskifte, som han ønsker, og Jørgen Daahe har lovet at udlægge Hening Giøe tilbørligt Vederlag paa Laaland. Sj. T. 15, 348 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff straks at sende begge Kongens Jagter Raphael og Michael over til Malmøe, hvor de skulle afvente nærmere Besked; han behøver ikke at udruste dem med Folk eller Fetalje til nogen lang Rejse, men kan lade dem være, som de pleje at være, naar de overføre Kongen. Sj. T. 15, 349.

— Thord Jenssen i Inderup fritages formedelst sin Blindhed for at svare Skat af sin Gaard. Udt. i Sk. R. 1, 450.

— Til Emicke Kaas. Kongen, der formoder, at der nu er truffet de fornødne Anstalter med det Tømmer til Byggeriet paa Haderslefhus, hvorom der tidligere er skrevet, sender nærværende Skib did for at indtage Tømmeret og føre det til Haderslefhus og befaler ham at skaffe Skibet fuld Ladning. Sk. T. 1, 364 b.

15. Juli (—). Til Christoffer Valckendorff. Hertug Ulrich af Meklenborg har tilskrevet Kongen, at man forskellige Steder i Tyskland har truffet Personer, der paa utilbørlig Vis have udgivet sig

---

[1] Sk. R. 1, 450 b findes indført et Brev, dat. Lund, 18. Juli 1584, hvorved Hendrich Brahe erkender at skylde Kongen 20,000 gl. Dlr. for det ham tilskødede Gods og lover at betale dem paa førstkommende Kieler Omslag til Pofuel Ranzou til Knob, Christoffers Søn, og hans Medarvinger og indløse Kongens Gældsbrev til Pofuel Rantzou; endvidere lader han den Sum falde, som han havde Heglinge og Fuldthofte Len i Pant for, og lover at tilbagelevere Kongen Pantebrevet. [2] Tr.: Thulin, Urkunder rörande patronatsrättigheterna i Skåne, Halland och Bohuslän, 2. Afd., S. 247 (med urigtig Dato: 7. Juli).

dels for Kongers og Herrers Gesandter, dels for andre anselige Personer, medens det siden har vist sig, at de have haft udgraverede kgl. Signeter hos sig for at bruge dem til deres Formaal og have omgaaedes med andre farlige Praktiker for at skade den kristne Menighed, som bekender sig til det kristne Evangelium. Skønt Kongen nu ikke tvivler om, at han jo nok ved at holde den tidligere Ordre til at føre Tilsyn med de fremmede, der komme til Byen, i Agt, har han dog, da det kan befrygtes, at saadanne Folk ogsaa ville søge at skade Kongen og hans Undersaatter enten ved at stikke de ved Kiøpnehafn liggende Orlogsskibe i Brand eller paa anden Maade, hermed alvorligt villet paalægge ham at drage Omsorg for, at der bliver holdt nøje Opsyn med de fremmede, af hvad Stand de ere, der komme til Kiøpnehafn, og at de ikke faa Lov til at rejse derfra ind i Riget, særlig ikke Vælske, Fransoser, Spaniere eller andre, medmindre de have nøjagtige Pasbord af Konger og Fyrster om, hvorfra de komme og hvad deres Ærinde er. Det befales ham særligt at holde god Vagt paa Orlogsskibene og paa Holmen, saa ingen kommer ind paa Holmen, endsige paa Skibene, uden de, som ere kendte og have Besked paa at komme der. Sj. T. 15, 349 b[1]. Orig.

15. Juli (Helsingborg). Lignende Befaling til de Lensmænd, der have Købstæder ved Søsiden i Befaling, om at drage Omsorg for, at der i disse Byer og ellers i Lenet holdes nøje Opsigt med de fremmede, der komme dertil. — Eyller Grubbe, Harmandt Jul, Frandtz Randtzov og Gert Randtzov i Sjælland; Axel Gyldenstiern, Coruitz Vefferdt, Anders Bing, Arrildt Uggerup og Pouel Huidtfeldt i Skaane; Peder Gyldenstiern, Manderup Parsberg, Albret Fris, Hendrich Belov og Ofue Lunge i Jylland; Lauridtz Brockenhus og Erich Lycke paa Fyen; Hack Holgerssen paa Laaland og Henning Giøe paa Falster. Sj. T. 15, 350.

— Skrivelser angaaende det samme til Borgemestre og Raad i Kiøpnehafn, Helsingøer, Kiøge, Prestøe, Holbeck, Kallundborg, Vordingborg, Korsøer, Skelskøer og Nestuidt; Malmøe, Ydstedt, Falsterboe og Skanøer, Semmershafn, Helsingborg, Landtzkrone, Halmstedt og Vardbierg; Riibe, Kolding, Vedle, Horsens, Aarhus, Randers, Olborg, Ringkiøpping, Skafuen, Grindov og Ebbelthoft; Nyborg, Assens, Suinborg, Kiertheminde, Medelfar og Foborg; Rudby

[1] Tr.: O. Nielsen, Khvns Dipl. IV. 668 f.

paa Laaland; Nyekiøpping, Stubbekiøpping og Giedtzøer paa Falster. Udt. i Sj. T. 15, 351.

15. Juli (Helsingborg). Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Hans Thomissen, Borgemester i Helsingborg, der af Kronen har købt den Rettighed, som er tilfalden den efter afdøde Bent Vind, Borger smstds., i en Bygning paa en Kirkejord ved Hans Thomissens Hus, den Sum Penge, han endnu skylder af Købesummen. Sk. R. 1, 450.

17. Juli (—). Til Peder Munch. Da Hans Johanssen har berettet, at han trods gentagne kgl. Ordrer endnu ikke har faaet Brevene vedrørende Hundtzlund Kloster og Gods, som han har faaet til Mageskifte af Kronen, og at Trætten bliver meget langvarig, og derhos paany begæret at maatte faa Brevene, særlig en Lavhævd, som Prior Ergissel har gjort, hvormed hele Trætten skal kunne klares, befales det paany Peder Munch mod Reversal at levere Hans Johanssen alle Brevene, for at han ikke skal lide nogen Skade paa Godset eller yderligere have behov at henvende sig til Kongen. Sj. T. 15, 351 b.

— **(Landskrone).** Til Christoffer Valckendorff. Kongen har eftergivet Mathias Budde de Penge, som han i Følge sit Regnskab bliver skyldig af de Penge, han fik med, da han rejste til Universiteterne i Wittemberg og Leipzich efter de Consilia. Sj. T. 15, 352. Orig.

— Til Hans Spegel og Johan Urne, Embedsmænd paa Gladsaxe og Lyckov. Da Kongen for at skaane afdøde Christopher Borggreve von Dohnas Arvinger for Udgifter har bestemt at afskedige alle de af hans Tjenere paa Kongens Huse, som han har haft i Forlening, der ikke behøves til at passe paa hans Heste og Gods, skulle de straks begive sig til de Steder, han har haft i Forlening, bringe dette til Udførelse og give de Folk, der blive ved Hestene og Godset, Ordre til at begive sig til Helnekircke, hvor de skulle blive, indtil Arvingernes Fuldmægtige komme her ind i Riget. Coruitz Viffert, der skal lægge Helnekircke Kloster og Gods ind under Lundegaard, har faaet Ordre til at lade Christopher von Dohnas Folk og Heste underholde af det derværende Forraad og, hvis det ikke slaar til, lægge til af Kongens. Da Kongen har forlenet Mogens Giøe til Bremmersvold med Søluitzborg Slot og Hofmarskal Jørgen Urne med Øfuitz Kloster, skulle de overlevere disse Inventariet begge Steder, den siden sidste 1. Maj

oppebaarne Indtægt og klare Registre over det Sagefald, Stedsmaal og anden uvis Indtægt, som er falden siden 1. Maj. Hvis der er oppebaaret noget af den paabudte Pengeskat, skulle de levere Mogens Giøe Pengene med klare Mandtalsregistre. De skulle give de to nye Lensmænd beskrevet, hvad der overleveres dem og hvorledes Bygningerne ere holdte. Sk. T. 1, 365.

17. Juli (Landskrone). Befaling til Coruitz Viffert om, hvis der ikke er Forraad nok paa Helnekircke Kloster til Underholdning af Christopher von Dohnas Folk og Heste, da at lægge det manglende til af Kongens. Udt. i Sk. T. 1, 366.

18. Juli (Lundegaard). Til Kronens Bønder i Thurebye Len. Da nogle af dem ville tilholde sig Frihed for Pløjning, Møgægt, Høstdagsarbejde og anden Ægt og Arbejde til Thurebyegaard, hvilket medfører, at de nærmere ved Gaarden boende besværes des mere, befales det dem herefter alle at gøre Ægt og Arbejde, saa ofte de tilsiges, da de alle ere lige Tjenere og derfor billigvis bør hjælpe hinanden. Da der er mange Gærder at holde vedlige, har Kongen befalet Oluf Bilde at dele Gærderne mellem Bønderne, saa hver faar sin bestemte Part at holde i Stand. Sj. T. 15, 352.

— Til Oluf Bilde. Da Istandholdelsen af Gærde og Lukkelse omkring den til Thurebyegaard hørende Lund medfører, at Skovene forhugges meget, og Lunden bliver ødelagt af Bønderne, hvis Lukkelsen ikke holdes i Stand, skal han med det første lade grave en Grøft omkring Lunden. Sj. T. 15, 353.

— Til Christoffer Valckendorff. Da højlærd Mand Andres Millius, der en Tid har staaet i Kongens Tjeneste, men har faaet sin Bestalling opsagt, har berettet, at han endnu har en Del af sin Besolding til gode, skal Christoffer Valckendorff undersøge den Sag og betale ham hvad han har til gode. Sj. T. 15, 353.

— Befaling til Kronens Bønder under Skifuehus, der aarlig pleje at indhegne Ladegaardsmarken med den i Marken liggende lille Lund, om efter nærmere Tilsigelse af Hendrich Belov hver at grave sin Part af en Grøft og et Dige omkring Ladegaardsmarken, da denne lettere vil kunne holdes indhegnet paa den Maade. J. T. 2, 512 b.

— Befaling til Claus Glambeck og Erich Lunge til Stougaard om straks at begive sig til Bygholm, da Erich Lange endnu ikke har faaet Besked om, hvorledes Slottets Bygninger have været ved hans Overtagelse af Lenet, besigte Slottets og Ladegaardens Byg-

ninger og Skovene i Lenet og give alt beskrevet fra sig. J. T. 2, 513.

19. Juli (Lundegaard). Følgebrev for Johan Suob til Bønderne under Sorø Kloster. Udt. i Sj. R. 12, 325 b.

— Befaling til Peiter Redtz at overlevere Sorøø Kloster med Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og andet til Johan Suab. Sj. T. 15, 354.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen har bevilget Breide Randtzov, at den uvisse Indtægt af Thraneckier ogsaa maa sættes til en bestemt Afgift, skal han sætte baade den visse og den uvisse Indtægt af Lenet for en rimelig Afgift og sende Besked derom til Kancelliet. Sj. T. 15, 353 b.

— Skøde til Steen Brahe til Knudstrup. Sk. R. 1, 451. (Se Kronens Skøder.)

— Til Fru Hilleborg Hansdatter, Emicke Kaassis Enke. Kongen har af Kansler Niels Kaas erfaret, at hun vil lade sin afdøde Mands Lig føre over til Fyen og begrave dér og begærer, at Kongen vil give hende Tid og Lejlighed dertil og lade hende faa Befordring til hendes Folk og Gods paa denne Rejse. Skønt Kongen ikke er utilbøjelig til at bevise hende al Bevaagenhed, kan han dog ikke netop formedelst sin Bevaagenhed for hende og hendes Mand undlade at sige hende sin Mening; han beder hende betænke, at det nu er den hedeste Aarstid og derfor farligt at holde Lig over Jorden saa længe, særlig dem, der have været saa »fuldsomme«, da den Lugt og Stank, som de uden Tvivl ville give i denne hede Tid, let kunne foraarsage Sygdom; endvidere maa hun betænke, hvilken stor og forfængelig Bekostning det vil blive for hende og hendes Børn og hvilket Besvær for begges Venner at føre og følge Liget saa lang en Vej. Af disse Grunde og fordi han i sidste Fejde med sine Ryttere har ligget her i Landet og særlig paa det Sted, hvor han døde, og her erhvervet sig et ærligt, adeligt Rygte og Eftermæle, raader Kongen hende til at lade Liget begrave i Kirken i Ydsted, i hvilken By han døde, eller, om hun saa vil, i Lund Domkirke. Kongen haaber, at hun vil følge dette Raad, da han giver det af Bevaagenhed for hendes afdøde Mand og hende. Sk. T. 1, 366.

20. Juli (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har i Betragtning af, at Vardbierge og Laugholm ligge paa et almindeligt Landestrøg fra og til Norge og derfor besværes med daglig Bøsseskytte- og Baadsmandshold og Befordring, bevilget, at Vard-

bierge maa være fri for 5 af de 12 og Laugholm for 2 af de 6 Bøsseskytter, som nu ere sendte i Borgeleje til dem. Christoffer Valckendorff skal sende disse Bøsseskytter andenstedshen i Borgeleje og siden drage alvorlig Omsorg for, at ovennævnte 2 Byer ved Lægning i Borgeleje af Bøsseskytter ikke besværes udover den sædvanlige Takst, selv om Kongen ogsaa en anden Gang skulde holde flere Bøsseskytter end nu. Sj. T. 15, 355.

20. Juli (Lundegaard). Til Eyler Grubbe og Erick Valckendorff. Kongen har bevilget, at Fru Elsabe Suofue, Vincentz Jullis Enke, og hendes Søster Margrette maa faa et lille Stykke Kirkeskov, som en Præst i Sthefuens Herred har midt inde i deres Enemærkeskov, til Mageskifte, forudsat at Præsten faar fuldt Vederlag, og befaler dem at lade Mageskiftet gaa for sig og paase, at Præsten og Kirken ikke lide nogen Skade. Sj. T. 15, 354 b.

— Aabent Brev om, at Kongen har bragt i Erfaring, at Købstæderne i Sønder og Nørre Halland, der herefter skulle nyde deres egen Ret ligesom andre Købstæder her i Riget, saaledes at de Folk, der have Tiltale til Indbyggerne i disse Byer, først skulle tiltale dem paa deres Værneting for Borgemestre, Raad og Kongens Foged, ville give deres Privilegier den Fortolkning, at man, naar der er afsagt Dom, ikke maa stævne Borgemestre, Raad, Fogden, Domsmænd[1] eller Nævn udenbys til Landstinget, men kun for Kongen og Raadet, medmindre der erhverves særlig kgl. Befaling til Landsdommeren eller andre kgl. forordnede om at dømme i Sagen, uagtet disse Købstæder ikke ere benaadede med saadanne særlige Privilegier; ligesaa er det berettet Kongen, at Borgerne i disse smaa Købstæder borge Størsteparten af deres Næring og Brug paa Bygden hos Bønderne, og naar disse saa skulle have deres Betaling, komme de kun langsomt til den, fordi Borgerne selv have Retten hos sig. I den Anledning befales det, at alle, der have noget at klage over Borgemestres og Raads Dom, Byfogdens Nævn eller andre Domsmænd i ovennævnte Købstæder, uden Henvendelse til Kongen maa stævne Borgemestre og Raad, Fogden og andre Domsmænd for Landsdommeren i det paagældende Land, hvilken saa skal være forpligtet til at dømme i Sagen og hjælpe enhver efter Lov og Ret. Ligeledes maa Borgemestre, Raad, Fogden og de, som ere Dommere i Købstæderne, saafremt de ikke inden

[1] Sk. R. har her og i det følgende ved en Fejlskrift: Dannemænd for Domsmænd.

den i Recessen fastsatte Tid, efterat Sagen er kommen i Rette for dem, skaffe indenbys og udenbys Mænd Dom, Lov og Ret, hvor de paa Embeds Vegne bør gøre det, stævnes for Landsdommeren, hvor de saa skulle staa til Rette. Orig. Sk. R. 1, 451 b[1].

20. Juli (Landegaard). Befaling til alle Kron-, Stifts-, Prælat-, Kannike- og Vikarietjenere i Giers Herred om fremfor nogen anden at sælge Arrild Huitfeld, der aarlig skal købe Kongen nogle Læster Giers Herreds Rug til Sædekorn til Frederichsborg og Kroneborg Slotte, al den Rug, han begærer af dem, til den Pris, Rugen ellers staar i, og siden efter hans Anvisning føre Rugen til Lensmændene eller Fogden i Giønge Herred, saa den derfra efter gammel Skik kan føres til Helsingborg. Sk. T. 1, 367.

— Til Anders Bing. Da nogle af de gode Mænd, der have faaet Ordre til at dømme i Trætten mellem Kronen og flere Lodsejere i Vester Vram paa den ene og Birckerød paa den anden Side, ere døde, skal han træde i disses Sted og i Forening med de andre tilforordnede paadømme Trætten den 30. August. Sk. T. 1, 367 b.

— Til Hendrick Brade og Peder Brade. Da af de gode Mænd, der tidligere have faaet Ordre til at dømme i Markeskelstrætten mellem Vee og Bunckebod[2], Christoffer Borggreve von Dohna er død og Hack Ulfstand er forhindret ved anden kgl. Bestilling, skulle ovennævnte to træde i disses Sted og sammen med de andre tilforordnede paadømme Trætten den 1. Sept. Sk. T. 1, 367 b.

— Forleningsbrev for M. Lauritz Egidissøn, Sognepræst ved Sortebrødre Kirke i Ribe, paa Afgiften af Kronens Tiende af Ølgaard og Horn Sogne i Riber Stift, kvit og frit. Udt. i J. R. 3, 677 b.

— Aabent Brev til Herredsmændene i Molt Herred, at Molt Herred, hvori Kronen ikke har saa meget Gods, at de derpaa boende Bønder kunne stille de til Herredstinget nødvendige Fogder, Sandemænd og Nævninger, skal lægges under Slags Herred, hvormed det tidligere har været forenet. J. R. 3, 677.

21. Juli (—). Befaling til Erick Lange om straks at forkynde det aabne Brev om Henvisningen af Molt Herredsmænd til Slags Herredsting og varetage Kongens Sager i Molt Herred. J. T. 2, 513 b.

— Lejdebrev for Eyller Krausse til Egholm til i Aar

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 354 f.   [2] Buckebodo, Gærs H.

at komme tilbage til Riget, blive her en 3 Maaneders Tid og siden frit vende tilbage til sit Behold igen, dog paa den Betingelse, at han ikke i nogen Maade forgriber sig paa nogen. Hendrick, Peder og Ofue Brahe have nu paa Dronningens Forbøn bevilget Udstedelsen af dette Lejde. Sj. R. 12, 323.

21. Juli (Lundegaard). Befaling til Christoffer Valckendorff at sætte baade den visse og den uvisse Rente af Mariager Kloster for en rimelig Afgift, da Jacob Seefeld har klaget over den Taksation, der nu er gjort, og sende Besked derom til Kancelliet. Sj. T. 15, 355.

— Befaling til samme at sætte Riberhus Len for en rimelig Afgift, da Albrit Friis har berettet, at der efterhaanden er bortskiftet en Del Gods derfra, men at han stadig har Lenet paa de første Betingelser, og sende Besked derom til Kongen. Sj. T. 15, 355 b.

— Befaling til samme at levere Ingvordt Glad, Herold, en Æreklædning, som Kongen har foræret denne ligesom tidligere Johan Marin. Sj. T. 15, 355 b.

— Borgemestre og Raad i Ydsted maa aarlig sisefrit indføre 2 Læster Rostockerøl til deres Knuds Gilde. Udt. i Sk. R. 1, 452 b.

— Mageskifte mellem Otthe Thott til Erichsholm og Kronen. Sk. R. 1, 452 b. (Se Kronens Skøder.)

— Anders Jacobssen i Giesløf, Herredsfoged i Jerrested Herred, maa i de næste to Aar være fri for at svare Landgilde af sin Gaard og for den Fjerd. Aal, som svares af det til Gaarden hørende Aaledræt. Udt. i Sk. R. 1, 454.

— Aabent Brev, hvorved Kongen stadfæster Elleholms Privilegier. Sk. R. 1, 454.

— Lignende Stadfæstelse for Sølfuitzborg. Udt. i Sk. R. 1, 454 b.

— Aabent Brev, at Sophie Brahe Jenssisdatters Hovedgaard Aarup indtil videre skal høre til Ifuethofthe Sogn, hvis Kirke skal være dens rette Sognekirke. Udt. i Sk. R. 1, 454 b.

— Forleningsbrev for Thorben Matzen paa 8 Gaarde i Boeby[1] Len i Skaane, uden Afgift. Sk. R. 1, 454 b.

— Til Koruitz Viffert. Da Borgemestre, Sognepræst og For-

[1] Broby, Gynge H.

stander for Almindeligt Hospital i Landtzkrone have klaget over, at Hospitalet kun har ringe Underholdning, og begæret at faa Vederlag for de to Pund Rug af det Hospitalet tillagte Korn, som Knud Ulfeld har faaet derfra, skal han udlægge Hospitalet Vederlag derfor enten af Kronens Tiender eller paa anden Maade og sende Kongen Besked derom, saa denne siden kan give Hospitalet Brev derpaa. Sk. T. 1, 368.

21. Juli (Lundegaard). Befaling til samme at levere Mette Hr. Isaachs i Malmøe $^1/_2$ Pd. Korn til hendes Underhold. Orig.

— Forleningsbrev for Jørgen Rosenkrandtz til Rosenholm paa Kalløe Len, som han nu selv har i Værge. Han skal aarlig inden Pinsedag svare 1000 gl. Dlr. i Afgift af den visse og uvisse Rente af Lenet, heri indbefattet Anholt og det i Rindtz Herred liggende Gods, og paa egen Bekostning holde Slottet og de dertil liggende Møller i Stand og forsyne Lygten paa Anholt med det nødvendige. J. R. 3, 678.

22. Juli (—). Til Christen Vindt. Da Kongen har beordret nogle af sine Felttrompetere til at følge Admiral Peder Munck og Hack Holgerssen paa en Rejse udenlands, skal han, mens de ere paa Rejsen, skaffe deres Heste Foder og Maal paa Kiøpnehafns Slot og indskrive det i sit Regnskab. Sj. T. 15, 356.

— Hendrich Krudtmager maa faa den ved Høybro ved Lund liggende Krudtmølle, der i nogle Aar har ligget øde, med de deri værende gamle Redskaber, dog maa han ikke bruge den til Skade for Kronens andre Møller deromkring. Udt. i Sk. R. 1, 455.

— Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Borgerskabet i Rodneby de 4 Aars Byskat, som Byen resterer med, og bevilger, at Borgerne i de næste to Aar maa være fri for at give Told og Sise af de Varer, som de selv forhandle i Byen; udenbys Folk, der handle i Byen, skulle derimod svare sædvanlig Told og Sise. Sk. R. 1, 455 b.

— Kirkeværgerne i Fuldthofthe Sogn i Skaane maa i det næste Aar oppebære Kronens Korntiende af Sognet til Kirkens Istandsættelse. Udt. i Sk. R. 1, 455 b.

— Aabent Brev, at Sognemændene i Mielby Sogn i Lister indtil videre selv maa beholde Kirkens Korntiende af Sognet, der hidtil for Foderets Skyld har været oppebaaret til Sølfuitzborg Slot, mod, som de have tilbudt, at svare Kirken en højere

Afgift end hidtil, nemlig 12 Pd. Korn, og hver aarlig give 1 Læst Strøelse til Sølfuitzborg Slot. Sk. R. 1, 456.

22. Juli (Lundegaard). Kvittans til Hendrich Brahe paa hans Broderbørns Vegne paa 2000 enkende Dlr., som hans Broder Tygge Brahe Jenssissøn havde laant af Kongen, og som han nu har tilbagebetalt; iblandt de af ham betalte Penge vare 228 ungerske Gylden, der hver beregnedes til $1^1/_2$ Dlr. Sk. R. 1, 456 b.

— Fru Johanne, Jens Myris Enkes Tjenere paa 4 Gaarde og 3 Fæster i Hunnestad, 3 Gadehuse i Søndre Villie og 1 Gaard i Ilsterp maa indtil videre være fri for Skat. Udt. i Sk. R. 1, 457.

— Borgerne i Kongsback i Nørre Halland fritages i de næste 3 Aar for Skat, Hold og al anden kgl. Tynge. Udt. i Sk. R. 1, 457.

— Til Kapitlet i Lund. Da Kongen har bevilget, at Christoffer Erichsen maa faa 1 Gaard i Rye i Lofsted Sogn og 1 Gaard i Beritoft[1] i Fers Herred af Kapitlets Gods til Mageskifte for Gaarden Vestergaard og 1 Gaard i Quindeboske, saafremt Kapitlet kan faa Fyldest derved, skal Kapitlet besigte Godset, paase, at Kapitlet faar fuldt Vederlag, og bringe Mageskiftet til Udførelse. Sk. T. 1, 368 b.

— Befaling til de to jordegne Bønder paa Røggegaard om herefter at svare til Otte Thott til Erickholm og hans Arvinger. Udt. i Sk. T. 1, 369.

— Befaling til Bønderne i Jerested, Engelstad og Fers Herreder om, saalænge Byggeriet paa Kroneborg varer, at føre Kalk til Ydsted Ladested, saa ofte Hans Spegel tilsiger dem. Udt. i Sk. T. 1, 369 b.

— Til Absalon Giøe. Da Fru Anne, Peder Lauritzens Enke, har en lille Dværgpige, Datter af en Præst i Fyen, og Dronningen har Lyst til hende, befales det ham at forhandle baade med Fru Anne og med Pigens Fader om at afstaa hende til Kongen, hvilket denne ikke antager at de ville vægre sig ved, da Kongen vil lade Pigen underholde sømmeligt. F. T. 1, 372 b[2].

24. Juli (Kronborg). Tilladelse for Hr. Peder Pederssen i Vandkifue til, saafremt han bliver kaldet til et andet Kald, da frit at modtage det og begive sig did. Udt. i Sk. R. 1, 457.

[1] Bärctofta. [2] Tr.: Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. VIII. 165 f.

24. Juli (Kronborg). Til Anders Bing, Axel Gyldenstiern, Landsdommer i Skaane, og Arrild Huitfeld. Da Hendrick Brahe, Embedsmand paa Hammershus, har begæret Kronens Rettighed i 3 jordegne Bøndergaarde i Skaane, den ene i Bøgge i Vidskøfthe Sogn, den anden i Synderslof med nogen Jord i Stienderød Mark og den tredje i Stienderød, til Mageskifte for 1 Gaard i Ollestup i Skaane og saa meget af hans Gods i Biderød, at det kan veje op med ovennævnte 3 jordegne Gaarde, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, beregne Ejendommen i det jordegne Gods med og indsende Besigtelsen. Sk. T. 1, 370.

25. Juli (—). Til Hendrich Brahe, Hans Spegel og Johan Urne til Valsøe. Da Hendrich Ramel til Beckeskof har berettet, at der i nogle tillukkede og forseglede Kamre paa Beckeskof findes noget Gods, Breve og andet, som ere faldne til Arv efter Fru Giøruel Gyldenstiern, Lauge Trudtzens, og har anmodet om at faa optaget Fortegnelse derover og faa det hele flyttet derfra, da det baade er ham ubelejligt og for Ildebrands Skyld og af andre Grunde betænkeligt at have det staaende i disse Kamre, gives der dem herved Fuldmagt til at mødes paa Beckeskof 2. Aug., tilkalde Gabriel Sparre, der skal være Medarving efter Fru Giøruel, og, hvis der findes flere af hendes Arvinger der i Landet, da ogsaa disse eller deres Fuldmægtige, oplukke Kamrene, registrere hvad der findes deri og lade det sætte i Forvaring enten i et Hospital eller en Kirke i den nærmest liggende Købstad; dog skulle de nøje undersøge, om der blandt Brevene findes nogle, som angaa Beckeskof og dets Gods, og i saa Tilfælde levere Hendrich Ramel disse. De skulle give alt nøjagtigt beskrevet. Sk. T. 1, 370 b.

— Stadfæstelse for Claus Pederssen, Peder Skrivers Søn i Seding, paa et af Albrit Friis, Embedsmand paa Riberhus, den 19. Nov. 1583 udstedt Brev, hvorved han bevilger, at Claus Pederssen maa bruge de 2 Bol i Sønder og Nørre Sedinge, der ere tilfaldne ham som Arv, under ét Brug, dog saaledes at der svares Kronen samme Landgilde som tilforn. J. R. 3, 678 b.

26. Juli (Frederiksborg). Pasbord for Peder Munck og Hack Ulfstand, der paa Jagten Raphael og ledsaget af forskellige andre Jagter skulle rejse til Øssel i Kongens Ærinde og derfra tilbage igen. Sj. R. 12, 323 b.

— Lignende Pasbreve for Christen Munck paa Jagten Michael, Christen Vind Ifuerssøn paa Gallejen Salomon og Kield

Baad paa Gallejen David, der skulle ledsage Peder Munck og Hack Ulfstand til Øssel. Udt. i Sj. R. 12, 324.

26. Juli (Frederiksborg). Anmodning til Elias Eisenberg om, saafremt hans Førlighed paa nogen Maade tillader det, at begive sig hid for at opsætte nogle Breve for Kongen, da Kongen har givet Hendrich Ramel, Raad, Tilladelse til at rejse til sin Gaard Beckeskouf nogle Dage; Kongen vil straks igen forløve ham og erkende det med al Naade. Sj. T. 15, 356.

27. Juli (—). Befaling til Tolderne og Toldskriverne i Helsingøer om af Tolden at betale Hans von Embden, der er taget i Kongens Tjeneste som Bygmester med en aarlig Løn af 100 gl. Dlr., de Aars Løn, han har til gode, da Rentemesteren trods kgl. Skrivelse derom ikke har betalt ham, og ligesaa 100 gl. Dlr. for det Aar, der gik, før han fik Bestalling, da de heller ikke ere blevne betalte ham. Sj. T. 15, 356.

— Befaling til samme om at betale Richardus Wedderborn, Borger i Helsingøer, de 4 Læster skotsk Hvedemel, som han i Henhold til den mellem ham og Kongen sluttede Kontrakt i Aar har leveret denne. Sj. T. 15, 357.

— Til Axel Gyldenstiern og Arrild Uggerup. Da Søfarerne tit have klaget over, at Lygtetaarnet paa Kulden staar paa et ubelejligt Sted og heller ikke er ordnet saaledes, at det kan være dem til nogen rigtig Nytte eller yde dem nogen sikker Vejledning, skulle de, efter nærmere Tilsigelse af Thye Brahe, i Forening med nogle søkyndige Folk, som Tolderne i Helsingøer har faaet Ordre til at sende til dem, begive sig til Kulden, undersøge, hvor Taarnet bekvemmest kan bygges, og hvorledes det bedst kan ordnes, og sende Kongen Besked derom. Sk. T. 1, 371.

— Til Frederich Leyel og Dauid Hanssen. Naar Thyge Brahe eller Axel Gyllenstiern og Arild Uggerup begære det, skulle de sende dem 4 eller 6 kyndige Dannemænd af Skippere og søfarende i Helsingøer eller nogle fremmede, hvis nogle, der kende Forholdene, ville paatage sig det Besvær, for at deltage i Udvælgelsen af et Sted til og Indretningen af Lygten paa Kulden. Sj. T. 15, 357 b.

— Til de højlærde i Kiøpnehafn. Thyge Brahe har berettet, at der hos ham er en ung Person, Gellius Sarcerides, en Søn af M. Johannes Sarcerides, Professor ved Universitetet, hvilken studerer Mathematik og Medicin hos ham; da han af dem har faaet

Løfte om først at faa det Stipendium, som er bestemt til 4 Studenters Underhold udenlands, og han saaledes midt i sine Studier kan blive kaldt bort fra Thyge Brahe, har Kongen bevilget, at han, naar Stipendiet maatte tilfalde ham, frit maa faa det og alligevel blive hos Thyge Brahe i nogen Tid for at fortsætte sine Studier, dog saaledes at den Tid afkortes i den Tid, Stipendiet lyder paa. De anmodes om ved forefaldende Lejlighed at ordne det saaledes. Sj. T. 15, 358. Orig.[1] i Kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. Fol. 752 c.

27. Juli (Frederiksberg). Stadfæstelse af et Mageskifte mellem Steen Bilde til Vandaas og Sognedegnen til Thulstorp og Suendstorp Sogne. Sk. R. 1, 457 b. (Se Kronens Skøder.)

— Berthel Suart, Borgemester i Helsingborg, skal formedelst Arbejdet med sin Bestilling aarlig have $^1/_2$ Læst Korn af Loftet paa Helsingborg, halvt Rug og halvt Byg. Udt. i Sk. R. 1, 458.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, da det tidligere Brev [af 22. Febr. 1564] derom er blevet fordærvet, paany bevilger, at Kapellanerne i Landtzkronne maa oppebære Præsterenten og Præstetienden af Ørie og Vaddensøe Sogne mod at gøre tilbørlig Tjeneste i Sognene baade med Gudstjeneste og Besøgen af syge; dog forbeholder Kongen sig altid at kunne gøre Forandring deri, hvis Menighedens Tarv skulde kræve det. Sk. R. 1, 458 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen afstaar al den Rettighed, som Kronen kan have til Skurup Kirke og Skurup Kirkes Præstegaard, til Gabriel Sparre til Suanholm, der i nogen Tid har ført Trætte med Coruitz Viffert paa Malmøe Slot paa Kongens Vegne om Forsvar og Herlighed til ovennævnte Kirke og Præstegaard og nu har berettet, at hans Forældre og han selv i mange Aar have haft dem som arvelig Besiddelse, samt bevilger, at Gabriel Sparre og hans Arvinger uhindret maa beholde al den Rettighed, som han selv og Kronen have haft til Kirken og Præstegaarden, baade med Alterhavre, der en Tid har været oppebaaret til Kronen, og andet, og ligesaa Degnebolet i Skurup Sogn. Gabriel Sparre og hans Arvinger skulle være forpligtede til at holde Kirken i Stand, skaffe hvad der behøves til Kirketjenesten, forsyne Sognet med en duelig Præst og Degn, naar et af Embederne bliver ledigt, dog skulle de kaldede først kendes duelige af Superintendenten, og

[1] Tr.: Rørdam, Kbhvns Universitets Hist. 1537—1621 IV. 323 f.

lade dem nyde tilbørlig Præste- og Degnerente. Kongen forbeholder sig dog, at den tidligere [11. Juli 1561] trufne Bestemmelse om Kronens Korntiende af Sognet ikke berøres heraf. Sk. R. 1, 459 [1].

27. Juli (Frederiksborg). Til Anders Bing og Pouel Huitfeld. Da Axel Uggerup har begæret 2 Gaarde i Beskerstrup [2] og 1 Gaard i Styrested i Halland til Mageskifte for 1 Gaard i Ørebygge og Gaardene Boolt og Gefuestrup i Halland og desuden tilbudt yderligere at udlægge Kronen 1 Gaard paa Bornholm, skulle de med det første besigte dette Gods med Undtagelse af Gaarden paa Bornholm og indsende Besigtelsen. Sk. T. 1, 371 b.

— Befaling til Bønderne paa Langeland om uden lang Forhaling at udrede de Restancer, som de skylde Mouritz Podebusk, da han har klaget over, at han, skønt han ofte har krævet dem, endnu ikke har kunnet faa dem. Det befales alle Herredsfogder og Delefogder at hjælpe til med at indkræve dem. F. T. 1, 448 b.

— Til Breide Rantzov. Da Mouritz Podebusk har klaget over, at en Henrick Lauritzen, der en lang Tid har tjent ham som Slotsskriver paa Trankier, men nu er svoren fredløs for et Manddrab, ikke har gjort sine Regnskaber klare og skylder ham en Hob Penge, skal han lade Mouritz Podebusk faa det af Henrick Lauritzens Gods, som findes der paa Landet; ligeledes skal han lade sin Foged hjælpe Mouritz Podebusk med at indkræve nogle Restancer hos Bønderne. F. T. 1, 449.

— Til Hendrich Belov, Albret Galskiøt, Erich Lunge og Erich Lange. Da Kongen har bevilget, at Mouritz Podebusch maa udlægge Vederlag af sit Gods i Saltgaden eller St. Nicolai Gade i Riibe for den Jord af Kirkegaarden eller anden ham ikke tilhørende Ejendom, som han har indhegnet indenfor den af ham opsatte Mur, skulle de med det første samles i Riibe og i Overværelse af Albrit Friis paa Riiberhus udlægge Fyldest af Mouritz Podebusches Gods for den Jord, som han efter de gode Mænds Dom igen skal tilbagegive. J. T. 2, 513 b.

— Til Albrit Friis. Ovenstaaende Befaling sendes ham med Ordre til at sørge for, at den ved første Lejlighed bliver efterkommet, og paase, at Mouritz Podebusch udlægger god Fyldest for den af ham indhegnede Jord. J. T. 2, 514 b.

---

[1] Tr.: Thulin, Urkunder rörande patronatsrättigheterna i Skåne, Halland och Bohuslän, 2. Afd., S. 161 f. (efter Orig. i Svanholms Arkiv). [2] Biskopstorp, Halmstad H.

27. Juli (Frederiksborg). Forleningsbrev for Jacob Seefeld til Visborrig paa Mariagger Kloster efter Hr. Jørgen Løcke. Han skal i aarlig Afgift af den visse Rente, regnet fra sidste 1. Maj, svare 1100 gl. Dlr. og gøre Regnskab for den uvisse Rente, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Han skal holde Klosteret og Møllerne i samme Stand, som de nu forefindes, dog skal Kongen betale de nødvendige Møllestene, og han maa ikke for Kongens Regning bygge noget paa Klosteret, medmindre det befales af Kongen. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han eller hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han maa selv beholde al Ladegaardens Avl og Affødning mod paa egen Bekostning at holde Ladegaarden i Stand, som den nu er, og underholde Kongen med Folk og Heste en Nats Tid, naar Kongens Vej falder dér forbi. Han skal paase, at ingen af Klosterets Ejendomme forrykkes eller formindskes, have Præsterne og Kirkerne i Forsvar og oppebære Kronens Tiende, Gæsteri og anden Rettighed, hvilket altsammen skal komme Kronen til Bedste. Findes der Bundgarnsstader, som ikke ere indskrevne i Jordebogen for en bestemt Afgift, skulle de komme Kronen alene til Bedste. Han skal underholde dem, der komme til ham med kgl. Pasbord eller rejse i Kongens Ærinde, en Nats Tid med Mad og Øl og skaffe dem god Befordring. J. R. 3, 679. Orig.[1]

— Befaling til Christoffer Valckendorff at skaffe Henning Refuentlof paa Silckeborg, der mangler et Ambolt, noget Stangjærn, Hamp, Talg og Humle til Slottets Brug, disse Ting og sende dem til Aarhus. Orig.[2]

28. Juli (—). Bestalling for Jacobus Johannis som Skolemester i Frederichsborg Skole. Han skal have god Underholdning med Mad og Øl ligesom de tidligere Skolemestre og i aarlig Løn en god engelsk Klædning og 30 enkende Dlr. Naar han har været i Tjenesten i nogen Tid og Kongen erfarer, at han har passet den flittigt, vil Kongen betænke ham med et Kannikedømme eller paa anden Maade. Sj. R. 12, 324.

— Bestalling for Hans Anderssen, der har lovet at lade sig bruge til Lands og til Vands, hvor Kongen behøver hans

[1] Tr.: Dahlerup, Mariager S. 33 ff. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 104.

Tjeneste, med en aarlig Løn af 120 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning. Sj. R. 12, 324 b.

28. Juli (Frederiksborg). Bestalling for Lydlof Petterssen, Bøsseskytte paa Kronneborg, der herefter skal holde alle Lysekroner, Lysestager, Brandjærn og andet Messingfang paa Kronneborg Slot, baade i Salen og andensteds, rent og paa egen Bekostning istandsætte hvad loddet Værk eller andet ubetydeligt der bliver brudt itu paa Messingfanget, medens Kongen derimod skal betale det, naar der bliver brudt en Arm eller et helt Værk itu eller der skal laves noget betydeligt fra nyt af paa det. Han skal have 40 gl. Dlr. i aarlig Løn. Sj. R. 12, 325.

— Befaling til Giert Rantzov og Tolderne i Helsingiør om paa Kongens Vegne at slutte en Kontrakt med Henrich Klejnsmed om for en rimelig Betaling at lave nogle Jærnbaand til de store Vinfade, Kongen har liggende i Kælderen paa Kroneborg. Da der skal laves Jærnfang til Vinduer og Døre i det Hus, som nu opmures, og Kongen nærer Betænkelighed ved, som Henrich Klejnsmed forlanger, at betale det efter den Takst, som blev fastsat, da man begyndte paa Bygningen, da det nu formodentlig er for dyrt efter de nuværende Forhold, skulle de slutte en ny, rimelig Kontrakt med ham om, hvad han skal have for hvert Vindue og hver Dør, men, hvis de ikke kunne det, betale Arbejdet stykkevis. Sj. T. 15, 358 b.

— Til samme. Kongen bifalder, at de have afskediget de Bødkere, der hidtil have lavet Baller og andre Bødkerredskaber til Byggeriet paa Kroneborg og andet Brug, da disse Redskaber ere blevne meget dyrere, end man kan købe dem for andensteds, og befaler dem at lade Bødkerarbejdet til Kælderen og Byggeriet paa Kroneborg lave hos Bødkerne i Byen og betale dem af Tolden. Sj. T. 15, 361.

— Befaling til samme om at forhandle med Stenhuggerne ved Arbejdet paa Kroneborg om at hugge Sten til det Taarn, hvori Kongen vil have sit Drejerkammer og andre Værelser, og slutte Kontrakt med dem derom, hvis de kunne blive enige om en Pris derfor af ikke over 1600 Dlr. Da det Værk, som har ført Vandet ud af Gravene, medens man har arbejdet paa Postejen, har vist sig nyttigt, skulle de betale det af Tolden efter den mellem dem og Mesteren sluttede Kontrakt. Sj. T. 15, 361 b.

28. Juli (Frederiksborg). Befaling til samme om, uansét at Schad[1] Mølle, som man har begyndt ved Halfør, foruden det, der allerede er givet ud, yderligere vil komme til at koste en 3—4000 Dlr., at fremme Arbejdet med bedste Flid og betale de fornødne Udgifter af Tolden. Sj. T. 15, 362.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd om i deres Len at købe N Øksne til Udspisningen paa Holmen ved Kiøpenhafns Slot og Orlogsskibene, selv gøre Udvej for Penge til at betale dem med, indskrive Udgiften i deres Regnskab og sende Øksnene til Kiøpenhafn. — Jørgen Skram i Drotningborge Len og Manderup Parsberge i Aarhusgaards Len hver 50 Øksne — at levere i Kiøpenhafn 8. Sept.; Lauritz Brockenhus i Nyborrigs Len og Erick Lycke i Ottensegaards Len hver 40; Erick Hardenberge i Hagenskoufs Len og Hans Jahanssen i Hindtzgaufuels Len (skulle begge have Penge til at betale Øksnene med af Tolderne i Assens og Medelfardt) hver 25; Absolon Giøe i Dallum Kloster 20; Eiller Grubbe i Vordingborge Len, Lauge Beck i Roskildegaards Len og Hermendt Juel i Kallundtborge Len hver 60; Chresten Vindt i Kiøpenhafns Len 55; Hendrich Vind i Dragsholm Len 50; Christoffer Pax i Holbecks Len 12 (hvis han ikke har Penge nok af Kongens, vil denne betale ham Pengene, naar Øksnene leveres); Borchort v. Papenhiem i Abramstrup Len 10 — at levere 24. Aug.; Hac Ulfstandt i Olleholms Len og Henning Giøe i Nykiøpings Len hver 50; Sten Brade i [Ravnsborg] Len 35; Brede Rantzov i Trannekiers Len 40 — at levere 1. Sept.; Mogens Giøe i Søluidtzborge Len 80; Johan Urne i Lyckov Len 64 — at levere 8. Sept.; Arildt Ugerup i Helsingborge Len 50; Corfitz Vefert i Malmøhus Len 40; Axel Gyllenstierne i Landtzkrone Len 25; Anders Bing i Vartbierge Len 84; Arrildt Huitfeldt i Laugholms Len 50; Pofuel Huitfeldt i Halmstadt Herred 25. Sj. T. 15, 359.

— Befaling til Hendrick Bang, Tolder i Meddelfardt, om af Tolden at levere Hans Johanssen paa Hindtzgafuel saa mange Penge, denne behøver til at betale de Øksne med, han skal købe til Kongen. Orig.

— Befaling til nedennævnte Herremænd om at møde hos Kongen i Soer Kloster 1. Aug. — Eyller Grubbe, Sten Brahe, Christoffer Pax, Lauge Beck, Niels Parsberg, Olluf Daa, Jørgen Daa, Petther Redtz og Harmen Jul med deres Hustruer og disses Jom-

[1] Soede?

fruer; Anders Dresselberg, Landsdommer, M. Christian Mackebeus, Abbed. Sj. T. 15, 361.

28. Juli (Frederiksberg). Forleningsbrev for Biørn Knudssen til Ettrup, Landsdommer i Sønder Halland, paa Giødestorp Gaard i Aarsted Herred, uden Afgift, i Stedet for Aarløssegaard i Halland, der med mere Gods var forlenet til ham for hans Landsdommertjeneste, men nu er bortmageskiftet. Sk. R. 1, 460. K.

— Befaling til Lensmændene i Malmøe, Landkrone, Gladsaxe, Laugholm og Giers Herred, Lyckov, Sølfuitzborg, Helsingborg, Vardbierg, Alleholm, Kiøpnehafn, Frederichsborg og Vordingborg Len samt Halmsted Herred om at forbyde alle Falkefængere i deres Len at udføre Falke af Riget, førend de have tilbudt Kongen d[illegible] og føre Tilsyn med dette Forbuds Overholdelse. De Falkefæ[illegible], der allerede have Falke, skulle de straks henvise til Konge[illegible]e Sk. T. 1, 372. Orig. (til Anders Bing p. Varberg).

— [illegible] Arrild Uggerup. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Jon Nielsen i Guendestrup om at faa en Gaards Eje, kaldet Thulstrup, i Vedse[1] Sogn i Giønge Herred, hvorpaa der tidligere har været Bygning, men som nu bruges under Gaarden Ubold[2], saa Kongen udover 5 Alb. i Stødpenge ingen Tynge eller Rente faar der [illegible] til Købs eller i Leje eller Fæste mod at svare Afgift og gør[illegible] Tjeneste af den som af en Fuldredselsgaard; han skal undersøge, om det er en jordegen Gaard eller en Kronegaard, og siden, saavidt det kan ske med Rette, ordne Sagen paa den for Kronen gavnligste Maade. Sk. T. 1, 372 b.

— Til samme. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Thorckil Nielssen i Vitzøe, hvori han klager over, at der gøres ham Forfang paa en Kirkejord, som han har fæstet, idet hans Naboer i en anden By ophugge hans Gærde og Lukkelse om Jorden. Kongen, der tidligere har givet ham Ordre til at hjælpe Manden til Rette og derfor ogsaa havde haabet, at denne ikke yderligere skulde have været nødt til at klage, befaler ham at lade Sagen undersøge og sørge for, at Thorckil Nielssen uden Overlast beholder den Jord, han har fæstet, men heller ikke tilholder sig mere, end han har Ret til. Han skal sende Kancelliet Besked om, hvorledes Sagen bliver ordnet, for at Kongen kan rette sig derefter, hvis der kommer yderligere Klager. Sk. T. 1, 373.

[1] Vittsjö, Gynge H. [2] Ubbalt, samme H.

28. Juli (Frederiksborg). Til Lauritz Brockenhus. Efter hans Beretning har en Skotte fra Rudkiøping paa Suinborg Marked ihjelslaaet en anden Skotte fra Rudkiøping, medens denne stod i sin Krambod, og efter sin Fængsling bekendt, at den dræbte ikke havde forbrudt sig mod ham, men at Drabet var begaaet i Drukkenskab og Forbistring, ligesom han ogsaa har beraabt sig paa, at han baade paa fædrene og mødrene Side var af fornem adelig Stamme. Da imidlertid hverken hans Drukkenskab og Forbistring eller hans Adelskab kan undskylde et saa groft og utilbørligt Manddrab, skal Lauritz Brockenhus tage Dom over ham og lade ham staa sin Ret. F. T. 1, 372 b.

29. Juli (—). Bestalling for Frederich Beringhussen som Salpetersyder. Han skal drage omkring i Sorø og Andorskouf Klostres Len, syde og samle saa meget [illegible] til [illegible]ter som muligt og levere det paa Kronneborg, hvor der af [illegible] 2 [illegible] skal betales ham 14 gl. Dlr. for hvert Centner lutret Salpeter. Det befales alle at tillade Frederich Beringhussen at opkaste Jord og Materie, som kan bruges til at syde Salpeter af, i deres Huse og Gaarde, dog saaledes, at han ikke misbruger dette Brev, og det forbydes alle andre at syde Salpeter i ovennævnte to Len. Sj. R. 12, 325 b.

— Ekspektancebrev for Erick Christofferssen paa et Vikarie i Roskille Domkirke med Forpligtelse til at lægge sig efter boglige Kunster; tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Sj. R. 12, 326.

— Til Tolderne og Toldskriverne. Da Niclas Herman, Klejnsmed, der igen fik Bestallingen paa at lave et Jærngitter omkring Posten paa Kroneborg opsagt, imidlertid har lavet noget til Byggeriet smstds., skulle de betale ham en rimelig Pris derfor og dermed give ham Afsked. Sj. T. 15, 362.

— Til Hendrich Vind. Kongen forærer ham den Tran, som er bleven bjærget fra den i hans Len indkomne Hval. Udt. i Sj. T. 15, 362 b.

— Aabent Brev, hvorved det strengelig forbydes at skyde stort Vildt paa Falster, da Kongen har bragt i Erfaring, at Adelige, der bo paa eller have Jordegods paa Falster, skyde saadant baade hvor Kronen har Lod og Del og andensteds, uanset at det er forbudt i Recessen og Falster fra Arilds Tid har været Kongens fredede

Vildtbane. De, der alligevel gøre det, kunne sikkert forlade sig paa, at Kongen ikke vil lade det gaa ustraffet hen. F. R. 1, 575[1].

29. Juli (Frederiksborg). Befaling til Henning Giøe at forkynde Forbuddet mod at skyde Adelvildt paa Falster og paase dets Overholdelse. F. T. 1, 449 b.

— Aabent Brev til Kronens Bønder i Silckeborg Len, hvorved det tillades og befales dem at udgrave og paa anden Maade ødelægge Ræve og Ræveunger, da disse ødelægge Raadyr og Lam og gøre Bønderne stor Skade paa deres Smaakræ. J. T. 2, 514 b[2].

31. Juli (Sorø). Til Arrild Uggerup. Kongen har i Anledning af hans Ønske om at faa Søluitzborg Len i Forlening ordnet det saaledes med Mogens Giøe, der havde faaet Løfte om at faa dette Len, at han har givet Afkald derpaa mod at blive forlenet med Gotland; Arrild Uggerup maa saa faa Søluitzborg Len og Peder Brade til Krogholm Helsingborg Len. Hans Begæring om, at denne Forandring maa opsættes til førstkommende 1. Maj, baade for den paabudte Skats Skyld og for Regnskabets Skyld, kan Kongen ikke gaa ind paa, da Søluitzborg Len ikke kan være uden Lensmand saa lang Tid, og har derfor givet Rentemester Christoffer Valchendorff Ordre til at tilvejebringe en Overenskomst mellem ham og Peder Brade om dette Aars Regnskab af Helsingborg Len, saa hver kan vide, hvad han skal gøre Regnskab for og betale, og siden taksere dem de to Len. Han skal straks begive sig til Kiøpnehafuen til Christoffer Valchendorff, for at alt kan blive bragt i Orden. Sk. T. 1, 369.

1. Aug. (—). Aabent Brev, at Kongen — i Anledning af at den gamle Vandpost eller Brønd i Borggaarden paa Frederichsborg er saa bygfalden, at den ikke kan bruges mere — har sluttet Kontrakt med Hermend Stenhugger om, at denne paa egen Bekostning skal lade bryde de til en ny Brønd paa Frederichsborg nødvendige hele gotlandske Sten paa Gotland og selv lade Stenene tilhugge til Brønden, baade indvendig og paa Bunden og op uden om Brønden med gennembrudt Galleri paa Brønden og en Kumme, som Vandet kan løbe i. Brønden skal være ottekantet og af samme Form som den paa Kronneborg, dog ikke med Trapper indeni som dér, men med en Trappe af hugne Sten udenom

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 356 f. [2] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VII. 105.

Brønden, tre Trin op til Galleriet, saa at Brønden bliver forhøjet paa Borggaarden, saa Vandet kan støves deri og løbe ind i Køkkenet og Bryggerset. Han skal lade Brønden hugge og staffere saaledes, at den kan vare. For dette Arbejde skal han ialt have 700 gl. Dlr., dog skal Kongen selv lade Stenene hente fra Gotland, levere dem paa Kronneborg og, naar Brønden er hugget færdig, levere den i Borggaarden paa Frederichsborg. Jochim Leist skal skaffe Hermend Stenhugger Bly, Jærn, Cement og Murmestre til at lave Fundamentet under Brønden og betale ham de 700 Dlr., naar Brønden er færdig. Sj. R. 12, 326 b[1].

1. Aug. (Sorø). Befaling til Mogens Giøe at fragte Skibe til at føre de Sten, Hermand Stenhugger lader bryde paa Gotlandt til Byggeriet paa Frederichsborg, til Helsingøer og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Udt. i Sk. T. 1, 373 b.

— Instruks for Johan Suobe, Embedsmand i Sorø Kloster, om, hvorledes han skal forholde sig med Kongens Søn Hertug Christian, saalænge denne ligger i Klosteret med sin Tugtemester: Han skal have Tilsyn med, at Hertugen i alle Maader holdes efter sin Stand, og en to eller flere Gange om Ugen gaa op til ham og se, hvorledes alt gaar. Han skal paase, at Hertugens Mad, Vin og Øl er godt, renligt og vel tillavet, og at Kokken i alle Maader retter sig efter sin aflagte Ed; der skal til hvert Maaltid, Middag og Aften, koges 8 Retter, deriblandt skulle en 3, 4 eller flere Retter være særlig vel tillavede til Hertugen selv. Christoffer Valckendorff skal, saa ofte Johan Suobe eller Hertugens Tugtemester tilsiger ham, skaffe det til Hertugens Bord og Underholdning nødvendige Vin, Sukker, Urter og andet; Johan Suobe skal i rette Tid bestille det hos Christoffer Valckendorff og efterhaanden levere det til Hertugens Tugtemester, for at denne igen kan levere Kokken det. Johan Suobe skal have Tilsyn med, at Fyrbøderen passer sin Tjeneste, og give ham Ordre til ikke alene at holde Stuer og Kamre rene, gøre Ild og rede Seng, men ogsaa holde Fade og Tallerkener rene, brede Dug, bære Mad og udføre andet forefaldende Arbejde. Det befales alvorligt Johan Suobe at lade dem af Hertugens Tjenere, der ikke passe deres Tjeneste, tilbørligt straffe med den spanske Mantel eller paa anden Maade. Det forbydes paa det strengeste baade Johan Suobe og M. Hans Michelssen at tillade nogen Adelig,

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. VI. 157 f.

hvem det end er, endsige nogen anden, at komme til Hertugen, medmindre det da er en Rigsraad, M. Christoffer Knop, Kongens Prædikant, eller Dr. Pouel Madtzen, Superintendent i Sjællands Stift, der skulle have Tilladelse til at besøge Hertugen, naar de komme did. Sj. R. 12, 327 b.

1. Aug. (Sorø). Befaling til Christoffer Valckendorf om at skaffe Johan Suaue eller Hertug Christians Tugtemester Vin, Sukker, Urter og andet til Hertugens Bord, naar de anmode ham derom. Sj. T. 15, 363 b.

— Til Peder Munck og Hack Ulfstand. Efter deres Afsejling er der kommen en, ved Navn Zacharias Kotuitz, til Kongen og har berettet, at han af Indbyggerne i Flækken ved Arnsborg Slot var sendt hid med Brev; saasnart Jørgen Farensbecks Tilhængere af Adelen have mærket dette, have de eftertragtet ham paa det stærkeste og tilsidst tvunget ham til at give sig i et Vand, hvor han med stor Livsfare er undkommen, men har mistet Brevet, dog har han nu tilstillet Kongen en skriftlig Beretning om Indholdet deraf, gaaende ud paa, at Farensbeck havde forsamlet Landskabet, paany taget dem i Ed paa sin Haand, overdraget Slottet til 4 Adelsmænd og taget streng Forpligtelse af dem paa, at de vilde holde det til hans Haand, og at han ligesaa havde forlangt af Indbyggerne i Flækken, at de skulde sværge til ham, hvilket disse have nægtet, da de ikke vilde indlade sig i noget mod Kongen, men de ere nu i Fare og bede Kongen tage sig af dem. Kongen har nu svaret, takket dem for den udviste Troskab, opfordret dem til at blive ved hermed og lovet at erkende det med al Naade. Kopier af Kotuitz's Supplik til Kongen, hans Referat af Brevet og Kongens Svar derpaa sendes dem, for at de ved forefaldende Lejlighed kunne rette sig derefter. Sj. T. 15, 362 b.

— Forleningsbrev for Coruitz Viffert, Embedsmand paa Lundegaard, paa Helnekircke Kloster, der efter Hr. von Dhons Død er hjemfaldet til Kronen og nu lagt under Lundegaard. Han skal gøre Regnskab for al den visse Rente, der altsammen skal tilfalde Kronen, og for den uvisse, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen. Endvidere maa han selv beholde al Avl og Affødning til Klosteret, men skal saa ogsaa selv lønne Folkene og bekoste hvad der anvendes paa Avlen. Sk. R. 1, 460 b.

— Forleningsbrev for Hendrich Belov til Spøtterup paa Skifuehus Len, som han nu selv har i Værge. Han skal

aarlig Afgift af den visse og uvisse Rente, beregnet fra sidste 1. Maj, svare 200 gl. Dlr., dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag, tjene Riget med 6 geruste Heste og underholde Kongen med Folk og Heste en Nats Tid, naar Kongens Vej falder der forbi. Han maa selv beholde al Ladegaardens Avl og Affødning. Han skal holde Slottet og Ladegaarden i samme Stand, som de nu ere, men maa ikke bygge noget nyt uden Ordre dertil af Kongen. Han maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han og hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han skal paase, at ingen af Slottets Ejendomme forrykkes eller formindskes, have Kirkerne og Præsterne i Forsvar og oppebære Kronens Tiende, Gæsteri og anden Rettighed af disse, hvilket altsammen skal komme Kronen til Bedste. J. R. 3, 680 b.

2. Aug. (Sorø). Forleningsbrev for Frandtz Randtzov paa Korsør Len efter Mogens Gye til Bremmersuold. Han skal svare 200 gl. Dlr. i Afgift af den visse Rente, gøre Regnskab for den uvisse, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag, og tjene Riget med 4 geruste Heste. Han maa beholde Avlen til Ladegaarden mod at underholde Kongen med Følge og Heste en Nats Tid, naar Kongens Vej falder dér forbi. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Lenet og gøre Regnskab for Indtægten deraf. Sj. R. 12, 329.

— Til Lauge Beck. Da Peder Rasmussen, der for nogen Tid siden har fæstet Kirkens Korntiende af Sueininge Sogn i Thudtze Herred, har anmodet om at faa Afgiften nedsat, fordi Tienden er bleven formindsket ved, at Frederich Fris til Hagestedt har taget 2 af sine Gaarde i Sognet for selv at bruge Avl paa dem, skal han omtaksere Tienden og sætte den for en rimelig Afgift. Sj. T. 15, 364.

— Aabent Brev, hvorved Kongen efter Raadslagning med Rigsraadet indtil videre forbyder al Udførsel af Havre, da Havren har slaaet sig meget i Aar her i Riget og der derfor kan befrygtes Dyrtid. Sj. T. 15, 366 b. Orig. i Provinsark. i Odense.

— Befaling til de Lensmænd [1], der have Købstæder i Befaling, at forkynde ovennævnte Brev i Købstæderne og paase dets Overholdelse. Sj. T. 15, 364 b. Orig. (til Niels Skram) i Kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. Fol. 608 d.

---

[1] *De opregnes alle med deres Len.*

2. Aug. (Sorø). Aabent Brev, hvorved Kongen lover Han Lindenov til Drennerup, der har bevilget Kronen sin Gaard Drennerup og sit Gods i Sønderjylland til Mageskifte og tilladt Kronen straks at overtage Gaarden med Avl og Besætning, samtidig at ville tilskifte sig hans øvrige Gods i Nørrejylland, give ham Vederlag for det hele i Øsløf Kloster og nærmest tilliggende Gods og fornøje ham for Avlen og Besætningen paa Drennerup. J. R. 3, 681 b[1].

3. Aug. (—). Til Kansler Niels Kaas, Marsk Peder Gyldenstiern og Manderup Pasberg. Da Kongen har bevilget, at Hans Lindenov paa Bergenhus til Mageskifte for sin Gaard Drenderup og sit øvrige Gods i Sønderjylland, som Kongen har ønsket at faa, og for sit Gods i Nørrejylland, som Kongen er gaaet ind paa samtidig at tilskifte sig, maa faa Øtzløf Kloster i Nørrejylland med saa meget af det tilliggende Gods, som hans Gods kan beløbe sig til, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 515 b.

— Til Malthe Jenssen. Kongen meddeler ham, at han vil bortmageskifte Øslef Kloster med tilliggende Gods til Hans Lindenov til Drenderup, for at han kan vide at rette sig derefter. Kongen vil dog betænke ham paa anden Maade, saa han ikke skal faa noget at klage over. J. T. 2, 516 b. K.

— Skøde til Steen Brahe til Knudstrup paa Jus patronatus til Nesby Sogn i Sjælland med Tienden af samme Sogn og Kronens Rettighed af 3 Gaarde og Boliger i Nesby og 2 Gaarde i Engilstofthe, der høre til Nesby Kirke, og af 1 Bol i Engilstofthe, der hører til Thiufuelsø Kirke, dog den Bestemmelse[2] uforkrænket, som Kongen har truffet om Kronens Tiende af Sognet. Steen Brahe og hans Arvinger skulle altid holde Kirken i god Stand, forsyne den med Brød, Vin, Lys og andet nødvendigt, lade Præsten nyde Præstegaarden med Præstetienden og anden Præsterente og, naar Kaldet bliver ledigt, beskikke en duelig Mand til Præst, der dog først skal kendes duelig af Superintendenten. Sj. R. 12, 329 b[3].

— Stadfæstelse for Bønderne paa Reersøe i Kallundborg Len paa den af Kongens Fader udgivne Stadfæstelse af de

[1] Derefter er indført et Brev, dat. Sorø Kloster, 3. Aug., hvorved Hans Lindenov tillader Kronen straks at overtage Drennerup Gaard med tilliggende Gods og Avl og Besætning. [2] Se Kanc. Brevb. 1551—55 S. 399. [3] Tr.: Thulin, Urkunder rörande patronaträttigheterna i Skåne, Halland och Bohuslän, 1. Afd., S. 43 ff.

Privilegier angaaende Landgilde og anden Rettighed til Kronen, som afdøde Kong Christiern har givet dem. Sj. R. 12, 331.

3. Aug. (Sorø). Befaling til Eyller Grubbe, Rigens Kansler, Sten Brahe og Henning Giøe om med det første at besigte Bønidt Hovedgaard paa Falster med tilliggende Gods, som Marsk Peder Gyldenstiern har bevilget Kronen til Mageskifte, og indsende Besigtelsen. Sj. T. 15, 366 b.

— Til Kansler Nils Kaas og Jørgen Rossenkrantz. Da Marsk Peder Gyldenstiern har begæret noget Gods i Jylland, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, til Mageskifte for sin Hovedgaard og sit Gods paa Falster, skulle de, saasnart Besigtelsen over Godset paa Falster bliver sendt dem, besigte Godset i Jylland, ligne alt Godset og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 515. K.

— Befaling til Breide Rantzov, der har indberettet, at Kronens Bønder under Tranekier have gjort gældende, at de bidtil have haft frit Bygningstømmer og Ildebrændsel i Kronens Skove, om fremdeles uden Betaling at lade dem faa dette, dog kun til deres eget Brug og efter Udvisning. F. T. 1, 449 b.

4. Aug. (Kronborg).[1] Til Koruitz Viffert. Borgemestre og Raad i Malmøe have berettet, at der i Aar i Skaane er stor Misvækst paa Byg, saa det i mange Aar ikke er faldet saa ringe ud, og at alle ville komme til at lide Mangel derpaa, saafremt der ikke bliver udstedt Forbud mod Udførsel deraf. Da Kongen ikke vil gøre noget saadant uden hans og de andre skaanske Rigsraaders Vidende og Samtykke. men dog gerne vil ramme sine Undersaatters Tarv, skal han overveje Sagen og tilskrive Kongen sin Betænkning om Raadeligheden af et Forbud mod Udførsel af Byg af den ny Afgrøde, indtil Bønderne have saaet Bygsæd eller indtil nærmere Ordre. Sk. T. 1, 373 b.

5. Aug. (Svenstrup). Skøde til Jørgen Daae til Snedinge. Sj. R. 12, 331. (Se Kronens Skøder.)

— Til Erick Valckendorff paa Høgstrup og Oluf Daa til Raufnstrup. Da Matz Erichssen til Siøgaard har bevilget Kronen sin Hovedgaard Vorgaard og sit øvrige Gods i Sønder- og Nørrejylland til Mageskifte for 12 Gaarde i Vinderup, 5 Gaarde i Brethued, 1 Gaard i Theberup[2], 2 Gaarde i Arnacke, 1 Gaard i Sommerup[3],

[1] Enten maa Datoen eller Dateringsstedet være forkert. [2] Tepperup, Merløse H. [3] Sonnerup. samme H

1 Gaard og 1 lille Bolig i Brorfeld, 1 Gaard og 1 Bolig i Igelsø, 2 Gaarde i Valedstrup, hvoraf den ene er henlagt til de 100 Studenter i Kiøpenhafn, hvilke Kongen siden vil udlægge Fyldest, 1 Gaard i Asmindrup, som hører til Roskilde Kapitel, hvilket Kongen siden vil udlægge Fyldest, og Herligheden af 1 Kirkegaard i Algestrup[1], skulle de med det allerførste besigte Godset paa Sjælland og sende Besigtelsen til Hendrich Belov og Albret Friis, der have faaet Ordre til at besigte Godset i Sønder- og Nørrejylland. Sj. T. 15, 367.

5. Aug. (Svenstrup). Til Hendrich Belov og Albrit Friis. Da Matz Erichssen til Siøgaard har begæret noget Kronens Gods i Vinderup, Brethued, Theberup, Arnacke, Sonnerup, Brorfeld, Igelsøe, Valedstrup, Asmindrup og Algestrup i Mierløsse Herred til Mageskifte for sin Hovedgaard Vorgaard, 1 Gaard og Halvparten af 1 Gaard i Vorgaard By, sin Part i Gaars Ma og Lauritztoft, 4 Gaarde og Bol ved Vorgaard, 1 Gaard og 1 Bol i Attrup[2], 2 Gaarde i Skarthued, 1 Gaard i Fagstrup, 1 Gaard i Binderup, 1 Gaard i Biert, 1 Gaard i Dalby og Halvparten i Thuedtz Mølle, 1 Gaard i Synnedrup i Ning Herred, 2 Gaarde i Horssen By i Hemersyssel, 1 Gaard i Thilstedt i Thy, 1 Gaard i Skiolborg i Hunborig Herred, 1 Gaard i Dalby[3] i Hønborre Herred, 1 Gaard i Grønfeld og 1 Gaard i Staubrand[4] paa Mols i Kalløe Len, skulle de med det første besigte Godset i Sønder- og Nørrejylland og, saasnart de faa Besigtelsen over Godset i Sjælland fra Erick Valckendorff og Olluf Daa, ligne begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 516 b. K.

— Til Niels Skram paa Hald og Kapitlet i Viborg. Da Jørgen Fris til Krastrup, hvem der paaføres Trætte paa det tiloversblevne Sebber Klosters Gods, som han har i Forlening, særlig paa Gaarden Pugdal, som Olluf Brockenhus ikke fik til Mageskifte, har anmodet om at faa de hos Viborg Kapitel værende Breve til Forsvar af Godset, befales det dem at opsøge de Breve, der angaa det omtrættede Gods, og levere ham dem mod en Reversal. Orig. i Provinsark. i Viborg.

6. Aug. (—). Til Fru Mette Peder Oxis. Da Jens Thuessen i Thierreby, der i en 24 Aar har boet paa Kronens Gaard i Thierrebye, men nu deles til Stavns af hende, fordi han er født paa en Kirkegaard, hvori hendes afdøde Husbonde har erhvervet Kronens

---

[1] Alkestrup, Merløse H. [2] Agtrup, N. Tyrstrup H. [3] Dølby, Hindborg H. [4] Stabrand, Sønder H., Randers Amt.

Rettighed, har bedet Kongen gaa i Forbøn for ham, anmoder Kongen hende om at lade ham forblive utiltalt og lade ham blive boende, efterdi hendes Husbonde, da han fik Kronens Rettighed i Kirkegaarden, ikke har gjort Fordring paa ham, men rolig ladet ham blive boende paa Kronens Gods, og han nu i saa mange Aar har boet i Gaarden og anvendt sin Formue paa dens Forbedring. Sj. T. 15, 368 b.

6. Aug. (Svenstrup). Til Anders Dresselberg. Da Hendrich Skovrider har skudt en Person, der i hans Fraværelse har været i hans Hus, søgt efter ham, slaaet hans Vinduer ud og ved anden utilbørlig Optræden forskyldt sin Død, og det kan hænde, at den dræbtes Eftermaalsmænd ville søge deres Ret paa Landstinget, forbydes det ham i saa Tilfælde at befatte sig med Sagen, da Hendrich Skovrider hverken er bosiddende Bonde eller Købstadsmand, men Kongens daglige Tjener, over hvem Kongen selv i Følge Gaardsretten vil have at beskikke Dommere. Sj. T. 15, 369.

— Befaling til Lauge Beck paa Roskildtgaard at levere Hr. Lauritz Suendtzen, Sognepræst i Dalby, 2 Pd. Korn formedelst hans Armod. Orig.

— Til samme. Kongen har eftergivet Hans Jørgenssen i Gonsemagle, der har lidt stor Skade ved Ildebrand, dette Aars Landgilde. Orig.

— Til Pouel Huitfeld, Arrild Huitfeld, Erick Gris til Hellerup og Koruitz Thott til Sandagger. Denne Brevviser Knud Jørgenssen har berettet, at han for nogen Tid siden er rejst fra Kiøpnehafns Universitet til Præsten Hr. Peder i Liungby i Halland for at være Lærer for dennes Børn og derved tjene noget til at studere videre for; her er der kommen en Karl, ved Navn Niels Remmesnider, der tidligere havde boet i Kongell i Norge, men da boede i Vardbierg, til ham og bedt ham skrive et Brev for sig efter et gammelt ubeseglet Skudsmaalsbrev. Da Knud Jørgenssen havde gjort dette uden at vide, hvad Brevet skulde bruges til, har Niels Remmesnider begivet sig til Vardbierg, ladet lave nogle falske Segl, tilhørende Undersaatter i Kongell, og dermed beseglet Brevet. Da dette blev opdaget og Niels Remmesnider straffet, blev ogsaa Knud Jørgenssen tiltalt som den, der havde skrevet Brevet, og af Borgemestre og Raad i Falckenberg dømt til at bøde til Kongen og Falckenberg By derfor. Dette mener han er uretfærdigt, da han ikke har vidst noget om Niels Remmesniders utilbørlige Hensigt, end mindre haft

noget at gøre med den falske Besegling, hvilket ogsaa Niels Remmesnider selv har bekendt for Retten, og han har derfor begæret kgl. Befaling til ovennævnte fire om at høre og paadømme Sagen. Det befales dem derfor at mødes med det første paa et belejligt Sted, stævne begge Parterne med deres Beviser i Rette for sig, dømme dem imellem og give Dommen beskreven. Sk. T. 1, 374 b.

6. Aug. (Svenstrup). Skøde til Peder Gyldenstiern, Marsk, paa Holstedbroe Biskopsgaard og dertil hørende Mølle i Holstedbroe med den dertil liggende Jord i Holstedbroe Mark, dog først at tiltræde efter Palle Jul til Strandits Død. J. R. 3, 682 b.

8. Aug. (Frederiksborg). Bestalling for Rasmus Smed i Suenstrup som Skovrider over Suenstrup Skove (med de samme Bestemmelser som i Bestallingen af 26. Maj 1584 for Jørgen von Bremen). Han skal endvidere paase, at der ikke uden Lensmandens Samtykke hugges i Skovene. Han skal i aarlig Løn af Roskillegaard have: 8 Dlr., en sædvanlig Hofklædning, 1 Pd. Mel, 1 Pd. Malt og 1 Td. Sild. Sj. R. 12, 331 b.

— Til Petter Redtz. Da Niels Parsberg til Mageskifte for sin Gaard Thrudstrup[1] har begæret Klosterets [Antvorskov] Gods i Ramsøe, men Kongen ikke ved Besked om dette Gods, skal han meddele Kongen, om Godset ligger i Fredejagten eller af andre Grunde ikke kan bortskiftes. Sj. T. 15, 369 b.

— Kvittans til Fru Chrestense Nielsdatter, Biørn Kaas's Enke, og Fru Anne Parsberg, Hans Skoufgaardtz Enke, der nu have leveret Kongen selv alt det Guld, Sølv, Klæder, Klenodier, Jordebøger og Breve, som deres afdøde Husbonder som Værger for Holger Ulfstand have haft i Forvaring. Sk. R. 1, 461.

9. Aug. (—). Instruktion om, hvorledes Jochim Leist, Embedsmand paa Frederichsborg, Hans Strollendorff, Skænk, og Caspar Marckdenner, Køgemester, skulle forholde sig med Kongens Børn paa Frederichsborg, medens Kongen og Dronningen ere paa Jagt paa forskellige Steder i Sjælland: De skulle paase, at Børnene blive holdte, som deres Stand kræver det, og at deres Mad, Vin og Øl er godt og renligt lavet; til hvert Maaltid, Middag og Aften, skal der koges 8 Retter, deriblandt 4, 5 eller flere særlig vel tillavede. Kongen vil sende Køgemesteren det Sukker og de Urter, som behøves til Børnenes Bord, hvorefter denne

[1] Truelstrup, Ramsø H.

skal udlevere det til Kokken, men passe paa, at der ikke udspises til Overflod. Til Børnene og til dem, der skulle tjene dem i Kammeret, maa der hver Dag bruges $^1/_2$ Stobken Vin, men behøves der mere til Børnene, skal det leveres dem og opskrives, for at Kongen kan faa rigtig Besked derom. De skulle paase, at Kokke, Fyrbødere og andre skikke sig tilbørligt, og lade dem straffe, hvis de vise sig forsømmelige, enten med den spanske Mantel eller paa anden Maade. Sj. R. 12, 332 b.

10. Aug. (Frederiksborg). Befaling til Lauge Beck og Niels Parsberg om at være til Stede ved Johan Suaues Overtagelse af Soer Kloster, føre Tilsyn med Overleveringen af Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og andet og give alt beskrevet fra sig. Sj. T. 15, 369 b.

— Aabent Brev, at alle Adelige og Folk, der have Kongens eget Pasbord og derfor skulle have Befordring, skulle have Vogne i Liunge i Stedet for i Sorø Kloster, da Kongen har bestemt, at hans Søn Hertug Christian skal have Bolig dér, og derfor formedelst den grasserende Sygdom ikke vil have den idelige Søgning til Sorø Kloster. Sj. R. 12, 333 b[1].

— Til Petther Redtz og Machæbeus. Da Kongen formedelst den grasserende Sygdom og af andre Grunde vil have den idelige Søgning af alle Slags Folk til Soer Kloster afskaffet, saalænge den udvalgte Prins, Hertug Christian, opholder sig dér, har han befalet Johan Suaue i Soer Kloster at sørge for, at de Folk, der skulle befordres mellem Anduorskouf og Ringsted, faa Vognskifte i Liunge uden at komme til Soer Kloster, dog maa Adelsmænd selv frit komme til Soer Kloster; de skulle derfor give dem, der skulle befordres (medmindre det er Adelsmænd i egen Person), Ordre til at skifte Vogn i Liunge. Sj. T. 15, 370.

— Til Hendrich Vind. Kongen vil herefter ikke mere holde Stod paa Ebbeløe[2] i Frederichsborg Len, har givet Magnus Suaue, Hofsinde, Halvdelen af Stoddet og bestemt, at den anden Halvpart skal sendes til Draxholm, hvorfor Hendrich Vind med det første skal lade denne Halvpart hente. Sj. T. 15, 370 b.

— Befaling til M. Christian Mackebeus at slette Kronens Bønder i Flintrup, der herefter skulle svare til Soer Kloster,

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 357. [2] Fejlskrift for: Hesselø; jvfr. Brev til Henrik Vind af 18. Aug.

af Ringsted Klosters Jordebog og i Stedet lægge Kronens Bønder i Bringstrup, der hidtil have svaret til Soer Kloster, ind under Ringsted Kloster. Udt. i Sj. T. 15, 371.

10. Aug. (Frederiksborg). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har givet Johan Suaue Ordre til at sende den blinde Liflænder, der hidtil har været underholdt i Sore Kloster, til ham, hvorefter han med et Skib skal sende Liflænderen til Kurland eller et andet Sted under Liflands Side og lade ham sætte i Land. Han skal med det allerførste skaffe Johan Suaue en god Skriver, som baade Kongen og han kunne være tjente med. Sj. T. 15, 371.

— Befaling til Petter Redtz at nedbryde Huset paa Eskestrup og igen opsætte det paa Anduorskouf til den Brug, det er bedst til. Udt. i Sj. T. 15, 371 b.

— Forleningsbrev for Adam Normandt, Kongens Jægermester, paa Orne[1] og Nybølle Birker og 7 Gaarde til Pederstrup paa Laaland, hvilket Gods han nu selv har i Værge, uden Afgift i de næste 15 Aar og fremdeles, indtil Kongen giver anden Ordre. F. R. 1, 575 b.

— Til Erick Løcke. Da Forældre og Venner ikke byde mere end 20 Dlr. til Udsoning for det Kvindfolk og hendes Broder, der ere dømte til tilbørlig Straf for at have lavet Slagsmaal for Kapitelsretten i Otthense, hvilket er en foragtelig Bod for en saa grov Forseelse, vil Kongen hellere, at de skulle straffes til advarende Eksempel for andre, dog har han, da den Person, som blev slaaet af Kvindfolket, er i Live, benaadet dem paa Livet. Han skal lade Kvindfolket hudstryge til Kagen og derefter lade hende rejse sin Vej; Broderen, der har været i Raad og Daad med hende, skal han sende til Kiøpnehafn for at blive smeddet i Lænker; hoslagt sendes ham et Brev til Christen Vind paa Kiøpnehafns Slot, hvilket han skal sende denne med bemeldte Kumpan. F. T. 1, 373.

— Til Hendrich Belov og Niels Skram. Da Fru Anne Rossenkrantz, Albret Gøies Enke, har begæret 1 Gaard i Aarup i Sønderliung Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Skierup i Koldinghus Len, som Kongen med hendes Samtykke for nogen Tid siden har lagt under Koldinghus, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 518. K.

11. Aug. (—). Til Jochim Leist. Da Kronens Bønder i

---

[1] Urne.

Thellerup[1] have klaget over at have lidt stor Skade af Sand og Kronens Bønder i Thiereby og Hagelse[2] ligesaa have klaget over, at den Digestøvning, som Kongen har ladet foretage ved disse Byer, har skadet deres Enge og Ejendom noget, skal han lade uvildige Oldinge undersøge Klagerne paa Stedet og lade dem omsætte Landgilden, hvor nogen har lidt Skade; han skal paase, at Kronen faar Fyldest af Godset, og lade den forandrede Landgilde indskrive i Jordebogen. Sj. T. 15, 372.

13. Aug. (Frederiksborg). Bestalling for M. Albret Hanssen som Kongens danske Hofprædikant og Medhjælper hos M. Christoffer Knoff, Kongens tyske Prædikant; han skal enten følge Kongen eller bo ved Frederichsborg Slot. Han skal have 200 Dlr. i aarlig Løn, 16 Dlr. om Maaneden i Kostpenge til sig selv og en Dreng, Hofklædning til sig selvanden, Foder og Maal til 2 Heste samt fri Bolig ved Frederichsborg Slot. Han faar tillige Ekspektance paa det første ledige Kannikedømme i Roskille Domkirke, tidligere Ekspektancebreve hermed uforkrænkede. Sj. R. 12, 334.

— Aabent Brev, hvorved Toldskriver i Helsingør Morthend Jenssens aarlige Løn forhøjes med 100 Dlr., at udrede af Tolden. Sj. R. 12, 334 b.

— Skøde til Harbert Echhof, Kongens Vognmester, paa en Kronens Gaard med Huse og Ejendom i Kiøpnehaufn; der skal holdes god Købstadsbygning med Tegltag derpaa. Sj. R. 12, 335[3].

— Befaling til Pouel Huitfeld at give Hendrich Frederichsen, Tolder i Halmsted, der resterer med noget Regnskab, Ordre til med det første at begive sig til Kiøbnehafn til Rentemester Christoffer Valchendorp for at gøre sit Regnskab klart og betale hvad han bliver skyldig. Udt. i Sk. T. 1, 375 b.

— Befaling til Coruitz Viffert, Axel Gyldenstiern og Hans Spegel at være til Stede ved Jørgen Urnes Overtagelse af Øuitz Kloster, føre Tilsyn med, hvad Jordebøger, Breve, Registre og Inventarium der overleveres, og besigte Klosterets og Ladegaardens Bygninger og Skovene. Udt. i Sk. T. 1, 373 b.

— Følgebrev for Arild Uggerup til Bønderne under Helsingborg Slot og til dem, der paa den gejstlige Jurisdiktions Vegne svare dertil. Udt. i Sk. R. 1, 461 b.

— Følgebrev for Peder Brahe til Bønderne under Sølf-

[1] Tollerup, Strø H. [2] Havelse, samme H. [3] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. II. 419

uitzborg og dem, der paa den gejstlige Jurisdiktions Vegne svare dertil. Udt. i Sk. R. 1, 461 b.

14. Aug. (Frederiksborg). Forleningsbrev for Peder Brahe til Krogholm paa Sølfuitzborg Slot og Len efter Christoffer von Dhona. I det første Aar skal han have Lenet paa de samme Betingelser som denne, nemlig svare 400 gl. Dlr. i Afgift af den visse Indkomst og Avlen, tjene Riget med 6 geruste Heste og gøre Regnskab for al uvis Rente, hvoraf han selv maa beholde Tredjedelen, dog forbeholder Kongen sig selv al Told, Sise og Vrag. Han skal tillige have den gejstlige Jurisdiktion i Befaling. Efter det første Aars Forløb skal han henvende sig til Kongen for at faa Besked om de fremtidige Vilkaar. Sk. R. 1, 462.

— Befaling til Hans Spegel og Johan Urne at være til Stede ved Peder Brahes Overtagelse af Søluitzborg Slot, føre Tilsyn med, hvad Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og andet han modtager, og besigte Slottets og Ladegaardens Bygninger. Udt. i Sk. T. 1, 375 b.

— Befaling til Chrestoffer Valckendorff at afsætte Borgemester Mickel Remmesnider i Kiøpnehafn, der har forsét sig i sin Ægteskabsstand, indsætte en from og kristelig Dannemand til Borgemester i hans Sted og tage ham i Ed. Skønt Kongen nok kunde have Grund til at straffe Mickel Remmesnider, har han dog eftergivet ham hans Forseelse og hvad han kunde være falden i til Kongen for den Sag. Orig.[1]

— Til Pouel Huitfeld. Kongen har af den tilsendte skriftlige Afsked set, hvad Anders Bing paa Vardbierg, Axel Gyldenstiern, Landsdommer i Skaane, og Jørgen Bilde, der af Kongen vare beskikkede til at dømme om de af Kronens Bønder i Halmsted Herred ved Kongens sidste Ophold i Lund over Pouel Huitfeld fremførte Klager, have afsagt for Rette, og har ham derefter undskyldt i den Sag. Kongen har med ikke ringe Unaade af samme Afsked set, at Klagen og Mytteriet ere anstiftede af 2 af Kronens egne Bønder i Halmsted Herred, Hans i Sponsted og Gunde i Skintheby, idet de under Boslods Fortabelse ved Vidje og Brand have stævnet Almuen til at møde paa Harpelinge og Quidbølle Sognestævner, hvor de saa have planlagt Mytteriet; endvidere have de, da de først ved Dannemænd og siden af ovennævnte gode Mænd

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 105.

selv kaldtes i Rette, ikke villet møde, men samlet sig med deres øvrige Tilhængere paa Torvet der i Byen [Halmstad] og vist sig ulydige; da saa endelig Kongens Forordnede havde faaet dem overtalt til at følge med og vilde have dem ind for Retten, have de med Magt sat sig derimod, paakaldt deres Herredsmænds Hjælp, hvortil en, ved Navn Anders i Dragerød, har givet sin Stemme, og ved saadan væbnet Forsamling ikke alene unddraget sig Retten, men ogsaa nødt Kongens Forordnede til at søge de yderste Midler mod deres Overvold. Da Kongen paa ingen Maade kan finde sig i saadant Mytteri med Vidje og Brand af sine egne Undersaatter og den hans Forordnede viste Foragt er til største Forklejnelse for hans kgl. Højhed og Reputation, skal Pouel Huitfeld gøre sig al Flid for at faa fat i Hans i Sponsted, Gunde i Skintheby og Anders i Dragerød, der have været Hovedmænd for Mytteriet, tage Dom over dem paa deres Hals og lade den eksekvere. Han skal baade spørge dem og andre om, hvem deres fornemste Tilhængere og Tilskyndere have været, baade da de anstiftede Forsamlingerne med Vidje og Brand og satte sig op mod Kongens Forordnede, og tage Dom over disse; Kongen vil saa siden give nærmere Ordre. Sk. T. 1, 375 b.

14. Aug. (Frederiksborg). Til Jacob Løjtnant. Da Kongen har erfaret, at Ladefogeden paa Gotland, Hans Palladius, og Landgildeskriveren eller Underskriveren paa Visborg, Jeppe Thuessen, have brugt meget utilbørligt Landkøb og Forprang paa Gotland og derved ikke alene forsét sig mod Visbyes Privilegier og Kongens almindelige Forordning om Handelen der paa Landet, men ogsaa i Kongens Navn og med Kongens Varer drevet Handel til egen Fordel, hvorom Kongen til sin Tid vil lade anstille tilbørlig Undersøgelse, skal han enten tage nøjagtig Borgen af dem for, at de selv og deres Gods ville blive til Stede, eller, hvis de ikke kunne stille saadan, holde dem fængslede, indtil Kongens Lensmand kommer derover, da han, hvis de undkomme, selv vil komme til at staa til Rette. Han skal indtil videre afsætte begge fra deres Bestilling. Sk. T. 1, 376 b.

15. Aug. (Kbhvn.). Til Henning Reuentlof. I Anledning af hans Indberetning om, at han nu har erhvervet Dom over de to af Erick Langes Tjenere, der have skudt to Dyr i Kronens Fredeenemærke i Lenet [Silkeborg], men ere undkomne fra Dyrevogteren, befales det ham, da de saa trodsigt trods Kongens

alvorlige Forbud ere faldne ind i Fredejagten, at kræve den yderste Straf over dem og gøre sig den yderste Flid for at faa fat i dem, for at de kunne komme til at staa deres Ret. Da han har indberettet, at der i flere Herreder ikke er jordegne Bønder nok til Sandemændstov og andre retslige Forretninger, tillades det ham i saa Tilfælde at udtage Kronbønder dertil, ligesom Skik er i andre Len. J. T. 2, 518 b. K.

16. Aug. (Kbhvn.). Licentiat Caspar Paslich maa udføre 100 Tdr. Havre til Tyskland, Kongens Forbud mod Udførsel af Havre hermed dog uforkrænket. Udt. i Sj. R. 12, 335 b.

— Livsbrev for Hendrick Møller, Husmand paa Kiøpnehaufns Slot, paa en Bod i Kongens Gade i Kiøpnehaufn; efter hans Død maa hans Hustru beholde den, saalænge hun sidder som Enke. Sj. R. 12, 335 b[1].

— Appelonie Ollufsdatter, Peder Hanssens Enke, maa indtil videre være fri for Skat, Hold, Vagt og al anden kgl. eller borgerlig Tynge. Udt. i Sj. R. 12, 335 b.

— Til Pax. Peder og Niels Krag, Borgere i Kiøpenhafn, have berettet, at de, den ene i 19, den anden i 13 Aar, have boet, skattet og skyldet i Kiøpenhafn, men nu deles til Stavns af ham, da han har faaet den Gaard i Kyndby, som de ere fødte paa. Paa deres Begæring anmoder Kongen ham om at lade dem være fri for denne Tiltale. Sj. T. 15, 373.

— Til Lauge Beck. Han skal, som tidligere mundtlig befalet, med det første lade bygge et 2 Lofter højt Hus vest for Enden af det lille Stenhus, hvor nu Lerhuset med Halmtaget staar, og lade Plankeværket omkring Ridebanen dér ved Suenstrup optage og igen opsætte omkring Abildhaven smstds.; paa Bistrup skal han inden Vinteren lade det rejste Hus gøre færdigt, lade de 16 Bindinger, der ere tilovers af det Hus, Kongen købte i Lybeck, opsætte, lade hugge 10 nye Bindinger, 2 Lofter høje, og lade alt gøre færdigt til Foraaret saa snart som muligt. Han skal lade »Aastregen« fra Nebbesø og op i Bistrup Møllesø oprense og gøre 10 Al. bred og 4 Al. dyb. Da Kongen, som han mundtlig har meddelt ham, vil have, at Bistrup Ladegaards Tilliggende, som Peder Ibsen nu bruger, og den Jord og Eng, som bruges til 8 Gaardsæder ved Bistrup, herefter skal bruges til Bistrup Ladegaard, skal

[1] Tr.: O. Nielsen, Khvns Dipl. II. 420.

han ordne det saaledes, lade al Bistrup Mark indgrave med Markgrøfter og bygge Huse ved hvert Led til Bolig for en Hyrde eller Vanggemmer; Peder Ibsen skal han sætte ind paa den hidtil til Roskyldegaard brugte Ladegaard og lade ham faa ligesaa megen Bygning og Jord som han mister; ligesaa skal han give de 8 Gaardsæder Vederlag af Roskyldegaards gamle Ladegaardsmark. De store Lader og andre store Huse paa Roskyldegaards Ladegaard, der kunne bruges ved Bistrup, skal han lade flytte did. Alle Omkostningerne ved Byggeriet skal han indføre i sit Regnskab. Han skal betale M. Hans Murmester, der har muret Grunden under det store Hus, de 20 Dlr., som Kongen har foræret ham. Han skal sælge Stoddet paa Bogenes til Bedste for Kongen. Sj. T. 15, 373 f.

16. Aug. (Kbhvn.). Til Kronens Bønder i Sømme, Thune og Ramsø Herreder. Da Kongen har befalet Lauge Beck paa Roschildegaard at lade »Aastregen« fra Nebesø op i Bistrup Møllesø oprense, skal hver Mand, naar Lauge Beck tilsiger, sende en Karl med Skovl og Spade for i 2 Dage at hjælpe til med Oprensningen. Sj. T. 15, 374.

— Bestalling for Peder Jude, Borgemester i Malmøe, som Tolder og Sisemester smstds. med samme Løn, som de tidligere Toldere have haft. Sk. R. 1, 462 b.

— Til Coruitz Viffert. Da han i Anledning af, at afdøde Hr. von Dohnas Foged har sagt til ham, at Kongen har undt dennes Arvinger dette Aars Avl, har forespurgt, hvad han skal gøre, meddeles ham, at Kongen ikke engang er bleven anmodet om noget saadant og heller ikke vil gaa ind derpaa, da Hr. von Dohna er død, før man begyndte at høste; han skal derfor rette sig efter det Brev, han tidligere har faaet derom. Da han har berettet, at han nu har istandsat Volden om Malmøe Slot paa den østre og vestre Side, men paa den søndre Side ikke kan gøre den helt færdig eller saa bred, som den burde være, formedelst et lille Røghus, som staar i den ene Side i Volden, gives der ham Tilladelse til at lade dette Hus nedtage og opsætte paa et andet bekvemt Sted. Sk. T. 1, 377.

— Til Anders Bing. Kongen vil gerne have 1 Gaard i Aabo i Vormsløf Sogn i Aarhusgaards Len til Mageskifte af Erick Gris og har, i det Haab, at han vil være villig til at afstaa den, ladet Manderup Parsbierg paa Aarhusgaard besigte den. Denne Besigtelse sendes nu Anders Bing med Ordre til at forhandle med

Erick Gris om Sagen, høre, hvad Vederlag han begærer, og, hvis det er Gods, som Kronen kan undvære, straks besigte det, ligne begge Parters Gods og indsende Besigtelserne til Kancelliet. Sk. T. 1, 377 b.

16. Aug. (Kbhvn.). Kongen eftergiver Vincentz Pederssen, forhen Byfoged i Rudkiøping, den Sum, han er kommen til at restere med i sit Regnskab, da han formedelst Fattigdom ikke kan udrede den. F. R. 1, 576.

— Til Claus Glambeck. Kongen har i Anledning af hans Begæring om, at de Øksne paa Skanderborg, som han ikke selv kan stalde, maa blive sendte til Rændersborg og Haderslef, skrevet did for at faa at vide, hvor mange Øksne der endnu kunne opstaldes der, og vil, saasnart han faar Svar, give nærmere Ordrer. Da Tømmeret til Ladegaarden [paa Skanderborg] nu er ført did og Gangbroen og Stalden ved Aakier paa det nærmeste ere færdige, skal han give Kongens Tømmermand Baltzer Ordre til med det første at tage fat paa Arbejdet paa Ladegaarden. J. T. 2, 519. K.

17. Aug. (—). Mogens Jørgenssen i Henstedvestre By og Sogn i Smørum Herred maa være fri for sit Fødested, da han nu har tilfredsstillet Christen Vind paa Kiøpnehaufns Slot derfor. Sj. R. 12, 336.

18. Aug. (Ibstrup). Aabent Brev, at Lauritz Holst i Themmerup, Søfren Lauritzen i Sundbyvestre og Niels Ollufsen i Maglebylille paa Amager, der paa egen Bekostning have opsøgt et Aalefiskeri, som ligger fra Gærdet nord for Kiøge Kro og til Mossit Klint, og have fæstet det af Christen Vind, maa beholde det indtil videre mod at svare ½ Td. Aal i aarlig Afgift til Kiøpnehaufns Slot. Sj. R. 12, 336.

— Aabent Brev, at Hollænderne i Maglebye paa Amager maa beholde det Aalefiskeri udenfor Ringebeck mellem de smaa Vejler og Sandrevet ved Pedershage, som Olluf Stercke i Siersløfvestre og Jacob Fisker i Hagerup have faaet Livsbrev paa [16. Sept. 1564], men nu have afstaaet til Hollænderne; de skulle aarlig til Mortensdag svare 1 Td. Aal til Frederichsborg. Sj. R. 12, 336[1].

— Aabent Brev, at Hollænderne i Hollænderbyen paa Amager, der have klaget over, at de ved Udskrivning af Baadsmænd

[1] Tr.: Tidsskr. f. Fiskeri III. 202.

ofte takseres over Evne, indtil videre kun skulle takseres til at udrede 30 Baadsmænd, dog skulle disse være duelige, søfarne Folk og altid holdes rede. Sj. R. 12, 337.

18. Aug. (Ibstrup). Til Hendrich Vind. Da Kongen, der tidligere [10. Aug.] har befalet ham at modtage Halvdelen af det paa Hesseløe værende Stod og holde det ved Draxholm, siden har erfaret, at det alle Vegne er knapt med Foder i Aar, bifalder han, at denne Halvpart ligesaa vel som den Halvpart, Kongen har givet Magnus Suab, Hofsinde, maa blive gaaende paa Hesseløe til Foraaret. Sj. T. 15, 374 b.

— Til Jochim Leist. Paa Anmodning af Aage Pedersen i Ballerup har Kongen bevilget, at hans Søn i Frederichsborg Skole, som han selv underholder, maa faa sin Underholdning blandt de Skolebørn, Kongen underholder dér, hvilket Jochim Leist skal paase sker, naar der bliver en Plads ledig. Sj. T. 15, 375.

20. Aug. (—). Befaling til Lauge Beck at lade Hans Lauritzen i Thierebye i Roskildtgaards Len, der formedelst Sygdom og andre Omstændigheder er bleven helt forarmet, være fri for den nu paabudte Skat og dette Aars Landgilde og sørge for at skaffe en anden, duelig Mand til Hans Lauritzens Gaard. Sj. T. 15, 375.

— Til Michel von Kramitz[1]. Kongen har eftergivet Chresten Vind paa Kiøpnehafns Slot, der hos ham har udtaget nogle Tønder Tyskøl af det, som han paa Kongens Vegne har i Befaling, alt det, som Chresten Vind maatte blive skyldig derfor til denne Dag; han skal tage Bevis af Chresten Vind for det, han har faaet, og lægge det ved sit Regnskab tillige med dette Brev. Sj. T. 15, 375 b.

— Til Christen Vind paa Kiøpnehafns Slot. Da Christen Møller i Stubbe Mølle har klaget over, at Møllen er sat for højt i Skyld, skal han lade Oldinge sætte den for en rimelig Skyld og indskrive den forandrede Skyld i Jordebogen. Orig.

— Forleningsbrev for Biørn Knudtzen, Landsdommer i Sønder Halland, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Ensløf og Brederød Sogne, kvit og frit. Udt. i Sk. R. 1, 463.

— Til Arrild Huitfeld. Da den under Laugholm Slot hørende Gaard Giødestorp i Rasted[2] Herred, som Kongen havde forlenet Biørn Knudtzen, Landsdommer i Sønder Halland, med, ikke godt

[1] ɔ: Chemnitz. [2] ɔ: Aarstad.

kan undværes fra Slottet, har Kongen i Stedet forlenet ham med Afgiften af Kronens Tiende af Enslef og Brederødt Sogne, hvilken Arrild Huitfeld derfor skal lade ham faa og igen lægge Gaarden ind under Slottet. Sk. T. 1, 379.

20. Aug. (Ibstrup). Til samme. Da Sognepræsten i Falckenberg, hvem Kongen formedelst den Skade, han i sidste Fejde havde lidt ved Ildebrand, for nogle Aar siden har undt Kronens Tiende af Skret og Vissige Sogne, nu igen er kommen til at nyde den sædvanlige Præsterente, skal Arrild Huitfeld atter lægge Tienderne under Slottet. Sk. T. 1, 378.

— Befaling til samme at eftertragte Bonden Bent Katt, der i Hr. Peder Skrams Tid har løst sig fra Galgen for Tyveri og forpligtet sig paa sin Hals til ikke at skyde Dyr, men alligevel nu har gjort det, og lade gaa hvad Lov og Ret er over ham. Udt. i Sk. T. 1, 379.

— Til Arrild Uggerup. Hoslagt sendes ham en Supplikats, hvori Hr. Niels Andersen tilbyder at afstaa ½ jordegen Bondegaard i Engelsbeck i Grefue Sogn i Bierre Herred til Kronen mod at faa nogen Frihed paa den; da Kongen ikke er utilbøjelig til at slutte en saadan Handel, hvis Gaarden da ellers er god, skal Arrild Uggerup undersøge Sagen og, hvis Kronen kan have nogen Fordel deraf, afslutte Handelen paa det Vilkaar, at Niels Andersen og Hustru maa beholde Gaarden paa Livstid, fri for Skat, Ægt og Arbejde, men mod at svare sædvanlig Landgilde; Niels Andersen skal i saa Tilfælde straks give Kronen Skøde paa Gaarden og derefter henvises til Kongen for at faa Brev paa ovennævnte Frihed. Sk. T. 1, 378 b.

21. Aug. (—). Befaling til Indbyggerne i Kiøpnehafn om at holde Claus Rytter for deres Borgemester, da han nu har aflagt Ed til Christoffer Valckendorff. Sj. R. 12, 337[1].

22. Aug. (Kollekolle). Kvittans til Petter Reitz, Embedsmand i Anduorskouf Kloster, der nu har overleveret Rustkammeret i Kiøpnehafn med deri værende Rustninger og Tøj til Staldmester Eustachius von Thimen. Sj. R. 12, 337 b.

23. Aug. (—). Befaling til Giertrud Hans Rossenous om med det allerførste at skaffe Kongen 6 eller 8 Skippd. godt Tækkekobber og saa hurtig som muligt sende det til Kroneborg, da

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. II. 420.

Kongen ikke saa hurtig kan faa det Kobber, han har bestilt andensteds, og er bange for, at der skal blive Mangel paa Kobber til Tækkeriet. Hun skal ramme Kongens Tarv ved Købet og skal faa sine udlagte Penge betalt af Tolderne, naar Kobberet kommer til Kroneborg. Sj. T. 15, 375 b.

23. Aug. (Kollekolle). Til Hermand Jul paa Kallundborg og Petther Redtz i Anderuordskouf Kloster. Da Niels Parsberg til Sandby har bevilget Kronen 3 Gaarde og 2 Huse i Thrudstrup[1], 1 Gaard i Hyenskye[2], 1 Gaard i Kalrødt i Brendinge Sogn, 1 Gaard i Kyrringe i Tostrup Sogn og 1 Gaard i Torrenved i Juderup Sogn i Tudtze Herred til Mageskifte for 2 Gaarde i Ramsø, 4 Gaarde, kaldede Fridtzgaarde, 1 Gaard, der hører til Hospitalet i Nesteed, i Bosket[3] i Sandby Sogn i Thybiergs Herred, 2 Gaarde i Vrangstrup By og Sogn, 2 Gaarde, Herligheden af 1 Gaard og Herligheden af 1 Kirkegaard i Vettersløf By og Sogn, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. Sj. T. 15, 376.

24. Aug. (Gandløse). Til samme. Da Fru Anne Parsberg, Hans Skoufgaardtz Enke, har begæret noget Gods i Skaane til Mageskifte for 1 Gaard i Falckebierig og 1 Gaard i Lundby i Falckebierigs Herred med mere Gods paa Sjælland, hvorom hun selv skal give dem nærmere Besked, skulle de med det første besigte Godset paa Sjælland og indsende Besigtelsen Sj. T. 15, 377.

— Til Axel Gyldenstiern og Coruitz Viffert. Da Fru Anne Parsbierg, Hans Skovgaardtz Enke, har begæret 11 hele Gaarde, 6 halve Gaarde, 1 Bol og 1 Gadehus i Vrams By og Sogn, Gaarden Bov, 1 Gaard i Vrams Ogerup[4], Gaarden Otterup, en halv Gaard, kaldet Nybygget[5], $^1/_2$ Gaard i Brobye By og Sogn og 1 Bol i Astrup[6] i Skaane til Mageskifte for Gods i Jylland og Sjælland, skulle de med det første besigte Godset i Skaane og indsende Besigtelsen. Sk. T 1, 379.

— Til Ofue Lunge og Niels Skram. Da Fru Anne Parsbierg, Hans Skoufgaardtz Enke, har begæret noget Gods i Skaane til Mageskifte for 1 Gaard i Røgderup[7] og hendes Part i Røgderup Mølle i Hedenstedt Herred, 1 Gaard og 1 Gadehus i Nesborg i Slet Herred, 1 Gaard i Østerbølle i Rindtz Herred, hendes Part i Alsbierggaard, 2 Gaarde og 2 Gadehuse i Atterup og 1 Gaard i

---

[1] Truelstrup, Ramsø H. [2] Hønske, samme H. [3] Buskeby. [4] Vrams-Åfvarp, S. Asbo H. [5] Nygård, samme H. [6] Åstorp, samme H [7] Røjdrup.

Fligum[1] i Han Herred, skulle de med det første besigte Godset Jylland og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 519 b. K.

24. Aug. (Gandløse). Befaling til Hermand Jul og Petther Redtz at være til Stede, naar Mogens Giøe overleverer Korsøer Slot og Len til Frantz Rantzov, føre Tilsyn med hvad Inventarium der overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden og Lenets Skove og give alt beskrevet fra sig. Sj. T. 15, 377 b.

— Bestalling for Dr. Hans Slangerup, der har studeret udenlands med kgl. Stipendium i den i Fundatsen fastsatte Tid og har gjort god Fremgang, som Professor extraordinarius i Theologi og Filosofi, da der ikke er nogen ordinær Plads ledig ved Universitetet. De Materier, som han vil læse over, skal han fastsætte med Rektors, Dekanus's og de ældste theologiske og filosofiske Professorers Raad og Vidende. Det forbydes ham under den højeste Straf at opvække unødvendige Disputatser om Sakramenterne eller andre Artikler i den hellige Skrift. Sj. R. 12, 338 b[2].

25. Aug. (Frederiksborg). Lauritz Jenssen i Veyerløsse[3], der nu er bleven blind, fritages af den Grund for Ægt og Arbejde af sin Gaard. Sj. R. 12, 338 b.

— Forleningsbrev for Jørgen Urne, Hofmarskal, paa Øfuitz Kloster efter Christoffer Borggreve von Dhona. Han skal svare 200 gl. Dlr. i Afgift af den visse Rente, Avlen og Affødningen og gøre Regnskab for den uvisse Rente, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen. Hans Regnskab skal regnes fra 1. Maj 1584. Sk. R. 1, 463 b.

— Skøde til Simen Jæger og hans ægte Livsarvinger paa den Gaard i Kolding nord op til Torvet, som Kongen har faaet af Reynholdt Meyer. J. R. 3, 683.

27. Aug. (—). Befaling til Lensmændene i nedennævnte Len at sende N Tønder Havre til Kroneborg og Frederichsborg, hvor der behøves en hel Del til Udfodring, den ene Halvdel inden Vinteren, den anden henimod Paaske og senest St. Hans Dag. Hvis de ikke have saa meget i Behold af Lenets Indkomst, skulle de købe det manglende. (I Brevet til Hendrich Brahe paa Bornholm tillige: Han maa ikke tillade, at der udføres Havre fra Born-

[1] Flegum, Ø. Han H. [2] Tr.: Rørdam, Kbhvns Universitets Hist. 1537—1621 IV. 324 f. [3] Værløse, Smørum H.

holm til Tyskland, derimod maa der indføres Havre fra Bornholm til Danmark). — Malmøe Len 2000 Tdr. Havre; Helsingborge, Kallundborge, Drotningborg, Olborge og Nykiøping Len hver 1500; Dragsholm, Aarhusgaard, Olleholm og Bornholm Len hver 1000; Nyborge Len 500 og Abramstrup Len 300 Tdr. Sj. T. 15, 378.

27. Aug. (Frederiksborg). Befalinger til Gert Rantzov og Jochim Leist om at modtage Havren. Udt. i Sj. T. 15, 379.

— Befaling til Albrit Friis om at skaffe denne Brevviser saa megen Fisk med tilbage, som Pether Redtz i Anduorskouf Kloster og Johan Suaue i Soer Kloster give Ordre til, og indskrive Udgiften i sit Regnskab. J. T. 2, 520 b.

— Befaling til Lensmændene i Jylland og Fyen om hver at købe N Skippd. godt Flæsk til Brug paa Orlogsskibene, Kiøpnehafns Slot og Holmen, lade slagte de Kronen tilkommende Oldensvin og sende alt Flæsket til Kiøpnehafn, saasnart Vandet bliver aabent. J. T. 2, 520 b.

— Til Ofue Lunge og Godslaf Buddi. Da Godske Fris har begæret Gaardene Bleckgra[1], Førshav og Hegaard[2] og 1 Bol i Sønderby i Jesmarck Sogn i Huetbo Herred til Mageskifte for 2 Gaarde i Mallø[3] og Ottendeparten i Gaarden Hersnap i Viby Sogn paa Hindtzholm og 1 Bol i Fiellerup By og Sogn i Nør Herred i Jylland, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 521.

28. Aug. (—). Niels Isse i Haufuelsøgaard i Frederichsborg Len, der har klaget over, at han besværes meget med at køre Ved, 190 Læs om Aaret, til Frederichsborg, maa i Betragtning af sin Alderdom indtil videre være fri for de 90 Læs. Sj. R. 12, 338 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Johan Suaue i Soer Kloster endnu ikke har faaet Forleningsbrev paa Klosteret, hvilket Kongen har bevilget ham paa samme Betingelser som Petther Redtz, og der siden dennes Forleningsbrevs Udstedelse kan være sket Forandring med de Folk, der holdes i Klosteret, og deres Løn, sendes der ham en Fortegnelse, som Johan Suaue har tilstillet Kongen, over de Folk, der før hans Tid holdtes og endnu holdes i Klosteret, og deres Løn med Ordre til af Kancelliet i Kiøpenhafn at forlange en Kopi af Petther Redtz Forleningsbrev, sammenholde

[1] Bleggrav. [2] Hedegaarde. [3] Maale, Bjærge H., Fyen.

det med Fortegnelsen og sende Kongen skriftlig Besked om, paa hvilke Betingelser Johan Suaue skal have Klosteret. Sj. T. 15, 379.

28. Aug. (Frederiksborg). Til Jochim Leist. Kronens Bønder i Melløsse i Strø Herred have berettet, at de Diger og Dæmninger, som Kongen har ladet opkaste for det Vand, der løber frem for Ebbelholt, have voldt dem stor Skade, idet Vandet opstøves paa deres Enge og deres Græsbrugning i den søndre Vang forringes. Kongen har i den Anledning bevilget, at det Tab af Eng, de have lidt, maa blive afkortet i deres Landgilde, og befaler ham med det første at lade Oldinge taksere Tabet og omsætte Landgilden og siden lade Jordebogen forandre. Sj. T. 15, 379 b.

— Befaling til Coruitz Viffert paa Malmøe Slot om af Loftet at levere Throuels Aagessen, der er falden ned af et Hus paa Lundegaard og er bleven vanfør, saa han herefter ikke kan arbejde, $^1/_2$ Pd. Korn. Orig.

29. Aug. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da han endnu ingen Besked har givet i Anledning af Kongens tidligere Skrivelse [6. April] om Skriverskæppens Oppebørsel af Kronen og Skrivernes Lønning med Penge, fordi han ikke har kunnet faa nogen rigtig Besked af Skriverne angaaende Skriverskæppen, og Tiden stærkt nærmer sig, da der maa træffes en endelig Bestemmelse, befales det ham alvorligt at skaffe sig Besked om Skriverskæppen, særlig i Regnskabslenene, som Kroneborg, Frederichsborg, Anderuorskouf, Sore, Kallundborg, Kolding, Skanderborg og andre, siden fastsætte en Skriverløn paa en 100 Dlr. eller derunder i Forhold til Skriverskæppens Størrelse og Skriverens Arbejde og sende Kongen Besked, for at der derefter kan blive udstedt en Forordning. Sj. T. 15, 380.

30. Aug. (—). Befaling til Tolderne og Toldskriverne i Helsingør at købe og levere den tyske Prædikant[1] i Helsingør det ham i hans Bestalling tillagte Ved og betale ham hans Løn. Sj. T. 15, 391.

— Til de samme. Da Jørgen Laubenwolf, Kobberstøber i Nurnberg, der har lavet Kobberværket til Posten paa Kroneborg, mener endnu at have noget til gode derfor, skulle de, naar hans Fuldmægtig henvender sig til dem, gennemgaa hans Regnskab og, hvis han med Rette har noget til gode, betale ham. Sj. T. 15, 391.

---

[1] Herman Maltan.

30. Aug. (Frederiksborg). Til de samme. Efter Anmodning af Jochim Lest paa Frederichsborg befaler Kongen dem at holde det hos dem til Frederichsborg bestilte Salt i Forraad, indtil Jochim Lest sender Bud efter det, og ikke lade det blive anvendt til det norske Fiskeri eller andet Brug. Sj. T. 15, 391 b.

— Til de samme. Hoslagt sendes dem en Seddel paa det Klæde og andet, som Kongen har faaet hos Thomes Thennecker, med Ordre til at betale hvad Kongen efter Sedlen endnu skylder ham. Sj. T. 15, 392.

— Befaling til Axel Gyldenstiern om der i Landet at skaffe Kongen 2 Møllestene til Møllen ved Frederichsborg, hver 8 Spænd tværs over og 3 Spænd i Tykkelsen, og 2 Møllestene til Hafle[1] Mølle, hver 8 Spænd tværs over og 2 Spænd i Tykkelsen, og med det første sende dem hid. Det, han giver for Møllestenene, skal blive afkortet i hans Afgift af Villandtz Herred. Sk. T. 1, 380.

— Til Lauge Beck. Kongen har befalet Christoffer Valchendorff at sende saa mange Mursten som muligt fra Kiøpenhafn til Byggeriet paa Kroneborg; da Vind og Vejr let kunne forhindre, at de kunne sendes til Skibs, befales det ham, efterdi det er meget magtpaaliggende, at Stenene komme til Kroneborg, for det Tilfælde, at de skulle sendes med Vogne, at lade de nærmest ved Kiøpenhafn boende Roschyldgaards Bønder hver køre et Læs Mursten til Kroneborg, da Kronens Bønder under Kiøpenhafns Slot vanskeligt alene kunne besørge dette Arbejde i en Fart. Sj. T. 15, 380 b.

— Til Arrild Uggerup. Da der behøves en hel Mængde Mursten til Byggeriet paa Kroneborg, hvilke i Tide maa skaffes, for at Byggeriet ikke skal blive forsinket, og Hendrich Ramel i den Anledning har overladt Kronen nogle Tusinde Mursten, som han har staaende ved Beckeskouf, skal han straks lade Kronens Bønder under Aahus føre disse Mursten til det nærmeste Ladested og i Aahus, Syluitzborg og de andre Købstæder deromkring samt hos Bønderne fragte Skuder til at føre Stenene til Kroneborg; han skal meddele Lensmanden dér, hvad han lover i Fragt, hvilket saa skal blive betalt Skipperne af Tolderne. Sk. T. 1, 380.

2. Sept. (Paa Jagten i Kundsby). Til Lauge Beck paa Roschildegaard. Kongen har eftergivet Rasmus Jenssen i

[1] Havelse Mølle, Lynge-Frederiksborg H.

Thudze, der resterer med to Aars Landgilde, Halvparten af denne Restance. Orig.

5. Sept. (Frederiksborg)[1]. Befaling til Johan Thaube om straks i nogle gode Mænds Overværelse at overlevere Gabriel Sparre Dalbye Kloster med Jordebøger, Breve, Registre og Inventarium. Udt. i Sk. T. 1, 380 b.

6. Sept. (Knudsby). Aabent Brev, at alle, der bo udenfor Prestøe, men have Gaarde, Huse, Boder, Haver, Jorder og Ejendomme i Byen, nyde Købstadfrihed dertil og uhindret nyde Leje, Afgrøde og Nytte af dem, herefter skulle gøre borgerlig Tynge og Besværing af deres Ejendomme lige med de i Byen boende, hvilket flere have vægret sig ved. Da Byen ligger paa en alfar Vej for alle, der skulle ind i eller ud af Landet, forefalder der nemlig megen Vognægt og Hold af Bøsseskytter, Baadsmænd og kgl. Tjenere. Vægrer nogen sig herved, maa Borgemestre og Raad gøre Udlæg i Lejen eller Afgrøden af deres Ejendomme. Sj. R. 12, 339[2].

—[3] Til Kansler Niels Kaas. Da der i Jylland, Fyen, Sjælland og Skaane er en hel Del unge Adelspersoner, der ikke have været forskrevne til Hertug Christians Hylding, har Kongen ment, om det ikke kunde være raadeligt at lade alle saadanne, der ere myndige, møde paa et bestemt Sted for at hylde Hertugen, og udbeder sig hans Betænkning derom. Sj. T. 15, 392.

7. Sept. (—). Peder Aagessen i Vindboholt, der paa egen Bekostning har forbedret sin Gaard, saa vejfarende Folk kunne faa bekvem Bolig deri, maa til Gengæld være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og al anden Tynge i de næste 10 Aar, for at han yderligere kan forbedre Gaarden. Sj. R. 12, 339 b.

[Omtr. 7. Sept.][4] Aabent Brev, hvorved Kongen i Betragtning af Borgemester i Kiøge Peder Pederssens tro Tjeneste mod Riget og Byen bevilger, at hans Hustru Alhed Pouelsdatter, hvis hun overlever ham, maa være fri for Skat, Hold, Vagt og al anden kgl. og borgerlig Tynge, saalænge hun sidder som Enke, og lover at ville forsvare hende, hvis nogen vil gøre hende Uret. Sj. R. 12, 340.

8. Sept. (Knudsby). Aabent Brev, hvorved Kongen — i An-

---

[1] Enten maa Datoen eller Dateringsstedet være forkert. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 358 f. [3] Sj. T. har ved en Fejlskrift: 1586. [4] Brevet er udateret, men indført mellem Breve af 7. og 8. Sept.

ledning af Klager fra Skomagerne i Nestuid over, at mange Bønder rundt omkring Byen lave Sko og Støvler og ikke alene sælge dem til hinanden, men ogsaa begive sig til Nestuid med dem og sælge dem der — paabyder, at herefter ingen Skomagere eller Bønder paa Landsbyerne maa indføre Sko eller Støvler til Nestuid, enten paa Torve- eller Markedsdage, og sælge dem der, og at Bønderne heller ikke maa sælge Sko eller Støvler, forarbejdede i deres egne Huse eller paa egen Bekostning, til hinanden eller til andre. De, der føre Sko og Støvler til Nestuid for at sælge dem dér, skulle have forbrudt hvad de have med at fare og desuden bøde til Kronen og Byen derfor; de Bønder, der lade lave Sko og Støvler og sælge dem til hinanden, skulle tiltales og straffes af Lensmanden, hvis det er Kronens Tjenere, og af deres Herskab, hvis det er Adelens Tjenere; hvis nogen ser gennem Fingre med sine Tjenere, vil Kongen gribe til Midler, der nok skulle forhindre saadan ulovlig Handel. Skomagerne i Nestuid skulle til Gengæld holde deres Haandværk godt ved Magt, saa Folk kunne faa Sko og Støvler hos dem til en rimelig Pris. Det skal være enhver Bonde tilladt paa egen Bekostning at lade lave Sko og Støvler til sig selv, sin Hustru, sine Børn og sine Tjenestefolk og efter Recessen være tilladt Skomagere at bo paa Landsbyerne og baade arbejde for Bønderne og selv paa egen Bekostning lave Sko og Støvler og sælge disse til Bønderne og andre. Sj. R. 12, 340 b[1].

9. Sept. (Knudsby). Kvittans til Eyller Grubbe, Embedsmand paa Vordingborg, paa 400 gl. Dlr. af den sidst paabudte Pengeskat, hvilke han nu har leveret Kongen. Sj. R. 12, 341 b.

— Livsbrev for Peder Holdst paa Skoufmøllegaard, som han nu selv har i Værge, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge. Sj. R. 12, 341 b.

—[2] Befaling til nedennævnte om til den i deres Gældsbrev fastsatte Tid eller senest til Juledag at tilbagebetale Kongen de Penge, som de have laant af ham, da han til Omslaget skal betale en stor Sum Penge. — Frederich Hube 6300 Dlr.; Peder Gyllenstiern 2000 Dlr.; Hack Ulfstand 1000 Dlr.; Steen Brahe 850 Dlr.; Axel Brahe 700 Dlr.; Ditrich Guldsmed i Ottense 600 Dlr.; Christen Krabbe 500 Dlr.; Johan Rud 400 Dlr.; Kaptejn Dyring[3]

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 359 ff. [2] Sj. T. har ved en Fejlskrift: 1586.
[3] ɔ: Durham.

300 Dlr.; Frantz Rantzov 200 Dlr.; Detlef Holck 150 Dlr. og Petther Apotheker 100 Dlr. Sj. T. 15, 393.

9. Sept. (Knudsby)[1]. Befaling til Jochim Leist alvorligt at foreholde Kromanden i den ny Kro ved Frederichsborg og Borckart von Sastede, der have laant henholdsvis 400 og 110 gl. Dlr. af Kronen, at de endelig maa betale Pengene, da Kongen skal bruge dem til det kommende Omslag, med det første erklære sig om, hvad Kongen kan sætte sin Lid til, og mane deres Forlovere, hvis de selv ikke betale. Sj. T. 15, 392 b.

— Til Bønderne i Brusk, Anst, Holmindz og Jerlof Herreder. Da der næsten alle Vegne i Koldinghus Len er indtaget og omgærdet en hel Del Lykker og Haver, dels til Enghaver, dels til Hopper og andet Kvæg, og Skovene forhugges til Upligt til Gærder og Lukkelser, har Kongen for at skaane Skovene bestemt, at Lensmanden paa Koldinghus i Forening med de bedste Herredsmænd i hvert Herred skal undersøge Forholdene med disse Lykker og Haver; hvor det viser sig, at Bønderne uden stor Skade kunde frede Skovene, saa ingen Mands Fæ eller Kvæg kunne gaa deri, før alles Græs er slaaet og ført ind, skulle disse Enghaver og Lykker afskaffes og almindeligt Hegn og Skaansel forordnes; hvor der ikke saaledes kan hegnes og fredes, skulle Bønderne grave en Grøft for Skovene, hvor Marken støder op til dem, i Overensstemmelse med Kongens aabne Brev om, at Grøfter skulle graves og Gærder afskaffes i Koldinghus Len. Lensmanden skal lade de Bønder straffe, der vise sig ulydige. J. R. 3, 683 b[2].

— Jørgen von Bremen, der tidligere er sat til at passe paa, at der ikke skydes eller ødelægges Dyr i Kronens Skove i Jerlof Herred, skal tillige paase, at der intet hugges i Kronens Skove i Jerlof og Holmindtz Herreder uden Lensmandens Samtykke og Udvisning af Skovfogderne, og at hverken disse eller andre udvise noget til Hugning, som kan være til Skade for Skoven. J. R. 3, 684 b.

— Bestalling for Ciriacus Hune, der skal passe paa Kronens Skove i Brusk og Anst Herreder (ligelydende med Bestalling af 26. Maj 1584 for Jørgen von Bremen). Han skal endvidere paase, at der ikke uden Lensmandens Samtykke hugges i Skovene. Som Løn skal han, uden Indfæstning, have en Gaard i

[1] Sj. T. har ved en Fejlskrift: 9. Marts 1586. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 361 f.

Bramdrup, fri for al Afgift og Tynge, men skal saa paa egen Bekostning holde en Hest til at beride Skovene med. J. R. 3, 685.

9. Sept. (Knudsby). Til Hendrich Belov. Han har indberettet, at han nu lader de Borgere i Kolding tiltale, der have indtaget noget af Kronens Jord, og formener, at en Del af Jorden vil blive tilbagedømt til Kronen, samt at flere Borgere, der have opført Bygninger paa saadan Jord, dels ønske at købe Jorden af Kronen, dels ere villige til for en billig Pris at afhænde Bygningerne til Kronen, hvilke saa efter hans Mening kunde bruges til Kongens Haandværksfolk. Det befales ham at købe Bygningerne paa de Ejendomme, der ligge bekvemmest for Kongens Haandværksfolk, og sælge de andre Jorder. J. T. 2, 522 b. Orig.

11. Sept. (Vordingborg). Aabent Brev, at ingen Landsbyskomagere maa føre Sko eller Støvler til Kiøpnehaufn for at sælge dem, og at Bønderne deromkring ikke maa lade lave Sko eller Støvler og sælge dem til hinanden indbyrdes. Udt. i Sj. R. 12, 342[1].

— Befaling til Axel Gyldenstiern og Coruitz Viffert om til den 20. Sept. at sende Holger Ulfstandtz Foged, der har dennes Gods i Befaling, til Kiøpnehafn for at gøre hans Regnskab klart. Udt. i Sk. T. 1, 380 b.

13. Sept. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen — der under sit Ophold i Vordingborg og Leckinge Len af en stor Del af Kronens Bønder er overløben med Klager over, at de ere satte for større Landgilde, end deres Gaardes Ejendom kan taale, hvilke Klager dog for de flestes Vedkommende ere uden Grund, ligesom ogsaa flere ved deres egen Forsømmelse og Uvillighed ere Skyld i deres Uformuenhed, saa Kongen nærer nogen Betænkelighed ved at tilstede nogen Forandring i den fra Arilds Tid sædvanlige Landgilde — alligevel, da nogle Gaarde virkelig ere satte til for høj en Skyld og derfor nu staa øde, medens der i samme By er Gaarde, som have for megen Ejendom i Forhold til deres Landgilde, giver Eyller Grubbe Ordre til at undersøge de Gaardes Forhold, hvis Indehavere have klaget, og, hvor Gaarde i samme By enten have for megen eller for lille Landgilde i Forhold til deres Ejendom, i Forening med uvildige Dannemænd gøre Forholdene ligelige mellem dem paa Ejendom eller Landgilde, hvorledes det

---

1 Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. II. 421.

nu bedst kan ordnes; hvor nogle Gaarde ere satte til for stor en Skyld og der ikke kan raades Bod derpaa ved Naboernes Hjælp skal han lade Landgilden omsætte efter uvildige Oldinges Tykke og lade Jordebogen forandre, dog skal han overalt paase, at den ikke skér Kronen Uret ved disse Forandringer, og at der ingen Forandring sker, hvor det ikke er nødvendigt. Sj. R. 12, 342.

13. Sept. (Vordingborg). Livsbrev for Christoffer von Dresden paa den Kronens Gaard i Lundby i Vordingborg Len, som han nu selv har i Værge, med al den Ejendom, som laa dertil, da Kronen fik Gaarden til Mageskifte af Knud Steenssen, men nu er udlagt til Bønderne, samt den paa Lundby Mark byggede Vejrmølle, uden Landgilde, Ægt og Arbejde. Han skal have fri Ildebrændsel og Gærdsel i Kronens Skove til Gaarden efter Udvisning af Skovfogden og skal være forpligtet til at beride de Kronens Skove, han har i Befaling, og paase, at der ikke skydes eller ødelægges Vildt deri, saafremt han ikke vil have dette Brev forbrudt. Sj. R. 12, 343.

— Til Eyller Grubbe. Da Kongen vil, at Christoffer von Dresden skal have al den Jord, som Knud Steenssen har brugt til Lundbygaard, baade den, der nu bruges dertil, og den, der nu er udlagt til Bønderne i Lundby, skal han igen lægge den sidste ind under Lundbygaard og, hvis Bønderne have faaet deres Landgilde forhøjet, igen nedsætte den. Sj. T. 15, 393 b.

— Oluf Reber i Knudtzbye, der er beskikket til Skovfoged over Skoven smstds., skal være fri for at svare Landgilde af sin Gaard, saalænge han er Skovfoged. Sj. R. 12, 344.

— Aabent Brev, at Peder Rasmussen, Møller i Kronens Mølle ved Sophiholm, der er sat til at have Tilsyn med Kronens Abildhave ved Sophiholm, hvor han ikke alene skal røgte de gamle Træer, men ogsaa pode og ympe med unge Træer, indtil videre maa være fri for 1 Pd. Mel af sin aarlige Landgilde og for al Tiltale for det Pd. Mel, som han i Henhold til Kongens mundtlige Tilsagn ved dennes sidste Ophold der i Landet, da han overtog ovennævnte Tjeneste, siden den Tid ikke har svaret, men nu er bleven tiltalt for, fordi han ikke havde Brev derom. F. R. 1, 576 b.

— Befalinger til Steen Brahe og Hack Ulfstandt om hver at købe 15 Læster Ærter i deres Len til Udspisningen paa Orlogs-

skibene og paa Holmen og sende dem til Kiøpnehafn senest inden Mortens Dag. F. T. 1, 450.

13. Sept. (Vordingborg). Lignende Befaling til Bonde Morthenssen, Tolder i Rudby, om 10 Læster Ærter. F. T. 1, 450 b.

15. Sept. (Ballerup). Til Christen Skeil til Fussingøe, Malthi Jenssen til Hollumgaard, Landsdommer i Jylland, Loduig Munck til Quistrup og Niels Jonssen til Thostelund. Nogle Kronbønder i Tholstrup og Uldberg have klaget over, at Anders Skriver i Ulstrups Mølle og Møllestøvning gøre Skade paa deres Ejendom, hvorefter Jørgen Skram og Jacob Seefeld som Lodsejere og Sagvoldere paa Kronens Vegne efter Kongens Ordre have tilbudt Anders Skriver at være med til at udtage en kgl. Befaling til nogle gode Mænd om at dømme i Sagen. Da han er gaaet ind herpaa og de i Forening have udtaget dem, skulle de med det første mødes paa Aastederne, undersøge Sagen, afsige Dom deri og give den beskreven. Hvis nogen faar lovligt Forfald og ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. K.

18. Sept. (Ibstrup). Til Chresten Vind paa Kiøpnehafns Slot. Peder Frantzen, Anders Ibssen, Morten Ibssen og Anders Olssen i Lidøfue[1] i Kiøpnehafns Len have berettet, at de tidligere have været Roschilde Kapitels Tjenere og da hver har faaet 1 Læs Hø paalagt, hvilket de ogsaa godvillig have givet, da de til Gengæld have været forskaanede for Ægt og Arbejde; men efterat de ere bortskiftede til Kronen, er Høet blevet regnet som ret Landgilde, uagtet de ikke have mere Ejendom end de andre Kronens Tjenere i Byen og de nu maa gøre samme Ægt og Arbejde som disse. Han skal undersøge Sagen og, hvis deres Beretning er rigtig, fritage dem for Høet og slette dem for det i Jordebogen. Orig.

19. Sept. (Kbhvn.). Befaling til nedennævnte Lensmænd om at sende Gryn, Brød og Ærter til Kiøpnehafn til Udspisningen paa Orlogsskibene. — Christiern Vindt i Kiøpenhafns Len 6 Læster Gryn; Lauge Beck 6 Læster Gryn; han skal tillige fremsende det Brød, som han tidligere har faaet Ordre til at lade bage, for at der ikke paa Holmen eller Skibene skal blive Mangel paa Brød, og levere Christoffer Pax paa Holbeck $4^1/_2$ Læst Rug til at bage Brød af; Borchort v. Papenheim 30 Læster Brød; Christoffer Pax paa Holbeck 20 Læster Brød; Steen Brahe og Hack Ulfstand hver

[1] Ledøje, Smørum H.

15 Læster Ærter, Bonde Morthenssen, Tolder i Rødtbye, 10 Læster Ærter — alt at levere inden Martini; Herman Jul 6 Læster Gryn og 60 Læster Brød; Henning Giøe 10 Læster Gryn — at levere inden Jul; Hendrich Vind paa Dragsholm 6 Læster Gryn og 60 Læster Brød — at levere inden Kyndelmisse [2. Febr.]; Manderup Parsberg og Jørgen Skram hver 60 Læster Brød og 6 Læster Gryn — at levere til Midfaste; Anders Bing 8 Læster Gryn — at levere til Paaske; Ofue Lunge 70 Læster Brød og 6 Læster Gryn — at levere til Voldermisse [1. Maj]. Sj. T. 15, 394. Orig. (til Lave Beck).

19. Sept. (Kbhvn.). Kvittans til Fru Anne Krabbe til Østergaard, Axel Viffertz Enke, paa hendes Regnskab for hendes Mands Indtægt og Udgift af Nyborg Len, Eskebierge Gaard og Stiftets Indkomst i Nyborg Len fra 1. Maj 1571 til 1. Maj 1579, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter og for det af Eskildt Giøe modtagne og til Lauritz Brockenhus overleverede Inventarium. Hun blev 50 Dlr. skyldig, som hun betalte til Rentemester Christoffer Valckendorff. F. R. 1, 385.

— Kvittans til samme paa hendes Regnskab for hendes Mands Indtægt og Udgift af Olborghus Len og Vendelbo Stift fra 1. Maj 1579 til 1. Maj 1580, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter og for det af Jens Kaas modtagne og til Biørn Anderssen overleverede Inventarium. Hun blev intet skyldig. J. R. 3, 686 b[1].

20. Sept. (—). Befaling til Christoffer Valckendorff at give Eyller Grubbe, Rigens Kansler, Kvittans for dette og det foregaaende Aars Afgift af Thryggeueld Len, som Kongen har eftergivet ham til Erstatning for, at han paa egen Bekostning har bygget noget paa Thryggeueld Gaard. Sj. T. 15, 395 b. Orig.[2]

— **(Ibstrup).** Til Hendrick Belov. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Hr. Anders Nielssen, Sognepræst i Jelling, om at maatte faa det Stykke Eng i Reskierdt ved Vedle, som afdøde Borgemester i Vedle Fingd Jesperssen havde, mod at svare sædvanlig Afgift deraf. Da Kongen ikke ved, hvorledes det forholder sig med denne Eng, overdrages det Hendrick Belov at

---

[1] Derefter er indført en Kvittans, dat. 21. Sept. 1584, fra Erik Lange til Kronen paa 850 gl. Dlr., som Steen Brahe til Knudstrup, der skyldte Kronen denne Sum, har betalt ham: Pengene skulle afkvittes i det Beløb, som Kronen skal betale Erik Lange til førstkommende Omslag for Solvig Gaard og Gods. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 105.

undersøge Sagen og ordne den paa den for Kronen gavnligste Maade. J. T. 2, 523. K.

21. Sept. (Kbhvn.). Aabent Brev, hvorved Kongen efter Raadslagning med Rigets Raad indtil videre forbyder al Udførsel af Byg af den ny Grøde fra Skaane, Halland, Blekinge, Sjælland, Laaland og Falster, da der sidste Sommer i disse Landsdele har været stærk Misvækst paa Byg; derimod skal det være tilladt at udføre det gamle Byg og Malt, som maatte være i Forraad fra tidligere Aar. Sj. T. 15, 396[1].

— Befaling til Lensmændene[2] i ovennævnte Landsdele og paa Bornholm (dette gældende alt Korn) om at forkynde ovenstaaende Brev og paase dets Overholdelse. Sj. T. 15, 396 b.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd straks at sende N duelige Savskærere til Kiøpnehafn til Rentemester Christoffer Valckendorff, da Kongen har Brug for saadanne paa Holmen; Kongen vil give dem en til hver enkelts Duelighed og Flid passende Dagløn. — Eyler Grubbe i Vordingborg Len, Herman Jul i Kallingborge Len, Lauge Beck i Roschyldegaards Len og Christen Vindt i Kiøpenhafns Len hver 4 Savskærere; Olluf Bille i Turebye Len og Christoffer Pax i Holbeck Len hver 2; Coruitz Viffert i Malmøehus Len og Arrild Uggerup i Helsingborge Len hver 4; Axel Gyldenstiern i Landtzkrone Len 2; Lauritz Brockenhus i Nyborgis Len og Erich Løcke i Ottensegaards Len hver 4; Axel Brahe i Rugaards og Hans Johanssen i Hintzegafuels Len hver 2. Sj. T. 15, 397 b.

— Lignende Befaling til nedennævnte Købstæder om straks at fremsende Tømmermænd. — Kiøpnehafn 12 Tømmermænd; Kiøge, Nestvidt, Skelskøer og Kallundtborge hver 4; Prestøe, Vordingborge, Holbeck og Nykiøping i Otz Herred hver 3; Malmøe 8; Landtzkrone og Idstedt hver 4; Helsingborge, Threlleborg og Sømmershafn hver 3; Aahus 2; Suinborg, Assens, Faborrig, Medelfar, Boense og Kierteminde hver 4; Aarhus 6 og Randers 4. Sj. T. 15, 398.

22. Sept. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at der i Husene og Boderne udenfor Kiøpnehaufn indtages løse og letfærdige Partier, uden at det undersøges, hvorfra de komme, og hvorledes deres Forhold er, hvilket medfører, at der findes mange utilbørlige Personer deriblandt og undertiden finder megen utilbørlig

---

[1] Det indførte Brev er stilet til Skaane. [2] De opregnes alle med deres Len.

Handel Sted med Drukkenskab, Løsagtighed, Tyveri og Manddrab — strengelig paabyder, at alle, der have Huse og Boder udenfor Kiøpnehaufn, skulle møde, naar de tilsiges, for Borgemestre, Raad og Byfogden med de Folk, de have i deres Huse og Boder, og gøre Rede for dem; Hovedmanden, hvem Huse og Boder tilhøre, skal forpligte sig for sin Husmand og Kvinde, at de skulle skikke sig ærligt og tilbørligt og ikke med deres Vidende indtage eller herberge løse og letfærdige Folk. Ligesaa skal enhver, der paany vil bortleje sine Boder og Huse eller indtage nye Folk deri, møde med dem hos Borgemestre, Raad og Byfoged og afgive Forpligtelse for dem. Den Husejer, der forser sig herimod, skal bøde 20 Mk. til Kronen og 20 Mk. til Byen, ligesom ogsaa de Folk, der opholde sig i hans Huse, uden at give Besked, skulle straffes enten paa deres Gods efter deres Formue eller paa Livet, med Fængsel eller paa anden Maade. Da mange af Adelen have Huse og Boder udenfor Kiøpnehaufn og ikke ere saa nær, at de selv kunne have Tilsyn med de Folk, de have boende deri, skulle Borgemestre, Raad og Byfoged én Gang om Aaret kalde alle dem, der bo i Adelens Huse og Boder, for sig, undersøge deres Forhold og foreholde dem, at de maa skikke sig tilbørligt og ikke indtage løse Folk hos sig. Sj. R. 12, 344 b[1].

22. Sept. (Kbhvn.). Aabent Brev, hvorved Kongen — i Anledning af Klager fra Indbyggerne paa Møen over, at der, naar nogen ikke er tilfreds med de paa Herredsting, Byting eller Landsting afsagte Domme, søges Udflugter af Modparten og Dommeren, over hvis Dom der klages, idet disse foregive, at saadanne Sager derefter ikke kunne paadømmes andensteds end for Kongen og Rigsraadet paa en almindelig Herredag, hvorfor Sagerne der fra Landet ikke kunne komme for paa Sjællands Landsting uden særlig kgl. Skrivelse til Landsdommeren derom — paabyder, at naar nogen mener sig forurettet ved en paa Herredsting, Byting eller Landsting paa Møen afsagt Dom, maa Sagvolderen og Dommeren indstævnes[2] til Sjællandsfar Landsting, hvor Landstingsdommeren saa skal være pligtig til at indstævne Sagen og paadømme den. Sj. R. 12, 345 b[3].

— Befaling til Peder Munck at forkynde ovenstaaende Brev

---

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. II. 421 f. Secher, Forordninger II. 364 ff. [2] Sj. R. har: indstævne, men der maa sikkert læses: indstævnes. [3] Tr.: Secher, Forordninger II. 363.

paa Herredsting, Byting og Landsting paa Møen, for at Indbyggerne kunne rette sig derefter. Sj. T. 15, 399.

22. Sept. (Kbhvn.). Befaling til Anders Dresselberg at forkynde samme Brev paa Sjællandsfar Landsting og siden holde det i god Forvaring. Sj. T. 15, 399 b.

— Aabent Brev, at det nordre Kapel ved Ringsted Kirke herefter skal være Domhus, da der hidtil ikke har været noget bestemt Domhus, hvori der kunde holdes Landsting. Sj. R. 12, 346.

— Til Fru Karen Friis, Biørn Andersens Enke, og Biørn Andersens Arvinger. Da Biørn Andersen i Følge sit derom udgivne Brev som Landsdommer i Sjælland har oppebaaret nogle Penge til et Domhus for Ringstedt Landsting og beholdt dem hos sig indtil nærmere Anfordring og Kongen nu har givet Ordre til Indretningen af et Domhus, skulle de levere Pengene til M. Christian Macabeus, der skal anvende dem til Domhuset. J. T. 2, 523 b. K.

— Til Coruitz Viffert. Da M. Niels Huid, Superintendent i Lunde Stift, i Anledning af, at Kongen har givet Fru Karen Gyldenstiern, Jørgen Marsuins Enke, Jus patronatus til hendes Sognekirke, Ødelef[1] Kirke, har indberettet, at Kronens Tiende af dette Sogn er henlagt til Lunde Skole til fattige Degnes Underhold, og begæret, at Skolen i Stedet maa blive betænkt med en anden Tiende, skal Coruitz Viffert undersøge, med hvad Besked Tienden er henlagt til Skolen, og, hvis den er henlagt til Skolepersoners Underhold, udlægge Skolen en anden ligesaa god Krontiende i Stedet, som ikke er henlagt til andet Brug, og sende Kongen skriftlig Besked, for at denne kan træffe de videre fornødne Foranstaltninger. Sk. T. 1, 380 b.

— Mageskifte mellem Erick Norby til Lindskouf og Kronen. F. R. 1, 385 b. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Christoffer Michelssen til Lundbeck og Kronen. J. R. 3, 687 b. (Se Kronens Skøder.)

23. Sept. (—). Skøde til Lauge Beck til Førsløf paa en øde Jord ved Roskille, som fra Arilds Tid har hørt til Sortebrødre Kloster, og hvorpaa Sortebrødre Klosters Ladegaard har staaet. Sj. R. 12, 346 b.

25. Sept. (Frederiksberg[2]). Til Christoffer Valckendorff. Kon-

---

[1] Ölef, Vemmenhøgs H. [2] Sj. T. har ved en Fejlskrift: Sorø.

gen har bestemt, at hans Drabanter herefter skulle blive paa Kroneborg og besørge Tog og Vagt dér ligesom de andre Soldater i Stedet for, at de hidtil ikke have haft noget at bestille, naar de ikke have passet paa Kongen; deres Maanedspenge og anden Løn skulle dog som hidtil betales dem af Rentekammeret, ikke af Tolden. Sj. T. 15, 399 b.

25. Sept. (Frederiksborg). Befaling til samme at sætte Dalbye Kloster, som Gabriel Spare skal have i Forlening, for en rimelig Afgift og sende Kongen en skriftlig Fortegnelse derpaa. Udt. i Sj. T. 15, 399 b.

— Følgebrev for Gabriel Sparre til Kronens Bønder under Dalby Kloster. Udt. i Sk. R. 1, 465 b.

— Befaling til Axel Gyldenstiern og Coruitz Viffert at være til Stede ved Gabriel Sparres Overtagelse af Dalby Kloster, føre Tilsyn med, hvad Jordebøger, Breve, Registre og Inventarium han modtager, besigte Klosterets og Ladegaardens Bygninger og Skovene og give alt beskrevet fra sig. Udt. i Sk. T. 1, 381.

26. Sept. (—). Til Coruitz Viffert. Da Fabian, Borggreve von Dohne, der er kommen ind i Riget for at modtage Arven efter sin afdøde Broder Christopher, mener at kunne gøre Krav paa Erstatning for Sæden til Helnekircke og den derpaa anvendte Omkostning, skal Coruitz Viffert betale ham hvad Sæden kan beløbe sig til og indskrive det i sit Regnskab. Han skal give Christopher von Dohnes Fogder paa Gaarden Ordre til straks at gøre Fabian von Dohne Regnskab deraf og hjælpe denne til at faa de ham tilkommende Restancer hos Bønderne. Han skal lade Fabian von Dohnes Gods føre ned til det Sted ved Søsiden, denne ønsker. Sk. T. 1, 381 b.

— Til Fru Heilvig Hardenberg. Som hun husker, var der til sidste Herredag indstævnet en Trætte mellem hende og Fru Idde Munck, Hr. Oluf Nielssens Enke, angaaende nogen Ejendom, som hun havde ladet indhegne til sit Enemærke fra 4 af Fru Iddes Gaarde i Øster Hessing, hvilken Sag Kongen har opsat i det Haab at kunne forlige dem. Kongen har saa formaaet Fru Idde til at tilbyde hende Godset i Øster Hessing og sit øvrige Gods i Suaning Sogn til Mageskifte for noget af hendes Gods, der ligger 3, 4 eller flere Mile fra hendes Gaard, men hun har erklæret ikke at være tilbøjelig til nogen Handel. Fru Idde har derefter begæret enten at blive hjulpen til en endelig Besked eller at faa en ny

Stævning. Da Kongen nødig ser Strid mellem Adelen og derfor ogsaa stadig er villig til at mægle, anmodes hun om at stille sig imødekommende med Hensyn til Mageskiftet og lade Kongen vide, hvad hun vil, for at denne kan vide, hvad han skal gøre, hvis Fru Idde yderligere henvender sig til ham i denne Sag. F. T. 1, 373 b.

26. Sept. (Frederiksborg). Forleningsbrev for Henrich Belov, Embedsmand paa Koldinghus, paa Skifuehus Slot og Len efter Gregers Ulfstand. Han skal svare 300 gl. Dlr. i Afgift af den visse Rente fra sidste 1. Maj af, gøre Regnskab for den uvisse, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag, og tjene Riget med 6 geruste Heste. Han maa selv beholde al Slottets Avl og Affødning og skal have den gejstlige Jurisdiktion i Befaling, oppebære al Indtægten deraf og indbetale den altsammen til Kronen. Han skal holde Slottet i Stand, som det nu er, men maa ikke bygge noget nyt derpaa uden Kongens Tilladelse. J. R. 3, 691 b.

27. Sept. (—). Berent Prenger i Rostock maa sisefrit indføre 20 Læster Rostockerøl i Riget. Udt. i Sj. R. 12, 347.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd om med det første at købe N gode Øksne foruden dem, de tidligere have faaet Ordre om, og N gode Lam og saa snart som muligt sende dem til Kiøpnehafn, da der er Brug for en stor Mængde til Udspisningen paa Holmen og Orlogsskibene. De skulle lægge Pengene ud af Slottets Indtægt og indskrive Udgiften i Regnskabet. — Jørgen Skram i Drotningborge Len 60 Øksne; Manderup Parsberg i Aarhusgaard Len 40 Øksne og 150 Lam; Lauritz Brockenhus i Nyborg Len 30 Øksne og 150 Lam; Erick Løcke 50 Øksne og 200 Lam; Abselon Giøe i Dalum Klosters Len 16 Øksne og 100 Lam; Erick Hardenberch i Hagenschoufs Len 20 Øksne, hvortil Tolderen i Assens skal levere ham Penge; Hans Johanssen i Hindtzgafuels Len 20 Øksne, hvortil Tolderne i Assens og Medelfart skulle levere ham Penge; Chresten Vind i Kiøpnehafns Len 60 Øksne og 150 Lam; Eiller Grubbe i Vordingborge Len og Lauge Beck i Roskyldegaards Len hver 60 Øksne og 300 Lam; Hendrick Vind i Dragsholms Len 40 Øksne og 200 Lam; Hermand Jul i Kallundborge Len 60 Øksne og 200 Lam; Borckert von Papenhiem i Abramstruppe Len 10 Øksne og 60 Lam; Christoffer Pax i Holbecks Len 15 Øksne og 100 Lam, hvilke skulle betales ham ved Leveringen, hvis han ikke

har Penge nok af Kongens; Olluf Bilde [i Tureby Len] 150 Lam, hvilke skulle betales ham ved Leveringen; M. Machabeus i Ringstedt Klosters Len 150 Lam; Henning Giøe i Nykiøpings Len og Hack Ulfstandt i Olleholms Len hver 40 Øksne og 100 Lam; Steen Brade i Rafnsberge og Haldstedt Klosters Len 30 Øksne og 100 Lam; Breide Rantzov i Thranekier Len 30 Øksne; Coruitz Viffert i Malmøhus Len 50 Øksne og 400 Lam; Axel Gyldenstiern i Landtzkrone Len 25 Øksne og 100 Lam; Arrild Ugerup i Helsingborge Len 60 Øksne og 200 Lam; Anders Bing i Vardbierge Len 60 Øksne; Arrildt Huitfeld i Laugholms Len 40 Øksne; Pouel Huitfeld i Halmstedt Herred 20 Øksne og 100 Lam; Peder Brade i Sølfuitzborge Len og Johan Urne i Lyckov Len hver 60 Øksne. Sj. T. 15, 400.

27. Sept. (Frederiksborg). Befaling til Hendrich Bang, Tolder i Medelfart, om af Tolden at levere Hans Johanssen paa Hindtzgafuel Penge til at købe 20 Øksne for. Orig.

— Følgebrev for Thage Krabbe til en Bonde i Sletterød, en i Hafuegaard, en i Branderød, en i Laugholm og en i Trelleborg. Udt. i Sk. R. 1, 466.

28. Sept. (—). Tilladelse for Niels Søfrenssen, Borger i Kiøpnehaufn, til under det næste Sildefiskeri i Norge at bunkesalte to Skibsladninger løse Sild og sejle til Nederlandene eller andenstedshen for at sælge dem, dog skal han være forpligtet til at købe Sildene af de Fiskere og Købmænd, der have svaret deres Aaresild og anden Rettighed til Kronen, og svare Kongens Tolder sædvanlig Told af Sildene. Sj. R. 12, 347.

— Lignende Tilladelse for Christen Christenssen i Kiøpnehaufn og Johan Mariaborg, hver lydende paa én Skibsladning. Udt. i Sj. R. 12, 347 b.

— Bestalling for Johan Mariaborg, der har lovet at tjene Kongen, hvor denne vil sende ham inden- eller udenlands, med en aarlig Løn af 100 Dlr. og 2 Hofklædninger. Sj. R. 12, 347 b.

— Til nedennævnte Købstæder og andre. Da Kongen har bragt i Erfaring, at mange af de Baadsmænd, som de stille, ere lidet duelige, men alligevel, uagtet der gives dem samme Løn som Kongens andre Baadsmænd, løbe deres Vej af Tjenesten, naar det behager dem og der er mest Brug for dem, skulle de, naar saadanne Baadsmænd komme hjem og ikke have nøjagtigt Pasbord om, at de med Venskab ere forløvede af Tjenesten, lade dem

fængsle, give Byfogden Ordre til at tiltale dem og tage Dom paa deres Fingre, hvormed de have svoret Kongen tro Tjeneste, om, hvorvidt de have forbrudt sig eller ej, og siden lade Dommen eksekvere eller sende dem til Kiøpnehafns Slot. Byfogden skal ogsaa tiltale de Borgere, der tage saadanne af Tjenesten rømte Baadsmænd i deres Tjeneste. — Kiøpnehafn, Kiøge, Heddinge, Prestøe, Vordingborg, Skelskøer, Holbeck, Nyekiøpping, Hollænderbyen paa Amager, Stege, Nestuidt, Roskilde, Kallundborg og Korsøer i Sjælland; Malmøe, Landtzkrone, Helsinborg, Sømmershafn, Ydstedt, Falsterbo med Skanøer, Aahus, Halmstedt, Laugholm, Vee, Vardbierg og Threelborge i Skaane; Kierteminde, Svenborge, Assens, Medelfard, Faaborrig, Rudkiøping paa Langeland, Bogense og Nyborge i Fyen; Nachskouf, Stupekiøping, Nyekiøping, Saxekiøping og Nyestedt i Smaalandene; Riibe, Randers, Aarhus, Horsens, Vedle, Ebbeltoft, Skaufuen, Kolding, Aalborg, Grindov, Thystedt, Hofbro, Høringe, Skifue, Sebye, Lemuig, Varde, Nykiøping og Ringkiøping i Jylland; Samsøe, Endelave, Thierrøe, Lye, Biørnøe og andre omliggende Øer, Langeland, Serøe ved Dragsholm, Peder Brahe [i Sølvitsborg Len] og Johan Urne i Lyckov Len. Sj. T. 15, 402[1]. Orig. (til Vejle) i Provinsark. i Viborg.

28. Sept. (Frederiksborg). Skøde til Jørgen Suab til Haridtzløf. F. R. 1, 388 b. (Se Kronens Skøder.)

— Tilladelse for samme til at indløse det Gods i Fyen fra Hans Spigel til Borebye, som Anders Emickssen tidligere havde i Pant. Naar han har indløst Godset, vil Kongen give ham Livsbrev derpaa og paa 2 Gaarde i Skoufby, mod at han lader Pantesummen falde. F. R. 1, 390.

— Befaling til Hans Spegel at overlevere Jørgen Suob det Gods i Skame Herred i Fyen, som han har i Pant, med de Breve og Forskrivninger, han har derpaa, naar Jørgen Suob møder hos ham med dette Brev og vil betale ham Pantesummen. Sk. T. 1, 381 b.

— Hr. Hans Stage, Sognepræst til St. Hans Kirke i Otthense, maa indtil videre oppebære de saakaldte Vikariepenge, der svares af nogle Gaarde i St. Hans Sogn, til sit Underhold. F. R. 1, 389[2].

— Aabent Brev, hvorved det lille, nu ledige, Agedrup Sogn

[1] Tr.: Secher, Forordninger II, 366 f. [2] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 377 f.

i Nærheden af Otthense med al Præsterenten henlægges til Kapellaniet ved St. Knudtz Kirke i Otthense til Forbedring af Kapellanens Underhold; han skal gøre Sognefolkene tilbørlig Tjeneste. Kongen forbeholder sig dog at forandre denne Bestemmelse efter forefaldende Lejlighed. F. R. 1, 389 b[1].

28. Sept. (Frederiksborg). Til Erick Løcke. Da Kongen gentagne Gange har bevilget en Hjælp af alle Landsbykirker paa Fyen og Langeland til Istandsættelsen af St. Knudtz Kirke i Otthense, men der endnu aldeles ikke for det første Tilskuds (»Forlags«) Vedkommende er gjort Rede for, hvilke Kirker der have ydet det og hvilke ikke, hvilket er til stor Skade for Kirken, befales det ham, der jo tidligere har faaet Ordre til at opkræve Hjælpen, straks at aflægge et klart Regnskab for det første Tilskud med klar Angivelse af, hvem der endnu restere med noget, og sende Kongen og Kirkeværgerne for St. Knudtz Kirke et Eksemplar hver. F. T. 1, 374 b.

— Livsbrev for Fru Karene Skeel, Peder Munckis Hustru, paa de Kronens Gaarde i Manne og de to Enstedgaarde, Agdrup i Vester Brønderslef Sogn og Ladegaard i Thie Sogn, alt i Jersløf Herred, som hendes Mand nu har i Forlening, uden Afgift, hvis hun skulde overleve sin Mand. J. R. 3, 692 b.

— Til Jørgen Rossenkrantz og Mandrup Parsbierg. Da Ofue Juel, Embedsmand paa Aggershus, har bevilget Kronen 1 Gaard i Hesselballe i Aarhusgaards Len til Mageskifte for noget af Kronens Gods i Inderup, skulle de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 2, 524. K.

29. Sept. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Kronens Bønder paa Møen ofte have klaget over deres Fattigdom og anmodet om at faa den Told, de skulle svare af det Kvæg og de Heste, som de udføre, nedsat noget, fordi de nu, naar de nødes til at udføre og sælge deres Kvæg og Heste, ikke kunne faa mere for dem, end de skulle give i Told, skal han meddele Kongen, hvad Tolden paa Møen omtrent beløber sig til, og hvad han mener, at Kongen kan bevilge Bønderne. Sj. T. 15, 403 b.

— Til Lensmændene[2] ved Søsiden. Da Tolderne ved Sildefiskeriet i Norge have klaget over, at mange Fiskere, der besøge

[1] Derefter er med en anden Haand tilføjet: Dette forskrevne Brev blev for nogen skellig Aarsage afslaget. [2] De opregnes alle med deres Købstæder.

dette, rømme, naar de have taget Tegn og betalt Tegnpenge, uden at svare Aaresild eller anden Rettighed, hvorved Kronen lider megen Skade, skulle de nøje undersøge, om de Folk fra deres Len, der have været ved Sildefiskeriet, ved deres Hjemkomst have Bevis af Tolderne for, at de have betalt deres Aaresild, Tegnpenge, Told og anden Rettighed, og, hvis dette ikke er Tilfældet, lade dem tiltale, i Købstæderne ved Byfogden, paa Landet ved deres Fogder, og enten afgøre Sagen i Mindelighed eller tage Dom; de skulle ogsaa tiltale de Skippere, der have ført saadanne Folk med sig fra Norge. Sj. T. 15, 403 b.

29. Sept. (Frederiksborg). Befaling til [Borgemestre og Raad i] Købstæderne[1] om ved deres Medborgeres Hjemkomst fra Sildefiskeriet i Norge at undersøge, om de have Bevis af Tolderne for at have betalt deres Aaresild og anden Rettighed, og, hvis det ikke er Tilfældet og de ikke ere formuende nok til at kunne staa til Rette derfor eller kunne stille Borgen for sig, da lade dem fængsle og give Byfogden Ordre til at tiltale dem, saa de enten afgøre Sagen i Mindelighed eller blive dømte; ligesaa skulle de befale Byfogden at tiltale de Skippere, der have ført saadanne Folk med sig fra Norge. For at kunne vide bedre Besked skulle de altid paa Raadhuset holde et klart Register over de Borgere i Byen, der besøge det norske Sildefiskeri. Sj. T. 15, 405 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff at give Dyebrant Dompenicht den ham i Følge hans Bestalling tilkommende Løn og Hofklædning, da han jo er Kongens Tjener ligesaa vel som en anden Hofsinde og tjener Kongen flittigt. Sj. T. 15, 407.

— Til Abbedissen i Maribo Kloster. For nogen Tid siden henvendte hun sig til Kongen angaaende den Klosteret tilhørende Ø Lindholm, som Kongen har undt Hans Johanssen til Gaufnøe; Kongen, der dengang ikke vidste, paa hvilke Vilkaar Hans Johanssen havde faaet Øen, har nu ladet Sagen undersøge og deraf set, at han har faaet den uden Indfæstning og som arvelig Besiddelse til Gaufnøe, men mod at svare den sædvanlige aarlige Afgift, 1 Td. Smør, til Klosteret, hvilken han erklærer ogsaa at have tilbudt hende. Hun skal derfor lade ham beholde den og modtage Afgiften af ham. Kongen vil saa til Gengæld betænke hendes og

---

[1] De opregnes alle.

Klosterets Bedste mere, end den ringe Indfæstning kan beløbe sig til. F. T. 1, 450 b.

30. Sept. (Frederiksborg). Bestalling for Christoffer von Dresden, der skal føre Tilsyn med, at der ikke skydes eller ødelægges Dyr i Kronens Vildtbane i Vordingborg Len. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Vildtbanen ofte overstrejfes af forskellige, særlig af Albret Beck til Beldringe og hans Folk, baade med Skytter og Hunde, befaler Kongen ham, hvis han træffer Albret Beck eller nogen anden, adelig eller uadelig, Husbonde eller Knægt, i Færd med at skyde Dyr eller gaaende med langt Rør i Kronens Vildtbane, hvori de ingen Lod eller Del have, at gøre sit Bedste for at faa fat i dem og føre dem til Vordingborg Slot; hvis han ikke kan overmande dem og de ej heller ville følge med ham eller give Besked, skal han have Lov til at skyde et Lod i dem; hvis han heller ikke paa den Maade kan faa fat i dem, skal han følge efter dem, se at faa at vide, hvem de ere, og melde det til Lensmanden. Han maa ikke se gennem Fingre med nogen, da han saa selv vil komme til at staa til Rette. For hver, som han griber i eller kan overbevise om ovennævnte Overtrædelser, skal han have 40 gl. Dlr. Han maa skyde de Hunde, som han træffer i Kronens Skove. Han skal være Lensmanden paa Vordingborg lydig, der skal anvise ham, hvor vidt hans Befaling skal strække sig, og maa ikke under den højeste Straf selv skyde Dyr eller forurette Kronens Bønder. Han skal i aarlig Løn have 15 gl. Dlr. og 10 Dlr. til en Hofklædning og 10 Dlr. i Maanedspenge til sig selv og en Hest. Lensmanden paa Vordingborg skal skaffe ham Bolig paa et bekvemt Sted ved Skovene. Sj. R. 12, 348.

— Lignende Bestalling for en anden Skovrider i Vordingborg Len. Udt. i Sj. R. 12, 349 b.

— Lignende Bestalling for en Skovrider i Roskille Len, dog nævnedes der heri ikke noget om Albret Beck. Udt. i Sj. R. 12, 349 b.

— Til Eiller Grubbe og Lauge Beck. Da Kongen har bragt i Erfaring, at hans Vildtbane, som han ikke uden stor Bekostning har tilforhandlet sig som Endel, trods hans Formaninger og Forbud alligevel overstrejfes af Skytter og Hunde, særlig af Albret Beck til Beldringe og hans Skytter, har han endelig set sig nødsaget til at gribe til de Midler, der kunne gøre Ende paa saadan Foragt og Ulydighed, og sat medfølgende Karle til at have Opsigt med

Vildtbanen i Overensstemmelse med deres Instruks. De skulle i Henhold til Kongens Aftale med dem anvise disse Karle deres Omraade, skaffe dem en bekvem Bolig, levere dem Løn og anden Underholdning og haandhæve dem i deres Tjeneste. Sj. T. 15, 407 b.

30. Sept. (Frederiksborg). Forleningsbrev for Gabriel Sparre paa Dalby Kloster, uden Afgift til 1. Maj; inden den Tid skal han sende en klar Jordebog over Klosterets Tilliggende til Rentekammeret, hvorefter saa de fremtidige Forleningsvilkaar skulle fastsættes. Sk. R. 1, 466.

— Til Biørn Saxtrup. Biørn Knudtzen, Landsdommer i Sønder Halland, har berettet, at han har giftet sig anden Gang med Fru Boel Axelsdatter, der tidligere var gift med Aage Olssen og i dette Ægteskab har Børn, hvis Gods og Løsøre Biørn Knudtzen og hans Hustru indtil nu have siddet inde med, da ingen vil høre Regnskab derfor og ingen af Børnenes vederhæftige Frænder ville paatage sig Værgemaalet; da dette er Biørn Knudtzen og hans Hustru til meget Besvær og i Fremtiden kan afstedkomme megen Trætte og Urigtighed, har han anmodet Kongen om at beskikke en Værge for Børnene, i hvilken Anledning Kongen befaler Biørn Saxtrup, der er Børnenes Slægtning og kendt med Forholdene, at overtage Værgemaalet og i alle Maader varetage Børnenes Tarv. Sk. T. 1, 382.

— Aabent Brev, at Baltzer Barthelssen, Kongens Tømmermand, der en Tid lang har tjent Kongen og lovet fremdeles at gøre det, herefter skal have i aarlig Løn 33 gl. Dlr. 1 Ort og en sædvanlig Hofklædning samt til sin Husholdning 4 Pd. Rug, 8 Pd. Malt, 1 Td. Smør, 1 Okse, 4 Svin og 5 Faar og Lam af Skanderborg Slot, hvor han skal have sin Bolig. Naar han sendes andenstedshen for at arbejde, skal Kongen skaffe ham Underholdning og Seng, men udover sin Besolding skal han ingen Dagløn have. For ovennævnte Løn skal han ogsaa udføre det almindelige Arbejde, der forefalder ved Skanderborg Slot, men skal der bygges noget særligt, skal der sluttes Kontrakt med ham. J. R. 3, 693.

— Til Claus Glambeck. Kongen bifalder den af ham med Baltzer Tømmermand sluttede Kontrakt om Opførelsen af en Ladegaardsbygning ved Skanderborg Slot, hvorefter Baltzer skal opføre en Lade paa 35 Bindinger, et Kohus paa 35 Bindinger [og et Øksenhus] efter den Længelse, som de i Skovene huggede Bjælker have, Bjælkerne til Laden 23 Al., til Ko-

huset 20 Al. og til Øksenhuset 16 Al., latte alle 3 Huse, lave Lofter over Kohuset og alle udvendige Døre, alt for en Betaling af 600 Dlr., $1^1/_2$ Læst Rug, $1^1/_2$ Læst Malt, 2 Tdr. Smør, 1 Læst Sild, 4 Skippd. Flæsk og 4 Øksne. Han skal lade Arbejdet begynde med det første, paase, at det bliver godt udført, og efterhaanden, som det skrider frem, levere Baltzer Pengene og Fetaljen. Da der efter hans Beretning mangler 100 Tylter Deler og 4000 Stenlægter til dette Arbejde, har Kongen, der under Ofue Juls Ophold her nede har givet ham Ordre til at bestille en stor Mængde Deler til Kongen, befalet ham deraf at lade Claus Glambeck faa 100 Tylter Deler og desuden de 4000 Stenlægter, naar han sender Skibe derefter. Da han har berettet, at han, fordi Foderet har slaaet sig stærkt i Aar, ikke kan stalde alle de Øksne, han har, og anmodet om, at en 200 af disse maa blive sendte til Haderslef, Rendersborg og andre Len for at blive opstaldede der, da det er gode Staldøksne, har Kongen forhørt sig hos Lensmændene paa Rendersborg og Haderslefhus og faaet den Besked, at der udover deres egne Øksne allerhøjst kan staldes en 100 Øksne paa Rendersborg; derhen har Kongen saa sendt sine egne Øksne og Affødninger paa Ladegaardene i Frederichsborg og Kroneborg Len; Claus Glambeck maa derfor selv ordne det med sine Øksne paa den for Kronen fordelagtigste Maade. J. T. 2, 524 b.

30. Sept. (Frederiksborg). Befaling til samme at give de Folk, der have begyndt at bygge ved Skanderborg Slot og have tækket med Straatag, men alligevel ville sætte store Skorstene i Husene, Ordre til enten at tække med Tegltag eller opgive at have Skorsten og Ildsted i Husene eller helt opgive at bygge, da der ellers kan befrygtes Ildebrande, som kunne komme til at ødelægge de omkringliggende Huse, som Kroen, Jægergaarden, Staldgaarden og andre. Da der skal holdes et sælsomt Hus med Borde, Bænke, Døre og andet, som er efterladt i Gemakkerne i Kroen, idet man ikke alene dels brænder, dels stjæler deraf, men ogsaa nedbryder Spiltovene i Stalden, tager Laasene af Dørene osv., skal han, for at ikke det, som én Gang med stor Bekostning er anskaffet, skal blive ødelagt, have Opsigt hermed og sørge for, at Døren holdes lukket, og at der holdes Opsyn med alt baade i Gemakkerne og Stalden. J. T. 2, 526.

1. Okt. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen, da Hendrick, Peder og Ofue Brahe nu have givet deres Broder Thyges Banemand

Eyller Krausse til Egholm Lejde fra nu af til 14. Dag efter Hellig Trefoldigheds Søndag, ogsaa for sit Vedkommende giver ham frit Lejde til i denne Tid at opholde sig her i Landet og inden dens Udløb frit begive sig tilbage til sit Behold, dog maa han ikke i den Tid forgribe sig mod nogen. Sj. R. 12, 350 b[1].

1. Okt. (Frederiksborg). Befaling til Chrestopher Valckendorp om med det allerførste at skaffe Kongen 6 Mantel Graaværk og 6 Mantel Hermelin, gode og smukke Varer. Orig.[2]

2. Okt. (—). Kvittans til Christen Vind paa Kiøpnehaufns Slot for 26 Øksne, som han efter Kongens Ordre har sendt fra Kiøpnehaufns Ladegaard til Frederichsborg. Udt. i Sj. R. 12, 351.

— Jacob Seifeld, Gigler, skal i Betragtning af sin tidligere Tjeneste og sin Alderdom herefter aarlig have 10 gl. Dlr. foruden den ham tidligere tillagte Fetalje. Udt. i Sj. R. 12, 351.

— Til Giert Rantzov. Da Petther Krudtmager i Dantzig har tilbudt Kongen nogle Centner Krudt til en Pris af 20 gl. Dlr. pr. Centner og allerede har ført noget af Krudtet ind i Riget, skal Giert Rantzov undersøge, om Krudtet er godt og den Pris værd, og om det vil blive billigere, end naar Kongen selv skal lade det lave, og sende Kongen Besked. Sj. T. 15, 407 b.

— Til [Borgemestre og Raad i] alle Købstæderne[3]. Kongen vil hermed lade dem vide, at der udenlands er møntet nogle falske Mønter og Dalere under den Herre af Gyllichs[4], Stæderne Sollen[5], Deuenter, Campen og Lybkis Slag og Stempel, og at en stor Del deraf er indført i Kongens Lande, for at de kunne advare deres Medborgere og ligesaa Byfogder, Toldere og Sisemestre derom, saa disse ved deres Oppebørsler kunne tage sig i Agt for saadanne Dalere, da de ellers selv maa bære Tabet. Sj. T. 15, 408.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Hack Ulfstand har anmodet om at maatte faa Olleholm Len for en bestemt aarlig Afgift og tilbudt 3000 Dlr. aarlig, idet han hellere vil betale en bestemt Afgift end aflægge Regnskab, selv om han ogsaa skal tabe derved, skal Christoffer Valckendorff taksere Lenets Indkomst og, hvis den beløber sig til mere end de 3000 Dlr., sætte det for en rimelig Afgift og sende Kongen Besked. Sj. T. 15, 409.

---

[1] Foran er indført Hendrick, Peder og Ofue Brahes Lejdebrev af samme Dato. Tr.: Nye dsk. Mag. I. 106. [3] De opregnes alle. [4] Hertugen af Jülich. [5] Zwolle.

2. Okt. (Frederiksborg). Befaling til Pouel Huitfeld om efte nærmere Tilsigelse af Arrild Huitfeld, der har faaet Ordre [31. Marts til at lade den med Sand tilføgne og stoppede Steensaa udgrave at give Bønderne i Halmsted Herred Ordre til at hjælpe ti med dette Arbejde i fire Dage. Udt. i Sk. T. 1, 382 b.

— Lignende Ordre til Arrild Uggerup angaaende Bønderne Biere Herred. Udt. i Sk. T. 1, 382 b.

— Befaling til Claus Glambeck, der, da Kongen sidst var Rye, fik mundtlig Ordre til at istandsætte den bygfaldne Rye Kirke, om med det første at foretage Istandsættelsen og indskrive Udgiften dertil i sit Regnskab. J. T. 2, 527.

3. Okt. (—). Aabent Brev, at Anders Vildtskytte skal have Opsigt med, at der ikke paa Kronens Ejendomme og Enemærker omkring Roskillegaard jages eller skydes af Folk, som ingen Lod eller Del have dér, og at der ej heller opfanges Agerhøns. Han skal til Underhold hver anden Maaned have 1/2 Pd. Malt, 1/3 Pd. Mel, 2 Skpr. Humle, 2 Sider Flæsk, 1 Otting Smør, 2 Fjerd. Oksekød, 3 Kroppe Faarekød, 1/2 Td. Sild, 1 Vorde Langer, 100 Flyndere, 2 Skpr. Gryn og 1/2 Skp. Salt af Roskillegaard. Sj. R. 12, 352.

— Aabent Brev, at Bønderne i Anduorskouf Len herefter i Stedet for Skriverskæppe i Korn hver skal give Skriveren 8 Sk. eller 1/2 Ortsdlr., da den tidligere Skik ofte har medført Utroskab og for det meste stor Uorden, idet Skriverne have deres Skriverkorn liggende ved Kronens Korn. Sj. R. 12, 351 b[1].

— Til Petther Redtz. Da Bønderne i Anduorschouf Klosters Len, der i Aar have haft stor Misvækst paa deres Korn, saa de næppe faa nok til deres Landgilde, have anmodet om at maatte betale 1 Dlr. for hver Td. Korn, har Kongen bevilget, at de, der ikke kunne svare Korn i Landgilde, i Aar i Stedet maa betale 1 Dlr. for hver Tønde Korn. Sj. T. 15, 409 b.

— Til samme. Kongen har fritaget de Bønder i Vemerløf og Heldeløf[2], som det er brændt for, for at svare Landgilde i Aar. Sj. T. 15, 410.

— De fattige i Hospitalet i Slagelsø maa herefter faa fri Ildebrændsel i Kronens Skove under Sorø Kloster efter Udvisning af Lensmanden eller dennes Fuldmægtige. Sj. R. 12, 352.

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 369 f. [2] Hallelev, Slagelse H.

3. Okt. (Frederiksborg). Til Johan Suave. Da Kronens Bønder i Liunge ved Soer Kloster, hvem Kongen for nogen Tid siden har eftergivet et Læs Hø, som de fra gammel Tid af have svaret til Klosteret, til Erstatning for deres Enghave, som Kongen har indtaget til Klosteret, nu have klaget over, at de alligevel kræves for Høet, fordi de ikke have faaet Brev paa Fritagelsen og derfor ikke ere blevne slettede i Jordebogen for denne Afgift, befales det ham at lade Jordebogen forandre. Sj. T. 15, 410.

— Til Christoffer Valckendorff. Da der i Helsingøer skal være Forraad af Sukker, Rosiner, Svedsker, Lemoner og andet saadant, som behøves til Kongens Bord, skal han købe saa meget deraf, som han kan tænke, at der vil blive Brug for. Sj. T. 15, 410 b.

— Til Axel Gyldenstiern. Fru Caren Gied, Mogens Krabbis Enke, har berettet, at der er Trætte mellem hende og Jørgen Bilde til Ellinge om et Skovskel i Halland, og at Jørgen Bilde har fremlagt nogle Vidnesbyrd i den Sag, som hun mener ikke ere saa lovlige eller nøjagtige, at de kunne komme hende til Hinder paa hendes Ejendom, hvorfor hun har indstævnet Sagen for Biørn Knudssen, Landsdommer i Sønder Halland; da denne imidlertid paa sin Hustrus[1] Børns Vegne er Lodsejer til den omstridte Ejendom ligesaa fuldt som Jørgen Bilde, har han nægtet at dømme i Sagen, hvorfor hun har anmodet om, at den maa blive paadømt af Axel Gyldenstiern. Det befales derfor denne med det første at stævne Sagen for sig, undersøge den grundigt, afsige endelig Dom om Vidnesbyrdenes Gyldighed og give Dommen beskreven. Sk. T. 1, 382 b.

— Til Hans Skriver, Tolder i Kolding. Da Lambret Dirickssen, Borger i Olborg, har berettet, at han sidste Aar har lidt store Tab paa sin Øksenhandel og er kommen til at skylde Kongen 200 og nogle Dlr. i Told, som han formedelst Armod ikke kan udrede, har Kongen udover den Eftergivelse, der [2. Juli] er indrømmet alle Øksenhandlere, yderligere eftergivet ham Halvparten af den Sum, han bliver skyldig. J. T. 2, 527 b.

4. Okt. (—). Skøde til M. Jacob Jenssen Holm, Kannik og Prædikant i Viborg Domkirke, paa Korsbrødregaards Kirkegaard i Viborg, hvorpaa Korsbrødre Kirke har staaet. J. R. 3, 693 b.

---

[1] Bodil Axelsdatter Baden, tidligere gift med Aage Olsen Gere.

8. Okt. (Kronborg). Aabent Brev, hvorved Kongen lover Esk(Brock — der dels har bevilget, dels tilbudt Kongen noget God: til Mageskifte, nemlig 3 Gaarde i Ørning i Bur Sogn, 5 Gaard(i Orup[1], 2 Gaarde i Ørsted By og Sogn og 1 Gaard i Siuf By o(Sogn i Ramsø Herred, 7 Gaarde i Øfreby[2] By og Sogn i Ars Herre(i Draxholms Len, 5 Gaarde og 4 Bol i Siømarcke og 2 Bol i Barre[3] i Maglebye Sogn og 1 Fiskebod paa Brønhøfve paa Møen, og ha(forpligtet sig til, indtil Mageskiftet kommer i Orden, at ville afhold(sig fra al Jagt paa ovennævnte Gods — at ville udlægge ham Fyldest af det Krongods, som Erick Valckendorff til Glorup har Livsbrev paa, saasnart Godset falder tilbage til Kronen. Til den Tid skal der finde en Besigtelse Sted. Sj. R. 12, 352 b[4]. K.

— Lejdebrev for Niels Thordtzen i Droby[5] i Abramstrup Len, der har berettet, at han for nogen Tid siden er bleven overfalden af en Jens Rasmussen og som Nødværge har givet denne et Slag med en Økse, hvoraf Jens Rasmussen siden er død, til frit at færdes her i Riget og søge Vidnesbyrd i Sagen, indtil 15 Mand have svoret deri, dog skal han forholde sig »lejdelig«. Sj. R. 12, 353 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Hermed sendes ham en Skabelon til en Kumme til en Post med Ordre til at levere Kongens Bøssestøber M. Gert det nødvendige Messing og lade ham lave, hvis han da kan, en Kumme saa kunstfærdigt som muligt og af den Form og Længde, som Tegningen viser, fra det graa anstrøgne, som skal forestille Stenværket, og saa vidt det med Guld farvede viser, med de Vandhuller, Poster og andet, som Skabelonen viser. Sj. T. 15, 410 b[6].

— Befaling til Frederich Hob om med det allerførste at begive sig til Kiøpnehafn til Christopher Valckendorp for at gøre sin Hustrus[7] afdøde Husbondes Regnskaber af de Len, han har haft, klare og betale hvad han bliver skyldig. Udt. i Sk. T. 1, 383.

— Befaling til Arild Uggerup om hos Smedene i Helsingborge Len at bestille og købe 30,000 Syvtommers Spigre, 40,000 Femtommers Spigre, 150,000 Overløbsspigre, 70,000 Lappespigre, 40,000 Klinkejærn og Nod og 100,000 Mellemspigre til Skibenes Behov,

---

1 Urup. 2 Overby, Ods H. 3 Borre. 4 Derefter følger Eske Brocks Forpligtelsesbrev af samme Dato. 5 Draaby, Horns H., Jylland. 6 Tr.: Dsk. Saml. V. 166. 7 Sidsel Urne, Albret Oxes Enke.

saa de efterhaanden kunne blive færdige og blive sendte til Kiøpnehafn. Udt. i Sk. T. 1, 383.

8. Okt. (Kronborg). Forleningsbrev for Rasmus von Lybeck, Foged paa Frederichsborg, paa Guldborgs Færge og den Gaard i Lundby paa Falster, som Anne Baltzersdatter, Albret von Rossenborgs Enke, hidtil har haft i Værge, fri for Landgilde, Gæsteri, Ægt og Arbejde. Han skal have fri Olden til 20 Svin, naar der er Olden, og nødtørftig Ildebrændsel af Vindfælder og fornede Træer i Kronens Skove paa Falster, dog kun efter Udvisning af Skovfogderne. Han skal være forpligtet til at holde gode Færger og overføre Folk for en rimelig Betaling. F. R. 1, 577.

9. Okt. (—). Forleningsbrev for Johan Suoue paa Sorøe Kloster efter Petter Reitz; han skal til hver 1. Maj gøre Regnskab for al vis og uvis Rente og maa for sin egen Person aarlig oppebære 300 gl. Dlr., sædvanlig Hofklædning til sig selv, 2 Karle og 2 Drenge, 10 Dlr. om Aaret i Løn til hver Karl, $4^1/_2$ Dlr., 6 Al. Døssinklæde og 1 Hud til sin egen Vogndreng, Foder og Maal til 4 Rideheste og 2 Vognheste og Fjerdeparten af alt Sagefald og Gaardfæstning. Han maa holde og lønne[1] følgende Folk: 1 Foged, 1 Skriver, 1 Skriverdreng, der skal være Underskriver, 1 Redesvend eller Fadeburssvend, 1 Kældersvend, 1 Sognepræst, der tillige skal være Skolemester, 1 Hører, 1 Korpræst, 1 Oldfrue med 2 Piger, 1 Kok med 2 Kokkedrenge, 1 Brygger, der tillige skal lave Malt, 1 Maltsvend, 1 Bryggersvend, 1 Bager med en Bagersvend, 1 Ladegaardsfoged, 1 Smed, 1 Møller, 1 Postrider, 2 Postvognssvende, 2 Fiskere, 1 Svinemand, 1 Fæmand, 1 Komand, 2 Studedrenge, Mælkedejen, 2 Ladegaardspiger, 1 Portner, Hans von der Nøyenstadts 3 Drenge, Christoffer Lønneborg, Skovrider, Hans Hassel, Klejnsmed, og hans Hustru; endvidere skal han underholde 24 fattige Peblinge og give hver 5 Al. Vadmel, 2 Par Sko og Lærred til en Skjorte, underholde de fattige, som Kongen har givet Kost i Guds Navn, og fodre 1 Posthest, 4 Postvognsheste, Fogdens Hest, Hans von der Nøyenstadts Heste og Christoffer Lønneborgs Hest. Hvis han mærker, at han kan nøjes med færre Folk, skal han gøre sig Flid for at spare saa meget som muligt og særlig passe paa, at der til Udspisningen ikke bruges mere end 1 Fjerd. Smør om Ugen. Sj. R. 12, 354.

---

[1] Lønnen anføres for hver enkelt.

9. Okt. (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. For nogen Tid siden skrev Kongen til Hendrich Gyldenstiern paa Bahus om 1000 Dlr., som han mente at have laant denne af sit eget Kammer, og Hendrich Gyldenstiern sendte i Henhold hertil ogsaa Pengene til Kongen; da det imidlertid siden har vist sig, at Hendrich Gyldenstiern slet ikke skyldte Kongen disse Penge, skal Christoffer Valckendorff afkvitte de 1000 Dlr. i hans Regnskab af Bahus. Sj. T. 15, 411.

— Til Fru Anne Parsbierg, Hans Skoufgaardtz Enke. Da der er stor Mangel paa Mursten til Byggeriet paa Kroneborg og der ikke hurtig nok kan skaffes saadanne her i Nærheden, anmoder Kongen hende, der skal have nogle Tusinde brændte Mursten staaende ved sin Gaard i Skaane, om at lade ham faa disse for Betaling og skrive til sine Fogder desangaaende, da hun selv ikke saa snart kan ventes hjem. Kongen vil lade hende betale af Tolden og desuden erkende det med al Gunst. Hun skal sende Kongen Svar med dette Bud. Sk. T. 1, 383 b.

— Til Anders Bing. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Anders Lauritzen i Kussegierde under Vardbierg Slot, hvori denne klager over, at han er bleven beskyldt for Delagtighed i et Tyveri, er bleven fængslet, bundet, blokket og stokket, overleveret i Mestermandens Hænder og paa anden Maade utilbørlig behandlet, skønt han er ganske uskyldig. Anders Bing skal erklære sig om Sagen, for at Kongen derefter kan give Besked, hvis der sker ny Henvendelse til ham, eller hjælpe Anders Lauritzen til Rette, hvis der er sket ham Uret. Sk. T. 1, 383 b.

12. Okt. ( ). Bestalling for Niels Brun, der har lovet at tjene Kongen til Lands og Vands, med en aarlig Løn af 100 gl. Dlr. og sædvanlig Hofklædning til sig selvanden. Sj. R. 12, 356 b.

— Befaling til Jochim Leist at tage en Gartner, ved Navn Jacob Tallacher, i Tjeneste paa Frederichsborg og forhandle med ham om, hvad han skal have i Løn og Underhold. Udt. i Sj. T. 15, 411.

— Til Tolderne og Toldskriverne i Helsingiør. Da det Bøssekrudt, som Krudtmageren fra Dantzig har forevist Kongen, er godt, hvorfor denne har taget det her til Slottet, skulle de betale det af Tolden efter den med Krudtmageren sluttede Overenskomst, som

de tildels selv kende eller kunne faa nærmere Besked om hos Gert Rantzov eller Arkelimesteren. Sj. T. 15, 411 b.

12. Okt. (Kronborg). Stadfæstelse af et Mageskifte mellem Steen Bilde til Vandaas og Sognepræsteembedet til Thulstorp og Suendstorp. Sk. R. 1, 467. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Eske Brock til Estrup og Kronen. J. R. 3, 694[1]. (Se Kronens Skøder.)

15. Okt. (—). Befaling til nedennævnte Lensmænd om at købe N gode levende Svin (N Skippd. Flæsk) i deres Len og sende dem til Kiøpnehafn sammen med Kongens Part af Oldensvinene (Flæsket af Kongens Oldensvin), da der vil blive Brug for en stor Mængde Flæsk til Udspisningen paa Orlogsskibene, paa Kiøpnehafns Slot og Holmen. — Coruitz Viffert i Malmøhus og Lundegaards Len skal købe 400 levende Svin og desuden sende de Hjælpesvin, Bønderne yde, og Oldensvinene; Arildt Ugerup i Helsingborge Len skal købe 350 levende Svin og desuden sende Hjælpesvin og Oldensvin; Axel Gyllenstierne skal i Landtzkrone Len købe 200 Svin og i Villandtz Herred 50 Svin; Pofuel Huitfeldt i Halmstedt Herred skal købe 10 Skippd. Flæsk; Arrildt Huitfeldt i Laugholms Len og Peder Brahe hver 15 Skippd. Flæsk; Anders Bing i Varbierich Len 30 Skippd. Flæsk; Johan Urne i Lyckov Len 12 Skippd. Flæsk; Fers og Gers Herreder hver 50 Svin; Eiller Grubbe i Vordingborge og Thryggevedtle Len og Lauge Beck i Roskildegaards Len hver 400 Svin; Herman Jul i Kallundborge Len og Christiern Vindt i Kiøpnehafns Len hver 300 Svin; Hendrich Vind i Dragsholm Len og Henning Giøe i Nykiøpings Len hver 200 Svin; Frantz Rantzov i Korsøer Len, Christoffer Pax i Holbecks Len, Sten Brahe i Raufnsborge Len og Hack Ulfstandt i Olleholms Len hver 150 Svin; Erick Lycke i Ottenseegaards Len 20 Skippd. Flæsk; Lauritz Brockenhus i Nyborrigs Len 15 Skippd. Flæsk; Breide Rantzov paa Langeland 10 Skippd. Flæsk; Axel Brade i Rudegaards Len, Hans Johanssen i Hindtzgaufuels Len og Erick Hardenberg i Hagenschouf Len hver 6 Skippd. Flæsk; Manderup Parsberg i Aarhusgaards Len, Jørgen Skram i Dronningborge Len og Ofue Lunge i Olborhus Len hver 20 Skippd. Flæsk; Jørgen

[1] Derefter er indført et Skøde, dat. Helsingør, 17. Okt. 1584, fra Peder Ifuerssen til Fressie til Kronen. (Se Kronens Skøder.)

Rossenkrantz i Kalløe Len 10 Skippd. Flæsk. Sj. T. 15, 411 b Sk. T. 1, 384 (kun de skaanske Lensmænd).

15. Okt. (Kronborg). Til Peder Jul til Alstedt og Erich Lunge til Stoufgaard. Da Kongen har bevilget, at Fru Karen Gyldenstiern, Holger Rossenkrantzis Enke, maa faa et Horsens Hospital tilhørende Bol i Grundt i Stouby Sogn i Bierre Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Erkenager[1] i Hatting Sogn og Herred, saafrem Hospitalet kan være tjent med Mageskiftet, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 528. K.

— Til de samme. Da Erich Lange paa Bygholm har berettet at Fru Marene, Niels Glambecks Enke, bar begæret en under Bygholm hørende Halvgaard i Hatting By og Herred med en Stufjord i Varning Mark til Mageskifte for 1 Gaard i Malgier[2] i Thandrup Sogn i Nim Herred, og han formener, at Kronen kan være tjent dermed, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 528 b. K.

— Befaling til Hendrick Belov om med det første at indkræve hvad der endnu maatte restere af den til St. Bartholomei Dag paabudte Pengeskat af Koldinghus og Skifuehus Len og beholde Pengene hos sig indtil nærmere Ordre. Kongen har givet de andre Lensmænd i Nørrejylland Ordre til at levere ham den af dem opkrævede Pengeskat og hvad der endnu maatte restere deraf og befaler ham at modtage Pengene og holde dem i god Forvaring. Han skal give Kvittans for de Penge, han modtager, og paase, at der ingen forbudne eller forfalskede Dalere findes deriblandt. J. T. 2, 531.

— Lignende Skrivelse til Lauritz Brockenhus om at modtage Skatten af en Del Lensmænd paa Fyen og Langeland. J. T. 2, 531 b.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd om endelig at indkræve hvad der endnu maatte restere af den paabudte Pengeskat i deres Len og sende Pengene til Hendrich Belov paa Koldinghus senest inden Mortensdag. De skulle derefter saa snart som muligt sende Mandtalsregistrene paa Skatten til Kiøpnehafn for at forklare dem hos Rentemesteren. — Albrit Friis i Riberhus Len og saa vidt, han har Befaling; Ofue Lunge i Olborghus Len; Niels Skram i Hald Len; Fru Beathe Brahe i Gislum Herred; Chresten

[1] Erikshavr. [2] Molgjer.

Skiel i Bøuling Len; Hendrick Gyldenstiern i Han Herred; Peder Gyldenstiern i Hing og Ulborg Herreder og Vesteruig Birk; Loduig Munck i Ørum Len; Thyge Krusse i Nørre Herred i Koldinghus Len; Claus Glambeck i Skanderborg og Aakier Len; Mandrup Parsbierg i Aarhusgaard Len; Erich Lange i Bygholm Len; Jørgen Rossenkrantz i Kalløe Len; Jørgen Skram i Drotningborg Len; Fru Abbel Skiel i Lundenes Len; Lauritz Skram i Nørreuongs og Øster Herreder. J. T. 2, 529.

15. Okt. (Kronborg). Lignende Befalinger til Axel Brahe i Rudgaardtz Len, Erick Hardenberg i Hagenskouf Len og Brede Randtzov i Thranekier Len om at levere Pengeskatten til Lauritz Brockenhus. Udt. i J. T. 2, 530.

— Til Erich Lange. Da nogle jordegne Bønder i Bygholm Len uden kgl. Tilladelse somme Steder have lagt to, somme Steder flere jordegne Bøndergaarde sammen til ét Brug, hvorved Kronens Skat, Tjeneste og anden Rettighed forkortes, skal han anstille Undersøgelse herom og, hvor jordegne Ejendomme ere lagte sammen uden kgl. Tilladelse, igen adskille dem. J. T. 2, 531 b.

16. Okt. (—). Kontrakt mellem Kongen og Bygmester Anthonius von Oberg om det endnu tilbagestaaende af hans Arbejde paa Kroneborg Slot, Volden og Postejen: Han skal saa hurtig som muligt tilendebringe hvad der endnu staar tilbage at mure og dønnike ind- og udvendig paa det Hus, som der nu arbejdes paa, og de to Taarne ved hver Ende af Huset og Trapper, Skorstene og Gavle, lave begge Vægtergange om Huset med Klinkert og Cement, flore hvad der skal flores i Huset baade i Kamrene og paa Loftet og hvad der skal stenlægges; endvidere skal han gøre alt i Stand fra den første Port af og mellem de 4 Porte, saaledes som Kongen vil have det, lade den underste Del i den store Runddel udspække (»anverpe«) og hvidte og den øverste Del dønnike og istandsætte paa bedste Maade, opføre et lille Vagthus ved de 4 Porte ligesom det, der allerede staar dér, lægge hele Postejen med Cement og Klinkert og ligesaa Voldmuren over alle Hvælvingerne, hvor det er nødvendigt, opføre et Lysthus paa den ny Postej ligesom det paa Strandpostejen, lave en Rende af god, stærk Mur, hvorigennem Vandet kan have sit Udløb, opføre alt Brystværnet og gøre det i Stand ligesom det, der allerede er opført, gøre Kongens Gang fuldt færdig med Portalen paa Postejen, hvælve hvad der endnu mangler af den hemmelige Gang, dønnike den

og gøre alt ryddeligt; ligeledes skal han lægge Cement og Klinkert fra Udgangen af den hemmelige Gang til Stakittet, gøre alle Skillerum i begge Hvælvinger færdige og ligesaa alt Brystværnet udenfor Slottet fra den store Sten og ind til Gangen. Hvad der yderligere maatte være at gøre i den ny Bygning, men ikke er omtalt her, skal Antonius ligeledes lave. Han skal selv afholde alle Udgifter til Arbejdsfolkene og gøre Arbejdet færdigt senest til St. Hans Dag, saaledes at det kan godkendes af andre duelige Bygmestre eller Murmestre. Hvad Sten og Kalk der behøves skal han selv modtage her for Slottet, hvorimod Kongen vil lade det Ler og Sand, der behøves, føre op paa Volden. Antonius von Oberg skal for dette Arbejde ialt have 6000 Dlr., en Æreklædning og Maanedspenge for sin egen Person som hidtil, saalænge Arbejdet staar paa; Pengene skulle betales ham af Tolden, efterhaanden som Arbejdet skrider frem, og, naar Arbejdet er færdigt, hvad der saa endnu maatte restere. Sj. R. 12, 360[1].

16. Okt. (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Da Hack Ulfstandt med saa stor Alvorlighed og Flid har anholdt om at maatte faa Olleholm Len med al vis og uvis Rente for en bestemt Afgift og tilbudt at give 4000 Dlr. aarlig, er Kongen gaaet ind paa dette for i Aar som et Forsøg. Sj. T. 15, 414.

— Hack Ulfstandt maa beholde al den visse og uvisse Indtægt af Olleholms Len og af den gejstlige Jurisdiktion i Lenet fra 1. Maj 1584 til 1. Maj 1585 for en Afgift af 4000 Dlr., at betale til Rentemesteren senest 1. Maj 1585. F. R. 1, 577 b.

— Kvittans til Axel Gyldenstiern og Coruitz Viffert, der nu have gjort Rentemester Christoffer Valckendorff Regnskab for al deres Indtægt og Udgift som Værger for Holger Ulfstandt. Sk. R. 1, 467 b.

— Til Coruitz Viffert. I Fortsættelse af den tidligere Skrivelse [af 22. Sept.] meddeles ham, at Forstanderen for Skolen i Lund har berettet, at Hørby og Harløsse Sognes Tiender nu ere blevne ledige ved Niels Landstingsskrivers og Succentor i Lunde Domkirke Hr. Hans Hollænders Død, og har begæret, at disse Tiender maa blive udlagte Skolen i Stedet for den til Fru Caren Gyldenstern givne Tiende. Han skal undersøge, hvorledes det har forholdt sig

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. VI. 158 ff. Dsk. Saml. V. 166 f.

med denne sidstnævnte Tiende, og hvor der bedst kan udlægges Skolen Vederlag derfor, udlægge Skolen Vederlag enten af disse Tiender eller af andre og sende Kongen Besked. Sk. T. 1, 385.

16. Okt. (Kronborg). Befaling til Claus Glambeck, der gentagne Gange har indberettet, at han har mange flere Øksne, end han har Raad til at stalde, om med et paalideligt Bud at sende 100 gode Slagteøksne til Frederichsborg, hvor der vil blive Brug for Øksne til Slagtning til Kongens eget Brug og til Udspisningen paa Slottet. Der sendes ham Pasbord for Buddet. J. T. 2, 532.

17. Okt. (—). Befaling til Lauge Beck om straks at lade hugge 200 Læs Elleris eller saa meget, der behøves, og lade dem føre til Holmen ved Kiøpnehafns Slot til Brug ved Skibsbygningen. Sj. T. 15, 414 b.

— Til samme. Kronens Bønder i Bistrup, der efter Kongens Forordning skulle flytte derfra, fritages for dette Aars Landgilde. Orig.

— Til Christoffer Valckendorff. Sidst da han var her hos Kongen, talte denne med ham om, hvorledes det bedst kunde ordnes mellem afdøde Hr. von Dohnous Broder og Arvinger og Peder Brahe med dette Aars Indkomst og Afgift af Søluitzborg Len; da nu Broderen, Hr. Fabian von Dohnou, har anmodet om at faa endelig Besked saa snart som muligt, skal Christoffer Valckendorff bringe Sagen i Orden, saa begge Parter kunne vide, hvad de have at rette sig efter, og Hr. von Dohnou faa hvad han skal have. Kongen har eftergivet Hr. von Dohnou Afgiften for i Aar af den visse Indkomst og ligesaa Kronens Part af den uvisse. Sj. T. 15, 414.

— Til samme. Kongen har tilladt Arild Uggerup indtil videre at beholde Helsingborg Len paa de samme Betingelser, som Hans Skougaard havde det og han selv hidtil har haft det. Endvidere har Kongen efter nogen Forhandling eftergivet Arild Uggerup de Antegnelser, der vare gjorte til hans Regnskab, fordi hans Skriver efter Udstedelsen af Kongens Brev om, at der ikke skulde tages mere end 1 Alb. for hver Skilling, har oppebaaret dobbelte Penge, og fordi han selv ligesom Hans Skougaard i sin Genant har regnet 24 Skæpper til Pundet. Sj. T. 15, 415.

— Arild Uggerup maa fremdeles beholde Helsingborg Len med den samme Genant, som Hans Skoufgaard havde og

han selv hidtil har haft, men skal ellers i andre Maader rette si efter det Forleningsbrev, han tidligere har faaet. Udt. i Sk. R. 1, 468 b

17. Okt. (Kronborg). Livsbrev for Arild Uggerup o hans Hustru, Fru Thalle Thott paa 5 Gaarde og 1 Fæste Gringelstad i Skaane, som han nu selv har i Værge, uden Afgift Sk. R. 1, 468 b[1].

— Stadfæstelse for Borgemestre og Raad i Vehe af et den 1. Sept. 1584 dateret Forlig, som Hendrich Brahe og Peder Brahe som tilforordnede i afdøde Christoffer von Dhonas og Hach Ulfstands Sted, Anders Bing, Axel Gyldenstiern, Landsdommer i Skaane, Coruitz Viffert og Arild Uggerup i Henhold til en kgl. Befaling af 9. Juli 1582 have tilvejebragt i den langvarige Trætte mellem Borgerne i Vehe og Kronens jordegne Bonde Jep Buck i Buckebode om det rette Skovskel mellem Byens Skov og Torp. Da Sagen var meget tvivlsom og Breve stod mod Breve, have de paa Stedet for at besvære deres Samvittighed med Udvisningen af et Skovskel søgt at forlige Parterne i Mindelighed og omsider faaet et Forlig i Stand, hvorefter Jep Buck, der som jordegen Bonde har Ret til at sælge sit Gods til ufri, med sine Sønners, Svogres og Venners Samtykke forpligter sig til inden en Maaned at sælge sin jordegne Gaard Buckebode med alt Tilliggende til Borgerne i Vehe for 1300 Dlr. eller 4 Mark for hver Dlr., hvilke Penge skulle betales inden Aar og Jamling; Vehe Borgere skulle inden en Maaned give ham Brev paa Pengene med Riddermændsmænd som Forlovere, hvorefter han skal give dem Skøde paa Gaarden. Jep Buck maa, saalænge han lever, beholde Gaarden, men maa ikke bruge Skovene til Uskellighed. Kronen skal ogsaa vedblivende beholde sin Rettighed i Gaarden. I Stadfæstelsen bestemmer Kongen, at Gaarden ikke maa nedbrydes og bruges under Byen, men der skal altid bo en derpaa, der kan svare Kronen Tynge deraf. Sk. R. 1, 464.

– Befalinger til Peder Jude i Malmøe, Byfoged Christen Fris i Ydsted og Lauritz, Byfoged i Landtzkrone, om at købe henholdsvis 20, 10 og 5 Skippd. Talg og med det første levere det paa Kiøbnehafns Slot. Sk. T. 1, 384 b.

---

[1] Derefter er indført et Brev af samme Dato, hvorved Arild Uggerup erkender, at han og hans Hustru ingen Rettighed have i ovennævnte Gods udover den af det kgl. Livsbrev flydende, hvorfor det efter deres Død uhindret skal komme tilbage til Kronen med den Forbedring deraf, som han maatte opnaa ved Køb af de jordegne Bønder, der have Rettighed deri.

18. Okt. (Kronborg). Til Peder Munck, Admiral, og Eyller Grubbe, Rigens Kansler. Da Hack Ulfstandt har bevilget Kronen 1 Gaard paa Møen til Mageskifte for 1 Gaard i Bennebo, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. Sj. T. 15, 415 b.

— Til Absalon Giøe. Rentemester Christoffer Valckendorff har berettet, at Absalon Giøe vil lade et Sandemændstov mellem Langsted og Verning tilfølge, og i den Anledning anmodet om enten at faa Tilladelse til at rejse hjem eller faa Sagen opsat, da han er Lodsejer i Langsted og paa sin Gaard Glorup har adskillige Breve staaende under sin Forsegling vedrørende denne Bys Ejendom. Da Kongen ikke kan forløve ham, skal Absalon Giøe opsætte Forfølgningen indtil videre. F. T. 1, 375.

19. Okt. (—). Kathrinne von Isløfuen maa indtil videre aarlig oppebære 1 Pd. Rug, 1 Pd. Byg, 1 Fjerd. Smør, 1 Svin, 1 Td. Oksekød, 3 Lam, 6 Gæs, 2 Voger Tørfisk, 5 Lispd. Flæsk, 1/2 Td. Ærter, 1/2 Td. Gryn og 6 Læs Ved. Udt. i Sj. R. 12, 362[1].

— Forleningsbrev for M. Peder Hanssen paa det efter Hr. Hans Hollænder ledige Johannis Baptistæ Vikarie i Lunde Domkirke. Udt. i Sk. R. 1, 469 b.

— Jens Farssen, Skolemester i Veidle, maa i de næste to Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Gifue Sogn til sine Studiers Fremme. Udt. i J. R. 3, 697.

— Befaling til Borgemestre, Raad og Byfoged i Vedle om at overtage Værgemaalet for afdøde Borgemester Find Jesperssens efterladte to Pigebørn, da Hr. Niels Buck, Sognepræst i Vedle, med hvis Datter Find Jesperssen var gift, har berettet, at begge Forældrene ere døde, og at han, der er deres Lavværge, under den i Byen stærkt regerende Pestilens ikke kan vide, hvorledes Gud vil skikke det med ham, eftersom han paa Embeds Vegne maa besøge Folk, der ere blevne syge, og derved ogsaa har faaet Sygdommen i sit Hus. J. T. 2, 532 b.

20. Okt. (—). Mageskifte mellem Christoffer Valckendorff til Glorup og Kronen, hvorved sidstnævnte faar 7 Boder i Farvergade og 3 Boder i Kattesundet for 1 Gaard ligeover for Stenboderne, som for Gæld er tilfalden Kronen efter Borgemester Jørgen Pederssen i Kiøpnehaufn. Sj. R. 12, 362 b[2].

---

[1] Foran er indført et Skøde, dat. Helsingborg, 19. Okt. 1584, fra Arild Ugerup til Kronen paa alt hans Gods i Frølund paa Sjælland. [2] Tr.: O. Nielsen. Kbhvns Dipl. II. 422 f

20. Okt. (Kronborg). Til Sten Brahe, Hendrich Belov, Hans Spegil, Mogens Giøe og Morthen Venstermand. Da Kongen, der skal betale en stor Sum Penge til førstkommende Omslag, til den Tid har opsagt Frederich Hube de til ham laante 6000 Dlr., som de ere Forlovere for, men er bange for, at han ikke kan lide paa at faa Pengene, og ikke kan vente længere paa dem, skulle de sørge for, at Pengene blive betalte til Omslaget, saafremt de ikke ville staa til Rette for den Skade, der kan forvoldes Kongen ved Undladelsen heraf. Sj. T. 15, 416.

— Til Peder Brahe. Da Fabian von Dohnau paa afdøde Christoffer von Dohnaus Arvingers Vegne har anmodet om at faa den Del, som efter hans Broders Forleningsbrev kan tilkomme dem af Søluitzborg Lens visse og uvisse Indkomst fra 1. Maj til den Dag, da Peder Brahe blev forlenet med Lenet, har Kongen i Renteriet ladet undersøge, hvorledes man i saadanne Tilfælde plejer at forholde sig, og faaet den Besked, at naar en Lensmand, der har haft et Len paa Afgift, er død eller kommen fra Lenet, før Aaret er ude, er Lenets visse Indkomst bleven anslaaet i Penge efter den paa Renteriet brugelige Takst og derefter delt i 52 lige store Dele, hvoraf den afgaaede Lensmand eller hans Arvinger have faaet én for hver Uge, som han eller hans Fogder have haft Lenet i efter den 1. Maj, den ny Lensmand Resten; Afgiften er bleven delt i samme Forhold, og af den uvisse Indkomst har den afgaaede Lensmand eller hans Arvinger faaet hvad der var aftinget i hans Tid. Kongen har bevilget, at der i dette Tilfælde maa gaas frem paa samme Maade, og befaler Peder Brahe straks at lade Indkomsten anslaa i Penge og dele paa ovennævnte Maade og lade Arvingerne faa hvad der af den uvisse Indtægt var aftinget før Christoffer von Dohnaus Død. Sk. T. 1, 385 b.

21. Okt. (—). Til Arrild Uggerup. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Kronens Bønder i Kiøflinge, som Steen Bilde paa Herritzuad Kloster har i Pant, hvori de klage over, at de besværes af Steen Bilde, og udtale Frygt for, at det vil blive værre, hvorfor de, for at komme ud af hans Tjeneste og enten blive lagte under Helsingborg Slot eller Laugholm Slot, have tilbudt selv at indløse sig. Kongen har taget mod dette Tilbud og befaler ham, naar de betale ham Pengene, at indløse dem fra Steen Bilde og lægge dem under Helsingborg Slot. Sk. T. 1, 386.

21. Okt. (Kronborg). Til Claus Glambeck. Da den Kromand[1], der [26. Maj 1584] har faaet Kroen ved Skanderborg, ikke kan holde den, som det sig bør, og selv skal ønske at komme af med den, har Kongen givet denne Brevviser, Hans Meyer, Brev paa Kroen og befaler Claus Glambeck at overlevere ham den og passe paa, at han holder den, som det sig bør. J. T. 2, 533 b.

25. Okt. (—). Gavebrev til Hospitalet i Malmøe paa en lille Kirke eller Kapel i Lille Hammer, der i lang Tid har staaet øde og er forfaldent baade paa Tag, Sparreværk og Mur. Hospitalsforstanderne maa nedbryde Kapellet og anvende Materialerne derfra til Hospitalets Istandsættelse. Sk. R. 1, 466 b.

26. Okt. (—). Aabent Brev, hvorved det mod Udførsel af Byg af dette Aars Afgrøde udstedte Forbud [af 21. Sept.] igen hæves, da Kongen efter nærmere Undersøgelse af Sagen har erfaret, at det kan ske uden Skade for hans Undersaatter, særlig hvor disse selv ville have deres Lejlighed i Agt. Sj. T. 15, 417 b.

— Befaling til Lensmændene[2] i Sjælland, Laaland, Falster, Skaane, Halland, Blekinge og Bornholm (dette dog lydende om Korn i Almindelighed) om at forkynde ovenstaaende Brev i deres Len og de Købstæder, de have i Befaling. Sj. T. 15, 416 b og 418.

27. Okt. (—). Til nedennævnte Lensmænd. Da de trods idelige Paamindelser om at berigtige deres Regnskaber i rette Tid endnu staa i Restance med deres Regnskaber og Afgifter og Kongen daglig har store Udgifter til Maanedspenge og Lønninger til sine daglige Tjenere, skulle de inden en Maaneds Tid enten selv eller ved deres Skrivere møde i Kiøpnehafn med de endnu uberigtigede Regnskaber og Mandtalsregistre og de Penge, som de blive skyldige. De skulle straks med dette Bud tilskrive Kongen bestemt Svar, saafremt han ikke skal tiltænke et andet Sind derom. — Biørn Anderssens Arvinger med Restancen af Olborghus Len og Vendelboe Stift; Niels Joenssen med Regnskabet og Restancen af Haldt Slot og Viborge Stift; Albrit Friis med Regnskabet og Restancen af Riiber Stift; Hendrich Gyllenstierne med Regnskaber, Mandtalsregistre og Restancer af Han Herred, Hals Birk, Vilsted By og Bahus Len; Peder Gyllenstierne med Restancen af Afgiften af Vesterviig Kloster, Mandtalsregistre paa Pengeskatten af Vesterviig Birk, Hing og Vulborg Herreder og de Penge, der restere heraf; Erich

[1] Kristoffer Jensen. [2] De opregnes alle med deres Len.

Løcke til Esker med 60 Dlr. af Afgiften af noget Gods i Han Herred til 1. Maj 1584; Lauritz Skram med Afgiften af Nørvongs Herred til 1. Maj 1584; Hendrich Brahe med Regnskab og Afgift af Bornholm, den gejstlige Rente og Sise og Vrag til 1. Maj 1584.[1] Sj. T. 15, 418 b.

27. Okt. (Kronborg). Befaling til Oufue Lunge at give forhenværende Tolder i Olborge Niels Anderssens Arvinger Ordre til at berigtige Niels Anderssens Regnskaber og betale de Penge, han skylder, i Rentekammeret og i modsat Fald tiltale dem derfor. Udt. i Sj. T. 15, 420 b.

— Befaling til Villom Bang, Borgemester i Assens, om straks at begive sig til Rentemesteren i Kiøpnehafn og betale hvad han resterer med af Tolden, saafremt Kongen ikke skal gribe til andre Midler. Udt. i F. T. 1, 375. Udt. i Sj. T. 15, 420 b.

— Til Albrit Friis. Da afdøde Tolder i Ribe Peder Heggelunds Arvinger endnu restere med Regnskabet og de skyldige Penge af Tolden og Kongen daglig har forskellige Pengeudgifter til Maanedspenge, Pensioner og andre Lønninger, skal han give Arvingerne alvorlig Befaling til inden en Maaneds Tid at gøre Regnskabet klart hos Rentemesteren og betale hvad de blive skyldige; i modsat Fald skal han tiltale dem. J. T. 2, 535. Udt. i Sj. T. 15, 420 b.

— Befaling til Niels Jonsen, der trods gentagne Paamindelser om at betale endnu ligesom flere andre Lensmænd staar til Restance med sit Regnskab af Haldt Len og Viborg Stift, om inden en Maaneds Tid enten selv at komme til Kiøpnehafn eller sende sin Skriver did med de endnu uberigtigede Regnskaber og de Penge, han bliver skyldig, da Kongen stadig har forskellige Pengeudgifter til sine daglige Tjenere. Han skal med dette Bud sende Kongen et bestemt Svar, saafremt Kongen ikke skal tænke et andet Sind derom. Samtidig skal han sende sin Skriver til Rentemesteren med Regnskab for det Holger Ulfstandt, Jenssis Søn, tilhørende Gods i Jylland, som han har haft i Befaling paa Kongens Vegne, og sende de rede Penge, han har af dette Gods's Rente, til Kongen med Hovedforskrivningerne for de paa Rente udsatte Penge, de øvrige Holger Ulfstandt vedrørende Breve og en klar Jordebog over dennes Gods i Jylland. J. T. 2, 533 b.

28. Okt. (--). Lauritz Nielsen, Degn og Kirketjener paa

[1] Derefter følger en Del norske Lensmænd.

Kronneborg, skal aarlig, saalænge han er i denne Tjeneste, have 8 gl. Dlr., 10 Al. Engelst og Foderdug til Klædning, $4^1/_2$ Al. Sardug, $4^1/_2$ Al. Lærred og 4 Dlr. i Kostpenge af Tolden. Sj. R. 12, 363.

28. Okt. (Kronborg). Befaling til Tolderne i Helsingør at give M. Thord Marcuarssen en Klædning med Tilbehør efter hans Stand. Sj. T. 15, 421 b[1].

— Anmodning til Mogens Hendrickssen, Borgemester i Otthense, om at lade Kongen faa det ham efter hans Forældre tilfaldne Stenhus i Helsingør til Købs og erklære sig om, hvad han vil have derfor. Udt. i F. T. 1, 375 b.

29. Okt. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da afdøde Hr. Berthel Søfrenssen, Prior i Anduorskouf Kloster, hos nogle Borgere i Kiøpnehafn har faaet noget til Klosterets Brug og endnu skylder derfor, og da hans efterladte Gods er beslaglagt paa Kongens Vegne, skal Christoffer Valckendorff betale hvad Hr. Berthel skylder i Kiøpnehafn. Sj. T. 15, 422.

— Befaling til samme at lade Simen von Salen, hvem Kongen har lovet nogle Sild, faa 30 Læster Sild i Aar. Sj. T. 15, 422 b.

— Til samme. Kongen har forbedret den engelske Kaptejn Hendrichs Løn med 50 Dlr., hvilke Christoffer Valckendorff herefter aarlig skal betale ham. Sj. T. 15, 422 b.

30. Okt. (—). Befaling til Hans Spegel at købe 100 Læster Kalk til Kongen og sende dem til Ydsted, hvis Borgemestre siden skulle sende dem til Kroneborg; Kalken skal betales ham af Tolden. Udt. i Sk. T. 1, 386 b.

— Befaling til Coruitz Viffert at købe 200 Læster Ydstedtz Kalk til Kongen og til Foraaret sende dem til Kroneborg. Udt. i Sk. T. 1, 386 b.

— Til samme. Kongen har eftergivet Dorete Lauritzdatter, hvis Husbonde for Manddrab er svoren fredløs og siden er død, hvorfor hans halve Boslod er tilfalden Kongen, Halvdelen deraf. Udt. i Sk. T. 1, 387.

31. Okt. (—). Befaling til Tolderne i Helsingør at laane Valentin von Leipzig, Profos paa Kroneborg, 50 Dlr. og afkorte dem i hans Maanedspenge, 5 Dlr. hver Maaned. Sj. T. 15, 423.

— Til Arrild Uggerup. Maren Olufsdatter har berettet,

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. V. 630.

at hendes Husbonde for nogen Tid siden er kommen for Skade a ihjelslaa en anden Mand, af hvilken Grund han er svoren fredløs og hun har nu begæret, at Kongen vil benaade ham paa Livet o skænke ham hans Fred igen. Kongen vil dog ikke i et saadan Tilfælde, hvor der er gaaet Lovmaal over den anklagede, indrømm nogen Benaadning, men har for Konens og Børnenes Skyld eftergive disse den Kronen tilfaldne Part af Mandens Boslod, naar Manden har lidt sin Straf, dog skal Arrild Uggerup paase, at denne Begunstigelse kommer hende og Børnene til gode. Sk. T. 1, 387.

1. Nov. (Kronborg). .Gavebrev til Hans Butze. Kongens Bøsseskytte paa Kronneborg, paa en Ejendom og Havejord i Helsingøer syd for M. Hans Bygmesters Boder. Der skal opføres god Købstadsbygning med Tegltag derpaa, og Ejendommen skal, hvis den skal sælges, først tilbydes Kronen. Sj. R. 12, 363 b.

— Bestalling for Albret Pederssen, Borger i Kiøpnehaufn, som Byfoged smstds. Han skal i aarlig Genant have 1 Læst Korn, $^{1}/_{2}$ Td. Smør og 2 Slagtenød af Kiøpnehaufns Slot, Kronens Korntiende af Smørum Sogn og hvad andet den tidligere Byfoged Christen Christenssen har haft. Han skal klarlig optegne alle Sager, smaa og store, som forefalde. forfølge dem paa fersk Fod og ikke lade nogen af de større falde eller aftinge uden Dom. I Kongens Fraværelse skal han rette sig efter Rentemester Christoffer Valckendorffs Ordrer. Sj. R. 12, 364[1].

— Mageskifte mellem Frederich Quitzov til Sandagger og Kronen. F. R. 1, 390 b. (Se Kronens Skøder.)

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der ved det med Frederich Quitzov sluttede Mageskifte er bleven denne 70 Tdr. 1 Skp. Hartkorn skyldig, forpligter sig til med det første at udlægge Fyldest derfor i Fyen. F. R. 1, 394.

— Til Erick Løcke og Lauritz Brockenhus. Da Kongen ved det Mageskifte, som han har afsluttet med Frederich Quitzov, er bleven denne 70 Tdr. 1 Skp. Hartkorn skyldig, hvorfor Frederich Quitzov begærer Fyldest i Fyen, skulle de af Otthensegaardtz Gods udlægge ham Fyldest for ovennævnte 70 Tdr. 1 Skp. Hartkorn paa et baade for ham og Kronen belejligt Sted, besigte Godset og indsende Besigtelsen. F. T. 1, 375 b.

— Brev for Hr. Anders, Sognepræst i Bunderup og

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. II. 423 f.

Esperup[1] Sogne, paa et Fæste i Bunderup, uden Indfæstning og Afgift. Udt. i J. R. 3, 697.

3. Nov. (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Da der forskrives meget Gods hid fra Kiøpnehafn og det vil falde Kronens Bønder under Kiøpnehafns Slot besværligt hver Gang at befordre det hid med Vogne, skal han, naar der herefter paa én Gang skal sendes meget Gods, sende det med Skib. Sj. T. 15, 423.

— Til Koruitz Viffert. Kongen har bragt i Erfaring, at der i Ydsted ligger nogle udenlandske Købmænd, som have opkøbt og endnu opkøbe al den Havre, de kunne faa, til en Pris af 1½ Ortsdlr. pr. Tønde og ialt have samlet sig nogle Tusinde Tønder, hvilke de enten ville udprange til Kongens Undersaatter til den dobbelte Pris eller udføre af Riget, naar Udførselsforbuddet hæves. Da Udførselsforbuddet er udstedt til Bedste for Kongens Undersaatter og ikke, for at fremmede skulle faa Lejlighed til saadant Forprang, og da ikke alene Kongen selv, men ogsaa hans Hofsinder af den Grund lide stor Mangel paa Havre, skal han paa Kongens Vegne tage al den Havre, som de fremmede have opkøbt, betale Ejerne hvad de bevisligt have givet derfor og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Sk. T. 1, 387 b.

— Til Johan Bockholdt. Thomas Norman de la Nauete, Kongens Skibshøvedsmand, har berettet, at hans Sind staar til et Ægteskab med Johan Bockholdts Stifdatter, Jomfru Marene Lycke; han har ladet sig mærke med det til hende selv, og det beror nu paa Johan Bockholdts, hendes Mosters og andre Venners Samtykke, hvorfor han har anmodet Kongen om at støtte sig. Kongen beder ham derfor dels selv stille sig velvillig til dette Ægteskab, dels forhandle med sin Stifdatter og hendes Slægt om deres Samtykke og med det første lade Thomas Norman faa et bestemt og behageligt Svar; Kongen haaber, at Thomas Norman skal skikke sig saaledes, at de ikke skulle fortryde Slægtskabet. F. T. 1, 376.

— Lignende Brev til Fru Mette Urne, Alexander Durhams Hustru. Udt. i F. T. 1, 376 b.

6. Nov. (Frederiksberg). Til Christoffer Valckendorff. Jørgen von Brunsuig, der for nogle Aar siden fik Bestalling som Kongens Sadelmager med en aarlig Løn af 16 Dlr. og fri Bolig i

[1] Eserup, Bare H.

Kiøpnehafn eller Penge til at leje sig en for, har berettet, at han i nogle Aar ikke har faaet mere end 8 Dlr., skønt han i Overensstemmelse med Bestallingen paa egen Bekostning har istandholdt Tøjet til Kongens Rustvognsheste baade ved Kroneborg og andensteds, og han har derfor begæret at maatte blive betalt efter Bestallingen. Da han har Brev paa Lønnen og nok kan fortjene den ved at holde Tøjet i Stand, hvormed han, efter hvad Kongen har erfaret, ikke har vist sig forsømmelig, skal Christoffer Valckendorff betale ham hvad han i Følge Bestallingen maatte have til gode af Løn eller Husleje og herefter aarlig betale ham efter den. Sj. T. 15, 423 b.

6. Nov. (Frederiksborg). Til alle Kron-, Kloster-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Kirke-, Provste- og Præstetjenere i Roschildgaards (og Kiøpnehafns Len). Da Kongen holder en stor Mængde Rustvognsheste ved Byggeriet paa Kroneborg og der formedelst den ringe Høbjærgning i den Egn nu er stor Mangel paa Hø til dem og der ikke kan faas noget deromkring, anmoder Kongen, i det Haab, at de hver godvillig ville komme ham til Hjælp med et Læs Hø, dem om med det allerførste hver at levere et godt Læs Hø paa Kroneborg og tage Bevis af Slotsskriveren derfor, hvilket de skulle levere til deres Lensmand, for at man kan vide, hvem der have vist sig villige, og hvem der have vist sig uvillige. Kongen vil erkende deres Villighed med al Gunst. Sj. T. 15, 425.

— Befalinger til Christen Vind og Lauge Bech om at forkynde ovenstaaende Brev, sørge for, at alle, der kunne det, levere et Læs Hø paa Kroneborg, opskrive Bøndernes Navne og kræve Bevis af dem for Høets Levering, for at de, der ikke levere det, kunne blive erindrede derom. De skulle gøre sig den yderste Flid for, at Høet bliver leveret med det første. Sj. T. 15, 424 b.

— Befaling til Tolderne i Helsingør om af Kongens Salt af Tolden at levere Jochim Leist 5 store Læster Salt til Slagteriet og andet Brug. Sj. T. 15, 426 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om saa snart som muligt at sende 2 Læster Lønneborgsalt hid til Brug ved Slagteriet og i Køkkenet til Kongens eget Behov. Sj. T. 15, 426.

7. Nov. (—). Til samme. Disse to Brevvisere, Anders Rinkiøpning og Hans Maribo, have berettet, at de i sidste svenske Fejde og efter den have tjent Kongen som Landsknægte og desuden have ladet sig bruge i andre Bestillinger, saaledes til

Dantzick, til Nederlandene og andensteds og sidste Aar til Pilthen, af hvilken Tjeneste de ere forløvede, hvorom de have Pasbreve at fremvise; da de have ansøgt om igen at komme i Kongens Tjeneste, skal han undersøge deres Forhold og, hvis deres Beretning er sand, antage dem blandt Aarsknægtene, saafremt der er Plads til dem. Sj. T. 15, 426 b.

7. Nov. (Frederiksborg). Til Claus Glambeck. Da Christoffer Jenssen, Kromand i Kroen ved Skanderborg, har berettet, at de Ting, som, efter hvad der er berettet Kongen, skulle være bortførte fra Kamre og Stalde i Kroen, siden han er kommen dertil, alle endnu findes dér, har Kongen undskyldt ham og tilladt ham fremdeles at maatte beholde Kroen, da han har lovet at optræde saaledes, at ingen skal kunne klage over ham. Hvis Hans Meiger, tydske Caterinis Mand, der tidligere har haft Kroen, møder hos ham med det Brev, som Kongen har givet ham paa Kroen, skal han vise ham væk. J. T. 2, 535 b. Jvfr. 21. Okt.

8. Nov. (—). Jost Smed, der i meget lang Tid har tjent Kongen, men nu formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke kan tjene længere og ikke heller kan fortjene sin Føde andensteds, skal herefter have Underholdning for sin egen Person i Ringsted Kloster, en sædvanlig Hofklædning om Aaret og fri Bolig i Ringsted. Sj. R. 12, 365.

— Befaling til M. Christian Mackabeus om at indskrive Jost Smed i Klosteret, give ham selv tilbørligt Underhold og en Hofklædning aarlig og skaffe ham et af Kongens Huse i Ringsted, hvori han og hans Hustru kunne bo. Sj. T. 15, 427.

— Til Eiller Grubbe og Dr. Pouel Matzen. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Pouil Anderssen, Skolemester i Kiøge, hvori han beretter, at Degnen i Herføgle og Sedder Sogne er død, og anmoder Kongen om at henlægge Degnerenten af disse to Sogne til Skolen i Kiøge, da Sognene efter Ordinansen bør forsynes med Degne derfra, hvilket dog nogle af Sognemændene ere imod, fordi de ville have en Degn, der skal bo hos dem. De skulle undersøge Sagen og ordne den i Overensstemmelse med Ordinansen og hvad de anse for kristeligt og skikkeligt. Sj. T. 15, 427 b[1].

— Befaling til Gert Randsov om i Lenet [Kronborg] i rette Tid at lade samle 2 eller 3 Tønder Slaaen eller saa mange,

[1] Tr: Kirkehist. Saml. 3. R. I. 247 f.

han kan faa, og siden sende dem til Kongens Skænk, for at der dermed kan laves Slaaenvin til Kongen. Sj. T. 15, 428[1].

11. Nov. (Frederiksborg). Til Arrild Uggerup og Sten Bilde. Kongen sender sin Tømmermand over for i Kronens Skove der i Lenene [Helsingborg og Herrisvad] at hugge Tømmer til Knæer og Indholt til et Skib, som Kongen lader bygge ved Kiøbnehafns Slot, og befaler dem at anvise ham Tømmeret, skaffe ham Hjælp til Hugningen, lade det huggede Tømmer føre ned til nærmeste Ladested og skaffe Tømmermanden frit Underhold, saalænge Arbejdet staar paa. Sk. T. 1, 388.

12. Nov. (—). Til Macabæus. Da Kongen har bragt i Erfaring, at den blinde Liflænder, der en Tid har været underholdt i Soer Kloster og siden efter Kongens Befaling [10. Aug.] blev sendt til Lifland, nu er kommen tilbage og igen har trængt sig ind i Klosteret, hvilket det forundrer Kongen at Macabæus uden kgl. Ordre har tilladt, skal Macabæus straks sende Liflænderen til Helsingøer, hvor Kongen vil træffe nærmere Bestemmelse om ham. Sj. T. 15, 428 b.

13. Nov. (—). Fornyelse af den [under 31. Juli 1579] givne Kvittans til Jens Fux, Enspænder, paa 1753 Dlr., da denne Kvittans er brændt, da hans Gaard i Gofuensømagle[2] brændte sidste Sommer. Sj. R. 12, 357.

— Lignende Fornyelse af det til samme [under 24. Jan. 1574] givne Brev paa en Gaard i Kolding. Sj. R. 12, 357 b.

— Lignende Fornyelse af det til samme [under 24. Juni 1575] givne Skøde paa en Gaard og nogen Jord i Slangerup. Sj. R. 12, 358.

— Lignende Fornyelse af det til samme [under 26. Marts 1564] givne Brev paa Verrebro Mølle og Krontienden af Steenløssemagle Sogn. Sj. R. 12, 359.

— Lambert Dirickssen, Borger i Olborg, der sidste Aar har lidt stort Tab paa sine Øksne, faar eftergivet al den Øksentold, han resterer med fra forrige Aar, hvilken beløber sig i alt til 200 og nogle Dlr. Udt. i J. R. 3, 697.

14. Nov. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har eftergivet Villom Bang, Borgemester og Tolder i Assens, 1000 Dlr. af hans afdøde Fader Pouel Bangs Toldrestance,

---

[1] Tr.: Hist. Tidsskr. V. 411. [2] Gundsømagle, Sømme H.

hvorfor Christoffer Valckendorff skal afkorte dette Beløb i Restancen og give Arvingerne endelig Kvittans, naar de have betalt det øvrige. Sj. T. 15, 428 b.

14. Nov. (Frederiksborg). Til Frantz Rantzov. Da Kongen, der har sendt sin i Kolding bosatte Vognmager Hans til Koldinghus efter noget Vogntømmer, har erfaret, at der i Kolding er stor Sygdom, og at Sygdommen ogsaa er kommen i Vognmagerens Hus, og derfor er betænkelig ved saa hurtig at lade ham komme til sig, skal Frantz Rantzov passe paa, naar Vognmageren kommer til Korsøer, og da give ham Ordre til at rejse tilbage til Koldinghus med Vogntømmeret og blive der indtil nærmere Ordre. Hvis Vognmageren har Breve med sig fra Belou eller andre, skal Frantz Rantzov modtage disse og sende dem hid. Sj. T. 15, 429.

— Til Jochim Leist paa Frederichsborg. Kongen har fritaget Oluf Hanssen i Sundbylille, hvis Gaard ved sidste St. Olufs Dags Tid er brændt ved Vaadeild, for Halvdelen af dette Aars Landgilde. Orig.

— Skøde til Hans Mulle i Otthense. F. R. 1, 394 b[1]. (Se Kronens Skøder.)

— Lejebrev for Hans Mulle, Borger i Otthense, hans Hustru og deres Arvinger paa en St. Knudtz Klosters Jord i Otthense, som Jørgen Kotte sidst havde i Værge, liggende syd for Ostebeck, for en aarlig Jordskyld til Klosteret af 1 Ørt. Havre og 1 Skp. Boghvedegryn. De skulle selv bekoste Indhegningen af Jorden. F. R. 1, 396 b.

— Skøde til Peder Kusk og hans Livsarvinger paa en Gaard i Kolding, som Kongens Fader havde givet Thomis Smed og hans Arvinger Brev paa, men som nu efter deres Død er falden tilbage til Kronen. De skulle holde god Købstadsbygning med Tegltag paa Gaarden. Vil han eller hans Arvinger sælge Gaarden, skal den først tilbydes Kronen. Dør han uden at efterlade sig Livsarvinger, skal Gaarden igen falde tilbage til Kronen. J. R. 3, 697 b.

15. Nov. (—). Til Hendrich Belov. Da Peder Kusk, der

---

[1] Derefter er indført 2 Breve af 14. Nov.; det ene, hvorved Hans Mule frafalder alle Krav paa Kronen for nogen Fortæring, som nogle hos ham indkvarterede Skytter i sidste svenske Fejde have gjort, og eftergiver de 200 Lod Sølv, som han i sidste svenske Fejde har laant Kongen; — det andet, hvorved Hans Mule, der efter en med Kongen sluttet Kontrakt til Foraaret, naar det er Tid at uddrive Øksne, skal modtage 41 store Staldøksne, som nu staa paa Foder paa Kronens Forværker og Ladegaarde ved Rendesborg, lover at betale dem med 45 gl. Dlr. Parret, den ene Halvpart straks, naar Øksenmarkedet er overstaaet, den anden til næstkommende Jul. [2] Udenfor er skrevet: Dette Skøde gik ikke for sig.

en Tid lang har været i Kongens Tjeneste, har anmodet om a maatte faa et Hus i Kolding til Ejendom, som en Thomis Smec tidligere har boet i, og som af Kongens Fader var forskrevet denn og hans Arvinger, men nu efter disses Uddøen igen er hjemfalde til Kronen, skal han, da Kongen ingen Besked ved om dette Hus undersøge, om det er frit hjemfaldet til Kronen, hvad Plads de er deri, hvor langt og bredt det er, om det er jordskyldsfrit elle ej osv., og med det første sende Kongen sin Erklæring. J. T. 2, 536

15. Nov. (Frederiksborg). Befaling til Giert Rantzov straks a sende en af Kongens Rustvogne til Esserom til Joachim von der Lippe, for at den kan blive dér og føre Fisk til de Steder han giver Ordre til. Sj. T. 15, 429 b.

— Til Jochim Leist. Da han efter Kongens mundtlige Befaling har ladet rydde en Del Ejendomme ved Frederichsborg Slot, ladet kaste og opsætte forskellige Grave, Grøfter, Diger og Gærder og fremdeles skal vedblive dermed, hvor det kan være til Gavn for Kongens Forværkers og Ladegaardes Ejendom, hvorfor han har begæret skriftlig Befaling desangaaende for at kunne lægge den ved sit Regnskab, meddeler Kongen ham herved denne og befaler ham at indskrive Udgifterne i sit Regnskab. Sj. T. 15, 430. Orig.

— Til Eyller Grubbe. For nogen Tid siden bevilgede Peder Oxis Arvinger Kronen noget Gods i Hatz Herred og i Vordingborg Len til Mageskifte for Vederlag af Kronens Gods i Vallenstrup, Sonnerup og Bredenfeld[1]; Eyller Grubbe i Forening med Erick Valckendorpf besigtede saa Godset i Sjælland og lignede efter Modtagelsen af Claus Glambecks og Niels Skrams Besigtelse af Godset i Hatz Herred alt Mageskiftegodset, men derefter standsede Sagen, fordi Kronens Gods var $40^1/_2$ Td. $1^1/_2$ Skp. Korn bedre end Peder Oxis Arvingers. Da imidlertid nu Fru Inger Oxe, Jørgen Bradis Enke, Jomfru Jahan Oxe, Johan Rud og Johan Berneckou paa egne og Medarvingers Vegne have erklæret, at de enten ville afstaa saa meget af det begærede Gods, som dette er bedre end deres, eller gøre yderligere Udlæg af deres Gods i Vordingborg Len, befaler Kongen Eyller Grubbe, idet han sender ham den tidligere indsendte Besigtelse, at mødes med Erick Valckendorpf og faa at vide af Arvingerne, hvad de ville afstaa af det begærede Gods eller yderligere udlægge; hvis det er paa Steder, som ere Kronen belejlige, skulle de paany be-

[1] Brofelde, Merløse H.

sigte og ligne Godset og indsende Besigtelsen. Da Kongen, som han nok husker, samtidig stod i Handel med Fru Mette Rossenkrantz, Peder Oxis Enke, om noget af hendes Gods i Hatz Herred, hvorfor hun ønskede Vederlag i Aassøfue i Herføgle Sogn i Brefuereschouf Herred, hvilket sidste Gods han og Erick Valckendorpf ogsaa besigtede, men der ikke siden er gjort Anfordring hos Kongen derom, og da den af dem indsendte Ligning af Godset ikke gav bestemt Besked om Fru Mettis Gods, tilbagesendes den dem med Ordre til at levere Fru Mette den tilligemed den Besigtelse, de maatte have faaet fra Claus Glambeck og Niels Skram over Godset i Jylland, for at hun kan rette sin Lejlighed derefter og meddele Kongen, hvad hun vil. Sj. T. 15, 432.

15. Nov. (Frederiksborg). Befaling til Erick Valchendorpf om at deltage sammen med Eyller Grubbe i Besigtelsen af det Gods, som Peder Oxis Arvinger ville mageskifte med Kronen. Sj. T. 15, 430 b.

16. Nov. (—). Til Lensmændene [1] i hele Riget. I Anledning af den skadelige Pestilens, der ligesom i tidligere Aar nu regerer stærkt alle Vegne i Riget, har Kongen bestemt, at der skal holdes Bededage 25., 26. og 27. Januar for at afbede Guds Vrede, hvorfor de i deres Len skulle sørge for, at der ikke holdes Ting eller anden verdslig Forsamling paa disse Dage. Sj. T. 15, 433.

— Fru Elline Spend, Ifuer Skrams Enke, der for nogen Tid siden har fæstet Kronens Korntiende af Fialthring, Øybye [2], Ramme og Homelom Sogne og faaet Livsbrev derpaa, maa, da det falder hende besværligt at føre Kornet den lange Vej til de Steder, Lensmanden befaler, indtil videre give Penge i Stedet for Kornafgiften, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug og Byg, at betale inden Fastelavn til Lensmanden. J. R. 3, 698.

— Til Christoffer Valckendorf. Af hoslagte Supplikats fra Jacob von der Lieppe vil han se, at denne ikke mener at have faaet Betaling nok i det gamle Skib, som han for nogen Tid siden fik, for det ham tilhørende Skib, som Kongen tog i den sidste svenske Fejde og sendte til Vardbierg Slot med Proviant, paa hvilken Rejse det gik under. Christoffer Valckendorf skal undersøge Sagen og se paa en eller anden Maade at tilfredsstille ham for Skibet,

---

[1] De opregnes alle med deres Len. [2] Ølby, Hjerm H.

saa han ikke kommer til at lide stor Skade og Kongen kan blive fri for videre Anfordring. Orig.[1]

20. Nov. (Kronborg). Befaling til samme at lade lave 20 Staalstænger efter medfølgende Mønster, dog skulle de 10 være kløvede i Enden, de andre 10 derimod lige ud ligesom Mønsteret og sørge for, at de med det første komme hid. Orig.[1]

22. Nov. (—). Aabent Brev, at Giert Randtzov som Lensmand paa Kronneborg skal have 700 gl. Dlr. i aarlig Løn, til Løn for 2 Hofmænd 15 Dlr. om Aaret til hver og til en Kudsdriver 10 Dlr. samt sædvanlig Hofklædning til 6 Personer, hvilket altsammen skal leveres ham af Tolden i Helsingøer; derimod skal han lade Tiendeparten af det uvisse falde, dog maa han beholde hvad han indtil Dato har oppebaaret. Denne Lønning skal regnes fra sidste Mikkelsdag. Sj. R. 12, 365[2].

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om at Tolden at betale Giert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg, der, før han blev Lensmand, har tjent i Kongens daglige Hoftjeneste et halvt Aar eller ved det Lag, hvad han i Følge den ham givne Bestalling har til gode for den Tid; endvidere skulle de beregne, hvad han efter det første Forleningsbrev skal have fra sin Overtagelse af Kroneborg Len til sidste Mikkeldag, fra hvilken Tid hans nu fastsatte Løn skal regnes, betale ham det, naar de komme til Penge, og derefter betale ham efter den ham nu givne Bestalling. Sj. T. 15, 435 b.

26. Nov. (Frederiksborg). Til Christoffer Valckendorff. Hoslagt sendes ham en Skrivelse fra Manderup Parsberg paa Aarhusgaard, hvori denne i Anledning af Ordren til at lade bage 40 Læster Brød erklærer, at han af Gaardens Indkomst kun kan lade bage 4 Læster Brød, hvorfor han enten beder sig undskyldt eller beder om at faa Kornet leveret andenstedsfra. Christoffer Valckendorff skal overveje Sagen og give Manderup Parsberg Besked, da Kongen hverken ved Besked om Lenets Indkomst eller om, hvor der ellers kan skaffes Korn. Sj. T. 15, 435 b.

27. Nov. (—). Til samme. Da der blandt de Slagteøksne, som Kongen har forskrevet fra Skanderborg Slot, findes flere, der ikke kunne bruges til Kongens eget Behov, skal han, hvis han har eller faar nogle fede Øksne, der kunne bruges til Kongens

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 106 f. [2] Tr.: Dsk. Mag. IV. 108 f.

eget Bord, sende en 30 saadanne hid; Kongen vil til Gengæld sende ham 50 Øksne til Brug ved Bespisningen paa Holmen. Han skal sende 3 Tylter Deler hid til forskelligt Brug her paa Slottet, lade Kronens Bønder under Kiøpnehafn Slot fremføre dem og, saasnart de Sild, der ere saltede til Kongen paa det norske Sildefiskeri, komme, sende 24 Læster hid til Udspisningen ved Kongens eget Bord og her paa Slottet. Sj. T. 15, 436 b.

27. Nov. (Frederiksborg). Til samme. Kongen har nu givet sine Skippere Cresten og Niels al Besked om, hvorledes det ny Skib skal laves, og befaler ham at lade alt lave, saaledes som de anvise; hvis Arbejdet lykkes paa den Maade, er det godt, hvis ikke, haaber Kongen, at Bekostningen ikke skal komme Riget til stor Skade. Kongen tvivler ikke paa, at han med Flid tager sig af Skibets Bygning. Sj. T. 15, 436 b.

— Til Lauge Beck. Da Kronens Bønder under Roskildegaard have berettet, at det falder dem meget besværligt med Ægter til Roskildegaard, og at der kun holdes én Postvogn paa Gaarden, befales det ham at holde en Postvogn til. Sj. T. 15, 437.

— Til Gert Rantzov. Kongen sender sin Vandkiger did med nogle borede Render, saa Gert Rantzov nu selv kan tale med ham om, hvorledes Renderne bedst kunne indlægges. Da han har talt med Kongen om at faa det ordnet saaledes, at Vandkigeren altid bliver dér for at passe paa Vandkunsten, befales det ham nu selv at forhandle med Vandkigeren om altid at passe Vandkunsten og lade Kongen vide, hvad de blive enige om, for at der kan gives Vandkigeren Bestalling derpaa. Kongen vil saa se sig om efter en anden, der kan bruges her. Sj. T. 15, 436.

28. Nov. (—). Til samme. Kongen har formedelst hendes Armod og Vanførsel eftergivet denne Brevviserske hvad der er tilfalden Kronen efter hendes Datters Mand, Hans Skrædder paa Gillelag, der er død uden Arvinger. Sj. T. 15, 437 b.

— Til Otthe Norby. Hans Moder, Fru Anne, Peder Norbys Enke, og hans Broder Johan Norby have berettet, at hans Broder Lauritz Norby og dennes Hustru[1] nu ere døde og have efterladt sig 3 smaa, umyndige Børn, for hvem han er Værge, og de have anmodet Kongen om ved en Skrivelse at foreholde ham hans Pligt i saa Henseende, for at Børnenes Bedste kan

[1] Margrete Mormand.

blive bedre varetaget. Det befales ham derfor i Moderens, Broderens og andre Godtfolks Nærværelse at lade optage Inventarium over alt Børnenes Løsøre og lade udfærdige to enslydende Eksemplarer under de tilstedeværendes Segl, hvoraf han selv skal beholde det ene og lade Moderen eller Broderen faa det andet, for at man deraf kan se, hvad han til sin Tid skal levere fra sig; det befales ham endvidere at holde Løsøret i god Forvaring, oppebære Indkomsten af Børnenes Gods og anvende alt til deres Bedste. Da baade hans Moder, Børnenes Faster og andre af deres Slægt ere villige til at tage Børnene til sig og opdrage dem hos sig, indtil de komme til den Alder, at de kunne være hos fremmede, skal han tillade dette, for at Børnene kunne blive fri for alle Udgifter ved et Ophold hos ham. F. T. 1, 376 b.

28. Nov. (Frederiksborg). Til Jacob Sefeld og Ofue Lunge. Da Niels Skram paa Hald har begæret noget Mariagger Klosters Gods, nemlig 2 Gaarde i Lostrup[1] og 1 Gaard i Ugelriis i Rindtz Herred, til Mageskifte for 1 Gaard i Ulstrup og 1 Gaard i Kregstrup[2] i Aars Herred og 1 Gaard i Thollerup i Slet Herred, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 2, 536 b.

30. Nov. (—). Aabent Brev, at Pether Breuinck, Borger i Kiøpnehaufn, der har udtalt Frygt for, at han med Tiden kunde blive valgt til Rodemester, skal være fri for denne Bestilling, da han som Udlænding ikke kan vide tilbørlig Besked med hver Mands Lejlighed og Vilkaar, derimod skal han efter Evne gøre anden borgerlig Tynge. Sj. R. 12, 366[3].

1. Dec. (—). Aabent Brev, at Kongen ved Giert Randtzov, Embedsmand paa Kronneborg, har sluttet Kontrakt med Stenhugger Petter von Brøssel om Udførelsen af følgende Stenhuggerarbejde til Byggeriet paa Kronneborg paa Petter von Brøssels egen Bekostning og Underholdning: Han skal lave en Skorsten af hugne Sten ovenover Dronningens Kammer, hvor Hertuginden af Meklenborgs Gemak skal være, og 5 Skorstene med Berger Sten og Lister omkring, indlægge alle Vinduerne i Kongens Vindeltrappe og i det runde Taarn op til Dronningens Gemak med hugne Sten, lave de Lister og Piller, der fattes paa Huset ind til Gaarden, baade foroven og forneden, og hvad andet der mangler paa Huset, lave en Kælderhals og Trappen i Smørkælderen under

---

[1] Laastrup. [2] Krogstrup. [3] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. II. 424.

Galleriet, lave 3 Skorstene af hugne Sten, den ene i Dronningens Kammer, den anden i Skriverstuen og den tredje i Fadebursstuen og forhøje dem op igennem Taget med hugne Sten, lave de Mursten, der fattes under Renden i Vægtergangen paa Pladsen til Borggaarden, et Skærmskjold ovenover Huspillen paa Kongens Trappe og en Dørgericht helt af hugne Sten ind- og udvendig ved det store Taarn, hvor man gaar til Vægtergangen, lavet paa samme Maade som den anden, der staar dér; endvidere skal han hugge og lægge saa mange Astrag, som endnu behøves udenfor Kongens og Dronningens Kamre, i Køkkenet paa det store Taarn og i Bryggerset og Bagerset, og selv underholde de 2 Stenhuggere, der bryde Sten ovre i Stengravene. Desuden skal han lave 2 smaa Gavle paa Kongens Taarn med Lister under, et Lysthus paa den ny Ridderpostej med en Skorsten i, rent hugget baade ind- og udvendig, efter det Mønster, som staar paa den anden Runddel, lægge Gulvet med hugne Astrag ganske paa samme Maade som i det andet Hus baade ind- og udvendig, lave et Vagthus, der skal staa lige over for det andet, som allerede er færdigt, og være bygget paa samme Maade som dette, tilhugge alle de Sten, som behøves til Brystværnet paa den ny Runddel fra det Sted, hvor Brystværnet nu holder op, til det Sted, hvor det igen begynder, fuldføre Brystværnet paa den forborgne Gang paa begge Sider indtil det gamle Brystværn, forsyne det med Lister og endelig lave Brystværnet paa den Side ved den store Sten indtil den lille Runddel. Han skal for dette Arbejde have 2000 gl. Dlr., som Tolderne skulle betale ham, efterhaanden som Arbejdet skrider frem. Da Kongen ogsaa har sluttet Kontrakt med Hermand Stenhugger om et betydeligt Arbejde, forbydes det dem under Trudsel om Kongens højeste Unaade og Tab af deres Betaling at lokke Arbejdsfolkene fra hinanden. Sj. R. 12, 366[1].

1. Dec. (Frederiksborg). Aabent Brev, at Kongen ved Giert Randtzov, Embedsmand paa Kronneborg, har sluttet Kontrakt med Stenhugger Hermand Gierdtzen om Udførelsen af følgende Stenhuggerarbejde til Byggeriet paa Kronneborg paa Hermand Gierdtzens egen Bekostning og Underholdning: Først skal han udføre det Arbejde, hvorom der ikke er sluttet Kontrakt med Petter von Brøssel, paa Kongens Taarn, som skal staa op over Renderne og deres »Erckertrue« (Architrav?), efter samme Mønster som den

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 168 f.

store Vindeltrappe og med en Skorsten i og renhugge alt ind- og udvendig, endvidere skal han lave 7 Tagvinduer, Gavlen og alle Sidevæggene og renhugge alt ind- og udvendig, hvert Tagvindue skal være 13 Fod bredt og under Taget 24 Fod højt, uden Taget omtrent 6 Fod mindre eller mere under Knappen, saaledes som det nu vil skikke sig; dernæst skal han lave Dronningens Taarn endnu et Gemak højere under Vægtergangen med Lister, Render og »Eercketruer«, derefter skal det gøres færdigt med Vægtergang ligesom det andet lille Taarn, som kaldes Kackelborg, renhugges baade ind- og udvendig og forsynes med Trapper og alt; han skal udføre alt Stenhuggerarbejdet herved, derimod skal M. Anthonius udføre Blyarbejdet til at fæste Jærnkramperne med. For dette Arbejde skal han have 1800 gl. Dlr., som Tolderne i Helsingøer skulle betale ham af Tolden. Forbud mod at lokke Arbejdsfolkene fra Petter von Brøssel. Sj. R 12, 367 b[1].

1. Dec. (Frederiksborg). Befaling til Arrild Uggerup at skaffe Petter von Brussel, Kongens Stenhugger, Hjælp af Bønderne til at bløde Stenene, men de maa ikke besværes med mere. Udt. i Sk. T. 1, 388.

— Til Christoffer Valckendorff. Hoslagt sendes ham et af Kongen underskrevet Register over de Jægere, Pandesvende og Fiskere, der hidtil have faaet deres Løn her af Slottet, med Ordre til herefter at betale dem af Renteriet, da de ikke ere ansatte mere her ved Slottet end andensteds, hvor Kongen vil bruge dem; ligeledes skal han af Renteriet betale dem, hvad der efter medfølgende af Jægermesteren underskrevne Fortegnelse resterer af forgangne Aars Løn. Sj. T. 15, 438.

— Fortegnelse paa Klæde, som Kongen har bestilt hos Thomis Thenecker: 1 Stykke Klæde til 200 Mand som det Stykke, Kongen har leveret Thomis Thenecker, hver Alen til 7 Ortsdlr., 1 Stykke »geworfelt« Klæde af den Slags, som Kongen selv plejer at bære, til den gamle Pris, og 1 Stykke »Harbrendt«, ligesaa af Kongens eget Klæde og til den gamle Pris. Thomis Thenecker skal paa egen Bekostning levere Klædet i Helsingøer 3 Uger efter Paaske og har nu faaet 100 Rosenobler paa Regnskab. Udt. i Sj. T. 15, 438.

— Til Christoffer Valckendorff. Da han har meddelt, at de i

---

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 169

Norge til Skibsbygningen bestilte Bjælker ikke ere komne, og derfor foreslaaet at lade hugge 16 Bjælker til dette Brug i Vordingborg og Jungishofuit Skove, har Kongen skrevet til Eyller Grubbe desangaaende. Christoffer Valckendorff skal derfor give denne Besked og, hvis der bliver Brug for endnu flere Bjælker og de kunne faas i Jungishofuit Skove, selv lade dem hugge. Sj. T. 15, 439.

1. Dec. (Frederiksborg). Til Eyller Grubbe. Da Kongen, som har Brug for nogle Bjælker til Indbygning i det Skib, der bygges ved Kiøpnehafn, ikke, som han havde haabet, kan faa disse i rette Tid fra Norge, skal han efter nærmere Besked fra Christoffer Valckendorff lade hugge Bjælker til Skibet i Vordingborg Slots Skove og sørge for, at de saa snart som muligt komme til Kiøpnehafn. Sj. T. 15, 438 b.

— Til Erick Løcke. Da Villum Bang, Tolder i Assens, der skylder Kongen en stor Sum Penge af Tolden, aldeles ikke har agtet de idelige Skrivelser om at gøre sit Regnskab klart og betale hvad han skylder, skal Erick Løcke straks lade ham tiltale, indtil han betaler. F. T. 1, 377 b.

2. Dec. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at en Del af Kronens Bønder i Kronneborg og Hørsholm Len og i Holbo Herred i Johan Thaubes Tid ere komne til at restere med en stor Del af deres Landgilde, ialt 98 Mk., 5 Læster Rug, 10 Pd. Byg, 40 Tdr. Havre, 10 Tdr. Smør, 189 Lam, 130 Gæs, 2300 Par Høns, 10 Læster Torsk og 175 Vol Æg, som de nu ikke formaa at udrede paa én Gang — eftergiver alle disse Restancer, skønt han med Mishag har maattet erfare, at ovennævnte Bønder i højere Grad end Bønderne andensteds have undladt at betale deres Afgifter mere af Efterladenhed end af gyldige Grunde, og han tillige lider et ikke ringe Tab derved; baade de og andre advares dog alvorligt mod af denne Eftergivelse at lade sig forlede til lignende Forsømmelse i Udredelsen af deres Afgifter, da de i saa Tilfælde uden al Naade ville blive udviste af Gaardene, ligesom der ogsaa vil blive gjort Udlæg i deres Bo. Det forbydes Lensmanden herefter at give nogen Udsættelse, da han saa selv vil komme til at staa til Ansvar. Sj. R. 12, 368.

— Til Christoffer Valckendorff. For at det ikke mere skal være nødvendigt, som hidtil, at føre et helt Køkkentøj med, naar Kongen rejser herfra til Kiøpnehafn eller Kroneborg, har Kongen

besluttet at lade lave 2 forskellige Køkkentøj, hvoraf det ene skal opbevares af Lensmanden paa Kiøpnehafns Slot, det andet af Lensmanden paa Kroneborg og kun bruges, naar Kongen personlig er til Stede paa Slottene. Der sendes ham 2 Registre over det Køkkentøj, der skal laves til hvert Sted, med Ordre til at lade det lave, betale hvad det koster, og naar det er færdigt, sende det ene Hold til Giert Rantzov paa Kroneborg og levere Lensmanden paa Kiøpnehafns Slot det andet. — Register paa det Køkkentøj, der skal laves til Kiøpnehafns Slot: 24 Kedler i 2 Pakker, 12 i hver Pakke, den mindste paa 3 Potter, 24 Laag dertil, 8 Blaser i 2 Pakker, 4 i hver, den mindste til 1 Otting, 8 Laag dertil, 1 stor Kedel paa 3 Fjerd., 2 Tærtepander (»Dortenpander«) med Laag, 1 Stegerist (»Backhard«), 5 Kvart. bred, 2 Rivejærn, 1 spids Hat, 2 runde Dørslag til Fisk, 2 Gydekedler, 4 Kobberblade i Postejkammeret, 2 lange og 2 runde, 12 Kedler, 2 Par Hakkeknive (»Hackmest«), 4 Bradespid, 2 Bradebænke (»Bradbecker«), 2 Bradepander, 2 hele Vaffeljærn (»Hipkenjern«), 1 Morter paa 3 Potter, 4 Kogepander, 2 dybe og 2 flade, og 2 Rister. — Register paa det Køkkentøj, der skal laves til Kroneborg Slot: 12 Kedler i én Pakke, den mindste paa 2 Potter, 12 Laag dertil, 4 Blaser, den mindste til 1 Otting, 4 Laag dertil, 1 stor Kedel paa 3 Fjerd., 2 runde Dørslag, 1 bredt Dørslag til Fisk, 2 Rivejærn, 2 Tærtepander (»Drottenpaander«) med Laag, 12 Kedler, 1 Stegerist (»Backhard«), 4 Par Hakkeknive, 2 Gydekedler, 1 spids Hat, 2 halve Vaffeljærn (»Høpkenjiern«), 4 Kobberblade i Postejkammeret, 2 lange og 2 runde, 2 Bradepander. 8 Kogepander, 4 dybe og 4 flade, 2 Rister. Sj. T. 15, 439 b.

2. Dec. (Frederiksborg). Befaling til Gert Rantzov at modtage det Køkkentøj, som Christoffer Valckendorff sender ham, selv opbevare det og kun bruge det, naar Kongen personlig opholder sig paa Kroneborg Slot. Udt. i Sj. T. 15, 440.

— Befaling til Tolderne i Helsingøer om efterhaanden at levere Kongens Kontrafejer, M. Hans, der har nogle Kontrafejer og Malerier under Arbejde for Kongen, saa mange Penge, som de kunne tænke han har fortjent. Sj. T. 15, 441 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen, der for nogen Tid siden har sendt sin lille Brandjagt til Nødenes Len i Norge efter Østerlinger, siden den Tid ikke har hørt noget om den og derfor ikke kan vide, om den er i Behold eller gaaet under, skal

Christoffer Valckendorff med det allerførste sende en lille Bojert eller et andet lille Skib med Overløb paa til Nødenes Len for at hente de Østerlinger, der kunne faas dér; hoslagt følger et Brev til Erich Munck[1] derom. Han skal befale Folkene paa det Skib, han sender, at se at skaffe bestemt Efterretning om Brandjagten. Sj. T. 15, 441 b.

3. Dec. (Frederiksborg). Lauritz Straalle maa indtil videre svare Penge i Stedet for Kornafgiften af Kronens Korntiende af Nerrum[2] Sogn, som han har fæstet paa Livstid, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale inden Fastelavn til Lensmanden paa Nyborg. F. R. 1, 397.

— Aabent Brev, hvorved det forbydes alle at rejse Trætte eller Forfølgning paa det Gods, som Lauritz Rostrup til Ristrup paa sin Hustrus[3] og hendes Børns Vegne hidtil har haft i rolig Hævd og Besiddelse, ulast og ukæret, da hans Hustrus Gaard Høllingholm sidste Sommer er brændt og ved den Lejlighed forskellige Ejendomsbreve og andre Breve vedrørende denne Gaard og hendes og Børnenes øvrige Gods ere gaaede tabte. J. R. 3, 698 b.

4. Dec. (—). Livsbrev for Olluf Stercke i Siersløf og hans Hustru paa den Gaard, som han nu selv bor i, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og al anden Tynge. Sj. R. 12, 369.

— Til Chrestopher Valckendorp. Da Kongen af visse Aarsager vil vide, hvad Lensmændene endnu staa til Restance med af deres Regnskab og Afgift til sidste 1. Maj, skal han lade det beregne i Penge og sende Kongen en klar Fortegnelse derover. Orig.[4]

— Befaling til Arrild Uggerup at lade lave 50 Hjulbøre til Brug paa Frederichsborg. Udt. i Sk. T. 1, 388.

— Bestalling for Jens Riber som Svinesnider paa Hadersløfhus, Koldinghus, Skanderborg, Drotningborg og de til disse Slotte hørende Ladegaarde (iøvrigt ligelydende med Bestalling af 3. Marts 1584 for samme). J. R. 3, 699.

5. Dec. (—). Til de højlærde i Kiøpnehafn. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Hr. Jens Claussen, Sognepræst i Vonsbeck Sogn i Slesvig, hvori han beretter, at han havde trolovet sig med en, som han nu ogsaa har fæstet til sin Ægtehustru, og under

[1] Jvfr. Norske Rigsregistr. II. 585 f. [2] S. Næraa, Aasum H. [3] Kirsten Rud.
[4] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 107.

Trolovelsen af menneskelig Skrøbelighed har forsét sig med hende, hvorfor han af Provsten er suspenderet fra Embedet, indtil Kongen tillader ham igen at komme til det, hvilket han nu ansøger om. Da Kongen er i Tvivl om, hvad han skal gøre, skulle de i Forening overveje Sagen og tilskrive Kongen deres Betænkning derom. Sj. T. 15, 442. Orig.[1] i Konsistoriets Arkiv, Pk. 183.

6. Dec. (Frederiksborg). Befaling til Christoffer Valckendorff at betale de paa hoslagte 2 Fortegnelser opførte Varer, som Kongen har udtaget hos Apotheker Caspar Castorpf. Sj. T. 15, 443.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om herefter aarlig til St. Bartolomei Dag [24. Aug.] at sende Dronningen 3000 Dlr. til Haandpenge og andre Udgifter i Stedet for som hidtil 2400 Dlr. Der sendes dem Kopi af Kongens Forskrivning til Dronningen paa den forhøjede Sum, hvilken de skulle opbevare ved deres Registre, for at deres Eftermænd kunne have den at rette sig efter. Sj. T. 15, 443.

— Til M. Jørgen Mortenssen, Superintendent i Vendelboe Stift. Hr. Søfren Nielssen har berettet, at han for 6 Aar siden er bleven beskikket til Kapellan hos en Herredsprovst i Vendsyssel og efter dennes Død har faaet Kald af Bønderne i Sognene, men Hr. Oluf Krag, der kom fra Høring Sogn, er alligevel i Henhold til Kongens Skrivelse til M. Jørgen bleven beskikket til Præst i Sognene, hvorfor Hr. Søfren anmoder om at blive forsørget med et andet Kald. M. Jørgen skal hjælpe ham til Kald, naar der bliver et Sogn ledigt, hvis han da findes duelig dertil, dog skal alt gaa efter Ordinansen. Orig. i Provinsark. i Viborg.

— Mageskifte mellem Ofue Juel til Kieldgaard og Kronen. J. R. 3, 700. (Se Kronens Skøder.)

7. Dec. (—). Befaling til Gert Randtzov at skaffe Kongens Klejnsmed Hendrich 6 Skippd. Jærn til Baandene om de store Vinfade, saa Arbejdet kan gaa for sig, og, naar Baandene ere færdige, i Betalingen derfor afkorte hvad de 6 Skippd. Stangjærn have kostet. Sj. T. 15, 443 b.

— Befaling til Coruitz Viffert, der tidligere har faaet Ordre til at købe nogle Tusinde Tønder Havre til Kongen, om at sende

[1] Tr.: Rørdam, Kbhvns Universitets Hist. 1537—1621 IV. 337 f.

1000 Tdr. Havre til Sundbye Færge i Issefjord til Sædekorn paa Frederichsborg. Udt. i Sk. T. 1, 388 b.

11. Dec. (Sorø). Til Thygge Brahe. Kongen husker ikke rettere, end at han for noget siden leverede ham det Kompas, han selv havde lavet til Kongen, til Istandgørelse, da det var blevet noget urigtigt; hvis saa er og det er færdigt, skal han straks sende Kongen det; hvis han ikke har faaet det, skal han lave 2 lignende Kompasser til Kongen, saa kunstfærdige og rigtige som muligt. Sj. T. 15, 444[1].

— Befalinger til Christoffer Valckendorff, Peder Munck, Hack Ulfstand, Henning Giøe og Gabriel Sparre om uden al Undskyldning at møde hos Kongen paa Kallundborg Slot 2. Nytaarsdag, da Kongen har noget at tale med dem om. Sj. T. 15, 444.

— Til Pouel Huitfeld. Han og Arrild Huitfeld have berettet, at den af Kongen udstedte Forordning om, at Tønden i Halland ligesom i Skaane skal regnes til 6 Skpr., medens der tidligere i Halland somme Steder regnedes 8 Skpr., somme Steder mere og somme Steder mindre paa Tønden, har ført til Misbrug i nogle Len, idet man efter Forandringen har opkrævet den Landgilde, som skulde ydes i Skæppen, med den ny Skæppe i Stedet for med de tidligere smaa, hvor Kongen ikke udtrykkelig ved en Skrivelse har forekommet det. Da dette Misbrug ogsaa har fundet Sted i Halmste Herred og Laugholms Len, fordi Lensmændene dér ikke have faaet Ordre til at forandre Jordebogen, have de nu formedelst Bøndernes stærke Klager udbedt sig nærmere Ordrer af Kongen. Da Kongen ved Forandringen af Skæppen ikke har tilsigtet at besvære Bønderne, skal han beregne, hvad den i de gamle Jordebøger opførte Skyld kan beløbe sig til, beregnet med den ny Skæppe, og lade Jordebogen forandre derefter, saa at Bønderne ikke komme til at give mere, end de have givet fra Arilds Tid. Sk. T. 1, 388 b.

— Lignende Brev til Arrild Hvitfeld. Udt. i Sk. T. 1, 389.

12. Dec. (—). Til Lauge Beck. Kongen har bevilget, at Jens Knudzen, der hidtil har boet paa en Krongaard i Ebberup, men er bleven udvist af den, fordi han har ladet den forfalde, igen uden Indfæstning maa faa en Gaard paa Raaschildgaards Gods, som han kan holde i Stand, naar der bliver en saadan ledig,

[1] Tr.: Friis, Tyge Brahe S. 147.

dog skal han sætte Lauge Beck Borgen for Gaardens Vedligeholdelse og svare sine Afgifter i rette Tid. Sj. T. 15, 444 b.

12. Dec. (Sorø). Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Morten Brock, Landsdommer i Fyen, den Afgift, som han i Aar skulde svare Kronen af Kronens Korntiende af Gafnthofte[1] og Barløsse Sogne, da et forhærdet Menneske har stukket Ild paa hans Gaard[2], ved hvilken Lejlighed ogsaa hans Ladegaard er brændt med det deri værende Korn og Foder, deriblandt hvad han havde oppebaaret af ovennævnte Tiender. F. R. 1, 397 b.

— Til Folmer Rossenkrantz. Han husker jo nok, hvad Kongen gennem Kansler Niels Kaas har begæret af ham angaaende hans Datter, Jomfru Litzebets Giftermaal og hvad Svar han har givet derpaa. I Henhold hertil vil Kongen Fastelavns Søndag, den 21. Febr., gøre hans Datters Bryllup i Andvorschouf Kloster og befaler ham at rette sine Sager derefter, selv bede dem af sin Slægt, som han vil have til at rede Bruden, og selv møde med Datteren og de Fruer, der skulle følge og rede hende, paa Andvorschouf Kloster Lørdagen før Fastelavns Søndag for at gøre sig glad med dem, som Kongen har indbudt. J. T. 2, 537 b.

13. Dec. (—). Til Steen Bilde, Packs og Fru Hilleborg Hansdatter, Emicke Kaassis. Da Kongen, der har lovet at lade deres unge Sønner holde til Disciplin og Lære sammen med Hertug Ulrich, med det første vil sætte denne under Disciplin, skulle de senest til Nytaarsdag sende deres Sønner til Kallundborg Slot. Sj. T. 15, 444 b.

14. Dec. (Antvorskov). Til Hendrich Vind. Da der aarlig fra forskellige Steder maa forskrives meget Korn og Fetalje til Kongens egen Husholdning paa Kroneborg og Frederichsborg, har Kongen, for at det, der behøves, kan faas fra et bestemt og belejligt Sted, bestemt Draxholm Slots Indkomst til det Brug; da Kongen endvidere har bestemt at lade bygge noget paa Draxholm og dertil vil anvende hvad der efter Leverancerne til Kroneborg og Frederichsborg maatte blive tilovers af Draxholm Slots Indkomst, skal han holde al Slottets Indkomst til Stede, indtil Kongen rekvirerer det til Kroneborgs eller Frederichsborgs Behov fornødne og giver ham Ordre om, hvad der skal gøres med Resten; foreløbig skal han gøre det, der bliver tilovers efter Rekvisitionerne

[1] Gamtofte, Baag H. [2] Barløsegaard samme H.

til Kroneborg og Frederichsborg, i Penge og derfor samle Sten, Kalk, Tømmer og andet til Byggeriet nødvendigt i Forraad, saa alt kan være rede, naar Kongen vil begynde paa Byggeriet. Sj. T. 15, 445.

14. Dec. (Antvorskov). Til Christoffer Valckendorff. Ordren til Hendrich Vind meddeles ham med Befaling til at rette sig derefter og ikke rekvirere noget fra Draxholm til Kiøpnehafns Slots Behov. Sj. T. 15, 445 b.

— Befaling til Erich Vogenssen til Syndervong om med det allerførste at begive sig over til Kongen, der har noget at tale med ham om; der sendes ham et Pasbord. J. T. 2, 538. K.

15. Dec. (—). Ekspektancebrev for Samuel Hanssen, Kongens Sanger, paa det første ledige Vikarie i Roskille Domkirke; tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Sj. R. 12, 369.

16. Dec. (—). Kvittans til Fru Lissebet Galde, Eggert Ulfeldtz Enke, paa hendes Mands Regnskab af Viinstrup Gods fra hans Overtagelse af Lenet til 1. Maj 1583, da Lenet efter hans Død blev lagt under Anduorskouf Kloster. Hun blev intet skyldig deraf. Sj. R. 12, 369 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen sender ham hermed Statholder Hendrich Rantzous Regnskab af Segeberge Slot, som Statholderen har indsendt til Renteriet med Begæring om Kvittans, og Registre paa den Fortæring, som nogle Raader i Fyrstendømmerne i Aar have gjort i Kongens Ærinde, med Ordre til at gennemse Regnskabet, opsætte en Kvittans derpaa og drage Omsorg for, at Fortæringen bliver betalt paa Omslaget. Sj. T. 15, 446 b.

17. Dec. (—). Til Erick Løcke og M. Niels Jesperssen, Biskop i Fyens Stift. Hr. Marcur Hanssen, Kapellan i Kiertheminde, har berettet, at han, da Sognepræsten i Munckebo Sogn var død i den skadelige Pestilens, efter Munckebo Sognemænds Begæring af Herredsprovsten er sat til at gøre dem Præstetjeneste og, da han i nogen Tid havde gjort dem tilbørlig og behagelig Tjeneste i og udenfor Kirken, af Herredsprovsten er bleven præsenteret dem til Kald; 7 Mænd, der vare udnævnte dertil af menige Sognemænd, have ogsaa erklæret at ville give ham Kald paa den Betingelse, at han ægtede Formandens Enke, hvilket saa har forsinket Kaldelsen noget, da han, som rimeligt var, har haft Betænkelighed herved; tilsidst have de dog givet ham Kald og 4 af Kaldsmændene med

en Del af Sognemændene have holdt fast derved, medens de andre 3 Kaldsmænd tilligemed en stor Del af Sognemændene ere faldne fra, blandt andet under det Paaskud, at de ikke uden den i Sognet bosatte Hans Urne til Dreibygaards Nærværelse og Samtykke ville eller kunne give nogen Kald. Marcur Hanssen har dernæst begæret, at han i Betragtning af ovenanførte Omstændigheder maatte faa Sognet, da han er kendt duelig af Provsten og Superintendenten. Endvidere har Hans Urne henvendt sig til Kongen og berettet, at han og menige Sognemænd straks efter Sognepræstens Død have anmodet M. Niels om at faa en duelig Person beskikket til Præst; Hr. Marcur blev saa sendt til dem, og derved beroede det nogle Uger, indtil Hans Urne, da Sygdommen var taget noget af, mødtes med menige Sognemænd for at høre Hr. Marcurs Prædiken; hans Mæle og anden Lejlighed behagede dem imidlertid ikke, hvilket de straks meddelte M. Niels, og de have saa siden hørt og kaldet en anden, ved Navn Hr. Christoffer; ham ønske de at beholde eller, hvis han ikke findes duelig, at faa en anden lærd Mand, og Hans Urne har undskyldt sig paa det højeste og forsikret, at de aldeles ikke have haft Præstekonens Giftermaal eller anden Lejlighed for Øje, men kun søgt at faa en lærd og skikkelig Præst. Kongen har meget ugerne erfaret, at der er kommen saadan Strid om Præsteudvælgelsen, skønt Ordinansen viser, hvorledes alt skal gaa til hermed, og befaler dem i Kraft af deres Embedsmyndighed at gøre det hele om, undersøge Hr. Marcurs Person og Forhold og, hvis han findes ustraffelig, præsentere ham til Valg samt i Tilfælde af, at de alligevel ikke ville have ham, ordne det saaledes, at han faar en rimelig Løn for den Tjeneste, han under Sygdommen har gjort Sognemændene; derefter skulle de undersøge Hr. Christoffers Person og Forhold og, hvis han ikke befindes duelig, tilsende dem en anden lærd og duelig Mand, som de saa kunne høre og give Kald. F. T. 1, 378[1].

17. Dec. (Antvorskov). Befaling til Hendrich Belov at levere de Penge af den sidst paabudte Pengeskat, som han dels selv har oppebaaret i Koldinghus og Skifuehus Len, dels i Henhold til den tidligere Ordre formentlig har modtaget af Lensmændene i Jylland, til Sekretær Vilhelm Dresselberg, der siden i Forening med Nichil Druckenbrott skal begive sig til Omslaget i Kiel med

[1] Tr.: Kirkehist. Saml. II. 246 ff.

disse og andre Penge. Han skal, Dag og Nat uspart, med et paalideligt Bud paa medfølgende Pasbord, sende Kongen en klar Fortegnelse over de af de forskellige Len oppebaarne Penge, som han har leveret Vilhelm Dresselberg. J. T. 2, 538 b. K.

18. Dec. (Antvorskov). Mageskifte mellem Hans Lindenov til Drenderup og Kronen. J. R. 3, 702. (Se Kronens Skøder.)

— Befaling til Christopher Valckendorp om med det første at hidsende 1/2 Læst saltet Laks, 1 Læst saltet Torsk, eller Klipfisk, 3 Tdr. skruet Bergerfisk og 1/2 Læst norske Sild til Kongens egen Udspisning. Orig.[1]

20. Dec. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da det falder Kronens Bønder besværligt at føre det, der forskrives fra Helsingøer eller Kiøpnehafn her til Slottet, hid og det efter Kongens Mening med mindre Besvær kan føres med Skib til Sundbye Færge i Issefjord og derfra hentes hid, skal han herefter lade alt, hvad der rekvireres hos ham hertil, føre med Skib til Sundbye Færge. Sj. T. 15, 447.

— Til Chrestopher Valckendorp. Han anmodes om at møde hos Kongen 2. Nytaarsdag her paa Anduorschouf i Stedet for, som tidligere befalet [11. Dec.], paa Kallundborg, da Kongen har bestemt at blive her. Hoslagte Breve til nogle Raader og Lensmænd angaaende det samme sendes ham til videre Besørgelse. Han skal sørge for, at Kongens franske Skomager straks begiver sig hid paa medfølgende Pasbord og tager Læder og Redskaber med sig, da han her skal lave noget Arbejde for Kongen. Orig.[2]

— Befaling til Peder Munck, Hack Holgerssen, Gabriel Sparre og Henning Giøe at møde hos Kongen paa Anduorschouf 2. Nytaarsdag i Stedet for, som tidligere befalet, paa Kallundborg, da Kongen har bestemt at blive her. Sj. T. 15, 447.

— Befaling til Lauritz Brockenhus at levere Nickel Druckenbrodt de Penge, som han dels efter kgl. Ordre har oppebaaret af Lensmændene i Fyens Stift, dels selv har oppebaaret i Nyborg Len af den paabudte Skat. Udt. i F. T. 1, 379 b.

— Mageskifte mellem Hans Lindenov Christofferssøn, Embedsmand paa Bergenhus, og Kronen. J. R. 3, 705. (Se Kronens Skøder.)

22. Dec. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har af

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 138. [2] Tr.: Smstds. I. 138 f.

hans Skrivelse set, at Manglerne i Johan Thaubes Regnska af Kroneborg og Frederichsborg Slotte løbe op til en betydelig Sum og vil derfor aldeles ikke eftergive noget deraf eller henholde si til Skriveren for det allermindste, men lade Johan Thaube selv sta til Rette derfor; dog er Kongen ikke utilbøjelig til at lade sin For dring falde, hvis Johan Thaube i Stedet vil afstaa ham sin Gaar i Helsingøer, og Johan Thaube kan saa søge sin Oprejsning ho Skriveren. Christoffer Valckendorff skal meddele Johan Thaube dett med Tilføjelse af, at han, hvis han ikke gaar ind derpaa, maa vær betænkt paa med det første at betale Manglerne. Han skal med dele Kongen, hvad Besked Johan Thaube giver. Sj. T. 15, 447 b

23. Dec. (Antvorskov). Befaling til Malthi Jenssen om til først kommende 1. Maj at overlevere Hans Lindenov paa Bergen hus Ødtzløf Kloster og Birk samt 3 Gaarde i Dommerbye og 3 Gaarde i Ilssiø, hvilket Gods Kongen har tilskiftet Hans Lindenov samt det paa Klosteret værende Inventarium, som Kongen ha skænket Hans Lindenov. Han skal lade tage Vidisser under gode Mænds Segl af alle de Breve i Klosteret, der angaa det til Hans Lindenov bortskiftede Gods, og levere Hans Lindenov dem. J. T. 2, 539.

26. Dec. (— 1585). Til Matz Vasbyrdt. Da Albret Friis paa Riiberhus formedelst Sygdom ikke kan deltage i Besigtelsen af det Gods, som Kongen vil mageskifte med Matz Vasbyrdt, sendes der ham hermed en Ordre til Erich Lunge til Stougaard og Erich Lange om at træde i Albrit Friis's Sted, hvilken han skal opfordre dem til at efterkomme. Sj. T. 15, 451.

— Til Hendrick Belov, Erich Lange og Erich Lunge til Stoufgaard. Da den til Hendrick Belov og Albrit Friis udgaaede Ordre til at besigte noget Gods, som Madtz Erichssen til Siøgaard har bevilget Kronen for noget Gods paa Sjælland, endnu ikke er bleven udført, fordi Albrit Friis er bleven syg, skulle ovennævnte tre, da Kongen gerne vil have Mageskiftet i Orden med det første, besigte Madtz Erichssens Gods, saasnart de faa Besigtelsen over Godset paa Sjælland, ligne begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 1.

— Forleningsbrev for M. Christian Machabeus, Abbed i Ringsted Kloster, paa Ærkedegnedømmet i Lund efter den nuværende Indehaver M. Baltzer Jacobsens Død. Naar han ikke

længere er i Kongens Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 1, 473.

27. Dec. (Antvorskov, 1585). Til Pether Redtz. Kongen har eftergivet Reinholt Berckhus, Foged i Soer Kloster, der har faaet den under Klosteret hørende Mørupgaard, den Sæd, som Pether Redtz, medens han havde Soer Kloster i Forlening, har ladet saa til denne Gaard. Sj. T. 15, 451 b.

— Kvittans til Fru Christense Nielsdatter, Biørn Kaassis Enke, og Fru Anne Parsbierg, Hans Skoufgaardtz Enke, paa deres Mænds Indtægt og Udgift som Værger for Holger Ulfstandt fra deres Overtagelse af Værgemaalet til deres Død. Sk. R. 1, 473 b.

28. Dec. (—). Bestalling for M. Pouel Pederssen som Tugtemester for Hertug Ulrich (ligelydende med Bestalling af 29. Marts 1583 for Hertug Christians Tugtemester M. Hans Mikkelsen). Sj. R. 12, 372.

— Aabent Brev, at M. Pouel Pederssen som Tugtemester for Hertug Ulrich i aarlig Løn skal have 200 gl. Dlr., Klædning til sig selv efter sin Stand og sædvanlig Hofklædning til en Dreng. Endvidere vil Kongen ved første Lejlighed forlene ham med et Kannikedømme eller et andet gejstligt Len. Sj. R. 12, 373.

— Instruks om, hvorledes Hermand Juel, Embedsmand paa Kallundborg, skal forholde sig, medens Hertug Ulrich og hans Tugtemester ligge dér paa Slottet (ligelydende med Instruks af 1. Aug. 1584 for Johan Svave angaaende Behandlingen af Hertug Christian). Sj. R. 12, 373.

— Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Borgemestre og Raad i Slagelsø — der have berettet, at der for lang Tid siden er truffet Overenskomst mellem Borgemestre og Raad i Slagelsø og Abbeden i Sorøe Kloster om, at Slagelsø til evig Tid skal beholde den Part, som Sorøe Kloster havde i den til Byen hørende Hosløf Mark, som kaldes Lyngen, mod aarlig at svare 2 Bremertønder Lønneborgsalt til Sorøe Kloster — eftergiver Borgerskabet i Slagelsø denne Afgift og bevilger, at Lyngen til evig Tid maa være et frit Overdrev til Slagelsø By; dog skulle Borgerne til Gengæld være forpligtede til at udrede deres øvrige Afgifter til Kongen og forbedre deres By med gode Købstadsbygninger med gode Logementer og Staldrum til Kongens Hofsinder og andre. Ingen af Borgerne maa uden Kongens Tilladelse indtage eller indelukke noget

af Overdrevet, der skal komme alle Byens Indbyggere, som gøre daglig Pligt og Tynge, til Bedste. Sj. R. 12, 374 b.

28. Dec. (**Antvorskov,** 1585). Til Machabeus. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Borgerne i Ringstet om nogen Græsgang og Fædrift, som nogle af dem have haft i Hafleberg Mark, naar den laa i Fælled, men som nu formenes dem af Brenløsse[1] Bymænd, med Ordre til at kalde baade Ringstet Bys Fuldmægtige og Brenløsse Bys Fuldmægtige i Rette for sig, undersøge, hvorledes Sagen forholder sig, og sende Kongen klar Besked derom. Da Borgemestre og Raad i Ringstet have anmodet om at faa nogen Jord frit eller noget andet Vederlag for deres Tjeneste og Besvær, men Kongen ikke ved, hvad han kan give dem, hvis han skulde blive til Sinds at unde dem noget udover det, deres Formænd have haft, skal han overveje Sagen og meddele Kongen, hvad de nu have, og hvad der yderligere kunde udlægges dem frit. Ligeledes skal han sende Kongen en Erklæring om den Ejendom, som efter Borgemestre og Raads Erklæring tidligere har hørt til Byen, men nu er lagt under Klosteret. Sj. T. 15, 452.

30. Dec. (—). Bestalling for Christoffer von Dressen, der skal føre Tilsyn med, at der ikke skydes eller ødelægges Dyr i Vordingborg Lens Skove, som han nu har i Befaling. Hvis han griber (osv. som i Bestalling af 26. Maj 1584 for Jørgen von Bremen). Endvidere skal han føre Tilsyn med, at der ikke hugges noget i Skovene uden Lensmandens Bevilling og Udvisning af Skovfogderne eller Lensmandens Fuldmægtige. Han skal i aarlig Løn have 16 gl. Dlr., en sædvanlig Hofklædning og Foder og Maal til en Hest af Vordingborg Slot. Sj. R. 12, 375 b.

1584[2]. Til Arrild Uggerup, Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Indbyggerne i Bodsted, hvori de klage over et ulovligt Marked, som holdes i Refuegiere og Hunetsløf om Vinteren under stor Tilstrømning og volder dem stor Skade; han skal undersøge Sagen, afskaffe Markedet, hvis det er ulovligt og strider mod de omkringliggende Steders Privilegier, og sende Kongen Besked. Da Indbyggerne i Bodsted desuden have klaget over, at der kræves Skat af dem, skønt de have Brev paa at være fri derfor, befales det ham at lade dem være fri derfor denne Gang. Sk. T. 1, 389.

[1] Benløse. [2] Brevet er udateret og indført allersidst i Aaret.

1584 (**Skanderborg**). Til Christopher Valckendorpf. Paa Grev Johan af Oldenborgs Forbøn har Kongen skænket hans Broders Undersaat, Gert Hagedorns Søn, de Rotsker, som han har haft om Bord paa et Rostockerskib, der kom fra Bergen og blev optaget i Sundet forleden Sommer. Orig.

1585.

2. Jan. (**Antvorskov**). Til Fru Kiersten Eiller Grubbis og Fru Agata Lauge Beckis. Da Kongen Fastelavns Søndag [21. Febr.] vil gøre en af sine Hofsinders Bryllup paa Anduorschouf Slot, anmodes de om at møde her nogle Dage forinden med Tapetseri og andet til Dragning nødvendigt og drage Brudekammeret og et eller to Gemakker, saaledes som de selv vide, at disse bør være. Sj. T. 15, 452 b. Jvfr. 8. Jan.

3. Jan. (—). Befaling til Herman Jul at lægge det Gods i Kirckestillinge, Drøsleberg, Vindhelsing og Mullerup i Løfue Herred og i Jersløf i Lildefullit Sogn i Aardtz Herred, som hidtil har ligget under Soer Kloster, ind under Kallundborg Slot, lade det indskrive i Jordebogen og overlevere det Kallundborg Slots Gods, der skal lægges under Soer Kloster, til Johan Suaue. Sj. T. 15, 453.

— Befaling til Johan Suaue at lægge noget Gods i Nyløs[1] Sogn, som er hele Byen og 5 Gaarde i Kongsthued, Norderup By, Ørsløf By og Sogn, Thiørnthued By, Stienlille, Bierby og Thersløs Sogne og Gods i Rersløf Sogn, hvilket Gods hidtil har ligget under Kallundborg Slot, ind under Soer Kloster og lade det indskrive i Jordebogen. Sj. T. 15, 453 b.

— Kvittans til Alexander Durham, der nu har tilbagebetalt Kongen de 300 gl. Dlr., denne for nogen Tid siden laante ham; Gældsbrevet, som Kongen nu ikke har hos sig, erklæres dødt og magtesløst. F. R. 1, 399.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring,

---

[1] Nidløse, Merløse H.

at mange understaa sig til at skyde stort Adelvildt paa Falster og det særlig paa Steder, som de tilholde sig som Enemærke, hvilke Enemærker de efter deres egen Vild og Vilje gøre, indtage, udstrække og beskrive, skønt de fra gammel Tid ikke have været og ej heller endnu med Rette kunne regnes for lovlige Enemærker, hvilket Kongen ikke vil finde sig i, da Falster fra Arilds Tid altid har været kgl. Fredejagt og Vildtbane — herved alvorligt forbyder alle, af hvad Stand de end ere, at skyde eller paa anden Maade ødelægge noget Adelvildt paa Falster enten paa de Steder, som Kronen har Del i eller Paaløb til, eller paa Steder, som ere Kronens Enemærke. Hvis nogen mod Forventning alligevel skulde skyde eller lade skyde Dyr, gives der herved Henning Giøe, Lensmand paa Nykiøping, og de følgende Lensmænd smstds. Fuldmagt til af yderste Evne at eftertragte dem og, hvis det ikke er Adelige, fængsle dem og tage Dom over dem. Hvis nogen Adelsmand skulde gøre sig skyldig deri, hvad Kongen dog ikke formoder, skal Lensmanden søge dem, hvor de kunne findes, gøre dem haandfast og indlægge dem i et ærligt Herberg i Kiøpnehafn, indtil Sagen er paadømt. Det forbydes Lensmanden at se gennem Fingre med nogen, saafremt han ikke selv vil staa til Rette. F. R. 1, 580[1]. K.

3. Jan. (Antvorskov). Til Borgemestre og Raad [i Lund]. Kongen skrev for nogen Tid siden til dem, at Hack Ulfstand til Heckebierg havde klaget over, at en Ligsten, som var lagt over en af hans Forældres Begravelse, var forrykket, og paalagde dem at give ham skriftligt Bevis om det, som de vidste om den Sag. Hack Ulfstand har nu berettet, at han har henvendt sig til dem med dette Brev, men, skønt Forholdene ere synede og undersøgte, dog ikke har faaet nogen Besked, hvorfor han begærer kgl. Skrivelse til dem om uden videre Undskyldning at give ham det beskrevet, som de have synet, set og hørt, om den omstridte Ligsten ligger, hvor den oprindelig laa, og om den ikke har ligget ved den ene Side under hans Faders Begravelse, om hans Faders Begravelse ikke var opbrudt langs igennem paa den ene Side, hvor Stenen har ligget under, og Graven skamferet, og om hans Farfader Gregers Ibsens Ligsten, hvorpaa deres Aner og Vaaben havde staaet, ikke er sønderbrudt og ødelagt. Endvidere skulle de give ham skriftligt Bevis om det, som Superintendenten og Hr. Hans Brolægger

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 370 ff.

have bekendt paa Raadhuset og i Kirken i alles Nærværelse og Paahør, saaledes som det tildels er indført i deres Stadsbog. De skulle derfor indstævne begge Parter for sig og under deres Signeter give Hack Ulfstand alt det beskrevet, som de bringe i Erfaring om Sagen. Sk. T. 1, 396[1].

3. Jan. (Antvorskov). Forleningsbrev for Jacob Ebbessen, Borgemester i Nystedt, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Østofte Sogn i Fulse Herred, kvit og frit. Udt. i F. R. 1, 583[2].

— Forleningsbrev for Chresten Knudtzen, Sekretær, paa det Kannikedømme i Aarhus Domkirke, som M. Lauritz Bertelssen, Superintendent i Aarhus Stift, er forlenet med, dog først at tiltræde efter dennes Død. Naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. J. R. 4, 2 b.

4. Jan. (—). Aabent Brev, at M. Hans Lang, Læsemester i Otthense, og hans Arvinger herefter altid maa beholde en St. Knudtz Klosters Humlehave i Otthense ved »Holster Doer« syd for Aaen og nord for Christoffer Sørenssens Humlehave og Abildgaard, hvilken Humlehave han hidtil har haft i Leje af Klosteret, dog skal der aarlig til Mikkelsdag svares sædvanlig Afgift, ½ Dlr., deraf til Klosteret. F. R. 1, 399 b.

— Til Henning Giøe. Kongen sender sin Renteskriver Morthen Thorckildssen did for i Forening med ham at gøre Overslag over, hvad han endnu har hos sig af sin Beholdning af sidste Regnskab af Nykiøping Slot og Sophiholm, optage Fortegnelse over, hvad der er oppebaaret af Slottets og Gaardens visse Indkomst siden 1. Maj, undersøge, hvor meget Korn, Smør, Penge eller andre Varer der endnu er i Behold af denne Indkomst og optage Register over alle dem, der restere med Landgilde. Han skal sørge for, at Morthen Thorckildssen med det allerførste kan blive færdig dér. Udt. i F. T. 1, 452.

5. Jan. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har givet Thomes Norman de Lanavete til en Æreklædning til hans Bryllup rødt Fløjl til Hoser og Trøje og sort Damask til en vid Omhængskjortel. Udt. i Sj. T. 15, 454.

— Til Peder Gyllenstiern og Jørgen Rosenkrantz. Da der i Viiborg ikke var noget ordentligt Sted at holde Landsting paa,

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. 3. R. III. 143 f.   [2] Tr.: Kirkehist. Saml. 4. R. III. 581.

gav Kongen den gamle Biskopsgaards Mur og Hus til et Domhus, men da der siden den Tid aldeles ikke er gjort noget derved, er Kongen, skønt det vil komme til at koste mere, paa nogle af sine Raaders og gode Mænds Begæring gaaet ind paa at gøre Domhuset helt færdigt, saafremt Undersaatterne i Jylland, for hvem det er mest til Ære og Nytte, ville give 2000 Dlr. dertil. Da der til det nu forestaaende Snapsting formodentlig vil komme en hel Del Adelige og andre sammen og de ikke mødte sikkert ville samtykke i hvad ovennævnte to og de mødte vedtage i en saadan Sag, skulle de forebringe Sagen for Undersaatterne, blive enige med dem om, hvormeget enhver skal give, og hvor og til hvem Pengene skulle leveres, for at de kunne faa dem i en samlet Sum. De skulle sende Kongen Besked, der saa vil lade Huset indrette til Domhus og andet Brug. J. T. 3, 2.

5. Jan. (Antvorskov). Til Hennecke Reventlov. Kongen har erfaret, at en Dyreskytte for nylig har skudt en Hjort i Kronens Vildtbane i Tuiflum Birk, har ført den bort med Heste og Vogn og, da Dyrevogteren, der ligger i Gierne, kom efter ham, er undkommen med Hestene. Da Kongen, for at forhindre saadant. har sat sig i den Bekostning at holde baade ridende og gaaende Dyrevogtere, forekommer det ham noget underligt og han kan ikke vide, hvad det er for et Opsyn der føres, særlig da Dyret er skudt saa langt inde i Kronens Enemærke og ført saa langt med Heste og Vogn. Han skal derfor ufortøvet lade Kongen vide, om den Dyrevogter, der er kommen efter Skytten, hører til de ridende eller gaaende, om han har været til Hest eller ej, og hvad Dyrevogterne i Tuiflum Birk og andensteds, hvor Dyret er ført hen, kunne fremføre til deres Undskyldning. J. T. 3, 2 b.

— Til Coruitz Veffert paa Malmøe Slot. Kongen har bevilget, at Mogens Smed i Bønnedeholt, der har berettet, at hans Gaard og alt hans Gods for nogen Tid siden er brændt, maa være fri for Tredjeparten af hans Landgilde for et Aar, saafremt hans Beretning er rigtig. Orig.

6. Jan. (—). Aabent Brev, at Herluf Erickssen og Christen Erickssen, barnefødte paa Kronens Gods Høgstrup, maa være fri for deres Fødested og maa bosætte sig i Købstaden eller paa Landet, hvor de bedst kunne ernære sig. Sj. R. 12, 376 b.

— Til Købstæderne i Danmark. Da Kongen straks til Foraaret vil sende nogle Orlogsskibe i Søen for at have Opsigt med

alt paa Rigets Strømme, skulle de stille N søfarne Baadsmænd og sørge for, at de møde i Kiøpnehafn senest Palmesøndag [4. April] fra Jylland, Fyen og Langeland og senest Midfaste Søndag [21. Marts] fra Skaane, Sjælland, Laaland og Falster. De skulle optegne de udtagne Baadsmænds Navne og straks sende klare Registre derover til Rentemester Christoffer Valckendorff. Det befales dem alvorligt at fremsende duelige, søfarne, føre og stærke Folk og ikke, saaledes som Tilfældet var forrige Aar, gamle udlevede Mænd, halte eller lamme paa Hænderne, syge Folk eller »Løbeseller«, der straks, naar de komme til Kiøpnehafn, løbe af Tjenesten. Sj. T. 15, 456.

6. Jan. (Antvorskov). Til Lensmændene. Ovenstaaende aabne Brev om Udredelse af Baadsmænd sendes dem med Ordre til at tilstille Købstæderne det, udtage det i Brevet nævnte Antal Baadsmænd og drage Omsorg for, at det bliver duelige, søfarne, føre og stærke Folk. De skulle optegne de udtagnes Navne paa klare Registre og straks sende Christoffer Valckendorff disse, for at der ikke skal kunne sendes uduelige Folk i de udtagnes Sted. De skulle paalægge Borgemestre og Raad i Købstæderne at sørge for, at Baadsmændene komme til Kiøpnehafn til den fastsatte Tid. — Register over de Baadsmænd, de skulle udtage (stemmer med Registret af 12. Jan. 1584, med Undtagelse af, at Amager nu kun skal stille 30 Baadsmænd, Hofbro derimod 6 i Stedet for 5). Sj. T. 15, 454 b og 457 b.

— Til Eyller Grubbe. Erich Valckendorp til Glorup har berettet, at han har et øde Byggested i Hiltue[1], hvorpaa en Mand uden hans Vidende og Tilladelse har opført en Bygning, og samtidig klaget over, at Eyller Grubbe nu vil tilholde sig dette Byggested, da Manden i nogen Tid har svaret Husbondhold til ham. Da Kongen ikke kender Sagens Sammenhæng, befales det Eyller Grubbe, hvis Byggestedet tilhører Erich Valckendorp og Kronen ingen Ret har dertil, uhindret at lade Erick Valckendorp beholde det, men hvis Sagen forholder sig anderledes, sende Kongen sin Erklæring derom. Sj. T. 15, 457.

— Forleningsbrev for Morthen Brock, Landsdommer i Fyen, paa Kronens Rettighed af 6 jordegne Bøndergaarde i Borisse[2] i Skam Herred, uden Afgift, i Stedet for noget

[1] Holtug, Stævns H. [2] Baardesø.

af det ham paa Embeds Vegne tillagte Gods, som er mageskiftet bort. F. R. 1, 400.

8. Jan. (Antvorskov). Skøde til Erick Valckendorff til Glorup. Sj. R. 12, 377. (Se Kronens Skøder.)

— Kvittans til Knud Pederssen, der i nogen Tid har tjent Kongen som Sølvpop og nu har gjort Rede for det Sølv og andet, som han har haft i Befaling. Sj. R. 12, 377 b.

— Til nedennævnte Herremænd. Kongen indbød dem for kort Tid siden til at overvære en af hans Hofsinders Bryllup paa Anduorschouf førstkommende Fastelavns Søndag [21. Febr.], men har nu, da det vil blive baade ham selv og Gæsterne ubelejligt at holde Brylluppet paa Anduorschouf, bestemt, at det skal holdes paa Kiøpnehafns Slot til samme Tid, hvorfor de anmodes om at møde dér Lørdagen før Fastelavns Søndag med deres Hustruer og disses Jomfruer. (I Brevene til Eyller Grubbe og Lauge Beck tillige: Da Kongen, der tidligere [2. Jan.] har anmodet deres Hustruer om at komme til Anduorschouf for at drage Brudekammeret og et eller to Gemakker, mener i Kiøpnehafn at kunne finde anden Udvej til Gemakkernes Dragning, fritages deres Hustruer for dette Arbejde.) — Register: Peder Gyldenstern, Folmer Rossenkrantz, Claus Glambeck, Giord Pederssen, Erich Rossenkrantz og Thømme Rossenkrantz i Jylland; Loritz Brockenhus i Fyen; Peder Munck, Eyller Grubbe, Steen Brahe, Olluf Daae, Knud Grubbe, Christoffer von Festenberg, kaldet Pax, Niels Parsberg, Lauge Beck, Frantz Rantzou, Fru Ide Hr. Olufs, Fru Mette Peder Oxis, Fru Anne Albrit Giøes, Fru Kiersten Bøller, Fru Anne Hardenberg og Fru Birgette Bilde Christoffer Galdis i Sjælland; Axel Gyldenstern, Anders Bing, Coruitz Viffert, Henrich Brahe, Arild Uggerup, Knud Ulfeld, Gabriel Sparre, Ofue Brade, Fru Thale Pouel Laxmandtz, Fru Inger Oxe, Fru Beate Otte Brahis og Otte Thott i Skaane; Hack Ulfstand (er udi Laaland), Petter Reitz, Peder Brahe (fik Brev, dat. 16. Jan., Sorø). Sj. T. 15, 458 b[1].

— Befaling til Christoffer Valckendorff at bestille det til ovennævnte Bryllup nødvendige og faa nogle af Borgerskerne i Byen til at drage den lille Sal og Brudekammeret. Sj. T. 15, 460.

— Til Folmer Rosenkrantz. Kongen, der for nogen Tid siden [12. Dec. 1584] skrev til ham, at han vilde gøre hans Datter,

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. IV. 79 f. (Brevet til Oluf Daa).

Jomfru Lisebets Bryllup Fastelavns Søndag [21. Febr.] her paa Andtvordskouf, har nu bestemt sig til i Stedet at holde det paa Kiøbnehaffuns Slot, da det vilde falde baade Kongen og hans Gæster noget ubelejligt her. Han skal derfor rette sig efter at møde med sin Datter og hendes Venner, som Kongen har indbudt, i Kiøbnehaffun Lørdag før Fastelavns Søndag. J. T. 3, 3.

8. Jan. (Antvorskov). Lignende Skrivelse til Johan Bockholt angaaende hans Stifdatter[1], som Kaptejn Normand skal have. Udt. i J. T. 3, 3 b.

9. Jan. (—). Til Tolderne i Helsingøer. Da Kongen har givet Christoffer Valckendorff Ordre til at købe 3 eller 4 Lodsmandsbaade til Rigets Brug, skulle de forhøre sig om, hvor der er nogle saadanne stærke og velbesejlede Baade at faa, forhandle med Ejerne om Købet og henvise dem til Christoffer Valckendorff, der skal betale dem. Sj. T. 15, 460 b.

— Befaling til Gert Rantzov at sende Klokken i Bircherød Kirke, der er gaaet itu og ikke mere kan bruges som Kirkeklokke, til Rentemester Christoffer Valckendorff i Kiøpnehafn, for at den kan blive anvendt til Kongens Arbejde. Kongen vil enten betale Klokken eller give Bircherød en anden Klokke af samme Vægt. Sj. T. 15, 460 b.

— Til Pether Redtz. Kongen har bevilget, at Kronens Bønder i Gieckelund, der efter Kongens Befaling skulle flytte derfra og hen paa noget andet Krongods, maa være fri for Halvparten af forrige Aars Landgilde og maa nedbryde de Huse, som de nu have i Gieckelund, og føre dem hen til de Gaarde, som de faa i Stedet, hvor disse maatte være bygfældige; derimod maa de ikke sælge noget af Husene eller paa anden Maade afhænde dem, hvormed han skal føre Tilsyn. Sj. T. 15, 461.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har bevilget, at Lauritz Krusse, der har været Befalingsmand paa Holmen ved Kiøpnehafn, maa faa fuld Aarsløn som saadan, skønt der efter den Tid, han blev forløvet, ikke kan tilkomme ham et fuldt Aars Løn. Sj. T. 15, 461 b.

— Til Hr. Hans Pederssen, Sognepræst i Skielskøer og Herredsprovst i Flackebierg Herred. Denne Brevviser, Jens Pederssen i Vendzløf, har berettet, at han har været gift med et Kvindfolk,

[1] Maren Lykke.

som er rejst fra ham og i lang Tid har holdt sig borte fra ham, hvorfor han er »falden i Sinde« med et andet Kvindfolk, som han har taget til sig og nu efter sin første Kones Død ønsker at ægte, hvilket hans Sognepræst dog ikke uden Øvrighedens Samtykke vil tillade, da han, medens hans første Kone levede, har ført et forargeligt Levned med den anden. Skønt disse Forhold fra alles Side ere meget onde og forargelige og fra først af burde have været forhindrede ved tilbørlige Midler og alvorlig Straf, har Kongen dog, da den første Kone er død og Jens Pederssen har hjælpeløse Børn med det andet Kvindfolk, tilladt, at de maa blive gifte, for at der ikke skal komme yderligere Synd og Forargelse; dog skulle de først gøre aabenbar Pønitens, afbede den Forargelse, de have givet, og love at føre et bedre Levned. Han skal som Herredsprovst give Sognepræsten Ordre til at vie dem, naar det er sket, og at foreholde den kristne Menighed smstds., at ingen maa »forarge« sig paa ovennævnte Personers forrige Liv og Kongens Benaadning, da enhver, der herefter fører saadant forargeligt Liv, kan være vis paa Straf. Sj. T. 15, 462.

9. Jan. (**Antvorskov**). Befaling til Ofue Lunge at indsætte en anden Tolder paa Schafuen, da den nuværende viser sig forsømmelig, og sende Kongen eller Christoffer Valckendorff Besked om, hvem det bliver, for at Kongen kan give ham Bestalling. Han skal indkræve Kongens Tilgodehavende hos den nuværende Tolder. J. T. 3, 3 b.

12. Jan. (**Sorø**). Til Christoffer Valckendorff. Han har meddelt Kongen, at han har forhørt sig alle Vegne i Byen [Kbhvn.] og Helsingøer, men ikke kunnet opdrive saa meget ungersk Guld, som behøves til de to Guldkæder, han har faaet Ordre til at lade lave til Kongen, hvorfor han, der selv har en Guldkæde af ungersk Guld paa 600 ungerske Gylden, tilbyder Kongen at overlade denne 400 ungerske Gylden deraf, hvis Kongen vil lade lave ham et andet Stykke til Kæden af samme Størrelse som det, han mister. Kongen tager med Tak mod hans Tilbud og anmoder ham om at sende Kongens Guldsmed hid med 400 ungerske Gylden af Kæden til 2 Kæder, hver saa lang som medfølgende Maal, for at Guldsmeden, hvis Kongen vil lade Kæderne blive ved det Pas, som de nu ere, kan gøre dem helt færdige eller faa Besked, hvis der skal laves noget om. Christoffer Valckendorff skal lade det Guld, Kongen faar, veje og ved første Lejlighed tilveksle Kongen ligesaa meget

ungersk Guld og levere Kongens Guldsmed det, for at han kan lave et Stykke Kæde deraf. Da der i Kiøpnehafn ikke er et saadant forgyldt Sølvstob at faa, som Kongen vil have købt, skal han, som han selv har foreslaaet, af Sølvpoppens Kammer paa Kiøpnehafns Slot udtage et forgyldt Sølvstob til en Værdi af 300 Dlr. eller saa omtrent. Sj. T. 15, 463.

13. Jan. (Sorø). Til samme. Da Kongen for 250 Dlr. har købt et af de Halsbaand, som Johan Marie har haft med sig, skal han med det første betale Johan Marie disse Penge. Kongen har set paa det, Kongens Guldsmed M. Hans tilhørende, Smykke, som Johan Marie har haft med sig, men finder Prisen, 300 Dlr., altfor høj og vil paa ingen Maade give mere end 250 Dlr. Han skal forhandle med Johan Marie derom og maa købe det til denne eller en lavere Pris. Sj. T. 15, 465.

— Mageskifte mellem Niels Pasberg til Sandbyegaard og Kronen. Sj. R. 12, 378. (Se Kronens Skøder.)

— Følgebrev for Johan Suaue til Kronens Bønder i Nyeløsse[1], Norderup, Ørsløf, Stenlille, Bierbye, Thersløsse, Skelleberg og Rersløf Sogne, der hidtil have ligget under Kallundborg, men herefter skulle høre under Sorø Kloster. Sj. R. 12, 381.

— Til Frantz Rantzou. Kronens Bønder i Lundforlund og Gierløf Sogne have berettet, at deres Kirketiender fra Arilds Tid have været leverede i Kirkeladerne uden nogen videre Besværing for dem; da Hr. Knud Rud havde Korsøer Slot, blev Halmen af Tienderne henlagt til Korsøer Slot til Strøelse, dog skulde Lensmanden selv lade den hente paa Kirkegaarden; i Eyller Krausses Tid befalede Kongen saa, at Tienderne skulde ydes i Negene paa Slottet, hvis Lensmand skulde levere Kirkerne udtærsket Korn i Stedet. Over denne sidste Ordning beklage de sig nu, da de maa føre Tienderne en lang og daarlig Vej og Kirkerne ikke i rette Tid faa deres Korn, og anmode om, at det igen maa blive som i Hr. Knud Rudtz Tid. Kongen har derpaa bevilget, at Kirkeværgerne selv maa oppebære Kirketienderne i Negene, lade dem tærske i Kirkeladerne og levere Kirkerne Kornet; Halmen skal vedblive at følge Korsør Slot, og Lensmanden skal selv lade den hente paa Kirkegaarden. Sj. T. 15, 464 b.

— Til Absolon Giøie, Erich Lycke, Lauritz Brockenhus og

[1] Nidløse, Merløse H.

Niels Friis. Hoslagt sendes der dem et Klageskrift af Jomfru Mette Axelsdatter over hendes Broder Jens Axelssen, der, skønt han ellers er hendes Lavværge, ikke alene viser sig forsømmelig med at forsvare hende og hendes Gods i de Trætter, der paaføres hende, men ogsaa selv forholder hende hendes Part i Aarsløfgaard, forfordeler hende med andet Gods og i Arveskiftet efter deres Fader og Moder og paa anden Maade forurætter hende, i hvilken Anledning hun begærer, at der maa blive beskikket hende en anden Værge. For at Kongen kan faa bestemt Besked om Sagen, skulle de med det første samles paa belejlig Tid og Sted, kalde Jens Axelssen og Søsteren for sig, foreholde ham hendes skriftlige og mundtlige Klager over ham, høre hans Erklæring derom og sende Kongen skriftlig Beretning om, hvad de erfare, og deres Betænkning om Sagen. F. T. 1, 380.

13. Jan. (Sorø). Til Hendrich Vind. Paa Begæring af nogle Kronbønder i Draxholm Len, hvis Korn har slaaet sig meget for dem i Aar, har Kongen bevilget, at alle, der ere rigtig trængende og ikke kunne udrede al deres Landgilde, maa faa Henstand med Halvdelen, til den nye Grøde kommer; derimod skulle de med det første udrede den anden Halvdel. Alle, der ikke kunne skaffe Korn, maa give Penge i Stedet, 1 Dlr. [for hver Td. Rug eller Byg og 1/2 Dlr.[1]] for hver Td. Havre, saaledes som Købmændene give. Han skal paase, at Kronen faar sin Rettighed hos alle dem, der kunne udrede den. Sj. T. 15, 463 b.

— Til Hendrick Belov. Da han i Anledning af en Begæring fra Kronens Bønder i Vester Vendrup[2] om at faa deres Landgilde eftergivet, fordi Kornet i Aar har slaaet sig meget for dem, har indberettet, at dette ikke alene gælder dem, men mange flere i Lenet, og at Landgilden formentlig ikke kan faas uden Udvurdering i deres Hus og Bo, hvilket vil medføre, at de siden ikke ville have noget til Føden, har Kongen, der dog mener, at det vil være for meget for ham helt at eftergive Landgilden, bevilget, at baade Bønderne i Vester Vendrup og hvilke andre i Lenet, der maatte være trængende, maa faa Henstand med den ene Halvdel af Landgilden, indtil den nye Grøde kommer, mod straks at betale den anden Halvdel enten med Korn eller med Penge, 1 Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og 1/2 Dlr. for hver Td. Havre. J. T. 3, 4.

---

[1] Det i Klammer tilføjede er sprunget over i Registranten. [2] V. Vamdrup, Anst H.

15. Jan. (Sorø Kloster). Instruktion[1] om, hvorledes Johan Suaue, Embedsmand i Sorø Kloster, M. Hans Michilssen, Hertug Christians Tugtemester, og M. Pouel Pederssen, Hertug Ulrichs Tugtemester, skulle forholde sig med Kongens Sønner, medens de ligge her: Kongens Sønner skulle søge Disk sammen, Middag og Aften, paa Hertug Christians Gemak, og Tugtemestrene skulle søge Bord sammen med dem og holde deres Disciple til gode tugtige Sæder. Alle Adelsbørnene og de andre, der ere tilforordnede Kongens Sønner, skulle søge én Disk paa samme Gemak, og Tugtemestrene skulle føre Tilsyn hver med sine Disciple; naar Maaltidet er endt, skal hver Tugtemester med sine Disciple begive sig til deres forordnede Gemak og Skolested. Johan Suaue skal føre Tilsyn med, at Kongens Sønner blive holdte, som deres Stand kræver det, og et Par eller flere Gange om Ugen, saa ofte han selv synes, gaa op i deres Losementer og se, hvorledes alt staar til. Han skal føre Tilsyn med, at Kongens Sønners Mad, Vin og Øl bliver renligt og godt tillavet, og at Kokken gør sig sin Flid i alt; han skal til hvert Maaltid, Middag og Aften, lade koge 10 Retter Mad og sørge for, at deraf en 3, 4 eller flere Retter blive særlig godt kogte og tillavede til Kongens Sønners egen Person. Rentemester Christoffer Valckendorff skal, naar han anmodes derom af Johan Suaue eller Tugtemestrene, skaffe Vin, Sukker, Urter og andet saadant til Kongens Sønners Bord og Underhold, men Johan Suaue skal bestille det i Tide; det skal derefter gives i Forvaring til M. Hans Michilssen, som siden skal udlevere det til Kokken. Johan Suaue skal paase, at Fyrbøderne og de andre Tjenere skikke sig tilbørligt i deres Tjeneste, og foreholde Hertug Christians Fyrbøder som hidtil at have Fade og Tallerkener i Befaling og holde dem rene og begge Fyrbøderne at holde Stuer og Kamre rene, gøre Ild paa, rede Seng, brede Dug, bære Mad og udføre andet forefaldende Arbejde. Johan Suave skal, hvis han selv mærker eller det berettes ham af Tugtemestrene, at nogle af Tjenestefolkene opføre sig utilbørligt, lade dem straffe med den spanske Mantel eller paa anden Maade. Det forbydes baade Johan Suaue og begge Tugtemestrene at lade Adelige, endsige andre, der komme til Klosteret, faa Adgang til Kongens Sønner, dog undtages Rigsraaderne,

---

[1] Efter Overskriften udstedtes denne Instruks i 4 Ekspl., hvoraf Kongen fik det ene og Johan Svave og de 2 Tugtemestre hver ét.

M. Christoffer Knoff, Kongens Hofprædikant, og Dr. Pouel Madtzen, Superintendent i Sjællands Stift. Sj. R. 12, 381 b[1].

16. Jan. (**Sorø**). Olluf Kock, Ridefoged til Sorø Kloster, maa indtil videre være fri for at svare Landgilde af sin Gaard. Udt. i Sj. R. 12, 383.

— Følgebrev for Petther Reidtz til 9 Gaarde i Foerløf og 2 Gaarde i Hemessø[2] i Slaugelse Herred, 1 Gaard i Skiørpinge, 4 Gaarde i Faardrup Sogn og 2 Gaarde i Faardrup By i Falckebierig Herred, der hidtil have ligget under Korsøer Slot, men herefter skulle høre under Anduorschouf. Udt. i Sj. T. 15, 465 b.

17. Jan. (—). Til Johan Suaue. Han skal indtil videre aarlig give Lauritz Smed 24 Dlr. og en grov Klædning, fordi han skal tage Vare paa Kongens Heste og Foler og udføre Klosterets [Sorø] Arbejde, og Hr. Hans Jenssen, Prædikant og Skolemester i Soer Kloster, 60 Dlr., 8 Al. Engelst, 8 Al. Gytterst, 8 Al. Sardug. 8 Al. Hørlærred og 24 Sk. lybsk til Sko. Sj. T. 15, 466.

— Til Ofue Lunge. Da Kirkerne i Olborghus Len komme meget til kort med Tiende og anden Rettighed og af den Grund forfalde meget, skal han undersøge Sagen og, hvor Tienderne enten ikke ere satte for Afgift eller Kirken ikke kan være tjent med Afgiften, eller hvor Tiender blive ledige, sætte Tienderne for en rimelig Afgift eller paa anden Maade ordne Sagen paa den for Kirkerne gavnligste Maade. J. T. 3, 4 b.

— Til samme. Paa hans Forespørgsel tillades det ham at lade de Kronens Bønder i Olborghus Len, der have saadan Hjælp behov, uden Betaling faa Bygnings- og Vogntømmer til eget Brug i Lenets Skove, men han skal paase, at Bønderne ikke sælge det til andre. J. T. 3, 5 b.

— Til Niels Skram og Kapitlet i Viborg. Da Jørgen Friis til Krastrup har berettet, at der paaføres ham Trætte paa noget Gods i Guldagger, Hverestrup, Korndrup[3] og Aalestrup, som er tilfaldet ham paa hans Hustrus Vegne efter hendes Fader Biørn Anderssen, der har faaet det til Mageskifte af Kronen, og at Brevene til Godsets Forsvar findes i Viborg Kapitel eller paa Hald Slot, skulle de lade disse Breve opsøge og levere ham dem mod Reversal for deres Tilbagelevering til den Tid, de be-

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. IV. 163 ff. (med urigtig Dato: 5. Jan.). [2] Hemmershøj.
[3] Fejlskrift for: Baandrup.

stemme; de skulle dog sikre sig, at disse Breve ikke kunne komme Kronen til Skade paa dens Ejendom. J. T. 3, 5. Orig. i Provinsark. i Viborg.

17. Jan. (Sorø). Til Jørgen Skram, Ofue Lunge og Niels Skram. Paa Thestrup Dale Marked ved Hellig Korsdags Tid blev en af Kronens Tjenere slaaet ihjel, formentlig af nogle Kræmmere, der besøgte Markedet; da nu disse ved Sagens Forfølgning erklære at ville staa dem til Rette, der have Tiltale til dem, hvor deres rette Værneting er, men ellers ikke, skulle de lade undersøge i deres Len, om der i Købstæderne eller paa Landet findes Kræmmere, der kunne anses for skyldige i Drabet, lade saadanne anholde eller tage nøjagtig Borgen af dem for, at de ville blive til Stede, og tage Vidnesbyrd i Sagen, saa de kunne føre baade de skyldige og de tagne Vidnesbyrd i Rette for de Raader og gode Mænd, som Kongen har sat til at dømme i Sagen. J. T. 3, 5 b.

21. Jan. (Frederiksborg). Befaling til Gabriel Sparre at give Johan Thaube, der har haft Dalbye Kloster kvit og frit, saa meget Korn tilbage, som han har saaet til Klosteret. Udt. i Sk. T. 1, 397.

— Til Henning Reventlov. Kongen har modtaget hans Skrivelse om det Dyr, der er skudt paa Kronens Enemærke i Thuiflum Birk, og deraf set, hvad han anfører til Dyrevogterens Undskyldning, samt at en Mand har set to Karle med Dyret og meldt det til Dyrevogteren i Gierne, hvorefter denne i Forening med nogle andre har fulgt efter Skytterne, indtil Dyreskytten er sprungen af Vognen og løbet bort og den, der kørte Vognen, er undsluppen med Hestene, ladende Vognen og Dyret i Stikken, og endvidere, at Dyreskytten siden er set i det Lag af to, der have aflagt det Vidnesbyrd, at det var Vaaldemar Parsbergs Dyreskytte, hvorefter saa Vaaldemar Parsberg paa Henning Reventlovs Anmodning har anholdt denne. Det befales ham at forfølge Sagen mod Dyreskytten til det yderste og gøre sig al mulig Flid for at faa opspurgt, hvem den Person er, som er undløben med Hestene, og hvor han er bleven af, samt derefter lade ham anholde og tiltale. Der sendes ham et Brev til Vaaldemar Parsberg til Besørgelse. J. T. 3, 6.

— Til Vaaldemar Parsbierg. Det befales ham alvorligt at passe paa, at den af ham fængslede Dyreskytte ikke undkommer, saafremt han ikke selv vil staa til Rette for Skyttens Gerning. J. T. 3, 7.

22. Jan. (Frederiksborg). Bestalling for Johannes Munthe som Medhjælper hos M. Pouel Pederssen, Tugtemester for Hertug Ulrich. Han skal efter dennes nærmere Anvisning hjælpe denne med at optugte og undervise de Herremænds Børn, der ere hos Kongens Søn. Han skal i aarlig Løn have 40 gl. Dlr. og 12 Al. Engelst med tilhørende Foderdug, Sardug og andet til en Hofklædning. Sj. R. 12, 383 b.

23. Jan. (—). Ekspektancebrev for Niels Egered, Hører i Skolen ved Frederichsborg, paa et Vikarie i Lunde Domkirke, tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Sk. R. 1, 474 b.

24. Jan. (—). Til Helsingborg, Landtzkrone, Malmøe, Laugholm, Halmsted, Vardbierg, Søluitzborg, Lyckou og Gladsaxe Len samt Villandtz, Froste og Giers Herreder. Kongen har bragt i Erfaring, at der finder megen Uskikkelighed Sted i Skaane, Halland og Blekinge under denne Pestilensesygdom, idet ingen vil paatage sig at skaffe Ligene begravede, medmindre de efterlevende, Mand, Kvinde eller andre Arvinger, de fattigste saa vel som de noget formuende, give dem en Tønde Øl eller mere, som de saa siden til Guds Fortørnelse svire op. Da dette er imod al kristelig Skik og Lov baade her i Riget og andensteds, idet det i saadan Sygdomstid er sædvanligt at beskikke nogle af de fattige i hvert Sogn til at begrave de dødes Lig, de formuendes for en kristelig Almisse og de fattiges af kristelig Kærlighed, og da saadan købt Begravelse med paafølgende Drikkeri ikke alene er til Forargelse for Menneskene, men ogsaa maa opvække Guds alvorlige Vredes Straf mod os, forbyder Kongen herved strengelig, under tilbørlig Straf, alle at give eller tage saadant Øl for at begrave de dødes Lig. Sk. R. 1, 474 b[1].

— Befaling til Lensmændene i Skaane straks at forkynde ovenstaaende Brev paa alle Herredsting og Kirkestævner i deres Len og paase dets Overholdelse. Sk. T. 1, 397.

25. Jan. (—). Borgerskabet i Slagelsø fritages i de næste 3 Aar for Skat, Hold og al anden kgl. Tynge, dog skal det saa være forpligtet til at forbedre Byen og forsyne den med gode Staldrum og Værelser til Kongens Hofsinder og andre. Sj. R. 12, 384.

[1] Tr.: Sjöborg, Saml. t. Skånes hist. I. 36 f. Kirkehist. Saml. 3. R. II. 174 f. Secher, Forordninger II. 372 f.

26. Jan. (Frederiksborg). Befaling til Lauge Beck om med Flid at undersøge alle Kannikehaver og andre Haver i Roskilde, hvor der kan være unge Valnøddetræer at faa, og med denne Kongens Gartner skaffe Kongen saa mange, der kunne faas, da Kongen gerne vil have nogle til at plante (»forsætte«). Sj. T. 15, 466.

— Anmodning til Chresten Friis, der har en Gaard i Vemløsse, hvortil der hører en Skovlod ved Kongens Skov og Fredevildtbane ved Kirckerup, om at lade Kronen faa denne Gaard til Mageskifte og erklære sig om, hvor han begærer Vederlag, dog maa han ikke begære noget, der ligger saa nær ved Kronens Huse, Gaarde eller Fredevildtbane, at det ikke kan undværes derfra. Sj. T. 15, 466 b.

27. Jan. (—). Aabent Brev, at Hospitalsforstanderen i St. Jørgens Hospital i Ringsted indtil videre paa Hospitalets Vegne maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Allindemagle Sogn; naar den nu bortfæstede Tiende bliver ledig, skal den leveres i Negene i Hospitalet. Forstanderen skal anvende den udelukkende til Hospitalets Bedste og gøre Regnskab for den ligesom for Hospitalets øvrige Indkomst. Sj. R. 12, 384.

— Jacob Vildtskytte, Kongens Skovrider, maa indtil videre have Lille Skioldenes Mølle, hvis Landgilde skal afkortes i hans Løn. Han skal holde Møllen i Stand og flittig beride Kronens Skove. Sj. R. 12, 384 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, da Allersløf Sogn nu er blevet ledigt, stadfæster den af afdøde Biørn Anderssen som Lensmand paa Roskillegaard og Superintendenten i Sjællands Stift trufne Ordning, hvorefter Allersløf Sogn, naar det blev ledigt, skulde være Anneks til Osted Sogn, eftersom de begge ligge i Volborg Herred, og Kornerup Sogn, som nu er Anneks til Osted Sogn, være Anneks til Suouersløf Sogn, da de begge ligge i Sømme Herred, hvilket er det bekvemmeste for Kirkerne, Præsterne og Bønderne, medens, som det nu er, de Sogne, der ere Annekser, ligge hvert i sit Herred og langt fra hinanden. Sj. R. 12, 385.

— Til Eyller Grubbe, Rigens Kansler, og Christoffer Valckendorff. Da Lauge Beck har bevilget Kronen 2 Gaarde i Eskelstrup i Munckebierby Sogn i Soer Birk, 1 Gaard i Blessinge[1] i Hafrebierre Sogn i Løfue Herred og 1 Gaard i Brøderup i Euerdrup

[1] Blæsinge.

Sogn i Borse Herred til Mageskifte for 2 Gaarde i Liemarcke By og Sogn i Biefuerskoufs Herred, 4 Gaarde i Sneslof og 1 Gaard i Høgebiere[1] i Førsløf Sogn og 1 Gaard i Regenstrup i Gundersløf Sogn i Falckebiergs Herred, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. Sj. T. 15, 467.

27. Jan. (Frederiksborg). Befaling til Lauge Beck om med det første at lade bygge en Vindeltrappe for det store Hus paa Bidstrup, lade alle Gemakkerne paa Suenstrup belægge med Astrag og lade lave Tapeter over Bordene paa Bidstrup og Suenstrup; endvidere skal han lade lave Skiver, Bænke, Stole, Senge, Hynder, Bænkedyner og andet saadant Husgeraad, som behøves i Gemakkerne, og lade lave og bestille Sengedyner, Hoveddyner, Dundyner, Sengklæder, Lagener, Duge, Haandklæder, Lysestager og Bækkener, saa alt med det forderligste kan blive udrettet. Sj. T. 15, 468.

— Til Koruitz Viffert. Kongen, der for nogen Tid siden har bevilget, at Kapellet i Lille Hammer maa nedbrydes og anvendes til Malmøe Hospitals Bygning, befaler ham, naar Hospitalsforstanderne have ladet Kapellet nedbryde, at lade de nærmest boende Krontjenere i Malmøe Len hver føre ét Læs af Stenene deri til Malmøe. Sk. T. 1, 397 b.

— Befaling til Kapitlet i Lund at lade dets Tjenere i Skutz, Oxe og Bare Herreder hver føre 100 af disse Sten til Malmøe. Udt. i Sk. T. 1, 397 b.

— Til Absolon Giøe, Peder Thott, Morthen Broch, Erich Venstermand, Knud Bilde og Thønne Bryske. Lauritz Brockenhus paa Nyborg har berettet, at han paa Kongens Vegne har forfulgt og med Rigens Ret udført en Sag mod Frans Urne til Hindemaed saa vidt, at han har faaet Ridebrev til dem om paa Kongens Vegne at udfordre eller fyldestgøre Retten hos Frans Urne. Da der tillige er andre, som have Forfølgning over Frans Urne, skulle de straks fyldestgøre ovennævnte Ridebrev og Rigens Ret, for at Kongen ikke ved deres Forsømmelighed skal komme til at lide nogen Skade. F. T. 1, 381.

— Hr. Jacob Knudtzen i Hanberg maa indtil videre svare Penge i Stedet for Kornafgiften af Kronens Korntiende af Hanberg Sogn, som han har fæstet, 1 gl. Dlr. for hver smal

---

[1] Højbjærg.

Td. Rug og Byg og 1/2 Dlr. for hver smal Td. Havre, at betale inden Fastelavn. J. R. 4, 3 b.

31. Jan. (Frederiksborg). Aabent Brev, at Christoffer von Meissen, der en Tid lang har været Foged i Ringsted Kloster og paa anden Maade ladet sig bruge i Kongens Tjeneste, uden Indfæstning maa faa Ringsted Klosters Gaard, Slanerupgaard[1], med den dertil saaede Kornsæd; han maa indtil videre være fri for at gøre Ægt og Arbejde, men skal svare sædvanlig Landgilde og efter sin Forstand og Formue lade sig bruge i Kongens og Klosterets Tjeneste. Han skal holde Gaarden i god Stand og skaffe gode renlige Værelser deri til Kongen, hvis dennes Vej skulde falde der forbi og han skulde faa i Sinde at tage ind der til et Maaltid. Sj. R. 12, 385 b.

— Bestalling for Kongens Karl, Hans Meier, der indtil videre skal føre Tilsyn med Dyrehaven ved Frederichsborg, med en aarlig Løn af 16 gl. Dlr., en sædvanlig Hofklædning, ligesom Svendene i Kongens Stald faa, og 5 gl. Dlr. om Maaneden i Maanedspenge, at udrede af Lensmanden paa Frederichsborg. Sj. R. 12, 386 b.

— Hr. Mouritz Jesperssen, Sognepræst i Øum, hvis Præstegaard og Gods for nylig er brændt ved Vaadeild, maa indtil videre oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Skødstrup Sogn, kvit og frit. J. R. 4, 4.

1. Febr. (—). Til Lauge Beck. Oluf Lauritzen i Capelgaard har berettet, at hans Korn i Aar har været smaat, saa han er forarmet og ikke nu kan udrede sin resterende Landgilde, som er 3 Pd. Byg, 4 Mk. danske og Part i en Ko, hvorfor han begærer Henstand til Mikkelsdag. Lauge Beck skal undersøge hans Forhold og, hvis han ikke er i Stand til at udrede Landgilden, give ham Henstand, til den nye Grøde kommer, dog skal han sikre sig, at han saa ogsaa faar Landgilden til den Tid. Sj. T. 15, 468 b.

— Til Gert Randtzov. Rasmus Throl, der efter sin Beretning har talt med ham om at faa en øde Gaards Ejendom i Blausterødtz Sogn i Kroneborg Len og ogsaa faaet godt Haab derom, har nu henvendt sig til Kongen om Gaarden og samtidig begæret at faa noget Bygningstømmer til at genopbygge den med og nogen Forskaansel for Ægt og Arbejde, indtil han kan komme til nogen Byg-

---

[1] Slangerupgaard, Ringsted H.

ning. Hvis Gert Randtzov mener, at han vil være i Stand til at genopbygge Gaarden og svare Kronen dens Rettighed deraf, maa han lade ham faa den, give ham frit Bygningstømmer og lade ham være fri for Ægt og Arbejde et Aars Tid. Sj. T. 15, 469.

2. Febr. (Frederiksborg). Aabent Brev, at Otthe Olssen, Landsdommer i Blekinge, foruden det, han hidtil har haft for sin Tjeneste, indtil videre aarlig maa oppebære 1 Læst Rug af Tiendekornet i Villandtz Herred. Sk. R. 1, 475.

3. Febr.[1] (—). Til Rigsraaderne Niels Kaas, Peder Gyldenstiern, Peder Munck, Jørgen Rossenkrantz, Eyller Grubbe, Christoffer Valckendorff, Steen Brahe, Jørgen Skram, Mandrup Parsberg, Erich Hardenberg, Hack Ulfstand, Anders Bing, Hendrich Belov, Axel Gyldenstiern, Coruitz Viffert, Absolon Giøe, Jacob Seefeld, Hendrick Brahe, Brede Rantzov, Chresten Skiel og Albret Friis. Kongen, for hvem de vare gaaede i Borgen til Thommas Rantzou for en Sum Penge, har nu betalt disse, indløst Forskrivningen og tilbagesender dem hermed deres Segl, som have hængt under Brevet, med Tak for deres Villighed. Sj. T. 15, 469 b.

— Kgl. Stadfæstelse af en, den 13. Nov. 1583 dateret, og af Christoffer Borggreve van Dhonauv, Høvedsmand paa Sølvitzborg, M. Niels Huid, Superintendent i Skaane Stift, og Hr. Thorsten Mogenssen, Sognepræst til Mørrum og Elholm og Provst i Lister Herred, fastsat Ordning, hvorved det, da Skolen i Sølvitzborg for Armods Skyld er helt øde, fordi Skolemesteren af Mangel paa Underhold ikke stadig kan blive ved Skolen og informere Børnene, men maa søge sin Næring paa andre Maader, og de Skolebørn, der ere komne til nogen synderlig Forstand, heller ikke for Kosts og Klæders Skyld kunne blive længe i Skolen, bestemmes, at Gamelstorp og Ysne Sogne i Lister Herred med den deraf gaaende Degnerente herefter skulle komme Sølvitzborg Skole til Hjælp, saaledes at Skolemesteren skal have Halvparten af al den Helgenskyld, som hidtil er svaret af Sognene; dernæst skal der af Skolen vælges 2 duelige Personer, der have god Røst og kunne gøre Tjeneste med Sognepræsten ved Messen i de to Sogne, og de skulle, hver sin Termin, varetage Tjenesten og følge Præsten mellem Kirkerne, naar han besøger dem om Messedagene, men skulle ellers stadig passe Skolen, saafremt de ikke ville afsættes fra Sognene; disse to Personer skulle

[1] Sj. T. har ved en Fejlskrift: 1586.

have den anden halve Part af Helgenskylden, hver lige meget; Maalsmaden, som svares 2 Gange om Aaret af hver Gaard, hver Gang 2 Brød og Sul, samt Sjælegave, Vislepenge, Kirkegang og al anden Smaarente, der sædvanlig svares Degnen, skulle deles ligeligt mellem dem; hvis den ene oppebærer den andens Rettighed og beholder noget deraf, skal han være afsat fra sit Sogn og Kald; opstaar der Uenighed mellem dem, skal Skolemesteren forlige dem og, hvis han ikke vil, Herredsprovsten. Paaskemaden af Sognene skal Sognepræsten alene have, fordi han i Dimmelugen selv personlig skal besøge hver Bolig i Sognene, have hvad der hører til det hellige Sakramente med sig, eksaminere Folket med smukke Spørgsmaal af den hellige Skrift, hvilke han finder mest nødvendige, undervise og eksaminere Børnene i deres Børnelærdom, formane dem til Lydighed og Gudsfrygt og, hvis der findes skrøbelige, vanføre og gamle Personer, der ikke selv kunne komme i Kirken, give dem Sakramentet hjemme. Medens Sognepræsten besørger dette i Sognene, skulle Skolebørnene i Skolen berede sig til den tilstundende Højtid baade i Sang og andre Ceremonier. Præsten skal være forpligtet til ene at besøge de syge og jorde Lig. Naar en af ovennævnte to Personer gør Tjeneste i Sognene, skal Præsten give ham Bolig og Underholdning hos sig, indtil Tjenesten er forbi. Naar den ene af dem gør Tjeneste i Sognene, skal den anden være til Stede i Skolen og Bykirken. Hvis Skolemesteren findes forsømmelig og uduelig, skal han afsættes, og en duelig, lærd Mand vælges i Stedet. Sk. R. 1, 475 b[1].

5. Febr. (Kronborg). Forleningsbrev for Niels Villumssen, der en Tid lang har været Skolemester i Riber Skole og efter Superintendentens Vidnesbyrd med Flid forestaaet sit Kald, paa det ved Hr. Peder Olufssens Død ledige Bresten Sogn og Jelling Syssels Provsti. Han skal gøre Sognemændene i Bresten Sogn tilbørlig Tjeneste i Kirken som Præst, høre de under Provstiet hørende Kirkers Regnskaber og paase, at Kirkernes Indkomst anvendes udelukkende til Kirkernes Bedste. J. R. 4, 4 b.

6. Febr. (—). Til Giert Rantzov paa Kroneborg. Kongen har eftergivet Boel Søfrens i Gildeleie det halve Aars Landgilde, som hun resterer med, da hun formedelst Armod ikke kan udrede det. Orig.

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 374 ff.

7. Febr. (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Kongen mener, at det vil være nødvendigt at nedslaa nogle Pæle og Stolper udenfor de ved Kroneborg satte Stenkar for at bryde Isens og Vandets Magt, saa det gjorte Arbejde kan vare des længere, har ladet gøre Overslag over, hvor meget og hvor stort Tømmer, der vil behøves, og har fundet, at der vil blive Brug for 100 Tylter Træer, 16 og 15 Al. lange og $2^1/_2$ Kvarter i Kanten, saaledes som vedlagte Seddel udviser. Christoffer Valckendorff skal overveje, hvor i Norge, Blekinge og Gotland dette Tømmer kan faas, hvor meget der kan forskrives fra hvert Sted, fra Norge maa der dog kun forskrives Egetømmer, bestille det hos Lensmændene og sende Kongen sin Betænkning om, hvorfra det kan forskrives, for at Kongen ogsaa kan skrive til Lensmændene derom; siden skal han, naar han mener, at Tømmeret kan være hugget, sende Skibe derefter, saa Kongen saa snart som muligt kan faa det hid. Da Sejladsen er fri, skal han med det allerførste sende Skibe efter gullandske Sten, for at Stenhuggere, Murmestere og andre Arbejdsfolk ikke af Mangel paa Sten til Foraaret skulle blive sinkede i deres Arbejde og derved volde store Bekostninger til ingen Nytte. Sj. T. 15, 470.

— Til Henrich Belov, Erich Lunge til Stoufgaard og Erich Lange til Engelstholm. Da Kongen staar i Handel med Jørgen Friis til Vadtskergaard om at faa noget af hans og hans Hustrus[1] Gods, nemlig Thuedtzgaard, 6 Gaarde og 1 Bol i Thuedt og Halvparten i Dalby Mølle i Dalby Sogn, Gaarden Smøglund og 1 Gaard og 1 Bol i Seest i Tiustrup Sogn, 1 Gaard i Aytrup[2] og 1 Gaard i Binderup i Bierthe Sogn, alt i Tiustrup Herred, 1 Gaard i Hestrup[3] By og Sogn i Salling Herred, 1 Gaard i Eskøer i Øby Sogn i Vandtz Herred og 1 Gaard i Buttrup[4] i Ølsted Sogn i Hatting Herred, til Mageskifte for 2 Gaarde, kaldede Farske[5], 2 Gaarde i Vifuelt, 6 Gaarde i Liunge og 1 Gaard i Sveistrup i Liunge Sogn, 1 Gaard i Vitten By og Sogn, 3 Gaarde i Haldum, 4 Gaarde i Sandby og 5 Gaarde i Hare[6] i Haldum Sogn, 1 Gaard i Skiødt, 5 Gaarde i Fuolbye, 1 Gaard i Norum[7] og 6 Gaarde i Thining i Fuolbye Sogn, 1 Gaard i Faistrup, 2 Gaarde i Lemthorp i Lem Sogn, Gaarden Vinckel med Afbyggerne Branckborre og Hogersthoft

[1] Anne Ulfeld. [2] Agtrup. [3] Haastrup. [4] Bottrup. [5] Favrskov. [6] Haar. [7] Norring.

i Hellum Sogn, Gaardene Dusgaard og Stiernborg i Thoring Sogn, 1 Gaard i Øers i Roem Sogn i Skodborg Herred, skulle de samtidig med, at de besigte Godset i Anledning af Mageskiftet med Matz Erickssen til Siøgaard, tillige besigte alt ovennævnte Gods og indsende Besigtelsen. Kongen har bevilget, at kun Halvparten af Ejendommen i det jordegne Gods skal beregnes. J. T. 3, 7.

9. Febr. (Kronborg). Befalinger til nedennævnte Lensmænd om at sende Fetalje til Kiøpnehafn. — Chresten Vind [i Kbhvns. Len] skal med det første sende det Brød, som han endnu resterer med, desuden lade bage 50 Læster Kavringbrød, lade male 2 Læster Byggryn og med det første sende Brød og Gryn til Slottet til Brug paa Skibene og Holmen; Lauge Beck [i Roskilde Len] skal ligeledes sende det Brød, han endnu resterer med, desuden lade bage 50 Læster Brød, lade male 5 Læster Byggryn og med det første sende det og 24 Læster Byg og Malt til Kiøpnehafn; Hermen Juel [i Kallundborg Len] skal lade bage 40 Læster Brød og lade male 4 Læster Byggryn af 2 Læster Byg; M. Machabeus i Ringstedt Kloster skal lade bage 10 Læster Brød og lade male 2 Læster Byggryn af 1 Læst Byg; Borckort von Papenheim [i Abrahamstrup Len] skal lade bage 12 Læster Brød, lade male 2 Læster Gryn og sende alt Kongen tilkommende Malt og Byg til Kiøpnehafn; Jørgen Skram [i Dronningborg Len] skal med det første lade de 60 Læster Brød, som han har faaet Ordre til at lade bage til Midfaste, bage, da Sejladsen nu er fri, lade male 6 Læster Byggryn, beregnet 2 Tdr. Byg til hver Td. Gryn, og med dette Bud underrette Christoffer Valckendorff om, naar Brød og Gryn kunne være færdige, for at denne kan lade det hente; han maa aldeles intet sælge af Slottets Indkomst, førend han faar Skrivelse fra Kongen derom; Ofue Lunge [i Aalborghus Len] skal ligeledes lade de 70 Læster Brød, som han skulde lade bage til 1. Maj, bage med det allerførste, lade male 6 Læster Gryn, 2 Tdr. Byg til hver Td. Gryn, sende Besked med dette Bud og herefter intet sælge af Slottets Indkomst før nærmere kgl. Ordre; Arrild Ugerup [i Helsingborg Len] skal lade male 2 Læster Gryn. Udt. Sj. T. 15, 471. Orig. (til Arild Ugerup).

11. Febr. (Hørsholm). Befaling til Niels Skram straks at lægge Kronens Herlighed i følgende Kirkegaarde: 1 i Ressen, 1 i Trogelstrup, 1 i Flø[1], 1 i Domerbye, 1 i Smollerup, 1 i Mønsted

---

[1] Fly, Fjends H.

og 1 i Bores, som nu afdøde Palle Juel har haft i Forlening, ind under Hald Slot og indskrive Gaardene i Jordebogen. J. T. 3, 8b.

12. Febr. (Ibstrup). Kvittans til Vilhelm Dresselberg og Nichil Druckenbrott, Sekretærer, paa 9172 Rigsdlr. 3 Ort 2 Sk. 6 Pend. i Guld, Prinse- og Rigsdalere og dansk Mønt, som de have indbetalt i Kongens eget Kammer som tiloversbleven Rest af de Penge, som de havde faaet med til Kongens Omslagshandel i Itzehoe i 1585. Sj. R. 12, 387.

— Til Lauge Beck paa Roschildgaard, M. Christian Macabeus, Abbed i Ringstedt Kloster, og Adam Norman, kgl. Jægermester. Da Kronens Skove ved Valsøe og andensteds i Ringstedt Herred, som afdøde Søfren Glad har været Skovfoged over, ere blevne meget forhuggede i hans Tid, skulle de mødes ved Valsøegaard 18. Febr., straks besigte alle de Skove, Søfren Glad har haft i Befaling, undersøge deres Tilstand, hvormeget der er hugget i dem og hvorhen det er kommet, saavidt de kunne faa det opspurgt, og sende Kongen skriftlig, beseglet Besked. Sj. T. 15, 472 b.

13. Febr. (—). Ekspektancebrev for Dr. Johannes Bentius, Prinsens og Hertug Ulrichs Livlæge, paa det første ledige Kannikedømme i Roskille Domkirke. Udt. i Sj. R. 12, 387.

14. Febr. (—). Livsbrev for Jomfru Margrette Skougaardt paa 11 Gaarde med dertil hørende Gadehuse og 1 Mølle i Dauende paa Fyen, som Kongen efter nogen Forhandling har forlenet hende med; hun skal svare 40 gl. Dlr. i aarlig Afgift. F. R. 1, 401[1].

— Forleningsbrev for Kansler Niels Kaas paa det Ødtzløf Klosters Gods, som Hans Lindenov paa Bergenhus ikke har faaet til Mageskifte, uden Afgift. J. R. 4, 5.

— Følgebrev for samme til Bønderne paa dette Gods. Udt. i J. R. 4, 5 b.

— Til Hendrich Belov og Erich Lunge. Da Matz Erichssen til Siøgaard har berettet, at Erich Lange, der i Forening med dem skulde besigte hans Gods, er i Holsten og kan befrygtes ikke at komme tilbage til den Tid, Besigtelsen skal foregaa, skulle

[1] J. R. 4, 1 findes indført et Skøde, dat. Sanderumgaard, 6. Jan. 1585, hvorved Jomfru Margrette Skoufgaard til Sanderumgaard med Samtykke af sin Værge, Erich Hardenberg til Mattrup, sin Svoger, Morthen Brock, Landsdommer, og sin Søster Karine tilskøder Kronen 1 Gaard i Kastvraa og 1 Gaard i Sommerstedt i Gram Herred.

de i saa Tilfælde skrive til Albret Friis, der først havde faaet Befaling til at foretage Besigtelsen i Forening med Hendrich Belov, om at deltage i Besigtelsen, men, hvis han vedblivende er syg, da alene foretage den. J. T. 3, 9.

14. Febr. (Ibstrup). Befaling til Albret Friis om, saafremt han er rask, at deltage i Besigtelsen af Matz Ericksens Gods. J. T. 3, 10 b.

— Til Fru Vibicke Podebusk. Fru Karene Krabbe, Niels Skiels Enke, har berettet, at hun har Livsbrev paa de 3 Gaarde i Aggersborig og 2 Gaarde i Aggersborig Ullerup i Han Herred, som Fru Vibicke har faaet til Mageskifte af Kronen, og anmodet om at maatte beholde dem. Da Kongen, hvis han havde vidst det, ikke vilde have afstaaet dem og ogsaa gaar ud fra, at hun, hvis hun havde vidst det, ikke vilde have forlangt dem og nu ikke vil gøre Fordring paa at beholde dem, befales det hende straks at lade Fru Karene faa Gaardene. Kongen vil i Stedet udlægge hende noget andet ligesaa godt Gods i Han Herred og henstiller til hende selv at udse sig det; Kongen vil da give hende Brev paa at maatte beholde det, indtil hun ved Fru Karenes Død kan faa de ovennævnte 5 Gaarde. J. T. 3, 9 b.

— Befaling til Hendrick Belov straks at overtage og bruge til Bedste for Kronen en Gaard i Lusseby, som Kongen har købt for 300 Dlr. af Erick Marckurssen[1], Guldsmed i Kolding, tage dennes Adkomstbreve paa Gaarden til sig og lægge dem i Forvaring blandt Slottets Breve Han skal lade Gaarden sætte saaledes i Stand, at Kongen kan have en af sine Tjenere boende deri. J. T. 3, 10.

15. Febr. (—). Kvittans til Niels Joenssen til Thostelund paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Hald Len, Viborg Stift og Medelsom Herred fra 1. Maj 1573 til 1. Maj 1583, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter, for det af Coruitz Veffert modtagne og til Niels Skram overleverede Inventarium og for Indkomsten af det Gods, som Kongen fik til Mageskifte af Steen Bilde, for Aarene 1578—79. Han blev ialt skyldig 374 Dlr. 1 Ort 4 Sk., hvilke han nu betalte til Rentemester Christoffer Valckendorff. J. R. 4, 7.

— Befaling til Christoffer Valckendorff at sætte det Gods i

[1] Dennes Skøde til Kronen paa Gaarden er indført J. R. 4, 6.

Boerup paa Helnes, som Thygge Sand[b]ierre skal have, for en vis Afgift. Udt. i Sj. T. 15, 473.

15. Febr. (Ibstrup). Følgebrev for Tygge Sandberg til Kronens Bønder i Boerup paa Helnes. Udt. J. R. 4, 7 b.

16. Febr. (—). Til alle Adelige, der have Jordegods i Olborghus, Skanderborg og Silckeborg Len. For nogle Aar siden forskrev Kongen med stor Bekostning nogle Vildsvin, der bleve udsatte paa Kronens Skove i ovennævnte Len, og anmodede dem om at frede dem en Tid [21. Juli 1581]. Da denne Tid nu er udløben, anmodes de om endnu i 3 Aar at frede dem, hvis de skulde løbe ud paa deres Grund; naar Vildsvinene til den Tid have formeret sig noget mere, skal enhver have sin Rettighed paa sin egen Grund ubeskaaren. J. T. 3, 11[1].

— Befaling til Landsdommerne i Jylland om straks at lade ovenstaaende Brev forkynde paa Viborg Landsting. J. T. 3, 11 b.

— Befalinger til Mandrup Parsberg og Hendrich Belov om at indrette sig saaledes med Klæder og andet, at de til Foraaret kunne foretage en Rejse til Kongen af Skotland i Rigets Ærinde; de skulle møde hos Kongen 1. Maj for at faa Instruks og Besked. J. T. 3, 11 b.

17. Febr. (—). Mageskifte mellem Thage Krabbe til Jordbierre, Hofsinde, og Kronen. Sk. R. 1, 477. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Jens Claussen til Boller og Kronen. J. R. 4, 8. (Se Kronens Skøder.)

— Forleningsbrev for Malthi Jenssen til Hollumgaard, Landsdommer i Nørrejylland, paa Gudom Kloster efter Axel Brahe, uden Afgift, saalænge han er Landsdommer. Hvis han formedelst Skrøbelighed og Alderdom skulde blive nødt til at nedlægge sit Embede, skal han alligevel beholde Klosteret kvit og frit, saalænge han lever. J. R. 4, 11.

— Til Niels Skram, Embedsmand paa Hald, og Kapitlet i Viborg. Da Kongen har givet Landsdommer Malthi Jenssen Ordre til at sætte alle de Ødtzløf Klosters Breve, som han hidtil har haft i Værge, i Forvaring paa Kapitelshuset i Viborg, skulle de, naar han kommer med Brevene, indsætte dem i Kapitelshuset under hans og deres Forsegling. Orig.[2] i Provinsark. i Viborg.

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 144. [2] Efter Paaskrift paa Originalen indsattes 13. Marts 1585 2 Kister med Breve i Sakristiet.

17. Febr. (Ibstrup). Til Jørgen Skram. Da han har indberettet, at Muren i Kirken paa Slottet [Dronningborg] har givet sig, og at M. Nichel Bygmester, der har besigtet den, mener, at det vil være raadeligt at drage en Pille ud med Muren op under Hvælvingen, paalægges det ham at tilkendegive Bygmesteren, at Kongen finder det meget besynderligt, at der nu er Brøst igen, da der lige er anvendt en ikke ringe Sum paa at istandsætte Kirken, særlig Hvælvingen og Muren, og M. Nichel havde lovet, at det skulde blive varigt. Da Kirken imidlertid, som han skriver, maa istandsættes i Tide, skal han forhandle med Bygmesteren om at gøre det paa bedste Maade, men med den bestemte Aftale, at han skal lave det saaledes, at det kan vare, og i modsat Fald erstatte Kongen hans Omkostninger. Vil M. Nichel ikke gaa ind herpaa, skal Jørgen Skram meddele Kongen det, der saa nok kan faa en anden til at udføre Arbejdet. Jørgen Skram skal skaffe Sten, Kalk og andet og indskrive Udgifterne i sit Regnskab. J. T. 3, 12.

18. Febr. (—). Aabent Brev, at Kongen i Anledning af Undersaatterne paa Amages Begæring om at faa de Privilegier stadfæstede, som de have nydt efter Kongens Faders Brev, har bevilget dem følgende: Undersaatterne paa Amage maa herefter ikke deles, pladses eller paa anden Maade tvinges til at bygge og fæste Gaarde andensteds end paa Amage, men skulle som hidtil blive boende paa deres Gaarde og Boliger og maa ikke af nogen trænges eller fæstes derfra, saalænge de holde dem ved Magt og svare deres Rettighed deraf. Der maa ikke paalægges dem Langægt udenfor Øen, men de skulle saa ogsaa være desto villigere til det Arbejde, som paabydes dem paa Øen til Kiøpnehaufns Slots Behov, til at føre Ballast til Orlogsskibene og andet Arbejde. De maa uhindret bruge deres sædvanlige Handel og Næring paa Saltholmen, dog maa de ikke selv føre eller tillade nogen at føre fremmede Folks Fæ og Kvæg paa Saltholmen, og de skulle svare sædvanlig Afgift deraf til Kiøpnehaufns Slot. Kongen forbeholder dog sig og sine Efterkommere Ret til at forandre disse Privilegier, saafremt Rigets og hans Undersaatters Tarv skulde kræve det. Sj. R. 12, 387[1].

— Jørgen Henningssen i Giefnthofthe, Sognefoged i

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 376 f.

16*

Giefnthofthe Sogn, fritages indtil videre for Halvparten af sin Landgilde. Udt. i Sj. R. 12, 388.

18. Febr. (Ibstrup). Til Axel Gyldenstiern, Landsdommer i Skaane, Coruitz Viffert, Superintendenten i Lund og residerende Prælater og Kanniker ved Lunde Domkirke. Da Arrild Huitfeld, hvem Kongen har forlenet med det Kannikedømme i Lunde Domkirke, som M. Bent havde i Forlening, blandt andet Gods dertil har faaet en Gaard i Strøbelstrup, som efter hans Beretning ikke hører til Kannikedømmet, men har været særskilt forlenet til M. Bent, og da Hr. Niels Jørgenssen, Sognepræst til Ausos og Strøbelstrup Sogne, i vedlagte Supplikats har gjort gældende, at det er den rette Præstegaard til Strøbelstrup, der ved denne Forlening er kommen derfra, skulle de med det første mødes, kalde begge Parter for sig, nøje undersøge, hvad det er for en Slags Gaard, og sende Kongen Besked derom. Sk. T. 1, 397 b.

— Mageskifte mellem Fru Magdalene Banner, Ifuer Krabbis Enke, og Kronen. J. R. 4, 11 b. (Se Kronens Skøder.)

22. Febr. (Kbhvn.). Befaling til Admiral Peder Munck, Eyller Grubbe, Rigens Kansler, Hack Ulfstand og Henning Giøe om med det første at besigte Marsk Peder Gyllenstierns Hovedgaard Bønedt og hans øvrige Gods paa Falster, som denne har bevilget Kronen til Mageskifte, beregne dets Hartkorn og indsende Besigtelsen. F. T. 1, 452 b.

23. Febr. (—). Til Coruitz Viffert og Arrild Uggerup, Embedsmænd paa Malmø og Helsingborg Slotte, og Knud Ulfeld til Suenstrup. Da der er Strid mellem Axel Gyldenstiern. Embedsmand paa Landtzkrone, og Bønderne i Fers Herred i Anledning af, at disse have klaget til Kongen over ham, skulle de, for at ingen af Parterne skal have noget at klage over, med det første mødes paa et belejligt Sted, stævne begge Parter for sig og dømme dem imellem. Sk. T. 1, 398.

— Til Anders Bing og Arrild Huitfeld, Embedsmænd paa Vardbierg og Laugholm Slotte, og Biørn Knudtzen, Landsdommer i Sønder Halland. Da der er Trætte mellem Coruitz Lauritzen, Landsdommer i Nørre Halland, Aage Lauritzen og Niels Lauritzen angaaende Arven efter deres Søster Berette Lauritzdatter og andre Ting, og de alle ere gaaede ind paa at lade dem dømme i Sagen, skulle de med det første mødes paa et belejligt Sted, stævne Parterne for sig og uden videre Opsættelse

enten forlige dem i Mindelighed eller dømme dem imellem. Sk. T. 1, 398 b.

23. Febr. (Kbhvn.). Til Lauritz Paaske. Olluf Bagger, Raadmand i Otthense, har efter sin Beretning for nogen Tid siden laant afdøde Hans Holst i Otthense noget Gods til Brug, hvilket endnu findes iblandt Hans Holst's efterladte Gods, men af Lauritz Paaske nægtes udleveret af Boet, skønt baade han og flere Dannemænd i Byen godt vide, at Hans Holst har laant det af Olluf Bagger. Hvis det virkelig forholder sig saaledes, skal han lade Olluf Bagger faa hvad der bevisligt er hans. F. T. 1, 381 b.

— Til Henning Giøie. Da Hospitalsforstanderen i Nykiøping, Moritz Erichssen, en Tid lang har tilholdt sig Kirkens Tiende af Iderup[1] Sogn i Sønder Herred paa Falster, men Kongen ikke ved, med hvad Ret, skal Henning Giøie undersøge, hvad Adkomst han har dertil og hvorledes Kirken er i Stand, og med det første sende Kongen Besked. F. T. 1, 453.

— Til Claus Glambeck. Kongen bifalder den af ham under Forbehold af Kongens Samtykke sluttede Kontrakt med Peder Murmand om Opmuringen af de 3 Huse paa Ladegaarden ved Skanderborg Slot, hvorefter Peder Murmand for hele Arbejdet skal have 800 Dlr., 1 Læst Rug, 1 Læst Malt og 1 Skippd. Flæsk. Han skal efterhaanden og ved Arbejdets Afslutning betale Peder Murmand. J. T. 3, 12 b.

— Til Henning Reventlof. Da der ved Skanderborg Slot ikke er Mursten nok til det Byggearbejde, der til Sommer skal finde Sted paa Ladegaarden smstds., skal han skaffe Claus Glambeck alle de Mursten, som i Aar kunne undværes der fra Slottet [Silkeborg] og Tviflom Ladegaard. J. T. 3, 12 b.

— Til Borgemestre og Raad i Ribe. Da de i Anledning af, at Byen er bleven takseret til at stille 15 Baadsmænd, have gjort opmærksom paa, at de Aar, hvori Kongen har fritaget den for saadan Tynge, endnu ikke ere forbi, har Kongen for denne Gang fritaget dem. J. T. 3, 13.

26. Febr. (Rosbæk). Befalinger til Jørgen Skram og Niels Skram om at have Kansler Niels Kaas, der paa Kongens Vegne skal forhandle med dem om noget, betroet som om det var Kongen selv. J. T. 3, 13.

---

[1] Idestrup.

26. Febr. (Rosbæk). Befaling til Claus Glambeck om straks at gøre et Overslag over, hvad aarlig Indkomst Skriveren paa Skanderborg har for sin Tjeneste, og underrette Kongen derom. J. T. 3, 13 b.

27. Febr. (—). Til Niels Kaaes, Kansler. Da Admiral Peder Munck har begæret 5 Gaarde og Bol i Betstrup[1] i Skifue Sogn i Fiendtz Herred med en øde Gaards Mark, Klindborg Mark, der bruges til samme By, og 2 Bol i Roneberg[2] Sogn i Gierdung Herred til Mageskifte for noget af sit Arvegods i Mors og Tye, skal Niels Kaaes, der er forlenet med det Gods, som Peder Munck begærer, med det første besigte og ligne begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 13 b.

28. Febr. (—). Bestalling for Erick Vognssen som Befalingsmand paa Holmen ved Kiøpnehaufns Slot. Han skal have Opsyn med Kongens Skibe og med Kongens Skibsfolk og Arbejdere paa Holmen og paase, at enhver passer sit Arbejde med Flid. Han skal passe paa, at der ved Udspisningen paa Holmen og Skibene ikke udspises noget til Unytte, at der ikke bespises andre end dem, der have Besked derpaa, og at ingen faar Bespisning fra Holmen uden de, som ere i Tjenesten eller ere syge eller have faaet Skade i Kongens Tjeneste og ligge med friske Saar under Bartskærens Haand. Han skal sørge for, at der ikke sættes flere Skibsfolk paa Kongens Koffardiskibe end paa andre Købmandsskibe, og at disse ikke indtage andet end Kongens eget Gods paa Kongens Skibe, medmindre det sker efter Kongens Befaling og til Kongens Fordel; ligeledes skal han paase, at Skippere, Styrmænd, Baadsmænd og Bøsseskytter ikke tage Gods med sig paa Kongens Skibe uden Tilladelse; hvis nogen gør det, skal Erick Vognssen melde det, og Godset skal konfiskeres til Bedste for Kongen; hvis Skipperne skjule sligt med deres Skibsfolk, skal Godsets Værdi afkortes i Skippernes Løn og Underhold. Med Hensyn til Hamp, Kabelgarn, Boldavit, Søm og andet, som behøves til Skibene og udtages hos Skriveren paa Holmen, skal han paase, at Skipperne ikke faa saa meget, som de selv synes, men kun det nødvendige; hvad der udtages hos Skriveren skal optegnes paa Sedler, som skulle underskrives af Erick Vognssen og en af Skipperne. Han skal passe paa, at Skippere, Styrmænd og Baadsmænd flittig passe

[1] Bilstrup. [2] Rønbjærg, Ginding H.

deres Tjeneste, saa at Kongens Rejser ikke forsømmes eller forhindres for deres Efterladenheds Skyld, holde godt Regimente over dem og saa meget som muligt selv være til Stede paa Holmen. Han skal have godt Tilsyn med, at der Dag og Nat holdes god Vagt paa Orlogsskibene, saa der ikke for hans Forsømmeligheds Skyld sker nogen Skade paa dem, altid selv give Vagtmesteren, der besætter Vagten paa Skibene og paa Holmen, Løsenet og holde strengt over, at Vagten ikke forsømmes. Han maa ikke bruge Kongens Folk til sit eget Arbejde. Han maa ikke tillade, at Portene eller Laagerne paa Holmen efter Vagtens Besættelse blive aabnede, medmindre det sker af en særlig Grund og til Kongens Bedste. Hvis nogle af Skipperne gøre lange Rejser, skal han undersøge, om det er deres Skyld, og i saa Tilfælde lade dem dømme og staa deres Ret. Han skal give Skipperne Ordre til ved deres Hjemkomst at oplyse, om den Styrmand, de have haft med paa Rejsen, har været duelig og kendt med det Farvand, han har givet sig ud for at kende; skjule Skipperne noget i den Retning, skulle baade Skippere og Styrmænd staa til Rette paa Liv og Gods, hvis der sker nogen Skade. Han maa ikke bruge Kongens Skippere og Styrmænd til eller sinke dem med at forhøre fremmede Sager mellem søfarende Folk, ej heller maa han forhøre Sager paa Holmen, medmindre de paa begge Sider angaar Kongens Folk. Han maa ikke i nogen Maade lægge Beslag paa eller nedlægge Forbud mod Skibe eller Gods, som ind- og udskibes, men skal alene varetage sin Tjeneste og føre flittigt Tilsyn med Kongens Arbejde paa Holmen. Han maa ikke uden Ordre antage eller forløve nogen paa Holmen eller Skibene, og, naar det befales ham, maa han ikke give nogen Pasbord, førend han har talt med Skriveren og set paa, at vedkommendes Navn er blevet skrevet op som afskediget med Angivelse af Afskedigelsesdagen; Erick Vognssen skal selv holde et klart Register herover. En Gang hver Uge skal han gaa paa Holmen under Maaltidet, høre Folkene ad, om de faa tilbørlig Mad og Øl, føre Tilsyn med, at Kokke og Kældersvende omgaas vel med Fetaljen, saa Maden bliver vel tillavet, og hvis der er Mangler, melde det til Rentemesteren eller den, Kongen giver Befaling derover. Hvis nogle af Modvillighed gøre Mytteri over Mad, Øl eller andet saadant uden rimelig Grund og uden i Forvejen at have forebragt deres Klager, skal Erick Vognssen lade dem fængsle, dømme og straffe, dog maa han ikke, uden særlig kgl. Ordre, lade nogen henrette, selv om de ere dømte fra

Livet. Han skal sørge for, at der paa alle Helligdage og andre Ikke-Arbejdsdage altid er 4 Skippere af dem, som ere hjemme, og en 50 Mand af Skibsfolkene til Stede paa Holmen for at passe paa den; en af Skibspræsterne skal saa altid holde Tjeneste for disse. Erick Vognssen skal i alle Maader føre godt Tilsyn paa Holmen og paa Skibene og være Rentemester Christoffer Valckendorff og Axel Gyllenstiern til Lyngby lydig. Han skal i aarlig Løn have 550 gl. Dlr., sædvanlig Hofklædning til sig selvtredje og Foder og Maal til 3 Heste samt følgende Genant: 2 Læster Rug, 3 Læster Byg, 5 Tdr. Smør, $1^1/_2$ Skippd. Humle, 1 Læst Sild, 1 Læst Torsk, 6 Øksne, 24 Lam, 40 Gæs, 100 Høns, 80 Sider Flæsk, 20 Oldensvin af Skoven, naar der er Olden, 12 Voger Bergefisk, 1000 Hvillinger, 1500 Flyndere, 5 Vorder Kabliav, 30 Rokker, $1^1/_2$ Td. Laks, 2 Tdr. Aal, 6 Tdr. Gryn, 6 Tdr. Ærter, 2 Tdr. Lønborgsalt og 1 Læst groft Salt samt fri Bolig i Kiøpnehafn. Sj. R. 12, 388 b. Orig.

28. Febr. (Røsbæk). Til Hendrich, Peder og Ofue Brahe. Kongen talte, da de sidst vare hos ham, efter Anmodning af Fru Hildeborg Bilde, Eyler Kraussis Hustru, med dem om at samtykke i, at Eyler Krausse maatte komme til Forlig med dem for Drabet af deres Broder Thyge, og de gave da til Svar, at Eyler Krausse og hans Hustru skriftlig skulde meddele dem deres Tilbud i den Sag. Kongen har meddelt Fru Hildeborg deres Svar og sender dem hoslagte Skrivelse, hvori hun paa egne, Børns og Venners Vegne tilbyder at ville gøre dem med Løn og Bøn alt hvad muligt er og anmoder om Fastsættelse af Tid og Sted til Forhandling. Kongen anmoder dem om at gaa ind paa en Forsoning, fastsætte Tid og Sted til en Forhandling med Fru Hildeborg, hendes Børn og Venner, en Gang inden Paaske eller kort efter, og med det første erklære sig herom til Kongen. Sk. T. 1, 399.

— Til Lauritz Paasche. Peder Galle, Borger i Otthense, har berettet, at han for nogen Tid siden har laant en af sine Medborgere, Hans Holdst, noget Tømmer til at rette for sig med til Fru Karren Gyldenstiern, Jørgen Marsuins Enke, for en Forfølgning efter Rigens Ret, som hun havde over Hans Holdst; denne tilfredsstillede hende dog paa anden Maade, og Tømmeret blev ikke udlagt til hende, men ligger endnu i en Have ved Byen. Da Lauritz Paasche paa en Ret har hængt Laas og Lukke for Tømmeret, fordi alt Hans Holdst's Gods er blevet beskrevet, har Peder Galle anmodet om uhindret at faa sit Tømmer igen, for at han ikke skal komme

til at lide Skade for sin gode Viljes Skyld. Hvis hans Fremstilling er rigtig, skal Lauritz Paasche lade ham faa Tømmeret. F. T. 1, 381 b.

1. Marts (Rosbæk). Aabent Brev, hvorved Kongen lover Christen Fris til Borrebye, Embedsmand paa Thrundhiemgaard, der har tilladt Kongen at faa en ham tilhørende Gaard i Vemløsse til Mageskifte og straks lægge den ind under Anduorskouf Slot, at han, naar det forlanges, vil udlægge Christen Fris en ligesaa god Gaard i Stedet paa et for denne belejligt Sted, dog udenfor Fredejagten og paa et Sted, hvor den kan undværes fra Kronens Slotte og Gaarde. Sj. R. 12, 391.

— Til Erich Hardenbierg og Lauritz Brockenhus, Embedsmænd paa Hagenskouf og Nyborg. Da Alexander Durhan har berettet, at hans Hustru, Fru Mette Urnes, Moder, Fru Anne Hr. Johan Urnes, for nogen Tid siden har udlagt Kronen noget Gods paa Sjælland, som der da ikke blev udlagt Vederlag for, men som Kongen nu har givet Chresten Vind og Joachim Leist Ordre til at besigte, har Kongen bevilget at gøre Fru Mette, hvem dette Gods er tilfaldet, Udlæg derfor af Kronens Gods paa Langeland, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked. Saasnart de faa Besigtelsen over Godset i Frederichsborg Len, skulle de besigte det Gods paa Langeland, Alexander Durhan begærer, forsaavidt det da kan undværes fra Thranekier, ligne Godset og indsende Besigtelsen. F. T. 1, 385.

— Til Chresten Vind og Jochim Leist, Embedsmænd paa Kiøpnehafns og Frederichsborg Slotte. Da Alexander Durhams Hustrus Moder, Fru [Anne] Johan Urnis for nogen Tid siden har udlagt Kronen 1 Gaard i Quinderup, Eskemossegaard i Hørsholms Birk og 1 Gaard i Skiefuinge, hvilket Gods nu er tilfalden hans Hustru, og der ikke er givet Vederlag derfor, skulle de med det første besigte ovennævnte Gods og indsende Besigtelsen. Sj. T. 15, 473.

— Forleningsbrev for Axel Gyldenstern, Embedsmand paa Landtzkrone Slot, der har lovet Kongen stadig at blive liggende i Kiøpnehafn hos Rentemester Chrestoffer Valckendorf og hjælpe ham med Raad og Daad i Rigets Sager i Kongens Fraværelse, paa Landtzkrone Slot og Len, uden Afgift, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Endvidere skal han have Foder og Maal til 4 Heste og aarlig Hofklædning til sig selvsjette af Kiøpnehafns Slot og Rentekammeret. Sk. R. 1, 479.

1. Marts (Rosbæk). Bestalling for Frantz Nielssen og Jens Bang, Raadmænd i Assens, som Toldere og Sisemestre smstds. De skulle gøre Regnskab hvert Aar til Mikkelsdag og maa ikke lade nogen passere gennem Toldstedet med Øksne, Heste eller Varer uden Erlæggelse af Tolden eller nøjagtig Borgen derfor. De skulle i aarlig Løn hver have 50 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning. F. R. 1, 401 b.

— Aabent Brev til alle inden- og udenlandske Købmænd, der besøge Assens med Varer eller fremmed Drik, om at svare deres Told og Sise til Frantz Nielssen og Jens Bang; det forbydes dem under Forbrydelse af Varerne at opskibe noget eller bryde deres Bunke, førend de have gjort det. F. R. 1, 402 b.

— Aabent Brev, at Indbyggerne i Otthense paa egen Bekostning maa anlægge en ny Adelvej sønden for Byen gjennem Bispelykken over Bispeholmen og ind paa den ny Markedsplads og Torvet; der skal lægges god Stenbro ind til Byen og en god stærk Fjællebro over Aaen. Det befales alle, særlig Indbyggerne i Otthense, at bruge denne Vej som den rette Adeltorvevej. F. R. 1, 403.

— Til Knud Rud og Peder Rud. For nogen Tid siden skete den Ulykke, at deres Modersøstersøn Erich Bilde til Huedholm slog deres Broder Jørgen Rud ihjel, hvorfor han siden er draget ud af Riget. Nu have hans Slægt og Venner henvendt sig til Kongen, gjort gældende, hvad Kongen ogsaa selv i Samtale med Knud Rud har sagt, at Erich Bilde var bleven stærkt ægget til Drabet af deres Broder, og begæret, at Kongen enten vil formaa dem til at give Erich Bilde Lejde til at komme tilbage til Sjælland for at søge nærmere Udsoning, da baade Erich og hans Slægt og Venner ere villige til at vise dem al Ære og godt for den Sag, eller, hvis de ikke ville gaa ind derpaa, da selv give Erich Bilde Lejde til Rette. Kongen har efter at have overvejet Sagens Omstændigheder ikke kunnet nægte at give Erich Bildes Slægt og Venner en saadan Forskrift og beder dem betænke, at ingen god Mand eller Karl uden Forklejnelse for sit gode Navn og Rygte kan finde sig i at blive slaaet med Haand og Næve, hvorfor de selv sikkert havde gjort det samme som Erich Bilde, hvis de vare blevne angrebne paa samme Maade. Kongen beder dem derfor om i Betragtning heraf og af det nære Slægtskab at give det begærede Lejde og sende det i nøjagtig Stand og vel forseglet til Kongen med dette

Bud; ville de ikke det, vil Kongen, da Erich Bilde byder sig til Dom og Ret og kan og vil lide, hvad Dom og Ret giver, give ham kgl. Lejde til Rette. Skulde de saa trods Kongens Lejde alligevel ville foretage sig noget mod Erich Bilde, hvad Kongen dog ikke formoder, skal Kongen nok enten finde Midler til at forhindre det eller hævde sin Reputation, hvis de krænke Lejdet. Kongen venter dog, at de ville betænke sig til det bedste. F. T. 1, 382 b[1].

1. Marts (Røsbæk). Til Absalon Giøe og Erich Lycke, Embedsmænd paa Dallum Kloster og Otthensegaard. Da det kunde hænde, at Frans Urne, i hvis Gaard Hindemad Lauritz Brockenhus paa Kongens Vegne er bleven indført, ikke vil flytte sit Gods fra Gaarden, hvilket kan medføre, at man til en anden Tid kan sige, at der er efterladt mere eller mindre paa Gaarden, skulle de, hvis Frans Urne ikke selv vil modtage det Gods, han har paa Gaarden, efter nærmere Tilsigelse af Lauritz Brockenhus begive sig til Hindemad, registrere det derværende Gods og sætte det i god Forvaring i et Kammer. F. T. 1, 384.

— Til Lauritz Brockenhus. Da Otte Emmickssen til Stensgaard, som er bleven forlenet med Kronens Herlighed af alle Kirkegaardene i Salling Herred, har klaget over ikke at have nogen Jordebog over disse, skal Lauritz Brockenhus lade en saadan udskrive og levere ham den, for at Kronens Rettighed ikke skal blive underslaaet. F. T. 1, 384 b.

— Til Kronens Bønder under Hagenschouf. Da Kongen har bragt i Erfaring, at flere af dem lade deres Korn male paa fremmede Møller, baade Adelens og andre, hvilket medfører, at Slottets Møller komme meget til Agters og ikke kunne svare deres Landgilde, befales det dem strengelig herefter at lade deres Korn male paa Slottets Møller, saafremt de ikke ville straffes for Ulydighed. Møllerne i Kronens Møller skulle gøre dem Skel og Ret. F. T. 1, 384 b.

— Til Hendrich Belov og M. Hans Lagesen, Superintendent i Riber Stift. Ifuer Lunge og Ifuer Vindt samt menige Sognemænd i Huornstrup Sogn have berettet, at en Kapellan i Vedle en Tid lang har været deres Sognepræst, hvilket formedelst den lange Afstand under Pesten har medført den Ulempe, at mange have maattet dø uden Skriftemaal og Meddelelse af Alterens Sakramente,

[1] Tr: Vedel Simonsen, Familie-Efteretn. om de danske Ruder II. 263 f.

fordi de, særlig ved Nattetid, naar Byens Port har været lukket, ikke hurtig nok have kunnet faa Præsten derud. Da de have anmodet Kongen om at raade Bod herpaa og der i Sognet skal findes en god Præstegaard, skulle de undersøge Forholdene og enten træffe en tilbørlig Ordning med Sognet eller, hvis det er Anneks til Vedle, give Kapellanen Ordre til at flytte ud og bo i Sognet. J. T. 3, 14[1].

3. Marts (Frederiksborg). Forleningsbrev for Hr. Niels Pederssen, Kapellan i Stege paa Møen, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Kielbye Sogn paa Møen, kvit og frit. Udt. i Sj. R. 12, 391 b.

— Til Chrestopher Valckendorp. Da Kongen ved sin Ankomst hertil har erfaret, at der er Mangel paa Smør og Talg til Kongens eget Brug og til den daglige Udspisning paa Slottet og det ikke kan faas her, skal han med det første sende 1 Læst Smør og 3 Skippd. Talg hid. Orig.[2]

— Til Chresten Vind. Da Kongen har sat sin Hofsinde Hans Claus Rustworm til at være Høvedsmand over Krigsfolket paa Kroneborg i den syge Caspar Wiisz's Sted og han ikke uden Tab saa snart kan skille sig af med de Folk og Heste, hvormed han har tjent Kongen i Gaarden, har Kongen bevilget, at hans 5 Heste maa faa frit Hø, Havre og Straafoder og hans Karle og Drenge frit Underhold med Mad og Øl paa Kiøpnehafns Slot i en 4 Maaneders Tid fra førstkommende Mandag [8. Marts] at regne. Sj. T. 15, 474.

— Befaling til Christoffer Valckendorff at gøre op med Hans Claus Ruszworm, der nu skal være Høvedsmand over Krigsfolket paa Kroneborg, og betale ham hvad han til førstkommende Mandag, da han skal tiltræde sin nye Stilling, maatte have til gode af sin Aarsløn, Hofklædning og Maanedsbesolding som Hofsinde. Sj. T. 15, 475.

— Til Dr. Pouel Matzen. Da Kongen gerne vil have Odder Sogn ved Aackier Slot, der nu er ledigt, besat med en lærd og duelig Præst, som kan prædike for Kongen selv, naar han, som undertiden hænder, kommer i den Egn, og Kaldet selv er en duelig Mand værdigt, har Kongen befalet Chresten Vind at anmode ham om at skaffe en dygtig Person til dette Kald. Han skal med Flid forhøre sig om en saadan og, naar han finder en, sende

---

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 379 f. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 139.

ham til Kongen, for at denne nærmere kan undersøge han Forhold og derefter træffe videre Foranstaltninger. Kongen tror, at vedkommende skal blive vel fornøjet med Kaldet. Sj. T. 15, 474 b[1].

3. Marts (Frederiksborg). Til Henning Giøie. Da Henning Sparre til Thorckildstrup baade nylig og ofte tidligere dels selv har skudt, dels har ladet sine Folk skyde Dyr ikke alene paa Fælleden, men ogsaa paa Kronens Enemærke paa Falster, skønt denne Ø altid har været Kongernes Fredevildtbane og i Recessen og Haandfæstningen er forbeholdt Kongen, skal han tiltale Henning Sparre derfor og udføre Retten mod ham til det yderste, saafremt han ikke selv vil staa til Rette. F. T. 1, 453 b.

— Mageskifte mellem Luduig Munck til Nørlund og Kronen. J. R. 4, 13 b. (Se Kronens Skøder.)

4. Marts (—). Til Christoffer Valckendorff. Han husker jo nok, hvad Kongen har talt med ham om Forholdene nord for Vardhus; nu har Simon von Salingen været hos Kongen og aflagt Beretning om disse Forhold, saaledes som Christoffer Valckendorff sikkert ogsaa selv har hørt af ham. Hans Forslag og Beretning behage Kongen særdeles vel, der jo mere, han erfarer om Sagen og tænker derover, faar des større Haab om, at Gud, der nu saa uformodet har bragt Kongen paa de Tanker og givet Begyndelsen til denne Sag, ogsaa vil give sin naadige Hjælp og Lykke til, at Kongens Forehavende kan faa et godt Udfald, saa Kongen, hvad han allermest ønsker, kan omdanne denne Egn, der nu er Satans Kapel og Menighed, til en Guds Kirke og Menighed. Kongen har derfor besluttet i Herrens Navn og stolende paa hans Hjælp at sende sine Skibe paa denne Rejse, saaledes som han har talt med Christoffer Valckendorff om, og vil ikke forhale Sagen ved Raadslagning med andre Rigsraader udover det, han har talt med ham og Kansleren; da Gud nu har vendt Kongens Sind derhen, vil han ogsaa selv gribe Sagen an og, hvis den lykkes, selv have Æren og i modsat Fald ogsaa alene bære Skylden. Christoffer Valckendorff skal med den yderste Flid sørge for Udrustningen af de Orlogsskibe, som Kongen har talt med ham om at ville bruge paa denne Rejse, saa de med det første kunne blive færdige. Da Gud sidste Aar gav Admiral Peder Munck og Hack Ulfstand Lykke og Raad til igen at erobre Arnsborg og saa lykkeligt at udrette det dem be-

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. V. 457 f.

troede Hverv, haaber Kongen, at Gud ogsaa vil være med dem i denne Sag, og vil derfor bruge dem paa denne Rejse, hvorfor Kongens Jagt Raphael skal tilforordnes de andre Skibe, der ere bestemte til Rejsen. Christoffer Valckendorff skal sørge for, at Jagten med det første bliver tilbørlig udrustet. Han skal ogsaa tænke paa de 300 Knægte, som Kongen har talt med ham om at bruge paa denne Rejse, og maa, hvis han saa synes, lade Michel Giønge antage dem. Hvis denne ikke kan eller ikke kan formodes at kunne faa duelige Folk, vil Kongen selv lade dem antage udenlands. Da han endnu har den Besked, som Kaptejn Normand og Simon von Salingen sidst haveført med sig fra denne Rejse og fra Russerne smstds. og Kongen endnu ikke har ladet den forelæse for sig, skal han sende Kongen den. Sj. T. 15, 476.

5. Marts (Frederiksborg). Til samme. Hoslagt sendes ham Breve fra to Hamborgere angaaende Sejlads og Handel nord for Bergen og paa Finmarken. Da Kongen ikke ved, hvad han efter Rigets Lejlighed kan bevilge dem, eller hvad det efter de Indbyggerne i Bergen og andensteds givne Privilegier og Friheder er sømmeligt at bevilge, skal Christoffer Valckendorff overveje Sagen og med det første sende Kongen sin Betænkning derom. Sj. T. 15, 478.

— Kvittans til Dr. Jørgen Skougmager paa 315 gl. Dlr., som han paa Kongens Vegne har oppebaaret i Hamborg og nu har indbetalt i Kongens eget Kammer til Kongen selv. Sj. R. 12, 392.

— Til Christoffer Valckendorff og Axel Gyldenstiern. Kongen har ladet sig forelæse de af Christoffer Valckendorff tilsendte Punkter og Artikler, paa hvilke nogle nederlandske Købmænd tilbyde og begære at komme ind i Riget med Hustru, Børn og Gods og bosætte sig her. Skønt Kongen ikke er utilbøjelig til at tage disse Folk i sin Beskærmelse og give dem Plads i sine Riger, særlig dem, der for Religionens og deres Samvittigheds Skyld maa undvige fra Nederlandene, saafremt det da ikke strider mod de mellem Kongens Riger og det burgundiske Hof sluttede Forbund og det ikke skal tilføje Kongens Told og Rettighed og hans egne Undersaatters Handel og Næring større Skade end Fordel, saa forekommer det ham dog, at nogle af de begærede Artikler gaa ud over de Privilegier, som Kongens egne Undersaatter og de Nederlændere, der i Forvejen ere her i Riget, have, ja endog ud over de Privilegier, som de selv have haft i de Stæder, de komme fra,

i deres bedste Velmagt; nogle maa ogsaa anses for at være noget ubillige, saaledes at de, naar de i nogle Aar have levet i Fred og Ro under Kongens Beskærmelse og ved Hjælp af deres særlige Friheder og Benaadninger ikke uden Skade for Kongens Told have samlet sig Gods og Penge, da frit maa søge andre Steder hen dermed eller selv begive sig ud af Riget med deres bedste Forraad og lade deres Tjenestefolk blive tilbage for at drive Forprang. Da Kongen af disse og andre Grunde mener det rimeligt, at Sagen overvejes nærmere, skulle de udspørge Tolderne i Helsingør og andre Folk der i Byen, som kunne vide noget derom, om alle Omstændigheder, overveje alt og sende Kongen deres Betænkning. Kongen vil dog ikke forholde dem, at hvis han i det hele indlader sig paa Sagen, saa vil der dog ikke blive Tale om andre end Bekendere af den rette Augsburgske Konfession, men ikke Papister, Zwinglianere, Gendøbere eller saadanne Sekter, hvilke Kongen hellere vil advare i Forvejen, end at de skulle komme hid. Sj. T. 15, 478 b.

5. Marts (Frederiksborg). Til Herman Juel. Da han har begæret skriftlig Ordre om det Byggeri paa Kongens Jagthus ved Kallundborg Slot, hvorom Kongen gav ham mundtlig Besked under sit sidste Ophold paa Slottet, befales det ham med det første at bygge paa Jagthuset i Overensstemmelse med Kongens mundtlige Ordre og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Da Bjælkerne i det Hus, hvori Herman Juel plejer at bo, ere blæste itu i Uvejr, tillader Kongen ham igen at flytte over i den Stue, som var bestemt til Hertug Ulrich, indtil den anden kan blive gjort i Stand; han skal ved første Lejlighed igen lade den gøre i Stand med Bjælker og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Det tillades ham at rejse til Jylland i 14 Dage, dog skal han ordne det saaledes, at intet paa Slottet bliver forsømt i hans Fraværelse, og være tilbage om 14 Dage. Sj. T. 15, 477 b.

— Til Jochim Leist paa Frederichsborg. Kongen har eftergivet Deynis Jenssen i Bendstrup, der for nogen Tid siden har lidt Skade ved Ildebrand, 14 Skpr. Rug af den Landgilde, han resterer med. Orig.

— Til samme. Da han har ønsket kgl. Skrivelse angaaende den Okse, som han paa Kongens Vegne har foræret Guldsmeden ved Frederichsborg til hans Bryllup, for at kunne lægge den ved sit Regnskab, meddeles der ham herved Kvittans for Oksen. Orig.

5. Marts (Frederiksborg). Forleningsbrev for Hendrick Dringelberg paa St. Johannis evang. Alter i Lunde Domkirke efter afdøde M. Isach. Han skal residere ved Domkirken. Sk. R. 1, 480.

— Tilladelse for Harmen Reiminch til at oprette et Apothek i Kolding; han skal holde det vel forsynet med friske Urter, Specerier, Konfekt og andet nødvendigt og sælge sine Varer til en rimelig Pris. Han skal være fri for al kgl. og borgerlig Tynge og maa med sit Apothek frit begive sig til hvilken Købstad, han lyster, hvor der enten holdes Markeder, eller hvor Kongen holder Hoflejr, for at sælge sine Varer. Endvidere maa han holde Vinkælder ved sit Apothek, hvilken han skal holde forsynet med god Vin, saa Kongens Folk og andre Gæster i Byen kunne faa Vin til en rimelig Pris; det skal dog være de andre, som ogsaa have Bevilling paa at holde Vinkælder i Byen, uforment fremdeles at holde saadan. J. R. 4, 17 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen beskikker Lauritz Nyborg til Præst i Odder og Thuenstrup Sogne, da der efter den forrige Sognepræsts Død er Strid om Besættelsen af Embedet dels mellem Sognemændene indbyrdes, dels mellem 2 Personer, der ville trænge sig ind i Embedet, og Kongen, der selv undertiden vil opholde sig i den Egn, vil have Embedet besat med en fin og lærd Person, som han ogsaa selv kan bruge. J. R. 4, 18.

— Til Claus Glambeck og Bispen i Aarhus Stift. Da der efter Sognepræsten i Odders Død er Strid om 2 Personers Kaldelse til Sognet og Kongen vil have Sognet forsynet med en fin og lærd Person, har han skrevet til de højlærde i Kiøpnehafn, der have anbefalet denne Person, Lavritz Nyborg, hvem Bispen derfor skal ordinere og de begge præsentere til og hævde i Embedet. J. T. 3, 14 b.

— Til Claus Glambeck. Da der ved Kronens Gaard Engethued ved Rye skal være god Lejlighed til at anrette et Schæferi, skal han opsige den i Gaarden boende Mand og uden Indfæstning skaffe ham en anden Gaard i Lenet. J. T. 3, 15[1].

6. Marts (—). Befaling til Peder Munck om af Hensyn til de Bestillinger, som forefalde i Kiøpnehafn med Orlogsskibene, der til Sommeren skulle i Søen, at blive enten paa Sjælland eller

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 146.

paa Møen og ikke rejse til Jylland uden særlig kgl. Tilladelse. Sj. T. 15, 479 b.

6. Marts (Frederiksborg). Befaling til Lauge Beck om at levere Andreis von der Stufuenborg, Kongens Enspænder, der har faaet Valsagaard, saa meget Korn, som han endnu behøver at saa til Gaarden i Aar, dog mod Forpligtelse til igen at erstatte det af den ny Grøde. Sj. T. 15, 480.

— Til Hans Urne til Drabygaard og menige Sognemænd i Munckebo Sogn i Fyen. Da deres forrige Sognepræst i Pestens Tid døde, sendte Superintendenten Hr. Marquor Hanssen, der havde tjent i Kierteminde, først ved Skolen og siden som Kapellan, og der erhvervet sig et ærligt Ord og Vidnesbyrd, til dem, og han gjorde dem ogsaa tilbørlig Tjeneste inden Kirken og uden i Pestens Tid med Fare for sit eget Liv. Da Pesten var taget noget af, anmodedes de om at give ham Kald, hvorom der dog er opstaaet en vidtløftig Strid, idet nogle have været tilfredse med ham og givet ham Kald, andre have villet have en anden og atter andre have været tvivlraadige. Kongen skrev saa [17. Dec. 1584] til Erich Lycke og Superintendent M. Niels Jesperssen om at skaffe sig Underretning om Hr. Marquors Person og, hvis han fandtes duelig, forhandle med dem om at enes om hans Kald. De have ogsaa gjort deres Bedste, men ikke kunnet finde Gehør hos nogle; derimod have de bragt i Erfaring, at Hr. Marquor er en lærd og til Embedet duelig Mand, der ikke med Billighed kan forskydes, og at Størsteparten af Munckebo Mænd ogsaa have været vel fornøjede med ham og villig givet ham Kald, medens kun nogle faa have vægret sig derved mere andre til Vild end af egen Betænkning og rimelig Grund. Da imidlertid Hr. Marquor er kaldet af Størsteparten af Sognemændene, er kendt duelig af Superintendenten og andre Godtfolk og ikke med Billighed kan forskydes formedelst Levned, Lærdom, Maal og Mæle eller anden Lejlighed, befaler Kongen, da Kronen har Jus patronatus til Munckebo Sogn, dem af Øvrigheds Magt at antage ham som Sognepræst og svare ham Tiende og anden Præsterente. Han skal gøre dem tilbørlig Tjeneste inden Kirken og uden. F. T. 1, 386[1]. Orig.[2].

---

[1] Tr.: Kirkehist. Saml. II. 249 ff. [2] Orig. har Paaskrift om at være læst i Munkebo Kirke 21. Marts i Overværelse af Hr. Hans Pedersen, Herredsprovst i Bjærge Herred, Hans Jensen, Borgemester i Kerteminde, Niels Svinding, Raadmand smstds. og Mads Nielsen, Borger smstds.

7. Marts (Frederiksborg). Kvittans til Hans Meyer, Kongens Kammertjener, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift fra 1. Jan. 1578 til 26. Jan. 1585. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 12, 394[1].

— Befaling til Indbyggerne i Skaane om at holde Coruitz Viffert, Embedsmand paa Malmø Slot, for deres Landsdommer. Sk. T. 1, 400.

— Befaling til Koruitz Viffert, der er gaaet ind paa at være Landsdommer i Skaane, om at forkynde ovenstaaende Brev paa Landstinget og overtage Embedet. Sk. T. 1, 399 b.

8. Marts (Kbhvn.). Til Lauge Beck. I Anledning af hans Indberetning om, at Søfren Gladz Hustru og Arvinger have ansøgt ham om at maatte skifte den dem efter Søfren Glad tilfaldne Arv, hvilket han ikke har villet tilstede, førend han har faaet Besked fra Kongen om Besigtelsen af de Skove, Søfren Glad har haft i Befaling, meddeles ham, at Kongen ved M. Christen Macabeus, Abbed i Ringstet Kloster, og Adam Normand, kgl. Jægermester, og nogle af dem tiltagne Dannemænd har ladet Skovene besigte, hvorved det har vist sig, at der i Skoven ved Gaarden er hugget over et Hundrede og nogle og tyve [Træer?]. Da Kongen ikke kan finde sig heri, skal han tiltale Arvingerne for Skovhugsten, udføre Sagen mod dem og foreløbig holde Arven efter Søfren Glad beslaglagt. Sj. T. 15, 480.

9. Marts (—). Aabent Brev, at Kongen har tilladt Hr. Johan, Greve i Oldenborg, at købe 200 Øksne her i Riget og har skænket hans Gemalinde 50 Øksne, hvilke alle maa udføres toldfrit, hvorfor det, da Greven nu har sendt sin Tjener Lubbe Eyben hid for at købe Øksnene, befales alle Toldere og andre ikke at hindre ham i Udførselen og ikke kræve Told af ham. Sj. R. 12, 394.

---

[1] Foran findes indført: 1. Rentemester Christoffer Valckendorffs Ligning, dat. Aarhus 10. Jan. 1584, af Hans Meyers Regnskab fra 1. Jan. 1582 til 1. Jan. 1583 (Indtægt 19,813 Dlr. 3 Ort 5 Sk. 8 Pend., Udgift 19,813 Dlr. 1 Ort 2 Sk. 5 Pend., Beholdning 2 Mk. 3 Sk. 3 Pend.) og fra 1. Jan. 1583 til 1. Jan. 1584 (Indtægt 21,574½ Dlr., Udgift 20,917 Dlr. 15½ Sk., Beholdning 657½ Dlr. ½ Sk.) med en vedføjet Bemærkning om, at Misregning ikke er noget Regnskab, hvis Hans Meyer skulde mene, at der var regnet fejl, da Regnskabet tildels blev gennemlæst om Aftenen ved Lys. 2. Sammes Ligning, dat. Kbhvn. 22. Febr. 1585, af Hans Meyers Regnskab fra 1. Jan. 1584 til 26. Jan. 1585 (Beholdning fra forrige Aar 657½ Dlr. ½ Ort, Indtægt 19,900 Dlr. 1 Ort 6 Sk., Udgift 20,623½ Dlr. 1 Ort 1½ Sk., hvorefter Hans Meyer fik til gode 65½ Dlr. 1 Ort 3½ Sk.). 3. Kongens Kvittans, dat. Kronborg 27. Jan. 1582, til Hans Meyer paa hans Regnskab fra 1. Jan. 1578 til 1. Jan. 1582. Hans Meyer blev 1 Dlr. 1 Ort 5½ Sk. 3½ Pend. skyldig.

9. Marts (Kbhvn.). Aabent Brev, at Ofue Lunge, Embedsmand paa Olborghus, og Kongens Salter i Nibe, Anders Nilaussen, der skulle salte en Del Sild til Slottenes og Orlogsskibenes Behov, skulle have Eneret paa at købe Sild fra Mandag Aften til Tirsdag Aften og fra Torsdag Aften til Fredag Aften; Sildene skulle betales efter gammel Sædvane og med rede Penge. Lensmanden skal paase, at alle Nedkarle, Bundgarnskarle og Vodkarle tilbyde Salteren alle de Fisk, de fange i ovennævnte Tid, og ikke, som de tidligere have gjort, holde sig af Vejen med dem, og skal have Magt til at straffe alle, der forse sig herimod. Det forbydes alle andre at købe Sild paa disse Dage under Fortabelse af Sildene og tilbørlig Straf. J. R. 4, 19.

— Lignende Bestalling for Jacob Brender paa at salte Sild i Mulbierg. Udt. i J. R. 4, 19 b.

11. Marts (Kronborg). Forleningsbrev for Axel Brahe til Eluidt paa Otthense Gaard og Len efter Erick Lycke til Skoufgaard og indtil videre paa de samme Betingelser som denne, dog skal han kun tjene Riget med 6 geruste Heste. F. R. 1, 403 b.

— Følgebrev for samme til alle Provster, Præster, Degne, Kirkeværger, Kirke- og Præstetjenere i Otthensegaards Stift og alle Kronbønder i Otthensegaardtz og Nesbyhofuit Len. Udt. i F. R. 1, 404 b.

13. Marts (—). Til Christoffer Valckendorff. Efter hans Anvisning skrev Kongen til Henrich Vind paa Draxholm om at sende 1 Læst Smør til Frederichsborg, men denne har kun sendt 3 Tdr. Smør og erklæret, at Slottets øvrige Indkomst af Smør allerede er sendt til Kiøpnehafns Slot; da Smørret behøves til Frederichsborg, maa Christoffer Valckendorff se at skaffe Jochim Leist mindst $^1/_2$ Læst Smør til den gemene Udspisning. Da Coruitz Viffert paa Malmø Slot paa Kongens Skrivelse til ham om at skaffe 1000 Tdr. Havre til Sædehavre og andet Brug paa Frederichsborg Slot har svaret, at han har Havren ved Haanden, skal Christoffer Valckendorff sende en Lodsmandsbaad eller et andet Skib til Malmø for at indtage Havren og føre den til Sundby Færge, saa den kan være der henimod Saatiden. Sj. T. 15, 480 b.

— Til Dr. Pouel Matzen. Da Jochim Leist, Embedsmand paa Frederichsborg, har berettet, at han nylig har hørt nogle Kirkeregnskaber i Frederichsborg Len og fundet store Mangler deri og anden Uskikkelighed ved Kirkerne formedelst daarligt Til-

syn, og Kongen kan tænke, at disse Urigtigheder kunne skyldes, at Sognepræsten her i Byen, der hidtil har været forordnet til Provst over disse Kirker, bor saa langt borte og undertiden er syg, saa han ikke kan have tilbørligt Tilsyn med dem, skal han beskikke en vellærd Mand af Sognepræsterne i Frederichsborg Len til Herredsprovst over de Kirker og Præster i Lenet, der ikke i Forvejen ere henlagte under en i Lenet bosiddende Provst. Sj. T. 15, 481.

14. Marts (Kronborg). Hans Ollufssen i Harritzhey, Ridefoged i Kronneborg Birk, maa straks uden Stedsmaal faa den øde Gaard smstds., som Olluf Pederssen tidligere har haft i Værge, og beholde den, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge, saalænge han er Ridefoged. Han skal holde Gaarden med Bygning og maa ikke bortleje noget af den tilliggende Ejendom. Sj. R. 12, 394 b.

— Befaling til Machabæus straks at lægge Skoven Rafnebierg Ore, som hidtil har ligget under Roschildegaard, ind under Ringsted Kloster og paase, at den ikke i nogen Maade forhugges til Upligt. Sj. T. 15, 481 b.

15. Marts (—). Aabent Brev, hvorved Kongen, for at der kan være Venlighed og Rolighed mellem de paa Nørregade i Ringsted fra Kornbroen boende Borgere og Kronens Bønder i Beenløsse, der have ligget i Strid om Græsgang paa Beenløsse Mark, naar Hauflebiergs Mark er Fælled, stadfæster den mellem dem trufne Ordning, der herefter skal overholdes saa ofte, som Hauflebiergs Mark er Fælled: Kun de i Nørregade norden fra boende Mænd og Kvinder maa drive deres Kvæg paa Beenløsse Fælled, og disse endda kun deres Malkekøer og Faar samt 2 Heste eller Øg, naar de staa for en hel Vogn i Byens Tynge, men kun én Hest eller ét Øg, naar de kun staa for en halv Vogn; den Person, der overtræder disse Bestemmelser, skal have forbrudt sin Ret til Fædrift og herefter ikke nyde nogen Græsgang til sit Kvæg paa Beenløsse Mark samt straffes af Borgemestre og Raad for Ulydighed. Hvis nogen, ikke paa Nørregade bosat, Borger driver sit Kvæg paa Beenløsse Fælled, maa Beenløsse Mænd frit indtage det, hvorefter der skal vederfares dem Ret derfor efter Loven, som om det var drevet ind i deres Korn og Vang. Sj. R. 12, 395[1]. K.

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 378 f.

15. Marts (Kronborg). Befaling til Christoffer Valckendorff at hidsende 1 Td. af den Skrot og Hagl, som man plejer at bruge til Skibs til det store Skyts; de to Kartovehjul, som han tidligere har faaet Ordre til at lade lave og beslaa, skal han lade beslaa med det allerførste, saa Kongen kan faa dem saa snart som muligt. Sj. T. 15, 482.

16. Marts (—). Følgebrev for M. Christian Macabeus til Kronens Bønder i Herrestad, Allingemagle, Rafneberg og Kongens Odderup, der tidligere have ligget under Roskildegaard, men herefter skulle høre under Ringsted Kloster. K. Udt. i Sj. R. 12, 396.

— Til M. Christian Machabæus. Ovenstaaende Følgebrev sendes ham med Ordre til at forkynde det for Bønderne, lægge dem ind under Ringsted Kloster, indskrive dem i dettes Jordebog blandt det Gods, som Kongen ellers har lagt der under, og gøre særligt Regnskab for dem. Sj. T. 15, 484.

— Til Anders Dresselberg, Landsdommer i Sjælland, Pether Redtz, Embedsmand paa Anduorschouf, og Johan Suaue, Embedsmand i Soer Kloster. Da Kongen har bestemt, at Kronens Gods i Harrested, Allingemagle og Rafneberg i Ringstedt Herred og i Kongens Orderup i Mierløsse Herred, der hidtil har ligget under Roskiildtgaard, med tilliggende Skove og anden Ejendom herefter skal høre under Ringstedt Kloster, skulle de med det første, efter nærmere Tilsigelse af M. Christian Machabæus, besigte de til Godset hørende Skove og undersøge deres nuværende Tilstand; ligeledes skulle de besigte Ringstedt Klosters Skove, da de ikke ere blevne besigtede, siden M. Christian Machabæus fik dem i Forlening. Sj. T. 15, 482.

— Til Gert Ranzou. Peder Clemidssen i Hindzehøf har berettet, at hans Ejendom har lidt Skade af den Grøft, som er gravet til Hollere[1] Mølle, og at han selv i nogen Tid har været syg, hvilket har medført, at han er kommen til at restere med 3 Tdr. Byg af sin Landgilde, som han ikke kan udrede. Hvis hans Fremstilling er rigtig, har Kongen eftergivet ham Halvparten af Restancen. Gert Ranzou skal lade uvildige Dannemænd besigte den Skade, som Grøften kan have gjort paa Peder Clemids-

[1] Hulerød, Holbo H.

sens og den hos ham boende Bondes Ejendom, og nedsætte deres Landgilde med et dertil passende Beløb. Sj. T. 15, 483.

16. Marts (Kronborg). Forleningsbrev for Adam Villemssen paa det Falkeleje ved Hellerup Bro, som Hans Hollænder sidst har haft i Værge. Han skal svare sædvanlig Told og anden Rettighed deraf, tilbyde Kongen de Falke, han fanger, førend han drager ud af Riget med dem, og være forpligtet til at sælge Kongen hver tredje Falk til en Pris af 6 Dlr. Stykket; vil Kongen købe endnu flere Falke eller andre Fugle af ham, skal han lade Kongen faa dem til en rimelig Pris. Han maa ikke tage unge Falke af Reden. Sk. R. 1, 480 b.

— Til Mandrup Parsberg. Da denne Brevviser, Papirmager Caspar Preskel, har udset en belejlig Plads i Aarhusgaards Len til Anlæggelsen af en Papirmølle og tilbudt sin Tjeneste derved, skal Mandrup Parsberg undersøge Forholdene og sende Kongen sin Betænkning derom. J. T. 3, 15[1].

[**Omtr. 16. Marts**[2]]. Til Chresten Vind. Kongen har paa hans Begæring naadigst forløvet ham af hans Tjeneste paa Kiøpnehafns Slot, er bleven enig med Chrestoffer Rossengaard, Hofsinde, om, at han herefter skal være Lensmand paa Slottet, og sender nu denne did med Ordre til Chresten Vind om at sætte ham ind i Forholdene i Lenet baade med Hensyn til Skovene og andet. Sj. T. 15, 484 b.

[—[2]]. Til Christoffer Valckendorff. Kongen sender nu Chrestoffer Rossengaard did for at overtage Stillingen som Lensmand paa Kiøpnehafns Slot og faa Besked hos Christoffer Valckendorff, der, naar han kommer, skal give ham Anvisning om alt. Sj. T. 15, 484 b.

17. Marts (Kronborg). Befaling til Coruitz Viffert, der har forespurgt, om Kongen vil have 2 eller 3 Stykker rødt Engelst af det, hvormed nogle Herregemakker vare dragne ved Kongens Søns Hylding, som ligge der [paa Lundegaard?], sendte til Kroneborg eller Frederichsborg, om at sende alt Klædet hid. Kongen har givet Ordre til at modtage den Havre, som han har sendt til Frederichsborgs Behov, og befaler ham med det første at fremsende den endnu manglende. Sk. T. 1, 400 b.

18. Marts (—). Tilladelse for Hr. Johan, Greve i Olden-

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 145. [2] Indført mellem Breve af 16. og 18. Marts.

denborg og Delmenhorst og Herre til Jeuer, til indtil videre at lade Kommervoghe Havn paa Island besejle af sine Tjenere, gøre Undersaatterne der omkring Tilførsel med Mel, Malt, Klæde og andet og i Stedet tilforhandle sig Fisk og andre Varer, som falde der. Han skal sørge for, at Kongens Undersaatter omkring Havnen faa tilbørlig Tilførsel af uforfalskede og ufordærvede Varer til en rimelig Pris, og at hans Købmænd bruger ret Alen og Vægt. Der skal ogsaa svares Kronen sædvanlig Told. N R. 1, 487 b.

18. Marts (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Da der behøves nogle Tylter Deler til Haderslefhus og Kongen til dette og andet Brug hos Ofue Jul paa Aggershus har bestilt en 1000 Tylter særlig gode Deler, der formodentlig nu ere rede, skal han sende hoslagte Brev[1] til Ofue Jul om at sende 200 Tylter Deler til Haderslefhus, naar der kommer Skibe derefter, op til denne med Skibe, der kunne indtage og føre Delerne til Haderslefhus, saa de saa snart som muligt kunne komme did. Sj. T. 15, 485.

— Til Mogens Giøe. Kongen behøver nogle »Wecksten« til Trapper og andet Arbejde paa Haderslefhus og husker ikke andet, end at han tidligere har skrevet til afdøde Emicke Kaas, forhen Embedsmand paa Gulland, om disse Sten, hvorfor han gaar ud fra, at de ere brudte i den i Skrivelsen opgivne Størrelse og ligge rede paa Ladestederne; han har derfor befalet Enualdt Woye paa Haderslefhus at sende Skib til Gulland med dette Brev for at hente Stenene. Hvis Stenene ere færdige, skal han lade dem indskibe og med det første sende Skibet tilbage; men hvis de ikke ere færdige, skal han lade Skibet med Bygningstømmer og stærke Lægter, da Kongen altid har Brug for Tømmer, for at Kongen ikke til ingen Nytte skal have sendt Skibet did. Han skal derefter straks lade Stenene bryde i den opgivne Størrelse, saaledes som den Fortegnelse, som Enualdt Woye skal sende ham, viser, og sørge for, at de kunne være rede, saasnart Skibet igen vender tilbage til Øen. Hvad enten nu Skibet kommer tilbage med »Weckstenene«, hvad Kongen helst ser, eller i Mangel deraf med Bygningstømmer, skal han samtidig til Haderslefhus sende alle de Stenlægter, som Lensmanden paa Haderslefhus forlanger, og hvis han ikke har saa mange Stenlægter og saa meget Tømmer, som forlanges, skal han siden skaffe det. Sk. T. 1, 400 b.

---

[1] Se Norske Rigsregistr. II. 604.

19. Marts (Kronborg). Befaling til Mogens Giøe at skaffe Kongens Stenhugger, der sendes over for at hugge en hel Del gotlandske Sten til Byggeriet paa Kroneborg, Hjælp til at bryde og blotte saa mange Sten som muligt og ufortøvet skaffe dem ned til Ladestedet og indladede i Skibet, saa dette saa hurtig som muligt kan komme tilbage hertil. Sk. T. 1, 402.

— Til alle Kron-, Prælat-, Kannike-, Provste-, Præste- og Kirketjenere i Rønneberg Herred. Da der endnu behøves en hel Del hugne skaanske Sten til Byggeriet paa Kronebor, har Kongen givet Arrild Uggerup paa Helsingborg Ordre til at lade en Del Sten bløde, bare og bryde med det allerførste. Da dette Arbejde ikke kan besørges hurtigt nok alene af de under Helsingborg hørende Bønder, skulle de efter nærmere Tilsigelse af Arrild Uggerup enten selv møde eller sende en fuldfærdig Hjælper til Stengraven for efter den givne Anvisning at hjælpe til med at blotte og bryde Stenene. De, der ikke møde, ville blive straffede. Sk. T. 1, 401.

—[1] Til Christoffer Valckendorff. Henrich Gyllenstiern paa Bahus har berettet, at der er kommen til at restere en stor Sum Korn og Smør hos Bønderne i Bahus Len, dels fordi der i de sidste Aar har været megen Sygdom i Lenet, hvorunder mange ere døde, dels fordi flere ere blevne forarmede; da han ikke kan faa disse Restancer ind og derfor heller ikke udrede den Afgift, han skal svare af Lenets Smør- og Kornindkomst, har Kongen eftergivet ham Halvparten af Restancerne, hvorfor Christoffer Valckendorff skal give ham Kvittans derfor. Sj. T. 15, 483 b.

—[1] Til samme. Kongen har paa Thomas Thenneckers Begæring bevilget, at han foruden det, han allerede har faaet, maa faa yderligere 700 Dlr. paa Forskud paa det Klæde, som han skal bestille til Kongens eget Brug. Naar Christoffer Valckendorff kommer til Penge, skal han efterhaanden levere ham disse 700 Dlr. mod Kvittans af hans Fuldmægtig. Sj. T. 15, 483 b.

— Befaling til samme om saa snart som muligt at sende 2 Skippd. Voks til Lys til Kongens eget Brug og det dertil nødvendige tørre Lysegarn hid. Da der til Helsingborg er kommen en hel Hob Vogntømmer og andet Tømmer, som Kongen har bestilt, og en Hob Skibstømmer til Kongens Skibsbygning, skal Christoffer

---

[1] I Sj. T. er Brevet ved en Fejlskrift dateret: Kbhvn.

Valckendorff straks hidsende de Pramme, der pleje at bruges her, for at Kongen med dem kan lade det Vogntømmer og andet Tømmer, som han selv har bestilt hid, hente, og sætte en duelig og paalidelig Person til Højbaadsmand eller Forstander for Prammene. Det til Skibsbygningen bestemte Tømmer lader Christoffer Valckendorff jo vel nok selv hente. Sj. T. 15, 485.

19. Marts (Kronborg). Til samme. Da Folmer Dresselberg, hvem Kongen, som Christoffer Valckendorff jo nok husker, har taget i sin Tjeneste til Skibs, nu har anmodet om at maatte faa sin Løn fastsat og faa en bestemt Bestalling, skal han fastsætte hans Løn og sende Kongen Besked derom, for at denne kan give ham Bestalling; hvis Folmer Dresselberg har noget til gode for den Tid, der er gaaet, siden han tilbød Kongen sin Tjeneste, skal han betale ham det. Sj. T. 15, 485 b.

— Til Borgemestre og Raad i Ydsted. Da Lauritz Mickelssen har forpligtet sig lige overfor Kongen til ikke at føre den Havre, han har i Ydsted, andenstedshen end til Helsingøer, skulle de lade ham passere frit med den. Udt. i Sk. T. 1, 401 b.

20. Marts (—). Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Anne Madtzdatter, Hr. Hans Lauritzens Enke, der nu er i Huset hos sin tilkommende Dattermand i den Krongaard i Nillerup[1], som hun og hendes afdøde Mand hidtil have haft, bevilger, at hun og hendes Dattermand indtil videre maa være fri for at gøre Ægt og Arbejde af Gaarden. Sj. R. 12, 396.

— Bestalling for Christen Nielssen som Salpetersyder. Han skal drage omkring i Sjælland, Jylland og Fyen i de Len, hvor der ikke er ansat anden Salpetersyder, syde og samle al den Salpeter, han kan, og levere den paa Kroneborg, hvor Tolderne af Tolden skulle betale ham 14 gl. Dlr. for hvert Centner rent, lutret Salpeter, som kan staa sin Prøve. Han skal være forpligtet til at sælge Kongen al den Salpeter, han kan overkomme, og maa ikke uden Kongens Tilladelse under den højeste Straf udføre Salpeter af Riget. Han maa ikke misbruge dette Brev til at gøre Kongens Undersaatter nogen Overlast og skal, naar han graver i nogens Hus efter Materie til Salpeter, igen jævne Stedet, saafremt han ikke vil staa til Rette derfor. Naar han vil søge efter Salpeter i et Len, skal han vise dettes Lensmand dette Brev, for at denne hos

[1] Nellerup, Holbo H.

Delefogder og Sognefogder kan sørge for, at der ikke lægges ham Hindringer i Vejen, men at han snarere bliver hjulpen, dog maa han ikke søge efter Salpeter i de Len, hvor der er ansat en anden Salpetersyder. Sj. R. 12, 396 b.

20. Marts (Kronborg). Til Coruitz Viffert. Kongen, der tidligere [3. Nov. 1584] har givet ham Ordre til at beslaglægge al den Havre, som udenlandske Købmænd have købt i Ydsted siden Udstedelsen af Forbuddet mod Udførsel af Havre, da Kongen selv vilde overtage den til den Pris, Købmændene havde givet, og nu for nylig har skrevet til ham om at indberette, hvor megen Havre der er opkøbt, Navnene paa dem, der have opkøbt den, og Prisen, de have givet, befaler ham herved straks at hidsende al den af de fremmede Købmænd opkøbte Havre, da Kongen mangler Havre til sine egne Heste, og opgive, hvad hver har givet for Tønden. Sk. T. 1, 402.

— Til Pouel Huitfeld. Kongen er nu og nogle Gange tidligere bleven overløben med Supplikatser for de to Hovedmænd for Mytteriet i Halmsted Herred, Hans i Sponsted og Gunde i Skynthebye; ligeledes har Anders Pedersen i Onsiø i Halmsted Herred sendt Kongen hoslagte Supplikats angaaende hans Sønners Lejlighed og den Smørskyld, han skal give, hvormed han mener sig besværet. Angaaende Hans og Gunde og deres Tilhængere vil Kongen med det første sende ham skriftlig Ordre, hvis han ikke forinden kan faa dem grebne. Angaaende Anders Pedersens Supplikats skal han med det første sende Kongen sin Erklæring. Sk. T. 1, 402 b.

21. Marts (—). Kvittans til Jørgen Meer, Borgemester, og Morthen Skriver, Raadmand i Helsingøer, der nu i Overværelse af Dr. Pouel Madtzen, Superintendent i Sjællands Stift, Borgemestre og Raad, Sognepræsten og Kapellanen i Helsingøer have gjort Regnskab for deres Indtægt og Udgift som Hospitalsforstandere i Helsingøer fra 1. Maj 1574, da de overtoge denne Stilling, til 1. Maj 1582, da de forløvedes derfra. Hvad de herefter bleve skyldige, have lagt op til Bedste for Hospitalet og have forbedret Inventariet med, have de dels betalt, dels leveret til deres Efterfølgere Frandtz Lauritzen, Borgemester, og Dauid Hanssen, Tolder i Helsingøer. Sj. R. 12, 397.

— Til Gert Rantzov. Kronens Bønder i Horserødt have berettet, at afdøde Hendrich Mogenssen, medens han havde dem i

Forlening, har eftergivet dem en Del af deres Landgilde formedelst deres Armod og deres Gaardes ringe Ejendom; denne Forskaansel have de ogsaa efter deres Henlæggelse under Kroneborg tilholdt sig i de to Aar, der ere gaaede siden Hendrich Mogenssens Død, men nu kræves der Landgilde af dem efter Jordebogen, hvorfor de begære at maatte nyde den samme Forskaansel som i Hendrich Mogenssens Tid. Skønt Kongen ellers ikke vil eftergive dem noget af det, som de have svaret fra Arilds Tid, har han dog for denne Gangs Skyld eftergivet dem den Landgilde, som de i de 2 Aar ikke have ydet, men herefter skal Gert Rantzov kræve fuld Landgilde af dem. Sj. T. 15, 486.

21. Marts (Kronborg). Til Borchordt von Papenheim. Denne Brevviser Lauritz Ibssen, der er født paa Kronens Gods under Abramstrup, men nu bosat paa Kronens Gods under Suenstrupgaard, har berettet, at han nu tiltales for sit Fødested, og anmodet om at maatte blive boende, hvor han er, hvilket Kongen ogsaa har bevilget, da baade hans Føde- og Bosted jo tilhøre Kronen. Sj. T. 15, 486 b.

— Til Eiller Grubbe. Albret Beck til Beldring har gentagne Gange vist sin Foragt og sit Overmod lige overfor Kongen ved at jage og skyde paa Kronens Enemærke og Fredevildtbane, og Kongen har, som Eiller Grubbe selv ved, flere Gange paa gode Folks Forbøn tilgivet ham i det Haab, at han enten vilde mindes sin underdanige Pligt mod Kongen eller ved Kongens alvorlige Advarsler og Forordninger lade sig bevæge til at afstaa fra saadan Modvilje og Trods. Da Kongen imidlertid nu har erfaret for sikkert af sin Dyrevogter i den Egn, at Albret Beck selv med sine Folk atter har været paa Kronens Enemærke med Rekker og Garn for at jage, vil han ikke længere lade saadan Trods gaa ustraffet hen og paalægger Eiller Grubbe alvorligt i Overensstemmelse med sin Ed og Pligt at lade Albret Beck tiltale for hans overmodige Jagt og forfølge Sagen saa yderligt som muligt, da han ellers selv vil komme til at staa til Rette. Sj. T. 15, 487 b.

— Til Christoffer Valckendorpf. Som han ved, besøge mange fremmede fra Stæderne Lybeck, Rostock, Wismer, Stralsund og andensteds Gudland og hente Kalk, Sten, Tømmer, Render og andet saadant efter deres eget Tykke og uden at svare Kronen nogen Told og Rettighed; Kongen har ogsaa, som Christoffer Valckendorff nok husker, talt med ham om, at han ikke mere vilde

have saadan fri Handel tilladt, men vilde have en bestemt Told og Afgift fastsat, som skulde svares til Kronen af alle Varer, som forhandles og udføres af Landet, men formedelst andet Forfald er der hidtil ikke blevet truffet nogen endelig Bestemmelse herom. Da Mogens Giøe, der er bleven forlenet med Gudland, nu staar i Begreb med at rejse did og Kongen før hans Afrejse vil have truffet en bestemt Afgørelse, som han kan rette sig efter, skal Christoffer Valckendorff overveje Spørgsmaalet, fastsætte hvad der skal svares i Told af hver enkelt Vare, som udføres fra Gudland, og enten sende Kongen en skriftlig Betænkning derom eller selv begive sig til Kongen, saa der kan blive givet Mogens Giøe skriftlig Befaling derom, inden han rejser. Sj. T. 15, 486 b.

21. Marts (Kronborg). Forleningsbrev for Mogens Giøe til Bremersvold paa Visborig Slot med Gotland efter afdøde Emicke Kaas. Han skal holde Slottet i en Slotslov og Danmarks Rige til troer Hænde, oppebære al Kronens Rettighed der paa Landet og paa Holmene, baade vist og uvist, og gøre Regnskab derfor til hver 1. Maj. Hans Regnskab skal regnes fra 1. Maj 1584. Han skal holde Slottet i Stand, som det nu er, men skal der bygges noget særligt derpaa, vil Kongen selv give Ordrer derom; ligeledes skal han holde Arkeliet i Stand med Skyts, Krudt, Lod og andet Tilbehør og aarlig lade det forbedre, saa han ikke i nogen Maade viser sig forsømmelig. Han skal underholde Slottets Folk med Mad og Øl paa sædvanlig Vis og maa ikke tillade, at Kongens Køb der paa Landet hos Almuen og i Havnene bruges til andet end til Kongens Bedste; han maa ikke forbyde eller tillade sine Fogder at forbyde enten Borgerne eller de fremmede at udføre eller udskibe deres Gods og Varer, naar det er dem belejligt, medmindre Kongen selv udsteder noget Forbud; det skal ogsaa være Borgerne tilladt at handle med Almuen og Almuen at handle med Borgerne, Kronens Rettighed hermed dog uforkrænket. Han skal paase, at hverken Landfogden eller nogen af Slottets Tjenere bruger Købmandsskab eller Landkøb hos Almuen eller i Havnene imod Borgernes Privilegier, og, hvis det sker, konfiskere Varerne. Han skal føre Tilsyn med, at der i Kirke- og Præsteskovene ikke hugges til andet Brug end til Kirkernes og Præstegaardenes Bygning og til Præsternes Ildebrændsel, undtagen naar Kongen lader hugge til sit eget Behov; hvis enten Præster eller Kirkeværger have hugget i Skovene til

Tjære eller Brænde eller til Salg, siden Kongen sidst udstedte Forbud derimod, skal han lade Dannemænd besigte Skovene og lade de skyldige staa til Rette. Han skal være Tolderen behjælpelig med at indkræve Kongens Rettighed, melde Kongen de magtpaaliggende ny Tidender, han erfarer, ligesaa, om han mærker Fribyttere under Landet, og optræde venligt og sagtmodigt lige overfor Kongens Naboer og Venner og deres Undersaatter. Han maa ikke holde Skibe eller bruge noget Købmandsskab til Skade for Borgerne. Han skal i aarlig Løn have 500 Dlr., Klæde og Penge til 12 Karle, Foder og Maal til 12 Heste og Fjerdeparten af Sagefald og Gaardfæstning. Sk. R. 1, 481.

21. Marts (Kronborg). Til Koruitz Viffert. Gillebert Jung, kgl. Skibshøvedsmand, har til Mageskifte for noget af sin Hustrus[1] Gods i Koldinghus Len, som Kongen ønsker til Mageskifte, begæret at faa enten 2 Gaarde i Helsted Sogn, kaldede Morod[2] og Aubus[3], og 6 Gaarde i Siellagger[4], alt i Thorn Herred, eller, hvis Kongen ikke kan afstaa dette Gods, 9 Gaarde i Borsøe[5] i Liunitz Herred. Da Kongen ikke kender Forholdene, skal Koruitz Viffert undersøge dem og meddele Kongen, om denne kan afstaa en Del af Godset, og hvad han da bedst kan afstaa. Hvis slet intet af Godset kan undværes, skal han, da Kongen vil have Godset i Koldinghus Len, i Stedet udse en 6, 7 eller 8 Gaarde, der ligge sammen, i Lundegaards eller Malmøhus Len, som Kongen kan undvære og Gillebert Jung kan være tjent med, og sende Kongen Besked. Sk. T. 1, 402 b.

— Til Hendrich Belov og Hans Johansen til Hundtzlund. Kongen har ofte søgt at faa det Gillebert Jungs Hustru tilhørende Gods i Koldinghus Len, hvorom Hendrich Belov ved nærmere Besked, til Mageskifte, men endnu ikke kunnet komme til nogen Ende dermed; for at faa rigtig Besked om Godset, saa man siden lettere ved forefaldende Lejlighed kan naa til en Afslutning, befaler Kongen dem nu at besigte og ligne Godset og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 16.

— Til Hendrich Brade. M. Niels Huid, Superintendent i Skaane, har berettet, at der er kommet nogen Misforstaaelse mellem ham og Hack Ulfstand, fordi han af

---

[1] Maren Eggertsdatter Sandberg. [2] Måryd. [3] Abusa. [4] Silfåkra. [5] Bjeresjö, Herrestad H.?

Kirkeværgerne i Lunde Domkirke har købt en Sten til en Ligsten, som Hack Ulfstand mener har ligget paa en af hans Slægtninges Grav. M. Niels har undskyldt sig paa det højeste, erklæret, at han ikke har vidst, at Stenen har ligget paa en af Hack Ulfstands Slægtninges eller nogen andens Grav, og anmodet Kongen om at lægge sig imellem og bilægge Misforstaaelsen. Kongen har ogsaa bevæget Hack Ulfstand til at love, at han for Kongens Skyld vil være tilfreds med M. Niels med Hensyn til denne Sag, og havde saa ment, at det skulde blive derved. Men nu har M. Niels atter berettet, at Hendrich Brade og nogle af hans Slægtninge have ladet sig forlyde med i Lund, at de ogsaa nærede Uvilje mod ham for den samme Sag, og har anmodet Kongen om ligeledes at bilægge den Sag. Da M. Niels aldeles ikke har vidst, at Stenen har ligget paa nogen Mands Grav, anmoder Kongen ham om for hans Skyld baade selv at være tilfreds og bevæge sine Svogre og Slægtninge til at være det samme og ikke nære nogen Uvilje mod M. Niels for den Sag, men være hans Ven og haandhæve ham i hans Embede. Sk. T. 1, 403[1].

21. Marts (Kronborg). Til Axel Gyldenstiern, Coruitz Viffert og Jørgen Bilde. Da Kongen har lovet M. Niels Huid at ville mægle mellem ham og dem af Hack Ulfstands Slægt, der ogsaa ere blevne vrede paa ham for hans Køb af en Ligsten, der skal have ligget paa en af deres Slægtninges Grav, men det vil blive vidtløftigt at henvende sig til hver enkelt derom, skulle de paa næste Sogneting eller ved hvilken Lejlighed de gode Mænd, som Sagen angaar, komme sammen, paa Kongens Vegne tale med dem om at lade deres Uvilje mod M. Niels falde, være hans Ven og haandhæve ham i hans Embede. Sk. T. 1, 403 b[2].

— Til Otte Emmickssen. Hans Søster Jomfru Magdalena Emichsdatter har klaget over, at han efter deres Søsters[3] Død er dragen ind paa Kronens Gaard i Vissenberg Birk og uden Lov og Ret og deres fælles Venners Nærværelse med Magt har bortført noget af Søsterens Gods, som var tilfaldet dem begge i Arv, samt forseglet Kister og Skrin, hvori laa baade hendes og Søsterens Gods. Da hun har anmodet Kongen om Beskyttelse, befales det ham at rette sig selv heri og ikke foretage sig noget med Arven

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. 3. R. III. 144 f. [2] Tr.: Dsk. Mag. 3. R. III. 145 f. [3] Margrete Emmiksen.

uden paa lovlig Vis og efter Samfrænders og fælles Venners Forhandling, saafremt ikke Kongen skal nødes til at haandhæve Søsteren. F. T. 1, 387.

21. Marts (Kronborg). Til Ofue Lunge. Hr. Chresten Pederssen, Sognepræst i Leyrop[1] Sogn, har berettet, at der ved hans Præstegaard aarlig paa Vor Frue Dag nativitatis [8. Sept.] holdes et Marked, der har sin første Begyndelse fra den pavelige Aflad og da kun besøgtes af en eller to gaaende Kræmmere, der drev nogen Smaahandel, men nu Aar for Aar besøges af stadig flere Købmænd og Almuesfolk, hvilket medfører, at Kirkegaardsdigerne nedbrydes af Kødmangere til Gruer og Hytter, at Vaabenhusdøren opbrydes og der inddrives Kvæg deri, at der finder stor Uskikkelighed Sted paa Kirkegaarden med Inddrivning af Kvæg, og at der røves Tørv, Lyng, Faar, Korn og andet fra Præstegaarden. Af disse Grunde og fordi han bor i den nordligste Ende af Herredet har han anmodet om, at Markedet maa blive henlagt til Han Herredsting, hvilket vil være mere belejligt. Da Hendrick Gyldenstiern, Embedsmand paa Bahus, der har Han Herred i Forlening, ikke er til Stede, skal Ofue Lunge med det første i Forening med hans Foged og Herredsmændene undersøge, om Markedet er til Besværing for Hr. Chresten og Kirken, og, hvis saa er, overveje, hvor det bedst kan lægges, henlægge det til det Sted, som Herredsmændene finde belejligst, og sende Besked derom til Kancelliet, for at Kongen kan lade Brev udgaa derom. J. T. 3, 16 b.

24. Marts (—). Til Kapitlet i Lund. Præsten Hr. Matz i Aagerup har været i Rette for Kapitlet og flere gode Mænd, beskyldt for nogle Gange ved adskillige Praktikker, løgnagtige Digte og Vidnesbyrd at have søgt at skille sig af med sin Hustru og berøve hende hendes Ære og Lempe, hvortil han har brugt mange underfundige og utilbørlige Midler og købte, usandfærdige Vidnesbyrd, som ingen ærlig Mand, endsige en Mand af hans Stand burde bruge; han er bleven kendt skyldig og dømt fra sit Embede. Da der formedelst hans gentagne Forsøg herpaa ikke er noget Haab om, at han og hans Hustru herefter kunne leve et kristeligt Liv sammen, har man paa hendes Vegne anmodet Kongen om en Forskrift til Kapitlet om at dømme dem imellem, om han ikke i Betragtning af sine usandfærdige Beskyldninger mod hende for Tyveri og Hor bør

---

[1] Lerup, Ø. Han H.

skilles fra hende. Da det ikke er første Gang, at Hr. Matz paa saadan utilbørlig Vis har tragtet sin Hustru efter Liv, Ære og Lempe, saa der intet Haab er om, at de kunne leve et kristeligt Ægteskab sammen, skulle de med det første stævne begge Parter for sig, afsige Dom om, hvorvidt han formedelst sin Opførsel bør skilles fra hende eller ej, og give Dommen beskreven. Sk. T. 1, 404.

24. Marts (Kronborg). Aabent Brev, at Pouel Nielssen, Borger i Otthense, der har fæstet en Dallum Klosters Gaard i Hunderup af Absalon Giøe, indtil videre maa være fri for at gøre Ægt og Arbejde af Gaarden. F. R. 1, 404 b.

25. Marts (—). Aabent Brev, hvorved Kongen, der formedelst sine hyppige Rejser mellem Frederichsborg og Kiøpnehaufn med stor Bekostning har ladet lave en Vej derimellem, forbyder alle, særlig Kronens Bønder i Kiøpnehaufns og Frederichsborg Len samt Vognmænd og andre, at køre ad denne Vej, da den, hvis den almindelig skal bruges, snart vil blive ødelagt og værre end ret Alfarvej. Den, der gribes i at køre eller overbevises om at have kørt paa Vejen, skal have forbrudt Heste og Vogn med deri værende Gods og sin halve Boslod. Det paalægges Lensmændene i de to Len at paase dette Forbuds Overholdelse. Sj. R. 12, 398[1].

— Til Pether Redtz. Paa hans Forespørgsel i Anledning af Anduorschouf Slots Bønders Begæring om at faa Sædekorn til Laans af ham, befales det ham, da de fleste mangle Sædebyg, at laane de Bønder, der særlig have det fornøden, Korn til Sæden, dog skal han, saa godt som muligt, passe paa, at han kun udlaaner Korn paa sikre Steder og mod nøjagtig Borgen, saa man kan have Haab om igen at faa det, naar Bønderne faa af den ny Grøde; saasnart denne kommer i Hus, skal han ufortøvet indkræve det udlaante Korn. Sj. T. 15, 488.

— Til Niels Skram og Kannikerne i Viiborg. Da Fru Karene Banner, Gregers Ulfstandtz Enke, hvem der paaføres Trætte paa noget Gods, som hun og hendes afdøde Mand have faaet til Mageskifte af Kronen, mener, at der ved Kapitlet findes nogle Breve vedrørende dette Gods, skulle de opsøge alle de Glemsholdt[2] angaaende Breve og, hvis de ikke lyde paa andet Kronens

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 379 f. [2] Glimsholt, Vennebjærg H.

Gods, levere Fru Karene dem mod Reversal for, at hun efter Benyttelsen vil levere dem tilbage, og at de ikke skulle komme Kronen til Skade paa dens Gods der omkring. J. T. 3, 17.

26. Marts (Kronborg). Til Claus Hundermarck. Kongen har forhandlet med Erich Norby til Lindskouf om at faa en ham tilhørende Gaard i Kielleklinde i Kallundborg Len, der ligger ved Kronens Fredevildtbane, til Mageskifte, og han har ogsaa erklæret sig villig dertil, men berettet, at Claus Hundermarck har den i Pant for 120 ungerske Gylden med nogle Vilkaar om Løskynding; han har dernæst bevilget, at Kongen maa indløse den og selv forhandle med Claus Hundermarck om Løskynding og de andre i Forskrivningen indeholdte Vilkaar. Da Kongen nærer det Haab, at han lige overfor ham ikke vil staa saa haardt paa disse Vilkaar, naar han kun faar sine Penge, har han nu sendt sin Tjener til ham med Pantesummen og beder ham modtage denne, lade Kongen faa Gaarden og levere Kongens Tjener Pantebrevet. Sj. T. 15, 488 b.

— Mageskifte mellem Melchior Ulfstand til Kiergaardtzholm og Kronen. J. R. 4, 19 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Thyge Brahe. Der kommer idelig Klager fra Søfarerne i Sundet over, at Lygten paa Kulden ikke holdes tilbørlig med Lys og Blus, hvilket Kongen ikke noksom kan forundre sig over, da han husker, at Thyge Brahe har henvendt sig til ham om, at der maatte blive anstillet Undersøgelse om et nyt og bekvemmere Sted til Lygten, og har erhvervet Skrivelse [27. Juli 1584] desangaaende til gode Mænd og Tolderne i Sundet, hvoraf Kongen jo maatte formode, at han havde særlig Omhu for den søfarende Mand og Lyst til at holde Lygten i Stand. Kongen har dog erfaret, at hans Ordre ikke er bleven efterkommet, og at den gamle Lygte siden den Tid end ikke er bleven holdt tilbørligt, hvorfor han ser sig foranlediget til at anmode ham om at sørge for, at Lygten bliver holdt tilbørligt med Lys og Blus, saa den søfarende Mand ikke, i forgæves Tillid til den, skal komme i Fare for at miste Gods og Liv, da han, hvis nogen herefter med Rette kan beklage sig, vil komme til at staa til Rette og Kongen saa vil se sig nødt til at overdrage Lygten til andre, der bedre ville give Agt paa Kongens Befaling og den søfarende Mands Lejlighed. Sk. T. 1, 405[1].

— Til Ofue Lunge. De søfarende Folk have i høj Grad klaget

---

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. 3. R. II. 362.

til Tolderne [i Helsingør] og Kongen selv over, at Lygten paa Skafuen ikke brænder som sædvanligt, skønt de svare deres Lygtepenge og anden Rettighed til Kronen, hvilket medfører, at mange komme i stor Livsfare, ja helt gaa under med Skib og Gods. Da Kongen husker at have givet ham Ordre [14. Maj 1584] til igen at opføre det af Bølgerne bortskyllede Lygtehus paa et bekvemt Sted, kommer denne Klage Kongen noget overraskende; det befales ham, saafremt Lygtehuset endnu ikke er genopført, hvad Kongen dog maa formode er sket, ufortøvet at lade det opføre og sørge for, at Lygten bliver holdt tilbørligt med Lys og Blus, saa de søfarende Folk ikke skulle have noget at klage over, saafremt han ikke selv vil staa til Rette for den Skade, der derved foraarsages. J. T. 3, 17 b[1].

26. Marts (Kronborg). Til Jørgen Rosenkrantz. Der er ofte og deriblandt for nylig af de søfarende Folk klaget over, at Lygterne paa Strandsiderne i Vestersøen, ved Skafuen, Anholdt og Kulden, ikke holdes tilbørligt i Stand, skønt de svare Kronen Penge derfor. Kongen tror jo nok om ham, at han har givet tilbørlige Ordrer angaaende Lygten paa Anholdt, men da de, som han har sat til at passe den, maaske vise sig forsømmelige og mangen fattig Mands Velfærd og Kronens Højhed og Rettighed beror derpaa, befales det ham at drage særlig Omsorg for, at Lygten paa Anholdt bliver holdt tilbørligt med Lys og Blus, saa ingen kunne have noget at klage over. J. T. 3, 18[2].

Marts. Til Anders Bing, Axel Gyldenstern, Pouel Huitfeld, Jørgen Bilde, Biørn Knudtzen til Etterup og Otte Thott til Erichsholm. Da der er Trætte mellem Coruitz Viffert, Embedsmand paa Malmøe Slot, paa Ebberup Mænds Vegne og Arrild Huitfeld, Embedsmand paa Laugholm, paa Stobye Mænds Vegne om et Markeskel, som Stobye Mænd have ladet gøre, men som Coruitz Viffert anser for ulovligt, og de nu paa begge Sider . . . Sk. T. 1, 400[3].

1. April (Frederiksborg). Til Jochim Leist, Embedsmand paa Frederichsborg. Kongen har eftergivet Hans Nielssen i Melløsse, der for nogle Aar siden har fæstet en Gaard, men formedelst Blindhed nu har maattet opgive den, hvad han resterer med af sin

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 187. [2] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 188. [3] Brevet er udateret, men indført mellem Breve af 7. og 17. Marts. Slutningen af Brevet mangler, idet der kun staar: haver intet og paa sig at indskrive, men maa have indeholdt en Ordre om at undersøge Sagen og afsige Dom deri.

Landgilde for forrige Aar, nemlig 1½ Pd. Rug, 1½ Pd. Byg og 3 Tdr. Havre. Orig.

3. April (Frederiksborg). Til Niels Kaas, Kansler. Kongen har nu faaet Besigtelsen over Marsk Peder Gyldensterns Gods paa Falster og sender ham den, da han ikke ved, om Peder Gyldenstiern har taget en Genpart af Besigtelsen med sig, som Niels Kaas og Jørgen Rossenkrantz kunne rette sig efter. Han skal være tilbage hos Kongen saa snart som muligt. Sj. T. 15, 489.

— Til Cristen Vind og Dr. Pouel Matzen, Superintendent. For nogen Tid siden skrev Kongen til Dr. Pouel om at befordre denne Brevviser, Hr. Peder Matzen, til Herstedtvestre og Herstedtøstre Sogne, men har nu erfaret, at Sognemændene i Herstedtvestre Sogn af Egensindighed og utidig Selvraadighed i Forvejen havde valgt en af Hørerne i Kiøpnehafns Skole til Præst uden, som Ordinansen paabyder, at spørge hverken Superintendenten eller Herredsprovsten, skønt de ikke bo saa langt borte fra disse, medens derimod Sognemændene i det andet Sogn i Henhold til Kongens Skrivelse og Herredsprovstens Formaning have givet Hr. Peder Kald. Begge Personer have nu henvendt sig til Kongen om at faa Sognene, men denne vil, at Hr. Peder skal have dem begge, da Herstedtvestre Sognemænds Kald er ulovligt, fordi det ikke er foregaaet i Provstens Nærværelse, og da Hr. Peder i lang Tid har anvendt hvad han formaaede paa sine Studier, er duelig til Kald og nu ellers ikke vilde have noget at leve af, medens Høreren endnu har sin visse Tjeneste, hvori han kan vente paa en anden Lejlighed. De skulle derfor indsætte Hr. Peder i begge Sognene og alvorligt foreholde Sognemændene at holde ham for deres Sognepræst og svare ham sædvanlig Tiende og anden Rettighed. Sj. T. 15, 489[1].

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om af Tolden at betale Krudtmager Frederich Beringhussen i Dantzig de 32 Centner 3 Lispd. 1 Skaalpd. Kørnekrudt, som han i Følge Kongens Bestilling har leveret Arkelimesteren paa Kroneborg, 20 Dlr. for hvert Centner. Sj. T. 15, 489 b.

— Til de samme. Da den Rotgiesser[2] fra Nørenberg, som har lavet Brøndværket paa Kroneborg, har berettet, at han endnu har en Sum Penge til gode for dette Arbejde, skulle de i Forening med Sønnen, der nu kræver Pengene, beregne, hvor meget

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml V. 458 f. [2] Jørgen Labenwolf.

der endnu resterer, og betale det mod en endelig Kvittans. Ligesaa skulle de betale det Arbejde, som Gert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg, siden har ladet lave paa Brøndværket. Sj. T. 15, 490[1].

3. April (Frederiksborg). Til Henning Giøe. Da Kronens Bønder paa Giedtzøer have ansøgt om at faa Sædekorn til Laans af Nykiøping Slot, skal han, for at de bedre kunne blive ved Magt, paa Kongens Vegne forstrække dem, der behøve det, med Sædekorn, dog skal han, saa vidt muligt, paase, at der kun udlaanes til paalidelige Folk og mod nøjagtig Borgen, saa man kan have Haab om at faa Kornet igen, naar Bønderne faa den ny Grøde ind; saa snart denne er kommen i Hus, skal han kræve det udlaante Korn tilbage. F. T. 1, 454.

4. April (—). Aabent Brev, at Michil Jenssen, der en Tid lang har tjent Kongen som Smed paa Kiøpnehaufns og Frederichsborg Slotte, men nu er bleven forløvet af Tjenesten, maa bosætte sig i Kiøpnehaufn og bruge sit Haandværk der uden at skulle vinde Lavet eller gøre Mesterstykke, da han noksom har bevist sin Dygtighed i Kongens Tjeneste, derimod skal han gøre kgl. og borgerlig Tynge ligesom andre Smede i Kiøpnehaufn. Sj. R. 12, 398[2].

— Befaling til nedennævnte Lensmænd om Fremsendelse af Fetalje: Lauge Beck skal med det første fremsende til Kiøpnehafn saa meget Malt eller Byg, lade bage saa meget Kavringbrød og lade male saa mange Gryn, som han tidligere har faaet Ordre om, og sørge for, at alt er rede i rette Tid, saa Kongens Skibe ikke skulle blive nødte til at vente efter det; lignende Ordrer til Borchort von Papenheim, Hermen Juel og M. Machabæus om Brød og Gryn; Jørgen Schram skal senest inden 4 Uger lade bage 60 Læster Kavringbrød, da det er Kongen meget om at gøre, at hans Skibe ikke blive opholdte, og sende 30 Læster godt Malt til Kiøpnehafn med Kongens Skibe, der ville komme did med det første; Ofue Lunge skal lade bage 50 Læster godt Kavringbrød til Pinsedag og sørge for, at det er færdigt i rette Tid, da det er Kongen meget magtpaaliggende. Udt. i Sj. T. 15, 490.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd om Indsendelse af Mandtalsregistre og Restancer: Peder Gyllenstierne skal til

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 171 (med urigtig Dato: 2. April). [2] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. II. 424 f.

1. Maj indsende sine uforklarede Mandtalsregistre paa Penge- og Madskatter til Rentekammeret med alle de Penge, som endnu staa ubetalte af Skatterne, og samtidig sin resterende Afgift af Vesterviig Kloster, da Kongen til den Tid skal betale en stor Sum Penge; Erich Lycke skal ufortøvet fremsende de Penge, som han bliver skyldig af sit Regnskab af Aarhus Gaard og Stift til 1. Maj 1582, hvilket Kongen nu ofte har skrevet til ham om; Fru Karinne Biørn Anderssens og hendes Medarvinger skulle uden al Forsømmelse fremsende, hvad de skylde Kongen af Olborghus Lens og Stiftets Regnskab, hvortil de tidligere have faaet Ordre; Olluf Bager i Ottense skal, da den Henstand, som Kongen paa hans Begæring havde indrømmet Michel Bagers Hustru og Børn, for længe siden er udløben, uden at der er betalt noget, straks begive sig til Kiøpnehafn og betale Pengene; Olluf Bilde skal med det første begive sig til Kiøpnehafn og betale hvad han resterer med af sin Afgift af Thureby Len, hvilket han trods tidligere Ordre derom endnu ikke har gjort; Erich Lycke, der tidligere har faaet Ordre til at tiltale Villum Bang i Assens for hans Gæld til Kronen, skal, da denne Sag gaar meget langsomt og Villum Bangs Kreditorer imidlertid faa deres Betaling, gøre Arrest paa hans Gods, saa der ikke, før Kongen har faaet sit, kan betales noget deraf til andre; han skal alvorligt paalægge Villum Bang at møde herovre med sit Regnskab i Paaskehelligdagene og, hvis han ikke vil gøre det, lade ham gribe og sende herover, da Kongen nu saa ofte har skrevet til ham om at komme herover; Erich Lycke skal med dette Bud sende Kongen Besked. Udt. i Sj. T. 15, 491.

4. April (Frederiksborg). Til Ofue Lunge. Da Kongen nu har gjort Forandring med Indkomsten af nogle Len og herefter til sine Skibsfolks Underholdning selv har Brug for den efter Udredelsen af hans Genant tiloversblivende Indkomst af Olborghus Len, som Ofue Lunge hidtil har oppebaaret for Penge, skal han til 1. Maj indsende sit Forleningsbrev til Kancelliet, hvorefter Kongen vil give ham et andet. Udt. i Sj. T. 15, 490 b.

— Befaling til Hans Spegel om at købe 100 Læster graa Ydstedtz Kalk til Byggeriet paa Kroneborg og sende den til Ydstedt. Udt. i Sk. T. 1, 405 b.

— Befaling til Borgemestre og Raad i Ydsted om, naar Hans Spegel sender dem ovennævnte Kalk, straks at fragte Skuder til at

føre den til Helsingøer; Fragten skal blive betalt af Tolden i Helsingøer. Udt. i Sk. T. 1, 405 b.

4. April (Frederiksborg). Befaling til Axel Gyldenstiern om at lade hugge 10 Par gode Møllestene til Skanderborg Møller, saa Claus Glambeck kan faa dem, naar han sender Bud efter dem; Claus Glambeck skal meddele ham, hvor tykke og brede Stenene skulle være. Udt. i Sk. T. 1, 405 b.

— Til Coruitz Viffer, M. Niels Huid og de residerende Kanniker i Lund. En Præst i Blekinge, Hr. Erick i Ramdal, har for nogen Tid siden beklaget sig til Kongen over Johan Urne, Embedsmand paa Lyckov, og Kongen har derefter skrevet til Johan Urne om at erklære sig herom; da Johan Urne derpaa har svaret, at det, naar Sagen kom til Forhør, skulde vise sig, at han ingen Skyld havde overfor Præsten, men tværtimod ligesom Præstens Sognemænd mangfoldige Gange har haft Grund til at beklage sig over denne og nogle Gange ogsaa har indstævnet ham for M. Niels Huid, hvilke Stævninger Præsten dog har siddet overhørig, og da Johan Urne har begæret Skrivelse til dem om at dømme i Sagen, befales det dem med det første at indstævne begge Parter for sig, undersøge de gensidige Klager, dømme dem imellem og give alt beskrevet fra sig. Sk. T. 1, 405 b.

— Livsbrev for Frantz Jenssen i Sandbye i Saubro Herred, der har tilskødet Kronen en jordegen Ødegaards Ejendom i Haldum, kaldet Lyndgaardtz Jord, og hans Hustru paa Frihed for at gøre Ægt og Arbejde af Gaarden i Sandbye; Kongen lover ikke at bortskifte eller afhænde denne Gaard. J. R. 4, 23.

7. April (—). Til Chrestoffer Valckendorff. Da Kansler Niels Kaas, der i Dag er kommen tilbage fra Nørrejylland over Nyborg, har berettet, at Borgere, Skippere og andre i Nyborg og Korsøer have meddelt ham, at mange Skibe ere løbne gennem Bæltet uden at svare Told eller give Besked, hvilket efter Kongens Mening skyldes, at ingen af Kongens Skibe have ligget i Bæltet for at passe paa, skal han med det første lade nogle af Kongens Orlogsskibe udruste og sende derover for at have Opsigt hermed. Han skal med det allerførste lade den Pinke eller Jagt »forfærdige«, som Kongen har talt med ham om at ville have liggende paa Strømmen ved Helsingøer sammen med det store Orlogsskib, saa Skibene saa snart som muligt kunne komme ud. Sj. T. 15, 492.

7. April (Frederiksborg). Forordning om, hvorledes Kongens Told og Sise skal oppebæres paa Gulland. Sk. R. 1, 482 b. (Se Secher, Forordninger II, 380 ff.)

8. April (—). Befaling til Chrestoffer Valckendorff om at give Skriveren paa Kiøpnehafns Slot Ordre til at betale Chresten Vind til Lydom et fuldt Aars Besolding, skønt hans Aar først er ude til Jul. Sj. T. 15, 492 b.

— Til samme. Da der i Kiøpnehafn og Malmøe[1] ikke er truffet nogen bestemt Ordning om Oppebørselen af Kronens Told af det Gods, som ind- og udføres eller forhandles i Byen, saa man ikke kan vide, hvor meget der skal svares af hver Slags, og Kronen derved undertiden kan komme til kort, skal han overveje denne Sag, fastsætte en bestemt Takst og sende Kongen den, for at han kan lade udgaa aabent Brev derom. Orig.[2] Sj. T. 15, 492 b.

— Til Coruitz Viffert. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra en Skotte. Villom Serris, der beretter at være Borger i Slangerup og nogle Gange har været hos Kongen for at klage over Borgemestre og Raad i Ydsted og særlig over Byfogden Christen Fris formedelst en af dem afsagt Dom angaaende noget Klammeri, han havde bedrevet der; i Supplikatsen klager han paany over nogle af Borgerne, som han har handlet med, og ligesom tidligere særlig over Byfogden, der skal have fængslet ham, nægtet ham Ret, ikke villet skaffe ham Vurdering og Betaling af en Mands Bo og Gods efter Borgemestres og Raads Dom, tvunget ham til at give en udenlandsk Mand, med hvem han ikke havde noget at skaffe, en Læst Sild og arresteret hans Gods, fordi han havde solgt en Bonde en Tønde Sild osv. Christen Fris har efter Kongens Befaling været hos denne for at erklære sig herom og sagt, at Villom Serris i en 3 Aars Tid af og til har opholdt sig der i Byen og i den Tid bedrevet megen Klammeri og Trætte, er dømt for vitterlig Gæld og har brugt Vold og Overmod mod Borgerne og undsagt dem, hvorfor Christen Fris, naar Villom Serris ikke har kunnet eller villet tilfredsstille sin Modpart med nøjagtig Borgen, saaledes som de have sat mod ham, for at de kunde vide sig sikre paa Liv og Gods for ham som en, »der ikke meget haver ved at hægte«, ikke har kunnet nægte dem Kongens Jærn og Fængsel til ham.

[1] Malmø nævnes ikke i Sj. T., men er skrevet til i Marginen i Orig. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 139 f.

Han mener derfor ikke at have gjort nogen Uret heri ligesom ej heller deri, at han har hjulpet Folk til deres Betaling hos Villom Serris, da denne ved Retten var dømt til at betale. Med Hensyn til den Læst Sild og det andet Gods, som Villom Serris klager over er bleven afnødt ham, erklærer Byfogden, at det ikke med Sandhed skal kunne bevises, at han i nogen Maade har nægtet Villom Serris Ret; Arresteringen af hans Gods har fundet Sted, fordi han imod Byens Privilegier har drevet Landkøb og Forprang med Bønder og udenbys Mænd, er bleven dømt til at staa til Rette derfor, men ikke har villet rette for sig. Til sit Forsvar har Byfogden ogsaa overleveret forskellige Breve, Vidnesbyrd og Domme. Borgemestre og Raad samt Byfogden have ogsaa i høj Grad klaget over, at Villom Serris i de 3 Aar, hvori han uden al Tilladelse har haft sit Tilhold der i Byen, har bragt sig i utilbørlig Kiv og Klammeri med mange fine Dannemænd og rolige Borgere, saa de have haft næsten lige saa megen Besværing af ham, skønt han er en fremmed og løs Selle, som af alle Borgerne, og endvidere for siddende Raad og Ret ofte har overfaldet dem med Skældsord og blandt andet sagt til Byfogden, at han vilde drages med ham om et Bastreb, hvorfor de anmode Kongen om at befri Byen for ham, da han jo heller ikke er Borger der. Det befales derfor Coruitz Viffert at tage nogle af de nærmest boende gode Mænd, som han kan formaa til det, med sig til Ydsted, stævne Villom Serris og hans Modpart i Rette for sig, undersøge de gensidige Klager og de afsagte Domme, give alt beskrevet fra sig under deres Signet og sende fuldstændig Besked til Kancelliet, for at man kan rette sig derefter, hvis der sker yderligere Henvendelse. Hvis det viser sig, at Borgemestre, Raad og Byfoged ikke i nogen Maade have forset sig mod Villom Serris, men at han har søgt unødig og utilbørlig Kiv og Trætte baade med Borgemestre og Raad og Borgerne, skal han offentlig forvise ham fra Byen, forbyde ham at komme tilbage dertil og i saa Tilfælde lade ham straffe med Jærn og Fængsel. Hvis der endelig ikke er andet Raad mod hans Modvillighed, skal han sende ham til Kiøpnehafn, for at han kan blive smeddet i Lænken. Sk. T. 1, 406.

8. April (Frederiksborg). Mogens Gregerssen maa indtil videre oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Skierne Sogn i Bølling Herred til sine Studiers Fremme. Udt. i J. R. 4, 23 b.

9. April (—). Til Fru Karen Rønnov, Steen Bilde, Herman

Jul (angaaende sin og Hans Lindenous Søn), Fru Hilleborg Hansdatter og Elsebe M. Ifuers. Da der er kommen Sygdom og Skrøbelighed hos begge Kongens Sønner og de Herremændsbørn, som ere hos disse, har Kongen ladet sine Sønner kalde hid, men da der her ikke er Plads til alle Herremændsbørnene, har Kongen maattet lade nogle af disse, deriblandt deres Sønner, som vare bevilgede at komme under Tugt med Hertug Ulrich, blive tilbage i Soer med Undertugtemesteren. Da Kongen imidlertid er bange for, at Børnene ikke skulle have tilbørligt Tilsyn, men blive forsømte, fordi Tugtemesteren ikke er til Stede der, har han bestemt foreløbig at sende Børnene hjem til dem, hvorfor de opfordres til at tage imod dem og indtil videre selv sørge for deres Bedste. Sj. T. 15, 493 b.

9. April (Frederiksborg). Til Lauge Beck. Kongen sender ham hermed nogle Herremændsbørn, Erich Banner Anderssen, Olluf Pederssen, Verner Frithoff, Mogens Frithoff, Olluf Aagenssen, Thim Pego, Hans Oldelandt og Peder Marsuin, der hidtil have gaaet i Frederichsborg, men nu i nogen Tid skulle gaa i Roschildt Skole og have Bolig og Underhold paa Gaarden. Han skal anvise dem et Gemak og Sengekammer paa Gaarden, skaffe dem Senge og god Underholdning med 3 eller 4 Retter Mad til hvert Maaltid, indskrive Udgifterne dertil i sit Regnskab, sørge for, at deres Hoveder blive vel røgtede og deres Klæder toede og holdte rene, give Skolemesteren Ordre til at undervise dem paa det bedste og føre tilbørlig Opsigt med dem samt sætte en af Hørerne til at ligge hos dem, følge dem til og fra Skole, læse med dem og have Tilsyn med dem; denne Hører skal have Underholdning sammen med dem paa Gaarden. — Seddel: Hvis de mangle Klæder, skal han lade dem lave Kjortel, Hoser og andet Tilbehør af groft, sort Klæde, saa de ere ens klædte, og indskrive det i Regnskabet. Sj. T. 15, 493 (kun Hovedbrevet). Afskrift[1] i Bilag til Roskildegaards Regnskab 1585.

— Befaling til Skolemesteren i Roschild om at optage ovennævnte Herremændsbørn i Skolen, undervise dem paa det bedste, sætte en af Hørerne til altid at være hos dem, følge dem til og fra Skolen, læse med dem og have Tilsyn med dem; han skal ogsaa selv have tilbørlig Opsigt med dem. Hans Umage hermed vil Kongen betænke. Sj. T. 15, 494.

---

[1] Tr.: Hist. Tidsskr. 4. R. VI. 481 f.

10. April (Kronborg). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Da den Glasbrænder, som Kongen har forskrevet fra Hessen og vil bruge i Nørrejylland, har talt om nogle hugne Sten, som han behøver til sit Haandværk, skulle de forhandle med en Stenhugger, som kan hugge Stenene paa den af Glasbrænderen angivne Maade, betale ham derfor af Tolden og, naar Stenene ere færdige, fragte en Skude til at føre dem til Aarhus. Der sendes dem et Brev til Claus Glambeck om at hente Stenene i Aarhus og betale Fragten. Sj. T. 15, 494.

— Befaling til Claus Glambeck om at modtage ovennævnte Sten i Aarhus og betale Fragten. J. T. 3, 19[1].

— Til Chrestoffer Valckendorff. Da Kongen har bevilget denne Brevviser, Hendrich Mund, at maatte komme til at tjene til Skibs, skal Christoffer Valckendorff antage ham, sørge for, at han bliver brugt »efter sin Lejlighed«, og fastsætte en i Forhold til hans Tjeneste passende Løn. Sj. T. 15, 494 b.

— Til Fru Hilleborg Eller Krasis. Brødrene Hendrich, Peder og Ofue Brade, med hvem Kongen efter hendes Anmodning har forhandlet om Berammelsen af Dag og Sted til en Sammenkomst mellem dem og hende med hendes og hendes Mands Venner for at forhandle om Udsoning for deres Broder Thyge Bradis Drab, have nu lovet at ville møde i Kiøpnehafn Helligtrefoldigheds Søndag [6. Juni], hvilket meddeles hende, for at hun og hendes Husbonde kunne rette sig derefter. Sj. T. 15, 494 b.

— Til Bispen og Kapitlet i Roschild. M. Frantz Olssen, Sognepræst i Roschild, har berettet, at han, der i lang Tid har været i Embedet, nu formedelst Alderdom og Sygdom ikke mener længere at kunne forestaa dette tilbørligt, og han har derfor ansøgt om Tilladelse til at maatte resignere det. Kongen har bevilget dette og befaler dem at beskikke en anden vellærd Dannemand i M. Frantz's Sted. Sj. T. 15, 496[2].

— Til Mogens Giøe. Kongen har givet Hr. Jørgen Frederick, Markgreve af Ansback, Hertug i Preussen, 400 Læster gotlandske Kalksten til noget Byggeri, som Hertugen lader foretage i Kønningsberg, dog skal Hertugen selv lade dem hente; Mogens Giøe skal med det første lade Kalkstenene bryde, saa de kunne

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 145 f. [2] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 381 f.

være rede, naar Hertugen sender Skibe efter dem, og siden skaffe dem ind paa Skibene. Sk. T. 1, 407 b.

10. April (Kronborg). Til Lauritz Brockenhus. Da Skibshavnen ved Nyborg er meget opfyldt og Tid efter anden fyldes mere og mere, saa man ikke saa godt som tidligere kan udskibe Heste og anden Førsel der, og da det ogsaa kunde blive af Betydning for Kongen, at Havnen var rede til at udskibe i, hvis han af Vinden skulde blive hindret i at komme ind til Nyborg Bro, har han besluttet at istandsætte Havnen med Bolværk og Stenkar og lade lave en Bro, paa hvilken man kan ud- og indskibe Heste, Vogne og andet. Kongen vil selv siden sende en Tømmermand did for at udføre Arbejdet og befaler Lauritz Brockenhus at lade hugge, samle og didføre Tømmer og andet, som han mener der vil blive Brug for, saa alt kan ligge rede. F. T. 1, 387 b.

— Befaling til Ofue Lunge om at overtage Værgemaalet for sin Faster, Fru Marene Lunge, Niels Rosenkrantz'es Enke, da hun har klaget over, at hendes ældste Søn, Vincentz Rosenkrantz, der skulde være hendes Værge, ikke alene ikke varetager hendes Interesser paa tilbørlig Maade, men ogsaa selv beviser hende forskellige ulidelige Stykker. J. T. 3, 18 b.

11. April (—). Befaling til Peder Gyldenstiern og Erich Lange om at udlægge Riber Kapitel Fyldest af Kronens Gods i Nørre og Øster Herreder i Riberhus Len for det Kapitlet tilhørende Gods, som Kongen har bevilget Peder Gyldenstiern til Mageskifte, og hvorom denne selv ved Besked, ligne begge Parters Gods og indsende Ligningen. J. T. 3, 19.

12. April (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har talt med Kansleren og Hendrich Ramel om den Kumpan, som sidder paa Kiøpnehafns Slot og har forebragt Kongen »den løgnagtige Digt«, og har efter deres Betænkning bestemt at lade ham stille for Retten her paa Slottet, da der her baade holdes Krigsregimente og er Hofsinder og andre Folk til Stede, som kunne dømme om en saadan Person og Sag. Christoffer Valckendorff skal derfor sende ham hid med paalidelige Folk, saa han er her Onsdag Aften [14. April]. Hans Hustru, som er kommen did, maa komme til at tale med ham, men kun i Overværelse af paalidelige Personer, og der skal sendes Kongen skriftlig Besked om, hvad de tale om. Hvis han vil give Fuldmagtsbrev fra sig om Gæld eller andet, maa

han gøre det, men der skal føres tilbørlig Opsigt dermed. Sj. T. 15, 496 b.

12. April (Kronborg). Til Erich Hardenberg, Absolon Giøe og Brede Rantzou. Kongen, der tidligere har befalet dem at undersøge Forholdene ved Fløistrup Sø i Nyborg Len, hvori Frans Urne ulovlig har fisket, i hvilken Anledning Lensmanden paa Nyborg har forfulgt ham med Rigens Dele og faaet Indførsel i hans Gaard og Gods, har siden betænkt sig og vil ikke, da Tiltalen er udført med Rigens Dele, at der saa paany skal gøres noget i Sagen, for at der ikke ved en saadan ny, usædvanlig Handel mod den almindelige Rigens Ret og Forordning skal opvækkes Strid og Misforstaaelse blandt hans Undersaatter. Naar Frans Urne derfor kommer til dem med det tidligere Brev, skulle de tage det til sig, sende Kongen det og derefter aldeles ikke befatte sig med Sagen. F. T. 1, 388.

— Til Landsdommerne i Nørrejylland. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Undersaatterne i Nørrejylland paa det højeste have klaget over, at de Sager, som de indstævne til Landstinget for Landsdommerne, behandles meget langsomt og undertiden forhales meget længere end i Recessen tilladt, og at Landsdommerne som Aarsag til disse Opsættelser angive, dels at en af dem formedelst andet Forfald ikke er til Stede, dels anden ringe Lejlighed og Behjælpning, samt at de endelig efter lang Forhaling forvises med uendelige Domme, hvorved de komme i den største Besværing, Kost, Tæring, Forsømmelse og Skade, erindrer Kongen herved Landsdommerne om deres Pligt og befaler dem alvorligt ikke at blive fra Landstinget uden særlig Grund og, selv om nogen af dem formedelst lovligt Forfald ikke er til Stede, da alligevel at dømme i de indstævnede Sager og af den Grund ikke opsætte dem, da der netop er beskikket 3 Landsdommere, for at de mødte alligevel kunne fuldgøre Retten. Det befales dem herefter ikke at opsætte Sagerne udover den i Recessen bestemte Tid, men saa hurtig som muligt hjælpe enhver til Dom i de for dem indstævnede Sager og afsige endelige Domme uden Omsvøb samt i det hele røgte det dem betroede Kald, saaledes som de ville forsvare for Gud og være bekendt for Kongen. J. T. 3, 19 b[1].

— Befalinger til Jørgen Skram, Jacob Seefeld og Absalon Giøe,

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 384 f.

der til Sommer skulle til Norge for at holde Retterting, om at møde hos Kongen Ugen før Pinsedag for at faa deres Instruks. De skulle med et af Kongens egne Skibe sejle fra Kiøpnehaffun til Bergen, hvor de skulle være den 24. Juni for at paadømme de Sager, som Undersaatterne nordenfjælds have indstævnet for dem; derefter skulle de med samme Skib sejle til Oslo, hvor de skulle være den 1. Aug. for at paadømme de søndenfjældske Sager. J. T. 3, 20 b.

12. April (Kronborg). Til Niels Skram, Embedsmand paa Hald. Kongen har eftergivet Kronens Bønder i Fieltzøe i Rindtz Herred, hvis Korn sidste Sommer er blevet slaaet ned og ødelagt af Hagl og Uvejr, deres Landgilde for forrige Aar, som de endnu restere med. Orig.

13. April (—). Befaling til Chrestoffer Valckendorff om at overlevere Chrestoffer Rossengaardt, der nu sendes did for endelig at overtage Lensmandsbestillingen paa Kiøpnehafns Slot, Slottet med alt Tilbehør. Da Christoffer Rossengaardt har begæret skriftlig Besked om, hvorledes han skal forholde sig med alt paa Slottet og hvad han skal gøre, for at han hverken skal befatte sig med noget, der ikke vedkommer ham, eller forsømme noget, han skulde gøre, skal Chrestoffer Valckendorff opsætte en Instruks og sende Kongen den, for at denne derefter kan give Christoffer Rossengaardt Brev. Sj. T. 15, 496 b.

— Til samme. Da Kongen har tilskiftet Fru Magdelene Banner, Ifuer Krabis Enke, 2 Gaarde i Jestrup[1] i Fiendz Herred, som Gregers Holgerssens Arvinger paa deres afdøde Faders Vegne have i Pant, skal han, naar Arvingerne møde hos ham med Pantebrevene, betale dem Pantesummen og tage Pantebrevene til sig. Sj. T. 15, 497.

— Befaling til Gregers Holgersens Arvinger om at overlevere Fru Magdalene de 2 Gaarde i Jestrup[1] i Domerby Sogn i Fiendtz Herred og møde hos Christoffer Valckendorff med Pantebrevene for at faa Pengene betalt. J. T. 3, 21.

— Gavebrev til Hendrich Høier paa et Møllehus ved Høybroe ved Lund, som tidligere har været Kongens Krudtmølle, men nu er øde og ubrugeligt, og paa de gamle Redskaber, der findes deri; han maa lade Huset nedbryde. Sk. R. 1, 485.

— Aabent Brev til alle Undersaatterne paa Gotland om, at

[1] Jegstrup.

Kongen til Jacobi Dag, som er den 25. Juli, vil sende nogle Raader og gode Mænd til Gotland for paa hans Vegne at sidde Retterting, paadømme de for dem indstævnede Sager og undersøge de Klager, som Undersaatterne maatte fremføre for dem. Det befales alle, der ville bringe Sager eller Klager for Kongens forordnede, i betimelig Tid at henvende sig til Mogens Giøe om Stævninger, hvilke denne skal meddele dem, naar han anmodes derom, og siden møde til ovennævnte Tid for Kongens forordnede. Sk. T. 1, 408 b.

13. April (Kronborg). Befaling til Mogens Giøe om straks at forkynde ovenstaaende Brev paa Øen og siden meddele dem, der begære det, Stævninger. Sk. T. 1, 408.

— Til Anders Bing, Hendrich Brahe og Arrild Huitfeld. Kongen har bestemt at sende dem til Gotland for at sidde Retterting 25. Juli og befaler dem derfor at møde hos sig 3 Uger i Forvejen for at modtage deres Instruks og Afsked og siden straks begive sig paa Rejsen til Gotland. Sk. T. 1, 408.

— Til Kronens Bønder paa Hindtzholm under Nyborg Slot. Kongen har bragt i Erfaring, at de ikke have villet søge til Kronens Mølle i Nyborg med det Korn, som de skulle have malet, men trods Kongens Forbud have søgt til andre Møller med det, hvorfor Lensmanden paa Nyborg har ladet dem tiltale og lovforvinde. Skønt Kongen nok kunde have Aarsag til at lade dem undgælde for deres Ulydighed, vil han dog eftergive dem al Tiltale og Faldsmaal paa den Betingelse, at de herefter kun søge Kronens Mølle til Nyborg Slot. Viser nogen siden Ulydighed i den Retning, skal denne Sag paany tages op. F. T. 1, 388 b.

— Til Lauritz Brockenhus. Da Kronens Bønder paa Hindtzholm have klaget over, at de besværes meget og ofte med at gøre Ægt og Arbejde til hans Gaard Vrangstrup[1], paalægges det ham, skønt han skriftlig har erklæret, at han ikke har brugt Bønderne til Arbejde ved sin Gaard, alligevel alvorligt ikke at bruge nogensomhelst Bønder under Nyborg Slot til at gøre Ægt og Arbejde til sine Gaarde, saafremt Kongen ikke skal tænke et andet Sind dertil. F. T. 1, 389 b.

— Mageskifte mellem Peder Munck, Admiral, og Kronen. J. R. 4, 23 b. (Se Kronens Skøder.)

14. April (—). Aabent Brev, hvorved Kongen — der i An-

---

[1] Bramstrup, Aasum H.

ledning af, at det af ham [10. Maj 1576] udstedte aabne Brev om Henlæggelsen af det udenfor Landtzkrone S. Bodels Dags Tid [17. Juni] afholdte Marked til selve Landtzkrone ikke var blevet paaagtet af mange, saa Handelen udenfor Byen og den dermed følgende Uskikkelighed ikke blev formindsket, helt havde afskaffet dette Marked og bestemt, at der skulde holdes et andet Marked i Landtzkrone ved Hellig 3 Kongers Tid — nu i Anledning af Klager over, at Afskaffelsen af Markedet St. Bodels Dag har været Undersaatterne til stor Skade, fordi den søfarende Mand, der besøgte dette Marked og baade solgte og købte nyttige Varer, ikke saa trygt kan sejle did ved Vintertid, har bevilget, at Markedet igen maa holdes St. Bodels Dag i Landtzkrone, men ikke paa nogen Maade udenfor Byen, hvorefter det alvorligt befales Borgerskabet i Landtzkrone og andre ind- og udlændiske, der ville besøge Markedet, at rette sig, da enhver, der understaar sig til at drive nogen Handel udenfor Byen, skal have forbrudt alt sit Gods og desuden straffes som ulydig. Sk. R. 1, 485 b[1].

14. April (Kronborg). Mageskifte mellem Niels Skram til Urup og Kronen. J. R. 4, 27. (Se Kronens Skøder.)

15. April (—). Til Fru Anne Olluf Moritzens. Da Christen Friis, Embedsmand paa Thrundhiemgaard, har berettet, at hun og hendes Broders Hustru, Fru Mette Urne, have givet ham en behagelig Besked angaaende hendes Broderdatter[2], som han havde begæret, og hvorom Kongen havde skrevet til dem, har Kongen, for at Christen Friis saa hurtig som muligt kan komme tilbage til sit Len igen, bestemt at holde hans og hendes Broderdatters Bryllup paa Kiøpnehafns Slot Søndag 9. Maj, til hvilken Tid Kongen venter nogle gode Mænd af Adelen til sig. Hun anmodes om i Forening med Brudens Moder at rette sig herefter og selv give Møde i Kiøpnehafn Lørdagen før. Sj. T. 15, 497 b.

— Til Fru Mette Urne. Chresten Friis har berettet, at hun paa Kongens Skrivelse har givet ham et behageligt Svar angaaende hendes Datter. Da Kongen har bestemt at gøre Brylluppet paa Kiøpnehaffuns Slot Søndag den 9. Maj, anmodes hun om at møde i Kiøpnehaffun Lørdagen før med sin Datter og de Fruer, som hun ønsker skulle rede denne til Brud. J. T. 3, 21.

— Anmodning til nedennævnte Fruer og Herremænd om i

[1] Tr.: Secher, Forordninger II, 385 ff. [2] Mette Hardenberg.

Anledning af et Gæstebud, som Kongen vil gøre paa Kiøpnehafns Slot paa Søndag 3 Uger, som er den 9. Maj, at møde i Kiøpnehafn med deres Hustruer og disses Jomfruer Lørdagen før og i de efterfølgende Dage være Kongens Gæst. — Fru Anne Hardenberg, Fru Metthe Urne, Knud Hardenbergs, Fru Heiluig Hardenberg, Fru Inger Oxe og Fru Beathe Bilde, Otthe Brahes; Olluf Daae, Niels Friis, Arrild Uggerup, Axel Gyldenstiern, Eyler Grubbe, Peder Munck, Hack Holgerssen og Henning Giøe med deres Hustruer, Arild Huitfeldt. Sj. T. 15, 498 b.

15. April (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Kongen, der vil sende Bud til Storfyrsten i Rusland med et Brev, har anset det for det bekvemmeste, at et til en saadan Rejse passende Skib, udrustet paa Koffardivis, bliver sendt nord om Vardhus til Malmis eller deromkring for at drive Fiskeri til Bedste for Kongen og tager den Mand med, som Kongen vil sende til Rusland; det skal ogsaa tage ham med tilbage, hvis han kan blive saa hurtig færdig. Christoffer Valckendorff skal lade et passende Skib udruste, saa det med det allerførste kan ligge rede, sætte paalidelige Folk derpaa, der kunne drive Laksefiskeri eller andet Fiskeri, medens de ligge der oppe, og skaffe dem Salt og andet dertil nødvendigt. Sj. T. 15, 497 b.

— Til samme. Kongen har betroet Niels Skram Drotningborg Slot i Forlening og talt med ham om, at han, ligesom Gert Rantzov her paa Slottet, skal lade sig nøje med en bestemt Pengegenant til sig selv og sine egne Folk og Svende, hvorhos de Folk, der skulle holdes paa Slottet og i Ladegaarden, ogsaa skulle holdes og lønnes af Lenets Indkomst, for hvilken han ellers skal gøre fuldstændigt Regnskab. Da han har erklæret sig tilfreds hermed, skal Christoffer Valckendorff fastsætte en rimelig Pengegenant, lade gøre en Forordning om, hvilke Folk Niels Skram foruden sine egne Svende skal holde paa Slottet og Ladegaarden, og hvor meget enhver skal have i Løn, saaledes som han selv bedst kan tænke, at det kan være Kronen gavnligt, og sende Kongen Besked derom. Sj. T. 15, 498.

— Til Steen Bilde. Kongen har bragt i Erfaring, at der tidligere til Herritzvad Kloster har ligget noget Gods i Halland, nemlig 1 Gaard i Thorstkulde, 2 Gaarde i Lauerød, 1 Gaard i Thømerød[1], nogle Gaarde i Besyld[2] og 2 Gaarde i Fulserød[3], som

[1] Tomared, Høgs H. [2] Bassalt, samme H. [3] Vistnok Fejlskrift for: Putserød.

nu bruges af andre; da det formenes, at Godset for en 43—44 Aar siden i Abbed Nielssens[1] Tid er pantsat fra Klosteret og endnu forholdes Klosteret under dette Pant, skal han af gamle Jordebøger og paa anden Maade undersøge, hvorledes Gaardene ere komne fra Klosteret, underrette Kongen derom og tillige, hvis de ere pantsatte, om, hvor højt de ere pantsatte. Sk. T. 1, 409.

16. April (Kronborg). Aabent Brev, hvorved Kongen — der af mangfoldige Klager og sanddru Beretninger har erfaret, at en Del Købmænd, som handle med Vin her i Riget, ikke alene vitterlig sælge, købe, indføre og forhandle allehaande formenget og forfalsket Vin, men ogsaa selv formenge og forfalske god og uforfalsket Vin med fransk Vin, spansk Vin eller anden saadan Vin og sælge den for ren og god rinsk Vin —, alvorlig forbyder at indføre, sælge eller forhandle saadan formenget og forfalsket Vin her i Riget og paabyder alle ud- og indlændiske Købmænd, der handle med Vin her i Riget, at paase, at den Vin, som de ville indføre, sælge eller købe, det være sig rinsk Vin, fransk Vin, spansk Vin eller anden Slags Vin, hver i sin Slags er ren, uforfalsket og ublandet, og at sælge Vinen i samme uforfalskede Stand, som de købe den, til en rimelig Pris. Enhver, der forser sig herimod og indfører og sælger blandet og forfalsket Vin her i Riget, det være i Fade-, Amer- eller Pottetal, skal ikke alene have forbrudt den forfalskede Vin, men ogsaa al den anden Vin, som han har i sit Værge, i Huse eller Kældere, til Kongen. Borgemestre, Raadmænd, Byfogder, Toldere og Sisemestre skulle føre tilbørligt Tilsyn med dette Paabuds Overholdelse og maa ikke se gennem Fingre med nogen, saafremt de ikke selv ville staa til Rette. Sj. T. 15, 499 b[2]. Origg. (paa Dansk og Tysk, til Odense) i Provinsark. i Odense. Orig. (til Viborg) i Provinsark. i Viborg.

— Befaling til Borgemestre, Raad og Byfogder i Kiøpstæderne[3] i Danmark om at lade ovenstaaende, paa Dansk og Tysk udgaaede, Brev forkynde i deres By og opslaa enten paa Raadhusdøren eller Kirkedøren, paase dets Overholdelse, straffe dem, der forse sig, og ikke se gennem Fingre med nogen, saafremt de ikke selv ville staa til Rette. Sj. T. 15, 499[4]. Orig. (til Odense) i Provinsark. i Odense.

— Til Johan Suaue. Da det er brændt for Kronens Bøn-

[1] Anders Nielsen. [2] Tr.: Secher, Forordninger II, 387 f. Den tyske Tekst er trykt: Corpus Constit. Regio-Holsat. I. 665 f. [3] De opregnes alle. Sj. T. 15, 500 b. [4] Tr.: Friis, Underretn. om Schielschiør S. 508.

der i Bierbye under Soer Kloster, har Kongen eftergivet dem deres Landgilde for i Aar og fritaget dem for Ægt og Arbejde i et Aars Tid; endvidere skal han af Kronens Skove hjælpe dem med Bygningstømmer til deres Gaardes Genopbyggelse. Da Kronens Bønder under Klosteret, der lide Mangel paa Sædekorn, have anmodet om at blive forstrakt med noget, skal han paa Kongens Vegne forstrække dem med det Sædekorn, han kan undvære, men saa vidt muligt ved nøjagtig Borgen sikre sig det laantes Tilbagebetaling af den nye Grøde. Sj. T. 15, 501.

17. April (Kronborg). Aabent Brev, at Anduorskouf Kloster, som Kongen med stor Bekostning har ladet ombygge, saa det nu er tjenligt til at være et kongeligt Slot og billigvis bør regnes derfor, herefter ikke maa kaldes et Kloster, men skal holdes for og kaldes et Kongens og Kronens Slot. Enhver, som kalder det andet, skal hver Gang det sker bøde en færdig Okse, hvis det er en Kronens Tjener, til Kronen, og hvis det er andres Tjenere, til deres Herskab. Sj. R. 12, 398 b[1].

— Fundats for den i Sorøe Kloster oprettede Trivialskole for 30 Personer med en Skolemester og en Hører. Sj. R. 12, 399. (Se Secher, Forordninger II, 391 f.)[2]

— Til Borgemestre og Raadmænd [i Købstæderne i Danmark]. Kongen har bragt i Erfaring, at Borgemestre og Raad i flere Købstæder her i Riget uden al Besked optage Folk, der begære det, saavel indlændiske som udlændiske af forskellige Nationer, i Borgerskabet uden at undersøge, hvorfra de komme, hvad Haandværk, Handel eller Vandel de ville drive for at ernære sig, og andre saadanne Vilkaar, som man billigvis bør vide Besked med hos Folk, som skulle antages i Borgerskab, hvorved der for en ringe Sum Penge, som Borgemestre og Raad maaske kunne have til deres egen Profit, gives Borgerskab til mange løse og letfærdige Personer, der undertiden ikke ere vel afskedede fra andre Steder, og til mange, som intet Haandværk eller ærlig Næring forstaa eller ville drive; disse faa anselige Breve under Byens Signet om Borgerskabet og løbe siden omkring med disse fra Sted til andet, gøre mange ærlige, bosiddende Borgere Besvær og Hinder i deres rette Næring og Bjærgning og bruge under Navn af Borgere megen Handel og Vandel i Kongens Riger med fremmedes og Udlændinges Gods, hvorved Kro-

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II, 388 f. Friis, Bidrag t. Antvorskovs Hist. S. 29.
[2] Tr.: Soransk Tidsskr. I. 81 ff. Dahl, Frederiksborg Skole I. 19 f.

nens Told og Rettighed forkortes, og det, skønt de ikke ere bosiddende noget bestemt Sted; nogle opholde sig ogsaa, naar de have faaet saadant Borgerskab i Købstæderne, paa Landsbyerne, bruge ulovlig Handel, Landkøb og Forprang, udsuge den fattige med utilbørlig Aager, men svare dog hverken Skat med Borgere eller Bønder, naar saadan paabydes. For at forhindre saadan Uskikkelighed paalægges det alvorligt Borgemestre og Raad herefter at skaffe sig nøjagtige Oplysninger om de Folks Vilkaar, der ville optages i Borgerskabet, og ikke at optage nogen, som ikke har god Besked, hvorfra han er kommen, og Pasbord om sit tidligere Levned og ærlige Forhold og ikke vil forpligte sig til straks at bosætte sig i Byen, bruge sin ærlige Handel og Næring der, være borgerlig Ret og Pligt undergiven og aflægge Borgered. Hvis de have optaget Folk i Borgerskabet, som nu ikke bo i Byen, men fare om fra et Sted til et andet, skulle de forelægge disse en Termin med det første, inden hvilken de skulle indstille sig og derefter blive boende i Byen, eller opsige dem Borgerskabet. Træffes der herefter paa Kongens Toldsteder eller andre Steder i Riget Folk, som strejfe om under deres Bys Navn og Borgerskab og befindes ikke at bo dér »eller ved de Lejlighed, som forskrevet staar«, ville Borgemestre og Raad komme til at staa til Rette derfor. De skulle holde dette Brev i god Forvaring blandt Byens andre Breve, saa at deres Efterfølgere saa vel som de selv kunne vide at rette sig derefter uden Undskyldning. Origg. (til Holbæk og Kallundborg) i Provinsark. i Kbhvn. Orig. (til Odense) i Provinsark. i Odense. Origg. (til Aalborg, Vejle og Viborg) i Provinsark. i Viborg.[1]

17. April (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen vil forlene Jørgen Skram med Hald Slot, skal han fastsætte en for Kronen og Jørgen Skram lidelig Forleningstakst og sende Besked derom til Kancelliet, for at Kongen derefter kan udfærdige Forleningsbrevet. — Postscriptum: Da Jørgen Skram af Hensyn til sin Landsdommerbestilling og anden Bestilling, som paahviler ham, har bedt om ikke at faa Lenet paa Regnskab, men paa bestemt Genant og Afgift, skal Christoffer Valckendorff overveje denne Sag, fastsætte en bestemt Genant og Afgift under Hensyntagen til den Besolding, Kongens Dyrvogtere i Lenet skulle have, og sende Kongen Besked. Sj. T. 15, 501 b.

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II, 389 f.

17. April (Kronborg). Til alle Lensmændene[1] i Danmark, der have deres Len paa Regnskab. Da Kongen, der har bragt i Erfaring, at Slotsskriverne paa hans Slotte, Gaarde og Huse lønnes forskelligt, idet de somme Steder have Skriverskæppe og vis Indkomst af Bønderne, somme Steder Penge af Bønderne og somme Steder lønnes paa anden Maade, nu vil have Skrivernes Løn bestemt fastsat i Forhold til enhvers Tjeneste, skulle de, naar de til 1. Maj sende deres Slotsskrivere ind med deres Regnskaber, lade dem medtage Register over den Indkomst, de hidtil have haft, og give Rentemesteren klar Besked derom, saa han kan rette sig derefter. Sj. T. 15, 502.

— Til Johan Suaue, Embedsmand i Soer Kloster, og M. Christian Machabæus, Abbed i Ringsted Kloster. Da Kongen nu har forlenet en af sine Enspændere[2] med Valsøegaard, som Søfren Glad tidligere havde, skulle de med det første begive sig til denne Gaard, besigte Bygningerne og antegne de Mangler, der findes, og hvad de kunne vurderes til. Da det ved en tidligere Besigtelse af Skovene har vist sig, at Skoven i en Vang er meget forhugget, men Søfren Gladz Enke beraaber sig paa, at hun har Lensmandens Sedler for, at det, som er hugget, er hugget til Gaardens Ildebrændsel, til Pæle, som skulde »udslaas« for Dammen og Dæmningen for Gaarden, og til Ildebrændsel paa Roschildgaard og Suenstrup, skulle de ogsaa undersøge disse Sedler og deraf se, hvor meget der derudover er hugget, vurdere hvad ulovlig og for Skoven skadelig Skovhugst der har fundet Sted og give alt beskrevet fra sig under deres Signet. Sj. T. 15, 503 b.

— Til Christoffer Valckendorp. Kongen har tidligere talt med ham om at ville indløse Duholms Kloster fra afdøde Hr. Niels Langis og Fru Abbel Skiels Arvinger og forlene Erich Løcke til Eskier med det; det befales ham nu, naar Erich Løcke besøger ham med dette Brev, at levere denne Pantesummen, 3000[3] Dlr., mod Kvittering og Forpligtelse til at skaffe Kongen Pantebrevene, derefter sætte Klosteret for en rimelig Afgift og sende Besked derom til Kancelliet. Sj. T. 15, 504.

— Til Hr. Niels Langes og Fru Abel Skiels Arvinger. Kongen har leveret Erich Lycke til Eskier 3000 Dlr. til Indløsning af Duholms Kloster, som de have i Pant, og befaler dem at

[1] De opregnes alle med deres Len. [2] Andreas v. der Stuffenberg. [3] Sj. T. har urigtig: 300.

modtage Pengene, udlevere Pantebrevene og overlevere Klosteret med Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og andet til Erich Lycke. J. T. 3, 21 b.

17. April (Kronborg). Befaling til Loduig Munck paa Ørum og Hannibal Gyldenstiern paa Lund Slot om at være til Stede ved Erick Løckes Overtagelse af Duholms Kloster, føre Tilsyn med Overleveringen af Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og andet, besigte Bygningerne i Klosteret og Ladegaarden og give alt beskrevet fra sig. J. T. 3, 22.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — i Anledning af, at Kronens Bønder i Halmstedt Herred efter Anstiftelse af 2 Bønder, Hans i Sponstadt og Gunder i Skynthebye, have samlet sig med Vidje og Brand og under Straf af Boslods Fortabelse og forhandlet om, hvad Oprør de yderligere skulde gøre, samt, da Kongens Raader og gode Mænd vare mødte i Halmstedt for at høre og paadømme deres Klager over Pouel Huitfeldt, Befalingsmand i Halmstedt Herred, ere optraadte meget utilbørligt og uvilligt mod dem, have nægtet at møde i Rette for dem, have slaaet sig sammen for at forsvare deres ovennævnte to Ledere med Magt og med væbnet Haand undslaaet sig Retten, saa Kongens Raader og gode Mænd have maattet frygte for Overlast og tænke paa Midler derimod —, da Straffen er henstillet til ham, giver Afkald paa den højeste Straf, men, for at de, deres Efterkommere og andre alligevel kunne se et advarende Eksempel heri, paalægger alle de jordegne Bønder, der have været med i Oprøret, herefter aarlig at svare Skattehø og Skatteved af deres jordegne Gaarde ligesom Bønderne i Vardbierig og Laugholm Len og i Halland efter den Takst, som Anders Bing paa Vardbierg og Arrildt Huitfeldt paa Laugholm fastsætte, og paabyder, at de Kronbønder, der have været med i Oprøret, skulle have forbrudt deres Gaarde, dog saaledes at de igen maa faa dem for en rimelig Indfæstning, men før de have betalt Lensmanden den, maa de ikke mere befatte sig med deres Gaarde. Vedblive nogle at vise sig modvillige, vil Kongen drage Omsorg for, at deres Straf skal blive til et advarende Eksempel for andre. Sk. R. 1, 486 b.

— Befaling til Anders Bing og Arrild Huitfeld om med det første at begive sig til Halmsted, kalde alle Kronens Bønder i Halmsted Herred for sig, forkynde ovenstaaende Brev for dem, sætte hver jordegen Bonde, der har deltaget i Oprøret, for Hø og Skatteved, lade det indskrive i Jordebogen, give deres Taksation

beskreven fra sig og formane alle til at vise tilbørlig Lydighed, da det ellers vil gaa dem værre. Sk. T. 1, 410.

17. April (Kronborg). Til Pouel Huitfeld. Da de tre oprørske Bønder i Halmsted Herred, Hans i Sponsted, Gunder i Skyntebye og Anders i Draueröd, for nogen Tid siden af Kongens gode Mænd ere dømte i Kongens Naade og Unaade og satte i Fængsel, hvorfra de 2 siden ere brudte ud og den tredje kommen løs mod Borgen, og de nu opholde sig i Skoven, har Kongen for visse Aarsagers Skyld bevilget, at hvis de ville løse deres Hals og Gods, maa han lade tinge med dem og tage efter deres yderste Formue. Da de Herredsmænd, der have deltaget i ovennævnte tre Mænds oprørske Handlinger, ere dømte til at lide den Straf, Kongen vil paalægge dem, har Kongen til Straf og advarende Eksempel bestemt, at de, der have deltaget i Oprøret, skulle, hvis de ere jordegne Bønder, sættes for Skattehø og Skatteved ligesom Bønderne under Vardbierg og Laugholm, og hvis de ere Kron- og Fæstebønder, have deres Gaarde forbrudte og fæste dem paany for 2, 3 eller 4 Par Øksne eller Penge efter Lejligheden. Sk. T. 1, 409 b.

— Til Pouel Huitfeld. Da Arrild Huitfeld har faaet Ordre til at bygge noget paa Laugholm Slot, hvortil han maa hente Tømmeret langvejs fra, og da det vil falde Slottets Tjenere besværligt alene at skaffe Tømmeret ud af Skovene og føre det til Laugholm, skal han efter nærmere Tilsigelse af Arrild Huitfeld give Kronens Bønder i Halmsted Herred Ordre til at møde med Heste og Vogne paa de Steder, Arrild Huitfeld anviser, for at hjælpe til med at føre Tømmeret til Laugholm. Sk. T. 1, 411.

— Forleningsbrev for Chresten Munck til Giessinggaard paa Kronens Herlighed af følgende Kirkegaarde i Jylland, som Palle Jul sidst har haft i Værge: 2 Gaarde og 1 Bol i Snebum[1], 1 Gaard i Nørre Vogensild[2], 1 Gaard og 1 Bol i Skiellerup, 1 Gaard i Suenstrup og 1 Gaard og 1 Bol i Siem[3] i Vogensild Herred, 1 Gaard i Gulef, 1 Gaard og $^1/_2$ Gaard i Skiøde, 1 Gaard i Loptrup, 1 Gaard i Haurum, 1 Bol i Huoslef, 1 Gaard i Sal og 1 Bol i Verlef[4] i Houilbierg Herred, 6 Gaarde i Hald, 5 Gaarde i Linde, 1 Gaard og 1 Bol i Spentrup, 1 Gaard i Jenum, 1 Gaard i Kartrup[5], 1 Gaard og 1 Bol i Faarup, 1 Gaard i Terp, 1 Bol i Thrue og 1 Gaard i Koustedt i Nørre Hald Herred, uden Afgift. J. R. 4, 30 b. Jvfr. 13. Aug.

[1] Snæbum, Onsild H. [2] N. Onsild, samme H. [3] Sem. [4] Vellev. [5] Kastrup.

17. April (Kronborg). Befaling til Albrit Friis, der for nogen Tid siden har faaet Ordre til at bygge en ny Bro ved Slottet [Riberhus], men nu har indberettet, at det, da Broen var tilhuggen og skulde opsættes, har vist sig, at de Stenpiller nede i Vandgangen, hvorpaa Broen skulde stilles, ere forfaldne og bortslaaede af Vand, om at lade Pillerne istandsætte, saa Broen kan stilles derpaa. J. T. 3, 22.

18. April (—). Befaling til Jørgen Skram og Jacob Seefeld om at udføre den tidligere til dem udgaaede, men siden i Bero stillede Ordre om Besigtelse i Anledning af et paatænkt Mageskifte med Jacob Høg og sende Kongen Besked, da denne nu efter Jacob Høgs Anmodning har bevilget, at Godset maa blive besigtet, dog har Kongen forbeholdt sig sin endelige Afgørelse. J. T. 3, 22 b.

— Til M. Hans Laugsen, Biskop i Riber Stift. Kongen har bevilget, at Hr. Niels Villumssen, der [5. Febr.] har faaet Bresten Sogn og Jelling Syssels Provsti, maa faa Permission et Aars Tid for at studere ved et Universitet i Tyskland mod at holde en lærd Person i Sognet, saa intet skal blive forsømt i hans Fraværelse. M. Hans skal lade ham rejse og paase, at der i hans Sted sættes en duelig Person til at varetage Embedet. J. T. 3, 23.

19. April (—). Skøde til Hans Budtze, Bøsseskytte paa Kronneborg, og hans Arvinger paa en Kronens Ejendom og Havejord i Helsingør, syd for de Boder, M. Hans Bygmester havde i Værge, og strækkende sig fra Boderne mod sydøst til Strædet. De skulle opføre god Købstadsbygning med Tegltag derpaa og altid holde den i god Stand. Sj. R. 12, 400 b.

— Til Gert Rantzov og Tolderne i Helsingøer. Da det ved den Undersøgelse af Lygten paa Kulden, som nogle gode Mænd efter Kongens Ordre have foretaget, har vist sig, at den er saa godt som helt ubrugelig, saa den maa bygges fra ny af, og nogle dertil forordnede Mænd have afgivet skriftlig Betænkning om, hvorledes Lygten bekvemmest kan bygges og hvad der vil behøves dertil, skulle de bestille Sten, Kalk, hugne Sten og andet til Byggeriet nødvendigt, slutte Kontrakt enten med den Bygmester, som er hos Thygge Brade, eller med Kongens Bygmester paa Slottet om Arbejdets Udførelse paa egen Bekostning, lade den af dem, som de bedst kunne komme overens med, udføre Arbejdet, betale det af Tolden,

paase, at Arbejdet bliver godt udført og bliver færdigt med det allerførste, og indskrive alle Udgifter i Regnskabet. Sj. T. 15, 504 b.

19. April (Kronborg). Befaling til Arrild Uggerup om at lade den Sten og Kalk, som Gert Randtzov og Tolderne i Helsingøer sende til Helsingborg til Brug ved Opførelsen af Lygten paa Kulden, køre derfra til Kulden. Udt. i Sk T. 1, 412.

— Aabent Brev, hvorved Kongen indtil videre henlægger 200 gl. Dlr. aarlig af Tolden i Helsingøer til Vedligeholdelse af Lygten paa Kulden; Pengene skulle betales til Thyge Brahe til Knudstrup, der saa skal være forpligtet til at holde Lygten vedlige med Lys og Blus, saalænge man kan sejle. Kommer nogen søfarende Mand til Skade formedelst hans Forsømmelse, skal han selv staa til Rette derfor. Sk. R. 1, 489.

— Til Claus Nielssen, Byfoged i Helsingøer. Mette Knud Deins i Helsingøer har berettet, at hendes Husbonde for 2 Aar siden er død, og at der endnu ingen Arvinger ere komne for at gøre Fordring paa den Armod, han har efterladt sig, saa alt nu er tilfaldet Kronen; da han har været i Gæld og kun har efterladt sig et lille Hus, hvori den Kronen tilfaldende Part efter Gældens Betaling kun kan vurderes til 19 Dlr. 2 Sk. 3 Pend., har Kongen skænket hende al den Rettighed, der kan tilfalde Kronen i hendes Husbondes Efterladenskaber. Sj. T. 15, 505.

— Livsbrev for Fru Thale Ulfstandt, Pouel Laxemands Enke, paa Helnekircke Kloster efter afdøde Hr. von Dohnau. Hun skal svare 100 gl. Dlr. i aarlig Afgift. Sk. R. 1, 488 b[1].

— Befaling til Coruitz Viffert om at overlevere Fru Thale Ulfstand Helnekircke Kloster med Bønder, Jordebøger, Breve og det Inventarium, han har modtaget efter afdøde Hr. von Dohna. Udt. i Sk. T. 1, 411 b.

— Befaling til Hans Spegel til Borreby og Lauge Urne til Beltheberg om at være til Stede ved Overleveringen af Helnekircke Kloster til Fru Thalle Ulfstand, paase, hvad Inventarium der overleveres, besigte Bygningerne paa Klosteret og i Ladegaarden og de til Klosteret hørende Skove og give alt beskrevet fra sig under deres Signeter. Sk. T. 1, 411 b.

24. April (Frederiksborg). Til Borgemestre og Raad i Kallundborg. Da de i deres Erklæring paa den af afdøde Jørgen

[1] F. R. 1, 408 er indført et Skødebrev, dat. 19. April 1585, Helsingør, fra Fru Thale Ulfstand til Kronen paa hendes Gaard Stenolt i Verninge Sogn i Otthense Herred.

Skrædders Arvinger fremførte Klage over, at de ville tilholde sig den 10. Pending af den Arv, som er tilfalden Arvingerne efter denne, have tilkendegivet, at Byens af tidligere Konger givne og af Kongen selv stadfæstede Privilegier formelde, at der af Arv, som falder i Byen til udlændiske, som ikke bo eller ere fødte her i Riget, skal svares 3 Mk. til Kongen og den 10. Pending til Byen, befales det dem med Hensyn til denne Arv aldeles at rette sig efter Byens Privilegier og Stadsret. Orig. i Provinsark. i Kbhvn.

25. April (Frederiksborg). Befaling til Albret Fris om til Brug ved Udspisningen paa Frederichsborg Slot i det næste Aar med det første at sende 60,000 Flyndere, 60,000 Hvillinger, 150 Vorder Kabliav, 50 Snese Rokker, 6 Tdr. Sund og Mave og 4 Læster saltede Hvillinger med Skib til Sundby Færge og indskrive Udgiften i sit Regnskab. J. T. 3, 23 b.

26. April (—). Til Fru Birgitte Peder Bildis. Da Borgemestre og Raad i Kiøge have klaget over, at hun har forbudt dem den Græsgang syd for Kiøge, som de i langsommelig Tid have haft og ikke uden Undergang for Byen kunne miste, anmoder Kongen hende om for hans Skyld at lade dem beholde Græsgangen, da dette jo ikke kan volde hende synderligt Afbræk, saa der ikke af den Sag skal opstaa anden Vidtløftighed. Sj. T. 15, 505.

— Til Johan Urne og Peder Brahe. Da der behøves Tømmer til Skibsbygningen og til Lader til Skytset, har Kongen, for hurtigere at kunne faa det og for at faa noget, der dur, sendt sin Tømmermand Hans Bagge over for at udse og hugge det paa den ham medgivne Seddel opførte Tømmer. Det befales dem, naar Hans Bagge kommer til dem, at anvise ham, hvor i deres Len han kan lade Tømmeret hugge, skaffe ham Hjælp til Hugningen og siden lade det huggede Tømmer føre ned til Ladestederne. En Befaling til Bønderne om at hjælpe til med at hugge og nedføre Tømmeret sendes dem til Forkyndelse. De skulle sørge for, at Tømmeret kan ligge rede saa snart som muligt, og skaffe Tømmermanden Underholdning med Mad og Øl, saalænge han opholder sig i deres Len. Sk. T. 1, 412 b.

— Befaling til alle Kron-, Kloster-, Kirke- og Præstetjenere i Søluitzborg og Løckov Len om efter nærmere Tilsigelse at hugge ovennævnte Tømmer og med det allerførste føre det ned til Ladestederne. Sk. T. 1, 412 b.

— Forleningsbrev for Jørgen Skram, Embedsmand paa

Drotningborg, paa Sønderliung Herred med Stiftets Gods og Herligheden af Kirkegodset smstds., uden Afgift. J. R. 4, 31 b.

26. April (Frederiksborg). Forleningsbrev for Erich Løcke til Eskier paa Duholms Kloster efter afdøde Fru Abbel Skiel. Han skal fra 1. Maj at regne svare 900 gl. Dlr. i Afgift af Klosterets visse Rente og Avl, underholde indtil videre det sædvanlige Antal syge og fattige i Klosteret, tjene Riget med 4 geruste Heste, ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han eller hans Folk rejse i Kongens Ærinde her i Riget, og gøre Regnskab for al uvis Rente, hvoraf han selv maa beholde Tredjedelen, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Han skal holde Kongen og Følge med fyrstelig Underholdning og Foder og Maal til deres Heste én Nats Tid, naar Kongens Vej falder dér forbi, holde Klosteret i Stand paa egen Bekostning og kun indskrive Udgifter dertil i Regnskabet, naar Kongen giver ham særlig Befaling til at bygge noget nyt. J. R. 4, 32.

27. April (—). Forleningsbrev for Anders Smed i Randers paa en Kronens Humlehave øst for Stalden ved Drotningborg Slot, uden Afgift. J. R. 4, 33 b.

28. April (—). Skøde til Jacob Gregerssen, kaldet Meckelborg, Kongens Drabant, og hans Arvinger paa den af Gerthrud Jørgensdatter tidligere beboede Krongaard i Helsingøer paa Sanden mellem Knud Plougs Hus og M. Christens Hus. De skulle sætte god Købstadsbygning med Tegltag derpaa og altid holde den i god Stand. Sj. R. 12, 401 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorpf om at betale Hr. Guldbrand Thorlackssen, Superintendent i Holle Stift paa Island, der har ladet Bibelen udgaa paa Tryk, 200 gl. Dlr., som Kongen har skænket ham. Sj. T. 15, 505 b.

— Til samme. Hoslagt sendes ham en Fortegnelse over nogle Jægere og Jægerdrenge, der dels ikke havde nogen bestemt Løn, da Kongen sendte ham den sidste Fortegnelse, dels ere antagne siden, med Ordre til at indtegne dem paa Registret ved Kongens andre Jagttjenere for den i den sendte Fortegnelse opførte Løn og Klædning og herefter aarlig betale dem. Sj. T. 15, 505 b.

— Befaling til Eyller Grubbe om saa snart som muligt at lade bygge et bekvemt Hus paa Landsbyen, hvor det belejligst kan ske, til hver af de to Enspændere, der skulle have Tilsyn med Kongens Vildtbane i Vordingborg Len, saa de kunne være nær

ved Haanden og bedre føre Opsigt med alt. Da der er Brug for Tømmer til Vordingborg Slots Bygning, skal han paa Kongens Vegne fragte et Skib til at løbe til Gotland efter Tømmer. Han skal for Kongens Regning lade den største Grav udenfor Vordingborg Slot gøre færdig og lade lave en Vandvinde ved Slottet. Sj. T. 15, 506.

28. April (Frederiksborg). Forleningsbrev for Giert Seiger paa 2 Falkelejer i Nørrehalland, det ene i Marrup[1] Sogn, det andet i Galtebeck Sogn, hvilke hans Fader Hans Jostsen sidst har haft i Værge. Han skal svare sædvanlig Afgift af dem, tilbyde Kongen alle de Falke, han fanger, førend han drager ud med dem, og sælge Kongen dem, han vil have, til en rimelig Pris. Falkeunger maa ikke udtages af Reden. Sk. R. 1, 489 b.

— Livsbrev for Niels Michelssen i Vormstrupgaard[2], der har tilskødet Kronen sin jordegne Bondegaard i Velløf, paa Vormstrupgaard. Han skal svare sædvanlig Landgilde og Tynge deraf, holde Gaarden i Stand og være Lensmanden paa Drotningborg lydig. Han maa have frit Fiskeri i den til Gaarden liggende Sø og uden Afgift bruge den fra Arilds Tid til Gaarden liggende lille Aalegaard af samme Sø, dog maa han kun bruge Fiskene til eget Behov og ikke sælge dem; endvidere skal han besætte Dammene og Fiskeparkerne ved Gaarden med forskellige Slags Fisk fra Søen, saa Kongen altid kan have ferske Fisk rede, naar han kommer did. Naar der er Olden, skal han have Olden til sine egne hjemmefødte Svin i Gaardens Skove for en rimelig Oldengæld. J. R. 4, 33 b.

— Forleningsbrev for Jørgen Skram, Landsdommer i Nørrejylland, paa Hald Slot og Len og Medelsom Herred efter Niels Skram. Han skal aarlig, til Paaske og Mikkelsdag, svare 300 gl. Dlr. i Afgift af den visse Rente af Hald Len og gøre Regnskab for den uvisse, hvoraf han selv maa beholde Halvparten; endvidere maa han selv beholde al Avlen til Slottet og Ladegaarden og Halvparten af den visse og uvisse Indkomst af Medelsom Herred. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han rejser i dennes Ærinde inden Riget. Han skal underholde Kongen selv og dennes Heste 2 Nætter, naar Kongens Vej falder der forbi. Han skal have den gejst-

[1] Morup, Favraas H. [2] Ormstrup, Hovlbjærg H.

lige Jurisdiktion i Befaling og gøre Regnskab for al Indtægten deraf, som skal tilfalde Kongen alene. Han maa oppebære alt Sund- og Brokorn i Lenet mod at holde Færger og Broer i Stand. Han skal holde Slottet og Ladegaarden i Stand, men skal der bygges noget særligt derpaa, vil Kongen selv give Ordrer derom og bekoste det. J. R. 4, 34 b.

28. April (Frederiksborg). Befaling til Niels Skram om til førstkommende 1. Maj at overlevere Jørgen Skram, Landsdommer i Nørrejylland, Hald Len og Medelsom Herred med Inventarium, Jordebøger, Breve og Registre. J. T. 3, 24.

— Lignende Befaling til Jørgen Skram om at overlevere Niels Skram Drotningborg Len. Udt. i J. T. 3, 24. Jvfr. 1. Maj.

— Befaling til Jacob Høg og Erick Løcke til Eskier om at være til Stede ved Jørgen Skrams Overtagelse af Hald Slot, føre Tilsyn med Overleveringen af Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og andet, besigte Bygningerne paa Slottet og i Ladegaarden og Lenets Skove og give Jørgen Skram alt beskrevet. J. T. 3, 24.

— Tilladelse for Jørgen Skram, der har berettet, at Hald Slot, som han nu skal overtage, er meget bygfaldent, saa det vil være ham besværligt at holde det ved Magt, medmindre det bliver sat noget i Stand, til nu at anvende 200 Dlr. af Afgiften paa dets Istandsættelse. J. T. 3, 24 b.

— Til Jørgen Skram. Da han har ladet lave ny Bund i den Pram, der bruges ved Drotningborg Slot, hvormed der ikke uden Skade for Kongen kunde ventes længere, og ladet lave ny Aalekiste ved Hald Sø i Drotningborg Len, for hvilke Udgifter han har ønsket en kgl. Ordre til at lægge ved sit Regnskab, meddeles der ham herved Ordre til at indskrive Udgiften i sit Regnskab. J. T. 3, 25.

29. April (—). Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at de 400 gl. Dlr., som Anduorskouf, Sorø og Ringsted Klostre i Henhold til Fundatsen om de 100 Studenters Underhold i Kiøpnehaufn aarlig skulle udrede til 4 Personers Underhold udenlands, ofte ikke udredes i rette Tid, fordi der undertiden sker Forandring med Lensmænd og de nye ikke vide noget herom - en Gang for alle paabyder de nuværende og tilkommende Lensmænd paa ovennævnte 3 Steder aarlig og i rette Tid at udrede de 400 Dlr., Anduorskouf Slot 150 Dlr., Sorø Kloster

150 Dlr. og Ringsted Kloster 100 Dlr., og indskrive dem i deres Regnskab. Sj. R. 12, 402.

29. April (Frederiksborg). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen har bestemt at sende den engelske Kaptejn Hendrich til England med en Skrivelse for at skaffe nogle Hunde, skal han med det første lade et dertil brugeligt Skib udruste, give Kaptejnen Ordre til at gøre sig rede til Rejsen og, naar Skibet er færdigt, sende ham til Kongen for at faa sin endelige Instruks. Sj. T. 15, 506 b.

— Forleningsbrev for Las Grøn paa Afgiften af Kronens Korntiende af Stafning Sogn, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 36.

— Forleningsbrev for Hr. Chresten Jesperssen, Præst paa Sønderhod i Riberhus Len, paa Kronens Korntiende af Theerborg[1] Sogn, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 36[2].

— Aabent Brev, hvorved det — da Kongen har bragt i Erfaring, at der paa Island finder megen Uskikkelighed Sted med Horeri og anden Blodskam, saa at det undertiden sker, at en beligger 2 Søstre og andre deres nære Slægt, og at saadanne grove Synder og Laster undertiden eftergives for Penge og Straf paa Gods, undertiden for Gunst og Venskabs Skyld overses og ikke straffes tilbørligt, hvilket kan medføre megen Guds Hævn og Straf — paalægges Kongens Embedsmænd, Sysselmænd og Fogder paa Island herefter ikke at tage Penge for saadanne Forseelser, men lade dem straffe efter Loven til advarende Eksempel for andre, saafremt de ikke selv ville straffes og afsættes fra deres Embede. N. R. 1, 491[3].

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at man paa Island nærer Betænkelighed ved at lade Folk, som ere beslægtede i 3. eller 4. Led, komme i Ægteskab sammen, skønt det hverken strider mod Guds Lov eller mod Ordinansen — tilkendegiver som sin Vilje, at dette skal være tilladt paa

[1] Tjæreborg, Skads H. [2] Derefter er indført et Brev, dat. 29. April 1585, Frederiksborg, hvorved Jørgen Fris til Vaskergaard lover ikke at ville fortrænge Peder Munck eller hans Hustru af Thorstensgaard i Lemtorp i Nørrejylland, som han har faaet Løfte om at faa til Mageskifte af Kronen, og som Peder Muncks Hustru har nogen Forskrivning paa, saalænge sidstnævnte lever, men lade dem beholde den paa de samme Betingelser som nu, og ikke at ville forlange Ægt og Arbejde af dem, alt under Fortabelse af Gaarden. Efter Peder Muncks Hustrus Død skal Jørgen Fris besidde Gaarden ligesaa frit som sit Arvegods. [3] Tr.: F. Johannæus, Hist. eccl. Isl. III. 26 f. Ketilson, Forordn. t. Island II. 106 f. Stephensen og Sigurdsson, Lovsaml. f. Island I. 111 f.

Island saa vel som i Kongens andre Riger og Lande, derimod maa Ægteskab mellem nærmere beslægtede ikke finde Sted. N. R. 1, 491 b[1].

29. April (Frederiksborg). Aabent Brev, at Gisle Gunderssen fra Island, der en Tid har studeret ved Universitetet i Kiøpnehafn og udenlands og har faaet en Anbefaling og Vidnesbyrd om sit Levnet og sin Lærdom af Dr. Pouel Matzen, Superintendent i Sjællands Stift, og andre lærde Mænd, i Tilfælde af, at han overlever Hr. Eyner Morthenssen, Præst paa Aulduhrig i Stadersted Sogn i Skalholt Stift, maa faa dennes Sogn med Præstegaard og al Præsterente, dog skal han lovlig og kristelig ordineres af Superintendenten i Skalholt Stift. N. R. 1, 492.

— Til Hr. Gisle Jonssen, Superintendent i Skalholt Stift, og Hr. Guldbrand Thorlachsen, Superintendent i Holle Stift. Da der finder megen Uskikkelighed Sted paa Island med de Salmer, som synges i Kirkerne, idet de ere oversatte forskelligt paa Islandsk, saa at, naar en kommer hen i en anden Kirke, kan han ikke synge med, skulle de med det første mødes, overveje Sagen og fastsætte en bestemt Version, særlig paa de Salmer, som synges i Kirkerne, saa alle kunne rette sig derefter. N. T. 1, 315[2].

30. April (—). Kvittans til Mogens Gye til Bremmersuold paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Korsør Len fra 1. Maj 1581 til 1. Maj 1584, for Stiftets Indkomst, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter og for det modtagne og til Frandtz Randtzov overleverede Inventarium. Hvad han blev skyldig har han nu betalt Rentemester Christoffer Valckendorff. Sj. R. 12, 403.

— Aabent Brev, at Borupgaard i Karlebo Sogn, der, som Kongen selv har sét, ligger meget nærmere og belejligere for Frederichsborg Slot end for Kroneborg Slot, hvorunder den hidtil har hørt, herefter skal ligge under Frederichsborg Slot. Sj. R. 12, 403 b.

1. Maj (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen, der tidligere har skrevet til ham om at tænke paa at sende det til Kongens Sønners Bord og Underholdning nødvendige hid, har nu ladet gøre et Overslag over, hvor meget der omtrent

[1] Tr.: F. Johannæus, Hist. eccl. Isl. III. 27 f. Ketilson, Forordn. t. Island II. 107 f.
[2] Tr.: F. Johannæus, Hist. eccl. Isl. III. 26. Ketilson, Forordn. t. Island II. 104 f.

vil medgaa dertil i ét Aar; dette Overslag sendes ham med Ordre til efterhaanden at sende det der opførte hid. Da Kongen formedelst den i Helsingøer begyndte Sygdom har kaldt sine Sønner fra Kroneborg til Frederichsborg, skal Christoffer Valckendorff med det første sende noget hid, for at der ikke skal blive Mangel. Sj. T. 15, 506 b.

1. Maj (Frederiksborg). Befaling til Gert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg, om paa Kongens Vegne at give denne Brevviser, Hans Lauritzen, der i sin Armod har anmodet Kongen om Hjælp, 1 Pd. Byg af Loftet og groft Engelsk til en Kjortel. Orig.

— Aabent Brev, hvorved Kongen lover inden Aar og Dag at ville betale Holger Ulfstandt Jenssissøn til Skabersø, Sekretær, 5330 gl. Dlr. 14 Sk. og 165½ ny Dlr. 1 Ort, for hvilken Sum afdøde Gregers Holgerssen til Vosborigs Arvinger endnu have Skifuehus i Pant; Arvingerne have nu frit overdraget Kronen Skifuehus, mod at Kongen paatager sig at betale Holger Ulfstandt ovennævnte Sum i den Gæld, som de skylde denne, men for hvad de derudover skylde ham, maa de selv stille ham tilfreds. Sk. R. 1, 491 b[1].

— Kvittans til Niels Skram, der nu har gjort Regnskab for 2 Aars Indtægt af Sekretær Holger Ulfstands Gods i Nørrejylland, som han paa Kongens Vegne har haft i Værge, og indbetalt 395 Dlr. J. R. 4, 41.

— Tilladelse for Hans Lange til Breninge til at indløse Lundenes Slot og Len fra afdøde Hr. Niels Langes og Fru Abbel Skeels Arvinger, hvem det befales at modtage Pantesummen af ham og overlevere ham Lenet. Han skal sende Kongen alle Pantebrevene. J. R. 4, 37 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen lover Hans Lange, der har faaet Tilladelse til at indløse Lundenes Slot og Len fra sine Medarvinger for 20,000 gl. Dlr., at ville betale ham og hans Medarvinger de 3511 Dlr., som Pantesummen er højere end de 20,000 Dlr., til Snapstinget eller førstkommende Omslag i det seneste. J. R. 4, 38[2].

---

[1] Foran er indført 2 af Holger Ulfstand udgivne Breve af 1. Maj: det ene, hvorved han kvitterer Kongen for dennes Værgemaal for ham og erklærer, at Kongen intet bliver ham skyldig, det andet, hvorved han kvitterer Gregers Holgersens Arvinger for ovennævnte 5330 gl. Dlr. 14 Sk. og 165½ ny Dlr. 1 Ort. [2] Derefter følger et Brev, dat. 1. Maj.

1. Maj (Frederiksborg). Følgebrev for Hans Lange til Breninge til 1 Bonde i Bierrum i Gudom Sogn, 1 Bonde i Hie[1] Sogn, 3 Bønder i Sønderbye, 1 i Nørgaard, 1 i Oduig[2], 1 i Douildmosse[3] og 6 i Vorbasse, som Fru Magdalenne Munck, Josua van Qualens Enke, hidtil har haft i Værge. Udt. i J. R. 4, 39 b.

— Forleningsbrev for Niels Skram til Urup paa Drotningborg Slot og Len efter Jørgen Skram. Han skal i aarlig Genant have 500 Dlr., 8 Læster Rug à 30 Tdr., 10 Læster Byg à 36 Tdr., 8 Læster Havre à 60 Tdr., 12 Tdr. Smør, 18 Køer, 150 Brændsvin, 150 Faar og Lam, 100 Gæs, 200 Høns, 18½ Vol Æg, 3 Tdr. Salt, 2 Laks, 2 Ørreder, 60 Helt, alt det Lysegarn, Kul, Ved, Humlestager, Bark og Tag, som efter Jordebogen skal svares, med Undtagelse af de Humlestager og det Lysegarn, som behøves til Bellerup Ladegaard, samt Tredjeparten af Sagefald, Stedsmaal og Oldengæld; han skal heraf afholde alle Udgifter paa Slottet og tjene Riget med 8 geruste Heste. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Befaling og gøre Regnskab for Indtægten deraf. Da Kongen undertiden personlig vil holde Hoflejr paa Drotningborg, forbeholder han sig den ene Ladegaard med al Avl og Affødning, ligeledes Mølleskylden, Laksefiskeriet ved Slottet og alle Fiskegaarde i Lenet, medens Niels Skram skal have al Avlen til den anden Ladegaard, Torup, for en aarlig Afgift af 100 Dlr. Han maa kun i 6 Maaneder om Sommeren holde Pramkarle til Slottets og Ladegaardens Behov paa Kongens Bekostning. Han skal holde Slottet i Stand paa sin Bekostning, men skal der bygges noget nyt, vil Kongen bekoste det. J. R. 4, 40.

— Befaling til Jørgen Skram om at overlevere Drotningborg Slot og Len med Inventarium, Jordebøger, Registre, Breve og andet til Niels Skram. J. T. 3, 25 b. Jvfr. 28. April.

— Befaling til Jacob Seefeld og Chresten Skeel om at være til Stede ved Niels Skrams Overtagelse af Drotningborg Len, føre Tilsyn med Overleveringen af Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og andet, besigte Bygningerne paa Slottet, Ladegaarden og Kongens Jagthus i Lenet og de til Slottet hørende Skove og give Niels Skram alt beskrevet. J. T. 3, 27.

— Lignende Befaling til Tyge Krusse, Loduig Munck og Mo-

hvorved Hans Lange forpligter sig til at indfri og med det første sende Kongen alle Pantebrevene paa Lundenes Slot og Len. [1] Hee, Hind H. [2] Ødvig, Hammerum H. [3] Debelmose, Bølling H.

gens Juel Pallessøn om at være til Stede ved Hans Langes Overtagelse af Lundenes Len. Udt. i J. T. 3, 27 b.

1. Maj (Frederiksborg). Til Niels Skram. Da de Byggearbejder, som Jørgen Skram har faaet Ordre til at lade udføre paa Drotningborg og forskellige Steder i Lenet, endnu ikke ere færdige, skal Niels Skram med det første lade dem udføre, nemlig istandsætte Hvælvingen i Slotskirken, der endnu er bygfældig og skal have givet sig fra hinanden, lade et nyt Vandhjul lave, lade Slottets Grave fore med Bul og Pæle eller paa den bedst mulige Maade, lade det store Hus paa Østrup tække og forsyne med Loft, lade opmure 2 Skorstene paa Østergaard, lade den nylig rejste Stald mure, tække og forsyne med Loft, købe Bly og Kobber og lade Taarnet paa Kirken tække, hvilket endnu ikke er sket, og indskrive al Udgiften i Regnskabet. J. T. 3, 26.

— Til samme. Da han har foreslaaet at sælge et Stykke øde Jord i Viborg op til den Plads, hvorpaa Palladset stod, hvilken Jord er bleven tilovers af en Gaards Ejendom, som Kongen købte og lod udlægge til Pladsen, og har givet Morten Huas Løfte om at faa den, befales det ham at sælge den til denne og føre Salgssummen til Indtægt. J. T. 3, 26 b.

— Til Mandrup Parsberg. Da der ikke i de ved Aarhusgaard liggende Skove kan hugges den til Gaardens Brug nødvendige Ildebrændsel, uden at Skovene blive forhuggede, skal han i Aarhus fragte Skuder til aarlig at hente Ved i Gaardens Skove i Felballe Birk og indskrive Fragten i sit Regnskab. J. T. 3, 25 b.

— Til samme. Da han i Henhold til de derom udgaaede kgl. aabne Breve har givet Borgerne i Aarhus Ordre til inden sidste 1. Maj at afbryde alle de Halmtage, der fandtes i Byen, men det alligevel ikke er skét, befales det ham med det første at lade alle Halmtage afbryde og give Borgemestrene og Byfogden Ordre til at paase, at herefter ingen tække deres Huse med Langhalm, og straffe dem, der gøre det. J. T. 3, 26 b.

2. Maj (—). Bestalling for Hertuig Brun, der har tilsagt Kongen sin tro Tjeneste til Lands og til Vands, paa Orlogsskibene og hvor Kongen ellers behøver hans Tjeneste, med en aarlig Løn af 150 Dlr. og sædvanlig Hofklædning til sig selvanden. Sj. R. 12, 404.

— Befaling til Tolderne i Helsingør om af Tolden at betale to Borgere i Helsingør, Henrich Henrichssen og Gert thor

Herkels, af hvem Hans Stralendorpf, Kongens Skænk, til Kongens Behov har faaet henholdsvis 30 Skpr. Hvede til 14 Sk. lybsk pr. Skæppe og $^1/_2$ Pd. Hvede. Sj. T. 15, 507.

2. Maj (Frederiksborg). Befaling til de samme om at betale Salpetersyder Frederich Berinckhaussen, der har leveret 2 Tdr. Krudt og 1 Td. Salpeter paa Kroneborg, den ham i hans Bestalling lovede Pris for Krudtet og den sædvanlige Pris, 14 Dlr., for Salpeteret; hvis han ikke vil nøjes med denne Pris for Salpeteret, skulle de lade ham selv beholde det. Sj. T. 15, 507 b.

— Stadfæstelse for Hr. Rasmus Søfrenssen, Sognepræst i Asmindstrup og Grandløsse Sogne i Sjælland, paa et aabent beseglet Pergamentsbrev, dat. Odense, Knud Konges Dag [10. Juli] 1527, hvorved Hans Bang af Bogense, Vikar til Apostolorum Alters Vikarie i St. Knudtz Domkirke i Otthense, med Samtykke af Hans Fris og Oluf Kammersvend, Borgemestre i Otthense, bortlejer til Hr. Rasmus's Forældre, Seueren Sværdfeger, Borger i Otthense, og hans Hustru, og deres Arvinger den Gaard i Nedergade, tilhørende Vikariet, som de nu bebo, dog saaledes at der aarlig, saalænge Seueren Sværdfeger og Hustru leve, skal svares en Afgift til Vikariets Indehaver af 4 Mk. danske, de 2 til 14 Dage efter Paaske og de andre 2 til 14 Dage efter Mikkelsdag, og efter deres Død af 5 Mk. med $2^1/_2$ Mk. til Paaske og $2^1/_2$ Mk. til Mikkelsdag under en Bøde af 4 Sk., hver Gang Lejen ikke erlægges i rette Tid. De skulle selv holde Gaarden i Stand, og det tillades dem, for at de villigere skulle opbygge Gaarden, at sælge de Bygninger, de have opført, hvis de skulde blive nødte til det, dog skulle de først tilbyde Vikariets Indehaver dem. F. R. 1, 405.

— Befaling til Lauritz Brockenhus til Brangstrup og Thønne Bryske til Langsøe om at være til Stede ved Axel Brahes Overtagelse af Otthensegaard, føre Tilsyn med det Inventarium, han modtager, og besigte Bygningerne paa Gaarden og i Ladegaarden og de til Lenet hørende Skove. Udt. i F. T. 1, 389 b.

5. Maj (—). Til Danmarks Riges Raad. Da Striden mellem Kongen og Kongen af Polen angaaende det kurlandske Stift nu er bleven bilagt ved Markgreven af Ansbach, Hertug i Preussens Mægling og der er oprettet en Kontrakt herom, som skal beségles af begge Rigers Raad foruden af begge Konger og Markgreven, anmodes de om at besegle medfølgende Kontrakt, som skal leveres Kongen af Polen. Sj. T. 15, 507 b.

5. Maj (Frederiksborg). Til Giert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg. Kongen har eftergivet Jep Hanssen paa Gildeleye dette Aars Landgilde formedelst hans Skrøbelighed og Fattigdom. Orig.

6. Maj (—). Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at mange bygge og bosætte sig i Hillerød, Ølskiøpping og andensteds ved Frederichsborg Slot eller bo til Huse hos allerede bosatte Folk uden at give nogensomhelst Besked eller erhverve Tilladelse dertil af Lensmanden og uden at ville erkende sig forpligtede til at gøre Kronen nogen Tjeneste, skønt de bruge Kronens Ejendom med Græsgang, Ildebrændsel og andet — paabyder, at alle, som bo eller herefter komme til at bo i Hillerød, Ølskiøpping eller andensteds ved Frederichsborg Slot uden at være i Kongens eller Slottets Tjeneste eller have Kongens Forskrivning paa de Huse, de besidde, skulle svare en af Lensmanden fastsat rimelig Afgift og Bekjendelse af deres Huse og Ejendom og, saa ofte de tilsiges, sende en »færdig« Hjælp til at hjælpe med til at gøre Borggaarden paa Slottet ren og ryddelig. Undladelser heraf ville blive straffede. Vil nogen herefter bosætte sig ved Slottet, skal han erhverve Lensmandens Tilladelse dertil. Ingen maa tage nogen i Huset til sig uden at give Lensmanden Besked om, hvorfra de ere, og hvorledes deres Vilkaar er, og erhverve hans Tilladelse til at tage dem i Huset; undlader nogen dette, skal han med sine Husfolk udsættes af Huset. Alle i Hillerød og Ølskiøpping bosatte, som ikke ere i Kongens eller Slottets Tjeneste, skulle søge enten Herluf eller Thierebye Sognekirke, hvilken der er dem belejligst, men maa ikke søge Slotskirken. Sj. R. 12, 404 b[1].

8. Maj (Kbhvn.). Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingør om af Tolden straks at betale Thommes Thennickers Fuldmægtig 700 Dlr. paa Regnskab for Klæde, som han skal skaffe Kongen. Sj. T. 15, 508.

— Til de samme. Hoslagt sendes dem Kopi af en Skrivelse fra Elisabeth, Dronning i England og Irland, hvori hun beretter, at hun for 4 Aar siden har sendt 2 af sine Skibe gennem Sundet til Naruen og har haft Kongens Pasbreve paa toldfri Passage til dem, men ikke desto mindre ere de blevne opholdte af Tolderne, og siden ere de, da de efter Erlæggelsen af den sædvan-

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 392 ff. Underholdende Læsning. Følgeblad til Dagblad f. Frederiksborg Amt 1868 Nr. 14—15.

lige Told have fortsat Rejsen, blevne opbragte af svenske Udliggere; da hun nu har sendt denne Brevviser med et Skib til Sverrig for at hente den af Kongen af Sverrig lovede Restitution, har hun anmodet om fri Passage for dette Skib. Det befales dem derfor at lade dette Skib med deri værende Gods passere toldfrit baade paa Hen- og Hjemrejsen. Endvidere skulle de med det første erklære sig om, hvorledes det forholder sig med de af Dronningen fremførte Klager over Behandlingen af de 2 Skibe. Sj. T. 15, 508.

9. Maj (Kbhvn.). Til Christoffer Valckendorff. Da der i det Regnskab, som Hans Rantzov, Embedsmand paa Rendesborg, nu skal aflægge for de 4 sidste Aar, skal findes nogle uformodede Mangler, idet han ikke har indført Smaaredsel, som Smør, Lam, Gæs, Høns eller andet saadant, i Regnskabet, ej heller indleveret noget vist Register over denne Indtægt, endsige over Udgiften deraf, men Hans Rantzov har undskyldt sig med, at han ikke har ført denne Indtægt til Regnskab i Kongens Farbroder, Hertug Johans Tid og ikke har vidst, at han nu skulde gøre Regnskab derfor, har Kongen for denne Gang taget hans Regnskab for godt og befaler Christoffer Valckendorff at gennemgaa det og, hvis ellers alt andet er i Orden, give Kvittans derfor. Christoffer Valckendorff skal derefter give ham bestemt Instruks om, hvorledes han herefter skal forholde sig med Regnskabet, og sørge for, at han faar den og Kvittansen saa snart som muligt, saa han igen kan komme tilbage til Lenet. Sj. T. 15, 508 b.

10. Maj (—). Ekspektancebrev for Lauritz Anderssen, Dr. Anderssis Søn, paa det første ledige Vikarie i Roskille Domkirke. Udt. i Sj. R. 12, 405 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om at betale Fru Anne Bild, Hans Skinckels Enke, de 50 Dlr., som hun i sidste Fejde har laant Kronen og nu har anmodet om at faa tilbagebetalt, og tage Kongens Gældsbrev til sig. Sj. T. 15, 509.

— Til Lauge Beck. Da Kongen har bestemt til 25. Juli at sende ham, Hendrich Brahe, Embedsmand paa Hammershus, og Arrild Huitfeld, Embedsmand paa Laugholm, til Gotland for at høre Sager og Klagemaal og hjælpe enhver til Ret, skal han møde hos Kongen 3 Uger i Forvejen for at modtage Instruks og al Besked og derefter straks begive sig til Gotland. Sj. T. 15, 509 b.

— Til Gert Rantzov. Kongen, der tidligere har tilladt ham at rejse til hans Fader i hans egne Anliggender, dog paa den

Betingelse, at han skulde være tilbage hos Kongen inden St. Hans Dag, erindrer ham endnu en Gang herom og beder ham endelig begive sig tilbage 8 Dage før St. Hans Dag. Sj. T. 15, 509 b.

10. Maj (Kbhvn.). Til alle Kirkeværger og andre, der oppebære Kirkernes Indkomst paa Laaland og Falster. Da en stor Del af den Hjælp, som Landskirkerne i Henhold til Kongens Befaling skulde yde af deres Indkomst i 1584 til Byggeriet paa St. Knudtz Klosters Kirke i Otthense, endnu ikke er betalt, hvilket medfører stor Forsinkelse af Byggeriet, befales det dem inden 8 Dage efter dette Brevs Forkyndelse for dem at indsende Restancerne til Skriverstuen paa Otthensegaard, da Erick Løcke, der skulde oppebære Hjælpen, nu kommer af med Lenet, og samtidig indsende Registre over alle Kirkernes Indkomst, for at man deraf kan se, hvor meget enhver skal udrede De, der vise sig forsømmelige, ville komme til at staa til Rette. F. R. 1, 581[1]. K.

— Til Otte Emmichssen. Hans Hustrus[2] Søstre have berettet, at der efter deres afdøde Moder er tilfalden dem nogle Klæder og andet Løsøre, som er sat i Forvaring og endnu er uskiftet. Da de frygte for, at disse Ting i den lange Tid for en stor Del skulle blive fordærvede, have de anmodet Kongen om en Forskrift til ham om ikke alene at bevilge Skifte af dette Løsøre mellem dem, men ogsaa befordre Skiftet. Da Kongen ikke kan finde denne Begæring ubillig, anmodes han om med det første at beramme Tid og Sted til Skiftet, saa hver kan faa sin Part til fri Benyttelse. F. T. 1, 390.

— Til Absolon Giøe. Ovenstaaende Skrivelse sendes ham med Ordre til at begive sig til Otte Emmichssen eller kalde ham til sig, levere ham Brevet, forhandle med ham om at lade Skiftet foregaa og siden meddele Kongen, hvad Svar han giver. F. T. 1, 390 b.

— Befaling til Axel Brahe om at indsætte Sivord Perssen, Raadmand, til Borgemester i Otthense i Stedet for afdøde Christen Friis og paa Kongens Vegne tage ham i Ed. F. T. 1, 391.

— Til Abbedissen i Mariebo Kloster. Da Jomfru N. Gyntherberg gennem nogle af sine Venner har meddelt Kongen, at hun formedelst Svagelighed og anden Lejlighed ønsker at give sig ind i Mariebo Kloster, hvis Abbedissen tillader det, og har anmodet

[1] Tr.: Aktst. til Oplysn. af Danmarks indre Hist. II. 64 [2] Dorthe Wulfsdatter Pogwisch.

Kongen om en Forskrift til Abbedissen, beder Kongen hende om at optage Jomfru N. Gyntherberg som Søster i Klosteret, hvis der er Plads nu, og ellers saa snart som muligt. F. T. 1, 454.

10. Maj (Kbhvn.). Aabent Brev, hvorved det paalægges alle Kongens Fogder, Embedsmænd, Herredsfogder og andre at være Hendrich Belous Fuldmægtige behjælpelige med at indkræve de store Restancer, denne paa Kongens Vegne endnu har til gode i Koldinghus Len og de Herreder, Øster, Malt, Nørre og Nørrevangs Herreder, som tidligere hørte derunder, og, hvis nogle efter Tiltale og lovlige Dele vægre sig ved at udrede Restancerne, saa snart som muligt skaffe dem Udvurdering i deres Bo, saa Hendrich Belou kan komme til at gøre sit Regnskab klart. J. T. 3, 27 b.

— Til Claus Glambeck, Erich Lunge og Erich Lange. Da Kield Brockenhus til Leerbeck har bevilget Kronen 2½ Gaard og 4 Bol i Vorgaard By og 3 øde Jorder og Enge paa Byens Mark, hvoraf der svares særlig Skyld, 1 Gaard i Bierthe, 1 Gaard i Aitrup[1], 3 Gaarde i Skartued og hans Part i Thørning[2] Mølle i Thystrup Herred i Sønderjylland, 1 Gaard i Støfuring og 2 Gaarde i Velby[3] i Drotningborg Len, 1 Gaard i Allerløf og Gaarden Grønfeld i Sønder Herred i Kalløe Len, Giuelsgaard i Olborghus Len, 1 Gaard i Frørup og 1 Gaard i Refsuinding i Vinding Herred til Mageskifte for 2 Gaarde i Ollerup, 2 Gaarde i Hørup, 1 Gaard i Gadborig, 1 Gaard i Førstballe, 1 Gaard og 1 Bol i Houer By og Sogn, der høre til Hospitalet i Koldin[g], og hvorfor Kongen selv vil udlægge Hospitalet Fyldest, og Herligheden i et Kirkebol i Ure i Thørrild Herred, 10 Gaarde, 2 Bol og Herligheden af 1 Kirkegaard i Hanste By og Sogn, 4 Gaarde i Rodued[4] og 1 Gaard i Kanderup i Vor Herred, 1 Gaard i Thindit, Herligheden af en Præstegaard i Kierckebye i Hornstrup Sogn, 2 Gaarde i Hornstrup, Herligheden af en Præstegaard i Gresse[5] By og Sogn i Nørrevangs Herred, 2 øde Jorder og Enge ved Veile, kaldede Sissels Lykke og Kiersgaard, og 4 Enge smstds., skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 3, 28.

11. Maj (—). Bestalling for Folmer Dresselberg, der skal lade sig bruge i Kongens Tjeneste til Skibs som Kaptejn eller Lieutenant eller som Krigsmand, naar det befales, med en aarlig Løn af 150 gl. Dlr. og 2 gemene Hofklædninger. Han skal møde

---

[1] Agtrup. [2] Torning. [3] Vejlby, S. Hald H. [4] Raadved. [5] Grejs.

hver 24. April i Kiøpnehafn for at faa at vide, om Kongen vil bruge ham til Skibs, og maa ikke drage derfra, før han bliver forløvet, saafremt han ikke vil have denne Bestalling forbrudt. Sj. R. 12, 405 b.

11. Maj (Kbhvn.). Lignende Bestallinger for Hendrick Mund, Berent Heydebrecker, Christoffer Fertzwelt og Hermand von Hamborg, hver med en aarlig Løn af 120 Dlr. og sædvanlig Hofklædning. Udt. i Sj. R. 12, 406.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om paa Kongens Vegne at levere Kongens Drabanter $^{1}/_{2}$ Læst Tyskøl og indskrive hvad de give derfor i deres Regnskab. Udt. i Sj. T. 15, 510.

— Befaling til de samme om af Tolden mod nøjagtig Kvittans at levere afdøde Hans Rosenovs Søn paa hans Moders Vegne, som er Kongens Faktor i Lybeck, 1000 Dlr. paa Haanden paa noget Tækkekobber, som han skal bestille til Kongen. Udt. i Sj. T. 15, 510.

— Til Gabriel Sparre. Michel Pederssen, vor Mand og Tjener, har begæret 1 Gaard i Bonderup Sogn i Thorne Herred under Dalbye Kloster, som Gabriel Sparre er forlenet med, til Mageskifte for 1 Gaard i Viselthoft Sogn i Gynge Herred; da Kongen ikke kender Gaardene, skal Gabriel Sparre med det første besigte begge Gaardene og sende Kongen Besked. Sk. T. 1, 413.

— Forleningsbrev for Hr. Jens Farssen, Sognepræst i Veile, paa alt det Veile Bykirkes Gods, som Hr. Niels Buck, Sognepræst smstds., sidst havde i Værge, saalænge han er Sognepræst i Veile. J. R. 4, 41 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen fritager Veile By for at svare Byskat i de næste 2 Aar, da de fleste af de mest formuende Borgere ere døde af Pesten sidste Aar og de tilbageværende erklære ikke at være i Stand til at udrede den Tynge, der aarlig skal svares til Kronen af Byen. J. R. 4, 42.

12. Maj (—). Mageskifte mellem Fru Anne Parsberg til Gundestrup, Hans Skougaards Enke, og Kronen. Sk. R. 1, 492. (Se Kronens Skøder.)

— Til Bispen i Fyen. Da Niels Bild har berettet, at hans Sognepræst formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke mere kan forestaa sit Embede[1] tilbørligt, og derfor anmodet om, at der maa

[1] Efter Paaskrift bag paa Orig. Langaa Sognekald.

blive beskikket ham en Kapellan, skal Bispen undersøge Sagen og, hvis den forholder sig som berettet, sørge for, at Sognepræsten faar en duelig Person til Kapellan. F. T. 1, 391. Orig.[1] i Provinsark. i Odense.

15. Maj (Frederiksborg). Aabent Brev, hvorved Kongen erklærer de 2 Bønder i Halland, Hans i Sponsted og Gunder i Skyntheby, der for deres Oprør ere dømte fra Livet, men af Kongen ere benaadede mod at løse deres Hals og bøde for deres Forseelse, hvilket Pouel Huitfeld, Befalingsmand i Halmsted, har befalet dem at gøre inden 6 Uger, for fredløse, saafremt de ikke aftinge Sagen inden de 6 Uger, befaler alle Fogder, Embedsmænd, Herredsfogder og andre i saa Tilfælde at være Pouel Huitfeld behjælpelige med at fange dem og forbyder alle at huse eller beskytte dem. Sk. R. 1, 497 b.

— Til Anders Bing. Paa hans Forespørgsel om, hvad han skal gøre med de 8 af Falckenbiergs Mænd, der ere dømte fra Halsen for det Oprør, de lavede ved at ringe med Stormklokken for at ihjelslaa Arrild Huitfelds Foged, befales det ham, da Arrild Huitfeld ikke staar dem efter Livet, at lade de 8 Mænd aftinge Sagen hos ham paa Kongens Vegne og til advarende Eksempel for andre tage saa meget af dem, som de paa nogen Maade kunne udrede. Sk. T. 1, 413.

16. Maj (—). Forleningsbrev for Andris von Stuffenborg paa Valsøegaard i Sjælland med alt Tilliggende, saaledes som Søfren Glad hidtil har haft den, uden Afgift. Han skal holde Gaarden i Stand, som den nu er, og paase, at ingen hugger i de Skove, som Søfren Glad har haft i Befaling, uden Anvisning af Skovfogderne, og at ingen jager i dem. Sj. R. 12, 406.

— Kvittans til Hans Ratt, Kongens Guldsmed, paa 14 Sølvfade, 12 Sølvtallerkener, 1 Bibæger og 1 lille forgyldt Sølvbæger, ialt vejende 54½ lød. Mk. 1½ Lod, som han har lavet til Kongen af dennes eget Sølv og nu har leveret Kongen. Sj. R. 12, 406 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om at fastsætte Løn og andre Vilkaar for Caspar Marckdanner som Lensmand paa Koldinghus og sende Kongen en skriftlig Fortegnelse derpaa, saa Kongen kan lade give ham Forleningsbrev derefter. Udt. i Sj. T. 15, 510.

[1] Tr.: Rørdam. Dsk. Kirkelove II. 382 f.

16. Maj (Frederiksborg). Til Sten Bylde. Da det Tømmer, som han tidligere har faaet Ordre til at lade hugge til Brug paa Kroneborg, nu skal være hugget, befales det ham med det første at fragte Skuder til at føre Tømmeret til Kroneborg; den af ham lovede Fragt skal blive betalt af Tolden. — Postscriptum: Det befales ham, hvis Tømmeret er hugget, at lade det føre ned til de nærmeste Ladesteder og meddele Gert Randtzov, naar det er ført ned, for at denne selv kan sende Skibe efter det; han skal gøre alt muligt for, at Tømmeret med det første kan blive ført ned til Ladestederne. Sk. T. 1, 413 b.

— Til Axel Brahe. Da Kongen er gaaet ind paa at tage Villom Bangs Gaard i Assens med alt dens Tilliggende i og udenfor Byen i Betaling for de Penge, denne paa egne og sin afdøde Faders Vegne skylder Kongen, skal Axel Brahe med det første paa Tinge tage nøjagtigt Skøde af Villom Bang paa Gaarden med alt dens Tilliggende, lægge det i Forvaring blandt Kronens Breve paa Ottensegaard og derefter levere Villom Bang medfølgende Kvittans. Siden skal han bestemme, hvorledes det bedst kan ordnes med Gaarden med Hensyn til Husleje og andet paa den for Kronen gavnligste Maade. F. T. 1, 391 b.

— Kvittans til Villum Bang, forhen Tolder i Assens, paa alt hvad han efter sit og sin afdøde Faders Regnskab skylder Kronen af Tolden, til Gengæld for, at han nu har tilskødet Kronen sin Gaard i Assens med alt dens Tilliggende i og udenfor Byen. F. R. 1, 406.

— Godtzlaf Buddi, Embedsmand i Børglum Kloster, maa foruden det Børglum Klosters Gods, som han har Livsbrev paa, fremdeles indtil videre beholde det Børglum Klosters Gods, han hidtil har haft i Værge, uden Afgift. J. R. 4, 42 b.

— Følgebrev for Godtzlaf Budde til 2 Bønder i Vibsig, som Fru Mette Morthensdatter, Jens Thomissens Enke, er forlenet med, at de skulle svare ham efter hendes Død. Udt. i J. R. 4, 43.

17. Maj (—). Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff, der nu i Overværelse af Kansler Niels Kaas, Admiral Peder Munck og Rigens Kansler Eyller Grubbe har gjort Regnskab for sin Indtægt og Udgift fra Nytaarsdag 1582 til Nytaarsdag 1585. Han blev skyldig 3 Portugaløser, 75 Rosenobler, 10 dobbelte Pistoletter, 27 Engelotter, 173 Krosater, 22 Goltgylden, 3311 Dlr. 1/2 Ort, 84 ny Dlr. 1 Ort, 92 spanske Realer, 154 lød.

Mk. $5^1/_2$ Lod $^1/_2$ Kvint. Sølv, $2971^1/_2$ Mk. 3 Sk. $2^1/_2$ Pend. danske Penge, som Mønten nu gaar, $7^1/_2$ Lod 1 Kvintin Klippingsølv, $30^1/_2$ Lod svenske Klippinger, 1 Klippingske, 31 Lod svensk rund Mønt, $3^1/_2$ rydsk Denning, 33 Lod 1 Kvintin rydske Denninger og $7^1/_2$ Krone i en Ring, hvilket han siden skal gøre Regnskab for. Sj. R. 12, 407.

17. Maj (Frederiksborg). Til Jacob Vind. Da Kongen har bestemt at sende Hendrich Brade, Lauge Beck, Arrild Huitfeld og ham til Gotland til 25. Juli for at sidde Retterting i Visby, skal han møde i Kiøpnehafn 3 Uger i Forvejen for sammen med de andre at modtage Instruks og al anden Besked og derefter straks begive sig paa Rejsen. Han skal rette sig efter at skrive og lade skrive alle de Domme, som afsiges af dem alle, og hvad andet der skal opsættes skriftligt, tage nøjagtig Fortegnelse og Afskrifter deraf med sig tilbage og indlevere dem i Kancelliet samtidig med, at de aflægge mundtlig Beretning. Sj. T. 15, 510 b.

— Til Jochim Leist. Kongen har eftergivet Anders Basse i Stenholt Mølle den af ham udlovede Indfæstning, som skal være 25 Dlr., og 1 Pd. Mel af hans Landgilde, Niels Holst i Berthingsborg de 9 Dlr., som endnu restere af hans Indfæstning, og Olluf Friis de 4 Dlr., som han er falden i til Kongen. Han skal levere Madtz Dyrevogter i Fauerholms Vang en Ko af Dyrehaven, for hvilken Kongen herved giver ham Kvittans, ligesom ogsaa for de 35 tyrkiske Faar og Bukke, der ere komne fra Hadersløf, og som han efter Kongens Ordre har ladet komme ind i Kongens Dyrehave her ved Slottet. Sj. T. 15, 511. Orig.

— Til Corfitz Viffert og Fru Anne Krabbe, Axel Vifferts Enke. Ofue Lunge paa Olborghus har berettet, at der er Trætte mellem ham paa Kronens Vegne og Hannibal Gyllenstiern til Refstrup om et Hus, som denne har ladet bygge i Kronens By Thermdrups Fællig og tilholder sig til en anden By Lyngbye med en hel Del Jord i nævnte Fællig, som han har ladet pløje til Huset, og at han ingen Breve kan finde paa Olborghus til at forsvare denne Ejendom med, men har bragt i Erfaring, at Axel Viffert, medens han var Lensmand paa Olborghus, har haft en Lavhævd paa Thermdrup Mark, hvoraf han har ladet tage Vidisse paa Landstinget. De anmodes derfor om med Flid at søge efter denne Lavhævd eller Vidissen deraf blandt de Breve, Axel Viffert har efterladt dem, og, hvis de finde nogen af dem, levere den til Ofue Lunge. J. T. 3, 15 b.

18. Maj (Frederiksborg). Aabent Brev, at Steen Brahe, Embedsmand i Raufnsborig Len, i Henhold til Forordningen [19. Juni 1582] om den gejstlige Jurisdiktions Overgang til Lensmændene skal have den gejstlige Jurisdiktion i Raufnsborig og Halstet Klosters Len. Han skal gøre Regnskab for al Kronens Oppebørsel deraf, høre Kirkernes Regnskab og paase, at Kirkernes Rente anvendes til Kirkernes Bygning og Bedste. F. R. 1, 582. K.

— Forleningsbrev for Caspar Marckdaner til Siøgaard paa Koldinghus Slot og Len. Han skal lade Slottets visse og uvisse Indtægt oppebære og aarlig gøre Regnskab derfor, føre Tilsyn med, at Avlsgaardene blive drevne paa den for Kronen gavnligste Maade, og at Fiskerne ved de under Slottet hørende Aale- og Fiskegaarde passe deres Gerning saaledes, at Fiskeriet ikke bliver ødelagt ved deres Forsømmelighed; endvidere skal han paase, at Skriveren passer Skriverstuen tilbørligt og til hver 1. Maj har sit Regnskab klart og leverer det fra sig med en klar Jordebog over Slottets Indkomst. De rede Penge, der blive tilovers efter Afholdelsen af Slottets Udgifter, skal han indbetale i Kongens eget Kammer. Han skal paase, at de til Slottet liggende Skove, Marker og Ejendomme ikke uden Kongens Samtykke blive formindskede. Han skal i aarlig Løn have 300 Dlr., Penge og Hofklædning til 5 Karle og 1 Dreng, Foder og Maal til 6 Rideheste og 2 Vognheste og Tiendeparten af Gaardfæstning og Sagefald. J. R. 4, 43.

— Aabent Brev, at der herefter ikke skal ske nogen Jævning eller Rebning paa Kronens Gods i Koldinghus Len, men at enhver uden videre Klage eller Klammer skal lade sig nøje med den Jord, han nu har i Brug, da den der foretagne Jævning og Rebning har givet Anledning til megen Trætte og Uenighed mellem Bønderne, hvilket tager mere og mere til og vil volde Bønderne stor Skade, hvis der ikke sættes en Stopper derfor; dette vil Kongen nu gøre, da han med stor Bekostning har udskiftet alle andre Lodsejere i de 5 Herreder i Koldinghus Len og derfor uden Indsigelse fra nogen kan ordne Forholdene efter sit eget Behag. Hvis nogen ikke vil rette sig herefter og ikke nøjes med den Jord, han har, maa han se sig om efter et andet Sted, hvor han kan være bedre faren; vil han ikke flytte, og bliver han alligevel ved med Klager og Trætte, skal Lensmanden udsætte ham af Gaarden og bortfæste den til en

anden. Lensmanden skal paase dette Brevs Overholdelse. J. R. 4, 44 b[1].

18. Maj (Frederiksborg). Bestalling for Ciriacus Hune, der skal føre Tilsyn med, at der ikke skydes eller ødelægges Dyr i Kronens Skove i Andst Herred (osv. som i Bestallingen af 26. Maj 1584 for Jørgen von Bremen). Som Løn for sin Tjeneste skal han have den Kronens Gaard i Bramdrup, som han nu selv har, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge, samt 12 Dlr. og en Hofklædning aarlig og Foder og Maal til 1 Hest. J. R. 4, 45 b.

— Befaling til Jacob Seefeld om at skaffe Casper Marckdener 200 Læster Kalk til Skelning paa Nygaard og til nogle Stalde i Kolding, naar denne sender Skibe derefter. Udt. i J. T. 3, 29 b.

— Til Casper Marckdener. Da Josias Meyer, der formedelst et i Kolding begaaet Manddrab er bortrømt, har efterladt sig en Del latinske og tyske Bøger, befales det ham at levere Skolemesteren i Kolding de latinske Bøger mod nøjagtig Forskrivning for, at han vil lade dem komme Skolen og Skolebørnene til gode, og holde de tyske i god Forvaring paa Slottet, indtil Kongen selv kommer did. Den Boslod, der er tilfalden Kronen efter Claus Kock, som ombragte sig selv, skal han uddele til husarme og andre fattige Folk i Kolding. J. T. 3, 29 b[2].

[**Omtr. 18. Maj**[3]]. Befaling til Casper Marckdener, Høvedsmand paa Coldinghus, om at sælge den Fetalje, der ikke behøves til Udspisningen paa Slottet, for den Pris, han kan faa, og indskrive Indtægten i sit Regnskab. Udt. i J. T. 3, 29 b.

19. Maj (Kbhvn.). Aabent Brev, at Melchior Thornes, Plattenslager i Kiøpnehaufn, for bedre at kunne drive sit Haandværk indtil videre aarlig maa oppebære 2 Pd. Rug, 3 Pd. Malt, 1 Okse, 1 Svin, 6 Gæs, 4 Lam, 1 Fjerd. Smør, 1 Td. Sild, 1 Td. Gryn, 1 Td. Ærter, 1 Td. Baisalt og 1 sædvanlig Hofklædning af Kiøpnehaufns Slot og være fri for Skat, Hold og anden borgerlig Tynge. Han skal herfor være forpligtet til at gøre Kongens Rustninger i Stand, hvis de gaa itu, men skal der laves noget fra nyt af, vil Kongen betale ham det. Sj. R. 12, 408 b.

21. Maj (i Marstrands Havn paa Skibet Gideon). Til Rentemester Chrestopher Valckendorp. Kongen er i Dag ved 8 slet an-

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VII. 105 f. Secher, Forordninger II. 394 f.
[2] Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. VI. 168. [3] Brevet er udateret, men indført mellem Breve af 10. og 18. Maj.

kommen til Marstrandt; **Gideon** har paa hele Rejsen baade i stille Vejr og i Blæst staaet sig godt, saa at Raphael, skønt det har gjort sin yderste Flid og endog ladet sin Baad løs fra sig, ikke har kunnet naa Kongen; hvis Kongen ogsaa vilde have ladet sin Baad fare, vilde han formodentlig have sejlet Raphael af Sigte. Masten paa Gideon er dog altfor svag og ringe, saa Skibet vil sikkert kunne gøre det endnu bedre, naar det bliver forsynet med sin tilbørlige Mast: Christopher Valckendorp skal derfor gøre sig den yderste Flid for, at den bestilte Mast med det første kommer til Stede. Kongen vil i Morgen drage til Bahus, da Henrich Gyldenstiern har bedet Kongen først komme til ham i Morgen, fordi Kongen er kommen saa uformodet. Derefter vil Kongen, hvis Vinden vil føje sig, med det første komme tilbage igen. Orig.

29. Maj (Kronborg). Bestalling for Hans Claus Rusuorm, Kongens Høvedsmand, der med Skibet Gideon skal begive sig til Vestersøen for at passe paa, at søfarende Folk paa deres rette Rejse ikke blive overfaldne af Sørøvere; træffer han saadanne, skal han behandle dem som aabenbare Fjender, se at faa fat i dem og derefter føre dem med Skib og Gods til Helsingøer eller Kiøpnehafn, for at de kunne blive behandlede efter Fortjeneste. Sj. R. 12, 409.

— Lignende Bestalling for Hans Roskey paa Raphael. Sj. R. 12, 409.

30. Maj (Frederiksborg). Tilladelse for Gabriel Sparre til Suensholm til fremdeles at beholde Dalbye Kloster uden Afgift fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1586. Sk. R. 1, 498.

1. Juni (—). Til Niels Kaas, Kansler, og Christoffer Valckendorff. Hoslagt sendes dem nogle Supplikatser fra Indbyggerne i Blekinge, indeholdende dels Klager over Johan Urne, Embedsmand paa Lyckov, dels Begæringer om nye Privilegier og Bestemmelser angaaende Stedsmaal, Skattevægt, Skattekøer og Skattegalte, dels ogsaa vedrørende andre Ting. Da Johan Urne nu skal være i Kiøpnehafn og han har klaget til Kongen over, at Klagen er anstiftet af en Præst[1], som han har noget at gøre med, og to lovforvundne Kumpaner, ved Navn Jon Skomager og Oluf Rod, og at Herredsfogden og Herredsskriveren i Øster Herreds Ting have klaget paa det højeste over, at ovennævnte Præst og to Kumpaner

[1] Hr. Erik i Ramdala.

samt deres Tilhængere have truet og undsagt dem paa Tinge og med Nød og næppe afholdt sig fra Haandgribeligheder mod dem, fordi de ikke vilde skrive og bevilge hvad de vilde anstifte, saa Herredsfogden og Herredsskriveren besvære sig ved at holde Ting og Ret, medmindre Kongen vil beskytte dem, skulle Niels Kaas og Christoffer Valckendorff, for at Kongen kan faa rigtig Underretning om alt, og for at de Undersaatter, der med Urette besværes, kunne blive hjulpne til Ret og Anstifterne af Oprøret blive straffede, hvis de ere skyldige, kalde de blekingske Undersaatters Afsendinge og Johan Urne for sig, høre Bøndernes Klager og Johan Urnes Erklæringer derpaa samt hans Klager, undersøge alt og siden sende Kongen skriftlig Betænkning om hvert enkelt Punkt, saa Kongen derefter kan give tilbørlig Besked. Sj. T. 15, 511 b.

1. Juni (Frederiksborg). Aabent Brev, at Hr. Rasmus Nielssen, Sognepræst i Them Sogn, der med sin Hustru har faaet en Ejendom ved Aarhus, som er indtagen i den for nogen Tid siden anlagte Dæmning ved Kronens Mølle ved Aarhus, men ikke har faaet noget Vederlag derfor, maa være fri for al kongl. og borgerlig Tynge af sin Ejendom i Aarhus, saalænge han lever, og hans Hustru ligesaa, saalænge hun sidder som Enke, mod at frafalde ethvert Krav paa Vederlag for den indtagne Ejendom. J. R. 4, 46 b.

— Til Niels Kaaes, Kansler, og Chresten Skeel. Da Kongen staar i Handel med Marsk Peder Gyllenstiern om at faa hans Gaard og Gods i Falster til Mageskifte for noget Gods i Jylland og Jørgen Rossenkrantz, der i Forening med Kansleren skulde foretage Besigtelsen af sidstnævnte Gods, er bleven hjemsøgt af Sygdom, skulle de foretage Besigtelsen og Ligningen og indsende dem. Da Kongen har bragt i Erfaring, at der blandt det Gods, som Peder Gyllenstiern begærer, skal være noget ved Strandsiden, men ikke ved, om der er nogen Vragret dertil, i hvilket Tilfælde Kronen ikke kan afstaa det, skulle de undersøge denne Sag. J. T. 3, 30.

— Befaling til Chresten Skeel om at træde i Jørgen Rosenkrantzis Sted ved ovennævnte Besigtelse. J. T. 3, 31.

— Til Peder Gyllenstiern. Da noget af det Gods, som han begærer til Mageskifte, skal ligge ved Strandsiden, hvor der er Lejlighed til Vrag, anmodes han om ikke at begære noget saadant Gods, da Kronen ikke kan afstaa det. J. T. 3, 31 b.

2. Juni (—). Hr. Anders, Sognepræst til Bunderup, maa

indtil videre uden Indfæstning og Afgift beholde det Fæste i Bunderup, som han nu selv har i Værge. Udt. i Sk. R. 1, 498 b.

2. Juni (Frederiksborg). Aabent Brev, at Hack Ulfstandt, Embedsmand paa Olleholm, for det kommende Aar, fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1586, maa nøjes med at svare 3000 gl. Dlr. i Afgift af den visse og uvisse Indtægt af Lenet og Indkomsten af den gejstlige Jurisdiktion og dermed være fri for alt Regnskab. F. R. 1, 582 b.

— Mageskifte mellem Jacob Sefeld til Visborg og Kronen. J. R. 4, 47 b. (Se Kronens Skøder.)

4. Juni (Rosbæk). Stadfæstelse af et af Breide Randtzov som Lensmand paa Otthensegaard udstedt Fæstebrev paa Livstid til 1 Bonde i Anderup, 6 i Nesby, 1 i Nesbyhofuit Mølle og 1 i Klues paa Sørsløf Mark med Ager og Eng for Enderne og Thornegrund i saa vid Udstrækning, som Ejendommen har været brugt til Nesbyhofuitz Ladegaard, for en aarlig Afgift for hver af 14 Skpr. Havre, ialt 6 Ørt. 6 Skpr. Havre. Naar nogen dør, skal Lensmanden have Ret til at bortfæste den ledigblevne Part til en anden, ligesom Kongen ogsaa forbeholder sig at tage Jorden tilbage, hvis han selv skal bruge den. F. R. 1, 406 b. Orig. i Provinsark. i Odense.

— Ekspektancebrev for M. Rasmus Heidmand, Ærkedegn i Slesvig og Riber Domkirker, paa det Kannikedømme i Aarhus Domkirke, som Otthe Brockenhus til Voldersløf nu er forlenet med, at tiltræde efter dennes Død. J. R. 4, 50 b.

5. Juni (—). Til Kansler Niels Kaas og Rentemester Christoffer Valckendorff. Da Gabriel Sparre har berettet, at der er Trætte om Gaarden Knapstrups tilliggende Ejendom, som er tilfalden ham og hans Hustru[1] og deres Medarvinger efter afdøde Fru Giøruel Gyldenstiern, og at Brevene, hvormed Gaarden og Godset skulle forsvares, staa forseglede i Kiøpnehafn tillige med andre af deres Breve, og da han tillige, fordi hans Medarvinger ikke saa snart kunne komme sammen for at optage Forseglingen, har anmodet Kongen om at drage Omsorg for, at han kan komme til disse Breve, gives der dem herved Fuldmagt til at optage Forseglingen, opsøge de Breve, der angaa Knapstrup Gaard og Gods, og levere Gabriel Sparre disse mod en Reversal for, at han

[1] Lisbet Trolle.

vil holde alle disse Breve sine Medarvinger til gode, hvilken Reversal skal indlægges i Brevkisterne eller -skrinene, hvorefter disse igen skulle forsegles. Sj. T. 15, 512.

6. Juni (Frederiksborg). Fæstebrev for Hendrich Holst, der nu en Tid har tjent Kongen som Enspænder, paa den Gaard i Slagslund, som Madtz Jenssen boede i, uden Indfæstning; han skal svare samme Landgilde og gøre samme Tjeneste af Gaarden som Madtz Jenssen, holde Gaarden i Stand og maa ikke forhugge Skovene. Sj. R. 12, 409 b.

— Instruks for Anders Bing, Hendrich Brahe, Arrildt Huitfeld og Jacob Vind paa deres Sendelse til Gudland: De skulle indrette sig saaledes, at de kunne være i Visbye 25. Juli (paa hvilken Dag Kongen har ladet forkynde at ville holde Retterting), forkynde det dem medgivne Fuldmagtsbrev for Menigheden og efter deres »begavede Beskedenhed« tilkendegive den forsamlede Almue Kongens naadigste Vilje og Affektion mod dem alle og hans Ønske om at holde dem ved Lov, Skel og Ret og beskytte dem mod Vold og Uret, hvorfor han, da han kan tænke sig, at der paa Gudland findes Folk, særlig mindre formuende og Folk, som intet Forsvar have, som enten med Dom eller Vælde ere besværede mod Loven eller paa anden Maade forurettede og formedelst den store Bekostning og de andre Besværinger, som den lange Rejse herover vilde medføre, ikke kunne søge deres Ret her, nu har bestemt, at der skal holdes Retterting paa Øen, og har sendt dem derover for at holde det. Dernæst skulle de kalde alle de Sager, som ere indstævnede eller blive indstævnede for dem, i Rette for sig, forhøre dem grundigt, dømme Parterne imellem, hjælpe enhver til sin Ret og give de afsagte Domme beskrevne fra sig, hvilke skulle agtes, som om de vare afsagte af Kongen personlig. Da der ofte har været Strid mellem Borgerskabet i Visbye og Slotsfoged, Slotsskriver, Landfoged og andre af Slottets Tjenere og mangfoldige Klager desangaaende ere forebragte Kongen, skulle de stævne begge Parter for sig, undersøge Klagerne, dømme dem imellem, ordne Forholdet mellem dem paa den bedste Maade, saa Strid herefter kan undgaas, og ved deres Tilbagekomst afgive skriftlig Beretning herom til Kongen. Da der hidtil har fundet megen Utilbørlighed Sted i den gejstlige Stand med grove Forseelser og forargelige Misgerninger, skulle de ogsaa undersøge, hvorledes det forholder sig med Skoler, Kirker og Præster paa Øen og med Personernes

Duelighed, Rente og Ophold, overveje, hvorledes den hidtil stedfundne Uskikkelighed bedst kan forekommes, og ved deres Hjemkomst afgive skriftlig Betænkning derom. Ligeledes skulle de, da der paa Øen findes mange øde Gaarde og Jorder, hvilket medfører, at Kronens Indkomst formindskes, og at de andre Bønder besværes desto mere, overveje, hvorledes der bedst kan raades Bod herpaa. Hvilke andre Sager der ellers kunne komme for, hvilket Kongen jo nu ikke kan vide, skulle de grundigt undersøge, ramme Kronens Bedste deri og ved deres Hjemkomst give Kongen fuldkommen Besked om alt. Sk. R. 1, 498 b[1].

6. Juni (Frederiksborg). Fuldmagt for Anders Bing til Smidstrup, Hendrich Brahe til Viskølle, Arrildt Huitfeld til Oddersberg, Embedsmænd paa Vardbierg, Hammershus og Laugholm Slotte, og Jacob Vind til Grundet til at begive sig med Kongens Skib til Godland og holde Retterting i Visbye 25. Juli. Endvidere skulle de forhøre mulige Klager fra Indbyggernes Side over Slotsfogder, Landfoged, Borgemestre og Raad eller andre, der have Befaling paa Øen, og dømme deri. undersøge, hvilke andre Mangler der findes paa Øen, og ved deres Hjemkomst afgive Beretning derom, alt i Overensstemmelse med deres Instruks. Hvis nogle af Indbyggerne paa Øen forebringe særlige Anliggender for dem, som de efter deres Instruks og Fuldmagt ikke kunne erklære sig om, skulle de undersøge dem, optegne dem og ved deres Hjemkomst tilkendegive Kongen dem. Det befales alle Indbyggerne paa Godland at have dem betroet, som det var Kongen selv. Sk. R. 1, 500 b[2].

— Til Bispen i Fyen. Da han, der bliver kaldt til Laaland og Falster, saa snart der er den mindste Strid med Præsterne dér, har berettet, at det nu formedelst Alderdom falder ham besværligt at rejse did saa tit, og derfor har anmodet om, at forefaldende Sager maa henvises til én bestemt Tid om Aaret, da han saa kunde komme derover paa Visitats, bevilges dette paa den Betingelse, at han, som Ordinansen paabyder, en Gang om Aaret holder Visitats i disse Lande og da paadømmer de Trætter, som Folk kunne have med Præsterne. F. T. 1, 392. Orig.[3] i Provinsark. i Odense.

— Til Axel Brahe. Da en Person, kaldet Humpel Peder, der en Tid er dragen omkring i Landet som Betler og har tigget

[1] Tr.: Rørdam, Arild Hvitfeldt, Till. S. 72 ff. [2] Tr.: Smstds. S. 70 ff. [3] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II, 383 f.

om Almisse som et fattigt, vanført Menneske, skønt han er før og stærk til sit Arbejde, hvorfor han ogsaa er bleven anholdt der i Byen [Odense] og dømt i Kongens Naade og Unaade, har haft nogle Penge, som han har samlet sig ved sit Bedrageri, dels hos sig selv, dels staaende ude hos andre, har Kongen skænket Byen og dens husarme den Part af disse Penge, som kan tilkomme ham, og befaler Axel Brahe at levere Borgemestre og Raad og de husarmes Forstandere disse Penge. F. T. 1, 392 b.

6. Juni (Frederiksborg). Bestalling for Jens Pouelssen, Raadmand i Kolding, som Tolder og Sisemester smstds. Han skal gøre Regnskab til hver Mikkelsdag og maa, hvis nogen ikke straks kan betale Tolden, ikke lade ham passere gennem Toldstedet uden Stillelse af nøjagtig Borgen. Han skal have samme Løn som de tidligere Toldere. J. R. 4, 51.

— Aabent Brev, hvorved det befales alle, der restere med Told, Sise og anden Rettighed fra den Tid, da afdøde Hans Skriver var Tolder i Kolding, med det allerførste at betale disse Restancer til hans Enke Marine, da hun ikke kan gøre sin Mands Regnskab klart, førend hun faar dem ind. Det befales alle Fogder, Embedsmænd, Byfogder, Herredsfogder og andre at være hendes Fuldmægtige behjælpelige med Indkrævningen. J. R. 4, 51 b.

— Til Jørgen Rosenkrantz. Kongen har faaet 1 Gaard i Hammeløf By og Sogn til Mageskifte af Jacob Seefeld og blandt andet udlagt denne 1 Gaard, 1 Bol og 5 Gadehuse i Gereld By og Sogn, tilhørende Hospitalet i Aarhus; da Hospitalet imidlertid ikke kan faa Fyldest i Gaarden i Hammeløf, uden at den bliver delt, skal Jørgen Rosenkrantz lægge den ind under Kalløe Slot, udlægge Hospitalet Fyldest af andet Gods i Lenet og sende Besked derom til Kongen, for at denne kan udstede Brev derom. J. T. 3, 31 b.

— Til Niels Skram. Kongen har tilladt Seuerin Rasmussen, Borger i Randers, endnu i et Aars Tid at beholde den Mariagger Klosters Eng udenfor Randers, som han nu har i Værge. J. T. 3, 32 b.

7. Juni[1] (—). Befaling til Jochim Leist om at levere Hans Meyr, Kromand i den gamle Kro ved Frederichsborg, det[2], som Kongen har skænket ham til hans Bryllup. Udt. i Sj. T. 15, 512 b.

[1] Sj. T. har urigtigt: 1586. [2] I Udtoget har man glemt at angive, hvad det var.

7. Juni (Frederiksborg). Til alle Borgere i Slagelse og andre, som maatte have noget af Slagelse St. Michils Kirkes Jord i Brug. Da der hos Kirken ikke findes Oplysninger om, hvilke Jorder og Ejendomme Kirken ejer, eller paa hvilke Vilkaar disse ere udsatte, bortforlenede eller udlejede, og da det er den magtpaaliggende at faa nøjagtig Besked herom, fordi den ellers kan komme til kort paa sin Ejendom og Rente, paabydes det strengelig alle, der have noget af Kirkens Ejendom i Leje, Forlening eller paa anden Vis, inden førstkommende Mikkelsdag at fremvise deres Adkomster og Beviser paa Ejendommen med de Vilkaar, hvorpaa de have denne, for Sognepræsten og Kirkeværgerne og lade alt indskrive i Kirkens Bog, saa Kirkens Forstandere for Fremtiden kunne rette sig derefter; dog skal enhver beholde hvad han er berettiget til. Undlader nogen at fremvise sin Adkomst inden ovennævnte Tid, skal han have forbrudt den Kirkeejendom, han har i Brug. Sj. T. 15, 513.

— Kgl. Lejde for Eyler Krausse til Egholm, gældende fra 14. Dagen efter Hellig Trefoldigheds Søndag, hvilket er den 20. Juni, paa hvilken Dag det Lejdebrev, som Brødrene Hendrich, Peder og Ofue Brahe for nogen Tid siden havde givet ham, udløber, til 6. Søndag efter Hellig Trefoldigheds Søndag, hvilket er den 18. Juli, til hvilken Dag ovennævnte Brødre paa Eyler Krausses Venners og nogle andre gode Mænds Forbøn have forlænget Lejdet; dog maa Eyller Krausse saa heller ikke i den Tid forgribe sig paa nogen. Sk. R. 1, 501 b.

— Til Lauritz Brockenhus. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Apollonne Jenssis i Brøndstrup, hvori hun paany begærer at faa den Gaard i Brøndstrup, som er ledig efter hendes afdøde Husbonde, for en billig Indfæstning og tilbyder i rette Tid at svare Kronen sædvanlig Skyld og Rettighed deraf. Da Kongen tidligere har skrevet til ham om at lade hende faa Gaarden, hvis hun kunde holde den ved Magt og svare Kronen dens Rettighed deraf, eller erklære sig om Sagen til Kongen, befales det ham paany enten at lade hende nyde hvad billigt og ret er eller erklære sig om Sagen til Kongen, for at denne derefter kan give hende Besked, hvis hun paany skulde henvende sig til ham. F. T. 1, 393.

10. Juni (Kronborg). Til Fru Inger Oxe. Da hun nu har begæret Mageskiftebrev paa det Gods, som hun sidste Gang i Kiøpnehafn paa egne, Søskendes og Medarvingers Vegne begærede til Mage-

skifte, meddeles hende, at siden Kongen sidst talte med hende, har Matz Ericksen til Søegaard, da Forhandlingen med hende har staaet saa længe paa, blandt andet Gods, som han har begæret til Mageskifte for noget af sit Gods, som Kongen ønsker, ogsaa forlangt det af hende begærede Gods, og Kongen har bevilget ham at faa Kronens Gods, da han har ladet Kronen faa sit. Nu skal Godset lignes, og da Kongen mener, at Matz Ericksens Gods ikke kan løbe saa højt op som Kronens, vil han gøre sit bedste for at faa det Gods tilbage igen, som hun ønsker. Sk. T. 1, 414.

14. Juni (Kronborg). Til Peder Brahe. Kronens Undersaatter i Meilbye[1] Sogn i Lister Herred have indberettet, at han lader dem tiltale, fordi de hidtil kun have svaret 5 Pd. Korn af Krontienden af Sognet, medens de have overtaget Kirketienden for en aarlig Afgift af 12 Pd. Korn, og de have i den Anledning erklæret, at der hidtil aldrig er krævet mere end 5 Pd. Korn i Afgift af Krontienden af dem, men de ere, for at kunne beholde Tienden uhindret, villige til herefter at give samme Afgift af den som af Kirketienden. Det befales ham at lade Tiltalen mod dem falde, da der aldrig er krævet mere end de 5 Pd. af dem, og herefter lade dem beholde Krontienden for samme Afgift, som de svare Kirken. Sk. T. 1, 414 b[2].

— Til Niels Skram. I Anledning af hans Beretning om, at Drotningborg Slots Ejendomsbreve staa i en Kælder i nogle forseglede Kister, hvortil nogle Borgere opbevare Nøglerne, og at Brevene, der i langsommelig Tid have staaet dér, kunne befrygtes at ville blive fordærvede, hvis der ikke i Tide bliver sét til dem, befales det ham at lade Brevene optage og registrere i Borgemestrenes og nogle af de fornemme Raadmænds Nærværelse og derefter igen lægge i god Forvaring. Da den Overenskomst, der var truffet mellem Kronen og Borgemestre og Raad i Randers om Anskaffelsen af to nye Pramme, hvortil Kronen skulde levere Tømmer og Staal, medens Byen skulde bekoste Bygningen af dem, ikke er kommen til Udførelse, fordi der har været Tvivl om, hvem der

---

[1] Melby. [2] I Sk. R. 1, 502 b er indført et aabent Brev, dat. 14. Juni, Helsingør, hvorved Arrildt Uggerup til Uggerup, paa hvis Begæring Kongen har bevilget hans Frænde Axel Uggerup 3 Krongaarde, to i Biscopstorp og en i Styrestedt, til Mageskifte for 1 Gaard i Ørebye, 1 Gaard i Bohuldt, 1 Gaard i Giefuestrup og 1 Gaard paa Bornholm, forpligter sig til, hvis det ved Besigtelsen skulde vise sig, at Kronens Gods er bedre end Axel Uggerups Gods, Gaarden paa Bornholm ikke medregnet, at udlægge Kronen Fyldest for det manglende af sit Arvegods, hvor det maatte være Kronen belejligt, inden Aar og Dag efter dette Brev.

skulde lade Tømmeret save, og det er meget nødvendigt, at de blive lavede, befales det ham at lade Tømmeret skære paa Kongens Bekostning. Da Træværket i Kirkens Taarn er saa svagt, at der med Undtagelse af en lille Klokke oppe i Spiret ikke kan hænge nogen Klokke deri, befales det ham at opsætte Tækningen af Taarnet, indtil Kongen selv kommer did og kan træffe nærmere Bestemmelse. Da han har erklæret, at det ikke forekommer ham nyttigt at anvende den Bekostning paa Huset paa Østrup, som Kongen har befalet, eftersom der kun er to Jagter dér og disse ligge saa nær ved Slottet, at Kongen godt kan ligge der om Natten og dog være tidlig nok ved Jagterne, og derhos foreslaaet at afbryde Stenene i Huset og bruge dem til Kirken paa Slottet og andet, meddeles ham, at Kongen, hvis der ikke var et Hus paa Østrup, vilde have et bygget dér, hvorfor det befales ham at rette sig efter den tidligere Ordre og lade Huset tække og gøre færdigt med Indbygning. Da han ikke har faaet nogen skriftlig Befaling om Byggeriet paa Østergaard, som han kan vedlægge sit Regnskab, befales det ham herved med det første at opføre to dobbelte Skorstene i det store Hus, opsætte en Stald, lade den opmure og tække, sætte en Skorsten i Staldkammeret, lade de rejste Plankeværker mure og indskrive al Udgiften i sit Regnskab. Paa hans Forespørgsel om, hvorvidt han i Aar skal have Kongens Heste, hvilket han ønsker at vide for at kunne rette sig derefter med Foder, meddeles ham, at Kongen selv endnu ikke ved, hvad der kan ske, og derfor heller ikke kan meddele ham noget. Han skal sende de 80 Spegelaks, som han har modtaget med det øvrige Inventarium, til Kongen. De to Damme ved Ladegaarden, der ere tilgroede, skal han lade rydde og istandsætte paa bedste Maade. J. T. 3, 32 b.

*17. Juni (Kbhvn.). Kvittans til Hans Mule i Otthense paa 461 Dlr. 1 Mk., som han nu har indbetalt i Kongens Kammer til Kongen selv paa Regnskab for de Øksne, som han har købt af Kronen og modtaget paa Rendesborg. F. R. 1, 407 b.

— Til Lauritz Brockenhus. Hoslagt sendes ham Supplikatser fra Michel Raufn, Byfoged i Faaborg, og Thyge Nielssen, Herredsfoged i Salling Herred, hvori de klage over, at de besværes meget med de unødige Trætter, som Otte Emmichssen til Steensgaard fører, og ofte stævnes til Landstinget i dem til stor Bekostning for dem, hvorfor de dog ingen Oprejsning kunne faa, naar de dømmes fri, medens de, naar de have forsét sig og blive

dømte til at betale ham Kost og Tæring, uden al Naade forfølges derfor, saa de formedelst dette og »anden hans Tribulering« omsider ville blive nødte til ikke alene at forlade deres Tjeneste, men ogsaa deres Hustru og Børn. Da det er i hans Len, befales det ham at forsvare dem saaledes, at de ikke skulle have noget at klage over. F. T. 1, 393 b.

18. Juni (Kbhvn.). Mageskifte mellem Fru Mette Rossenkrandtz til Vallø og Kronen. Sj. R. 12, 410. (Se Kronens Skøder.)

21. Juni (Frederiksborg). Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om yderligere at forstrække Thomas Thennecker med 500 Dlr. til Køb af det Klæde, han skal skaffe Kongen, og tage Kvittans af hans Fuldmægtig derfor. Udt. i Sj. T. 15, 514.

— Befaling til Jochim Leist om herefter at afholde sig fra alt Fiskeri i følgende Søer i Frederichsborg Len: Søen her ved Slottet, Esse Sø ved Nødebo, Ugerløs Sø, Liustrup Sø, Bastrup Sø og Jordlund[1] Sø, da Kongen herefter vil have Fiskeriet i disse Søer forbeholdt sig selv; ligeledes maa han ikke uden særlig kongl. Tilladelse fiske eller lade fiske i de Diger og Fiskedamme, Kongen har der i Lenet; forsér han sig herimod, vil han udsætte sig for Kongens højeste Unaade. Han skal føre Tilsyn med, at heller ikke andre fiske i ovennævnte Søer, Diger og Damme. Sj. T. 15, 514.

— Lignende Brev til Gert Randtzov om Fredning af Hornbye, Nyrup, Seeborg, Esse og Lange Sø ved D[r]axdrup i Kroneborg og Esserum Len, Søen ved Hørsholm, Isterød Sø, Allerød Sø, Hiortholm Sø eller Farrum Sø i Hørsholm Len. Udt. i Sj. T. 15, 514 b.

— Lignende Brev til Christoffer Rossengaard om Fredning af Lyede[2] Sø ved Vegsøe, Fogel Sø, Øster Sø ved Søssom, Kircke Sø ved Knardrup, Sønder Sø ved Veerløslille, Bastrup[3] Sø og Veel[4] Sø ved Thange i Kiøpnehafns Len, dog maa han lade fiske i Hiortholm og Farum Sø, naar Kongens egen Fisker ikke fisker der. Udt. i Sj. T. 15, 514 b.

22. Juni (—). Generalkvittans til afdøde Hendrick Mogenssens Arvinger samt Frederich Leyel, Dauid Hanssen og Morthen Jenssen i Helsingør paa deres Regnskaber for Indtægt og Udgift af Tolden i de 19 Aar, fra 1. Jan. 1564 til 1. Jan. 1583, i hvilke Hendrich Mogenssen har været Tolder og de andre Toldskrivere. De have i Kancelliet indleveret de Kvittanser, som de hvert Aar have faaet af de Raader og gode Mænd, der have

[1] Hjørlunde, Lynge-Frederiksborg H. [2] Løye. [3] Bagsværd? [4] Vejlesø.

hørt deres Regnskab, hvoraf det fremgaar, at de have gjort nøjagtigt Regnskab for al deres Indtægt og Udgift og for det sidste Aar have haft en Beholdning af 2 Rosenobler, 1/2 Milreis, 75 1/2 gl. Dlr. 3 Sk. 1 Alb. og 276 store Læster spansk Salt, som er bleven overført til det følgende Aars Regnskab. Sj. R. 12, 412.

22. Juni (Frederiksborg). Kvittans til Frederich Leil, Dauid Hanssen, Morthen Jenssen og Niels Hendrichssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingøer, der nu have gjort Christoffer Valckendorff, Rentemester, og Enuold Krusse, Niels Grubbe, Holger Gagge, Niels Pederssen og Hans Simenssen, Renteskrivere, Regnskab for deres Indtægt og Udgift af Tolden i Helsingøer fra Nytaarsdag 1583 til Nytaarsdag 1585. Af deres Beholdning, 8 gl. Dlr. 12 1/2 Sk. og 267 store Læster 6 Tdr. spansk Salt, have de efter Kongens Ordre givet de fattige og husarme de 8 gl. Dlr. 12 1/2 Sk.; Saltet skulle de siden gøre Regnskab for. Sj. R. 12, 413.

23. Juni (—). Bestalling for Jørgen Eckler som Kongens Sejermager med en aarlig Løn af 30 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning; han skal paa egen Bekostning holde de Sejerværker, som Kongen sender ham, rene og i Stand, men skal han lave noget nyt for Kongen, vil denne give ham tilbørlig Betaling derfor. Han maa bosætte sig i Kiøpnehafn og være fri for Skat, Hold og al anden borgerlig Tynge. Sj. R. 12, 413 b.

24. Juni (—). Til Lensmændene over hele Riget. Da Kongen til Udspisning paa Orlogsskibene og paa Holmen behøver en Del Øksne, Lam, Gæs og andet, skulle de i deres Len købe Øksne, Lam og Gæs, selv gøre Udvej for Penge til at betale med og indskrive Udgiften i deres Regnskab. De skulle siden sende de indkøbte Øksne, Lam og Gæs til Kiøpnehafn, saaledes at Øksnene fra Jylland, Fyen, Langeland, Halland og Blekinge kunne være der til St. Bartholomei Dag [24. Aug.], Øksnene fra Sjælland, Laaland, Falster og Skaane til Vor Frue Dag Nativitatis [8. Sept.], alle Lammene 8 Dage efter St. Bartholomei Dag og Gæssene til Mikkelsdag. Endvidere skulle de indkræve det Smør, som falder i Lenet, og straks sende alt det af dette Aars Landgildesmør, som tilfalder Kongen udover deres Genant, til Kiøpnehafn, fragte Skibe til at føre det did og indskrive Fragten i deres Regnskab. — I Jylland Niels Schram af Drotningborge Len 60 Øksne og Smør; Manderup Pasberge af Aarhuusgaards Len 60 Øksne; Jørgen Skram af Hald Len 40 Øksne; Henning Refuentlof af Silcke-

borge Len 40 Øksne og Smør; Ofue Lunge [af Aalborghus Len] Smør. — I Fyen Lauritz Brockenhus af Nyborrigs Len 40 Øksne; Axel Brahe af Ottense og Rugaardtz Len 50 Øksne; Absalon Gøye af Dallum Kloster 20 Øksne; Erich Hardenberg af Hagenschouf Len 25 Øksne, hvortil Tolderen i Assens skal betale ham Pengene; Hans Johanssen af Hindtzgaufuels Len 25 Øksne, hvortil Tolderen i Medelfar skal levere ham Pengene. — I Sjælland Christoffer Rossengaardt af Kiøpnehafns Len 60 Øksne, 150 Lam og 150 Gæs; Eiller Grubbe af Vordingborgs og Tryggevedle Len 65 Øksne, 200 Lam og 150 Gæs; Lauge Beck af Roschyldgaards Len 70 Øksne, 200 Lam og 250 Gæs; Henrich Vind af Dragsholms Len 50 Øksne og 150 Lam; Hermand Jul af Kallundborge Len 70 Øksne, 150 Lam og 150 Gæs; Borchort von Papenheim af Abrumstrup Len 20 Øksne, 100 Lam og 100 Gæs; Christoffer Pachs af Holbechs Len 20 Øksne og 60 Lam, hvis han ikke har Penge nok af Kongens til at betale med, vil Kongen betale ham hvad han lægger ud af sine egne Penge, saasnart Øksnene og Lammene ere leverede; Oluf Bilde af Turebye Len 20 Øksne, 100 Lam og 200 Gæs; M. Machabeus af Ringsted Klosters Len 30 Øksne, 150 Lam og 150 Gæs. — I Laaland og Falster Henning Gøye af Nykiøpings Len 55 Øksne og Smør; Sten Brahe af Raufnsborge og Haldstedt Len og Hack Ulfstandt af Aalleholms Len hver 50 Øksne. — Paa Langeland Breide Rantzov af Thrannekier Len 50 Øksne. — I Skaane Coruitz Viffert af Malmøehus Len 50 Øksne, 300 Lam, 200 Gæs og 2 Læster Smør; Axel Gyllenstierne af Landtzkrone Len 25 Øksne; Arrild Uggerup af Helsingborge Len 60 Øksne, 300 Lam, 200 Gæs og Smør. — I Halland Anders Bing af Vardbierge Len 100 Øksne og Smør; Pouel Huitfeldt af Halmstedt Herred 30 Øksne; Arild Huitfeldt af Laugholms Len 50 Øksne. — I Blekinge Peder Brahe af Sølfuidtzborge Len 70 Øksne, Johan Urne af Lyckov Len 70 Øksne. Sj. T. 15, 515 og 516. Orig. (til Arild Ugerup).

25. Juni (Frederiksborg). Befaling til Gert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg, om at levere Marthen von Isleben, Kongens Drabant, en Okse til Hjælp til hans Bryllupskost. Orig.

26. Juni (—). Befaling til Coruitz Viffert, der har købt 500 eller 600 Tdr. Havre til Kongen, om at sende dem til Sundbye Færge. Udt. i Sk. T. 1, 415.

27. Juni (—). Ekspektancebrev for Jens Nielssen, der en Tid lang har tjent i Kongens Kantori som Sanger, paa et

Vikarie i Roskille Domkirke, tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Sj. R. 12, 414.

27. Juni (Frederiksborg). Forleningsbrev for Sallemand N., der tjener Hermand Juel, Embedsmand paa Kallundborg, paa den Gaard i Allershafue, som nu afdøde Giert boede i, fri for Indfæstning, Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge. Han skal være Kongen og Hertug Christian huld og tro og være forpligtet til at føre Tilsyn med Kongens Vildtbane i Lenet, saa ingen uberettigede jage deri. Sj. R. 12, 414.

— Befaling til Hermand Jul om at opføre en Stald paa den Plads, hvor den gamle nedfaldne stod, indskrive Udgiften i sit Regnskab og paase, at denne bliver saa lille muligt. Udt. i Sj. T. 15, 515 b.

— Til Frederich Leiel, Dauid Hanssen, Morten Jenssen og Niels Henrichssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Hoslagt sendes et Register paa det, som en Sadelmager fra Kiøpnehafn har forarbejdet til de Rustvognsheste, som ere brugte ved Byggeriet paa Kroneborg, med Ordre til at betale det af Tolden. Orig.[1]

— Pasbrev til Sverrig for Hans Danckert, barnefødt og Borger i Ydsted, der har berettet, at han har søgt sin Købmandsnæring dels her i Landet, dels i Udlandet, og saaledes flere Gange har handlet i Sverige, hvorfor han har anmodet om kgl. Pasbrev til dette Land, for at han bedre kan søge sin Handel der og ikke alene nyde den Toldfrihed, som Kongens andre Undersaatter nyde, men ogsaa god nabolig Befordring. Sk. R. 1, 503.

— Til Hans Johanssen paa Hindtzgafuel og Casper Marckdener paa Koldinghus. Da Kongen staar i Handel med Skibshøvedsmand Gillebert Jung om at faa noget af hans Hustrus[2] Gods i Koldinghus Len til Mageskifte, men flere Befalinger til at besigte Godset endnu ikke ere komne til Udførelse, befales det dem nu, for at man engang kan faa Ende paa Sagen, uden videre Forhaling at besigte Godset og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 34.

28. Juni (—). Aabent Brev, at denne Brevviserske Nelecke indtil videre aarlig maa oppebære 3 Pd. Rug, 4 Pd. Byg, 1/2 Td. Smør, 1 Okse, 8 Lam, 12 Gæs, 2 Svin, 4 Lispd. Flæsk, 1 Td. Gryn, 1 Td. Ærter, 1/2 Td. Laks, 1 Td. Sild, 1 Td. Torsk, 1/2 Td. Aal, 4 Voger Tørfisk, 1/2 Td. Eddike, 20 Skpr. Humle, 1/2 Td. Lønborgsalt og 2 Lispd. smeltet Talg til sin Underholdning af Kiøpne-

[1] Efter en Paaskrift bagpaa betaltes der i Henhold hertil den 26. Juli Jørgen Sadelmager 55½ Dlr. 4 Sk. [2] Maren Eggertsdatter Sandberg.

haufns Slot og desuden faa fri Bolig i Kiøpnehaufn eller Husleje. Hun skal til Gengæld være forpligtet til for en rimelig Betaling at sy det, som Dronningen tilstiller hende, forud for andet Arbejde. Sj. R. 12, 414 b.

28. Juni (Frederiksborg). Til Lauge Beck. Da han i Anledning af Ordren til at lade 2 Gaarde i Leerbeck nedbryde og bruge Avlen dertil under Bidstrup har indberettet, at Jorden til disse 2 Gaarde ligger ubelejligt for Bidstrup, der desuden i Forvejen har saa megen Jord, at der ikke godt kan drives mere med de Tjenere, som nu ligge under Gaarden, skal han indtil nærmere Ordre opsætte Nedbrydningen og lade de i Gaardene boende Bønder blive boende i dem for sædvanlig Skyld. Da Kongen med Hustru og Børn med det første vil begive sig til Bidstrup, skal han sørge for at have alt fornødent i Forraad. Sj. T. 15, 516.

— Mageskifte mellem Matz Nielssen til Kiergaard og Kronen. J. R. 4, 52 b[1]. (Se Kronens Skøder.)

— Til Caspar Marckdener. Kongen gav for nogen Tid siden sin Vognmager Hans i Kolding Tilladelse til at rejse til Tyskland i hans eget Ærinde med den Besked, at han, saasnart han kom tilbage, skulde møde hos Kongen. Da det nu er en god Tid siden og Kongen derfor kan tænke, at Hans, hvis han er kommen tilbage igen til Kolding, med Hensyn til denne Ordre har rettet sig efter sin egen Lejlighed, hvilket Kongen ingenlunde vil lade gaa ustraffet hen, befales det Caspar Marckdener, hvis Hans er i Byen, straks at lade ham sætte paa Vand og Brød i Slottets Taarn en 8 Dage og Nætter, saafremt han ikke selv vil lide den samme Straf, naar han kommer til Kongen. J. T. 3, 34 b.

29. Juni (—). Til Olluf Bilde. Kongen laante ham for nogen Tid siden 1000 Dlr., at betale tilbage et Aar efter eller forinden med 3 Maaneders Opsigelse, hvis Kongen selv fik Brug for Pengene. Da Kongen nu til førstkommende Omslag skal betale en stor Sum Penge, kan han ikke, som han ellers gerne vilde, lade Pengene blive staaende hos ham og befaler ham at rette sig efter uden al Undskyldning at betale Pengene tilbage senest til Jul, saafremt Kongen ikke skal nødes til at gribe til andre Midler og søge

[1] Derefter følger et Brev, dat. 28. Juni 1585, Frederiksborg, hvorved Mads Nielsen forpligter sig til inden Mortensdag at gøre Kronen Fyldest i Nørre Herred for de 7½ Td. Hartkorn, som han ved ovennævnte Mageskifte er bleven den skyldig.

sin Erstatning hos ham, hvis han formedelst hans Forsømmelighed lider nogen Skade i sin Omslagshandel. Sj. T. 15, 519 b.

29. Juni (Frederiksborg). Til Niels Kaas. Da han i Forening med Thage Krabbe og Predben Bild er gaaet i Borgen for Olluf Bilde, Embedsmand paa Thurebyegaard, for de 1000 Dlr., Kongen har laant denne, meddeles ham, at Kongen nu har opsagt Pengene til Betaling til førstkommende Jul, hvorfor han og de andre Forlovere maa sørge for, at Pengene uden al videre Forhaling blive betalte senest til Jul, saa Kongen ikke skal have Behov at gribe til andre Midler. Sj. T. 15, 519.

— Lignende Breve til Thage Krabbe og Predben Bild. Sj. T. 15, 519.

— Befaling til Jochim Leist om alvorlig at paalægge Borckort von Saxsted, Enspænder, at betale Kongen de 110 Dlr. inden Mortensdag eller ogsaa selv som Borckort von Saxsteds Forlover betale Pengene uden videre Undskyldning. Udt. i Sj. T. 15, 519.

— Befaling til Thygge Brahe om senest inden Jul at tilbagebetale Kongen de 500 Dlr. Udt. i Sj. T. 15, 520.

— Befaling til Chresten Friis om inden den i hans Gældsbrev ommeldte Tid, som er førstkommende Omslag, at tilbagebetale Kongen de 800 ungerske Gylden. Udt. i Sj. T. 15, 520.

— Befaling til Christen Krabbe om inden St. Mortens Dag at tilbagebetale Kongen de 500 Dlr., som denne har laant ham mod Løfte om Tilbagebetaling et Fjerdingaar efter Modtagelsen. Udt. i Sj. T. 15, 521.

— Befaling til Thage Krabbe og Detlef Holck som Forlovere for Christen Krabbe om at sørge for, at Kongen inden Mortensdag faar sin Betaling af Christen Krabbe. Udt. i Sj. T. 15, 521 b.

— Befaling til Knud Brade, Johan Rud, Jørgen Urne, Knud Rud, Detlef Holck og Predben Bild, der ere gaaede i Borgen til Kongen for Abraham Skellenberg, Kromand i den ny Kro ved Frederichsborg, for 400 gl. Dlr., som Kongen har laant denne, om at skaffe Kongen Pengene senest inden Mortensdag. Udt. i Sj. T. 15, 521 b.

— Til Fru Hildeborg Hansdatter, Emicke Kaasis Enke, og Emicke Kaasis Børns lovlige Værge. Da afdøde Claus v. Ungert for det, som han blev Kongen skyldig i sit Regnskab af Arnsborg Slot,

blandt andet har leveret Kongen et af hendes afdøde Husbonde og hendes Broder underskrevet og beseglet Gældsbrev paa 400 Dlr. til Claus v. Ungert og Kongen siden har givet hendes Husbonde og hendes Broder Henstand dermed fra Aar til Aar, befales det dem nu at betale Kongen Pengene inden St. Mortens Dag. Udt. i Sj. T. 15, 521.

29. Juni (Frederiksborg). Fortegnelse paa Undersaatter her i Riget, der skylde Kongen Penge og have faaet disse opsagte til Betaling henimod førstkommende Omslag: Christen Friis 800 ungerske Gylden; Christen Krabbe 500 Dlr. (Forlovere Thage Krabbe og Detlef Holck); Johan Rud 400 Dlr.; Olluf Bilde 1000 Dlr. (Forlovere Kansleren, Thage Krabbe og Predbiørn Bildt); Thage Krabbe 100 Dlr.; Emicke Kaassis Børn og Arvinger 400 Dlr.; Thyge Brade Ottissøn 500 Dlr.; Anders Thot 445 Engelotter; Alexander Durhan 100 Dlr.; Knud Brade, Johan Rud, Knud Rud, Jørgen Urne, Detlef Holck og Predbiørn Bild som Forlovere for den ny Kromand 400 Dlr.; Pether Apotheker i Helsingøer 100 Dlr., som Gert Rantzov skal indkræve; Borckert von Sastedt 110 Dlr., som Jochim Leist skal indkræve. — Hendrich Belov skylder 600 Dlr., at betale 6 Maaneder efter Tilsigelse, og 100 Rosenobler, at betale med det første efter Kræevning, fik nu ikke noget Brev, da han er udenlands og ikke kan faa 6 Maaneders Opsigelse. Af indenlandske skylde endnu Henrich Ramel 600 Dlr. og Jørgen Suob 100 Dlr., men dem vil Kongen selv lade tilsige derom, og Jochim von der Lip 200 Dlr., som han skal betale tilbage til førstkommende Mikkelsdag. Udt. i Sj. T. 15, 520.

30. Juni (—). Kvittans til Jochim Leist, Embedsmand paa Frederichsborg, paa $60^1/_2$ Lod 1 Kvintin gammelt Sølv, som han blandt andet har modtaget til Inventarium af Johan Thaube og nu har leveret til Kongen selv. Sj. R. 12, 415.

— Peder Sterck i Mielby paa Halsnes, der er beskikket til Tingfoged paa Kremme Birketing, maa for sit Arbejde dermed indtil videre være fri for Halvparten af sin Landgilde. Sj. R. 12, 415 b.

5. Juli (Kronborg). Forleningsbrev for Anders Dresselberg, Landsdommer i Sjælland, for hans Tjeneste som Landsdommer paa 1 Gaard i Sandbye, 3 Gaarde og Herligheden af 1 Kirkegaard, hvis Landgilde fremdeles skal svares til Kirken, i Thordtzlunde og 1 Gaard i Gudmindstrup i Kundbye Sogn, 8 Gaarde

i Bendebo i Skamstrup Sogn, 5 Gaarde og 1 Gadehus i Høfdit[1] og 8 Gaarde i Thaarendued[2] i Juderup Sogn og $^1/_2$ Gaard i Bierbye By og Sogn, alt i Thudtze Herred, 3 Gaarde og Sjetteparten i 1 Gaard i Mierløsse i Thostrup Sogn i Mierløsse Herred, 1 Gaard i Thiuelssøe[3] i Thybergs Herred, 6 Gaarde i Fullebierre, 4 Gaarde i Snesløf, 1 Gaard i Høgeberg[4] og 1 Gaard i Regenstrup[5] i Flackebergs Herred, 1 Gaard i Bierit[6] og 4 Gaarde i Heslebierg i Ringsted Herred, uden Afgift. Sj. R. 12, 415 b.

5. Juli (Kronborg). Forleningsbrev for Villum Villumssen paa det Falkeleje paa Godtland, som Hendrich Adamssen sidst havde; han skal svare Kongen sædvanlig Told og sælge denne de Falke, han ønsker, til sædvanlig Pris. Sk. R. 1, 503 b.

— Borgerskabet i Helsingborg fritages indtil videre for Byskat og anden Skat, dog skal det saa være des villigere til at hjælpe til med Indskibningen og Overførelsen af det, som behøves til Byggeriet paa Kroneborg. Sk. R. 1, 504.

6. Juli (—). Til Christoffer Valckendorff. Som Svar paa det gennem ham forebragte Andragende fra Borgerskabet i Kiøpnehafn om Fritagelse for Bøsseskytte-, Baadsmænds-, Landsknægte- og andet Hold, meddeles ham, at da Kiøpnehafn er det Sted, hvor Kongen har sine Orlogsskibes Udredning, og hvortil han derfor fra andre Steder maa forskrive de til Skibene og andet Brug nødvendige Folk, kan Kongen paa ingen Maade bevilge saadan almindelig Fritagelse for Hold, men ellers vil han i andre Maader gerne betænke Borgerskabets Bedste. Sj. T. 15, 522[7].

— Stadfæstelse paa det af Arrildt Huitfeldt, Embedsmand paa Laugholm, til hans Broder Jacob Huitfeldtz Børn, Christoffer, Hendrich og Øllegaardt, og deres rette Livsarvinger udstedte Skøde paa Lilløe Gaard i Skaane. Sk. R. 1, 505[8].

— Til Bønder og menige Almue i Giers Herred, hvem de end tilhøre. Da den almindelige Landevej i Skaane, som kaldes Linderøtz Miil, er en meget daarlig og stenet Vej, som det er nødvendigt at forbedre og oprydde, befales det dem straks, naar Lensmanden i Giers Herred eller hans Fuldmægtige tilsige dem, at forbedre, oprydde og istandsætte den dem tilkommende Part af Vejen, saaledes som Bønderne i Fers Herred have gjort paa deres Side. Sk. T. 1, 415.

[1] Høed. [2] Tornved. [3] Tyvelse, Tybjærg H. [4] Højbjærg, Ø. Flakkebjærg H. [5] Rejnstrup, samme H. [6] Bjerred. [7] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV, 669. [8] Tr.: Bødam, Arild Hvitfeldt, Till. S. 74 f.

6. Juli (Kronborg). Mageskifte mellem Herman Juel til Aabierg og Kronen. J. R. 4, 55 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Hans Lange. Kongen har bevilget, at Jacob Rostrup maa faa nogle paa Slottet [Lundenæs] værende Breve, der angaa noget Gods, som han har faaet til Mageskifte af Kronen, dog paa det Vilkaar, at de ikke tillige vedrøre noget af Kronens Gods, der endnu ligger under Slottet, og at de ikke kunne komme Kronen til Skade paa dens Gods deromkring. Han skal lade Brevene opsøge, levere Jacob Rostrup dem mod Reversal for deres Tilbagelevering efter Benyttelsen og passe godt paa, at der ikke under det Skin tilstilles denne Breve, der kunne komme Kronen til Skade paa dens Ejendom. J. T. 3, 34 b.

[**Omtr. 6. Juli.**[1]] Forleningsbrev for Jep Buck i Buckebo paa Korntienden af Kiøbing Sogn i Giers Herred. Udt. i Sk. R. 1, 505 b.

8. Juli (Frederiksborg). Til [Borgemestre og Raad] i Kiøpnehafn, Kiøge, Nestued, Skelskøer, Malmøe og Landzkrone. Da en Del af de Baadsmænd, som de for nogen Tid siden efter kongelig Ordre [6. Jan. 1585] have fremsendt, uden Tilladelse igen er rømt af Kongens Tjeneste, saa Kongen nu, da han skal bruge Folk paa Skibene, har Mangel derpaa og til sin store Skade maa forsømme sin Skibshandel og sine Rejser, skulle de straks sende de paa vedlagte Fortegnelse opførte bortrømte, som ere stillede af deres By, tilbage igen eller, hvis disse ikke ere vendte tilbage til Byen, sende andre duelige, søfarne Folk i deres Sted, da de først sendte ikke have været tro og ærlige Folk. De skulle paase, at den ene ikke skaanes mere end den anden ved Udredelsen af Baadsmænd. Hvis de vise nogen Forsømmelse, ville de falde i Kongens højeste Unaade. Sj. T. 15, 522.

— Til Kansler Niels Kaas og Christoffer Valckendorff. Da Christoffer Valckendorff har meldt, at de lybske Gesandter have meddelt ham, at de nu have faaet Besked fra deres øverste og ældste, og have begæret igen at maatte faa Avdiens, befales det dem i Forening, da Henrich Ramel, der først deltog i Forhandlingen, ikke er til Stede og Christoffer Valckendorff ved Besked med hele Sagen, at kalde Gesandterne for sig, høre, hvad de foregive, og siden meddele Kongen det. Sj. T. 15, 523.

[1] Brevet er udateret, men indført mellem Breve af 6. og 21. Juli.

8. Juli (Frederiksborg). Christoffer Løcke maa indtil videre give Penge i Stedet for Kornafgiften af Kirkens Korntiende af Grindersløf Klosters og Buderupholm Sogne, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og 1/2 Dlr. for hver smal Td. Havre. Udt. i J. R. 4, 57.

— Til Niels Kieldssens Arvinger. Da Christoffer Lycke har klaget over, at de trods de tidligere kgl. Skrivelser til dem om at levere ham nogle Breve vedrørende Grindersløf Klosters Gods, som han har faaet til Mageskifte af Kronen, endnu forholde ham disse, hvilket forvolder ham stor Skade, da der paaføres ham megen Trætte paa Godset, befales det dem straks at udlevere ham disse Breve. J. T. 3, 35 b.

— Borgerne i Skafuen maa i det næste Aar nøjes med at svare 24 Sk. danske i Sise af hver Td. Rostockerøl, som de indkøbe til deres eget Behov og igen udsælge i Byen. Udt. i J. R. 4, 57.

— Forleningsbrev for Ofue Lunge til Odden paa Olborghus Slot og Len, som Biørn Anderssen har haft det. Han skal i aarlig Genant have 500 Dlr., 13 Læster Rug og Mel, 24 Læster Byg à 24 Tdr., 12 Læster Havre à 48 Tdr., 12 Tdr. Smør, 200 Faar og Lam, 200 Gæs, 600 Høns, 225 Skovsvin, som han aarlig skal tage til sig og ikke lade blive gaaende hos Kronens Bønder i Lenet, 20 Skattekør, 1/2 Læst saltede Sild, 81 Vol røgede Sild, 1300 tørre Flyndere, 2 Tdr. Honning, 15 Skpr. Gryn af Lenet og de Tønder, som behøves til at pakke det Smør i, der skal sendes til Kiøpnehafn eller andre Slotte, Udgiften til disse maa han indskrive i Regnskabet. Hvad der bliver tilovers af den visse Indtægt skal han opbevare, indtil han faar Ordre om, hvorhen han skal sende det. Han skal gøre Regnskab for al uvis Indtægt og maa beholde Halvdelen deraf samt Halvdelen af Gæsteriet, derimod forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Han maa til sin Underholdning beholde al Slottets og Ladegaardens Avl og Affødning, men skal, naar Kongen kommer did, skaffe frit Hø og Straafoder til dennes Heste. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv, hans Skriver eller andre af hans Tjenere rejse inden Riget i Kongens Ærinde. Genanten skal beregnes fra 1. Maj 1585. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Olborghus Len i Befaling. Han skal holde Slottet i Stand, som

det nu er, men skal der bygges noget særligt, vil Kongen selv give Ordre derom. J. R. 4, 57.

8. Juli (Frederiksborg). Til Claus Glambeck. Det har undret Kongen i høj Grad at erfare, at trods hans tidligere, baade mundtlige og skriftlige, Ordrer til Claus Glambeck om at gøre den Gaard i Skanderborg Len, hvorpaa Kongen vil holde podoliske Faar, ryddelig og udvise Bonden deraf til den nu for længe siden forløbne Fardag, bor Bonden endnu stadig paa Gaarden, og Kongen kan ikke rigtig tænke sig, hvorledes hans Faar paa Gaarden kunne blive forsynede med Foder, da Bonden jo ogsaa skal have Foder til sit eget Kvæg. Kongen vil i den Anledning ikke undlade at lade ham vide, at han vil komme til at staa tilbørligt til Rette, hvis Faarene komme til nogen Skade, og det befales ham uden Forsømmelse at efterkomme Kongens tidligere Befaling om at gøre Gaarden ryddelig og indrette den med dens Ejendom til et Schæferi efter Schæferens Anvisning, ligesom han iøvrigt skal skaffe hvad denne befaler til Faarenes og Schæferiets Behov. Da Schæferen som fremmed er ubekendt med Landets Sprog og Skik, hvorfor modvillige og uforstandige Bønder maaske ville gøre ham til Genstand for Spot og Fortræd, skal Claus Glambeck tage sig af ham og haandhæve ham. J. T. 3, 35.

— Til Ofue Lunge, Predbiørn Gyldenstiern, Godtzlof Budde og Kapitlet i Viiborg. Da Jens Claussen til Boller, hvem der paaføres Trætte paa det Gods i Linderund, som han har faaet til Mageskifte af Kronen, mener, at der i Viiborg Kapitel findes Breve til at forsvare Godset med, og begærer at faa disse, befales det dem at opsøge disse Breve og levere Jens Claussen dem mod en Reversal for deres Tilbagelevering, hvilken skal indlægges ved Kapitlets Breve. J. T. 3, 36.

— Til Ofue Lunge og Predbiørn Gyllenstiern, Embedsmænd paa Olborghus og Aastrup. Da Fru Elline Galskiøt har begæret 1 Bol i Tholne og 2 Bol i Skaarup i Tholne Sogn i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard i Synderyuse[1] i Broust Sogn og 1 Gaard i Øsløs paa Hannes i Han Herred, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 3, 36 b.

10. Juli (—). Jep Knudtzen i Bandebierg, der er beskikket til Ridefoged i Holbo Herred, maa, saalænge han er i denne

[1] Sønderøkse, Ø. Han H.

Bestilling, være fri for at svare Landgilde af sin Gaard. Sj. R. 12, 418 b.

10. Juli (Frederiksborg). Hendrick Eyllerssen i Kraagerup, Tingfoged i Kroneborg Birk, maa, saalænge han er Tingfoged, uden Indfæstning og Landgilde beholde en øde Jord i Thorpen og en Fjerdepart af en anden øde Gaards Jord, som bruges dertil. Udt. i Sj. R. 12, 419.

— Hendrick Rasmussen i Sandbierg, Ridefoged i Hørsholms Birk, maa, saalænge han er Ridefoged, være fri for at svare Landgilde af sin Gaard. Udt. i Sj. R. 12, 419 b.

— Aabent Brev, at Sognefolkene i Nødebo Sogn, hvis Præst nylig er død, herefter skulle søge til Assindrup[1] Kirke, da Nødebo Sogn er meget ringe og ikke formaar at underholde en Sognepræst. Sognepræsten i Assindrup skal gøre dem tilbørlig Tjeneste, og de skulle svare ham sædvanlig Tiende og anden Præsterente, ligesom de ogsaa skulle svare sædvanlig Kirketiende til Assindrup Kirke. Lensmanden skal i Forening med Provsten og Kirkeværgerne for Assindrup Kirke udvise hver Gaard i Nødebo dens bestemte Stolestade i Assindrup Kirke, for at alt kan gaa ordentligt til. Sj. R. 12, 418 b.

— Aabent Brev, at Kongen — der har bragt i Erfaring, at der til Helsingør, hvor der er en almindelig Søgning af alle Slags Folk, fra Øst og Vest, kommer mange fremmede, som siden, uden at give nogen Besked, begive sig gjennem Kongens Lande, hvormed der paa Grund af den Krig og de Praktikker, hvorom der høres alle Vegne, maa føres god Opsigt — har befalet Giert Randtzov, Embedsmand paa Kronneborg, Frederich Leil og Dauid Hanssen, Toldere, at føre godt Tilsyn med alle de fremmede, som komme til Helsingør og ville rejse videre gennem Kongens Rige over Kongens Strømme eller drage ud af Riget til Skibs, undersøge, hvad det er for Personer, hvorfra de komme, hvorhen de ville, hvad deres Bestilling er, og hvad Pasbord de have, og ikke lade dem drage fra Byen, før de have givet Besked om alt. De, der have god Besked og Pasbord, maa frit passere, og hvis de ville her ind i Riget, skulle Lensmanden og Tolderne give dem Pasbreve til større Sikkerhed. Dem, der ikke have nøjagtigt Pasbord, skulle de enten vise tilbage eller anholde og paa ingen Maade lade dem

[1] Esbønderup, Holbo H.

komme derfra, førend de have indhentet Kongens Ordre derom. Kommer der nogle Herrers Gesandter, som enten ville til Kongen eller ville rejse gennem Kongens Riger eller Strømme, skulle de med god Lempe opholde dem, straks sende Kongen Bud derom og ikke lade dem komme fra Byen, førend de have faaet Besked fra Kongen. For at man bedre kan faa Besked om alle fremmede, skulle Tolderne alvorligt paalægge alle Skippere samtidig med, at de fortolde deres Varer paa Toldboden, at opgive, om de have haft nogle fremmede udover deres Skibsfolk med sig og sat dem i Land, og ikke at tage nogen med sig fra Byen uden at have meddelt Tolderne det og uden at de, som de ville tage med sig, have fremvist deres Pasbord og givet Besked hos Lensmanden og Tolderne; enhver Skipper, der overtræder disse Paabud, skal have forbrudt Skib og Gods. Det befales strengelig alle Borgerne i Helsingør, naar de indtage fremmede, det være høj eller lav eller komne til Lands eller Vands, til Gæst hos sig eller i Herberg, straks at spørge dem om deres Forhold og ufortøvet give Lensmanden og Tolderne Besked; gøre de ikke det, skulle de have forbrudt deres Hovedlod til Kongen. Sj. R. 12, 419 b[1].

10. Juli (Frederiksborg). Livsbrev for Anders Portner paa Kronneborg paa et Hus med en dertil indhegnet Kaalgaard i Helsingør i den lange Gade, som man gaar ad til St. Anne Have, uden Afgift. Udt. i Sj. R. 12, 421.

— Aabent Brev, hvorved Kongen benaader Morthen Gøesuich — der paa sidste Slangerup Marked var beordret til i Forening med andre Kongens Forordnede at paase, at ingen drog fra Markedet uden at have betalt Kronen Told, og da er kommen til at ihjelslaa en Kronens Bonde Peder Anderssen, der blev spurgt om Told — paa Livet og lader sin Tiltale mod ham falde, dog skal han stille den dræbtes Slægt og Eftermaalsmænd tilfreds efter sin Evne. Sj. R. 12, 421.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om paa Kongens Vegne at sende en forstandig Karl til Halmsted, der kan have Tilsyn med Skytset og Arkeliet sammesteds, da Pouel Huitfeld har anmodet om at faa en saadan sendt did. Udt. i Sj. T. 15, 523.

— Til Borkort von Papenheim. Da Kongen vil lade lave en

[1] Tr.: Dsk. Mag. IV, 104 ff. Secher, Forordninger II. 397 ff.

Skibsbro ved Sundby Færge til at opskibe det Gods paa, som indføres der enten til Kongen eller andre, og dertil behøver en Del Tømmer, skal han i Kronens Skove til Abramstrup, hvor der sker mindst Skovskade, lade hugge saa meget og saa stort Tømmer, som Kongens Tømmermand Hans Lyckou tilsiger, og lade det fløde ned og bringe til Land paa den Side ved Sundby. Sj. T. 15, 523 b[1].

10. Juli (Frederiksborg). Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Kronens Bønder i Øster Herred i Blekinge bevilger, at, naar en Bonde paa Kronens Gods i Herredet dør, maa hans efterladte Hustru uden Indfæstning beholde Gaarden, saalænge hun sidder som Enke og fører et ærligt og kristeligt Levnet, men gifter hun sig paany, skal den, hun ægter, være pligtig at fæste Gaarden og have Lensmandens Tilladelse dertil, førend han drager ind i Gaarden; Enkerne skulle dog være Kongens Embedsmænd og Fogder lydige, holde Gaardene i Stand, gøre Ægt og Arbejde, svare Gæsteri og anden Rettighed i rette Tid og maa ikke udleje noget af Gaardens Ejendom eller tillade andre at bruge den i deres Navn. Det befales Embedsmændene paa Lyckov Slot at rette sig herefter. Sk. R. 1, 504[2].

— Til Johan Urne. Hoslagt sendes ham en Supplikation fra Kronens Bønder i Øster Herred, hvori de klage over, at en, ved Navn Jon Skomager, har samlet et oprørsk Selskab om sig, har gjort sig til Høvedsmand for dette og, da han mærkede, at han imod de bedste Herredsmænds Vidende og Vilje ikke kunde have nogen Fremgang, ved Budkavle, som de kalde det, har gjort en ulovlig Samling; da det heller ikke vilde gaa efter hans Vilje, har han truet de Herredsmænd, der havde Herredsseglet i Forvaring, paa Liv og Gods, saa de have maattet levere Herredsseglet fra sig, hvilket han siden har taget til sig for dermed at besegle hvad han med sine Tilhængere vilde angive. Da nogle af Herredsmændene ere blevne tilsagte til at hugge Tømmer ved Dansk Flyen hos Kongens Tømmermand og Herredstinget samme Dag derfor er blevet aflyst, har han sat sig op derimod, sat sig selv til Dommer, taget hvem, han vilde, til Skriver, holdt Ting paa egen Haand og beseglet hvad han vilde med Herredsseglet. Da han desuden har begaaet andre Utilbørligheder og skal have flere for, have de bedste Herredsmænd, der frygte Overlast fra hans Side, anmodet om, at

---

[1] Tr.: Annaler f. nord. Oldk. 1855, S. 96. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 390 f.

der maa blive truffet Forholdsregler mod ham. Da Kongen ikke vil lade saadan oprørsk Optræden gaa ustraffet hen, skal han se at faa fat paa Jon Skomager og lade ham straffe til advarende Eksempel for andre. Sk. T. 1, 416.

10. Juli (Frederiksborg). Til Coruitz Viffert og Gabriel Sparre, Embedsmænd paa Malmøe Slot og Dalbye Kloster. Da Otte Thott til Erichsholm har begæret 2 Gaarde i Skaane, den ene i Fierdingtoft i Blarolt Sogn, den anden i Houttrup[1] By og Sogn i Haraggers Herred, hvilken sidste tilhører Hr. Jørgen i Barsebeck, til Mageskifte for 1 Gaard i Horsta[2] i Asmindrup Sogn i Rønneberg Herred, skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den. Sk. T. 1, 417.

— Til Jørgen Rosenkrantz og Niels Skram, Embedsmænd paa Kalløø og Hald. Da Mogens Juel til Strandit har begæret 1 Bol i Ryen[3] til Mageskifte for 1 Bol i Albøge By og Sogn, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. J. T. 3, 37.

— Forleningsbrev for Christoffer Rossengaard paa Kiøpnehaufns Slot efter Christen Vind til Lydom. Han skal føre godt Tilsyn med Slottet, Slotsfogden og Slottets daglige Folk og, hvis nogle ikke opføre sig tilbørligt, efter Sagens Art enten straffe dem eller forvise dem af Tjenesten. Saavel om Sommeren som om Vinteren skal han lade Slotsportene være lukkede om Aftenen og efter deres Lukning ikke aabne dem uden nødtørftig Grund. Han skal føre Tilsyn med Ildebrændsel, Skorstene og Kakkelovne, saa der ikke holdes Ild i flere Kamre eller paa flere Steder, end det behøves, og, hvor saadant hidtil har fundet Sted, afskaffe det; ligeledes skal han paase, at der ikke holdes mere Lys i Kamrene eller flere Senge paa Slottet, end der behøves. Han skal give Slotsfogden Ordre til altid at være til Stede for at føre Tilsyn med Slottets Folk og Arbejde og paase, at Postvognssvendene og Slottets Vognsvende passe deres Heste godt, og at Vognhestene ikke blive brugte til andet end Kongens eget Brug. For at Vognsvendene ikke skulle tage dobbelt Foder til Hestene, saavel den Dag, de ere af By, som naar de ere hjemme, skal Slotsfogden hver Lørdag Aften underskrive Sedlen paa den Havre, der er brugt til Slottets egne Heste. Hvis han mærker, at Slotsskriveren, Underskriveren, Redesvenden eller andre vise sig forsømmelige, skal han melde det til

[1] Hofterup. [2] Hörstad, Rønnebjærg H. [3] Ryom, S. Hald H.

Rentemester Christoffer Valckendorff og Axel Gyllenstiern, for at de kunne befale vedkommende at raade Bod derpaa. Han skal føre Tilsyn med Ladegaardene, paase, at der bliver holdt gode Folk paa dem, at Avlen bliver drevet tilbørligt, at der ikke bortlejes eller bortkommer mere fra Ladegaardene, end der nu er, og at de Kirketiender, Jorder eller Enge, som i Christen Vinds Tid ere bortlejede eller bortkomne, komme tilbage igen. Han skal ramme Kongens Gavn med de Sager, der falde i Lenet, men med de Bestillinger og Sager, som falde i Kiøpnehaufns By, maa han ikke befatte sig. Han maa ikke bruge Kronens Bønder til andet end til Kronens Arbejde og maa ikke uden Kongens Tilladelse laane Vogne bort eller lade nogen faa Vogne, som ikke have Ret dertil. Han skal i god Tid indkræve Kronens Landgilde og Rettighed i Lenet, saa der ikke ved hans Forsømmelighed bliver Restancer, og sørge for, at det Brød, Øl, Gryn, Øksne, Lam, Gæs eller andet, som skal males, bages, brygges eller købes i Lenet, bliver det. Han skal altid holde en god Ridefoged i Lenet. Han skal paase, at Skovene ikke forhugges, at der kun sælges deraf til Bønderne til Bygnings- og Vogntømmer og Ildebrændsel, og at ingen jager eller gaar med Bøsser i Lenet; griber han nogle heri, skal han lade dem fængsle, tage Dom over dem og melde Kongen det. Han skal iøvrigt i alle Maader ramme Kongens Gavn og i Kongens Fraværelse være Christoffer Valckendorff og Axel Gyllenstiern lydig. Han skal i aarlig Løn for sin egen Person have 500 Dlr., Foder og Maal til 4 Klippere og 2 Vognheste, det Hold, som falder i Lenet, og samme Underholdning og Klædning til sig og sine Folk, som Christen Vind havde. Sj. R. 12, 416 b.

11. Juli (Frederiksborg). Til Christoffer Rossengaard. Forleningsbrevet paa Kiøpnehafns Slot sendes ham med Ordre til særlig at drage Omsorg for, at alle de Jorder og Enge, som i Christen Vinds Tid ere bortlejede fra Ladegaardene, igen blive tagne tilbage og brugte til Kongens Bedste; ligeledes skal han tage alle de bortforlenede Krontiender i Lenet, der ikke ere forlenede for Livstid, tilbage igen og bruge dem til Ladegaardene. Sj. T. 15, 524[1].

— Bestalling for Jørgen Brenner som kgl. Sejermager. Han skal paa egen Bekostning holde de smaa Sejerværker paa Kroneborg rene og i Stand, men for det nye Arbejde, han laver, skal han have en rimelig Betaling; ligeledes skal han være forpligtet

[1] Tr.: O Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 670.

til daglig at stille det store Sejerværk paa Slottet, saa det altid gaar efter Solen. Han skal have 30 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn, 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, fri Bolig i Helsingør og være fri for Skat, Hold og al anden borgerlig Tynge, saalænge han er i Tjenesten. Løn, Hofklædning, Kostpenge og Husleje, hvis Jørgen Brenner ikke faar et af Kongens Huse, skulle udredes af Tolderne. Sj. R. 12, 421 b.

11. Juli (Frederiksborg). Til Lensmænd og andre, der have Kirker i Befaling, og alle Kirkeværger i Sjælland. Denne Brevviser Hr. Hans Thagessen, Sognepræst til Gerlof og Draaby Sogne i Horns Herred, har berettet, at hans Gaard 2 Gange er brændt, sidste Gang i forrige Dimmeluge, da den brændte med alt deri værende Gods, Bo og Bjærgning, hvorved han er kommen i den yderste Armod. Da han af egen Formue ikke paa nogen Maade kan genopbygge Gaarden og komme til sin Næring, har Kongen paa hans Begæring bevilget, at der maa ydes ham en Hjælp af de Kirker, der ere formuende, og paalægger herved Lensmænd og andre, der have Kirker i Forsvar, at give Ordre til, at der ydes ham en Hjælp af enhver Kirke efter dennes Evne, og alle Kirkeværger at rette sig efter disse Ordrer og udrede Hjælpen saa snart som muligt. Sj. T. 15, 513 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Møntmester Pouel Gylden har anmodet om at blive forløvet af Kongens Tjeneste og Kongen ikke har synderlig Brug for ham, skal Christoffer Valckendorff aftakke ham og hans Folk, betale ham hvad der resterer af hans Løn og modtage i Forvaring hvad han skal efterlade ved Kongens Mønteri. Udt. i Sj. T. 15, 523.

— Befaling til samme om at godtgøre Gert Rantzou de $1^1/_2$ Læst Byg i hans Regnskab, som Fogden paa Hørsholm har givet Oldensvinene, før de kunde blive slagtede. Udt. i Sj. T. 15, 524.

— Til Frederich Leyel, Dauid Hanssen, Morthen Jenssen og Nils Hendrichssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Hoslagt sendes dem et Register paa det Arbejde, som Hans Veigenner, Remmesnider i Helsingør, har lavet for Kongen, med Ordre til at betale det af Tolden. Orig.[1]

— Beskærmelsesbrev for Niels Pederssen, Ting-

[1] Efter Paaskrift bagpaa betaltes der i Henhold hertil Hans Remmesnider 57 Dlr. 3 Sk.

skriver paa Øster Herreds Ting i Blekinge, der har klaget over, at et oprørsk Selskab der i Herredet truer ham paa Livet, fordi han ikke vil skrive for dem hvad de i deres oprørske Forsæt ville have skrevet. Det forbydes alle under Trudsel om Kongens Vrede og Straf at overfalde eller paa nogen Maade tilføje ham nogen Overlast. Sk. R. 1, 505.

11. Juli (Frederiksborg). Til Pouel Huitfeldt. Kongen bifalder hans Forslag om at lade udsætte nogle Stenkister for Runddelene omkring Halmsted paa de af ham angivne Steder og befaler ham at lade hugge det Bøgetømmer, som kan bruges dertil, i Skovene i Halmsted Herred og lade Stenkarrene lave og opsætte. Der sendes ham Brev til Arild Huitfeld om ogsaa at lade hugge Tømmer dertil. Sk. T. 1, 417 b.

— Til Arrild Huitfeld. Da der i Halmsted Len næppe kan skaffes Tømmer nok til de Stenkar, som Pouel Huitfeld skal lade opsætte omkring Runddelene for Halmsted, skal han i Skovene i Laugholm Len lade hugge saa meget Bøgetømmer dertil, som Pouel Huitfeld begærer. Sk. T. 1, 418.

— Befaling til Pouel Huitfeld om at lade Borgemestre og Raad i Halmsted faa 300 Dlr. af Sisen af Rostockerøl der i Byen, hvilke Kongen har givet dem til deres Raadhuses Bygning. Sk. T. 1, 418 b.

— Forleningsbrev for Mogens Juel til Strandit paa Afgiften af Kronens Korntiende af Stobye[1] Sogn i Uldborg Herred, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 58 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen i Henhold til Lensmandens, Herredsfogdens og de bedste Herredsmænds Betænkning bestemmer, at det Marked, der hidtil har været holdt ved Lerup Kirke og Præstegaard Vor Frue Nativitatis Dag [8. Sept.], herefter skal holdes samme Dag ved Han Herredsting, der paa det nærmeste skal ligge midt i Herredet, da Sognepræsten og Kirkeværgerne for Lerup Kirke have klaget over, at det Selskab, der samles paa Markedet, tilføjer Kirken og Præstegaarden stor Skade og desuden giver Anledning til Forargelse. J. R. 4, 58 b.

— Bestalling for Søfren Nielssen som Tolder i Skafuen. J. R. 4, 59.

— Aabent Brev, at Herredsfogder og Delefogder i

[1] Staby.

Olborghus Len indtil videre skulle være fri for at give Landgilde og gøre Tynge af de Gaarde og Boliger, som de bo i, saalænge de ere i deres Embede, for at de med større Flid skulle passe dette. J. R. 4, 59 b.

11. Juli (Frederiksborg). Befaling til Niels Jonsen til Tostelund, der for nogen Tid siden paa Kongens Vegne er sat til at have Sekretær Holger Ulfstandtz Gods i Jylland i Forsvar og oppebære Indtægten deraf og endnu resterer med en Sum Penge deraf, som for længe siden skulde have været betalt, om inden St. Laurentii Dag [10. Aug.] i det allerseneste at sende disse Penge til Kongen, for at denne kan komme til Ende med dette Værgemaal. J. T. 3, 37 b.

12. Juli (Bistrup). Til Albret Friis og Caspar Marckdaner, Embedsmænd paa Riberhus og Koldinghus Slotte. Da Kongen staar i Handel med Mogens Gyldenstiern til Biersgaard, der paa sin afdøde Søster, Fru Dorrette Gyldenstierns Børns Vegne har bevilget Kronen noget af Børnenes Gods i Nørre- og Sønderjylland, nemlig Thobberup[1] Hovedgaard og Mølle, 1 Gaard i Lerthe i Semmerstedtz Segn i Gram Herred, 3 Gaarde i Halck By og Sogn i Haderslef Herred, 2 Gaarde i Stepping By og Sogn og 1 Gaard i Rod i Thiurstorp Herred, 1 Gaard i Sneom, 1 Gaard i Velbeck, 1 Gaard i Thierborg og 1 Gaard i Allerop i Skadtz Herred, 1 Gaard i Vester Visted og 1 Gaard i Obling[2] i Huiding Herred, 1 Gaard i Hillerop i Farop Sogn i Kalslund Herred, 1 Gaard i Nørlund, 1 Gaard i Huillom, 1 Gaard i Bruel[3], Fruergaard, 1 Gaard i Thaarup og 1 Gaard i Thycklund i Skodborg[4] Herred, til Mageskifte for noget af Kronens Gods i Skaane, skulle de med det første besigte ovennævnte Gods, ligne det og gøre det i Hartkorn, besigte Bygningerne paa Thobberupgaard og den dertil hørende Ladegaard og sende Besigtelsen over det hele til Coruitz Viffert og Gabriel Sparre, der have faaet Ordre til at besigte Godset i Skaane. Sk. T. 1, 418 b.

— Til Coruitz Viffert og Gabriel Sparre, Embedsmænd paa Malmøehus og Dalby Kloster. Da Mogens Gyldenstiern til Biersgaard paa sine Søsterbørns, afdøde Chresten Muncks og Fru Dorethe Gyldestierns Børns, Vegne har bevilget Kronen noget Gods i Nørre- og Sønderjylland til Mageskifte for Gisløf Gaard og By, Kronens Gods i Lemstedby, Issiier og Viierstad og Gods i Agerup

[1] Taabdrup, Tyrstrup H. [2] Aabølling, Hvidding H. [3] Brejl, Vrads H. [4] Maa vistnok være en Fejlskrift for: Vrads Herred.

ved Gisløfgaard, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, skulle de med det første besigte Gisløfgaard og det Gods i Skaane, som Mogens Gyldenstiern begærer, og, saa snart de faa Besigtelsen over Godset i Nørre- og Sønderjylland fra Albret Friis og Casper Marckdaner, ligne alt Godset, saa baade Kronen og Mogens Gyldenstiern kunne være tjente med Mageskiftet, og indsende Besigtelserne. Hvis der til det Gods, som Mogens Gyldenstiern begærer, ikke findes nogen Skov, som han kan være tjent med, skulle de udlægge ham noget af Kronens Skovgods i Malmøehus eller Lundegaards Len, hvor saadant kan undværes. Sk. T. 1, 420.

12. Juli (Bistrup). Til Niels Skram. I Anledning af hans sidste Skrivelse om Huset paa Østrupgaard meddeles ham, at Kongen nu har ombestemt sig og intet vil have gjort ved det; derimod skal han med Hensyn til Huset paa Østergaard og det øvrige Byggeri smstds. rette sig efter den Anvisning, som Jørgen Skram har faaet, og hvorom denne vel har givet ham Besked; har han ikke faaet grundig Besked derom, skal han opsætte Arbejdet til Jørgen Skrams Hjemkomst. Da han melder, at der for den Skrøbeligheds Skyld, som findes i Byen, ikke kan begyndes paa Istandsættelsen af Kirken ved Slottet, tillades det ham at opsætte Arbejdet, til Sygdommen tager af. J. T. 3, 38.

— Til Erick Vesteni. For nogen Tid siden fik han noget Gods i Hofuelberg Herred af Kronen, som Kongen siden har meddelt ham, at Kronen ikke kan undvære; nu have imidlertid de to Bønder i Thorslunde, der bo paa dette Gods, klaget over, at han alligevel har taget ny Indfæstning af dem, har lagt en Del af deres Jord til andre Gaarde, men dog ladet deres Landgilde forblive lige høj, og til Slut udvist dem af Gaarden under Paaskud af, at han selv vil besidde den. Da Kongen, hvis han havde vidst, at dette Gods laa saa belejligt baade for Fredejagten og i andre Henseender, ikke havde tilskiftet ham det og derfor heller ikke vil lade ham beholde det, men enten vil give ham Vederlag paa et andet Sted eller, hvis han ikke vil gaa ind derpaa, lade Handelen gaa tilbage, befales det ham for det første ikke at udvise eller forurette Bønderne og dernæst at erklære sig om, hvor andensteds han ønsker Vederlag, da Kongen ellers vil tage sit Gods igen og give ham hans, saa bliver hver ubedraget deri. J. T. 3, 38 b.

— Til Chresten Munck. Jep Bred og Las Leet have berettet, at han, der er bleven forlenet med de Kirkegaarde, som Palli Juel

har haft i Forlening, deriblandt nogle Gaarde i Hofuelberg Herred, nu vil tilholde sig et Stykke Skov og hugge deri, uagtet det noksom kan bevises, at det fra Arilds Tid har fulgt Veierløf Kirke. Da Skoven bevisligt har fulgt Kirken, skal han fremdeles lade denne beholde Skoven eller erklære sig om, hvorledes det forholder sig, og foreløbig standse den mod Jep Bred og Las Leet begyndte Forfølgning. J. T. 3, 39 b.

13. Juli (Sorø Kloster). Til Lauge Beck og Hermand Jul, Embedsmænd paa Roskildgaard og Kallendborg. Da Christoffer von Festenberg, kaldet Packs, har berettet, at han ved et med Kronen for nogen Tid siden afsluttet Mageskifte har faaet $4^1/_2$ Pd. Korn mindre end han afstod, og nu begæret Vederlag derfor af et Byen Holbeck tilhørende Overdrev ved hans Gaard Thorup, hvilket han mener kan ske uden Skade for Byen, skulle de med det første begive sig paa dette Overdrev, kalde Borgemestre og Raad i Holbeck til sig, undersøge, hvad han begærer til Mageskifte af Overdrevet, og, hvis det kan afstaas uden Skade for Byen, afmærke, hvor meget han skal have, og give alt klarlig beskrevet. Sj. T. 15, 524 b.

— Til Erick Løcke til Schoufgaard. Da Jørgen Muncks Sønner, Hans og Frederich Munck, for hvem Kongen har sat ham til Værge, nu ere blevne myndige, har Kongen bestemt at overdrage dem selv deres Gods og, for at han paa lovlig Vis og med tilbørligt Regnskab kan fratræde Værgemaalet, befalet Jørgen Rosenkrantz og Chresten Skeel at være til Stede, naar han gør Sønnerne Regnskab for Værgemaalet og overleverer dem deres Gods. Han skal blive enig med disse om en belejlig Tid dertil, aflægge Regnskabet, levere Sønnerne Jordebøger, Registre, Gældsbreve, Inventarium og andet og tage ovennævnte to Raaders Bevis derfor. J. T. 3, 39 b.

— Befaling til Jørgen Rossenkrandtz til Rossenholm og Chresten Skeel til Fussingøe om ved første Lejlighed at mødes i Viborg eller et andet belejligt Sted, kalde Erich Lyche med sit Regnskab etc. og Jørgen Munchs Sønner for sig, overvære Regnskabsaflæggelsen og paase, at Sønnerne ikke komme til kort. K.

14. Juli (Antvorskov). Instruks om, hvorledes Petter Reitz, Embedsmand paa Anduorskouf, skal forholde sig med Kongens Børn, Fyrster og Frøkener, saalænge de opholde sig her paa Slottet: Han skal paase, at Kongens Børn underholdes

fyrsteligt og tilbørligt, to eller flere Gange om Ugen gaa op til Hertugerne Christian og Ulrich for at se, hvorledes alt staar til hos dem, erkyndige sig om, hvorledes det gaar hos de andre Børn, og, hvis der i nogen Maade findes Mangler, afhjælpe disse. Han skal sørge for, at der koges til 2 Herreborde, et til Hertugerne Christian og Ulrich og et til de andre Børn, og at der til hvert Maaltid og hvert Taffel koges 8 Retter, deriblandt 2, 3 eller flere Retter særlig vel tillavede til de kongelige Børns egne Personer. Den Kok, som er sat til at koge til Kongens ovennævnte Sønner, skal koge til begge Tafler. Hvad Vin, Sukker og Urter, som behøves til Bordet, skal Petter Reitz levere til Hertug Christians Tugtemester, M. Hans Mickelssen, der siden skal levere Kokken hvad der behøves og paase, at der bliver brugt til Maade. Naar der er Mangel paa Sukker eller Urter, skal Petter Reitz meddele det til Kongens Apotheker, der saa skal skaffe hvad der forlanges. Petter Reitz skal paase, at Kok, Bager, Fyrbøder og de andre Folk, som ere satte til at tjene Kongens Børn, passe deres Tjeneste tilbørligt, og i modsat Fald lade dem straffe med den spanske Mantel eller paa anden Maade efter Lejligheden. Saalænge Kongens Børn ligge paa Slottet, maa han hverken herberge nogen dér eller tillade nogen at komme til Kongens Børn, dog gælde disse Forbud ikke for Rigsraaderne. Iøvrigt skal Petter Reitz i alle forekommende Tilfælde ramme Kongens Børns Bedste. Sj. R. 12, 422 b.

14. Juli (Antvorskov). Til Pether Redtz. Da Kongen har bestemt, at hans Børn skulle blive her paa Slottet, medens han er paa Jagt, maa Peter Redtz i den Tid ikke herberge nogensomhelst rejsende eller lade nogen fremmed komme til Børnene, dog skal der gøres en Undtagelse med Rigsraaderne, som han maa herberge og lade komme ind til Sønnerne, Hertug Christian og Hertug Ulrich. Kommer der ellers fremmede, som kun begære Befordring, skal han rette sig efter sin første Instruks og Forleningsbrevet. Sj. T. 15, 526[1].

— Følgebrev for M. Christian Machabeus, Abbed i Ringsted Kloster, til 6 Bønder og 2 Gadehusmænd i Hielmsømagle, 4 Bønder i Thestrup og 2 Bønder i Førsløf, som Anders Dresselberg, Landsdommer i Sjælland, hidtil har haft i Værge, at de herefter skulle svare til Ringsted Kloster. Sj. R. 12, 423 b.

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. IV. 165 f.

14. Juli (Antvorskov). Befaling til alle Sorø Klosters Tjenere i Sorterup og Gudum Sogne, Lille Valby, Vedbynørre, Linnebierg, Lorup, Eskellerup, Flackebierg Herred, Stillinge og Dørsilberg, at de herefter skulle svare til Anduorskouf Slot. Udt. i Sj. R. 12, 424.

— Befaling til alle Anduorskouf Slots Tjenere i Mierløsse Herred, Stensømagle Sogn, Steenlille Sogn, Thersløs Sogn, Munckebierby Sogn, Thostrup Sogn, Undløsse Sogn, Syndersted Sogn og Thorbenfeld Sogn, at de herefter skulle svare til Sorø Kloster. Udt. i Sj. R. 12, 424.

— Befaling til alle Kallundborg Slots Tjenere i Norderup, Ørsløf, Finderup, Giersløf, Hafrebiere, Stillinge, Drøssebierg og Hallidtzløf Sogne, at de herefter skulle svare til Anduorskouf. Udt. i Sj. R. 12, 424.

— Befaling til alle Anduorskouf Slots Tjenere i Backendrup, Giørløf og Helsinge Sogne, Ars Herred, Fullid Sogn, Thudze Herred, Thorslunde og Horrens Herred, at de herefter skulle svare til Kallundborg Slot. Udt. i Sj. R. 12, 424 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da han sidst var hos Kongen, berettede han, at han havde givet Bykæmneren i Kiøpnehafn, Søfren Flue, Ordre til at opsætte en Brønd af hugne Sten i den østre Vold i Byen, og at en af Raadmændene, ved Navn Børge Pederssen, i Anledning af, at Søfren Flue til dette Arbejde havde taget nogle hugne Sten, der laa ved Stranden, har overfaldet Søfren Flue paa Raadhuset med utilbørlige Ord og villet have ham stillet for Retten, hvilken Optræden af Raadmanden Christoffer Valckendorff besværede sig over, da han er sat til paa Kongens Vegne at have Tilsyn med Byen og til dennes Gavn og Bedste har givet Ordren. Hvis det forholder sig som af Søfren Flue angivet, at Børge Pederssen af Egensindighed har villet stævne ham for Retten for noget, som han godt vidste, at Christoffer Valckendorff paa Kongens Vegne havde givet ham Ordre til at gøre, vil Kongen ingenlunde holde Børge Pederssen saadant Overmod til gode, men befaler Christoffer Valckendorff, hvis det viser sig, at Søfren Flues Beretning er sand, at afsætte Børge Pederssen af Raadet og sætte en anden lydig og fredelig Borger i hans Sted; han skal derefter give Byfogden Ordre til at tiltale Børge Pederssen for hans Overmod. Det befales Christoffer Valckendorff at rette sig herefter, da Kongen, selv om Christoffer Valckendorff skulde lade sig bevæge ved Bønner, holder for, at Børge Pederssen

ogsaa har fornærmet ham, som har givet Christoffer Valckendorff Fuldmagt til at handle i sit Sted, og han ikke vil tilgive ham, hvis han har forsét sig. Sj. T. 15, 525[1].

16. Juli (Sofieholm). Til Eiller Grubbe. Da en stor Del af de Skuder og Færger, som vare forordnede til at overføre Kongens Folk og Gods, dels ere blevne paa denne Side, dels ere sejlede andensteds hen, men ikke vendte tilbage for at overføre mere Gods, hvilket har haft til Følge, at en stor Del af Kongens og hans Følges Gods er blevet tilbage, skal han med Flid undersøge, hvem der ikke ere vendte tilbage, lade dem indsætte i Taarnet og sørge for, at de blive straffede. Det befales ham alvorligt at huske paa at efterkomme Kongens Ordrer om de Ungarer og om Byskriveren; han skal spørge Ungarerne om, paa hvad Sted og i hvis Len de først ere indkomne her i Riget, og lade Kongen det vide. Sj. T. 15, 526 b.

17. Juli (Paa Jagten i Gedesgaard). Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Frandtz Randtzov den Afgift, han skal svare af Korsør Len fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1586. Sj. R. 12, 424 b.

— Befaling til Godtzlof Buddi om at lægge en Gaard i Alstrup i Huetbo Herred, som Fru Mette Morthensdatter, Jens Thomessens Hustru, til Hiermsløfgaard nu har Livsbrev paa, ind under Børglum Kloster, saafremt han overlever hende. J. T. 3, 40.

18. Juli (—). Kvittans til Eyller Grubbe, Rigens Kansler og Embedsmand paa Vordingborg, paa 100 Mk., som han har oppebaaret af Albrit Beck til Beldring i Faldsmaal for den Jagt, denne har brugt paa Kronens Grund, og nu har indbetalt i Kongens Kammer. Sj. R. 12, 425.

— Til Frederich Leyel. Kongen sendte ham for nogen Tid siden til Oversættelse paa Dansk en paa Engelsk affattet Beretning om det Forræderi, som var anstillet mod Dronning Elisabeth af England, og fik ogsaa en Oversættelse tilsendt, men det viser sig nu, da Kongen vilde lade denne oversætte paa Tysk, at der er mange Fejl i den, og at en Del er oversprunget. Kongen sender ham derfor nu baade den engelske, tyske og danske Afskrift af Beretningen med Ordre til at se dem igennem med

---

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 670 f.

alvorlig Flid, saa Fejlene i Oversættelsen kunne blive rettede, og det oversprungne blive oversat enten paa Tysk eller Dansk; han skal passe godt paa med Oversættelsen, da Kongen vil lade Beretningen trykke paa Tysk. Sj. T. 15, 527 b[1].

19. Juli (Paa Jagten i Gedesgaard). Til Johan Suaue. Kongen, der tidligere har ansat Hans von Nyenstadt til at beride Sorø Klosters Skove og derfor tillagt ham en aarlig Løn, en Hofklædning og nogen Fetalje af Sorø Kloster samt bevilget ham en Gaard i Krøfuerup landgildefri, vil nu ikke længere lade Hans von Nyenstadt beholde den ham tillagte Fetalje; men vil han fremdeles tjene uden den og for den ham ellers tillagte Løn, vil Kongen beholde ham. Han skal meddele Hans von Nyenstadt dette og siden lade Kongen vide, om denne vil gaa ind derpaa. Sj. T. 15, 527.

—[2] Forleningsbrev for Mogens Hendrickssen, Borgemester i Otthense, paa de 4 Gaarde i Fremerløf, som han tidligere er bleven forlenet med mod at svare halv Landgilde af dem, fri for al Landgilde, Herlighed, Ægt, Arbejde og anden Tynge. Orig. i Provinsark. i Odense. F. R. 1, 409 b.

20. Juli (—). Stadfæstelse af et Mageskifte mellem Mogens Hendrickssen, Borgemester i Otthense, og Kronens Bønder i Eybye under St. Knudtz Kloster. F. R. 1, 409. (Se Kronens Skøder.)

— Til Fru Mette Peder Oxis. Da Kongen, der nu er paa Jagt paa Falster, har stor Mangel paa Havre til sine Heste og ikke ved, hvor han kan faa nogen her omkring, men formoder, at hun har nogen Havre i Forraad, anmodes hun om at laane Kongen al den Havre, hun kan undvære fra Vallø, og meddele denne, om han kan faa nogen Havre og i bekræftende Fald hvor megen, for at han kan træffe Foranstaltninger til at lade den hente. Kongen vil tilbagebetale den, saasnart man kan komme til den nye Grøde. Sj. T. 15, 528.

21. Juli (—). Befaling til Tolderne i Helsingøer om at skaffe Caspar Marckdaner, Embedsmand paa Koldinghus, 12 Læster Salt, naar han sender Skibe derefter. Udt. i Sj. T. 15, 528.

— Forleningsbrev for Jørgen Søfrenssen, Ridefoged i Helsingborg Len, paa Kongsgaarden i Rebbelbierg By og Sogn, som Bendt Vind, forhen Skriver paa Helsingborg Slot, tid-

[1] Tr.: Hist. Tidsskr. V. 458. [2] I F. R. er Brevet udateret.

ligere har haft, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge; hvis han selv vil besidde Gaarden, skal han selv udminde og tilfredsstille de nu derpaa boende Bønder. Han skal holde Gaarden i Stand og maa ikke forhugge de dertil hørende Skove. Sk. R. 1, 505 b.

21. Juli (Paa Jagten i Gedesgaard). Til Axel Brahe. Da han i Anledning af Kongens tidligere Skrivelse [af 16. Maj] har berettet, at Villom Bang besværer sig ved at skulle afstaa til Kronen al den Ejendom og Agerjord, som han har udenfor Assens, men tilbyder at afstaa sin Gaard i Assens med de Abildhaver, Humlehaver og andre Haver, som fra Arilds Tid have ligget dertil, og desuden hans Jord udenfor Assens i Kappels og Nastrop Marker, hvilket skal være $^1/_2$ Læst Land, hvoraf der svares 6 Skpr. Korn i Skyld til Hagenschouf, meddeles ham, at Kongen gaar ind derpaa, skønt han ingenlunde dermed faar Betaling for sit Tilgodehavende. Han skal tage Skøde af Villom Bang paa Tinge, indlægge det i Forvaring blandt Kronens Breve paa Otthensegaard og derefter sende Kongen Meddelelse, for at denne saa kan give Villom Bang Kvittans for Gælden. F. T. 1, 394.

23. Juli (—). Aabent Brev, hvorved Kongen tillader Frederich Leil, Tolder i Helsingør, at købe af sin Nabo, Raadmand Niels Barfod, saa meget af dennes Gaard og Grund, som de kunne blive enige om; Frederich Leil har nemlig berettet, at han staar i Handel med Niels Barfod om at købe saa meget som 2 Bindinger Hus af dennes Gaard til Forbedring af sin egen Gaard, men da den Grund, hvorpaa Niels Barfods Gaard staar, tilhører Almindeligt Hospital i Helsingør og der svares 4 gl. Dlr. i Jordskyld deraf til Hospitalet, har han næret Betænkelighed ved uden Kongens Vidende og Tilladelse at indlade sig paa denne Handel. Frederich Leil og hans Arvinger og Niels Barfod og hans Arvinger skulle være forpligtede til, hver efter den Part, han faar, at betale sin Del af de 4 gl. Dlr. til Hospitalet, saa dette ikke lider noget Tab, men de maa ikke besværes med højere Jordskyld end hidtil. Sj. R. 12, 425 b.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om at betale Lauritz Michelssen der i Byen $288^1/_2$ Dlr. 1 Ort for 385 Tdr. Havre, som Giert Randtzov har købt hos ham til Kongens Brug til en Pris af 3 Ort pr. Tønde. Orig. Udt. i Sj. T. 15, 528 b.

23. Juli (Paa Jagten i Gedesgaard). Til Gert Rantzov. Da Hans Klaus Rustworm, Høvedsmand paa Kroneborg, efter Kongens mundtlige Ordre har haft Foder og Maal af Kroneborg Slot til sine Heste, hvilket han efter Kongens Bevilling skulde have i 5 Maaneder efter sin Antagelse i denne Tjeneste, og Gert Rantzov nu har begæret Kongens skriftlige Bevis derfor for at kunne lægge det ved sit Regnskab, meddeles ham herved, at denne Udgift er afholdt med Kongens Vilje og vil blive godtgjort i Regnskabet. Efter de 5 Maaneders Udløb maa han ikke give Hans Klaus Rustworm Foder og Maal til hans Heste. Sj. T. 15, 529.

24. Juli (—). Til Christoffer Valckendorff. Da han i Anledning af, at Eualt Woy har ladet sig mærke med, at han efter at have taget Afsked med ham skulde begive sig til Kongen, har begæret at faa dennes Vilje herom at vide, meddeles ham, at Kongen ikke husker at have befalet noget saadant og ej heller kan se, at han har nogen Interesse i, at Eualt Woy kommer til ham paa denne Tid, men han henstiller til Eualt Woy selv, om han vil komme. Da Kongen baade af de tilsendte Fortegnelser og af Christoffer Valckendorffs medfølgende Skrivelse om, at man ikke har kunnet komme til nogen endelig Ende med Regnskabet formedelst forskellige Urigtigheder med Registret over det, som er forskrevet fra andre Steder til Byggeriet, med Mandtalsregistrene paa Skat og Oldengæld i Lenet [Haderslev] og med Registret over Affødningerne i Ladegaarden, nok kan mærke, at han i mange Maader kommer til kort med dette Len og med Eualt Woys Regnskab deraf, men er tvivlraadig om, hvorledes han skal kunne faa nogen Erstatning herfor, skal Christoffer Valckendorff som Kongens betroede Raad tilskrive Kongen sin Betænkning om, hvad denne skal gøre for ikke at komme til at bære Tabet helt uden Erstatning. Sj. T. 15, 529.

25. Juli (—). Til samme. Frederich Lange, Embedsmand i Thønsbierg Len, har berettet, at Christoffer Valckendorff har gjort Antegnelse til hans Regnskab for Told og Sise i Thønsbierg Len angaaende noget Lærred og nogle Sko, som efter gammel Skik gives af de Skippere, der indkomme i Lenet, til hans Foged, fordi han oppebærer Kronens Told og Rettighed, men som Christoffer Valckendorff mener burde indføres i Regnskabet. Frederich Lange har tillige berettet, at Fogden ikke har andet i Løn, og at den Indtægt, der mulig kunde vindes heraf, i alt Fald burde komme Frederich Lange til gode, da han har Lenet med al vis og

uvis Rente i Pant, undtagen Told, Sise og Vrag, hvorfor han begærer at blive forskaanet i den Sag. Kongen henstiller Sagen til Christoffer Valckendorff og befaler ham at afgøre den i Overensstemmelse med Pantebrevet. Sj. T. 15, 530.

25. Juli (Paa Jagten i Gedesgaard). Mageskifte mellem Kield Brockenhus til Leerbeck og Kronen. J. R. 4, 60. (Se Kronens Skøder.)

— Aabent Brev, at Kield Nielssen i Vormarcke i Sønderjylland, hvis Gaard af Kield Brockenhus er bleven tilskiftet Kronen, indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af Gaarden, da Kield Brockenhus har berettet, at hans Hustrus[1] Forældre i sin Tid have givet Kield Nielssen nogen Forskaansel paa Gaarden, og har anmodet Kongen om ogsaa at gøre det. J. R. 4, 66 b.

— Befaling til Caspar Marckdener om af Koldinghus Slots Gods udenfor Kredsen at udlægge Kolding Hospital Fyldest for 1 Gaard og 1 Bol i Hofuer af Hospitalets Gods, som Kongen har bortskiftet til Kield Brockenhus til Leerbeck, og sende Kongen skriftlig Besked derom. J. T. 3, 40 b.

26. Juli (Veggerløse). Til Pether Redtz. Gennem Kongens Kæmmerer, Jørgen Ernst Worm, har han meddelt, at den Vin, som Kongens Skænk har leveret ham til Kongens Sønners og andre Børns Underhold, med Tiden gaar med, og derfor begæret Ordre om, hvorledes han skal rette sig med Hensyn til anden Vin, og hvem der skal have Vinen til Udspisningen i Forvaltning. Kongen husker ikke andet, end at der i Kælderen paa Slottet er Vin af Kongens i Forraad, hvoraf han kan tage, naar der er Mangel. Af den ham tilstillede Instruks kan han se, hvorledes Kongen vil have det med den Vin og de Urter, som behøves til Børnenes Bord: at det skal leveres M. Hans Michelssen til Forvaltning, for at han kan lade det bruge; han skal derfor efterhaanden levere M. Hans den til Sønnernes Bord nødvendige Vin af Kongens Kælder; den Vin, som behøves til de andre Børn, skal han selv tage af Kælderen og lade dem faa deraf til Nødtørft. Da én Kok koger Maden til alle Børnene, skal M. Hans Michelssen have de Urter, som behøves til alles Udspisning, i sin Forvaltning og efterhaanden levere Kokken hvad han skal have; naar der mangler Urter, skal Pether Redtz, som paabudt i Instruksen, rekvirere hos Kongens Apotheker paa Frederichsborg. Sj. T. 15, 530 b.

[1] Edel Ulfeld.

27. Juli (Nykøbing). Lauritz Morthenssen i Vegerløs i Falster, der nu er beskikket til Foged i Vegerløs Sogn og skal tilsige Kronens Bønder der omkring, naar de skulle gøre Ægt og Arbejde, og skaffe Befordring til dem, der efter Kongens Befaling skulle befordres, maa, saalænge han er i denne Tjeneste og indtil videre, være fri for 8 Dlr. af sin aarlige Landgilde. Udt. i F. R. 1, 583 b.

28. Juli (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har forhandlet med Hans Blome om at overtage Posten som Lensmand paa Haderslefhus og derunder liggende Len, hvilket denne ogsaa er gaaet ind paa, og sender nu Kansler Niels Kaas og Hans Blome til ham, for at han i Forening med Kansleren skal forhandle og blive enig med Hans Blome om, paa hvilke Vilkaar denne skal have Lenet. De skulle træffe en bestemt Aftale med Hans Blome, fastsætte, hvad han skal have i Genant til sin egen og sine Folks Løn og Underholdning, overveje, hvad der vil være nyttigst for Kongen, enten at indregne Ladegaarden i Genanten eller ej, og sende Kongen Besked om alt. Sj. T. 15, 531 b.

— Aabent Brev, at Stadagger, som Kongen har tilskiftet sig af Lauge Venstermandt og givet Ordre til at kalde Sophieholm, herefter atter skal kaldes med sit gamle Navn Stadagger. F. R. 1, 584.

29. Juli (—). Ekspektancebrev for Hans Rostorp, Kancelliskriver, paa det første ledige Kannikedømme i et af Kapitlerne i Danmark. Sj. R. 12, 425 b. Orig.

— Borgemestre og Raad i Nyekiøping maa i de næste 2 Aar oppebære den aarlige Byskat til Istandsættelse af deres bygfaldne Raadhus. F. R. 1, 584.

30. Juli (—). Mageskifte mellem Madtz Erickssen til Søgaard og Kronen. Sj. R. 12, 426. (Se Kronens Skøder.)

— Til Christoffer Packisch. Da Kongen, der har tilskiftet Matz Erichssen til Søegaardt en Gaard i Vallindstrup, som Christoffer Packisch har Livsbrev paa til Holbeck Slot, ikke i nogen Maade vil formindske hvad han har forlenet ham med, skal han udsøge sig en anden ligesaa god og belejlig Krongaard i Stedet, optegne dens Landgilde og Lejlighed og sende Besked derom til Kongen, der saa vil give ham Brev derpaa. Sj. T. 15, 532.

— Til Gert Rantzov. Kongen har antaget denne Brevviser til Gartner og befaler ham at forhandle med ham om hans Løn,

sætte ham til at blive ved Thegelstrup og give ham Anvisning om den Have, som Kongen vil have anlagt der, saa han kan lave den med Omgang og anden Omstændighed, saaledes som Kongen har aftalt med Gert Rantzov. Han skal straks sende Kongens Bygmester Anthonius hid paa medfølgende Pasbrev. Sj. T. 15, 532 b.

30. Juli (Nykøbing). Til Axel Brahe, Embedsmand paa Otthensegaard, og M. Niels Jesperssen, Superintendent i Fyens Stift. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Matz Jenssen, hvori han klager over, at hans Stiffader, Hr. Simen i Dreslette, forfordeler ham ved Arv og Skifte efter hans Moder, lader ham tingkalde og ved Lovmaal holder ham borte fra hans Studeringer. Naar de besøges med dette Brev, skulle de kalde begge Parter for sig, nøje undersøge Sagen og drage Omsorg for, at Matz Jenssen uden videre Forhaling faar den Part, han er berettiget til. Orig. i Provinsark. i Odense.

31. Juli (—). Til Steen Brahe og Henning Giøe, Embedsmænd i Rafn[s]borg og Nykiøping Len. Da Fru Anne Lunge, Knud [Steensens[1]] Enke, har ønsket noget Hospitalet i Nykiøping tilhørende Gods paa Laaland til Mageskifte for noget af sit Gods paa Falster, hvorom hun selv skal give dem nærmere Besked, skulle de snarest foretage Besigtelsen og indsende den. F. T. 1, 454 b.

— Til Henning Giøe. Da Kronens Bønder paa Giedtzøer have berettet, at de ere bange for at skulle blive tiltalte af ham for Skovhugst i Giedeskouf, som han paa Kronens Vegne har ladet tage Syn paa og har forment dem at bruge og hugge i, har Kongen paa deres Begæring for denne Gang eftergivet dem denne Sag og befaler ham at lade dem blive utiltalte for Skovhugsten og med Hensyn til deres Brug og Part i Skoven og i andre Maader at rette sig efter den Aftale, Kongen mundtlig har truffet med ham. F. T. 1, 455.

1. Aug. (—). Mageskifte mellem Mogens Gøye til Bollerup og Kronen. Sj. R. 12, 432. (Se Kronens Skøder.)

— Til Peder Munck, Admiral, og Eyller Grubbe, Rigens Kansler. Da Kongen har bevilget Mogens Giøe til Bollerup 2 Gaarde med en øde Jord i en Vang og en øde Gaard i Rafuenstrup i Ringstedt Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Skallerup i Hans[2] Herred i

[1] F. T. har urigtig: Perssens. [2] o: Hammers.

Sjælland og 1 Gaard i Søemarck paa Møen og Mogens Giøe har forpligtet sig til at udlægge Kronen yderligere Fyldest, hvis det skulde vise sig, at den ikke faar fuldt Vederlag i det ovennævnte Gods, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, ligne det og indsende Besigtelsen. Sj. T. 15, 532 b.

1. Aug. (Nykøbing). Befaling til [Borgemestre og Raad i] nedennævnte Købstæder om at sende N Tømmermænd til Kiøpnehafn (fra Sjælland, Laaland og Falster inden 12. Aug., fra Skaane og Fyen inden 18. Aug. og fra Jylland inden 20. Aug.), da Kongen behøver nogle Tømmermænd til Skibsbygningen. De skulle sørge for, at det bliver gode og duelige Folk. Kongen vil fra deres Ankomst og saa længe de blive i Arbejdet give dem Dagløn som andre Tømmermænd i Forhold til deres Duelighed. — Register: I Skaane Malmøe 6; Halmstedt 4; Landtzkrone, Helsinborg, Ydstedt, Sølfuitzborge og Vaardbierge hver 3; Vee (Hustømmermænd) og Threlborge hver 2. — I Sjælland Kiøpnehafn 12; Kiøge og Nestvedt hver 4; Prestøe, Vordingborge, Skelskøer, Kallingborg, Nykiøping i Otz Herred og Roschilde (Hustømmermænd) hver 3; Korsøer, Holbeck, Stege og Slaufuelse (Hustømmermænd) hver 2. — I Laaland og Falster Nykiøping 4; Stubbekiøping, Saxkiøping og Nachschouf hver 3; Maribou og Nystedt hver 2. — Paa Langeland Rudkiøping 3. — I Fyen Otthense (Hustømmermænd) 6; Assens 4; Suinborge, Faaborge, Medelfardt, Bogense og Kiertheminde hver 3; Nyborg 2. — I Jylland Aarhus og Randers hver 4; Horsens 3; Vedle 2. Sj. T. 15, 533 b.

2. Aug. (—). Hendrick Pederssen i Staufuerbye, Birkefoged i Skielby Birk paa Giedtzøer, maa være fri for 12 Skpr. Boghvede af sin aarlige Landgilde, saalænge han er Birkefoged. Udt. i F. R. 1, 584 b.

— Til Kronens Bønder i Nybølle Birk paa Laaland, som Adam Norman, kgl. Jægermester, nu har i Forlening. Da Kongen har bragt i Erfaring, at de selv ville raade for Skovene i Birket og efter eget Behag hugge deri uden Udvisning af Lensmanden, hans Foged eller Fuldmægtige, og da Kongen ikke vil finde sig heri, men, for at Skovene ikke skulle blive forhuggede, vil have, at Lensmanden og hans Fuldmægtige her ligesom andensteds skulle føre Tilsyn med og vide Besked om Hugningen, forbydes det dem strengelig herefter at hugge eller lade hugge noget i Kronens Skove

i Birket uden Tilladelse og Udvisning af Lensmanden eller hans Fuldmægtige. F. T. 1, 455 b.

3. Aug. (Nykøbing). Mageskifte mellem Jørgen Friis til Vaskiergaard og Kronen. J. R. 4, 67. (Se Kronens Skøder.)

— Til Axel Gyldenstiern. Da Kongen, der har tilskiftet Jørgen Friis til Vadschiergaard 1 Gaard i Farschouf[1] i Lønge Sogn i Saubro Herred, hvori Axel Gyldenstiern ejer den ene Halvpart, ogsaa har udlagt Jørgen Friis denne Part i det Haab, at Axel Gyldenstiern, der ikke har mere Gods end denne Halvpart i den Egn, vil være villig til at afstaa den til Kronen, anmodes han om ved første Lejlighed at erklære sig om, hvor han ønsker Vederlag derfor, dog maa det ikke være i Kongens Fredejagt eller saa nær ved Kongens Slotte, Klostre eller Gaarde, at det ikke kan undværes derfra. Sk. T. 1, 421.

— Forleningsbrev for Borgerskabet i Nyekiøping paa Lumstrup Ladegaard, som Hollænderne Daniel Thønissen og Efuert N. en Tid have haft i Værge; Byen skal aarlig svare Kronen $^1/_2$ Læst Korn i Afgift og holde Husene paa Gaarden i Stand. F. R. 1, 584 b.

— Til Casper Marckdenner. Jørgen Plette af Eckelenførde har erhvervet Hertug Adolfs Forskrift til Kongen angaaende Arven efter hans Broder Claus Plette, der har boet i Kolding og er død sidste Paaske uden Livsarvinger, da der, uagtet han mener at være berettiget til Arven, gøres ham Hinder derpaa. Casper Marckdenner skal undersøge Sagen og enten hjælpe Jørgen Plette til uden vidtløftigt Ophold at faa den Del af Arven, som han efter Loven kan kræve, eller erklære sig til Kongen om, hvorledes Sagen forholder sig, for at Kongen kan give Jørgen Plette tilbørlig Besked, hvis han yderligere henvender sig. J. T. 3, 41.

4. Aug. (—). Skøde til Ingeborg Nielsdatter, Thomis Pallessens Enke, Borgerske i Kiøge, paa et Stykke af den gamle Bygrav, øst for Kiøge mellem Byens gamle Vold og Mur og vest for hendes Have. Sj. R. 12, 434.

— Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Hr. Thomes i Recken, Sognepræst i Allersløf Sogn, bevilger, at den Jord, som formedelst hans Præstegaards ringe Brug blev lagt til den, medens Peder Oxe havde Vordingborg Len i Forlening, altid uhin-

---

[1] Favrskov.

dret maa følge Præstegaarden som dens rette Ejendom. Sj. R. 12, 434.

4. Aug. (Nykøbing). Peder Aagessen i Stubbekiøping maa i de næste 2 Aar være fri for Hold, Skat og anden borgerlig Tynge. Udt. i F. R. 1, 585.

— Til Bispen i Fyen. Denne Brevviserske, Anne Hansdatter i Fodslet paa Langeland, har berettet, at hun har været trolovet med en Karl fra Naskou, hvilken Trolovelse er trukken ud paa 3. Aar, hvorved der er opkommen Strid mellem dem, saa ovennævnte Karl har givet hende fri for Trolovelsen og givet hende Brev derpaa, hvormed hun har ment sig helt fri og derefter trolovet sig med en anden, som hun har avlet et Barn med; nu formenes det hende imidlertid at ægte denne Person, da hun ikke paa lovlig Vis er skilt fra den første. Hun har derfor, da hun kun har forsét sig af Uvidenhed og den første trolovede er forsørget med en anden, begæret Kongens Tilladelse til at blive gift med sin nuværende trolovede. Skønt begge Parters Forseelse er meget utilbørlig, har Kongen dog, for at forebygge yderligere Synd og Last, bevilget det begærede Ægteskab paa den Betingelse, at begge Personer i den Kirke, hvortil de høre, skulle gøre kristelig Pønitens og gøre den kristne Menighed Afbigt for den Forargelse, de have givet, ligesom ogsaa Sognepræsterne alvorligt skulle foreholde Menighederne, at de ikke af disses Eksempel maa lade sig forlede til lignende Synd, da Kongen herefter ikke vil tilgive saadant, men lade det straffe paa det strengeste. Han skal paa disse Vilkaar lade Ægteskabet finde Sted. F. T. 1, 395. Orig. i Provinsark. i Odense.

6. Aug. (—). Befaling til Gert Rantzov, der efter kgl. Ordre har ladet Hans Claus Rusworm faa Foder og Maal til sine Heste og Underholdning til sine Svende af Slottet i 5 Maaneder efter hans Bestalling, om yderligere i 6 Uger at lade ham faa dette. Udt. i Sj. T. 15, 535.

— Peder Jørgenssen, Borgemester i Bogense, maa fremdeles i Aar oppebære Kronens Korntiende af Søndersøe Sogn, uden Afgift. F. R. 1, 410.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at Sognepræsten i Kierthe Sogn paa Fyen formedelst sin store Skrøbelighed med Superintendentens Samtykke har kaldet Hr. Christen Knudtzen, der var Kapellan i Otthense, til sin Kapellan, men at nogle af Bønderne have stillet sig derimod, da de selv

ville tage, hvem de ville, med Vilje have undladt at søge Kirke og høre Kapellanens Prædiken og i andre Maader have opført sig utilbørligt — paabyder, at Hr. Christen Knudtzen skal blive ved sit Kald, saalænge han vil eller indtil han kan blive forsørget paa anden Maade, da han er kaldet paa lovlig Vis dertil og Sognemændene efter Ordinansen ikke have nogen Ret til at blande sig deri. Det befales Sognepræsten at beholde Hr. Christen i Embedet og paabydes Sognemændene at holde ham for deres rette Kapellan og vise ham den tilbørlige Ære og Lydighed, da de ellers ville blive straffede som ulydige mod Ordinansen og Kongens Befaling, af Lensmanden, hvis det er Kronbønder, og af deres Herskab, hvis det er Adelsbønder. F. R. 1, 411[1].

6. Aug. (Nykøbing). Forleningsbrev for Hendrich Norby paa Kronens Herlighed af 4 Kirkegaarde, 1 i Barløs, 1 i Sandagger, 1 i Køngshørup[2] og 1 i Vigslet; derimod maa han ikke befatte sig med Landgilden, der fremdeles skal svares til Kirken. F. R. 1, 411 b.

— Fæstebrev for Christoffer Jørgenssen paa Kronens Gaard Orup[3] paa Falster, som hans Hustrus afdøde Broder tidligere boede i, med to tilliggende øde Byggesteder, fri for Ægt og Arbejde, men mod at svare sædvanlig Landgilde. F. R. 1, 585 b.

— Til Hach Ulfstand. Da der er Trætte mellem Anders Bielcke til Beldinge og hans Sognepræst og M. Niels Jesperssen, Superintendent i Fyens Stift, har anmodet om, at der maa blive tilforordnet nogle gode Mænd til i Forening med ham og Lensmanden at forhøre og paadømme Sagen, har Kongen beskikket ham og Morthen Venstermand, Embedsmand i Øens Len, til i Forening med Lensmanden Henning [Gjøe] og Superintendenten at paadømme Sagen, hvorfor det befales dem at mødes med det første, kalde begge Parter i Rette for sig, undersøge alle Sagens Omstændigheder og enten forlige Parterne eller dømme dem imellem. F. T. 1, 456.

— Jørgen Friis til Vaskiergaard maa, saafremt han overlever Marine Peder Muncks i Lemtorp, faa Kronens Tiende af Thørning Sogn for en rimelig Indfæstning og sædvanlig Afgift. Udt. i J. R. 4, 76 b.

10. Aug. (—). Til Axel Brahe. Da Bønderne i Lunde Herred have klaget over, at Herredstinget, der for nogen Tid

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. 4. R. VI. 200. [2] Højerup, Køng S., Baag H. [3] Oorupgaard.

siden er flyttet fra sin gamle Plads til Otterup By, nu ligger dem ubelejligt og langt fra Haanden, skal han, for at Tinget kan blive lagt paa et for alle lige belejligt Sted, med det første tage de fornemste af Adelen og Bønderne i Herredet til sig og i Forening med dem undersøge, hvor Tinget bedst kan lægges; hvis det bekvemmest kan lægges paa det gamle Sted, skal det flyttes tilbage dertil, men ellers skal han med Herredsmændenes Raad henlægge det til det bekvemmeste Sted midt i Herredet og give Kongen skriftlig Besked derom, saa denne derefter kan lade udgaa aabent Brev. F. T. 1, 396.

10. Aug. (Stadager). Til Coruitz Viffert. Fru Thale Ulfstand, Pouel Laxmandtz Enke, har klaget over, at han tiltaler baade hende og alle Helnekircke Klosters Bønder for nogle Vindfælder, som hun har ladet ophugge paa Klosterets Skove, skønt Vindfælderne have ligget paa Stedet, da hun blev forlenet med Klosteret med dertil hørende Skove, og hun ellers havde maattet hugge grønt til Ildebrændsel. Kongen anser det heller ikke for billigt, at hun og Bønderne blive tiltalte derfor, og befaler ham at lade Forfølgningen falde. Sk. T. 1, 421 b.

— Gavebrev til Sognepræsteembedet i Eskelstrup Sogn paa Falster (Hr. Peder Jørgenssen, Sognepræst). F. R. 1, 586 [1]. (Se Kronens Skøder.)

11. Aug. (—). Leonhart Frendtzel von Bamberg, Bartskær, maa blive boende i Maribo og indtil videre være fri for Skat, Hold og anden borgerlig Tynge. Udt. i F. R. 1, 586 b.

12. Aug. (—). Til Christoffer Valckendorff. Albrit Friis, Embedsmand paa Riberhus, har berettet, at der i hans Forleningsbrev blandt anden Genant er forskrevet ham 1300 Mk., hvormed der efter hans Formening er ment lybske Mark, og at hans Formand, Erich Lycke, ogsaa har oppebaaret Pengene i lybsk Mønt, ligesom Christoffer Valckendorff ogsaa i 2 Regnskaber har godtgjort Albrit Friis dem efter lybsk Mønt, men derefter har faaet Betænkeligheder og villet regne dem for danske Mark. Da han har begæret fremdeles at maatte nyde Pengene i lybske Mark, skal Christoffer Valckendorff erklære sig til Kongen herom. Sj. T. 15, 535.

— Albret Friis maa indtil videre selv beholde Halvparten af den uvisse Rente af Riiberhus Len, med Undtagelse af Told, Sise og Vrag. Udt. i J. R. 4, 100.

[1] Tr.: Barfod, Den falst. Geistligheds Personalhist. II. 251 f.

12. Aug. (Stadager). Aabent Brev, at Rasmus Speiel i Søestofthe[1], der kun har ringe Jord til sin Gaard, men et Aars Tid, ligesom hans Formand, har haft et lille Hus i Byen med en dertil hørende Jord, hvoraf der svares 1 Pd. Byg aarlig til Søestofthe Kirke, maa beholde nævnte Hus og Jord, saalænge han er Skovfoged og indtil nærmere kgl. Ordre, mod at svare sædvanlig Landgilde til Kirken. Rasmus Speiel har nemlig udtalt Frygt for, at Huset og Jorden skulde blive ham frafæstede af andre, og derfor ønsket kgl. Brev derpaa. F. R. 1, 586 b.

— Mageskifte mellem Peder Gyldenstiern til Thim, Marsk, og Kronen. J. R. 4, 76 b. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Riiber Kapitel og Kronen. J. R. 4, 98. (Se Kronens Skøder.)

13. Aug. (—). Forleningsbrev for Thomis Skriver, Byfoged i Nysted, paa Kronens Korntiende af Lande Sogn paa Laaland, uden Afgift. Udt. i F. R. 1, 587.

— Aabent Brev, at Kongen har sluttet Kontrakt med Hack Ulfstandt, Embedsmand paa Olleholm, om, at denne paa egen Bekostning, baade med Arbejdsløn og andet, skal lade de to paa Olleholm Slot staaende ufuldendte Taarne opmure 6 Al. op over Hustagene, gøre dem færdige med Loft, Tag og andet og derfor afkvittes 1000 gl. Dlr. i Afgiften af Olleholm. F. R. 1, 588.

— Til alle Kronens Bønder paa Laaland. Da Kongen har bestemt efterhaanden at istandsætte det bygfældige Olleholm Slot og lade Graven der omkring, som paa det nærmeste er tilgroet med Jord og Grøde, oprydde, skulle de, efter nærmere Tilsigelse af Hack Ulfstand, Embedsmand paa Olleholm Slot, hver fremsende en god, færdig Hjælper til at hjælpe til en Dags Tid med at rydde Graven, saafremt de ikke ville tiltales for Ulydighed. F. T. 1, 456 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — da Predbiørn Gyldenstern, Embedsmand paa Aastrup, i sit Ærinde er kommen til Kongen og efter dennes Vilje af andre Grunde vil forblive her en kort Tid — forbyder alle at rejse eller rejse lade, at forfølge eller forfølge lade Forfølgning eller Lovmaal mod Predbiørn Gyldenstern eller hans Broder Hendrich Gyldenstern, Embedsmand paa Bahus, inden Predbiørn Gyldenstern igen kommer

[1] Systofte, Falster.

hjem og kan blive lovlig stævnet; dog maa han saa heller ikke paaføre andre Trætte eller Lovmaal. K.

13. Aug. (Stadager). Forleningsbrev for Chresten Munck til Giessinggaard paa Kronens Herlighed af følgende Kirkegods, som afdøde Palle Juel hidtil har haft i Værge: 2 Gaarde og 1 Bol i Snebum[1], 1 Gaard i Nørre Vogensild, 1 Gaard og 1 Bol i Skiellerup, 1 Gaard i Suendstrup og 1 Gaard og 1 Bol i Siem[2] i Vogensild Herred, 1 Gaard i Gulef, 1 Gaard og $^1/_2$ Gaard i Skiøde, 1 Gaard i Loptrup, 1 Gaard i Haurum, 1 Bol i Huoslef, 1 Gaard i Sal og 1 Bol i Verlef[3] i Hofuelbierg Herred, 10 Gaarde i Hald, 1 Gaard i Lind, 1 Gaard og 1 Bol i Spentrup, 1 Gaard i Jenum, 1 Gaard i Kartrup[4], 1 Gaard og 1 Bol i Faarup, 1 Gaard i Therp, 1 Bol i Thrue, 1 Gaard i Kousted, 1 Gaard i Gaassum og 1 Bol i Asferii i Nørre Hald Herred, uden Afgift; han maa ikke befatte sig med den Rettighed, der svares til Præster og Kirker af Godset. J. R. 4, 100 b. Jvfr. 17. April.

— Til Hr. Niels [Jensen], Sognepræst i Sneberg og Giødstrup Sogne, Provst i Hamerum Herred. Peder Gyllenstiern, Marsk, har berettet, at der for nogen Tid siden er optaget nogle Stene, der efter hans Mening have været Skelstene i de ham tilskiftede Karup Enge i Semelkier, og at han har ladet lyse til Band for disse Stene, da man ikke vidste, hvem der havde optaget dem eller ladet dem optage. Da han endnu ikke har kunnet faa dette at vide, har han begæret, at der efter den kristne Kirkes Skik maa gaa Band for Stenenes Forrykkelse. Det befales derfor Hr. Niels som Herredsprovst at give Sognepræsten i det Sogn, hvori Engene ligge, Ordre til at lyse Sagen til den hellige Kirkes Band 3 Søndage i Træk og, hvis der ikke forinden kommer nogen, der vedkender sig Gerningen, paa den fjerde lade gaa Band over den skyldige. J. T. 3, 41[5]. Orig. i Provinsark. i Viborg.

— Til Lauritz Skram. Kongen har bevilget Hans Lange, Embedsmand paa Lundenes, alt Kronens Gods i Nørre, Øster og Nørvangs Herreder til Vederlag for noget Lundenes Lens Gods, som Kongen har bortskiftet til Peder Gyldenstiern til Thim. Det befales derfor Lauritz Skram, der hidtil har haft Øster og Nørvangs Herreder i Forlening, at overlevere disse med alt Kronens Gods deri til Hans Lange og lade denne faa Smørskylden og den

[1] Snæbum. [2] Sem. [3] Vellev. [4] Kaatrup. [5] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 386 f.

øvrige Rente af Godset, der skal svares til St. Hans Dag, da Peder Gyldenstiern har faaet det Lundenes Gods før St. Hans Dag og saaledes oppebaaret Smørskylden deraf; har han allerede oppebaaret noget deraf, skal han levere Hans Lange det; det skal saa blive afkortet i hans Afgift. J. T. 3, 41 b.

14. Aug. (Stadager). Følgebrev for Hans Lange til alle Kronens Tjenere i Øster og Nøruongs Herreder, som Lauritz Skram til Hadstrup hidtil har haft i Værge, og til alle Kronens Tjenere i Nør Herred, som Thygge Krusse hidtil har haft i Forlening, og som ikke ved Skifte eller anden Forhandling ere komne fra Kronen, at de herefter skulle svare ham til Lundenes. De skulle svare ham den Smørskyld og anden Rettighed, som de skulde yde til sidste St. Hans Dag. Udt. i J. R. 4, 100.

— Breve til nedennævnte Lensmænd om Fremsendelse af Fetalje: Lauge Beck skal ufortøvet fremsende hvad der endnu resterer af det Kavringbrød, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, og som for længe siden skulde have været leveret, og desuden lade bage 60 Læster Kavringbrød i Lenet [Roskilde] og inden en Maaneds Tid sende det til Kiøpnehafn, saa Kongens Skibe ikke af den Grund skulle komme til at forsømme Kongens Rejser; Christoffer Rossengaardt [i Kbhvns. Len] skal straks lade bage 60 Læster Kavringbrød, saa at det inden en Maaneds Tid kan være i Kiøpnehafn; Steen Brahe skal købe 25 Læster Ærter i sit Len [Halsted Kloster og Ravnsborg] og sende dem til Kiøpnehafn, de 8 Læster inden en Maaned og Resten inden Mortensdag, hvorhos han skal forbyde Udførsel af Ærter fra Lenet, indtil Kongen har faaet dem, han behøver; Hack Ulfstand [i Aalholm Len] skal købe 25 Læster Ærter og sende dem til Kiøpnehafn, de 10 Læster inden en Maaned og Resten inden Mortensdag; Bonde Morthenssen, Tolder i Rødbye, skal købe 20 Læster Ærter, sende dem til Kiøpnehafn inden Mortensdag og ikke tillade Udførsel af Ærter paa Toldstedet, før Kongen har faaet dem, han behøver. Udt. i Sj. T. 15, 535 b.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd om at købe Øksne i deres Len og sende dem til Frederichsborg: Lauge Beck i Roschildegaards Len 16 Øksne; Hermand Jul 16; Christoffer Pax 10; Olluf Bilde 10 og 12; Arrildt Uggerup 15, hvorhos han tillige skal fremsende de Øksne til Kiøpnehafn, som han tidligere har faaet Ordre om; Corfitz Viffert 20, hvorhos han tillige skal sende de Øksne til Kiøpnehafn, som han tidligere har faaet Ordre om;

Borchort Papenheim 12; Jochim Leist 30, som han skal sætte paa Foder; Claus Glambeck skal sende 30 af Gaardfæstnings- og Sagefaldsøksne. Udt. i Sj. T. 15, 536. Orig. (til Arild Ugerup; dat. 13. Aug.).

14. Aug. (Stadager). Forleningsbrev for Jacob Bomell, Borgemester i Nagschouf, paa alt det Brokorn, som aarlig svares til Suinsholms Bro i Nørre Herred paa Laaland, dog skal han være forpligtet til at holde Broen i god Stand. F. R. 1, 587 b.

— Forleningsbrev for Christen Anderssen, der en Tid har tjent Kongen, paa Siørupgaard paa Falster; han skal svare sædvanlig Landgilde deraf, 6 Pd. Korn, men maa dog, indtil videre, i Stedet for de 3 Pd. Korn svare 3 Fjerdinger Smør. Han skal have tilbørligt Tilsyn med Kronens Skove til Siørupgaard, at ingen hugger deri uden Lensmandens eller hans Fuldmægtiges Samtykke; saalænge han har denne Bestilling, maa han være fri for Ægt og Arbejde. F. R. 1, 588.

— Livsbrev for Lauritz Bringk, Slotsfoged paa Nyekiøping Slot, for det Tilfælde, at han overlever sin Fader, Peder Bringk, paa Halschoufsgaard paa Falster, som Faderen nu bor paa, og som Kongen har faaet til Mageskifte af Marsk Peder Gyllenstiern; han skal ingen Indfæstning give og maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og al anden Tynge af Gaarden. Han skal være Kongen, den udvalgte Prins Christian og Kongens Lensmand lydig og lade sig bruge i Kongens Bestilling i Lenet, saa vidt det befales og han kan, saafremt han ikke vil have dette Brev forbrudt. F. R. 1, 589.

15. Aug. (—). M. Niels Jesperssen, Superintendent i Fyens Stift, maa i Aar til sin Underholdning oppebære alt det Gæsteri, som Præsterne i Fyens Stift skulle svare til Kronen. F. R. 1, 412.

16. Aug. (Vaalse). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen af hans Skrivelse har set, at Breide Randtzou nu er paa Hjemrejsen og snart ventes did, og at han har de Penge med sig, som Kongen af Polen i Følge den derom oprettede Traktat skal betale Kongen for det kurlandske Stift, befales det ham at modtage Pengene af Breide Rantzou, saasnart han kommer, og indsætte dem i Forvaring i Kongens eget Kammer paa Kiøpnehafns Slot. Kongen har ladet forelæse for sig hvad den engelske har fremført til sin Undskyldning, men tvivler paa, at det forholder sig saaledes.

og da det af Dronningens Skrivelse til Kongen fremgaar, at hendes Sekretær skal have tilskrevet Kongens Kansler, hvorledes det forholder sig med denne Person, men dette Brev ikke er kommet Kansleren i Hænde, har vedkommende Person formodentlig underslaaet det og beholdt det, ligesom han maaske ogsaa har haft Skrivelser til andre her i Riget og ogsaa beholdt dem; Christoffer Valckendorff skal derfor lade Engelskmandens Kiste eller hvad han har sit Tøj i opbryde, undersøge, om der deriblandt findes Breve til Kansleren eller andre af Kongens Undersaatter eller andre Skrivelser, hvoraf man kan faa Besked om hans Forhold, og ufortøvet sende de Breve, der findes, til Kongen. Da Kongen vil sende en af sine Tjenere til England for at faa bestemt Oplysning om denne Kirckman og hans Sag, skal Christoffer Valckendorff lade en Pinke udruste med Folk, Fetalje og andet, saa den kan ligge rede, naar Kongens Tjener kommer. Sj. T. 15, 537. Orig.[1]

16. Aug. (Vaalse). Til [Coruitz Viffert[2]]. Kongen, der tidligere har skrevet til ham om at udse en 6—8 Gaarde der i Lenet, hvor de bedst kunne undværes, hvilke Kongen vil udlægge Skibshøvedsmand Gillebert Jung for hans og hans Hustrus[3] Gods i Koldinghus Len, sender ham nu en Besigtelse over det sidstnævnte Gods med Ordre til at udse nogle samlet liggende Gaarde, som Gilbert Jung kan være tjent med, og sende Kongen klare Registre over dem. Sk. T. 1, 422.

— Stadfæstelse for Bønderne i Skoufby og Soersøe paa den ene og Bønderne i Gunsløf og Bafuerup[4] paa den anden Side af Kong Christian III's Brev af 30. Juli 1556[5]. F. R. 1, 589 b.

— Til Borgemestre og Raad i Kolding og alle dem, som have Huse eller Ejendomme i Strædet nærmest Slotsporten ud imod det omkring Kongens Have satte Plankeværk. Da Kongen har bragt i Erfaring, at nogle opføre nye Huse paa deres Ejendom i dette Stræde, bygge dem højere end de vare før Ildebranden og sætte Vinduer i dem ud imod Kongens Have, forbydes det dem at lade lave Vinduer og Udsigt paa deres Huse ud imod Kongens Have ovenover Plankeværket, da Kongen, hvor gerne han end ser, at de opføre gode Købstadsbygninger paa deres

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I, 140. [2] Sk. T. har: Hendrich Belov, hvilket maa være en Fejlskrift; jvfr. ovfr. 21. Marts. [3] Maren Eggertsdatter Sandberg. [4] Baarup. [5] Se Kanc. Brevbøger 1556—60 S. 86.

Ejendomme, ikke vil tillade en saadan Anbringelse af Vinduerne. J. R. 4, 101.

17. Aug. (Vaalse). Befaling til Christoffer Valckendorff om at betale Dibrant[1] hans resterende Aarsløn for det forløbne Aar. Udt. i Sj. T. 15, 537 b.

— Befaling til Tolderne og Toldskriverne i Helsingøer om at bestille 1000 Fadebind til Vinfade i Dantzig og indskrive hvad de give derfor i Regnskabet. Udt. i Sj. T. 15, 538.

— Til Bønder og menige Almue i Øsiø og Munckelyngbye Sogne, hvem de end tilhøre. Da der gennem Sognene gaar en almindelig Lande- og Markedsvej, som er meget slet og stenet, skulle de, efter nærmere Tilsigelse af Jacob Krabbe til Skeldinge, alle i Forening lade Vejen rydde og istandsætte ustraffeligt, saa vidt det med Rette kan tilkomme dem. Sk. T. 1, 422.

18. Aug. (—). Til Bønderne i Mierløsse og Ringstedt Herreder, hvem de end tjene. Da det, naar der er høj Vandflod, skal være meget besværligt og farligt at komme over den mellem Herrederne løbende Aa, enten ved Vaddet ved Ilstrup eller andensteds hen imod Ringstedt, saa det vil være nødvendigt at lave en Bro over Aaen, hvortil ogsaa nogle godvillig have lovet deres Hjælp, befales det dem strengelig alle, eftersom det er en Alfarvej og Broen kan være baade dem selv og andre til Bedste, med det første, naar M. Christian Machabeus, Abbed i Ringstedt Kloster. tilsiger, enten selv at lave en Bro ved Ilstrup med gode Bulfjæl, stærke Stolper og Rækker langs med Broen samt Stenbro ud til Fjællebroens Begyndelse eller blive enig med M. Christian Machabeus om, hvad de skulle give ham for paa alles Vegne at lade lave en varig og ustraffelig Bro. Enhver, der viser sig uvillig, vil blive straffet. Sj. T. 15, 538.

— Aabent Brev, hvorved Abrahæ Alters Vikarie i Lunde Domkirke, som M. Baltzer Jacobssen, Ærkedegn i Lunde Domkirke, nu er forlenet med, efter dennes Død og Naadensaarets Udløb henlægges til Skolemesterembedet ved Malmøe Skole, for at Skolemesteren kan have en bestemt og tilbørlig Løn for sin Tjeneste. Sk. R. 1, 506.

— Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Niels Anderssen, Borgemester i Nyekiøping paa Falster, der har en

[1] Dibrant Dombricht.

øde Jord i Sønder Vedbye i Fæste, indtil videre fritager ham for at svare Landgilde og anden Tynge af denne Jord. F. R. 1, 590 b.

18. Aug. (Vaalse). Aabent Brev, hvorved Kongen af Hensyn til Johanne, Mouritz Erichssens Enkes store Armod eftergiver hende, hvad hendes afdøde Husbonde — der som Forstander for Hospitalet i Nyekiøping er bleven en stor Sum Penge skyldig baade til Hospitalet og andre, hos hvem han har laant Penge dels til Hospitalets Bedste, dels til eget Brug, saa hun er efterladt i den yderste Armod og nu idelig manes baade af Hospitalsforstanderne og de andre Kreditorer — for sin egen Person er bleven Hospitalet skyldig, derimod skal hun svare til hvad hendes Husbonde enten paa egne eller Hospitalets Vegne har laant hos andre. F. R. 1, 591.

20. Aug. (Paa Jagten i Bønned paa Falster). Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff paa 2 Guldtærninger, vejende 5 Kroner 1 Ort, som han har ladet lave. Udt. i Sj. R. 12, 434 b.

— Til samme. Da Kongen, der for nogen Tid siden [16. Aug.] befalede ham at lade en Pinke udruste, som skulde løbe til England, nu har erfaret, at den Pinke, som er kommen tilbage fra Rusland med Breyde Randtzou, skal være god og velbesejlet, skal han lade den udruste til Rejsen, saa den kan være rede, saasnart han faar nærmere Besked. Orig.[1]

20. Aug. (—). Til alle Kronens jordegne eller Krontjenere, Stifts-, Kloster-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Provste-, Kirke- og Præstetjenere over hele Riget. Da Kongen i Aar skal udgive en stor Sum Penge, har han set sig nødt til at kræve en almindelig Skat og Landehjælp af dem dertil og bestemt at lade den oppebære saaledes, at hver 20 jordegne Bønder skulle lægges i Læg sammen og give 40 Dlr., hver 20 Kronbønder, som sidde for Gaarde og ikke have frit Jordegods, men have fæstet deres Gaarde og bruge Avl, skulle give 20 enkende Dlr., overalt skal den rige hjælpe den fattige; hver Smed, Skomager, Skrædder, Murmester, Tømmermand, Kæltring og Møller, som bor paa Landet, bruger Avl og bor paa Kronens Gods, skal give 1 Dlr. og de, som ikke bruge Avl, hver 1/2 Dlr.; hver Pebersvend skal give 1 Dlr. og hver Hus-

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 141.

mand og Indeste 1/2 Dlr.; enhver Tjenestedreng, som har Kornsæd, skal give 1/2 Dlr., og enhver, som ikke har Kornsæd, 1 Ortsdlr., alt skal beregnes i gode enkende Dlr., men hvor der ikke kan faas gode enkende Dlr., maa der gives 2 Lod Sølv for hver Dlr. Hvor der bor mere end én Bonde paa en Gaard, enten det er paa jordegent eller Fæstegods, og de ellers bruge Avl, skal Hovedmanden i Gaarden skrives for hel Skat og de andre skatte som Indester. Ugedagsmænd, der bo ved Kongens Slotte, Klostre eller Gaarde, skulle hver give 1/2 Dlr. Ingen, hverken Fogder, Skrivere eller andre, skulle være fri for denne Skat undtagen Adelens egne Arvetjenere. Lensmændene skulle selv personlig være til Stede, naar Skatten skal skrives og læsges, og paase, at den rige lægges i Læg sammen med den fattige. Særlig skulle de paase, at Aagerkarle og Folk, der bruge stort Køb, Forprang og Handel med Øksne og Korn eller paa anden Maade, lægges i Skat og komme til at give efter deres Formue. Skatten skal være uden inden Jul. Skriverne maa ingen Penge oppebære for at skrive Skatten. Sj. T. 15, 538 b.

20. Aug. (Bonned). Befaling til alle de Lensmænd[1], som have Herreder, om at forkynde ovenstaaende Skattebrev i deres Len, selv personlig lægge Skatten og indsende den til Rentemesteren i Kiøpnehafn inden Jul. Sj. T. 15, 540. Orig. (til Caspar Markdanner paa Koldinghus).

— Forleningsbrev for M. Oluf Stigssen paa det efter afdøde M. Baltzer Jacobssen ledige Kannikedømme i Lunde Domkirke; han skal residere ved Domkirken. Sk. R. 1, 508 b.

22. Aug. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at mange fremmede og udlændiske købe og udføre meget stort og langt Tømmer fra Godtland, saa det kan befrygtes, at ikke alene Kongens Undersaatter, men ogsaa Kongen selv i Fremtiden vil komme til at mangle saadant Tømmer, saafremt der ikke i Tide træffes Forholdsregler mod denne Udførsel — forbyder alle fremmede og udlændiske, af hvad Stad, Landskab eller Nation eller af hvad Stand og Kondition de ere, at købe eller lade købe, udskibe eller lade udskibe Tømmer fra Godtland, som er længere end 16 Al., og paabyder Lensmanden paa Visborg, Landfogden og alle Havnefogderne paa Landet samt Borgemestre, Raadmænd og Toldere i Visby at have tilbørlig Opsigt hermed og

[1] De opregnes alle med deres Len.

ikke tillade andre end Kongens egne i Danmark bosiddende Undersaatter at købe eller udskibe længere Tømmer, da de, saafremt de vise sig forsømmelige eller se gennem Fingre med nogen, selv ville komme til at staa til Rette. Sk. R. 1, 508[1].

[22. Aug. (Bonned)[2].] Befaling til Mogens Gyøe straks at forkynde ovenstaaende aabne Brev for alle Havnefogder og i alle Havne paa Gotlandt og føre Tilsyn med, at det overholdes. Sk. T. 1, 415 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — i Anledning af Klager fra nogle Sognepræster paa Landsbyerne i Fyens Stift over, at der i Modstrid med Ordinansens Bestemmelser gøres dem Hinder af Kongens Lensmænd paa Olden til deres hjemmefødte Svin og fri Ildebrændsel i de til deres Præstegaarde liggende Skove — befaler alle sine Embedsmænd i Fyens Stift herefter frit at lade Præsterne faa ovennævnte Olden og Ildebrændsel i de til deres Præstegaarde hørende Skove, men skal der hugges noget i disse til Bygningstømmer, skal det ske med Lensmandens Vidende og efter hans Udvisning, for at han kan have Tilsyn med, at det udelukkende bliver anvendt til Præstegaardenes Bygning og at Skovene ikke forhugges. F. R. 1, 412 b[3].

— Ny Fundats paa det almindelige Hospital i Nyekiøping paa Falster. F. R. 1, 591 b[4].

— Til Hach Ulfstand, Henning Giøe, Morthen Venstermand og M. Niels Jesperssen, Biskop i Fyen. Da Kongen havde bragt i Erfaring, at Almindeligt Hospital i Nykiøping kun var forsynet med ringe Indkomst, saa der deraf ikke kunde underholdes noget synderligt Antal fattige og syge Mennesker, og at det hidtil ikke var gaaet rigtigt til med Hospitalet, idet Hospitalsforstanderen endnu, ligesom tidligere sket, har ført Hospitalet mere til Udgift og Fortæring, end Indkomsten kan beløbe sig til, og der er gaaet mere med til den Avlsgaard, som Hospitalet holder, end dette har haft Gavn af den, har han forbedret Hospitalets Rente og udstedt en Fundats herom, der tillige bestemmer, hvorledes alt skal gaa til i Hospitalet. Da Kongen imidlertid først vil have den nuværende Forstanders Regnskab forhørt og have undersøgt, hvorledes alt hidtil er gaaet til, ligesom ogsaa bestemt, hvorledes alt herefter skal gaa,

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 406 f. [2] Brevet er i Sk. T. udateret. [3] Tr.: Secher, Forordninger II. 407 f. Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 386 f. (efter en Afskrift). [4] Tr.: Hofman, Fundationer VI, Lollands Stift, S. 187 ff.

skulle de med det første samles i Nykiøping, kalde Forstanderen med hans resterende Regnskaber for sig, gennemgaa Regnskabet og undersøge, om det er i tilbørlig Orden; hvis Regnskabet er rigtigt, skulle de give Kvittans derfor, i modsat Fald optegne de forefundne Mangler. Endvidere skulle de undersøge, hvorledes alt hidtil er gaaet til i Hospitalet, og hvis de finde, at der har fundet Utilbørligheder Sted, sørge for, at disse blive rettede. Da Kongen har erfaret, at der i Hospitalet findes en Del føre og stærke Personer, som ikke ere rigtige Hospitalslemmer, men tage deres Kost og Almisse der og siden gaa ud i Byen, hvor de ellers holde Hus, skulle de undersøge denne Sag og forordne, at der herefter kun optages rigtige Hospitalslemmer, der have saadan Almisse behov. Da Udgiften til Hospitalets Avlsgaard hidtil har været større end Indtægten deraf, skulle de bortfæste den til Bedste for Hospitalet for en aarlig Landgilde, dog skal der forbeholdes Hospitalet saa megen Ejendom, at det kan holde en 8—10 Køer derpaa. Kunne de se, at ogsaa noget andet kan ordnes paa en bedre Maade for Hospitalet, skulle de gøre det. De skulle give alt beskrevet og sende Kongen en skriftlig Beretning. F. T. 1, 457 b.

22. Aug. (Bønned). Forordning om Sejladsen i Laaland og Falster. F. R. 1, 595. (Se Secher, Forordninger II. 401 ff.).

— Aabent Brev, at Kirkeværgerne for Stubbekiøping Kirke i de næste 2 Aar til deres bygfaldne Kirkes Istandsættelse maa oppebære de Gæsteripenge, som Indbyggerne i Stubbekiøping svare til Nykiøping Slot af den Kronens Jord ved Stubbekiøping, de have i Leje. F. R. 1, 594 b.

26. Aug. (Elmelunde). Befaling til Lensmændene Peder Gyldenstierne, Erich Lycke til Schoufgaardt, Frederich Hub, Hans Lauritzen i Thestrup, Niels Michelssen og Erich Munck om i det allerseneste inden en Maaneds Tid at møde hos Rentemesteren med deres Regnskab og de Penge, de skylde, for at gøre alting klart, da Kongen ellers maa tænke et andet Sind dertil. De skulle med dette Bud meddele Kongen, hvad han kan rette sig efter. Udt. i Sj. T. 15, 542 b.

— Til Mogens Gøye. Da Emmicke Kaas's Arvinger endnu restere med deres Regnskab af Gullandt og med de Penge, som de maatte blive Kongen skyldige derpaa, men ikke kunne gøre Regnskabet klart, førend Emmicke Kaas's Skriver paa Slottet [Visborg] kommer hid med Regnskabet, skal han med dette Skib sende

Skriveren hid under Ledsagelse af 2 af Knægtene paa Slottet, der skulle passe paa, at han ikke undviger. Samtidig skal han sende sin egen Slotsskriver hid med sit eget Regnskab af Slottet og de Penge, han bliver skyldig, og for Fremtiden sørge for at fremsende sit Regnskab og Pengene om Sommeren, medens det er godt Vejr. Udt. i Sj. T. 15, 543.

27. Aug. (Elmelunde). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen nu har antaget denne Brevviser, Hans Kirckman, til Arkelimester for Tøjhuset og Arkeliet paa Kiøpnehafns Slot med samme Løn, som Arkelimesteren paa Kroneborg har, skal han paa Kongens Vegne indsætte Hans Kirckman i Arkeliet og siden give ham hans Løn og andet. Sj. T. 15, 543 b.

— Jacob Krus, der en Tid lang har været i Kongens Tjeneste som Bøsseskytte, men nu vil bosætte sig i en af Købstæderne, maa bosætte sig i hvilken Købstad her i Riget, han vil, og indtil videre være fri for Skat, Hold og al anden borgerlig Tynge. Sj. R. 12, 435.

— Christen Nielssen, Byfoged i Stege, maa sisefrit indføre eller købe 3 Læster Rostockerøl og udtappe dem i sit eget Hus; naar han køber Øllet, skal han lade det notere paa dette Brev. Udt. i Sj. R. 12, 434 b.

— Til Peder Munck. Kongen har paa Anmodning af Kronens Bønder i Kieldby, der ligge under Ermelundgaard, fritaget dem for herefter at udrede de 2 Køer og 4 Faar, som de i Fællesskab svare af Byen foruden deres øvrige Skyld og Landgilde, hvorfor han skal slette dem i Jordebogen for denne Afgift. Sj. T. 15, 544.

— Til Eyller Grubbe, Rigens Kansler, og Steen Brahe til Knudstrup. Da Hack Ulfstand har begæret 2 Gaarde i Rasted paa Laaland til Mageskifte for Vederlag i 3 Gaarde i Vedbye, 5 Gaarde i Grimelstrup og 1 Gaard i Kippinge paa Falster, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, udse saa meget af Godset paa Falster, som Kronens Gods kan beløbe sig til, paa et for Kronen belejligt Sted, ligne Godset og indsende Registre derpaa. F. T. 1, 459.

— Mageskifte mellem Predbiørn Gyldenstiern til Vosborg og Kronen. J. R. 4, 101 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Claus Glambeck. Da han har berettet, at de 3 Huse, der efter Kongens Ordre skulle bygges paa Ladegaarden ved

Skanderborg, nu næsten ere færdige, men mener, at der vil behøves endnu flere, og derfor har foreslaaet at opsætte en Mantelmur for Ladegaarden med en Port paa og bygge Ladegaardsfogdens Kammer der ovenpaa, indtil Kongen engang selv kommer til Slottet og kan træffe nærmere Bestemmelse, billiger Kongen dette og paalægger ham med det første at bringe det til Udførelse. J. T. 3, 42.

28. Aug. (Elmelunde). Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at Øster Herreds Ting i Blekinge hidtil har ligget noget nær ved Busken og Stenklippen, saa man kan ligge i Skjul paa Klippen og skyde ned paa Tinget, hvilket misdædiske og oprørske Mennesker vel ogsaa tidligere have gjort, stadfæster den af Johan Urne, Embedsmand paa Lyckou, foretagne Flytning af Tinget til St. Jørgens Slette, hvor det skal være tryggere og bekvemmere at holde Ting, og strengelig paabyder Herredsmændene at holde Tinget der. Sk. R. 1, 509[1].

— Aabent Brev, hvorved Kongen — for hvem der er klaget over, at en Jon Skomager i Øster Herred i Blekinge i Forening med sine Tilhængere har truet de bedste Herredsmænd, der havde Herredsseglet i Forvaring, til at lægge det fra sig, hvorefter han har taget det for dermed at besegle hvad han og hans oprørske Selskab vilde stemple og foregive, og at siden, da Johan Urne, Embedsmand paa Lyckou, hvem Kongen havde skrevet til om at lade Jon Skomager straffe, paa Herredstinget lod dette Brev læse, fordi Jon Skomager var undsluppen ham, have nogle af Jon Skomagers Tilhængere, Mogens Sønnessen, Oluf Raf, Joen Løef og Mogens Løef, tillige med nogle andre uden Hensyn til Kongens Skrivelse paa Tinget lyst Konge- og Herredsfred over Jon Skomager — erklærer ovennævnte 4 Mænd samt deres Hovedmand Jon Skomager og alle andre, der slutte sig til deres Selskab, i sin højeste Unaade og befaler Lensmanden paa Lyckou, sine andre Embedsmænd og Fogder og alle sine tro Undersaatter at gøre sig alvorlig Flid for at bemægtige sig dem. Det forbydes alle at huse, hæle eller hjælpe disse, saafremt de ikke ville være fredløse og i Kongens højeste Unaade. Sk. R. 1, 507.

— Aabent Brev, at Fuelse og Thorslunde Sogne herefter skulle være ét Sogn og søge til Fuelse Kirke, da Henning Giøe paa Nykiøping Slot har berettet, at denne er meget bygfældig, og fore-

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 408 f.

slaaet, at det lille Annekssogn Thorslunde, hvori der kun er 16 Gaarde, som give Tiende, skal søge til Fuelse Kirke, og at Thorslunde Kirke anvendes til Istandsættelse af Fuelse Kirke, dog skal Henning Gøye, saaledes som han har tilbudt, med Bistand af Fuelse Sognemænd istandsætte Fuelse Kirke, hvortil han maa anvende Stenene fra Thorslunde Kirke, som han maa lade nedbryde. Siden skal Henning Gyøe i Forening med Herredsprovsten, Sognepræsten og Kirkeværgerne for Fuelse Kirke udvise Thorslunde Sognemænd bestemte ordentlige og bekvemme Stolestader i Fuelse Kirke. F. R. 1, 598[1].

30. Aug. (Paa Jagten i Møen). Stege Borgere fritages for Byskat i de næste 4 Aar. Udt. i Sj. R. 12, 435.

— Hr. Morthen Hanssen, Sognepræst til Ermelund Kirke paa Møen, der har berettet, at hans Præstegaard er brændt i hans Formands Tid, og at han ikke uden stor Bekostning kan genopbygge den, maa til Genopbyggelsen, indtil videre, aarlig oppebære 3 Pd. Korn af Kronens Korntiende af Ermelund Sogn. Sj. R. 12, 435 b.

31. Aug. (—). Aabent Brev, at Kongen — i Anledning af Klager fra Bønderne paa Møen over den dem i de Breve, som tidligere Konger, særlig Kongens Fader, have givet dem angaaende Tilladelse til at bruge Sejlads en vis Del af Aaret, paalagte Forpligtelse til at søge til Stege med deres Skibe og alt det Gods, som de ud- eller opskibe, og deres Anmodning om Tilladelse til at ud- eller opskibe Gods paa et eller to Steder foruden Stege — har kaldt Borgemestre og Raad i Stege paa Borgerskabets Vegne og Bøndernes Fuldmægtige sammen for at høre deres Erklæring om Sagen. Da Borgemestre og Raad, for at vedligeholde bedre Naboskab og Venskab med Bønderne, have erklæret, at Bøndernes Anmodning uden synderlig Skade for Byen kan bevilges, naar Sejladsen indskrænkes til den tidligere bestemte Tid, har Kongen bevilget, at Bønderne herefter frit maa sejle paa den Tid, som tidligere er bestemt, og udskibe og indskibe Gods ved Grønsund Færgested og ved Brønhøe foruden i Stege, dog Kronens Told, Sise og Rettighed alle Steder uforkrænket; enhver, der vil udskibe noget paa ovennævnte to Steder, skal først melde sig hos Tolderen i Stege, fortolde Godset dér og tage Toldseddel af ham; ligeledes skal enhver, der kommer

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 388 f.

hjem og vil opskibe noget Gods, melde sig hos Tolderen i Stege og svare ham Told og Sise deraf; Undladelse heraf medfører Forbrydelse af Skib og Gods og Straf som for Tyveri. Lensmanden skal beskikke en Havnefoged begge Steder, der skal paase, at Kronens Told ikke forløbes, og hos hvem Bønderne skulle melde sig, naar de ville ud- eller opskibe noget Gods. Bønderne maa kun bruge Sejlads paa den i Kongens Faders Brev bestemte Tid. Fremmede Købmænd maa ikke ligge under ovennævnte to Steder for at drive Handel med Bønderne til Forprang for Borgerne i Stege, ligesom ej heller Bønderne maa bruge Sejlads uden til at forsyne deres egne Huse med Staal, Salt, Humle og andre nødvendige Varer, men ikke til Salg eller Byttehandel. Enhver, der gribes i Forprang eller Landkøb, skal have forbrudt sine Varer og sin halve Boslod. Kongen forbeholder sig at forandre disse Bestemmelser, hvis det maatte være til Rigets og Undersaatternes Bedste. Sj. R. 12, 435 b[1].

31. Aug. (Paa Jagten i Hern). Aabent Brev, hvorved 6 Bønder i Raabyelille paa Møen, der ere tilskiftede Kongen af nogle Adelsmænd, indtil videre fritages for de Indbudspenge, 5 Mk. 10 Sk. 2 Alb. hver, som de hidtil have svaret ud over deres sædvanlige Landgilde, fordi de paa Grund af deres Herskabers Fjærnhed ikke have gjort Ægt eller Arbejde, medens de nu idelig maa gøre Ægt og Arbejde til Ermelundgaard. Sj. R. 12, 437.

— Lignende Brev, hvorved 5 Bønder i Pollerup og 1 Bonde i Raabyelille paa Møen fritages for Indbudspenge, 20 Sk. hver. Udt. i Sj. R. 12, 437 b.

— Forleningsbrev for Madtz Knudtzen i Stege paa Kronens Korntiende af Borge Sogn, uden Afgift. Udt. i Sj. R. 12, 437 b.

— Til Gert Rantzov. I Anledning af hans Indberetning om, at han, da han tidligere havde erfaret, at Kongen vilde have nogle særlige Spillemænd paa Kroneborg, har anholdt 5 Spillemænd, som vare komne did, indtil han kunde faa underrettet Kongen derom, og er bleven enig med dem om, at hver aarlig skal have 20 Dlr. i Løn, en sædvanlig Hofklædning og Kost paa Slottet, befales det ham at antage dem paa ovennævnte Vilkaar, hvis de ere bedre end de Husmænd, som nu ere paa Slottet, og ere gode for det, som de give sig ud for. Kongen har givet Jochim Leist, Embedsmand paa Frederichsborg, Ordre til at antage de to, som hidtil

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 409 ff.

have været paa Kroneborg, og beholde dem, indtil Kongen kommer did, hvilket Brev sendes ham, for at han dermed kan sende de 2 Spillemænd til Jochim Leist. Paa hans Erindring om Havre til Kroneborg har Kongen skrevet til Christoffer Valckendorff om at gøre et Overslag over, hvor meget der behøves og hvorfra den kan forskrives; naar Kongen faar Besked fra denne, vil han give yderligere Ordrer. Sj. T. 15, 544 b.

31. Aug. (Paa Jagten i Hern). Til Christoffer Valckendorff. Som han husker, plejer Kongen aarlig at forskrive Havre fra andre Steder til Kroneborg og Frederichsborg Slotte til Kongens Heste paa disse Steder; han skal gøre et Overslag over, hvor megen Havre der behøves i Aar til Slottene, med Angivelse af, fra hvilke Slotte den bedst kan forskrives, og sende Kongen en Fortegnelse derover, for at Havren i Tide kan blive bestilt. Sj. T. 15, 545.

— Til Kronens Bønder under Nyborg Slot. Kongen har bragt i Erfaring, at det Arbejde, som de skulde gøre til Nyborg Slot med Pløjning, Høstning, Gærdning, Gravning, Istandholdelse af Diger og andet, har været skiftet saaledes mellem dem, at enhver har haft sin Part, ligesom ogsaa alle de jordegne Bønder have haft deres bestemte Arbejde. Da Kongen nu imidlertid efterhaanden har bortskiftet en hel Del af de Bønder, der have haft deres Part af Arbejdet, og en Del af dem, der endnu ligge til Slottet, vægrer sig ved at gøre mere Arbejde end tidligere, er Resultatet bleven, at de Bønder, fra hvis Læg der er bortskiftet nogle, blive besværede ubilligt med Arbejde, og at Slottets Arbejde undertiden forsømmes. Da de alle ere ens Tjenere, har Kongen bestemt, at alle, der sidde for Gaarde, det være sig jordegne eller Kronbønder, skulle gøre ens Arbejde til Slottet, hvorfor det strengelig befales dem at udføre det Arbejde, der paalægges dem, den ene lige saa meget som den anden, da de ellers ville blive tiltalte og straffede. F. T. 1, 396 b.

— Til menige Sognemænd i Skiellerup Sogn i Fyen. Da Lauritz Brockenhus paa Nyborg har berettet, at der er Brug for en hel Hob Foder til Kongens Foler, som holdes ved Slottet, og at han i den Anledning har befalet dem at levere deres Kirketiende til Slottet, hvilken Befaling dog nogle have nægtet at efterkomme, befales det dem herefter at levere deres Kirketiende i Kærven paa Slottet, mod at Lauritz Brockenhus svarer Kirken sædvanlig Afgift af Tienden. F. T. 1, 397.

— Aabent Brev, hvorved det forbydes Landsdommere, Her-

redsfogder og andre Dommere at tilstede Lovmaal, Vidne eller Dom over Kongens Dyrevogter Hans Pederssen, fordi han har ihjelskudt en Peder Lampe, der har været almindelig berygtet som Krybskytte og for at have skudt Dyr paa Kronens Vildtbane i Silckeborg Len, da Kongen har lovet, at nævnte Dyrevogter ligesaa vel som Kongens andre Tjenere i samme Bestilling, hvis nogen vil tiltale dem, kun skulle staa til Rette for Lensmanden eller andre af Kongen tilforordnede Dommere. J. R. 4, 103 b.

1. Sept. (Paa Jagten i Stensby). Til Christoffer Valckendorff. Kongen sender ham endnu 5 Hjortehuder af Hjorte, som Kongen selv har skudt her paa Jagten, med Befaling til at lade dem, ligesaa vel som de tidligere sendte, berede hos en duelig Felbereder, lade dem stryge med grønt og i alle Maader istandsætte, saaledes som Kongens tidligere Skrivelse formelder; det befales ham særlig at passe paa, at de sendte Huder ikke ombyttes, og at Kongen faar dem tilbage med det første. Sj. T. 15, 545 b.

2. Sept. (Antvorskov)[1]. Til Dr. Jacob Matzen. Da Kongen har bevilget, at Thyge Brahe til et Forehavende, hvorom han har givet Kongen Meddelelse, maa laane alle de Chartae chosmographicae eller Mapper, som findes i Kongens Liberi paa Kiøpnehafns Slot over Danmark, Norge eller andre af Kongens Lande, befales det ham at tilstille Thyge Brahe disse og tage Kvittering af ham derfor. Sj. T. 15, 546.

— **(Stensby).** Til Christoffer Valckendorff. Kongen har af hans Skrivelse set, hvorledes det er gaaet med det Skib, som var sendt med Brede Randtzov, Embedsmand paa Thrankier, til Kurland efter Planker, at Skipperen har foregivet at have mistet et Anker der under Landet, hvorfor han ikke længere kunde blive liggende under den Forstrand, og at han siden trods Brede Randtzovs Befaling til ham om at indtage Tømmer paa Gulland paa Hjemrejsen, er kommen hjem uden Ladning, medens det ikke er rigtigt, at Skibet har været for kort til at indtage Plankerne. Ligeledes har Kongen set, at Christoffer Valckendorff som Følge af en Knægts Beretning, som har været med der paa Landet, nærer Tvivl om, at Plankerne have været rede ved Strandsiden eller ere det endnu, hvis Kongen vilde sende Bud efter dem, og at han tillige erindrer

---

[1] Da Kongen 2. Sept. ikke var paa Antvorskov, er der vistnok en Fejl enten i Datoen eller i Dateringsstedet. Brevet er trykt hos Hofman, Danske Adelsmænd III. 18 med Dato 11. Sept., men paa denne Dag var Kongen heller ikke paa Antvorskov.

om, at det er en ubelejlig Aarstid til at vove Kongens Skibe paa denne Forstrand. Kongen har efter besindig Betænkning opgivet at sende Skib efter Plankerne i Aar og befaler ham at opsætte det til Foraaret og imidlertid ved en Skrivelse til Johan Beher skaffe sig Underretning om, hvorledes det forholder sig med Plankerne. Kongen har af hans Skrivelse set, at der blandt Kirckmans Sager ikke er blevet fundet noget Brev, hvoraf man kan faa Besked om hans Forhold; da Kongen imidlertid mener, at hans Beretning om det Brev, som Dronningen af England skriver, at hendes Sekretær har skrevet til Kansleren, men som denne ikke har faaet, [ikke er rigtig], og, som han tidligere har skrevet, vil sende Skib til England for at skaffe Besked om Kirckman, skal Christoffer Valckendorff holde den Pinke, han har bestemt hertil, rede, saa alt kan være i Orden, naar Kongens Bud kommer. Kongen har med Behag optaget de to Borgere fra Anthorfs Begæring og sender ham det begærede Lejde. Kommer der flere, som ville føre Penge, Handel og Vandel ind i Riget, »have I derom vor Vilje vel at eragte«. Kongen har givet Ordre til i Kiøpnehafn at trykke en fra Engelsk til Tysk oversat Bog om Forræderiet mod Dronningen af England og sende ham 20 Eksemplarer deraf; naar de ere færdige, skal Christoffer Valckendorff lade dem indbinde, dog kun paa almindelig Vis i Pergament eller anderledes, og sende Kongen dem. Sj. T. 15, 546 b.

3. Sept. (Vordingborg). Befaling til nedennævnte Lensmænd om at sende N Tønder Havre til Frederichsborg og Kroneborg, den ene Halvpart inden Vinteren falder paa, og af den anden Halvpart den første Halvdel til Paaske og den anden Halvdel senest til St. Hans Dag. Hvis de ikke kunne undvære saa meget af Slottets Indkomst, skulle de købe det manglende for andet af Slottets Indkomst, saa de kunne fremsende al den Havre, de have faaet Ordre om, da de ville komme til at svare til mulige Forsømmelser i den Retning (i Brevene til Oluf Bilde [1], Christoffer Pax, Pouel Huitfeldt og Arrildt Huitfeld staar kun, at de skulle købe Havren for Penge af deres Afgift). De skulle selv fremsende Havren og lade deres eget Bud følge med for at føre Tilsyn baade med Ind- og Udmaalingen og tage Bevis derfor. — Arildt Ugerup af Helsingborg Len 2000 Tdr.; Corfitz Viffert af Malmøehus Len 4000 Tdr.; Anders Bing af Vardtbierge Len og Arrildt Huitfeldt af

[1] Oluf Bilde er glemt i Listen.

Laugholloms Len hver 1000 Tdr.; Pouel Huitfeldt af Halmstedt Herred 600 Tdr.; Hendrich Vind af Dragsholms Len 1500 Tdr.; Hermand Jul af Kallingborge Len 2000 Tdr.; Borchort Papenheim af Abramstrup Len 500 Tdr.; Christoffer Pax af Holbechs Len 300 Tdr.; Manderup Pasberg af Aarhusgaards Len og Niels Skram af Drotningborge Len hver 1000 Tdr.; Ofue Lunge af Aalborghus Len 2000 Tdr.; Lauritz Brockenhus af Nyborgs Len 500 Tdr.; Henning Giøe af Nykiøpings Len 1500 Tdr. Udt. i Sj. T. 15, 548. Orig. (til Arild Ugerup).

3. Sept. (Vordingborg). Til Giert Rantzov og Jochim Leist. Indlagt sendes Fortegnelse over den Havre, som Kongen har forskrevet fra forskellige Lensmænd til sine Heste, med Ordre til straks at modtage den Havre, som Lensmændene fremsende med deres egne visse Bud, og give Bevis for det modtagne. Sj. T. 15, 550.

6. Sept. (—). Befaling til Christoffer Rossengaardt om i Aar at lade Appellone, Peder Hanssens Enke, beholde en Tiende for samme Afgift, som hun hidtil har givet deraf. Udt. i Sj. T. 15, 552.

8. Sept. (—). Til Claus Nielssen, Byfoged i Helsingøer. Da Richardus Wederbor, med hvem Kongen for nogen Tid siden har sluttet Kontrakt om successiv Levering paa egen Regning og Risiko af nogle Læster skotsk Hvedemel til Kongens Behov, nu i Henhold hertil har leveret Kongens Skænk Hans Straallendorff 4 Læster skotsk Hvedemel, hvorfor han har faaet Bevis af denne, og Caspar Marckdaner 3 Tdr., hvorfor han har Bevis af denne, skal Claus Nielssen, da dette Mel endnu ikke er betalt, betale Richardus Wederbor 6 gl. Dlr. for hver Tønde, tage Beviserne til sig og lægge dem ved sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 15, 550. K. (i Udt.).

9. Sept. (—). Aabent Brev, at Lunde Herredsting i Fyen, som for nogen Tid siden [5. Juni 1578] blev flyttet fra det Sted, hvor det fra Arilds Tid havde ligget, til et Sted afsides i Herredet, atter maa lægges i Lunde, da de fleste Herredsmænd have klaget over, at det nu ligger ubelejligt. Lensmanden paa Otthensegaard skal flytte Tinget tilbage til det gamle Sted. F. R. 1, 413.

— Til Axel Brahe. Da Hans Mule, Borger i Otthense, har opført sig meget utilbørligt og undsagt Borgemester Mogens Henrichssen, skal Axel Brahe straks enten tage nøjagtig Borgen af Hans Mule for, at han vil være Mogens Henrichssen aldeles ubevaret, retslig Tiltale til denne dog forbeholden, og paa Kongens

Vegne beskytte Mogens Henrichssen mod Overlast eller sætte Hans Mule i god Forvaring paa Otthensegaard, indtil han vil og kan stille saadan nøjagtig Borgen. F. T. 1, 397 b.

9. Sept. (Vordingborg). Følgebrev for Jacob Seefeld til Bønderne paa 9 [Gaarde] og 1 Gadehus i Siem[1] By og Sogn, 1 Gadehus paa Magaardtz Grund, [1 Gaard] i Haderup, 2 [Gaarde] i Nebstrup og 1 [Gaard] i Kierbye i Gierløf Herred. Udt. i J. R. 4, 103 b.

10. Sept. (—[2]). Til Tolderne i Helsingøer. Kongen, der tidligere har skrevet til Borgemestre, Raad og »Overe« i alle Søstæderne om at give de Borgere, som ville sejle gennem Øresund, Ordre til at tage udførlig og specificeret Certifikats paa det Gods, de have med at fare, har mærket, at denne Ordre kun er bleven ringe paaagtet hos en Del, og at særlig de paa Søstædernes Kontor i Bergen trykke sig ved at medgive deres Konsorter og Købmænd saadanne Certifikatser. Da der nu ventes eller maaske allerede er ankommen en Del stralsundiske Skibe fra Bergen, hvilke formodentlig ikke have saadanne udførlige og nøjagtige Certifikatser af bemeldte Oldermand, befales det dem at anholde alle de stralsundiske Skibe, som ere komne til eller herefter komme til Sundet fra Bergen uden nøjagtige Certifikatser af Oldermanden paa Kontoret over det indehavende Gods, tage Besked af Skipperen eller Skibsforvalteren om, hvad Gods de ville angive til Fortolding, og siden i Forening med Dannemænd ransage og oplægge alt det Gods, som findes paa Skibene, og undersøge, om det er ret angivet eller ej; hvis det er ret angivet, skulle de tage Told af det og lade Skibene passere, men hvis det ikke er det, vide de vel selv, hvorledes de skulle forholde sig med Anholdelse af Skib og Gods til Rette og af Folkene til tilbørlig Straf. Det forbydes dem herefter at fortolde og lade passere stralsundiske Skibe, kommende fra Bergen, medmindre alt saaledes er gjort klart eller de have nøjagtig specificerede Certifikatser fra Oldermanden paa Bryggen. Sj. T. 15, 551[3].

— Til Peder Skriver, Tolder i Nyborg. Han skal herefter kræve udførlig specificeret Certifikats og klar Besked om og lade klarlig optegne, hvor meget Gods der kommer gennem Bæltet paa Skibe østerfra, som ville til Norge, hvert Slags

[1] Sem, Onsild H. [2] Sj. T. har ved en Fejlskrift: Skanderborg. [3] Tr.: Secher, Forordninger II. 412 f.

Gods ved sit Navn og hvor meget det er; endvidere skal han spørge Skipperne om, paa hvilken Købstad, hvilket Tolderi, hvilken Havn eller hvilket Ladested de agte at løbe for at omsætte deres Varer; ligesaa skal han, naar der kommer Skibe fra Norge, som have gjort deres Købmandskab, udspørge dem om, hvad Gods de have inde, hvert Slags Gods ved sit Navn, og hvor meget de have, samt hvor de have omsat deres Gods og hos hvilken Tolder, Sisemester eller Havnefoged de have svaret deres Told og Rettighed; alle disse Optegnelser skal han lade indføre i sit Regnskab og alvorlig advare Skipperne om, at enhver, der angiver sit Gods urigtigt, vil komme til at staa til Rette derfor. Nægte nogle at opgive deres Gods, skal han opholde dem, indtil han kan faa det meldt til Kongen og faa dennes Vilje derom at vide. F. T. 1, 398[1].

10. Sept. (Vordingborg). Aabent Brev, hvorved Kongen hjemler Niels Pederssen til Øløf, der for nogen Tid siden af Kronen har faaet sig tilskiftet Øløf Gaard med mere Gods i Skadtz Herred for sin Gaard Stubdrup med mere Gods i Koldinghus Len, Øløf Gaard med Bygning og al anden Herlighed og fritager ham for den af den tidligere Besidder af Gaarden Jens Jude mod ham rejste Forfølgning for at faa Vederlag for Bygningen, da Jens Jude uden Indfæstning og anden Bekostning har faaet Gaarden i Stubdrup med bedre Bygninger i Stedet, saa han ikke har noget at kræve, og Kongen har tilskiftet Niels Pederssen Øløf Gaard med al Rettighed og Herlighed. J. R. 4, 104.

11. Sept. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen paa Forbøn af Admiral Peder Munck bevilger, at Kronens Tjenere paa Møen i de næste 3 Aar maa nøjes med at svare halv Told, $^1/_2$ Dlr., af hver Hest og hvert Stykke Kvæg, som de udføre. Sj. R. 12, 437 b.

— Livsbrev for Fru Karene Skeil, Admiral Peder Muncks Hustru, saafremt hun overlever sin Mand, paa det efter Mageskiftet med Hans Johanssen tiloversblevne Hundtzlund Klosters Gods, som hendes Husbonde tidligere har faaet Livsbrev paa. uden Afgift. J. R. 4, 104 b.

— Til Eyller Grubbe og Dr. Pouel. Borgemestre og Raad i Vordingborg og Prestøe have klaget over, at deres Bykirker ere meget bygfældige, og at Kirkerne ingen Indkomst eller Formue

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 413 f.

have, ligesaa lidt som Indbyggerne i Byerne, saa de ville med Tiden forfalde, hvis der ikke betænkes andre Midler, og de have derfor anmodet Kongen om at bevilge dem en Hjælp af andre Kirker, som ere i god Stand og ved Forraad. Kongen har ogsaa bevilget, at alle de Kirker i Vordingborg Len, som ikke selv ere trængende, efter hver Kirkes Evne skulle komme Borgemestre og Raad i ovennævnte Byer til Hjælp til Kirkernes Istandsættelse og befaler dem at undersøge hver Kirkes Stilling og derefter fastsætte, hvor meget enhver skal give; Eyller Grubbe skal derefter tilholde Kirkeværgerne at udrede den fastsatte Hjælp til Forstanderne for Kirkerne i Vordingborg og Prestøe og føre Tilsyn med, at Hjælpen anvendes til Kirkernes Bygning. Sj. T. 15, 552 b.

11. Sept. (Vordingborg). Befaling til Eyller Grubbe, med hvem Kongen tidligere har talt om noget Byggeri paa Vordingborg Slot og Leckingegaard, om med det første at istandsætte de Taarne paa Vordingborg, som ere bygfældige, og lade mure og opsætte fra Grunden af en Lade smstds. samt lade det bygge paa Leckinge, som Kongen har aftalt med ham. Han skal indskrive Udgiften i sit Regnskab og paase, at den bliver saa ringe som muligt. Sj. T. 15, 551 b.

12. Sept. (—). Gavebrev til Eyller Grubbe til Lystrup, Rigens Kansler, paa Jus patronatus til hans Sognekirke, Kongsted Kirke, ved hans Hovedgaard Lystrup med Præsten og Præstegaarden, derimod maa han ikke befatte sig med Kronens Tiende af Kongsted, der er henlagt til de 100 Studenters Underhold, ligesom ogsaa Kronen forbeholder sig sin Rettighed i de Kirkegaarde og Kirkejorder, som ligge til Kongsted Kirke, hvorimod den rette Landgilde som hidtil skal svares til Kirken. Eyller Grubbe og hans Arvinger skulle være forpligtede til at holde Kirken i Stand, forsyne den med det til Kirketjenesten nødvendige og skaffe Sognefolkene en duelig og lærd Mand til Præst, naar Kaldet bliver ledigt; denne skal dog først eksamineres og kendes duelig af Superintendenten i Sjællands Stift. Sj. R. 12, 438.

— Forleningsbrev for samme paa Kronens Rettighed i alle de til Kongsted Kirke hørende Kirkegaarde og Kirkejorder, uden Afgift. Sj. R. 12, 438 b.

— Euert Siuortz, Kandestøber i Kiøpnehaufn, maa i de næste 2 Aar være fri for Skat, Hold, Tov og al anden borgerlig Tynge. Udt. i Sj. R. 12, 439.

12. Sept. (Vordingborg). Register paa Korn og Fetalje, som paa Kongens Vegne forskreves til Skibenes og Holmens Behov: Fra Jylland: Ofue Lunge i Aalborghus Len skal af Slottets og Stiftets Indkomst lade bage 80 Læster Kavringbrød, lade male 5 Læster Gryn, lade Slottets Byg gøre i Malt hos Bønderne og til Foraaret sende 75 Læster deraf til Kiøpnehafn, endvidere skal han sende 4 Tdr. Aal, 400 Tdr. Havre, 200 Lammekroppe af Slottets Indkomst, 400 Sider Flæsk af Jordebogssvinene, lade slagte alle Kongens Oldensvin og til Foraaret sende Flæsket til Kiøpnehafn samt hos Almuen købe 30 Skippd. Flæsk til Kongen; Niels Skram i Drotningborg Len skal lade bage 70 Læster Brød, lade male 10 Læster Gryn, og med det første sende 3 Læster Smør, 12 Læster Rug, 40 Læster Malt, Flæsket af Kongens Oldensvin samt 30 Skippd. Flæsk, som han skal købe hos Bønderne, til Kiøpnehafn; Manderup Pasberg i Aarhusgaards Len skal sende 20 Læster Malt, som han skal lade gøre hos Bønderne, 1/2 Læst Smør, alt det Flæsk, som kan tilkomme Kongen af Oldensvinene, og 30 Skippd. Flæsk, som han skal købe hos Bønderne i Lenet, samt lade bage 10 Læster Rug, som Jørgen Rossenkrantz skal levere ham, i Brød; Jørgen Rossenkrantz skal af Kalløe Slots Indkomst levere Manderup Parsberrig 10 Læster Rug, hvilke skulle blive afkortede i hans Afgift. — Fyen: Lauritz Brockenhus i Nyborgs Len skal sende 30 Læster Brød, 12 Læster Malt, 5 Læster Gryn, Flæsket af alle de Oldensvin, som tilkomme Kongen, og 20 Skippd. Flæsk, som han skal købe hos Bønderne i Lenet; Axel Brahe i Ottensegaards Len skal sende 20 Læster Malt, 5 Læster Gryn, 1/2 Læst Smør, Flæsket af de Oldensvin, som tilkomme Kongen, og 20 Skippd. Flæsk, som han skal købe; Apsalon Gøye i Dallum Klosters Len skal straks til Foraaret sende al Rugen og Maltet af sin Afgift og det Korn og andre Varer, som han beholdt hos sig af sidste Regnskab, til Kiøpnehafn og sende sit eget Bud med for at levere det. — Smaalandene: Henning Gøye i Nykiøpings Len skal straks sende 40 Læster Byg, 10 Læster Gryn og 300 levende Svin af Oldengælden, lade Resten af Svinene slagte og til Foraaret sende til Kiøpnehafn og købe 10 Skippd. Flæsk i Lenet; Hack Ulfstandt i Aalleholms Len skal købe 200 fede Svin af Oldensvinene og sende dem levende til Kiøpnehafn, sende de 10 Øksne, som restere af dem, han tidligere har faaet Skrivelse om, og sørge for, at de Ærter, som han tidligere har faaet Ordre om, bestemt komme; Steen Brahe i Rafuensborg

Len skal købe 200 fede Svin af Oldensvinene, sende dem levende til Kiøpnehafn og sende de Ærter, som han tidligere har faaet Skrivelse om; Breide Rantzov i Thranekier Len skal købe 24 Skippd. Flæsk og til Kongens eget Behov 5 Læster god vintersaltet Torsk. — Sjælland: Lauge Beck skal af Roskildegaards og Stiftets Indkomst sende 26 Læster Malt, 6 Læster Gryn, 40 Læster Brød foruden det Brød, han tidligere har faaet Skrivelse om, og som han uden Forsømmelse skal fremsende, 600 gode fede Svin af Oldensvinene, men han maa ikke sende smaa unge Svin eller Grise; kan han ikke faa tilstrækkelig gode Svin af Oldensvinene, skal han købe de manglende; Borchort Papenheim [i Abrahamstrup Len] skal inden Jul sende 30 Læster Brød, 12 Læster Malt og 4 Læster Gryn; M. Christian Machabeus skal af Ringstedt Klosters Indkomst sende 20 Læster Brød, 20 Læster Malt og 2 Læster Gryn; Hermand Juel i Kallingborg Len skal lade al Slottets Indkomst af Byg gøre i Malt med Undtagelse af Byg til 8 Læster Gryn, som han skal lade male, lade bage de 60 Læster Brød, som han tidligere har faaet Skrivelse om, og ellers beholde al Slottets Indkomst og sende den til Kiøpnehafn, naar der kommer Skib efter den; endvidere skal han sende 700 gode fede Svin af Oldensvinene, men ikke smaa unge Svin eller Grise, kan han ikke faa tilstrækkelig mange gode Svin af Oldensvinene, skal han købe de manglende; Eyller Grubbe i Vordingborg Len skal sende 12 Læster Brød, 12 Læster Malt og 500 gode fede Svin af Oldensvinene, men ingen unge Svin eller Grise; Hendrich Vind i Dragsholms Len 10 Læster Rug, 30 Læster Malt og 300 gode fede Svin af Oldensvinene, men ingen Grise eller unge Svin. — Skaane: Coruitz Viffert i Malmøehus Len skal sende 500 gode gamle Svin, $1^1/_2$ Læst Aal og 500 Tdr. Havre; Arrild Uggerup i Helsingborg Len skal sende 6 Læster Malt, 4 Læster Gryn, 400 gode gamle Svin af Oldensvinene og 500 Tdr. Havre; Peder Brahe i Søluitzborg Len skal sende alt det Flæsk, som kan tilkomme Kongen af Oldensvinene, og desuden 24 Skippd. Flæsk, som han skal købe; Johan Urne i Lyckov Len ligesaa; Anders Bing [i Varberg Len] skal lade male 8 Læster Gryn, købe 300 Tdr. Havre og sende dem til Kiøpnehafn; Pouel Huitfeldt [i Halmsted Herred] skal købe 12 Skippd. Flæsk til Kongen; Arrildt Huitfeldt i Laugholms Len skal købe 15 Skippd. Flæsk til Kongen; Mogens Gøye paa Gullandt skal købe 1000 Lam, lade dem slagte og røge og til Foraaret sende dem til Kiøpnehafn tillige med 6 Læster Smør og

8 Skippd. smeltet Talg; Chresten Friis [i Trondhjem Len] skal købe og til Foraaret sende $1/2$ Læst Hvalspæk og $1/2$ Læst Sælspæk; Tolderen paa Skaufuen skal købe 10,000 Hvillinger, 20,000 Flyndere, 200 Rokker og 12 Vorder Langer; Peder Jude, Borgemester i Malmøe, skal købe og med det første fremsende 10 Skippd. smeltet Talg; Byfogden i Landtzkrone 5 Skippd. smeltet Talg; Byfogden i Helsingborge 4 Skippd. smeltet Talg; Byfogderne i Ydstedt og Laugholm hver 3 Skippd. smeltet Talg; Tolderen i Halmstedt 6 Skippd. Talg. Sj. T. 15, 553.

12. Sept. (Vordingborg). Til alle Lensmændene[1]. Da det for Ordningen af Omslagshandelen er Kongen meget om at gøre at faa at vide, hvor meget den sidst paabudte Skat kan beløbe sig til, og hvad han bestemt kan gøre Regning paa, skulle de straks gøre et Overslag over og med dette Bud eller med et andet paalideligt Bud sende Besked til Renteriet om, hvor meget Skatten i deres Len kan beløbe sig til. Sj. T. 15, 558.

— Til Johan Urne. Da nogle af de Bønder, der ere mistænkte for Deltagelse i Oprøret der i Lenet [Lykaa], have klaget over ham, har Kongen, for at de kunne blive forhørte sammen med ham og faa deres Ret, hvis de med Billighed have noget at klage over, eller komme til at lide deres Straf, ladet dem anholde her og sende til Kiøpnehafn. Da Kongen vil beskikke nogle gode Mænd til at forhøre dem og ham, skal han med det første begive sig til Kiøpnehafn for at gaa i Rette med Bønderne. Sk. T. 1, 422 b.

15. Sept. (Næstved). Tilladelse for Jacob Frandtzen, Borger og Bager i Nestuid, til at opføre en Vejrmølle paa en Hospitalets Tjenere i Odderup[2] tilhørende Grund, dog skal han, som han har tilbudt, være forpligtet til frit at male Korn for Hospitalet, saa ofte han eller hans Tjenere paa Vejrmøllen tilsiges; faa Hospitalsforstanderne i den Henseende Grund til Klage, skal Lensmanden paa Vordingborg have Fuldmagt til at lade Vejrmøllen nedbryde. Sj. R. 12, 439.

17. Sept. (Antvorskov). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Hvis der til Sundet kommer nogen sød Vin, som Kongen kan være tjent med, skulle de købe 6 eller 7 Fade deraf, indlægge Vinen i Kælderen paa Slottet og indskrive Udgiften i deres Regnskab. Udt. i Sj. T. 15, 560.

[1] De opregnes alle med deres Len. [2] Aaderup, Tybjærg H.

17. Sept. (Antvorskov). Til Christoffer Valckendorff. Naar Skibet Tobias, som nu er paa Rejse, kommer hjem, skal han levere det med tilhørende Redskaber til Jørgen Skram til Thielle, hvem Kongen har givet det. Udt. i Sj. T. 15, 560 b.

— Befaling til samme om at levere den Skipper fra Horn, som forbrød sit Gods til Kongen ved at gøre urigtig Angivelse paa Tolden, 150 Tdr. Rug af det forbrudte Gods. Udt. i Sj. T. 15, 560 b.

— Befaling til Tolderen i Medelfardt (ligelydende med Ordren af 10. Sept. til Tolderen i Nyborg). Udt. i Sj. T. 15, 560 b.

— Befaling til Borgerne i Kolding om hos Tolderen i Medelfardt at opgive, hvad Gods de have inde, naar deres Skibe sejle til eller fra Norge og løbe gennem Medelfardtsund. Udt. i Sj. T. 15, 560 b.

— Lignende Befalinger[1] til Kongens Undersaatter i Holsten og til Hertugerne Adolfs og Hans's Undersaatter. Udt. i Sj. T. 15, 561.

— Til Axel Gyldenstiern. Kongen har bevilget, at den fattige Kvinde i Kiøpnehafn enten maa faa sit Gods tilbage igen, som Byfogden tog fra hende paa Landtzkronne Marked, eller Betaling derfor. Udt. i Sj. T. 15, 561.

— Befaling til Peder Jude i Malmøe om indtil Mortensdag at oppebære 2 Sk. af hver Td. Rug, Byg eller Malt, 4 Sk. af hver Td. Hvede og 4 Alb. af hver Td. Havre, som udskibes fra Byen af fremmede og udlændiske, alene undtagen det Landgildekorn, som fremmede købe af Adelen, hvilket maa udføres for den sædvanlige Told, dog maa der indtil nærmere Ordre ingen Havre udføres. Udt. i Sj. T. 15, 561.

— Lignende Befalinger til Byfogderne i Ystedt, Threlborg og Sømmershafn. Udt. i Sj. T. 15, 561 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om at levere Hertug Carl af Meklenborgs Tjener et Kobberstykke af samme Størrelse som dem paa Kongens Skib Raphael og skaffe ham 2 Fade god Vin af Kongens egen Kælder paa Slottet eller, hvis dér ikke findes nogen rigtig god Vin, skaffe ham dem et eller andet Sted i Byen, fragte et Skib, som kan føre Tjeneren med Skytset og Vinen til Rostock, og betale Fragten. Udt. i Sj. T. 15, 561 b.

— Befaling til Coruitz Viffert om i sit Len med det første at

---

[1] Disse Befalinger udgik efter Notitsen i Sj. T. paa Tysk.

lade hugge 1000 Fadebaand til Kongens Vinfade og derefter sende dem til Kroneborg. Sk. T. 1, 423.

17. Sept. (Antvorskov). Befaling til Caspar Marckdenner om at give Angcker Mogenssen, der en Tid har været Tolder i Kolding, Ordre til straks at sende de Penge, han som saadan skylder, til Kiøpnehaffun. Udt. i J. T. 3, 42 b.

— Befaling til samme om at tilholde Hans Nielsøns Arvinger i Kolding straks at sende de Penge, denne skylder Kongen af Tolden fra 1. Maj 1583 til 1. Maj 1584, til Kiøpnehaffun. Udt. i J. T. 3, 42 b.

— Befaling til Albrit Friis om at give Peder Hegelundtz Arvinger Ordre til straks at sende de Penge, denne skylder Kongen af Tolden fra 1. Maj 1583 til 1. Maj 1584, til Kiøpnehaffun. Udt. i J. T. 3, 42 b.

— Befaling til samme om at give Thomas Jørgenssen, Tolder i Ribe, Ordre til straks at begive sig til Kiøpnehaffun med sit Regnskab og de Penge, han skylder. Udt. i J. T. 3, 42 b.

— Jvfr. 17. Okt.

19. Sept. (—). Til Eyller Grubbe, Rigens Kansler, og Hermand Jul, Embedsmand paa Kallundborg. Da Kongen staar i Forhandling med Mouritz Podebusch til Kiørup om at faa noget af hans Gods i Sjælland, nemlig 1 Gaard i Hyllede og 1 Gaard i Urup[1] i Faxe Herred, 1 Gaard i Kydring[2], 1 Gaard i Stinckelstrup[3] og 1 Gaard i Hafuebyre i Ringstedt Herred og 1 Gaard i Lundbye i Vordingborg Len til Mageskifte for noget af Kronens Gods i Fyen, som Lauritz Brockenhus og Axel Brahe skulle besigte, skulle de med det første besigte Godset i Sjælland og sende Besigtelsen til Lauritz Brockenhus og Axel Brahe. Sj. T. 15, 562.

—[4] Til Lauritz Brockenhus og Axel Brahe, Embedsmænd paa Nyborg og Otthensegaard. Da Moritz Podebusk til Kiørup til Mageskifte for noget Gods i Sjælland, som Eiller Grubbe og Herman Juel have faaet Ordre til at besigte, har begæret noget Gods i Fyen, nemlig 2 Gaarde i Renge[5], 1 Gaard i Klinte, Kronens Rettighed i 4 jordegne Bøndergaarde i Gøndstrup[6] og Kronens Herlighed af 1 Kirkebol i Gøndstrup[6], skulle de med det første besigte dette Gods, beregne baade den jordegne Bondeejendom og

[1] Orup. [2] Kyringe. Alsted H. [3] Stenkelstrup, Ramsø H. [4] I F. T. er Brevet, der er indført mellem Breve af 10. og 24. Sept., dateret 29. Sept., hvilket sikkert, jvfr. det foranstaaende Brev, er en Fejlskrift for: 19. Sept. [5] Ringe, Skam H. [6] Gundstrup, samme H.

anden Ejendom og, saasnart de faa Besigtelsen over Godset i Sjælland, ligne alt Godset og indsende Ligningen. F. T. 1, 398 b.

19. Sept. (Antvorskov). Til Mogens Giøe. Da der til noget Byggeri, som Eyller Grubbe, Rigens Kansler, Embedsmand paa Vordingborg, har faaet Ordre til at lade udføre, behøves en hel Del smaat Tømmer, skal han straks skaffe denne saa meget Tømmer, han begærer, saa Byggeriet med det første kan blive gjort færdigt. Sk. T. 1, 423 b.

— Fortegnelse over tørre Fisk, der forskreves fra Riiberhus til Andtuordskouf til Kongens eget Brug: 24 Snese tørre Kabliav eller Torsk, 6000 tørre Hvillinger, 12000 tørre samrask Linskullere, 600 Rokkel, 12 Snese tørre saltede Thalskullere og 2 Tdr. Sund og Mave. Udt. i J. T. 3, 43.

20. Sept. (—). Til Gert Rantzov. Da Markgreven af Ansbachs[1] Sendebud er kommen did med de Penge, som Kongen skal have efter den hermed følgende Forskrivning, som Markgrevens Kommissarier have givet Kongens forordnede Raader angaaende den kurlandske Handel, skal han modtage Pengene, indsætte dem paa Slottet og, naar den hele i Forskrivningen nævnte Sum er betalt, levere Sendebuddet Forskrivningen. Sj. T. 15, 562 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da denne Brevviser, Hr. Jacob Hanssen, har berettet, at han baade før og efter sin Ordination til Præsteembedet har studeret indenlands og udenlands og derpaa anvendt al sin Arv og Formue, saa han nu intet har at leve af, har Kongen lovet at bruge ham som Skibspræst, hvorfor Christoffer Valckendorff skal antage ham som saadan og skaffe ham samme Underholdning og Løn som andre Skibspræster. Orig.[2]

— Til Ofue Brade. Da Kongen, der har bragt i Erfaring, at han skal have nogle særlig gode Frugttræer, gerne vil have nogle saadanne, anmodes han om at overlade denne Brevviser, Kongens Gartner, saa mange, som han kan undvære. Sk. T. 1, 424.

— Befaling til Hendrich Belov, Albrit Galskiøt, Erich Lunge og Erich Lange, der endnu ikke have efterkommet den til dem udgaaede Befaling [27. Juli 1584] til at besigte den Ejendom, som Mouritz Podebusk vil udlægge til Kronen og Riiber By for den Ejendom af Byens, som han har indtaget, om straks at udføre Ordren eller lade Kongen vide, hvorledes Sagen forholder sig. J. T. 3, 43.

[1] Georg Frederik, Regent i Preussen. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 141.

20. Sept. (Antvorskov). Til Albrit Friis. Mouritz Podebusk har nu været hos Kongen i Anledning af Trætten mellem ham paa den ene og Albrit Friis paa Kronens og Riiber Bys Vegne paa den anden Side om nogle Enge ved Riibe og berettet, at Albrit Friis i Henhold til en paa Bytinget erhvervet Dom forfølger ham med Rigens Ret for Afgrøden af disse Enge, som han har ladet bjærge og bortføre, uagtet Mouritz Podebusk har indstævnet Sagen for Kongen og Rigsraadet til den første almindelige Herredag. Paa Mouritz Podebusks Begæring har Kongen bevilget, at Forfølgningen maa opsættes, indtil Hovedsagen er bleven endelig paadømt af Kongen og Rigsraadet. J. T. 3, 43.

— Til Hack Ulfstand, Lauge Urne, Peder Brahe, Gabriel Sparre, Otthe Thott og Chresten Gyldenstiern. Der er Trætte mellem Fru Christentze Nielsdatter, Biørn Kaassis Enke, paa den ene og Knud Ulfeld til Suenstrup paa den anden Side om et Markeskel, som Oldinge for nogen Tid siden have svoret, mellem Gundestrup og Suerthingstrup og mellem Hørlinge og Suerthingstrup, hvilket Markeskel hun mener er ulovligt, da Oldingene have fragaaet hende nogen Ejendom, som fra Arilds Tid har ligget til hendes Gaarde, imod det Skødebrev og de endelige Laasebreve, hun har derpaa. Da begge Parter have tiltaget dem til at dømme i Sagen, skulle de med det første samles paa Aastederne, undersøge Sagen og afsige endelig Dom om ovennævnte Oldingegangs og Markeskels Lovlighed. Hvis nogen af dem formedelst lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden i Stedet. Det befales begge Parter og de Oldinge, der have gjort Tovet, at møde for ovennævnte Mænd med deres Breve og Beviser. K.

21. Sept. (—). Peder Holdst i Skoufmølle maa indtil videre aarlig oppebære 2 Pd. Korn af Egespurre Sogn i Vordingborg Len. Udt. i Sj. R. 12, 439 b.

— Niels Orring, Borger i Vordingborg, maa indtil videre være fritagen for al Skat. Udt. i Sj. R. 12, 439 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at mange Manddrabere opholde sig i Helsingborg Len[1] uden al Afsky, naar de for en ringe Penge have tilfredsstillet den dødes Slægt og Venner, skønt de ikke have taget deres Tryghed, som det

[1] Den nedenfor citerede Afskrift tilføjer: og synderlige udi Gynge Herred.

burde sig — befaler Lensmanden i Lenet om at føre flittigt Tilsyn med, at de Manddrabere i Lenet, som ikke have taget deres Tryghed, blive anholdte og straffede. Det befales ogsaa strengelig alle Provster og Præster at gøre Forskel mellem saadanne Manddrabere og andre kristne Mennesker og ikke tilstede nogen fredløs Manddraber, som ikke har sin fulde Tryghed, at komme til det hellige Sakramente eller i Kirkegaarden, naar han er død. Sk. R. 1, 509 b[1].

21. Sept. (Antvorskov). Til Mogens Giøe. Da Kongen paa Begæring af Borgemestre og Raad i Nyborg har skænket dem 4½ Tylt Bjælker, 19 Al. lange, og 5 Tylter Spærtømmer til Bygningen af et nyt Raadhus, dog paa den Betingelse, at de selv lade Tømmeret hente paa Gulland, skal han, naar de sende Skibe derover, skaffe dem ovennævnte Tømmer. Sk. T. 1, 423 b.

23. Sept. (--). Aabent Brev, hvorved Kongen udlægger Christoffer von Festenberg, kaldet Pachisk, til Holbeck Slot 1 Gaard i Sueninge[2] i Stedet for 1 Gaard i Vallenstrup i Assendrup Sogn, som Christoffer von Festenberg har haft Livsbrev paa til Holbeck Slot, men som nu er tilskiftet Madtz Ericksen til Søegaard. Sj. R. 12, 439 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen udlægger Christoffer von Festenberg, kaldet Pachisk, Embedsmand paa Holbeck Slot, et Stykke Jord i Holbeck Bys Overdrev, som tidligere er indgravet fra Overdrevet, for de 4½ Pd. Sædeland, som Kronen for nogen Tid siden ved et Mageskifte er bleven ham skyldig. Sj. R. 12, 440.

— Til Hendrick Brahe. Da han har berettet, at en Marthen Pederssen, som for sine Forseelser var sat i Fængsel paa Slottet [Hammershus], paa sin Broders og Svogers, Hans Pettherssens og Hans Simenssens, Forløfte er kommen fri, saaledes at han til en bestemt Tid igen skulde indfinde sig eller de gaa i hans Sted, hvilken Tid forlængst er forbi, uden at han er mødt, befales det ham i Henhold til de to Forloveres Forpligtelsesbrev at tiltale disse for Marthen Pederssens Forseelser og tage Dom over dem. Sk. T. 1, 424 b.

24. Sept. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen skænker Steen Bille Jenssissøn 500 Dlr. til Hjælp til hans Stu-

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 414 f. Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 390 f. (efter en Afskrift). [2] Svinninge, Tudse H.

deringer udenlands, 200 Dlr. det første Aar, at udrede af Kongens eget Kammer, og 100 Dlr. hvert af de følgende 3 Aar, at udrede af Rentekammeret. Han skal være forpligtet til i Fremtiden at lade sig bruge i Kongens Tjeneste i Kancelliet eller andensteds. Sj. R. 12, 440 b.

24. Sept. (Antvorskov). Til Absolon Giøe og Lauritz Brockenhus, Embedsmænd i Dallum Kloster og paa Nyborg Slot. Da Knud Venstermand til Findstrup til Mageskifte for 1 Gaard i Gammelstrup i Skanderborg Len har begæret Kronens Rettighed i nogle Kirkegaarde i Salling Herred i Fyen, som Otte Emmichssen til Steensgaard har i Forlening, og i 2 Kirkegaarde under Nyborg Slot, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, skulle de med det første besigte disse Kirkegaarde, undersøge, til hvilke Kirker Kirkegaardene ligge, hvor megen Landgilde de svare til Kirkerne, og hvor stor Kronens Rettighed er, optegne alt paa klare Registre og indsende disse. F. T. 1, 399 b.

25. Sept. (—). Befaling til Giert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg, om at levere Kongens Drabant Peder Sporemager en Okse, som Kongen har skænket ham til hans Bryllup. Orig.

26. Sept. (—). Livsbrev for Christoffer Sadelmager i Helsingør, Kongens gamle Tjener, paa det Kronens Hus i Helsingør, som han nu bor i, uden al Skyld og Leje; han skal holde Huset i Stand og være Borgemestre og Raad lydig i hvad de paa Kronens eller Byens Vegne befale ham. Sj. R. 12, 441.

28. Sept. (—). Til Gert Rantzov. I Anledning af hans Forespørgsel om, hvorledes Kongen vil have Arbejdet paa Pillerne og det øvrige Arbejde i Kirken paa Slottet [Kronborg] udført, befales det ham at lade Pillerne tilhugge med Ribber [»Rieffer«] paa den sirligste og bedste Maade og give Snedkerne Ordre til at lave det Træværk, som skal udføres i Kirken, saaledes som Kongen har befalet, og at lave det saa godt og saa hurtigt som muligt. Sj. T. 15, 563[1].

— Til Eyller Grubbe. Da der i Skovene til Anduorschouf Slot ikke er megen Olden i Forraad, skal han undersøge, om der i Skovene i Vordingborg Len ikke er Olden til yderligere 200 Svin udover det Antal, som Kongen sidst talte med ham om at ville sende did fra Soer, og sende Kongen Besked. Udt. i Sj. T. 15, 563.

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 172.

28. Sept. (Antvorskov). Til samme. Da Tolderen[1] i Vordingborg er bleven meget skrøbelig, saa det kan befrygtes, at Embedet af den Grund vil blive forsømt, vil Kongen have Tolderen forskaanet for Bestillingen og befaler Eyller Grubbe at lade sin Slotsskriver oppebære Told og Sise, indtil Kongen kan lade forhøre om en anden duelig Mand til Tolder. Udt. i Sj. T. 15, 563 b.

— Til Gert Rantzov. Da Thyge Brahe til Knudstrup vil lade noget synderligt udgaa om de tidligere Konger i Danmark efter den Maner, Ordning, Kontrafej og Skik, som er lavet paa det Tapetseri, Kongen har ladet gøre paa Salen paa Kroneborg, og i den Anledning har anmodet om at maatte faa de tidligere Kongers Kontrafej efter deres Kontrafejer dér, skal Gert Rantzov, naar Thyge Brahe forlanger det, give Kongens Kontrafejer dér Ordre til ved første Lejlighed med Flid at afridse alle Kongernes Kontrafejer paa Tapetseriet og lade de danske og tydske Rim, som ere gjorte derom, afskrive, for at Thyge Brahe bedre kan vide at rette sig derefter. Sj. T. 15, 563 b[2].

— Til Johan Suaue. Da Kongen førstkommende 10. Okt. i Soer Kloster vil gøre sin Fyrbøder Christens Bryllup med Enken efter den tidligere Foged i Klosteret Reinholt, skal han lade det Gemak »tilfly«, hvori Reinholts Bryllup stod forgangent Aar, indbyde de fornemste der omkring af Provster, Præster, Fogder og andre, som han selv mener kunne bedes dertil, og skaffe det nødvendige Tyskøl til Brylluppet. Udt. i Sj. T. 15, 564.

— Til Mogens Giøe. Da det ved den foretagne Besigtelse i Anledning af det ham bevilgede Mageskifte [af 1. Aug. 1585] har vist sig, at han bliver Kronen henved 7 Pd. Korn skyldig, befales det ham med det første at erklære sig om, hvor han efter sin Forskrivning vil gøre Kronen Udlæg derfor. Sk. T. 1, 424 b.

— Befaling til Jørgen Rosenkrantz om at sørge for, at Lygten paa Anholt bliver holdt tilbørligt vedlige med Lys og Blus fra nu af og saa længe Vandet er aabent, for at søfarende Folk ikke skulle lide Skade om Natten eller have noget at klage over. J. T. 3, 43 b.

— Lignende Skrivelser til Ofue Lunge paa Olborghus om

---

[1] Kristoffer Bjørnsen. [2]) Tr.: Hofman, Efterretn. om dsk. Adelsmænd III. 13 f. F. R. Friis, Tyge Brahe S. 151. Burman Becker, Om vævede Tapeter i Danmark S. 9 f. Dsk. Saml. V. 172.

Lygten paa Schafuen og til Thygge Brahe paa Huen om Lygten paa Kulden. Udt. i J. T. 3, 44.

29. Sept. (Antvorskov). Til Gert Rantzov. Han har indberettet, at Byggeriet har haft god Fremgang, saa at nu Snedker-, Murmester-, Dønniker-, Maler- og Kobbertækkerarbejdet paa det nærmeste er helt færdigt, og at han derfor mener, at disse Haandværksfolk kunne afskediges paa nogle faa nær, der kunne bruges paa Slottet [Kronborg] til det Smaaplukarbejde, som kan forefalde, saaledes har han afskediget den ene Kobbertækker, men beholdt den anden, og ligeledes afskediget Claus Maler og Pether Dønniker; endvidere mener han, da Dagene nu blive kortere og kortere, at Snedkerarbejdet i Kirken bedst kan opsættes til Foraaret, indtil Dagene blive længere, og at Snedkerne derfor kunne afskediges paa en 2—3 Svende nær, som Jesper Snedker kan beholde hos sig. Da han har udbedt sig Kongens Billigelse heraf, meddeles ham, at Kongen bifalder hans Afskedigelser af Haandværksfolkene, men er betænkelig ved at opsætte Snedkerarbejdet i Kirken til Foraaret, da man, hvis man nu afskediger de Snedkere og Billedskærere, som ere i Tjenesten, til Foraaret maaske ikke kan faa dem igen eller andre, der ere ligesaa gode; desuden saa Kongen meget gerne, at dette og andet Arbejde blev udført saa snart som muligt, saa at Bygningerne paa Slottet engang kunde blive helt færdige baade med Udbygning og Indbygning. Kongen vil derfor, at Snedkerne skulle blive i Tjenesten, og at det Arbejde, som skal laves i Kirken, med det første bliver udført; man kan saa enten forlænge Dagen og deres Arbejde ved Lys eller tinge med dem om Betalingen for Arbejdet. Sj. T. 15, 564 b[1].

— Til Caspar Marckdener. Da han har berettet, at Henrich Belov og den forrige Slotsskriver paa Koldinghus trænge stærkt paa med Indkrævningen af Restancerne hos Bønderne i Koldinghus Len, og at en stor Del af Bønderne tillige skylder ham en hel Mængde Korn, som han forrige Aar har laant dem til Sædekorn, og derhos givet at betænke, at Bønderne ville blive helt ødelagte, hvis de nu paa én Gang skulle udrede baade de gamle Restancer, det Korn, han har laant dem, deres aarlige Landgilde og den paabudte Skat, befales det ham at skaffe Kongen et klart Register over alle Restancer før hans Tid med Angivelse af de

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 172 f.

resterendes Navne, hver enkelts Restance og den hele Hovedsum, for at Kongen kan betænke sig nærmere derom. I Anledning af hans Besværing over det Brev, Kongen har givet Henrich Belov om, at Casper Marckdener maa modtage de Penge og det Korn, som Henrich Belov maatte faa ind af Restancerne og overlevere ham, meddeles ham, at det ikke har været Kongens Mening, at han skulde tage imod gamle Heste, Hopper, Køer eller Øksne, som kunde blive udvurderede hos Bønderne, men kun Penge eller Korn, der kan modtages som Inventarium og føres til Regnskab; men forøvrigt forskaaner Kongen ham gerne derfor, medmindre han selv synes, at han uden for stort Besvær og Vidtløftighed kan gøre det. J. T. 3, 44.

— Jvfr. 19. Sept.

2. Okt. (Antvorskov). Bestalling for Hr. Thomis Mouritzen som Prædikant paa Anduorskouf Slot med en aarlig Løn af 200 gl. Dlr. og fri Bolig, efter hans Stand, i Slagelsø. Sj. R. 12, 441.

— Bestalling for Niels Ollufssen som Orgelmester paa Anduorskouf Slot med 30 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn, 3 Pd. Mel, 3 Pd. Malt, 1 Fjerd. Smør, 1 Td. Sild, 8 Sider Flæsk, 6 Lam, 2 Oksekroppe, 8 Gæs og 1 Fjerd. Gryn i aarlig Underholdning og fri Bolig i Slagelsø. Sj. R. 12, 441 b.

— Mageskifte mellem Frederich Quitzov og Kronen. F. R. 1, 413 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Claus Glambeck. Da Frederich Quitzou, hvis Gods i Hadtz Herred Kongen havde overtaget en Tid, før Mageskiftet kom i Stand, har begæret Fyldest for den fra Overtagelsen til Mageskiftets Udførelse 1. Nov. 1584 oppebaarne Landgilde, befales det Claus Glambeck af Loftet at levere ham saa meget, som Godsets visse Rente og Landgilde i den Tid kan beløbe sig til. J. T. 3, 44 b.

3. Okt. (—). Arildt Huitfeld maa indtil videre, ligesom hidtil, beholde Herligheden af Præstegaarden i Strøfuelstrup, dog skal Præsten i Aausaas have den i Landebogen fastsatte Landgilde deraf. Udt. i Sk. R. 1, 510.

— Til Christoffer Valckendorff. Simon von Salen har nu været hos Kongen og aflagt Beretning om sin Rejse og andet, hvorom Kongen har spurgt ham. Da Kongen har talt med ham om at lave et Søkort, hvortil han behøver Tid, og Kongen gerne

vil have dette Kort færdigt med det første, maa Christoffer Valckendorff ikke bruge ham i nogen anden Bestilling, førend han bliver færdig dermed. Kongen har ogsaa spurgt ham om Kirckmands Person og Forhold; dennes Beretning har ikke været rigtig, hvorfor Christoffer Valckendorff skal sætte ham i bedre Forvaring, end han hidtil har været; hvad han er for en Person, kan han erfare af Simon von Salens egen Beretning. Sj. T. 15, 565 b.

4. Okt. (Antvorskov). Til samme. Da Simon von Salen har mindet Kongen om, at denne har lovet at ville skaffe ham 200 Læster ferske Sild, som han selv siden kunde lade salte, paa Sildefiskeriet i Norge, naar han havde vist sin tro Tjeneste, og da Kongen ikke kan mærke andet, end at Simon von Salen mener det trofast mod ham, henstiller han til Christoffer Valckendorff at sørge for Opfyldelsen af ovennævnte Løfte, eftersom han finder Simon von Salens Forhold og Vilje mod Kongen. Udt. i Sj. T. 15, 566 b.

— Til Eyller Rudt til Vedby. Kongen har modtaget hans Skrivelse, hvori han anmoder om et Laan af 2000 Dlr. paa en 2—3 Aars Tid til at afbetale den Gæld med, som hans afdøde Fader[1] har efterladt ham, og er ogsaa tilbøjelig til at laane ham Pengene, skønt han selv skal bruge en meget stor Sum Penge til førstkommende Omslag og for paakommende Tilfælde ogsaa maa have Penge ved Haanden, saa han ikke godt kan laane Penge ud, men laane ham dem paa en 2—3 Aar kan han af forskellige Grunde ikke, kun med $^1/_2$ eller $^1/_4$ Aars Opsigelse. Naar han har meddelt, hvilke gode Mænd han vil stille som Forlovere, vil Kongen, der er ham bevaagen med al Gunst, give ham nærmere Besked, saa han skal være tilfreds dermed. Sj. T. 15, 566.

— Til Borgemestre og Raad i Korsøer. Kongen har erfaret, at de anholde alt det Tyskøl, som kommer til Byen, under Foregivende af, at det skal bruges til deres Lensmands Barsel; da der af den Grund ikke kan faas Tyskøl derfra til Kongens Brug, hvilket Kongen finder noget sælsomt, befales det dem at afholde sig fra saadan ubeskeden Anholdelse og uhindret lade alt det Tyskøl, som bestilles der fra Byen her til Slottet, komme hid, da Kongen ellers vil drage dem til Ansvar. Udt. i Sj. T. 15, 567.

[1] Jørgen Rud.

5. Okt. (Sorø). Befaling til Gert Rantzov om af Slottets [Kronborgs] Indkomst med det første at sende 2 Læster Smør og 2 Læster saltet Aal til Frederichsborg. Udt. i Sj. T. 15, 567 b.

— Til Pether Redtz. Da Kongen mundtlig har aftalt med ham, at han skal lade nogle Diger og Damme lave, lade en Humlehave anrette ved Slottet, lade en Teglgaard opføre i Lenet og lade noget af Slottets Ejendom rydde og »tilfly«, befales det ham herved med det første at lade disse Arbejder udføre og indskrive Udgiften i Regnskabet. Sj. T. 15, 567 b.

8. Okt. (Antvorskov). Fæstebrev for Christen Michilssen, der en Tid lang til Kongens Tilfredshed har tjent denne som Fyrbøder, paa Kronens Gaard Mørup, som afdøde Reinholt, forhen Foged i Sorø Kloster, sidst boede i, fri for Indfæstning, Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge. De omkringboende Kronbønder, der hidtil have holdt de til Mørup hørende Gærder i Stand, skulle fremdeles gøre dette. Christen Michilssen skal holde Gaarden tilbørlig i Stand. Sj. R. 12, 441 b. K.

— Jesper Skammelssen, Kongens Vintapper, maa sisefrit indføre 20 Læster Rostockerøl, dog skal han lade notere paa Brevet, hvor han indfører Øllet, for at der ikke skal indføres mere Øl sisefrit. Udt. i Sj. R. 12, 442.

—[1] Til alle Kloster-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Provste-, Præste- og Kirketjenere i Abramstrup Len. Da det vil falde Kronens Bønder i Lenet besværligt saa hurtigt, som det er nødvendigt, alene at bage det Kavringbrød, som Borckort von Papenheim har faaet Ordre til at lade bage til Udspisningen paa Orlogsskibene og paa Holmen, skulle de med det første begive sig til Abramstrup, hver modtage Rug til 2 Tdr. Brød, lade dette bage og levere Brødet til Lensmanden. Sj. T. 15, 568[2].

— Til Christoffer Valckendorff. Da Albret Friis, Embedsmand paa Riiberhus, har berettet, at der er gjort Antegnelse til hans Regnskab ang. Halvdelen af den uvisse Indtægt af Lenet for Aaret 1584, fordi Kongens Brev til ham herpaa først er udgivet 1585, befales det Christoffer Valckendorff at godtgøre ham Halvdelen af den uvisse Rente for Aaret 1584—85. Ligeledes skal Christoffer Valckendorff give ham Kvittans for Høns og Æg, hvorom der ogsaa er gjort Antegnelse til hans Regnskab. Da Albret Friis

[1] Sj. T. har ved en Skrivfejl: 1587. [2] Tr.: Annaler f. nord. Oldk. 1855, S. 97.

endvidere, paa Kongens Behag, har bygget en Vindeltrappe og en Gavl paa et Hus, hvorved Bekostningen dog har været ringe, skal Christoffer Valckendorff ogsaa give ham Kvittans for Udgiften hertil, da den har været til Kongens Huses Forbedring. Sj. T. 15, 568 b.

8. Okt. (Antvorskov). Til Caspar Marckdaner. Da Kongen har aftalt med Albrit Friis paa Riperhus at maatte lægge en Bro ved hans Gaard Harritzkier over den Aa, der løber ovenfor hans Gaard, for at kunne skyde Genvej mellem Koldinghus og Skanderborg, befales det Caspar Marckdenner med det første at lade Broen lave paa det Sted, Albrit Friis anviser, og forsyne den med en Vindebro, der kan hejses op og ned, sætte Laas derfor og anskaffe 2 Nøgler til Laasen, hvoraf han selv skal opbevare den ene og levere Albrit Friis den anden; Broen skal tilslaas, saa ingen kan komme derover uden Kongen og dem, som han tillader det. Orig.[1] J. T. 3, 44 b.

— Til Giert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg. Naar Kongens Fisker, Jochim von der Liip, kommer der til Lenet for at fiske, skal han skaffe de 5 Fiskere, han har med sig, Maanedskost, saalænge de fiske i Lenet; endvidere skal han skaffe Jochim von der Liip saa mange Bønder og Vogne, denne efterhaanden faar Brug for. Orig.

— Til samme. Denne Brevviser, Sacharias von Ulnitz, en af Kongens Knægte der paa Slottet [Kronborg] og af Haandværk Plattenslager, har været hos Kongen og tilbudt at ville lave nogle Harnisker, som han havde hørt at Kongen vilde bestille udenlands, og Kongen har af Gert Rantzovs Skrivelse set, at denne har talt med ham om, at han skulde lave hver Mands Tøj og Harnisk for 7½ Dlr., hvilket Gert Rantzov mener vil blive billigere, end Kongen kan faa dem andensteds [uden[2]] Riget. Kongen har bestemt at lade handle med Sacharias von Ulnitz derom og befaler Gert Rantzov at træffe Overenskomst med ham paa den bedst mulige Maade om Forfærdigelsen af Harnisker til 150 Mand, skaffe ham det dertil nødvendige Udlæg (»Forlæg«) mod nøjagtig Forvaring og siden føre Tilsyn med, at Arbejdet bliver godt udført. Sj. T. 15, 569.

9. Okt. (—). Kvittans til Niels Jonssen til Thostedlund, der nu har aflagt Regnskab for den af ham oppebaarne Indtægt af Sekretær Holger Ulfstands Gods i Nørrejylland i den Tid, han

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. V. 112 f. [2] Sj. T. har vistnok urigtigt: udi.

har haft det i Værge. Hvad han har oppebaaret, har han betalt Holger Ulfstand. J. R. 4, 105 b.

10. Okt. (Antvorskov). Til Christoffer Valckendorff og Axel Gyldenstiern. Kongen har ladet den Besked foredrage for sig, som de have givet om deres efter Kongens Befaling foretagne Undersøgelse af den af Bønderne i Øster Herred i Blekinge for Kongen fremførte Klage, og har efter deres Betænkning givet saa vel Johan Urne som Bønderne i Øster Herred skriftlig Besked om, hvorledes der skal forholdes heri. Kongen har tilgivet de 4 Mænd, han sendte til dem, og som have forebragt Bøndernes Klage, men da der iblandt dem er nogle, som ikke blot have været Deltagere i Mytteriet, men ogsaa Anstiftere og Førere, særlig efter Johan Urnes Beretning Aage paa Stengiøl, skulle de ikende ham og hvilke andre af de fire, der ere ligesaa skyldige som han, en Straf paa Gods og Penge, saa at de ligesaa lidt som de andre Hovedmænd skulle slippe helt ustraffede fra deres Modvillighed, og tage Forpligtelse af dem om, at de herefter ville vise sig som lydige Undersaatter, hvorefter de skulle lade dem rejse. Sj. T. 15, 569 b.

— Til Kronens Bønder i Øster Herred i Blekinge under Lyckou Slot. Da et uroligt og oprørsk Parti blandt dem har rottet sig sammen, tiltruet sig Herredsseglet, siden ladet skrive en Klage over Johan Urne, Embedsmand paa Lyckou Slot, og sendt denne til Kongen med nogle af deres Tilhængere, har Kongen, der ugerne vil have sine Undersaatter besværet med Urette, men heller ikke vil lade noget Mytteri og nogen utilbørlig Samling gaa ustraffet hen, kaldt Johan Urne hid, ladet ham forhøre sammen med Bøndernes Fuldmægtige og derefter erfaret følgende angaaende ovennævnte Klage: Angaaende den almindelige Klage over, at de beskattes uden Dom og Ret, har Kongen af Johan Urnes Erklæring erfaret, at naar nogle paa en eller anden Maade forse sig og han tiltaler dem derfor, ansøge de med deres Slægt og Venner bønlig om at maatte tinge under Tov, for at deres Forseelse ikke skal blive Genstand for offentlig Dom paa Tinge til Beskæmmelse for dem, hvilket er den Beskatning uden Dom og Ret, som de nu have klaget over, skønt det er sket efter deres egen Begæring og til Bedste for dem. For at ingen skal have noget at klage over, har Kongen bestemt, at hvis nogle saaledes have givet Johan Urne noget til Tingning, førend Dom er falden, og ikke ville nøjes dermed, men prøve Rettens Udgang, skal Johan Urne betale dem det udgivne

tilbage og siden tiltale dem paany. Da Johan Urne paa det andet Punkt i Klagen, at Vægten er dem for stiv, paa Herredstinget har afgivet fyldestgørende Erklæring for nogle af dem, hvorom han har faaet skriftligt Bevis af dem, og da han ogsaa har Vidnesbyrd af nogle Borgere og Dannemænd i Lyckou om, at de have beset hans Vægt, og at den er lige med deres Bys Bismer og Vægt, mener Kongen, at enhver billigvis maa lade sig nøje med Johan Urnes Erklæring. Da nogle have klaget over, at de besværes med at give Penge for Skattegalte, og have tilbudt at ville give 6 Bismerpund Flæsk derfor, saaledes som det tidligere har været sædvanligt hos dem, saa har Johan Urne ikke kunnet bevilge saadant uden Kongens Tilladelse, men Kongen har nu bevilget, at de, der ønske det, i Stedet for hver Skattegalt maa give 6 Pd. Flæsk. Med Hensyn til den i deres Klageskrift indeholdte Begæring om at faa nogle gamle Privilegier bevilgede, som de berette tidligere at have haft paa kun at skulle give 4 Alb. i Stedsmaal af hver Gaard, saa er det jo Kronens egne Gaarde og fri Ejendom og det har aldrig nogensteds i Riget været sædvanligt og brugeligt at fastsætte en bestemt Takst for Gaardes Stedsmaal, hvilket heller ikke synes med Billighed at kunne gøres, da den ene Gaard ikke altid er lige saa god som den anden; saadanne Privilegier ere heller ikke nogensinde beviste for Kongen med tidligere Kongers Breve eller nøjagtig Besked, og Kongen kan ikke tænke sig anden Hensigt med saadanne Privilegier end, at Bønderne, naar de havde betalt denne ringe Sum til Kronen, frit maatte købe, bytte og sælge Gaardene indbyrdes, hvilket dog vilde foraarsage megen Urigtighed, i Fremtiden komme Bønderne selv til Besvær og skade Kronen paa dens Herlighed og Rettighed og paa de til Gaardene hørende Skove og Ejendomme, hvorfor Kongen ogsaa for nogen Tid siden har ladet udgaa aabent Brev om, at de, ligesom andensteds i Blekinge og Riget, skulle fæste deres Gaarde af Lensmanden, og herefter har Lensmanden maattet rette sig. Selv om Kongen ogsaa heri kunde være tilbøjelig til at tænke paa andre lidelige Midler til gode for dem, saa er han dog, da der ikke er ansøgt derom paa en tilbørlig Maade, men af et oprørsk og mytterisk Parti, som har gjort ulovlig Samling med Vidje og Brand, har aftvunget de fornuftige og rolige Herredsmænd Herredsseglet for dermed at udføre deres Anstiftning og siden aabenbart imod Kongens for dem læste Skrivelse har lyst Fred over deres Hovedmand, Jon Skomager, ingenlunde til Sinds paa saadanne

modvillige Personers Anfordring at bevilge de nævnte Privilegier om Stedsmaal eller anden Forordning derom, men enhver, der vil have ledige Krongaarde, skal, som paabudt, fæste dem. Skønt Kongen kunde have god Grund til at straffe det oprørske Parti paa det højeste paa Liv og Gods, særlig da de ofte tidligere under Kongens Regering have vist saadan Ulydighed, hvilket Kongen hidtil har overset i den bedste Forhaabning, har han dog formedelst nogle af sine Raaders og gode Mænds og Lensmandens Forbøn og af kongelig Mildhed eftergivet dem den fortjente Livsstraf, men de skulle straks med Gods og Penge optinge til Lensmanden paa Kongens Vegne for deres Forseelse, enhver efter sin Lejlighed og sin Brøde, og forpligte sig til herefter at vise sig som lydige og tro Undersaatter og ikke mere gøre sig skyldige i saadant Oprør, ligesom de paa Tinge skulle udlevere Herredsseglet til Herredsfogden, der siden efter Herredsmændenes Raad skal levere det i Forvaring til nogle af de bedste Herredsmænd efter den derom gjorte Besked. Kongen tilgiver hermed alle dem, som ikke foragte denne Benaadning, og formaner alle til ikke af denne Tilgivelse at lade sig forlede til saadant Oprør og ulovlig Forsamling, men hvis de have noget at klage over, da fremføre deres Klage for Lensmanden eller Kongen, eftersom Lejligheden kan kræve det, og ikke tage deres Tilflugt til Oprør og modvillig Forsamling, for at de ikke skulle opvække Kongen til endelig Vrede og Straf ogsaa for de tidligere Forseelser. Sk. R. 1, 510.

10. Okt. (Antvorskov). Kirkeværgerne for Huidberig Kirke i Thye maa til deres bygfaldne Kirkes Istandsættelse i det næste Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Skioldborrig Sogn, saafremt den da ikke tidligere er bestemt til andet Brug, da deres Ejendom er meget ødelagt af Sand og Sognemændene ej heller ere ved den Formue, at de formaa at komme Kirken til Hjælp. J. R. 4. 105 b.

— Til Loduig Munck. Sognemændene i Huidborg Sogn i Thye have berettet, at deres Sognekirke er meget bygfalden, og at der i Sognet findes en hel Del Fiskere, der ingen Ejendom have, fordi Sandet har ødelagt den meste Ejendom, og derfor heller ingen Tiende eller Hjælp give til Kirkens Vedligeholdelse; da denne ikke kan holdes vedlige med den ringe Tiende, som de, der endnu have nogen Sædejord, give, og Fiskerne have deres Næring i Sognet og ligesaa vel søge Kirken som de andre, have de anmodet om, at

Fiskerne ogsaa maa komme til at bidrage noget til Kirkens Vedligeholdelse. Da Kongen ikke finder dette ubilligt, befales det ham at undersøge Sagen og sætte dem, der ingen Ejendom have og derfor ikke tiende til Kirken, men alligevel søge deres Næring med Fiskeri, for en til deres Næring passende Afgift til Kirken, hvorefter man siden skal rette sig. Kongen har bevilget, at Sognemændene i Huidborg Sogn i et Aars Tid maa oppebære Kronens Korntiende af Skioldborg Sogn til deres Sognekirkes Bygning. J. T. 3, 48.

12. Okt. (Skovgaard). Til Claus Glambeck. Kongen har bevilget, at Niels Skram maa faa det Taarn og den gamle Mur i Vrolle ved Skanderborg Slot, der staa tilbage af den Kirke, som har været dér, til at istandsætte Kirken ved hans Gaard Urup med, dog skal han selv bekoste Nedbrydelsen og Bortførelsen. J. T. 3, 45[1].

13. Okt. (Antvorskov). Jep Nielssen i Roested maa indtil videre aarlig sisefrit indføre eller købe 4 Læster Rostockerøl. Udt. i Sj. R. 12, 442 b.

— Til Erick Løcke til Schougaard. Niels Skram paa Drotningborg har berettet, at der er Trætte mellem Erick Løcke og ham om nogen Ejendom ved hans Gaard Høfringholm, og at Sandemænd ere opkrævede til at gøre Markeskel den 25. Okt.; han har givet alle Lodsejerne Varsel derom og haft stort Besvær dermed, men er nu bange for, at Erick Løcke enten allerede er rejst eller snart vil begive sig paa Rejsen herover for i Henhold til den modtagne kgl. Ordre at forklare sit Regnskab og vil benytte dette som Paaskud til ikke at være til Stede, hvorved Niels Skrams Ret vil forspildes til stor Skade for ham. Da Kongen ved sine Breve ikke vil forhale nogens Ret, befales det Erick Løcke at blive i Jylland, indtil Markeskelsgangen er forbi, og ikke forhale Sagen ved noget Paaskud om kongeligt Forfald, da Sagen er forhalet længe nok. Naar Sandemændsgangen er skét, skal han straks begive sig til Kiøpnehaffun med sit Regnskab. J. T. 3, 45.

14. Okt. (—). Mageskifte mellem Eske Brock til Estrup og Kronen. J. R. 4, 106. (Se Kronens Skøder.)

16. Okt. (—). Aabent Brev, at Ramsø Herredsting, der nu ligger yderst i Herredet og ubelejligt for de fleste Herredsmænd,

---

[1] Tr. Dsk. Mag. 3. R. V. 171. Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 392.

herefter skal holdes ved Thrudstrup[1]. Det befales Lensmanden paa Roskillegaard at ordne det saaledes og give Herredsmændene og alle andre Ordre til at søge Tinget der. Sj. R. 12, 442 b.

16. Okt. (Antvorskov). Aabent Brev, at Sømme Herredsting, der hidtil har været holdt i Roskille, hvilket har medført, at Folk komme drukne til Tinge, at der holdes ond Tingsæd, og at der sker megen Utilbørlighed, herefter skal holdes udenfor Kongens Jagthus Bidstrup. Det befales Lensmanden paa Roskillegaard at ordne det saaledes og give Herredsmændene og alle andre Ordre til at søge Tinget der. Sj. R. 12, 442 b.

— Til Coruitz Viffert. Hans Dresselberg til Bierby har klaget over, at han trods gentagne Anfordringer ikke kan faa nogle Domme, Kontrakter og Breve, som afdøde Axel Viffert, medens han var Værge for Hans Dresselbergs Hustru, Fru Berthe Galle, paa hendes Vegne har erhvervet, hvilket medfører, at han ikke kan komme til Skifte med sin Hustrus Halvsøskende. Da han derfor har begæret Skrivelse til Coruitz Viffert om i Forening med Fru Anne Krabe, Axel Vifferts Enke, at møde paa en bestemt Tid i Kiøpnehafn og overlevere ham ovennævnte Dokumenter, anmoder Kongen, der finder denne Begæring rimelig, ham om i Forening med Fru Anne at fastsætte en bestemt Dag, paa hvilken enten de selv eller deres Fuldmægtige skulle komme til Kiøpnehafn for at overlevere Hans Dresselberg Dokumenterne. Han skal give Hans Dresselberg Underretning om den Tid, der fastsættes. Sk. T. 1, 425.

— Lignende Skrivelse til Fru Anne Krabbe. Sk. T. 1, 425 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Thyge Sandbierg til Isgaard — der paa sin Moders[2] Vegne har Trætte med Thomes Fasse til Vennergaard om nogen Skov og Ejendom, som denne vil tilvinde sig til de Gaarde i Olsrode[3], han har faaet til Mageskifte af Kronen, fra Thyge Sandbiergs Gaarde i samme By — meddeler denne en Udskrift af Besigtelsen over det Thomes Fasse tilskiftede Gods i Olsrode, som er: 1 Aarhus Kapitels Gaard, 5 Krongaarde, 1 jordegen Bondegaard og 1 Kirkebol. J. R. 4, 108.

17. Okt.[4] (—). Til Lauritz Brockenhus. Da Frans Rantzou, Embedsmand paa Korsør Slot, har bedt Kongen staa

[1] Truelstrup. [2] Gertrud Krabbe. [3] Aalsrode, Sønder H., Randers A. [4] Brevet, der er indført mellem Breve af 24. Sept. og 17. Okt., er dateret 17. Sept., hvilket sikkert er urigtigt, jvfr. det følgende Brev.

Fadder til hans unge Søn, skal Lauritz Brockenhus møde ved Daaben, som skal finde Sted paa Arreschouf 24. Okt., og repræsentere Kongen som Fadder. Kongens Faddergave medfølger tillige med et Brev til Frans Rantzou, hvoraf denne kan se, at Kongen sender Lauritz Brockenhus. F. T. 1, 400.

17. Okt. (Antvorskov). Til Frantz Rantzov. Da Kongen, som han har bedt til Fadder ved sin Søns Daab, ikke selv kan møde, hvad han ellers gerne vilde, har Loritz Brockenhus faaet Ordre til at repræsentere Kongen. Sj. T. 15, 570 b.

— Til Absolon Giøe og Lauritz Brockenhus. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Fru Hilleborg Erich Perssens Enke, hvori hun klager over, at hendes Søn Hans Erichssen ikke alene ligger hende paa Haanden i hendes Gaard, som dog er hendes egen rette Arv, fortærer og ødelægger den Armod, hun har, fører et meget utilbørligt Levnet og gør hende det allerstørste Besvær og Fortræd, men endogsaa overfalder hende med Slag. Da Kongen ikke kan lade en saadan Opførsel gaa ustraffet hen og vil have hende som en hjælpeløs Enke forsvaret, skulle de mødes paa belejlig Tid og Sted, kalde Fru Hilleborg og hendes Søn for sig, undersøge, om sidstnævnte er skyldig eller ej, og i førstnævnte Tilfælde indlægge ham i et Herberg eller i vis Forvaring, sørge for, at han bliver dér, indtil der kommer nærmere Ordrer fra Kongen, og sende denne skriftlig Besked om alt. F. T. 1, 400 b.

— Kvittans til Henrich Belov, Embedsmand paa Skifuehus, paa 2680 gl. Dlr., som han nu har indbetalt til Kongen selv paa Regnskab af Koldinghus Lens Indtægt fra 1. Maj 1584 til 1. Maj 1585. J. R. 4, 109.

20. Okt. (—). Forleningsbrev for Thyge Sandberg paa Kronens Gods i Buorup i Mols Herred, som han nu selv har i Værge, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 1 gerust Hest. J. R. 4, 109 b.

— Befaling til Claus Glambeck om med det første at levere Erick Lange paa Bygholm de Breve, som han maatte have angaaende Bygholms Ejendom, da der føres Trætte paa en Del af Slottets Enge, Ejendomme og Fiskeri. J. T. 3, 45 b.

— Lignende Befalinger til Niels Skram og Fru Karene Gyldenstiern, Holger Rosenkrantzes Enke. Udt. i J. T. 3, 46.

21. Okt. (—). Følgebrev for Jacob Seefeld til 2 Bøn-

der i Ulstrup By og Sogn, 2 i Kragstrup[1] i Huorum Sogn i Aars Herred og 1 i Thollerup i Løgsted Sogn i Slet Herred, hvilke Kongen har faaet til Mageskifte af Niels Skram, at de skulle svare ham til Mariagger Kloster. Udt. i J. R. 4, 109 b.

22. Okt. (Antvorskov). Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingør om at betale de 111 Skippd. Jærnkugler, som de have bestilt til Kongens Arkeli paa Kroneborg, indskrive Udgiften i Regnskabet og desuden bestille og betale 20 Skippd. Halvkartovekugler til nævnte Arkeli. Endvidere skulle de skaffe Gert Randtzov, Embedsmand paa Kroneborg, der har faaet Ordre til at lade nogle Kamre og Gemakker paa Kroneborg omdrage med rødt Klæde, det dertil nødvendige røde Klæde og købe saa meget rødt og gult almindeligt Klæde, som behøves til 12 Pligtskarle, hvilke Kongen vil holde paa Kroneborg og vil have ens klædte, tilstille Gert Randtzov Klædet og indskrive Udgiften i deres Regnskab. De skulle efter Lensmandens nærmere Ordre give den Plattenslager blandt Kongens Knægte, der skal lave nogle Rustninger, Forskud paa Arbejdet og indskrive det i Regnskabet. Sj. T. 15, 570 b.

23. Okt. (—). Befaling til Peither Reidtz om at levere Anne Thomisdatter 1 Pd. Korn, som Kongen nu har givet hende til hendes Underhold. Udt. i Sj. T. 15, 571 b.

24. Okt. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen — der nu selv har undersøgt de af Petter Reitz, Embedsmand paa Anduorskouf, dels efter Kongens skriftlige eller mundtlige Ordre, dels efter eget Skøn over, hvad der kunde være Kongens Vilje og denne til Gavn, foretagne Byggearbejder paa Anduorskouf Slot og fundet dem ganske efter sin Vilje og til sin Nytte, saa han naadigst takker Petter Reitz derfor — fritager Petter Reitz og hans Arvinger for al Tiltale i den Anledning og giver dem fuldstændig Kvittans for de derved foraarsagede Udgifter. Sj. R. 12, 443.

— Hr. Niels, Sognepræst i Bierbye, der har lidt Tab i sin Tiende og Indkomst ved, at den nu nedbrudte Geckelunds Jord er bleven henlagt under Anduorskouf Slots Avl, maa indtil videre til Erstatning være fri for at svare Landgilde af den Jord paa Bierbye Mark, som han har i Brug, og uden Afgift bruge en Gaard i Sludstrup. Sj. R. 12, 443 b.

— Bestalling for Christen Thuekop som Skovfoged

[1] Krogstrup.

over nogle Kronens Skove i Anduorskouf Len, hvilke Lensmanden nærmere skal anvise ham. Han skal have Opsyn med de andre Skovfogder i disse Skove, at hverken de eller andre hugge, sælge eller bortføre noget fra Skovene uden hans og Lensmandens Vidende, og føre Regnskab over det, der sælges; endvidere skal han paase, at ingen skyder Vildt i Skovene. I Løn skal han have Kronens Gaard Skoufgaard uden Afgift, Ægt, Arbejde eller anden Tynge, dog skal han, naar Kongen selv kommer til Gaarden, frit levere Straafoder til dennes Heste, saalænge Opholdet varer, og holde Gaarden i god Stand. Endvidere skal han have Foder og Maal paa 1 Hest og sædvanlig Hofklædning. Sj. R. 12, 444.

24. Okt. (Antvorskov). Fundats for Hospitalet i Slagelsø. Sj. R. 12, 449[1]. (Jvfr. Kronens Skøder.)

— Befaling til Bønderne i Løfue Herred, hvem de end tjene, om efter nærmere Tilsigelse af Lensmanden paa Anduorschouf Slot at istandsætte Broen ved Pinne Mølle, som er meget ufærdig, og siden holde den i Stand, da det er en almindelig og alfar Vej. Sj. T. 15, 571 b.

— Aabent Brev til Lensmændene i Sjælland om, at Kongen har fritaget Universitetets og de til de 100 Studenters Underhold henlagte Bønder for den nu paabudte Skat. Sj. T. 15, 572. Orig. i Konsistoriets Arkiv, Pakke 205.

— Befaling til Pether Reidtz om at give Lauritz Jenssen, Knud Anderssen og Villum Jørgenssen, der i nogen Tid have været Kordegne paa Anduorschouf Slot, hver 5 Dlr. og Klæde til en Klædning efter deres Stand. Udt. i Sj. T. 15, 572.

— Til samme. Da Kongen har bevilget, at den aarlige Landgilde af den Gaard i Haldager, som Anders Møller bor paa, maa nedsættes med 1 Fjerd. Smør, fordi den er for høj, skal han lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse hermed. Da endvidere en Gaard i Esolthe og 1 Gaard i Gierløf ogsaa skulle være satte for højt i Landgilde, skal han undersøge disse Gaardes Tilliggende, sætte dem for en rimelig Landgilde og lade Jordebogen forandre. Sj. T. 15, 572 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Hans Mulle, Borger i Otthense, al den Tiltale, han kunde have til ham formedelst hans Ulydighed mod Kongens Lensmand paa Otthensegaard

[1] Tr.: Særligt Aftryk (Slagelse, u. A.). O. Rhud, Program fra Slagelse Skole 1771 S. 43. Quistgaard, Slagelse I. 47—61.

og Borgemestre og Raad i Otthense, da Kongen ellers hidtil har været Hans Mulle med Gunst bevaagen og denne nu har afbedt og afsonet sin Forseelse; dog skal han herefter vise tilbørlig Lydighed. F. R. 1, 415.

24. Okt. (Antvorskov). Til Axel Brahe. Skønt Kongen efter den af Axel Brahe meddelte Dom, som Kongens forordnede Raader og gode Mænd have afsagt over Hans Mulle i Otthense, havde al Grund til at søge den højeste Ret mod denne, har han dog eftergivet Hans Mulle al Tiltale paa den Betingelse, at han betaler Kongen 500 Dlr., beder Borgemestre og Raadmænd om Forladelse for sin utilbørlige Optræden mod dem og forpligter sig til for Fremtiden at skikke sig som en lydig Borger baade mod Kongens Lensmand og mod dem. Axel Brahe skal foreholde ham dette, lade ham gøre Afbigt, tage Forpligtelsesbrev af ham om god Opførsel og Forskrivning af ham paa de 500 Dlr., at betale til en bestemt Termin, og, naar det er sket, lade ham være fri for al videre Tiltale og levere ham medfølgende Tilgivelsesbrev. F. T. 1, 401.

— Følgebrev for Fru Karen Krabbe, Niels Skeils Enke, til 3 Bønder i Aggersborg Thorp i Nørrejylland. Udt. i J. R. 4, 110.

— Til Fru Karene Niels Skiels. Da Kongen siden sin Skrivelse [af 14. Febr.] til Fru Viibecke Podbusch, Efuert Bildis Enke, om ikke at befatte sig med de hende tilskiftede 5 Kirkegaarde, 3 i Aggersborg og 2 i Ullerup, saalænge Fru Karene, der har Brev paa dem, lever, har erfaret, at ikke alene hun, men ogsaa Otte Banner og hans Hustru, hendes Datter Fru Ingeborg Skeel, efter hendes Død have Brev paa dem, har han betænkt at udlægge hende Vederlag for disse 5 Gaarde, da han har faaet det af Fru Viibecke udlagte Gods til endeligt Skifte og derfor ogsaa billigvis maa overlevere hende det hende udlagte Gods frit. Kongen har som Vederlag udset 3 Gaarde i samme Egn, i Aggersborg Thorup, hvis Rente formentlig er lig med de Gaardes, som hun mister, og sender hende Følgebrev til Bønderne i det Haab, at hun vil være fornøjet dermed. Kongen venter, at hun gaar ind derpaa og sender ham en Erklæring derom. J. T. 3, 46.

— Til Lauritz Offessen til Søgaard, Chrestoffer Mickelssen til Lundbeck, Loduig Munck til Quistrup, Ofue Lunge til Odden, Thyge Krabbe til Bustrup og Erick Løcke til Eskier. Da der er Strid mellem Niels Krabbe til Vesløsgaard paa den ene og Mogens

Jul til Pallisbierg paa Kronens Vegne paa den anden Side om nogen Ejendom og Eng i Thessø Mark i et andet Herred, som de Kronens Bønder, som Mogens Jul har i Forlening, bruge, om nogle Enge i Vesløsdal nord for den Vej, som løber fra Vesløsgaard til Øsløs Kirke, og om nogle Enge og Ejendomme, som Niels Krabbe tilholder sig indenfor det Markeskel, som er gjort mellem Vesløsgaard og Hannes Bisgaard, og om et Hus, som Niels Krabbe har ladet sætte i Øsløs Bys Fægang, og da begge de stridende Parter have tiltaget dem til at dømme dem imellem, skulle de med det første mødes paa de omstridte Aasteder, undersøge Sagerne, afsige Dom deri og give alt beskrevet. Hvis nogen faar lovligt Forfald og ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden i Stedet. Det befales begge Parter at møde for ovennævnte gode Mænd med deres Breve og Beviser. K.

29. Okt. (Frederiksborg). Befaling til Christoffer Valckendorff om straks at gøre et Overslag over, hvor meget sort engelsk Klæde der vil medgaa til en Omhængskjortel til hver af Kongens Herremænd og Hofsinder, og siden skaffe Kongen det; endvidere skal han sende Kongen saa meget sort Skellert, som behøves til Bind om deres Hatte, en Haandsbred om hver Hat. Orig.[1] Udt. i Sj. T. 15, 572 b.

— Til nedennævnte Lensmænd og Toldere. Da Kongen nu har sendt sin Renteskriver Christen Hammer til Fyen og Jylland for at afbetale Kongens Bøsseskytter de Penge og det Klæde, som disse skulde have til Mikkelsdag, skulle de straks levere Christen Hammer alle de Penge, som de skylde Kongen af deres Regnskab, for at Bøsseskytterne kunne faa deres Betaling og ikke skulle have noget at klage over. Hvis Bøsseskytterne formedelst deres Forsømmelse ikke faa deres Betaling, vil Kongen vide det hos dem. — Apsalon Gyøe 100 Dlr.; Axel Brahe skal paa Regnskab forstrække Renteskriveren med 120 Dlr.; Peder Skriver, Tolder i Nyborge, 200 Dlr.; Hans Nielssens Hustru [i Kolding[2]] 500 Dlr., hvad hun yderligere skylder paa sin Husbondes Regnskab skal hun med det allerførste sende til Kiøpnehafn; Caspar Marckdanner skal tilholde Ancker Mogenssen og Hans Nielssens Hustru at betale Renteskriveren disse Penge og Hans Nielssens Hustru alene straks at sende Resten til Kiøpnehafn; Jens Pouelssen,

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 142. [2] Sj. T. har her urigtigt: sammesteds.

som nu er Tolder [i Kolding], 200 Dlr.; Peder Heggelundtz Hustru og Arvinger i Riibe 400 Dlr. af den Restance, Peder Heggelundt blev Kongen skyldig; Thomis Jørgenssen, Tolder i Riibe, 150 Dlr.; Hans Lauritzen i Testrup 300 Dlr.; Albrit Friis skal tilholde Peder Hegelundtz Arvinger at levere Renteskriveren ovennævnte Penge og straks sende Resten af Restancen til Kiøpnehafn; lignende Befaling til Jørgen Skram om Hans Lauritzen i Testrup. Udt. i Sj. T. 15, 573.

29. Okt. (Frederiksborg). Befaling til nedennævnte Lensmænd om at fremsende de Penge, som de endnu restere med af deres Regnskab: Henning Giøe skal med det allerførste indkræve det Korn, som er udlaant til Bønderne i Lenet [Nykøbing], indkræve dette Aars Landgilde af Bønderne, medens disse have Kornet til Stede, levere Giertrud Hans Rossenous i Lybek 60 Læster Byg, naar hendes Bud kommer efter det, og holde Resten af Landgildekornet samt alt det, som han blev skyldig af sit sidste Regnskab, til Stede, indtil han faar nærmere Ordre fra Rentemesteren paa Kongens Vegne; Ofue Lunge af Olborghus Len 464 Dlr.; Fru Karinne Friis og Biørn Anderssens Arvinger 957½ Dlr.; Niels Skram af Hald Len 300 Dlr.; Christen Skiel skal fremsende sine Regnskaber og hvad han resterer med af sin Afgift af Bøfling Len; Loduig Munck sin Afgift af Ørum Len; Axel Brahe 250 Dlr., som han resterer med af sin Afgift af Gudom Kloster; Prebiørn Gyllenstierne sin Afgift af Aastrup Len; Lauritz Skram sin Afgift af Nørvongs Herred; Peder Gyllenstierne skal med det første fremsende sin Skriver for at forklare hans Afgift og Mandtalsregistrene paa Pengeskatterne, som endnu staa uforklarede hos ham; Steen Bilde sin Restance af Afgiften af Herridtzvadt Kloster; Knud Ulfeldt sit Regnskab og sin Afgift af Borgestadt Len; Peder Brahe 550 Dlr., som han endnu resterer med af sin Afgift af Syluitzborg Len; Fru Hilleborg Hansdatter og Emmicke Kaassis Arvinger Regnskabet og Restancen af Gullandt; Ofue Jul 800 Dlr., som han skylder af sit Regnskab [af Aggershus]; Niels Michelssen over 3000 Dlr., som han skylder af sin Afgift af Hemarckens Len; Hans Lindenov og Christen Friis restere med deres Regnskaber af Bergenhus og Thrundhiems Len; Henrich Brochenhus resterer med sit Regnskab af Bradtzbierge Len og Mesyssel og de Penge, som høre dertil; Oluf Kalips med sit Regnskab af Venne Skibrede; Hans Offessen med sin Afgift af Backe Kloster; Frederich Lange med sit Regnskab for Told og

anden kgl. Rettighed af Thynsberge Len; Henrich Gyllenstierne skal med det første fremsende sin Skriver med Regnskabet af Bahus Len til 1. Maj 1585 og de Penge, han skal betale; Johan Bockholt skal med det første begive sig til Kiøpnehafn for paa Rentekammeret at forklare sit Regnskab af Island og betale hvad han bliver skyldig, da hans Skriver, som nu ligger i Kiøpnehafn for at forklare Regnskabet af Island, har erklæret ikke at kunne renskrive det sidste Aars Regnskab, førend han faar Bud og Skrivelse fra Hamborg, hvilket Paaskud Kongen ikke kan tænke sig at Skriveren med Rette kan fremkomme med, og da Kongen af Regnskaberne ser, at Johan Bockholt bliver en stor Rest skyldig. Udt. i Sj. T. 15, 574.

29. Okt. (Frederiksborg). Jacob Mouritzen maa et Aars Tid oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Thorse[1] Sogn i Vendsyssel til sin Underholdning. Udt. i J. R. 4, 110.

— Til Caspar Marckdener. Kongens Vognmager i Kolding, Hans, har for nogen Tid siden lavet en lille Vogn til Kongen, som denne vilde have i Beredskab, naar den anden, som Kongen hidtil har brugt, blev aflægs. Kongen havde bestemt haabet, at den var lavet med tilbørlig Flid, særlig da Hans havde den anden Vogn at lave efter, men da han nu i det Haab skænkede den gamle Vogn bort og skulde til at bruge den ny, viste det sig, at de forreste Hjul paa den gaa meget videre for oven end for neden, og at den er saa daarlig lavet, at nogle af Hjulene gaa udenfor Vejen og nogle i Vejen, og saa ubrugelig, at Kongen ikke kan tilskrive det Forsømmelse, men maa anse det for forsætlig Modvilje. Da Kongen ikke vil lade det gaa ustraffet hen og ikke længere vil have ham i sin Tjeneste, skal Caspar Marckdener lade ham nedsætte i Taarnet paa Slottet 3 Nætter og Dage paa Vand og Brød og derefter forvise ham af Tjenesten. J. T. 3, 46 b.

2. Nov. (—). Til Anders Bing. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Kronens Bønder i Fierre og Visc Herreder i Nørrehalland under Vardbierg Slot, hvori de klage over, at de der kun have en ringe Rugsæd, og at Vaarsæden sidste Sommer formedelst »utimeligt« Vejr og megen Regn har slaaet sig helt for dem, saa den ene ikke kan hjælpe den anden, i hvilken Anledning de, der svare Kornlandgilde, have anmodet om nogen Forskaansel i Aar. Han skal undersøge Sagen og, hvis der findes nogle saa trængende,

[1] Taars, Børglum H.

at de ikke kunne udrede deres Kornlandgilde, fritage dem, nogle for Halvdelen, andre for mindre, men ingen derudover. Han skal gøre Rede derfor i sit Regnskab og passe godt paa, at kun virkelig uformuende faa Forskaansel. Sk. T. 1, 426.

3. Nov. (Frederiksborg). Til Steen Brahe. Da Kongen vil sende ham og Dr. Nicolaus Theophilus, Professor juris ved Universitetet i Kiøpnehafn, til Kurfyrsten af Saxen i Anledning af Kongens Søster, Kurfyrstindens Død, skal han indrette sig herpaa, forsyne sig selv og sine Folk med sorte og lange Sørgekjortler og andre »bekvemme« Klæder og med det allerførste begive sig til Kongen for at erfare dennes Vilje. Sj. T. 15, 577 b.

— Skrivelse til Dr. Nicolaus Theophilus om ligeledes at indrette sig paa denne Rejse. Udt. i Sj. T. 15, 577 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om at skaffe Dr. Nicolaus Theophilus, som Kongen vil sende til Kurfyrsten af Saxen sammen med Steen Brahe, lange Sørgeklæder til ham selv og de Tjenere, han vil tage med sig, saaledes som det i Kongens og hans Svogers nærværende Tilstand kan være sømmeligt, og indskrive Udgiften i Regnskabet. Udt. i Sj. T. 15, 576.

— Til samme. Hoslagt sendes ham en Supplikats, som Fuldmægtige for Indbyggerne i Jempteland i Norge have indgivet, hvori de klage over, at Lensmændene paa Kongens Vegne kræve enten Hermelin eller hvidt Skind af dem og, naar de nødes til at give Penge i Stedet, forlange 1 Mk. for hvert Skind, medens de tidligere ikke have givet mere end 16 Alb., hvorved de anmode om at det fremdeles maa blive. Da Kongen ikke kan vide, hvorledes det forholder sig, skal Christoffer Valckendorff overveje Sagen og tilskrive Kongen sin Betænkning om, hvorledes den kan ordnes paa en for Kongen og Undersaatterne lidelig Maade. Der er givet Ordre til at sende ham Embedsmanden paa Thrundhiemgaard Christen Friis's Skrivelse om Sagen, for at han derefter bedre kan betænke sig. Da han af samme Skrivelse kan se, hvilken stor Uskikkelighed der finder Sted i de Len nordenfjælds, som ere forlenede til Adelen her i Riget eller andre ikke tilstedeværende, formedelst daarligt Tilsyn og Fogdernes Gerrighed, idet Mord og Blodskam gaa aldeles ustraffede hen, skal han ogsaa afgive Betænkning om, hvorledes Kongen bedst kan ordne det saaledes, at saadanne grove Laster kunne blive tilbørligt straffede og forebyggede. Sj. T. 15, 576 b.

3. Nov. (Frederiksborg). Befalinger til Arrild Uggerup og Peder Brahe om henholdsvis i Gynge Herred og Blekinge at forhøre sig om, hvem der er den bedste Bøssemager til at lave Bøsseløb, og paa dette Pasbord sende ham til Kongen med det allerførste, for at denne kan forhandle med ham om, hvad han skal have for sit Arbejde. Sk. T. 1, 426 b.

— Til Fru Giøruel Faddersdatter. I Anledning af hendes Begæring om, at de Kronbønder, som Kongen har forlenet hende med til Børringe Kloster, i Lighed med Adelens Tjenere maa blive fri for at svare den nu paabudte Skat, fordi Kongen har forskrevet hende Børringe Kloster og Gods for hendes fri Arvegods, som hun har tilskødet Kronen, meddeles hende, at Kongen for hendes Skyld har bevilget, at alle de Kronbønder, som hun er forlenet med til Børringe Kloster og i Froste Herred for denne Gang maa være fri for Skat, skønt han ikke i nogen Maade er pligtig dertil, da de jo stadig ere Kronens Tjenere og der ikke gaar noget fra hende ved at de svare Skat til Kronen. Kongen er hende ellers i alle Maader bevaagen med al Gunst og Naade. Sk. T. 1, 427.

— Kvittans til Manderup Parsberg paa 100 Mk. danske, som han har oppebaaret af Jens Brun til Kierbygaard, fordi denne havde befattet sig med Jagt paa Kronens Enemærke til Aarhusgaard, og nu har indbetalt i Kongens Kammer paa Frederichsborg. J. R. 4, 110.

— Til Hans Lange. Da Marsk Peder Gyllenstiern har begæret at maatte faa de paa Lundenes Slot værende Breve, der maatte angaa det Gods, han sidste Gang har faaet til Mageskifte fra Slottet, befales det ham at undersøge, om der findes saadanne Breve, og hvis saa er og de alene angaa det Gods, han har faaet til Mageskifte, give ham Vidisser deraf under gode Mænds Segl, dog skal han paase, at der ikke gives Kopier af Breve, der kunne være til Skade for Slottets Gods. J. T. 3, 47.

4. Nov. (—). Til menige Bønder i Ringstedt og Mierløsse Herreder, hvem de end tjene. Kongen har bragt i Erfaring, at naar han selv, hans Hustru og Børn med Tjenere, Gods og Fadebur rejse gennem Ringstedt, blive Tjenere, Gods og Fadebur kun meget langsomt befordrede, fordi Ringstedt Klosters Bønder ikke ere nok til at besørge Befordringen og Bønderne i de nærmest liggende Herreder ikke ville adlyde Befalingsmanden i Ringstedt Kloster og møde med deres Heste og Vogne for at befordre Fadeburet, saaledes som

Recessen paabyder, men dels undskylde sig med deres egne Lensmænds Befaling og Forfald, naar det er Kronbønder, dels med deres Herskabs Forfald, naar det er Adelsbønder, hvilket altsammen medfører, at Kongens Tjenere og Gods undertiden blive opholdte flere Dage. For at forebygge dette eller for i alt Fald at kunne vide, hvem der bør tiltales for Forsømmelsen, paabyder Kongen herved, at alle Bønder i Ringstedt og Mierløsse Herreder herefter uden nogensomhelst Undskyldning skulle være forpligtede til at møde med Heste og Vogn i Ringstedt for at befordre Kongens Tjenere og Gods, naar Kongens eller Dronningens Vej falder der forbi og de tilsiges af Lensmanden i Ringstedt Kloster. Naar de komme did for at faa Førsel, skulle de tage Bevis derom af Fogden eller Skriveren, eller, hvis det ikke kan ske før, saa snart de have fuldendt Rejsen, for at de dermed kunne være befriede for al Tiltale. Enhver, der undlader at møde, vil blive tiltalt for Ulydighed og komme til at staa til Rette for den derved foraarsagede Forsinkelse. Sj. T. 15, 578[1].

4. Nov. (Frederiksborg). Til Lauge Beck. Kongen har gentagne Gange ladet ham forstaa, at hans eget Gods og Fadebur og hans Folk og Tjenere og deres Gods kun med stort Besvær blive befordrede fra Roskildgaard, naar hans Vej falder der forbi, og han havde ventet, at Lauge Beck i Betragtning heraf havde sørget for, at det kunde komme til at gaa noget rigtigere til, men han har ikke alene af sine Tjeneres Klage, men ogsaa deraf, at hans Apotheker og andet af hans Gods er blevet nogle Dage bagefter ham, erfaret, at det ikke er blevet bedre, men snarere endnu værre med Befordringen, hvilket forekommer Kongen meget sælsomt, da Roskild Len vel er saa stort og har saa mange Bønder, at Kongens Gods og Tjenere nok kunde blive befordrede ligesaa godt dér som andensteds. Lauge Beck vil maaske nok undskylde sig med, at mange af Kannikerne og andre hemmelig opholde Bønderne i deres Gaarde, at en Del af Bønderne skjuler sig i Borgernes Gaarde i Byen, indtil Rejsen er overstaaet, og at en Del af Adelens Bønder undskylder sig med deres egne Husbonders Bud og Forfald, men herpaa vil Kongen svare, at hvis Lauge Beck tidligere havde gjort hvad han burde og tiltalt dem, der enten havde forstukket sig eller fremkommet med utilbørlige Undskyldninger om deres Husbonders

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 415 ff.

Forfald, saa havde nu ikke saa mange holdt sig afsides og vist sig ulydige. Det befales ham derfor at tiltale alle, som vare tilsagte til at befordre Kongens Folk og Gods, da Kongen sidst rejste den Vej, men ikke mødte, tage Dom over dem og tage deres Faldsmaal og hvad Retten kan give for saadan Ulydighed af dem. Hvis han ser gennem Fingre med nogen, hvem de saa end tilhøre, vil han selv komme til at staa til Ansvar derfor, og Kongen vil se sig foranlediget til at sætte en anden i hans Sted, som vil agte Kongens Befaling. Hvis det viser sig, at nogle have skjult Bønder i deres Gaarde, skal han lade dem tiltale derfor. Sj. T. 15, 579.

4. Nov. (Frederiksborg). Til M. Christian Machabeus. Kongen har bragt i Erfaring, at der, da hans Børn, hans Hoftjenere og Fadebur sidst kom gennem Ringstedt, har fundet stor Forsømmelse Sted, idet en Del af Fadeburet og Tjenerne ere blevne liggende der nogle Dage, fordi Bønderne der omkring, uagtet de vare tilsagte, ikke have villet møde med Heste og Vogne for at befordre Fadeburet, saaledes som Recessen paabyder. Da Kongen ikke vil lade en saadan Ulydighed gaa ustraffet hen, skal han, hvis han ikke allerede er begyndt dermed, straks lade alle de Bønder, der have undladt at møde, tiltale, tage Dom over dem og det Faldsmaal, de blive ikendte; han maa ikke se gennem Fingre med dem, saafremt han ikke selv vil staa til Rette derfor. Sj. T. 15, 580 b.

7. Nov. (—). Til Kapitlet i Roskilde. Da det i Anledning af Kongens Ordre om, at der skal bygges 2 Spir paa Domkirken i Roskilde, har indberettet, at Kirken er meget brøstfældig paa Tag og i andre Maader, og at der kun er ringe Forraad til at afhjælpe disse Mangler, end sige til at bekoste nye Spir, maa det opsætte Bygningen af Spirene til en bedre Lejlighed og anvende de Penge, som maatte være bestemte til Indkøb af Tømmer og andet til Spirene, til Istandsættelse af Kirken. Sj. T. 15, 581 b.

8. Nov. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Erich Lycke til Skoufgaardt har berettet, at der er gjort Antegnelse til hans Regnskab af Aarhusgaard angaaende nogle Penge, han har udgivet, hvorved han mener at komme til kort, skal Christoffer Valckendorff undersøge Sagen og, hvis Erich Lycke efter sit Forleningsbrev ikke har været forpligtet til at underholde disse Skolepersoner af sin Genant, godtgøre ham hvad han har udgivet til deres Underhold. Sj. T. 15, 582.

8. Nov. (Frederiksborg). Befaling til de Lensmænd i Fyen og Nørrejylland, der have Herreder i Forlening, om snarest at indkræve den sidst paabudte Pengeskat og sende den til Casper Marckdaner paa Koldinghus. J. T. 3, 49.

— Befaling til Caspar Marckdener om at modtage Pengeskatten af Lensmændene i Fyen, Nørrejylland og Langeland, give dem Kvittans derfor og opbevare Pengene indtil nærmere Ordre; han skal paase, at der hos ham kun modtages uforfalskede, enkende gamle Dalere, men ikke nye og onde Dalere. J. T. 3, 47 b.

— Register paa de Lensmænd, der skulle indbetale Skatten paa Koldinghus: Albret Friis af Riiberhus Len, Vesterlandtzfiordt, Lye og Høiers Herreder, Balum Birk og de Herreder, som laa under Møgelthønder; Caspar Marckdanner af Koldinghus Len; Hans Lange af Lundenes Len, Øster, Nør og Nørvongs Herreder; Christen Skiel af Bøulinge Len; Peder Gyldenstiern af Vesteruig Birk, Hing og Ulborg Herreder; Manderup Parsberg af Aarhus Len; Claus Glambeck af Skanderborg og Aackier Len; Erich Lange af Bygholm Len; Henning Reuentlof af Silckeborg Len; Jørgen Rossenkrantz af Kalløe Len; Fru Beathe Brahe af Gislum Herred; Jørgen Skram af Hald Len; Loduig Munck af Ørum Len; Henrich Belov af Skifuehus Len; Hendrich Gyldenstiern af Han Herred; Ofue Lunge af Olborghus Len; Predbiørn Gyldenstiern af Aastrup Len; Otthe Banner af Segelstrup Len og Niels Skram af Drotningborg Len og Roxe Herred. — I Fyen: Axel Brahe af Ottensegaard Len, Vissenberg Birk og Rugaards Len; Lauritz Brockenhus af Nyborg Len og Thossing; Erich Hardenberg af Hagenschouf Len; Hans Johanssen af Hindtzgafuel Len; Brede Randtzov af Thrannekier Len. Sj. T. 15, 582.

10. Nov. (Kronborg). Bestalling for Rasmus Smed i Suenstrup, der skal have Opsigt med Suenstrup Skove (ligelydende med Bestalling af 26. Maj 1584 for Jørgen von Bremen). Han skal af Roskillegaard have 8 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn, 1 Pd. Mel, 1 Pd. Malt og 1 Td. Sild aarlig til Underholdning og 4 Pd. Havre, 10 Læs Hø og 10 Læs Strøelse aarlig til en Hest. Sj. R. 12, 444 b.

11. Nov. (—). Kvittans til Erick Løcke til Schoufgaard paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Otthensegaards Len, Vissenbierge Birk, det tilmageskiftede og under Otthensegaard

henlagte Gods, for Stiftets Indkomst samt de i Otthensegaards Len oppebaarne Penge- og Madskatter fra 1. Maj 1582 til 1. Maj 1585 og for det af Breide Rantzov modtagne og til Axel Brade overleverede Inventarium. Han blev intet skyldig. F. R. 1, 415 b.

11. Nov. (Kronborg). Kvittans til samme paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Aarhusgaards Len og Stiftets Indkomst i Lenet fra 1. Maj 1580 til 1. Maj 1582, for de i samme Tid oppebaarne Pengeskatter og for det af Biørn Anderssen modtagne og til Jacob Seefeld overleverede Inventarium. I Opgørelsen medtoges 90 Dobbeltdukater og 1 Portugaløs — beregnede til 286 gl. Dlr. —. som Kongen mod Gældsbrev havde laant ham 1560, og 63 Lod Ungers Guld og 300 Lod Sølv — beregnede til 528 Dlr. —, som han havde laant Kronen 1563, og de udstedte Gældsbreve tilbageleveredes. Han blev herefter skyldig 1240 Dlr. 9 Sk. 1 Pend., som Mønten nu gaar, hvilke han nu har indbetalt til Rentemester Christoffer Valckendorff. J. R. 4, 110 b.

12. Nov. (—). Til Lunde Kapitel. Da Kongen har bevilget, at Oluf Rossensparre til Skarholt maa faa 2 Lunde Kapitels Gaarde i Birckerød i Froste Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Maglebye i Sønder Asbo Herred, skal Kapitlet besigte Godset og, hvis det kan være tjent med Mageskiftet, bringe det til Udførelse. Sk. T. 1, 428 b.

13. Nov. (—). Befaling til Henning Giøe om indtil videre at opsætte den af ham efter kgl. Ordre begyndte Forfølgning mod Henning Sparre og hans Moder[1] for Skydning af Dyr og andre Sager, da Kongen nu staar i Forhandling med Henning Sparre om at faa det Gods, som han eller hans Moder ejer paa Falster, for Vederlag af Kronens Gods i Skaane eller Halland. F. T. 1, 459 b.

14. Nov. (—). Til Dr. Pouel Matzen. Da Kongen nu [24. Okt.] har gjort en ny Fundats angaaende nogle fattiges og nogle Skolepersoners Underhold i et almindeligt Hospital i Slagels i Stedet for det Hospital, som tidligere, ikke uden Guds Fortørnelse, Forargelse og Misbrug, holdtes i Anduorschouf, skal han med det første begive sig til Anduorschouf for at gøre sig bekendt med Fundatsens Indhold og i Overensstemmelse dermed ordne alt med Hospitalet og Skolepersonernes Underhold; siden skal han paa

[1] Elsebe Grubbe.

Embeds Vegne føre tilbørligt Tilsyn med Hospitalet. Sj. T. 15, 583[1].

15. Nov. (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Da Jørgen Kruckov til Thierne som Arving efter Hustru Barbra Kruckovsdatter, der boede i Norge, men nu er død, har anmodet om at faa de 50 Dlr. betalt, som hun efter det af ham fremlagte Gældsbrev under sidste svenske Fejde har laant Kronen, skal Christoffer Valckendorff betale Pengene, tage Gældsbrevet til sig, tage Kvittering for Pengene af den, som paa Jørgen Kruckovs Vegne modtager dem, og lægge den ved sit Regnskab. Sj. T. 15, 584.

— Til Absolon Giøe og Lauritz Brockenhus. Frederich Ulfeld, hvis Gods i Anduorschouf Len Kongen ønskede til Mageskifte, erklærede, at en Del af dette Gods var hans fædrene Gods, og at der intet endeligt Afkald var sket mellem hans afdøde Fader eller ham og hans Farbroder Ulfeld [Christofferssen[2]], hvorfor han var betænkelig ved at indlade sig paa Mageskiftet, men han vilde skrive til sin Farbroder om at gøre endeligt Afkald med ham eller være med til at udtage en kongelig Befaling til nogle gode Mænd om at skille dem ad. Frederich Ulfeld har nu berettet, at han derefter, først skriftlig og siden ved gode Mænd, har sendt sin Farbroder Bud herom, men denne har ikke villet give nogen Besked paa den skriftlige Henvendelse og blev ikke truffen hjemme af de gode Mænd; han har derfor bedt Kongen undskylde Forsinkelsen af Mageskiftet og anmodet om at blive befordret til Rette og endelig Afsked med sin Farbroder. Det befales dem derfor med det første enten at kalde Ulfeld [Christofferssen[2]] for sig eller begive sig til ham og i Henhold til denne Befaling paalægge ham i Forening med Frederich Ulfeld at udtage en Befaling til nogle gode Mænd, der kunne foretage endeligt Skifte af Arven mellem dem og tilvejebringe lovligt Afkald enten til Minde eller Rette; de skulle sende Kongen skriftlig Besked, for at denne derefter kan foretage det fornødne til Rettens Befordring og siden komme til Forhandling med Frederich Ulfeld om Godset. F. T. 1, 403.

16. Nov. (—). Til Claus Glambeck og Erich Lange. Da Hendrich Løcke til Ofuergaard har begæret Alsbierggaard, 1 Gaard i Flegom, 2 Gaarde og 2 Gadehuse i Attrup i Thorslef Sogn i Han Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Vester [Hersted[3]] paa Sjælland,

---

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 398 f. [2] F. T. har urigtigt: Christenssen. [3] J. T har urigtigt: Hansted; der menes Herstedvester i Smørum H.; jvfr. det følgende Brev.

som Christoffer Rosengaard har faaet Ordre til at besigte, 1 Gaard i Edtzløf og Buolle[1] Mølle i Nim[2] Herred, 1 Gaard i Mørcke og 1 Gaard i Alsøe[3] i Kalløer Len, skulle de, saasnart de faa Besked fra Christoffer Rosengaard, besigte Godset i Jylland og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 49.

17. Nov. (Kronborg). Befaling til Christoffer Rossengaardt om med det første at besigte 1 Gaard i Vester Herstedt i Kiøpnehafns Len, som Hendrich Lycke til Ofuergaardt blandt andet Gods har tilbudt Kronen til Mageskifte, og sende Besigtelsen til Claus Glambeck og Erich Lange. Sj. T. 15, 585.

— Til Frantz Rantzov. Da Kongen har erfaret, at Hans Piil, som en Tid lang har været Borgemester i Korsør, skal være uduelig til denne Bestilling, skal Frantz Rantzov straks afsætte ham, indsætte en duelig Mand af Borgerne til Borgemester i hans Sted og tage ham i Ed. Sj. T. 15, 584 b.

21. Nov. (—). Aabent Brev, at Borgerskabet i Skielskiør har berettet, at de ingen Agerjord eller Sædeland have til Byen, men at der til den ligger en »temmelig« Jord, som af Kongen og hans Forgængere er givet Byen til Overdrev, og at der i dette Overdrev ligger en Jord, kaldet Bøgeskouf, som efter deres Mening bekvemt kan indhegnes og indlukkes og uddeles blandt Byens Indbyggere til Sædeland. Kongen har derefter, for at Undersaatterne i Skielskiør bedre kunne nære og bjærge sig, paa Borgerskabets Begæring bevilget, at Borgerne maa indhegne og indlukke ovennævnte Jord Bøgeskouf og bruge den som Agerland og Sædeland, saaledes som de kunne gøre sig den nyttigst. Borgemestre og Raad skulle dele Jorden mellem Borgerne efter enhvers Lejlighed og sætte hver Borgers Andel for Jordskyld, som aarlig skal svares til Byen og udelukkende anvendes til dens Bedste. Borgerne faa Jorden til arvelig Ejendom, forsaavidt deres Arvinger ere Borgere i Byen og der svares den aarlige Jordskyld, men de maa ikke pantsætte, sælge eller paa anden Maade afhænde Jorden til Folk, som ikke ere bosiddende Borgere i Byen og borgerlig Ret undergivne eller ville og kunne svare kongl. og borgerlig Tynge. Hvis nogen af Nød tvinges til at sælge sin Andel, skal Salget ske med Borgemestres og Raads Samtykke og i deres Nærværelse paa Raadhuset eller paa Bytinget. Borgemestre og Raad skulle passe nøje

[1] Bodil Mølle, Hjelmslev H. [2] ɔ: Ning H., hvori Edslev ligger. [3] Aalsø, Sønder H., Randers Amt.

paa, at der ikke sælges noget af Jorden til Ikke-Borgere. Sj. R. 12, 445. K. Orig. i Provinsark. i Kbhvn.[1]

22. Nov. (Kronborg). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Da Kongen har sendt sin Tømmermand Caspar med 11 Svende over til Nyborg for at udføre noget Arbejde, skulle de medgive dem alle 12 Kostpenge for en Uge, beregnet efter hvad hver har haft ved Kongens Arbejde her, for at de kunne have dem til Tærepenge paa Vejen derover, og indskrive det i deres Regnskab. Udt. i Sj. T. 15, 585 b.

— Til Lauritz Brockenhus. Kongen, der tidligere har givet ham Ordre til at lade hugge Tømmer til den Skibsbro, som skal laves i Skibshavnen [i Nyborg], sender nu sin Tømmermand Caspar selv tolvte derover for at tilhugge og lave Skibsbroen saaledes, som Kongen har givet ham Anvisning om, og befaler Lauritz Brockenhus straks at skaffe Tømmer og hvad andet der behøves til Skibsbroen. Der sendes ham hermed en Fortegnelse over, hvor meget Caspar Tømmermand og hver af hans Svende skulle have i Kostpenge med Ordre til at betale dem derefter, saa længe de arbejde derovre, og føre Tilsyn med, at de passe deres Arbejde flittigt, thi skønt det er gode Karle, ville de vel hellere trække Tiden ud og tage sig gode Dage end ile med Arbejde, hvis der ikke bliver ført Tilsyn med dem. F. T. 1, 403 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Guldsmed Hans Radt har berettet, at han efter Kongens Befaling har gjort ham Regnskab for hvad han har modtaget til Forarbejdning for Kongen, for det færdige Arbejde, han har leveret fra sig, og for det, han bliver skyldig af det modtagne Guld og Sølv, og at han efter Regnskabet endnu har en stor Sum Penge til gode for sit Arbejde, som han nu begærer at faa betalt, skal Christoffer Valckendorff grundig undersøge Sagen og, hvis Kongen bliver Hans Radt noget skyldig, betale det, saa han ikke yderligere skal kræve Kongen derfor. Sj. T. 15, 586.

— Forleningsbrev for Hendrich Ramel til Beckeskouf, Kongens Raad, paa det efter afdøde Eyler Grubbe ledige Provsti i Lunde Domkirke. Sk. R. 1, 512 b.

— Til Kapitlet i Lunde Domkirke. Da Kongen har bevilget, at Jørgen Bilde til Elling maa faa 3 af Kapitlets Gaarde, de to

[1] Tr.: P. E. Friis, Underretning om Schielschiør S. 409 ff.

i Stafueryd og den tredje i Store Kasberg, til Mageskifte, saafremt Kapitlet kan undvære disse Gaarde og kan faa godt Vederlag paa et belejligt Sted af Jørgen Bildes Gods, skal Kapitlet besigte begge Parters Gods og, hvis Kapitlet kan være tjent med Mageskiftet, bringe det til Udførelse. Sk. T. 1, 427 b.

22. Nov. (Kronborg). Til Arrild Uggerup, Embedsmand paa Helsingborg. Kongen har bevilget, at Erick Pederssen i Mielbye i Gynge Herred, der har berettet, at hans Gaard og Gods i Aar er brændt ved Vaadeild, maa blive fri for Halvdelen af dette Aars Landgilde, saafremt hans Beretning er rigtig. Orig.

25. Nov. (Rosbæk). Forleningsbrev for Enuold Krusse, Rentemester, paa Provstiet i Viiborg Kapitel efter afdøde Eyler Grubbe. Naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. J. R. 4, 111 b.

26. Nov. (—). Forleningsbrev for Erick Dresselberg, kgl. Sekretær, paa et Kannikedømme og et Vikarie, kaldet Bona altaris Trinitatis, i Lunde Domkirke, som ere ledige efter afdøde Eyler Grubbe. Sk. R. 1, 513.

— Følgebrev for Fru Kirsten Lycke, Eyller Grubbis Enke, til Bønderne under Vordingborg Slot og Thryggeuelle Gaard, at de skulle svare hende indtil 1. Maj. Sj. R. 12, 446.

— Til Lauritz Brockenhus og Axel Brahe, Embedsmænd paa Nyborg Slot og Otthensegaard. Da Kongen staar i Forhandling med Eyller Bryske til Dallund om at faa 1 Gaard i Hersnack paa Hindtzholm, 1 Gaard i Allerup i Asum Herred og 1 Gaard og 1 Bol i Refsinge[1] i Vindinge Herred til Mageskifte af ham for 2 Gaarde og 1 Bol i Vildsløf[2] i Skoufby Herred, skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den. F. T. 1, 404 b.

— Til Admiral Peder Munck, Manderup Parsberg, Hendrich Belou, Absolon Giøe, Brede Rantzou og Lauritz Brockenhus. For nogen Tid siden ere de, som de nok huske, af Kongen beskikkede til at dømme mellem denne og Moritz Podebusk angaaende den Ejendom, som sidstnævnte har indtaget til sin Gaard i Ribe, og de have dømt Moritz Podebusk til igen at udlægge Ejendommen til Kronen og Byen. Da Moritz Podebusk siden har tilbudt at ville udlægge Fyldest for denne Ejendom af anden sin Ejendom i Byen, skulle de, da de vide bedst Besked om Ejendommen, med

---

[1] Refsvindinge. [2] Vigerslev.

det første begive sig til Ribe, stævne Moritz Podebusk, Lensmanden og Borgemestre og Raad for sig, besigte begge Ejendomme og sende Kongen en skriftlig Besigtelse. J. T. 3, 50.

27. Nov. (Rosbæk). Ekspektancebrev for Thyge Brahe til Knudstrup paa det første ledige Prælatur eller andet gejstlige Len, som han kan være tjent med, i Lunde Domkirke; naar der bliver et ledigt, som han ønsker, skal han henvende sig til Kongen derom. Udt. i Sk. R. 1, 513.

28. Nov. (—). Forleningsbrev for Peder Kiøn paa Rosbeck Gaard, uden Landgilde, Skat, Ægt, Arbejde og anden Tynge. Han maa sisefrit udtappe 4 Læster Rostockerøl til de fremmede, der komme til ham, og maa have fri Ildebrændsel i Kronens Skove, dog skal det udvises ham af Lensmanden eller dennes Fuldmægtige. Han skal paa egen Bekostning holde Gaarden i Stand, som den nu er, holde Kongens og Dronningens Gemakker rene og ryddelige, saa de altid ere i Orden, naar Kongen kommer did, og holde Kongens Stalde ryddelige. Han maa ikke indlægge fremmede Gæster i det Hus, hvor Kongens Gemakker ere, og ikke indstalde Heste i Kongens Stald, men ellers skal han, naar Kongen ikke er der, have Lov til at herberge adelige og andre, der komme did, og dertil bruge Gemakkerne i det nordligste Hus og de Værelser, han selv kan undvære, men Hestene maa han kun sætte i sin egen Stald. Det forbydes ham under den højeste Straf at fiske i Kongens Fiskediger ved Gaarden, ligesom han ogsaa skal paase, at ingen andre end de af Kongen dertil forordnede gøre det. Sj. R. 12, 446[1].

— Madtz Ollufssen i Riisby, Herredsfoged i Smørums Herred, maa, saalænge han er Herredsfoged, have fri Olden til sine egne hjemmefødte Svin i Kronens Skove og aarlig have 10 Læs Ved, kvit og frit, dog skal det udvises ham af Lensmanden eller hans Fuldmægtig. Sj. R. 12, 447.

— Befaling til Albret Friis om at besigte det Bol i Northarp, som Matz Nielssen vil udlægge Kronen til Vederlag for det Gods, som han ved et tidligere Mageskifte [28. Juni] er bleven Kronen skyldig, og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 51.

1. Dec. (Frederiksborg). Bestalling for Las Jæger, der skal beride Kronens Skove omkring Ringsted Kloster og paase, at ingen skyder Dyr i dem. Hvis han griber nogle deri

---

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. II. 425 f.

27*

eller i at gaa eller ride med lange Rør i Kronens Enemærkeskove udenfor Alfarvej, skal han føre dem til Ringsted, for at de enten kunne give Besked eller blive anholdte; hvis de ikke ville følge med ham, maa han skyde et Lod i dem. Sj. R. 12, 447.

2. Dec. (Frederiksberg). Til Chrestopher Valckendorp. Caspar Marckdaner, Embedsmand paa Koldinghus, har berettet, at Bernt Skiirman, Borger i Kiøpnehafn, har købt 50 Skippd. Flæsk af ham, hvorfor han til Fastelavn skal betale 350 Dlr., og erindret Kongen om denne Sag, da han har hørt, at Bernt Skiirman har mange andre Kreditorer, der nu trænge haardt paa for at faa deres Betaling. Det befales Chrestopher Valckendorp at sørge for, at Kronen kan faa sin Betaling, og forhindre, at andre forrykke og bortføre Bernt Skiirmans Gods, saa der intet bliver tilbage til den Tid, Kronen skal have sine Penge. Orig.[1]

4. Dec. (—). Bestalling for Niels Ericksen som Tolder i Vordingborg. Sj. R. 12, 447 b.

— Forleningsbrev for samme paa Afgiften af Kronens Korntiende af Ørsløf Sogn, som Christoffer Biørnssen hidtil har haft, kvit og frit. Sj. R. 12, 448.

— Rubbert Rasmussen maa indtil videre være fri for at svare Landgilde, Ægt og Arbejde af sin Gaard. Udt. i Sj. R. 12, 448.

— Til alle Kongens Undersaatter, ædle og uædle, der have Krongods i Forlening eller Pant i N Len. Da de gamle Jordebøger paa Rentekammeret formedelst Mageskifter og andre Forandringer ikke ere saa rigtige, at man kan rette sig efter dem, har Kongen befalet Lensmændene over hele Riget hver at sende Kongen en rigtig Jordebog over alt Kronens Gods i deres Len; for at Lensmændene kunne skaffe en saadan nøjagtig Jordebog, befales det alle, som have Krongods i Forlening eller Pant, at sende den Lensmand, i hvis Len Godset ligger, en klar Fortegnelse over Godset og dets aarlige Landgilde og Rente og, hvis det er Pant, da ogsaa Oplysning om Pantesummens Størrelse. Undlader nogen at indsende denne Fortegnelse, skal han have Pantet eller Forleningen forbrudt. Sj. T. 15, 588 b[2].

— Befalinger til Hack Ulfstandt, Steen Brahe og Henning Giøe

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 142. [2] Foran er indført et Register over alle de Lensmænd, som have Kronens Slotte, Klostre, Gaarde, Herreder eller andet Kronens Gods i Forlening, med en tilføjet Notits om, at kun de, der havde Herreder, fik aabne Breve.

om i deres Len at paase, at intet udskibes eller indføres i andre Havne end de, som ere tilladte, saa at Kongen kan faa sin tilbørlige Told og Rettighed, tiltale dem, som handle herimod, og tage Dom over dem baade for Hovedsagen og for Faldsmaal. Udt. i Sj. T. 15, 589 b.

4. Dec. (Frederiksborg). Befalinger til Lauge Beck, Hermand Jul, Lauritz Brockenhus og Axel Brahe om at afskaffe de Postvogne, som de holde paa Kongens Bekostning. Udt. i Sj. T. 15, 589 b.

— Aabent Brev, at Matz Kock i Riifue, hvem Kongen nu »paa andet Aar siden« har eftergivet hvad han blev skyldig for Stiftets Korn i Riiber Stift, ikke i nogen Maade herefter maa tiltales for denne Restance. Udt. i Sj. T. 15, 589 b.

— Aabent Brev for en Tømmermand, der i Mariebo Skove skal hugge noget Asketømmer og Avnbøg til Bloktømmer til Kongens Skibe. Udt. i Sj. T. 15, 590.

— Befaling til Lauge Beck om herefter ikke at sælge eller afhænde Bøndersønner paa det Gods, han har i Forlening. Udt. i Sj. T. 15, 590.

— Befaling til Ofue Jul om at lægge Hedemarckens Len, som Niels Michelssen er forlenet med, ind under Aggershus og gøre Kongen aarligt Regnskab for al vis og uvis Indtægt deraf. Udt. i Sj. T. 15, 590.

— Følgebrev for samme til Bønderne i Hedemarckens Len. Udt. i Sj. T. 15, 590.

— Befaling til Christen Friis om at indkræve af Hans Offessen hvad der i hans Kvittans er ført ham til Mangel af Backe Klosters uvisse Rente, hvilket han endnu ikke har betalt, og herefter oppebære den uvisse Rente af Backe Kloster til Thrundhiemsgaard. Udt. i Sj. T. 15, 590.

— Befaling til Hans Offessen om at betale Christen Friis ovennævnte Mangler; tillige meddeles, at Christen Friis herefter skal oppebære den uvisse Rente af Backe Kloster. Udt. i Sj. T. 15, 590 b.

— Befaling til Frederich Hub, der ikke har efterkommet den tidligere Ordre til at møde i Kiøpnehafn for at forklare de Regnskaber, som hans Hustru[1] staar tilbage med paa Albret

[1] Sidsel Urne.

Oxis Vegne, om nu straks at begive sig til Kiøpnehafn for at gøre Regnskaberne klare og betale hvad han bliver skyldig, saafremt Kongen ikke skal tænke et andet Sind dertil. Udt. i Sj. T. 15, 590 b.

4. Dec. (Frederiksborg). Befaling til Predbiørn Gyllenstiern om at overlevere Jens Claussen til Boller de 2 Gaarde i Linderum, som Kongen har tilskiftet ham, og i Stedet lægge de 2 af Jens Claussen udlagte Gaarde, den ene i Venebierg By og Sogn og den anden i Jelstrup By og Sogn i Venebierg Herred, ind under Aastrup. J. T. 3, 51 b.

5. Dec. (—). Livsbrev for Jørgen Suaue til Harritzløfgaard paa 2 Gaarde i Grindløs By og Sogn, 1 Gaard i Engildrup, 1 Gaard i Vesterby, 1 Gaard i Rossendrup i Skamby Sogn, 1 Gaard i Bolmer, 2 Gaarde i Reinge[1] i Mieruf Sogn, 2 Gaarde i Rogelund[2] i Aasum Sogn og Herred, 4 Gaarde i Roerstrup[3] i Skamby Sogn i Skam Herred, 1 Gaard i Norby[4] og 1 Gaard i Klinte i Klinte Sogn og 1 Gaard i Melby By og Sogn i Skouby Herred, hvilket Gods afdøde Anders Emicksen tidligere har haft i Pant, og som Jørgen Suaue nu har indløst fra Hans Speigel til Borreby; til Gengæld for dette Livsbrev har Jørgen Suaue eftergivet Kronen Pantesummen og leveret Kongen de indløste Pantebreve samt eftergivet Kronen en anden Sum Penge, som denne skyldte ham; endvidere faar han Livsbrev paa 2 andre Gaarde i Fyen i Skouby i Skouby Herred. F. R. 1, 416 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Undersaatterne i Koldinghus Len, der restere med en stor Del af deres Landgilde fra de sidste Lensmænds Tid, alle Restancer indtil 1584, da Henrich Belov forlod Lenet, eftersom det vilde medføre deres Undergang, hvis man vilde gaa frem med Rettens Strenghed mod dem og forlange disse Restancer sammen med dette Aars Landgilde. J. R. 4, 112.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, for at ingen skal »forarge« sig ved Eftergivelsen af Restancerne i Koldinghus Len og deraf faa Lyst til at trække Restancer paa sig, hvilke herefter ikke ville blive eftergivne, paabyder, at alle Bønder i Lenet for Fremtiden skulle svare deres Landgilde til den i Recessen bestemte Tid, da Lensmanden ellers har ikke alene Fuldmagt, men ogsaa

---

[1] Ringe, N. Næraa Sogn, Skam H. [2] Raagelunde. [3] Rodstrup. [4] Nørreby. Skam H.

Ordre til straks og uden Dom og Rettergang og uden al Benaadning at udsætte dem af deres Gaarde, hvorhos de tillige skulle staa til Rette for Landgilden. Ser Lensmanden gennem Fingre med nogen, vil han selv komme til at staa til Rette. J. R. 4, 112 b.

5. Dec. (Frederiksborg). Til Casper Marckdaner. Kongen har, foranlediget ved hans Beretning om Restancerne i Koldinghus Len, eftergivet dem allesammen og sender ham hermed 2 Breve til Forkyndelse i Lenet, hvoraf det ene siden skal leveres til Skriveren til Vedlæggelse ved Regnskabet og det andet opbevares ved Slottet. Da Restancerne baade her og i andre Len ikke saa meget skyldes Bøndernes Uvillighed som Lensmændenes og deres Fogders og Skriveres Efterladenhed, befales det ham alvorligt at opkræve Kronens Rettighed i Tide og ikke tilstede saadanne Restancer, da han i saa Tilfælde selv vil komme til at svare til dem. Henimod Jul skal han sende Kongen en klar Fortegnelse over de Skattepenge, han har modtaget af Lensmændene i Jylland, heri iberegnet Skatten af selve Koldinghus Len, for at Kongen kan rette sin Omslagshandel derefter. Naar denne Forretning er endt og han ellers ikke har noget særligt at bestille i Lenet, skal han begive sig over til Kongen for at give Besked om alt og erfare Kongens Vilje. J. T. 3, 53.

— Til samme. Da Frederich Lange til Marckie, i hvis Lod de 3511 Dlr. ere faldne, som Kongen skylder Hr. Niels Langes og Fru Abel Skeels Arvinger af Pantesummen for Lundenes, har anmodet om at faa Pengene betalt, befales det Caspar Marckdaner mod Kvittering og Udlevering af Forskrivningen at betale Summen af de Penge, han enten har faaet ind af Pengeskatten i Koldinghus Len eller faaet sendt fra de andre Len. J. T. 3, 52 b.

8. Dec. (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Borgemestre, Raad og Menighed i Roskild, hvori klages over, at Byen besværes med idelig Vognægt og Vognleje og med at skaffe Fortæring til Kongens Bud og Skytter, hvilket i det forløbne Aar har medført en Udgift for Byen af 1500 Mk., og tillige anmodes om, da Byen formedelst denne Udgift er kommen til at restere med de 3 sidste Aars Byskat, at Kongen vil eftergive denne Restance og drage Omsorg for, at Byen herefter ikke bliver besværet med saadan daglig Pengeudgift til Kongens Bud og med Hold af Skytter og Liggere. Kongen har eftergivet de 3 Aars Byskat og befaler Christoffer Valckendorff at give Byen

Kvittans derfor og enten træffe en saadan Ordning, at Skytter og Liggere, som sendes i kgl. Ærinde, og Kongens Brevdragere herefter ikke skulle være Byen til saadan almindelig Besværing og idelig Pengeudgift, eller sende Kongen sin Betænkning om, hvorledes det kan ordnes hermed til Bedste for Kongens Undersaatter paa alle Sider. Sj. T. 15, 591.

8. Dec. (Kronborg). Til Steen Brahe og Hack Ulfstand, Embedsmænd i Rafnsborg Len og paa Olleholm Slot. Da Lauge Beck, Embedsmand paa Roschildegaard, har begæret Kronens Rettighed i 4 jordegne Bøndergaarde i Hafuerløcke paa Laaland under Halsted Kloster til Mageskifte for 2 Gaarde i Karleby i Halsted Sogn og 2 Gaarde i Lille Karleby i Herritzkiercke Sogn i Nørre Herred og desuden har begæret 8 Maribo Klosters Gaarde i Hafuerløcke til Mageskifte for 2 Gaarde i Hyllested i Fulse Herred, Gaarden Østerby, 1 Gaard i Døllefeld og 1 Gaard i Vester Ulsløf i Musse Herred og, hvis det ikke forslaar, noget mere Gods, hvilket Mageskifte Kongen har bevilget, saafremt Klosteret faar lige saa godt og belejligt Gods igen, skulle de med det første besigte alt Godset, ligne det og sende klare Registre derover til Kancelliet, Abbedissen og Lauge Beck. F. T. 1, 460.

— Befaling til Abbedissen i Maribo Kloster om at lade Mageskiftet med Lauge Beck gaa for sig og bringe det i Orden, saafremt Klosteret i alle Maader kan faa Fyldest derved, men ellers iagttage Klosterets Tarv. F. T. 1, 461 b.

9. Dec. (—). Befaling til Gert Randtzov, Embedsmand paa Kroneborg, om at tilbagebetale Kronens Bønder i Holbo Herred og Hørsholms Len de Plovpenge, som han i Aaret 1585 har oppebaaret af dem, ialt 100 Dlr. 26 Sk. lybsk, da Kongen har eftergivet dem disse. Da Kongen har nedsat Matz von Brunsuigs Afgift, 4 Læster 3 Pd. Rug aarlig, af de 2 Møller ved Helbeck, som han har i Værge, med ½ Læst Rug, skal han lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse hermed. Orig. Sj. T. 15, 591 b.

— Til Anders Bing. Da Kongen har sendt sin Kontrafejer over for at bese Vardberg Slot og Falckenberg og undersøge alt angaaende Belejringen af Vardberg Slot og det ved Falckenberg i sidste Fejde stedfundne Slag, for at han kan vide, hvordan Forholdene ere, og derefter afmale Stederne og de Begivenheder, som have fundet Sted der, skal Anders Bing vise ham Stederne og,

hvis der findes nogle, som have været til Stede enten ved Vardbergs Erobring eller i Slaget, sende dem til ham, for at de kunne give ham Beretning om alt. Sk. T. 1, 428.

12. Dec. (Sorø). Sj. T. 15, 592. Aarstallet her, 1585, er en Fejl for: 1584. Se Supplement.

13. Dec. (Kronborg). Aabent Brev, at Kongen har bevilget, at de 12 Personer, der ere forordnede til de 3 Stemmer i Kongens Kantori og hidtil hver har haft 20 Mk. i aarlig Løn, herefter hver skal have 10 Dlr. i aarlig Løn og samme Kostpenge og Klædning som fastsat i deres Bestalling; ligeledes har Kongen bevilget, at de smaa Sangeres Pædagog herefter aarlig maa faa 12 Dlr. i Løn. Sj. R. 12, 448 b. K.

— Bestalling for Jochim von der Libe, der skal lade fiske i Kongens Damme ved Rosbek, føre Fiskene til Kiøpnehaufn og lade dem gøre i Penge. Lensmanden paa Kiøpnehaufns Slot skal skaffe ham de Vogne, han behøver, og Folk, som kunne hjælpe ham at fiske. Sj. R. 12, 448 b.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd, der tidligere have faaet Ordre til at sende Fetalje til Kiøpnehafn til Udspisningen paa Holmen og paa Orlogsskibene, om at rette sig efter at have alt rede og, hvis det ikke allerede er fremsendt, i betimelig Tid sende det til Kiøpnehafn, saa det sikkert er der til den i den forrige Skrivelse fastsatte Tid, da de ellers ville blive dragne til Ansvar for deres Forsømmelse. — I Jylland Ofue Lunge om Gryn, Malt, Aal, Havre, Lammekroppe og Flæsk; Niels Skram om Brød, Gryn, Smør, Rug, Malt og Flæsk; Manderup Parsberg om Brød, Malt, Smør og Flæsk. — I Fyen Lauritz Brockenhus om Brød, Malt, Gryn og Flæsk; Axel Brahe om Malt, Gryn, Smør og Flæsk; Absalon Giøye om Rug og Malt. — I Smaalandene Henning Giøie om Byg, Gryn og Flæsk; Steen Brahe om Ærter; Breide Rantzov om Flæsk og Torsk. — I Sjælland Lauge Beck og Borchort v. Papenheim om Brød, Malt og Gryn; Henrich Vind om Rug, Malt og Svin; Hermand Jul om Rug, Brød, Malt, Gryn og Svin. — I Skaane Corfitz Viffert om Aal og Havre; Arrild Uggerup om Malt, Gryn og Svin; Peder Brahe, Johan Urne og Arrild Huitfeldt om Flæsk; Anders Bing om Gryn og Havre; Mogens Giøe om Lam, Smør og smeltet Talg. Sj. T. 15, 593 b.

— Til M. Christian Machabeus. Kongen, der har skrevet til ham om at tiltale Eske Krafs, fordi han har skudt en Hare i

Kronens Enemærke der for Klosteret [Ringsted], har nu paa Eske Krafses Slægts Forbøn ladet Tiltalen falde, dog skal M. Christian indtil nærmere Ordre beholde den Haandfæstning, Eske Krafs har gjort ham paa Kongens Vegne i den Sag. Sj. T. 15, 595.

13. Dec. (Kronborg). Til Niels Skram. Da Jørgen Skram har meddelt ham, at Kongen under sit sidste Ophold paa Drotningborg har ladet sig forlyde med at ville have en Tavle paa Alteret, et Orgelværk og et Sejerværk lavede i Slotskirken smstds., og han i den Anledning har forespurgt, hvorledes han skal forholde sig, meddeles ham, at Kongen selv til en anden Tid vil bestille Tavlen og Orgelværket. Sejerværket skal han derimod bestille, hvor han kan faa det bedst lavet, og siden betale det. Da den Have bag ved Slottet og op til Kongens egen Stald, som Kongen for nogen Tid siden har undt en Smed, ikke godt kan undværes fra Slottet, befales det ham igen at lægge den ind under Slottet. Da Herredsfogderne i Drotningborg Len have været hos ham og anmodet om, at de ligesaa vel som Herredsfogderne andensteds maa blive fritagne for Landgilde, befales det ham at lade dem være fri for at svare Landgilde indtil videre. J. T. 3, 54.

15. Dec. (—). Aabent Brev, at Kirkeværgerne i Dartorpis[1] Sogn i Harraggers Herred i det næste Aar efter dette Brevs Datum maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Dartorpis Sogn til Kirkens Bygning, da Sognemændene have berettet, at Kirketaarnet er faldet ned og Vaabenhuset brøstfældigt, men at Kirken ikke selv formaar at bekoste Istandsættelsen. Hvis Afgiften af Tienden er forskrevet til nogen anden eller Kirkens Tilstand ikke er som berettet, skal Brevet ingen Magt have. Sk. R. 1, 514.

— Befaling til Arrild Uggerup om at anvise Kongens Vognmager, der nu sendes over til Helsingborg Len for at hugge Ask, Avnbøg og andet Tømmer til Kongens Brug, hvor han kan faa Tømmeret, skaffe ham Hjælp til Hugningen og fri Underholdning med Mad og Øl, saalænge han hugger i Lenet, lade Tømmeret føre ned til Ladestederne, naar det er hugget, og fragte Skuder til at føre det til Kiøpnehafn. Sk. T. 1, 428 b.

16. Dec. (—). Til Kansler Niels Kaas og Christoffer Valckendorff. Knud Rud til Vedbye har været hos Kongen med et Gældsbrev, dat. Nyborg, Fredag efter Hell. tre Kongers Dag [9. Jan.]

[1] Dagstorp.

1551, som Kong Christian III har givet hans Farfader Hr. Knud Rud, lydende paa 500 Dlr. Hovedstol, som Knud Rud havde laant Kongen, og 25 Dlr. i Rente, hvori tillige formeldes, at Hovedsummen med Renten skal betales til Fastelavn 1552, og at der, hvis Pengene blive staaende længere, skal betales 25 Dlr. i aarlig Rente; ligeledes har han fremlagt et andet Gældsbrev til Hr. Knud Rud fra en Abbed i Soer Kloster paa 700 Dlr., hvorfor Hr. Knud faar Klosterets By Aas i Glumsøe Sogn i Thybiergs Herred i Pant. Da begge Brevene ere meget gamle og Byen Aas igen er kommen tilbage til Klosteret, og da, saa vidt Kongen ved, hverken han selv eller hans Fader ere blevne krævede for Hovedstol eller Rente, kunde det jo tænkes, enten at Pengene ere blevne betalte og Gældsbrevene kasserede med tilbørlig Kvittans, eller at Sagen er bleven afgjort paa en anden Maade, som nu Kongen og Hr. Knud Ruds Arvinger ikke vide. Da der, hvis noget saadant er sket, vel findes nogen Besked derom enten i Renteriet eller i Kancelliet eller de maaske vide noget derom, skulle de undersøge Sagen og give Kongen Besked, for at denne enten kan opfylde sin Faders Brev, hvis det ikke er sket, eller kan afvise Fordringen med tilbørlig Besked. Sj. T. 15, 595 b.

16. Dec. (Kronborg). Ekspektancebrev for Niels Søfrenssen paa et Kannikedømme i Riiber Domkirke, tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede; naar han ikke længere studerer, skal han lade sig bruge i Kirke- eller Skoletjenesten. J. R. 4, 113 b.

— Til Claus Glambeck. I Anledning af hans Begæring om at faa at vide, hvorledes han skal forholde sig med den Glasbrænder Liborius, der sidst er ankommen til Glashytten i Rye Skov og nu har været hos Kongen, sendes der ham et Bestallingsbrev for samme, hvorefter han skal rette sig. Han skal lade ham blive fri for at betale noget for det, han hidtil har faaet i Skovene. Hvad Glas han paa Kongens Vegne har faaet af Glasbrænderen skal han betale. Da der efter hans Beretning er en hel Hob Vinduesglas i Forraad, som er brændt dels af denne, dels af den forrige Glasbrænder og ikke behøves der paa Slottet, skal han med det første fragte Skibe til at føre Glasset til Kroneborg, hvor der er Brug for det. J. T. 3, 52[1].

17. Dec. (—). Til alle de Lensmænd[2] i Danmark, som have

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 146 f. [2] De opregnes alle med deres Len.

Herreder. Da Kongen har bestemt at lade holde Bededage 7., 8. og 9. Febr., skulle de sørge for, at der i deres Len ikke holdes Ting, Stævne eller anden verdslig Forsamling paa disse Dage, og at Bededagene blive holdte med kristelig Andagt og Alvorlighed. Sj. T. 15, 596 b.

17. Dec. (Kronborg). Til Landsdommerne Jørgen Skram, Malthi Jenssen og Moritz Stygge i Jylland, Morthen Brock i Fyen, Anders Dresselberg i Sjælland, Gregers Jul paa Langeland, Rudbeck Pors paa Laaland og Falster, Coruitz Veffert i Skaane, Biørn Knudtzen i Sønderhalland, Coruitz Lauritzen i Nørrehalland. Da Kongen vil lade holde Bededage 7., 8. og 9. Febr., skulle de, hvis der skulde holdes Landsting paa nogen af disse Dage, paa nærmest foregaaende Landsting aflyse Landstinget paa disse Dage, dog enhver Mands Ret paa det derefter følgende Landsting uforkrænket. Sj. T. 15, 598.

21. Dec. (Frederiksborg). Til Hermand Jul. I Anledning af hans Indberetning om, at nogle af Slottets [Kallundborg] Bønder, som havde været i Byen i deres Ærinde, paa Hjemvejen have fundet en anden Kronens Tjener liggende drukken og sovende paa Vejen, have taget ham med til Byen Franckerup og, da han skulde betale dem derfor og de saa, at han havde Penge hos sig, have taget alle de Penge, han havde, men Dagen efter, da de vare komne til bedre Erkendelse, igen have tilstillet ham disse, for hvilken Sag de siden ere blevne fængslede, befales det ham at tiltale Bønderne og tage Dom over dem; naar den er falden, vil Kongen, at den højeste Ret og Livsstraf skal eftergives dem, men de skulle straffes for deres Forseelse paa deres Gods efter deres Lejlighed. Sj. T. 15, 598 b.

— **(Kronborg).** Til Bønderne i Olleholms Len. Da Kongen har bragt i Erfaring, at der i Lenet holdes Geder, der løbe ind i Kronens Skove, saa vel Enemærke- som Fællesskove, og ødelægge Underskoven, hvilket strider imod den almindelige Ordning her i Riget og mod tidligere udstedte Forbud, forbydes det dem strengelig herefter at holde Geder andensteds end i deres egne Enemærkeskove. Komme deres Geder herefter i Kronens Skove, skal Lensmanden ikke alene have Ret til, men ogsaa være forpligtet til at tage dem og anvende dem til Kronens Bedste, hvorhos Ejerne desuden skulle staa tilbørligt til Rette. F. T. 1, 462.

22. Dec. (—). Til Chrestopher Valckendorp. Da Kongen har

kaldt den engelske Hr. Peregrin Willugby til sig og denne derved sinkes nogle Dage i sin Rejse, vil Kongen lade ham udkvitte af Herberget i Kiøpnehafn og befaler Chrestopher Valckendorp at betale hans og hans Folks Fortæring i Herberget. Orig.[1]

22. Dec. (Kronborg). Aabent Brev, hvorved Kongen forbyder alle at bruge Sættegarn i Veggeaa i Halland ovenfor Kongens Laksegaarde, for at Laksen ikke derved skal blive forhindret til Skade for Kongens Laksegaard. Enhver, der forser sig herimod, skal have forbrudt Sættegarnet og hvad han har med at fare og skal desuden staa til Rette derfor. Sk. R. 1, 514 b[2].

23. Dec. (—). Aabent Brev, hvorved det forbydes alle at bruge noget usædvanligt Fiskeri med Dragegarn mellem Faros og Hertings Laksegaarde udover »et halvt Garn udaf Gaarden, som med Rette bør at drage og af Arilds Tid har været sædvanligt«; Anders Bing og Arrildt Huitfeldt, Embedsmænd paa Vardbierg og Laugholm, have nemlig berettet, at Jon Nielssen i Kielstrup og hans Medbrødre, der have fæstet Faros Laksegaard, have klaget over, at mange fra de omliggende Byer bruge usædvanligt Fiskeri med Dragegarn mellem Laksegaardene uden at have Landgang eller Part i Aaen, ja de leje endog Fiskeri ud til fremmede fra Falckenbiere og andensteds, saa de, der have lejet Laksegaarden, ikke kunne svare deres Afgift til Kronen. Sk. R. 1, 514 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Villum Bang, forhen Tolder i Assens, der nu har tilskødet Kronen sin Gaard i Assens med tilliggende Havejord og Agerland, al den Gæld, han paa egen og Medarvingers Vegne skylder Kronen i Følge sin afdøde Faders Regnskab som Tolder, og alt det, han selv som Tolder er bleven Kronen skyldig. F. R. 1, 417 b.

— Til Axel Brahe. Da han, der for nogen Tid siden fik Ordre til at afsætte Borgemester Villom Bang i Assens fra Embedet, fordi han var kommen i nogen Forfølgning og Delemaal, nu har berettet, at Villom Bang er kommen fuldstændig ud deraf, og har forespurgt, om han saa igen maa lade ham blive Borgemester, tillader Kongen dette, da der, som Axel Brahe skriver, ikke er Valg paa Folk der i Byen. Da han tillige har erindret om, at Kongen tidligere har tilladt, at Villom Bang selv maa bo i den Gaard, han har tilskødet Kronen, for en aarlig

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 143. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 418.

Husleje af 50 Dlr., og har ønsket skriftlig Besked derom, bevilger Kongen dette indtil videre; Lejemaalet skal regnes fra sidste Mikkelsdag, da Villom Bang tilskødede Kronen Gaarden; Villom Bang skal holde Gaarden i god Stand. F. T. 1, 405.

23. Dec. (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen tidligere [14. Aug.] har bestemt, at Hans Lange, Embedsmand paa Lundenes, skal have Kronens Gods i Nøruong og Øster Herreder, som Lauritz Skram til Hastrup havde i Forlening, i Pant til Lundenes Slot i Stedet for noget Lundenes Gods, som Kongen har tilskiftet Marsk Peder Gyldenstern, men der ikke er truffet nogen Bestemmelse om den gejstlige Jurisdiktion i Herrederne, har Lauritz Skram nu erindret Kongen derom samt om 4 Gaarde, som Kongen har faaet til Mageskifte af Jørgen Seestedt for Gods i Nøruong Herred, da disse 4 Gaarde ikke ligge i de 2 Herreder, som Hans Lange har faaet, og heller ikke nævnes i Brevet til ham, men de to ligge i Thorrild Herred; han har tillige forespurgt, om Kongen fremdeles vil lade ham beholde den gejstlige Jurisdiktion og de 4 Gaarde. Da Hans Lange bor for langt borte til at kunne have den gejstlige Jurisdiktion i Forvaltning og de 4 Gaarde ligge udenfor de ovennævnte 2 Herreder, er Kongen villig dertil og befaler Christoffer Valckendorff at sætte den gejstlige Jurisdiktion og de 4 Gaarde for en rimelig Afgift og sende Kongen Besked derom. Sj. T. 15, 450.

27. Dec. (—, 1586). Til Kirkeværgerne for alle Landkirker i Bog Herred. Da Borgemestre og Raad i Assens have berettet, at Byens Kirke er meget brøstholden og i den sidste store Storm har lidt stor Skade, og have anmodet Kongen om at tillægge dem en Hjælp af andre formuende Kirker til deres Kirkes Istandsættelse, da denne ikke selv formaar at afholde Udgifterne derved, har Kongen bevilget, at alle Landkirker i Bog Herred, der ere ved Forraad og ikke selv ere bygfældige, skulle komme Assens Kirke til Hjælp med Halvparten af Kirkens Tiende og anden Indkomst i Aar, hvilken Hjælp Borgemestre og Raad samt Kirkeværgerne i Assens skulle modtage og siden efter Superintendentens, Sognepræstens og deres eget Raad og gode Tykke anvende udelukkende til Kirkens Istandsættelse; de skulle siden aflægge Regnskab derfor til Lensmanden paa Otthensegaard. Det befales Kirkeværgerne at udrede Hjælpen i god Tid. F. R. 1, 444 b.

30. Dec. (—). Mageskifte mellem Otte Thot til Erichsholm og Kronen. Sk. R. 1, 517. (Se Kronens Skøder.)

30. Dec. (Kronborg, 1586). Mageskifte mellem Anders Thot til Nes og Kronen. Sk. R. 1, 519. (Se Kronens Skøder.)

— Til Coruitz Viffert, Axel Gyldenstiern, Arrild Uggerup, Hans Spegel, Arrild Huitfeld og Pouel Huitfeld. Kongen har tidligere ladet udgaa Forbud mod at udføre Havre af Riget fra Skaane, men paa Grund af, at det er saa længe siden, overholdes det ikke mere; da der imidlertid er stor Mangel paa Havre, vil Kongen have Forbuddet overholdt endnu i nogen Tid og befaler dem nøje at vaage over, at ingen foreløbig udføre Havre fra Købstæderne eller andre Steder i deres Len under Fortabelse af Havren og tilbørlig Straf; dog skal det være tilladt Adelen at udføre dens Landgildehavre til eget Brug paa andre Steder i Riget, ligesom ogsaa andre at købe Havre og føre den til Kongens Hoflejr, men de skulle paase, at der ikke under det Skin udføres Havre af Riget, og tage Forpligtelsesbrev af dem, der udføre nogen Havre, at de ikke ville handle mod Kongens Forbud. Sk. T. 1, 430 b.

— Kirkeværgerne for Horsens Bykirke maa i Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Nefsagger og Stenderup Sogne til Bykirkens Behov. Udt. i J. R. 4, 116.

31. Dec. (—). Forleningsbrev for Lauritz Skram til Hastrup paa 1 Gaard i Brandle, 1 Gaard i Adderbeck[1], Adderbeck Mølle, 1 Gaard i Grensted[2] og 1 Gaard i Moiuig[3], hvilket Gods Kongen har faaet til Mageskifte af Jørgen Seested til Huolgaard, samt den gejstlige Jurisdiktion i Nørreuongs og Øster Herreder. Han skal aarlig svare 93 gl. Dlr. i Afgift. J. R. 4, 116.

1586.

1. Jan. (Kronborg). Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff paa 1432 gl. Dlr. 1 Ort, som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer her paa Kronneborg af den sidste Aar paabudte Pengeskat. Sj. R. 12, 495.

2. Jan. (—). Til samme. Han har meddelt Kongen, at en Person er kommen til ham med et i Kongens Navn skrevet og

[1] Odderbæk, Nørvangs H. [2] Grinsted, Slavs H. [3] Modvig, samme H.

forseglet Brev, gaaende ud paa, at han skulde betale Ifuer Grøns Fuldmægtig nogle Penge, og Kongen har af det tilsendte Brev set, at hans Haand er efterskrevet, og at Seglet er taget af et Kongebrev og misbrugt hertil. Da Kongen ikke tvivler om, at Christoffer Valckendorff jo har holdt denne Person til Stede, skal han lade ham alvorligt forhøre for at faa Grunden til det Skælmeri oplyst, om han selv har udtænkt og gjort det eller om nogen har været i Raad og Daad med ham, stille ham for Retten, tage Dom over ham og derefter sende ham til Kongen med Oplysning om Dommen og de nærmere Omstændigheder ved Sagen. Sj. T. 16, 1.

2. Jan. (Kronborg). Aabent Brev om, at Jochim Leist som Lensmand paa Frederichsborg i Stedet for de ham i hans Forleningsbrev tillagte 300 Dlr. og Tiendeparten af den uvisse Rente herefter aarlig skal have 600 gl. Dlr. i Løn for sin egen Person, at regne fra sidste 1. Maj, medens Forleningsbrevets øvrige Bestemmelser ellers skulle vedblive at staa ved Magt. Han skal fra sidste 1. Maj gøre Regnskab for al uvis Rente og Husbondhold og føre det altsammen til Regnskab. Sj. R. 12, 495 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at nogle af Kronens og Adelens Bønder i Mørums Sogn i Lister Herred i et Aars Tid og mere baade om Vinteren og om Sommeren, dels i Hobetal med Vold og Magt, dels ved Nattetid som Tyve, ere gaaede over en stor dyb Aa, kaldet Mørums Aa, ind i Kronens Skove i Giemsøe og Nesom Sogne i Villandtz Herred, have hugget Ege- og Fyrretømmer der og siden ført det til Havnene for at sælge det, og trods forskellige Forbud derimod alligevel blive ved dermed i Hobetal og bevæbnede med Bøsser og andre Værger — strengelig forbyder alle Bønder, hvem de end tilhøre, i Blekinge og Lister herefter at drive saadan ulovlig Skovhugst i Skovene i Giemsøe og Nesom Sogne, da enhver, der for Fremtiden bliver greben heri og af den Grund faar Skade paa Liv og Gods, maa tage Skade for Hjemgæld. Sk. R. 1, 521.

— Forleningsbrev for Fru Beate Bilde, Otte Brais Enke, Dronningens Hofmesterinde, paa 3 Gaarde i Skaane, kaldede Abusse, Morød[1] og Rye, uden Tynge og Afgift. Sk. R, 1, 521 b.

— Aabent Brev, at Kongen har sluttet Kontrakt med

[1] Måröd, Torne H.

Anders Hansen, Foged i Bosted, om, at denne aarlig til Brug paa Kroneborg Slot skal levere 4000 Læs Bulved, hvorfor der aarlig skal betales ham 250 Dlr. af Tolden, og Stived for 40 Dlr., ligeledes at betale af Tolden. Han skal levere Veddet til Lensmanden paa Kroneborg, efterhaanden som denne sender Skibe efter det, og skal for sin Ulejlighed aarlig have 10 Dlr. af Tolden. Sk. R. 1, 522.

6. Jan. (Kbhvn.). Tilladelse for Christen Søfrenssen til nu sisefrit at købe og lade indføre 6 Læster Rostockerøl, dog skal han lade notere paa dette Brev, hvor han forhandler det, for at der ikke under det Skin skal forhandles mere Øl sisefrit. Udt. i Sj. R. 12, 496.

7. Jan. (Frederiksborg). Til alle Kron-, Kloster-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Provste- og Præstetjenere i Abramstrup Len. Da Kongen har befalet Borckort von Papenheim at lade nogle Træer hugge i Lenet til den paatænkte Skibsbro ved Sundby Færge, skulle de efter nærmere Tilsigelse møde med Heste og Vogne, hvor det befales, for at hjælpe til med at udføre Tømmeret. Sj. T. 16, 2[1].

— Til Jochim Leist. Da der i Hafuelse Skov findes mange halvfornede og mange uskikkelige og ufrugtsommelige Træer, skal han lade alle saadanne Træer omhugge og uddele til de Krontjenere i Lenet, som kunde have dem behov til Bygningstømmer eller andet. Han skal lade Undersaatterne i Slangerup faa de ved Gressit liggende hugne Sten, da Kongen har givet dem disse til deres Kirkes Bygning. Sj. T. 16, 2 b.

9. Jan. (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. Da nogle have understaaet sig til at bedrive adskillig Modvillighed og Fortræd paa Kongens ny Vej i Kiøpnehafns Len ved at afslaa de Fjæl, hvorpaa der var afmærket, hvor hver halve og hel Mil er, og paa anden Maade, vil Kongen have en Person sat til at have Opsigt hermed, der ogsaa kan istandsætte Vejen, naar den bliver forkørt, og Grøfterne derved, hvis de blive brøstagtige. Christoffer Valckendorff skal i Forening med Christoffer Rossengaardt høre om en god Karl dertil, forhandle med ham om, hvad han skal have til Løn og Underhold, og lade bygge et Hus til ham paa det Sted,

[1] Tr.: Annaler f. nord. Oldkyndighed 1855, S. 96.

hvor han bedst kan være ved Haanden for at have Opsigt med Vejen. Sj. T. 16, 2 b[1].

9. Jan. (Kronborg). Aabent Brev, hvorved Kongen lover Lauritz Jenssen i Hadberg i Galthen Herred, der ejer 2 jordegne Bøndergaarde, den ene i Hadberg, hvorpaa han selv bor, og den anden i Sael i Houelberg Herred, at han ikke vil bortskifte Kronens Rettighed i disse 2 Gaarde, medmindre det vil være til særlig Fordel for Kronen, i hvilket Tilfælde Kongen forbeholder sig og sine Efterfølgere fuldstændig Handlefrihed. J. R. 4, 117.

— Lignende Brev for Knud Pederssen i Hadbierg angaaende hans Gaard smstds. og en øde Jord, kaldet Alsters Jord, paa Salling Mark, som bruges til hans Gaard. Udt. i J. R. 4, 117.

— Kvittans til Albret Friis for det gamle og ubrugelige Inventarium paa Riberhus, som han efter Kongens egen Befaling har leveret til M. Anders Søfrenssen Vedle, Kannik i Riber Domkirke, Hans Jenssen, Raadmand i Ribe, og Ebbe Mogenssen, Borger smstds., som Forstandere for Ribe Hospital, og hvorpaa han har deres nøjagtige Kvittans. Udt. i J. R. 4, 117 b.

— Til Albret Friis. Kongen har naadigst erfaret, hvad han har indberettet om det Vederlag, som Moritz Podebusch til Kiørup har udlagt i Riibe for det, som han har indtaget af Kronens og Byens til sin Gaard sammesteds, og hvad de dertil forordnede gode Mænd have givet beskrevet fra sig, og lader det bero derved, indtil Albret Friis selv kommer til Kongen. I Anledning af hans Indberetning om, at en Enke i Lenet har siddet over Fardag og, da han krævede Indfæstning af hende, har stillet sig meget modvillig, henstiller Kongen til ham at rette sig efter det for nogle Aar siden [23. Okt. 1565] udgaaede aabne Brev om, at Enker skulle nyde deres Gaarde uden Indfæstning, saalænge de sidde som Enker; Kongen kan ikke erklære sig anderledes derom og er ham med al Gunst og Naade bevaagen. J. T. 3, 58 b.

— Til Kansler Niels Kaas, Manderup Parsberg og Albret Friis. Da Kongen vil lade holde Retterting i Haderslef Mandag den 21. Febr. for at forhøre de Sager og Trætter, som maatte være mellem Indbyggerne i Haderslefhus Len, skulle de møde i Haderslef til ovennævnte Dag for i Forening med de fra Fyrstendømmerne

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 671.

Slesvig og Holsten forordnede at forhøre Sagerne og hjælpe enhver til Ret. J. T. 3, 58.

10. Jan. [Kronborg[1]]. Til Christoffer Valckendorff. Hans Casper von Gottfert, Kongens Hofsinde, har anmodet om at faa sin Løn for foregaaende Aar, som han endnu har til gode, betalt og endvidere at faa dette Aars Løn paa Forskud, saa at han i alt faar 100 Dlr., hvilket Kongen har bevilget. Christoffer Valckendorff skal betale ham de 100 Dlr. og ved Aarets Udløb afkorte hvad han har faaet paa Forskud. Sj. T. 16, 3.

— Bestalling for Jens Ibssen som Svinesnider. Han skal være forpligtet til at lade sig bruge paa Kronneborg, Frederichsborg og Anduorskouf Slotte med tilhørende Ladegaarde og hvor Kongen og dennes Lensmænd ellers tilsige ham. Han skal nogle Gange om Aaret, naar den rette Tid er, begive sig til ovennævnte Slotte for at skære de Heste, Foler, Hunde og Svin, som Lensmanden befaler. Han skal i aarlig Løn af Anduorskouf Slot have 20 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning, hvorhos Lensmændene, naar han rejser mellem Slottene, skulle skaffe ham fri Befordring med Heste og Vogn og fri Underholdning til ham selvfjerde, hvorpaa Kongen ogsaa vil give ham Pasbord, naar han ellers forskrives nogenstedshen; saalænge han er i Kongens Arbejde et Sted, skal han ogsaa have fri Underholdning til sig selvfjerde. Han skal desuden have fri Bolig i Slagelse, fri Ildebrændsel af Anduorskouf Skove og i Arbejdsløn ½ Dlr. for hver Hest, 1 Mk. for hver Hund og 2 Sk. danske for hvert Svin, som han skærer. Sj. R. 12, 496.

— Aabent Brev, at Mickel Anderssen i Hoige[2] i Vegerløsse Sogn paa Falster, der har fæstet en øde Jord til sin Gaard, men er bange for, at den igen skal blive frafæstet ham, uden videre Indfæstning maa beholde denne Jord, indtil Kongen giver anden Ordre, dog skal han i rette Tid svare Kronen dens Rettighed af Jorden. F. R. 1, 601.

— Til Fru Magdalena Banner. Jens Claussen til Boller, der for nogen Tid siden [8. Juli 1585] har faaet Skrivelse til Kapitlet i Viborg Domkirke om at levere ham de Breve, der lyde paa det Gods, han har faaet til Mageskifte af Kronen, har nu forelagt et Bevis fra Kapitlet om, at der hos det ikke fandtes Breve vedrørende nævnte Gods, men at der i den Reversal, som hun har

---

[1] Sj. T. har ved en Fejlskrift: Skanderborg. [2] Højet.

indlagt i Børglum Klosters Brevkiste, er optegnet en Stadfæstelse paa Linderumgaard med mere Gods, hvilken hun tillige med nogle flere Breve efter Kongens Befaling har faaet af Kapitlet; da hun ikke har noget Gods i Linderums By og Jens Claussen mener, at Stadfæstelsen kan være ham til Nytte, og derfor har begæret at faa den, befales det hende enten at levere Jens Claussen den mod Kvittering derfor eller tilbagelevere den til Kapitlet, saa han kan faa den dér og dermed forsvare det Gods, han har faaet til Mageskifte af Kronen. J. T. 3, 59.

11. Jan. (Kronborg). Aabent Brev til alle Indbyggerne i Danmark om, at Kongen, der sidste Aar ved adskillige Rigens Bestillinger og anden Ubelejlighed blev forhindret i selv at sidde Retterting, hvilket han gerne havde villet, nu har besluttet at holde almindelig Herredag i Kiøpnehafn Hellig Trefoldigheds Søndag, som er den 29. Maj, og da selv i Forening med Rigens Raad sidde Retterting. Det befales alle, som til den Tid ville have Sager for og ikke allerede have udtaget Stævninger, med det første at udtage saadanne i Kancelliet, dog maa ingen Sager indstævnes for Herredagen, medmindre de i Forvejen ere paadømte paa Herredsting og Landsting eller det er Sager, hvis Paadømmelse tilkommer Kongen og Rigsraadet. Sj. T. 16, 4.

— Befaling til Landsdommerne Jørgen Skram, Malthi Jenssen og Moritz Stygge i Jylland, Morthen Brock i Fyen, Anders Dresselberg i Sjælland, Gregers Jul paa Langeland, Rubeck Pors paa Laaland og Falster, Coruitz Viffert i Skaane, Biørn Knudtzen i Sønderhalland, Peder Hanssen paa Bornholm og Coruitz Lauritzen i Nørrehalland om straks at lade ovenstaaende aabne Brev forkynde paa Landstinget og siden opbevare det vel. Sj. T. 16, 4 b og 6 b.

— Befaling til nedennævnte Stiftslensmænd om at lade ovenstaaende aabne Brev læse paa alle Herredsting og i alle Købstæder i N Stift, for at alle i Tide kunne begære Stævninger. — Albert Friis i Riiber Stift, Mandrup Pasbierg i Aarhus Stift, Jørgen Skram i Viiborg Stift, Ofue Lunge i Vendelboe Stift, Caspar Marckdanner i Koldinghus Len, Claus Glambeck i Skanderborg Len, Axel Brahe i Ottensegaards Len, Lauritz Brockenhus i Nyborg Len, Lauge Beck i Sjællands Stift, Jochim Leist i Frederichsborg Len, Geert Randtzov i Kroneborg Len, Coruitz Viffert i Malmøehus Len, Hendrich Brahe paa Bornholm, Hack Ulfstandt i Olleholms Len, Henning Giøe

i Nykiøppings Len. Sj. T. 16, 5 b. Orig.[1] (til Caspar Marckdanner).

11. Jan. (Kronborg). Befaling til Rigsraaderne Niels Kaas, Peder Gyldenstiern, Peder Munck, Jørgen Rossenkrantz, Christoffer Valckendorff, Steen Brahe, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Erich Hardenberg, Hack Ulfstand, Anders Bing, Hendrich Belov, Axel Gyldenstiern, Coruitz Viffert, Apsalon Giøe, Jacob Seefeldt, Hendrich Brahe, Breide Rantzov, Chresten Skiel og Albret Friis om at møde hos Kongen i Kiøpnehafn for i Forening med denne at sidde Retterting 29. Maj og raadslaa om andre Rigets magtpaaliggende Anliggender. Sj. T. 16, 5.

— Til Axel Gyldenstiern og Chrestoffer Rossengaard, Embedsmænd paa Landtzkrone og Kiøpnehafns Slotte. Da Aage Bielcke har tilbudt Kronen noget Gods paa Sjælland, nemlig 1 Gaard i Gumersmarck i Biefuerskouf Herred, 1 Gaard i Hyllested By og Sogn, 1 Gaard i Huerløsse[2], 1 Gaard i Høsten i Dalby Sogn og 1 Gaard i Aastrup i Kongsted Sogn i Faxe Herred, 2 Gaarde i Størling i Euerdrup Sogn, 1 Gaard i Kunby By og Sogn og 1 Gaard i Store Heddinge til Mageskifte for noget Krongods i Norge, skulle de med det første besigte Godset i Sjælland og indsende Besigtelsen. Sj. T. 16, 6 b.

— Befaling til Pether Reidtz om med det første at købe saa mange Savdeler, som behøves til det Plankeværk, Kongen vil have lavet omkring den Dyrehave, der skal indrettes ved Anduorschouf, og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 16, 7 b.

— Tilladelse for Borgemestre og Raad i Lund til i de næste 3 Aar at oppebære Byskatten til Raadhusets Opbygning. Udt. i Sk. R. 1, 522 b.

— Befaling til Pether Reidtz om at anvende de 400 Dlr., som stod til Restance hos Bønderne i Anduorschouf og Soer Len af den sidst paabudte Madskat, og som han nu har faaet ind, til Afholdelse af forskellige Udgifter til Byggeriet paa Slottet [Antvorskov] og i andre Maader. Sj. T. 16, 3 b.

12. Jan. (—). Befaling til Christoffer Valckendorff om at godtgøre Peither Reidtz disse Penge i Regnskabet og, hvis dette ellers er klart, give ham endelig Kvittans derfor. Sj. T. 16, 8.

— Til menige Bønder, hvem de end tjene, i Slaugelse Herred.

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. V. 118 (med urigtig Dato: 6. Jan.). [2] Værløse, Fakse H.

Da Sønder Bro ved Pinne Mølle er meget brøstholden og de i Følge Recessen ere forpligtede til at holde den i Stand som en Alfarvej, befales det dem strengelig at møde ved Broen, naar de tilsiges, istandsætte den og siden holde den i Stand. De, der undlade at møde, ville blive tiltalte. Sj. T. 16, 7 b.

12. Jan. (Kronborg). Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at der findes mange slette Gader i Lund, befaler Borgemestre og Raad i Byen at give Ordre til, at alle, der have Huse og Ejendomme i Lund ud til Gaden, fra ny af lader denne brolægge, saa langt deres Fortov strækker sig, for at der kan blive gode og rene Gader, og paabyder alle Ejerne af Huse og Ejendomme i Lund at rette sig herefter og lade Gaderne brolægge som ovenfor anført, da alle, som vise sig forsømmelige hermed, ville komme til at staa til Rette derfor. Sk. R. 1, 522 b.

13. Jan. (—). Aabent Brev, at Kongen, der har bragt i Erfaring, at de Eksemplarer af den danske Bibel, som bleve trykte i Kongens Faders Tid, nu næsten alle ere solgte, saa der ingen danske Bibler mere ere at faa til Købs her i Riget, har taget mod M. Hans Olborgs og Hendrick Waldkirckes Tilbud om paa egen Bekostning at lade Bibelen optrykke paany og bevilget, at de maa trykke den, dog skal dette ske i Kiøpnehaufn og de skulle gøre sig den største Flid for, at den bliver trykt korrekt efter den anden Bibel og paa den sirligste og bedste Maade. Endvidere har Kongen, for at de kunne faa deres Omkostninger dækkede, bevilget, at ingen i de næste 15 Aar maa eftertrykke samme danske Bibel eller indføre en andensteds paa Dansk trykt Bibel her i Riget og sælge den under Fortabelse af de Bibler, som de have med at fare, den ene Halvdel til Kongen, den anden Halvdel til M. Hans Olborg og Hendrick Waldkircke. Sj. R. 12, 497.

— Til Peither Reitz, Embedsmand paa Anduorschouf Slot, og M. Christian Machabeus, Abbed i Ringsted Kloster. Da Coruitz Viffert, Embedsmand paa Malmø Slot, til Mageskifte for noget Krongods blandt andet har tilbudt Kronen 2 Gaarde i Skelleberg og 1 Gaard i Aagerup[1] i Løfue Herred, 2 Gaarde og 2 Bol i Hellemagle[2] i Thiberg Herred, skulle de med det første besigte dette Gods og sende Besigtelsen til Lauritz Brockenhus og Axel Brade. Sj. T. 16, 8 b.

— Til Lauritz Brockenhus og Axel Brahe, Embedsmænd paa

[1] Agerup, Ø. Flakkebjærg H. [2] Herlufmagle.

Nyborg Slot og Otthensegaard. Da Corfitz Viffert, Embedsmand paa Malmøe Slot, har begæret 2 Krongaarde i Thybiering[1], den ene en jordegen Gaard, den anden en Brydegaard, til Mageskifte for 2 Gaarde i Vinding Herred i Fyen, den ene i Neretorp[2], den anden i Moerødt[3], og desuden nogle Gaarde i Sjælland, som Peter Reetz, Embedsmand paa Anduorschouf Slot, og M. Christian Machabeus, Abbed i Ringstedt Kloster, have faaet Ordre til at besigte, og han for det, som hans Gods maatte være bedre end Kronens Gods, har begæret Vederlag i Balsløf, Ellitzhøy[4] og Vybye, hvilket Kongen ogsaa har bevilget, skulle de, saasnart de faa Besigtelsen over det sjællandske Gods, besigte Godset i Vinding Herred og det Gods, han begærer, ligne begge Parters Gods mod hinanden, udlægge ham Fyldest af Kronens Gods i ovennævnte Byer for det, som hans Gods er bedre end Gaardene i Thybiering, og indsende Besigtelserne. F. T. 1, 407.

13. Jan. (Kronborg). Til Arrild Uggerup og Biskoppen[5]. Oluf Aagessen i Aahus har berettet, at hans Hustru i 8 Aar før hendes Død har ligget paa sin Sotteseng af en langvarig og afskyelig Sygdom, og at han i den Tid af menneskelig Skrøbelighed har forset sig med et Kvindfolk, som da var i hans Tjeneste, for hvilken Forseelse han har bødet af sit Gods og sine Penge; da hans Hustru nu er død, har han villet ægte ovennævnte Kvindfolk, men hans Sognepræst og anden Øvrighed have næret Betænkelighed ved at bevilge det uden særlig kgl. Tilladelse, hvorom han nu har søgt. I Betragtning af Forholdene giver Kongen denne og befaler dem at sørge for, at Ægteskabet ikke møder nogen Hindring. Sk. T. 1, 431.

— Til Arrild Huitfeld. Hr. Chresten Pederssen, Sognepræst til Abel Kirke, har berettet, at han ikke har nogen bestemt Præstegaard at bo paa, men, saalænge Erich Thott til Huilleberg har tilholdt sig Jus patronatus til Sognet, har boet paa et denne tilhørende Bol, som Erich Thott dog nu, da han er kommen af med Jus patronatus, selv vil bruge; da Kongen i den Anledning har bevilget, at der maa blive udlagt ham en Præstegaard, skal Arrild Huitfeld udlægge ham en Krongaard, saa nær Sognet som muligt, som han og hans Efterfølgere kunne hjælpe dem med, sørge for, at Gaarden bliver gjort ryddelig til ham, og uden Indfæstning forsørge den

---

[1] Tybrind, Vends H. [2] Maarud, Vinding H. [3] Næraa-Torp, Aasum H. [4] Ellesø, Vends H. [5] M. Niels Hvid.

derpaa boende Bonde andensteds paa Kronens Gods. Sk. T. 1, 431 b.

13. Jan. (Kronborg). Aabent Brev, at Maren Peder Heggelundtz, Borgerske i Riibe, indtil videre maa beholde de 2 Gaarde, som hendes afdøde Husbonde havde og hun nu selv har i Værge, fri for Ægt og Arbejde. Udt. i J. R. 4, 117 b.

14. Jan. (—). Befaling til Gert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg, om af Loftet at levere denne Brevviser Oluf Andersen ½ Pd. Korn, som Kongen har givet ham formedelst hans Fattigdom. Orig.

— Hans Jesperssen, Borgemester i Lund, maa i Aar sisefrit føre 4 Læster Rostockerøl til Lund. Udt. i Sk. R. 1, 523.

— Aabent Brev, at Mogens Gregerssen, Student, i de næste 2 Aar maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Nebbel Sogn i Vester Herred i [Vardsyssel[1]] til sit Underhold. Udt. i J. R. 4, 117 b.

— Til Ofue Lunge. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser Anders Pallissen, hvori han beretter, at han i Overværelse af Sognepræsten, sin og Pigens Slægt og Venner og andre Godtfolk er bleven trolovet med en Pige, alt i Overensstemmelse med den om Ægteskabshandel udgaaede Forordning, men at Jens Kierulf, Herredsfoged i Jersse[2] Herred, hos nogle af Pigens Søskende og andre har erhvervet Breve og Viden om, at hun i hendes Søsters Hus har lovet ham paa hans Søns Vegne Ægteskab, hvorved han nu vil hindre Trolovelsen mellem hende og Anders Pallissen, skønt Pigen aldeles nægter Rigtigheden deraf; Anders Pallissen mener desuden, at selv om Jens Kierulfs Angivende var nok saa rigtigt, saa kan dog det af Jens Kierulf paaberaabte Løfte, der er sket i Ølsmaal og Drukkenskab, uden Nærværelse af den, som Pigen skulde troloves med, og uden Nærværelse af Pigens ældste Broder og Lavværge og Sognepræsten, ikke være saa lovligt, at det kan forhindre hans Trolovelse. Da Sagen siden har været i Rette i Olborg for Ofue Lunge, Superintendenten og Kapitlet og af dem er opsat til næste Tamperdag formedelst nogle Vidnesbyrd, som gik imod hinanden, men Anders Pallissen mener, at de af disse Vidnesbyrd, hvor lovlige eller ulovlige de end maatte være, alligevel kunne mærke, hvilken af disse Trolovelser der er lovlig eller ej,

---

[1] J. R. har ved en Fejlskrift: Vendsyssel. [2] Jerslev.

har han anmodet Kongen om en Forskrift til Ofue Lunge om uden vidtløftig Rettergang og lang Forhaling at blive hjulpen til Ret. Ofue Lunge skal derfor til den Tid, Sagen er optaget, tage en 3 andre af Adel til sig, hvem han kan formaa dertil, og i Forening med dem, Superintendenten og Kapitlet undersøge Sagen, afsige Dom om, hvilken af de to Trolovelser der er den lovligste og bør staa ved Magt, og give alt beskrevet fra sig under deres Signeter. J. T. 3, 60.

15. Jan. (Kronborg). Til Erich Valckendorff og Olluf Bilde, Embedsmænd paa Høgstrup og Thureby. Da Johan Venstermand til Olstrup har bevilget Kronen 2 Gaarde i Skalderuppe i Uby Sogn og 2 Gaarde i Haldagger i Vordingborg Len, 1 Gaard i Brandstrup i Kallundborg Len, 1 Gaard i Sundby ved Stadagger paa Falster og 2 Gaarde i Koxebye paa Møen til Mageskifte for 5 Gaarde i Brandeløf i Thryggevelde Len, 1 Gaard i Størlinge, 1 Gaard i Nør Thued i Borse Herred, skulle de med det første besigte alt Mageskiftegodset og indsende Besigtelsen. Sj. T. 16, 9.

— Til Coruidz Viffert. Da han, der tidligere har faaet Ordre til at lade Volden omkring Malmøe Slot istandsætte, nu har berettet, at dette Arbejde er saa vidt fremskredet, at den Vej, som hidtil har gaaet op til Volden, bliver lukket, hvorfor det vil blive nødvendigt at lave en anden Vej og at fjærne en Hestemølle, der staar, hvor den ny Vej skal gaa, tillades det ham at lade Hestemøllen nedbryde og opsætte paa et andet Sted og at lave den ny Vej, hvor Møllen nu staar. Han skal straks til Foraaret lade Arbejdet udføre, og der sendes ham efter hans Begæring et Brev til alle Bønderne om til den Tid at udføre Arbejdet. Sk. T. 1, 432 b.

— Til alle Kron-, Stifts-, Kloster-, Kannike-, Vikarie-, Kirke-, Provste- og Præstetjenere i Malmøehus Len. Da Kongen har befalet Coruitz Viffert, Embedsmand paa Malmøe Slot, straks til Foraaret at lade noget Arbejde udføre paa Volden omkring Slottet og det vil falde Kronens Bønder besværligt alene at udføre Arbejdet, paabydes det, eftersom Arbejdet er til Bedste for hele Riget, strengelig alle fra hver Gaard at sende Heste og Vogn og færdig Hjælp, naar de tilsiges, for i 3 Dage at føre Tørv og Jord op paa Volden. De, der bo langt fra Slottet, maa give Penge i Stedet, eftersom de kunne blive enige med Lensmanden om, saa denne

kan leje andre i deres Sted. Alle, der ikke møde, naar de blive tilsagte, eller ikke give Penge i Stedet, ville blive tiltalte og straffede for Ulydighed. Sk. T. 1, 432.

15. Jan. (Kronborg). Kirkeværgerne for Ausaas Kirke i Skaane maa i et Aar oppebære Kronens Part af Korntienden af Ausaas Sogn til Kirkens Bygning mod at gøre klart Regnskab derfor. Udt. i Sk. R. 1, 523.

16. Jan. (—). Til Peder Gyldenstiern, Axel Gyldenstiern, Apsalon Giøe, Fru Kirsten Steen Bildis og Fru Anne Veffert Giert Bryskes. Kongens Hofsinde Eualt Seestedt har berettet, at hans Sind efter velbetænkt Beraad med Gud og hans Slægt og Venner er falden til at begære Dronningens Jomfru, Mergrette Viffert, til Ægte, og at han har talt til hende derom, hvorefter hun har henstillet det til hendes Slægts og Venners Raad og Samtykke. Da han dernæst har begæret Kongens Befordring af Sagen hos dem og Kongen i Betragtning af Eualt Seestedts gode Hoftjeneste gerne ser ham befordret paa det bedste og desuden finder, at Partiet mellem dem kan være ligeligt for begge Parter, har Kongen talt med Mergrette Vifferts Farbroder, Coruitz Viffert, om Sagen, og han har givet sit Samtykke dertil, saafremt de andre af hendes Slægt og Venner ogsaa bifalde Ægteskabet. Kongen anmoder dem derfor hver især om at give deres Samtykke dertil og erklære sig herom til ham; Kongen haaber, at Eualt Seestedt vil opføre sig saaledes baade mod Jomfru Mergrette Viffert og dem, at de ikke skulle komme til at fortryde det. Sj. T. 16, 10[1].

— Til Coruidz Viffert. Kansler Niels Kaas og Rentemester Christoffer Valckendorff have meddelt, at M. Niels Huid, Superintendent i Skaane Stift, har skrevet til dem og klaget over, at Præsten M. Jacob Nielssen, der for nogen Tid siden er dømt fra sit Embede for et ublueligt Skandskrift mod Henrich Brahe, nogle Dage før Hellig 3 Kongers Dag er kommen til Lund og en Aften i en Borgers Hus har haft to Degne for sig med en Gigle og en Zithar og har ladet kvæde for sig en Skandvise, som er digtet om M. Niels Huid af en Æreskænder. Da han har mærket, at M. Niels havde faaet det at vide og, som rimeligt var, var bleven fornærmet derover, er han i Søndags for 8 Dage siden trodsig gaaet til M. Niels's Hus og med Magt villet trænge sig derind; da M. Niels's

---

[1] Tr.: Hist. Tidsskr. V. 444 f.

Tjenere have forhindret det, er han faret ud med mange utilbørlige Skældsord og kaldt M. Niels Tyv, Skælm og andet saadant; Natten efter, mellem 10 og 11, er M. Jacob selv sjette igen kommen til M. Niels's Laage med Vaaben og Værge, og de ere efter nogle forudgaaende Ord stormede hen for Laagen med Spyd, Sten og hvad andet de havde; derefter begyndte de alle at kvæde ovennævnte Skandvise og gik siden bort, idet de efterlod Visen ved Laagen, hvor den blev funden om Morgenen. Da M. Niels har anmodet Kongen om Beskyttelse og denne som en kristen Øvrighed er pligtig at forsvare ham, særlig da Kongen nok kan tænke sig, hvad Ubelejlighed der vilde følge efter, hvis Personer, der vare blevne dømte enten af Superintendenten eller af anden Underøvrighed, ustraffet fik Lov til at gengælde det med Skandskrifter eller med Vold og Modvillighed, vil Kongen ingenlunde lade M. Jacob forblive ustraffet og befaler derfor Coruidz Viffert straks at undersøge, hvor M. Jacob er at finde, lade ham gribe og siden sende ham velforvaret til Kiøpnehafn. Kongen har skrevet til Christoffer Valckendorff om, hvorledes der derefter skal forholdes med M. Jacob. Det paalægges ham alvorligt at sørge for, at M. Jacob ikke undslipper sin tilbørlige Straf, for at andre af hans Eksempel kunne lære at afholde sig fra saadant. Sk. T. 1, 433[1].

17. Jan. (Kronborg). Befaling til Giert Randtzou, Embedsmand paa Kroneborg, om af Loftet at levere denne Brevviser Søfren Jenssen, Bøsseskytte, 1 Pd. Korn, som Kongen har givet ham, da han har berettet, at han en Tid har tjent Kongen og Kongens Fader som Arkelimester og Bøsseskytte, men nu er gammel og skrøbelig, saa han ikke godt kan fortjene sin Føde. Orig.

19. Jan. (—). Til Axel Gyldenstiern. Da Kongen, der tidligere har skrevet til ham om at faa nogle ved Landtzkrone Slot liggende Planker sendt hid, formoder, at Vandet nu er aabent, saa Plankerne kunne sendes til Skibs, befales det ham saa snart som muligt at sende dem hid med Skib; hvis Havnen ved Landtzkrone endnu er tilfrossen, skal han straks sende Plankerne med Vogne til Helsingborg, for at Kongen siden hurtigere kan lade dem hente derfra. Sk. T. 1, 434.

— Til Absalon Giøe. Da Jomfru Magdelene Emicksdatter har berettet, at der paaføres hende Trætte baade paa det Kron-

[1] Tr.: Dsk. Mag. 3. R. III. 146 f.

gods, hun har i Forlening, og hendes eget Arvegods, og at hun formedelst Strid og Uvilje mellem hende og hendes Broder Otthe Emickssen ikke kan vente sig nogen Trøst og Forsvar hos denne, hvorfor hun har anmodet Kongen om at beskikke en til at forsvare hende og hendes Gods, befales det ham, naar der paaføres hende Trætte paa det Krongods, hun har i Forlening, at møde paa Kongens Vegne, svare dertil og paase, at Kronen ikke lider nogen Skade paa dens Gods. F. T. 1, 408.

19. Jan. (Kronborg). Lignende Brev til Lauritz Brockenhus. F. T. 1, 408 b.

20. Jan. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Johan Sturmius i Strasborg har skrevet til M. Hans Michelssen, Hertug Christians Tugtemester, om at kræve den ham efter hans Bestalling tilkommende Pension, 100 Dlr., for det forløbne Aar og sende ham den, skal Christoffer Valckendorff levere M. Hans Michelssen de 100 Dlr. Sj. T. 16, 11.

— Aabent Brev, at Ficke von Varbierg indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af den Gaard i Nederbye, som han nu selv bor i. Udt. i Sk. R. 1, 523 b.

21. Jan. (—). Mageskifte mellem Eyller Brysche til Dallund og Kronen. F. R. 1, 420. K. (Se Kronens Skøder.)

— Aabent Brev, at Hans von Delmenhorst, Borger i Lybeck, der en Tid lang med Kongens Bevilling har besejlet en Havn, kaldet Holmen, paa Island, men hvis Bevilling nu snart er udløben, fremdeles maa besejle Havnen i de næste 10 Aar efter dette Brevs Datum, tilføre Kongens Undersaatter der omkring Mel, Malt, Salt, Klæde og andet, som de behøve, og igen tilforhandle sig Fisk og andre Varer, som Kongens Undersaatter godvillig ville sælge ham, dog skal han være forpligtet til at gøre Kongens Undersaatter nødtørftig Tilførsel med uforfalskede og ufordærvede Varer, sælge disse til en rimelig Pris, bruge ret Alen, Maade og Vægt og erlægge sædvanlig Told og anden Rettighed. N. R. 1, 529.

28. Jan. (—). Kvittans til Petter Reitz, Embedsmand paa Anduorskouf, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Sorø Kloster fra 15. Aug. 1580, da han først fik Klosteret i Forlening, til 17. Aug. 1584, da han blev det kvit, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter i Sorø Klosters Birk og Alsted Herred og for det af M. Ifuer Berthelssen modtagne og til Johan

Suabe overleverede Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 12, 497 c.

28. Jan. (Kronborg). Aabent Brev, hvorved Kongen — i Anledning af Klage fra nogle Bønder i Sønder Herred paa Laaland over, at Hoe Havn, der fra Arilds Tid har været en fri Havn for dem til Ind- og Udsejling, nu er bleven forbudt i Henhold til Kongens i forrige Aar [22. Aug. 1585] udstedte Forordning om Havnene paa Laaland og Falster — bevilger, at Hoe Havn herefter maa besejles og besøges af ind- og udlændiske og være en fri, uforbudt Havn, dog Kronens Told, Sise og Rettighed af alle de Varer, som ind- og udskibes i Havnen, uforkrænket i alle Maader; ligesaa skal ulovlig Handel og Forprang mellem Bønderne være forbudt, i hvilken Henseende disse skulle rette sig efter det i forrige Aar udstedte Brev om Bøndernes Sejlads. F. R. 1, 601 b. K.

29. Jan. (—). Aabent Brev, hvorved Toldskriver i Helsingør Morthen Jenssens Løn indtil videre forhøjes fra 200 til 300 Dlr., at udrede af Tolden. Sj. R. 12, 497 d.

— Bestalling for Jesper Snedker som Kongens Snedker paa Kronneborg. Han skal have Tilsyn i alle Gemakkerne paa Slottet og istandsætte hvad under hans Haandværk henhørende, der maatte blive brøstholdent i dem; hvis han paa Mur, Tag eller andre Steder finder Mangler, som ikke henhøre under hans Haandværk, skal han tilkendegive Lensmanden dem, for at denne kan lade dem afhjælpe. Han skal føre Tilsyn med Kongens Tapetseri, som er gjort til den store Sal, den lille Sal eller andre Gemakker paa Slottet, og holde det rent og i god Forvaring samt iøvrigt i alle andre Maader varetage Kongens Tarv. Han skal fra sidste 1. Jan. at regne i aarlig Løn have 200 gl. Dlr., at udrede af Tolden, og være fri for Skat, Hold og al anden borgerlig Tynge, saalænge han er i ovennævnte Bestilling. Sj. R. 12, 497 d.

— Bestalling for Diderich Thønnessen som Kongens Murmester paa Kronneborg. Han skal efter Lensmandens Ordre udføre det Murmesterarbejde, som forefalder paa Kronneborg, og skal 2 eller flere Gange om Ugen, særlig naar det er Regnvejr, gaa op paa Galleriet, paa Lofterne, paa alle Taarne, Runddele og Hvælvinger og alle andre Steder, hvor han kan tænke at det kan gøres nødigt, føre Tilsyn med, at der ikke kommer nogen Brøst, og, hvor han finder noget brøstfældigt, istandsætte det. Han skal ogsaa være villig til at lade sig bruge i sit Haandværk andre Steder.

Han skal fra sidste 1. Jan. at regne i aarlig Løn have 50 Dlr. og i Stedet for en sædvanlig Hofklædning 10 Dlr. samt 12 Sk. i Dagløn hver Dag, han arbejder, baade Sommer og Vinter, alt at udrede af Tolden. Endvidere skal han være fri for Skat, Hold og anden borgerlig Tynge i Helsingør, saalænge han er i ovennævnte Bestilling. Sj. R. 12, 498 b.

29. Jan. (Kronborg). Lignende Bestalling for Hendrick Petterssen som Murmester paa Kronneborg med en aarlig Løn af 30 Dlr. og 10 Dlr. for en Hofklædning. Udt. i Sj. R. 12, 499.

— Bestalling for Poske Tømmermand som Kongens Tømmermand paa Kronneborg. Han skal udføre det Tømmerarbejde, som Lensmanden paalægger ham, og desuden være villig til at lade sig bruge, hvor Kongen ellers vil bruge ham. Han skal fra sidste 1. Jan. at regne i aarlig Løn have 60 Dlr. og 10 Dlr. i Stedet for en Hofklædning samt 10 Sk. lybsk i Dagløn hver Dag, han arbejder, baade Sommer og Vinter, alt at udrede af Tolden. Sj. R. 12, 499.

— Bestalling for Thomes Billedhugger som Kongens Billedhugger paa Kronneborg. Han skal udføre det hans Haandværk vedrørende Arbejde, som Lensmanden paalægger ham, og desuden være villig til at lade sig bruge, hvor Kongen ellers vil bruge ham. Han skal fra sidste 1. Jan. at regne i aarlig Løn have 40 Dlr. og 10 Dlr. for en sædvanlig Hofklædning samt 12 Sk. lybsk i Dagløn hver Dag, han arbejder, alt at udrede af Tolden. Endvidere skal han være fri for Skat, Hold og anden borgerlig Tynge i Helsingør, saalænge han er i ovennævnte Bestilling. Sj. R. 12, 499 b.

— Bestalling for Jørgen Brenner som Kongens Sejermager. Han skal paa egen Bekostning holde alle de smaa Sejerværker paa Kronneborg rene og i Stand, men laver han noget nyt, vil Kongen betale ham en rimelig Pris derfor; endvidere skal han daglig stille det store Sejerværk paa Slottet, saa det gaar rigtigt efter Solen, og han vil komme til at staa til Rette for mulige Forsømmelser. Han skal fra sidste 1. Jan. at regne i aarlig Løn have 40 Dlr., 10 Dlr. for en gemen Hofklædning og 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, alt at udrede af Tolden. Han skal desuden have fri Bolig i Helsingør og være fri for Skat, Hold og anden borgerlig Tynge, saalænge han er i ovennævnte Bestilling. Sj. R. 12, 500.

29. Jan. (Kronborg). Bestalling for Berent Kobbertækker som Kongens Kobbertækker paa Kronneborg. Han skal med største Flid føre Tilsyn med Kobbertækningen paa Slottet og istandsætte hvilke Mangler, der komme derpaa, ligesom han ogsaa skal udføre hvad andet hans Haandværk vedrørende Arbejde, der forefalder paa Slottet, og være villig til at lade sig bruge andre Steder, hvis Kongen har Brug for ham. Han skal fra sidste 1. Jan. at regne i aarlig Løn have 20 Dlr., 10 Dlr. for en sædvanlig Hofklædning og 8 Sk. lybsk i Dagløn hver Dag, han arbejder, alt at udrede af Tolden. Han skal være fri for Skat, Hold og anden borgerlig Tynge i Helsingør, saalænge han er i ovennævnte Bestilling. Sj. R. 12, 500 b.

— Bestalling for 5 Taarnmænd paa Kronneborg. De skulle være forpligtede til Aften og Morgen til bestemt Tid og ligesaa under Middagsmaaltidet og Aftensmaaltidet og ellers, naar Kongen lader dem tilsige, at lade sig bruge med deres Instrumenter og Spil, som rette Taarnmænd bør. Mesteren for dem skal fra sidste Mikkelsdag at regne i aarlig Løn have 30 Dlr. og 10 Dlr. i Stedet for en sædvanlig Hofklædning, de andre 4 hver 20 Dlr. og 10 Dlr. i Stedet for en sædvanlig Hofklædning, alt at udrede af Tolden; endvidere skulle de have frit Underhold paa Slottet. Sj. R. 12, 501.

— Bestalling for Berent som Murmester og Stenhugger paa Kronneborg. Han skal udføre det hans Haandværk vedrørende Arbejde, som Lensmanden paalægger ham, og skal fra sidste 1. Jan. at regne i aarlig Løn have 25 Dlr. og 10 Dlr. i Stedet for en sædvanlig Hofklædning samt 8 Sk. lybsk i Dagløn hver Dag, han arbejder, alt at udrede af Tolden; endvidere skal han være fri for Skat, Hold og anden borgerlig Tynge, saalænge han er i ovennævnte Bestilling. Sj. R. 12, 501 b.

— Bestalling for Efuert Sifuorssen Kandestøber, der skal have Tilsyn med Brøndværket paa Kronneborg og desuden støbe de Render, som behøves, samt udføre hvad andet hans Haandværk vedrørende Arbejde, som forefalder, og som paalægges ham af Lensmanden. Han skal fra sidste Mikkelsdag at regne i aarlig Løn have 70 Dlr., at udrede af Tolden, og desuden være fri for Skat, Hold og anden borgerlig Tynge i Helsingøer, saalænge han er i ovennævnte Tjeneste. Sj. R. 12, 502.

— Bestalling for 12 Pligtskarle paa Kronneborg. De skulle udføre det Pligtsarbejde, som forefalder her og paalægges

dem af Lensmanden, og lade sig forskikke i Kongens og Slottets Bestilling. De skulle fra sidste Mikkelsdag at regne hver have 8 Dlr., 6 Al. 1 Kvarter rødt og gult Engelst og 8 Al. Foderdug i aarlig Løn, at udrede af Tolden, og desuden fri Underholdning med Mad og Øl i Borgestuen paa Slottet. Sj. R. 12, 502 b.

29. Jan. (Kronborg). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Kongen har, for at hans Faktorer i Amsterdam, Danschen og Rostock kunne være des villigere til at skaffe det, han bestiller hos dem, bestemt aarlig at foræere dem noget Smør til deres Husholdning, Faktoren i Amsterdam aarlig 3 Tdr., Faktoren i Danschen 2 Tdr. og Faktoren i Rostock $^1/_2$ Td. De skulle herefter aarlig købe saa meget Smør enten paa Slottet eller andensteds, hvor de kunne faa det til en Pris af 12 Dlr. pr. Tønde, og sende det til ovennævnte Faktorer. For den Umage, som Gierthrud Hans Rossenovs i Lybeke har haft med at bestille Kobber til Kroneborg, vil Kongen nu foræere hende 3 Tdr. Smør, hvilke de ligeledes skulle købe og sende hende. Al Udgiften hertil skulle de indskrive i deres Regnskab. Sj. T. 16, 11 b.

— Befaling til samme om aarlig at betale Anders Hanssen, Foged i Bodsted, der [2. Jan.] har faaet Bestilling paa aarlig at købe Ved til Kroneborg, 250 Dlr. til Indkøb af Bulved, 40 Dlr. til Indkøb af Stived og 10 Dlr. for hans Ulejlighed. Udt. i Sj. T. 16, 12.

— Befaling til samme om paa Kongens Vegne at bestille de Fiskeredskaber, hvorom Kongens Fiskemester Jochim von der Lip giver dem Ordre, i Rostock, betale dem og indskrive Udgiften i deres Regnskab. Udt. i Sj. T. 16, 13.

— Befaling til samme om af Tolden for 1585 at betale Anthonius v. Obrigen, som var Kongens Bygmester, de 100 Dlr., som Kongen har foræret ham, da han var hos Kongen ovre i Nørrejylland, men som endnu ikke ere blevne betalte, og Valentin Graver 100 Dlr., fordi han paa egen Bekostning har fyldt de Huller, som vare mellem Brokarrene her for Slottet. Orig. Udt. i Sj. T. 16, 13.

— Befaling til Claus Nielssen, Byfoged i Helsingør, om at betale det skotske Hvedemel, som Kongens Skænk aarlig faar til Kongens eget Brug af Richardus Vederborn i Følge den mellem Kongen og ham sluttede Kontrakt, og ligeledes betale det

Hvedemel, som Skænken faar af andre; han skal tage Skænkens Bevis derfor og lægge det ved sit Regnskab. Orig. Sj. T. 16, 12 b.

29. Jan. (Krenberg). Befaling til Christen Munck om at møde i Kiøpnehafn Midfaste Søndag [13. Marts], da Kongen til Foraaret vil sende nogle Orlogsskibe i Søen og vil bruge ham paa et af disse, træde ind paa det Skib, han faar Ordre til, og indrette sig paa at blive ude til noget hen paa Sommeren. Der sendes ham Pasbord paa Befordring paa Vejen hid. Sj. T. 16, 12 b.

— Lignende Befaling til Alexander Durham. Udt. i Sj. T. 16, 13.

30. Jan. (–). Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff paa 3254 Dlr. 3 Ort, som han nu har indbetalt til Kongen selv i dennes Kammer her paa Slottet af den i 1585 paabudte Pengeskat. Sj. R. 12, 503.

— Aabent Brev, at Lauritz Knudtzen i Ibstrup uden Indfæstning maa faa den Kronens Gaard i Mullerup, som Jørgen Anderssen boede i, til sin Datter; indtil Datteren bliver gift, maa han have den, fri for Ægt og Arbejde, mod at holde den i Stand og i rette Tid svare Kronen dens Skyld og Rettighed deraf. Naar Datteren bliver gift, maa hun og den, hun faar til Ægte, uden Indfæstning beholde Gaarden, saalænge de svare tilbørlig Landgilde, Ægt, Tjeneste og Rettighed deraf og holde den i Stand. Sj. R. 12, 503 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Hans Jenssen i Nerum, der en Tid lang har været besværet i Kongens Bestilling, den Gæsterihavre, han er kommen til at restere med, og indtil videre fritager ham for at svare Gæsterihavre. Sj. R. 12, 517.

— Til Borgemestre og Raad i Kiøpnehafn og Helsingør. Kongen har bragt i Erfaring, at der her i Riget skal være indført nogle nye Dalere, som ikke i alle Maader ere saa gode af Slag og Pagement, som de burde være, og han vil derfor med det første lade dem probere og siden gøre en Takst om deres Værdi. For at der indtil da ikke skal blive nogen Misforstaaelse blandt menige Handelsmænd og andre saa vel om de gode, fuldvægtige Dalere som om de andre, og for at Kongens Undersaatter ikke skulle lide altfor stor Skade i deres Handel og Vandel, skulle de i deres Byer udstede Forordning om, at alle Dalere, de gamle saa vel som de nye, alene de Dalere undtagne, som i tidligere Aar ere blevne forbudte, skulle være lige gangbare og ikke maa forskydes af nogen i ind-

byrdes Handel og Vandel, førend Kongen lader gøre anden Forordning derom. Sj. T. 16, 13 b[1].

30. Jan. (Kronborg). Til Breide Rantzov. Da Kongen vil sende ham og Dr. Viit Winsheim som Gesandter til Kongen af Frankrig, befales det ham at rette sin Lejlighed derefter og møde tilbørlig stafferet til Rejsen i Haderslef 20. Febr., til hvilken Tid og Sted Kongen vil sende ham Instruks, Kredensbrev, Tærepenge og hvad andet de behøve til Rejsen. F. T. 1, 463.

31. Jan. (—). Følgebrev for Anders Bing, Embedsmand paa Vardbierg, til Bønderne i Morup Birk og paa følgende Gods i Nørrehalland, som afdøde Eyler Grubbe hidtil har haft i Værge: Munckegaard, Munckegaards Mølle, Kierckgaard, Fasterup, Brogaard, Gaasekold, Mossegaard, Smørte[2], Siig, Hørmendtzlycke[3], Skidengade, Bøgeraas, Fafuerød, Thagebo, Hogerød, Munckeschouf, Ledtzgaard, [Rønneaas[4]], Vraen, Birckeenge, Smedtzgaard, Birckeengelille, Udroes[5], Salthebeck, Thoagger og Underaas Mølle, at de straks skulle svare til Vardbierg Slot. Sk. R. 1, 523 b.

— Til Anders Bing. Et Følgebrev til Bønderne paa det Gods i Nørrehalland, som Eyler Grubbe har haft i Pant, sendes ham med Ordre til at lade det forkynde, overtage Bønderne og lade dem indskrive i Slottets Jordebog. Morup Birk i Halland, som tidligere har ligget under Esserum, og som Eyler Grubbe har haft i Forlening, skal han ligeledes lægge ind under Vardbierg Slot tillige med det andet Gods udover det i Følgebrevet anførte, som Eyler Grubbe maatte have haft i Pant eller Forlening. Sk. T. 1, 434 b.

— Befaling til Fru Kirstin Eyler Grubbis om at sende sine Fuldmægtige til Christoffer Valckendorff med Pantebrevene paa det Gods i Halland, som hendes afdøde Husbonde har haft i Pant, og som Kongen nu vil indløse, for at modtage Pantesummen og udlevere Pantebrevene. Sk. T. 1, 437.

— Til Christoffer Valckendorff. Da afdøde Eyller Grubbe har haft nogle under Soer Kloster hørende Gaarde i Halland, der tilsammen aarlig skylde 7 Tdr. Smør, $5^{1}/_{2}$ Pd. 10 Skpr. Byg, 6 Tdr. Mel, 28 Gæs, 28 Par Høns og 25 Mk. 4[6] Sk. Penge, i Pant for 2252 Dlr., som han i forleden Fejde som Forlover for Kongen

---

[1] Tr.: Aarsberetn. fra Geheimearch. III. Till. S. 70 f. O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 672. Secher, Forordninger II. 419. [2] Smurte, Himle H. [3] Hermanslycka, samme H. [4] Dette Navn er vistnok oversprunget; jvfr. Pantebrevet til Ejler Grubbe af 31. Marts 1571 (Kanc. Brevb. 1571—75 S. 20). [5] Utterås, Himle H. [6] Sk. T. har: 7.

har betalt til Josua von Qualen, og Kongen nu har skrevet til Fru Kirstin, at han vil indløse dette Gods, sendes der ham af de Penge, som han har sendt Kongen af Skatten, 2252 Dlr., hvilke han skal betale Fru Kirstins Fuldmægtige, naar de møde hos ham med Pantebrevene; disse skal han siden sende til Kongen. Han skal sende Anders Bing, Embedsmand paa Vardbierg, medfølgende Brev om Overtagelsen af Godset. Orig.[1] Sk. T. 1, 436 b.

31. Jan. (Kronborg). Til nedennævnte Lensmænd. Da der af den Havre, som de tidligere have faaet Ordre til at sende til Kroneborg, kun er fremkommet N Tønder, kan Kongen ikke noksom undre sig over, at hans Skrivelse ikke er bleven anderledes efterkommet, og befaler dem ufortøvet at sende hid den Havre, som de endnu restere med, da der her er stor Mangel paa Havre til Kongens Heste. — Anders Bing skulde sende 1000 Tdr. Havre (har sendt 381 Tdr.); Pouel Huitfeld skulde sende 600 Tdr. (har intet sendt); Arrildt Huitfeldt skulde sende 1000 Tdr. (har intet sendt); Oluf Bilde skulde sende 300 Tdr. (har intet sendt); Henning Giøe skulde sende 1500 Tdr. (har sendt 100 Tdr.). Sk. T. 1, 435.

— Til menige Sognemænd i Burlof Sogn i Skaane. Da Kongen for nogen Tid siden [27. Sept. 1573] har givet Forstanderne for Hospitalet i Helsingøer Brev paa Kronens Korntiende af Burlof Sogn for deres Tjeneste og disse ogsaa have oppebaaret Tienden, indtil den for faa Aar siden er bleven forholdt dem, befales det strengelig Bønderne herefter at svare Tienden til Hospitalsforstanderne og til ingen anden, saafremt de ikke ville tiltales og straffes. Sk. R. 1, 524[2].

— Befaling til Fru Cirstin, Eyller Grubbis Enke, om at tilbagebetale Hospitalsforstanderne i Helsingøer hvad hendes afdøde Husbonde har oppebaaret af Kronens Korntiende af Burløf Sogn i Skaane, som Kongen for nogen Tid siden har forlenet Hospitalsforstanderne med, men som hendes afdøde Husbonde alligevel i nogle Aar har tilholdt sig som formentlig hørende til det Kannikedømme, han var forlenet med, uagtet Tienden havde fulgt Kronen, før denne forlenede Hospitalsforstanderne med den. Sk. T. 1, 435 b.

— Forleningsbrev for Chresten Knudtzen, kgl. Sekre-

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 143 f. [2] Tr.: Hofman, Fundationer VII. 100 f.

tær, paa Kronens Korntiende af Flemløsse og Kiierndrup[1] Sogne i Fyen, uden Afgift. Udt. i F. R. 1, 423 b.

31. Jan. (Kronborg). Forleningsbrev for Johan Bockholt paa Island, som han nu selv har det i Værge. Han skal af alt, hvad der kan beregnes for aarlig Indkomst, paa egen Bekostning og Risiko svare 3600 Dlr., at levere i Rentekammeret til Rentemesteren, og gøre Regnskab for alt Sagefald og Faldsmaal baade i gejstlige og verdslige Sager, hvoraf han selv maa beholde Tredjeparten. Hans Afgift skal beregnes fra Midsommer 1585. Han skal altid, saasnart han kommer fra Island, indlevere de rede Penge, som falde paa Island, i Rentekammeret og indbetale Resten til paafølgende Fastelavn eller senest til Paaske. Han skal aarlig betale Præsterne og de fattige paa Island den dem tillagte Rente og ikke i nogen Maade tilregne Kongen noget deraf. Han skal holde de Fiskerbaade, som nu findes der paa Landet og ere indtegnede i hans Regnskab, samt det øvrige Inventarium, som findes paa Gaardene og daglig bruges, i Stand og forbedre det; hvad Fisk, Vadmel, Smør, Mel, Malt, Salt, Fæ og Kvæg, som nu findes i hans Beholdning, skal han levere til Jochim Wichmandtz Fuldmægtig, hvis han kommer der til Landet, men ellers sælge det til Bedste for Kongen saa dyrt som muligt, dog skal han beholde saa mange Køer, Kvier og Faar, som behøves til at udsætte paa Leje hos Almuen. Han skal bortforpagte de Klostre, som findes paa Landet, saaledes at Kongen faar de to Parter og Forpagteren den tredje Part af den visse Indkomst; ligeledes skal han saa dyrt som muligt bortleje de andre Jorder, som findes der paa Landet og skulle bortlejes. Det Beløb, hvormed Afgiften af Klostrene og Jorderne maatte blive forhøjet udover den nu i Johan Bockholtz Regnskab opførte Sum, skal komme Kronen alene til Bedste. Johan Bockholdt maa ikke tillade de Engelske at besejle nogle Havne eller at handle og vandle der paa Landet og i det hele kun tillade dem, som have Kongens Bevilling derpaa, at besøge Havne paa Island; han skal hvert Aar, naar han leverer sin Afgift fra sig, indlevere et klart Register over alle deres Navne, som have Kongens Tilladelse til at besejle Havne. I det kommende Aar skal han til Rentekammeret indlevere en klar Jordebog over al Islands visse Indkomst baade af det gejstlige Gods og af andet Gods. Han skal føre Tilsyn med, at Præ-

[1] Kværndrup, Sunds H.

sterne med Hensyn til Lærdom og Levnet opføre sig tilbørligt efter Ordinansen, og hvis nogle leve uskikkeligt, i Forening med den paagældende Superintendent straffe dem, ligesom han ogsaa skal paase, at Kirkerne blive holdte i god Stand, og at de, som vise sig forsømmelige hermed, komme til at staa til Rette derfor. Hvis Kongen faar Brug for Fisk eller Vadmel til sine Skibsfolk, forbeholder han sig deraf at lade oppebære saa meget, som gøres behov, hvilket skal blive afkortet i Johan Bockholdtz Afgift, hver Læst Fisk med 35 Dlr. og hvert Vod Vadmel med 2 Dlr. Alt Vrag, som driver i Land, skal komme Kongen alene til Bedste, ligesaa de Bjørnehuder, Hvaltænder, Hvalrav og andet saadant, som kan faas der paa Landet. Han maa ikke forurette Bønderne og maa hverken selv eller ved sine Fogder og Folk drive Købmandskab mod Loven eller til Skade for Menigmand. Han skal føre Tilsyn med Kongens Skibe og Skibsfolk, som sejle paa Vespenøe og for Norden paa Island efter Svovl, og paase, at Købmændene skikke sig vel mod Almuen i deres Handel, og at Skipperne og Skibsfolkene ikke tilføje nogen Mand nogen Overlast, medens de ligge i Havnen. Han skal i alle Maader ramme Kongens Gavn og Bedste. N. R. 1, 533. Orig.

1. Febr. (Kronborg). Aabent Brev, at Hr. Jens Berthelssen, der for 14 Aar siden blev kaldet til Kapellan hos Sognepræsten i Ballerup og Malløfue Sogne under dennes Sygdom og har forestaaet Kaldet saaledes, at han haaber, at hverken Sognemændene eller andre skulle have noget at beskylde ham for, og som nu har forelagt sine Sognemænds Skudsmaalsbreve og Vidnesbyrd om hans Levnet og Forhold hos dem, i Betragtning af sin lange Tjeneste maa faa ovennævnte 2 Sogne, hvis han overlever Sognepræsten, dog skal til den Tid alting forhandles efter Ordinansen. Sj. R. 12, 603 b.

2. Febr. (—). Til alle Kron-, Stifts-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Kirke- og Præstetjenere i Froste, Fers og Thorne Herreder. Da der vil blive Brug for en stor Mængde Kalk til Istandsættelse af Husene og Murene paa Malmøe Slot og Coruitz Viffert har faaet Ordre til straks paa Foraaret at lade den nødvendige Kalk brænde i Limovnen ved Fuggelsang, befales det strengelig alle at møde med Heste og Vogne, hvor og naar Coruitz Viffert tilsiger, og hver køre 2 eller 3 Læs Ved til Limovnen ved Fuggelsang, saa Veddet

kan ligge rede at bruge til Foraaret; de, der undlade at møde, ville blive tiltalte og straffede. Sk. T. 1, 437 b.

4. Febr. (Kronborg). Befaling til Anders Bing om af Loftet at levere Peder Jonssen i Vardbierg, der i sidste svenske Fejde har lidt stor Skade, saa han er kommen i Armod, 1/2 Læst Korn. Udt. i Sk. T. 1, 438.

— Forleningsbrev for Peder Grubbe til Olstrup paa al den visse Skyld og Landgilde, som svares til Kronen af 2 Gaarde i Skodtzebulle i Landekircke Sogn, 1 Gaard i Nybølle i Ryde Sogn og 1 Gaard i Høgerbye[1] i Sylstedt Sogn. F. R. 1, 602 b.

— Aabent Brev, at Johan Brockenhus, Sekretær, der for nogen Tid siden blev forlenet med et Kannikedømme i Aarhus Domkirke, indtil videre maa nyde Gæsteri, Ægt, Arbejde og al anden Herlighed af Kanniketjenerne og af det Kommungods, han faar dertil, hvilket ellers, naar ikke Kongen bestemmer anderledes, i Aarhus Kapitel følger Kronen til Aarhusgaard. J. R. 4, 118.

5. Febr. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da denne Brevviser, Hans Lage, tit har anmodet om at faa Skibet Strudtz tilbage, som i sidste svenske Fejde blev frataget ham ved Refuelt i Lifland, og Skibet nu er meget gammelt, har Kongen paa Dronningen af Englands Intercession for ham og formedelst hans egne idelige Henvendelser bevilget, at han igen maa faa Skibet. Christoffer Valckendorff skal derfor levere ham det, saasnart det kommer hjem, hvis det er ude, dog skal Hans Lage selv bekoste de Skibsredskaber, som maatte behøves til Skibet. Sj. T. 16, 14.

— Til M. Niels Jesperssen, Superintendent. Elias Eyssenberg har berettet, at der til Provstiet i Assens, som han er forlenet med, ligger en Kirke og et Sogn lige ved Assens, kaldet Gamtoft, til hvilket han, ligesom hans Formænd i Forleningen, har Jus patronatus, men alligevel har Herredsprovsten efter Sognepræstens Død uden Elias Eyssenbergs Vidende præsenteret Sognefolket en anden Person til Præst og anholdt om Kald for ham. Da Jus patronatus til Sognet altid har fulgt Provstiet i Assens, skal M. Niels sørge for, at Elias Eyssenbergs Ret ikke krænkes, og at det, som maatte være sket derimod, igen bliver afskaffet, da Kongen gaar ud fra, at Elias Eyssenberg vil lade det være sig magtpaaliggende at skaffe en Person af ustraffelig Lære og Levnet. F. T. 1, 409[2].

[1] Højreby, Søllested Sogn. [2] Tr.: Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. III. 281 f.

6. Febr. (Kronborg). Til Kansler Niels Kaas, Christoffer Valckendorff og Axel Gyldenstiern. Kongen har modtaget deres Skrivelse og de medfølgende to Fortegnelser og har deraf set, hvad de indberette at have undersøgt i Euolt Woys Regnskab angaaende de to Kongen overleverede Supplikatser fra Bygmesteren paa Haderslef Slot og en Kvinde, ved Navn Marene Claus Møllers, hvori disse klage over, at de ikke have faaet deres Betaling af Euolt Woy efter de Fortingninger, som ere gjorte med dem. Da Kongen ikke rigtig kan forstaa, hvorledes det forholder sig hermed, og de ogsaa skrive, at de ikke kunne oplyse mere af Regnskabet, medmindre ovennævnte Bygmester og Kvinde selv kunne komme did og komme til at tale med Euolt Woy, har Kongen givet disse Ordre til at begive sig til dem. Da Kongen mener, at han ved Udgifterne til og Regnskabet for Byggeriet paa Hadersleføhus er kommen utilbørligt til kort, skulle de med alvorlig Flid udspørge Bygmesteren om alt og i andre Maader undersøge Regnskabet og paase, at Kongen ikke kommer til kort og faar Spot til Skaden. Som Kongen mundtligt har sagt til dem, er det ikke saa meget den Skade og det Pengespild, som kan være vederfaret ham, der spiller nogen Rolle for ham, som den Spot og Fortræd, at denne Utroskab er udvist mod ham af en, som han »ubekendt og uforskyldt« har sat sin Lid til. De skulle derfor sørge for, at Regnskabet enten paa den ene eller den anden Maade med det første bliver bragt til Ende, saa at Euolt Woy og Bygmesteren, som de have foreslaaet, kunde møde i Haderslef til den Tid, Kongen har forordnet sine Raader did. Sj. T. 16, 14.

— Til Giert Rantzov. 4 Bønder i Horserud, der tidligere have været bortforlenede til afdøde Hendrich Mogenssen, have berettet, at deres Landgilde, medens Hendrich Mogenssen havde dem, af Oldinge er bleven nedsat med 6 Skpr. Byg, 2 Tdr. Havre, 14 Sk. 2 Alb. for hver og med $^1/_2$ Ko, som de alle fire skulde svare, men da de ikke ere blevne slettede i Slottets [Kronborgs] Jordebog derfor, kræves ovennævnte Afgift nu efter deres Henlæggelse under Slottet af dem tillige med deres øvrige Landgilde fra Paaske 1585 af. Kongen har dog nu bevilget, at de baade for det forløbne Aar og for Fremtiden maa nøjes med at svare den nedsatte Landgilde, og befaler ham at lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse hermed. Sj. T. 16, 15. Orig.

— Til samme. Da nogle af Kronens Bønder og Tjenere paa Gilleleiden have klaget over, at de ere komne til at restere

med deres Landgilde, fordi Fisken forrige Aar ikke er vel tilgangen der, har Kongen eftergivet følgende Restancer: Oluf Suendssen 1 Td. Torsk, Lauritz Hafuenthorn $^1/_2$ Td. Torsk, Lauritz Boendessen 1 Fjerd. Torsk, Chresten Pederssen 2 Tdr. Torsk, Marie Lauritz Feillertz 1 Td. Torsk. Jep Hanssen $^1/_2$ Td. Torsk, Karine Simenssens 1 Fjerd. Torsk, Lauritz Jude $^1/_2$ Td. Torsk, Niels Claussen 1 Td. Torsk; endvidere følgende, som anden Gang ere komne til at restere: Christoffer Villumssen 1 Fjerd. Torsk, Peder Clemindssen $^1/_2$ Td. Torsk, Lauritz Boendessen 1 Fjerd. Torsk, Anne Sømmerske 1 Fjerd. Torsk, Johanne Christens og Rasmus Thrudssen 1 Td. Torsk. Orig.

6. Febr. (Kronborg). Til samme. Kongen har eftergivet Olluf Ibssen i Esbenderup, for hvem det er brændt forrige Aar, $^1/_2$ Pd. Rug af dette Aars Landgilde og Peder Olssen i Thikiøf og Lauritz Olssen i Jonstrup, der hver have antaget en øde Gaard at bo paa, som de bleve nødte til, henholdsvis 12 Skpr. Byg og 1 Pd. Byg af dette Aars Landgilde. Han skal af Loftet levere denne Brevviserske, Dorete Nielssis i Landtzkrone, 3 Tdr. Rug, som Kongen har givet hende for hendes Armods Skyld. Orig.

— Befaling til alle Kronens Bønder i Olleholms Len, som have Skuder, om efter nærmere Tilsigelse af Hack Ulfstandt, der har faaet Ordre til at bygge noget paa Olleholms Slot, at møde paa en Gang med deres Skuder, hvor han befaler, og hver føre en Skude Kalksten til Olleholm, for at den siden kan blive brændt i Kalk der; Undladelse af at møde vil blive straffet. F. T. 1, 463 b.

7. Febr. (—). Til Jørgen Skram, Malthi Jenssen og Moritz Stygge, Landsdommere. Kapitlet i Slesvig Domkirke har berettet, at der er Trætte mellem det og Asmus Rumor om Capel Kirke og By, som fra Arilds Tid har hørt til Slesvig Kapitel, indtil Asmus Rumor og hans Fader have gjort Kapitlet Hinder derpaa; da der i denne Sag skal dømmes efter Kong Valdemars jydske Lov, fordi Sagen har tildraget sig i Slesvig Fyrstendømme, angaar Slesvig Kapitel og tillige berører Kongen og Riget som Kapitlets øverste Patron, har Kapitlet anmodet Kongen om at skrive til dem om at meddele Kapitlet deres Consilium i Sagen efter jydsk Lov og Ret, for at de kunde have dette at fremlægge til mere Undervisning og Bekræftelse i Sagen for Dommerne, som skulle dømme deri. Dette har Kongen ikke villet nægte og befaler dem derfor, naar de anmodes derom, at tage Sagen for

med de Breve og Beviser, Kapitlet har at fremlægge, undersøge den og siden skriftlig meddele Kapitlet deres Mening om den efter dansk Lov og Ret. J. T. 3, 61.

7. Febr. (Kronborg). Til Jochim Leist. Kongen, der havde skrevet til ham om at hidsende den Blæsebælg og Ambolt, som findes i Sejermagerens Kammer ved Frederichsborg Slot, har erfaret, at Blæsebælgen endnu ikke er kommen, men at han paa Kongens Skrivelse har svaret, at han ikke vilde undvære den derfra, da han saa vilde komme til at lade en anden lave, naar Kongen kom did og vilde have en Blæsebælg dér. Kongen vilde nu gerne vide, om Jochim Leist har bekostet Blæsebælgen og betalt den af sine egne Penge eller ej, om han eller Kongen skal betale det, naar han skal lade lave en anden, og om nogen har sat ham til at være Formynder for Kongen og foreskrive denne, hvad han skal have gjort eller ikke gjort af sit eget; thi Kongen holder nu for, at da han selv har bekostet Blæsebælgen, maa det ogsaa staa ham frit for at bruge den, hvor han vil, ligesom han ogsaa mener at have Ret til at lade hele Frederichsborg og alt, hvad der er eller tilligger, flytte hid, hvis det behagede ham, medmindre Jochim Leist da har den Besked, at han er sat til at være Kongens Formynder eller Forvalter og foreskrive denne, hvad han skal gøre eller lade. Det befales ham straks at sende Blæsebælgen hid. Sj. T. 16, 15 b[1].

9. Febr. (—). Til samme. Da han har indberettet, at han paa Slottet har en hel Hob Korn i Forraad, men ikke kan faa Købmænd dertil, som ville give mere end 42 Dlr. for hver Læst Byg og 36 Dlr. for hver Læst Rug, og at han ikke har mere Loftsrum til det Landgildekorn, han nu skal modtage, befales det ham at sælge Kornet til ovennævnte Pris, da ingen vil give mere. — Postscriptum: Kongen vil dog ikke forholde ham, at Meningen hermed kun er, at han maa sælge saa meget Korn, som behøves til Betalingen af de Varer, som ere opborgede til Slottets Behov; Resten skal han holde til Stede til bedre Lejlighed. Sj. T. 16, 16 b.

13. Febr. (—). Til Ofue Lunge. Da Niels Michelssen er bleven Kronen en stor Sum Penge skyldig af Hedemarcke Len og trods gentagne Skrivelser om at betale endnu ikke har gjort det, skal Ofue Lunge straks med Lov og Ret tiltale Niels Michelssen for Restancen og uden Forsømmelse kræve den af ham,

[1] Tr.: Hist. Tidsskr. V. 441 f. Dsk. Saml. V. 175.

for at andre, som han ogsaa maatte skylde Penge, ikke skulle komme Kongen i Forkøbet med deres Forfølgning og Lovmaal. J. T. 3, 62.

13. Febr. (Kronborg). Befaling til M. Christian Machabeus om straks at sende Gabriel Kaas's Dreng, der for nogen Tid siden blev funden paa Kronens Enemærke til Klosteret [Ringsted], velforvaret til Kiøpnehafns Slot og levere ham til Lensmanden smstds., Chrestoffer Rossengaardt, der har faaet Besked om, hvad der videre skal gøres med Drengen. Endvidere skal han med det første sende Kongens Jæger Las hid med den Hest og den Bøsse, som Drengen havde, da han blev truffet paa Enemærket. Sj. T. 16, 16 b.

14. Febr. (—). Til samme. Kongen, der mundtligt har meddelt ham, at han vil have det gamle Stenhus i Ringstedt Kloster fornyet og forbedret med bekvemme Gemakker og Kamre, som Kongen selv kan bo i, naar han kommer did, giver ham hermed Ordre til med det allerførste og paa bedste Maade at lade dette Arbejde udføre og indskrive Udgiften i Regnskabet. Hvis der behøves noget Bygningstømmer dertil, skal han i Klosterets Skove lade dertil tjenligt Bygningstømmer hugge, men paase, at det hugges, hvor der sker mindst Skovskade. Sj. T. 16, 17.

— Befalinger til Lauge Beck, Hendrich Vind, Jochim Leist, Fru Kirstine Lycke og Christoffer Rossengaard om straks at lade Vandgrenene paa Træerne i Kronens Enemærkeskove fælde, for at Dyrene i denne Vintertid kunne have nogen Hjælp og Ophold deraf. Udt. i Sj. T. 16, 17 b.

15. Febr. (—). Morthen Pederssen i Hualsøe, Herredsfoged i Valborgs Herred, fritages formedelst sin Besværing i denne Stilling for at svare Afgift af den Kronens Gaard, han bor i, saalænge han er Herredsfoged eller indtil anden kgl. Ordre; han skal holde Gaarden i Stand og maa ikke forhugge de tilliggende Skove. Sj. R. 12, 504.

— Lignende Fritagelser for Peder Olssen i Hemmelløf[1], Herredsfoged i Sømme Herred, Hans Anderssen i Sollerød, Herredsfoged i Thunne Herred, Peder Nielssen i Kimmersløf, Herredsfoged i Ramsøe Herred, og Arrild Nielssen i [Eigthued[2]], Herredsfoged i Ringsted Herred. Udt. i Sj. R. 12, 504 b.

[1] Himmelev. [2] Sj. R. har urigtigt: Ligthued.

15. Febr. (Kronborg). Til Herman Jul, Embedsmand paa Kallundborg, og M. Christian Machabeus, Abbed i Ringsted Kloster. Da Christoffer Rossengaard, Embedsmand paa Kiøpnehafns Slot, har begæret 1 Gaard i Gumersmarck i Biørschofs[1] Sogn, 1 Gaard i Syllerup[2] i Herføilis Sogn og 2 Gaarde i Ringsbierre i Thryggevelde Len, 2 Gaarde i Bierredt i Thersløs Sogn, hvoraf den ene hører til Ringstedt Kloster og den anden haves i Forlening af Landsdommer Anders Dresselberg, Gaarden Hisselholm i Giør[s]lef Sogn, 3 Gaarde i Giørslef, der høre under Maribo Kloster, og Kronens Rettighed i følgende jordegne Bøndergaarde: 2 i Ringsbierre og 1 i Syllerup, til Mageskifte for noget af hans Arvegods i Kallundborg, Roskildegaards og Thryggevelde Len og andensteds i Sjælland, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, skulle de med det første besigte alt Mageskiftegodset, ligne det, beregne Ejendommen i det jordegne Gods saavel som i det andet, dog skal Christoffer Rossengaard kun udlægge Fyldest for Halvdelen af Ejendommen i de jordegne Gaarde, særskilt gøre Udlæg for Maribo Klosters Gaarde og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 16, 17 b.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingør om fra Nederlandene at forskrive 800 Al. slet Drejl til 100 Skiveduge, 672 Al. Drejl til 100 Haandklæder, 100 Al. Damaskdrejl til Skiveduge, 150 Al. Damaskdrejl til Haandklæder, 1820 Al. groft Dynevaar (»Lynneuor«) og 38 Skippd. Fjer. Udt. i Sj. T. 16, 18 b.

17. Febr. (—). Aabent Brev, at Ditlef Holck, Kongens Hofsinde, indtil videre skal have 100 gl. Dlr. i aarlig Løn. Sj. R. 12, 504 b.

— Aabent Brev, hvorved Byfoged i Helsingøer Claus Nielssens Løn indtil videre forhøjes med 50 Dlr. aarlig, at udrede af den Rettighed, han oppebærer, dog saa at han desto flittigere skal lade sig bruge i sin Bestilling. Sj. R. 12, 504 b.

— Skøde til Thomes Christenssen, Bysvend i Helsingøer, paa det Hus i Mellumgade i Helsingøer, som han nu selv bor i, liggende lige overfor Pouel Madtzens Gaard og imellem Hans Malers og Hans Hornebyes Huse. Han og Arvinger skulle holde Huset i god Stand, saa der kan svares tilbørlig Tynge deraf til Kronen og Byen, og aarlig svare samme Jordskyld deraf som hidtil til Kirken i Helsingøer, da Brevet ellers skal være forbrudt. Sj. R. 12, 505.

---

[1] Bjæverskov. [2] Søllerup, Bjæverskov H.

18. Febr. (Kronborg). Ekspektancebrev for Christen Bernekov paa det første Kannikedømme, som bliver ledigt i en af Domkirkerne her i Danmark, tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Sj. R. 12, 505 b.

— Livsbrev for Jørgen Urne paa Øuitz Kloster i Skaane, som han nu selv har det i Værge, uden Afgift, til Gengæld for, at han har tilskødet Kronen noget af sit Gods i Skaane. Sk. R. 1, 524 b[1].

— Hr. Oluf Pederssen, Sognepræst til Melbye Kirke i Gynge Herred, maa i et Aars Tid oppebære Kronens Tiende af Thiørnerup Sogn, kvit og frit. Udt. i Sk. R. 1, 527.

20. Febr. (Rosbæk). Til Arrild Huitfeldt og Olluf Bilde. Kongen har nu udsendt sine Skibstømmermænd med Jægermester Adam Normand for allevegne i [Tryggevælde og] Thureby Len at udse særlig godt Tømmer i Kronens Skove til et nyt Skib, som Kongen vil lade bygge for Kiøpnehafns Slot. De skulle føre dem til alle Kronens Skove i Lenene og, hvor der findes Tømmer, som er tjenligt til ovennævnte Brug, straks skaffe dem Hjælp til at lade det hugge, slinde og kanthugge efter Tømmermændenes nærmere Anvisning. Naar Tømmeret er hugget, skulle de lade det føre sammen i en Hob og meddele Kongen, hvor det ligger og hvor mange Vogne der ville behøves til at fremføre det. Tømmermændene have aabent Brev med til alle Kapitels- og Krontjenere om, at de skulle hjælpe til med at fremføre Tømmeret i det Len, hvor de bo. Sj. T. 16, 19[2].

— Til Pether Reidtz, Johan Suaue, Macabeus og Fru Kirsten Lycke Eyller Grubbis. Kongen, der til det Skib, som han vil lade bygge paa Holmen ved Kiøpnehafns Slot, behøver noget særligt Tømmer, hvorom denne Brevviser, Kongens Tømmermand, har al Besked, befaler ham, da det er ham meget nødvendigt at faa Tømmeret og det ikke kan faas her omkring, at føre Tømmermanden omkring til Kronens Skove i Lenet og, hvor der findes noget brugeligt Tømmer, skaffe Tømmermanden Hjælp til at hugge, slinde, kanthugge og tilfly det efter Tømmermandens Anvisning. Saasnart Tømmeret er hugget og tilflyet, skal han, medens det gode Føre varer, saa vidt gørligt med Kronens Bønder i hans Len, lade det fremføre til Ringstedt Kloster; hvis han behøver yderligere Hjælp

---

[1] Derefter er indført Jørgen Urnes Skøde, dat. 18. Febr., Helsingør, til Kronen paa Godset i Skaane. (Se Kronens Skøder.) [2] Det indførte Brev er stilet til Oluf Bilde.

af andre Kron- og Kapitelstjenere i Egnen, skal han i Tide underrette Kongen derom. Sj. T. 16, 19 b[1].

22. Febr. (Kronborg). Aabent Brev, hvorved Kongen bevilger, at Krongaarden Engelstrup i Aasted Sogn, som Arrild Huitfeld, Embedsmand paa Laugholm, i Henhold til kgl. Befaling, dog under Forbehold af Kongens Sanktion, har udlagt Hr. Christen Pederssen, Sognepræst i Abbel Sogn i Aasted Herred, der havde klaget over, at de Thotter til Hiullebierg, paa hvis Gods han boede, nu selv vilde bruge Boligen, og at han ikke som andre Præstemænd havde nogen bestemt Præstegaard at bo paa, indtil videre maa være Præstegaard til Abbel Sogn. Sk. R. 1, 527[2].

— Aabent Brev, at Peder Brahe, Embedsmand paa Sølfuitzborg, har indberettet, at Kirkernes Regnskab i Blekinge for en Dels Vedkommende er meget urigtigt, idet Almuen i flere Aar enten have tiendet lidet eller slet intet til Kirkerne, hvormed Kirkeværgerne, der have vist sig meget forsømmelige med at varetage Kirkernes Tarv, have ladet sig nøje, og at der hverken hos Kirkerne eller Kirkeværgerne findes Regnskaber for, hvad Kirkerne tidligere kunne have haft i Forraad, ligesom der heller ikke i mange Aar er hørt Kirkeregnskaber, saa der ingen Kvittanser eller anden Besked haves, hvorefter man kan rette sig. Kongen eftergiver de begaaede Forseelser og tillader Peder Brahe, der under disse Forhold har fundet sig besværet ved at skulle forhøre de foregaaende Aars Kirkeregnskaber og bringe dem i tilbørlig Orden, at nøjes med de Regnskaber, som Kirkeværgerne have eller kunne aflægge; dog skal saa Peder Brahe og de følgende Lensmænd paa Sølfuitzborg tilholde Bønderne aarlig at svare Kirkerne tilbørlig Rettighed og Kirkeværgerne at indkræve denne og anvende den til Kirkernes Bedste, ligesom de ogsaa skulle kræve aarligt Regnskab af Kirkeværgerne og føre Tilsyn med, at Kirkerne ikke komme til kort. Sk. R. 1, 527 b[3].

— Tilladelse for Peder Brahe, der har berettet, at Soluidzborg Slot er saa bygfaldent, at der ingen Huse eller Værelser er, hvori han kan have noget forvaret, til at lade bygge et mellem Stolper muret Hus, et Loft højt, og dertil anvende 200 gl. Dlr., som Kongen vil afkvitte i hans Afgift. Sk. T. 1, 438.

---

[1] Det indførte Brev maa være stilet enten til Peder Redtz eller Johan Svave.
[2] Tr.: Bexell, Hallands Hist. och Beskrifn. II. 208 ff. Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 395 f. (efter en Afskrift). [3] Tr.: Secher, Forordninger II. 419 f.

22. Febr. (Kronborg). Aabent Brev, at Kongen har bevilget, at disse Brevvisere, Jochim Wichmand, Borger i Hamborg, og Oluf Matzen, Borger i Kiøpnehafn, i de næste 10 Aar aarlig maa besejle Ferøe med deres Varer og drive Handel der (ligelydende med Brev af 1. Nov. 1581 for Jochim Thim, Mogens Heinessen og Jørgen Kyd). Hvis nogen af Købmændene dør før de 10 Aars Udløb, skal det staa Kongen frit for, hvem han vil lade komme i den afdødes Sted. N. R. 1, 535[1].

23. Febr. (—). Bestalling for denne Brevviser, Kongens Tjener Niels Jæger, der skal beride Kronens Skove og Ejendomme omkring Ringsted Kloster og paase, at ingen jage eller skyde Vildt derpaa. Hvis han træffer nogle, der jage eller skyde eller gaa eller ride med lange Rør paa Kronens Enemærkeskove og Ejendom udenfor Alfarvej, skal han føre dem til Ringsted Kloster, for at de der kunne give Besked eller blive anholdte. Hvis de ikke ville følge med ham, maa han frit skyde et Lod i dem. Sj. R. 12, 505 b.

— Til Christen Christenssen, Tolder i Hermandsund. Kongen har bevilget, at denne Brevviser, Otthe Skult, der har berettet, at han paa sidste Sildefiskeri, da Christen Christenssen var Tolder i Hermandsund, er bleven denne Told skyldig af 46 Læster Sild, maa være fri for at svare Told af de 26 Læster, da disse formedelst Storm og Uvejr ere blevne paa Anholt; Christen Christenssen skal derfor i Regnskabet afskrive ham for Tolden af disse 26 Læster. Sj. T. 16, 20.

— Til Borgemestre, Raad og Byfoged i Olborg. Da en Baadsmand fra deres By, ved Navn Chresten Nielssen, der sidste Aar brugtes paa Kongens eget Livskib Gideon, er rømt af Tjenesten som en troløs, skulle de nøje undersøge, om han er kommen der til Byen, og passe paa, om han siden skulde komme tilbage dertil; hvis de kunne opspørge ham nogensteds, skulle de straks sende ham velforvaret til Kiøpnehafns Slot. J. T. 3, 62.

24. Febr. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen lover Gierthrud Claussis, Fadeburskvinde paa Kronneborg, der nu har tilskødet Kronen 7 Boder i Helsingør, at han, naar hun ikke længere er i Kongens Tjeneste her paa Slottet, for Livstid vil forsørge hende med en fri Bolig i Helsingøer, som hun efter hendes Lejlighed kan være hjulpen med. Det paalægges Lensmanden paa

---

[1] Tr.: Norske Rigsregistr. II. 648 f.

Kronneborg at skaffe hende den, naar ovennævnte Tilfælde indtræder. Sj. R. 12, 506.

24. Febr. (Kronborg). Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingør om at betale Gerthrud Claussis, Fadeburskvinde her paa Slottet, 500 Dlr. for de 7 Boder og Vaaninger, som hun har tilskødet Kongen. Sj. T. 16, 20 b.

— Til Gert Rantzov. Da Fogden i Bodstedt, med hvem Kongen har sluttet Kontrakt [2. Jan.] om at købe Ved til Kongen, har anmodet om at faa 50 Dlr. paa Forskud foruden de 100 Dlr., han allerede har faaet, skal han give Tolderne Ordre til med det første at levere Fogden 50 Dlr. Da Fogden i Bodstedt har berettet, at der i Havnen ved Bodstedt ligger nogle Skuder og Skibe, som formentlig til Foraaret kunne fragtes til at overføre Veddet med ringere Bekostning, end hvis der skal udfetaljes særlige Skibe dertil, skal han give Fogden Ordre til at fragte alle de Skuder, han kan faa, til Overførsel af Veddet og siden betale den af Fogden lovede Fragt. Sj. T. 16, 20[1].

26. Febr. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Borgemestre og Raad i Flensborg — der paa deres Medborgeres Vegne have klaget over, at Kongens Toldere i Ydsted, Threlborg og andensteds her i Riget kræve samme Told af dem som af fremmede og udlændiske af det Korn og andre Varer, som de tilhandle sig, uagtet de ere Kongens egne Undersaatter og denne i alle Maader forpligtet ligesom de i Riget bosiddende Undersaatter — bevilger, at de Borgere i Flensborg, der handle her i Riget, indtil videre ikke maa besværes med større Told af de Varer, som de tilforhandle sig her i Riget, end Kongens egne Undersaatter her i Riget svare, dog maa de ikke tage fremmede i Kompagni med sig, for at Kongens Told derved ikke skal blive forkortet; saafremt de gøre dette, skulle de have forbrudt hvad de have med at fare og desuden straffes. Det befales alle Tolderne at rette sig herefter. Sj. R. 12, 506 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har i Fyrstendømmet Holsten bestilt en hel Hob Tømmer, vel en 200 store Træer, fra Segeberger Skoven og andre Steder og givet Ordre til at føre det til Kiil, da der ikke er nogen belejligere og bedre Havn i Nærheden, hvorfra det kan udskibes. Christoffer Valckendorff skal skaffe

[1] I J. R. 4, 118 b er indført et Skødebrev, dat. 24. Febr. 1586, Helsingør, fra Ludvig Munk til Nørlund til Kronen paa 1 Gaard i Steppinge i Gram H. (Se Kronens Skøder.)

sig Underretning om, hvor store Skibe der kunne komme ud af Havnen, og derefter bestille Skibe, enten for Fragt eller paa anden Maade, til at hente Tømmeret til Foraaret. Sj. T. 16, 21.

27. Febr. (Kronborg). Pas for Jacob Møller, Borgemester i Malmøe, til at udføre en Skibsladning Egetømmer fra Norge. Udt. i Sk. R. 1, 528.

— Lignende Pas for Niels Madtzen, Borger i Ydsted; Skibet maa være 100 Læster stort. Udt. i Sk. R. 1, 528 b.

— Til Caspar Marckdaner. Da der aarlig bliver en Del Korn, Smør, Flæsk og andre Varer tilovers ud over det, som behøves til Udspisningen paa Koldinghus, og han har berettet, at han ikke altid kan faa anselige Købmænd til at købe det tiloversblevne til den dyreste Pris, men heller ikke har Lejlighed til uden Skade at beholde det ene Aars Indkomst efter det andet, befales det ham aarligt at sælge hvad der kan undværes fra Slottet til de Folk, der ville købe det til den i Øjeblikket gældende Pris der i Egnen, eller for den Pris, han i det hele taget kan faa, og føre det til Indtægt i Regnskabet, saa at han ikke skal have mere Besvær dermed. Sj. T. 16, 22.

— Aabent Brev, at M. Lauritz Thomessen, der en lang Tid har været Sognepræst i Kolding og nu er meget gammel, saa han formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke længere kan forestaa Embedet og af den Grund har begæret sin Afsked, maa være forløvet fra Embedet, maa bosætte sig i Kolding eller andensteds, være fri for al kongl. og borgerlig Tynge og for sin tidligere Tjenestes Skyld oppebære 200 Dlr. aarlig i Pension af Tolden i Kolding fra førstkommende Paaske af. J. R. 4, 119.

— Til Borgemestre og Raad i Kolding. Kongen har bevilget deres Sognepræst M. Lauritz Thomissen Afsked, da han formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke længere kan forestaa sit Embede saa tilbørligt, som han gerne skulde og vilde, og har tillagt ham en Pension for hans tidligere Tjeneste. Da Kongen gerne vil vide dem forsørget med en anden duelig og lærd Person i M. Lauritz's Sted og nærer et bestemt Haab om, at Hr. Anders Bendtzen, som Kongen selv har beskikket til Sognepræst i Stenderup Sogn, hvor han har forholdt sig godt og berømmeligt baade med Hensyn til Levnet og Lærdom, ikke skal være uduelig og med Tiden skal blive mere og mere tjenlig til at bruges som Sognepræst

hos dem, anmodes de om at give ham Kald og antage ham til Sognepræst i M. Lauritz's Sted. J. T. 3, 62 b.

27. Febr. (Kronborg). Til Casper Marckdaner. Paa hans Indberetning om, at M. Lauritz Thomissen, der en meget lang Tid har været Sognepræst i Kolding, har været hos ham og begæret Afsked formedelst Alderdom og Skrøbelighed, har Kongen bevilget M. Lauritz Afsked med 200 Dlr. i Pension; Brevet herom sendes ham, for at han kan levere M. Lauritz det, da Kongen ikke kan formode andet end, at denne er fornøjet dermed. Kongen ønsker Hr. Anders Bendtzen til hans Eftermand og har skrevet til Borgemestre og Raad derom, hvilket Brev sendes ham med Ordre til at underrette Hr. Anders derom, præsentere ham for Borgerskabet, opfordre dette til at give ham Kald og siden underrette Kongen om Udfaldet. J. T. 3, 63 b[1].

28. Febr. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Johan Thaube for den Sum Penge, som er regnet ham til Mangel i hans Regnskab af Frederichsborg og Kroneborg Len, har overdraget Kronen sin Gaard i Helsingør, men der ikke er truffet nogen endelig Afgørelse af Sagen, og han nu har begæret at faa endelig Kvittans for Regnskabet mod at give Kronen endeligt Skøde paa Gaarden, skal Christoffer Valckendorff tage Johan Thaubes Regnskab for, gøre det helt i Orden og give ham endelig Kvittans derfor, hvorefter Kongen saa endelig kan kvittere ham. Sj. T. 16, 22.

— Til samme. Da Kongen, der har undt Chresten Friis Thrundhiem Gaard og Len indtil sidste 1. Maj paa de samme Vilkaar, som afdøde Jacob Huitfeldt havde Lenet, efter den Tid ikke vil lade ham beholde det paa disse Betingelser, og Chresten Friis nu har anmodet om at faa de fremtidige Vilkaar fastsat, skal Christoffer Valckendorff sætte Lenet for en rimelig Afgift, som baade Chresten Friis og Kongen kunne være tjent med, og med det første sende Kongen Besked derom, for at denne derefter kan give Chresten Friis Forleningsbrev. Sj. T. 16, 22 b.

1. Marts (—). Til samme. Da Frederich Hube nu har været hos Kongen og mod Eftergivelse af alle de Fordringer, Kongen kan have til ham paa hans Hustrus[2] Vegne for hendes første Mand Albret Oxes Regnskaber, har betalt 300 Dlr., lovet inden Paaske at levere Kongen 20 gode Øksne og tilskødet Kongen 1 Gaard

---

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 396 f. [2] Sidsel Urne.

og 1 Bol i Nørrejylland, skal Christoffer Valckendorff give ham endelig Kvittans paa Regnskabet, saa Kongen derefter kan give ham sin endelige Kvittans. Sj. T. 16, 23. Jvfr. 8. Marts.

1. Marts (Kronborg). Til Casper Marckdaner. Da Kongen mundtlig har talt med ham om, hvad der skal bygges og istandsættes paa Koldinghus Slot, Ladegaarden og Jagthusene, ligesom om hvad der skal laves ved Broer og Veje og i andre Maader i Lenet, befales det ham herved at lade disse Arbejder udføre og aarlig indskrive Udgiften i Regnskabet, hvor nødtørftige Udgifter til ovennævnte Formaal skulle blive ham godtgjorte. J. T. 3, 64 b. Orig.[1]

— Til samme. Da han har berettet, at Slotsskriveren har nogle Penge, som høre til Hendrich Belovs Regnskab og ere oppebaarne af det Aars Restance, som gik forud for Casper Marckdaners Overtagelse af Lenet, før Udstedelsen af Kongens aabne Brev [5. Dec. 1585] om Eftergivelse af alle gamle Restancer, skal han modtage disse Penge af Slotsskriveren, anvende dem til ovennævnte Bygge- og Istandsættelsesarbejder og i Regnskabet gøre Rede for deres Anvendelse. J. T. 3, 64 b[2].

2. Marts (—). Til nedennævnte Rigsraader og Landsaatter. Da Kongen til Sommer venter nogle fremmede Herrer og Fyrster her ind i Riget, have nogle baade af Landsaatterne og Hofsinderne anmodet om, at Kongen ved den Lejlighed vil lade anstille nogle Ridderspil med Turnering, Spærbrækken, Ringrenden og andet, saaledes som det tidligere har været almindelig Brug her i Landet og endnu er det allevegne i Udlandet ved saadanne Lejligheder. Kongen har fundet Behag heri og opfordrer dem i den Mening, at de Kongen til Vilje og dem selv til Ære kunne have Lyst til at deltage i disse Ridderspil (i Brevene til Rigsraaderne: da han ikke tvivler om, at de have Lyst til at deltage i disse Ridderspil) til at staffere sig dertil baade med Heste og andet fornødent, saa de til den Tid, der bliver berammet, kunne være rede til at komme til Kongen og deltage i Ridderspillene (i Brevene til Landsaatterne tilføjes: saaledes stafferede, at det kan være dem selv til Ære og Berømmelse). — Register: Admiral Peder Munck til Estvadgaard, Steen Brahe til Knustrup, Hack Ulfstandt til Hickebierg, Hendrich Belov til Spøtterup, Breide Rantzov til Rantzovholm, Jacob Seefeldt

[1] Tr.: Dsk. Mag. V. 113 f. [2] Sj. T. 16, 21 b er indført et Brev, dat. 27. Febr., til Casper Markdanner, indeholdende de samme Ordrer som i de to Breve af 1. Marts.

til Visborg, Absalon Giøe til Kielstrup, Manderup Parsberg til Hagisholm, Albrit Friis til Harritzkier, Hans Johanssen til Hundtzlund, Niels Friis til Hesselagger, Ofue Lunge til Odden, Hannibal Gyllenstiern til Restrup, Peder Brahe til Krogholm, Johan Urne til Valsøe, Axel Brahe til Elued, Lauritz Brockenhus til Brangstrup, Oluf Daa til Rafnstrup, Predbiørn Gyldenstiern til Vosborg, Knud Grubbe til Alsløf, Morthen Venstermand til Krøininge, Gabriel Sparre til Suansholm, Knud Ulfeldt til Suenstrup, Erich Lycke til Eskier, Jacob Høg til Thrudtzholm, Niels Parsberg til Sandbye, Niels Skram til Urup, Otthe Thott til Erichsholm, Hendrich Lycke til Ofuergaard, Kield Brockenhus til Leerbeck, Erich Lunge til Stoufgaard, Erich Lange til Engelstholm, Niels Bild til Rafnholdt, Knud Brahe til Gudomlund, Ebbe Munck til Fiellebroe, Uldrich Sandbierg til Quelstrup, Falck Giøe til Skiersøe, Mogens Giøe til Bollerup, Anders Thott til Nes, Jacob Krabbe til Rydtzeholm, Oluf Bilde til Suanholm, Valdemar Parsberg til Jernit, Frandtz Randtzov, Høvedsmand paa Korsøer, Johan Rud til Møgelkier, Eske Brock til Estrup, Oluf Rosenspar til Steenholt, Jørgen Brahe til Gunderstrup, Hendrich Bilde til Mogenstrup. Sj. T. 16, 23 b[1]. Jvfr. 15. April.

4. Marts (Frederiksborg). Til Dr. Povel Matzen, Superintendent i Sjællands Stift, og Professorerne ved Universitetet i Kiøpnehafn. M. Niels Huid, Superintendent i Skaane Stift, har klaget over, at en Præstemand, ved Navn M. Jacob, der er dømt fra sit Kald formedelst et utilbørligt Skandskrift, som han har tilskrevet Hendrich Brade, i en Borgers Hus i Lund ved sin Drik har ladet lege og kvæde for sig en utilbørlig, ærerørig Skandvise, som er gjort om M. Niels enten af Præsten selv eller andre Æreskændere; den følgende Dag er M. Jacob kommen i M. Niels's Gaard og har brugt mange Skældsord mod ham, ligesom han den følgende Aften er kommen for hans Laage med mere Selskab og har ladet samme Skandvise synge. Kongen, der med største Fortræd har erfaret dette, har ladet Æreskænderen eftertragte, faaet fat i ham, sat ham paa Kiøpnehafns Slot og foreholdt ham Klagen, hvorefter han har bekendt, at han ikke alene har ladet Visen kvæde for sig, men ogsaa selv har lavet en stor Del af den. Da Kongen billigvis maa tænke paa, hvor besværligt saadant Skandskrift eller Vise maa være enhver ærekær Mand, saa vel af ringe som af høj Stand, hvorfor

[1] Tr.: Vedel Simonsen, Familieefterretn. om de danske Ruder II. 267 f. (Brevet til Johan Rud).

ogsaa baade Guds og den verdslige Lov paabyde alvorligt Tilsyn dermed og tilbørlig Straf derfor, og da et saadant Skandskrift er des mere at laste, naar en utilbørlig Person, der af sin Øvrighed dømmes for sine Misgerninger, dermed vil hævne sig for sin tilbørlige Dom og Straf, saaledes som M. Jacob i dette Tilfælde har villet gøre overfor M. Niels, ligesom det ogsaa er end mere forargeligt, at en til Guds Tjeneste ordineret Person gør det mod sin Superintendent og Biskop, vil Kongen paa ingen Maade lade det gaa ustraffet hen, men vil lade M. Jacob straffe til advarende Eksempel for andre. De skulle derfor med det første kalde M. Niels og bemeldte Æreskænder for sig, forhøre hele Sagen, den enes Beskyldninger og den andens Svar, og derefter dømme, om ikke M. Jacob bør udstødes af den præstelige Orden og siden stilles for verdslige Dommere for at faa sin tilbørlige Straf. De skulle give deres Dom beskreven fra sig under deres Signeter. Orig.[1] i Konsistoriets Arkiv Pk. 184.

5. Marts (Kronborg). Til alle Kron-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Provste-, Kirke- og Præstetjenere i Løfue, Slaugelse og Falckebierg Herreder. Da Kongen har befalet Peder Reidtz, Embedsmand paa Anduorschouf, at lade Skibstømmer hugge i Anduorschouf Slots Skove og skaffe det til Ringstedt Kloster og det vil falde Kronens Bønder under Anduorschouf besværligt alene at transportere Tømmeret, befales det dem alle at møde med Heste og færdig Hjælp, naar og hvor Peder Reidtz befaler, for at hjælpe til med at føre Tømmeret til Ringstedt Kloster. Sj. T. 16, 25 b.

6. Marts (—). Aabent Brev, at Hr. Christen Christenssen, Sognepræst i Rødtznes[2] Sogn, der har klaget over at lide stor Mangel paa Foder, indtil videre maa oppebære al Kronens Korntiende af Rødtznes Sogn i Kærven, af hvilken Tiende Kongens Fader har henlagt 3 Pd. Korn aarlig til Sognepræsten i Rødtznes Sogns Underhold; han skal aarlig svare Kronen 1 Pd. Korn af Tienden. Sj. R. 12, 507.

— Aabent Brev, at Hr. Christen Christenssen, Sognepræst paa Rødtznes, der af Lensmanden paa Kallundborg har fæstet en Gaard, som skylder $1^1/_2$ Pd. Korn, og har begæret nogen Forskaansel paa Gaarden, i det næste Aars Tid maa være fri for at gøre Ægt og Arbejde og Skibsfart til Samsøe. Sj. R. 12, 507.

[1] Tr.: Dsk. Mag. 3. R. III. 152 ff. [2] Refsnæs, Arts H.

6. Marts (Kronborg). Til Pether Redtz. Da afdøde Hans Christofferssens Arvinger have ansøgt om at maatte aftinge det Dødslag, som Hans Christofferssen har begaaet paa en Mand i Slaugelse, og Hans Christofferssen ved sin Død har undgaaet sin tilbørlige Straf, har Kongen bevilget, at Arvingerne maa ransonere Dødslaget hos den dræbtes Eftermaalsmand, saaledes som de kunne blive enige med denne om. Pether Redtz skal foreholde Eftermaalsmanden denne Kongens Vilje. Sj. T. 16, 25 b.

— Befaling til Hermand Jul om at sælge alle de Vindfælder, som han har berettet ere faldne i Kallundborg Len, til de højstbydende og indskrive Indtægten i Regnskabet. Da han i Anledning af Ordren [4. Dec. 1585] til at afskaffe de Postheste og Postvogne, som hidtil ere holdte paa Slottet, har anmodet om fremdeles at maatte holde Postvogne i Betragtning af, at Slottet ligger paa en alfar Vej og ved et Færgested og der ofte kommer kongl. Bud og Tjenere did, som iligen skulle befordres til Kongen, befales det ham herefter at holde to Heste til en Postvogn og indskrive Udgiften dertil i Regnskabet. Sj. T. 16, 26.

8. Marts (—). Kvittans til Vilhelm Dresselberg og Nickel Druckenbrott, kgl. Sekretærer, paa 27,812 Dlr. $15^{1}/_{2}$ Sk. lybsk, som de nu have indbetalt til Kongen selv i dennes eget Kammer som Rest af de Penge, som de efter Kongens Befaling havde modtaget og oppebaaret til sidste Omslagshandel i Kiel. Sj. R. 12, 507 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen lader al den Tiltale og de Krav falde, som han har haft til Frederich Hobe paa hans Hustrus Vegne for Mandtalsregistre og Regnskab for Penge- og Madskatter af Olleholm og andre Len, som hans Hustrus første Mand, Albrit Oxe har været forlenet med, men som der hidtil ikke er gjort klart Regnskab af. F. R. 1, 604 b[1].

9. Marts (—). Befaling til Arild Ugerup, Embedsmand paa Helsingborg, om til Udspisningen her paa Slottet at købe saa mange Lam, Beder og Gældvæddere som muligt hos Adelen,

---

[1] Foran er indført et foreløbigt Skødebrev, dat. Helsingør 26. Febr. 1586, hvorved Frederich Hube til Bosserup tilskøder Kronen 1 Gaard i Bøgeschouf i Ning Herred og 1 Bol af hans Hustrus Gods til Gengæld for, at Kongen har ladet den Sum falde, som han har kunnet gøre Krav paa hos Frederich Hube og dennes Hustru for Albret Oxes Restance af Olleholm Len. Da Frederich Hube ikke véd fuldkommen Besked om Godset, særlig ikke i hvilket Herred og Sogn Bolet ligger, forpligter han sig til inden Hellig Trefoldigheds Søndag [29. Maj] at give Kongen nøjagtigt Skøde paa Pergament Det endelige Skøde, dat. 7. Juni Kbhvn., er indført J. R. 4, 147. (Se Kronens Skøder.)

Præster og Bønder i Lenet, sende dem over til Kroneborg og indskrive Udgifterne ved Købet i Regnskabet. Orig.

9. Marts (Kronborg). Befaling til Rentemester Christoffer Valckendorff om at gøre sig Flid for at skaffe Kongen 10,000 Klinkert i Kiøpnehafn til Brug her paa Slottet, saa de kunne være rede, naar Kongen sender Vogne efter dem. Orig.[1]

10. Marts (—). Mageskifte mellem Knud Venstermand til Findstrup og Kronen. F. R. 1, 423 b. (Se Kronens Skøder.)

11. Marts (Kbhvn.). Til alle Kron-, Universitets-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Kirke-, Provste- og Præstetjenere i Smørums, Sockelundtz, Thune, Ølstøcke, Biefuerschoufs og Ramsøe Herreder. Da Kongen til Skibsbygningen har ladet hugge en Del Tømmer i Skovene til Thryggeueldegaard, Anduorschouf Slot, Sore og Ringstedt Klostre, hvilket Tømmer nu for største Delen allerede er ført enten til Kiøge eller til Bølle Led, dels vil blive ført til belejlige Steder her i Lenet, og da det er Kongen meget magtpaaliggende at faa Tømmeret ført til Kiøpnehafn, medens dette Føre staar, befales det dem alle at møde med Heste, Reb, Hamler og Dræt, naar og hvor Christoffer Rossengaard, Embedsmand paa Kiøpnehafns Slot, befaler, for at hjælpe til med at føre Tømmeret til de Steder, som de faa Ordre om, saafremt de ikke ville tiltales og straffes. Kongen anmoder endvidere alle Provster og Præster og alle Adelens Arvetjenere i ovennævnte Herreder om for denne Gang ogsaa at møde, naar de tilsiges, med Heste og de nødvendige Redskaber og hjælpe til med at fremføre Tømmeret, saa det med det allerførste kan komme til Kiøpnehafn. Sj. T. 16, 26 b.

— Til Pether Reidtz. Hvis det Tømmer, som er hugget i Skovene til Ringstedt og Sore Klostre og Anduorschouf, ikke allerede er ført til Kiøge, skal han straks, naar det kommer did, lade det føre til Kiøge, men intet lade føre ad Roschilde Vej, da Vejen til Kiøge baade er nærmere og bedre. Kongen har skrevet til Lauge Beck om at tilholde alle Kron-, Universitets- og Kapitelstjenere i de nærmest liggende Herreder at møde med Heste og dertil tjenlige Redskaber, naar og hvor de tilsiges, for at hjælpe til med at føre Tømmeret til de Steder, som de faa Ordre om. Pether Reidtz skal anholde herom, og han og Lauge Beck skulle begge gøre sig al mulig Flid for, at Tømmeret med det allerførste kan komme til Kiøpnehafn. Sj. T. 16, 27 b.

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 144.

15. Marts (Kronborg). Forleningsbrev for Frandtz Randtzov paa Korsøer Slot, som han nu selv har i Værge. Han skal aarlig svare 100 gl. Dlr. i Afgift af den visse Indkomst, gøre Regnskab for den uvisse Indtægt, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag, og tjene Riget med 4 geruste Heste. Han maa selv beholde Avlen til Ladegaarden, men skal være forpligtet til at underholde Kongen med Følge og Heste en Nats Tid, naar Kongens Vej falder der forbi. Han skal have de gejstlige i Lenet i Forsvar, oppebære Kronens Tiender og al anden med den gejstlige Jurisdiktion følgende Indtægt og gøre Rentemesteren Regnskab derfor. Sj. R. 12, 508.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at mange i Korsør Len, baade adelige og andre, tilholde sig Kirkegaarde, Kirkeskove og anden Kirkens Ejendom, nogle i den Formening, at de ere pantsatte til dem af tidligere Kirkeværger, andre under andet Paaskud — strengelig befaler alle, der have og tilholde sig saadan Kirkens Ejendom og Rettighed, at fremlægge deres Adkomster derpaa, naar Frandtz Randtzov tiltaler dem derfor og lader dem indstævne til Tinge. Ville de ikke fremvise deres Adkomstbreve, skulle de baade have forbrudt disse og den Ejendom, de lyde paa, og desuden staa Kongen til Rette, hvis de derefter med Urette tilholde sig nogen Kirkeejendom. Sj. R. 12, 508 b.

— Til Jochim Leist. Da han har begæret skriftlig Ordre om, hvorledes han skal forholde sig med Underholdningen af Kongens Vildtskytter, Jægere og Jægerdrenge, der ingen Kostpenge have, naar de komme der til Slottet [Frederiksborg], for at kunne lægge den ved sit Regnskab, befales det ham at give dem Underholdning med Mad og Øl og Foder og Maal til deres Heste og indskrive det i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 16, 31.

— Kvittans til Erich Lycke til Skoufgaard, der nu i Overværelse af Jørgen Rossenkrantz til Rossenholm og Christen Skeil til Fussingøe har gjort afdøde Jørgen Munck til Oxevangs Sønner, Hans og Frederich, som nu ere komne til deres Lavalder, Regnskab for sit Værgemaal for dem. Han har nu leveret dem hvad han havde modtaget til Inventarium, betalt dem hvad han havde oppebaaret af deres Gods og blev dem intet skyldig. J. R. 4, 120.

— Til Hans og Frederich Munck. Erich Lycke til Skouf-

gaardt, som Kongen havde sat til Værge for dem og deres Søskende i deres umyndige Aar, har berettet. at han nu efter kgl. Befaling i Overværelse af Jørgen Rosenkrantz og Chresten Skiel har gjort dem Regnskab for Værgemaalet og betalt dem hvad han skulde; han havde ventet at faa sine Værgemaalspenge, hvilke for hans Part vilde beløbe sig til en 3000 Dlr., for sin Besværing og sine Udgifter ved Værgemaalet, men de have vægret sig ved at betale ham dem, da han af Kongen var beskikket til Værge, og henstillet Sagen til Kongens Afgørelse. Erich Lycke mener dog, at han af den Grund ikke bør unddrages Løn for sin Besværing, da ingen af deres nærmere Slægt vilde have overtaget Værgemaalet for intet og han i alle Maader har paasét deres Gavn og Bedste. Det er jo i sig selv billigt, at han for sin Bekostning, Umage og Tjeneste, som maaske en af deres nærmere Slægtninge ikke vilde have bevist dem troligere, om end lige saa troligt, faar sin lovlige Værgeløn, men da Kongen gerne ser dem befordret til det bedste, er han bleven enig med Erich Lycke om, at denne skal nøjes med 900 Dlr. Kongen anmoder dem om i Betragtning af ovenanførte Grunde at gaa ind derpaa og betale Erich Lycke de 900 Dlr. J. T. 3, 65.

16. Marts (Kronborg). Befaling til nedennævnte Herremænd om at møde hos Kongen med deres Hustruer og disses Jomfruer for at være Kongens Gæst i Paaskehelligdagene; de skulle alle sikkert være hos Kongen 2. Paaskedag [4. April]. — Register: Steen Brahe, Hack Ulfstandt, Coruitz Viffert, Axel Gyldenstiern, Arrild Uggerup, Christoffer Pax, Peder Brahe, Gabriel Sparre, Niels Parsberg, Pether Reidtz, Frandtz Rantzov og Anders Thott. Sj. T. 16, 31.

— Til Coruitz Viffort. Da Forstanderne for Almindeligt Hospital i Malmøe have berettet, at Hospitalet mangler Klokker, og at der paa Kronens Gaard i Lund staar 2 Klokker, der tidligere have hængt i St. Peders Kirke, hvilke de samtidig have begæret at maatte faa, har Kongen skænket Hospitalet den største af Klokkerne, hvilken han derfor skal levere dem; endvidere skal han lade Hospitalsforstanderne faa det Tømmer, som endnu er til Stede af det Tømmer, som brugtes ved Kongens Søns Hylding, til Bygningen af et Taarn paa Hospitalets Kirke. Sk. T. 1, 438 b.

— Jvfr. 26. Marts.

17. Marts (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har eftergivet Olluf Madtzen, der en Tid har været Kongens Tolder ved Sildefiskeriet i Norge og er bleven Kongen en Sum Penge

skyldig, men nu efter Forhandling med Christoffer Valckendorff har paataget sig at være Kongens Købmand og Tjener paa Vespenøe, Halvdelen af hans Restance af Tolden, for at han des villigere og troligere skal varetage Kongens Tjeneste. Naar han har betalt den anden Halvpart, skal Christoffer Valckendorff give ham endelig Kvittans. Sj. T. 16, 31 b.

17. Marts (Kronborg). Ligelydende Befaling til samme om at give Olluf Madtzen endelig Kvittans, da Kongen har eftergivet ham hvad han bliver skyldig af Tolden. Udt. i Sj. T. 16, 32.

— Til Lauge Beck, Herman Jul, Lauritz Brockenhus, Axel Brahe, Hans Johanssen, Niels Skram og Ofue Lunge. Kongen har bragt i Erfaring, at de tilholde sig en Del af den i deres Len faldende Oldengæld som en Bestanddel af den uvisse Indkomst, hvoraf de i Følge deres Forleningsbreve selv maa beholde en vis Part. Da Kongen imidlertid nu i de store Hovedlen, som Kiøpnehafn, Koldinghus, Skanderborg, Silckeborg, Anduorschouf, Sore Kloster og Kroneborg, ikke har bevilget og herefter ej heller vil bevilge, at Lensmændene maa oppebære noget af Oldengælden til sig selv, og han til Skibsfolkenes Underhold og Orlogsskibenes Udredning har Brug for alt hvad der kan komme ind deraf, hverken vil eller kan han efter denne Dag lade dem beholde noget af Oldengælden, enten saa deres Forleningsbrev giver dem Ret dertil eller ej. Det befales dem derfor herefter at føre al Oldengælden af Kronens Skove til Regnskab og aldeles ikke tilholde sig noget deraf. Sj. T. 16, 32.

— Befaling til Arrild Uggerup, Embedsmand paa Helsingborg, om at levere Kirstine Christoffers [i Landtzkrone[1]] 1/2 Pd. Korn, som Kongen har givet hende, da hun har klaget over, at hun i forrige Fejde er kommen i stor Armod, fordi de Krigsfolk, som have haft deres Herberg hos hende, ikke have betalt hende. Orig.

— Kvittans til Niels Skram paa 3 Foler, som han har sendt hid af Affødningen af Kongens Stod ved Drotningborg. Udt. i J. R. 4, 120 b.

18. Marts (—). Til Christoffer Valckendorff. Af hosfølgende Skrivelse fra Siluester Franck til Statholderen i Fyrstendømmet, Hendrich Randtzov, vil han se, hvad Tømmer Kongen kan vente sig

---

[1] Efter Paaskrift bag paa Brevet.

ved Threum, hvor store Skibe der behøves til at overføre det, og paa hvilket Sted Tømmeret kan blive leveret og indladet. Han skal i Overensstemmelse hermed sørge for, at der med det første bliver sendt Skibe did for at hente Tømmeret til Kiøpnehafn. Sj. T. 16, 32 b.

18. Marts (Kronborg). Til Niels Skram. Paa hans Forespørgsel, om han igen skal lægge den Gaard i Asferie, som nu afdøde Fru Anne Lauritzdatter har haft i Forlening, ind under Slottet [Dronningborg], befales det ham straks at gøre det, men han havde ikke behøvet at spørge derom, da Gaarden tidligere har hørt under Slottet. Kongen vil ved første forefaldende Lejlighed sende ham en Klokke til det Sejerværk, som han efter Kongens Ordre har bestilt til Slottet, og som med det første vil blive færdigt. Kongen vil give Tolderne Ordre til, naar der gaar Skibe did, at sende ham de 2 Læster Cement, som han har bedt om til Istandsættelse af Pillerne under Slotsbroen, paa hvilke Kalken er skyllet meget bort af Vandet; han skal af Slottets Indkomst betale baade Cementen og Fragten og indskrive det i Regnskabet. J. T. 3, 66.

20. Marts (—). Til Christoffer Valckendorff. M. Albret Hanssen, Kongens Slotsprædikant paa Frederichsborg, har berettet, at hans Moder[1] efter hans Faders Død har sat en ham og hans Søskende tilhørende Gaard og Grund i Kiøpnehafn i Pant for Penge og andet, som hun havde laant, og at han efter Moderens Død har indløst Gaarden til Bedste for sig og sine Søskende og dertil har maattet laane 400 Dlr. mod Rente. For ikke længere at blive besværet med den høje Rente og anden stor Omkostning har han anmodet Kongen om nu straks at laane ham 400 Dlr., hvorfor han i de følgende 4 Aar aarlig vil afkvitte 100 Dlr. i sin Løn. Kongen har bevilget hans Begæring og befaler Christoffer Valckendorff med det første at gøre sit bedste for at skaffe ham de 400 Dlr., tage nøjagtig Rekognition derfor og i de følgende 4 Aar aarlig indeholde 100 Dlr. i M. Albrets Løn. Sj. T. 16, 33.

— Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Kongen sender dem hermed en Fortegnelse over nogle Købmænd, dels bosiddende i, dels handlende paa Dantzig og Elbing, med Ordre til, naar enten disse selv eller deres Skibe og Gods komme paa Hjem-

[1] Karine Andersdatter, Enke efter Biskop Hans Albertsen.

rejsen eller tilbage gennem Sundet, da at anholde deres Skibe og alt dem tilhørende Gods indtil nærmere Ordre fra Kongen. Sj. T. 16, 33 b.

20. Marts (Kronborg). Til Christoffer Valckendorff. I Anledning af Kongens Ordre om, at de fremmede Købmænd, som nu ere her og kræve deres Betaling hos Bernt og Johan Skyrmand, uden Forhaling skulle hjælpes til deres Ret, have disse to været hos Kongen og klaget over, at det er dem til den største Ubelejlighed og Besværing, at der saaledes gaas frem mod dem med den yderste Ret; de have hos en Del Adelige mere end 14000 eller 15000 Dlr. til gode, men skønt de dermed kunne betale baade denne og anden deres Gæld, kunne de dog ikke saa hurtigt faa deres Penge ind, og de have derfor anmodet om Henstand til den første almindelige Herredag, for at de imidlertid kunne indkræve deres Tilgodehavende eller til den Tid lade deres Gældnere staa dem til Rette; efter Herredagen ville de uden videre Forhaling rette for sig enten med Gods og Penge eller med deres Gods og Bohave. Da der kun er en kort Tid til Herredagen og de maaske forinden kunne komme til Penge, og da deres Kreditorer jo ogsaa ere bedre tjente med at faa rede Penge end at faa noget Gods, skal han hos Kreditorerne opsætte (»optage«) Sagen til Herredagen og sørge for, at Skyrmenderne til den Tid blive ubesværede; efter den Tid skal hver undgælde hvad Ret er. Sj. T. 16, 34.

23. Marts (—). Aabent Brev, at M. Jens Katholm indtil videre aarlig maa oppebære 50 Dlr. af Anduorskouf Slot til Hjælp til sine Studeringer. Sj. R. 12, 509.

— Instruks for Olluf Madtzen, Raadmand i Kiøpnehaufn, der skal besejle Vespenøe med Kongens egne Skibe og have Tilsyn med det Gods, Fisk og andre Varer, som tilkomme Kongen der: Han skal give Niels Poske, Skriver paa Kiøpnehaufns Slot, Bevis for det Gods, han modtager af denne, saa vidt muligt passe paa, at Godset kommer i god Behold til Vespenøe, levere det, som han har modtaget det, til Kongens der liggende Købsvend, tage Bevis af denne for Modtagelsen og levere dette til Niels Poske, men ellers ikke staa videre til Regnskab for dette Gods. Han skal modtage hvad Fisk, Tran og andre Varer Købsvenden har tilforhandlet sig, føre dem til de Steder, Kongen befaler, sælge dem saa dyrt som muligt, tage Bevis af Købmændene om, paa hvilke Vilkaar og hvor dyrt han har solgt Varerne, og i alle Maader ramme Kongens

Bedste; det samme skal han ogsaa gøre ved Indkøb af Klæde og andre Købmandsvarer til Kongen, tage Bevis om Købet og aflægge klart Regnskab, naar han kommer hjem. Han maa ikke selv have eller tillade Skippere, Styrmænd og Baadsmænd, der sejle paa Kongens Skibe til Vespenøe, at have Varer med paa Skibene frem og tilbage, hvormed Kongens Købmandshandel der paa Landet i nogen Maade kan forkortes, da han i saa Tilfælde vil komme til at staa til Rette derfor. Han skal saa vidt muligt føre Tilsyn med, hvilke Varer der indlades paa Kongens Skibe paa Vespenøe, og i enhver Havn, han kommer til for at gøre sit Marked, saa meget som muligt blive paa Skibet, saa at intet Gods udskibes, Dag eller Nat, uden hvad han befaler; hvis det da viser sig, at nogen har indskibet Gods, Fisk eller andet fra Vespenøe, skal Olluf Madtzen tage det til sig, indføre det i Regnskabet med Angivelse af dens Navn, som det har tilhørt, og melde Kongen det. Han skal lade Kongens Breve forkynde for Almuen paa Vespenøe og for de Engelske, tage beskrevet, at de ere offentlig læste, og, for at ingen skal kunne sige, at de ikke vide det, lade dem offentlig læse 3 eller 4 Gange. Han skal forbyde de Engelske at have deres Fiskebaade staaende paa Øen, ligesom ogsaa at have nogen Bolig eller Haandtering paa Øen; hvis de Engelske opsætte deres Baade paa Landet, skal Kongens Købsvend, der tillige er Foged paa Landet, lade Baadene udskyde i Stranden og drive bort, naar de Engelske ere afsejlede; de Engelske, der i denne Henseende stille sig modvillige, skal han lade optegne ved Navn og siden melde det til Kongen. Hvis nogle af Kongens Undersaatter driste sig til at handle med de Engelske eller andre fremmede ved Dag eller Nat, skal han tage Dom over dem, lade dem straffe og med Navns Nævnelse indføre Faldsmaalet i sit Regnskab. Olluf Madtzen skal hvert Aar, medens han er paa Vespenøe, gennemlæse Købsvendens Regnskab og saa meget som muligt udspørge Folk paa Øen, der kunne vide Besked, baade om Indtægten og Udgiften og om Regnskabets Rigtighed; findes der saa Misforstaaelser i Regnskabet, skal Olluf Madtzen tale med Købsvenden derom, for at denne kan give ham fornøden Besked; derefter skal han tage Regnskabet beseglet med sig her ned, indlevere det i Rentekammeret og der meddele, hvad han véd om det, men ellers skal han ikke besværes videre dermed. Han skal udspørge Almuen, om den har noget at klage over Købsvenden, og, hvis den med Billighed har noget at klage over, hjælpe den til Ret og under-

vise Købsvenden om, at han skal skikke sig tilbørligt. Han skal i alle Maader skaffe sig Underretning om Vespenøes Lejlighed, Handel og Vandel, og hvorledes den bedst kan bruges til Kongens Fordel, saa han ved sin Tilbagekomst kan give Beretning om alt. Han skal indtil videre i aarlig Løn have 200 Dlr. og Klædning og Fetalje til sig selv og en Skriverdreng. Sj. R. 12, 509.

23. Marts (Kronborg). Aabent Brev, at Gisle Gunderssen, der af Johan Bockholt, Befalingsmand paa Island, er bleven forlenet med 6 Kronjorder i Suarbardal paa Island, kaldede Holthe, Hrafstadeur, Backe, Skaldaleikur, Gardtzhorn og Steindur, med al Rente og Rettighed, saaledes at han skal betale Kongen de 2 Tredjedele af Indtægten, medens han selv maa beholde den ene Tredjedel til sine Studeringer, ogsaa maa oppebære de 2 Tredjedele, han skulde betale Kronen, saalænge han studerer ved Universiteter her i Riget eller udenlands, eller indtil Kongen giver anden Ordre. N. R. 1, 544.

24. Marts (—). Til Lunde Kapitel. Da Hack Ulfstand, Embedsmand paa Oelleholm Slot, har berettet, at der paaføres ham Trætte paa noget Lunde Kapitels Gods, kaldet Helslebierg, som Kongen har forlenet ham med, og han formener, at der ved Kapitlet findes Breve og Besked, hvormed Godset kan forsvares, skal Kapitlet opsøge de dette Gods vedrørende Breve og levere Hack Ulfstand dem mod nøjagtig Reversal for deres Tilbagelevering efter Benyttelsen, da nogle have begyndt at forfølge noget derved liggende Gods til Laas, hvorved ovennævnte Godses Rettighed kunde blive forkortet, medmindre der i Tide haves Indseende dermed. Sk. T. 1, 439.

26. Marts (—). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Kongen, der for adskillig Lejligheds Skyld ser sig foraarsaget til i Sundet at anholde de i Dantzig, Elbingen og Riige hjemmehørende Skibe med Gods, sender dem et aabent Brev derom med Ordre til straks at lade det forkynde og indtil videre rette sig efter det. Sj. T. 16, 30 b[1].

— Forleningsbrev for Niels Olufssen Egerit, Hører i Frederichsborg Skole, der tidligere har faaet Ekspektance paa et Vikarie i Lunde Domkirke, paa Marie Magdalene Vikarie sammesteds, som nu er ledigt efter afdøde Hr. Espen. Han skal residere ved Domkirken. Sk. R. 1. 528 b.

[1] Derefter er tilføjet en Notits om, at det aabne Brev udgik fra Tyske Kancelli.

26. Marts (Kronborg). Ekspektancebrev for Hr. Thrud Nielssen, Kapellan i Opagger og Fackerup Sogne, paa et Vikarie i Lunde Domkirke. Udt. i Sk. R. 1, 529.

— Tilladelse for Thomis Bilhoet til, indtil videre, paa sin egen Bekostning at lade hugge og bryde saa meget, han vil, af den gullandske Sten paa Gotland og føre den bort for siden at forarbejde den og afhænde den til sin egen Fordel. Udt. i Sk. R. 1, 529.

—[1] Til Mogens Giøe paa Gudland. Kongen har bevilget sin Tjener Thomas Bildhouer, at han paa egen Bekostning maa lade hugge og bryde af den gullandiske Sten, føre den bort og beholde den til eget Brug, og at han dertil maa laane de Redskaber, som Kongen har dér, og som tidligere have været brugte til lignende Arbejde, dog paa den Betingelse, at han leverer dem tilbage i lige saa god Tilstand, som han har modtaget dem, hvilket Mogens Giøe skal paase. Sk. T. 1, 438 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen paa Forbøn af Fru Karene Krabbe, Niels Skeils Enke, bevilger, at hendes Tjener Rasmus Pederssen, som har berettet, at han staar i Handel med Kronens Tjener, Chresten Jenssen i Bøgild, om Opladelse af en Part i dennes Gaard, maa tilforhandle sig saa meget af Gaarden i Bøgild, som han kan blive enig med Christen Jenssen om, og, saalænge Christen Jenssen lever, maa beholde den Part, han tilforhandler sig, med den Frihed, som Christen Jenssen har faaet Livsbrev af Kronen paa, ligesom ogsaa Christen Jenssen skal beholde denne Frihed for den Part, han beholder. Efter Christen Jenssens Død skal Rasmus Pederssen være nærmest til at faa Gaarden for Indfæstning og sædvanlig Afgift. J. R. 4, 120 b.

— Til Jørgen Skram og Loduig Munck, Embedsmænd paa Hald og Ørum. Da Otte Huitfeld har begæret Kronens Part i Frøslefgaard paa Mors, hvorpaa han selv bor, til Mageskifte for noget af hans Arvegods i Skioldborg i Thye, hvorom han skal give dem nærmere Besked, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 67.

[—[2]] Til Christoffer Valckendorff. Da den af ham hidsendte

---

[1] Brevet har oprindelig været dateret: 26. Marts, men dette er siden, vistnok med Urette, rettet til 16. Marts, fordi det følgende Brev i Sk. T. har denne Datum. [2] Brevet er dateret: 46. Marts; hvad dette er en Fejlskrift for kan være tvivlsomt; det foregaaende Brev er dateret: 26. Marts, det efterfølgende: 15. Marts.

Skipper Chresten har berettet, hvorledes det forholder sig med det Tømmer, som Kongen har ladet hugge i Holsten, og Kongen deraf har sét, at det vil være nødvendigt at sende nogle Tømmermænd og Savskærere did for at save og hugge Tømmeret til Rette til Skibsbygning, befales det ham straks at sende 2 forstandige Skibstømmermænd til Holsten, som kunne lette og ophugge Tømmeret, og 4 Savskærere, der kunne save det, saaledes som det bliver dem anvist. Der sendes ham Pasbord for disse Tømmermænd og Savskærere. Han skal sørge for, at de 12 Styrmænd, som Skipper Chresten efter Kongens Befaling har antaget i Bremen, faa et Bord eller en Skive sammen, saa de kunne blive bespiste i Fællesskab paa Holmen; de skulle til hvert Maaltid have en eller to Retter god Mad mere end de daglige Skibsfolk, for at de ikke med Billighed skulle have noget at klage over. Sj. T. 16, 30 b.

27. Marts (Kronborg). Bestalling for Christen Munck til Giessinggaard som Høvedsmand paa Kongens eget Livskib, Gideon, og Admiral over alle Kongens 3 Livskibe, Gideon, Raphael og Michael, i den tilkommende Sommer. Han skal være til Stede ved Skibene for at vogte paa Kongens eget Liv eller efter Kongens egen skriftlige eller mundtlige Befaling lade sig bruge i Østersøen, Vestersøen, Bæltet eller andensteds. Hvis han opdager Fribyttere eller Sørøvere, som gøre den søfarende Mand Skade, skal han begive sig efter dem med ovennævnte Skibe, erkyndige sig om deres Lejlighed og, hvis han mener at være dem stærke nok, gøre sit bedste for at overmande dem og føre dem til Kiøpnehaufn med Skib og Gods; hvis de ere ham for stærke, maa han ikke »ubeskedentlig« føre Kongens Skibe og Folk i Fare, men skal ellers optræde, som det sømmer sig en ærlig og ærekær. Sj. R. 12, 511.

— Lignende Bestalling for Alexander Durham til Høgsgaard som Høvedsmand paa Kongens Livskib Raphael, hvormed han skal følge Christen Munck. Sj. R. 12, 511 b.

— Lignende Bestalling for Hans Roskeie som Høvedsmand paa det tredje af Kongens Livskibe, Michael, hvormed han skal følge Christen Munck. Udt. i Sj. R. 12, 512.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har givet Chresten Munck, der nu er kommen hid, Besked om, at han til Sommer vil bruge ham paa Skibet Gideon som Admiral for de til Gideon tilforordnede Skibe, og befaler Christoffer Valckendorff at over-

levere ham Skibene og give de Folk, der ere eller blive forordnede ombord paa Skibene, Ordre til at være ham lydige, saa han siden kan paase at kræve, hvad der behøves til Skibenes Udrustning. Ligeledes skal han levere Alexander Durham Skibet Raphael og Hans Roske Skibet Michael og befale Folkene paa disse at være deres Høvedsmænd lydige. Han skal skaffe Høvedsmændene hvad de forlange til Skibenes Udrustning og sørge for, at disse kunne blive færdige og komme ud saa snart som muligt. Sj. T. 16, 29 b.

27. Marts (Kronborg). Befaling til samme om at gøre et Overslag over, hvor mange Knægte der behøves til Skibene Gideon, Raphael og Michael foruden Bøsseskytter og Baadsmænd, da Kongen, hvis der nu er ligesaa mange Bøsseskytter og Baadsmænd paa Skibene som sidste Aar, mener, at det er nok, og meddele Kongen, hvor mange Knægte der behøves. Han skal sørge for, at Skibene saa snart som muligt blive udstafferede og gjorde rede til den Lejlighed, som han selv ved Kongen vil bruge dem til. Sj. T. 16, 30.

— Til samme. Marcus Hess, Borgemester i Kiøpnehafn, har berettet, at han, da afdøde Peder Oxe først var skikket til den Befaling, han var i, har laant denne til Kongens Brug en 1400 Dlr., hvorpaa han fik Kvittans af afdøde Peder Hanssen; denne Kvittans gav han sin afdøde Hustru i Forvaring, og hun nedlagde den i et lille beslaaet Skrin, men kunde, da han siden krævede den af hende, ikke huske, hvor hun havde lagt den, hvorfor han ikke har haft nogen Ret til at kræve Pengene betalte, før han nu har fundet Kvittansen; han anmoder nu i medfølgende Supplikats om i Betragtning af disse Forhold at faa de 1400 Dlr. betalt. Christoffer Valckendorff skal af de i Rentekammeret værende gamle Regnskaber undersøge, hvad Handel der har været mellem Kongen og Marcus Hess, og se, om Pengene ere laante til Peder Oxe paa Kongens Vegne og modtagne og udgivne til Kongens Bedste; hvis det saa ikke findes, at Pengene ere betalte tilbage ved en anden Handel eller ere afregnede og Kvittansen kasseret, og det kan oplyses, at Kongen endnu skylder Marcus Hess Pengene, skal Christoffer Valckendorff ved Tid og Lejlighed finde Raad til at betale Gælden enten med Penge eller Varer, for at Marcus Hess ikke skal lide nogen Skade for sin gode Vilje. Sj. T. 16, 29[1].

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 672 f.

27. Marts (Kronborg). Til Axel Brahe. Elias Eysenberg, der af Kongen er bleven forlenet med Provstiet i Assens, som altid har haft Jus patronatus til Gamthoft Kirke i Fyen med Ret til at indsætte Præster og forsvare og forvalte Præstegaarden og Kirkens Jorder, har klaget over, at en Del af Sognemændene nu, da Kaldet er ledigt, vil understaa sig til efter eget Tykke at forsørge Sognet med en anden Præst, til stort Afbræk for hans Rettighed, og at Axel Brahe ogsaa gør ham Hinder, da han, fordi Elias Eysenberg ikke har Tienden af Sognet, mener, at han saa heller ikke har Jus patronatus dertil eller Ret til at indsætte Præst. Da Kongen har erfaret, at denne Ret fra Arilds Tid har fulgt Provsterne, og ikke vil betage Elias Eysenberg den, maa Axel Brahe ikke hindre ham i at indsætte til Præst hvem, han vil, naar denne kun er eksamineret og kendt duelig til Kaldet af Superintendenten. F. T. 1, 409 b[1].

28. Marts (—). Befaling til menige Sognemænd i Gamthofte Sogn i Fyen om at holde den Person for deres Sognepræst, som bliver kaldet til Sognet af Elias Eysenberg og bliver kendt duelig af Superintendenten. F. T. 1, 410[2].

— Til Gert Rantzov. Kongen staar i Forhandling med Alexander Durham om at faa noget af hans Hustrus[3] Gods til Mageskifte, deriblandt Gaarden Eskemossegaard ved Hørsholm. Da Christoffer Rossengaard og Jochim Leist, der have faaet Ordre til at besigte Godset, have besværet sig ved at skulle taksere de til Gaarden hørende Skove og anmodet om, at der maa blive tilforordnet dem nogle forstandige Dannemænd, der kende Skovene, for at de efter disses Betænkning og i Forening med dem kunne taksere Skovene, skal han sørge for, at der til den Tid, ovennævnte to Mænd opgive, møde nogle forstandige Dannemænd for i Forening med dem at besigte og taksere Skovene. Sj. T. 16, 28.

— Til Christoffer Valckendorff. Holger Ulfstandt til Skabersøe har berettet, at han paa sin afdøde Faders[4] Vegne kræves for adskillig gammel Gæld, som efter hans Formening dels er betalt af hans afdøde Farbroder Gregers Ulfstandt og indført i det Regnskab, denne efter Kongens Ordre har aflagt paa Rentekammeret for Holger Ulfstandts Gods, dels er indført i det Regnskab, som

---

[1] Tr.: Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. III. 282 f. [2] Tr.: Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. III. 283 f. [3] Mette Urne. [4] Jens Holgersen Ulfstand.

hans Foged har aflagt paa Renteriet og indleveret der. For at han kan faa Besked herom, har han anmodet om at maatte faa disse Regnskaber, hvilke det herved paalægges Christoffer Valckendorff at opsøge og levere ham, da han jo har givet Kongen Kvittering for Værgemaalet og denne derfor ikke har nogen Interesse af disse Regnskaber. Sj. T. 16, 28 b.

28. Marts (Kronborg). Livsbrev for Fru Giøruel Faddersdatter, Hr. Lauge Brahis Enke, der nu med fri Vilje og velberaad Hu har tilskødet Kronen hendes Hovedgaard og Herresæde Tholthestad i Guldbrandtzdal i Norge med alt hendes omliggende Gods, paa 11 Gaarde i Sørbye og 22 Gaarde i Grødbye i Skaane, uden Afgift. Sk. R. 1, 531 b.

— Til Johan Bocholdt. Pouel Hanssen, der i 2 Aar har tjent Kongen som Købsvend og Foged paa Vespenøe, men har vist sig utro og i sit Regnskab har bedraget Kongen for mere end 1000 Dlr., er derfor bleven dømt til at straffes som en Tyv. Kongen har dog bevilget, at han maa blive henrettet med Sværd og siden begravet, men for at andre, som tjene Kongen der paa Landet, kunne spejle sig deri, befalet, at han skal sendes til Vespenøe og staa sin Ret der. Da der ingen Skarpretter findes paa Vespenøe, skal Johan Bocholdt, saa snart Kongens Købmand Oluf Matzen sender ham Kongens Brev, straks med Oluf Bagge sende en Skarpretter over til Øen og lade Pouel Hanssen staa sin Ret. Udt. i N. T. 1, 341.

29. Marts (—). Til Kirkeværgerne for alle Landkirker i Aarhus Stift. Da Suenstrup Kirke i Vonsild Herred skal være meget bygfældig baade paa Mur og Tag og ikke let kan istandsættes, fordi den har meget ringe Indkomst og næsten intet i Forraad, har Kongen bestemt, at alle Landkirker i Aarhus Stift, som have Forraad og ikke selv have Hjælp behov, hver skal give $^1/_2$ Dlr. til Suenstrup Kirke, hvis Kirkeværger skulle oppebære Hjælpen og efter Superintendentens eller Herredsprovstens og de bedste Sognemænds Raad anvende den udelukkende til Kirkens Istandsættelse. Det befales alle Kirkeværgerne at udrede Hjælpen i god Tid. J. T. 3, 67 b.

30. Marts (—). Til Arrild Uggerup, Embedsmand paa Helsingborg. Da Kongen til sin egen Underholdning og til anden Udspisning, medens han ligger her, behøver adskillig Fetalje, som ikke altsammen straks kan faas her, skal han hver Uge, saalænge

Kongen ligger her, sende 30 Lam, 6 Kalve, 9 Grise, 100 Høns og 20 Vol Æg hid; hvis han ikke kan skaffe saa meget af Slottets Indkomst, skal han købe det manglende. Orig.

30. Marts (Kronborg). Til Borgemestre og Raad i Assens. Denne Brevviser, Harbert Busch, har berettet, at han for nogen Tid siden har giftet sig med en Møntmesters Datter i Munster med hendes Faders og Venners Samtykke, og at hun tidligere har været i Huset hos sin Faders Søster, afdøde Pouel Bangs Hustru, og da efter deres Raad, men uden hendes Faders Samtykke, har trolovet sig med en der i Byen, ved Navn Bonde Enuoldssen; da denne Trolovelse siden ikke behagede hende selv og hendes Fader, er hun rejst hjem til denne og er bleven der, indtil Harbert Busch har faaet hende til Ægte. Da Harbert Busch nu vil bosætte sig i Assens med hende, have Borgemestre og Raad efter hans Beretning næret Betænkelighed ved at tillade det, da der i den af Bonde Enuoldssen erhvervede Dom, hvorved han er dømt fri for denne Trolovelse, er henstillet til den høje Øvrighed, om det uden Forargelse kan tillades ham og hende at blive boende i én Stad. Harbert Busch har nu begæret kongelig Tilladelse til at nedsætte sig i Assens, hvor han vil gøre kgl. og borgerlig Tynge, og mener, at det ingen Forargelse vil kunne give, da han og hans Hustru ere blevne gifte i et andet Land og med hendes Faders og hendes egen Vilje og Bonde Enuoldssen desuden ogsaa er bleven gift med en anden. Kongen har ogsaa bevilget, at Harbert Busch og hans Hustru, uanset ovennævnte Ungdomsforvildelse, maa faa Borgerskab i Assens og blive boende der, dog skulle de gøre borgerlig Tynge og opføre sig som fredelige og hørsomme Borgere. F. T. 1, 410 b.

— Jens Lauritzen maa give Penge i Stedet for Afgiften af Kronens Korntiende af Lading Sogn i Saubro Herred, 1 gl. Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale inden Fastelavn, hvor Lensmanden befaler. Udt. i J. R. 4, 121.

31. Marts (—). Skibsartikler for Christen Munck til Giessinggaard som Høvedsmand paa Kongens Livskib Gideon og Admiral for de 3 Livskibe Gideon, Raphael og Michael paa Rejsen til England[1]. Sj. R. 12, 512. (Se Secher, Forordninger II. 420 f.)

[1] At Rejsen gjaldt England nævnes kun i Overskriften til Brevet.

1. April (Kronborg). Bestalling for Steen Malthessen, Hofmarskalk[1], som Rigens Øverste. Han skal, paa hvilken Tid og Sted det befales, hverve et Regiment Knægte af Tyske og Danske og lade sig bruge dermed til Lands og til Vands, hvor det behøves. Kongen skal i Tide underrette ham om, naar han vil bruge ham, for at han desbedre kan forsyne sig med gode Høvedsmænd og andre Befalingsmænd, tilstille ham nøjagtig Bestalling efter gammel Krigsvis, saaledes som den gives af andre Potentater, og i Tide sende ham Haandpenge (»Lofgieldt«) til saa mange Fænniker Knægte, som han skal antage. Han maa ikke uden Kongens Vidende og Vilje begive sig i andre Herrers Tjeneste eller gøre sig dem forpligtet, men skal altid være til Stede til Rigets Tjeneste. Han skal fra førstkommende Paaske at regne have 600 gl. Dlr. i aarlig Løn og, saalænge han er i Kongens daglige Hoftjeneste, have Maanedspenge til 6 Heste og sædvanlig Hofklædning til sig selv sjette, ligesom der gives andre Hofsinder. Sj. R. 12, 518.

— Bestalling for Hans Conrad som Kromand i Lundegaarden ved Kronneborg. Saa ofte Kongen kommer til Sjælland og medens denne opholder sig her i Landet, maa han sisefrit indføre eller købe 30 Amer Vin og 8 Læster Rostockerøl til at udtappe i Kroen, men han maa ikke sælge Vin i Amer eller Rostockerøl i Tøndetal udenfor Kroen. Naar Kongen ikke er her i Landet, skal han svare Sise som andre. Sj. R. 12, 518 b.

— Til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Da de efter mundtlig Ordre af Gert Rantzov paa Kongens Vegne have forstrakt Kromanden i Lundegaarden her ved Slottet med 100 Dlr., erklærer Kongen herved, at det er sket efter hans Befaling, og befaler dem at føre Pengene til Regnskab og til den fastsatte Tid kræve dem tilbage af Kromanden. Sj. T. 16, 34 b.

— Til Gert Rantzov. Kongen har bragt i Erfaring, at Fiskeriet sidste Aar har været meget ringe, saa at en Del af Kronens Tjenere paa Gildeleye og andensteds ved Strandsiden i Lenet ikke have kunnet faa de Fisk, de skulle svare i aarlig Landgilde; flere af dem ere desuden saa uformuende, at de hverken kunne skaffe Fisk til Veje andensteds eller betale med Penge; saaledes restere Christoffer Lauritzen og Bent Pederssen hver med 1 Td. Torsk, Peder Clemidssen med ½ Td. Torsk, Johan Jienssis med 1 Fjerd.

---

[1] Hofmarskalk kaldes Sten Maltesen kun i Overskriften til Brevet, ikke i selve Brevet

Torsk, Henrich Anderssen med ½ Td. Torsk, Maren Pedersdatter med 1 Td. Torsk, Niels Aaboe med 1½ Td. Torsk og Hans Jørgenssen med ½ Td. Torsk; endvidere staa følgende Fiskere i Hørsholms Birk til Restance og ere uformuende til at udrede Restancen: Lauritz Throelssen i Smidstrup ½ Td. Torsk, Jep Ollufssøn ½ Td. Torsk, Olluf Hald 1 Td. Torsk, Rasmus Madtzen 1½ Td. Torsk, Jørgen Skrædder i Runsti[1] ½ Td. Torsk, Thyge Nielssen 1 Fjerd. Torsk, Gunde Lauritzen i Mickelborg 1 Mk., Olluf Brun i Vegenbrød[2] 1 Otting Smør, ½ Td. Havre og 1 Lam; ligeledes har Kongen erfaret, at følgende Krontjenere i Holbo Herred, hvis Gaardes Ejendom er bleven ødelagt af Sand, ikke ere i Stand til at udrede hvad de ere komne til at restere med for dette og det foregaaende Aar: 6 Mænd i Thorup, nemlig Anders Mand med 16 Skpr. Korn for forrige og 6 Skpr. Korn for dette Aar, Peder Snedker med 8 Skpr. Korn og 1½ Mk. i begge Aar, Peder Nielssen med 8 Skpr. Korn, Las Seuerenssen med 12 Skpr. Korn og 2 Mk. for forrige og 2 Skpr. Korn og 2 Mk. for dette Aar, Staffen Nielssen med 12 Skpr. Korn, Peder Joenssen med 8 Skpr. Korn; ligeledes restere i Holbo Herred følgende Fiskere med deres Skyld og kunne ikke betale: Maren Frantzis paa Krogskield med 1 Td. Torsk, Anders Kieruel paa Rogeleye med ½ Td. Torsk, Karen Rasmussis med ½ Td. Torsk. Kongen eftergiver alle ovennævnte Restancer. Ligeledes eftergiver han Jens Jørgenssen i Hesselrud 1 Otting Smør, Lutze Jenssis i Vegenbrød ½ Fjerd. Smør, ½ Td. Havre og 1 Lam af dette Aars Landgilde, Las Søfrenssen i Lutzehøf, som det er brændt for, 15 Skpr. Rug, 20 Skpr. Byg og 2 Tdr. Havre, Rasmus Hollerers Kvinde og Anders Lauritzens Kvinde af Gildeleye og Villingebeck hver ½ Td. Torsk. Da Kongen nu selv vil bruge Engen Pendis Sø, som Hornebye og Villingrudtz Mænd og Villingbecks Mølle hidtil have haft for aarlig Landgilde, skal han lade Oldinge komme paa Gaardenes Ejendom, lade dem undersøge Forholdene og nedsætte Landgilden saa meget, som de hidtil have svaret af Engen, hvorefter han skal lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse dermed. Sj. T. 16, 34 b. Orig.

1. April (Kronborg). Aabent Brev, at Lauritz Fisker, der en Tid lang har tjent Kongen til dennes Tilfredshed, uden Indfæstning maa faa en Kronens Gaard i Alcken og indtil videre

[1] Rungsted, Lynge-Kronborg H. [2] Vejenbrød, samme H.

være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af den; han skal til Gengæld være forpligtet til at have Tilsyn med Kongens Fiskedamme, Diger og andre Fiskevande ved Skanderborg Slot og andensteds i Lenet og til at fiske og i andre Maader lade sig bruge i Fiskerhaandværket, naar Lensmanden tilsiger ham. J. R. 4, 121 b.

2. April (Kronborg). Til Fru Hilleborg Hansdatter, Emicke Kaassis Enke. Da Kongen har en daglig og meget stor Udgift til Orlogsskibenes Bygning og Udredning, til Hofsindernes og andre Hoftjeneres Maanedspenge og Besolding og anden Rigens Udgift og der nu er Mangel paa Penge paa Rentekammeret, hvilket skyldes, at de fleste Lensmænd aarlig komme til at restere med en stor Del af Kronens Rettighed af deres Len, hvoriblandt ogsaa hun resterer med 4500 Dlr. af de Len, som hendes afdøde Husbonde havde, befales det hende, da Kongen har storlig Brug for Pengene, endelig at betale disse inden Pinsedag i det allerseneste, da Kongen ellers maa søge sin Betaling hos hende med Rigens Ret og Forfølgning og søge hvad Skade, Forsømmelse, Kost og Tæring, han derved kan komme til at lide, hos hende. F. T. 1, 411 b.

— Til nedennævnte Lensmænd. Da Kongen til Orlogsskibenes Bygning og Udredning, til sine Hofsinders og andre Hoftjeneres Maanedspenge og Besolding og til adskillig anden Rigens Nødtørft har en daglig og meget stor Udgift og der mangler Penge paa Rentekammeret, hvilket skyldes, at Størsteparten af Lensmændene aarlig komme til at restere med en stor Del af Kronens Rettighed af deres Len, befales det dem at betale hvad de skylde uden videre Forhaling, i det seneste inden Pinsedag, saafremt Kongen ikke skal se sig foranlediget til at tage Lenene fra dem og give dem til andre, der i rette Tid ville betale hvad de skulle, hvilket visselig vil ske, saafremt de ikke betale inden ovennævnte Tid, Kongen vil desuden derefter søge sin Ret hos dem (i Brevene til dem, der ikke mere have Len: saafremt Kongen ikke skal se sig foranlediget til at søge sin Betaling og Oprejsning hos dem med Æskning og Forfølgning efter Rigens Ret). — Register: I Sjælland Frandtz Randtzov 81 Dlr. — I Smaalandene Henning Giøe 431½ Dlr.; Morthen Venstermand 400 Dlr. — I Jylland Jacob Seefeldt 1656 Dlr.; Manderup Parsberg 270 Dlr.; Biørn Anderssens Arvinger 857½ Dlr.; Albret Friis 930½ Dlr.; Peder Gyllenstiern 5000 Dlr.; Axel Brahe 250 Dlr.; Erich Lycke til Esker 60 Dlr.; Erich Lycke til Skofgaardt

48 Dlr. — I Skaane [Henrik[1]] Brahe 1400 Dlr.; Peder Brahe 443 Dlr.; Emmicke Kassis Arvinger 4500 Dlr. — [I Norge] Henrich Gyllenstierne 5000 Dlr.; Ofue Jul 400 Dlr.; Niels Mickelssen 3700 Dlr.; Henrich Brockenhus 5500 Dlr.; Johan Venstermand 1000 Dlr.; Frederich Lange 150 Dlr.; Moritz Stygge 400 Dlr.; Knud Grubbe 200 Dlr.; Johan Buckholt 4500 Dlr. — Endnu resterer der hos nogle af Lensmændene 8000 Dlr., som man ikke kan regne for vist, førend deres Skrivere komme herover. — Ialt 45,740 Dlr. Sj. T. 16, 36.

2. April (Kronborg). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Kongen har befalet Arkelimesteren her paa Kroneborg at anrette et Fyrværkeri, hvortil der vil behøves en hel Del, og har givet Gert Rantzov Ordre til at skaffe Arkelimesteren alt hvad der maatte behøves til Fyrværkeriet og ellers til Kongens Arkeli, hvilket skal betales af Tolden. De skulle derfor til Fyrværkeriet og Arkeliet skaffe hvad Gert Rantzov giver dem Ordre om og betale det. Sj. T. 16, 37.

— Befaling til Claus Nielssen, Byfoged i Helsingør, om at betale Hertug Carl af Sverrigs Tjener Gert von Vadsteens Fortæring i hans Herberg hos Anne Jacob Hanssens, ialt $9^1/_2$ gl. Dlr. 3 Sk. lybsk, da Kongen, til hvem han var sendt, har ladet ham udkvittere af Herberget. Orig. Udt. i Sj. T. 16, 37 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om til Koldinghus at købe 8 »maadelige« Vindjærnovne og 5 noget store Jærnovne, indskrive Udgiften dertil i sit Regnskab og ved første Lejlighed sende Ovnene til Caspar Marckdaner paa Koldinghus. Udt. i Sj. T. 16, 37 b.

— Aabent Brev, at Kirkeværgerne for Bykirken i Bogense, der have berettet, at Kirken er meget bygfældig baade paa Mur, Tømmer og Tag, og at den allerede er i stor Gæld formedelst de Bekostninger, den har anvendt paa Istandsættelsen, indtil videre maa oppebære Kronens Korntiende af Annekssognet Skouby til Kirkens Istandsættelse, dog skulle de gøre klart Regnskab for, at Tienden udelukkende er anvendt dertil. F. R. 1, 427.

3. April (—). Gavebrev til Peder Pederssen, Borgemester i Kiøge, paa den gamle Bygrav ved Kiøge mellem Vesterport og Nørreport, liggende nærmest op til Byens Vold; han maa

---

[1] Sj. T. har urigtigt: Henning.

gøre sig Graven saa nyttig med Fiskevand eller paa anden Maade, som han kan. Sj. R. 12, 519.

5. April (Kronborg). Breve til Christoffer Fixen, Michel Knudtzen, Christoffer Pederssen, Peder Brockenhus, Folmer Dresselberg, Knud Knudtzen, unge Enuold Krus og Niels Brun, der en Tid lang have været i Kongens Tjeneste som Skibshøvedsmænd, om, at Kongen for denne Gang ikke mere har Brug for deres Tjeneste og derfor vil have dem forløvede. Sj. T. 16, 38.

— Til Biørn Knudtzen. Kongen har tidligere givet Borgerne i Halmstad Brev paa at maatte bruge den til den nu ødelagte By, Øfreby, hørende Ejendom mod at svare en bestemt aarlig Landgilde deraf, af hvilken Landgilde Landsdommeren i Sønderhalland i Følge Kongens Brev [10. Jan. 1578] aarlig skal have 10 Pd. Smør. Borgemestre og Raad i Halmstad have nu berettet, at han for kort Tid siden har ladet dem forstaa, at han ikke mere kan nøjes med de 10 Pd. Smør, og de have i den Anledning anmodet om, at det maa forblive ved den i Kongens Brev fastsatte Afgift. Kongen kan ikke tænke sig, af hvad Grund han uden Kongens Tilladelse har krævet større Afgift end i Kongens Brev fastsat, og befaler ham at lade sig nøje dermed. Sk. T. 1, 439 b.

— Til Pouel Huitfeld. Borgemestre og Raad i Halmstadt have berettet, at Hospitalet har en Vejrmølle ved Byen, hvoraf det har nogen Rente, og at en ung Mand, Christoffer Ulf, der har bosat sig i Byen, men dog endnu ikke vundet Borgerskab, nu imod deres Vilje vil bygge en anden Vejrmølle paa Byens Grund til eget Bedste, hvilket vil være til stor Skade for Hospitalets Mølle. Da Kongen ikke vil have, at Hospitalet skal lide noget Tab i Indtægt, og Christoffer Ulf endnu ikke har Borgerskab i Byen, ligesom han heller ikke uden Borgemestre og Raads Samtykke kan opføre nogen Mølle der ved Byen, skal han kalde Christoffer Ulf for sig, undersøge Sagen og i Kongens Navn befale ham ikke at opføre nogen Mølle uden Kongens, Lensmandens eller Borgemestres og Raads Tilladelse, saafremt han ikke vil have gjort forgæves Omkostning og staa til Rette derfor. Sk. T. 1, 440.

6. April (—). Følgebrev for Johan Suabe til Bønderne under Vordingborg Slot, at de fra 1. Maj skulle svare ham. Udt. i Sj. R. 12, 519.

— Følgebrev for Arrild Huitfeld til Kronens Bønder i Thrøggevelle Len. Udt. i Sj. R. 12, 519.

6. April (Kronborg). Forleningsbrev for Anders Thott til Næs paa Laugholm Slot og Len efter Arrild Huitfeld. Han skal til 1. Maj i det kommende Aar svare 500 gl. Dlr. i Afgift af den visse Indkomst, gøre Regnskab for den uvisse Indkomst, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag, og tjene Riget med 6 geruste Heste. Naar dette Aar er forbi, skal han henvende sig til Kongen for at faa Besked om, paa hvilke Vilkaar han fremdeles maa beholde Lenet. Sk. R. 1, 529 b.

7. April (—). Følgebrev for Petter Reitz til Kronens Bønder i Vemløsse, Sønder Jellinge, Bindtzløf, Flemsthofte, Hyllinge, Haldaggermagle og Orebye i Flackebiers Herred, Eskilstrup, Stenstrup, Ollebierg, Nyerup, Lindebierg, Lorup, Kinderthoft, Grefthe[1], Landbyethorp, Veidbyenøre, Diefuitzrød[2], Gudum, Lille Valby, Sorterup, Thielsø[3], Olderup, Nesbye under Skoven, Ødemarck og Lille Ebberup i Sorø Birk, Herrestrup, Skaftheløf, Mullerup, Drøslebierg, Helsinge og Kircke Stillinge i Løfue Herred, Ølsemagle i Ramsø Herred og Jersie i Thunne Herred, som hidtil have ligget under Sorø Kloster, at de herefter skulle svare ham til Anduorskouf Slot. Sj. R. 12, 519 b.

— Befalinger til Aage Ugerup, Chresten Gyldenstiern, Brostrup Giede og Børge Rossenkrantz om at deltage i Ridderspil (ligelydende med Brevet af 2. Marts). Udt. i Sj. T. 16, 25. Jvfr. 15. April.

— Befaling til Claus Nielssen, Byfoged i Helsingiør, om paa Kongens Vegne straks at betale den Fortæring, som Grev Johan af Oldenborgs Tjener, Karsten von Harlingen, der er kommen til Kongen med et Brev fra Greven, har gjort hos Villom Smeds i Helsingiør, og som efter medfølgende Seddel beløber sig til 7 Dlr. 4 Sk. Orig.

— Lignende Befaling til samme om at betale den Fortæring, som Kongen af Sverrigs Tjener Jørgen Frantzen, der har været hos Kongen med en Skrivelse, har gjort hos Karen Jacob Krogemaggers i Helsingør, hvilken beløber sig til $13^1/_2$ Dlr. Orig.

— Til Pouel Huitfeld og Anders Bing. Borgemestre og Raad i Halmstad have berettet, at der i Aaen ved Byen er en Laksegaard, hvori de selv have en Del, medens der af en anden Del

[1] Grøfte, Slagelse H. [2] Døvidsrød. samme H. [3] Tyvelse, samme H.

svares Landgilde, dels til Kirken, dels til andre Lodsejere, der have Part i Laksegaarden, og de have samtidig beklaget sig over, at de siden Udstedelsen af Kongens aabne Brev [6. Juli 1584] om, at Laksefiskerierne skulle optages St. Jacobs Dag [25. Juli], næppe kunne faa saa meget, at de dermed kunne udrede Landgilden, fordi nogle Borgere efter Laksegaardens Opsættelse omkring 1. Maj understaa sig til dels selv at bruge Dragegarn mellem Stranden og Laksegaarden, dels indleje Bønder og andre udenbys Folk at drage med Garn, hvilket er til stor Skade baade for Borgemestre og Raad og andre Lodsejere. For at der kan blive truffet en rimelig Bestemmelse herom, og for at hverken Borgerne i Halmstad eller Kronens Bønder og andre Lodsejere der omkring, som kunne være interesserede deri, skulle komme til kort, skulle ovennævnte to med det første undersøge, hvorledes det forholder sig med Fiskeriet, og siden overveje, hvilken rimelig Ordning der kan træffes, opsætte deres Betænkning skriftlig og med det første sende Kongen den. Sk. T. 1, 440 b.

7. April (Kronborg). Befaling til Henning Giøe om til 1. Maj at overlevere Niels Friis til Hesselagger Nykiøping Slot og Len med Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og andet. F. T. 1, 464.

8. April (—). Til Fru Abel Kaaes og Jomfru Ingebore Bilde. Da Kongen, der for nogen Tid siden skrev til dem, at han i Forening med nogle Raader og gode Mænd en 14 Dage efter Paaske vilde optage den mellem dem værende Trætte til Forhandling, nu har faaet Forhindringer og ikke kan tage Sagen for til den bestemte Tid, men vil tage den for paa den almindelige Herredag i Kiøpnehafn Hellig Trefoldigheds Søndag [29. Maj], anmodes de, da det kun er en ringe Udsættelse, om at lade Trætten bero til den Tid, ikke foretage noget Lovmaal mod hinanden og møde paa Herredagen for Kongen, der saa vil gøre sig Flid for at bilægge Trætten. Sk. T. 1, 441.

9. April (—). Gavebrev til Hendrick Rammel til Beckeskouf og hans Arvinger paa en Kronens Jord og Ejendom i Helsingøer, som afdøde Pouel Seigermager tidligere boede paa, liggende til Gaden paa den søndre Side imod Slottet, vest for den Gaard, som Kongen har tilhandlet sig af Johan Due, og øst for det lille Bystræde, som løber ned til Stranden imellem ovennævnte Jord og det indhegnede Jordsmon, som tilhører Anthonis Bygmester. Der

skal opføres god Købstadsbygning med Tegltag paa Jorden. Sj. R. 12, 519 b.

9. April (Kronborg). Til Hermand Jul. Kongen, der herefter mere end hidtil vil holde Hoflejr paa Anduorschouf Slot og derfor vil faa Brug for meget til sin Underholdning der, har bestemt at henlægge Seebyegaardt med alle Kronens Tjenere i Løfue Herred og al kgl. Højhed og Rettighed i Herredet fra Kallundborg Slot til Anduorschouf Slot, hvorfor det befales ham at overdrage Seebygaardt med alle Kronens Tjenere i Løfue Herred til Pether Reitz. Sj. T. 16, 38.

— Befaling til Niels Parsberg og Pether Reitz om at være til Stede ved Johan Suaues Overtagelse af Vordingborg Slot og Len til 1. Maj. Udt. i Sj. T. 16, 38 b.

10. April (—). Gavebrev til Petter Reitz og hans ægte Livsarvinger paa Hørbyegaard med mere Gods, dog først at tiltræde efter Fru Karren Blommes, Mogens Godskes Enkes Død. Hvis Petter Reitz eller hans ægte Livsarvinger ikke efterlade sig Afkom, skal Gaard og Gods straks falde tilbage til Kronen. Sj. R. 12, 520 b. (Se Kronens Skøder.)

14. April (Kbhvn.)[1]. Til Fru Giørel Faddersdatter. Kongen har modtaget det med Knud Grubbe, Embedsmand i Dragmarck Kloster, sendte Register paa det Gods i Guelbrandtzdalen i Norge, som hun vil foræreKongen, fordi han har forskrevet hende Kronens Gods i Sørby og Gryndby[2], tager med Tak mod Gaven og vil med al Gunst og Naade betænke denne og anden hendes Bevaagenhed. Kongen, der har sendt hende Brevet paa Godset i Sørby og Gryndby, har nu med Knud Grubbe ladet det Brev forfatte, som hun kan give Kongen paa Godset i Norge, og sender hende det med ham til Besegling og Tilbagesendelse. Da Kongen har erfaret, at hun endnu i den Egn har en 8—10 Gaarde, færre eller flere, hvilke have ligget til det Gods og Len, hun har foræret Kongen, og der i Fremtiden kan opstaa Trætte og Misforstaaelse, fordi Lenet saaledes er blevet skilt ad, tilbyder Kongen, hvis hun ogsaa vil afstaa disse Gaarde, at give hende Livsbrev paa endnu mere Krongods enten i samme Egn, hvor hun har faaet, eller andensteds i Skaane, hvor hun begærer det; dette Forslag er dog ikke at opfatte som en Begæring, men henstilles ganske til hendes egen gode Vilje og Velbehag. Sk. T. 1, 441 b.

[1] Sk. T. har urigtigt: 1587. [2] Grønby, Vemmenhøg H.

14. April (Kbhvn.). Til Absalon Giøe. Da Jomfru Magdalene Emichsdatter har berettet, at hendes Broder Otthe Emichssen, som skulde være hendes Lavværge, og andre paaføre hende Trætte, og har anmodet om at faa beskikket en af Kongens gode Mænd til at tage sig af hende og hendes Sager og forsvare hende paa Tinge og andensteds, befales det ham at forsvare hende og hendes Sager og Gods paa Herredsting, Landsting og andensteds, hvor det gøres behov og hun anmoder derom, og hjælpe hende til at udføre hendes Ret. F. T. 1, 412.

— Befaling til Kronens Bønder i Vissenbierg Birk, som Jomfru Magdalene Emichsdatter har i Forlening, om herefter at søge til den ny Mølle ved Grøfthebierg, som hun har ladet opsætte, med det Korn, som de skulle have malet, hvilket en Del af Modvilje har undladt og er draget til andre Møller, skønt nævnte Mølle ligger belejligt og de der ikke besværes med utilbørlig Told og andet mere end andensteds. Undlade nogle det herefter, ville de blive straffede. F. T. 1, 412 b.

— Befaling til Steen Brahe og Morthen Venstermandt, Embedsmænd i Raufnsborg og Øens Len, om at være til Stede ved Niels Friis til Hesselaggers Overtagelse af Nykiøping Slot og Len og Gaarden Bønnidt med tilliggende Gods paa Falster, som Kongen har faaet til Mageskifte af Marsk Peder Gyllenstiern, føre Tilsyn med det Inventarium, Jordebøger, Breve og Registre, som han modtager, besigte Bygningerne paa Slottet, Bønnidtgaard og alle Ladegaardene samt de dertil hørende Skove og give alt beskrevet fra sig. F. T. 1, 464.

— Livsbrev for Fru Maren Juel Erich Rossenkrandtzis til Langthind paa Kronens Korntiende af Lehem og Skiern Sogne i Bølling Herred og af Sael Sogn i Ginding Herred, kvit og frit, saafremt hun overlever sin Husbonde, der nu har Brev paa dem. Udt. i J. R. 4, 122.

15. April (—). Til Hr. Eske Bildis Arvinger, hver især, nemlig Hendrich Brahe paa egne, Søsters og Broderbørns Vegne, Jacob Seefeld paa hans Hustrus Vegne, Jørgen Bilde, Hendrich Bilde, Peder Brahe, Ofue Brahe, Olluf Bilde paa egne og Søskendes Vegne, Fru Hilleborg Eyller Krafsis og Fru Margrete Lauge Beckis. Da Kongen for nogen Tid siden har optaget Trætten mellem dem om Arv og Skifte efter Hr. Eske Bilde til sin og nogle Raaders og gode Mænds Forhandling og Paakendelse, befales det dem at møde

paa den forestaaende Herredag Hellig Trefoldigheds Søndag [29. Maj] og rette sig efter, at Kongen til den Tid vil optage Sagen til Forhandling. Sj. T. 16, 38 b.

15. April (Kbhvn.). Breve til de Herremænd, der vare forskrevne til Turnering, om, at Kongen nu er bleven anderledes til Sinds og har opgivet Turneringen, hvorfor de ikke behøve at rette sig efter den tidligere Skrivelse. Sj. T. 16, 39[1]. Jvfr. 2. Marts og 7. April.

— Til Absalon Giøe og Axel Brahe, Embedsmænd i Dallum Kloster og paa Otthensegaard. Da Loduig Munck til Nørlundt har begæret noget Gods i Nørrejylland, som Claus Glambeck og Ofue Lunge have faaet Ordre til at besigte, til Mageskifte for blandt andet 1 Gaard i Østerlunde Sogn og By og hans Part i 1 Gaard i Nørebye i Fyen, skulle de med det første besigte Godset paa Fyen og sende Claus Glambeck og Ofue Lunge Besigtelsen. F. T. 1, 413.

— Til Claus Glambeck og Ofue Lunge, Embedsmænd paa Skanderborg og Olborghus. Da Loduig Munck til Nørlund har begæret noget Krongods og jordegent Gods i Nørrejylland, nemlig 3 Gaarde i Broderstrup By og Sogn, 5 Gaarde i Hafuerslef By og Sogn, 3 Gaarde i Førkild[2] i Rafuenkield Sogn og 1 Gaard i Meelby i Broderstrup Sogn i Aars Herred, 1 Gaard i Ellidtzhøf By og Sogn i Huornum Herred og 1 Gaard i Ramsing By og Sogn i Rødding Herred, samt Kronens Herlighed i 2 Kirkegaarde i Haubrou og i 1 Kirkegaard i Guldbeck til Mageskifte for 1 Gaard i Riisse i Vor Herred i Skanderborg Len og 1 Gaard i Døfhal i Nors Sogn i Hillerslef Herred, 2 Gaarde i Farsøe, 1 Gaard i Nyrup, 1/2 Gaard i Giøttrup og 1/2 Gaard i Holme i Gislum Herred, 1 Gaard i Pisselhøf i Aars Sogn og Herred og 3 Gaarde i Voxløf By og Sogn i Huornum Herred i Olborghus Len, 4 Gaarde i Sønder Borg i Koldinghus Len, 3 Gaarde i Giessing i Brundom Sogn i Skadtz Herred samt 2 Gaarde i Fyen, som Absolon Giøe og Axel Brahe have faaet Ordre til at besigte, og for det, som hans Gods maatte være bedre end Kronens, begærer Vederlag af Kronens Gods i Lille Binderup, skulle de med det første besigte alt Godset i Nørrejylland og, saasnart de faa Besigtelsen over det fyenske Gods, ligne Mageskiftegodset paa sædvanlig Vis, idet de beregne saavel den jordegne

[1] Tr.: Vedel Simonsen, Familieefterretn. om de danske Ruder II. 268 (Brevet til Johan Rud). [2] Fyrkilde. [3] Mejlby.

Bønderejendom som den anden Ejendom, og siden indsende Besigtelserne. J. T. 3, 68. Jvfr. 13. Aug.

16. April (Kbhvn.). Forleningsbrev for Hans Christenssen paa St. Jørgens Gaard udenfor Kallundborg efter Michil Jenssen. Han skal være forpligtet til altid at underholde 5 fattige og syge Mennesker med Klæder, Føde og Seng i Hospitalet. Sj. R. 12, 521 b.

— [1] Til Peder Brahe. Da han før Udstedelsen af Forbuddet mod Udførsel af Havre har lovet en Købmand i Lybeck 1000 Tdr. Havre, har Kongen, for at han kan holde sit Løfte, tilladt ham for denne Gang at udføre disse 1000 Tdr. Havre, hvilket vil blive ham tilladt, naar han fremviser dette Brev. Sk. T. 1, 442 b.

17. April (—). Aabent Brev, at Rasmus Pederssen, Borger i Kiøpnehaufn, uden Indfæstning straks maa faa den Gaard i Thobberup i Smørum Herred, som Christen Nielssen tidligere boede i, og hvori Kongen selv plejer at bo, naar han er paa Jagt, tilligemed et Stykke Eng, som Jep Degn havde, medens han boede i Gaarden, og som Inguor Glad siden har haft. For at han bedre kan forbedre Gaarden med gode Huse, Losementer og Stalde, saaledes som han har lovet, maa han i de næste 4 Aar være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde, men efter den Tid skal han svare sædvanlig Tynge deraf eller saaledes som Kongen nærmere bestemmer. Han skal holde Gaarden i Stand, altid holde Kongens Kamre og Stalde paa Gaarden ryddelige og rene og forsyne sig med Forraad, saa Kongen, naar han kommer did, kan faa hvad han behøver til sit Underhold. Han skal frede Skoven. Sj. R. 12, 522.

— Bestalling for Peder Holdst, der har lovet at tjene som Hospitalsforstander i Almindeligt Hospital i Kiøpnehaufn sin Livstid, eller saalænge Gud giver ham Sundhed og Velmagt, og nu straks vil skænke Hospitalet 200 gl. Dlr., Halvdelen i rede Penge og Halvdelen i gode Varer, samt har forpligtet sig til, at det, som han kan lægge sig til gode enten af Hospitalets Indkomst eller paa anden Maade, efter hans Død skal tilfalde Hospitalet og ikke hans Arvinger. Han skal oppebære al Hospitalets Indkomst, anvende den til de fattiges Underholdning og Bedste, underholde dem med Mad, Øl og Klæder i Overensstemmelse med Fundatsen, paase, at der ingen unyttige Folk holdes og at der ingen

---

[1] Sk. T. har urigtigt: 1587.

overflødig Fortæring finder Sted, aflægge Regnskab for de dertil forordnede og i det første Regnskab indføre de 200 Dlr. Hvis han formedelst Alderdom eller Sygdom ikke længere kan forestaa Bestillingen, skal han alligevel have fri Underholdning i Hospitalet ved den efterfølgende Hospitalsforstanders Bord. Sj. R. 12, 523[1].

18. April (Kbhvn.). Aabent Brev, hvorved Kongen — i Anledning af Klager fra Undersaatterne paa Laaland og Falster over, at de, naar de købe Heste, Foler eller andet Kvæg i Sjælland til deres egne Huses Ophold, ved Færgestedet i Vordingborg besværes med den ny Told, som er lagt paa det, man vil udføre af Riget — bevilger, at de af de Heste og Foler, som de købe her i Landet eller andensteds til deres eget Huses Brug, kun skulle svare den gamle sædvanlige Told; ville de derimod udføre dem til Tyskland, skulle de svare tilbørlig Told deraf til Kronen, 1 Dlr. af hvert Stykke, paa de der i Landene befalede Steder. Det befales Tolderne i Vordingborg og paa Laaland og Falster at rette sig herefter. F. R. 1, 605.

— Aabent Brev, at Kongen har bragt i Erfaring, at mange, baade af Engelske og andre Nationer, imod Kongens Vilje besejle Vespenøe til Forkrænkelse for Kongens Handel og Rettighed, og at der i Vestersøen viser sig mange Sørøvere, som kunde understaa sig til at gøre Kongens Undersaatter der paa Landet Skade; Kongen har derfor sendt sin Skibskaptejn Hans Holst derop med Folk, Skyts og Arkelitøj for at bygge et Blokhus paa et belejligt Sted ved Havnen paa Vespenøe og altid være til Stede der for at tage Besked af alle de Skibe, som ville søge Havnen, og forhindre alle Skibe, hvorfra de end komme, i at løbe ind deri, medmindre de have Kongens Pas og Tilladelsesbreve. Hvis der kommer Skibe, som ingen Besked ville give, skal han angribe dem med det Skyts, han har, og enten skyde dem i Sænk eller bemægtige sig dem og føre dem til Kiøpnehafn. Han skal i alle Maader ramme Kongens og hans Undersaatters Bedste der paa Landet. Da denne Foranstaltning er truffen til Bedste for Undersaatterne paa Vespenøe, befales det menige Bønder og Undersaatter smstds. at være Hans Holst behjælpelige i hvad han befaler dem. Hans Holst maa ikke besvære nogen af Undersaatterne paa Vespenøe og maa ikke gøre dem,

[1] Derefter er indført Peder Holdstis Forpligtelsesbrev, dat. 18. April, indeholdende Løfte om at forestaa Bestillingen tilbørligt, skænke Hospitalet de 200 Dlr. og lade alt sit efterladte Gods tilfalde Hospitalet.

som ville fiske der omkring Landet, nogen Hinder derpaa, dog maa han ikke tillade nogen af Fiskerne at sejle ind til Landet og bruge Handel og Vandel der, medmindre de have tilbørlig Besked af Kongen derom. N. R. 1, 548[1].

18. April (Kbhvn.). Aabent Brev, at der i Steen Brahes Afgift af Rafnsborg Len og Halstedt Kloster, som er anslaaet efter den første Møntforordning, maa afkortes saa meget, som Bøndernes Pengeskyld ved den sidste Møntforandring er bleven formindsket. F. R. 1, 605 b.

20. April (Frederiksborg). Aabent Brev, at Anders Bings Afgift af Vardbierg Slot skal nedsættes saa meget, som Bøndernes Pengeskyld ved den sidste Møntforordning er bleven formindsket, da hans nuværende Afgift er ansat efter den første Møntforordning, som udgik her i Riget, og derfor nu er for høj. Sk. R. 1, 530. Orig.

— Jvfr. 25. April.

23. April (—). Bestalling for Lydicke N., der skal blive hos Petter Reitz, Embedsmand paa Anduorskouf, for med yderste Flid og Vindskibelighed at beride og afrette de Heste, Kongen sender ham; han skal, naar han ikke er beskæftiget dermed, iøvrigt udføre hvad Lensmanden paalægger ham. Han skal fra sidste Paaske at regne i aarlig Løn have 50 gl. Dlr. og sædvanlig Hofklædning ligesom Knægtene i Kongens Stald. Sj. R. 12, 524.

— Gavebrev til Petter Eckert, Kongens Hofskrædder, der en Tid lang har tjent Kongen til dennes Tilfredshed og fremdeles vil tjene denne, og hans Arvinger paa den Kronens Gaard paa Adelgaden i Helsingøer op imod Slottet, som Kongens tidligere Sadelmager Christoffer havde faaet Livsbrev paa, hvilket Livsbrev Petter Eckert nu med Kongens Tilladelse har afhandlet ham. Sj. R. 12, 524 b.

— Til nedennævnte Købstæder. Da Kongen til sine Orlogsskibes og andre Skibes Udrustning behøver en Del Baadsmænd, skulle de straks udgøre N duelige, søfarne Baadsmænd og ufortøvet sende dem til Kiøpnehafn, saa de for de nærmeste Byers Vedkommende senest inden 14 Dage, for de andres senest inden 3 Uger, ere hos Rentemesteren; de skulle samtidig fremsende Fortegnelser over Baadsmændenes Navne, saa man deraf kan se, hvem de sende

[1] Tr: Norske Rigsregistr. II. 665.

og om det er duelige Folk. Kongen vil give disse Baadsmænd samme Løn og Underhold som andre Baadsmænd, saalænge de ere i hans Tjeneste. — Register: Kiøpnehafn 20; Malmøe 12; Nykiøping p. Falster, Nagskouf og Ydstedt hver 4; Kiøge, Nestedt, Skelskøer (inden 3 Uger), Kallingborg, Holbeck, Stubekiøping og Landtzkrone hver 3; Prestøe, Vordingborg, Nyekiøping i Otz Herred, Saxkiøping, Nystedt, Mariboe, Helsingborge og Sømershafn hver 2. Sj. T. 16, 39.

24. April (Frederiksborg). Følgebrev for Johan Suaue til 1 Gaard i Lundbye, 1 Gaard i Suerdborrig, 3 Gaarde i Vinding og 2 Gaarde i Stubye, der hidtil have ligget under Thrøgeveld, at de herefter skulle svare ham til Vordingborg. Udt. i Sj. T. 16, 40.

— Følgebrev for Arrild Huitfeldt til 1 Bonde i Vettersløf, 3 Bønder i Thulrødt[1], 1 Bonde i Klippet og 1 Bonde i Norderup, der hidtil have ligget under Vordingborg, at de herefter skulle svare ham til Thrøggeveld. Udt. i Sj. T. 16, 40.

— Til Bønderne i Helsingborig Len, hvem de end tilhøre. Da Kongen har bragt i Erfaring, at en Del af dem holder mange Hunde, som løbe løse og ikke alene løbe ud i Marken og Skovene og forjage Dyrene, men ogsaa gøre dem selv Skade paa Faar, Lam og andet Smaakvæg, paabydes det, at ingen herefter maa holde mere end én Hund i sin Gaard, og dennes ene fremmer Ben skal endda være afhugget ovenfor Knæet. Den, der forser sig herimod, skal hver Gang bøde 1 god færdig Staldokse, hvis det er Kronens Bonde, til Kronen og ellers til sit Herskab. Det paabydes strengelig Lensmanden paa Helsingborig at paase dette Brevs Overholdelse og ikke se gennem Fingre med nogen. Sk. T. 1, 442 b.

— Forleningsbrev for Jørgen Gregerssen, Skolemester i Vedle, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Hofre Sogn udenfor Vedle, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 122.

— Til Lauritz Skram. Forstanderne for Almindeligt Hospital i Riibe have berettet, at der paaføres Hospitalets Tjenere i Lund i Øster Herred Trætte paa nogle Agre og Enge, som Sandemænd og Ridemænd for nogle Aar siden have været paa, og at de Breve og den Besked, som da gjordes, formenes at være hos en af hans Tjenere Jep Høst, der ved den Lejlighed forfulgte Sagen, men at han nægter at fremlægge Breve og Besked eller give Op-

[1] Tollerød, Ringsted H.

lysning derom. Det befales ham derfor at give Jep Høst Ordre til at levere Hospitalsforstanderne de Markeskels- og Ridebreve og anden Besked, som han maatte have angaaende ovennævnte Trætte, Grund og Ejendom, og give dem Oplysning om, hvad anden Kundskab han maatte have derom. J. T. 3, 70.

25. April (Frederiksborg). Til Christoffer Rossengaardt. Kongen sender ham hermed 300 Dlr. til Istandsættelse af den ny Vej, saaledes som Kongen har aftalt med ham, og befaler ham med Flid at lade det være sig magtpaaliggende, at Vejen bliver istandsat med det første og til Gavns, og at Pengene blive anvendte til Nytte; han skal opskrive, hvortil de anvendes, saa han siden kan gøre Kongen gode Rede derfor. Udt. i Sj. T. 16, 40 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da det i Anledning af, at Kongen har forbedret Avlen til Andvorschouf Slot, vil være nødvendigt at bygge en ny Lade dér, har Kongen ladet gøre et Overslag over, hvor meget Tømmer der behøves hertil, og sender ham hermed et Register derpaa med Ordre til at bestille og skaffe Tømmeret fra de Steder, som han finder belejlige. Da der i Egnen ved Anduorschouf ikke kan faas Skibe, der ere store nok til at føre saa stort Tømmer, skal han selv sende Skibe efter Tømmeret og sørge for, at det med det første kommer did. Sj. T. 16, 40 b.

— Befaling til Erich Valckendorp og Lauge Beck om at være til Stede ved Arrildt Huitfelds Overtagelse af Thrøggeveld Gaard og Len til 1. Maj. Udt. i Sj. T. 16, 41.

— Til Borgemestre og Raad i Malmøe. Denne Brevviser, Balteser Friek, der idelig har overløbet Kongen angaaende hans Trætte med Hans Sukkerbager, har i vedlagte Supplikats beraabt sig paa nogle Vidnesbyrd, som han formener ville kunne være ham til Hjælp, og anmodet om at faa disse forhørte, da Sagen nu er indstævnet for Kongen og Rigens Raad. For at han ikke deri skal have nogen Undskyldning eller Grund til Klage, skulle de straks indstævne for sig alle de Vidnesbyrd, som han vil indføre for dem, høre dem og give ham alt beskrevet efter at have givet hans Modpart lovligt Varsel. Sk. T. 1, 443.

— Følgebrev for Henning Refuentlov til Bønderne under Vindersløfgaard, som Kongen har faaet til Mageskifte af Fru Karene [Krabbe, Niels] Skeils, at de nu efter hendes Død skulle svare ham til Silckeborg. Udt. i J. R. 4, 122.

25. April[1] **(Frederiksborg).** Befaling til Fru Ingeborg Skiel om at overlevere Henning Reuentlof, Embedsmand paa Silckeborg, Vinderslef Gaard og Gods. J. T. 3, 71.

— Til Henning Reuentlov. Da Fru Karren Niels Skiels nu er død, skal han straks lægge Vinderslefgaard med tilliggende Gods, som Kongen har faaet til Mageskifte af hende, ind under Slottet [Silkeborg]. Der sendes ham en af Mageskiftebrevet udskreven Fortegnelse over Godset og dets Skyld, for at han kan rette sig derefter, og et Brev til Fru Ingeborg Skiel, Otte Banners Enke, om at overlevere ham Gaarden og Godset; dog skal han lade Bønderne yde hende Befordring baade ved hendes Moders Begravelse og ved Bortflytningen af hendes Gods, saa vidt det kan være lideligt. Han skal indtil nærmere Ordre lade pløje og saa til Gaarden og holde Avl derpaa. J. T. 3, 70 b.

26. April (—). Kgl. Livsbrev, udstedt efter Fru Giøruel Faddersdatters, Hr. Lauge Brahis Enkes, Anmodning, for Niels Mogenssen, der en Tid har tjent hende, paa en af Børing Klosters Gaarde i Vester Skrefling, som hun er forlenet med og har overdraget ham, for at forhindre, at han efter hendes Død bliver fortrængt derfra. Han skal være Kongen og den udvalgte Prins, Hertug Christian, huld og tro, være Lensmanden paa Børing Kloster lydig og svare sædvanlig Rettighed af Gaarden, medmindre Fru Giøruel vil eftergive ham den. Sk. R. 1, 530 b.

— Til Henning Giøe. Under sit sidste Ophold der i Landet lod Kongen ham tilstille 278 Dlr. for dermed at tilforhandle sig 3 Gaarde i Breninge, hvorpaa han forpligtede sig til med det første at skaffe Kongen Skøde; da Kongen ikke har faaet videre Besked fra ham, befales det ham med det første at erklære sig om, hvorledes Sagen staar, om han har faaet Gaardene og har Skøde paa dem eller ej, og i Tilfælde af, at han har Skøde paa dem, tilsende Kongen det til Opbevaring blandt Kronens andre Breve. F. T. 1, 465.

27. April (—). Til alle i Danmark, som fri og frelse kendes og have frit Jordegods. Da der næsten allevegne i de omkringliggende Riger og Lande digtes og drives adskillige Praktikker med Krigsbestilling og Oprustning til den kristne Menigheds Værste, vil Kongen, skønt han ikke ved af at staa i Fjendskab med nogen, dog

[1] Brevet er i J. T. dateret: 20. April, men indført efter Brev af 25. April.

være saaledes rustet, at han i paakommende Tilfælde, hvis noget hastigt (det Gud forbyde) skulde komme paa, kan gøre alvorlig Modstand, og befaler dem derfor strengelig at tage deres egen Velfærd i Agt og alle, saavel Lensmænd som andre, at have saa mange Heste, duelige Karle og ustraffelige Harnisker og Værger rede, som de ere takserede for, saa de, hvis noget fjendtligt uformodet skulde komme paa, straks kunne møde med deres Rustning, naar og hvor de tilsiges, og siden som ærlige Mænd hjælpe til med at forsvare deres fædrene Rige. Sj. T. 16, 41.

27. April (Frederiksborg). Befaling til Stiftslensmændene Albret Friis, Manderup Parsberg, Ofue Lunge, Jørgen Skram, Axel Brahe, Lauritz Brockenhus, Hack Ulfstand, Niels Friis, Lauge Beck og Coruitz Viffert om straks at forkynde ovenstaaende aabne Brev i N Stift, ikke alene saa vidt i Stiftet, de have Befalingen, og i deres Len, men saa vidt Stiftet strækker sig, tilskrive hver enkelt af Adelen i Stiftet og sende dem Kopi af Brevet, saa de uden al Undskyldning kunne vide at rette sig derefter. K. Sj. T. 16, 41 b.

— Skøde til Knud Grubbe til Alsløf. Sk. R. 1, 531. (Se Kronens Skøder.)

28. April (—). Aabent Brev, at Jens Christenssen, der en Tid har været Foged paa Fauerholm Ladegaard ved Frederichsborg, uden Indfæstning straks maa faa den Gaard i Kollerød, som Jens Anderssen tidligere havde, mod at svare sædvanlig Landgilde og gøre sædvanlig Tjeneste deraf, holde Gaarden i Stand og ikke forhugge Skovene. Sj. R. 12, 525 b.

30. April (Rosbæk). Til Dr. Pouel. Da det er berettet Kongen, som har givet Ordre til at lade den danske Bibel trykke paany hos M. Hans Aalborg, at der er mange Fejl i den første Translation, skal Dr. Pouel, for at disse Fejl kunne blive rettede i den ny Udgave, i Forening med de tre danske Prædikanter i Kiøpnehafn gennemlæse den danske Bibel, med Flid konferere den med den hebraiske Tekst og, hvor den rette Mening ikke er rammet i den første Translation, rette det; de skulle lade det være dem magtpaaliggende, at den ny Bibel kan fremtræde fuldkommen ustraffelig og paa bedste Maade. Sj. T. 16, 42 b. Orig.[1] i Konsistoriets Arkiv, Pakke 190.

1. Maj (—). Bestalling for Anders Rytter til Kabbel,

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. I. 205.

der skal lade sig bruge til Skibs eller hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 80 gl. Dlr. og sædvanlig Hofklædning til sig selvanden; naar han forskrives til Kiøpnehaufn, vil Kongen give ham Underholdning, ligesom andre faa. Sj. R. 12, 526.

1. Maj (Rosbæk). Til Christoffer Rossengaardt. Han har indberettet, at Hendrich Gyldenstiern, Embedsmand paa Bahus, har haft Bud hos ham om to paa Kiøpnehafns Slot staaende Klokker, som Kongen havde givet Hendrich Gyldenstiern til Bahus, og derhos tilkendegivet, at en af Klokkerne efter Kongens tidligere Bevilling er tilstillet Kirken og Kirkeværgerne i Birckerød for en af denne Kirkes Klokker, som var gaaet itu, og som Kongen har modtaget og ladet omstøbe. Da begge Klokkerne ere ens og støbte med Kongens Navn og Vaaben og Kongen tidligere har givet dem til Bahus, hvilket han ikke har husket ved Bevillingen til Birckerød Kirke, skal Christoffer Rossengaardt igen kræve Klokken tilbage fra Birckerød og ved første Lejlighed sende dem begge til Bahus. Kongen har befalet Christoffer Valckendorff at skaffe Birckerød Kirke en anden Klokke, naar de i Birckerød henvende sig til ham derom, hvilket han skal meddele dem, for at de kunne kræve den hos Christoffer Valckendorff; de skulle dog selv lade den hente. Sj. T. 16, 42 b.

— Kvittans til Henrich Gyldenstiern, Embedsmand paa Bahus, paa de 1000 gl. Dlr., som Kongen for nogen Tid siden har laant ham, og som han nu har betalt tilbage; da Kongen ikke har hans Gældsbrev til Stede her, erklæres det herved dødt og magtesløst. J. R. 4, 122 b.

— Forleningsbrev for Lauritz Huering paa det efter afdøde M. Niels Anderssen i Horsens ledige Vikarie i Aarhus Domkirke; han skal gøre Tjeneste i og udenfor Kirken ligesom andre residerende Kanniker. J. R. 4, 122 b.

2. Maj (Frederiksborg). Forleningsbrev for Lauge Urne, Sekretær, paa det efter afdøde M. Thygge Asmussen ledige Kannikedømme i Lunde Domkirke; naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 1, 531 b.

3. Maj (—). Til nedennævnte Herremænd. Da Kongen til Sommer venter Besøg af Hertug Ulrich af Meklenborg og flere fremmede og derfor gerne til den Tid vil have nogle af Adelen hos sig, som kunne ride ud med Kongen, naar denne mod-

tager Hertugen, og kunne »vare paa Tjenesten« under Hertugens Ophold her, anmoder Kongen, i den Forhaabning, at de ville være villige dertil, dem om at møde hos ham i Helsingøer 8. Dagen før Marie Magdalene Dag [15. Juli] i det allerseneste med saa mange Heste og Folk, som de ved den Lejlighed til Kongens Tjeneste og Ære ville staffere sig med, for i Forening med Kongen at ride ud imod Hertugen og siden »vare paa Tjenesten« under Hertugens Ophold her. Kongen forlader sig sikkert paa, at de komme, og sender dem hermed Pasbord til Befordring af deres medhavende Gods. — Register: Breide Rantzov til Rantzovholm, Jacob Seefeldt, Absalon Giøe, Manderup Parsberg, Albrit Friis, Hans Johanssen til Hundtzlund, Ofue Lunge til Odden, Hannibal Gyllenstiern til Restrup, Peder Brahe til Krogholm, Johan Urne til Valsøe, Axel Brahe til Elved, Lauritz Brockenhus til Brangstrup, Predbiørn Gyldenstern til Vosborg, Gabriel Sparre til Suansholm, Erich Løcke til Eskier, Jacob Høg til Thrudtzholm, Niels Parsberg til Sandby, Niels Skram til Urup, Otthe Thott til Erichsholm, Hendrich Lycke til Ofuergaard, Kield Brockenhus til Leerbeck, Erich Lunge til Stoufgaard, Erich Lange til Engelstholm, Knud Brahe til Gudomlund, Ebbe Munck til Fiellebroe, Uldrich Sandberg til Quelstrup, Falck Giøe til Skiersøe, Mogens Giøe til Bollerup, Anders Thott til Nes, Jacob Krabe til Rydtzeholm, Frantz Rantzov, Høvedsmand paa Korsøer, Johan Rud til Møgelkier, Eske Brock til Estrup, Oluf Rosenspar til Skarholt, Jørgen Brahe til Gundestrup, Hendrich Bilde til Mogenstrup, Aage Uggerup til Aggisholm, Chresten Gyldenstiern til Stiernholm, Brostrup Gedde til Thommerup og Børge Rossenkrantz til Ørup. Sj. T. 16, 43 b. Jvfr. 5. Juni.

3. Maj (Frederiksborg). Til nedennævnte Herremænd. Kongen har i Anledning af Hertug Ulrichs og andre fremmedes Besøg nu til Sommer forskrevet nogle af sine Raader og af Adelen til sig og venter ogsaa, at de ville være villige til at møde. Da han har bestemt dem til at modtage Hertugen og gelejde ham til Kongen, anmodes de om at møde med saa mange Heste og Folk, som de til Kongens Tjeneste og Ære ville udruste sig med, i Giedtzøer i det allerseneste Lørdagen før Marie Magdalene, som er den 16. Juli for at modtage Hertugen. Kongen har skrevet til Hendrich Belov, Embedsmand paa Schifuehus, om, naar Hertugen ankommer, at holde Kongens Ord, som Lejligheden udkræver (i Brevet til Hendrich Belov: Kongen anmoder ham om at holde

Kongens Ord til Hertugen, naar denne kommer). Derefter skulle de med deres Heste og Folk gelejde Hertugen til Kongen og siden blive hos Kongen for at hjælpe til med at »vare paa Tjenesten« under Hertugens Ophold hos Kongen. Kongen forlader sig sikkert paa, at de møde, og sender dem hermed Pasbord til Befordring af deres medhavende Gods. — Register: Peder Munck, Steen Brahe, Hack Ulfstand, Hendrich Belov, Niels Friis, Morthen Venstermand, Oluf Daa, Oluf Bilde og Knud Grubbe. Sj. T. 16, 44 b. K. Jvfr. 5. Juni.

3. Maj (Frederiksborg). Til Niels Friis [Nykøbing Slot], Johan Suaue [Vordingborg Slot], Arrild Huitfeld [Tryggevælde] og Christoffer Rossengaardt [Kbhvns. Slot]. Da Kongen omkring St. Jacobi Dag, som er den 25. Juli, venter Besøg af Hertug Ulrich og flere fremmede, skulle de paa deres Slot og hvor i deres Len, det behøves, lade »tilfly« bekvemme og sømmelige Kamre og Gemakker til Hertugen og de andre fremmede og ordne det saaledes med Vogne, Færger og andet, som hører til en fyrstelig Underholdning og Udredning, at intet bliver forsømt. De Udgifter, der medgaa, skulle de indskrive i deres Regnskab. Sj. T. 16, 45 b.

— Ekspektancebrev for M. Thomes Villomsen, Skolemester i Lund, paa et Kannikedømme i Lunde Domkirke. Udt. i Sk. R. 1, 531 b.

— Til Kapitlet i Lund. Som Kongen har erfaret, er Jens Thomissen forlenet med et Vikarie i Domkirken, kaldet Altare sacerdotum, hvortil den, som er Præpositus for Præsterne, altid har Forleningsretten. Da denne Brevviser Loduig Loduigssen en Tid lang har hjulpet Hertug Christians Tugtemester og undervist de Herremændsbørn, som ere hos Prinsen, og flittig passet sin Bestilling, hvorfor Kongen gerne ser ham befordret, anmoder Kongen Kapitlet om at ordne det saaledes, at Loduig Loduigssen bliver forlenet med dette Vikarie, hvis han overlever Jens Thomissen. Sk. T. 1, 443 b.

— Til Claus Glambeck. Da Schæferen nu har været hos Kongen og berettet, at alle de podoliske Faar, som Kongen havde i det i Lenet anrettede Schæferi, ere døde af en Sygdom med Undtagelse af 5 Faar og 1 Gedebuk, skal han samle og købe en Del danske Faar og anbringe dem samme Sted, saa de kunne lades sammen med de podoliske Faar; han skal lade Husene gøre ryddelige og istandsætte dem ind- og udvendigt, for at saadan Syg-

dom blandt Faarene ikke skal skyldes Mangler ved Husene. Hvis den Mand, der tidligere boede i Gaarden, eller nogle af hans Folk endnu have nogen Søgning eller Tilflugt i Gaarden eller have noget af deres Gods der, skal han for adskillig Aarsag og Mistanke afskaffe det, saa hverken Manden eller nogen ham tilhørende herefter komme did. J. T. 3, 71 b.

4. Maj (Frederiksborg). Til alle Søstæderne[1] i Danmark og Norge. Da Kongen har bragt i Erfaring, at der udenlands spørges og fornemmes Selskaber, som ere udsendte for at drage omkring paa forskellige Steder og fare med allehaande Praktikker, enten at udspejde Landes og Rigers Lejlighed eller bedrive Mord, Brand og anden Modvilje, og da saadanne Selskaber ogsaa kunne formodes at ville komme til Kongens Riger og Lande, vil Kongen, skønt han maa gaa ud fra, at der efter hans tidligere alvorlige Befalinger føres tilbørligt Tilsyn med de fremmede, dog paany have dem erindret og advaret derom og befaler dem alvorligt at have god Opsigt med alle de fremmede, som komme til Byerne, af hvad Stand og Kondition de ere eller angive sig, og ikke tillade nogen, særlig Vælske, Spaniere og Fransoser, at rejse derfra ind i Riget, medmindre de have Kongers, Kurfyrsters eller Fyrsters nøjagtige Pasbord om, hvorfra de komme og hvad deres Hverv og Bestilling er; dog maa de, hvis der kommer nogen af Adel og ærlig Stamme og Stand fra Tyskland, som vil til Kongen eller vil bese Kongens Riger og forsøge sig der, ingen Hinder gøre dem derpaa. Hvis de vise sig forsømmelige, ville de komme til at staa til Rette derfor. Sj. T. 16, 46[2]. Origg. (til Helsingør og Kallundborg) i Provinsark. i Kbhvn.

5. Maj (Kbhvn.). Aabent Brev, hvorved Kongen tilkendegiver som sin alvorlige Vilje, at al den Ejendom og Rettighed i Ager, Eng eller andet, som har ligget eller været brugt til det Gods, Kongen har tilskiftet Hans Johanssen, Embedsmand paa Hindtzgafuel, med Hundtzlund Kloster, paa den Tid, da Mageskiftet gik for sig, det være sig inden eller uden Marken, skal følge Hans Johanssen og hans Arvinger til evindelig Ejendom; endvidere lover han at være Hans Johanssens faste og fulde fri Hjemmel dertil samt forbyder alle, særlig Kongens egne Fogder og Embedsmænd, at gøre ham nogen Hinder derpaa. Hans

[1] De opregnes alle. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 421 f.

Johanssen har nemlig klaget over, at der paaføres ham Trætte paa Godset baade af Kongens egne Lensmænd og andre, særlig fordi noget af Godsets tilliggende Ejendom ligger udenfor Birket og i et andet Sogn og i en anden Mark, men ikke desto mindre har den fra Arilds Tid, baade før Mageskiftet og siden, indtil nu, uden Modsigelse ligget og været brugt til Godset. J. R. 4, 123.

9. Maj (Frederiksborg). Befaling til Claus Nielssen, Byfoged i Helsingør, om at levere Kongens Bøsseskytter paa Kroneborg 1 Læst Rostockerøl, som Kongen har skænket dem. Orig. Udt. i Sj. T. 16, 47.

— Forleningsbrev for Gabriel Sparre til Suanholm paa Dalbye Kloster, som han nu selv har det i Værge; han skal fra 1. Maj 1586 at regne aarlig svare 200 gl. Dlr. i Afgift af den visse og uvisse Rente. Sk. R. 1, 532.

— Aabent Brev, hvorved Kongen beskikker M. Peder Hansen til Superintendent paa Gotland i Stedet for M. Mouritz Glad, der nu formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke mere kan forestaa Embedet saa tilbørligt, som han gerne vilde og det sig burde, og befaler alle Provster, Præster, Sognedegne og andre, som ere den gejstlige Jurisdiktion undergivne, at være ham lydige som Superintendent, da han nu har aflagt Ed paa at ville forestaa sit Embede saaledes, som han vil forsvare det for Gud og Mennesker. Det befales Kongens Fogder og Embedsmænd paa Gotland at bistaa M. Peder Hansen, hvis han paa Embeds Vegne kræver deres Bistand, og forsvare ham mod Vold og Uret. Sk. R. 1, 533.

— Aabent Brev, at M. Peder Hanssen, der er beskikket til Superintendent paa Gotland, i aarlig Løn skal have 200 gl. Dlr. og 1 Læst Korn af Visborg Slot, saalænge den afgaaede Superintendent M. Mouritz Glad, der skal beholde sin Embedsindtægt for Livstid, lever; naar Superintendentlønnen ved hans Død bliver ledig, skal M. Peder Hanssen lade sig nøje med den. Sk. R. 1, 533 b.

10. Maj (—). Til M. Christian Machabæus. Da Kongen er til Sinds at fundere Sore Kloster med tilliggende Gods til en Skole og at bruge ham til Forstander for Skolen, skal han indrette sig saaledes, at han, naar Kongen tilsiger, straks kan begive sig til Klosteret for at have Opsigt med alt efter den Fundats, som bliver gjort, og overlevere Ringstedt Kloster, som han hidtil

har haft, til den, Kongen beskikker til hans Eftermand. Sj. T. 16, 47 b[1].

11. Maj (Frederiksborg). Aabent Brev, at Frandtz Lauritzen, Borgemester i Helsingøer, og hans Hustru Benthe Pouelsdatter, der af fri Vilje og velberaad Hu og med Samtykke af deres nærmeste Arving, Borgemester Peder Pederssøn i Kiøge, have tilskødet Kronen deres Gaard i Helsingøer, maa beholde denne Gaard kvit og frit, saalænge de leve, dog skulle de holde den i tilbørlig Stand; endvidere maa Benthe Pouelsdatter, saafremt hun overlever Frandtz Lauritzen, uden Afgift og Tynge beholde Gaarden Hornseholm med dertil hørende 4 Bol, som Frandtz Lauritzen nu har i Forlening, saalænge hun lever. Sj. R. 12, 526 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen i Betragtning af den Tjeneste, Frandtz Lauritzen har gjort Kongen og Helsingøer By som Borgemester, bevilger, at hans Hustru Benthe Pouelsdatter, saafremt hun overlever ham, maa blive boende i Helsingøer og være fri for Skat, Hold, Vagt og al anden kongl. og borgerlig Tynge, saalænge hun sidder som Enke, og lover at forsvare hende, hvis nogen vil forurette hende i hendes Enkestand. Sj. R. 12, 527.

— Aabent Brev, at Borgemestre, Raad og Borgerskab i Helsingøer have berettet, at da der omkring Byen er en skarp Egn, saa de lide stor Mangel paa Straafoder, have nogle Borgere med Lensmandens Samtykke faaet sig udvist nogle smaa Løkker og Haver paa Byens Fortaa til at indtæppe mod at svare Jordskyld deraf til Helsingør, hvilke Løkker og Haver i gammel Tid, saaledes som gamle Diger og Grave vise og det er gamle Mænd vitterligt, skulle være blevne indhegnede og brugte, førend Byen blev afbrændt af Rigens Fjender og Menigheden kom saadan i Armod, at den ikke kunde holde dem vedlige som før, hvorfor de indtil nu have ligget øde. Paa deres Begæring har Kongen nu bevilget, at Indbyggerne i Helsingøer maa indhegne ovennævnte Fortaa og Grund indtil Skoven, mere og videre end tilforn, og bruge Jorden til Agerjord og Saaland, til Avl og anden Brug, saaledes som de kunne gøre sig den nyttigst. Borgemestre og Raad skulle skifte Jorden mellem Borgerne efter enhvers Lejlighed og sætte hver Part for en tilbørlig Jordskyld, som aarlig skal svares og anvendes udelukkende

[1] Sk. R. 1, 534 er indført et Skødebrev, dat. 10. Maj 1586, Kbhvn., fra Kirsten Lindenov til Vandaas, Sten Bildes Enke, til Kronen paa Gods i Skaane. (Se Kronens Skøder.)

til Byens Nytte. De Borgere, der faa af Jorden, og deres Arvinger maa beholde deres Part, saalænge de i rette Tid svare den fastsatte Jordskyld, men de maa ikke pantsætte, sælge eller paa anden Maade afhænde Jorden til nogen, som ikke er bosiddende Borger i Byen, er borgerlig Ret undergiven og vil og kan gøre borgerlig Tynge; hvis nogen af Armod nødes til at sælge sin Part, skal det ske med Borgemestres og Raads Samtykke og i deres Nærværelse paa Raadhuset eller paa Bytinget; Borgemestre og Raad skulle paase, at disse Jorder ikke i Fremtiden sælges til Ikke-Borgere, for at de ikke skulle blive fravendte Byen og dens Borgere. Sj. R. 12, 527 b[1].

11. Maj (Frederiksborg). Til Mogens Giøye. Da Kongen, der nu har beskikket M. Peder Hanssen til Superintendent paa Gotland efter M. Mouridtz Glad, har bevilget, at sidstnævnte maa beholde baade sin hidtidige Residens og sin Indkomst, saa længe han lever, skal Mogens Giøe indtil M. Mouritz's Død aarlig af Slottets Indkomst betale M. Peder Hanssen den i hans Bestalling fastsatte Løn og skaffe M. Peder en Gaard af Kronens at bo i eller, hvis Kronen ikke har nogen, som han kan bruge, leje en til ham. Sk. T. 1, 444[2].

14. Maj (—). Bestalling for Hans Madtzen, Borger i Othensø, som kongl. Sejermager. Han skal holde de store Sejerværker paa Kronneborg og Frederichsborg Slotte, paa Ladegaarden ved Frederichsborg og paa Koldinghus, Nyegaard, Skanderborg, Hadersløfhus, Andorskouf, Ringsted Kloster og Dronningborg rene og i Stand, men skal der laves noget nyt Arbejde, vil Kongen betale ham en rimelig Pris derfor. Han skal i aarlig Løn have 20 Dlr. og $^1/_2$ Læst Korn af Othensøgaard og skal, saalænge han er i Kongens Tjeneste, være fri for Skat, Hold og al anden borgerlig Tynge i Othensø. Paa Rejsen til og fra Kongens Slotte, Klostre og Gaarde skal han have fri Befordring med Heste og Vogn, fri Færger over Færgestederne og Underholdning med Mad og Øl, hvilket sidste han ogsaa skal have, naar han arbejder paa Sejerværkerne. Sj. R. 12, 528 b.

— Bestalling for Bendt Hellessen som Tolder i Halmsted. Sk. R. 1, 535.

---

[1] Tr.: Aarsberetn. fra Geheimearch. III. Till. S. 71 f. [2] Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R II. 330.

14. Maj (Frederiksborg). Til Axel Brahe. Da han i Anledning af Ordren [4. Dec. 1585] til at afskaffe de 2 Postvogne, som have været holdte paa Otthensegaard, har indberettet, at han alligevel, fordi der kommer adskillige kgl. Poster og Bud did, som skulle ilig befordres, siden den Tid har holdt en Postvogn, for at Kongens Bestillinger ikke skulde blive forsømte, meddeles ham Kongens Billigelse heraf med Tilføjelse af, at det skal blive godtgjort ham i hans Regnskab, ligesom det ogsaa paalægges ham fremdeles at holde en Postvogn og indskrive Udgiften dertil i sit Regnskab. F. T. 1, 413 b.

— Befaling til Rentemesteren om at godtgøre Axel Brahe ovennævnte Udgift i hans Regnskab. Udt. i F. T. 1, 414.

— Til Kronens Bønder i Øens Len. Da Morthen Venstermandt har klaget over, at en Del af dem trykker sig ved at pløje, saa, harve og gøre anden saadan Ægt og Arbejde til Gaarden, befales det dem strengeligt herefter at gøre Ægt og Arbejde til Øens Gaard, naar Morthen Venstermandt tilsiger dem, da de ellers ville blive straffede for Ulydighed. F. T. 1, 465.

15. Maj (—). Til M. Hans Laugessen, Superintendent i Riber Stift. Denne Brevviser, Niels Therckelssen, har berettet, at hans Farfader har været, og at hans Fader endnu er Sognepræst til Aggerskouf Kirke, at han selv ogsaa har beflittet sig paa at kunne betjene Kaldet efter hans Faders Død, og at hans Fader for nogen Tid siden har opfordret Sognemændene til at give ham Kald, hvis han skulde overleve Faderen, hvilket disse ogsaa have gjort under Forudsætning af, at han fremdeles opfører sig skikkeligt. Da han er bange for, at en anden alligevel skal trænge sig ind i Kaldet efter Faderens Død, har han anmodet om at maatte faa Kaldet efter Faderen. Det paalægges M. Hans, naar Kaldet bliver ledigt, at beskikke den, han finder dueligst, til Embedet, dog skal alt gaa efter Ordinansen. Orig. i Provinsark. i Viborg.

16. Maj (—). Aabent Brev til alle Kongens Undersaatter, ædle og uædle, af hvad Stand og Kondition de være kunne, om, at Borgerskabet i Slangerup har meddelt Kongen, at det nu til Guds Ære og Byens og Kirkegængernes Bedste har bestemt at ville opbygge Byens Sognekirke fra ny af, da den er meget ringe og ubekvem, og, da det selv er ude af Stand til at bekoste dette Byggearbejde, vil søge Hjælp dertil, i hvilken Anledning det har bedet Kongen medgive dets Fuldmægtige et Brev. Kongen, der

i Betragtning af Formaalet ikke har villet nægte Borgerskabet dette, beder alle, som dets Fuldmægtige besøge med dette Brev, om at yde dem saa stor en Hjælp til Kirkens Bygning, som deres egen gode Vilje tilsiger dem. Sj. R. 12, 529.

16. Maj (Frederiksborg). Forleningsbrev for Johan Suabe paa Vordingborg og Leckinge Len efter afdøde Eyller Grubbe. Han skal i aarlig Genant til sin egen og de daglige Folks Underholdning paa Slottet, Gaarden og Ladegaarden have 7 Læster Rug og Mel, 9 Læster Byg og Malt, 6 Skippd. Humle, 12 Tdr. Smør, 40 levende Køer, 200 Faar og Lam, 500 Gæs, 14 levende Bolsvin, 200 levende magre Svin, 6000 Hvillinger, 6 Læster saltede Sild, 3 Læster saltet Torsk og Kuller, 30 Vorder Langer og Kabliav, 6 Vorder Rokker, 8000 Flyndere, 1 Td. Bergerfisk, 2 Læster Gryn, 7 Tdr. Lønborgsalt, 3 Læster Bajsalt, alle de i Jordebogen opførte Høns og Afgiften af Kronens Korntiende af Kyng og Suerborg Sogne; da han, ligesom tidligere sket, skal give 12 Skolepersoner deres Kost for Slotsporten, har Kongen dertil bevilget ham endnu ½ Læst Korn udover den anførte Genant. Han skal i aarlig Løn til sig selv have 300 Dlr., 20 Dlr. til hans 2 Karle og sædvanlig Klædning til sig selvsjette samt 348 Dlr. til Løn og Klæder for de daglige Folk paa Slottet, Gaarden og Ladegaarden. Han selv skal hver Uge have Foder og Maal til 6 Heste, Ridefogden hvert Aar 26 Tdr. Havre til en Klipper og Ladegaardsfogden 20 Tdr. Havre foruden Rufoder. Han skal føre Tilsyn med Avlen baade paa Slottet og paa Leckinge, at den drives med Flid, og gøre klart Regnskab for alt; ligesaa skal han oppebære Kronens Tiendekorn og anden Rettighed af den gejstlige Jurisdiktion og gøre klart Regnskab for alt. Han skal gøre Regnskab for al den uvisse Rente, hvoraf han selv maa beholde Fjerdedelen, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Hvis nogle komme did med Kongens Pasbord eller i Kongens Ærinde, skal han give dem et Maaltid Mad eller to uden at indskrive det i Regnskabet eller henvise dem til Borgerne i Byen. Hans Genant skal regnes fra sidste 1. Maj. Sj. R. 12, 529 b.

19. Maj (Kronborg). Aabent Brev, hvorved Kongen, for at der kan faas duelige og lærde Mænd til Superintendenter paa Gotland og disse kunne have en tilbørlig og bestemt Underholdning, forordner, at Superintendenten paa Gotland herefter skal have i aarlig Løn for det første al den Pension, som M. Mouritz Glad hidtil har haft, og dernæst 100 gl. Dlr. af Visborg Slot. Sk. R. 1, 535 b.

20. Maj (Kronborg). Til Christoffer Rossengaardt. Da det Hus i Aage Pederssens Gaard i Ballerup, hvori Kongen har haft sine egne Værelser, er brændt, skal han straks med det første paa et belejligt Sted ved nævnte Gaard lade opbygge et Jagthus med gode Værelser til Kongen og Dronningen, saaledes som han fra de andre Jagthuse ved det bekvemmest; for Brandfarens Skyld skal han sørge for, at der bliver god Plads mellem Jagthuset og det Hus, som Aage Pederssen bygger til sit eget Ildsted og sin egen Bolig. Udgifterne til Byggeriet skal han indskrive i Regnskabet. Han skal paa Kongens Vegne skaffe Aage Pederssen saa meget Tømmer, han behøver til Opførelsen af sit eget Hus, for at Gaarden des snarere kan blive genopbygget. Sj. T. 16, 47 b.

— **(Kbhvn.).** Tilladelse for Jacob Hendrickssen, Hans Nielssen og Peder Nielssen, Raadmænd i Otthense, hvem Raadskælderen er betroet, til indtil videre aarlig sisefrit at købe eller lade indføre 5 Læster Rostockerøl og udtappe det i Raadskælderen, dog skulle de lade notere paa dette Brev, hvor de købe eller indføre Øllet, for at der ikke under det Skin skal befries mere Øl fra Sise. Udt. i F. R. 1, 427 b.

21. Maj (Kronborg). Forleningsbrev for Christen Skriver i Broby[1] paa Afgiften af Kronens Korntiende af Vester Egisborg Sogn, kvit og frit; endvidere maa han i de næste 3 Aar være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden saadan Besværing af sin Gaard i Broby, og den af hans Børn, som han vil oplade Gaarden, maa faa den uden Indfæstning, men mod at svare sædvanlig Landgilde og anden Rettighed deraf. Sj. R. 12, 531.

— Se 31. Maj.

22. Maj (—). Til Christoffer Valckendorff. Jacob Seefeldt, Embedsmand i Mariagger Kloster, der efter nogen Forhandling mellem ham og Kongen skyldte denne 3000 Læster Kalk, har berettet, at Kongen til Byggeriet paa Kroneborg har forskrevet 2733 Læster 4 Tdr. Kalk fra ham og til forskellige Byggearbejder paa Haderslefhus, Koldinghus, Skanderborg, Olleholm og Otthensegaard en hel Hob Kalk, hvorfor han har Beviser af vedkommende Lensmænd, saa at han nu ud over de 3000 Læster har Betaling til gode for 1605½ Læst Kalk. Da han har begæret, at der maa blive gjort Afregning med ham, og at han maa faa det, han har til gode

---

[1] Braaby, Ringsted H.

ud over de 3000 Læster, betalt eller faa det afkvittet i den Sum, han skylder af Aarhusgaard, befales det Christoffer Valckendorff at gøre op med og betale ham hans Tilgodehavende paa en af de angivne Maader. Sj. T. 16, 48.

22. Maj (Kronborg). Aabent Brev, at det Marked, som hidtil har været holdt ved Hemingstrup i Skaane, herefter skal holdes i Ydsted paa samme Tid som hidtil, da Kronens Skove ved Hemingstrup ere blevne forhuggede stærkt af de Bønder og andre, som søge Markedet, og flere holde Lejr i Skovene og antænde store Ilde der, hvorved det kan befrygtes, at Skovene engang vil komme i Brand, ligesom der ogsaa finder megen Utilbørlighed Sted paa Markedet, fordi der ikke kan haves tilbørlig Opsigt dér. Sk. R. 1, 536.

— Kvittans til Hans Rantzov, Embedsmand paa Rendesborg, paa 3949 Dlr. 13 Sk. lybsk, som han nu har indbetalt i Kongens Kammer her paa Kroneborg Slot til Kongen selv paa Regnskab af Rendesborg Slots Indkomst for det forløbne Aar. J. R. 4, 123 b.

23. Maj (—). Befaling til Chrestopher Valckendorp om at skaffe og hidsende 400 Al. rødt Engelst, som behøves til Omdragning af de Kamre og Gemakker her, som ere bestemte for Hertugen og Hertuginden af Meklenborg, og andre Gemakker. Orig.

— Til Præster, Bønder og menige Almue paa Vespenøe. Kongen, der, som de ved, altid har sine Tjenere liggende der paa Øen med Mel, Malt, Klæde, Lærred, Kobber, Tin, Jærn og andet, som de have Brug for, og udborger det til dem, har bragt i Erfaring, at naar den Tid kommer, da de skulle betale, føre de hemmelig deres Fisk til de engelske og andre, som komme der under Landet og sælge Fisken til dem, uagtet hvert Aar Kongens Forbud herimod under Trudsel om den højeste Straf forkyndes for dem. Da Kongens Købsvend, som hvert Aar ligger der oppe med Kongens Gods og udborger det til dem, derved kommer meget til Agters med Betalingen derfor, befales det, for at Kongen ikke til Slutning skal blive foraarsaget til helt at lade dem uden Undsætning og Hjælp, dem hver især paa det strengeste at betale alt det, som Kongens Købsvend giver dem paa Kredit, saa vidt det er dem muligt og Gud giver sin Gave dertil, ligesom det ogsaa strengelig forbydes dem at handle med de engelske og andre, som komme under Øen. Overtrædelse heraf medfører Forbrydelse af det, som

enhver har med at fare, og Straf for Ulydighed. Kongen har paalagt sin Købsvend paa Vespenøe at handle med gode Købmandsvarer, bruge ret Alen og Vægt og sælge Varerne til den gamle Pris og vil, hvis han forser sig og der klages over ham, lade ham straffe. N. T. 1, 345.

25. Maj (Frederiksborg). Stadfæstelse for Frandtz Lauritzen, Borgemester i Helsingøer, af et paa Helsingøer Raadhus udgivet Brev, hvorved han tilskøder sin Hustru, Benthe Pouelsdatter, sin halve Hovedlod, dog gælder Stadfæstelsen kun, saa vidt Brevet er lovlig bevilget af Frandtz Lauritzens rette Arvinger. Sj. R. 12, 531.

— Aabent Brev, at Pouel Pop, Borger i Olborg, herefter ikke maa besværes med større Skat, Hold eller anden kongl. og borgerlig Tynge end den bedste Mand i Byen. Udt. i J. R. 4, 124.

— Aabent Brev, at Las Let i Ensløf, Herredsfoged i Huolberg Herred, indtil videre maa være fri for at svare Landgilde af sin jordegne Bondegaard i Velløf, dog skal den paa Gaarden boende Bonde, Chresten Nielssen, gøre sædvanlig Ægt og Arbejde deraf. Udt. i J. R. 4, 124.

— Til Manderup Parsberg og Claus Glambeck, Embedsmænd paa Aarhusgaard og Skanderborg, og Niels Jonssen til Thorstedlund. Da Loduig Munck, Embedsmand paa Ørum, har begæret Gaardene Bierre, Skidensig, Humelum Lund, Clostergaard, Østerby, Ørsløf, Vogensgaard, en øde Jord, der ligger til Thogued, Bolet Synderlund, som Kapellanen Hr. Matz bor i, Stockendal og Brandstrup i Humelum Sogn, Kronens Herlighed og Rettighed i 1 jordegen Gaard, kaldet Hiedegaard, og Kronens Herlighed i 3 Kirkegaarde i Ressen Sogn, Kronens Rettighed og Herlighed i 3 jordegne Bøndergaarde i Humelum Sogn, nemlig Brundtzgaard og Thoguedskouf og 1 Gaard i Kierckeby, til Mageskifte for Fyldest af hans Arvegods i Vradtz og Hammerum Herreder, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, og desuden har begæret Kronens Herlighed og Rettighed i 3 jordegne Bøndergaarde i Lundenes Len, kaldede Kyderis, Brendgaard og Knarberg, til Mageskifte for noget af sit Gods i samme Len, som ligger belejligere for Slottet end de nævnte 3 Gaarde, befales det dem, eftersom en tidligere Befaling [21. Juni 1582] til dem om at besigte en Del af dette Gods endnu ikke er udført og der ingen Besked er kommen fra dem derom,

med det første at besigte alt Godset, ogsaa beregne Ejendommen i det jordegne Bøndergods og indsende Besigtelsen, hvor de 3 ovennævnte Gaarde i Lundenes Len skulle være lignede særskilt med det Gods, som udlægges for dem, saa at Hans Lange, der har Gaardene i Pant, kan faa tilbørligt Vederlag for dem. J. T. 3, 72.

25. Maj (Frederiksborg). Til nedennævnte Herremænd og Fruer. Da de eje noget Gods i Dronningborg [Birk][1] og næsten alt Godset i samme Birk tilhører Kronen, anmoder Kongen dem om at lade ham faa deres Gods til Mageskifte og erklære sig om, hvor de begære Vederlag derfor, dog maa de ikke forlange Gods i Kongens Fredejagt eller saa nær ved Kronens Slotte, Klostre eller Gaarde, at det ikke kan undværes derfra. — Karl Bryske 2 Gaarde i Romolt, 2 Gaarde i Kristrop og 1 Gaard i Paderup; Fru Karren Banner 1 Gaard i Romolt og 1 Gaard i Kristrop; Falck Giøe 1 Gaard i Paderup; Jørgen Bilde 2 Gaarde i Paderup; Fru Anne Rosenkrantz 2 Gaarde og 1 Bol i Tibbestrup[2] i Galten Herred og 1 Gaard i Verum[3]; Mogens Giøe 2 Gaarde og 1 Bol i Tibbestrup; Hendrich Løcke 1 Gaard i Tibbestrup og 1 Gaard i Verum; Fru Birgitte Bøller 3 Gaarde og 1 Bol i Vorup; Thage Krabe 1 Gaard i Verum; Frans Poel 1 Gaard i Haslum; Johan Berneckou 1 Gaard i Haslum. J. T. 3, 73 b.

— Befaling til Niels Skram om endnu i dette Aar at lade Søren Rasmussen, Borger i Randers, beholde den Kronens Eng ved Randers, som han nu har i Brug, kvit og frit. J. T. 3, 74.

27. Maj (Kbhvn.). Til nedennævnte Herremænd [og Fruer]. Sognemændene i St. Nicolai Sogn i Kiøpnehafn have berettet, at de for nogen Tid siden have begyndt at bygge et Kirketaarn til deres Sognekirke, hvilket paa det nærmeste er halvt færdigt, men de maa nu af Uformue opgive det, medmindre de faa Hjælp dertil af andre gode kristne, og de have derfor anmodet Kongen om dels selv at komme dem til Hjælp med noget, dels være dem beforderlig hos de adelige, der eje Gaarde og Ejendom i Sognet, til, at disse ogsaa, hver efter sin gode Vilje, yde dem nogen Hjælp. Kongen har ikke villet nægte dem dette, da han haaber, at de adelige ville være villige dertil, eftersom det er til Kirkens og Guds Huses Forbedring, og han anmoder disse om, naar Kirkeværgerne eller deres Fuldmægtige besøge dem, hver efter sin

---

[1] J. T. har: Len. [2] Tebbestrup. [3] Værum.

Lejlighed og Vilje at hjælpe dem. — Register paa de Herremænd [og Fruer], der have Gaarde i St. Nicolai Sogn: Niels Kaas, Kansler, Jørgen Rossenkrantz, Peder Munck, Admiral, Christoffer Valckendorf, Arrild Huitfeldt, Hendrich Brahe, Hack Holgerssen 2 Gaarde, Jørgen Skram 2 Gaarde, Albrit Friis, Manderup Pasberg, Peder Gyldenstern, Moritz Podebusk 2 Gaarde, Erich Lycke, Knud Ulfeldt, Henrich Gyldenstern, Erich Valckendorff, Jørgen Bilde 2 Gaarde, Hans Sparre, Frederich Gaadsche, Frederich Hufue, Christoffer Rossengaardt, Erich Bilde, Hertuig Høicken, Jacob Throlle, Ogge Brahe, Lauge Beck, Knud Rudt Erichssen, Albrit Skiel, Hannibal Gyldenstern, Otthe Brockenhus, Axel Brahe, Knud Brahe, Anders Thott, Gabriel Sparre, Knud Rud Jørgenssen, Hendrich Bilde, Mogens Giøe, Fru Thalle Laxmandtz, Fru Helvig Rossenkrantz's, Hr. Otthe Krompis Arvinger, Jomfru Ingeborg Bildis, Fru Birgette Christoffer Giøes, Fru Kirsten Bildes, Fru Caren Marsuins 2 Gaarde, Fru Mette Peder Oxes 2 Gaarde, de Jomfruer[1] af Egede, Fru Anne Albrit Giøes, Fru Ide Oluf Nielssens 6 Gaarde, Jørgen Lyckis Frue[2], Holger Rossenkrantzis Frue[3], Fru Rigidse Grubbe, Jomfru Soffii Brahis, Fru Citzel Oxe 2 Gaarde, Fru Carren Banner, Fru Anne Hans Schofgaardtz, Fru Inger Oxe 2 Gaarde, Fru Margrette Erich Krabis, Herluf Skauffis Frue[4], Fittentz Juls Frue[5], Fru Christendtze Biørn Kassis, Fru Anne Oluf Mouritzens. Sj. T. 16, 48 b.[6] Orig. (til Fru Ide Munck, Oluf Nielsen Rosenkrantz's).

27. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev for Hr. Hans Stage, Sognepræst til St. Hans Kirke i Otthense, paa Kronens Korntiende af Allusse Sogn i Lunde Herred. Udt. i F. R. 1, 427 b.

— Befaling til Axel Brahe om at betale Kirkeværgerne for St. Hans Kirke i Otthense 100 Dlr., som Kongen har givet dem til Kirkens Bygning, indskrive Pengene i sit Regnskab og paase, at de anvendes udelukkende til Kirkens Bygning. F. T. 1, 414.

28. Maj (—). Aabent Brev, at Barbart Pop, Kongens Rustmester i Kiøpnehaufn, for Livstid uden Husleje maa beholde det Hus, som er givet ham til Bolig, mod at istandsætte Huset, som er meget brøstholdent, og siden holde det i Stand; han har nemlig udtalt Frygt for, at han, hvis han nu anvendte noget

---

[1] Ermegaard og Birgitte Bilde. [2] Beate Brahe. [3] Karen Gyldenstjerne. [4] Anne Brahe. [5] Elsebe Svave. [6] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 673.

paa Istandsættelsen, en Gang i Fremtiden alligevel skulde blive trængt ud af det. Sj. R. 12, 531 b[1].

28. Maj (Kbhvn.). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Da Kongen har bevilget Adtzer Pederssen, Degn i den tyske Kirke i Helsingøer, 8 gl. Dlr., 10 Al. Engelst, 6 Al. Foderdug, 5 Al. Sardug og 5 Al. Lærred i aarlig Løn, skulle de paa Kongens Vegne nu levere ham denne aarlige Løn for de fra hans Ansættelse forløbne Aar og derefter aarlig, saalænge han bliver i Tjenesten, og indskrive det i deres Regnskab. Udt. i Sj. T. 16, 49 b.

— Aabent Brev, at det Marked, som hidtil har været holdt i Randers paa en ubelejlig Tid, naar Kornet staar i sin bedste Vækst, hvilket har haft til Følge, at Kornet baade paa Kronens og Borgernes Ejendom ødelægges af Folk, Heste, Øksne og andet Kvæg, af den Grund herefter skal holdes St. Galli Dag [16. Okt.]. J. R. 4, 124 b.

— Aabent Brev, hvorved den Sandemændene i Drotningborg Len tidligere bevilgede Fritagelse for at gøre Ægt og Arbejde indskrænkes til kun at gælde for den Tid, der hengaar fra deres Opkrævelse til at gøre Tov til denne Forretnings Afslutning, da Kongen har erfaret, at de andre Kronbønder i Lenet ved den almindelige Fritagelse for Sandemændene faa saa meget større Besværing, uagtet de oftere besværes med Nævningetov end Sandemændene med Sandemændstov, da disse sidste kun sjælden forefalde. De tidligere udgaaede Breve om den almindelige Fritagelse tilbagekaldes herved. J. R. 4, 124 b.

— Livsbrev for Godtzlauf Budde — der for nogen Tid siden har faaet Livsbrev paa Børglum Kloster med tilliggende Gods i Børglum Birk og nu har berettet, at der deromkring og i Klosterets Skove desuden ligger noget Gods, som dels ligger saa belejligt for Klosteret, dels ligger saaledes i Skovene, at det ikke godt kan undværes fra Klosteret, hvorfor han har begæret ogsaa at maatte faa Livsbrev paa det, for at det ikke ved Mageskifte skal fravendes Klosteret — paa dette Gods, nemlig 1 Gaard i Kolborg[2], 1 Gaard i Stadtzhiede, 1 Gaard i Kringelborn, Gaardene Snapholt og Feiersholt, 1 Gaard i Skodberg[3], Gaardene Hordenberg, Munckholt og Snaphede, 1 [Gaard] paa Holmen, Gaarden Dalmarck, 1 Gaard i Indstrup, 1 [Gaard] i Giengsted[4], 1 Gaard i Holthe og Pillegaard,

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns Dipl. II. 427. [2] Kaalborg, Vennebjærg H. [3] Skajbjærg, samme H. [4] ? Vrensted, Børglum H.

uden Afgift, men mod at gøre tilbørlig Tjeneste deraf. J. R. 4, 125.

28. Maj (Kbhvn.). Befaling til Casper Marckedaner om, saasnart nu afdøde Jomfru Birgitte Rosenkrantz er begravet, at overtage Nebbegaard med tilliggende Gods, som Kongen har tilskiftet sig af hende, indskrive Godset i Slottets Jordebog, lade Søfren Thomissen faa Nebbegaard uden Indfæstning og lade uvildige Dannemænd sætte Gaarden for en rimelig Landgilde, som Søfren Thomissen saa skal svare deraf. Da Kongen har givet Niels Skram 3 Stykker Vildt til Jomfru Birgittes Begravelseskost, skal han befale Kongens Karl Jørgen at skyde disse 3 Stykker Vildt, naar Niels Skram begærer det, og levere denne dem; ligeledes skal han lade Niels Skram faa 200 Tdr. Havre, som Kongen har laant ham til samme Begravelse, dog skal Niels Skram betale dem tilbage til den Termin, der fastsættes. J. T. 3, 74 b.

— Til Niels Skram. Da han i Anledning af, at han ved sin Indgravning og Inddigning af Dronningborg Slotsmark har indtaget 11 Ørt. Land fra Kronens Bønder i Thierebye, har begæret at faa at vide, om han i Stedet skal udlægge Bønderne lige saa megen Eng af Kronens Enge, hvor de kunne undværes, eller afkorte saa meget i enhvers Landgilde, som den Ejendom, han har mistet, kan beløbe sig til, henstiller Kongen til ham at gøre Bønderne Udlæg, hvis nogle af Ladegaardens Enge ligge saaledes, at de godt kunne undværes, men ellers lade Landgilden nedsætte. Han skal i Jordebogen eller paa anden Maade give klar Besked om, hvad han gør, saa man i Fremtiden kan rette sig derefter. J. T. 3, 75.

— Til Niels Skram. Da han har indberettet, at Møllen ved Østrup er meget forfalden og ikke kan svare sin Skyld, medmindre den bliver istandsat, befales det ham at istandsætte Møllen og indskrive Udgifterne derved i Regnskabet. Da han ligeledes har indberettet, at der findes store Mangler paa Bropillerne under Slotsbroen ved Dronningborg, saa de absolut maa istandsættes, og at det vil være nødvendigt, at Møllen smstds. holder op at male, saalænge dette Arbejde staar paa, befales det ham med det første at lade Bropillerne istandsætte, saaledes som Kongen tidligere har skrevet til ham, og for den Tid, Møllen skal standse, nedsætte Møllerens Landgilde med et efter Tiden passende Beløb. De 2 Læster Cement, som der vil blive Brug for ved Pillernes Istandsættelse, skal han selv bestille og sammen med de andre

Udgifter indskrive i Regnskabet. Da han i Anledning af en tidligere Ordre til at istandsætte Slotskirken og Hospitalet i Randers har indberettet, at Slotskirken ikke kan blive godt og varigt istandsat, medmindre Hvælvingen, som til Dels er falden ned, tages helt ned og bygges op igen paany, og at han har givet Ordre til at udføre Arbejdet paa denne Maade, og derhos har forespurgt, hvorledes Kongen vil have det ordnet med Arbejdslønnen og Betalingen, befales det ham at slutte Akkord med Bygmesteren om det Arbejde, som det er nødvendigt at lade lave i Kirken og paa Hospitalet, saaledes som han selv finder det bedst og ligeligst, og indskrive Udgiften i Regnskabet. Da Spiret paa Kirken er saa svagt, at det ikke kan tækkes med Kobber eller Bly, skal han lade Træværket i Spiret istandsætte saa meget som muligt, saa det kan være stærkt og varigt nok, og derefter tække det med Kobber; han skal selv købe Kobberet og indskrive al Udgiften i Regnskabet. J. T. 3, 76.

29. Maj (Kbhvn.). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Da nogle Danziger Skippere, som ere komne til Sundet siden Kongens Afrejse derfra, have klaget over den paabudte Arrestering, skal han af de i Danzig hjemmehørende Skippere, som nu ere i Sundet eller herefter komme dertil, tage samme Forpligtelse, som de andre Danziger Skippere gave, da Kongen sidst var paa Kronneborg, og derefter uden videre Ophold lade dem passere, saaledes som Kongen ogsaa mundtlig har aftalt med dem. Udt. i Sj. T. 16, 50.

30. Maj (—). Bestalling for Skipper Gullig Axelssen, der med Kongens Brandjagt Bremsen skal blive liggende i Bæltet i Sommer og føre Tilsyn med, at ingen forløbe Kongens Told, at ingen fordægtige og forbudte Varer føres gennem Bæltet, og at ingen franske og engelske Skibe, undtagen de, der pleje det, løbe der igennem, men henvises til Øresund. Naar Kongens egne Undersaatter fra Fyen og Jylland have forevist deres Søbrev, maa han ikke tvinge dem til at løbe ned til Toldstedet ved Nyeborg, ligesom han heller ikke maa forurette Kongens Undersaatter eller fratage dem noget. Sj. R. 12, 532.

— Fundats paa Sorø Trivialskole. Sj. R. 12, 532 b. Orig. i Konsistoriets Arkiv, Pakke 203. (Se Secher, Forordninger II. 423—44; jvfr. Kronens Skøder.)[1]

[1] Fundatsen er tillige trykt: Hofman, Fundationer VII. 556—85. Soransk Tidsskr. I. 34—66.

30. Maj (Kbhvn.). Befaling til Fru Kirsten Lycke, Eyller Grubbis Enke, Anders Dresselberg og Siuardt Grubbe om at overlevere Arild Huitfeldt, som nu er beskikket til at være Rigens Kansler, de Rigens Bøger, som deres afdøde Husbonde og Fader har haft i Værge. Da Kongen har bestemt, at Abraham Jenssen, som Eyller Grubbe har brugt som Rigens Skriver, fremdeles skal beholde denne Bestilling, anmodes de om at give ham hans Haand og Tjeneste fri, saa han kan indstille sig til Rigens Skrivers Bestilling. Sj. T. 16, 50[1].

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at de 100 rinske Gylden, som Lunde Kapitel i Følge Universitetsfundatsen skal udrede aarlig til fattige Studenters Underholdning, hidtil ikke ere blevne ydede, fordi Kannikerne af forskellige Grunde ikke, som da paabudt, dertil have taget et Par eller flere ledige Præbender og beholdt dem som Kommungods — nu, for at Pengene herefter aarlig kunne blive udredede, bevilger, at det Kannikedømme, kaldet Giordtzhøy Præbende, som Jens Thommessen nu har, efter dennes Død straks skal annammes til Kapitlet og henlægges til Udredelsen af de 100 Gylden; dog skal Procuratorium til Præbendet forblive hos Kapitlet, der skal sætte en af deres Orden til at være Procurator, udrede de 100 Gylden og gøre Kapitlet Regnskab for al Indtægt. Sk. R. 1, 536 b[2].

— Kirkevægerne for Aarhus Domkirke maa indtil videre oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Malling Sogn i Ning Herred, som Loduig Strømessen i Aarhus hidtil har oppebaaret, til Hjælp til det Arbejde paa Stolene i Domkirken. Udt. i J. R. 4, 126.

— Jomfru Sophie Krabbe i Aarhus maa i de næste 3 Aar aarlig oppebære 3 Pd. Korn, 1 Fjerd. Smør og 10 Læs Ved af Aarhusgaard. Udt. i J. R. 4, 126 b.

— Til Casper Marckdaner. Da han har indberettet, at en Karl Bryske tjenende Vildtskytte, som er draget der igennem Lenet [Koldingbus], i Kronens fri Enemærke ved Berkop[3] Mølle har skudt en Hare og nogle Hejrer, og at Karl Bryske, til hvem han havde skrevet om at holde Karlen til Stede, derpaa har svaret, at Vildtskytten ikke har været paa hans Gaard, siden han

---

[1] Tr.: A. D. Jørgensen, Udsigt ov. de dsk. Rigsarkivers Hist. S. 224 f. [2] Tr.: Rørdam, Kbhvns Universitets Hist. 1537—1621, IV. 347 f. [3] Børkop, Holmans H.

har faaet Casper Marckdaners Brev eller er bleven vidende om Sagen, befales det ham at udføre alle Lovmaal over Vildtskytten, tage endelig Dom over ham og gøre sig den yderste Flid for at faa ham opspurgt og faa fat i ham. J. T. 3, 77.

31. Maj (Kbhvn.). Til Bønder og menige Almue, hvem de end tjene, i Danmark. Da Riget i sidste Fejde er kommen i stor Gæld, hvorfor en Del af Kronens Len og Gods er sat i Pant, hvilket har medført en Forringelse af Rigets Indkomst, har Danmarks Riges Raad til Indløsning heraf bevilget Kongen en almindelig Skat og Landehjælp af Bønder og menige Almue over hele Riget, saaledes at hver 10 jordegne Bønder skulle lægges i Læg sammen og give 20 enkende Dlr., hver 10 Bønder, som ikke have frit Jordegods, men have fæstet deres Gaarde og bruge Avl, skulle ligeledes lægges i Læg sammen og give 10 enkende Dlr., overalt skal den rige hjælpe den fattige; hver Smed, Skomager, Skrædder, Murmester og Møller, som bor paa Landsbyerne og bruger Avl, skal give 1 enkende Dlr., og de, som ikke bruge Avl, hver $^1/_2$ Dlr.; hver Pebersvend skal give 1 Dlr. og hver Husmand og Indeste $^1/_2$ Dlr.; enhver Tjenestedreng, som tjener for fuld Løn, skal give $^1/_2$ Dlr., enten han har Kornsæd eller ej, og enhver, der ikke tjener for fuld Løn, 1 Ortsdlr. Hvor der bor flere Bønder paa én Gaard, enten det er jordegent eller Fæstegods, og de ellers bruge Avl, skal den bedste i Gaarden skrives for hel Skat og de andre skatte som Indester. Alle Ugedagsmænd, der bo for Kongens egne Slotte, Klostre eller Gaarde, skulle hver give $^1/_2$ Dlr. Ingen, hverken Fogder, Skrivere eller andre, skulle være fri for denne Skat undtagen Adelens egne Ugedagsmænd, der bo ved Sædegaarde, den holder Avl paa, ligge i samme Sogn som Sædegaardene og have været fri fra Arilds Tid; Lensmændene skulle passe paa, at ingen regnes for Ugedagsmænd, som ikke bør regnes derfor, saafremt de ikke selv ville staa til Rette derfor. Skatten skal være ude til Fastelavn i det allerseneste. Skriverne skulle ingen Penge have for at skrive Skatten. Bønderne skulle møde paa de Steder, det befales, for at lade sig skrive og lægge for Skatten og siden udrede den i rette Tid, saafremt de ikke ville tiltales. Kongen vil til Gengæld være dem alle en naadig Herre og Konge og i alle Maader vide deres Gavn og Bedste. Sj. T. 16, 50 b.

31. Maj (Kbhvn.). Befaling til Lensmændene[1] over hele Riget om ufortøvet at lade medfølgende Skattebrev forkynde i deres Len, personlig, og ikke ved deres Fogder, skrive Bønderne for Skatten og lægge dem i Læg sammen, saaledes at den rige hjælper den fattige, ikke se gennem Fingre med nogen, som bør svare Skatten, og ikke tage Hensyn til Gunst, Gave, Vild, Venskab eller nogen Fordel. De skulle paase, at Aagerkarle og Folk, som bruge stort Køb, Forprang og Handel med Korn, Øksne eller paa anden Maade, komme til at svare Skat efter deres Handel og Formue. De skulle indkræve Skatten og inden Fastelavn sende den til Rentemesteren paa Kiøpnehafns Slot, ledsaget af klare Registre og Mandtal. Sj. T. 16, 51 b.

— Reces om, hvorledes der skal forholdes med Bryllupper blandt Adelen. Sj. T. 16, 129. (Se Secher, Forordninger II. 444—48.)

— Aabent Brev, at Kirkeværgerne for Falckenbierg Kirke, der i sidste svenske Fejde blev brændt af Rigets Fjender, men som de nu igen ville opbygge, i de næste 2 Aar maa oppebære Kronens Told og Sise i Falckenbierg til Kirkens Opbyggelse, da den ikke har noget synderligt Forraad. Sk. R. 1, 537 b.

— Skøde til Peder Bille til Hostrup. F. R. 1, 428. K. (Se Kronens Skøder.)

— Aabent Brev, at Asmus von Lybeck, der nu er beskikket til Tolder og Sisemester ved Guldborg Færge, men ikke selv kan skrive, indtil videre aarlig maa oppebære 4 Pd. Korn af Loftet paa Nykiøping Slot til at holde en Skriverdreng for. F. R. 1, 606.

— Mageskifte mellem Mogens Juel til Pallisberg og Kronen. J. R. 4, 126 b. (Se Kronens Skøder.)

— Livsbrev for Fru Ingeborg Skiel, Otte Banners Enke, der nu har ladet den Pantesum falde, hvorfor hun og hendes Forældre have haft Streckhals Gods paa Hannes i Thye og paa Mors i Pant, og tilbageleveret Kongen Pantebrevene, paa ovennævnte Streckhalsis Gods. J. R. 4, 128.

— Aabent Brev, hvorved Kongen lover til førstkommende Jul i det seneste at ville tilbagebetale Fru Ingeborg Skeil, Otte

[1] De opregnes alle med deres Len.

Banners Enke, de 3333 Dlr. 1 Mk. danske, hvormed hendes Moder, Fru Karene Krabbe, indløste fra Jens Kaasis Arvinger det Gods i Vendsyssel, som Jens Kaas havde i Pant for ovennævnte Sum, og som siden er bleven tilskiftet hende. Fru Ingeborg har nu tilbageleveret Kongen det hendes Moder givne Gældsbrev. J. R. 4, 128 b.

31. Maj[1] **(Kbhvn.).** Til Jacob Seefeld. Da han har indberettet, at Mariagger Kloster altid har haft Jus patronatus til Staby Kirke og Sogn i Harsyssel, indtil Kongens Lensmand der, efter Hr. Jørgen Lyckis Død, har understaaet sig til at bortfæste Tienden, og har forespurgt, hvorledes han skal forholde sig hermed, befales det ham at tilholde sig nævnte Jus patronatus til Mariagger Kloster, da den altid har hørt dertil, oppebære Kronens Rettighed deraf, gøre Regnskab derfor som for anden Klosterets Indkomst og paase, at Kirken holdes i god Stand. J. T. 3, 77 b.

2. Juni (—). Aabent Brev til Kronens Bønder i Stefns Herred, hvorved det befales enhver, som sidder for Gaard og pløjer og saar, aarlig inden Mortensdag at give Jens Olssen i Skiørpinge, Herredsfoged, $^1/_2$ Skp. Korn, da han har berettet, at han i lang Tid har været Herredsfoged og har haft meget Besvær med at sidde Ting og rejse til Landstinget uden at faa noget derfor, og da det er berettet Kongen, at det er Skik over alt Sjælland, at Tingfogderne have en bestemt Indkomst. Sj. R. 12, 550.

— Lignende Breve fik Gudmand Lauritzen, Herredsfoged i Faxe Herred, og Thyge Morthenssen, Herredsfoged i Biefuerskoufs Herred. Udt. i Sj. R. 12, 550 b.

— Aabent Brev, at Søfren Christenssen i Holthe, Herredsfoged i Kier Herred i Olborghus Len, for sin Tjeneste maa beholde Holthe Eng, som er svoret og bruges til hans Gaard, men hvoraf der hidtil er svaret nogen Særskyld, uden Afgift, saalænge han er Herredsfoged eller indtil videre. Udt. i J. R. 4, 129.

— Lauge Pederssen i Varbierg og hans Hustru Ingeborg maa indtil videre aarlig oppebære 4 Tdr. Rug, 4 Tdr. Byg og 4 Pd. Smør af Vardbierg Slot til deres Underholdning. Udt. i Sk. R. 1, 538.

3. Juni (—). Aabent Brev, hvorved det befales Kirkeværgerne for alle Kronens Landsbykirker paa Sjælland, som have Forraad og

[1] Brevet er i J. T. dateret: 21. Maj, hvilket dog sikkert er en Fejl for 31. Maj, da Brevet er indført efter et Brev af 30. Maj og Kongen den 21. Maj var paa Kronborg.

ikke selv ere trængende, i Aar at komme Maglebye Kirkes Fuldmægtige til Hjælp med 2 Mk. danske af hver Kirke til Genopførelsen af Maglebye Kirketaarn, som for kort Tid siden er faldet ned, da hverken Kirken eller Sognemændene ere i Stand til at bekoste Genopførelsen. Sj. R. 12, 550 b.

3. Juni (Kbhvn.). Kvittans til Hans Ratt, Guldsmed i Kiøpnehaufn, paa 14 Sølvfade, vejende 58 lød. Mark $6^1/_2$ Lod Sølv, hver lød. Mark beregnet til 16 Lod, altsaa ialt $934^1/_2$ Lod, hvilke Fade han har lavet af Kongens eget Sølv, der leveredes ham af Rentekammeret, og nu har indleveret paa Rentekammeret til Christoffer Valckendorff. Sj. R. 12, 551.

— Til Lauge Beck. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Jomfru Johanne Oxe skal tilholde sig Rye Kirke med den dertil liggende Indkomst og et Birk og et Birketing ved Ryegaardt, men ikke ved, hvad Ret hun har dertil, skal han paa Kongens Vegne tiltale hende derfor, kræve hendes Adkomst af hende og tage endelig Dom i Sagen. Sj. T. 16, 53 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der tidligere [30. Nov. 1580] har fritaget Borgerskabet i Riibe for Skat, Hold og al anden kongelig Tynge i 7 Aar, udvider denne Fritagelse til at gælde i endnu 4 Aar derefter, da de 7 Aar nu snart ere forbi og Borgerskabet har anmodet om en Forlængelse af Fritagelsen. Alle Borgerne skulle saa være forpligtede til at tække deres Huse med Tegltag og inden de 4 Aars Udløb afskaffe alle de Straatag, som nu findes i Byen. J. R. 4, 129. Orig.

— Livsbrev for Jesper Nielsen til Bigom, der har Kronens Rettighed og Herlighed i 1 Kirkegaard i Bigom By og Sogn i Nørreliung Herred i Pant, men nu har ladet Pantesummen falde og tilbageleveret Pantebrevet [af 28. Aug. 1563], og hans Hustru, Fru Marine Juel, paa Kronens Rettighed og Herlighed i ovennævnte Kirkegaard i Bigom, derimod maa han ikke befatte sig med Landgilden, som uhindret skal følge Kirken. J. R. 4, 129 b.

— Tilladelse for Fru Karen Friis, Biørn Anderssens Enke, der har begæret to til Vidschil Kloster liggende Engholme, kaldede Gresholm og Odderdalsholm, til Mageskifte for Fyldest i en af hendes 3 Arvegaarde i Seerslef[1] Sogn i Stefns Herred, til straks at overtage de 2 Holme, dog skal Kongen saa til Gengæld have en af

[1] Sigerslev.

hendes Arvegaarde; siden skal der finde Besigtelse og Ligning Sted. J. R. 4, 142.

3. Juni (Kbhvn.). Til Ofue Lunge og Godtzlef Budde, Embedsmænd paa Olborghus og Børglum Kloster. Da Kongen har bevilget, at Fru Karren Friis, Biørn Anderssens Enke, maa faa 2 Engholme, kaldede Gresholm og Oddersdalsholm, som tidligere have ligget til Vidschil Kloster, og som Niels Michelssen til Kye nu bruger, til Mageskifte for Fyldest i en af hendes 3 Arvegaarde i Stefns Herred i Sjælland, skulle de straks besigte Holmene og sende Besigtelsen til Aruid Huitfeld, Rigens Kansler og Embedsmand paa Thryggeueldgaard. J. T. 3, 78.

[—[1]] Til Arrild Huitfeld. Da Kongen har bevilget, at Fru Karen Friis, Biørn Anderssens Enke, maa faa 2 Kronens Engholme, kaldede Gresholm og Oddersdalsholm, som tidligere have ligget til Vidtschiøl Kloster, til Mageskifte for en af hendes 3 Arvegaarde i Seersløf Sogn i Stefns Herred i Sjælland, og at hun straks maa faa Holmene, mod at Kronen, indtil Mageskiftet bliver endelig ordnet, overtager en af hendes Gaarde, skal han straks lægge en af Gaardene ind under Thryggeueldgaard og, saasnart han faar Besigtelsen over Holmene fra Ofue Lunge og Godtzlof Budde, begive sig til Gaardene, besigte den af dem, som bedst svarer til Engholmene, og indsende Besigtelsen. Sj. T. 16, 54.

4. Juni (—). Aabent Brev, at Kongen har optaget til sig den langvarige Trætte mellem dem paa Giordtzløf og Medarvingerne til Vemmethofte angaaende en Stening, som formenes at være indført i Vifuede Fællesskov, og hvorved et Stykke Skov er indstenet fra Vifuede Fællesskov til Vemmethofte Enemærke; Sagen har nu været indstævnet til denne almindelige Herredag, men har for allehaande Lejligheds Skyld ikke kunnet forhandles her, og gode Mænd have henvist den til Kongen. Naar Kongen selv kommer til den Egn, til Tryggeuelle eller Faxe, vil han med nogle af sine Raader og gode Mænd undersøge Sagen og enten forlige Parterne i Mindelighed eller dømme dem imellem; indtil den Tid skal Sagen staa i Kværstad, og begge Parter skulle som hidtil bruge Ejendommen Kløv imod Kløv (Sj. T.: indtil den Tid skal Sagen blive i den Stand, som den hidtil har været). Sj. R. 12, 551 b. Sj. T. 16, 58 b (med Dato: 6. Juni).

---

[1] I Sj. T. er Brevet udateret, men indført mellem Breve af 3. og 4. Juni.

4. Juni (Kbhvn.). Befaling til Arrild Huitfeld og Johan Suobe om at besigte 4 Gaarde i Skifuinge[1] i Vordingborg Len, som Mogens Bilde har bevilget Kronen til Mageskifte af hans Hustrus[2] Arvegods i Stedet for noget jordegent og Krongods i Rynckebye i Nyborg Len, som Absalon Giøe og Axel Brahe skulle besigte. Udt. i Sj. T. 16, 54 b.

— Til Absalon Giøe og Axel Brahe, Embedsmænd i Dallum Kloster og paa Otthensegaard. Da Kongen har bevilget, at Mogens Bille, som har undt Kronen 4 Gaarde af sin Hustrus Arvegods i Skifuinge i Vordingborg Len til Mageskifte, maa faa Vederlag derfor af Kronens jordegne Gods og Krongods i Rinckebye under Nyborg Slot, skulle de med det allerførste besigte Godset i Rinckebye og, naar de faa Besigtelsen over Mogens Billes Gods fra Arrild Huitfeld og Johan Suabe, ligne Godset imod hinanden, udlægge Mogens Bille Fyldest af Godset i Rinckebye og indsende klare Registre til Kancelliet. F. T. 1, 414 b.

— Til Coruitz Viffert, Hack Holgerssen og Hendrich Brahe, Embedsmænd henholdsvis paa Malmøe Slot, Oelholm og Hammershus. Michel Pederssen, hvem Kongen har skænket noget Gods i Thorne Herred i Skaane, har berettet, at der omkring dette Gods ligger noget Krongods, og at der, da alt Godset tidligere har tilhørt Kronen, ikke har været agtet paa noget Skel mellem Godset, skønt man godt af gamle Dannemænd vil kunne faa at vide, hvor Markeskellet har gaaet. Da han ugerne med Trætte vil tilholde sig noget af Kronens Gods, som han ingen Rettighed har til, men ogsaa gerne uden Vidtløftighed vil have at vide, hvad han kan tilholde sig med Rette, har han anmodet om en kgl. Befaling til nogle gode Mænd om at undersøge Sagen. Da alt det omkringliggende Gods tilhører Kronen alene, har Kongen bevilget denne Begæring og befaler dem med det første at begive sig paa Aastederne mellem Michel Pederssens og Kronens Gods, kalde de ældste og fornemste Herredsmænd for sig, undersøge, hvor Skellet tidligere har gaaet, udvise Michel Pederssen og Kronen hver sit, afmærke det, saa enhver siden kan rette sig derefter, og give alt beskrevet fra sig. Sk. T. 1, 444 b. Jvfr. 18. Nov.

— Mogens Jul til Knifholt maa indtil videre give Penge i Stedet for Kornafgiften af Kronens Korntiende af

---

[1] Skibbinge, Baarse H. [2] Anne Klavsdatter Hvitfeld.

Odsted[1] Sogn i Vennebierg Herred, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale inden Fastelavn til Lensmanden paa Olborghus, saafremt han ikke vil have sit Brev forbrudt. Udt. i J. R. 4, 142.

4. Juni (Kbhvn.). Aabent Brev, hvorved Kongen stadfæster et af Kong Christian III udgivet Brev, dateret Viborg, Tirsdag efter Vor Frue Dag Kyndelmisse [3. Febr.] 1545, hvorved denne tager Borgerskabet i Ringkiøping i sin Beskærmelse og stadfæster de Byen af tidligere Konger givne Privilegier, dog med det Forbehold, at Kongen i Forening med Rigens Raad skal have Ret til at ændre de Artikler deri, som maatte være besværlige for Kongen eller dennes andre Undersaatter, og for sit Vedkommende ogsaa tager Borgerskabet i sin Beskærmelse og stadfæster Byens Privilegier. J. R. 4, 144.

— Mageskifte mellem Jacob Seefeld til Visborg og Kronen. J. R. 4, 142 b[2]. (Se Kronens Skøder.)

5. Juni (—). Befaling til Herman Jul og Pether Reitz om at besigte 1 Gaard i Store Haldagger i Flackebiergs Herred, som Jacob Seefeld har bevilget Kronen til Mageskifte, og sende Besigtelsen til Claus Glambeck og Niels Skram. Udt. i Sj. T. 16, 54 b.

— Til Claus Glambeck og Niels Skram, Embedsmænd paa Skanderborg og Dronningborg. Da Kongen har bevilget, at Jacob Seefeld, Embedsmand i Mariagger Kloster, maa faa 1 Gaard, Kronens Rettighed og Herlighed i 1 jordegen Bondegaard og Herligheden af en Kirkejord, som hører til Vindbles Kirke, i Hadderup i Vindbles Sogn i Gierløf Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Store Haldagger i Flackebiergs Herred paa Sjælland, hvilken Hermand Juel og Pether Redtz have faaet Ordre til at besigte, skulle de, saasnart de faa Besigtelsen fra disse, besigte Godset i Vindbles Sogn, ligne Mageskiftegodset, medregne Ejendommen i den jordegne Gaard og indsende Besigtelserne. J. T. 3, 79 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen indtog for nogen Tid siden en Morthen Venstermand tilhørende Have ved Østerport udenfor Byen [Kbhvn.] paa det Sted, hvor Kongen lod det nye

---

[1] Aasted, Horns H. [2] Derefter er indført et Brev, dat. 7. Juni 1586, Kbhvn., hvorved Jacob Seefeld, da Mageskiftegodset endnu ikke var besigtiget (jvfr. Brevene af 5. Juni), lover, at han, hvis det ved Besigtelsen skulde vise sig, at Kronens Gods er bedre end hans, vil udlægge Kronen yderligere Vederlag paa et for denne bekvemt Sted. J. R. 4, 146 b.

Tøjhus opføre, og har nu bevilget, at de 400 Dlr., som Morthen Venstermand efter sin Beretning skylder paa sit Regnskab af Øens Len, maa blive afkvittede for Haven, da han intet Vederlag har faaet for den. Christoffer Valckendorff skal give ham tilbørlig Kvittans for Pengene. Sj. T. 16, 55.

5. Juni[1] **(Kbhvn.).** Breve til de Herremænd, der tidligere [3. Maj] have faaet Ordre til at møde med deres Heste i Helsingøer Onsdag[2] før Marie Magdalene Dag [20. Juli] til Hertug Ulrich af Meklenborgs Ankomst, om, at Kongen har ombestemt sig og fritager dem for at medtage deres Rideheste; de skulle kun møde selv. Sj. T. 16, 55 b.

— Breve til de Herremænd, som for nylig [3. Maj] fik Ordre til at møde med deres Rideheste paa Giedtzøer Lørdagen før Mariæ Magdalene Dag, som er den 16. Juli, for at modtage Hertug Ulrich af Meklenborg og gelejde ham til Kongen, om, at Kongen nu har ombestemt sig og fritager dem for at tage deres Rideheste med, derimod skulle de møde med deres Kuskheste og Vogn. Sj. T. 16, 56.

— Aabent Brev, at Hack Ulfstandt, Embedsmand paa Olleholm Slot, for Aaret fra 1. Maj 1586 til 1. Maj 1587 skal svare 3000 gl. Dlr. i Afgift af den visse og uvisse Rente til Olleholm, af den gejstlige Jurisdiktion, Tiender og al anden Indtægt af Lenet, hvilke Penge han skal indbetale til Rentemesteren i Kiøpnehafn senest til 1. Maj 1587. F. R. 1, 606 b.

— Aabent Brev, hvorved Afgiften af Kronens Korntiende af Lomborg Sogn i Skodborg Herred og af Fieldthring[3] Sogn i Vandfald Herred henlægges til Skolemesterembedet i Lemuig, for at dette bedre kan blive besat med duelige og lærde Personer. Skolemesteren skal herefter altid være forpligtet til at prædike Froprædiken i Sognekirken i Lemuig hver Søn- og Helligdag og skal passe sit Embede i Skolen tilbørligt, hvormed Superintendenten i Riiber Stift, naar han visiterer, og i hans Fraværelse Sognepræsten i Lemuig skulle føre Tilsyn. J. R. 4, 145.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — i Anledning af Klage fra menige Skræddere i Skrædderlavet i Olborg over, at de Friheder, som de ligesom Skrædderne i andre Købstæder havde

[1] Sj. T. har ved en Fejlskrift: 5. Juli. [2] Brevet af 3. Maj har: Ottende Dagen før; da Herremændene først skulde møde paa Gedsør 16. Juli, er Ottende Dagen vistnok en Fejlskrift for: Onsdagen. [3] Fjaltring.

paa deres Embede, ere gaaede tabt ved Ildebrand, og at derfor udenbys Skræddere, som ikke ere Borgere eller gøre borgerlig Tynge, understaa sig til hemmelig at drage ind i Byen og bruge deres Haandværk der til stort Afbræk for dem — strengelig forbyder enhver at bruge Skrædderembede i Olborg, medmindre han har gjort sit Mesterskør og har faaet baade Lav og Borgerskab i Overensstemmelse med Recessen. Enhver, der bruger Skrædderembede uden at være Borger og i Lavet, skal have forbrudt hvad han har med at fare og straffes tilbørligt. Lensmanden paa Olborghus og Borgemestre, Raad og Byfoged i Olborg skulle paase Overholdelsen af dette Forbud. J. R. 4, 145 b[1].

5. Juni (Kbhvn.). Forleningsbrev for Hr. Peder Søfrenssen, Sognepræst til Diube Kirke, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Thrans Sogn i Vandfald Herred, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 146.

— Til menige Bønder i Vandfold og Skodborg Herreder. Kield Juel til Stubbergaard har berettet, at han holder Hagbro Bro i Ginding Herred i Stand, hvorfor hver Mand i ovennævnte to Herreder, som selv har Heste og Vogn, fra Arilds Tid aarlig har svaret nogen Brohavre, nemlig hver en Tolvmands Skæppe, men at denne Brohavre nu ikke udredes saa rigtigt, som den burde; for at Broens Istandholdelse ikke skal blive forsømt, paalægges det strengelig alle, der have Heste og Vogn, aarlig inden St. Mikkelsdag at udrede deres sædvanlige Brohavre paa den Tid og det Sted, som Kield Juel giver Ordre til, da de ellers ville blive tiltalte. J. T. 3, 78 b.

— Til Claus Glambeck og Hermand Juel. Da Gud har hjemsøgt Albret Christofferssen med Sygdom, saa han ikke kan forsvare og forestaa sit og sine to umyndige Søstres Gods, og Kongen paa Begæring af nogle af hans og hans Søstres Venner har bevilget at sætte Godset under tilbørligt Værgemaal, skulle ovennævnte to, i hvis Len [Skanderborg og Kallundborg] en stor Del af Godset ligger, have tilbørligt Opsyn med dette, ved paakommende Trætter forsvare Albret Christofferssen og hans Søstre, deres Gods og deres Tjenere og i alle Maader tage sig af dem, indtil Gud vil gøre deres Lejlighed anderledes. J. T. 3, 80 b.

6. Juni (—). Aabent Brev, hvorved det for nogen Tid siden [2. Aug. 1584] med Rigsraadets Samtykke udstedte almindelige

---

[1] Tr.: Secher. Forordninger II. 448 f.

Forbud mod Udførsel af Havre af Riget igen ophæves, da Kongen mærker, at der nu næsten allevegne er godt Forraad paa Havre; enhver maa herefter frit udføre Havre af Riget, dog Kronens Told og Rettighed i alle Maader uforkrænket. Sj. T. 16, 56.

6. Juni (Kbhvn.). Til de Lensmænd[1], der have den gejstlige Jurisdiktion i Befaling. Kongen har bragt i Erfaring, at Kirkerne mange Steder i Riget ere meget bygfældige, fordi der intet Tilsyn har været med, hvorledes Kirkernes Indkomst anvendes til Kirkernes Nødtørft; dette er betroet til uforstandige Bønder, og siden sendes der en Skriver for at høre Regnskabet, men der ses ikke efter, hvad der er bygget eller hvad der behøver at bygges paa Kirkerne. For at der kan haves noget bedre Opsigt hermed, har Kongen skrevet til alle Lensmænd, der have gejstlig Jurisdiktion i Befaling, om at undersøge alle Kirkernes Tilstand i deres Len og siden føre Tilsyn med Kirkernes Bygning og Forbedring. Det befales ham derfor at begive sig til alle de Kirker i hans Len, som Kronen har Jurisdiktion til, og som ikke tilhøre noget Kapitel eller Provsti, nøje undersøge deres Bygning, hvad bygfældigt der findes paa dem, og hvad Forraad der findes hos hver Kirke. Hvor der findes bygfældige Kirker, som ikke kunne blive hjulpne ved deres egen Indkomst, skal han overveje, hvorledes de bedst kunne hjælpes, enten ved at andre Kirker, som ere ved Forraad, komme dem til Hjælp eller paa anden Maade, og tilskrive Kongen klar Besked, for at denne kan træffe nærmere Forordning derom. Han skal herefter have tilbørligt Tilsyn med de Kirker, han har i Befaling, at de ikke, som hidtil, skulle blive forsømte, men han maa aldeles ikke befatte sig med Kirker, som Kapitler eller Provstier have Rettighed til. Sj. T. 16, 56 b[2].

— Lignende Skrivelser til alle Kapitlerne om at føre Tilsyn med de Kirker, som høre til Kapitlerne. Udt. i Sj. T. 16, 57. Orig. (til Ribe Kapitel) i Provinsark. i Ribe.

— Forordning om, at Købstæder ikke skulle have Landstingsret undtagen København, Malmø og Ribe. Sj. T. 16, 58 b. (Se Secher, Forordninger II. 449 f.)

— Sj. T. 16, 58 b se 4. Juni.

— Til Stiftslensmændene Albret Friis i Riiber Stift, Mandrup Parsberg i Aarhus Stift, Jørgen Skram i Viiborg Stift, Ofue Lunge

[1] De opregnes alle med deres Len. [2] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 401 f.

i Vendelbo Stift, Lauritz Brockenhus og Axel Brahe i Fyen, Hack Ulfstandt paa Laaland, Niels Friis paa Falster, Lauge Beck i Sjællands Stift og Coruitz Viffert i Skaane Stift samt Landsdommerne. Kongen har efter Raadslagning med Rigsraadet gjort en Skik og Ordning om, hvorledes der skal forholdes med Adelens Bryllupper, saaledes som de kunne se af medfølgende aabne Brev [31. Maj], hvilket de skulle lade forkynde paa alle Herredsting i deres Stift og paa Landstinget, saa alle af Adelen kunne vide at rette sig derefter; siden skulle de paase dets Overholdelse. Ligeledes skulle de forkynde medfølgende aabne Brev om, at alle Købstæder skulle svare til Landstinget, i alle Købstæder og paa Landstinget. Sj. T. 16, 59 b[1].

6. Juni (Kbhvn.). Aabent Brev, hvorved Kongen giver Hendrick Brahe, Embedsmand paa Hammershus, Henstand med de 2000 gl. Dlr., som han skulde have betalt af sit Len til sidste 1. Maj, til 14 Dage efter Mikkelsdag, men til den Tid skal han, som han har lovet, uden videre Forhaling betale Pengene til Rentemester Christoffer Valkendorf. Sk. R. 1, 538.

— Til Anders Bing. Da Erich Munck tilholder sig en af Kronens Gaarde i Varberg Len, som tidligere har ligget til Aas Kloster, uden at det vides, med hvad Ret han gør det, skal Anders Bing lægge Gaarden ind under Varberg Slot, indtil Erich Munck fremlægger sin Adkomst til Gaarden, og da siden indhente nærmere Ordre fra Kongen. Sk. T. 1, 445 b.

— Til Hendrich Brahe, Aril Uggerup og Gabriel Spare, Embedsmænd henholdsvis paa Hammershus, Helsingborg og Dalby Kloster. Da Gillebert Jung, Kongens Skibshøvedsmand, har bevilget Kongen noget af hans Hustrus[2] Arvegods i Koldinghus Len til Mageskifte og en Besigtelse over dette Gods er sendt til Coruitz Viffert, Embedsmand paa Malmøe Slot, skulle de med det allerførste begive sig til Kronens Gaard Throelstrop og Kronens øvrige Gods i Rorum[3] Sogn i Froste Herred, som Gillebert Jung har begæret til Vederlag, besigte Godset, ligne det mod Godset i Koldinghus Len, udlægge Gillebert Jung saa meget af Kronens Gods i Rorum Sogn, som Godset i Koldinghus Len kan beløbe sig til, og indsende klare Registre til Kancelliet. Sk. T. 1, 445 b.

— Til Pouel Huitfeld. Kronens Skattebønder i Halm-

[1] Det indførte Brev er stilet til Stiftslensmanden i Skaane Stift. [2] Maren Eggerts datter Sandberg. [3] Rörum.

stad Herred, der have været med i Oprøret i Halmstad, have henvendt sig til Kongen og berettet, at det for denne Forseelse er paalagt hver af dem til evig Tid aarlig at svare noget Skatteved og Skattehø, hvilket de aldeles ikke kunne gøre uden at blive ødelagte, og de have derfor begæret, at de i Betragtning af deres arme Vilkaar og Landets Lejlighed maa optinge for denne Forseelse og betale en rimelig Sum Penge efter deres Evne og siden være fri for Veddet og Høet. Naar de besøge ham med dette Brev, skal han derfor forhandle med dem om Betalingen af en rimelig Sum Penge til en bestemt og bekvem Tid, for at de ikke skulle slippe helt ustraffede derfra, og siden ikke besvære dem med yderligere Paalæg. Sk. T. 1, 446 b.

6. Juni (Kbhvn.). Forleningsbrev for Niels Friis til Hesselagger paa Nykiøping Len efter Henning Giøe. Han skal i aarlig Genant have 300 Dlr., 3 Læster Rug, 8 Læster Byg og Malt, 3 Læster Havre, 5 Skippd. Humle, 300 Sider Flæsk, men, naar der er Olden, i Stedet for Flæsket 150 Fedesvin af Skoven, 24 levende Køer, 200 levende Lam, 200 Gæs, 400 Høns, 7 Tdr. Smør, 2 Læster norske Sild, $1^1/_2$ Læst saltet Torsk, 1 Læst Ærter, 20 Dlr. til tørre Fisk, Jordebogens Ved, Humlestager, Sildegarn og Vodkalve og Avlen til Syndergaardt, dog skal Kongen have frit Hø og Strøelse, naar han kommer did. For den øvrige visse Rente, regnet fra 1. Maj 1586, skal han gøre Regnskab og ligesaa for den uvisse Rente, hvoraf han selv maa beholde Fjerdeparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Naar enten Kongen selv eller fremmede Fyrster eller deres Gesandter komme til Slottet og underholdes der i nogen Tid, skal han tage Bevis eller underskrevne Sedler paa hvad der fortæres og føre det til Regnskab. Han maa ikke beregne Kongen nogen Bekostning, naar han fremsender sine Skrivere med Regnskabet. F. R. 1, 607.

— Kgl. Beskærmelsesbrev for M. Rasmus Heidemand, Ærkedegn i Riiber Domkirke, der har berettet, at han paa Kapitlets og Ærkedegnedømmets Vegne har Trætte med nogle af Kongens Undersaatter om Kapitlets og Ærkedegnedømmets Rettighed og undsiges af nogle af disse, saa han ikke ved sig sikker; enhver, der har noget at beskylde ham for, skal gøre det med Lov og Ret for hans tilbørlige Dommere og ikke paa anden Maade. J. R. 4, 146.

— Til Herredsfogderne i de Herreder, hvori Dueholm Kloster

har Gods og Tjenere. Da Hr. Niels Langis og Fru Abbel Skiels Arvinger have berettet, at de have nogen Restance af Landgilde og anden Rettighed til gode hos Bønderne under Dueholm Kloster fra Fru Abbels Tid, og have anmodet om Hjælp til at faa den ind, befales det dem, naar Arvingernes Fuldmægtige besøge dem med dette Brev, at hjælpe disse til uden videre Forhaling at faa det, som Bønderne, naar de indstævnes for dem, findes at staa til Restance med. J. T. 3, 81.

6. Juni (Kbhvn.). Til Thyge Krabe til Bustrup og Erich Lunge til Stoufgaard. Da Melchior Ulfstand til Kiergaardtzholm har begæret 3 Gaarde og 1 Gadehus i Huidbierg Sogn og 1 Gaard i Voling Sogn i Salling til Mageskifte for 1 Gaard i Lille Tarum og 1 Gaard i Jebierg Sogn i Nørre Herred i Salling, 1 Gaard og 2 Bol i Nesborre Sogn i Slet Herred i Himmer Syssel, skulle de med det første besigte alt Mageskiftegodset og indsende Besigtelserne. J. T. 3, 81.

— Til Claus Glambech. Da Kongen ved de i de foregaaende Aaringer med Adelen sluttede Mageskifter blandt andet har udlagt denne en Del Aarhus Hospital tilhørende Gods og Hospitalet endnu ikke har faaet Vederlag derfor, skønt Kongen gentagne Gange har givet Ordre til at udlægge det saadant, befales det ham med det allerførste af Kronens Gods i sit Len at udse ligesaa meget Gods, som Hospitalet har mistet, besigte det og indsende Fortegnelse over Godset og alt dets Tilliggende til Kancelliet, for at Kongen derefter kan give Hospitalet Brev derpaa. J. T. 3, 82.

— Til M. Hans Laugitzen, Superintendent i Riiber Stift. Der har været nogen Trætte mellem denne Brevviser, Hr. Matz Iuerssen i Durup, og en af hans Sognemænd af Adel, hvorom de nu have været i Rette for Kongen paa Herredagen. Da Striden fra først af er kommen af en ringe Aarsag, har Kongen bilagt den mellem dem, men tillige bestemt, at Hr. Matz skal vige sine Sogne og forsynes med et andet Kald, saasnart der bliver et ledigt i Nørrejylland, da det kan befrygtes, at Hr. Matz og hans nævnte Sognemand efter deres Trætte ikke uden Had, Forargelse og Synd kunne blive sammen. M. Hans skal derfor, saa snart der bliver et Kald ledigt i hans Stift, befordre Hr. Matz til det. Orig. i Provinsark. i Viborg.

— Lignende Skrivelse til M. Lauritz Bertelssen, Superintendent

i Aarhus Stift, om Befordring af Hr. Matz Ifuerssen til et Kald i Aarhus Stift. Orig. i Provinsark. i Viborg[1].

7. Juni (Kbhvn.). Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff paa 2500 gl. Dlr., som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer til Kongen selv af den til Juledag 1585 paabudte Skat. Sj. R. 12, 552.

— Tilladelse for Marcus Hess, Borgemester i Kiøpnehaufn, til sisefrit at købe eller indføre 50 Læster Rostockerøl her i Riget, dog skal han lade notere paa dette Brev, hvor mange Læster han hver Gang indfører, for at Kronens Sise ikke skal forkortes. Udt. i Sj. R. 12, 551 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om at lade Hack Ulfstandt blive fri for de 292 Dlr. $14^1/_2$ Sk. 1 Alb. 1 Pend., som han er bleven skyldig paa sit sidste Regnskab af Olleholm Len til 1. Maj 1586, og give ham endelig Kvittans. Udt. i Sj. T. 16, 60.

— Aabent Brev, hvorved Kongen bevilger, at Christian Gyldenstiern til Stiernholm — der har berettet, at han vil begære Fru Abbel Kaas, Eggert Bildis Enke, til sin Hustru, og har anmodet om kgl. Tilladelse til Ægteskabet, da han ellers er bange for, at der skal blive gjort ham Hindringer formedelst Slægtskabet mellem ham og Eggert Bilde — maa komme i Ægteskab med Fru Abbel Kaas, da Christian Gyldenstiern og Eggert Bilde have været beslægtede i 2. og 3. Led og de højlærde have erklæret, at Ægteskabet ikke er forbudt i Guds Bud; dog maa denne Bevilling ikke regnes for nogen Landeskik, men er kun bevilget disse Personer af Naade, og saadant Ægteskab skal herefter være forbudt i Overensstemmelse med Ægteskabsrecessen. Sk. R. 1, 538 b[2].

— Aabent Brev, hvorved den Sandemændene i Lundenes Len tidligere givne almindelige Fritagelse for Ægt og Arbejde indskrænkes til kun at gælde for Tiden fra deres Opkrævelse til at gøre Tov til Forretningens Fuldførelse og de tidligere om den almindelige Fritagelse udgaaede Breve tilbagekaldes, da Kongen har bragt i Erfaring, at den almindelige Fritagelse medfører des større Besværing for de andre Bønder, skønt disse undertiden besværes mere med Nævningetov, da Sandemændstov kun sjælden forefalde. J. R. 4, 148.

— Aabent Brev om, at Kongen — da den langvarige Trætte

[1] Bagpaa denne Orig. er skrevet: Hr. Matz, Niels Styggis Præst. [2] Tr.: Friis, Underretn. om Schielschiør S. 417

mellem Fru Karren Banner, Gregers Ulfstands Enke, og Jens Claussen til Boller om Ejendommen Skiershiede i Vendsyssel nu, efter at Sandemænd og Ridemænd have været derpaa, er kommen for Kongen og Rigsraadet — af forskellige Grunde og for at forebygge videre Uenighed mellem Parterne og andre gode Mænd har lagt sig imellem og forligt Fru Karren og Jens Claussens Fuldmægtige saaledes, at alt det, som Trætten angaar, skal blive i den Stand, hvori det var før Trættens Begyndelse, indtil Kongen selv og nogle af Rigsraadet paa Stedet kunne afgøre Trætten enten til Minde eller Rette. J. T. 3, 82 b. Orig.

8. Juni (Kbhvn.). Kvittans til Breide Randtzou, Embedsmand paa Thranekier, og Dr. Jørgen Skogmager, Kongens Tjener i Tyske Kancelli, der forrige Aar vare sendte til Pilthen i Kurlands Stift blandt andet for paa Kongens Vegne at modtage de 30,000 Dlr., som Kongen skulde have af Kongen af Polen i Følge Overenskomsten mellem dem om Kurlands Stift, paa disse 30,000 Dlr., som for en god Tid siden ere indleverede i Kongens Kammer paa Kronneborg. Sj. R. 12, 552.

— Aabent Brev, hvorved Kongen i Anledning af Indberetning fra Borgemestre og Raad i Halmsted om, at Sognepræsten i Byen i høj Grad trænger til en Kapellan, som kan bistaa ham i Embedet, bevilger, at Holm Sogn ved Halmsted herefter maa være Anneks til Halmsted Sogn, og at Sognepræsten i sidstnævnte Sogn maa oppebære al Præsterenten af Holm Sogn til at holde en Kapellan for, dog skal denne bo i Holm Sogn, saa Folkene deri, hvis de faa Brug for ham om Natten, naar Porten for Halmsted er lukket, ikke skulle blive forsømte. Lensmanden i Halmsted Herred skal i Forening med Superintendenten i Skaane Stift og Borgemestre og Raad i Halmsted fastsætte, hvorledes det skal være med Kapellanens Tjeneste i Halmsted Kirke, og hvad Løn han skal have af Holm Sogn, saaledes at han ikke skal have Grund til at klage derover. Kongen forbeholder dog sig og sine Efterfølgere at kunne gøre Forandring heri, hvis han anser det for nyttigere for Undersaatterne. Sk. R. 1, 540[1].

— Kvittans til Breide Rantzov, Embedsmand paa Thranekier, paa de 1500 gl. Dlr., som han for nogen Tid siden har laant af Kongen, men nu igen har tilbagebetalt; da Kongen ikke

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 402 f.

har Breide Rantzovs Gældsbrev hos sig, erklæres det herved magtesløst, hvorhos Kongen forpligter sig til saa snart som muligt at lade dĕ opsøge og tilbagelevere. F. R. 1, 608.

8. Juni (Kbhvn.). Forleningsbrev for Abram Jenssen, Rigens Skriver, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Store Heddinge Sogn i Stefns Herred, kvit og frit. Sj. R. 12. 552 b.

— Til Steen Brahe og Arrild Huitfeld. Da Fru Inger Oxe og hendes Medarvinger, Peder Oxis Arvinger, have begæret 3 Gaarde og Kronens Part i 1 jordegen Bondegaard i Olstrup i Ulsøe Sogn i Faxe Herred i Sjælland til Mageskifte, skulle de med det første besigte dette Gods, ligne det med det Gods, som Peder Oxis Arvinger til Gengæld have bevilget Kongen, nemlig $^{1}/_{2}$ Gaard i Odder By og Sogn, 1 Gaard og 1 Bol i Rude og Ottendeparten i Rudegaard i Hadtz Herred samt 1 Gaard i Tholstrup, Skoufhusse og et andet Hus i Øster Egisburg Sogn i Borse Herred, hvilket Gods allerede er besigtet, og hvorover der sendes dem to Besigtelser, og siden indsende Besigtelserne til Kancelliet. K. Udt. i Sj. T. 16, 60.

— Aabent Brev, at menige Sognemænd i Harpeliunge Sogn i Halmstad Herred, der have berettet, at de bo paa en almindelig Landevej og besværes meget med daglig Ægt og Tynge, hvorfor de ogsaa ofte have haft Kronens Korntiende af Sognet for en aarlig Afgift af 12 Mk., der dog for lang Tid siden er bleven forhøjet til 12 Dlr., herefter maa beholde Kronens Korntiende af Sognet mod, som de have tilbudt, at svare 12 gl. Dlr. i aarlig Afgift; dog forbeholder Kongen sig og sine Efterfølgere altid at kunne gøre Forandring heri efter Rigets Lejlighed. Sk. R. 1, 539.

— Til Anders Bing og Aril Ugerop, Embedsmænd paa Varberg og Helsingborg. Da Thord Bunde har begæret en Kronens Gaard, kaldet Stromesetter, paa Dallen i Rye Sogn i Valle Herred i Sverige, liggende under Dragsmarck Kloster, og et Torp smstds., kaldet Vueryt, til Mageskifte for en hans Hustru[1] tilhørende Gaard i Pauelstrup i Helsingborg Len, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. Sk. T. 1, 447.

— Til Steen Brahe, Hack Ulfstandt og Niels Friis, Embeds-

[1] Sidsel Urne.

mænd henholdsvis paa Raufnsborg, Olleholm og Nykiøping. Da Peder Grubbe til Aalstrup har begæret alt det Gods, som hører til Lande og Aageby Kirker paa Laaland, med Kronens Rettighed deri til Mageskifte for 1 Gaard i Brusterup[1], 2 Gaarde i Brorup[2], 1 Gaard i Horbeløf, 1 Gaard i Gunsemagle[3], 1 Gaard i Vyrcke og 1 Jord i Kloskouf, skulle de [med det første foretage Besigtelsen og indsende den[4]]. F. T. 1, 465.

8. Juni (Kbhvn.). Oprejsningsbreve for Lauritz Jenssen, Søfren Holdst, Søfren Rod og Jørgen Frandtzen, der for nogen Tid siden paa Viiborg Landsting ere blevne gjorte nederfældige, fordi de have svoret en Hans Jørgenssen Vold over, men nu have bevist for Kongen, at de have optinget for denne Sag og ere løsgivne af Forfølgningen. J. R. 4, 149.

— Forleningsbrev for Jørgen Rossenkrantz, Embedsmand paa Kalløe, paa Kronens Korntiende og anden Rettighed af den gejstlige Jurisdiktion i Kalløe Len for en aarlig Afgift af 500 Dlr., at regne fra 1. Maj 1586. J. R. 4, 149.

— Til Albret Friis og Casper Marckdaner, Embedsmænd paa Riberhus og Koldinghus. Da Jørgen Rosenkrantz til Rosenholm har begæret 2 Gaarde i Eskerod, 2 Gaarde i Thierøe[5], Kronens Herlighed i 1 Gaard i Bendstrup og i 1 Gaard i Thodberg, 4 Gaarde og 2 Gadehuse i Nedre Seegalt og 2 Gaarde i Over Seegalt af Aarhus Kapitels Gods, for hvilket Kongen vil udlægge Kapitlet Fyldest i Kalløe Len, og 1 Gaard i Faarup, alt i Øster Lisbierg Herred, til Mageskifte for 1 Gaard i Stusbøl, 2 Gaarde og 2 Bol i Øster Lennet, 1 Gaard i Hierting, 5 Gaarde og 1 Bol i Volsløf[6] og Røde Mølle, [skulle de med det første foretage Besigtelsen og indsende den[4]]. J. T. 3, 84.

— Til Kansler Niels Kaas og Claus Glambech, Embedsmand paa Skanderborg. Da Niels Skram til Urup, Embedsmand paa Dronningborg, har bevilget Kronen 1 Gaard i Reirsløf Sogn, 1 Gaard i Skiørping Sogn i Slavelsø Herred, 1 Gaard i Vorsted[7] Sogn i Ringsted Herred, 1 Gaard i Rompe[8] og 1 Gaard i Høsten til Mageskifte for Vederlag af Kronens Gods i Østerberck og Vestberck, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, skulle de med det første besigte alt Mageskiftegodset, udlægge ham Fyldest af

---

[1] Bruserup, Falster. [2] Brarup, Falster. [3] Gunslevmagle, Falster. [4] Brevbogen har kun: cum clausulis consvetis. [5] Tjerrild. [6] Vilslev, Gørding H. [7] Vigersted. [8] Rumpe, Smørum H.

Kronens Gods i ovennævnte 2 Byer og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 83.

8. **Juni (Kbhvn.).** Aabent Brev, at Borgerne i Stege og Bønderne paa Møen herefter ikke i nogen Sag skulle stævnes fra Møen til Sjællandsfar Landsting, da de have klaget over, at dette falder dem meget besværligt; for at Undersaatterne paa Møen ikke skulle hindres i at faa deres Ret, vil Kongen beskikke nogle Raader og gode Mænd til 4 Gange hvert Aar at rejse til Møen for at sidde Retterting. Sj. R. 12, 552 b[1]. K. Jvfr. 22. Sept. 1584.

9. Juni (—). Til Steen Brahe og Hack Ulfstand, Embedsmænd i Raufnsborig og Olleholm Len. Da Undersaatterne paa Møen, Købstadmænd saa vel som Bønder, have klaget over, at det falder dem meget besværligt at blive stævnede til Sjællandsfar Landsting, naar der er gaaet Dom i Sager mellem dem der paa Landet og de videre tiltales, har Kongen fritaget dem derfor. For at deres Ret ikke skal blive krænket af den Grund, skulle ovennævnte to Mænd 4 Gange hvert Aar, paa hvilke Tider det synes dem selv belejligst, begive sig til Møen for at sidde Retterting og hjælpe enhver til Ret i de Sager, som blive indstævnede for dem. De skulle hver Gang, noget før de ville holde Retterting, lade udgaa aabent Brev om, naar de ville komme did, for at Undersaatterne paa Møen i Tide kunne udtage Stævninger hos dem. Sj. T. 16, 60 b.

— Befalinger til Henning Giøe, Friderich Hobe, Oluf Rosenspar (som dog tidligere har faaet Brev om at møde i Helsingøer), Peder Grubbe, Knud Urne, Knud Hanssen og Peder Rud om at møde i Giedtzbye Lørdagen før Mariæ Magdalene, som er den 16. Juli, for i Forening med de andre tilforordnede Raader og gode Mænd at modtage Hertug Ulrich af Meklenborg og de andre fremmede, som Kongen venter, gelejde dem til Kongen og derefter selv blive hos denne. Udt. i Sj. T. 16, 61 og 45 b.

— Forleningsbrev for Niels Brun, »vor Mand og Tjener«, paa 2 Gaarde i Halmsted Herred, den ene i Sønderup Sogn og By, den anden i Harpelenge, og Afgiften af Kronens Korntiende af Holms Sogn, kvit og frit. Han skal være forpligtet til at lade sig bruge til Lands og til Vands, naar han tilsiges. Sk. R. 1, 540 b.

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 450 f.

9. Juni (Kbhvn.). Aabent Brev, hvorved Kongen tager Adelen paa Bornholm med dens Hustruer, Børn, Tjenere og Gods i sin Beskærmelse og stadfæster de Privilegier og Friheder, som Kongens Fader har givet den. Sk. R. 1, 541.

— Aabent Brev, hvorved Kongen stadfæster den af Anders Bing, Embedsmand paa Vardbierg, og Pouel Huitfeld, Embedsmand i Halmsted Herred, i Henhold til kgl. Ordre afsagte Kendelse mellem Borgemestre og Raad og Borgerskabet i Halmsted om noget Laksefiskeri, hvorom de have ligget i Strid: I Overensstemmelse med Kongens Faders og Kongens egne Paabud skulle alle Laksefiskerier optages omkring Jacobi Dag om Høsten [25. Juli], for at Læggefiskene kunne have fri Opgang og bruge deres Læg; alle Borgere, der skatte og skylde og holde kgl. Tynge i Halmsted, maa frit fiske, saaledes at der er 2 Gaarde om ét Garn og at enten de selv eller deres egne Tjenestefolk drage med Garn om Natten, Tjenestefolkene skulle være fæstede enten for helt eller halvt Aars Løn; derimod maa hverken Borgemestre og Raad eller nogen af Borgerne tillade fremmede Bønder eller andre, som ingen Tilgang have til Aaen, at bruge Dragegarn. Borgerne i Halmsted maa have 6 Vod og Borgemestre og Raad det syvende, dog maa hvert Vod ikke være længere end 50 Favne, hvilket er 25 Favne paa hver Arm; med Vod maa de drage om Dagen fra om Morgenen, det ringer af Vagt, til om Aftenen, det ringer paa Vagt igen. Hermed skal dog den Frihed, som Kronen eller nogen af Adelen har haft fra Arilds Tid, være uforkrænket, ligesom ogsaa Dragning med Vod og Fiskeri paa Helligdagen forbydes som stridende mod Ordinansen og Recessen. Alle, der forse sig mod disse Bestemmelser, ville blive straffede for deres Ulydighed, og det befales Lensmanden i Halmsted Herred at paase Overholdelsen heraf. Sk. R. 1, 541 b[1].

— Skødebrev til Erick Lange til Engelstholm paa Jus patronatus til hans Sognekirke ved Engelstholm, Nørup Kirke i Thørrild Herred, med Kronens og Kirkens Parter af Tienden af Nørup Sogn og al anden Kirkens Herlighed og Rettighed. Han og hans Arvinger skulle være forpligtede til at holde Kirken i Stand, skaffe hvad der behøves til Gudstjenesten, paase, at Guds Ord prædikes rent og klart i Kirken, og at Sakramenterne forhandles

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 451 ff.

rettelig, og, naar en Præst dør, altid forsørge Sognefolket med en god lærd Mand til Sognepræst, der dog først skal eksamineres og kendes duelig af Superintendenten i Riiber Stift. De skulle lade Sognepræsten nyde Præstegaarden med alt dens Tilliggende og Præstetienden. J. R. 4, 149[1].

9. Juni (Kbhvn.). Forleningsbrev for Jacob Seefeld til Visborg paa Mariagger Kloster, som han nu selv har i Værge. Han skal, fra sidste 1. Maj at regne, svare 900 Dlr. i aarlig Afgift af den visse Rente, i hvilken Afgift der intet maa afkortes uden Kongens Befaling, og han maa have hvad den af ham nu i Rentekammeret indleverede Jordebog renter mere til at underholde sig selv, sine Svende og Heste og Klosterets daglige Folk med og til at holde Klosteret og Klosterets Møller i samme Stand som nu, men han maa intet Byggeri føre til Regnskab, medmindre Kongen selv befaler det. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste, inden Riget paa hans egen og uden Riget paa Kongens Bekostning. Han maa beholde al den uvisse Rente for en aarlig Afgift af 200 Dlr., men skal paase, at ingen af de ham undergivne Kongetjenere beskattes eller besværes imod Billighed. Han maa selv beholde al Avl og Affødning til Ladegaarden mod paa egen Bekostning at holde denne i Stand og, naar Kongens Vej falder der forbi, underholde Kongen med Følge og Heste en Nats Tid. Han maa ikke tilskrive Kongen nogen Udgift, naar han eller hans Folk rejse i Kongens Ærinde her i Riget, og han maa aldeles ikke befatte sig med Told, Sise og Vrag i Lenet, som udelukkende skulle komme Kongen til Bedste. Han skal paase, at ingen af Klosterets Ejendomme i Lenet eller i Byen forrykkes eller formindskes uden kgl. Tilladelse. Han skal have de Præster og Kirker, som Klosteret har Jus patronatus til, i Forsvar, underholde de Folk, der komme til ham med kgl. Pasbord i Kongens Ærinde, en Nats Tid med Mad og Øl og skaffe dem god Befordring derfra. J. R. 4, 151. Orig.

— Forleningsbrev for Jørgen Jul til Laage paa Afgiften af Kronens Korntiende af Sindberg Sogn i Nørrevongs Herred med Undtagelse af de 8 Ørt. Korn, som svares til Hospitalet i Vedle. Udt. i J. R. 4, 152.

— Til Claus Glambeck. Da Kongen ved de i de foregaaende Aaringer med Adelen sluttede Mageskifter blandt andet har udlagt

[1] Derefter er indført et Skødebrev af samme Dato fra Erick Lange til Kronen paa Gaarde i Ofuit i Huiding Herred. (Se Kronens Skøder.)

denne en Del Horsens Hospital tilhørende Gods og Hospitalet endnu ikke har faaet Vederlag derfor, skønt Kongen gentagne Gange har givet Ordre til at udlægge det saadant, befales det ham med det allerførste at faa at vide af Hospitalsforstanderen, hvad Gods Kongen har bortskiftet, udse Fyldest derfor af Kronens Gods i hans Len, hvor det bedst kan undværes, og sende Kancelliet Fortegnelse over dette Gods og alt dets Tilliggende, for at Kongen derefter kan give Hospitalet Brev derpaa. J. T. 3, 84 b.

10. Juni (Kbhvn.). Til Albret Friis. Da Hans Lange, Embedsmand paa Lundenes, har klaget over, at Hunderup Tiende og Vildsløf Tiende norden Aa, som han har fæstet, ere satte for højt i Afgift, skal Albret Friis undersøge Sagen og, hvis Tienderne ere satte for højt, tillade ham at beholde dem enten for den Afgift, afdøde Fru Abbel Skiel har svaret deraf, eller for en saadan Afgift, som han uden Tab kan svare. J. T. 3, 85 b.

13. Juni (Kronborg). Bestalling for Peder Jørgenssen som Ridefoged i Holboe Herred og Hørsholm Birk med 20 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn, 4 Pd. Mel, 4 Pd. Malt, 1 Okse, 4 Svin, 6 Faar, 12 Gæs, $^1/_2$ Td. Smør, 1 Td. Sild, 1 Td. Aal til aarlig Underholdning og Foder og Maal til 1 Hest, alt at udrede af Kronneborg Slot. Sj. R. 12, 552 b.

— Aabent Brev, at Kongen har sluttet Kontrakt med Thomas Billedhugger om Forfærdigelsen af en Altertavle til Kirken paa Kronneborg af god Alabast, Dudsten og Marmelsten, saaledes som den ham tilstillede Patron udviser, bedre og ikke være. Han skal lave Altertavlen saa kunstrigt som muligt, lade Fløjene til Altertavlen udskære i Træ og forgylde dem paa bedste Maade; han skal paa egen Bekostning skaffe sig Alabast, Dudsten, Marmelsten og hvad andet, som behøves til Altertavlen, dog har Kongen bevilget, at han maa faa den Alabast og Dudsten, som maatte findes her og kan bruges til Tavlen, ligesaa at han i Skaane maa faa al den Dudsten, som behøves, hvilken Sten Lensmanden paa Malmøehus skal lade blotte, medens han selv skal lade den bryde og transportere hid. Han skal levere Tavlen færdig og opsat i Kirken inden Pinsedag 1587 og skal for hele Arbejdet have 1450 Dlr., hvilke skulle betales ham af Tolden, efterhaanden som Arbejdet skrider frem, den sidste Rest, saasnart Tavlen er opsat i Kirken. Sj. R. 12, 553. Orig.[1]

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. VI. 161 f. Dsk. Saml. V. 175 f.

13. Juni (Kronborg). Til Chrestopher Valckendorp. Kongen, der for nogen Tid siden til Betænkning sendte ham en Supplik fra Bønderne i Nødenes Len om i Betragtning af deres arme Lejlighed at maatte handle med fremmede med Egelast, har siden da faaet en lignende Supplik fra Bønderne i Mandals Len. Da de trænge paa om Besked, skal han undersøge alle Omstændigheder og sende Kongen sin Betænkning om, hvad denne kan bevilge. Orig.[1]

14. Juni (Frederiksborg). Aabent Brev, at Frederich Leiel, Tolder i Helsingøer, der tidligere har faaet bevilget 50 Dlr. af Tolden til at lønne en Skriver med, som han kunde bruge i Toldbestillingen, saalænge Byggeriet paa Kronneborg stod paa, fremdeles, skønt dette Arbejde, Gud være lovet, nu er endt, maa oppebære de 50 Dlr. til Lønning for en Skriver, da der alligevel stadig forefalder adskillig Bestilling for Frederich Leiel baade paa Kroneborg og i andre Maader. Sj. R. 12, 553 b.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om at betale de 5 Stykker grønt Klæde, som Kongen har købt af den engelske Købmand Thomes Bemot, 35 Dlr. for hvert Stykke, og indskrive det i Regnskabet. Orig. Udt. i Sj. T. 16, 64.

— Til Christoffer Valckendorff. Christen Skeel, Embedsmand paa Bøfling, har berettet, at afdøde Chresten Jul har faaet en hel Del Gods til Mageskifte af Bøfling Lens Gods, medens Chresten Skeel havde Lenet i Pant, hvorved hans Indkomst deraf er bleven formindsket, uden at han har faaet noget Vederlag derfor, og det er ham nu besværligt at svare den Afgift, Lenet er sat for. Kongen har i Betragtning heraf bevilget, at der i Afgiften maa afkvittes saa meget, som Renten af det Gods, Chresten Jul har faaet, medens Christen Skeel havde Lenet i Pant, kan beløbe sig til, og befaler Christoffer Valckendorff at rette sig herefter med Hensyn til Regnskabet og Afgiften. Sj. T. 16, 61 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Albrit Friis, Embedsmand paa Riiberhus, har berettet, at der er tilregnet ham forskellige Mangler i hans Regnskab for Tiden 1. Maj 1585 til 1. Maj 1586: for det første angaaende 200 Dlr., som Præsten Hr. Morten Pederssen i Astrup har udgivet i Sagefald, og som Kongen siden har bevilget Hospitalet i Riibe, idet Albrit Friis har tilholdt sig sin Part deraf som af en uvis Indkomst, medens dog det fulde Beløb

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 144.

er betalt af Kongens Penge til Hospitalet og ført til Udgift i Regnskabet. Da Kongen har givet Pengene til Hospitalet, skal Christoffer Valckendorff lade denne Post passere. Dernæst har Kongen bevilget, at Albrit Friis maa beholde de 4 Oksehoveder Vin, der ere indkomne i Lenet som Vrag, og hvorom der ogsaa var gjort Antegnelse til hans Regnskab. Da der ogsaa er gjort Antegnelse om, at han har tilholdt sig sin fulde Genant, som er 1300 Mk. lybsk, medens det formenes, at den burde afkortes efter Møntforordningen 1581, hvorved Jordebogens Indkomst er bleven formindsket, har Kongen, eftersom Møntforandringen ikke vedkommer Lensmændenes i deres Forleningsbreve fastsatte Genant, bevilget, at Albrit Friis ogsaa efter Møntforandringen maa nyde den ham i Forleningsbrevet forskrevne Sum og i de Penge, som han tidligere har haft den. Endvidere har Albrit Friis berettet, at der er optegnet, at han herefter ikke maa tilskrive Kongen nogen Omkostning med Slotsskriveren, hverken ved hans Forklaring af Regnskabet eller i hans andre Bestillinger, naar undtages Mandtalsregistrene paa Skat, og samtidig gjort opmærksom paa, at der her ikke, som i andre Len, er henlagt nogensomhelst Indtægt til Skriverstuen. Hvis det forholder sig saaledes, maa han fremdeles, ligesom hidtil, føre Omkostningerne med Slotsskriveren til Regnskab. Ligeledes har han berettet, at der er rejst Betænkeligheder angaaende en nogle og tredive Mark, som han har udgivet for Flikværk paa Slottet og Ladegaarden; Kongen bevilger, at denne Udgift ogsaa maa passere. Da han har berettet, at Slottet er meget bygfældigt og maa istandsættes, saafremt det ikke helt skal forfalde, hvilket siden vil kræve større Bekostning, har Kongen bevilget, at Albrit Friis i Aar maa anvende 200 Dlr. og siden aarlig 150 Dlr. paa Slottets Istandsættelse. Albrit Friis har endvidere berettet, at der er opskrevet ham til Mangel 14 Dlr., som er Tolden af nogle Øksne, som forbrødes til Kongen, fordi de fandtes ufortoldede, og bleve solgte til Kongens Bedste, og 6 Ørt. Korn, som i de to sidste Aar ere eftergivne Birkefogden paa Fannøe; da Øksnene ere solgte til Kongens Bedste og Kornet er eftergivet Birkefogden for hans Tjeneste og begge Dele kun betyde lidt, har Kongen bevilget, at de maa passere i Regnskabet. Sj. T. 16, 62 b.

14. Juni (Frederiksborg). Aabent Brev, at den Albrit Friis i hans Forleningsbrev paa Riberhus Len tillagte Pengegenant saa vel fra den sidste Møntforandring af som herefter skal beregnes i fuldgængse gode Mark, saaledes som de gaves ham før den sidste

Møntforandring; han har nemlig berettet, at der paa Rentekammeret har været Tvivl om, hvorledes Forleningsbrevets Mark skulde forstaas efter den sidste Møntforandring, om hans Pengegenant skulde afkortes i de nu efter Møntforandringen gældende Mark eller i gode Mark. Endvidere har Kongen bevilget, at han til sin Genant maa beholde al Jordebogens Indkomst af Høns og Æg. J. R. 4, 152 b.

14. Juni (Frederiksborg). Befaling til Albret Friis om i Aar at forbygge 200 Dlr. paa Riberhus og derefter, indtil anden Ordre, aarlig 150 Dlr., men ikke mere, da det saa vil blive paa hans egen Bekostning; han skal gøre rigtigt Regnskab for Anvendelsen. Udt. i J. T. 3, 85.

— Til Arild Huitfeld, Rigens Kansler, og Herman Jul, Embedsmand paa Kallundborg. Da Niels Bild, Embedsmand paa Bergenhus, har begæret noget Gods i Longaa[1] By og Sogn i Fyen til Mageskifte for blandt andet 1 Gaard i Gimbling i Anduorschouf Len, 2 Gaarde i Thorde[2] i Stefns Herred, 1 Gaard i Eskeberg i Callundborg Len og 1 Gaard i Benning[3], skulle de med det første besigte Godset i Sjælland og sende Besigtelsen til Absalon Giøe og Lauritz Brockenhus. Sj. T. 16, 62.

— Til Absalon Giøe og Lauritz Brockenhus, Embedsmænd i Dallum Kloster og paa Nyborg Slot. Da Niels Bild, Embedsmand paa Bergenhus, har begæret 9 Gaarde og 2 Huse i Longaa Sogn og By paa Fyen til Mageskifte for 1 Gaard i Dristrup Sogn og By i Biere Herred og 1 Gaard og 1 Gadehus i Haldagger[4] i Thued Sogn i Sundtz Herred samt noget Gods paa Sjælland, som Arrild Huitfeld og Herman Jul have faaet Ordre til at besigte, skulle de med det første besigte alt Godset i Fyen og, naar de faa Besigtelsen over det sjællandske Gods, ligne Godset og indsende klare Registre til Kancelliet. F. T. 1, 415 b.

— Til Christen Skiel. Da han har berettet, at Avlen til Bøfling Slots Ladegaard kunde forbedres meget med Ejendommen til den ved Ladegaarden liggende Krongaard, Gammelgaard, befales det ham at ødelægge Gaarden og lægge Ejendommen ind under Ladegaarden; han skal ved første Lejlighed skaffe den paa Gammelgaard boende Bonde en anden Gaard i Lenet, naar der bliver en ledig, uden Indfæstning eller betale ham hans udgivne Indfæstning tilbage. J. T. 3, 86.

---

[1] Langaa, Gudme H. [2] Taarøje, Stævns H. [3] Bregninge, Skippinge H. [4] Heldager.

15. Juni (Vartov). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Thomas Thenneker har berettet, at han endnu har en Sum Penge til gode for det Klæde, som Kongen har faaet af ham sidste Aar, og anmodet om nu at faa en 5—600 Dlr. paa Regnskab og Resten ved første Lejlighed, da han trænger til Penge. De skulle, eftersom de have Penge til, betale hans Fuldmægtig 500 eller 600 Dlr., siden undersøge, hvor meget Kongen i det hele skylder ham, og, saasnart de faa Forraad paa Penge, ved første Lejlighed betale ham mod endelig Kvittans, saa Kongen kan komme ud af hans Handel. Orig.

16. Juni (Kbhvn.). Mageskifte mellem Christoffer Rossengaard, Embedsmand paa Kiøpnehaufns Slot, og Kronen. Sj. R. 12, 554. (Se Kronens Skøder.)

— Forleningsbrev for Arrild Huitfeld til Oddersberg, Rigens Kansler, paa Thryggevelle Gaard med Faxe, Stefns og Biefuerskoufs Herreder og det St. Agnete Klosters og andet Gods, som Kongen har lagt dertil, efter afdøde Eyller Grubbe. Han skal aarlig svare 200 gl. Dlr. i Afgift af den visse Rente, gøre Regnskab for al den uvisse Indkomst, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig al Told, Sise og Vrag, og tjene Riget med 4 geruste Heste. Han maa selv beholde al Thryggevelles Avl med dens Forbedring, dog skal han være forpligtet til at underholde Kongen med Følge og Heste, saa ofte Kongens Vej falder der forbi. Sj. R. 12, 556[1].

— Lejdebrev for Peder Claussen i Niibe, der har berettet, at han for nogen Tid siden er kommen for Skade at slaa en, ved Navn Peder Søfrenssen, som ogsaa boede i Niibe, ihjel, da de begge vare i Norge for at søge deres Næring, og at han nu, skønt Drabet skete som Nødværge, er bleven svoren fredløs derfor efter nogle Vidnesbyrd, som dog vare blevne underkendte paa Landstinget, hvori han mener, at der er gjort ham Uret. Lejdet skal gælde i 2 Maaneder efter dette Brevs Datum, og han maa i den Tid frit færdes her i Riget, indstævne Sagen til Landstinget og hvor hans Ret falder og bevise sin Uskyldighed saa vidt, han kan, Retten hermed dog uforkrænket. J. R. 4, 153.

— Aabent Brev, at Kapitlet i Riiber Domkirke har berettet, at der gøres Ærkedegnen smstds. Hinder paa hans og

[1] Tr.: Rørdam, Arild Hvitfeldt, Till. S. 75 f.

Kapitlets Frihed og Rettighed over Kirkerne i Lye Herred og Møgelthønder Birk med Hørelse af Kirkeregnskaber og Bortfæstning af Kirkegaarde, Kirkejorder og Kirketiender, fordi de gode Mænd, der have erhvervet kgl. Breve paa Kronens Rettighed og Herlighed i Kirkegaarde i ovennævnte Herred og Birk og paa Jus patronatus til Kirkerne, dermed tillige ville tilholde sig den Rettighed, som fra Arilds Tid har fulgt Kapitlet. Da Kongen imidlertid har stadfæstet Riiber Kapitels Privilegier og for ikke at formindske disse, selv hvor det kunde være Kronen selv belejligt, har udlagt Kantordømmet i Riibe Vederlag af Kronens Gods paa andre Steder for den Rettighed, som det havde til Kirker, Kirkegaarde og Kirkejorder i Koldinghus Len, vil han saa meget mindre krænke Kapitlets Rettighed ved at forskrive den til andre og har derfor ogsaa i nogle af sine udgivne Breve forbeholdt Kapitlet dets Rettighed og Herlighed med Høring af Regnskaber og i andre Maader. Kongen vil ogsaa have sine Breve forstaaede saaledes, saa at de, der have faaet disse, skulle nyde den Rettighed og Herlighed til Kirker, Kirkegaarde, Kirkeejendomme og Tiender i Lye Herred og Møgelthønder Birk, som hidtil har fulgt Kronen til Riiberhus, Throiborg eller Møgelthønder, men Riiber Kapitel ligeledes beholde al den Rettighed og Herlighed, som det havde, førend Thrøiborg og Møgelthønder kom fra Kronen. J. R. 4, 153 b.

— Til Hans Blumme, Hans Lange og Casper Marckdaner, Embedsmænd paa Haderslefhus, Lundenes og Koldinghus. M. Rasmus Hedemand, Ærkedegn i Ribber Domkirke, har klaget over, at Bendichtz Rantzou til Møgilthønder baade mundtlig og skriftlig har anfaldet ham med mange ærerørige Skændsord for hans Klager over, at der gjordes Kapitlet og Ærkedegnedømmet Forfang paa deres Ret til at høre Kirkeregnskaber og til at bortfæste Kirkegaarde og Kirkejorder og paa anden Rettighed, som om hans Beretning skulde være usand. Da Rasmus Hedemand til Forsvar mod disse ærerørige Beskyldninger vil tage nogle Godtfolks Vidnesbyrd, der kende til Forholdene, og har anmodet Kongen om at beskikke nogle gode Mænd til at høre disse Vidnesbyrd, befales det dem at meddele Rasmus Hedemand Stævning over de Vidner, han vil stævne for dem, og med det første mødes, forhøre Vidnerne under Ed, foreholde dem at bekende, hvad de vide, og give Vidnesbyrdene beskrevne under deres Signeter; de skulle dog give Bendichtz Rantzou lovligt Varsel herom. J. T. 3, 86.

17. Juni (Kbhvn.). Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff paa 300 Dlr., som han har indbetalt i Kongens eget Kammer til Kongen selv af den til Jul 1585 udgivne Pengeskat. Sj. R. 12, 556 b.

— Til Coruitz Viffert til Nes, Landsdommer i Skaane, Arrild Huitfeld til Oddersberg, Rigens Kansler, Arrild Uggerup til Uggerup, Knud Ulfeld til Suenstrup, Gabriel Sparre til Suansholm og Otthe Thott til Erichsholm. Der er Trætte mellem Anders Bing, Embedsmand paa Vardbierg, paa Kronens Vegne og Fru Ide Ulfstand, Falck Giøes Enke, paa egne Vegne paa den ene Side og Erich Griis til Hellerup paa den anden Side om nogen Ejendom, Skov og Mark mellem Nedre Hellerup og Hesleaas, hvilken Ejendom Erich Griis vil tilholde sig imod den Hævd, som Kronens og Fru Ides Tjenere mene at have derpaa, om hvad Ejendom og Skov der med Rette bør ligge til Hesleaas, Øvre Hellerup og Nedre Hellerup, og om Byggestederne Espekul og Fullesang og andre »Indtager«, som af Erich Griis og hans Fader[1] ere indtagne til Nedre Hellerup, medens de dog formenes at være byggede og indtagne i Fællesmarken til Skade og Fortrængsel for Kronens Bønder i Thørringe, Vindbierg og Hesleaas Mark; endvidere er der Trætte mellem Lodsejerne, om Nyrup er bygget i Fællesmarken til Skade for alle Lodsejerne eller ej, eller om det er et gammelt Bygge, hvorpaa Hævd kan bevises efter Loven, samt Trætte mellem Lodsejerne om et Laksefiskende i Falckenbiergs Aa, som Præsten i Vindbierg og Kirken ville tilholde sig, medens Hack Ulfstand paa sin Søsterdatter Fru Birgitte Laxmandtz Vegne mener at have noget at sige om, hvem Laksefiskendet med Rette bør følge. Da de stridende Parter have tiltaget dem til at dømme dem imellem, skulle de med det første samles paa de omstridte Aasteder, undersøge alle Trætterne og siden bilægge dem i Mindelighed eller afsige Dom deri og give alt beskrevet. Hvis nogen formedelst lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden i hans Sted. De skulle give alle Lodsejerne lovligt Varsel. Orig.

18. Juni (Frederiksborg). Livsbrev for Fru Kirsten Lindenov, Steen Bildis Enke, paa Herritzuad Kloster i Skaane, saaledes som hendes afdøde Husbonde hidtil har haft det

[1] Arild Griis.

i Værge. Hun skal til hver 1. Maj svare 1000 Dlr. i Afgift af Avlen og den visse Indkomst og gøre Regnskab for den uvisse Indtægt, hvoraf hun selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag; endvidere skal hun tjene Riget med 4 geruste Heste. Hendes Regnskab skal regnes fra sidste 1. Maj. Sk. R. 1, 543.

19. Juni (Frederiksborg). Livsbrev for Fru Karen Gyldenstierne, Jørgen Marsuins Enke, paa Kronens Gods i Snarsted i Skaane, uden Afgift. Sk. R. 1, 544.

— Til Mogens Gye paa Gotland. Da han, som Kongen har erfaret, har nægtet at modtage en hel Del gammel og forligget Fetalje, som Emicke Koes har efterladt sig, til Inventarium, befales det ham, skønt Kongen ogsaa finder, at hans Interesse er bleven forsømt, alligevel at modtage Fetaljen og gøre den nyttig for Kongen paa hvad Maade han kan. Da Emicke Koes's Arvinger, der blive Kongen en hel Del skyldige paa deres Regnskab, have meddelt Kongen, at Emickes Skriver har berettet dem, at der resterer en hel Hob paa Landet, og at Mogens Gye har arresteret en Del af deres Gods, hvormed de ellers kunde gøre Regnskabet klart, skal Mogens Gye, da Skriveren har været forpligtet til at gøre Arvingerne Regnskab og ikke har faaet tilbørlig Afsked fra dem, før Mogens Gye tog ham i sin Tjeneste, ikke alene lade dem være ubehindrede, men ogsaa hjælpe dem til at faa hvad de paa Emicke Koes's Vegne have til gode der paa Landet, saa Kongen kan faa sin Rettighed og Arvingerne ikke skulle have noget at undskylde sig med. Sk. T. 1, 448.

— Kvittans til Caspar Marckdaner, Embedsmand paa Koldinghus, paa 1755 gl. Dlr. af den til Jul 1585 paabudte Skat af Koldinghus Len og 14,569 gl. Dlr. 1 Ort af den fra de andre Len i Nørrejylland efter kgl. Ordre til ham indbetalte Skat, hvilke Penge han har betalt til Kongens Sekretærer Vilhelm Dresselberg og Nickel Druckenbrot til Brug paa Omslaget, og paa 3511 Dlr., som han efter kgl. Ordre har betalt til Frederich Lange til Marckegaard paa egne og andre Hr. Niels Langes og Fru Abel Skeils Arvingers Vegne og dermed indløst Kongens Gældsbrev til dem paa denne Sum, som Kongen endnu skyldte dem af Lundenes Pant. J. R. 4, 154.

— Kvittans til Caspar Marckdaner, Embedsmand paa Koldinghus, paa 6000 Dlr. i Guld, Dalere og Markstykker, som han

nu har indbetalt i Kongens eget Kammer her paa Frederichsborg paa Regnskab af Koldinghus Lens Indkomst fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1586. J. R. 4, 154 b.

19. Juni (Frederiksborg). Til Jørgen Skram. Da han har indberettet, at der er megen Bygfældighed paa Hald Slot og ingen bekvemme Huse og Værelser, som han selv kan bo i og benytte til andet Brug, og har tilbudt, hvis han maa bygge et Hus, selv at afholde Arbejdslønnen, befales det ham med det første at bygge Huset og indskrive alle Udgifterne derved, med Undtagelse af Arbejdslønnen, i Regnskabet. Der er skrevet til Henning Reuentlef om at skaffe ham Sten. J. T. 3, 87.

— Til Henning Reuentlef. Da Jørgen Skram behøver nogle Sten til det Hus, som Kongen har givet ham Ordre til med det første at bygge paa Hald, skal han fra Teglgaarden der ved Slottet [Silkeborg] skaffe Jørgen Skram alle de Sten, han behøver. J. T. 3, 87.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Masterne paa Kongens Livskib Gideon ere meget svage og det ikke er at formode, at der kan faas saa store Træer, som behøves til dette Skibs Master, skal han, saafremt det paa nogen Maade kan lade sig gøre, inden Skibene skulle sejle afsted til Hertug Ulrichs Ankomst, lade lave andre Master i Gideon med Tvinger (»Dvenger«), ligesom de ere paa Josafat, og saa store og stærke, som det er nødvendigt. Udt i Sj. T. 16, 64.

20. Juni (Svenstrup). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongens Livskibe nu ere komne tilbage fra Rejsen til England og, som han ved, skulle sendes til Giedtzøer for at føre og ledsage Hertug Ulrich over, skal han sørge for, at Skibene blive vel udrustede og forsynede med alt nødvendigt, saa de til den med Admiral Peder Munck aftalte Tid kunne være rede til at gaa til Søs med Peder Munck, Christen Munck og de andre Kaptejner. Da der blandt de Skibsjunkere, som Kongen havde antaget til at passe paa Skibene i England, skal findes en Del, som ere ganske uduelige til denne Bestilling, skal han hos Christen Munck og de andre Kaptejner faa Besked om hver enkelts Kvalifikationer, afskedige og betale dem, som efter hans egen og deres Mening synes Kongen utjenlige, og give dem, som findes duelige, Ordre til at blive i Kiøpnehafn. — Postscriptum: Der skal afregnes med

Skibsjunkerne for saa lang Tid, som de have haft fri Underholdning paa Rejsen. Sj. T. 16, 64.

21. Juni (Korsør). Aabent Brev[1], hvorved Kongen, der nu har kaldt Gabriel Spare til Suandtzholm til sig for at blive der i nogen Tid, forbyder alle at rejse og forfølge eller lade rejse og forfølge Trætte eller Lovmaal paa Gabriel Spare eller hans Gods i Danmark i al den Tid, han er i Kongens Forfald, og 6 Uger efter hans Hjemkomst; dog skal Gabriel Spare i samme Tid ogsaa afholde sig fra at paaføre andre Trætte. Sk. T. 1, 447 b.

22. Juni (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen, der har erfaret, at hans Skib Michael ikke sejler saa godt, som han havde haabet, og derfor ikke vil have det regnet blandt sine Livskibe, befaler ham ikke at udruste eller sende det med de 3 andre til Giedtzøer eller Wernøe[2], derimod skal han i rette Tid sende de andre 3, Gideon, Josafat og Raphael. Hvis han har Brug for Michael andensteds eller vil sende det efter Fetalje og anden Last, maa han bruge det til Kongens Nytte, hvor han synes. Da Kongen med det første vil lade bygge et lignende Skib som Gideon eller Josafat, skal han, mens Kongen nu er paa Rejse, lade Kongens Skibsbygger udse blandt Tømmeret paa Holmen alt det, som kan bruges til Skibsbygning, samle det sammen og lægge det til Side til Kongens Ankomst og paa Kongens Vegne bestille hvad der yderligere maatte gøres behov til Skibets Bygning. Han skal sige til Skibsbyggeren, at Kongen aldeles ikke vil have Skibet større end Gideon eller Raphael. Kongen vil, naar han selv kommer did, give Skibsbyggeren Besked om, hvorledes han ellers vil have Skibet lavet, saa Skibsbyggeren skal foreløbig ikke gøre andet end udse og samle Tømmeret, saa det tillige med hvad andet der behøves kan være rede ved Kongens Tilbagekomst, hvortil Christoffer Valckendorff sikkert vil gøre sit bedste ligesom ved de andre Livskibes Bygning. Sj. T. 16, 65.

— Til Tolderen i Korsøer. Da Kongen nu har eftergivet Borgerne i Korsøer de 200 Dlr., som han for nogle Aar siden [22. Nov. 1581] laante dem til deres Raadhuses Bygning, skal Tolderen lade dem være utiltalte derfor og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 16, 65 b.

— Til Moritz Podebusk. Ved Kongens Ankomst til Korsøer

---

[1] Efter Overskriften fik Predbjørn Gyldenstjerne og Holger Ulfstand Brevet. [2] Warnemünde.

har en stor Del af Borgerne paa det højeste beklaget sig over, at han har ført en langvarig og for dem besværlig Trætte med Sognepræsten smstds. om en ganske ringe Fiskepark, som Sognepræsten for en god Tid siden har ladet grave paa en Ejendom, han har tilskiftet sig af en Borger smstds., og som ligger ud for nogle Agre, som Moritz Podebusk har magelagt sig til for en anden Ejendom, han har købt, og ret som de nu mente, at han havde faaet mere end Fyldest nok, og haabede at skulle blive forskaanede for hans Trætte og Besværing, har han paany ladet en stor Del af dem stævne til Landstinget, som have været med til at give det beskrevet, som er forhandlet inden Tinge i denne Trætte, for derved at forvolde dem yderligere Bekostning, Næringsforsømmelse og Skade; de have derfor anmodet Kongen om at haandhæve dem. Kongen kan ikke vide, hvad han endelig tager sig til Sinde, at han saaledes næsten allevegne idelig og altid tribulerer Borgere og Bønder med sine Trætter og besværer dem mere end sine Ligemænd, der kunne gengælde ham med det samme, saa at han alene har mere end nogen anden, ja moxen mere end alle andre adelige i hele Riget, med Borgere og Bønder at gøre i de Maader, at Kongen ikke kan faa hørt ud om en af hans Trætter og Forfølgninger, før der forebringes ham en anden. Han burde tænke paa, at Kongen baade paa sine egne og sine Undersaatters Vegne ofte har haft Grund til at gøre det samme ved ham, men alligevel har ladet sin Ret mod ham falde, hvilket burde bevæge ham til et andet Sind mod Kongens Undersaatter. Men hvis han ikke selv kan eller vil undse sig for at føre Trætte om en saa ubetydelig Sag, som denne er og som de andre almindeligvis ogsaa ere, vil Kongen en Gang for alle have ham anmodet om, hvis det kan være Bøn værd, at afholde sig fra saadan Kiv, Trætte og Forfølgning mod Borgere og Bønder, baade i Korsøer og andensteds. Gør han ikke det, og hører Kongen mere saadanne idelige Klager over hans Trætter, kan han sikkert forlade sig paa, at Kongen vil gribe til saadanne Midler, hvormed han kan mætte og stille hans Begærlighed efter Trætte, og vil forfølge baade sin egen og sine Undersaatters Ret mod ham uden at lade sig bevæge ved Ord og Bønner, saa han skal komme til at ønske, at han havde adlydt denne og de foregaaende Advarsler og havde ladet Kongens Undersaatter i Fred. Kongen har ikke

villet forholde ham dette, hvorefter han kan have at rette sig. J. T. 3, 87 b[1].

26. Juni (Koldinghus). Tilladelse for Oluf Bang og Claus Bang, Borgere i Medelfardt, til for denne ene Gang sisefrit at købe eller indføre 30 Læster Rostockerøl i Riget, dog skulle de lade notere paa dette Brev, hvor de indføre og sælge Øllet, for at der ikke under det Skin skal befries mere Øl for Sise. Udt. i F. R. 1, 428 b.

— Befaling til Hinrick Bang, Borgemester i Medelfard, der har begæret Ordre om, hvad han skal gøre med nogle Oksehoveder fransk Vin, som han har oppebaaret i Told i Medelfard Sund, om at levere Hans Jørgenssen, Borger i Medelfard, 2 Oksehoveder af Vinen, hvilke Kongen har givet denne, og med det første sende Resten til Caspar Marckdaner, Embedsmand paa Koldinghus, der ogsaa har faaet den foræret af Kongen. Han skal tage Kvittans for Vinen og indføre det i sit Regnskab. F. T. 1, 416 b.

— Forleningsbrev for Claus Hønborg i Søeholm paa Afgiften af Kronens Korntiende af Thafle Sogn i Eld Herred til Hjælp til hans Sønners Skolegang og Studering. Udt. i J. R. 4, 155.

— Aabent Brev, at M. Niels Berthelssen til Hjælp til sin Underholdning aarlig maa oppebære 1 Dlr. af hver Kirke i Koldinghus Len, indtil han kan blive forsørget med et Kald enten i Kirketjenesten eller paa anden Maade. Lensmanden skal sørge for, at Kirkeværgerne betale M. Niels disse Penge, men skal, hvor der findes mindre formuende Kirker, ordne det saaledes, at disse komme til at betale mindre og de mere formuende noget mere, alt efter deres Lejlighed. J. R. 4, 155. Orig.

— Til Peder Rantzou. Kronens Bønder i Ballum Birk, som han har i Forlening, have i hosfølgende Supplikats klaget over, at de over Maade og Billighed besværes med at gøre Ægt, Pløjning og andet Arbejde til hans Gaard Thrøiborg, ikke alene til den Bygning, han har for der, men ogsaa med at pløje og avle baade til Thrøiborg og flere andre Gaarde i Lenet, som han selv bruger, saa de aldeles maa forsømme deres egen Avl og eget Arbejde og med Tiden maa forlade Hus og Gaard, hvorfor de have ansøgt om at maatte nøjes med den Pligt, som de fra

[1] Tr.: Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. VIII. 162 ff.

Arilds Tid have gjort til Riberhus og Kronen. Kongen har foreholdt dem hans Erklæring herpaa: at de, da Bygningen vil blive fuldstændig færdig i Sommer, herefter skulle blive fri for Besværing dermed, og at han med Hensyn til Avlen har tilbudt dem, at, hvis de ville pløje to Dage og køre Møg to Dage om Foraaret og ligesaa efter Høsten, skulle de ikke blive besværede yderligere. Hertil have de dog svaret, at skønt dette paa deres Begæring var lovet dem af ham, er det alligevel ikke blevet holdt, thi saasnart de vare komne hjem fra ham, er hans Fogeds Bud kommen og har tilsagt dem ikke alene til Pløjning, men ogsaa til Høstarbejde og lange Rejser og Ægter, skønt to Dages Pløjning skal være dem besværlig nok, da de maa sende deres Plov med Heste, Øksne, Folk og Underholdning fra deres eget Hus og Næring og disse hver Gang blive 4 Dage borte, idet de maa sende dem om Dagen eller Aftenen før de to Dage, de skulle pløje, og de ikke kunne bruge de »uddrevne« Heste og Øksne til deres eget Arbejde den Dag, de vende hjem. De have dog paataget sig at ville arbejde 4 Dage om Foraaret og ligesaa 4 Dage efter Høsten med Pløjning og Møgægt, hver Gang 2 Dage til hvert Arbejde, hvis de saa maa være fri for yderligere Besværing. Da han jo ogsaa har gjort dem dette Tilbud, har Kongen givet dem Fortrøstning om, at de ikke skulle blive besværede med mere Arbejde, og befaler ham ikke at besvære dem med mere end to Dages Pløjning og to Dages Møgægt af hver Gaard om Foraaret og ligesaa efter Høst. Hvis han kan skaane dem endnu mere med Pløjning, skal han gøre det og i det hele behandle dem saaledes, at de kunne blive ved Magt, i Betragtning af, at selv om de ogsaa ere forskrevne ham ligesaa frit som hans eget Arvegods, saa paabyder Forleningsbrevet ham dog at holde dem ved Lov, Skel og Ret. J. T. 3, 89[1].

26. Juni (Koldinghus). Til Peder Rantzou. Enker paa Kronens Gaarde i Ballum have klaget over, at man ved Tiltale vil tvinge dem til enten at fæste deres Gaarde eller rømme dem, og særlig har nu denne Brevviserske, Kiersten Chrestens smstds., klaget over, at hendes Gaard er bleven forbudt hende, skønt hun paa ingen Maade har forbrudt den; de have, som han af de hosfølgende to Supplikatser kan se, anmodet om at maatte beholde deres Gaarde og nyde samme Ret som Enker andensteds paa Kro-

---

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VII. 107 ff.

nens Gods. Da Kongen har udstedt aabent Brev om, at Enker overalt i Riget uden Indfæstning maa beholde deres Gaarde, saalænge de sidde som Enker, skal han ogsaa lade Enkerne i Ballum nyde denne Ret. J. T. 3, 90 b[1].

27. Juni (Koldinghus). Til Lauritz Brockenhus og Axel Brahe, Embedsmænd paa Nyborg Slot og Otthensegaard. Da Steen Bille til Kiersgaardt har begæret 7 Gaarde i Brov i Fyen til Mageskifte for 1 Gaard i Røgle i Velby Sogn, 2 Gaarde i Suenstrup i Kauslund Sogn, 1 Gaard i Viby og, hvis det ikke forslaar, yderligere Vederlag i de nærmest liggende Byer i samme Herred, skulle de [med det første besigte Godset og indsende Besigtelsen[2]]. F. T. 1, 416 b.

— Til Manderup Parsberg og Jacob Seefeld, Embedsmænd paa Aarhusgaard og Marriagger Kloster. Da Eske Brock til Estrup har begæret Kronens Rettighed og Herlighed i 3 jordegne Bondergaarde og 2 Gaarde, hvoraf den ene svarer sin Landgilde til M. Lauritz Berthelssen, Superintendent i Aarhus Stift, og den anden sin Landgilde til M. Peder Thorkildssen, Sognepræst i Aarhus, i Vester Alling By og Sogn og 7 Gaarde i Øster Alling By og Sogn i Sønder [Hald] Herred i Kalløe Len til Mageskifte for 1 Gaard i Stoufby og 1 Gaard i Asferii By og Sogn i Nørhald Herred samt 1 Gaard i Gelund[3] i Huolbierg Herred i Dronningborg Len, Gaarden Andrup i Rolsøe Sogn, 1 Gaard og 1 Bol i Vryndis i Mols Herred, 3 Gaarde i Holme og 1 Bol i Stabrand i Sønder Herred, 1 Gaard i Bredstrup i Nør Herred i Kalløe Len, 1 Gaard i Gretterup[4], 1 Gaard i Hunshofvit og 1 Gaard i Nortuig i Vradtz Herred i Silckeborg Len, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, ligne det, beregne saavel den jordegne Bondeejendom som den anden Ejendom, udlægge Superintendenten og Præsten i Aarhus Fyldest for de to Gaarde, de miste, af det Gods, som Eske Brock udlægger til Kronen, og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 91.

— Til Borgemestre, Raad og Byfoged i Kolding. Menige Købmænd og Købsvende, bosiddende og Borgere i Kolding, have berettet, at alle andre Haandværksfolk i Byen have deres Skraaer og kongelige Privilegier paa deres Lav og Embede, hvorefter de til Gavn for deres Haandværk og Næring vide at forholde sig, medens de, som ikke bruge andet Haandværk end Køb og

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VII. 107. [2] Selve Befalingen er ikke indført; der staar kun: cum clausulis consvetis. [3] Gejlund. [4] Grættrup.

Salg, ingen Skraa, Lav eller Lavsret have, saaledes som Tilfældet ellers er i andre velordnede Købstæder; af den Grund bruges der i Almindelighed hvad Handel der kan falde, hvorved Næringen betages Købmænd og Købsvende i Byen, og der finder megen Uskikkelighed Sted i deres Handel og Købmandskab. De have derfor anmodet om at maatte faa en Skraa, hvorefter de kunne rette sig, og hvorved der kunde sikres dem nogle Privilegier og skabes en tilbørlig Orden med Handel og Købmandskab. Da Kongen ikke kan anse denne Begæring for ubillig, skulle de overveje denne Sag, undersøge, hvad der efter Byens og menige Stands Vilkaar kan være tjenligt, og hvad der er bestemt i andre velordnede Byer af samme Evne og Vilkaar som Kolding og efter Raad og Betænkning af de bedste Borgere af enhver Stand fastsætte en tilbørlig og ligelig Ordning, hvorved Købmænd og Købsvende og Haandværksfolk kunne blive i deres Næring og den ene Stand og Handelsmand blive ved Ret og Skel lige overfor den anden. De skulle give den Lavsordning og Skraa, som de fastsætte, tilbørlig beskreven og henvende sig til Kongen med den, for at han kan stadfæste den, hvis han finder den rimelig. J. T. 3, 92 b.

27. Juni (Koldinghus). Til Borgemestre, Raad og Byfoged i alle de Købstæder, som besøges med dette Brev. Jens Pouelssen, Tolder i Kolding, har berettet, at nogle Borgere sidste Foraar have uddrevet en hel Hob Øksne gennem Kolding Toldsted og sat ham Borgen med Dannemænd, Brev og Segl for Toldens Betaling inden en bestemt Tid, hvilken Tid dog nu er forløben, uden at enten Borgerne eller deres Forlovere have villet rette for sig, hvorfor han endnu ikke har kunnet faa Tolden og ikke uden langvarig og besværlig Trætte kan faa disse Restancer. Paa hans Anmodning befaler Kongen dem at hjælpe ham til uden videre Forhaling og Undskyldning at faa, hvad Borgere i deres By enten selv skylde eller ere gaaede i Borgen for, saa at han siden kan gøre sit Regnskab klart hos Rentemesteren og betale hvad han skylder. De ville komme til at staa til Rette derfor, hvis Kongens Ret bliver forsømt eller forhalet. J. T. 3, 93 b.

29. Juni (Haderslevhus). Til Casper Marckedaner. Skønt Kongen nok kunde have Grund til at gaa frem med den højeste Ret mod forhenværende Byfoged i Kolding Anders Brun, som har forsét sig og for sin Forseelse er dømt i Kongens Naade og Unaade, har Kongen dog tilgivet ham Forseelsen og benaadet

ham med Straf paa Gods og Formue; hvad han kan være forfalden i til Kongen for Sagen skænkes til lige Deling mellem Kirken og Skolen i Kolding. Casper Marckedaner skal aftinge Sagen med ham og dele Faldsmaalet mellem Kirken og Skolen. J. T. 3, 94[1].

29. Juni (Haderslevhus). Befaling til Chrestopher Valckendorp om fra Norge at skaffe 300 Tylter gode Danmarksdeler til Haderslefhus og selv sende Skibe op efter dem, saa de kunne komme med det allerførste. Orig.[2]

30. Juni (—). Kvittans til Enuold Seested paa 500 Dlr., som Kongen for nogen Tid siden laante ham; da Kongen ikke har hans Gældsbrev hos sig, erklæres det herved dødt og magtesløst, men Kongen vil ved første Lejlighed tilstille ham det. Udt. i J. R. 4, 155 b.

— Til Lauritz Skram. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Anders Findtzen i Fanderup[3], hvori denne klager over, at Lauritz Skram vil udvise ham af hans Gaard uden al Grund, naar undtages, at Lauritz Skram foregiver noget om en ringe Sæd, som Anders Findtzen har undt en Tømmermand, der tjente ham ved hans Gaards Bygning, og lidt Hø, som han har undt en Smed, hvorved Lauritz Skrams Gaard dog ikke er bleven forkortet, men er i ligesaa god Stand som nogen anden Gaard i Herredet; han har derfor anmodet om kongl. Befordring til ham om at maatte beholde Gaarden. Da Gaarden er i god Stand baade paa Ejendom og Bygning og ligger saa nær ved Kronens Birk Jelling, at Lauritz Skram ikke godt kan lave noget Herresæde der, som han ellers har foregivet noget om, anmodes han om at lade Anders Findtzen beholde Gaarden. J. T. 3, 94 b.

6. Juli (Rendsborg). Til Tolderne i Helsingøer. De have indberettet, at der til Sundet er ankommet et paa Hjemrejse til Dantzig værende Dantziger Skib, ladet med Salt, som tilhører polske Undersaatter, og have, da Kongen med Hensyn til de Skibe med Gods, som ere sejlede vesterpaa, har bevilget, at de maa passere mod nøjagtig Forskrivning, da de ikke have Gods inde, som uden Fordærv og Skade kan opholdes, forespurgt, hvorledes Kongen vil have det med ovennævnte Skib og Gods og andre, Dantziger og Polske tilhørende, Skibe, som komme fra Vestersøen. Da disse som Regel have Salt, Speceri, Vin og andre saadanne Varer

---

[1] Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. VI. 169. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 145. [3] Faarup, Tørrild H.

inde, som ikke saaledes kunne fordærves, skulle de belægge Varerne med Arrest, men lade Skibene passere mod lignende Forskrivning, som de have givet paa deres Rejse til Vestersøen. Sj. T. 16, 66.

6. Juli (Rendsborg). Til Kronens Bønder i Ballum Birk, som Peder Rantzou til Throiborg, Embedsmand paa Flensborghus, nu er forlenet med. Kongen har i Anledning af deres Klage over, at de besværedes med Ægt og Arbejde af Peder Rantzou, baade skrevet til denne og siden selv talt med ham derom, og han har erklæret, at de i deres Klager paa nogle modvilliges Anstiftelse have foregivet mere, end de billigvis have Grund til, thi skønt de ere blevne besværede noget med den Bygning, som han nødvendigvis har maattet opføre paa sin Gaard Throiborg, saa er denne Bygning nu færdig og de behøve ikke mere at frygte for den Besværing; med Hensyn til Pløjning og Møgægt har han ogsaa tilbudt dem rimelig Tid og Maade og fortrøstet dem til, at han med anden Ægt og Arbejde, som han kan have at kræve hos dem, ikke vil besvære dem over Billighed eller mere end andre hans og Kronens Tjenere. Han har derfor begæret, da Kongen har forskrevet ham Birket med al Kronens Rente og Rettighed, at han maa nyde den Pligt og Tjeneste af dem, som de saa vel som andre Bønder sædvanlig pleje at gøre. Det befales dem derfor strengelig at være Peder Rantzou lydige og gøre ham Tynge, Tjeneste og Rettighed saa vel med Pløjning og Møgægt som med anden Ægt og Arbejde, ligesom Kronens Tjenere ved andre Slotte og Gaarde gøre; han skal holde dem ved Lov og Ret ligesom sine egne Tjenere og ikke besvære dem mere end disse. Hvis nogen viser sig ulydig, vil han blive straffet. J. T. 3, 95.

8. Juli (Segeberg). Mageskifte mellem Henrick Løcke til Ofuergaardt og Kronen. J. R. 4, 130. (Se Kronens Skøder.)

9. Juli (—). Til Jochim Leist. Kongen sender ham denne Brevviser, som er forskrevet til Kongen som Berider, for at han skal blive der til Kongens Ankomst og imidlertid bevise sin Kunst med at beride de unge Heste, som Kongen har staaende der ved Slottet [Frederiksborg]. Jochim Leist skal tilstille ham Hestene og lade ham faa Underhold ved Slotsfogdens og Slotsskriverens Bord. Han skal lade Kongens Sporemager, som er der og ikke har andet at gøre for Kongen, lave en 20—30 Par Stænger og Mundstykker efter Beriderens Anvisning, hvilke skulle være færdige til Kongens

Ankomst, saa denne kan se, hvorledes de ere lavede. Sj. T. 16, 66.

28. Juli (Flensborghus). Til Raadet i Jylland samt Erich Hardenbierg og Brede Rantzou. Da Kongen har erfaret, at nogle skotske Gesandter daglig ventes eller allerede ere komne til Helsingøer, og da der i deres Hverv kunde være noget, som kunde være Kongen og Riget særlig magtpaaliggende, og hvori han kunde behøve Rigsraadets Raad, anmoder Kongen dem om at møde hos sig i Helsingøer 10. Aug. J. T. 3, 96.

31. Juli (Koldinghus). Aabent Brev, at de 200 Dlr. aarlig, som Kongen har givet M. Lauritz Thomessen, forhen Prædikant i Kolding, Brev paa [27. Febr.] til hans Underhold, skulle deles i 4 Parter og betales ham af Tolderen i Kolding til 4 Tider, Mikkelsdag, Jul, Paaske og Pinse. Udt. i J. R. 4, 132 b.

— Til Casper Marckedaner. Disse Brevvisere have berettet, at efter den skadelige Ildebrand i Kolding har den daværende Lensmand, Hendrich Belov, paa Kongens Vegne indtaget nogle dem tilhørende Ejendomme, hvorpaa deres afbrændte Huse stod, liggende op til Kongens Have, men formedelst Forandringen med Lenet have de endnu ikke faaet noget Vederlag derfor, skønt Kongen havde befalet Hendrich Belov at udlægge dem saadant. Det befales ham derfor at lade uvildige Dannemænd taksere de indtagne Jorder og enten give nøjagtigt Vederlag derfor af Kronens Jorder der i Byen eller betale dem med Penge. J. T. 3, 96 b. Orig.[1]

— Til Albret Friis og Casper Marckdaner, Embedsmænd paa Riberhus og Koldinghus. Da Bendichtz Rantzou til Møgeltønder har begæret 2 Bol i Aabøl, det ene hørende til Kapitlet i Riibe, det andet til Hospitalet smstds., hvilke ligge ham særlig belejligt, til Mageskifte for Fyldest og mer end det i andet lige saa godt og for Kapitlet og Hospitalet lige saa belejligt Gods, og da Kongen har bevilget Mageskiftet, saafremt Kapitlet og Hospitalet kunne faa tilbørligt Vederlag, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, ligne det, udlægge Kapitlet og Hospitalet tilbørligt Vederlag og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 98.

— Til Kapitlet og Hospitalsforstanderne i Ribe. Meddelelse

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. V. 114 f.

af ovenstaaende Besigtelsesordre. De skulle undersøge det Gods, som Bendichtz Rantzou vil udlægge, saa de kunne give Albret Friis og Casper Marckedaner Besked om alt. Hvis Kapitlet og Hospitalet i alle Maader kunne faa Fyldest, skulle de bringe Mageskiftet til Afslutning og give Bendichtz Rantzou Mageskiftebreve, som Kongen saa siden kan stadfæste. J. T. 3, 97. Orig. i Provinsark. i Viborg.

6. Aug. (Kronborg). Forleningsbrev for Hr. Niels Henrickssen, Sognepræst i Semenbølle[1] paa Langeland, paa Afgiften af Kronens Tiende af Semenbølle Sogn til hans Underholdning, kvit og frit. Udt. i F. R. 1, 608 b.

— Kvittans til Jacob Seefeld, Embedsmand i Marriagger Kloster, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Aarhusgaards Len, Stiftets Gods og den gejstlige Jurisdiktion fra 1. Maj 1582 til 1. Maj 1584, for den til Midfaste 1583 oppebaarne Madskat og for det af Erick Løcke til Skoufgaard modtagne og til Manderup Parsberg overleverede Inventarium. Han blev derefter skyldig 1656 Dlr. 1 Mk. $5^1/_2$ Sk. $1^1/_2$ Pend., som Mønten før gik, hvilket Beløb igen er ført til Indtægt i hans Regnskab af Marriagger Klosters Len for Tiden 1. Maj 1585 til 1. Maj 1586, som han sidste 8. Juni har ladet forklare paa Rentekammeret, saa han nu aldeles intet skylder af Aarhusgaards Len. J. R. 4, 132 b.

8. Aug. (—). Bestalling for M. Jacob Hanssen[2] som Prædikant paa Frederichsborg Slot. Han skal fra sidste 19. Juni at regne have 50 gl. Dlr. og sædvanlig Hofklædning til sig selv og en Dreng i aarlig Løn, 10 gl. Dlr. om Maaneden i Kostpenge og fri Bolig, at udrede af Frederichsborg Slot. Sj. R. 12, 557[3].

— Aabent Brev, at Borgerskabet i Slagelsø, der har klaget over, at det besværes meget med Vognægt, herefter skal være fri for alle Ægter, undtagen naar der kommer nogen med Kongens eller Rentemester Christoffer Valckendorffs Pasbord og skal hurtig befordres eller Kongens Vej falder der forbi og hans Fadebur og Folk og Gods skulle befordres. Sj. R. 12, 557 b.

— Til menige Sognemænd i Hildersløf Sogn. Fru Heluig Hardenberg, Erick Rossenkrantzis Enke, og Hartuig Kaas have berettet, at de have fæstet, den ene Kronens og den anden Kirkens

---

[1] Simmerbølle. [2] Kaldes ellers: Jacob Jensen. [3] Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. II. 806.

Part af Korntienden af Sognet, men at der finder stor Urigtighed Sted med Ydelsen af Tienden, idet Sognemændene først føre alt deres Korn hjem og siden svare i Tiende hvad de selv synes, hvorved ovennævnte to kunne blive nødte til at lade Bøndernes Korn kaste for derved og ved andre Midler at søge deres Ret. For at forekomme al Misforstaaelse befales det strengelig Sognemændene herefter at afsætte Tienden paa Marken, saaledes som Sædvane er allevegne i Riget, levere den derfra og ikke først føre den hjem i deres Hus. F. T. 1, 417.

8. Aug. (Kronborg). Aabent Brev, at Hr. Niels Suolgaard, Sognepræst i Mariagger, der har et ringe Sogn, som han ikke godt kan ernære sig af, indtil videre aarlig skal have 20 Tdr. Rug og 20 Tdr. Byg til sit Underhold af Mariagger Kloster. Udt. i J. R. 4, 132 b.

9. Aug. (—). Mageskifte mellem Corfitz Viffert til Nes, Embedsmand paa Malmøe Slot, og Kronen. F. R. 1, 428 b. (Se Kronens Skøder.)

10. Aug. (—). Til Christoffer Valckendorff. Markgreven af Ansback[1] har skrevet til Kongen om 4000 Dlr., som den afdøde Hertug i Prytzen[2] har laant Christoffer Valckendorff og Hendrich Vulff, da Statholder paa Øsel, i den sidste Fejde til Kongens Brug. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Pengene ere anvendte til Kongens Krigsfolk paa Øen og anden Nødtørft og ere førte til Regnskab, skal han gøre Udvej for Pengene og med det allerførste betale dem til Markgreven af Ansback som nu regerende Herre i Preussen mod nøjagtig Kvittans. Sj. T. 16, 66 b.

— Gabriel Sparre maa til eget Brug afbryde og bortføre alle de Sten, han kan faa i den gamle Mur paa Lindholm. Udt. i Sk. R. 1, 544 b.

— Til Lauritz Stralle til Thorpegaard og Erick Venstermandt til Lunde. Da Kongen, der med Rigens Ret er indført i Frandtz Urnes Gaard Hindemadt med mere Gods, nu paa nogle af sine Raaders og gode Mænds Forbøn har eftergivet Sagen og givet Lauritz Brockenhus, Embedsmand paa Nyborg, Ordre til igen at overlevere Frandtz Urne ovennævnte Gaard og Gods, skulle de efter nærmere Tilsigelse af Lauritz Brockenhus eller hans Fuldmægtig være til Stede ved Overleveringen og under deres Signeter give be-

[1] Georg Frederik, Regent i Preussen. [2] Hertug Albrecht.

skrevet, hvad Gods og Bohave der overleveres og hvorledes alt gaar til, for at man i forefaldende Tilfælde kan vide Besked derom. F. T. 1, 418.

10. Aug. (Kronborg). Til Admiral Peder Munck og Ofue Lunge, Embedsmand paa Olborghus. Da Hans Johanssen har bevilget Kronen 3 Gadehuse i Mølhold[1] i Kier Herred, som han tidligere [6. Maj 1581] har faaet af Kronen, til Mageskifte for en Lund eller Skov, kaldet Closterlund, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 99.

— Til Jens Claussen. Kongen har optaget Trætten mellem ham og Fru Karren Banner, Gregers Ulfstandtz Enke, til sig for ved første Lejlighed selv at komme paa Aastederne og skille dem ad, og befalet, at Striden mellem dem indtil den Tid skulde hvile. Fru Karren har imidlertid nu klaget over, at han siden denne Kongens Afgørelse paany har begyndt Forfølgning, Klammer og Trætte i denne Sag, ladet nogle Vidnesbyrd og andet indstævne til Landstinget, ladet opkaste Broer ved Aastederne og slaa Slagbomme for Aastederne og i andre Maader handlet mod Forliget. Da Kongen har truffet Aftalen mellem dem med hans Fuldmægtigs Samtykke, forekommer hans Optræden Kongen noget sælsom; det befales ham at lade Sagen bero og ikke foretage sig noget deri, der kan vække videre Trætte, da Kongen ved allerførste Lejlighed selv vil komme paa Aastederne og skille dem ad. J. T. 3, 99 b.

11. Aug. (—). Kvittans til Fru Kirsten Lindenov paa hendes Regnskab for hendes afdøde Mands[2] Afgift og den uvisse Indkomst af Herritzuad Kloster fra 1. Maj 1575, da han blev forlenet med Klosteret, til 1. Maj 1586, da hun overtog det. Hun blev intet skyldig. Sk. R. 1, 544 b.

— Til Hendrich Gyldenstiern og Pouel Huitfeld[3]. Da der er Trætte mellem nogle under Vardbierg Slot hørende Bønder i Nørre Halland paa Grænsen mellem Danmark og Sverige paa den ene og nogle under Elsborg hørende svenske Bønder paa den anden Side angaaende et Aalefiskeri paa Grænsen, som de svenske Bønder mene tilhøre dem, og da Anders Bing paa Vardbierg paa den danske Konges Vegne og Lensmanden paa Elsborg paa den svenske Konges Vegne ere gaaede ind paa, at nogle gode Mænd fra begge Sider maa komme sammen paa belejlig Tid

[1] Melholt. [2] Sten Bilde. [3] Det indførte Brev er stilet til Povl Hvitfeld.

paa Aastedet, undersøge Sagen og uden langvarig Trætte afgøre Striden enten i Mindelighed eller med Retten, skulle de efter Tilsigelse af Anders Bing møde paa Aastedet og i Forening med de fra svensk Side beskikkede undersøge Sagen, bilægge eller afgøre Striden og give alt beskrevet fra sig. Sk. T. 1, 448 b.

11. Aug. (Kronborg). Til menige Bønder i Vardbierg Len. Da mange af dem holde store Hunde, som jage og ødelægge alt Vildt og gøre Bønderne selv Skade paa Lam, Grise og andet Smaakvæg, befales det dem strengelig straks at ødelægge saadanne skadelige Hunde og herefter hver kun holde én Hund, der enten skal staa bunden i Lænke i Gaarden eller være læmmet paa det ene Ben lige nedenfor Knæet. Enhver, der efter dette Brevs Forkyndelse paa Tinge, forser sig herimod, vil blive straffet. Sk. T. 1, 449.

— Befaling til Kronens Bønder i Marup[1] Birk om herefter at holde Faraas Herredsting for deres rette Værneting og søge deres Ret og Lovmaal der, da Kongen vil, at Birket herefter skal være afskaffet. Sk. T. 1, 449 b.

— Lignende Befaling til Bønderne i Thoager Birk om at søge til Humble[2] Herredsting. Udt. i Sk. T. 1, 450.

— Til Pouel Huitfeld, Befalingsmand i Halmstedt, og Coruitz Lauridtzen, Landsdommer i Nørre Halland. Da Kongen har befalet Anders Bing at lægge det Gods, som afdøde Eyller Grube har haft i Forlening i Vardbierg Len, ind under Vardbierg, skulle de efter nærmere Tilsigelse af Anders Bing besigte de til dette Gods hørende Skove og give Anders Bing Besigtelsen beskreven. Sk. T. 1, 450.

— Forleningsbrev for M. Hans Lauritzen, Skolemester i Aarhus, paa det efter afdøde Dr. Jacob Madtzen ledige Kannikedømme i Aarhus Domkirke. J. R. 4, 133 b.

— Kvittans til Mouritz Stygge til Holbeckgaard, Landsdommer i Nørrejylland, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Vesteraalen og Lougfougdens[3] Fogderi i Norge fra Mikkelsdag 1580, da han blev forlenet med disse Len, til Mikkelsdag 1585, da de bleve lagte ind under Bergenhus. Han blev intet skyldig. J. R. 4, 133 b.

12. Aug. (—). Til Ofue Lunge. Han har indberettet, at der i Olborghus Len findes nogle Møller og Gaarde, som have

---

[1] Morup, Favraas H. [2] Himle. [3] Lofoten.

været satte for højt i Landgilde og af den Grund i nogle Aar have staaet øde, hvorfor ogsaa en Del af dem har faaet deres Landgilde nedsat efter kgl. Bevilling, medens Jens Kaas havde Olborghus i Forlening, men da Jordebogen ikke blev forandret, gøres Nedsættelsen nu til Mangel; ligeledes findes der endnu en Del Gaarde og Møller, som ere satte for højt, saa de ikke kunne blive ved: i Huornum Herred Ridemandtz Mølle, i hvis Landgilde der i Jens Kaas's Tid er afkortet 4 Pd. Mel, Voxlef Mølle, der i nogle Aar har staaet øde, men er genopført af Ofue Lunge, den kan dog ikke taale den gamle Landgilde, i Huornum 1 Gaard, som for nogle Aar siden har staaet øde, fordi den var sat for højt, i Volstrup 1 Gaard, som ligeledes indtil nu i nogen Tid har staaet øde og ikke kan taale den gamle Landgilde; i Slet Herred Smake Mølle, hvis Landgilde tidligere er nedsat med 4 Tdr. Mel, hvilket dog ikke er forklaret i Jordebogen; i Aars Herred i Pisselhøf 1 Gaard, som er sat for højt; i Hiellum Herred Egholms Mølle, hvis Landgilde i Jens Kaas's Tid blev nedsat med 2 Tdr. Mel, hvilket dog ikke blev forklaret i Jordebogen. Det befales ham nu at lade alle disse Gaardes og Møllers Landgilde omsætte, saaledes som det kan være billigt og ret, og lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse dermed; Nedsættelserne skulle saa blive godgjorte ham i hans Regnskab. J. T. 3, 100.

12. Aug. (Kronborg). Til Frederich Leyel, Dauid Hanssen, Morthen Jenssen og Niels Hendrickssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Claus Glambeck, Embedsmand paa Skanderborg, har berettet, at der af de 40 Læster Salt, som Kongen forledent Aar bevilgede af Tolden til Skanderborg Slots Behov, endnu resterer 14 store Læster, og har anmodet om at faa dem, da Skoven i Lenet nu lader sig vel beté med Olden. Det befales dem at levere Claus Glambecks Tjenere de 14 Læster Salt, naar han henvender sig til dem derom, og indskrive det i Regnskabet. Orig.

13. Aug. (—). Til Claus Glambech og Ofue Lunge. I den tidligere Ordre [15. April] til dem om at besigte noget Gods i Nørrejylland, som Loduig Munck til Nørlund har begæret til Mageskifte, omtales ogsaa 1 Krongaard i Ellitzhøf By og Sogn, 1 Kirkegaard i Guldbeck og Kronens Gods i Lille Binderup, alt i Huornum Herred. Da Kongen imidlertid har bragt i Erfaring, at Godset i Ellitzhøf og Guldbeck ligger saa belejligt for Olborghus, at det ikke kan undværes derfra, særlig da Slottet har sin nærmeste

Tørvegrøft i Guldbeck Hede, og da Godset i Lille Binderup ligger paa Vejen mellem Olborg og Viborg og der ikke findes andet Slottet tilhørende Gods paa den Vej, hvor Lensmanden paa Olborghus eller hans Folk kunne faa Vognskifte og Natteleje, naar de rejse i Kongens Ærinde mellem Olborg og Viborg, vil Kongen ikke bortskifte dette Gods og befaler dem ikke at besigte det. J. T. 3, 101.

14. Aug. (Kronborg). Til Frederich Leyel, Dauid Hanssen, Morthen Jenssen og Niels Hendrichssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Kongen har lovet sine Tapetvævere, Hendrich Utersprot, Joest Belle, Frantz Paulier, Pouel Tielman, Frantz Penners, Jacob de Korte, Arnold Matiis og Philippus Leinoot, at give hver af dem en Æreklædning, naar de ere færdige med det Tapeteri, som de nu have under Hænder, og har ladet gøre Overslag over, hvor meget hver Klædning vil komme til at koste, hvilket vil blive 19 Dlr. 12 Sk. lybsk. Det befales dem at betale hver af Tapetvæverne denne Sum, naar de ere færdige, og indskrive det i Regnskabet. Orig.

16. Aug. (—). Livsbrev for Jomfru Johan Oxe paa Jus patronatus til hendes Sognekirke ved Ryegaard med dertil hørende Herlighed og Rente, dog skal hun, saa ofte Sognet bliver ledigt, være forpligtet til at forsyne det med en god lærd Sognepræst, som skal kendes duelig af Superintendenten, lade Sognepræsten nyde Præstegaarden med al Præstetiende og Præsterente, istandholde Kirken af Kirkens Indkomst og skaffe det til Gudstjenesten nødvendige. Den Tiltale, som Kongen har haft til Jomfru Johan Oxe, fordi hun uden nøjagtig Besked har tilholdt sig Jus patronatus og Birkeret, har han nu ladet falde, dog saaledes at hun straks skal afstaa Birkeretten og søge sin Ret til Volborgs Ting, ligesom ogsaa Jus patronatus efter hendes Død frit skal falde tilbage til Kronen. Sj. R. 12, 557 b.

— Til Lauge Beck. Jomfru Johanne Oxe, som han for nogen Tid siden fik Ordre til at tiltale, fordi hun tilholdt sig Jus patronatus til Rye Kirke og en Birkeret, har nu ladet forhandle med Kongen, saaledes at denne har ladet Tiltalen mod hende for Tilholdelsen af ovennævnte Jus patronatus og Birkeret falde og bevilget, at hun for Livstid maa beholde Jus patronatus til Rye Kirke, derimod maa hun aldeles ikke tilholde sig nogen Birkeret ved sin Gaard, men skal søge til det Herreds Ting, hvori Ryegaard med tilliggende Gods ligger. Han skal rette sig herefter. Sj. T. 16, 67.

16. Aug. (Kronborg). Til samme. De gode Mænd, som Kongen har forskrevet til sig, have klaget over, at skønt de have været forsynede med Kongens egenhændig underskrevne Pasbord paa Befordring med Vogne, ere de dog enten kun blevne langsomt befordrede eller slet ikke blevne befordrede, men ere af hans Foged paa Roskildegaard blevne henviste til Bistrup, derfra tilbage til Bispegaarden og derfra igen til Borgemestre og Raad [i Roskilde]. Da de nu i disse Dage skulle rejse hjem, befales det ham at sørge for, at de faa god Befordring baade til sig selv og deres Folk og Gods; han skal ogsaa sørge for, at de, der ville drage ad Thudtze til Jylland, blive befordrede. Sj. T. 16, 67 b.

— Til Jørgen Daa. Albrit Albritssen har berettet, at Jørgen Daa og hans Hustru[1] for nogen Tid siden have anmodet ham om at forstrække deres Søn, som var i Portugal, med nogle Penge, for at han kunde komme tilbage her til Riget, og at hans Skipper efter hans Ordre ogsaa har forstrakt Sønnen med 140 Dukater; da Skibet saa laa sejlfærdig til Hjemrejsen og Jørgen Daas Søn, som vilde med, vilde sejle ud til det, kuldsejlede Skibsbaaden, og han og flere andre druknede, hvorefter Skipperen lod Liget tage op og føre til Lisbon, hvor han lod det begrave. Til Begravelsen udlagde han 30 Dlr., hvilket i Forening med det, han har laant Sønnen, beløber sig til 205 Dlr. Da han nu har anholdt om sin Betaling hos Jørgen Daa, har denne vægret sig ved at betale den ringe Sum, som er medgaaet til Sønnens Begravelse, og kun villet betale, hvad Albrit Albritssen har haft Sønnens Haandskrift paa. Albrit Albritssen har derfor anmodet Kongen om en Forskrift til Jørgen Daa for at faa sin Betaling, og Kongen befaler herved Jørgen Daa uden videre Forhaling at betale alt, hvad Albrit Albritssen har udlagt til Sønnens Begravelse, da han har gjort det ikke alene til Ære for Sønnen, men ogsaa til Ære for Jørgen Daa selv; sker det ikke, vil Kongen se sig foraarsaget til ved andre Midler at hjælpe Albrit Albritssen til hans Penge. Jørgen Daa skal erklære sig herpaa. Sj. T. 16, 68.

— Til Lauritz Brockenhus og Axel Brahe, Embedsmænd paa Nyborg Slot og Otthensegaard. Da Kongen har bevilget, at Ebbe Munck til Fielbroe maa faa 3 Gaarde i Vanthi under Dallum Kloster til Mageskifte for 1 Gaard i Lunde, 1 Gaard i Nøreby, $^1/_2$

---

[1] Kirsten Beck.

Gaard i Egense og, hvis det ikke forslaar, yderligere Udlæg af andet hans Gods, skulle de [med det første besigte Godset og indsende Besigtelsen[1]. F. T. 1, 418 b.

16. Aug. (Kronborg). Til Admiral Peder Munck og Steen Brahe, Embedsmænd paa Ermelundtgaard og i Rafnsborg Len. Da Kongen staar i Forhandling med Hack Ulfstandt, Embedsmand paa Olleholm, om at faa noget af hans Gods paa Møen og Falster til Mageskifte for lige saa meget af Kronens Gods i Rastedt og Krungerup paa Laaland, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, skulle de med det første besigte Mageskiftegodset og indsende Besigtelsen. F. T. 1, 466.

— Forleningsbrev for Ulrich Sandberg til Quelstrup paa Gaardene Strandkier og Essendrup i Mols Herred, uden Afgift. Udt. i J. R. 4, 134 b.

— Til Fru Karren Holgers. Kongen, der for nogle Aar siden forskrev hendes Søn Otte Christoffer Rosenkrantz til den afdøde Hertug af Lignitz, har baade af nævnte Hertugs og hans Sønners Skrivelser erfaret, at hendes Søn har forholdt sig tilbørligt og vel i deres Tjeneste. Kongen har endvidere hørt, at han efter sin Hjemkomst til hende har Lyst til at forsøge sig videre og gerne vil i Kurfyrsten af Sachsens Tjeneste, hvilket er Kongen til særligt Behag. Da han jo ogsaa kun kan se og lære lidet herhjemme og jo før jo hellere bør udføre sit Forsæt, anmodes hun om med det første at sende ham, vel stafferet med alt, til Kongen, der siden vil forskrive ham til Kurfyrsten af Sachsen og anbefale ham paa det bedste. J. T. 3, 101 b.

17. Aug. (—). Til Hendrich Brahe, Peder Brahe og Ofue Brahe. Fru Hilleborg Bille, Eyller Krafsis Hustru, har paany anmodet Kongen og Dronningen samt Hertugen og Hertuginden af Meklenborg om en samlet Intercession til dem om at lade sig formilde mod hendes Husbonde og gaa ind paa Forslag til en adelig og kristelig Afsoning for deres Broders Bane. Hertugen og Hertuginden vilde gerne have talt mundtligt med dem, men da det ikke kunde ske, have de anmodet Kongen om at skrive til dem. Skønt Kongen ganske vist, efter sine mangfoldige velmente Intercessioner, kunde være betænkelig ved mere at indlade sig herpaa, har han dog paa Fru Hilleborgs og hendes Børns indstændige Anmodning

---

[1] F. T. har kun: cum clausulis consvetis.

og i Betragtning af, at Hertugen og Hertuginden have bedt ham føje sin Forbøn til deres i Haab om, at det skulde gøre mere Virkning, ikke villet nægte det og anmoder dem om at betænke sig til det bedste og gaa ind paa rimelige Vilkaar for en Afsoning for deres Broders Bane samt give Eyller Kraufsse Lejde paa $^1/_2$ Aars Tid til at komme her ind i Riget for at forhandle herom. Hvad de i Betragtning heraf ville bevilge, ville Hertugen og Hertuginden erkende med al Gunst og Naade og forskylde det ved forefaldende Lejlighed, ligesom Kongen ogsaa vil være dem bevaagen med al Gunst og Naade. Kongen anmoder dem om at erklære sig herom. Sj. T. 16, 68 b.

17. Aug. (Kronborg). Til nedennævnte Lensmænd. Da Kongen til Vinter vil lade en Del Staldøksne opsætte paa Foder paa Ladegaarden ved Hadersløfhus, skulle de foruden de Øksne, som de have faaet Ordre fra Rentemester Christoffer Valckendorff om at fremsende til Brug paa Holmen ved Kiøpnehafns Slot, hver købe N gode, færdige Staldøksne i deres Len, sende dem til Hadersløfhus, naar Tid er, og optegne Udgiften, der skal blive dem godtgjort i deres Regnskab; de skulle ramme Kongens Gavn, saa Pengene ikke blive givne ud til Unytte og saa Kongen kan faa gode Øksne. Der sendes dem Pasbord, for at de Folk, der skulle fremdrive Øksnene, kunne blive rigtigere befordrede paa Vejen. — Anders Bing i Varberg Len og Anders Thott i Laugholms Len hver 40 Øksne; Pouel Huitfeld i Halmstedt Herred 20; Lauritz Brockenhus i Nyborg Len, Axel Brahe [i Odensegaard Len] og Hans Johanssen i Hindtzgafuel Len hver 30; Erich Hardenberg i Hagenschouf Len 20, til hvis Betaling han skal have Penge af Tolderen i Assens; Hendrich Refuentlov i Silckeborg Len 30; Jørgen Skram i Hald Len 20; Niels Skram [i Dronningborg Len] 60; Ofue Lunge [i Aalborghus Len] 70; Claus Glambeck i [Skanderborg Len] 100 af Sagefalds- og Gaardfæstningsøksne. Sj. T. 16, 69 b. Orig. (til Hans Johansen).

— Forleningsbrev for Hr. Rasmus Dall, Kapellan i Horsens, der er kommen meget til Agters ved den skadelige Ildebrand, paa Kronens Korntiende af Øridtzløf Sogn, uden Afgift. Udt. i J. R. 4, 134 b.

20. Aug. (—). Til Lauge Beck. Da Kongen vil følge Hertugen og Hertuginden af Meklenborg paa Vej, naar de rejse hjem, og tillige med Dronningen, Hertugen og Hertuginden vil ligge

en Nats Tid paa Roskildgaard, ikke paa Bistrup, skal han indrette sig herpaa, forsyne sig med alt, hvad der behøves, og lade drage og istandsætte Kamre og Gemakker til Kongen, Dronningen, Hertugen og Hertuginden, saa alt kan være tilbørlig beredt til Kongens Ankomst. Sj. T. 16, 70 b.

20. Aug. (Kronborg). Til Peither Reitz. Da Kongen og Dronningen med Hertugen og Hertuginden af Meklenborg med det første agte sig til Andvorschouf Slot, skal han være betænkt paa alt, hvad der i den Anledning vil behøves, lade de Gemakker, hvori Kongens Sønner boede, da de sidst vare paa Slottet, gøre i Stand til Hertugen og Hertuginden og igen tilforordne Kongens Sønner deres Gemakker i det Hus lige over for Kongens Kammer ud imod Haven, som første Gang var bestemt til Kongens Sønner. Sj. T. 16, 71 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen, der har mærket, at Hertug Ulrich af Meklenborg vil have, at nogle af hans Hofsinder og Hoftjenere skulle begive sig til Kiøpnehafn og blive der, medens Hertugen er hos Kongen paa Frederichsborg, og har bestemt at lade disse Folk bespise paa Kiøpnehafns Slot, befaler Christoffer Valckendorff at sørge for, at der bliver gjort i Stand paa den lille Sal, saa de kunne søge Disk og Maaltid der, og, naar de komme, drage Omsorg for, at de faa god Underholdning, Vin og Tyskøl ved Herremændenes Bord; han skal i disses Herberg lade meddele, at det er ordnet saaledes, at de skulle underholdes paa Slottet, saa de kunne vide at søge Disk der, men at de ellers ikke kunne vente sig nogen Udkvittering, hvis de yderligere fortære noget i Herberget; dog undtages Hø, Havre og Straafoder til deres Heste, for hvilket Christoffer Valckendorff skal udkvittere dem af deres Herberg, naar de rejse bort. Kongen er kommen til at tale med Hertug Ulrich om den Mangel, han har paa gode Mastetræer, og Hertugen har da sagt, at han formener, at der i en Skov i Meklenborg skal findes gode, store, lange og rette Træer, som kunne bruges til Master; Christoffer Valckendorff skal derfor med en Snor eller et Stykke Seglgarn tage Maal af, hvor lang og høj og hvor stor og tyk en Mast skal være til Kongens Livskibe Josafat og Gideon, og hvor tyk og lang en Mast skal være til noget større Orlogsskibe, om Kongen en anden Gang vilde lade bygge saadanne, for at det siden kan undersøges, om Træer til saa store Master kunne faas i Meklenborg. Sj. T. 16, 70 b.

20. Aug. (**Kronborg**). Til Christoffer Rossengaardt. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Kongens Enspænder Thomes Prytz om at faa den mellem Kiøpnehafn og Kiøge liggende Kro; da Thomes Prytz i sidste Fejde har tjent Kongen trofast, har Kongen gerne undt ham fremfor nogen anden den og bevilget, at han maa faa den med alt dens Tilliggende, kvit og frit, hvorefter Christoffer Rossengaardt skal rette sig. Udt. i Sj. T. 16, 71 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen bevilger, at Borgemestre og Raad i Malmøe, der have berettet, at Volden og Graven omkring Byen er meget forfalden og nødvendigvis maa sættes i Stand, hvis Befæstningen skal vedligeholdes, hvortil dog hverken de eller deres Medborgere kunne anvende noget synderligt, i de næste 2 Aar maa beholde den aarlige Byskat og Halvdelen af Kronens Told og Sise, som falder i Byen, til dette Brug. Denne Hjælp i Forening med det, som Borgerne i Byen ville yde, skulle Coruitz Viffert, Embedsmand paa Malmøehus, og Borgemestre og Raad i Malmøe anvende til Befæstningens Istandsættelse med Vold, Mure, Runddele, Grave og andet efter deres bedste Indsigt og gøre Regnskab derfor. Det befales Tolderen og Sisemesteren at levere Coruitz Viffert og Borgemestre og Raad Halvparten af Told og Sise i de næste 2 Aar. Sk. R. 1, 545 b.

— Aabent Brev, at Niels Skram til Urup mod at svare tilbørlig Indfæstning maa faa den efter afdøde Jomfru Birgitte Rossenkrantz ledige Kirkens Korntiende af Vifuelt Sogn og beholde den paa Livstid, medmindre den ligger Kongen saa belejligt (osv. som i andre Tiendebreve). Selv om en anden allerede har fæstet Tienden, maa Niels Skram alligevel faa den mod at tilbagebetale Fæsteren Stedsmaalet. Udt. i J. R. 4, 134 b.

23. Aug. (—). Kvittans til Gert Randtzov, Embedsmand paa Kronneborg, der nu har gjort Rentemester Christoffer Valckendorff Regnskab for hans Indtægt og Udgift af Kronneborg Len fra 26. Marts 1584, da han fik Lenet, til Paaske 1586 og for alt, hvad han i samme Tid har oppebaaret af Tolden og fra andre Len til Byggeriet paa Kronneborg og igen udgivet. Han blev intet skyldig, undtagen hvad han efter Rentemesterens sidste Kvittans har i Behold af Lenets Indkomst og fremdeles skal staa til Regnskab for. Kongen, der af Regnskabet har set hans personlige Flid og ikke har noget at beskylde ham for, men mere at takke ham for, erklærer ham fri for al yderligere Tiltale og Eftermaning for Regn-

skabet, hvilket han har begæret, da der i Byggeriregnskabet findes adskillig Udgift. Sj. R. 12, 558.

23. Aug. (Kronborg). Befaling til samme om at give Ordre til, at den ved den tyske Kirke liggende Urtehave og Kirkegaard og Omgangen ved Kirken herefter skulle høre til den tyske Kirke og gøres saa nyttige for Kirken som muligt, og at der af de Huse og Boliger, som ere byggede paa Sandet udenfor Byens Rettighed, skal svares en rimelig Jordskyld til Kirken, saaledes som de nu ere eller herefter kunne blive takserede til. Sj. T. 16, 72 b[1].

— Til Borgemestre og Raad i Helsingør. Kongen har bragt i Erfaring, at der medgaar meget til Vedligeholdelsen af Bygningerne paa den Gaard i Helsingør, som afdøde Herluf Throlle og hans Hustru, Fru Byrgitte Giøe, have givet til Skolen i Helsingør, saa det vil være Skolen til mere Fordel at sælge Gaarden og siden sætte Pengene paa Rente, og at nogle Godtfolk af Herluf Throlles og Byrgitte Giøes egen Slægt skulle ville købe Gaarden, men at Borgemestre og Raad have Betænkeligheder ved at indlade sig paa noget uden Kongens Samtykke. Da det vil koste omtrent ligesaa meget at holde Gaarden i Stand, som der kan faas ind i Husleje, og da der uden al Bekostning kan faas meget højere Rente af Salgssummen, befales det dem paa Skolens Vegne at lovbyde Gaarden, sælge den til den højstbydende og sætte Pengene, som de faa ind, paa Rente hos sikre Folk. Sj. T. 16, 72[2].

25. Aug. (—). Kvittans til Frederich Leiel, Dauid Hanssen, Morthen Jenssen og Niels Hendricksen, Toldere og Toldskrivere i Helsingør, der nu have gjort Rentemester Christoffer Valckendorff og Axel Gyllenstiern til Lyngbye samt Enuold Krusse til Suenstrup, Niels Grubbe til Bindtzløf, Holger Gagge til Frøsløf og Hans Simenssen, Renteskrivere, Regnskab for den Kronens Told, som de have oppebaaret og igen udgivet eller indbetalt fra 1. Jan. 1585 til 1. Jan. 1586, og for den Beholdning, 8 Dlr. $12^1/_2$ Sk. og 267 store Læster 6 Tdr. spansk Salt, som de i Følge Regnskabet fra 1. Jan. 1583 til 1. Jan. 1585 sad inde med. De bleve derefter skyldige 18 Dlr. $5^1/_2$ Sk. og 149 store Læster spansk Salt, hvoraf de nu have betalt Kongen selv Pengene, medens de fremdeles skulle staa til Regnskab for Saltet. Sj. R. 12, 559.

---

[1] Tr.: Aarsberetn. fra Geheimearch. III. Till. S. 72 f. [2] Tr.: Engelstoft, Universitets-Annal. 1810. II. 212 ff.

25. Aug. (Kronborg). Ekspektancebrev for M. Olluf Thorstenssen, Kapellan til Vor Frue Kirke i Kiøpnehaufn, paa et Vikarie i Roskille Domkirke. Udt. i Sj. R. 12, 559 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om med det første at sende Erich Munck til Draxholm; Brev til Hendrich Vind om at holde denne i god Forvaring sendes ham. Udt. i Sj. T. 16, 72 b.

— Til Hendrich Vind. Da Erich Munck paa mange utilbørlige Maader har forset sig baade mod Kongens Undersaatter, som han har haft i Forlening i Norge, og mod Kongen selv, hvorfor Kongen til sin Tid vil stille ham for Retten, har Kongen givet Ordre til at sende ham til Draxholm, hvor han indtil den Tid skal holdes i Forvaring. Hendrich Vind skal modtage ham og »holde hannem udi slig Forvaring og Hægte, som du ikke selv vil være udi Stedet for hannem og hans Sag, om han nogensteds undkommer«. Sj. T. 16, 73.

— Til Christoffer Rossengaardt. Da Kongens gamle Enspænder Thomas Prytz, hvem Christoffer Rossengaardt [20. Aug.] havde faaet Ordre til at skaffe Kroen mellem Kiøge og Kiøpnehafn, har berettet, at han af Christoffer Rossengaardt har faaet den Besked, at denne allerede havde fæstet Kroen til en anden, befales det ham, da det er Kongens endelige Mening, at Thomas Prytz i Betragtning af sin tidligere Tjeneste skal have Kroen fremfor nogen anden, at lade ham faa den; hvis en anden har givet noget i Indfæstning af Kroen, skal han tilbagebetale det. Sj. T. 16, 73 b.

26. Aug. (—). Bestalling for Lauge Lycke af Klindstrup, som Kongen nu har antaget til sin kortvillige Raad og Tjener; naar Kongen kommer i den Egn, hvor Lauge Lycke er bosiddende, eller dennes Ærinde og Vej falder i den Egn, hvor Kongen har sin Hoflejr, eller endelig Kongen særlig lader ham kalde til sig, skal han af sin velbegavede Forstand og Beskedenhed, som han naturligen og vel er begavet med, være Kongen til Tjeneste, Tidsfordriv og Velbehag. Til Løn har Kongen forlenet ham med 5 Gaarde og 1 Hus i Odderup[1] ved Nestuid, uden Afgift. Sj. R. 12, 559 b[2].

— Til Manderup Parsberg og Niels Skram, Embedsmænd paa Aarhusgaard og Dronningborg. Da Falck Giøe til Skiersøe har bevilget Kronen 2 Gaarde paa Sjælland, den ene i Reersøe, den anden i Storbidt[3], og 1 Gaard i Padderup i Christrup Sogn og Birk

[1] Aaderup, Tybjærg H. [2] Tr: Troels-Lund, Dagligt Liv i Norden VI. 120 f. [3] Storby, Baarse H.

og 2 Bol i Folløf[1] By og Sogn i Nørrejylland til **Mageskifte** for 3[2] Gaarde og 1 Bol i Hyllested By og Sogn og 2 Gaarde i Grofløf[3] i Fogelsløf[1] Sogn i Nørrejylland, skulle de med det første besigte Godset i Nørrejylland og, saa snart de faa Besigtelsen over de 2 Gaarde i Sjælland fra Steen Brahe og Olluf Daa, ligne Mageskiftegodset og indsende Besigtelserne. Sj. T. 16, 73 b. J. T. 3, 102.

26. Aug. (Kronborg). Mageskifte mellem Jørgen Brahe til Gundestrup og Kronen, hvorved Jørgen Brahe faar Kronens Herlighed og Rettighed i den jordegne Bondegaard Slusaas i Allerum Sogn i Lugede Herred med 4 paa Gaardens Grund byggede Fiskerhuse for 2 Gaarde i Kuldheding[4] i Bare Herred. Sk. R. 1, 546[5]. Jvfr. 14. Sept. og 12. Okt.

27.[6] Aug. (—). Til Jørgen Daa. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviserske Venicke Villomsdatter, hvori hun beretter, at hans Søn Herlof Daa i Horn i Nederlandene efter hans indstændige Bøn og Begæring i ærlig, ægte Mening har overtalt hende og siden offentlig og paa Landets Vis for Borgemestre og Raad har trolovet sig med hende som sin ægte Hustru, men efter at have levet nogle Uger sammen med hende har forladt hende og nu anstiller sig, som om han letfærdigt har svigtet sit Ægteskabsløfte og ikke mere vil holde det, hvorfor hun har begivet sig her til Riget og med eget Bud har skrevet til Herlof Daa, hvilken Skrivelse dog af Jørgen Daa er bleven modtagen paa en ganske utilbørlig og i Betragtning af hendes Velgerninger mod Sønnen utaknemmelig og usømmelig Maade; hun har derfor anmodet om at blive hjulpen til Ret og at faa det tilbagebetalt, som hun og hendes Frænder have forstrakt hans Søn med, med Skade og Omkostning. Da det er Kongens Pligt at hjælpe de udenlandske til Lov og Ret ligesaa vel som de indenlandske og han paa ingen Maade vil have, at nogen fremmed skal beklage sig over at være retløs hos ham, end mindre vil have, at det skal siges, at saadan Letfærdighed, som Herlof Daa har begyndt, bliver taalt blandt Adelen, hvilket vil blive til Foragt og Eftertale for de ærlige Adelsmænd, der ville have deres Ære, Lempe og adelige Tilbørlighed bedre i Agt, og for det hele Rige, er han bestemt paa at hjælpe Venicke Villomsdatter til

[1] Fuglslev, Sønder H., Randers Amt. [2] J. T. har: 1. [3] Gravlev, samme H. [4] Kornhedding, Bara H.? [5] Nedenunder er skrevet: Dette Mageskifte med Jørgen Brade blev egenkaldet. [6] Brevet er i Sj. T. dateret: XXXII Aug., hvilket snarest er en Fejlskrift for XXVII, ikke for XXII, da Brevet er indført mellem Breve af 26. og 28. Aug.

Ret og befaler ham at tilholde Sønnen straks at begive sig hid og enten indstille sig hos sin Hustru og derefter forholde sig ærligt, som han har lovet, eller i Forening med Faderen holde hende skadesløs i alle Maader, da Kongen ellers maa meddele hende andre Midler til Rette og gaa frem mod ham og hans Søn som Folk, der ikke ville agte Kongens Skrivelse og Retten. Sj. T. 16, 74[1].

28. Aug. (Kronborg). Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff og Peder Ifuerssen til Fressie paa 500 gl. Dlr., hvilke Penge sidstnævnte efter en Forhandling mellem ham og Kongen har leveret Christoffer Valckendorff, der nu igen har indbetalt dem i Kongens Kammer til Kongen selv; da Kongen nu ikke har Peder Ifuerssens Gældsbrev hos sig, erklæres dette herved dødt og magtesløst. Sj. R. 12, 560 b.

— Til Peder Munck og Hack Ulfstandt. Da Hertug Ulrich af Meklenborg har truffet den Aftale med Kongen, at ville skilles fra ham og begive sig paa Hjemrejsen Mandag som i Morgen over 3 Uger, hvilket er den 19. Sept., skulle de nævnte Dag møde i Vordingborg for at afvente Hertugens Ankomst og siden ledsage ham derfra; de skulle staffere sig med deres Folk og Heste, saa de kunne være ridende, og lade deres Heste møde paa den anden Side, ved Færgestedet paa Falster. Kongen har skrevet til Caspar Passelich om ogsaa at møde og holde Kongens Ord ved Afskeden med Hertugen. Sj. T. 16, 76.

— Befalinger til Caspar Paslich, Erich Valckendorff, Niels Friis, Henning Giøye, Morthen Venstermand, Peder Grubbe, Knud Grubbe, Frederich Hobe, Peder Rud og Knud Urne om at møde i Vordingborg Mandag som i Morgen over 3 Uger [19. Sept.] for i Forening med Admiral Peder Munck og Hack Ulfstand at ledsage Hertug Ulrich af Meklenborg derfra (i Brevet til Caspar Paslich tilføjes: og rette sig efter til Afsked at holde Kongens Ord til Hertugen); de skulle staffere sig med deres Heste, saa de kunne være ridende. Sj. T. 16, 75 b.

— Befaling til Frederich Leyl, Dauid Hanssen, Morthen Jenssen og Niels Hendrichssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingøer, om af Tolden at betale Kongens Klejnsmed Hendrich 100 Dlr. for det Jærnfang og de Instrumenter, han efter Kongens Ordre har lavet til at opmaale (»afmelle«) Skibe med. Orig.

---

[1] Tr: Hist. Tidsskr. 6. R. I. 96 ff.

28. Aug. (Kronborg). Befaling til Claus Nielssen, Byfoged i Helsingør, om at betale den paa vedlagte Register opførte Hvede, som Kongen har faaet. Orig.

31. Aug. (Frederiksborg). Aabent Brev, at den livsvarige Løn af 50 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning, som Kongen for nogle Aar siden har givet sin Enspænder Gert von Minden Brev paa for hans trofaste Tjeneste, først i Kongens Stald og siden som Enspænder, efter hans Ønske herefter maa blive betalt af Tolden i Helsingøer i Stedet for af Rentekammeret. Endvidere bevilger Kongen, at Gert von Minden, der nu vil sælge den Gaard i Kiøpnehaufn, som Kongen har givet ham, og i Stedet købe sig en anden bekvem Bolig i Helsingøer, maa bosætte sig i Helsingøer, ernære sig der ligesom andre Borgere og være fri for Skat, Hold. Vagt og al anden borgerlig Tynge, saa længe han lever. Sj. R. 12, 560 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Hans Rantzov, Embedsmand paa Rendersborg, har begæret at faa bevilget en bestemt Genant til sig selv og de Folk og Tjenere, han skal holde af og paa Slottet, saa han uden videre Regnskab kan vide, hvad han skal have, og gøre Kongen Regnskab for Resten, ligesom det er blevet ordnet med Hans Blomme, Embedsmand paa Hadersløfhus. Kongen har bevilget denne Begæring og befaler Christoffer Valckendorff at gøre et Overslag og fastsætte en Genant til Hans Rantzov og hans Folk, ligesom Hans Blomme har faaet paa Hadersløfhus, dog under Hensyn til hvert Lens Lejlighed, og siden sende Kongen Besked, for at han kan give Hans Rantzov nyt Forleningsbrev. Sj. T. 16, 76 b.

— Til Oluf Ipssen, Byfoged i Sømershafn. Røde Andersen har berettet, at der er tilfalden ham paa hans Hustrus Vegne noget Gods som Arv efter en Kvinde i Sømershafn, men at Oluf Ipssen paa Kongens Vegne har taget Godset, da det har staaet Aar og Dag, førend Arvingerne, der ikke vidste, at Kvinden var død, have krævet det. Da Kongen nu har bevilget, at Røde Andersen alligevel maa faa Godset, befales det Oluf Ipssen at udlevere ham det og indskrive det i sit Regnskab. Sk. T. 1, 450 b.

— Til Loduig Munck til Quistrup og Hannibal Gyldenstiern til Refstrup. Da Axel Gyldenstiern, Embedsmand paa Landtzkrone, har begæret 1 Gaard i Thy, Sundtzgaard i Sundbye Sogn, Gaarden Dybdal i Skym Sogn i Hassing Herred, Sundtz Mølle ved Vilsund med et derved liggende Gadehus, kaldet Cappelhuset, samt

Kronens Rettighed og Herlighed i den jordegne Bondegaard Skiødt i Skiødt Sogn i Holbierg Herred, alt i Nørrejylland, til Mageskifte for $^1/_2$ Gaard, kaldet Farskouf[1] i Liønge Sogn i Saubro Herred i Opsyssel, hvilken Kongen for længe siden med hans Bevilling har overtaget og igen bortskiftet til Jørgen Friis til Vaskergaard, Gaarden Jestrup med et tilliggende Gadehus i Liønge Sogn i Refs Herred paa Thyholm og 1 Gaard i Huitberg paa Thyholm, skulle de med det første besigte og ligne begge Parters Gods, beregne Ejendommen i det jordegne Gods og indsende Besigtelserne. J. T. 3, 103 b.

2. Sept. (Frederiksborg). Aabent Brev, hvorved Kongen tilbagekalder det Brev, han har givet Mogens Gye, Embedsmand paa Visborg, om, at ingen maa føre Trætte og Delemaal paa hans Gods, saalænge han er Lensmand der, da Madtz Erickssen til Søegaard har berettet, at der er Trætte mellem ham og Lodsejerne i Grynthet[2], hvoriblandt Mogens Gye er, saa han er bange for at blive draget fra sin Ret ved ovennævnte Brev, og da Lensmænd ligesaa vel som andre bør have deres Fuldmægtige, der kunne lide Lov og Ret i deres Sager. Sj. R. 12, 561 b.

— Kgl. Lejde for Eyller Kraufse til Egholm, hvem nu ogsaa Brødrene Hendrick, Peder og Ofue Brahe have bevilget Lejde, til frit og sikkert at opholde sig her i Riget fra førstkommende Mikkelsdag til Paaske 1587 for at søge Udsoning med ovennævnte Brødre for Drabet af deres Broder Thyge Brahe og til frit at uddrage af Riget inden Paaske, hvis Sagen ikke bliver bilagt, dog skal han i den Tid undgaa de Brahers Nærværelse og Omgang og ikke i nogen Maade forgribe sig mod nogen. Sj. R. 12, 563[3].

— Til Toldskrivere og Toldere i Helsingør. Kongen, der for nogen Tid siden [26. Marts] har givet dem Ordre til at arrestere alle Dantziger Skibe og alt Dantziger Gods, som kom til Sundet, hvorefter nogle have faaet deres Gods oplagt og andre have givet Forskrivning for deres Skibe og Gods, har nu betænkt sig og ophævet Arresten. De maa herefter ingen Dantziger Skibe arrestere, hvad enten de komme fra Østersøen eller Vestersøen, ej heller opholde noget Gods, tilhørende Dantzigere. Det i Arrest oplagte Gods skulle de tilbagegive Ejermændene, men samtidig foreholde

---

[1] Favrskov. [2] Vel Grøntved, Merløse H. [3] Foran er indført de Brahers Lejdebrev, af samme Dag og for samme Tid, udstedt paa Forbøn af Kongen, Dronning Sophie, Hertug Ulrich og Hertuginde Elisabeth af Meklenborg, dog maa Eyller Kraufse ikke komme i noget Hus eller Selskab, hvor nogen af ovennævnte Brødre er til Stede.

disse, at de i Forening med deres Bys Øvrighed skulle befordre hos Kongen af Polen, at Hendrich Ramel faar de Penge betalt, som han har til gode hos denne, saa Kongen ikke skal blive nødt til at gribe til saadanne eller lignende Midler. — Seddel: Kongen vil, at det samme skal gælde for de Skibe, som ere komne eller komme fra Elbing, Thorn, Riige eller andre af Kongen af Polens Stæder. Sj. T. 16, 77.

3. Sept. (Frederiksborg). Til Christoffer Valckendorff. Indlagt følger en Supplikats fra 16 Nævninger, der ere tilnævnte til at sige paa et Manddrab, som for nogle Uger siden har fundet Sted i Kiøpnehafn; de erklære heri, at det vil falde dem meget besværligt at dømme om dette Manddrab, fordi der sidder 2 Fanger for det og hver af dem har næsten lige stærke Vidnesbyrd paa sin Side, og begære, at den dødes Legeme maa blive taget op igen for at se, om den almægtige Gud af sin naadige Tilladelse vil gøre noget bestemt Tegn derpaa, hvorefter de i nogen Maade kunde rette sig. For at den sagesløse kan blive befriet og den skyldige straffet, har Kongen bevilget deres Begæring, da saadant ofte er sket og man tidligere derved har faaet rigtig Kundskab om tvivlsomme Drab; det befales ham at lade den døde grave op, lade de 2 Fanger lægge deres Hænder paa ham og derefter lade forordne, hvad Ret er. Sj. T. 16, 77 b[1].

4. Sept. (—). Mageskifte mellem Christoffer Rossengaard til Herlufstrup og Kronen. Sj. R. 12, 563 b. (Se Kronens Skøder.)

— Befaling til Peder Munck og Hack Ulfstand, der nylig have faaet Ordre til at møde i Vordingborg 19. Sept. for at ledsage Hertug Ulrich, om forinden at møde hos Kongen paa Andvorschouf 11. Sept., da Kongen gerne vil have dem hos sig paa den Tid; de behøve ikke at tage Rideheste med. Udt. i Sj. T. 16, 79 b.

— Til M. Christian Machabæus. Da Kongen efter den af ham og Herman Jul foretagne Besigtelse, hvoraf der sendes ham en klar Udskrift, har tilskiftet Christoffer Rossengaardt, Embedsmand paa Kiøpnehafns Slot, 3 Maribo Klosters Gaarde, skal han, da Kronen har faaet nøjagtig Fyldest for dette Gods, med det første af Ringstedt Klosters Gods udse ligesaa meget Gods, hvor Kronen bedst kan undvære det, besigte det, ligne det med

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. VI. 170. O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 675.

Maribo Klosters Gods og indsende Ligningen til Kancelliet. Sj. T. 16, 78 b.

4. Sept. (Frederiksborg). Til Axel Gyldenstiern. Han har indberettet, at Kongens Murmestre, som skulle til Haderslefhus for at udføre noget Arbejde, have begæret nogen Cement af ham dertil, og han har, da Kongens sidste Skrivelse til ham intet indeholdt derom, begæret at faa at vide, hvor megen Cement han skal lade dem faa. Det befales ham at lade dem faa den Cement, som behøves, hvor meget det er, kan han bedre erfare af Murmestrene end af Kongen. Denne antager, at det Skib, som er bestilt hos Rentemester Christoffer Valckendorff i Kiøpnehafn til at føre hugne Sten til en Post og Klinkert til Haderslefhus, ogsaa kan indtage Cementen, men hvis det ikke er Tilfældet, skal han finde paa andet Raad, enten for Fragt sende Cementen did, hvis der kommer Skibe, som skulle dertil, og lade Fragten betale af Tolden eller sende den med andre kongelige Skibe, som skulle til Kolding og til den Egn. Sj. T. 16, 78.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen har ladet det Len[1] i Norge, som Thyge Brade var forlenet med, lægge ind under Hovedlenet og bevilget i Stedet at ville give ham en Pension i Penge, skal Christoffer Valckendorff gøre et Overslag over Lenets Indkomst, derefter fastsætte en Pension i Penge og sende Kongen Besked derom. Udt. i Sj. T. 16, 79.

— Søfren Søfrenssen, Borger i Grindov, maa for sin Alderdoms Skyld indtil videre være fri for Skat, Hold, Vagt og anden borgerlig Tynge. Udt. i J. R. 4, 134 b.

5. Sept. (—). Til Christoffer Valckendorff og Arrild Huitfeld. Jørgen Daae har i Anledning af Kongens Skrivelse til ham [af 16. Aug.] erklæret, at han har tilbudt Albrit Albritssen den Sum Penge, som denne havde forstrakt hans Søn med og havde Sønnens Haandskrift paa, og har med Hensyn til den Sum, som Skipperen har skrevet op som værende medgaaet til Sønnens Begravelse, givet den Besked, at han har et Regnskab med Skipperen for noget Gods, som han har medgivet denne, hvorfor han mener, at der bør gøres ham Regnskab for Udgifterne til Sønnens Begravelse, at de ere medgaaede alene dertil, førend han kan være forpligtet til at betale dem. Albrit Albritssen har dog benægtet, at

---

[1] Nordfjord Len; jvfr. Norske Rigsregistr. II. 655.

Jørgen Daae har tilbudt ham alle de laante Penge, og han har haft Betænkelighed ved at modtage en ringe Del uden at have Sikkerhed for Resten; med Hensyn til Jørgen Daaes Undskyldning angaaende Udgifterne til Begravelsen har han erklæret, at Skipperen har opført Pengene i Albrit Albritssens Regnskab, hvorfor han ikke ved at kræve dem andre Steder end hos Jørgen Daae, til Vilje og Ære for hvem de ere udlagte; Skipperen er nu selv til Stede og ønsker, hvis Jørgen Daae har noget at kræve hos ham, intet hellere end at pleje Lov og Ret. Albrit Albritssen har derfor paa egne og Skipperens Vegne begæret, at der maa blive beskikket nogle gode Mænd til at forhøre Sagen og hjælpe enhver til Ret, saa han siden kan faa sin Betaling. Denne Begæring har Kongen ikke kunnet nægte og befaler dem derfor med det første at samles i Kiøpnehafn, indstævne Jørgen Daae, Albrit Albritssen og Skipperen for sig, undersøge hele Sagen, afgøre den enten ved mindelig Forhandling eller ved Dom og give alt beskrevet. Sj. T. 16, 79 b.

6. Sept. (Frederiksborg). Bestalling for Hendrick Rasmussen i Sindbierg[1], der skal have Opsigt med, at Kronens Skove i Hørsholms Birk ikke forhugges uden Lensmandens eller hans Fuldmægtigs Vidende. For at han kan komme til at bo nærmere ved Skovene, skal han have Kronens Gaard Rode[2] i Hørsholms Birk og den i Rode boende Bonde i Stedet Hendrick Rasmussens Gaard i Sindbierg, hvilket Fogder og Slotsskrivere skulle ordne i Gert Rantzovs Fraværelse. Sj. R. 12, 566 b.

— Til Erich Bilde til Søeholm. Som han husker, er der i Forliget mellem ham og Brødrene Knud og Peder Rud angaaende deres Broder Jørgen Rudz Bane bestemt, at han til en evig Amindelse og kristelig Bekendelse skal give 1000 Dlr. og 1 Læst Korn i Jordegods til de fattige. Der er nu berettet Kongen, at Antallet af fattige og skrøbelige i Almindeligt Hospital i Kiøpnehafn forøges stærkt, og at Folk daglig søge did fra alle Steder, fordi det ligger i Rigets Hovedstad, og der er, da Hospitalets Indkomst er ringe, andraget om, at de 1000 Dlr. maa blive givne til dette Hospital. Kongen har bifaldet dette og befaler ham at give Pengene til Kiøpnehafns Hospital og med sit Brev gøre en kristelig Forordning om dem, saa at en tilbørlig bestemt aarlig Rente af dem kan komme Hospitalet til Bedste. Hvis han

---

[1] Sandbjærg; Lynge-Kronborg H. [2] Rudegaard, Sokkelunds H.

ikke straks kan betale alle Pengene, skal han blive enig med Hospitalsforstanderne om at maatte beholde Pengene for en rimelig aarlig Rente, indtil hans Lejlighed bliver saaledes, at han kan betale dem. Kongen overlader til hans egen Afgørelse, hvor og til hvilket Hospital han vil fundere det Gods, han skal give, og venter bestemt, at han, som aftalt er, efterkommer baade det ene og det andet. Sj. T. 16, 81[1].

6. Sept. (Frederiksborg). Til Christoffer Valckendorff. Oluf Galde til Egebierg har anmodet om at maatte faa den ham i hans Bestalling tillagte Besolding betalt ogsaa for den Tid, han har haft Mandals Len i Norge i Forlening, da han kun en kort Tid har haft Lenet, der nu er blevet opskrevet ham, og har haft store Bekostninger baade med at rejse op til og ned fra Norge og i andre Maader, og da Bestallingen ikke har været opsagt ham. Da Lenet har været Oluf Galde til mere Skade end Fordel, har Kongen bevilget, at hans Aarspension enten maa blive betalt ham eller blive afkortet i den Afgift, han maatte være pligtig til at betale af Lenet, hvilket Christoffer Valckendorff skal iagttage. Naar Kongens Skibe skulle sendes ud, skal han minde Kongen baade om Oluf Galde og andre, der ligeledes have Bestalling, for at de kunne blive brugte og gøre noget for Pengene. Sj. T. 16, 81 b.

— Til [Borgemestre og Raad i] de Købstæder[2] ved Søsiden over hele Riget, der ville besøge Sildefiskeriet i Norge. Kongen har af de af Tolderne ved Sildefiskeriet i Norge aflagte Regnskaber erfaret, at en Del Fiskere, der komme op til Sildefiskeriet, efter, som sædvanligt og tilbørligt, at have taget Tegn hos Kongens Tolder frit ligge og fiske der en Tid efter deres eget gode Behag og siden drage bort uden at betale nogen Aaresild eller anden Rettighed, som de med Rette skylde Kongen; naar man siden lader søge efter dem og deres Navne i de Købstæder, hvor de for Tolderen have angivet at høre hjemme, findes de ikke der med det Navn, de have opgivet. Da Kongen derved kommer meget til kort paa sin Rettighed og saadanne Bedragerier tage til Aar for Aar, har han, for at forekomme saadan Underfundighed, bestemt, at de Undersaatter i Købstæderne, der ville begive sig til Sildefiskeriet i Norge for at fiske, skulle have Bevis med fra den ældste Borgemester i den Købstad, hvori de have hjemme, og at Tol-

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 675 f. [2] De opregnes alle.

derne enten skulle tage dobbelte Tegnepenge og dobbelte Aaresild af dem, som ikke have saadant Bevis med sig, eller ikke tillade dem at fiske i deres Tolderi. De skulle straks give alle deres Medborgere denne Forordning offentlig til Kende, for at de kunne vide at rette sig derefter, og føre alvorligt Tilsyn med, at ingen hos Byskriveren besværes med højere Skriverpenge for disse Beviser end 1 Skilling, som før gik. Sj. T. 16, 82[1].

7. Sept. (Frederiksborg). Til Axel Gyldenstiern. Da Hendrich Ramel har nogle Breve, som han gerne vil have, at den Dandtziger Sekretær, der nu er sendt til Kongen, skal se og læse, imod den Beretning, som er fremført om hans Tilgodehavende hos Kongen af Polen, skal Axel Gyldenstiern, naar Hendrich Ramel kommer til ham, kalde den Dandtziger Sekretær for sig og lade ham se og læse Brevene. Sk. T. 1, 451.

11. Sept. (Antvorskov). Aabent Brev, at Thyge Brahe til Knudstrup i Stedet for det Len[2] i Norge, som han hidtil har haft, men som nu er lagt ind under Hovedlenet, aarlig skal have 400 Dlr. af Tolden i Helsingøer, at regne fra den Dag [16. Marts][3] i Aar, da Lenet blev opskrevet ham; Pengene skulle betales ham mellem Paaske og Pinse. Sj. R. 12, 566 b[4].

12. Sept. (—). Aabent Brev, at Dr. Anders Lauritzen, Professor i Theologi ved Universitetet i Kiøpnehaufn, indtil videre maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Ubye[5] Sogn i Stefns Herred til Hjælp til hans Søn Lauritz Anderssens Studeringer i Udlandet. Sj. R. 12, 567.

— Til Christoffer Valckendorff, Axel Gyldenstiern og Arrild Huitfeldt. Bernt Skyrmand, Borger i Kiøpnehafn, har nu atter, som ofte tidligere, berettet, at han har en stor Sum Penge til gode hos Knud Grubbe og har været nødt til nogle Gange at kræve sin Betaling hos denne saa vel som hos sine andre Skyldnere, da han selv skylder Penge til andre Godtfolk, der nu paa det strengeste tiltale ham for at faa deres Betaling, dog har det altsammen været forgæves, til største Skade og Forklejnelse for ham saavel paa Næring og Bjærgning som paa gode Navn, Love og Lempe; da en kongelig Skrivelse til Knud Grubbe om at rette sig selv heri, hvilken han for nylig har udvirket, ikke har medført an-

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 454 f. [2] Nordfjord Len; jvfr. Norske Rigsregistr. II. 655. [3] Se Norske Rigsregistr. II. 655. [4] Tr.: Dsk. Mag. II. 244. [5] I Stævns Herred ligger intet Sogn af dette Navn; der menes vistnok Udby, Baarse H.

det end en ringe Fortrøstning om, at han skulde faa sine Penge til en anden Tid, har han nu begæret at maatte blive hjulpen til sin Ret. Da Knud Grubbe for denne Sag var indstævnet for Kongen og Rigens Raad paa den sidste Herredag, ved hvilken Lejlighed han efter Skyrmands Beretning med gode Ord og Fortrøstninger fik denne overtalt til at afstaa fra sin Ret, og da han ikke har efterkommet Kongens Skrivelse om at rette sig selv i Sagen, men har erklæret, at han har tilbudt Skyrmendene al Billighed, og at Gælden ikke er saa stor, som de angive, befales det ovennævnte, for at begge Parter kunne blive hjulpne til Ret og Billighed, at samles i Kiøpnehafn paa en belejlig Tid, indstævne Knud Grubbe og Skyrmendene med deres Registre og Regnskab for sig, undersøge Sagen, dømme dem imellem angaaende Gældens Størrelse og sørge for, at Gældneren betaler den anden. De skulle give deres Afgørelse beskreven fra sig. Sj. T. 16, 84.

13. Sept. (Antvorskov). Mageskifte mellem Jørgen Rossenkrandtz til Rossenholm og Kronen. J. R. 4, 135. (Se Kronens Skøder.)

— Til Jørgen Rossenkrantz. Da Kongen ved det nu med ham afsluttede Mageskifte har udlagt ham noget Aarhus Kapitels Gods, hvorom han selv ved nærmere Besked, skal han af Kronens Gods i Lenet udse lige saa meget Gods, hvor det bedst kan undværes fra Slottet [Kalø], besigte det, ligne det med Kapitlets Gods, optegne alt paa klart Register og indsende dette til Kancelliet. J. T. 3, 104 b.

14. Sept. (—). Stadfæstelse for Jacob Thordtzen, Landstingsskriver paa Sjællandsfar Landsting og Borger i Ringsted, af et af Bent Gregerssen, forhen Abbed i Ringsted Kloster, til ham, hans Hustru Anne Ericksdatter og deres Arvinger udgivet Brev paa et Klosteret tilhørende øde Byggested i Ringsted, mod at svare en aarlig Jordskyld af 2 Mk. Penge deraf. Sj. R. 12, 567 b.

— Til Johan Suaue. Da Detlef Witterpf, hvem Kongen har forskrevet 60 Mk. lybsk aarlig af Rendersborg Slot til Pension og Klædning, nu er hos Johan Suaue i Kongens Tjeneste, har Kongen bestemt, at han, saalænge han bliver hos Johan Suaue og her i Riget, skal have denne Sum af Vordingborg Slot, for at han ikke skal have behov at anvende Omkostninger paa at lade Pengene hente. Johan Suaue skal betale ham ovennævnte Sum foruden

hvad han ellers skal have for sin nuværende Tjeneste. Sj. T. 16, 84 b.

14. Sept. (Antvorskov). Befaling til Frederich Leyl, Dauid Hanssen, Morthen Jenssen og Niels Hendrichssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingøer, om af Tolden at betale Borgemestre og Raad i Slangerup 210 Dlr. for nogle Sten, som Kongen har faaet af dem til Frederichsborg Slots Bygning, og 100 Dlr., som Kongen har givet Menigheden i Slangerup til dens Kirkes Bygning. Orig.

— Til Jørgen Brahe. Kongen lod ham for nylig [26. Aug.] faa en jordegen Gaard, kaldet Slusaas, i Allerum Sogn i Luguedtz Herred med 4 Huse til Mageskifte i Henhold til hans Beretning om, at Gaarden og Husene vare ringe baade paa Skyld, Ejendom og anden Lejlighed, at de ej heller laa saa belejligt for Kronen, at denne ikke kunde undvære dem, og at Kronen fik fuldt Vederlag i de 2 Gaarde i Kudtheding[1] i Biere Herred, som han afstod til Kronen. Kongen har dog nu bragt noget helt andet i Erfaring: at Slusaas ikke er saa ringe, som han har foregivet, men at der ligger en stor, skøn Skov og Ejendom dertil, hvori Helsingborg Slot har haft sin nærmeste og bedste Ildebrændsel, baade Kul og Ved, og at Gaardens og Husenes Ejendom støder til Stranden, hvor der ofte indkommer Strandgods og Vrag; ligeledes er Ejendommen saaledes fælligbunden med Kronens omkringliggende Gods, at der vil kunne komme megen Trætte paa Kronens Gods. Da Kongen, der stolede paa hans Beretning om, at Gaarden skyldte nogle Tønder Kul, og at det kun var smaa Fiskeboder, der vare byggede paa Ejendommen. efter det nu fremkomne ikke har faaet tilstrækkeligt Vederlag og slet ikke vilde være gaaet ind paa Mageskiftet, hvis han havde faaet rigtig Besked forinden, har han tilbagekaldt Mageskiftet og givet Aril Ugerop, Embedsmand paa Helsingborg, Ordre til igen at lægge ovennævnte Gods ind under Helsingborg Slot, kræve Kongens Brev om Mageskiftet tilbage af Jørgen Brahe og tilbagelevere ham hans eget. Coruitz Viffert paa Malmøe Slot har faaet Ordre til at tilbagelevere ham det af ham afstaaede Gods. Sk. T. 1, 451 b.

— Til Aril Ugerop. Der sendes ham Følgebrev til Bønderne i Slusaas og de 4 Huse med Ordre til igen at overtage Godset, indskrive det i Jordebogen, kræve Kongens Mageskifte-

[1] Kornheddinge, Bara H.?

brev tilbage af Jørgen Brahe og tilbagelevere ham hans. Sk. T. 1, 453.

14. Sept. (Antvorskov). Lignende Befaling til Coruitz Viffert om at tilbagelevere Jørgen Brahe det af ham afstaaede Gods. Udt. i Sk. T. 1, 453 b.

— Til Mogens Gye og Superintendenten paa Gotland. Denne Brevviser, Hr. Anders Pederssen, har berettet, at han i nogle Aar har været Sognepræst paa Gotland, men nu, medmindre Kongen vil benaade ham, er dømt fra sine Sogne, fordi han har ladet hugge noget i Præstegaardens Skov til sin Næring og til Opbyggelse af den afbrændte Præstegaard, har solgt 2 Lam og 2 Tønder Tjære, som ere komne ufortoldede ud, har undladt at hente Fodernød at føde, har forsømt at holde Kirketjeneste i det ene af sine Sogne i 2 Dage, hvilket han undskylder med, at han paa Embeds Vegne har været forhindret ved anden Bestilling, og endelig fordi han ikke har opgivet sin Gaards Ejendom og Indtægt rigtigt. Han har nu ansøgt Kongen om Tilgivelse og Tilladelse til at beholde Sognene, hvilket Kongen, skønt der var god Grund til at lade ham undgælde efter Retten, har bevilget i Betragtning af, at han ikke har givet Forargelse i Levnet eller Lære, dog skal han udstede en Forpligtelse om ikke mere at gøre sig skyldig i saadanne Misgerninger. De skulle tage en saadan Forpligtelse af ham og igen lade ham faa hans Sogne, hvis de endnu ere ledige, eller ved første Lejlighed skaffe ham nogle andre. Sk. T. 1, 453 b.

17. Sept. (—). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Kongen har lovet at laane Esche Bilde 1500 Dlr., hvorpaa denne har leveret Kongen selv sit Gældsbrev, og har af sit eget Kammer straks tilstillet ham 200 Dlr.; de resterende 1300 Dlr. skulle Tolderne betale ham af Tolden, tage Bevis af ham for Pengene og lægge det ved deres Regnskab. Udt. i Sj. T. 16, 85.

21. Sept. (Vordingborg). Aabent Brev, at Kongen har bragt i Erfaring, at Sognemændene i Maglebye Sogn efter deres Sognepræsts Død have kaldet en Person til Præst, som en Tid har opholdt sig i Hedding uden lovlig og ordentlig Besked af Øvrigheden, er berygtet og ofte er befunden skyldig i forargeligt Levnet med adskillige løse Kvindfolk og ikke er præsenteret dem af Superintendenten eller Provsten. Som Indehaver af Jus patronatus til Sognet nægter Kongen at godkende dette Valg, da saadanne forargelige Personer ikke bør stedes til det hellige Prædikeembede, og beskikker i

Stedet Hr. Knud N., der en Tid har ladet sig bruge i Prædikeembedet for de fattige i Almindeligt Hospital i Kiøpnehaufn og har vist sig saaledes, at der ingen Tvivl er om hans Lærdom og Duelighed, til Sognepræst i Maglebye Sogn. Det befales Sognemændene at antage ham som Sognepræst og svare ham sædvanlig Tiende og Rettighed. Sj. R. 12, 567 b[1].

25. Sept. (Gedesgaard). Befaling til Christopher Valckendorp om at møde Kongen paa Anduorskouf Slot, naar Kongen rejser did, da Kongen har noget magtpaaliggende at tale med ham om; han skal tage Simon von Salen med sig. Orig.[2]

26. Sept. (—). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Kongen har truffet den Overenskomst med sin Raad Hendrich Ramel, at han skal betale denne 10,000 Dlr., for at han skal lade den Arrest falde, som Kongen har bevilget ham paa de Dantzigers og andre af Kongen af Polens Undersaatters Gods for det Tilgodehavende, som Hendrich Ramel har hos Kongen af Polen. Da Kongen har gjort dette til Bedste for Dantzigerne og de andre, for at de ikke skulle blive opholdte og hindrede i deres Handel og Vandel, vil han, at disse igen skulle betale ham denne Sum. De skulle alvorligt foreholde alle i Dantzig hjemmehørende Skippere og Købmænd, som komme til Sundet, dette og tage Forpligtelse af dem om, at de samtlig med det første ville betale Kongen disse 10,000 Dlr., saafremt de det følgende Aar ikke ville lide samme Arrest og yderligere Skade. Sj. T. 16, 85 b.

29. Sept. (—). Jesper Skammelssen maa i de næste 2 Aar sisefrit indføre og sælge 20 Læster Rostockerøl hvert Aar. Udt. i Sj. R. 12, 568.

2. Okt. (Antvorskov)[3]. Til Superintendenten i Skaane. Denne Brevviser, Hr. Peder Jenssen, som en Tid lang har været Sognepræst til Lyngbye Sogn i Nørre Halland, men for kort Tid siden er bleven dømt fra Sognet, har ansøgt Kongen om at maatte blive forsørget med et andet Kald, for at han ikke skal lide Armod og Elendighed med Hustru og Børn; da hans Forseelse ikke synes at have været saa stor som angivet, skal Superintendenten hjælpe ham til at faa et Kald, som han kan være hjulpet med, naar der bliver et ledigt, dog skal alt gaa efter Ordinansen. Sk. T. 1, 454 b.

3. Okt. (Gedesgaard). Berent Prenger, Borger i Rostock,

---

[1] Tr. (tildels): Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 404. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 145.
[3] Enten maa Datoen eller Dateringsstedet være forkert.

maa sisefrit indføre 50 Læster Rostockerøl her i Riget eller i Norge. Udt. i Sj. R. 12, 568 b.

3. Okt. (Gedesgaard). Lignende Tilladelse for Hans Krøel, Borger i Rostock, lydende paa 20 Læster Rostockerøl. Udt. i Sj. R. 12, 568 b.

— Til Arrild Huitfeldt. Da disse Brevvisere, de 3 i Ingelstrupgaard boende Bønder, have supplikeret til Kongen i Anledning af, at denne for nogen Tid siden [22. Febr.], da Arrild Huitfeldt havde Laugholm i Forlening, har bevilget Sognepræsten i Abel Sogn denne Gaard til Præstegaard, skal han erklære sig om Sognepræstens og hans Sognes Vilkaar, om Gaarden og de andre i Supplikatsen indeholdte Punkter og derefter indsende sin Erklæring tillige med Anders Thottis Skrivelse og Bøndernes Supplikats til Kancelliet. Udt. i Sj. T. 16, 85 b.

4. Okt. (—). Tilladelse for Hertug Adolf af Holsten til toldfrit at lade sin Tjener udføre 3000 Tdr. Havre fra Skaane. Udt. i Sk. R. 1, 548 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen paa Forbøn af Hack Ulfstandt, Embedsmand paa Olleholm, bevilger, at Niels Christenssen, der en Tid har tjent Hack Ulfstandt og nu har bosat sig i Nystedt, indtil videre maa være fri for Skat, Hold og al anden borgerlig Tynge. F. R. 1, 609.

6. Okt. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongens Livskibe, Josafat, Gideon og Rafael, have været i Søen næsten hele Sommeren og de derpaa værende Skibsfolk, baade Bøsseskytter og Baadsmænd, have haft mere Besværing end andre og noksom fortjent deres Besolding og Klædning, har Kongen foræret dem alle den Klædning, som blev givet dem, da de først sejlede ud paa Rejsen til England, saa den skal ikke afkortes i deres aarlige Besolding og Klædning; Kongen holder nemlig for, at selv om de ikke havde udstaaet mere, end de have udstaaet her for Landet i den Storm og det Uvejr, som det har været i de nu forløbne Dage og Nætter, havde de gjort Fyldest for samme Klædning og anden deres Besolding og Klædning, hvilket Christoffer Valckendorff uden Tvivl ogsaa selv skulde bekende, hvis han havde været paa Skibene hos dem, hvad han sikkert ikke vilde have været for firedobbelt saa megen Klædning eller saa meget, det kunde have kostet. Det befales ham derfor ikke at afkorte Klædningen i Skibsfolkenes Aarsklæde. Sj. T. 16, 87.

6. Okt. (Gedesgaard). Til samme. Vinden har endnu ikke villet føje sig saaledes, at Kongens »Fader og Moder«[1] have kunnet komme over, hvilket medfører, at Kongens Skibe maa vente længere, end man havde formodet, og at den dem medgivne Fetalje hurtig gaar med, særlig efter at Skibsherremændene ogsaa ere blevne indforordnede paa Skibene; da disse nu ikke have moxen over en 8 Dages Fetalje tilbage, og da Kongens Moder desværre er bleven syg, saa man ikke kan vide, hvor snart hun kan taale at sejle, eller hvor snart Skibene kunne komme tilbage fra denne Rejse, skal han saa hurtig som muligt hidsende Fetalje for en Maaneds Tid til de 3 Skibe. — Postscriptum (dat. 9. Okt., Gedesgaard): Da det er berettet Kongen, at hans Skib Josafat er meget rank i Søen, skal Christoffer Valckendorff, da dette Skib er baade stærkere, fastere og bedre bygget end Gideon, saa der efter Kongens Mening godt kan raades Bod derpaa, tale med Kongens Skibsbygger, om han kan tænke sig, at der kan gøres noget enten ved Masterne eller ved Kølen eller paa anden Maade, saa det kan blive stivere i Søen, og hvis han mener, at der kan gøres noget, lade ham udføre det med det første; han skal lade lave nye Rundholter[2] til Gideon, saaledes som Skipper Christen nærmere skal anvise ham. Han skal straks sende Siluester Franck og Skipper Christen ud for at hverve Styrmænd, Bøsseskytter og Baadsmænd, en 1000 Mand af alle Slags i alt, og medgive dem Penge til Haandpenge (»Lopgieldt«), saa Kongen kan være sikker paa Folkene til Foraaret. Sj. T. 16, 86.

— Til Niels Friis. Da der er gaaet meget med, medens Kongen har ligget her med sin »Fader og Moder«, og yderligere vil behøves en Del, baade Vin, Tyskøl og Fetalje, inden Kongen kan komme herfra, skal han af Slottets [Nykøbing] Indkomst betale hvad der hidtil er udtaget og borget hertil eller yderligere vil behøves, idet han enten skal betale dem med Korn, der ville have Korn, eller sælge Kornet til den Pris, han kan faa, og derefter betale enhver. Da Kongen har anmodet Peder Grubbe om at komme sig til Hjælp med nogle Amer af den Vin, han har købt til sit Bryllup, og Tiden for Brylluppet stunder til, skal Niels Friis straks bestille lige saa megen Vin, som Kongen faar af Peder Grubbe, og levere denne Vinen inden Brylluppet. F. T. 1, 466 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Undersaat-

---

[1] Svigerforældrene Hertug Ulrik og Hertuginde Elisabeth af Meklenborg. [2] Sj. T. har ved en Fejlskrift: Rustholter.

terne paa Bytte[1] bevilger, at de ved Havnen under Bytte, som kaldes Bytteminde, hvilken Havn blev afskaffet ved den sidste almindelige Forordning [22. Aug. 1585] om Havnene paa Falster, indtil videre maa udskibe deres egne avlede Varer, som Kaal, Rødder, Roer, Lam, Høns, Gæs osv., og indskibe hvad de købe til eget Behov; derimod maa de ikke dér udskibe Korn, Øksne, Køer eller Heste, hvorved Kronens Told kunde forkrænkes, og hvis de indføre Varer, som Kronen skal have Told af, skulle de angive og fortolde dem paa de tilbørlige Steder. De maa ikke tage andre Bønder paa Falster i Kompagni med sig eller under det Skin bruge underfundigt Samkøb eller Forprang. F. R. 1, 609[2].

6. Okt. (Gedesgaard). Aabent Brev, at Kongen — der har bragt i Erfaring, at nogle af Kronens Bønder under Olleholm tilholde sig jordegen Rettighed eller anden synderlig Frihed paa de Kronens Gaarde, som de bo i, uden dog at have nøjagtig Besked derpaa — har givet Lensmanden Hack Ulfstand Ordre til at kalde alle saadanne for sig og undersøge, hvad Breve eller Besked de have. Det befales alle at møde for Hack Ulfstand, naar han tilsiger, og fremvise de Købe- og Arvebreve eller andre Breve, som de have paa saadan Rettighed eller Frihed, hvorefter alle skulle beholde den Frihed, som de befindes at have Ret til. Vil nogen ikke fremvise sine Beviser, skal Hack Ulfstand tage Gaarden til sig som Kronens, indtil Beviserne fremlægges. F. R. 1, 610.

— Befaling til Hack Ulfstandt, der efter Kongens mundtlige Ordre har taget fat paa at oprydde de tilgroede og meget forfaldne Grave omkring Olleholm, om at lade Gravene rydde og istandsætte paa bedste Maade og indskrive Udgiften dertil i sit Regnskab. F. T. 1, 467.

8. Okt. (—). Til Niels Friis. Kronens Tjenere paa Giedtzøer have berettet, at de altid have haft fri Ildebrændsel og Gærdsel i Giedtzøer Skove og derfor svaret en aarlig Skyld, som kaldes Skovleje, men at det nu er dem aldeles forbudt at nyde saadan Brug i Skovene, og de have anmodet om igen at maatte faa Ildebrændsel og Gærdsel i Skovene, da de ikke kunne faa det andenstedsfra. Da Kongen husker at have udstedt Forbuddet, for at de ikke skulde handle med Skoven efter eget Tykke og ødelægge

---

[1] Bøtø. [2] Tr.: Secher Forordninger II. 455 f.

Underskoven, har han tilladt dem igen at faa Ildebrændsel og Gærdsel til Skellighed, dog saaledes at det udvises dem af Niels Friis eller hans Fuldmægtige, for at Hugningen kan ske i rette Tid og hvor der sker mindst Skovskade. For at der kan haves des bedre Tilsyn dermed, skal han fastsætte en Dag eller to om Ugen paa de Tider i Maaneden og Aaret, da de uden Skade kunne hugge, paa hvilken de saa alle skulle komme og faa udvist, hvor og hvor meget de maa hugge, hvorefter de straks skulle udføre det; den, der ikke møder til den fastsatte Tid, har selv forspildt sin Ret. F. T. 1, 467 b.

10. Okt. (Gedesgaard). Til Niels Kaas, Kansler. Da Hertug Adolf af Slesvig-Holsten er død og Stiftet Slesvig, som Kongen havde forlenet Hertugen med for Livstid, derved er hjemfaldet til Kronen, har Kongen betroet ham samt Hendrich Rantzov, Statholder i Kongens Hertugdømmer Slesvig og Holsten, Hendrich Belov og Peder Rantzov til med det første at mødes og begive sig til Slesvig for at tilkendegive Kapitlet Kongens endelige, alvorlige Mening og i andre Maader udføre Kongens Vilje i Overensstemmelse med den aabne Kommission, som Kongen hermed tilsender ham. Han skal med det første skrive til de andre 3 og med dem beramme Tid og Sted til Mødet. Sj. T. 16, 87 b[1].

— Brev til Hendrich Belov om det samme. Sj. T. 16, 88.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd om med det allerførste at sende Fetalje til Kiøpnehafns Slot, da Kongen har Brug derfor til Udspisningen paa Orlogsskibene og paa Holmen; hvis de vise sig forsømmelige og ikke i rette Tid fremsende Fetaljen og Kongens Skibshandel lider Skade derved, ville de komme til at staa til Rette derfor. — Steen Brahe, Hack Ulfstandt og Bonde Morthenssen henholdsvis 15, 15 og 10 Læster Ærter; Christoffer Rossengaardt 35 Læster Gryn og 120 Læster Brød, hvilket sidste skal leveres inden Martini; Lauge Beck 130 Læster Brød, at levere inden Martini, hvorhos han skal lade al Gaardens Indkomst af Byg gøre i Malt og sende til Kiøpnehafn med det første; Hendrich Vind 110 Læster Brød, at levere inden Jul, hvorhos han skal lade al Slottets Indkomst af Byg gøre i Malt, saa det til Foraaret med Skibe kan hentes fra ham; Borchort von Papenheim 36 Læster Brød, at levere inden Jul; Herman Jul skal lade bage 120 Læster Brød og lade

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. IV. 731.

Slottets Byg gøre i Malt saa betids, at begge Dele kunne hentes hos ham henimod Foraaret, saasnart der bliver aabent Vande; Niels Skram 130 Læster Brød, der skulle være færdige til Levering til Paaske, hvorhos han skal lade Slottets Byg gøre i Malt og sende 30 Læster deraf til Kiøpnehafn; Ofue Lunge 130 Læster Brød, som skulle være færdige til Levering til Pinse, hvorhos han skal lade Slottets Byg gøre i Malt og sende 60 Læster deraf til Kiøpnehafn; det paalægges baade Niels Skram og Ofue Lunge at paase, at Brødet bliver godt bagt og behandlet, da Kongen led stor Skade derpaa sidste Sommer; Johan Suaue skal lade al Slottets Indkomst af Byg gøre i Malt og lade det sende til Kiøpnehafn. Sj. T. 16, 88.

10. Okt. (Gedesgaard). Til Morthen Venstermandt. Da Kronens Bønder i Øens Birk have berettet, at der nu tages Syn baade over deres Ladehuse og deres Salshuse, og have anmodet om at maatte faa Bygningstømmer til Istandsættelse af deres Huse og Gaarde, har Kongen bevilget, at de maa faa Bygningstømmer til Nødtørft i Kronens Skove i Lenet, dog skal det anvises dem af ham eller hans Fuldmægtig. F. T. 1, 468 b.

— Til Niels Friis. For nogen Tid siden befalede Kongen Genopbygningen af en Mølle paa et øde Møllested ved Kippinge, som tilhørte Hospitalet i Nykiøping, og bevilgede tillige at ville lade Hospitalshuset i Nykiøping istandsætte paa sin Bekostning. Da dette endnu ikke er sket formedelst den Forandring, som har fundet Sted med Lenet, befales det ham at lade disse to Arbejder udføre og indskrive Udgiften dertil i sit Regnskab. F. T. 1, 468 b.

12. Okt. (—). Til Lauge Beck. Paa hans Begæring bestemte Kongen sidst, at Mændene i Thutze skulde have Vognskifte i Fellitzlef[1] med det Gods, som skal føres til Kallundborg, og skrev til Herman Jul paa Kallundborg Slot derom; denne har nu indberettet, at Kronens Tjenere i Fellitzlef foruden det andet Arbejde, som de skulle gøre til Slottet, særlig ere satte til at nedføre og indskibe Korn, naar der fra Slottet skal sendes Korn til Kiøpnehafn, hvilket ofte sker, saa de ere noksom besværede dermed. Da Kongen nu ogsaa har erfaret, at de Mænd i Thutze fra Arilds Tid have ført deres Førsel til Roschild og Kallundborg og af den Grund ikke ere satte saa højt i Landgilde som andet Krongods og ej heller besvæ-

---

[1] Føllealev, Skippinge H.

res med anden Ægt eller Arbejde, skulle de fremdeles føre deres Førsel til Kallundborg og de Fellitzlef Mænd ikke i nogen Maade besværes dermed, hvilket han skal foreholde de Thutze Mænd. Sj. T. 16, 89 b.

12. Okt. (Gedesgaard). Til Frantz Rantzov og Lauritz Brockenhus. Da Kongen maa blive hos sin »Fader og Moder« meget længere end ventet og ikke saa snart som formodet kan komme paa Rejsen til Nørrejylland, og da de Undersaatter, der med deres Skuder og Færger ere bestilte til at overføre Kongen med Folk og Heste, ville blive hindrede i at søge deres Næring paa Fiskeriet i Norge, hvis de skulle opholdes længere, har Kongen bestemt, at Hofsinderne med deres Heste skulle rejse i Forvejen til Nyborg, idet han gaar ud fra, at der i Nyborg og Korsøer altid vil kunne faas en 12 eller 14 Skuder udover dem, som søge til Fiskeriet i Norge, til at overføre ham selv og Følge, naar han kommer did. Naar Hofsinderne ere komne over, skulle de derfor forløve alle de anholdte Skuder paa en 12—14 nær. Sj. T. 16, 90.

— Til Aril Uggerop. Hoslagt sendes ham det skriftlige Svar, som Jørgen Brahe har ladet foredrage for Kongen imod den Beretning, der var forebragt denne om Gaarden Slusaas. Hvis det forholder sig, som i dette Svar angivet, skal Aril Uggerop lade Jørgen Brahe beholde Slusaas, igen tilbagelevere ham Kongens Brev, som han har tilstillet Aril Uggerop, og tilbagesende hans Brev til Kancelliet; hvis det ikke forholder sig aldeles, som i Svaret angivet, har Kongen, for at det ikke skal hedde sig, at han uretfærdigt og uden nøjagtig Besked tilbagekalder sit Brev, givet Coruitz Viffert, Jørgen Bilde, Otte Tot og Anders Tot Ordre til at besigte begge Parters Gods og indsende nøjagtig Besked derom. Han skal, naar disse samles, give dem al fornøden Undervisning. Sk. T. 1, 454 b.

— Til Coruitz Viffert, Jørgen Bilde til Ellinge, Otte Tot til Erichsholm og Anders Tot til Nes. Kongen har for kort Tid siden [26. Aug.] bevilget Jørgen Brahe Gaarden Slusaas med nogle derved liggende Fiskeboder til Mageskifte for 2 Gaarde i Kudhedding[1], men igen tilbagekaldt Mageskiftet, dels fordi det berettedes ham, at Gaarden ikke kunde undværes fra Helsingborg Slot, eftersom den laa ved Strandsiden, hvor der kunde komme Vrag ind,

[1] Kornbeddinge, Bara H.?

og Slottet fik Kul og Ildebrændsel fra den til Gaarden hørende Skov, dels fordi Gaardens Ejendom var fælligbunden med det omkringliggende Krongods, dels fordi Kronen ikke fik Fyldest ved Mageskiftet. Da Jørgen Brahe imidlertid har bestridt Rigtigheden heraf og begæret, at enten Mageskiftet maa blive ved at staa ved Magt eller gode Mænd fra begge Sider faa Ordre til at undersøge Sagen, skulle de med det første begive sig til Slusaas og de dertil hørende Huse, tilkalde Aril Ugerop og Jørgen Brahe, undersøge alle Forhold ved Godset, desuden besigte Godset i Kudhedding, ligne Godset og give alt udførligt beskreven. Sk. T. 1, 455 b.

14. Okt. (Gedesgaard). Befaling til Peder Munck, Hack Ulfstandt, Erich Valckendorff, Passelich, Henning Giøe, Morthen Venstermand, Peder Rud, Knud Urne og Frederich Hoube, som Kongen havde forordnet til at følge Hertug Ulrich af Meklenborg over, men indtil nærmere Ordre har hjemforløvet, om at møde hos Kongen med det første og lade lave lange Sørgeklæder til sig selv og deres Folk, for at de kunne have dem at bruge, hvis Hertuginden af Meklenborg, der er bleven syg her, og hvis Sygdom synes at tage saadan Overhaand, at der kun er lidet eller intet Haab om Bedring, skulde dø. Sj. T. 16, 91.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen nu har ombestemt sig og igen vil have Skibet Michael blandt de Skibe, som skulle vare paa ham selv, maa Christoffer Valckendorff ikke mere bruge det paa Koffardivis, men skal lade det udruste, som det var før; hvis Skibet er til Stede og inden kort Tid, 14 Dage allerlængst, kan udrustes og komme hid, skal han straks udruste det paa bedste Maade og sende det hid, saa at det med Rafael kan følge Kongens »Fader« over. Da Siluester Franck har berettet, at der skal være ankommen en Baad, som Erich Munck skal have ladet opsætte i Norge, og at den synes vel »manerit«, skal han lade den oplægge ved Holmen og, naar han kommer til Andvorschouf til Kongen, tage Kongens Skibsbygger med sig, for at denne kan berette Kongen om Baaden og faa at vide, hvorledes Kongen fremdeles vil have den bygget. Sj. T. 16, 91 b.

15. Okt. (—). Til menige Riddersmændsmænd og Adel i Danmark. Kongen meddeler dem sørgeligst og med bekymret Sind, at Gud har hjemsøgt Hertuginde Elizabet af Meklenborg med nogle Dages Sygdom og hjemkaldt hende fra dette Elende. Da hun var af dette Riges Kongestamme, var Dronningens Moder

og altid i sin Velmagt har været dette Riges Adel og Undersaatter bevaagen med Naade og Huldhed, tvivler Kongen ikke om, at alle hans Undersaatter, særlig Adel og Ridderskab, føle et kristeligt Medlidende med ham og Dronningen og deres Slægt, og beder dem derfor som Tegn herpaa og til Ære for den afdøde at klæde sig selv og deres Folk og Tjenere i sorte Sørgeklæder og lange Kjortler i det følgende Aar, hvilket vil være Kongen til synderlig Vilje og Ære og af ham blive erkendt med al kongelig Naade og Gunst. Sj. T. 16, 92.

15. Okt. (Gedesgaard). Befaling til nedennævnte Stiftslensmænd og Lensmænd om at lade ovenstaaende Brev forkynde for det menige Ridderskab i deres Stift eller Len, tilskrive hver enkelt og sende ham Kopi af Brevet, for at alle kunne vide at rette sig derefter. — Albret Friis, Ofue Lunge, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Lauritz Brockenhus, Axel Brahe, Lauge Beck, Coruitz Viffert, Hack Ulfstandt, Steen Brahe og Niels Friis. Sj. T. 16, 92 b.

16. Okt. (—). Befaling til de samme om i Anledning af Hertuginde Elizabet af Meklenborgs Død at lade ringe med alle Klokkerne i alle Kirker i deres Stifter og Len, baade paa Landsbyerne og i Købstæderne, hver Dag fra Kl. 12 slet Middag en halv Fjerdingstunds Tid, saa længe Hertugindens Lig staar ubegravet over Jorde. Sj. T. 16, 93[1].

— Daniel Kiop maa sisefrit indføre 3 Læster Rostockerøl i Riget. Udt. i Sj. R. 12, 568 b.

17. Okt. (—). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Dauid Hanssen, Tolder i Helsingøer, Jacob Møller, Borgemester i Malmøe, Albrit Albritzen, Raadmand i Kiøpnehafn, og Jacob Fechtel, Borger i Malmøe, have paany berettet, at de have sendt et dem tilhørende Skib med Gods paa deres rette Rejse til Spanien og forsynet det med kongl. aabent Pasbrev, men alligevel er det paa Rejsen blevet frataget dem af engelske Fribyttere; paa deres Begæring havde Kongen i god Tid forleden Sommer meddelt dem Forskrift til Dronningen af England om at hjælpe dem til Ret imod Sørøverne og til Erstatning for deres Skib og Gods, men uagtet de med stor Bekostning have haft deres Fuldmægtig liggende i England hele forrige Sommer med denne Forskrift for at gøre Fordring derpaa, have de aldeles intet opnaaet og have nu begæret

---

[1] Tr. (tildels): Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 405.

at maatte faa Arrestering paa en Ret paa saa meget engelsk Gods, som deres Skib, Gods og lidte Skade kunne beløbe sig til. Da Kongens venlige Forskrift imod Kongens Forventning ikke har hjulpet noget og Kongens Undersaatters Gods ubilligt er frataget dem, har Kongen ikke kunnet nægte dem den begærede Arrestering og befaler derfor Toldere og Toldskrivere at arrestere af det engelske Gods, som kommer til Sundet, saa meget, som Kongens Undersaatters Skib, Gods, Skade og Bekostninger kunne beløbe sig til, og holde det i god Forvaring, indtil Kongens Undersaatter komme til deres Oprejsning eller Kongen giver anden Ordre. Sj. T. 16, 93 b.

17. Okt. (Gedesgaard). Til Gert Rantzov. Da Dammen omkring Hørsholm Gaard er meget tilgroet og med Tiden vil blive helt ødelagt, medmindre der i Tide hjælpes derpaa, skal han forhøre sig om Gravere, leje dem og lade dem rydde og forbedre Dammen paa bedste Maade; der sendes ham hermed Brev til Tolderne om at betale hvad det koster; ligeledes sendes der ham Brev til Mogens Giøe paa Visborg om at skaffe ham saa mange Render, som behøves til Indledningen af Posten i Staldgaarden ved Lundehave, med Ordre til med det første at lade Arbejdet med denne Vandkunst gaa for sig. Sj. T. 16, 94 b.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om af Tolden at levere Gert Rantzov saa mange Penge, som han forlanger hos dem til Rydningen af Dammen omkring Hørsholm. Udt. i Sj. T. 16, 94 b.

— Til Mogens Giøe. Da Kongen endnu behøver nogle Render til den Post, han vil have indledet i Staldgaarden ved Kroneborg, skal han, naar der sendes Skibe efter dem, skaffe Gert Rantzov saa mange Render, han forlanger. Udt. i Sj. T. 16, 95.

— Til Peder Munck, Admiral, og Arild Huitfeld, Rigens Kansler. Da Erich Bilde til Søeholm har begæret Kronens Rettighed og Herlighed i 2 jordegne Bøndergaarde i Stefuens Herred, den ene i Strøbye, den anden i Holthug, til Mageskifte for Fyldest i 2 Gaarde paa Møen, den ene i Nyeborg, den anden i Vestud, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. Sj. T. 16, 95.

— Til menige Sognemænd, hvem de end tilhøre, i Munckeliungby, Øsøe og Taasinge[1] Sogne i Nørre Asbo Herred. Da Vejen

[1] Tåssjö.

gennem Axelstrup Skov og over de to Moser paa begge Sider af Skoven er meget daarlig og det er en alfar Vej, som Menigmand i Følge Recessen skal holde i Stand, befales det, eftersom Istandsættelsen er mest til Gavn for dem som de nærmest boende, enhver at møde efter nærmere Tilsigelse af Jacob Krabbe til Rysseholm, som har det meste Krongods i disse Sogne i Forlening, med Heste og Vogn for at køre Sand, Grus og Sten og at stille »færdig« Hjælp, som kan hjælpe til med at istandsætte Vejen med Broer og Grøfter og paa hvad Maade det ellers bedst kan ske. Undladelse af at møde efter Tilsigelsen vil blive straffet. Sk. T. 1, 457 b.

18. Okt. (Gedesgaard). Til Jørgen Daahe. Hans Søns Hustru[1] har klaget over, at han har ladet hende hente til sin Gaard Snedinge med den Fortrøstning, at hans Søn vilde efterkomme Kongens Dom og holde hende for sin Ægtehustru, men i Stedet har han ladet hende indespærre i et Kammer og jaget hendes Tjenestepige fra hende; siden har hun nok maattet have Tjenestepigen hos sig, men han formener hende dog at sende hende nogensteds hen i sit Ærinde og holder og bespiser hende alene i Kammeret, saa hun ikke maa komme til nogen, ej heller nogen til hende, naar undtages, at en af hans Døtre undertiden gaar til hende; hun maa ikke skrive noget fra sig, uden at det i Forvejen gennemses, Brevene til hende opbrydes og læses, før hun faar dem, og hun behandles i alle Maader mere som hans og hans Søns Fange end som Sønnens Ægtehustru. Kongen kan ikke vide, hvad han tænker paa, at han saaledes vil sætte Kongen Briller og Voksnæse paa og til højeste Spot for Kongen og Rigsraadet lader, som om han vil efterkomme deres Dom, men alligevel behandler Sønnens Hustru mere som en Fange og et udædisk Menneske end som en ærlig Ægtekvinde; Kongen kan ogsaa nok tænke sig, at naar han optræder saaledes, medens Kongen er i Nærheden og kan faa at vide, hvorledes han opfører sig, vil han, naar Kongen er rejst længere bort, lade sig forlyste med andre Ting mod hende, saaledes som ogsaa hans Husfolk have ladet sig mærke med. Kongen vil nu ikke forholde ham, at han aldeles ikke vil taale en saadan Foragt mod hans og Rigsraadets Dom, og vil Jørgen Daahe og hans Søn endelig være de første, der vise en saadan Foragt, vil Kongen ogsaa være betænkt paa at gengælde det saaledes, at alle efterkom-

[1] Vinike Villumsdatter Herluf Daas.

mende af dette Eksempel kunne lære at afholde sig fra saadant. Kongen vil derfor en Gang for alle advare ham, at han og hans Søn holde Sønnens Hustru i den Ære, Agt og Stand, som en ærlig Ægtekvinde bør at holdes i, og efterkomme Kongens Dom, da han, hvis det ikke sker, maa vide, at Kongen saa ikke alene vil have med hans Søn at gøre, men ogsaa med ham, paa hvis Raad og Forarbejdning Kongen ved at dette sker, og vil finde paa Raad til at anbringe dem begge paa Steder, hvor de kunne have Tid til at betænke sig til bedre Fornuft. Da hans Søns Hustrus Svoger har berettet, at han af hendes Stiffader har faaet Fuldmagt til at indkræve 382 Gylden, som Jørgen Daahes Søn efter sit Brev og Segl skylder denne, befales det ham at betale Pengene mod tilbørlig Fuldmagt og Kvittering, saa de ikke skulle have behov at klage til Kongen derover. Sj. T. 16, 96[1].

22. Okt. (Antvorskov). Til alle i Nørrejylland og Fyen, som fri og frelse kendes og have frit Jordegods. Kongen har bragt i Erfaring, at nogle nederlandske Krigsfolk, Spaniere og andre, have begivet sig over Rinstrømmen ned mod Weser og Elfuen, hvor de drage fra et Sted til et andet under Røven, Plyndring og Stæders Erobring og Ødelæggelse, hvor de kunne overraske noget; skønt han, Gud være lovet, ikke ved af at staa i aabenbar Fejde eller Fjendskab med nogen, kan der dog være Fare for, at ovennævnte Krigsfolk skulle gøre et hastigt Ryk over Elfuen ind i Fyrstendømmet og forlyste sig videre i Kongens Riger og Lande, saafremt der ikke i Tide træffes Forholdsregler derimod. For at der derfor kan blive gjort alvorlig Modstand, hvis nogen skulde ville foretage sig noget mod Kongen og hans Undersaatter, befales det dem strengelig at staffere sig selv og de Folk, som de ere pligtige at tjene deres fædrene Rige med, med gode Heste og Harnisker og enten selv møde til Mønstring med deres Rustning eller, hvis de formedelst Alderdom eller anden Lejlighed ikke selv kunne møde, sende deres Svende og Heste vel udrustede til Mønstring 8 Dage efter Jul, for Nørrejyllands Vedkommende i Viiborg, for Fyens i Ottense, saa de, hvis de nederlandske Krigsfolk rykke yderligere frem, straks kunne begive sig imod dem med Kongen, hvis de forinden Mønstringen eller til den Tid tilsiges derom. Sj. T. 16, 97 b. Jvfr. 10. Nov.

— Befaling til Stiftslensmændene i Nørrejylland og Fyen Albrit

[1] Tr.: Hist. Tidsskr. 6. R. I. 104 ff.

Friis i Riiber Stift, Manderup Parsberg i Aarhus Stift, Ofue Lunge i Vendelboe Stift, Jørgen Skram i Viiborg Stift, Axel Brahe og Lauritz Brockenhus [i Fyens Stift] om straks at lade ovenstaaende Brev forkynde i deres Stift, tilskrive alle af Adelen om denne Kongens alvorlige Befaling og sende enhver især Kopi af det aabne Brev, saa de uden al Undskyldning kunne vide at rette sig derefter. De skulle paa klare Registre optegne alle de adelige, der bo og have Sædegaarde i deres Stift, og med det allerførste indsende disse Registre til Kancelliet, for at Kongen ved forefaldende Lejlighed kan have dem at rette sig efter. Sj. T. 16, 98 b.

23. Okt. (Antvorskov). Til Niels Friis. Kronens Bønder paa Falster have klaget over, at Kornet det ene Aar efter det andet har slaaet sig meget for dem, hvorved de ere komne meget til Agters, og at de i Aar have maattet forsømme den bedste Rugsædstid formedelst den idelige Faren, Ægten og Hoftjeneste, som har fundet Sted, medens Kongen og Hertug Ulrich af Meklenborg have ligget der, hvorfor de befrygte yderligere Skade og deres endelige Undergang, medmindre Kongen naadigst vil betænke deres Vilkaar. Kongen har, i Betragtning heraf og for at de siden skulle være desto villigere til Kongens Tjeneste, eftergivet dem den halve Landgilde for i Aar. F. T. 1, 469.

— Til Kansleren. Da Kongen har forordnet ham samt Marsk Peder Gyllenstiern, Jørgen Rosenkrantz og Hendrich Belov til at begive sig til Meklenborg og i Kongens Sted overvære Hertuginde Elizabets Begravelse, skal han indrette sig herpaa og forsyne sig selv og de Folk, han vil tage med sig, med lange Sørgeklæder, saa han kan være rede til at begive sig paa Rejsen, naar Kongen tilskriver ham nærmere Besked om Tiden for Begravelsen. J. T. 3, 105.

— Lignende Breve til Marsk Peder Gyllenstiern, Jørgen Rosenkrantz og Hendrich Belov. J. T. 3, 105.

25. Okt. (—). Aabent Brev, at Indbyggerne paa Øerne Aggers og Ome, der tidligere søgte til Bykirken i Skielskiør, men for nogen Tid siden have faaet Tilladelse til at bygge Kapeller paa Øerne og lade holde Gudstjeneste der, for at de ikke om Vinteren eller af Storm og Uvejr skulle hindres i at høre Guds Ord, alligevel skulle svare deres Kirketiende til Skielskiør Kirke, for at denne ikke skal miste noget i Indtægt; Kirkeværgerne for Skielskiør

Kirke skulle være forpligtede til at holde Kapellerne paa Øerne i Stand. Sj. R. 12, 568 b[1].

26. Okt. (Antvorskov). Til alle Kronens Bønder paa Laaland. Da Graven omkring Olleholms Slot, til hvis Oprydning de forrige Aar fik Ordre [13. Aug. 1585] til at sende Hjælp, som skulde arbejde med derpaa en Dags Tid, endnu ikke er helt opryddet, skulle de, for at Graven en Gang for alle kan blive fuldstændig ryddet, atter, naar Hack Ulfstand tilsiger, hver sende en god, færdig Hjælp, som en 3 Dages Tid skal hjælpe med til at rydde Graven efter den Anvisning, der gives. De, der ikke møde, ville blive tiltalte og straffede for Ulydighed. F. T. 1, 469 b.

— Til Breide Rantzov, Embedsmand paa Thrankier. Da han endnu resterer med 400 Dlr. af sin Afgift af Thrankier Len for Aaret fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1586 og med Regnskabet for det uvisse for samme Tid, befales det ham, eftersom der næsten daglig forefalder forskellige Pengeudgifter til Besolding og Maanedspenge til Kongens Hofsinder og andre daglige Hoftjenere, straks at sende de Penge, han resterer med, til Renteskriver Hans Meckelborg, hvor denne er at finde hos Kongen; endvidere skal han med det første sende sin Skriver til Kiøpnehafn med sit Regnskab for at gøre det klart hos Rentemesteren og betale hvad han bliver skyldig derpaa. Orig.

27. Okt. (—). Til Peder Rudt. Da han har noget Gods paa Laaland, nemlig 1 Gaard og 1 Gadehus i Frelouf[2] og 1 Gaard i Vanthorn[3], som ligger nær ved Olleholm, anmodes han om at lade Kronen faa dette Gods til Mageskifte; Kronen vil udlægge ham Fyldest af sit Gods ved hans Gaard Rudbierggaard, hvor den bedst kan undvære det. Han anmodes om med det første at erklære sig om, hvad Gods han begærer. F. T. 1, 470.

— **(Kirke-Stillinge).** Befaling til Frederich Leiel, Dauid Hanssen, Morten Jenssen og Niels Henrichssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingøer, om af Tolden at betale Hendrich Ramel 225 Dlr. i Opgæld paa de Rosenobler, som ere blevne leverede ham i den Sum Penge, som Kongen har bevilget at betale ham af Kongen af Polens Gæld, og tage Kvittans af ham derfor. Orig.

28. Okt. (—). Til Chrestopher Valckendorp, Rentemester. Da M. Niels Lauritzen, Slotsprædikant paa Kiøpnehafns Slot, har

[1] Tr.: Hofman, Fundationer VIII. 63 f. [2] Frejlev, Musse H. [3] Vandtore, samme H.

dediceret Hertug Christian, udvalgt Prins til Danmark, en af ham sammenskreven Bog om Jesu Syrachs Raad, hvorledes man skal skikke sig i Sygdom, og præsenteret Kongen den, skal Chrestopher Valckendorp give M. Niels en passende Foræring enten i Penge eller Korn. Orig.[1]

31. Okt. (Antvorskov). Befaling til Niels Kaas eller den af Brødrene, som er Værge for Emmicke Kaassis Børn, om straks at betale den Sum Penge, som det paa Børnenes Vegne tilkommer ham at betale af den Sum, Emmicke blev skyldig paa sit sidste Regnskab af Gulland, eller straks begive sig til Kiøpnehafn og blive enig med Rentemesteren om en Termin for Betalingen. Udt. i Sj. T. 16, 99.

— Befalinger til Lauge Beck, Herman Jul og Hendrich Vind om straks at begive sig til Kiøpnehafn for hos Rentemesteren at faa en Fortegnelse over, hvor meget af Slottets Indkomst og deres Beholdning de skulle sende til Kiøpnehafn, og siden rette sig derefter, saafremt de ikke ville staa til Rette for mulige Forsømmelser. Udt. i Sj. T. 16, 99 b.

— Befaling til Hendrich Brockenhus om inden Jul at sende sin Skriver til Kiøpnehafn med sit Regnskab og de til Regnskabet hørende Penge samt de Penge, som han maatte blive Kongen skyldig paa andre Regnskaber, saafremt Kongen ikke skal tænke et andet Sind dertil. Udt. i Sj. T. 16, 99.

— Befaling til Ofue Jul paa Aggershus om at møde her nede hos Kongen til Fastelavn, da Kongen vil tale med ham om Slottets og Lenets Lejlighed og om den store Omkostning, som medgaar paa Slottet og i Lenet, for saa vidt muligt at faa den afskaffet. Han skal straks lægge de Gaarde og Kirketiender i Lenet, som ere bortforlenede fra Lenet indtil videre, ind under Slottet igen og føre dem til Indtægt i Slottets Jordebog. Udt. i Sj. T. 16, 99 b.

— Pasbord for en Skipper og en Tømmermand, der skulle til Norge for at hugge Master, at Kongens Lensmænd skulle være dem beforderlige deri. Udt. i Sj. T. 16, 99 b.

— Befalinger til Hendrich Brockenhus, Hans Pederssen og Frederich Lange om at skaffe ovennævnte Skipper og Tømmermand Underholdning med Mad og Øl, medens de hugge Masterne, lade disse føre ned til Søkanten, saasnart de ere huggede,

[1] Tr.: Dsk. Saml. I. 96 f.

for at en Del af dem kan blive flødet herned og de andre hentede med Skibe. Udt. i Sj. T. 16, 99 b.

31. Okt. (Antvorskov). Til Hendrich Gyldenstiern. Da en Hollænder ved Navn Thomis Henrichsen, som nu skal opholde sig ved Sildefiskeriet i Norge, har sendt nogen fransk Vin til Kiøpnehafn, som er forplumpet med anden Vin, og det er at formode, da han har turdet vove sligt, at han saa ogsaa har begaaet Urigtigheder med Tolden af det Gods, han har sendt gennem Sundet, skal Hendrich Gyldenstiern give Thomis Henrichssen Ordre til straks at begive sig til Christoffer Valckendorff i Kiøpnehafn for at afhandle hvad han i saa Maade kan have forsét sig eller staa til Rette derfor. Udt. i Sj. T. 16, 100.

1. Nov. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Simen von Salingen, hvem Kongen sidste Aar [4. Okt. 1585] havde bevilget 200 Læster Sild for den Skade, han havde lidt paa Farvandet norden Vardhus, har berettet, at han af disse Sild kun har faaet 50 Læster, som Christoffer Valckendorff har leveret ham, og nu har anmodet om at faa Resten, skal Christoffer Valckendorff yderligere skaffe ham en 50 Læster Sild eller mere, for at han ikke skal have noget at klage over Kongens Benaadning, og ellers tage Hensyn til hvad han efter Simon von Salingens Tjeneste selv finder ret og billigt. Sj. T. 16, 100 b.

— Til Hermand Jul og Peder Redtz. Da Christoffer Pachisch har begæret 3 Gaarde i Grandløsse og 1 Gaard i Aagerup i Mierløsse Herred til Mageskifte for 3 Gaarde i Hellerup i samme Herred, hvilket Kongen har bevilget, saavidt Pachischis Gods kan forslaa, skulle de foretage Besigtelsen. Udt. i Sj. T. 16, 100 b.

2. Nov. (—). Aabent Brev, hvorved Afgiften af Kronens Korntiende af Udbye Sogn, som Michil von Kemnitz, Tolder i Kiøpnehaufn, har fæstet, nedsættes med 4 Pd. Korn og 4 Tdr. Havre, da han har klaget over, at den er sat for højt. Sj. R. 12, 569.

— Aabent Brev, hvorved det befales alle de Bønder i Borse Herred, som sidde for hele Gaarde, herefter aarlig hver at give Herredsfogden 1 Skp. Havre, da han har klaget over, at han har meget Besvær med sit Embede, maa forsømme sin egen Næring meget ved at holde Ting, rejse til Landstinget og paa anden Maade og ikke som andre Herredsfogder faar noget derfor, og da det andensteds her i Landet er Skik, at Herredsfogden faar 1 Skp. Korn eller Havre af hver Gaard. Sj. R. 12, 569 b.

2. Nov. (Antvorskov). Lignende Breve for Herredsfogderne i Hammers og Thybiers Herreder. Udt. i Sj. R. 12, 570.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongens Høvedsmand Caspar Wiis har anholdt om en 400 Dlr. og mere, som han efter sin Beretning for nogle Aar siden, da han var sendt ud for at antage Bøsseskytter og Baadsmænd, har udgivet i Haandpenge til disse udover den ham til det Brug medgivne Sum. Skønt det er berettet Kongen, at der er Mangler derved, idet ikke alle[1] de i hans Register opførte Bøsseskytter og Baadsmænd ere komne, har Kongen dog, da Caspar Wiis ved sin højeste Ed erklærer kun at have ført det til Regnskab, som han har udgivet, bevilget ialt at give ham 300 Dlr., hvilke Christoffer Valckendorff skal levere ham mod en endelig Kvittans og Udlevering af Regnskabet. Sj. T. 16, 101.

— Til Johan Suaue. Da Borgerne i Vordingborg inde blandt Slottets Jord have nogle Agerjorder og Ejendomme, som de dels have i Leje, dels besidde som fri Ejendom, og da Kongen gerne vil have Kronens Ejendom liggende samlet for sig, hvilket ogsaa er lideligt for Borgerne, skal Johan Suaue afslutte Mageskifte med Borgerne, udlægge dem Vederlag for deres Jorder af Slottets Ejendom paa andre Steder, hvor Jorden ligger mindre belejligt for Kronen, saa at baade Borgerne og Kronen hver faar deres særskilte Ejendom, og lade Kronens Jorder indhegne med Gærde eller Grøft. Sj. T. 16, 101 b.

— Til samme. Da han dels efter mundtlig Ordre af Kongen, dels af nødvendig Aarsag har foretaget noget Byggeri paa Vordingborg Slot, efter at han har faaet det i Forlening, saaledes Fuldførelsen af Arbejdet paa det gamle Stenhus, som afdøde Eyller Grubbe havde begyndt at istandsætte, med Vinduer, Trapper, Gemakker, Lofter og Tag, Opførelsen fra ny af af en Stald, som Kongen har givet Ordre til at bygge, Istandsættelsen af det gamle forfaldne Køkken, Anlægningen af en Urtegaardshave paa Pladsen ved Slottet og andet mere, og da Kongen selv har set alt Byggeriet og fundet det nyttigt, befales det ham at indføre alle Udgifterne dertil i sit Regnskab, hvor de skulle blive ham godtgjorte. Da Kongen nu yderligere har truffet Aftale med ham om noget Byggeri, som er nødvendigt paa Vordingborg Slot, Leckinge Gaard og Jagthusene i Lenet, endvidere om Opførelsen af en Mur omkring den

[1] Sj. T. har »ikke alene ere ankommen«, hvor dog sikkert »alene« er en Fejlskrift for »alle«.

begyndte Urtehave og Indretningen af en Vandkunst i Vandtaarnet, befales det ham at lade disse Arbejder udføre med det første og indskrive Udgifterne i sit Regnskab. Det Bygningstømmer, som behøves hertil og til Møllernes Istandholdelse, maa han lade hugge i Lenets Skove. Han skal antage en Urtegaardsmand, der kan hjælpe til med at lave Urtegaardshaven, og maa give ham 40 Dlr. aarlig til Løn og Klædning til ham selv og en Dreng. Da han har besværet sig ved at føre den Most, der kan faas til Slottet i Slottets Have eller fra Leckinge, til Regnskab, fordi der efter Aarets Lejlighed undertiden falder mere, undertiden mindre, undertiden slet intet, tillades det ham uden Regnskab at bruge den til Slottets Folk og til Slottets Nytte, idet Kongen ikke vil besvære ham mere end tidligere Lensmænd med at gøre Regnskab derfor. Da de Skovridere, som Kongen holder der, koste saa meget, skal han aftakke dem og henvise dem til Kongens Hof, hvor deres Tjeneste skal være dem forbeholdt, dog skal Christoffer von Dressen, der er vel aflagt af Kongen og har sin Gaard kvit og frit, blive i Bestillingen og beride Skovene som hidtil, men Kongen vil ikke give ham mere Besolding end Havre til hans Hest, indtil videre en 50 Tdr. aarlig, hvilke Johan Suaue skal levere ham; den tidligere Besolding skal han ellers opsige ham ligesaa vel som de andre. Sj. T. 16, 102 b.

2. Nov. (Antvorskov). Til Christoffer Valckendorff. For nogen Tid siden er en Student bleven slaaet ihjel i Kiøpnehafn og to andre Studenter ere blevne grebne og fængslede som skyldige i hans Død, hvorefter 16 Mænd ere blevne opnævnte til at sværge derom. Da Kongen har erfaret, at Sagen skal være meget vildsom, saa det vil falde Nævningerne meget tvivlsomt og farligt at sværge deri, og det iøvrigt synes at være en Vaadesgerning og ikke at være sket med Forsæt, har Kongen, for at der ikke ved Eden skal ske nogen Guds Fortørnelse, og for at ikke en uskyldig skal komme til at lide en ufortjent Straf, fritaget Nævningerne for Tovet og bevilget, at Fangerne igen maa komme ud og være fri for den Sag, dog skulle de i Forening betale sædvanlig Landebod efter Loven som for anden Vaadesgerning. Sj. T. 16, 102[1].

— Til samme. Han har meddelt, at Mouritz Podebusk har berettet ham, at den paa Draxholm fængslede Erich Munck

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 676 f.

skylder ham nogle Penge, hvorfor Mouritz Podebusk har arresteret et ved Kiøpnehafn liggende, Erich Munck tilhørende Skib, som Christoffer Valckendorff siden paa Kongens Vegne har taget. Han skal undersøge, om det forholder sig saaledes, som Mouritz Podebusk siger, med denne Gæld, og, hvis saa er, betale Mouritz Podebusk hvad han har til gode, indskrive det i Regnskabet, beholde Skibet til Kongens Bedste og lade det udruste. Udt. i Sj. T. 16, 102 b.

2. Nov. (Antvorskov). Til Abbedissen i Maribo Kloster. Da Kongen har tilforordnet nogle Raader, som med det første ville komme til Klosteret for at forhøre den Urigtighed, som findes der, og bilægge Uenigheden mellem hende og Jomfruerne og mellem disse indbyrdes, skal hun samtidig overlevere dem en klar Jordebog over Klosterets Indkomst, saa at Kongen kan vide Besked dermed og de kunne rette sig efter den ved de Bestemmelser, de træffe. F. T. 1, 470 b.

6. Nov. (Odense). Til Christoffer Valckendorff. Da Alexander Durham, der har været til Skibs hele denne Sommer, først paa Rejsen til England, siden paa Rejsen i Østersøen, har maattet laane Penge til Brug paa Rejsen, hvorved han er kommen i endnu større Gæld end før, saaledes husker Kongen at have forstrakt ham med en Sum Penge, da han sejlede afsted paa den engelske Rejse, og da han altid lader sig finde villig i Kongens Tjeneste, skal Christoffer Valckendorff sørge for, at dette Aars Afgift af Salthen Len, som Alexander Durham var forlenet med, bliver betalt til denne. Udt. i Sj. T. 16, 104.

— Tilladelse for Niels Bagger, Borger i Otthense, til i det kommende Foraar toldfrit at lade uddrive et Kobbel Staldøksne paa 200 Øksne af Riget. Udt. i F. R. 1, 433 b.

— Forleningsbrev for Mogens Henrichssen, Borgemester i Otthense, paa 2 Krongaarde i Fremerløf i Lunde Herred, uden Afgift. F. R. 1, 433 b. Orig. i Provinsark. i Odense.

— Følgebrev for samme til Bønderne paa ovennævnte 2 Gaarde. Orig.[1]

— Til Lauritz Brockenhus. Skolemesteren og begge Hørerne i Skolen i Nyborg have berettet, at deres Formænd tidligere have haft deres Underhold paa Slottet, men efter Slottets Bortforlening paa Genant faldt dette bort, og de have siden haft

[1] Tr.: Vedel Simonsen, Bidrag til Odense Byes ældre Hist. III. 1. 29.

deres Underhold hos Borgerne, hos den ene efter den anden, hvorover Borgerne formedelst Armod og anden daglig Besværing blive mere og mere »overtrædige«; de have derfor anmodet Kongen om at træffe en bestemt Ordning med Hensyn til deres Underhold. For at faa dueligere Personer til Skolen er Kongen ogsaa gaaet ind derpaa og befaler ham at udse enten ikke bortforlenede Krontiender eller anden Kronens Rente, som Kongen kan henlægge til Skolemesterens og Hørernes Underholdning, og sende Kongen Besked derom. F. T. 1, 419[1].

10. Nov. (Koldinghus). Til alle i Nørrejylland, som fri og frelse kendes og have frit Jordegods. Kongen, der for nogen Tid siden [22. Okt.] lod udgaa aabent Brev til dem om at have deres pligtige Rustning rede og møde til Mønstring med den i Viiborg 8. Dag efter Jul, har nu ombestemt sig og vil, næst Guds Hjælp, selv personlig holde Mønstringen i Viiborg paa førstkommende Snapslandsting, hvorfor det befales dem at møde til den Tid med deres Rustning. Sj. T. 16, 104. Jvfr. 5. Dec.

— Befaling til Stiftslensmændene Albrit Friis, Jørgen Skram, Manderup Parsberg og Ofue Lunge, der vel allerede for god Tid siden have forkyndt det tidligere Brev om Mønstringen, om straks at forkynde det nu udgaaede Brev om det samme i deres Stift, tilskrive alle adelige i Stiftet derom og sende enhver Kopi af Brevet. De skulle som paabudt i den tidligere Skrivelse indsende klare Registre paa alle de adelige, som bo og have deres Sædegaarde i Stiftet, til Kancelliet. Sj. T. 16, 105.

— Aabent Brev til Adel og Ridderskab paa Fyen, Langeland og Taasinge om at møde til Mønstring i Ottensee 20. Dag Jul. Kongen har beskikket Erich Hardenberg til Mattrup, Apsalon Giøe til Kielstrup og Breide Rantzov til Rantzovholm til at mønstre dem. Udt. i Sj. T. 16, 105 b.

— Befaling til Stiftslensmændene Lauritz Brockenhus og Axel Brahe om at forkynde ovenstaaende Brev (osv. som ovenfor i Brevet til Stiftslensmændene i Nørrejylland). De skulle sende Mønstringsherrerne klare Registre over de i Stiftet boende adelige. Udt. i Sj. T. 16, 105.

— Aabent Brev til Adelen i Skaane, Halland og Blekinge om at møde til Mønstring i Lund 20. Dag Jul. Coruitz Viffert, An-

---

[1] Tr. (tildels): Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 406.

ders Bing, Hendrich Brahe og Arrild Uggerup ere beskikkede til at mønstre den. Udt. i Sj. T. 16, 105 b.

10. Nov. (Koldinghus). Aabent Brev til Adelen i Sjælland, Laaland og Falster om at møde til Mønstring i Roschild 20. Dag Jul. Christoffer Valckendorff og Steen Brade ere beskikkede til at mønstre den. Udt. i Sj. T. 16, 105 b.

— Til Mønstringsherrerne. Da Kongen har bragt i Erfaring, at der udenlands spørges Oprør, Krigsbestilling og Praktikker, har han, skønt han, Gud være takket, ikke ved af at staa i Fejde eller Fjendskab med nogen, besluttet at holde almindelig Mønstring over hele Riget, fordi det altid har været sædvanligt, at Adelen har ladet sig mønstre, og for at han kan vide den saaledes udrustet, at den, hvis noget kommer paa, kan gøre alvorlig Modstand, og han har ladet aabne Breve udgaa til den om at møde til Mønstring i Købstaden N 20. Dag Jul. Det befales dem personlig at møde ovennævnte Dag for at mønstre Adelen, paase, at den møder med den tilbørlige Rustning, lade affatte klare Mønstringssedler og optegne enhver ved Navn med den Rustning, han møder med, baade af Arvegods og Forlening. Hvis nogen ikke har sit Tal fuldt eller ikke er udrustet tilbørligt, skulle de alvorligt paalægge dem at rette sig selv deri. Naar Mønstringen er overstaaet, skulle de paa Kongens Vegne takke Undersaatterne for deres Villighed og hjemforløve dem, idet de befale dem herefter altid at have deres Rustning rede. De skulle med det første tilsende Kongen Mønstringssedler over alle de mødte. Sj. T. 16, 106.

11. Nov. (—). Til Hack Ulfstandt. Kongen har ladet udgaa aabent Brev til Adel og Ridderskab i Sjælland, Laaland og Falster om, at de skulle møde til Mønstring i Roschildt førstkommende 20. Dag Jul, og har befalet Rentemester Christoffer Valckendorff og Steen Brahe, Embedsmand i Rafnsborg Len, at være til Stede paa Kongens Vegne for at mønstre dem. Det befales ogsaa ham at møde i Roschildt samme Dag for sammen med de nævnte to at foretage Mønstringen i Overensstemmelse med de Ordrer, Kongen har givet disse. Der sendes ham et Brev til Christoffer Valckendorff og Steen Brahe om at have ham betroet heri, hvilket han skal tilstille dem. F. T. 1, 471.

— Til Christoffer Valckendorff og Steen Brahe. Kongen har ved Mønstringen af Adelen i Sjælland, Laaland og Falster til-

forordnet dem Hack Ulfstandt, hvorfor det befales dem at have ham betroet heri. F. T. 1, 471 b.

11. Nov. (Koldinghus). Mageskifte mellem Steen Bilde til Kiersgaard og Kronen. F. R. 1, 434. (Se Kronens Skøder.)

12. Nov. (—). Aabent Brev, at Peder Nielssen i Bredrød, der en Tid har haft en Kronens Enghave ved Nedre Mølle i Frederichsborg Len i Brug mod at svare Afgift deraf, indtil videre maa være fri for at svare Afgiften. Sj. R. 12, 570.

— Befaling til Jochim Leist om indtil videre at opsætte Indkrævningen af Pengeskatten af Bønderne i Frederichsborg Len, da de mere end andensteds besværes med Ladegaardens Avl og paa anden Maade. Udt. i Sj. T. 16, 107 b.

— Til Manderup Parsberg og Claus Glambeck, Embedsmænd paa Aarhusgaard og Skanderborg. Da Coruitz [Thot][1] har bevilget Kronen Gaarden Hallufholm[2] med tilliggende Mølle i Ning Herred til Mageskifte for noget Krongods i Halland, som Anders Bing og Pouel Huitfeld have faaet Ordre til at besigte, skulle de med det allerførste besigte ovennævnte Gaard og Mølle, som Kongen allerede for nogen Tid siden har overtaget, og sende Besigtelsen til Anders Bing og Pouel Huitfeld. J. T. 3, 105 b.

— Til Anders Bing og Pouel Huitfeld, Embedsmænd paa Vardbierg Slot og i Halmsted. Da Coruitz Thot har bevilget Kronen Gaarden Herloufholm[2] med tilhørende Mølle i Ning Herred i Nørrejylland til Mageskifte for noget Krongods i Aarstad Sogn og Herred, nemlig Gaarden Skudgaarden og 11 [Gaarde] samt Gaarden Lundegaard, hvis hans Gods kan løbe saa højt op, skulle de med det første besigte Godset i Aarstad Herred og, saasnart de faa Besigtelsen over det jydske Gods fra Manderop Pasberg og Claus Glambeck, ligne Godset, udlægge Coruitz Thot saa meget af Godset i Halland, som hans Gods kan beløbe sig til, og indsende klare Registre til Kancelliet. Sk. T. 1, 456 b.

— Til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Da Kongen har bragt i Erfaring, at de i Nederlandene have lagt en ny, meget høj og besværlig Told paa de fra Norge kommende Sild for bedre at kunne drive deres Handel med de flamske Sild, skulle de paa Kongens Vegne skaffe sig at vide, hvad Told der i Nederlandene er lagt paa hver Læst norske Sild, og kræve den samme

---

[1] J. T. har ved en Fejlskrift: Viffert. [2] Harlevholm, Framlev H.

Told af de flamske Sild, som føres gennem Sundet. Udt. i Sj. T. 16, 107 b.

12. Nov. (Koldinghus). Til Borgemestre og Raad i Kiøpnehafn og Helsingøer. Kongen har bragt i Erfaring, at der blandt de i disse Byer boende Nederlændere findes nogle, som ikke hele Aar igennem eller overhovedet slet ikke komme i Kirke for at høre Guds Ord og forrette deres Bøn sammen med andre Kristne, end sige bruge det hellige Alterens Sakramente, men leve i deres ugudelige, hemmelige Meninger, andre Kristne til Forargelse og Gud til Fortørnelse. Da Kongen ingenlunde vil taale saadanne forargelige Mennesker i sine Stæder og Lande, saavidt det kan forhindres, har han befalet Dr. Pouel Matzen, Superintendent i Sjællands Stift, at tage Prædikanterne ved Vor Frue, Helliggejstes og St. Nicolai Kirker og den tyske Prædikant til sig, hvorefter de alle i Forening med Borgemestre og Raad skulle opspørge, hvilke der leve i saadant forargeligt Levnet og Religion. Naar Dr. Pouel tilsiger dem, skulle de derfor kalde alle de i Byen boende Nederlændere sammen, undersøge Sagen og straks forvise alle dem fra Byen, som leve i ovennævnte forargelige Meninger og ikke ville lade sig undervise, men modvilligt holde fast ved deres Forsæt. Sj. T. 16, 106 b[1].

— Befaling til Dr. Pouel Matzen om straks at tage de 3 Prædikanter, den tyske Prædikant og hvilke af de højlærde, han selv synes, til sig for i Forening med dem og Borgemestre og Raad at anstille Undersøgelse om de Nederlændere, der kunne tænkes at leve i forargelige Meninger, eksaminere dem om deres Religion efter de for nogle Aar siden udstedte Artikler og navngive dem, der findes at nære forargelige Meninger og halsstarrig holde fast paa disse, for Borgemestre og Raad. Siden skal han begive sig til Helsingøer for i Forening med de danske og tyske Prædikanter og Borgemestre og Raad at anstille lignende Undersøgelse der. Sj. T. 16, 107 b[2].

13. Nov. (—). Til Borgemestre og Raad i Kiøpnehafn. Skønt Kongen ofte har ladet udgaa alvorlig Befaling til dem om at føre Tilsyn med de fremmede, som komme til Byen, og straks melde saadannes Ankomst til Christopher Valckendorff, for at denne siden kan lade Kongen det vide, erfarer han dog nu, at disse Be-

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 677. Secher, Forordninger II. 466 f. Aarsberetn. fra Gehejmearch. III. Till. S. 78 f. [2] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 678. Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 406 ff.

falinger kun agtes lidet eller intet, hvorover han ikke noksom kan forundre sig; skønt han kunde have Grund til at betænke det anderledes mod dem, vil han dog denne Gang af Naade undlade det, men befaler dem endnu en Gang alvorligt at foreholde deres Medborgere, saasnart nogen af dem faar fremmede eller udlændiske til Gæst, straks enten selv eller ved Byfogden at melde det til Rentemester Christoffer Valckendorff; de skulle lade dem straffe, der forsømme det, saa andre kunne se et Eksempel deri, saafremt de ikke selv ville straffes for Ulydighed mod Kongens Bud. Sj. T. 16, 111 b[1].

13. Nov. (Koldinghus). Forleningsbrev for Barbara, nu afdøde Kapelmester Arnoldus de Fines Enke, paa det efter Manden ledige Johannes Evang. Vikarie i Roskille Domkirke til hendes eget Ophold og til Hjælp til at holde Sønnen Hieronimus i Skole. Sj. R. 12, 570.

— Forleningsbrev for M. Pouel Perssen, Hertug Ulrichs Tugtemester, paa et efter afdøde Kapelmester Arnoldus de Fine ledigt Vikarie i Roskille Domkirke, dog ikke Johannes [Evangelistæ][2] Vikarie, hvormed Kongen har forlenet Arnoldus de Fines Enke. Sj. R. 12, 570 b.

— Til Arrild Huitfeldt, Rigens Kansler, og Niels Parsberg til Sandbyegaard. Da Pether Reitz, Embedsmand paa Anduorschouf, har begæret 8 Gaarde i Hørbye til Mageskifte for 1 Gaard i Haldaggerlille og noget af sin Hustrus Arvegods i Nørrejylland, skulle de med det første besigte Godset i Hørbye og Haldaggerlille og indsende Besigtelsen. Sj. T. 16, 108 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har for nogen Tid siden [4. Dec. 1585] eftergivet Kronens Tjenere i Koldinghus Len alle Restancer indtil Hendrich Belovs Fratrædelse af Lenet, men erfarer, at der paa Renteriet næres Betænkeligheder med Hensyn til dette Brev, fordi der deri ikke nævnes, at Restancer af Skat, Sagefald og anden saadan Rente ogsaa skulle være eftergivne. Da det er Kongens Vilje, at alle Restancer skulle være eftergivne, befales det ham at give Kvittans for Restancer af Skat, Sagefald og andet ligesaa vel som for Restancer af Landgilden. Sj. T. 16, 109.

— Til Pether Reitz. Da det paa Anduorschouf Slot er nødvendigt altid at have nogle Embedsfolk ved Haanden, som straks

---

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 679. [2] Sj. R. har urigtig: Baptistæ.

kunne afhjælpe de Mangler, der blive, for at den Bekostning, Kongen har anvendt paa Bygningen, ikke skal være forgæves, og da der altid forefalder meget Pligtsarbejde der, som vil hindre Bønderne meget i deres Næring, hvis de skulle udføre det, skal han beholde eller antage af de forskellige Embedsfolk saa mange, som behøves til Slottets Bygning, og antage 12 Pligtskarle, der altid skulle være til rede til Slottets Arbejde, og give disse Embedsfolk og Pligtsfolk Løn efter deres Vilkaar, ligesom der gives paa Kroneborg. Anders Jæger, der skal beride Slottets Skove og paase, at der intet ulovligt hugges i dem, skal i Løn herfor have 1 grov Klædning, 1 Par Støvler, 2 Par Sko, 1 Pd. Mel, 1 Pd. Malt, 1 Fjerd. Smør, 1 Td. Sild og 2 levende Svin. Den vanføre Mand, som hidtil har haft sit Underhold paa Slottet, maa herefter til Underhold faa 1 grov Klædning, 1 Par Støvler, 2 Par Sko, 1 Pd. Mel og 1 Pd. Malt mod undertiden at lade sig bruge til Rejser i Slottets Ærinder. Da de Kirketjenere i Anduorschouf Len, som tidligere laa til Stiftet og aarlig gav Holdshavre, fordi de som liggende langt fra Haanden ikke besværedes med Ægt og Arbejde, nu herefter maa gøre Ægt og Arbejde til Slottet og Ladegaardene ligesaa vel som andre Kronens Tjenere, skulle de herefter være fri for at svare Holdshavre, hvilket han skal lade anmærke i Jordebogen. Da nogle Krontjenere i Anduorschouf Len, der svare noget Gengærdshø, have anmodet om at maatte give Penge i Stedet, har Kongen bevilget, at de indtil videre maa give ½ Dlr. for hvert Læs Gengærdshø. Da Møllerne i Vandmøllerne i Anduorschouf Len under Kongens sidste Ophold der have klaget i høj Grad over, at de ikke kunne svare deres Landgilde, fordi der deromkring er bygget mange ny Vandmøller og Vejrmøller, som betage dem Næringen, har Kongen bevilget, at de, der findes brøstholdne, maa faa deres Landgilde omsat; han skal lade uvildige, forstandige Dannemænd sætte Møllerne for en rimelig Landgilde, som de ere gode for, og lade Jordebogen forandre derefter, men paase, at Kronen ikke kommer ubilligt til kort. Kongen har bevilget, at Christen Nielssen i Skoufgaard maa faa Snog(n)emølle, indtil videre uden Afgift, mod at bygge og forbedre den. Da Kongen nu vil bruge Sebygaard som Avlsgaard under Anduorschouf Slot, skal han lade al Gaardens Mark indgrave, ogsaa den Jord deri, som ligger enten til Seby Præstegaard eller Degnebol,

og i Stedet udlægge Præsten og Degnen noget andet af Gaardens Jord paa et belejligt Sted. Sj. T. 16, 109 b.

13. Nov. (Koldinghus). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen paa Begæring af Pether Reitz har bevilget, at denne maa faa en bestemt aarlig Genant til sig selv og sine egne Folk foruden Slottets Tjenere, saa han kan vide, hvad han skal have, og bedre gøre Regnskab for Resten, skal Christoffer Valckendorff fastsætte en saadan Genant og sende Kongen en Fortegnelse derover. Udt. i Sj. T. 16, 112.

— Gavebrev til Cort Hofmandt, Borger i Nyborg, paa et Hus i Nyborg ved Auernacke Port. F. R. 1, 436 b.

— **(Ringsted).** Forleningsbrev for Jep Nielssen i Roested, Birkefoged i Anduorskoufs Birk, paa Kronens Ejendom, Guddoms Vænge ved Guddoms Mølle, som for nogen Tid siden er lagt fra Sorø Kloster ind under Anduorskouf Slot, uden Afgift, dog skal han selv udminde og tilfredsstille den, som nu har Vænget i Fæste. Sj. R. 12, 571.

14. Nov. (Koldinghus). Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at der kræves Told af det Korn, som Købmænd købe paa Anduorskouf Slot, hvor de end ville udskibe det, paabyder, at Købmændene toldfrit maa udføre alt det Korn, som de med nøjagtige Beviser kunne godtgøre er købt af Lensmanden paa Slottet paa Kongens Vegne. Sj. R. 12, 571 b.

— Aabent Brev, at Niels Hendrickssen, Toldskriver i Helsingøer, der er forlenet med et Kannikedømme og et Vikarie i Roskilde Domkirke, men er bange for, at han, der formedelst sin Stilling ikke kan residere ved Domkirken, ikke skal blive delagtig i Option, mensalia og bona communia ligesom de residerende Kanniker, skal nyde samme Ret i saa Henseende som Kongens daglige Tjenere i Kancelliet, Rentemestrene og de residerende Kanniker, da han ingenlunde bør have Skade af sin Tjeneste. Sj. R. 12, 571 b.

— Til Arrild Huitfeld, Rigens Kansler, og Niels Parsberg til Sandbyegaardt. Da Kongen paa forskellig Maade har forbedret Inventariet paa Anduorschouf Slot, medens Pether Reitz har haft Slottet i Forlening, skulle de, for at der kan haves et klart og rigtigt Register over dette Inventarium, med det første, naar Pether Reitz tilsiger dem, begive sig til Anduorschouf Slot, optage Register over alt hvad der bør regnes for Inventarium og levere

Registret til Pether Reitz, for at han og de følgende Lensmænd kunne rette sig derefter. Sj. T. 16, 112.

14. Nov. (Koldinghus). Aabent Brev, hvorved Kongen i Anledning af Strid om, hvorvidt den gejstlige Jurisdiktion over Seest Kirke skal høre til Haderslefhus og Fyrstendømmet Slesvig eller til Koldinghus, bestemmer, at den gejstlige Jurisdiktion over Seest Kirke, Sognepræst, Degn og Kirkeværger, baade med Regnskabshørelse, Paadømmelse af Stridigheder mellem Sognepræsten og Bønderne og andet, herefter skal høre under Koldinghus, da Kongen har tilskiftet sig alt det Gods og den Herlighed, som hans Farbroder Hertug Hans havde i Seest By, for Vederlag andensteds og har lagt det ind under Koldinghus. J. R. 4, 139[1].

— Til Casper Marckedaner. Da Undersaatterne her i Byen have klaget over ikke at kunne faa den nødvendige Ildebrændsel til Købs, særlig naar Kongen har Hoflejr her, fordi Skovene ere formente saa vel de jordegne Bønder som andre, har Kongen bevilget, at de jordegne Bønder hver aarlig maa hugge og sælge en 2, 3 eller 4 Træer af deres Skove, alt efter disses Tilstand, dog skulle Træerne udvises dem af Skovfogden og det skal paases, at der hugges, hvor der sker mindst Skovskade. Endvidere maa Casper Marckedaner, naar Kongen har Hoflejr her, i Kronens Skove hugge saa meget, som kan hugges uden Skovskade, og sælge det til Bønder og Borgere for en rimelig Betaling, som skal føres Kongen til Indtægt. J. T. 3, 106.

15. Nov. (Koldinghus). Til Frantz Rantzov. Da der i Korsør Len ligger noget Krongods, som nu hører under andre Len, men ligger belejligt for Korsør Slot, nemlig 7 Gaarde og 2 [Huse] i Frølund, 3 Gaarde i Holbye[2], 1 Gaard i Bonderup og 1 Gaard i Halsebye, skal han straks lægge dette Gods ind under Korsør Slot, indskrive det i Slottets Jordebog og gøre Regnskab baade for den visse og den uvisse Indtægt deraf. Der sendes ham Følgebrev til Bønderne. Sj. T. 16, 113.

— Skøde til Axel Brahe til Elfuid, Embedsmand paa Otthensegaard. F. R. 1, 437. (Se Kronens Skøder.)

17. Nov. (Nygaard). Forleningsbrev for Caspar Marckdanner paa Afgiften af Kronens Korntiende af Rønninge Sogn, kvit og frit. Udt. i F. R. 1, 437 b.

---

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 408 f. [2] Hulby, Slagelse H.

17. Nov. (Nygaard)[1]. Fuldmagt for Mickel Pedersen, kaldet Gynge, Høvedsmand, til i Skaane, Halland og Blekinge, hvor han bedst han, at hverve 500 duelige Skytter. Kongen har medgivet ham Penge til at give Skytterne paa Haanden til Løbepenge (»Lobgieldt«) og aftalt med ham, at Løbepladsen skal være Malmøe, hvor Skytterne skulle møde til Paaske; han skal derefter straks begive sig til Kiøpnehafn med dem, hvor de ville blive mønstrede; siden vil Kongen hver Maaned give dem den Besolding og Underholding, som ærlige Skytter og Krigsfolk bør have, medens de til Gengæld skulle være forpligtede til at tjene Riget, hvor Kongen har Brug for dem. Kongen lover at holde, hvad Mickel Pedersen tilsiger de antagne Skytter, og befaler alle Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Byfogder, Købstadmænd og Bønder at hjælpe Mickel Pedersen til at faa Knægtene og, naar disse ere paa Vejen til Malmøe, sørge for, at de faa Logis og tilbørlig Underholdning. Sk. R. 1, 548 b. Orig.

— **(Koldinghus)**. Befaling til Borgemestre og Raad i Malmøe om at skaffe de af Michel Pederssen antagne Skytter Logis og Underholdning, naar de komme til Malmøe, indtil de alle blive samlede, og siden Færger over til Kiøpenhafn. Sk. T. 1, 457 b.

— Til Anders Bing, Pouel Huitfeld, Anders Thot, Peder Brahe, Johan Urne, Coruidtz Viffert og Arel Ugerop. Da Michel Pederssen, kaldet Giønning, hvem Kongen har givet Fuldmagt til at hverve en Del gode Skytter, har klaget over, at Folk nu ere meget uvillige til at lade sig hverve, og at flere, efter at have ladet sig hverve og modtaget Løbepenge, ved forskellige Praktikker hos Fogder, Præster og andre søge at fri sig fra deres Forpligtelse, naar de skulle møde, hvortil der undertiden ydes dem en ikke ringe Bistand, skulle de, naar Michel Pederssen vil hverve Skytter i deres Len, være ham behjælpelige med at faa gode og duelige Folk og siden, naar han skal til Løbepladsen med dem, sørge for, at han faar dem, som han har hvervet, og at Skytterne paa Vejen gennem deres Len faa Logis og Underhold mod at forholde sig ordentligt. Sk. T. 1, 458 b.

— Kvittans til Claus Glambeck paa 7000 gl. Dlr., som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer paa Regnskab af Skanderborg og Aakier Lens Indtægt fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1586. J. R. 4, 139.

[1] Sk. R. har ved en Fejlskrift: Hyogaard.

17. Nov. (Koldinghus). Til Casper Marckdaner. Han har indberettet, at han hverken her i Byen [Kolding] eller nogensteds i den Egn godt kan faa Købmænd til det Korn, som der bliver at sælge af Slottets Indkomst, og har forespurgt, om han ikke maa slutte Overenskomst med nogle paalidelige og vederhæftige Købmænd og sælge dem Kornet til en fast Pris af 1 Dlr. pr. Tønde, saa at Kongen aarlig kan faa 1 Dlr. for hver Td. Korn, enten Prisen er lavere eller højere, da han i saa Tilfælde vil forhøre om Købmænd, som Kongen kan være sikker paa at faa sin Betaling af, og selv vil være god for dem. Det meddeles ham, at Kongen gaar ind herpaa og indtil videre aarlig vil unde ham eller de Købmænd, han slutter Overenskomst med, Kornet til en fast Pris af 1 Dlr. pr. Tønde, dog skal Casper Marckdaner altid staa inde for Betalingen. Han skal passe paa ikke at blotte sig for meget, saa der altid kan være Korn nok i Forraad til Kongens Underhold, naar denne kommer did; hvad Korn der maatte være i Forraad, naar han engang skulde komme af med Lenet, kan han levere fra sig til Inventarium, hvori det skal blive godtgjort ham. J. T. 3, 107. Orig.

— Til Gabriel Sparre, Embedsmand i Dalby Kloster, og Christen Gyldenstiern til Stiernholm. Da Michel Pederssen Giønge har begæret 1 Dalby Klosters Gaard i Bonderop Sogn i Torre[1] Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Vesselhof Sogn i Gyng Herred, skulle de besigte Godset og give det beskrevet. Udt. i Sk. T. 1, 457.

18. Nov. (—). Befaling til Hack Ulfstand, Coruitz Viffert, Hendrich Brahe og Gabriel Spare angaaende Udvisning af Skel mellem Kronens og Michel Pederssens Gods i Thorom[1] Herred (ligelydende med Brev af 4. Juni til Korfits Viffert, Hack Holgersen og Henrik Brahe). Sk. T. 1, 459.

— Til Christoffer Valckendorff. Henning Reuentlof, Embedsmand paa Silckeborg, har været hos Kongen med hoslagte Seddel over de Mangler, som paa Renteriet ere tilregnede ham i forrige Aars Regnskab; Kongen har for denne Gang bevilget, at de maa blive godtgjorte ham i Regnskabet, og har underskrevet Seddelen med sin egen Haand, hvorfor Christoffer Valckendorff skal give Henning Reuentlof Kvittans for Regnskabet. Da sidstnævnte tillige har berettet, at Christoffer Valckendorff har haft Betænkelig-

[1] ɔ: Torne.

heder med Hensyn til nogle Personer, som han har holdt paa Slottet de sidste Aar, sendes der hermed Christoffer Valckendorff en Seddel, underskreven af Kongen selv, paa nogle Personer, som Kongen paa Henning Reuentlofs Begæring har bevilget, at denne maa holde foruden dem, han allerede holder til Slottets Behov, med Ordre til at lade disse Personer passere baade i de forrige og de følgende Aars Regnskaber. Sj. T. 16, 113 b.

18. Nov. (Koldinghus). Befaling til Hans Johanssen om at forsyne Kongens Skipper Cort, der ligger med Kongens Skib Høyern i Medelfar Sund og lider Mangel paa Fetalje, fordi han mod Forventning er bleven opholdt af Modvind, med Fetalje for en 14 Dages Tid, tage Bevis for det, han faar, og indføre det i Regnskabet, for at Rentemesteren kan rette sig derefter. F. T. 1, 420.

— Aabent Brev, hvorved Kongen — der for nogen Tid siden [6. Juni 1583] har fritaget Kronens Bønder i Aagaard ved Kronens Gaard Nyegaard for Landgilde, Skat og anden Afgift i 3 Aar, for at de bedre kunde komme til Næring og Bjærgning og istandsætte deres Gaarde og Huse, og nu selv har set, at de siden den Tid ogsaa have forbedret deres Gaarde med »temmelige« Bygninger, saa denne Benaadning ikke har været forgæves — bevilger, at Bønderne i Aagaard efter Udløbet af de 3 Aar, som var i sidste Juni Maaned, og yderligere i 2 Aar efter dette Brevs Datum maa være fri for Landgilde, Skat og anden Afgift, derimod ikke for Ægt og Arbejde, mod Forpligtelse til fremdeles at forbedre deres Gaarde og Huse med bekvemme Skorstenskamre og Gemakker og hver skaffe Staldrum til en 5 eller 6 Heste, saa Kongens Hofsinder kunne faa Plads hos dem med deres Folk og Heste, naar Kongen kommer til Nyegaard. J. R. 4, 139 b.

19. Nov. (—). Forleningsbrev for M. Hans Kier i Kolding paa Halvparten [af Afgiften] af Kronens Korntiende af Smidstrup Sogn i Holmindtz Herred. Udt. i J. R. 4, 140.

— Forleningsbrev for Lehene Hansdatter, Hr. Jørgen Morthensens Enke, paa den anden Halvpart af Afgiften af ovennævnte Tiende. Udt. i J. R. 4, 140.

— Til Manderup Parsberg. Da han har indberettet, at han efter Kongens Befaling har undersøgt Kirkernes Bygning i sit Len, og at de ere vel holdte med Undtagelse af Grundfør og Spøring Kirker, der ikke kunne hjælpes med deres egen Indkomst alene,

men efter hans Mening ville kunne blive gjorte i Stand, naar Kongen vil komme Grundfør Kirke til Hjælp med 4 Pd. Korn og Spøring Kirke med 6 Pd. Korn. befales det ham af den af ham oppebaarne Kronkorntiende at levere Kirkevægerne for de 2 Kirker henholdsvis 4 og 6 Pd. Korn, og paase, at det anvendes udelukkende til Kirkernes Istandsættelse. J. T. 3, 106 b.

19. Nov. (Koldinghus). Befaling til Henning Reuentlef om straks at lade bygge et Hus i Thuiflum Ladegaard lige som de andre Jagthuse, saa Kongen selv kan bo deri, naar det behager ham at komme did paa Jagt; endvidere skal han lade det, der maatte mangle i Ladegaarden, enten Lade, Stalde eller andet til en Ladegaard hørende, bygge ordentligt og godt og indskrive al Udgiften i sit Regnskab. J. T. 3, 109. Orig.

— Befaling til samme om af Teglladen at levere Kirkevægerne for Skanderup Kirke 1000 Tagsten til Istandsættelse af Kirkens Tag, som er brøstfældigt, og paase, at de anvendes udelukkende dertil. Orig.

— Til samme. Der har været en langvarig Trætte mellem afdøde Jep Lauritzen i Ressendal og en Kvinde smstds., ved Navn Else Søfrensdatter, paa hendes egne og hendes Børns Vegne om Brug og Besiddelse i Ressendals Gaard, og Jep Lauritzens Enke Kiersten har nu berettet, at hendes Husbonde før sin Død efter langsommelig Rettergang har erhvervet Dom for, at Else Søfrensdatter og hendes Børn skulde vige Gaarden og tage Skæppeskyld for deres Part. Da Else Søfrensdatter sad denne Dom overhørig, gik der Lovmaal over hende, hendes Husbonde og Børn, hvilket dog ved Forlig blev eftergivet dem paa den Betingelse, at hun skulde rømme Gaarden; men efter Jep Lauritzens Død klager Enken nu over, at Else Søfrensdatter, hendes Husbonde og Børn tvært imod disse Domme og Forhandlinger ville tilholde sig deres Part i Gaarden og ingenlunde vige; hun har derfor begæret at maatte blive hjulpen til at faa enten ovennævnte Part i Ressendals Gaard eller den Omkostning og Tæring, som hendes Husbonde har anvendt derpaa. Da Kongen ofte er bleven overløben af begge Parter i denne langvarige Trætte og omsider maa være træt af at høre mere derom og være berettiget til at gribe til andre Midler. skal han endnu en Gang lade begge Parters Samfrænder og uvildige Dannemænd samles for at bilægge Trætten i Mindelighed. saa Kongen kan blive fri for deres Overløb, og foreholde begge

Parter at lade sig sige og underrette til Enighed og Billighed, saafremt Kongen ikke skal foraarsages til »at have derudi Indseende saa vidt, at de ikke skulle have derom at trætte«. J. T. 3, 108.

20. Nov. (Koldinghus). Befaling til Christoffer Valckendorff om at lade lave 12 Lader til hele og halve Kartover, saaledes som man plejer at bruge i Marken, og sørge for, at de blive færdige, inden Kongens Skibe løbe ud, saa de kunne nedlægges i Bunken; ligeledes skal han inden denne Tid lade lave et nyt og fast Hævetøj til Skibene. Udt. i Sj. T. 16, 114.

— Til samme. Hoslagt sendes ham en Seddel paa noget Arbejde, som denne Brevviser, Kongens Sadelmager Jørgen N., har lavet for Kongen, men endnu ikke har faaet betalt, med Ordre til at gøre op med ham og med det første betale ham hvad Kongen bliver ham skyldig. Orig.

— Befalinger til Christoffer Valckendorff for Kiøpnehafn og Stiftslensmændene Albret Friis, Jørgen Skram, Mandrup Parsberg, Ofue Lunge, Lauritz Brockenhus, Axel Brahe, Hack Ulfstandt, Steen Brahe, Niels Friis, Lauge Beck og Coruitz Viffert for deres Stifter om at sørge for, at der efter 23. Nov., paa hvilken Dag Hertuginde Elizabet af Meklenborgs Lig bliver begravet, ikke mere bliver ringet for hendes Skyld. Sj. T. 16, 114.

— Følgebrev for Hans Johanssen paa Hindtzgafuel til 1 Gaard i Røggel[1] og 1 Gaard i Torpe[2] i Velby Sogn, 1 Gaard og 1 Bolig i Bubbel og 1 Gaard i Indsløf i Indsløf Sogn, 1 Gaard i Torpe[3] og 2 Gaarde og 1 Bolig i Kindstrup i Gielstedt Sogn, hvilket Gods hidtil har ligget under Dallum Kloster, 1 Gaard i Røggel i Velby Sogn, 1 Gaard Ringsura[4] i Asprup og 1 Gaard i Rissumlundt i Asprup Sogn, 1 Gaard i Indsløf By og Sogn, 1 Gaard i Brangstrup, 1 Gaard og 1 Bol i Billerup[5] og 1 Gaard i Oubi[6] i Oubi Sogn, 1 Bol i Gielstedttorp i Gielstedt Sogn, hvilket Gods hidtil har ligget under St. Hans Kloster. Udt. i F. R. 1, 445 b.

— Befaling til Hans Johanssen om at lægge ovennævnte Gods ind under Hindtzgafuel. Udt. i F. R. 1, 446.

— Befalinger til Absalon Giøe og Axel Brahe om at overlevere Hans Johanssen ovennævnte Gods. Udt. i F. R. 1, 447.

— Aabent Brev, hvorved det Forleningsbrev paa 15 Aar, som Kongens Jægermester Adam Norman 10. Aug. 1584 har

[1] Røjle, Vends H. [2] Taarup, Vejlby S., samme H. [3] Gjelsted Taarup, samme H. [4] ? Ringstedgaard i Asperup, samme H. [5] Byllerup, samme H. [6] N. Aaby, samme H.

faaet paa Orne[1] og Nybølle Birker paa Laaland og 7 Gaarde, som tidligere have ligget under Pederstrup, yderligere udvides med 10 Aar, efter hvilken Tids Forløb han desuden maa beholde Birkene og Gaardene, indtil Kongen træffer anden Bestemmelse, alt uden Afgift. F. R. 1, 610 b.

20. Nov. (Koldinghus). Befaling til Borgemestre og Raad i Otthense om med det første at betale de 1000 Dlr., som de paa Byens Vegne have lovet Kongen for at indlede en Vandkunst i deres By, da Vandkunsten nu er færdig. F. T. 1, 420.

— Hans Munck i Piedsted, der er beskikket til Delefoged i Holmindtz Herred og af den Grund maa forsømme sin egen Næring meget, fritages indtil videre for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard. Udt. i J. R. 4, 140 b.

— Lignende Fritagelse for Peder Ulf i Sellerup. Udt. i J. R. 4, 140 b.

— Til Casper Marckedaner. Maren Andersdatter, Hans Skrivers Enke, har berettet, at hendes Husbonde af Kongen var bleven forlenet med Krontienden af Nebbel Sogn for noget af hans Ejendom, som Kongen lod indtage i Slottets Mark, og at hun efter Mandens Død har tilholdt sig Tienden i det Haab, at Kongen fremdeles vilde unde hende den, da hendes Mand kun har nydt den en kort Tid. Kongen har bevilget, at hun maa være fri for Afgift eller anden »Besked« af Tienden for den Tid, hun har oppebaaret den efter Mandens Død, og fremdeles maa have Tienden kvit og frit i et Aars Tid efter dette Brevs Datum. J. T. 3, 109.

— Til samme. Kongen har bevilget, at Delefogderne og de i hvert Herred i Lenet [Koldinghus] forordnede Skovfogder, der ikke i Forvejen ere blevne benaadede af Kongen, herefter skulle være fri for Halvparten af deres aarlige Landgilde, for at de flittigere skulle varetage deres Bestilling. J. T. 3, 109 b.

— Til Claus Glambeck. Da Kongen med det første agter sig til Skanderborg og er til Sinds at lade sine Sønner, Hertugerne Christian og Ulrich, med deres Tugtemestre blive liggende der en Tid, skal han udse et bekvemt Kammer til Hertug Ulrich, hvor det kan være nærmest og belejligst ved Hertug Christians Kammer, og sende Kongen Meddelelse derom. Endvidere skal han skaffe et Kammer paa Slottet til Hertug Christians Hofmester

[1] Urne Birk, Nørre H., Laaland.

Hendrich Ramel, dog i et af de gamle Huse, saa at de fornemme Kamre, hvori ellers fremmede Herrer og andre, som kunde komme did, skulle ligge, blive dermed ubetagne. J. T. 3, 110[1].

22. Nov. (Koldinghus). Gavebrev til Joen Lauritzen, Slotsfoged paa Koldinghus, og hans Arvinger paa den Kronens Gaard og Grund i Kolding ud imod Lusbye Gade, som Kongen har tilforhandlet sig af Erick Guldsmed, og som Frederich Possementmager nu bor i. J. R. 4, 140 b.

— Henrick Splet, Slotsskriver paa Koldinghus, maa i Aar og fremdeles, indtil videre, oppebære Kronens Korntiende af Almind Sogn i Koldinghus Len, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 141.

23. Nov. (—). Til Casper Marckdaner. Kongen har bevilget, at Kronens Tjenere i Nebbel og Aagaard ved Nygaard, der ere saa vel beliggende ved Nygaard og den derved liggende Ladegaard, at de ere ved Haanden til det daglige Arbejde og bruges som Ugedagstjenere, maa nyde samme Forskaansel med Skat som Ugedagsmændene ved Kronens andre Slotte, Klostre og Gaarde og indtil videre kun svare halv Skat. J. T. 3, 110 b.

24. Nov. (Haderslevhus). Til Erich Rossenkrantz og Thomis Fassi. Denne Brevviser, Jens Reisner, har berettet, at han en Tid lang har tjent i Skolen i Ringkiøping og nu har præsenteret sig til at blive deres Tjener i Guds Ord i Velling Sogn, og han har til Befordring heraf begæret kgl. Forskrift til dem. Kongen husker tidligere at have skrevet til dem til Gunst for Hr. Christen Eskessen, der formedelst nogen Uenighed er kommen fra ovennævnte Kald, og haaber, at denne Skrivelse er taget i Betragtning af dem og har gjort Ende paa videre Anfordring, men hvis de ikke ville tage Hr. Christen til deres Sognepræst, anmodes de om at tage Jens Reisner, hvis han kendes duelig af Bispen og kan faa lovligt Kald af Sognemændene, eller give ham den Besked derom, som de synes. J. T. 3, 110 b.

25. Nov. (—). Til Christoffer Valckendorff. Niels Skram, Embedsmand paa Drotningborg, har berettet, at der for det sidst forløbne Aar kræves 200 Dlr. i Afgift af ham af Nebbegaard med Gods, som hans Hustrus afdøde Farsøster, Jomfru Birgitte Rossenkrantz, skulde give deraf, hvilke han dog ikke formener sig pligtig til at betale, da al dette Aars Landgilde er oppebaaret til

[1] **Tr.: Nye dsk. Mag. IV. 166. K. Hansen, Beskr. over Skanderborg S. 6.**

Kronen, som ogsaa har overtaget Nebbegaard med Avl. Det befales Christoffer Valckendorff at lade Niels Skram blive fri for disse 200 Dlr. Sj. T. 16, 114 b.

25. Nov. (Haderslevhus). Til samme. Da Kongen til førstkommende 1. Maj vil forlene Niels Parsberg til Sandbye med Roschildgaard og tilliggende Len, som Lauge Beck nu har, skal Christoffer Valckendorff gøre et Overslag over, paa hvilke Vilkaar Kongen med Billighed kan forlene ham Lenene, og sende klar Optegnelse derom til Kongen, for at denne derefter kan give Niels Parsberg Brev paa Lenene. Sj. T. 16, 115.

-- Til Coruidtz Viffert, Jørgen Bilde, Otte Tot og Anders Tot. Kongen har erfaret, at de vel i Henhold til den tidligere Befaling [af 12. Okt.] have været forsamlede ved Gaarden Slusaas, men ikke gjort noget ved Besigtelsen, ej heller sendt nogen Besked til Kongen, og han har undret sig meget over, at enten Vild eller Venskab har haft mere at sige hos dem end hans Befaling, idet de ikke have villet melde, hvad de have erfaret. Da Kongen imidlertid vil have bestemt Besked, paalægges det dem paany med det allerførste at efterkomme den tidligere Befaling. Sk. T. 1, 460.

— Aabent Brev, at Gregers Nielssen i Endisløf[1], der er beskikket til at tilsige Vogne til Kongens Bud og Tjenere, som drage gennem Fyen, og af den Grund maa forsømme sin Næring, indtil videre maa være fri for at svare Skat af sin Gaard og maa faa nødtørftig Ildebrændsel af Kronens Skove i Lenet, hvorefter Lensmanden paa Hindtzgafuel skal rette sig. F. R. 1, 438. Orig.

— Til Oluf Bagger. Da Kongen, der har lovet Absalon Giøe, Embedsmand i Dallum Kloster, at laane ham 2000 gl. Dlr. til forestaaende Omslag, har aftalt med ham, at han skal have de 2000 gl. Dlr., som Oluf Bagger skylder Kongen og skal betale nu til Omslaget, skal Oluf Bagger betale Pengene til Absalon Giøe mod Kvittans, hvorefter hans Gældsbrev skal blive tilstillet ham. F. T. 1, 419 b.

— Til Casper Marckedaner. Af vedlagte Supplikats fra denne Brevviser Siriacus Hune vil han se, hvilke Beskyldninger for Utroskab i Kongens Bestilling og Arbejde, denne har fremført mod Hans Skriver, der var Ridefoged, medens Hendrich Belou havde Koldinghus, og mod en Jacob Snedker, der har været brugt i

[1] Indslev, Vends H.

Slottets Arbejde, hvilket har medført, at han er kommen i Skældsord med dem, ligesaa hvad han anfører om Casper Marckedaner selv og hans Slotsskriver. Han skal undersøge Sagen, sørge for, at der vederfares Parterne hvad Lov og Ret er, og erklære sig til Kongen om alle Punkter. J. T. 3, 111.

25. Nov. (Haderslevhus). Til Manderup Parsberg. Menige Bolsmænd i Aarhus Len have klaget over, at de til den nu paabudte Skat ere takserede lige saa højt som Fuldredselsgaardemænd, skønt deres Næring er ganske ringe og Bolsmænd i andre Len ikke takseres saa højt, og de have anmodet om at maatte nøjes med at give det samme som Husmænd og Indester og som Bolsmænd i Silckeborg Len og andensteds i Landet. Kongen har bevilget dette, men Manderup Parsberg skal paase, at ikke flere regnes for Bolsmænd end de, som rette Bolsmænd og trængende ere. J. T. 3, 111 b.

— Til Niels Skram. Da Kongen har bragt i Erfaring, at et Stykke Jord og Have udenfor Slottets [Dronningborg] Port skal være at faa til Købs, skal han, da det ligger saa nær ved Slottet, paa Kongens Vegne købe det af Ejeren til saa billig en Pris som muligt og lade det gøre ryddeligt. Han skal af den første Vin, som indkommer, købe 2 Stykker Vin og 1 Pibe Malvasir og lade Vinen indlægge i Kongens Kælder paa Slottet til Kongens Ankomst. J. T. 3, 112.

— Bestalling for Poske Tømmermand, der paany har tilsagt Kongen sin Tjeneste og lovet paa egen Bekostning at holde Kronens Møller i Kronneborg og Frederichsborg Len vedlige med det Flikværk, som behøves. Han skal herfor i aarlig Løn have 60 gl. Dlr., en sædvanlig Hofklædning og fri Bolig eller Husleje, alt at udrede af Tolden; men skal der laves noget nyt, skal han have 1/2 Dlr. om Dagen i Dagløn. Sj. R. 12, 572.

26. Nov. (—). Aabent Brev, at Hr. Rasmus Hanssen, Sognepræst paa Mandøser[1], hvis Underhold er ringe, og hvis Sognefolk ere komne meget til Agters, fordi Fiskeriet har slaaet sig meget der paa Landet, og derfor ikke selv kunne underholde deres Sognepræst, indtil videre aarlig maa oppebære 4 Pd. Korn af Riiberhus Slot. J. R. 4, 141 b.

27. Nov. (—). Aabent Brev, at Kongen for nogen Tid siden

[1] **Manø.**

hos Kapitlet i Roskilde har forordnet, at Sognepræsterne i de Sogne, som Kapitlet har Jus patronatus til, selv have faaet Præstegaardene med mere Præsterente og Rettighed, dog saaledes at de af den Rettighed, som Kapitlet tidligere har haft til disse Gaarde og Sogne, skulle svare en lidelig Afgift. Paa den Tid blev der ingen Bestemmelse truffen om Udbye Sogn i Ardtz Herred, som hører ind under Hellig 3 Kongers Kapel i Roskilde Domkirke, fordi dette Kapel med tilliggende Gods og Herlighed tilhører Kongen og hans Forfædre. Hr. Søfren Christenssen har derfor, baade medens Henrik Holck havde Kapellet, og siden medens Tyge Brahe har haft det, anmodet Kongen om, at der maa blive truffet en lignende Ordning med dette Sogn, og Kongen har ladet Forholdene undersøge af Superintendenten i Sjælland og andre lærde Mænd. Efter deres Beretning har Kongen bevilget, at Hr. Søfren og hans Efterfølgere som Sognepræster i Udbye Sogn herefter maa nyde Udbye Sogns Præstegaard med al dens Rente, rette Tilliggende og Herlighed mod aarlig at svare den, som er forlenet med Kapellet, 6 Pd. Korn. Kongen forbeholder dog sig og sine Efterkommere, Konger i Danmark, altid at kunne gøre Forandring heri efter Behag. Sj. R. 12, 572 b[1].

27. Nov. (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Hoslagt sendes ham et af Niels Friis, Embedsmand paa Nyekiøping Slot, optaget Register over Kirkernes Indkomst og Beholdning paa Falster. Da Kongen deraf har set, at nogle tidligere Lensmænd have oppebaaret en Del af Kirkernes Korn, men ikke kan huske, at de have haft nogen udtrykkelig Befaling dertil af ham, og heller ikke kan vide, om dette Korn er kommet Kronen til Bedste eller Lensmændene have brugt det til deres eget Gavn, skal Christoffer Valckendorff med det første i Lensmændenes Regnskaber lade undersøge, om de have ført Kronen dette Kirkekorn til Regnskab eller ej, og hvis det viser sig, at der ikke er gjort Kronen Regnskab derfor, beregne, hvad hver Lensmand bliver Kirkerne skyldig, og sende et Overslag derover tilbage med hoslagte Register tilligemed de Oplysninger, han faar derom. Sj. T. 16, 115 b.

— Aabent Brev, at Kongen har sluttet Kontrakt med Absalon Giøe, Embedsmand i Dallum Kloster, om, at han herefter skal have al Dallum Klosters Indkomst udover den ham til-

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 409 ff.

lagte Genant for samme Pris, som Oluf Bagger, Raadmand i Otthense, har haft den, nemlig 1 gl. Dlr. for hver Tønde Rug eller Byg, $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre osv. Han skal betale Pengene paa Renteriet til hver 1. Maj. Kontrakten skal dog kun gælde, saalænge det behager Kongen (»ikke anderledes være ment end til vor egne naadigste Behag«). F. R. 1, 438 b.

27. Nov. (Haderslevhus). Til Moritz Podebusk. Af hoslagte Supplikats vil han se, at nogle af Kronens Tjenere i Haderslef Len have klaget over, at nogle af hans Tjenere staa i Gæld til dem, en mere, en anden mindre, en Del, fordi Kronens Bønder have maattet love og betale Penge for dem til ham selv, en Del paa anden Vis, men naar de med Retten kræve deres Betaling og have udført Retten saa vidt, at de skulle have Vurdering i hans Tjeneres Bohave og Gods, foregive hans Fogder, at disse ogsaa skylde ham Penge, nedlægge Forbud mod at gøre Kronens Tjenere Udvurdering og forhale og fravende saaledes med Urette Kronens Tjenere deres Ret, hvorfor disse nu have anmodet Kongen om at hjælpe dem til Ret. Da det jo, som han selv kan tænke sig, er ubilligt, at nogen skal forholdes sin retmæssige Betaling, og at Rettens Fremgang skal hindres ved nogen angiven Gæld, hvorom der ikke tidligere er nævnet noget til Tinge eller Rette, saa antager Kongen, at saadan Hindring og Forhaling er sket i hans Fraværelse og ham uvitterligt, og da han ligesaa vel som Moritz Podebusk vil hjælpe sine Tjenere til Ret, befaler han ham at sørge for, enten at Kronens Tjenere faa deres Betaling hos hans Tjenere, eller at der ikke sker Forbud eller Hindring mod Kronens Tjeneres Rets Udførelse, saafremt Kongen selv ikke skal gribe til andre Midler for at skaffe sine Tjenere deres Ret. J. T. 3, 112 b.

— Forleningsbrev for Peder Erickssen Steen paa Kronens Korntiende af Nesborg Sogn i Slet Herred til Hjælp til hans Studeringer, uden Afgift. Udt. i J. R. 4, 141 b.

0. 27. Nov. (—). Hendrick Bang, Borgemester i Medelfard, maa indtil videre til sin Søns Underholdning oppebære 5 Pd. Byg, som er Halvparten af den Afgift, som aarlig svares til Kronen af Medelfard By. Udt. i F. R. 1, 439.

— Lignende Brev for Jep Pederssen, Byfoged i Medelfart, paa den anden Halvpart. Udt. i F. R. 1, 439.

30. Nov. (—). Mageskifte mellem Fru Anne Lunge til

Grimstedtgaard, Knud Steenssens Enke, og Nykiøping Hospital. F. R. 1, 611 b. (Se Kronens Skøder.)

30. Nov. (Haderslevhus). Til Niels Friis. Da Kongen, der tidligere har bevilget, at Fru Anne Lunge, Knud Steenssens Enke, maatte faa noget Nykiøping Hospitals Gods til Mageskifte, saafremt Hospitalet kunde faa nøjagtig Fyldest derfor, nu af den af ham indsendte Besigtelse har set, at Mageskiftet er lige for begge Parter, og derfor har bevilget det, befales det ham at levere Fru Anne Lunge hosfølgende Mageskiftebrev, som Kongen paa Hospitalets Vegne skal give hende, og lade hende underskrive og besegle det ligeledes medfølgende Mageskiftebrev, som hun skal give Hospitalet, siden levere Hospitalsforstanderen det og sørge for, at Godset bliver lagt ind under Hospitalet og indskrevet i dettes Jordebog. F. T. 1, 472.

2. Dec. (—). Aabent Brev, at Gillebert Jung, Skibshøvedsmand, der staar i Handel med Kongen om at overlade denne noget af sin Hustrus[1] Gods i Nørrejylland til Mageskifte for Gaarden Thørlestrup[2] i Skaane med noget omkringliggende Gods og har tilladt Kongen straks at overtage Godset i Koldinghus Len, ligeledes straks maa overtage Gaarden Thørlestrup og beholde den, indtil Mageskiftet bliver bragt i Orden. Sk. R. 1, 549 b.

— Til Aril Uggerop og Gabriel Spare. Da der imod Kongens Forventning endnu ikke er kommen nogen Besked fra dem om Besigtelsen i Anledning af Mageskiftet mellem Kronen og Gillebert Jung, Skibshøvedsmand, hvilken Besigtelse Kongen for en god Tid siden [6. Juni] har givet dem og Hendrick Brahe Ordre til at foretage, og da det formentlig vil trække endnu længere ud, fordi Hendrick Brahe nu er rejst til Bornholm, befales det ovennævnte to, uanset Hendrick Brahes Fraværelse, straks at foretage Besigtelsen og indsende den, da Kongen gerne vil have Mageskiftet i Orden. Sk. T. 1, 460 b.

— Gældsbrev til Gabriel Skinckel til Siøholm paa 4000 gl. Dlr., hvilke Kongen ved en Handel[3] med Gabriel Skinckel er bleven denne skyldig. Kongen lover at lade Pengene betale tilbage til førstkommende Omslag af Hans Blomme, Embedsmand paa Haderslefhus, der allerede har faaet Befaling til af Haderslefhuses Indkomst at betale 3300 gl. Dlr. paa Kieler Omslag paa

---

[1] Maren Eggertsdatter Sandberg. [2] Troelstrup, Froste H. [3] Gabriel Skinkel tilskødede 3. Dec. Kronen noget Gods i Haderslev Len (se Kronens Skøder).

Gabriel Skinckels Vegne og levere denne selv de resterende 700 Dlr. og dermed indløse dette Brev. F. R. 1, 439[1].

2. Dec. (Haderslevhus). Livsbrev for samme i Henhold til den mellem ham og Kongen stedfundne Forhandling paa 3 Gaarde og 1 Bol i Glambsbierg, 2 Gaarde og 1 Gadehus i Køing og 2 Gaarde i Gomerup[2] i Fyen, uden Afgift. F. R. 1, 439 b.

— Til Albret Friis. Kongen, der havde undt Kapellanen i Kolding Kronens Korntiende af Norup[3] Sogn til hans Underhold, har nu for nylig [9. Juni] givet Erich Lange, Embedsmand paa Bygholm, Jus patronatus til samme Sogn med al kongelig og kirkelig Rente og Herlighed af Sognet, og Kapellanen, der derved er bleven brøstholden, har anmodet om at maatte blive betænkt med Vederlag paa et andet Sted. Da Kongen ikke vil bortforskrive nogle af Kronens Tiender i Koldinghus Len, skal Albret Friis skaffe sig nøjagtig Underretning om Norup Tiendes Rente, derefter udse en Tiende i Riiber Stift, hvoraf Kronens Part kan være at ligne med Norup Krontiende, og sende Kongen Besked derom, saa Kongen derefter kan give Kapellanen Brev derpaa. J. T. 3, 113.

— Mageskifte mellem Falck Giøe til Skiersøe og Kronen. J. R. 4, 155 b. (Se Kronens Skøder.)

— Befaling til Manderup Parsberg om af Kronens Gods i hans Len [Aarhusgaard], hvor det bedst kan undværes, at udse en Gaard, der paa Ejendom og Landgilde kan lignes med den Aarhus Kapitels Gaard i Grouløf[4] i Fouelsløf Sogn i Sønder Herred, som Kongen har mageskiftet til Falck Giøe, og indsende Fortegnelse derover til Kancelliet, saa Kongen derefter kan give Kapitlet Brev paa Gaarden. Udt. i J. T. 3, 113 b.

3. Dec. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Falck Giøe til Skiersøe — der har berettet, at han sidste Sommer har sendt to af sine egne Tjenere til Rostock med 2 Skuder Brændeved, som han havde foræret sin Vært der, og at nævnte Tjenere ere blevne tiltalte og deres Skibe arresterede, fordi de imod det almindelige Forbud havde udført Ved af Riget — og hans Tjenere al Tiltale i Anledning af denne Sag, da han har ladet Veddet hugge i sine egne Skove og foræret det bort, men ikke brugt det til Forprang; de arresterede Skibe frigives. J. R. 4, 158 b.

— Til Gert Rantzov. Kongen har givet sin »Fader«, Hertug

[1] Udenfor er skrevet: Denne Summa er afbetallet. [2] Gummerup, Baag H. [3] Nørup Tørrild H. [4] Gravlev.

Ulrich af Meklenborg, saa mange af den gullandske Astrag' sorte og hvide, af dem som Kirken paa Kroneborg er belagt med, som Hertugen behøver til at belægge Koret i Kirken i Giøstrou med; Koret er 60 Al. langt og 22 Al. bredt, hvorefter man kan beregne, hvor mange Astrag der behøves. Gert Rantzov skal med første Skib, som gaar derfra til Gulland, sende en Stenhugger did, som kan hugge Stenene og siden følge med dem til Giøstrou for at indlægge og polere dem. Hoslagte Brev til Mogens Giøe skal han give Stenhuggeren med. Sj. T. 16, 116.

3. Dec. (**Haderslevhus**). Befaling til Mogens Giøe paa Gotland om at skaffe den Stenhugger, som Giert Randtzov sender til Gotland for at hugge Astrag til Hertug Ulrich, Hjælp til at blotte og bare Stenene, siden fragte et Skib til at føre Stenhuggeren og Stenene til Rostock, betale Fragten og i det hele sørge for, at der fra hans Side ikke bliver forsømt noget med snarlig Hugning og Overførelse til Rostock af disse Sten. Sk. T. 1, 461.

— Tilladelse for Henrich Belov, Embedsmand paa Skifuehus, til indtil videre aarlig at købe 200 Læs Ved til hans Ildebrændsel hos Kronens Bønder, jordegne Bønder og andre, i Hald Len. J. R. 4, 159.

— Livsbrev for Erick Rossenkrandtz til Langtind paa Kronens Korntiende af Sael Sogn i Ginding Herred og af Lem og [S]kieren Sogne i Bølling Herred, som han nu selv har i Værge, uden Afgift. Udt. i J. R. 4, 159.

— Aabent Brev, at Kongen, der for nogen Tid siden har givet Godtzlaf Buddi Livsbrev paa Børglum Kloster og Birk, saaledes at han skulde have det i Birket liggende Gods kvit og frit, men gøre Regnskab for det udenfor Birket liggende Gods, som hører til Klosteret, nu efter nogen Forhandling, som har fundet Sted mellem ham og Godtzlaf Budde, har bevilget, at denne for Livstid maa beholde baade det i og det udenfor Birket liggende Børglum Klosters Gods, kvit og frit, dog skal han gøre tilbørlig Tjeneste deraf og holde Klosteret i god Stand. Naar han er død, skal Børglum Kloster og Gods frit falde tilbage til Kronen. J. R. 4, 159 b.

4. Dec. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har givet Ordre til at udstede aabent Brev til alle Bønder i Riget, Adelens egne Arvetjenere alene undtagne, om at svare en Madskat efter den Takst, som Christoffer Valckendorff har sendt Kongen. Da der her

ingen Mandtalsregistre er, kan Kongen ikke vide, om denne Madskat kan forslaa til Skibenes Udredning, eller hvor meget der vil komme til at mangle, og befaler derfor Christoffer Valckendorff at beregne, hvor meget Madskatten efter Taksten kan beløbe sig til og hvor meget der yderligere vil behøves, taksere Købstæderne derfor, enhver efter sin Evne og Lejlighed, og sende Kongen Takseringen, for at han kan lade udstede Breve derefter. Sj. T. 16, 116 b.

5. Dec. (Haderslevhus). Bestalling for Jens Ibssen som Svinesnider paa Hadersleſhus, Flensborghus, Koldinghus, Skanderborg, Drotningborg og Silckeborg med dertil hørende Ladegaarde. Han skal 2 Gange om Aaret, henimod Paaske og Mikkelsdag, besøge alle ovennævnte Slotte og skære de Heste, Foler, Hunde og Svin, som Lensmændene give ham Ordre om. Han skal have 20 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn og 1/2 Læst Rug, 1/2 Læst Byg, 1/2 Læst Malt, 1 Okse, 4 Svin og 1/2 Td. Smør i aarlig Genant af Koldinghus og fri Bolig i Haderslef. Naar han er paa et af Kongens Slotte for at bruge sit Haandværk, skal han have fri Havre, Hø og Straafoder til 2 Heste, men maa ellers ikke kræve yderligere Løn og Underhold til sine Svende. Han skal uden al Undskyldning 2 Gange hvert Aar besøge ovennævnte Slotte, saafremt han ikke vil staa til Rette derfor. J. R. 4, 160.

— Peder Trellund, Borger i Riibe, maa indtil videre være fri for Skat, Hold, Vagt og al anden borgerlig Tynge. Udt. i J. R. 4, 160 b.

— Til Hendrich Belou, Embedsmand paa Skifuehus, og Melchior Ulfstand. Da Jost Nielssen for nogen Tid siden har begæret, at Kronen for hans Livstid kvit og frit vilde unde ham den Rettighed og Herlighed, som den efter hans Beretning har i noget af hans Arvegods i Salling, mod at han til Gengæld tilskødede Kronen Godset efter sin Død, og da Hendrich Belou, der tidligere har faaet Ordre til at undersøge Godsets Lejlighed og Kronens Herlighed og Rettighed deri, har besværet sig ved alene at gøre dette, befales det dem med det første at besigte Godset, undersøge, hvormeget Kronen og hvormeget Jost Nielssen har deri, og siden sende Kongen Besked om alt. J. T. 3, 114.

— Til alle i Nørrejylland, som fri og frelse kendes og have frit Jordegods. Da Kongen, der nylig [10. Nov.] har givet dem Ordre til at møde med deres pligtige Rustning i Viborg til først-

kommende Snapsting for at lade sig mønstre, ugerne vil besvære sine Undersaatter med forgæves Bekostning og ikke for Tiden ved af Fjendskab eller Fare, fritager han dem denne Gang for Mønstringen, saa de ikke behøve at møde med deres Heste, derimod skulle de møde personlig for at lade sig taksere for de Heste, de skulle holde, hvilke de derefter altid skulle holde, saa de kunne være rede med dem, vel stafferede, om noget kommer paa. J. T. 3, 114 b.

5. Dec. (Haderslevhus). Befaling til Stiftslensmændene Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Albret Friis og Ofue Lunge om straks at lade ovenstaaende Brev forkynde paa alle Herredsting i deres Stift og sende enhver især af Adelen Kopi deraf. J. T. 3, 115 b.

— Til M. Peder Thøgerssen, Superintendent i Viiborg Stift. Da Kongen venter at komme til Viiborg til førstkommende Snapslandsting og vil ligge i hans Gaard, skal han sørge for, at de Kamre og Gemakker smstds., som Kongen brugte ved Hertug Christians Hylding, blive gjorte ryddelige og satte i Stand, saa Kongen kan have god Bolig deri. Orig. i Provinsark. i Viborg.

6. Dec. (—). Til alle Kron-, Stifts-, Kloster-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Hospitals-, Kirke-, Provste- og Præstetjenere over hele Riget. Da Kongen har bragt i Erfaring, at der sidste Sommer har vist sig en hel Hob Fribyttere i Søen paa Rigets Strømme under Norge og her omkring Riget, hvilke have gjort den søfarende Mand, saavel Kongens egne Undersaatter som andre, megen Skade, og da det maa formodes, at saadanne Sørøvere ikke ville ophøre med deres Modvillighed, men blive flere og flere formedelst det Oprør og den Krigsrustning, som spørges allevegne, og ikke lade sig nøje med Røven og Plyndren af søfarende, men ogsaa tage sig andet for mod Kongens Undersaatter, Riger og Lande, har Kongen bestemt at sende sine Orlogsskibe i Søen til Sommer for at have Opsigt med alt. Da der til Skibenes Udredning vil behøves en hel Hob Fetalje, har Kongen endvidere bestemt, at de skulle komme ham til Hjælp med en Madskat, saaledes at hver 10 Landbobønder, som sidde for Gaarde og ikke have frit Jordegods, men have fæstet deres Gaarde og bruge Avl, skulle lægges i Læg sammen og give 6 Tdr. Øl, vel brygget med Humle og Malt og i gode Tønder, hver med 16 Baand, $2^1/_2$ Td. vel bagt Brød i smaa Kavringer, ingen større end under $1^1/_2$ Kvarter, $2^1/_2$ Side Flæsk, hver Side beregnet for 1 Lispd., 1 Fjerd. røget Oksekød, $2^1/_2$ Faarekrop.

$2\frac{1}{2}$ Gaasekrop, 1 Otting Smør og 1 Skp. Gryn (i Brevene til Laaland, Falster og Langeland i Stedet for Gryn: 2 Skpr. Ærter); hver 20 Ugedagsmænd ved Kongens egne Slotte, Klostre eller Gaarde skulle ligeledes lægges i Læg sammen og give lige saa meget; hver 10 jordegne Bønder skulle lægges i Læg sammen og give dobbelt saa meget; overalt skal den rige hjælpe den fattige (i Brevene til Halland og Blekinge indførtes en Artikel om, at de i Følge Kongens tidligere Bevilling kun skulde takseres for halv Skat). Ingen, hverken Fogder, Skrivere eller andre, skulle være fri for Skatten, undtagen Adelens egne Arvetjenere. Skatten skal være ude inden Paaskedag, som er den 16. April. Det befales Bønderne at møde, hvor Lensmanden befaler, for at lade sig skrive for Skatten og siden at udrede den inden ovennævnte Tid. Kongen vil til Gengæld være dem en naadig Herre og i alle Maader ramme deres Gavn og Bedste. Sj. T. 16, 117. Orig. (til Tryggevælde Len).

6. Dec. (Haderslevhus). Befaling til Lensmændene[1] i Danmark om straks at lade ovenstaaende Brev forkynde for Bønderne i deres Len, skrive Skatten med det allerførste, inden Julen er til Ende, opkræve den og sende den til Kiøpnehafn inden den i Skattebrevet fastsatte Tid eller saa snart som muligt, naar Vandet bliver aabent. Da der ved Udredelsen af de tidligere Madskatter har vist sig store Mangler, idet Brødet ikke har været godt bagt, Øllet ikke godt brygget eller vel forvaret med Tønder og Fetaljen ikke saa vel behandlet, som den burde være, hvilket medfører, at det daarlige fordærver det gode, og at Kongen ikke alene lider Skade derved, men at der ogsaa kommer Sygdom blandt Skibsfolket, befales det dem flittig at paase og alvorligt foreholde Bønderne, at Brødet bliver godt bagt, saa det ikke for snart formules, i smaa Kavringer, ingen [over][2] $1\frac{1}{2}$ Kvarter, at Øllet bliver godt brygget og saa rigelig forsynet med Malt og god Humle, at det kan ligge til Mikkelsdag uden at blive surt, og at det bliver indlagt i gode nye Tønder, hver forsynet med 16 Baand; der skal brændes et bestemt Mærke paa Øltønderne fra hvert Len, saa at man, hvis der viser sig Mangel ved noget af Øllet, kan vide, hvis Øl det er. Med Hensyn til den øvrige Fetalje skulle de paase, at der kun modtages god og fuldvægtig Fetalje, saaledes at hver velrøget Side Flæsk kan veje 1 Lispd., hver velrøget Nødkrop 8 Lispd., hver røget Faarekrop 12 Skaalpd.

[1] De opregnes alle med deres Len. [2] Sj. T. har urigtigt: under.

og hver grønsaltet Faarekrop 1 Lispd. Kongen vil ikke paa nogen Maade have nogen Indpakning eller Indfylding paa Brød og Øl af Lensmændene. Lensmændene skulle i Tide fragte Skibe til at fremføre Madskatten, saa den uden al Undskyldning kan være i Kiøpnehafn Paaskedag den 16. April eller allersenest den 20. April, og lade deres egne Bud følge med for at aflevere Madskatten og tage Kvittans derfor. Sj. T. 16, 118 b. Orig. (til Arild Hvitfeld paa Tryggevælde).

8. Dec. (Haderslevhus). Ny Bestalling for Hans Roskeie som Skibshøvedsmand. Han skal lade sig bruge til Lands og til Vands, hvor Kongen behøver hans Tjeneste, og skal i aarlig Løn have 300 Dlr. og sædvanlig Hofklædning til sig selvanden. Heraf skal han ogsaa underholde sig, naar han forskrives til Kiøpnehaufn og venter paa at komme ud med Skibene, men saa snart han er løben ud, skal han have Underholdning til sig selv og sin Tjener paa Skibene ligesom andre Skibshøvedsmænd. Sj. R. 12, 573 b.

— Forleningsbrev for Asmus Lang, Slotsskriver paa Kronneborg, paa en Gaard i Allumme med to dertil hørende Gaardsæder samt en Have, af hvilken der svares $^1/_2$ Pd. Korn, naar den ligger med i Vangen, men ellers intet, fri for Indfæstning, Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge. Sj. R. 12, 573 b.

— Bestalling for denne Brevviser Jørgen som Kongens Vognmager. Han skal altid følge Kongen, istandsætte hvad der bliver brøstholdent paa Kongens Vogne og lave det nye Arbejde, som Kongen bestiller hos ham. Han skal i aarlig Løn have 16 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning, at udrede af Rentekammeret, og i Kostpenge hver Maaned til sig selv 5 Dlr. og til en Svend 4 Dlr., at udrede af Mønsterskriveren. Sj. R. 12, 574.

— Kvittans til Hans Mulle i Otthense paa 461 Dlr. 1 Mk., som han nu har betalt Kongen her paa Haderslefhus af de Penge, han skylder for Øksne, som han i det sidste Aar har købt af Kongen og modtaget paa Rendesborg. F. R. 1, 440 b.

9. Dec. (—). Til Dr. Pouel Madtzen. Da Kongen har bestemt, at der skal holdes Bededage i Danmark og Norge Mandag, Tirsdag og Onsdag efter Søndag Lætare, som er den 27., 28. og 29. Marts, skal han med det første skrive til Bisperne i begge Riger, at de skulle sørge for, at disse Bededage blive holdte, og bestemme de Tekster af den hellige Skrift, der skulle behandles. Skrivelserne

til Bisperne i Norge skal han tilstille Christoffer Valckendorff. Sj. T. 16, 121.

9. Dec. (Haderslevhus). Befaling til Christoffer Valckendorff om at sørge for, at Dr. Pouel ufortøvet træffer Foranstaltninger til Bededagenes Afholdelse, og med det allerførste at sende Brevene til Bisperne i Norge afsted. Sj. T. 16, 121 b. Orig.[1]

— Til Købstæderne. Kongen har bragt i Erfaring, at der sidste Sommer har vist sig mange Fribyttere i Søen, hvilke paa Rigets Strømme, baade under Norge og her under Riget, have tilføjet den søfarende Mand, baade Kongens egne Undersaatter og andre, stor Skade. Da saadan Røven og Plyndren ikke alene medfører den yderste Undergang for de plyndrede, men ogsaa for dem, der skulle ernære sig ved Handel og Haandtering og enten ere i Kompagni med de plyndrede eller have Penge til gode hos dem, og da det er at formode, at saadant Selskab ikke formindskes, men snarere vil formeres formedelst den Krigsrustning, som der høres om allevegne, har Kongen bestemt at lade nogle Orlogsskibe udruste i Søen til Sommer for at have Opsigt med alt. Da der hertil behøves en Del Baadsmænd, befales det dem at stille N duelige søfarne Baadsmænd af deres By og sende dem til Kiøpnehafn, fra Jylland allersenest 8 Dage før Paaske og fra Sjælland, Fyen, Skaane, Halland, Blekinge og Smaalandene til Paaske. De skulle optegne alle de udtagne Baadsmænds Navne paa et klart Register og straks sende det til Christoffer Valckendorff. Sj. T. 16, 124. Orig. (til Vejle) i Provinsark. i Viborg.

— Til de Lensmænd, der have Købstæder i Befaling. Kongen har ladet udgaa aabent Brev til alle Købstæderne i Danmark om at udgøre Baadsmænd og har bestemt, at hver Lensmand skal udtage Baadsmændene i de Købstæder, han har i Befaling, for at der ikke skal blive fremsendt uduelige Folk, hvilket tidligere undertiden er sket. Det befales dem derfor at tilstille Købstæderne de medfølgende aabne Breve, straks udtage det deri opførte Antal Baadsmænd og passe godt paa, at Kongen faar duelige, søfarne Folk. De skulle optegne de udtagnes Navne paa klare Registre og straks sende disse til Rentemester Christoffer Valckendorff, for at der ikke skal sendes uduelige Folk i de udtagnes Sted, og foreholde Borgemestre og Raad at sørge for, at Baadsmændene kunne være til

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 145 f.

Stede i Kiøpnehafn, fra Skaane, Sjælland, Fyen og Smaalandene til Paaske, fra Jylland til Palmesøndag. — Register: I Sjælland Christoffer Valckendorff skal udtage 50 Baadsmænd i Kiøpnehafn; Christoffer Rossengaardt 10 i Kiøge og 40 af Hollænderbyen og Landet paa Amage; Johan Suaue 4 i Vordingborg, 8 i Nestved og 4 i Prestøe; Hendrich Vind 4 i Nykiøping i Otz Herred og 8 paa Serrøe; Peder Munck 6 i Stege og 10 paa Møens Land; Herman Jul 4 i Kallundborg og 15 paa Samsøe; Christoffer Packs 4 i Holbeck; Frantz Rantzov 6 i Skelskøer. — Paa Falster Niels Friis 5 i Nykiøping, 5 i Stubbekiøping og 8 paa Øerne. — Paa Laaland Hack Ulfstandt 10 i Nagschouf, 4 i Nystedt og 4 i Saxkiøping. — Paa Fyen Lauritz Brockenhus 6 i Kiertheminde, 8 i Suinborg, 4 i Faaborg og 10 paa Lyøe, Biørnøe, Thorøe og de andre Øer under Nyborg Len; Axel Brade 6 i Assens, 4 i Medelfardt og 4 i Bogense. — Paa Langeland Breide Rantzov 4 i Rudkiøping og 16 paa Landet. — I Skaane Coruitz Viffert 30 i Malmøe, 10 i Falsterboe og Skonøer, 6 i Threlleborg og 10 i Ydstedt; Axel Gyldenstiern 10 i Landtzkrone; Hans Spegel 5 i Semershafn; Arrild Uggerup 5 i Helsingborg og 6 i Aahus. — I Halland Anders Bing 30 i Købstæderne og Landsbyerne i hans Len [Varberg]; Anders Thott 15 i Købstæderne og i Laugholms Len; Pouel Huitfeldt 10 i Halmstedt og Halmstedt Herred. — I Blekinge Peder Brahe 30 i Købstæderne og paa Landet i hans Len [Sølvitsborg]; Johan Urne 30 i Købstæderne og paa Landet i hans Len [Lykaa]. — I Jylland Albrit Friis 15 i Riibe og 5 i Varde; Caspar Marckdaner Kolding har nogle Aars Frihed, i Vedle 5; Erich Lange 6 i Horsens; Manderup Parsberg 7 i Aarhus og 5 paa Thun; Niels Skram 8 i Randers; Jørgen Rossenkrantz 10 i Grindo, 8 i Ebbeltoft og 30 i Sønder og Nørre Herreder og paa Anholt; Ofue Lunge 20 i Aalborg, 6 i Seeby og 10 i Skafuen; Jørgen Skram 5 i Nykiøping paa Mors og 5 i Hofbro; Peder Gyldenstiern 5 i Ringkiøping; Christen Skeel 5 i Lemuig; Loduig Munck 5 i Thistedt; Claus Glambeck 8 paa Endelau. — Summa 636. Sj. T. 16, 121 b.

10. Dec. (Haderslevhus). Bestalling for Jørgen Brenner som Kongens Sejermager. Han skal paa egen Bekostning holde de smaa Sejerværker rene og i Stand, men have en rimelig Betaling for det nye Arbejde, han laver til Kongen. Han skal fra sidste 1. Okt. at regne have 50 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn og 5 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, alt af Rentekammeret. Sj. R. 12, 574 b.

10. Dec. (Haderslevhus). Til Casper Marckedaner. Kongen har tinget med denne Brevviser, Godske Graver, om Forfærdigelsen af 2 Damme der ved Slottet [Koldinghus] og er bleven enig med ham om, at han for dette Arbejde skal have 100 Dlr., 1 Pd. Malt, 1 Pd. Rug og 2 Sider Flæsk, hvilket Casper Marckedaner skal levere ham, efterhaanden som Arbejdet skrider frem; han skal paase, at Arbejdet gaar for sig og bliver gjort til Gavns. J. T. 3, 116.

11. Dec. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at Kronens Tjenere og andre fiske med Ruser og Næt i Søen ved Isterød i Kroneborg Len og i den fra Søen løbende Aa, strengelig forbyder alle og særlig Kronens Tjenere i Isterød og deromkring at drive nogetsomhelst Fiskeri i ovennævnte Sø og Aa under Straf paa Liv, Hals og Gods uden al Naade, da Kongen vil have sig Søen og Aaen forbeholdt som et frit Enemærkefiskevand. Sj. R. 12, 574 b[1].

— Befaling til Giert Rantzov om at føre alvorligt Tilsyn med, at det herefter ikke tillades nogen ustraffet at fiske i Isterød Sø og i den fra Søen løbende Aa, og at lade dem, der gribes deri, sætte i Taarnet, slaa i Jærn og gaa deri, indtil han faar meldt det til Kongen og faar nærmere Besked fra denne. De Baade og Garn, som findes i Søen, efterat han har aflyst den, skal han optage og enten hugge dem i Stykker eller bruge dem andensteds til Kongens Bedste. Hoslagte Forbudsbrev skal han lade forkynde for Bønderne, saa de ikke skulle kunne sige, at de ikke ere advarede. — Postscriptum: Det tillades ham at lægge Ruser og Kurve i den fra Isterød Sø løbende Aa for dermed at fange Spisefisk til Folkene paa Hørsholm. Sj. T. 16, 125.

13. Dec. (—). Bestalling for Skipper Christen til at antage Baadsmænd i Købstæderne i Nørrejylland og andensteds i Riget, hvor han kan faa duelige Folk; han skal give disse Løbepenge paa Haanden, og Kongen vil, efterhaanden som Baadsmændene komme, give dem Besolding og Underhold ligesom andre Baadsmænd. Sj. R. 12, 575.

— Til Købstæderne i Jylland. Da Kongen har sendt Skipper Christen derover for at antage en Del Baadsmænd og give dem Penge paa Haanden, skulle de hjælpe ham til at faa gode

---

[1] Tr.: Christensen, Hørsholms Hist. S. 80.

og duelige Baadsmænd i Byen, men ikke desmindre selv stille de Baadsmænd, som de have faaet Skrivelse om. Udt. i Sj. T. 16, 125 b. Orig. (til Vejle) i Provinsark. i Viborg.

13. Dec. (Haderslevhus). Til Kansleren, Jørgen Rosenkrantz, Jørgen Skram, Christen Skiel og Jacob Seefeld. I Henhold til Kongens Befaling til dem om at paadømme eller i Mindelighed afgøre den mellem Marsk Peder Gyldenstiern og Niels Parsberg værende Trætte om Arveskiftet efter afdøde Hildebrand Gyldenstiern have de haft de stridende Parter i Rette for sig i Viiborg sidste Mauritii [22. Sept.], men have da opsat Sagen til Snapslandstinget, fordi ikke alle Hildebrand Gyldenstierns Arvinger have været stævnede. Disse havde nu alle bestemt at møde og gøre alting klart paa førstkommende Snapslandsting, og Kongen havde til den Lejlighed forløvet Axel Gyldenstiern. Da imidlertid siden baade Rentemester Christoffer Valckendorff og Befalingsmanden[1] paa Holmen ved Kiøpnehafns Slot ere blevne syge, kan Kongen formedelst forskellige forefaldende Bestillinger ikke forløve Axel Gyldenstiern til Mødet og befaler dem, for at han ikke skal lide nogen Skade formedelst sin Fraværelse, at opsætte Sagen til en Gang efter Pinsedag, naar det synes dem selv belejligt. J. T. 3, 116.

14. Dec. (—). Til Hans Meckelborg. Kongen har bevilget, at hans Drabanter, saa vel Adelsburser som andre, saalænge de følge Kongen, hver maa faa 1 Dlr. mere i Kostpenge om Maaneden end de faa, naar de ligge paa Kroneborg, hvorefter Hans Meckelborg skal rette sig. Udt. i Sj. T. 16, 125 b.

— Til Chrestopher Valckendorpf. Kongen har tidligere skrevet til ham om at lade 2 Gallejer og 1 Pinke udruste, saa de straks paa Foraaret kunne være rede til at løbe i Vestersøen henimod Fleckerøe for at passe paa, om der skulde vise sig Fribyttere der. Kongen er siden kommen til at tænke paa, at saadanne Fribyttere gemenlig ere vel besejlede, saa det ikke er at formode, at man skal kunne sejle dem op med en Gallej. Kongen anmoder ham derfor, ligesom tidligere, om til Gallejerne at føje en velbesejlet Pinke, enten Lille Fortun eller en anden, som han finder bekvem dertil, paa hvilken saa Kongens Skibshøvedsmand Hans Roskie, som Kongen har tænkt at ville skikke paa denne Fart,

[1] Erik Vognsen.

kunde træde ind. Han skal lade de 2 Gallejer og Pinken udruste saaledes med Folk, Skyts og Munition, at de kunne staa sig mod Sørøverne, saa Kongen ikke skal faa Spot til Skade. Orig.[1]

14. Dec. (Haderslevhus). Jacob Mouritzen maa endnu et Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Thorsøe[2] Sogn i Vendsyssel til sin Underholdning. Udt. i J. R. 4, 160 b.

17. Dec. (—). Bestalling for Efuert Sifuortzen Kandestøber. Han skal holde Kronerne og Lysestagerne paa Kronneborg rene og i Stand, saaledes som Lensmanden befaler ham, og skal i aarlig Løn have 30 gl. Dlr., at udrede af Tolden. Sj. R. 12, 575 b.

— Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Da Kongen har befalet Giert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg, at slutte Kontrakt med Kongens Malere i Helsingør om paa egen Bekostning at male Kirken paa Kroneborg Slot, at forhandle med Anthonius Bøssemager om Forfærdigelsen af 200 lange Rør og med Niclas Klejnsmed om Forfærdigelsen af 100 Hellebarder, skulle de, efterhaanden som Arbejdet skrider frem, betale ovennævnte Haandværkere i Overensstemmelse med de Kontrakter, Giert Rantzov slutter med dem. Sj. T. 16, 126.

— Til Gert Rantzov. Kongen har for det forløbne Aar og for Fremtiden eftergivet Kronens Tjenere i Kroneborg Len de Gæsteripenge, som de hidtil have svaret til Kronen; han skal lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse hermed. Udt. i Sj. T. 16, 126 b.

18. Dec. (—). Bestalling for Carsten Rickerssen, der skal lade sig bruge til Lands og til Vands, hvor Kongen behøver hans Tjeneste, og i alle Maader skikke sig i Kongens Tjeneste som en ærekær og ærlig Mand. Han skal i aarlig Løn have 120 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning af Rentekammeret og Underholdning ligesom hans Ligemænd, naar han er til Skibs. Sj. R. 12, 575 b.

— Til Hermand Jul, Embedsmand paa Kallundborg. Kongen har eftergivet Kronens Bønder i Bedtzer, Langmarck, Thorup, Brøndbye[3], Kolbye, Lille Pøllemarck og Trandberg, der have berettet, at deres Korn sidste Sommer er blevet slaaet ned og ødelagt af Guds Vejr og Hagl, Halvdelen af deres Landgilde for dette Aar. Orig.

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 146. [2] Taars, Børglum H. [3] Brundby, Samsø.

22. Dec. (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har bevilget, at 6 Bøsseskytter, som ere forskrevne i Borgeleje til Bogens, maa tage Penge af Borgerne for deres Underholdning og dermed begive sig til deres Hustruer i Kiøpnehafn og selv underholde sig der, dog paa det Vilkaar, at det sker med Borgernes fri Vilje, og at de drage til Kiøpnehafn og ikke andenstedshen, saa de kunne være ved Haanden, hvis der bliver Brug for dem. Kongen har skrevet til Borgemestre og Raad i Bogens om, at de, hvis Borgerne gaa ind herpaa, skulle meddele Christoffer Valckendorff, hvor meget Borgerne give Bøsseskytterne og for hvor lang Tid de betale dem. Sj. T. 16, 126 b.

— Mageskifte mellem Niels Bild til Raufnholdt og Kronen. F. R. 1, 441. (Se Kronens Skøder under 4. Sept. 1586.)

— Kvittans til Jens Falster til Kosteløs paa 200 gl. Dlr., som han for nogen Tid siden har laant af Kongen, men nu har tilbagebetalt; da han har givet to Forskrivninger derfor, idet Kongen paa hans Begæring har ladet Pengene staa hos ham udover den i den første Forskrivning bestemte Tid, og den første Forskrivning ikke leveredes ham tilbage ved Udstedelsen af den ny, erklæres denne første Forskrivning, som Kongen nu ikke har hos sig, død og magtesløs. F. R. 1, 614.

24. Dec. (—). Aabent Brev, hvorved Kongen, der har givet Gert Randtzov, Embedsmand paa Kronneborg, Ordre til at lade lave nogle Broer og nye Veje i Kronneborg Len, hvortil der vil medgaa stor Bekostning, paabyder, at alle Møllere, Pebersvende og Haandværksfolk i Lenet, som ikke sidde for Fuldredselsgaarde og ikke deltage i Udredelsen af den sidst paabudte Madskat, men alligevel bo paa Landsbyerne og bruge deres Haandværk der, hver skal give $^1/_2$ Dlr. og hver Tjenestedreng, som har Kornsæd eller anden saadan Næring, 1 Ortsdlr. eller 1 Mk. dsk. til Broernes og Vejenes Fuldførelse, da denne er til Bedste særlig for Bønderne der i Lenet og Kongen nogle Gange tidligere har fritaget Kronens Bønder i Kronneborg Len for at svare Skat og ved den sidst paabudte Madskat har fritaget Møllere, Pebersvende og Tjenestedrenge. Lensmanden skal oppebære Pengene og anvende dem til Forbedring af Vejene og Forfærdigelse af Broerne. Sj. R. 12, 576.

— Aabent Brev, at Gert Randtzov maa antage 2 Tømmermænd for en rimelig Aarsløn, hvilke altid skulle være til Stede for at udføre det Tømmerarbejde, som ofte forefalder paa Kronne-

borg og andensteds i Lenet. De skulle have Underhold paa Slottet, og deres Aarsløn skal betales dem af Tolden. Sj. R. 12, 576 b.

24. Dec. (Haderslevhus). Aabent Brev, at Tingskriverne paa Holbo Herredsting og Kronneborg Birketing indtil videre skulle have 10 Dlr. i aarlig Løn hver, hvilke Lensmanden paa Kronneborg skal betale dem. Sj. R 12, 577.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om af Tolden at betale Richardus Vederborn for 16 Al. grønt ispræengt Klæde, som Kongen har faaet af ham, og som Gert Rantzov har sendt til Kongen, 3 Dlr. for hver Alen, og ligesaa at betale ham 2 Dlr. for 1 Al. sort Klæde, som Kongen ligeledes har faaet af ham. Sj. T. 16, 127. Orig.

— Til Gert Rantzov og Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Da Gert Rantzov i Anledning af den tidligere Ordre til at sende en Stenhugger til Gulland for at hugge nogle gullandske hvide og sorte Astrag til Hertug Ulrich af Meklenborg har forespurgt, hvorledes det skal være med Stenhuggerens Betaling, meddeles ham, at Kongen vil lade denne udrede af Tolden og fuldstændig paa egen Bekostning levere Hertugen Stenene. Gert Rantzov skal derfor slutte Kontrakt med en Stenhugger om Arbejdet, og Toldere og Toldskrivere skulle forstrække denne med Penge efter hans Lejlighed og som de vide Arbejde betroet hos ham. Sj. T. 16, 127.

— Stadfæstelse for Borgemestre og Raad i Riibe af et aabent beseglet Papirsbrev, som nogle af Kongens Raader og gode Mænd have udgivet om den af dem efter kgl. Befaling oprettede Overenskomst mellem Mouritz Podebusch til Kiørup og Borgerskabet i Riibe, hvorved førstnævnte udlægger Fyldest for de af Byens Jorder og Ejendomme, som han har indtaget, dog forbeholder Kongen sig og sine Efterfølgere Ret til at gøre Forandring deri, hvis hans og Riibe Bys Tarv skulde kræve det. J. R. 4, 160 b.

— Aabent Brev om, at Kongen har bragt i Erfaring, at der af nogle Jorder og Enge, liggende under nogle Kron- og Kapitelsbønders og andre Bønders Gaarde, fra gammel Tid har været svaret Afgift til et Gilde, som holdtes i Riibe, hvilken Afgift siden er henlagt til Underhold for de fattige husarme Mennesker i Riibe, og at nu nogle, der have saadanne Jorder og Enge, trykke sig ved at svare Afgiften deraf. Det befales derfor strengelig alle, der have svaret saadanne Afgifter til Gildet og siden til de fattiges

Forstandere, herefter uden al Undskyldning at vedblive at svare samme Afgift til de fattiges Forstandere, saafremt de ikke ville staa til Rette for deres Ulydighed. Lensmanden paa Riberhus og Borgemestre og Raad i Riibe skulle være Forstanderne behjælpelige med at faa Afgifterne og paase, at de anvendes til den rette Brug. J. R. 4, 161 b.

24. Dec. (Haderslevhus). Bestalling for Frederich Hanssen, Borger i Kolding, som Sejermager. Han skal nogle Gange om Aaret, eftersom Lejligheden kræver det og han tilsiges af Lensmanden, begive sig til Haderslefhus og de Jagthuse og Ladegaarde i Haderslefhus og Koldinghus Len, hvor Kongen holder Sejerværker, og holde Sejerværkerne der rene og i Stand, ligesaa ogsaa Sejerværket paa Koldinghus. Han skal aarlig have 30 gamle Dlr. af Lensmanden paa Koldinghus. J. R. 4, 161.

25. Dec. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har antaget nogle Knægte, der til Sommer skulle bruges i Rigets Tjeneste paa Kroneborg. Da der vil medgaa en Del til deres Underhold, hvis man skal betale dem med Penge, medens de vente, indtil man skal bruge dem, skal han hos Gert Rantzov faa at vide, hvor mange det er, og siden forskrive dem i Borgeleje i de nærmest liggende Købstæder i Skaane og Sjælland, saa de kunne være ved Haanden, naar man skal bruge dem. Der sendes ham Breve til nogle Købstæder om at modtage og underholde de Knægte, han sender til dem. Sj. T. 16, 128.

— Befalinger til Købstæderne Kiøge, Roschild, Malmøe, Lund, Landtzkrone, Helsingborg, Falsterboe, Skannøer, Semershafn, Ydstedt, Threlborg, Aahus og Vehe om at modtage de Knægte, som Christoffer Valckendorff sender til dem, og skaffe dem Herberg og nødtørftig Underholdning med Mad og Øl en kort Tid, indtil Kongen skal bruge dem. Sj. T. 16, 128 b.

26. Dec. (—). Til Hendrich og Peder Brahe. Fru Hillebore Bilde, Eiler Krafsis Hustru, har besøgt Kongen her og næst Fremstilling af hendes Mands, hendes Børns og hendes egen Elendighed siden den ulykkelige Tildragelse mellem hendes Mand og deres Broder tilkendegivet, at det hendes Mand bevilgede Lejde snart udløber, uden at der forinden kan ventes en Herredag eller anden Forsamling, hvor de og begge Parters Venner kunde formodes at komme sammen, saaledes at en Forhandling om Afsoning af Sagen kunde finde Sted, hvorfor hun har anmodet Kongen om Inter-

cessionsskrivelse til dem om Forlængelse af Lejdet til en bestemt Dag efter den første Herredag, som holdes her i Riget. Kongen, der ikke har kunnet nægte hende denne Begæring, beder dem give Eiler Krafse Lejde til 14 Dage efter den først afholdte Herredag, give ham Brev derpaa i Overensstemmelse med de tidligere Lejdebreve og med det første sende baade Kongen og Fru Hillebore bestemt Besked. Sk. T. 1, 461.

26. Dec. (Haderslevhus). Til Axel Gyldenstiern. Da Kongen til nogle Møller i Haderslef Len har Brug for 20 Møllestene, de 10 hver 17 Palme og de andre 10 hver 16 Palme, skal han bestille disse Møllestene og, naar de ere huggede, fragte Skuder til at føre dem til Hadersleſhus samt meddele Lensmanden dér, Hans Blome, hvad han har lovet i Fragt, hvorefter denne skal betale det. Sk. T. 1, 430.

1587.

1. Jan. (Skanderborg). Befaling til Rentemester Christoffer Valckendorff om at gøre sig Flid for at skaffe Kongen en 3—4 Tdr. Østerlinger enten med den Jagt, som Kongen plejer at sende derefter, eller paa anden Maade, som han selv bedre kan betænke. Orig.[1]

— Følgebrev for Axel Brahe til de Kronens Tjenere i Velby, Asprup, Indsløf og Gielstedt Sogne, der tidligere have ligget under Otthensegaard, men ved Kongens sidste Brev [20. Nov. 1586] ere henlagte under Hindtzgafuel Slot, at de nu igen skulle svare til Otthensegaard, da deres Gaarde og den Pligt og Tjeneste, de gøre deraf, ikke kunne undværes derfra. F. R. 1, 448.

— Befaling til samme om med det første at lade Tagene paa alle Husene paa Otthensegaard skjelne og istandsætte, hvor de findes at være brøstholdne, lade det Plankeværk ved Gaarden lave, hvorom Kongen selv har givet ham Anvisning, og indskrive Udgiften til begge Arbejder i sit Regnskab. Da den Frist

[1] Tr.: Nye dsk. Mag I 146.

nu er udløben, som Kongen havde givet Hans Mule med Betalingen af de 500 Dlr., han havde lovet at betale Axel Brahe paa Kongens Vegne for den Tiltale, denne kunde have til ham for hans Modvillighed mod Borgemestre og Raad og i andre Maader, skal han nu indkræve Pengene af ham. F. T. 1, 421.

2. Jan. (Skanderborg). Til Erich Hardenberg, Apsalon Giøe og Breide Randtzov. Da Kongen, der har skrevet til dem om at mønstre Adelen i Fyen, Langeland og Taasinge, til Sommer vil have nogle af sine Orlogsskibe i Søen og gerne vil bruge sine egne Undersaatter af Adelen derpaa, skulle de meddele disse, at de, der til Sommer ville lade sig bruge paa Orlogsskibene, maa blive fri for Mønstring. Hvis nogen godvillig tilbyder sin Tjeneste til Skibs, skulle de underrette Kongen derom, for at Kongen i rette Tid kan lade ham forskrive og træffe Bestemmelse om hans Besolding, da Kongen vil give ham samme Besolding, som de andre adelige faa, der bruges til Skibs. Sj. T. 16, 135.

— Lignende Brev til Christoffer Valckendorff, Steen Brahe og Hack Ulfstandt for Sjællands, Laalands og Falsters Vedkommende. Sj. T. 16, 135.

3. Jan. (—). Befaling til Christoffer Valckendorff om snarest at skaffe Kongen 14 Læster gode Spegesild, da Kongen har Brug for dem til sit eget Bord og til Udspisningen paa Skanderborg. Udt. i Sj. T. 16, 135 b.

— Simen Nielssen i Vedle maa for denne ene Gang være fri for at svare Sise af 1 Læst Rostockerøl. Udt. i J. R. 4, 164.

— Til Claus Glambeck. Da det Mel, som bruges til Bagning her paa Slottet, maa sendes til Aarhus Mølle for at blive malet, fordi der ingen Sigtemølle er her ved Slottet, og Befordringen af Melet er til stor Besværing for Bønderne i Lenet, befales det ham i Fuldbro og Vester Møller at lade lave Sigtekværne, ligesom der findes i Aarhus Mølle, saa Melet kan blive malet der. J. T. 3, 120.

5. Jan. (—). Aabent Brev, hvorved Kronen udlægger Maribo Kloster 2 Gaarde i Urop[1] i Thybierg Herred, 1 Gaard i Holthue i Stefns Herred og 1 Gaard i Magle Ryttinge[2] af Ringstedt Klosters Gods i Stedet for de 3 Maribo Klosters Gaarde i Giørsløf By og Sogn paa Sjælland, som Kongen har mageskiftet til

---

[1] Orup. [2] Store Røttinge, Baarse H.

Christoffer Rossengaardt til Herlufstrup, dog forbeholder Kongen sig og sine Efterfølgere at kunne træffe anden Bestemmelse om det udlagte Gods. F. R. 1, 616.

5. Jan. (Skanderberg). Til Søstre, Jomfruer, Abbedisse og menige Konvent i Maribo Kloster. Steen Brade til Knudstrup, Hack Ulfstandt til Hickeberg og Arrild Huitfeld til Odelsberg have tilsendt Kongen deres aabne Brev angaaende den Afgørelse, de have truffet med Hensyn til de i Klosteret værende Stridigheder: Abbedissen skal snarest istandsætte Kirken og Klosterets Huse, hvor de maatte være brøstholdne, skal lade lave og holde en Pibeovn i Konventstuen, paase, at der i Klosteret eller Klosterets Kirke ikke holdes Mænge og Uskikkelighed af Hunde, levere Jomfruerne den dem tillagte Rente og Fetalje og give dem en bestemt Sum i Penge for hver Parsel, som de ikke kunne faa af Klosterets egen Indkomst, osv. Kongen bifalder denne Ordning og befaler dem alle at rette sig derefter. Kongen har af ovennævnte Raaders og gode Mænds skriftlige Erklæring set, at der nu atter har været stor Tvedragt mellem dem, saa Forsøget paa at bringe Enighed til Veje mellem dem kun har frugtet lidet eller slet intet hos en Del af dem. Det er med ikke ringe Mishag, at Kongen saa ofte mærker, at det, som tidligere er henlagt til og af Kongen hidtil bevaret til Guds Ære og kristelige Jomfruers Underhold, formedelst deres Tvedragt, usamdrægtige Levned, ukærlige Samkvem og anden Uskikkelighed maa siges snarere at være anvendt til Guds Vanære og Fortørnelse og Menighedens Forargelse, hvilket Kongen i Længden ikke vil eller kan tillade. Det befales dem derfor strengelig herefter at leve i et kristeligt, kærligt og samdrægtigt Levned, Abbedissen at vise sig som en god Moder og Abbedisse mod Jomfruerne og disse at være hende lydige og leve i kærlig Omgængelse baade med hende og med hinanden indbyrdes samt i alle Maader at efterkomme den af Kongens Raader og gode Mænd trufne Ordning, saafremt Kongen ikke skal se sig foraarsaget til at træffe en anden Ordning og med Hensyn til deres Underholdning sætte dem i den Stand, hvori det tidligere har været, saa de ikke skulle have noget at klage over Abbedissen eller hun over dem, eller skal nødes til at træffe saadan Bestemmelse om deres Kloster, at det kan blive mere til Guds Ære og mindre til Guds Fortørnelse og Menighedens Forargelse. F. R. 1, 617[1].

---

[1] **Tr. (tildels): Kall-Rasmussen, Musse Herred S. 188 ff.**

5. Jan. (Skanderborg). Tilladelse for Kirkeværgerne i Horsens til i det næste Aar at oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Nesagger og Stenderup Sogne til Opbyggelse af Byens Skole, som er brændt; de skulle gøre Regnskab for Anvendelsen. Udt. i J. R. 4, 164.

— Til Albret Friis. Da Bønderne paa Fanøe have klaget over, at Fiskeriet, hvoraf de skulle have deres Underhold, har slaaet sig meget for dem, saa de ikke ere i Stand til at udrede den sidst paabudte Penge- og Madskat, har Kongen fritaget dem for Halvdelen af Penge- og Madskatten. J. T. 3, 120 b.

— Til Hans Lange. Fru Magdalena Reuentlof, Hans Holckis Enke, har berettet, at hendes Gaard Høygaards Tilliggende ligger dels i Gresse[1] Sogn, hvori Høygaard selv ligger, dels i Vindelef Sogn, nemlig Tredjeparten af Fleustrup Mark, hvorfor hun bruger Bønderne paa hendes Gaarde i Fleustrup som Ugedagsmænd ligesom hendes Bønder i Gresse Sogn, og hun har derfor begæret, at hendes Bønder i Fleustrup maa nyde samme Forskaansel med Hensyn til Skat som Adelens Ugedagsmænd, hvilket Kongen ogsaa har bevilget, dog kun indtil videre. J. T. 3, 121.

6. Jan. (—). Tilladelse for Thomes Thennecker eller den af hans Fuldmægtige, som fremviser dette Brev, til indtil videre at holde Bod i Helsingøer og Kiøpnehaufn med det Klæde og de andre Varer, som han indfører i Riget, og frit sælge dem. Sj. R. 12, 578[2].

— Til Kronens Tjenere i Vissenberg Birk, som Jomfru Magdalene Emicksdatter nu har i Forlening. Jomfru Magdalene har klaget over, at nogle af dem vægre sig ved at svare sædvanligt Gæsteri af deres Gaarde, saaledes som de have gjort baade i Kongens og Kongens Faders Tid, idet de henholde sig til et Brev, som Kong Christian II skal have udgivet. Kongen vil ikke gerne tillade, at de blive besværede med noget ud over det, som har været sædvanligt i hans og hans Faders Tid, men det forekommer ham sælsomt, at de ved saadanne nye Paafund ville unddrage sig for saadan en gammel sædvanlig Rettighed, og han vil ingenlunde tillade det, hvorfor det strengelig befales dem at svare hende samme Gæsteri, som de have svaret de tidligere Lensmænd i Kongens og

[1] Grejs, Nørvang H. [2] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. II. 428.

Kongens Faders Tid, da de ellers ville komme til at staa til Rette efter Recessen. F. T. 1, 421 b.

7. Jan. (Skanderborg). Aabent Brev, at Morthen Knudtzen i Nederschouf, der af Lensmanden paa Skanderborg har fæstet den Gaard i Nederschouf, hvori afdøde Hans Due boede, maa beholde Gaarden med alt dens Tilliggende, undtagen den Jord og Ejendom ved Vor Kloster, som Kongen nu igen har undt Kronens Tjenere i Dørup; ligeledes maa han faa den Aalegaard, som Hans Due har brugt til Gaarden. Han skal holde Gaarden i Stand og svare sædvanlig Landgilde og anden Tynge deraf. J. R. 4, 164.

10. Jan. (—). Gavebrev til Ancker Tømmermand, Borger i Kolding, og hans Arvinger paa en lille Kronens Grund smstds. op imod Slottet mellem Kongens nye Vognhus og Mouritz Podebuschis Gaard. Der skal opføres god Købstadsbygning derpaa og svares 1 Ortsdaler i aarlig Jordskyld til Kronen. J. R. 4, 164 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har ved Skanderborg Slot ladet bygge en skøn Ladegaard, hvis Lige ikke skal findes i det hele Rige og ikke mange Steder i Tyskland, og han tvivler ikke om, at Christoffer Valckendorff selv vil erkende det og finde Behag i den, naar han saa den. Da Kongen mener, at Ladegaardsavlen paa Amage vel ikke er til at foragte, men dog altid kan forbedres, har han bestemt at bygge en lignende Ladegaard der og sender ham hermed en Fortegnelse over det Tømmer og de Sten, som ere gaaede med til Ladegaarden her, med Ordre til at bestille ligesaa meget Tømmer i Norge og lade brænde lige saa mange Sten og lægge alt i Forraad paa Amage, saa man til Sommer kan tage fat paa Bygningen af Ladegaarden. Sj. T. 16, 136.

— Anmodning til nedennævnte Herremænd, Enkefruer og andre, der, som Kongen ved, have gode Kvægarter, om hver at overlade Kongen 2 gode unge Køer eller Kvier og med det første sende dem hid, da Kongen nu med ikke ringe Bekostning har opført en ny Ladegaard her ved Slottet og gerne vil have noget bedre Kvæg her, da det, som nu er her, er meget svagt. Hvis Kongen en anden Gang har noget, som de ønske, skulle de finde ham villig. — I Nørrejylland Peder Gyllenstiern, Jørgen Rosenkrantz, Peder Munck, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Christen Skeel, Albret Friis, Erich Hardenbierg, Jacob Seefeld, Malthi Jenssen, Loduig Munck Olssen, Claus Glambech, Erich Rosenkrantz, Ifuer Lunge, Hans Lange, Niels Schram, Moritz Stygge, Godtzlef Budde,

Thomis Fasse, Erich Lange, Ofue Lunge, Giord Pederssen, Giert Rosenkrantz, Mandrup Holck, Jacob Høg, Fru Karren Holgers, Fru Karren Biørns, Fru Anne Axel Vifferts, Fru Ingeborg Skeel, Fru Magdalena Banner, Fru Margret Laufue Brockis, Fru Cidtzel Oxe. — I Sjælland Jochim Leist (hvis der er nogle smukke Kvier ved Frederichsborg), Steen Brahe, Fru Mette Peder Oxis, Fru Birgitte Peder Bildis, Fru Anne Albret Giøes. — I Fyen Lauritz Brockenhus, Axel Brahe, Breide Rantzou, Absolon Giøe, Hans Johanssen og Fru Heluig Erich Rosenkrantzis. — Paa Samsø Hans Skriver. J. T. 3, 121 b[1]. Orig. (til Erik Rosenkrantz).

10. Jan. (Skanderborg). Til Claus Glambeck. Da Kongen vil holde Hoflejr paa Skanderborg en Tid og vil faa Brug for meget til Underhold, maa han aldeles intet Korn sælge af Slottets Indkomst, saalænge Kongen er her, da det ikke kan vides, hvor længe Kongen vil blive her, og hvad der vil behøves. Da Bønderne som Regel lide Mangel paa Sædekorn, skal han hvert Aar altid beholde saa meget Korn i Forraad, at han kan komme dem til Hjælp, dog skal han passe paa, at Kongen kan være sikker paa at faa det udlaante Korn igen. J. T. 3, 122 b.

12. Jan. (Silkeborg). Aabent Brev, at Jesper Nielssen i Siørup[2], der som Herredsfoged i Hidtz Herred maa forsømme sin egen Næring, maa være fri for at svare Landgilde og anden Tynge af sin Gaard, saalænge han er Herredsfoged eller indtil videre. Udt. i J. R. 4, 165.

— Til Henning Refuentlov, Embedsmand paa Silckeborg. Kongen har bevilget, at denne Brevviserske, Anne Pedersdatter, afdøde M. Peders Enke, i de næste 2 Aar maa være fri for at svare Landgilde og anden Tynge af den Part i Kronens Gaard i Sierup[2], som hun har i Brug. Orig.

14. Jan. (Viborg). Forleningsbrev for M. Peder Rimboltssen, saafremt han overlever sin Fader M. Rimbolt Pederssen, Sognepræst ved Sortebrødre Kirke i Viiborg, paa det Kannikedømme, kaldet Hiarbeck Præbende, i Viiborg Domkirke, som Faderen nu er forlenet med. Han skal residere ved Domkirken. J. R. 4, 165.

— Til Jørgen Skram. Da Kapitlet i Viiborg endnu ikke har faaet Vederlag for den Kapitlet tilhørende Gaard, kaldet

[1] Tr.: K. Hansen, Beskrivelse over Skanderborg S. 61. [2] Seerup, Hids H.

Provstegaard, i Herrum Herred, som Kongen for nogen Tid siden har bortmageskiftet til Marsk Peder Gyllenstiern, skal han, naar Kapitlet henvender sig til ham, af Kronens Gods i Hald Len udlægge Kapitlet en ligesaa god Gaard, hvor den bedst kan undværes, og sende Besked derom til Kancelliet. J. T. 3, 123.

16. Jan. (Viborg). Til Christoffer Valckendorff. Nogle af Kongens Raader og Embedsmænd i Nørrejylland have i Anledning af de dem tilstillede Breve om den paabudte Madskat berettet, at de af Hensyn til Bøndernes Lejlighed og de Udgifter til Fragt og andet, der vilde komme, dels allerede have, dels ville slutte Overenskomst med nogle Bryggere og Bagere i Kiøpnehafn om at udrede det paabudte Øl og Brød for Kronens Bønder i deres Len, og de have, da de ikke selv kunne være til Stede og paase, hvorledes det bliver besørget efter Overenskomsten, anmodet Kongen om at skrive til ham derom. Da Besværingen for Kronens Bønder vil blive formindsket ved denne Ordning, Udgifterne til Fragt sparede og anden Fare paa Vejen afvendt, befales det ham at sørge for, at de Bryggere og Bagere, hos hvem Kongens Raader og gode Mænd efter deres Opgivelse til ham bestille Øllet og Brødet, straks tage fat paa at brygge Øllet og bage Brødet og ikke blive hindrede deri af nogen, og at paase, at det bliver gjort, som det skal, og som det er Kronens Tjeneres Bekostning ligeligt. Sj. T. 16, 136 b. K.

— Mageskifte mellem Hack Ulfstandt til Hickebierg og Kronen. F. R. 1, 618 b. (Se Kronens Skøder.)

— Kvittans til Jørgen Skram til Thielle, Høvedsmand paa Hald, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Drottingborg Len fra 1. Maj 1572, da han først fik Lenet, til 1. Maj 1585, da han igen blev det kvit, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter, for Stiftets Indkomst fra 1. Maj 1582, for det af Claus Huitfeldt modtagne og til Niels Skram overleverede Inventarium og for hans Afgift og den uvisse Indtægt af Roxøe Herred, som han i nogle Aar har haft i Forlening. Han blev skyldig 59 gl. Dlr. $1^1/_2$ Sk. lybsk, som han nu har betalt til Rentemester Christoffer Valckendorff. J. R. 4, 166.

— Til Manderup Parsberg, Claus Glambeck og Niels Jonssen. Kongen har bevilget, at ved Ligningen af Kronens Gods med Loduig Munck til Quistrups Gods, hvilken de tidligere [25. Maj 1586] have faaet Ordre til at foretage, skal Ejendommen i det jordegne

Gods, Loduig Munck begærer til Mageskifte, kun beregnes det halve af den virkelige Størrelse. J. T. 3, 123.

16. Jan. (Viborg). Til Ofue Lunge til Oden og Knud Bra til Gudumlund. Da Jacob Seefeld, Embedsmand i Mariager Kloster, har begæret 1 Gaard i Budom og nogle Enge under Louekier, som have været brugte under Olborghus, til Mageskifte for noget af hans Gods i Thye og i Olborghus Len, skulle de [med det første foretage Besigtelsen og indsende den[1]]. J. T. 3, 123.

17. Jan. (—). Aabent Brev, hvorved det befales Kongens Fogder. Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd og alle andre, at de i Tilfælde af, at Hr. Anders Gied, Sognepræst til Veggerbye og Bislef Sogne, der har berettet, at hans Søn er bleven slaaet ihjel af en Person, som er bleven svoren fredløs derfor, men alligevel opholder sig her i Riget, kan opspore denne Person, skulle lade ham fængsle og hjælpe Hr. Anders til Lov og Ret over ham. J. R. 4, 166 b.

— Aabent Brev, at Inger Christensdatter i Snorup i Henhold til Kongens tidligere [23. Okt. 1565] udgaaede Brev om, at Enker maa nyde deres Gaarde uden Stedsmaal, saalænge de sidde ugifte, ogsaa maa beholde den Gaard, hun bor i, uden Stedsmaal, saalænge hun sidder som Enke, derimod skal hun svare sædvanlig Landgilde og anden Rettighed deraf. Udt. i J. R. 4, 167.

— Aabent Brev, at Sandemændene i Meelsom Herred, der have klaget over, at de lide stor Skade og Forsømmelse, naar de opkræves for at gøre Tov, herefter maa være fri for Ægt og Arbejde fra den Dag, de blive opkrævede, indtil de have fuldendt Tovet, dog maa de ikke opholde Tovet udover den lovlige Tid; Kongen forbeholder sig altid at kunne træffe anden Bestemmelse herom. Udt. i J. R. 4, 167.

— Malthi Jenssen til Hollumgaard, Landsdommer i Nørrejylland, der for nogen Tid siden har fæstet Kronens Korntiende af Miøborg Sogn, maa indtil videre give Penge i Stedet for Kornafgiften, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og 1/2 Dlr. for hver Td. Havre, da det falder ham besværligt at fremføre Kornafgiften. Udt. i J. R. 4, 167 b.

18. Jan. (—). Til Christoffer Valckendorff. Nogle af Kongens Lensmænd, hvis Len ligge imod Heden i Nørrejylland, have be-

[1] J. T. har kun: cum clausulis consvetis.

rettet, at der har været megen Sygdom blandt Faarene i deres Len, og have derfor henstillet til Kongen, om han ikke i deres Len hellere vil lade oppebære Oksekød i Stedet for det i Madskatten paabudte Faarekød, da han formedelst Sygdommen vil faa magert og fordærvet Faarekød, hvilket kunde foraarsage Sygdom blandt Skibsfolkene. Da Kongen selv kan indse, at Faarekøddet under disse Omstændigheder ikke vil blive tjenligt til Skibsfolkene, har han bevilget, at Lensmændene i disse Len maa oppebære lige saa meget Oksekød i Stedet, hvorefter Christoffer Valckendorff skal rette sig, naar de levere Madskatten. Sj. T. 16, 137. K.

18. Jan. (Viborg). Selge Chrestenssen i Fleske maa indtil videre være fri for Landgilde og anden Tynge af den Gaard og det Bol, han bor paa. Udt. i J. R. 4, 167 b.

— Til Ofue Lunge og Predbiørn Gyllenstiern, Embedsmænd paa Olborghus og Aastrup. Da Thomis Galskøt har begæret 1 Gaard i Siørup og 1 Bol i Graum til Mageskifte for 1 Gaard i Skidtzbye[1] og 1 Bol i Lendom Sogn, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 124.

20. Jan. (Skanderborg). Befaling til Christoffer Valckendorff om til Brug i det lille Køkken her paa Slottet at lade lave et lille Brandjærn, som man plejer at bruge i Køkkener til at sætte Gryder og Kedler paa, af den Højde, Vidde og Bredde, som indlagte Sedler og Traade udvise, ligeledes to »lempelige« Brandjærn til at sætte i en Skorsten til at lægge Ved paa og sørge for, at Kongen faar Brandjærnene saa snart som muligt. Udt. i Sj. T. 16, 137 b. K.

— Til Jørgen Skram. Kongen har bevilget Loduig Munck til Quistrup, at han til et Forehavende maa faa Befordring af Kronens Tjenere med Heste og Vogn, dog kun én Gang og fra Hofbroe til Hersom; Jørgen Skram skal give Kronens Bønder i Synderliung og Rindtz Herreder, der ligge belejligst derfor, Ordre til at hjælpe Loduig Munck med Heste og Vogn som ovenfor angivet. J. T. 3, 124 b.

— Lignende Befaling til Niels Skram med Hensyn til Bønderne i Vonsild Herred. Udt. i J. T. 3, 125.

21. Jan. (—). Simen Olufssen i Trabierg maa indtil videre give Penge i Stedet for Kornafgiften af Kronens

[1] Skibsby, Vennebjærg H.

Korntiende af Ydom Sogn, 1 gl. Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale inden Fastelavn. Udt. i J. R. 4, 167 b.

21. Jan. (Skanderborg). Forleningsbrev for Søfren Høg til Stuorupgaard paa Afgiften af Kronens Korntiende af Øster og Vester Assels Sogne i Sønder Herred paa Mors, uden Afgift. Udt. i J. R. 4, 168.

— Kirkeværgerne for Ørding Kirke paa Mors maa i det næste Aar oppebære Kronens Korntiende af Ørding Sogn til Kirkens Bygning, dog skulle de gøre klart Regnskab for Anvendelsen. Udt. i J. R. 4, 168.

— Skøde til Pouel Munck til Krogsdal. J. R. 4, 168. (Se Kronens Skøder.)

— Til Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald. Kongen har eftergivet 4 Bønder i Lehe, der ligesom deres Naboer og Bymænd sidste Sommer have lidt stor Skade paa deres Korn af Hagl og Uvejr og af den Grund ikke kunne svare deres Landgilde, Halvdelen af den Landgilde, de skulde have svaret. Orig.

22. Jan. (—). Følgebrev for Absalon Giøe til Kronens Bønder i Velbye[1], Indsløf og Gieldsted Sogne, der tidligere have ligget under Dalum Kloster, men ved Kongens sidste Brev [20. Nov. 1586] ere henlagte under Hindtzgafuel Slot, at de nu *igen* skulle svare til Dalum Kloster, da de formedelst den Pligt og Tjeneste, som de yde, ikke kunne undværes derfra. Udt. i F. R. 1, 448 b.

— Til Hans Johanssen. Da Absalon Giøe, Embedsmand i Dalum Kloster, i Anledning af Ordren om, at Kronens Bønder i Velby, Indtzløf og Gieldstedt Sogne, der tidligere havde hørt under Dalum Kloster, herefter skulde høre under Hindtzgafuel, har indberettet, at disse Gaarde ikke kunne undværes fra Dalum Kloster formedelst den Pligt og Tjeneste, de gøre dertil, har Kongen bestemt, at de igen skulle høre under Dalum Kloster. Det befales ham derfor igen at lade disse Bønder følge Absalon Giøe til Dalum Kloster. F. T. 1, 422.

— Aabent Brev, at Undersaatterne i Niibe have tilkendegivet, at Borgerne i Olborg formene dem at holde Skomagere, Skræddere eller andre saadanne Haandværksfolk i Niibe, hvilket efter deres Formening strider mod Recessen og formedelst den store Søgning

---

[1] Vejlby, Vends H.

under Sildefiskeriet er til stor Besværing ikke alene for dem selv, men ogsaa for de fremmede og Udlændinge, som komme did, og for Kongens egne Folk, der sendes did; de have derfor anmodet om, at der i Betragtning af disse Forhold maa blive truffet saadan Forordning, at de kunne have de nødvendige Haandværksfolk i Birket. Da Recessen tillader, at saadanne Haandværksfolk maa bo og arbejde paa Landet, og Kongen efter det ovenanførte anser dette for nødvendigt i Niibe, har han bevilget, at der i Niibe herefter maa bo 2 Grovsmede, 2 Skomagere og 2 Skræddere, som uhindrede maa bruge deres Haandværk der, dog forbeholder Kongen sig og sine Efterfølgere altid at kunne gøre Forandring heri. J. R. 4, 168 b[1].

22. Jan. (Skanderborg). Kgl. Bestalling for Søfren Nielssen, der har berettet, at han er beskikket til Tolder i Skafuen, men er bange for uformodet at blive forskudt fra Bestillingen og derved komme i Uorden med sit Regnskab, som Tolder i Skafuen; han maa ikke afsættes, saalænge han aarlig gør klart Regnskab, oppebærer Kronens Told tilbørligt og skikker sig oprigtigt i Bestillingen. J. R. 4, 169 b.

23. Jan. (—). Ekspektancebrev for M. Jens Pederssen i Viiborg paa det Kannikedømme og Præbende i Viiborg Domkirke, som hans Fader M. Peder Thøgerssen, Superintendent i Viiborg Stift, nu er forlenet med, at tiltræde straks efter Faderens Død. Naar han ikke længere studerer, skal han lade sig bruge i Kirke- og Skoletjenesten, og naar han ikke længere bruges i saadan Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. J. R. 4, 169 b.

24. Jan. (—). Livsbrev for Fru Birgitte Bille, Christoffer Gallis Enke, paa Gaarden Ydernes i Sjælland, som Kongen for nogen Tid siden [14. Marts 1575] har undt hende, og som hun nu selv holder Avl paa, uden Tynge eller Afgift. Sj. R. 12, 578 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen fra Mikkelsdag 1585 at regne forhøjer Hertuig Brun til Viumgaards aarlige Løn til 200 gl. Dlr. og 2 sædvanlige Hofklædninger, at udrede af Rentekammeret, da han med Behag har spurgt hans Villighed og Flid i Tjenesten. Sj. R. 12, 578 b.

— Lauritz Stralle til Torpegaard maa indtil videre svare

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 459

Penge i Stedet for Kornafgiften af Tienden af Nerro og Østerschiern Sogne, som han har fæstet, 1 gl. Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale inden Fastelavn henholdsvis til Lensmanden paa Nyborg og Lensmanden paa Otthensegaard. Udt. i F. R. 1, 448 b.

24. Jan. (Skanderborg). Niels Michelssen i Giern, Tingskriver i Thuiflum Birk, maa indtil videre være fri for at svare Afgift af det Hus i Giern, som han nu bor i. Udt. i J. R. 4, 170.

— Mageskifte mellem Fru Ingeborg Skeil til Vorgaard, Otte Banners Enke, og Kronen. J. R. 4, 170 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Casper Marckedaner. Hendrich Sandbierg til Kiersholm har berettet, at han endnu ikke har faaet Vederlag for et Bol i Egholt i Koldinghus Len, som var tilfaldet ham efter hans afdøde Farsøster Fru Margrette Sandbierg, og som Kronen har faaet sammen med hendes øvrige efterladte Gods; han har nu begæret noget Krongods til Mageskifte for noget af sit Gods, deriblandt ovennævnte Bol, og Kongen har givet Niels Skram og Henning Reuentlof Ordre til at besigte Mageskiftegodset, men da ovennævnte Bol ligger langt fra dem, skal Casper Marckedaner med det første besigte det og sende Besigtelsen til Niels Skram og Henning Reuentlof. J. T. 3, 125.

— Til Niels Skram og Henning Reuentlef, Embedsmænd paa Droningborg og Silckeborg. Da Kongen har bevilget Hendrich Sandberg til Kiersholm noget Gods i Liusgaard Herred, nemlig Gaarden Møgelum[1] og 3 Gaarde i Varthrup[2], til Mageskifte for 1 Gaard og 1 Bol i Ure, 1 Gaard i Hessellund, 1 Gaard i Eistrup i Droningborg Len samt 1 Bol i Egholt, hvilket Caspar Marckedaner har faaet Ordre til at besigte, skulle de med det første besigte det øvrige Gods og, saasnart de faa Besigtelsen over Bolet i Egholt fra Caspar Marckedaner, ligne alt Godset og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 125 b.

— Til Henning Reuentlef. Da nogle af Kronens Bønder i Viom have klaget over, at deres Gaarde ere meget brøstholdne paa Ager og Eng i Sammenligning med andre Lodsejeres i Byen, og derfor have anmodet om, at der maa blive foretaget en Rebning og Jævning mellem Bymændene, befales det ham at sørge

---

[1] Mallinggaard. [2] Vattrup.

for, at Jorden bliver rebet og jævnet efter Landgilden. J. T. 3, 126 b.

24. Jan. (Skanderborg). Befaling til samme om at lægge en Gaard i Viom By og Sogn i Liusegaardtz Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Fru Ingeborg Skeel, Otthe Banners Enke, ind under Silckeborg Slot og indskrive den i Jordebogen. Orig.

— Til Loduig Munck. Da Kongen af den af ham i Henhold til Kongens Befaling [6. Juni 1586] indsendte skriftlige Besked om Kirkernes Tilstand i hans Len [Ørum] har set, at en Del af Kirkerne ere meget forfaldne og en Del ved Forraad, saa de kunne hjælpe de andre, skal han i sit Len drage Omsorg for, at de Kirker, der ere ved Forraad og ikke behøve at anvende det paa deres egen Bygning, komme de andre Kirker til Hjælp med noget af deres Forraad efter enhver Kirkes Vilkaar, og paase, at alt gaar ligeligt til, og at der bliver gjort Regnskab for Anvendelsen af Hjælpen. Med Hensyn til Jus patronatus til Vesteruig Kirke og til de 4 Kirker, som høre til det Provsti, Kongen har forlenet Matthis Budde, Embedsmand paa Arnsborg, med, vil Kongen intet forandre i det, som har været fra Arilds Tid, og han har jo ogsaa i sine aabne Breve forbeholdt Prælater, Provster og Kanniker deres Kapitelsrettighed. Han har derfor skrevet til Godtzlef Budde, Embedsmand i Børglum Kloster, om paa sin Broders Vegne at begive sig til Provstiet, undersøge, hvilke Urigtigheder der findes, og bringe alt i Orden. J. T. 3, 127.

— Til Godtzlef Budde. Af hoslagte Fortegnelse vil han se, hvad de fleste Kirkeværger og nogle Præster og Sognemænd i de Sogne, som høre til det Provsti i Viborg, hans Broder Matthis Budde, Statholder paa Arnsborg, er forlenet med, have forebragt Loduig Munck, Embedsmand paa Ørum, da han undersøgte Kirkernes Tilstand i sit Len, dels angaaende Forhold, hvori de mene, at Kirkerne forsømmes, dels angaaende den Persons Utilbørlighed, som han eller hans Broder har sat til at høre Regnskab. Da der i hans Broders Fraværelse nok kan finde Forsømmelse og Uskikkelighed Sted imod hans Broders eller hans egen Forventning, men Kongen ikke vil have Kirkerne under Provstiet forsømt, befales det ham, der utvivlsomt har faaet nøjagtig Fuldmagt af Broderen, at begive sig til Provstiet og paa dertil berammet Dag stævne Provster, Præster, Kirkeværger og alle, der have noget at klage over, for sig, undersøge alt og bringe det i tilbørlig Orden, saa der herefter

ingen retfærdige Klager skulle kunne komme til Kongen. J. T. 3, 127 b.

27. Jan. (Skanderborg). Forleningsbrev for Chresten Knudtzen, Sekretær, paa det efter den for nogen Tid siden afdøde Arnoldus de Fine ledige Kannikedømme i Aarhus Domkirke. Naar han ikke længere er i Kongens Kancelli eller daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. J. R. 4, 172.

28. Jan. (—). Til de højlærde i Kiøpnehafn. Dr. Nicolaus Theophilus, Professor ved Universitetet, har berettet, at han ikke har nogen god Residens, som han kan være hjulpen med, og har derfor anmodet om kgl. Forskrift til dem om at maatte faa den Residens, som afdøde Dr. Jacob Matzen havde. Da han baade er ustraffelig i sin Tjeneste ved Universitetet og ogsaa ellers er Kongen og Riget brugelig og tjenlig, befaler Kongen dem at sørge for, at Dr. Nicolaus Theophilus faar Dr. Jacobs Residens. Sj. T. 16, 139. Orig.[1] i Konsistoriets Arkiv, Pk. 153.

— Ekspektancebrev for Hans Rostrup, tysk Kancelliforvandt, paa det Præbende og Kannikedømme i Aarhus Domkirke, som M. Lauritz Berthelssen, Superintendent i Aarhus Stift, nu er forlenet med, at overtage straks efter dennes Død. Naar han ikke længere er i Kongens Kancelli og daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. J. R. 4, 172 b.

— Forleningsbrev for Jomfru Mette Mogensdatter paa 2 Gaarde og 1 Bol i Søbye i Koberup Sogn i Fiendtz Herred under Hald Slot til Hjælp til hendes Underhold, for at hun ikke skal lide nogen Nød, ved at Kongen har bortmageskiftet Ødtzløf Kloster, hvori hun var indgiven, til Hans Lindenov. J. R. 4, 173.

— Aabent Brev, at Neder Hornbeck og Over Hornbeck i Synderliung Herred i Drotningborg Len, som skulle ligge mellem Randers og Thanum Birk, men alligevel ikke høre til Thanum Birk eller ere nogen Birkeret undergivne, hvilket medfører, at der finder megen Utilbørlighed og Modvillighed Sted, fordi der ikke er noget Tilsyn hos dem og de derfor mindre end ellers frygte for Rettens Udføring, herefter skulle ligge og svare til Thanum Birk og holde Thanum Birketing for deres rette Værneting. J. R. 4, 173 b.

— Hr. Niels Olufssen, Sognepræst til Koberup, maa i et Aars Tid oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Hem Sogn i Hønborg Herred i Salling. Udt. i J. R. 4, 172.

[1] Tr.: Rørdam Kbhvns. Universitets Hist. 1537—1621. IV. 349.

28. Jan. (Skanderborg). Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at Kronens Bønder i Kristrup og [Essenbeck[1]] Birker i Drotningborg Len ved Skrivning af Penge- og Madskatter skrives og lægges i Skat af Lensmanden paa Kalløe og siden maa levere Skatten i Kalløe Len, hvor han befaler, og at Bønderne i Thanum Birk skrives og lægges i Skat af Lensmanden i Synderliung Herred og maa levere Skatten, hvor han befaler, hvilket er dem alle til stor Besværing — paabyder, at Bønderne i disse 3 Birker herefter skulle skrives og lægges i Skat af Lensmanden paa Drotningborg, hvilket vil være dem til mindre Besværing, da Birkerne ligge lige udenfor Randers og de bekvemmest kunne levere Skatten paa Drotningborg; dette gælder ogsaa for den nu paabudte Skat. J. R. 4, 174.

— **(Aakær).** Til Jørgen Rossenkrantz. Meddelelse om, at Kongen har bestemt, at Lensmanden paa Dronningborg herefter skal skrive og lægge Bønderne i Kristrup og Essenbeck Birker for Skat, da det er lettere for disse at levere deres Skat, særlig Madskatten, paa Dronningborg. Han skal henvise Bønderne til Niels Skram og sende denne klare Mandtalsregistre over Birkerne tilligemed en rigtig Fortegnelse over, hvorledes Skatten er lagt. J. T. 3, 129.

— Lignende Skrivelse til Jørgen Skram om Thanum Birk. Udt. i J. T. 3, 129.

— Forleningsbrev for Peder Mund Søfrenssen paa Afgiften af Kronens Korntiende af Fuolbye og Haldum Sogne, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 172 b.

— Til Hermand Jul, Peither Reidtz og Christoffer Rossengaardt, Embedsmænd henholdsvis paa Kallundborg, Anduorschouf og Kiøpnehafns Slotte. Da Niels Skram til Urup har begæret noget Krongods i Østbirck i Sognet ved hans Gaard Urup, hvilket Gods Kansler Niels Kaas og Claus Glambeck have faaet Ordre til at besigte, til Mageskifte for noget af hans Gods paa Sjælland, nemlig 1 Gaard i Reersløf By og Sogn i Løfue Herred, 1 Gaard i Versted[2] i Ringsted Herred, 1 Gaard i Rumpe, 1 Gaard i Skørpinge i Flackebiergs Herred og 1 Gaard i Høsten i Faxe Herred, skulle de med det første besigte Godset i Sjælland og sende Besigtelsen til Niels Kaas og Claus Glambeck. Sj. T. 16, 138. K.

[1] J. R. har ved en Fejlskrift: Essenbierg. [2] Vigersted; Sj. T. har ved en Fejlskrift: Vesterbye.

28. Jan. (Aakær). Til Niels Kaas, Kansler, og Claus Glambeck, Embedsmand paa Skanderborg. Da Niels Skram, Embedsmand paa Droningborg, har begæret noget Gods i Østbirck i Sognet ved hans Gaard Urup, hvorom han selv skal give dem nærmere Besked, til Mageskifte for noget Gods i Sjælland, som Hermand Juel, Peter Reidtz og Christoffer Rosengaard have faaet Ordre til at besigte, skulle de, naar de faa Besigtelsen over Godset i Sjælland, besigte Godset i Østbirck, ligne alt Mageskiftegodset og indsende Besigtelserne. J. T. 3, 128.

— Aabent Brev, at Niels Jonssen til Thostelund og hans Arvinger maa have fri Fædrift, Tørvegrøft og Lyngslæt i Liungsøe Hede i Huorum Herred til Veggergaard i Aars Herred, som han for nogen Tid siden fik til Mageskifte af Kronen; de i Veggergaard boende Bønder have nemlig altid haft dette, men Retten dertil er nu bleven fradømt ham, da der ikke stod noget derom i det Mageskiftebrev, Kongen gav ham. Kronen forbeholder sig dog sin Rettighed i Liungsøe Hede, saa at Kronens Bønder i Liungsøe fremdeles skulle have fri Fædrift, Tørvegrøft og Lyngslæt deri. J. R. 4, 175.

30. Jan. (Gylling). Til Manderup Parsberg og Jacob Seefeld. Da Eske Brock efter Udstedelsen af den tidligere Befaling til dem om at besigte noget Krongods i Vester Alling og Øster Alling i Synderhald Herred, som han begærer til Mageskifte, og det Gods, han vil udlægge derfor, yderligere har begæret 3 Gaarde og Herligheden af 1 Kirkebol i Vester Alling til Mageskifte for 2 Gaarde i Mausing i Vradtz Herred[1], 1 Gaard i Liungsbeck i Sønder Herred i Kalløe Len og 1 Gaard i Morum i Gislum Herred, skulle de ogsaa besigte dette Gods, ligne alt Mageskiftegodset og indsende Besigtelserne. J. T. 3, 129 b.

2. Febr. (Skanderborg). Til Jørgen Skram. Ifuer Grøn til Refstrup har klaget over, at Jørgen Skram af Grynderup Sognetiende i Gislum Herred, som han har fæstet, kræver 3 Tdr. Korn mere i Afgift af ham, end Kongens Brev lyder paa, og at han kræver Skat af hans 2 Gaarde i Skedtzhalle[2], som Kongen har bevilget ham skattefri, under Paaskud af, at der nu bor flere i

[1] Da Mavsing ikke ligger i Vrads, men i Hids Herred og der i Mageskiftebrevet af 9. Aug. 1587 tillige nævnes 1 Gaard i Grettrup i Nørre Snede Sogn i Vrads Herred, medens Mavsing rigtig angives at ligge i Hids Herred, er der vistnok oversprunget noget i Brevbogen. [2] Skjershale, Rinds H.

Gaardene, end Kongens Brev nævner. Det befales ham enten at rette sig efter de af Kongen udstedte Breve eller erklære sig om, hvorvidt der foreligger andre Forhold, saa Kongen kan rette sig derefter. J. T. 3, 130.

3. Febr. (Skanderborg). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har med naadigst Behag erfaret, at Erich Munckis Pinke nu er gjort helt færdig, saaledes som Kongens Skibsbygger Hans Madtzen har faaet Ordre til; da han har berettet, at der ikke er noget Kobberskyts, som kan bruges til Pinken, idet det enten er for stort eller for smaat, befales det ham at udse nogle Jærnstykker dertil og lade gøre Lader til disse, saaledes som de bør være. Kongen vil, at Pinken skal kaldes »Nachtegal«. Sj. T. 16, 139.

— Til samme. Da Kongen var i Viiborg for at taksere Undersaatterne i Nørrejylland for Heste, erfarede han, at nogle Lensmænd, deriblandt Christen Skiel, i deres Lensbreve ikke vare takserede for Heste at holde, hvormed de vilde undslaa sig for denne Tjeneste. Kongen satte da Christen Skiel for 6 Heste af Bøfling Len og bevilgede, at hans Genant maatte blive forandret, saa han uden Skade for sig selv kan holde dem. Christoffer Valckendorff skal taksere Lenet saaledes, at Christen Skiel kan holde 6 geruste Heste til Rigets Tjeneste. Sj. T. 16, 139 b. K.

— Forleningsbrev for Mathias Mogenssen, som nu studerer i Vitteberg, paa et Vikarie i Lunde Domkirke, kaldet St. Margaretæ in choro australi, som er ledigt efter den for nogen Tid siden afdøde Hr. Thue. Naar han ikke længere studerer eller er i nogen Kirke- eller Skoletjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 1, 553.

— Til Jørgen Brahe. Da Arril Uggerop, Embedsmand paa Helsingborg Slot, har meddelt, at han formedelst Skrøbelighed ikke kan komme til Kongen nu, kan denne ikke træffe nogen endelig Afgørelse om Gaarden Slusaas og har opsat hele Sagen, indtil han selv kommer over til Kronenborg og da enten selv eller ved nogle gode Mænd eller mundtlig Beretning af Jørgen Brahe kan faa Besked om hele Sagen. Jørgen Brahe skal derfor foreløbig lade hele Sagen bero og ikke opkræve Oldinge eller foretage Vidnesbyrd eller Lovmaal paa Herredsting, Landsting eller andet Stævne. Sk. T. 1, 464.

— Lignende Skrivelse til Aril Ugerop om at opsætte ovennævnte Trætte. Udt. i Sk. T. 1, 464 b.

3. Febr. (Skanderborg). Til Lauritz Brockenhus. Paa hans Indberetning om, at Frantz Urne til Hindemadt har været paa Vinding Herredsting i Rettergang med sin Søster og, da Retten ikke vilde føje sig efter hans Vilje, med Magt har frataget Dommeren og Herredstingsskriveren en skriftlig Fortegnelse og Beskyldning, som Absalon Giøes Fuldmægtige skulle have leveret Herredsfogden og Skriveren, og hvorefter Æskning skulde skrives og udgives, og i andre Maader gjort Dommeren stor Overlast, befales det ham at lade Frandtz Urne tiltale, saa vidt han kan gøre med Lov og Ret. De 4 eller 5 Kumpaner, som han har ladet fængsle, og hvoraf nogle have haft falsk Pasbord og en har bekendt at have møntet falske Penge og bedrevet megen Skalkhed til Skade for Kongens Undersaatter, skal han kræve Ret over paa deres Liv og til advarende Eksempel for andre lade dem staa deres Ret, saaledes som Dommen og Retten vil give. Hvis Fangerne udlægge andre som deres medskyldige eller der i Lenet kan opspørges flere af samme Selskab, skal han ogsaa lade dem eftertragte og anholde til tilbørlig Straf. Hvis der angives nogle i andre Len, skal han underrette vedkommende Lensmænd derom. F. T. 1, 422 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen lover Chresten Skriver i Vinckel og Morthen Dauidssen i Lemuig, der have en Toft udenfor Lemuig, som de ere bange for, at Jørgen Friis til Farschouf vil søge at tilmageskifte sig, at han ikke vil tilskifte Jørgen Friis den, men lade dem beholde den for den Afgift, de svare deraf, da den er af stor Betydning for deres Næring. J. R. 4, 175 b.

— Forleningsbrev for Hr. Søfren Throgelssen, Præst paa Fanøe, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Billom Sogn, da han lider Mangel paa Underholdning, fordi Fiskeriet under Fanøe i nogle Aar har slaaet sig meget. Udt. i J. R. 4, 176.

— Til Claus Glambeck. Kongen har bevilget, at Undersaatterne paa Endelav, der i Betragtning af deres ringe Lejlighed og Vilkaar have anmodet om Eftergivelse af Madskatten, maa blive fritagne for at svare denne paa den Betingelse, at de udgøre ialt 20 gode Baadsmænd, heri iberegnet de 8 Baadsmænd, som han tidligere har faaet Ordre til at udtage hos dem. Han skal meddele Undersaatterne paa Endelav dette og, hvis de gaa ind derpaa, udtage de 20 Baadsmænd og sende dem til Kiøpnehafn til den i den forrige Skrivelse bestemte Tid; ville de ikke gaa ind paa

at stille de 20 Baadsmænd, skal han kræve Madskatten af dem. J. T. 3, 130 b.

3. Febr. (Skanderborg). Aabent Brev, at Johannes Hermannus straks maa lade anrette et Apothek i Viiborg, dog skal han være forpligtet til at holde de til et Apothek med Rette hørende Varer, Urter og Specerier i ustraffelige Kvaliteter. Han skal være fri for Skat, Hold og anden kongl. og borgerlig Tynge, have Eneret paa at sælge sød Vin, Lutendrank, Klaret eller anden saadan tilberedt Vin, ligesaa stødte Urter og andre Apotheker-Materialia, composita og simplicia, og have Tilladelse til at holde offentlig Vinkælder, hvor han maa sælge og udtappe Vin i Fade-, Amer- og Pottetal, alt indtil videre. Han skal sælge sine Varer til en rimelig Pris og opføre sig saaledes, at ingen med Rette kan klage over ham. Almindelige Urter, som man plejer at bruge i Køkkenet, maa andre frit handle med. J. R. 4, 176.

4. Febr. (—). Ekspektancebrev for samme paa et Vikarie i Aarhus Domkirke under Forudsætning af, at han opfører sig saaledes, at der ikke er noget at klage over; dog tidligere Ekspektancebreve hermed uforkrænkede. J. R. 4, 176 b.

— Aabent Brev, at Brødrene Johan Suaue, Embedsmand paa Vordingborg, og Magnus Suaue, Hofsinde, der ere gaaede i Borgen for og have betalt en stor Sum Penge for deres Broder Jørgen Suaue til Haritzløfgaard, for hvilke de have faaet Skadesløsbrev i denne Gaard, maa paa egne og Søskendes Vegne være nærmest til at faa nævnte deres Fædrenegaard med tilliggende Gods fremfor andre Kreditorer og uhindrede af andre maa tilholde sig den for deres udlagte Penge, da de ere de nærmeste Arvinger til Broderens Gods og have anvendt det meste for at befri deres fædrene Gods, og da deres Søstre endnu ikke have faaet deres Arvedel deraf udlagt. F. R. 1, 449. K.

— Aabent Brev, hvorved Kongen strengelig forbyder alle at rejse Trætte, Dele eller Delemaal paa noget af det Gods med tilliggende Ejendom, som Johan Brockenhus eller hans Søn Kield Brockenhus til Leerbeck hidtil have haft i rolig Hævd og Besiddelse, ulast og ukæret; Kield Brockenhus har nemlig berettet, at ved den skadelige Ildebrand i Horsens for nogen Tid siden er den Gaard, som hans Fader ejede der i Byen, brændt med alle de Breve, som fandtes deri, saa de nu næsten ingen Breve have at forsvare deres Gods med. J. R. 4, 177.

4. Febr. (Skanderborg). Til Henning Refuentlev. Da Kield Brockenhus til Lierbeck mangler Bygningstømmer til Genopførelsen af den Gaard i Horsens, som hans Fader boede i, og som nedbrændte under den sidste Ildebrand i Horsens, og har anmodet om at maatte faa saadant i Kronens Skove i Silckeborg Len, befales det Henning Refuentlev at lade ham faa saa meget Bygningstømmer, han behøver, til samme Pris, som Bønderne give. J. T. 3, 131.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der har erfaret, at der ud med Vestersøen i Riiberhus Len findes et Slags Fisk, kaldet Østerling, forbyder alle andre end den af Lensmanden paa Riiberhus dertil forordnede at fange eller lade fange Østerlinger smstds., for at der ikke skal blive Mangel derpaa, da Kongen selv har Lyst til disse Fisk og derfor har befalet Albret Friis, Embedsmand paa Riiberhus, at lade Fiskene fange og sende ham dem. Overtrædelse heraf vil blive straffet. J. R. 4, 178[1].

— Aabent Brev, at Sandemændene i Haslef, Ning og Vester Lisbierg Herreder i Aarhusgaards Len maa være fri for Ægt og Arbejde fra den Dag af, da de blive opkrævede, indtil de have fuldendt deres Tov, dog maa de ikke opholde dette udover den lovlige Tid; naar de ikke ere forhindrede ved Sandemændstov, skulle de gøre Tynge og Tjeneste ligesom andre Bønder. Udt. i J. R. 4, 178.

— Aabent Brev, at Fiendtz Herredsting, som for nogen Tid siden blev flyttet fra det Sted, hvor det fra Arilds Tid havde ligget, atter maa henlægges til det gamle Sted, da menige Herredsmænd have klaget over, at Tinget nu skal ligge paa et meget ubelejligt Sted, til Trængsel og Forhindring for mange. Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald, skal med det første flytte Herredstinget. J. R. 4, 178 b.

— Befaling til Jørgen Skram om at forkynde ovenstaaende Brev for Almuen. Udt. i J. R. 4, 179.

5. Febr. (—). Befaling til Lensmændene[2] i Nørrejylland, Fyen og Langeland om til den i Skattebrevet fastsatte Tid at indlevere, hvad de have oppebaaret af den sidst paabudte Pengeskat, i Kongens eget Kammer og ikke sende noget deraf til Rentekammeret eller andre. J. T. 3, 131 b.

---

[1] Tr.: H. Krøyer, De danske Østersbanker S. 110 f. Secher, Forordninger II. 701.
[2] De opregnes med deres Len.

5. Febr. (Skanderborg). Befaling til Christoffer Valckendorff om aldeles ikke at give noget ud af den Pengeskat, som nu er paabudt og leveres ham fra Sjælland, Skaane, Halland, Laaland, Falster og Bornholm, men indtil nærmere Ordre fra Kongen holde den til Stede til Rigets Bedste. — Postscriptum: Hendrich Ramel har meddelt Kongen, at han af de Tærepenge, som Kongen gav ham med paa hans Sendelse til England, har ført en Del med sig tilbage og leveret dem til Christoffer Valckendorff. Da Kongen leverede Hendrich Ramel Tærepengene af sit eget Kammer, skal Christoffer Valckendorff sende Kongen hvad der er bleven tilovers. Sj. T. 16, 140.

— Befaling til samme om straks at købe i Kiøpnehafn og hidsende det paa vedlagte Fortegnelse opførte Speceri og Urter til Kongens Køkken og betale det. Orig.[1]

— Følgebrev for Gillebert Jung, Skibshøvedsmand, til 3 Bønder i Rørum By og Sogn og 1 Bonde i Biefuerød i Skaane, at de indtil videre skulle svare ham deres Landgilde, Gæsteri, Sagefald, Ægt og Arbejde og anden Rettighed, og til alle de andre Kronens Bønder i Rørum Sogn, der hidtil have ligget under Malmøe Slot, at de i de næste 2 Aar skulle gøre Ægt og Arbejde til ham, men, som hidtil, svare deres Landgilde til Malmøehus. Sk. R. 1, 553 b.

— Aabent Brev, hvorved Hans Johanssens Afgift af Hindtzgafuel Len nedsættes med 100 Dlr., saaledes at han herefter kun skal give 200 Dlr. aarlig, da der siden hans Overtagelse af Lenet er bortskiftet en Del Gods derfra. Orig. F. R. 1, 449 b (med urigtig Dato: 9. Febr.).

— Til Kapitlet i Ribe. Da Kongen har bevilget, at Johan Brockenhus til Lierbeck maa faa 2 Riber Kapitels Gaarde i Friisvad til Mageskifte for 2 Gaarde i Giørring Herred, den ene i Vilsløf By og Sogn, den anden i Darum By og Sogn, saafremt Kapitlet kan være tjent dermed, skal Kapitlet med det første besigte Mageskiftegodset, ligne det og bringe Mageskiftet i Orden, hvis Kapitlet derved faar god og belejlig Fyldest. J. T. 3, 132 b.

— Til Albret Friis og Hans Lange, Embedsmænd paa Riberhus og Lundenes. Da Kongen har bevilget, at Johan Brockenhus til Lierbeck maa faa Kronens Gaard, Rosengaard, til Mage-

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 147.

skifte for 1 Gaard i Giøring Sogn og 1 Gaard i Oslund[1] Vejle i Houm Sogn i Nør Herred, skulle de [med det første besigte Godset og indsende Besigtelsen[2]]. J. T. 3, 133.

6. Febr. (Skanderborg). Aabent Brev, at Kongens Enspænder Hendrick Holdst, der for nogen Tid siden er bleven forlenet med Hovedgaarden i Slagslund paa Sjælland, som han nu selv bruger Avl paa, uden Afgift og Tynge fremdeles maa bruge denne Gaard med alt dens Tilliggende og de paa Gaardens Jord byggede Gaardsæder, saalænge han skikker sig vel, som det sig bør for en god Karl. Han skal lade sig bruge i Kongens Tjeneste til Lands og til Vands, hvor det befales, og skal, naar han ikke er forhindret ved Kongens Tjeneste, ved forefaldende Lejlighed udføre hvad Lensmanden paa Kiøpnehaufns Slot paalægger ham. Han skal holde Gaarden i Stand og maa ikke forhugge Skovene til Upligt. Sj. R. 12, 579.

— Livsbrev for Phocas Stafrofski, der en Tid lang har tjent Kongen til dennes Tilfredshed og har tilbudt fremdeles at ville tjene ham, paa hans hidtidige aarlige Løn, 150 Dlr. og Klædning til ham selv. Kongen vil desuden skaffe ham fri Bolig for Livstid i Kiøpnehafn, hvor han skal være fri for Skat, Hold og al anden kgl. og borgerlig Tynge. Sj. R. 12, 579 b[3].

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen sender sine Skibsbyggere, som vare kaldte herover, tilbage, da de nu ere færdige med det Arbejde, som de skulde udføre her. Kongen har givet Mestersvenden Ordre til i Forening med Kongens Skibsbygger Hans Matzen snarest at opsætte og bygge en lignende Baad som den, han har lavet herovre, dog noget større, som Kongen kunde have at bruge over Bæltet. Christoffer Valckendorff skal skaffe Tømmer og andet nødvendigt til Baaden og sørge for, at den bliver lavet med det første. Sj. T. 16, 140 b.

— Til samme. Kongen har bevilget, at Hans Pederssen, der skal være Styrmand paa Josafat, herefter maa faa samme Løn som Kongens Styrmænd paa Gideon. K. Udt. i Sj. T. 16, 141.

— Til Hendrich Vind. Kongen, der for nogen Tid siden gav ham Brev paa Kirkens Korntiende af Hornstrup Sogn i Nøruongs Herred, har nu erfaret, at den Lensmand, som da havde Herredet, tidligere havde bortfæstet denne Tiende til 2 af Sogne-

---

[1] Okslund Vejle, N. Horne H. [2] J. T. har kun: cum clausulis consvetis. [3] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. II. 428 f.

mændene paa menige Sognemænds Vegne i Hornstrup Sogn, saa Tienden ikke var ledig, da Hendrich Vind fik Brev paa den. Da Kongen ikke vil have sin fuldmyndige Lensmands Brev kasseret uden Grund, har han bevilget, at Sognemændene maa beholde Tienden, og befaler Hendrich Vind ikke mere at befatte sig med den. Kongen har befalet Bønderne at betale ham det Stedsmaal, som han muligvis maatte have udgivet. Sj. T. 16, 141. K.

6. Febr. (Skanderborg). Kvittans til Manderup Parsberg til Hagisholm, Embedsmand paa Aarhusgaard, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Silckeborge Len, Alling Kloster og Thuilum Birk fra 1. Maj 1577 til 1. Maj 1584, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter og for det efter afdøde Jens Kaas modtagne og til Henning Reuentlov overleverede Inventarium. Hvad han blev skyldig har han ført til Indtægt i Aarhusgaards Regnskab for Aaret 1. Maj 1584—1. Maj 1585. J. R. 4, 179.

— Hr. Oluf Mickelssen, Præst i Hospitalet i Horsens, maa i Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Hatting Sogn og efter dette Aars Forløb aarlig, indtil videre, 2 Pd. Korn deraf. Udt. i J. R. 4, 179 b.

— Forleningsbrev for Fru Giertrud Olufsdatter, Lauritz Grøns Enke, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Stafning Sogn. Udt. i J. R. 4, 180.

— Mageskifte mellem Hospitalet i Aarhus og Kronen. J. R. 4, 180. (Se Kronens Skøder.)

— Til Manderup Parsberg og Ofue Lunge. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Niels Christenssen, Forstander for Almindeligt Hospital i Aarhus, hvori han paa Hospitalets Vegne begærer at faa 2 nær ved Aarhus liggende Gaarde, som tilhøre Olborg Hospital, men ligge meget belejligere for Aarhus Hospital, til Mageskifte for 2 Aarhus Hospital tilhørende Gaarde nær ved Olborg, som ligge belejligere for Olborg Hospital. De skulle med det første, hver i sit Len, besigte Mageskiftegodset, ligne det og, hvis begge Hospitaler kunne faa Fyldest ved Mageskiftet, sørge for, at dette kommer i Stand. J. T. 3, 133 b.

8. Febr. (Rye). Til Christoffer Valckendorff. Hermed sendes de af ham begærede Breve[1] til Lensmændene paa Bahus og i Bradtzberg, Thønsberg, Nødenes og Brunlage Len om ikke at til-

[1] Se Norske Rigsregistr. II. 691.

lade Udførsel af Egetømmer fra deres Len, førend Kongen har faaet det Tømmer, han behøver til nogle forestaaende Bygninger, og de faa nærmere Ordre; Kongen er dog siden kommen til at tænke paa, at da Undersaatterne i ovennævnte Len kun have ringe og somme Steder slet intet Saaland, saa de ikke ret længe kunne hjælpe sig uden Tilførsel, og de, særlig hvis Fiskeriet slaar fejl for dem, ikke have anden Næring end den, de kunne have af Skoven og med Tømmer, og da Undersaatterne i flere Købstæder her i Riget, hvor Ildebrand har gjort stor Skade, ogsaa behøve Bygningstømmer, som de ikke kunne faa andre Steder end i Norge, fordi enhver i disse Lande holder over sine Skove, synes det, at Forbuddet mod Udførsel af Tømmer vil blive besværligt for begge Parter, hvis det skal blive langvarigt. Da der er gjort Overslag over det Tømmer, som behøves til Ladegaarden paa Amage, og han jo ogsaa snart kan lade gøre Overslag over det Tømmer, som behøves til de andre Bygninger, som han kan huske at Kongen vil lade bygge i Sommer, hvorefter Tømmeret kan bestilles, noget hos en, noget hos en anden af ovennævnte Lensmænd, befales det ham at lade gøre Overslag over det Tømmer, som behøves, overveje, hvor meget Tømmer der kan bestilles hos hver af ovennævnte Lensmænd. og sende Kongen Besked derom, saa denne kan lade udgaa Breve til Lensmændene derom, for at Kongens Undersaatter ikke skulle besværes af Udførselsforbuddet, og for at Tømmeret kan blive bestilt i Tide. Sj. T. 16, 141 b.

8. Febr. (Rye). Aabent Brev, hvorved Kongen — der har bragt i Erfaring, at den skadelige Ildebrand i Horsens, hvorved en stor Del af Byen brændte, mest har faaet Overhaand ved de Straatage, der have været paa Husene, og at en stor Del af de tilbageblevne Huse, Boder og Stalde endnu ere tækkede med Straatag, uagtet Kongen tidligere har udstedt alvorlig Befaling til at afbryde alle Straatage i Byen — for at forebygge saadan Fare i Fremtiden. hvilket er den menige Mand i Byen, saavel den fattige som den rige, meget magtpaaliggende, strengelig paabyder, at der herefter aldeles ingen Straatage maa være i Horsens, og at alle de Straatage, der endnu findes, med det første efter dette Brevs Forkyndelse skulle aftages og erstattes med Tegltag, ligesom ogsaa at alle, der bygge nye Huse, skulle tække disse med Tegltag. Hvis nogle, der eje Huse, tækkede med Straatag, ikke selv ville aftage dette eller nogen herefter tækker med Straa, skulle Borgemestre

Raad og Byfoged afrive Straatagene, for at i Ildebrandsnød den uskyldige og lydige Borger ikke skal lide med den ulydige; forsømme Borgemestre, Raad og Byfoged dette, skulle de staa Kongen til Rette som ulydige mod hans Bud. J. R. 4, 181[1].

[Omtr. 8. Febr.[2]] (Rye). Aabent Brev, hvorved Kongen — for at der kan haves des bedre Rigtighed med de Penge, som kunne tilkomme ham af Kronens Tiendekorn i de under Hald Slot liggende Herreder — bevilger, at Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald, indtil videre ligesom hidtil maa oppebære al Afgiften af de Krontiender, som ikke ere bortforlenede til nogen, og aarlig betale 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre. at udrede samtidig med at han forklarer sit Regnskab af Hald Len. J. R. 4, 182.

8. Febr. (—). Til Loduig Munck. Predbiørn Gyllenstiern, Embedsmand paa Aastrup, har berettet, at Loduig Munck har skrevet nogle Kirkegaarde i Thye, hvori han og hans Medarvinger eje Herligheden, for Skat, og har begæret at faa Kongens Vilje derom at vide, da han mener, at disse Kirkegaarde bør være fri for Skat, naar Adelens Tjenere ere fri. Da Kronen ikke har nogensomhelst Rettighed i Gaardene, skal han lade dem være fri for Skat, naar Adelens Tjenere ere fri, men ellers ikke. J. T. 3, 134.

— Befaling til Claus Glambech om af det Flæsk, han har i Forraad paa Skanderborg, at levere Hospitalsforstanderen i Aarhus 100 Sider Flæsk, som Kongen har givet Hospitalet, og tage Kvittans for, at Hospitalsforstanderen har modtaget det og alene vil anvende det til de fattiges Bedste. Udt. i J. T. 3, 134.

9. Febr. (Skanderborg). F. R. 1, 449 b. Se 5. Febr.

10. Febr. (Rye). Til Gert Rantzov. Da Kongen vil eftergive de forarmede Fiskere og Gaardmænd deres Landgilde for i Aar, skal han undersøge disses Forhold og fritage dem, som findes ikke at kunne udrede Landgilden. Udt. i Sj. T. 16. 142 b.

— Til samme. Kongen har paa hans Begæring fritaget Kronens Bønder i Kroneborg Len for at yde det i Madskatten paabudte Oksekød, Gaasekroppe og Faarekroppe, derimod skal han indkræve den øvrige Del af Madskatten hos dem. K. Udt. i Sj. T. 16, 143.

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 461 f. [2] Brevet er i J. R. dateret: Actum Rye circa idem tempus, quo superiores datæ sunt.

10. Febr. (Rye). Aabent Brev, at Anders Thott i Aar indtil førstkommende 1. Maj maa beholde Lauholms Slot og Len for samme Afgift, som han gav forrige Aar, og som Arrildt Huitfeld, Rigens Kansler, før ham har givet. Naar dette Aar er forbi, skal han forhandle nærmere med Kongen om Betingelserne. Sk. R. 1, 554.

— Aabent Brev, at Chresten Pederssen i Rye indtil videre maa drive Købmandsskab i Rye og sælge Bønderne i Rye Birk Humle, Staal, Salt, Jærn og andre saadanne Købmandsvarer, som de kunne have Brug for til deres Huses Behov, til en rimelig Pris; han har nemlig berettet, at han agter at drive saadan Handel, for at Bønderne ikke skulle have nødig at rejse saa lang Vej til Købstæderne efter disse Varer, men han er bange for, at de omkringboende Borgere og Købstadmænd skulle lægge ham Hindringer i Vejen. Han skal være forpligtet til at skatte og skylde ligesom andre i Rye. J. R. 4, 182.

— Til Casper Marckedaner. Kongen har paa Hendrich Belovs Forbøn bevilget, at Cyriacus Hune, der var sat i Fængsel paa Slottet formedelst sine Ord og sin Modvillighed, maa komme løs, dog skal han med Brev og Segl forpligte sig til ikke at »ivre eller vrekke« paa de Sager, han er anholdt for, og forpligte sig dertil med sin højeste Ed, saaledes som vedlagte Forskrivning viser. Naar han har underskrevet en saadan Forpligtelse og har aflagt sin Saligheds Ed paa at ville holde den, maa han komme ud. J. T. 3, 134 b.

— Befalinger til Borgerne i Viborg, Hofbro og Nykiøping p. Mors om at være Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald, lydige, saafremt de ikke ville staa til Rette for deres Ulydighed; Kongen har nemlig bragt i Erfaring, at nogle af dem have vist sig ulydige mod ham. J. T. 3, 134 b.

— Til Christen Skeil, Loduig Munck og Ofue Lunge, Embedsmænd henholdsvis paa Bøuling, Ørum og Olhorghus, Mogens Juel til Strandet, Niels Skram, Embedsmand paa Drotningborg, og Niels Jonssen til Thostelund. Da der er Arvetrætte mellem Lauritz Krusse til Balle paa den ene og Theme Rossenkrantz til Ryehafue paa den anden Side i Henhold til 2 Kontrakter, den første oprettet paa Viiborg Landsting 1555 mellem Niels Friis til Vadschiergaard og alle Fru Anne Albredtsdatters, Malthe Lauritzens Enkes Arvinger, den anden oprettet 1586 i Viiborg mellem Lauritz Krusse

og Theme Rossenkrantz, og da begge Parter have samtykket i at lade dem afgøre denne Trætte samt hvad anden Trætte der kan være mellem dem efter ovennævnte Kontrakter og gamle Lod- og Skiftebreve, befales det dem med det første at samles i Viiborg, stævne begge Parter for sig, undersøge Sagen og enten forlige dem i Mindelighed eller dømme dem imellem. De skulle give deres Afgørelse beskreven. Hvis nogen af dem formedelst lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Det befales begge Parter at møde i Rette for dem med deres Kontrakter, Lod- og Skiftebreve og hvad andre Breve de have mod hinanden. K.

10. Febr. (Rye). Til Jacob Seefeld og Chresten Skeil, Embedsmænd i Mariagger Kloster og paa Bøuling, Las Krusse til Balle, Hannibal Gyldenstiern til Restrup, Knud Brahe til Thostrup og Niels Jonssen til Thostelund. Der er Trætte mellem Kansler Niels Kaas og Ofue Lunge, Embedsmand paa Olborghus, paa Kronens Vegne paa den ene og Niels Mouritzen til Tuestrup paa den anden Side om et Sandemændstov, som Sandemænd i Hellum Herred have gjort mellem Freer Mark og Thuestrup Mark, hvilket Markeskel efter Niels Mouritzens Mening ikke er saa nøjagtigt, at det bør staa ved Magt, da de have frasvoret ham hans Ejendom imod Markeskels- og Kontraktsbreve mellem ham og Lodsejerne og ikke have fulgt Runde[1] eller Sigfald eller andet Skel, som har været regnet for Skel fra Arilds Tid. Da begge Parter have samtykket i at lade dem afgøre Sagen, befales det dem med det første at mødes paa Aastederne, undersøge Sagen og, hvis Skellet findes ikke at være rigtigt, gøre et rigtigt Skel med Sten og Stabel. De skulle give deres Afgørelse beskreven. Hvis nogen formedelst lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden i Stedet og udføre Kongens Befaling, dog skulle de i Forvejen give Lodsejerne og Sandemændene lovligt Varsel. K.

— Befaling til Jacob Seefeld om at udtage uvildige Mænd paa Tinge til at sætte en af Klosterets [Mariager] Gaarde i Thornbye i Vendsyssel, som er ødelagt af Sand, for en rimelig Landgilde og siden lade denne indskrive i Jordebogen. Udt. i J. T. 3, 135.

11. Febr. (Skanderborg). Til Christoffer Valckendorff. Kongen,

---

[1] Rende, Vandløb.

der har erfaret, at Arrild Uggerup, som hidtil har haft Helsingborg Len, er død, vil nu have dette Len lagt ind under Kroneborg dels af Hensyn til den Fetalje, som Kongen behøver til sin Hofholdning, dels ogsaa af andre Grunde, hvilket herved meddeles ham, for at han, hvis nogen anmoder ham om hans Befordring hos Kongen til at faa Helsingborg Len, kan vide, hvad han skal svare dem. K. Udt. i Sj. T. 16, 143.

11. Febr. (Skanderborg). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har sendt Bud og Bestilling til Bremen, Lubeck, Hamborg og andre Steder udenlands for at hverve Bøsseskytter og Baadsmænd, men har fra dem, som han havde skrevet til om at hjælpe ham til at faa gode og duelige Folk, faaet den Besked, at nogle og fast de fornemste af de Bøsseskytter og Baadsmænd, som kunde findes hos dem, have svaret, dels at de i forrige Fejde og siden ere dragne op for at tjene Kongen, dels at de, ligesom det nu begæres, ere antagne af Kongen i Udlandet og indkaldte til hans Tjeneste, hvori de ogsaa have ladet sig bruge en Tid, men ere blevne daarligt behandlede baade med Underhold og Løn, og tilsidst ere de paa en forsmædelig Maade viste af Tjenesten. De, der tidligere have tjent Kongen, have derfor nu pludselig afslaaet at tjene ham mere og endog gjort ham andre afspenstige; de give dog ikke Kongen Skylden, men klage mest over Christoffer Valckendorff og andre, som paa Kongens Vegne og i hans Fraværelse baade kommanderede over dem i deres Tjeneste og raadede for deres Underhold og Løn. Da dette Kongeriges meste Magt og Anseelse, som Christoffer Valckendorff selv ved, beror paa Forraadet af Skibe og Søens Regering og det derfor ikke er lidt, men i højeste Grad magtpaaliggende at have gode og duelige Bøsseskytter og Baadsmænd i Tjenesten, der kunne bruges ved alle forefaldende Lejligheder, og at være betroet, naar man søger saadanne Folk i Udlandet, og ikke at have et saadant Rygte, som ovenfor er nævnt, befales det ham at behandle de Folk, som nu have ladet sig hverve og ellers ere i Kongens Tjeneste, saaledes, at de ikke med Rette kunne have noget at klage over eller gøre saadant Anskrig om Kongens Bestilling og Tjeneste, som nu er sket, da det ikke er Kongens Vilje, at de skulle behandles ilde, og saadanne Folk ere af ikke ringe Betydning for Kongen og Riget. Sj. T. 16, 143 b.

— Befalinger til Casper Marckedaner og Erich Lange om at holde en 3—4 Holdsvogne i Vedle og ligesaa i Horsens.

der, saalænge Kongen opholder sig her paa Slottet, kunne hjælpe til med at befordre Kongens Folk og Gods, da dette tidligere har været Skik, naar Kongen har holdt Hof her, og Undersaatterne i disse 2 Byer ellers blive stærkt besværede med Ægt og nødes til at forsømme deres Næring. J. T. 3, 135 b.

12. Febr. (Skanderborg). Til Hans Meckelborg, Mønsterskriver. Da Kongen har bevilget, at Ludvig v. Sandleben, Furerer, og Rudolf v. Mynden, Fører under Drabanterne, maa faa samme Maanedspenge og Løn som Adelsburser, skal han herefter betale dem saaledes, saalænge de ere til Stede hos Kongen. K. Udt. i Sj. T. 16, 144 b.

— Aabent Brev, at Niels Jenssen og Søfren Jenssen, Jordejere til en Gaard i Vranum, og deres Medarvinger, Knud Christofferssen i Smollerup og Niels Ibssen i Rosborg, der af Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald, ere blevne tiltalte, fordi de i nogle Aar ikke tilbørligt have svaret Kronen dens Rettighed af Gaarden, og ere blevne dømte til at staa til Rette derfor, hvorefter de have tilfredsstillet Lensmanden for deres Forseelse og tilbudt herefter at svare deres Rettighed tilbørligt, herefter maa nyde ovennævnte jordegne Gaard som frit, jordegent Bondegods mod at svare Kronen samme Rettighed deraf, som der fra Arilds Tid er svaret. J. R. 4, 182 b.

13. Febr. (—). Brev for M. Christoffer Knoff, Kongens Hofprædikant, paa Kronens Korntiende af Vallekille Sogn i Skippings Herred; hvis hans Hustru overlever ham, maa hun beholde Tienden, saalænge hun sidder som Enke. Udt. i Sj. R. 12, 580.

— Til Hendrich Bang, Tolder i Medelfard. Frederich Lange har klaget over, at han besværes med Told af de Heste, som han sender mellem sin Gaard i Sjælland og sin Gaard i Nørrejylland; da han ikke bruger Købmandskab dermed og Medelfard heller ikke er det nærmeste Toldsted, hvor Tolden af det, som udføres af Riget, skal oppebæres, kan Kongen ikke vide, med hvad Ret Hendrich Bang kræver Told af Frederich Lange, og det befales ham enten at lade være dermed eller erklære sig til Kongen om, hvorledes det forholder sig med denne Told. F. T. 1, 423 b.

— Stadfæstelse for Arrild Huitfeld, Rigens Kansler, paa hans afdøde Broder Jacob Huitfelds Børns Vegne paa en skriftlig, beseglet Forhandling paa Papir, dat. Beridtzgaard 26. Okt. 1582,

som nogle dertil ved kongelig Befaling forordnede gode Mænd, nemlig Niels Parsberg til Sandbygaard, tiltagen i afdøde Eyller Grubbis Sted, Steen Brahe til Knudstrup, Oluf Daa til Rafnstrup og Lauritz Stralle til Thorpegaard, have gjort og oprettet om Rebning paa Rørbeck Skove paa Laaland, dog under Forbehold af Kongens Samtykke, da Kronen er Lodsejer i Skoven. F. R. 1, 622 b.

13. Febr. (Skanderborg). Forleningsbrev for Henning Reuentlov for tro Tjeneste og i Henhold til en Handel med Kongen paa Dueholms Kloster efter Erick Lycke til Eskier, uden Afgift i 12 Aar fra 1. Maj 1587 at regne; efter den Tids Forløb skal han henvende sig til Kongen eller hans Efterfølgere for at faa de fremtidige Forleningsvilkaar bestemte. Han skal gøre tilbørlig Tjeneste af Klosteret. J. R. 4, 183.

14. Febr. (—). Aabent Brev, at Johan Kløckert fra Flensborg har berettet, at han i nogle Aar har fulgt Kongens Hoflejr, hvor Kongen har holdt den, enten i Kiøpnehafn eller paa Slottene Kronneborg og Koldinghus, eller, naar Kongen har ligget paa Skanderborg, er rejst til Viiborg, Horsens eller Aarhus med Kramvarer og Silketøj, men at nu Undersaatterne i de Købstæder, han kommer til, besvære sig over, at han saaledes til Kongens og hans Hofsinders Bedste følger Kongens Hoflejr, idet de foregive, at deres Næring lider derved, og at det er mod deres Privilegier. Da Undersaatterne i nogle af ovennævnte Købstæder ikke holde saadant Silketøj og Varer til Salgs, som Johan Kløckert fører med sig, og baade Kongen, hans Hoftjenere og Undersaatter af Adelen have Brug derfor, og da Johan Kløckert lige saa vel som Borgerne i Købstæderne her i Riget er Kongens Undersaat og skatter og skylder i Flensborg, har Kongen bevilget, at han til Gavn for Adelen maa holde sine Kramvarer, Silke- og Sidentøj fal baade i de Købstæder, der ligge ved og belejligt for Kongens Hoflejr, og hvor det ellers behager ham her i Riget. Sj. R. 12, 580 b.

— Til Arrild Huitfeldt. Han har indberettet, at han efter Kongens Befaling har undersøgt Kirkernes Tilstand i sit Len [Tryggevælde] og fundet, at de endnu ere ved god Magt med Undtagelse af Maglebye Kirke, hvis Taarn er faldet ned og har gjort Skade baade paa Kirken og Klokkerne; da den ikke kan istandsættes med en ringe Bekostning, har han ment, at den kunde blive sat i Stand, ved at Kongen i nogle Aar henlagde Afgiften af nogle Krontiender i Lenet dertil. Kongen vil dog ikke forholde ham, at det ikke har

været hans Mening, at saadanne forfaldne Kirker skulde istandsættes paa hans Bekostning, men at de Kirker i Lenet, som maatte være ved Hævd og Magt, skulde komme de andre til Hjælp. Han skal undersøge dette og, hvis nogle af de andre Kirker findes at være ved saa god Magt og saadant Forraad, at de ikke behøve det til deres egen Bygning, ordne det saaledes, at de komme Maglebye Kirke til Hjælp. Sj. T. 16, 144 b.

14. Febr. (Skanderborg). Aabent Brev, at Christoffer Ibssen, Borger i Aarhus, har berettet, at hans Søn Oluf Christofferssen og en anden Borgers Søn Jens Frandtzen ere komne i Trætte ved Drik og Ølsmaal og ere komne i Slagsmaal, hvorunder Jens Frandtzen er bleven dræbt; Oluf Christofferssen blev greben paa fersk Gerning og tilsidst overgivet til Skarpretteren, hvor det er kommet saa vidt, at han har siddet for Skarpretterens Haand og Hug, men Hugget mislykkedes, saa Oluf Christofferssen kun fik et Hug i Hovedet og undkom, hvormed han nu mener at have udstaaet sin Ret. Paa Faderens Begæring har Kongen i Betragtning af ovennævnte Forhold bevilget, at Sønnen maa faa sit Liv og sin Fred igen og frit og utiltalt bosætte og ernære sig i Aarhus eller andensteds i Kongens Riger og Lande. J. R. 4, 184.

15. Febr. (—). Til Oluf Bilde. Da Thurebyegaard skal være meget bygfældig, saa der ikke er noget Hus, som han kan have sin Bolig i, befales det ham med det første at lade hugge saa meget Tømmer, som behøves til et godt tarveligt Hus, i Gaardens Skove, hvor der sker mindst Skovskade, og siden lade Huset hugge og opføre og indskrive Bekostningen derved i sit Regnskab. Der sendes ham Brev til Hendrich Gyldenstiern, Embedsmand paa Bahus, om at skaffe ham saa mange Deler og Lægter, som han behøver, naar han sender Skibe op efter dem; Skibene kan han lade fragte paa Kongens Bekostning. Sj. T. 16, 145. K.

— Til Pether Reitz. Da der i det Forleningsbrev, han nylig har faaet paa Anduorschouf Len, ikke er indført noget om Urtegaardsmand, Klejnsmed, Glarmester, Hjulmand og Fiskere, som skulle holdes paa Slottet, befales det ham at antage 1 Urtegaardsmand med 1 eller 2 Svende eller saa mange, der behøves, 1 Klejnsmed, 1 Glarmester, 1 Hjulmand og 2 Fiskere og til Løn og Underhold give dem hvad han finder billigt. Udt. i Sj. T. 16, 145 b.

15. Febr. (Skanderborg). Mageskifte mellem Jacob Seefeld til Visborg og Kronen. J. R. 4, 184 b. (Se Kronens Skøder.)

— Aabent Brev, hvorved Kongen fornyer det Jacob Seefeld til Visborg tidligere givne Brev paa Birkeret til Visborggaard med tilliggende Gods i Visborg, Solberg og Vifue Sogne, da han siden den Tid har tilskiftet sig mere Gods ved Gaarden baade af Kronen og andre; Birket skal herefter omfatte Visborggaard og alt det Gods, han har eller herefter faar i Visborg By og Sogn, i Vifue By og Sogn, i Als By og Sogn og i Skellum[1] By og Sogn, endvidere en Gaard ved Korup Mølle, Gaarden Glashytten, Glarup[2] By, Gaarden Øster Korup og Korup Mølle i Solberg Sogn samt Enemærkeskoven og -kæret Lounkier, saa vidt han har Lod og Del deri. J. R. 4, 187.

— Aabent Brev, at Lauritz Søfrenssen i Vilholt, der ingen Havresæd har til sin Gaard, men alligevel svarer Havreskyld, indtil videre maa være fri for 1 Ørt. Havre af hans aarlige Landgilde. Udt. i J. R. 4, 187 b.

— Kvittans til Jørgen Rossenkrandtz paa 1750 gl. Dlr., som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer af den sidst paabudte Pengeskat af Kalløe Len. J. R. 4, 187 b.

— Til Jacob Seefeld. Da nogle Møller under Mariagger Kloster ere satte for højt i Landgilde, skal han udtage uvildige Dannemænd til at undersøge Forholdene og sætte de Møller, der ere satte for højt, for en rimelig Landgilde. J. T. 3, 135 b.

16. Febr. (—). Befaling til alle de Lensmænd i Danmark[3], der have Herreder, om at drage Omsorg for, at der i deres Len ikke bliver holdt Ting, Stævne eller anden verdslig Forsamling den 27., 28. og 29. Marts, paa hvilke Dage der skal holdes Bededage, men at disse blive holdte med kristelig Andagt og Alvor. Sj. T. 16, 147. K.

— Skrivelser angaaende det samme til Landsdommerne Jørgen Skram, Malthi Jenssen og Moritz Stygge i Jylland, Anders Dresselberg paa Sjælland, Gregers Jul paa Langeland, Rudbeck Pors paa Laaland og Falster, Coruitz Viffert i Skaane, Morthen Brock paa Fyen, Coruitz Lauritzen i Nørre Halland, Biørn Knudtzen i Sønder Halland og Peder Hanssen paa Bornholm. Sj. T. 16, 148 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Hertug Ulrich af Meklenborg

[1] Skelund, Hindsted H. [2] Glerup, samme H. [3] De opregnes alle med deres Len.

har angaaende de store Master, som Hertugen forrige Sommer gav Kongen Tilsagn om efter det Maal i Længden og Tykkelsen, Kongen medgav Hertugen, skrevet, at han vil sørge for, at 6 af disse Master ved første Lejlighed skulle komme til Warnowmynde og 12 til Hamborg, hvor Kongen selv skal lade dem hente. Christoffer Valckendorff skal derfor straks til Foraaret, naar man kan sejle, lade Skibe løbe til Warnow for at føre de 6 Master til Kiøpnehafn; endvidere skal han overveje, hvorledes Kongen bedst kan faa de 12 Master fra Hamborg til Kiøpnehafn, enten ved at sende Kongens egne Skibe efter dem eller ved at fragte andre Skibe dertil, og ordne det, som han finder bedst. Kongen har skrevet til sin Faktor i Hamborg Jochim Wichmand om at tage Masterne i Forvaring, indtil Kongen sender Skibe efter dem. Da Kongen har foræret Hertug Ulrich en Skibsladning paa 80 Læster af den godtlandske Sten til noget Byggeri, Hertugen har for paa Gystrow, skal Christoffer Valckendorff drage Omsorg for, at disse Sten med det første blive huggede og førte ned til Ladestedet, og, saa snart Vandet bliver aabent, enten fragte Skibe eller sende kgl. Skibe af ovennævnte Drægtighed til Godtland for at indtage Stenene og føre dem til Warnowmynde. Sj. T. 16, 146.

16. Febr. (Skanderborg). Befaling til [Korfits Viffert[1]] om at skaffe Kongen 2 store Skuder skaansk Kalk, som Kongen har foræret Hertug Ulrick af Meklenborg, og straks til Foraaret sende Kalken til Wernow; han skal fragte Skuder til Kalken, og Kongen vil siden betale ham, hvad Kalken og Fragten kommer til at koste. Sk. T. 1, 464 b.

17. Febr. (—). Forleningsbrev for Chresten Pouelssen i Nøufling, Herredsfoged i Fleskom Herred, paa Halvparten af Afgiften af Kronens Korntiende af Nøufling Sogn, da han er kommen til en øde Gaard, som han har genopbygget, og tilmed for sin Bestillings Skyld maa forsømme sin egen Næring meget. Udt. i J. R. 4, 188.

18. Febr. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da 2 østrigske Friherrer ere komne hertil for at besøge Kongen og bese Riget og ville rejse herfra til Kroneborg og Kiøpnehafn og derfra ud af Riget, skal han, naar de komme til Kiøpnehafn, skaffe dem et af de bedste Herberger, der ere at faa, og sørge for, at de blive

[1] Der er ingen Overskrift til Brevet, men at det har været til Korfits Viffert, ses af den senere Skrivelse til denne af 2. April.

trakterede paa bedste Maade og udkvitterede; hvad der ikke kan faas i Byen af det, som hører til et godt Traktement, skal han skaffe fra Slottet. Kongen har bevilget, at Friherrerne maa komme paa Orlogsskibene, Tøjhuset og andensteds, hvor der er noget at bese. Sj. T. 16, 148 b[1].

18. Febr. (Skanderborg). Til Niels Friis, Embedsmand paa Nykiøping Slot. Da de 2 østrigske Friherrer, som have været her hos Kongen, nu ere paa Rejsen over til Sjælland og derfra ville rejse til Tyskland, skal han, naar de komme til Nykiøping, lægge dem i det bedste Losement, der kan faas i Byen, sørge for, at de blive trakterede paa bedste Maade og, hvis der er noget, som de ikke kunne faa i Byen, som ferske Fisk eller andet, skaffe dem det fra Slottet, endvidere skal han skaffe dem gode Gemakker paa Giedtzgaard, naar de komme did, underholde og traktere dem og deres Følge paa Gaarden og indskrive det i Regnskabet; hvis de i denne Vintertid blive opholdte og ikke kunne komme over, skal han, saalænge de blive, sørge for, at de blive trakterede vel. Orig.

— Befaling til Axel Brahe paa Rugaard, Lauritz Brockenhus paa Nyborg Slot, Frantz Rantzov paa Korsør, Pether Reitz paa Anduorschouf, Arild Vitfeldt paa Thryggeuelde, Johan Suabe paa Vordingborg og Niels Friis paa Nykiøping paa Falster om ligeledes at skaffe de østrigske Friherrer Herberg. Udt. i Sj. T. 16, 149.

— Kvittans til Manderup Parsberg paa 800 gl. Dlr., som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer af den sidst paabudte Pengeskat af Aarhusgaards Len. J. R. 4, 188.

— Lignende Kvittans til Claus Glambeck paa 2800 Dlr. af Pengeskatten af Skanderborg og Aakier Len. Udt. i J. R. 4, 188 b.

— Til Lensmændene[2] i Nørrejylland. For nogen Tid siden [22. Nov. 1576] skænkede Kongen det gamle Biskopshus i Viborg til et Domhus til at holde Landsting i og til anden Adelens og andre Undersaatters Nytte; da der maa anvendes stor Bekostning derpaa, før det kan blive skikket til ovennævnte Brug, eftersom det er helt øde, og da det er det ganske Land til Ære og menige Adel og andre Undersaatter i Nørrejylland til Bedste, har Kongen forhandlet med Rigsraadet og andre af Adelen her i Landet om hver efter deres Evne og Vilkaar at bidrage noget til

---

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 679 f. [2] De opregnes med deres Len.

Domhusets Bygning, hvilket de ogsaa have bevilget. Da Kongen gaar ud fra, at ogsaa de af Adelen, som han ikke har forhandlet med, ville bidrage noget til Bygningen, skulle de med det første forhandle med alle i deres Len boende adelige, baade Enkefruer og Herremænd, om ogsaa at yde Hjælp og i Betragtning af, at der vil medgaa megen Bekostning, bidrage saa meget, at det kan siges at være nogen Hjælp; selv opfordres de ogsaa til at yde Hjælp. Endvidere skulle de forhandle med Borgemestre og Raad i de i deres Len liggende Købstæder om at yde Bidrag til Domhusets Bygning, da denne ogsaa kommer dem til Gavn. De skulle optegne den Hjælp, Adel og Købstæder love, paa klare Registre, indkræve den og levere den til Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald, saa han kan faa den med det første og straks til Foraaret kan tage fat paa Byggeriet. J. T. 3, 136.

20. Febr. (Skanderborg). Til Jørgen Skram. Da han ved sin Samtale med Kongen har paataget sig at lade Domhuset i Viborg gøre i Stand, saa vidt den Hjælp, Adelen i Nørrejylland vil yde dertil, kan strække, har Kongen skrevet til Lensmændene i Nørrejylland om at forhandle med alle adelige i deres Len om at yde Hjælp, indkræve denne og levere den til ham. Han skal selv forhandle med Adelen i Haldtz Len og foreholde den at yde saa meget, at det kan siges at være en Hjælp, da der vil medgaa stor Bekostning. Naar han har faaet Hjælpen ind, skal han straks tage fat paa at bygge Huset, saaledes som han selv kan tænke, det bekvemmest kan ske. J. T. 3, 137.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere om af Tolden at levere Hans Spegel eller hans Fuldmægtig 100 Dlr. til Køb af de 100 Læster Kalk, Kongen har befalet ham at købe til Haderslefhus. Udt. i Sj. T. 16, 149.

— Til Kronens Tjenere i Giersted[1] og Fers Herreder. Da Kongen har befalet Hans Speegel paa Gladsax at købe 100 Læster Kalk og sende dem til Ystedt, skulle de efter Tilsigelse af Hans Speegel møde med Heste og Vogn og hjælpe til med at føre Kalken did. Sk. T. 1, 465.

— Befaling til Borgemestre og Raad i Ystedt om at fragte Skuder til at føre ovennævnte 100 Læster Kalk til Hattersløfhus, lade Kalken indlade, naar den kommer til Byen, og med-

[1] Herrestad.

dele Hans Bloume paa Hattersløfhus, hvad de have lovet i Fragt, hvorefter han skal betale den, naar Kalken leveres. Sk. T. 1, 465.

20. Febr. (Skanderborg). Kvittans til Lauritz Brockenhus paa 3014 Dlr., som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer af den sidst paabudte Pengeskat af Nyborg Len. Udt. i F. R. 1, 450.

21. Febr. (—). Til Hack Ulfstand. Da han har berettet, at han nu efter Kongens Befaling vil tage fat paa Byggeriet paa Olleholm og har begæret, at Ugedagsmændene til Slottet, der ville blive brugte daglig ved Byggeriet, af den Grund maa faa nogen Forskaansel i Madskat, har Kongen eftergivet dem Halvdelen af Madskatten. F. T. 1, 473.

— Forleningsbrev for M. Lauritz Ægidius, Sognepræst ved Sortebrødre Kirke i Riibe, paa det efter afdøde Frederich Suaning ledige Kannikedømme i Riiber Domkirke. Han skal residere ved Domkirken. J. R. 4, 188 b.

23. Febr. (—). Kvittans til Fru Beate Brahe, Hr. Jørgen Lyckis Enke, paa 326 gl. Dlr. 3 Ort, som hun har indbetalt i Kongens eget Kammer af den sidst paabudte Pengeskat af Gislum Herred. J. R. 4, 189.

24. Febr. (—). Kvittans til Erich Hardenberg paa 800 Dlr. af den sidst paabudte Pengeskat af Hagenschouf Len. Udt. i F. R. 1, 450.

— Aabent Brev, hvorved Kongen henlægger Afgiften af Kronens Tiende af Leeborg Sogn i Malt Herred, baade Korn- og Kvægtienden, til Kapellaniet i Kolding i Stedet for Kronens Tiende af Nørup Sogn, som først var henlagt til Kapellaniet, da Kongen siden har tilskødet Erich Lange til Engelstholm Jus patronatus til Nørup Kirke. Naar den, der nu har Tienden af Leeborg Sogn i Fæste, dør, maa Kapellanen selv enten paa ny bortfæste Tienden eller paa anden Maade anvende den til Bedste for sig. J. R. 4, 189 b.

— Til Claus Glambech. Kronens Bønder i Hylcke Sogn i Skanderborg Len have berettet, at de foruden anden Tynge og Tjeneste, som de maa gøre lige med andre Slottets Tjenere, aarlig maa svare noget Ydeved, hvorfor de begære at blive fri. Da de ere villige til at gøre samme Tynge og Tjeneste med Skovhugst, Vedægt og andet Arbejde som Kronens andre Tjenere, har Kongen fri-

taget dem for Ydeveddet, for hvilket han derfor skal lade dem slette i Jordebogen. J. T. 3, 137 b. Orig.

25. Febr. (Skanderborg). Følgebrev for Thalle Thott, Arrild Uggerups Enke, til Bønderne under Helsingborg Slot, at de skulle svare hende til førstkommende 1. Maj. Det befales, under Trudsel om Tiltale, alle, der maatte staa til Restance med noget af den sidst paabudte Pengeskat og Madskat, at udrede Restancen inden 1. Maj, saa hun derefter kan gøre sit Regnskab klart hos Rentemesteren. Sk. R. 1, 554 b.

— Til Anders Bing. Da Kronens Bønder i Vardbiergs Len have berettet, at deres Korn en Tid har slaaet sig meget for dem, saa de næsten ere komne helt til Agters og ikke ere i Stand til at udrede den sidst paabudte Madskat, vil Kongen tænke over, hvad han i den Anledning kan gøre, og befaler ham foreløbig at opsætte Indkrævningen af Madskatten, dog maa han ikke give Bønderne nogen Fortrøstning om, at de skulle blive helt fri. Sk. T. 1, 465 b.

— Befaling til Henning Reuentlef om af de Sten, han har, at sende 2000 Mursten hid til noget Byggeri ved den lille Stald her ved Slottet, lade Kronens Tjenere til Silckeborg Slot føre dem til Thulstrup og underrette Claus Glambeck om, paa hvilken Dag de komme der, for at han kan lade Kronens Tjenere under Skanderborg møde der og hente dem. J. T. 3, 137 b.

— Til Casper Marckedaner. Denne Brevviserske, Kierstine Peder Rellufssens, har berettet, at hendes Husbonde og hun have boet i Flensborg for nogen Tid siden og formedelst mærkelig Skade til Søs ere komne i stor Borg og Gæld; deres Kreditorer have saa taget alt deres Gods som Betaling for en Del af deres Tilgodehavende, hvorved de ere komne helt til Agters. Siden have de begivet sig til Helsingøer, hvor de have boet i nogle Aar og anvendt alt hvad de have kunnet samle til at betale af paa deres Gæld i Flensborg med, men skønt de have gjort dette, uagtet de én Gang vare gaaede fra alt deres Have og Gods og overladt det til deres Kreditorer, forfølges og manes hun efter hendes Husbondes Død af andre Kreditorer, trods det at hun intet ejer udover det, hun kan fortjene i sin Tjeneste paa Koldinghus, og hun har derfor begæret at maatte blive fri for denne Forfølgning. Da Kongen ikke kan hindre nogen i at kræve deres rette Tilgodehavende, men alligevel, da hun er i hans Tjeneste, gerne vil have hende befordret til

det bedste, saafremt det kan ske i Mindelighed, skal Casper Marckedaner, hvis der kommer nogle for at mane hende for Gæld, gøre sig al mulig Flid for at mægle mellem dem og forlige dem om rimelige Vilkaar og Terminer for Betalingen af Gælden, saaledes at der ikke strænges med hende paa det yderste, dog paa en saadan Maade, at ingen kan klage over at være besværet mod Retten. J. T. 3, 138.

26. Febr. (Skanderborg). Kvittans til Henning Refuentlov paa 800 Dlr., som han har indbetalt i Kongens eget Kammer af Skatten af Silckeborg Len. Udt. i J. R. 4, 190.

— Lignende Kvittans til Predbiørn Gyldenstiern paa 594 gl. Dlr. af den sidst paabudte Pengeskat af Aastrup Len. J. R. 4, 190.

27. Febr. (—). Til Christoffer Valckendorff. Peder Brade, Embedsmand paa Søluitzborg, har berettet, at Kronens Bønder i hans Len besvære sig meget over det Øl, de skulle give i Madskat, da Kornet i nogle Aar har slaaet sig for dem og de ikke kunne faa Humle at købe, hvilket har medført, at de selv ikke have andet Øl end det, de hente fra andre Steder; de have derfor tilbudt at give Øksne i Stedet for Øl, saaledes som det ene med Billighed kan beregnes mod det andet. Kongen har henvist Peder Brade, der har begæret Besked herpaa, til Christoffer Valckendorff, der skal overveje Sagen og give Peder Brahe Besked. Sj. T. 16, 149 b. K.

— Kield Ibssen, Delefoged og Skovfoged i Thuiflum Birk, der formedelst sin Bestilling maa forsømme sin egen Næring meget, maa være fri for at svare Landgilde og anden Tynge af sin Gaard, saalænge han forestaar sin Bestilling tilbørligt. Udt. i J. R. 4, 190 b.

28. Febr. (—). Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff, der nu har indbetalt i Kongens eget Kammer de til ham leverede 777 Dlr. 7 Sk. lybsk, som vare blevne tilovers af de Tærepenge, Hendrick Ramel fik med paa Rejsen til England. Sj. R. 12, 581. Orig.

— Mageskifte mellem Ebbe Munck til Fiellebro og Kronen. F. R. 1, 450 b. K. (Se Kronens Skøder.)

— Befaling til Hening Giøe, der endnu resterer med en Del Penge, Korn og andre Varer paa sit Regnskab af Nykiøping Len, om med det allerførste at betale hvad han resterer med

til Rentemester Christoffer Valckendorff, saafremt Kongen, hvis Betalingen trækker længe ud, ikke skal gribe til saadanne Midler, hvorved han kan komme til sin Betaling, og søge Erstatning hos ham for Forsømmelsen. F. T. 1, 473 b.

28. Febr. (Skanderborg). Forleningsbrev for Peder Vinther til Nandrup paa 1 Bol i Nandrup, uden Afgift. Udt. i J. R. 4, 190 b.

— Følgebrev for samme til Bonden paa dette Bol. Udt. i J. R. 4, 190 b.

— Aabent Brev, at Hans Pederssen, Skriver paa Silckeborg Slot, uden Indfæstning maa faa Vester Kieldstrupgaard[1] og beholde den, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge, saalænge han skikker sig tilbørligt i sin Bestilling eller indtil Kongen træffer anden Bestemmelse, dog skal han selv udminde den nu paa Gaarden boende Bonde. J. R. 4, 191.

— Befaling til Claus Glambech om af det Flæsk, han har i Forraad, at levere Hospitalsforstanderen for Almindeligt Hospital i Horsens 100 Sider Flæsk, som Kongen har skænket Hospitalet. J. T. 3, 139.

— Til Claus Glambech. Da Kronens Bønder i Dofuer Sogn have anmodet om at faa noget Korn til Købs paa Slottet [Skanderborg], fordi de lide stor Mangel derpaa, befales det ham af det Korn, han kan undvære, at sælge til ovennævnte Bønder og hvilke andre Kronbønder, der begære det, dog skulle de give 5 Mk. for hver Td. Rug og 1 Dlr. for hver Td. Byg. J. T. 3, 139.

— Til samme. Kronens Bønder i Alling i Giern Herred have berettet, at de kun have ringe Kornsæd til Byen, og at de lide stor Skade paa den Sæd, de have saaet, af Dyrene, og de have, da de af den Grund og formedelst den paabudte Skat forarmes meget, anmodet om at blive fritagne for noget af forrige Aars Landgilde. Kongen har fritaget enhver af dem for 1 Ørt. Korn. J. T. 3, 139 b.

1. Marts (—). Aabent Brev, hvorved det strengelig forbydes at udføre Korn fra Samsøe, førend man kan faa af den tilkommende Sommers nye Grøde, da Hagl og Guds Vejr sidste Sommer have gjort stor Skade paa Kornet paa Samsøe, saa det kan befrygtes, at Beboerne ville komme til at lide Mangel paa Korn, hvis Udførsel ikke forbydes. Sj. R. 12, 581 b[2].

[1] V. Keilstrupgaard, Hids H. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 463.

1. Marts (Skanderborg). Kvittans til Fru Ingeborg Skeil, Otte Banners Enke, paa 313½ gl. Dlr. 1 Ort, som hun har indbetalt i Kongens eget Kammer af den sidst paabudte Pengeskat af Segelstrup Len. Udt. i J. R. 4, 191.

3. Marts (Løgager). Kvittans til Ofue Lunge paa 2700 gl. Dlr., som han har indbetalt i Kongens eget Kammer paa Skanderborg Slot af den sidst paabudte Pengeskat af Olborghus Len. J. R. 4, 191 b.

— Lignende Kvittans til Henrich Belov paa 900 Dlr. af Pengeskatten af Skifuehus Len. Udt. i J. R. 4, 191 b.

— Til de højlærde i Kiøpnehafn. Kongen har bragt i Erfaring, at Universitetets og de 100 Studenters Bønder, der ere takserede til at svare Madskat ligesom Kron-, Stifts- og Kapitelstjenere, have besværet sig herover, idet de, da Kongen har bevilget, at Universitetets og de 100 Studenters Gods maa være ligesaa frit som Adelens, mene at burde være fri, da Adelens Tjenere ere fritagne for Madskatten. Da Universitetets og Kommunitetets Bønder nu ere lagte for Madskat sammen med Kronens, Stiftets og Kapitlernes Bønder og Mandtalsregistrene indsendte til Renteriet, hvorefter alt med Hensyn til Orlogsskibenes Udrustning og deres Forsyning med Fetalje er ordnet, kan der nu ikke gøres nogen Forandring heri. Da det ogsaa er Riget meget magtpaaliggende og der ikke er andre Midler for Haanden, ej heller i den korte Tid til Orlogsskibenes Udsendelse kan træffes andre Foranstaltninger, befales det dem at tilholde Universitetets og Kommunitetets Bønder at svare Madskatten denne Gang, saaledes som de ere takserede til, men det skal herefter hverken komme dem eller deres Tjenere til Skade paa de Privilegier og Friheder, Kongen har givet dem selv og deres Gods. Sj. T. 16, 150. K. Orig. i Konsistoriets Arkiv, Pk. 24.

— Til de samme. I Anledning af Kongens Skrivelse [28. Jan.] til dem om at lade Dr. Nicolaus Theophilus faa afdøde Dr. Jacob Matzens Residens har Dr. Hans Slangerup, theologisk Professor, berettet, at denne Gaard for mange Aar siden ved kgl. Skrivelse er henlagt til den theologiske Profession, og at siden da alle hans Forgængere have besiddet den. Da Kongen ikke har vidst noget herom, henstiller han Sagen til dem og befaler dem heri at følge Universitetets Statut og Sædvaner og hvad de anse for ret og billigt. Sj. T. 16, 150 b. Orig.[1] i Konsistoriets Arkiv, Pk. 153.

[1] Tr.: Rørdam, Kbhvns. Universitets Hist. 1537—1621. IV. 350.

3. Marts (Løgager). Til Jørgen Skram. Da han efter mundtlig Ordre af Kongen har bygget en Del i Superintendent M. Peder Thøgerssens og Kannik M. Niels Søfrenssens Gaarde i Viborg i Anledning af Kongens Ankomst til sidste Snapslandsting og har ladet lave Skorstene, Lofter og Vinduer i det Hus ved Hald, som kaldes Randershus, men ikke har faaet nogen Skrivelse derom, som han kan lægge ved sit Regnskab, befales det ham herved at indskrive Udgiften i Regnskabet. J. T. 3, 140.

— Til Claus Glambech, Embedsmand paa Skanderborg, og Vilhelm Dresselberg, Sekretær. Da Peter Reidtz, Embedsmand paa Anduorskouf, til Mageskifte for noget Krongods paa Sjælland har tilbudt noget af sin Hustrus[1] Arvegods i Nørrejylland, nemlig 2 Gaarde i Skiøring Sogn og By med et Stykke Skov, kaldet Egernholt, 2 Gaarde i Kousted i Dronningborg Len, 1 Gaard i Nielstrup i Galthen Herred, 1 Gaard i Huilum[2] i Silckeborg Len, 2 Gaarde i Raasløf[3] i Salling, 1 Gaard i Retterup i Brøndom Sogn, 1 Gaard i Hierick, 1 Gaard i Nautrup, 1 Gaard i Ilberg, 2 Gaarde i Øring[4] By og Sogn paa Mors og Aa[r]beck Mølle, skulle de med det allerførste besigte dette Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 140 b.

— Til Albret Friis. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviserske, Kierstene, Hr. Peder Ollufssens Enke, hvori hun beretter, at hendes Børns Farbroder, Jens Ollufssen, Borger i Riibe, efter deres Faders Død efter Loven har tiltaget sig Værgemaalet for dem og derefter har ført deres Gods bort fra Herredet og ind under sit eget Bo og Brug; da imidlertid Jens Ollufssen søger sin egen Handel baade uden- og indenlands og ligesaa godt kan komme til Agters som til Fremtarv derved, er hun bange for, at hendes Børn kunne komme til at lide Skade, og har derfor anmodet Kongen om at lade føre tilbørligt Tilsyn dermed. Kongen finder dette Forlangende billigt og befaler Albret Friis at tage nøjagtig Borgen af Jens Ollufssen for Børnenes Gods enten med vederhæftige Dannemænd eller med nøjagtig Forvaring i hans Gods, at han vil holde Børnenes Gods til Stede og ramme Børnenes Gavn dermed; vægrer han sig herved eller kan han ikke gøre nøjagtig Forvaring, skal Albret Friis overdrage Værgemaalet til andre af den nærmeste vederhæftige Slægt. J. T. 3, 141.

4. Marts (—). Aabent Brev, hvorved Kongen paa Begæring af

[1] Karen Rostrup. [2] Hvillundgaard, Vrads H. [3] Roslev, Harre H [4] Ørding.

Niels Bager, Borger i Otthense, der søger sin meste Handel og Næring til Søs og lader sine Varer op- og udskibe i Kierteminde, bevilger, at han indtil videre maa bruge Handel og Vandel i Kierteminde, som om han var bosiddende Borger der, dog skal han, som han har tilbudt, gøre kongelig og borgerlig Tynge lige med de bedste Borgere i Kierteminde og samtidig fuldgøre sin borgerlige Pligt i Otthense, saalænge han driver Handel der. F. R. 1, 453. K.

4. Marts (Løgager). Til alle Kronens Tjenere under Dronningborg Slot. Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald, har berettet, at han fra den Tid, han havde Dronningborg Len, har en stor Restance baade af Landgilde og andet til gode hos nogle af Kronens Bønder i Lenet, hvilken han nu har gjort Rede for og betalt paa Rentekammeret, men han har med stort Besvær kun faaet en ringe Ting ind hos nogle og hos de fleste slet intet, hvorfor han har anmodet Kongen om at hjælpe ham til Ret. Det befales alle, der skylde Jørgen Skram noget, uden videre Forhaling at betale ham eller hans Fuldmægtig, saafremt de ville undgaa Tiltale, og det befales Niels Skram, Embedsmand paa Dronningborg, og alle Fogder og Dommere i Lenet at hjælpe Jørgen Skram og hans Fuldmægtig til at faa Restancerne ind. J. T. 3, 141 b.

— Befaling til Henning Reuentlouf, Embedsmand paa Silckeborg, om herefter at give denne Brevviser, Kongens Dyrvogter Las Jude, samme Underhold og Løn, som Kongens andre Dyrvogtere, der ikke ere ridende, faa. Orig.

5. Marts (—). Kvittans til Hans Johanssen paa 948 Dlr. af den sidst paabudte Pengeskat af Hindtzgafuel Len. Udt. i F. R. 1, 453 b.

6. Marts (Vinderslevgaard). Til Dr. Pouel Matzen. Da Hr. Hans N., Sognepræst i Soer Kloster, har anmodet om at maatte blive befordret til det ledige Gisløf[1] Sogn i Løfue Herred og Kongen har erfaret, at han en Tid har været Hører i Frederichsborg Skole, derefter Skolemester i Soer Skole og sidst Præst smstds., befales det Dr. Pouel at hjælpe ham til at faa Kaldet, dog skal alt gaa efter Ordinansen. K.[2] Udt. i Sj. T. 16, 151.

— Livsbrev for Jacob Berthelssen i Løgagger, Ridefoged i Silckeborg Len, der tidligere har faaet Forleningsbrev paa Kro-

[1] Gerslev. [2] Tr.: Ny kirkehist. Saml. V. 459 f. (med moderne Retskrivning).

nens Tiende af Them Sogn, paa samme Tiende, uden Afgift, da Kongen nu har set, at han har forbedret den Kronens Gaard, hvorpaa han bor, med Bygning, og mener, at han fremdeles ikke alene vil forbedre Gaarden, men ogsaa vise sig tro og villig i Kongens Bestilling. J. R. 4, 191 b.

7. Marts (Vinderslevgaard). Aabent Brev, at Sandemændene i Hidtz Herred skulle være fri for at gøre Ægt og Arbejde fra den Dag, de opkræves til at gøre Tov, indtil de have fuldendt det. Udt. i J. R. 4, 192.

— **(Silkeborg).** Hr. Thomis Lauritzen, Sognepræst til Them Sogn, maa indtil videre være fri for at svare 2 Dlr. Provstegæsteri til Silckeborg Slot. Udt. i J. R. 4, 192.

— Kvittans til Caspar Marckdaner paa 1980 gl. Dlr., som han har indbetalt i Kongens eget Kammer af den sidst paabudte Pengeskat af Koldinghus Len. J. R. 4, 192 b.

8. Marts (—). Forleningsbrev for Hans Dreier, Kongens Kammertjener, der tidligere har faaet Ekspektance paa et Vikarie i Roskildt, paa det efter afdøde Hendrick Brahe ledige S. Laurentii altaris Vikarie i Lunde Domkirke, da det trækker meget længe ud, inden han faar noget i Roskildt. Naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste, skal han gøre Tjeneste i Domkirken som andre residerende Vikarer. Sk. R. 1, 555.

— Aabent Brev, at Søfren Gram, Underskriver paa Silckeborg, indtil videre maa oppebære Kronens Landgilde og Rettighed af en jordegen Bondegaard i Komdrup[1] i Støfring Herred, som Peder Gram har efterladt ham og hans Søskende, og hvori nu Jens Christenssen og Niels Buorup bo. Udt. i J. R. 4, 192 b.

— Til Albret Friis. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Borgemestre og Raad i Varde, hvori de berette, at Byen for 30 Aar siden har købt 2 Parter i en jordegen Bondegaard og et halvt øde Byggested, hvori Moritz Podebusch siden har købt den 3. Part, og at Moritz Podebusch nu vil tilskifte sig Byens Part i ovennævnte Gaard og Byggested for en ham tilhørende Gaard, der ligger belejligt ved Byen, hvilket Mageskifte efter deres Formening vil være til Fordel for Byen. Da Kongen ikke ved, hvorledes Moritz Podebusch har indhandlet sig i ovennævnte jordegne Gaard, om det er

---

[1] Kondrup.

sket med Kongens Tilladelse, eller om Byen kan faa Fyldest ved Mageskiftet eller ej, skal Albret Friis undersøge Sagen og, hvis Moritz Podebusch har Ret til den jordegne Ejendom og Byen kan være tjent med Mageskiftet, bringe dette i Stand, men i modsat Fald paase, at hverken Kronen eller Byen kommer til kort. J. T. 3, 142.

8. Marts (Silkeborg). Til M. Anders Søfrenssen og Peder Jenssen. Forstandere for Hospitalet i Ribe. De have berettet, at Hospitalet har lidt stor Skade ved den Ildebrand, som for nogle Aar siden var i Ribe, idet mange af Hospitalets Huse, Gaarde og Boder ere afbrændte; heraf ere dog nu de bedste og belejligste, der bragte Hospitalet mest Fordel, genopbyggede med stor Bekostning for Hospitalet, men der findes endnu en Del øde Jorder og Pladser og bygfældige Boder og Huse, som det vil kræve stor Bekostning at genopføre, hvorfor de mene, at hvis man solgte dem og satte Pengene paa Rente hos paalidelige Folk, vilde Renten uden al Bekostning beløbe sig til mere end den Leje, Hospitalet kunde faa ind af Husene, selv om de vare ved den bedste Bygning, og de anmode derfor om Kongens Tilladelse til Salget. Kongen, der gerne ser Hospitalets Bedste fremmet, giver sit Samtykke hertil, saa vidt det kan være til Fordel for Hospitalet, og befaler dem at overveje hele Sagen med Albret Friis, Embedsmand paa Riberhus, Kapitlet og Borgemestre og Raad og siden sælge til de højstbydende de bygfældige eller øde Gaarde, Huse, Pladser og Boder, som det efter disses Betænkning vil være fordelagtigst at sælge, og sætte Pengene paa Rente efter de sammes Raad og med deres Vidende. J. T. 3, 143.

10. Marts (Skanderborg). Nyt Forleningsbrev, at regne fra 1. Maj 1587, for Petter Reitz paa Anduorskouf Slot og Len. Han skal paa sit eget Liv aarlig have 300 Dlr., Hofklædning til sig selv, 2 Karle og 2 Drenge og 10 Dlr. i aarlig Løn til hver Karl. Han maa holde og lønne[1] følgende daglige Folk: 1 Slotsfoged, 1 Slotsskriver, 1 Underskriver, 1 Redesvend, 1 Kornmaaler, 1 Dugsvend, 1 Kældersvend, 1 Fyrbøder, 1 Herrekok, 1 Borgekok, 2 Kokkedrenge, 1 Brygger, 1 Maltgører, 2 Bryggersvende, 1 Bager, 1 Bagersvend, 1 Sigterdreng, 1 Møllersvend, 1 Bundgarnsfisker, 1 Fiskersvend, 3 Vognsvende, 2 Kærredrenge, 1 Postrider, 1 Lade-

[1] Lønnen anføres for hver enkelt.

gaardsfoged, 1 Mælkedeje, 3 Malkepiger, 1 Svinemand, 1 Studerøgter det hele Aar, 2 Studerøgtere om Vinteren, 1 Stodrøgter, 1 Humlemand, 1 Hovsmed, 1 Smedesvend, 1 Vandmester, 1 Vandmestersvend, 1 Klokker, 1 Pligtsfoged, 1 Portner og 1 Faaredreng. Til disse daglige Folks Underhold maa han aarlig oppebære følgende Fetalje: 8 Læster 5½ Pd. Rug, 10 Læster 2½ Pd. Malt, 7 Skippd. 12 Skpr. Humle, hvert Skippund beregnet til 80 Skæpper, 14 Tdr. Smør, 55 Kroppe Nødkød, 28½ Skippd. Flæsk, 500 Kroppe Faarekød, 400 Gaasekroppe, 4½ Læst 3½ Td. norske Sild og 4 Læster 4½ Td. Torsk eller 2 Dlr. for hver Td. Sild eller Torsk, 6650 Hvillinger, 13,300 Flyndere, 14½ Vorde Rokler, 3½ Vorde 4 Fisk Langer, 14½ Vorde 5 Fisk Kabliav, 1½ Læst 4 Tdr. Gryn, 3 Tdr. Lønborgsalt og 1½ Læst Bajsalt. Hvad Jordebogens visse Indkomst beløber sig til herudover skal Petter Reitz aarlig gøre Kongen Regnskab for. Ligeledes skal han gøre Regnskab for al den uvisse Indkomst, hvoraf han selv maa beholde Fjerdeparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Han maa oppebære Foder og Maal til 4 »Reigseheste« og 2 Vognklippere, men med Hensyn til Foder og Maal til Slottets Vognheste og Postheste skal han rette sig efter, hvor mange Kongen selv befaler ham at holde. De Folk, som Kongen udover de i Brevet nævnte maatte give Ordre til at bespise paa Slottet, undertiden flere, undertiden færre, eller de andre Folk, som det maatte blive nødvendigt at holde og bespise paa Slottet, skal han lade bespise hver Uge paa Kongens Bekostning og have godt Tilsyn med Udspisningen. Talg til de Lys, der bruges paa Slottet, skal han tage fra Salteriet og, hvis det ikke forslaar, købe det manglende og føre det til Regnskab; han skal føre godt Tilsyn med Salteriet. Han skal gøre sit Bedste for, at Humle, Salt, Jærn og andre Varer, som aarlig maa købes til Slottets Behov, blive købte med Fordel og ikke paa det dyreste. Han skal føre flittigt Tilsyn med Slotsskriveren, at han altid holder sine Registre og Regnskaber i Orden, tilholde Skriveren at passe Skriverstuen tilbørligt og ikke tillade ham at holde nogen Drik i Skriverstuen om Dagen og meget mindre om Aftenen eller om Natten; hvis saadant sker, skal Petter Reitz undervise og straffe Skriveren, fordi han ikke vil forbedre sig. Sj. R. 12, 581 b.

10. Marts (Skanderborg). Til Jørgen Skram og Henning Reuentlef. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Hr. Anders Pouelssen, Sognepræst til Almind Kirke, hvori denne beretter, at der

tidligere til hans Præstegaard har ligget en Jord i Odom[1] Mark, som Kongen siden [9. Juli 1581] paa Begæring af Fru Karren Krabe har bevilget maa ligge til Fuolmossegaard[2], som hun har i Forlening, mod at Præsten i Stedet for Jorden fik et Bol i Kattebølle[3]; da han imidlertid alligevel ikke har faaet dette Bol og i nogle Aar har maattet undvære baade Jorden og Bolet, har han nu begæret at maatte faa enten det ene eller det andet. Da Bolet ligger under Hald Slot og Odom Mark under Silckeborg Slot, hvorunder ogsaa Præsten og Præstegaarden høre, skulle de med det første samles paa belejlig Tid og Sted, kalde Præsten og den paa Fuolmossegaard boende Bonde for sig, undersøge de i Sagen udgivne Breve, Kontrakter og Forordninger og siden endelig ordne Sagen saaledes, at baade Præsten og Bonden faa, hvad de efter Kongens Forordning bør have, og at ingen af dem har noget at beklage sig over; de skulle sende Kancelliet Besked om, hvorledes de ordne Sagen, for at man, hvis nogen af Parterne yderligere henvender sig til Kongen, kan vide Besked. J. T. 3, 143 b.

11. Marts (Skanderborg). Kvittans til Axel Brahe paa 1824½ Dlr. af den sidst paabudte Pengeskat af Otthensegaards Len og 464½ Dlr. af Pengeskatten af Rudgaards Len. Udt. i F. R. 1, 454.

— Kvittans til Peder Gyldenstiern paa 602 Dlr. 2 Ort, som han har indbetalt i Kongens eget Kammer af den sidst paabudte Pengeskat af Hing og Uldborg Herreder og Vestervig Birk. Udt. i J. R. 4, 193.

— Aabent Brev, at Niels Rasmussen i Salthen indtil videre maa være fri for at svare Landgilde af sin Gaard. Udt. i J. R. 4, 193.

12. Marts (—). Til Casper Marckedaner. Kongen har bevilget, at Kronens Bønder i Koldinghus Len maa være fri for Tredjeparten af den sidst paabudte Madskat. Udt. i J. T. 3, 144 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der for nogen Tid siden [5. Maj 1586] har lovet at hjemle og tilstaa Hans Johanssen, Embedsmand paa Hindtzgafuel Slot, al den Ejendom og Rettighed i Ager og Eng, som har været brugt til det Hundtzlund Klosters Gods, han har faaet til Mageskifte af Kronen, erklærer,

[1] Ødum Mark. [2] Fuglemosegaard, Lysgaard H. [3] Katballe, samme H.

at han dermed kun har ment det, som med Rette har hørt til Hundtzlund Klosters Gods den Gang, da Hans Johanssen fik det, og af dem, der besigtede og lignede Mageskiftegodset, er indført i Besigtelsen og Ligningen, men ikke noget, som før Mageskiftet har været i Fællig mellem Hundtzlund Klosters Tjenere og Kronens Tjenere paa det tilbageblevne Gods. Peder Munck, Admiral, har nemlig berettet, at der gives Kongens Hjemmelsbrev en videre Udtydning, idet Hans Johanssen nu som Rettighed til det Gods, han har faaet, vil tilholde sig nogen Fædrift og anden Rettighed, der, medens alt Godset var samlet under ét Herskab, har været i Fællig mellem det Gods, Hans Johanssen har faaet, og det tiloversblevne Hundtzlund Klosters Gods, som Peder Munck nu er forlenet med, dog over Birkeskel og Markeskel. Det befales de Raader og gode Mænd, der af begge Parter ere tiltagne og af Kongen beskikkede til at paadømme Sagen, at undersøge den og forordne, hvad Ret er. J. T. 3, 144 b.[1]

13. Marts (Skanderborg). Mageskifte mellem Petter Reitz, Embedsmand paa Anduorskouf, og Kronen. Sj. R. 12, 584 b. (Se Kronens Skøder.)

— Befaling til Hennecke Reuentlov, Embedsmand paa Silckeborg, om at lægge en Enstedhalvgaard i Eystrup Sogn i Vradtz Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Peter Retz, ind under Silckeborg Slot. Orig.

— Aabent Brev, at Petter Reitz, Embedsmand paa Anduorskouf Slot, der ved det med Kronen nu sluttede Mageskifte er bleven denne en 44 Tdr. 3 Fjerdingkar Hartkorn, Ejendom, Saaland og Landgilde regnet tilsammen, skyldig, hvorfor han har lovet ved første forefaldende Lejlighed at udlægge Kronen Fyldest, indtil den Tid skal svare Kronen 1 Dlr. i Afgift af hver Td. Hartkorn. Endvidere forlener Kongen Petter Reitz med 4 Gaarde i Thudtze Herred, den ene i Hørbye, som hidtil har ligget til Holbeck Slot, og de 3 andre i Uglerup, som hidtil have ligget til Roskillegaard; han skal aarlig betale Kongen 1 gl. Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $1/2$ Dlr. for hver Td. Havre, som Gaardene svare. Sj. R. 12, 588[2].

---

[1] Peder Munck fik Brevet. [2] Derefter er indført et Brev af samme Dato, hvorved Petter Reitz forpligter sig og sine Arvinger til ved første forefaldende Lejlighed at gøre Kronen Fyldest for de 44 Tdr. 3 Fjerdingkar Hartkorn i godt og belejligt Gods og indtil den Tid aarlig svare Kongen 1 Dlr. af hver Td. Hartkorn.

13. Marts (Skanderborg). Til Chrestoffer Valckendorff. Kongens Hofsinder og Hoftjenere kræve deres Maanedspenge og Løn, da de nu have næsten 2 Maaneders Besolding til gode, og det forekommer Kongen meget sælsomt, at der nu i en 3—4 Maaneder ikke er kommen Penge fra ham dertil, skønt han nok selv kan tænke, at det er Kongen besværligt at lægge Pengene ud af sit eget Kammer og saaledes blotte sig selv. Det befales ham derfor at finde Raad til at sende Penge herover fra Renteriet, for at Kongens Hofsinder og Hoftjenere ikke saaledes skulle behøve at vente paa deres Penge, hvilket ogsaa de Borgere og Undersaatter, hos hvilke de ligge, have Grund til at klage over. Han har berettet, at der formedelst Frosten hidtil ikke har kunnet lægges nogen Køl under Rafael, men at han straks efter Paaske vil sende dette Skib til Nyborg, saa det kan være der senest 8 Dage efter Paaske for at overføre Kongen, der ved den Tid vil begive sig til Kiøpnehafn. Han skal ogsaa lade de andre Skibe, der skulle i Søen til Sommer, istandsætte baade over og under Vandet, hvis der findes Mangler paa dem, og lægge dem ud paa Strømmene ved Kiøpnehafn, saa de kunne ligge fuldstændig rede, naar Kongen kommer did. Da han har indberettet, at den Baad, som Kongen har givet Befaling til at bygge, nu er færdig, og har spurgt, hvad den skal kaldes, meddeles, at Kongen vil betænke sig med Hensyn til Navnet; til Højbaadsmand paa den skal han sætte den, som hidtil har været paa Bremsen. Sj. T. 16, 152.

— Forleningsbrev paa 8 Aar for Henrich Sandbierg til Kiersholm paa 3 Gaarde i Ventrup[1] i Thorning Sogn i Liusgaard Herred og Kronens Herlighed i Enstedgaarden Jemptgaard[2] i samme Herred, der svarer Landgilde til Vium Kirke, med hvilken Landgilde Henrich Sandbierg aldeles ikke maa befatte sig, uden Afgift. Han maa ikke udvise nogen af de paa dette Gods boende Bønder af deres Gaarde, saalænge de i rette Tid svare deres aarlige Landgilde, og ikke besvære dem med ubillig Ægt og Arbejde, saafremt han ikke vil have dette Brev forbrudt; han maa skyde Harer og Ræve paa Godset, men ellers ikke drive nogen Jagt der. J. R. 4, 193.

— Forleningsbrev for Peder Munck, Admiral, i Tilfælde af, at han overlever Fru Mette Morthensdatter, Jens Thomessens Enke,

---

[1] Vattrup. [2] Impgaard.

paa den Kronens Gaard i Alstrup i Vendsyssel, som Fru Mette nu har i Forlening. J. R. 4, 194.

18. Marts (Skanderborg). Tilladelse for Hr. Søfren Anderssen, Kapellan til Jandrup Kirke i Vester Herred, til i det næste Aar at oppebære Kronens Korntiende af Qvong Sogn, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 194.

— Til Jørgen Rosenkrantz. Da Borgemestre og Raad i Ebelthoft hos Adelen der i Egnen ikke kunne faa det nødvendige Tømmer til Istandsættelse af Byens Skibsbro, som er bleven meget ødelagt af stort Vandløb, Storm og Uvejr, har Kongen bevilget, at de uden Betaling maa faa det nødvendige Tømmer i Biørnekier Skove, hvor han skal anvise dem det, hvor der sker mindst Skovskade; de skulle selv lade Tømmeret hugge og føre hjem. J. T. 3, 146.

— **(Fregerslev).** Til de højlærde i Kiøpnehafn. Dr. Nicolaus Theophilus, Professor juris ved Universitetet, har været hos Kongen i Anledning af Striden mellem ham og den theologiske Professor Dr. Hans Slangerup angaaende den af afdøde Dr. Jacob Matzen beboede Residens. Af begge de stridende Parters Beretning har Kongen set, at der tidligere har været lignende Strid om Gaarden, og at det kun er ved et efter denne Strid udstedt Missive, at Gaarden er bestemt for en Theolog, men ikke ved noget kgl. aabent Brev. Kongen vil heller ikke have dette Missive forstaaet saaledes, at det skal komme de højlærdes Jurisdiktion og Befaling til Hinder, men det skal være dem tilladt at træffe saadan Bestemmelse om Residensen, som de finde billigst. Da der tidligere har været Strid om Residensen og Universitetets Residenser sikkert ville blive holdte daarligt i Stand, hvis de saaledes skulle gaa paa Valg, skulle de gøre en endelig Forordning om alle Universitetets Residenser, saa hver Profession og Stand kan vide sin bestemte Residens, og alvorligt paalægge enhver at holde sin Residens i god Stand. Sj. T. 16, 151 b. K.[1]

— Til Peter Rantzou. Han har indberettet, at Kongens Undersaatter i Ballum Birk paa Herredsting og Landsting ere dømte til at staa ham til Rette efter Loven og Recessen for Ulydighed, og har anmodet om igen at maatte opbygge den tidligere i Birket liggende Ladegaard Bringstrup og lade dem gøre deres Pligt

[1] Tr.: L. Engelstoft, Universitets-Annal. 1811. II. 27 ff.

dertil, da de ere saa uvillige til at gøre Hovtjeneste til hans Gaard Thrøiborg og de efter Dommen have forbrudt baade Ladegaardens Ejendom og de Gaarde, de have i Fæste. Da Dommen imidlertid ikke udtrykkelig formelder, at de have forbrudt deres Gaarde, men kun, at de skulle staa ham til Rette efter Recessen for Ulydighed, hvilket er 3 Mk. for hver Gang, og da de have kgl. Brev paa den gamle Ladegaards Ejendom, hvilket Kongen ikke uden vigtigere Grunde vil tilbagekalde, kan Kongen ikke opfylde hans Begæring, men vil ellers frit lade ham nyde al den Rettighed med Ægt og Arbejde af Bønderne, som det sidste kgl. aabne Brev tilsiger ham, dog skal han selv ramme Billighed og Maade deri, da han jo har dem i Forlening og skal holde dem ved Lov, Billighed og Ret. J. T. 3, 145 b[1].

16. Marts (Ravnholt). Kvittans til Albret Friis paa 2760 Dlr. af den til sidste Fastelavn paabudte Pengeskat af Riiberhus Len. Udt. i J. R. 4, 194 b.

— Lignende Kvittans til Jørgen Skram paa 2000 Dlr. Skattepenge af Hald Len. Udt. i J. R. 4, 194 b.

— Til Albret Friis. Kongen har af hans Indberetning om Kirkernes Tilstand i Riberhus Len set, at de fleste af Kirkerne ere ved »temmelig« Hævd, og at en Del af dem har Penge til gode baade hos Adelen og Bønderne. Da Kongen jo kan tænke, at dette Tilgodehavende bliver mere og mere usikkert, særlig hvis Bønderne forarmes eller det gaar over til Udarvinger og kommer til at staa hos flere, skal han i Forening med Provsterne indkræve alt Kirkernes Tilgodehavende og siden anvende det til Istandsættelse af de bygfældige Kirker, der ikke selv ere i Stand til at bekoste Istandsættelsen; hvad der bliver tilovers skal han sætte paa Rente til Bedste for Kirkerne. Han skal for Fremtiden føre Tilsyn med, at Kirkernes Rettighed bliver opkrævet hvert Aar og ikke bliver staaende ude til Skade for Kirkerne. J. T. 3, 146 b.

17. Marts (Stadsgaard). Forleningsbrev for Niels Chrestenssen, Forstander for Almindeligt Hospital i Aarhus, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Skiebye[2] Sogn i Aarhusgaards Len, saalænge han er Hospitalsforstander og viser sig trofast i sin Tjeneste. Udt. i J. R. 4, 194 b.

— Forleningsbrev for Hr. Hans Ibssen, Sognepræst

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VII. 109 f. [2] Skejby, Hasle H.

i Olborg, paa Kronens Korntiende af Øster Hassing Sogn til hans Søns Underhold. Udt. i J. R. 4, 194 b.

17. Marts (Stadsgaard). Til M. Jacob Jenssen. Da de dertil forordnede Provster og Præster i Vendelboe Stift have indberettet, at de have været forsamlede for at raadslaa om Valget af en ny Superintendent og blandt andre have kaldet og tilnævnt ham, har Kongen stadfæstet hans Valg og befaler ham at rette sin Lejlighed efter at møde hos Kongen i de kommende Bededage for at aflægge sin Superintendented og faa nærmere Besked. J. T. 3, 147[1].

18. Marts (Havreballegaard). Til Jørgen Rosenkrantz. Falck Giøe har berettet, at der er Trætte mellem ham og Jørgen Rosenkrantz paa Kronens Vegne om Jus patronatus til Droby Sogn, som Jørgen Rosenkrantz mener tilkommer Kronen, medens Falck Giøe mener, at han og de bedste Sognemænd have Ret til at vælge Præsten, og om nogle Vidnesbyrd, som er aflagte i Sagen, og han har anmodet om en kgl. Befaling til Landsdommerne i Nørrejylland om at stævne Sagen for sig og nogle andre gode Mænd og dømme dem endeligt imellem. Da Kongen ikke ved, om han har noget at sige hertil eller om han finder en saadan Befaling lidelig, skal han med dette Bud erklære sig herom. J. T. 3, 147.

19. Marts (—). Aabent Brev, at Peder Jenssen i Stadtzgaard og hans Hustru Karen Olufsdatter i de næste 16 Aar maa beholde Stadtzgaard, som han nu har den, uden Landgilde, Skat, Ægt, Arbejde eller anden Tynge. Han skal være Lensmanden paa Aarhusgaard lydig og udføre de Bestillinger, denne paa Kongens Vegne paalægger ham; Peder Jenssen og hans Hustru skulle ligesom hidtil forbedre Stadtzgaard med gode Bygninger. J. R. 4, 195.

— Til Chrestopher Valckendorpf, Rentemester. Da Kongen har bevilget Mandrup Parsberg, at han fra førstkommende 1. Maj af maa faa Aarhusgaards Len paa Afgift, baade for den visse og den uvisse Rentes Vedkommende, skal Chrestopher Valckendorpf taksere Lenet for en rimelig Afgift og sende Besked til Kancelliet, for at Kongen kan lade nyt Forleningsbrev udfærdige. Orig.[2]

20. Marts (—). Befaling til samme om med det første at lade lave 130 Liner af godt, rent riigisk Hamp til Kongen, hver 24 Garn tyk og 100 Favne lang, sende en af de bedste Sejllæggere i

[1] Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. III. 723 f. Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. 2. R. II. 388 f.
[2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 147.

Kongens Tjeneste næst efter Mesteren tillige med 2 andre gode Sejllæggere over til Kongen og saa hurtig som muligt tillige de Kobberringe, han har ladet lave. K. Udt. i Sj. T. 16, 153.

20. Marts (Havreballegaard). Forleningsbrev for Hr. Jens Lundom, Kapellan ved Vor Frue Kirke i Aarhus, paa det Vikarie i Aarhus Domkirke, som Hr. Oluf Hanssen tidligere havde, og som Hr. Rasmus Chrestenssen nu en Tid har haft i Værge. Han skal residere ved Domkirken og skal, som hidtil, prædike for de fattige i Almindeligt Hospital i Aarhus uden at faa nogen Løn af Hospitalet. J. R. 4, 195 b.

— Forleningsbrev for Uldrich Sandberg paa Afgiften af Krontienden af Tved og Egens Sogne i Mols Herred, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 195 b.

— Kvittans til Chresten Skeil paa 650 Dlr., som han har indbetalt i Kongens eget Kammer af den til sidste Fastelavn paabudte Pengeskat af Bøugling Len. Udt. i J. R. 4, 196.

— Befaling til Manderup Parsberg om at lade det Fæhus, som staar paa den østre Side paa Hafuerballegaard, forlænge og dertil bruge Tømmeret fra det gamle Bryggers og Stegers paa Aarhusgaard, som efter Kongens Befaling blev nedbrudt; endvidere skal han med det første lade bygge et Hus paa Stadtzgaard, et Loft højt, lade det mure mellem Stolper og tække med Tagsten og lade lave Kamre og Værelser deri, saa Kongen og Dronningen kunne have bekvemme Gemakker deri ligesom i andre Jagthuse; Udgifterne herved skal han indskrive i Regnskabet. J. T. 3, 147 b.

— Til Moritz Stygge, Landsdommer i Nørrejylland, og Niels Skram, Embedsmand paa Dronningborg. Da Christoffer Parsberg til Huiderup har begæret noget til Hald Slot, Mariagger Kloster, Viborg Kapitel og St. Hans Kloster hørende Gods i Nørliung Herred, nemlig 7 Gaarde i Rødding By og Sogn, Gaarden Klaris i Rødding Sogn, 1 Gaard i Ingestrup, Kronens Herlighed i 1 Kirkegaard i Pederstrup By og Sogn, 2 Gaarde i Vammen By og Sogn, 1 Gaard og Kronens Herlighed i 1 Kirkegaard i Kuorning til Mageskifte for 5 Gaarde i Lahum[1] i Smollerup Sogn, 1 Gaard i Kobberup By og Sogn, 4 Gaarde i Thaastum, 1 Gaard i Bierret i Ginding Herred og 1 Gaard i Borring af hans og hans Hustrus[2] Arvegods, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og udlægge særskilt

[1] Laanum, Fjends H. [2] Dorothea Munk.

Vederlag til hvert Len og Viborg Kapitel, udlægge Christoffer Parsberg yderligere Fyldest af Kronens Gods i Nørliung Herred, hvis hans ovennævnte Gods er bedre end Kronens, dog paa Steder, hvor det kan undværes, og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 148.

21. Marts (Havreballegaard). Kirkeværgerne for Astrup Kirke i Ning Herred maa i Aar oppebære Afgiften af Krontienden af Astrup Sogn til Betaling af den Gæld, som Kirken er kommen i ved noget nødtørftigt Byggearbejde. Udt. i J. R. 4, 196.

22. Marts (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen, der havde bestemt først paa Sommeren at begive sig til Fyrstendømmerne Slesvig og Holsten for at holde Landdag og derfra til Hamborg for at lade sig hylde, har faaet vidtløftig Beretning om, at der i Fyrstendømmerne er stor Dyrtid paa Korn, Havre og andet, og at det kan befrygtes, at der til den Tid, Kongen først havde bestemt at rejse, vil blive endnu større Dyrtid. Da Kongen paa denne Rejse vil tage ikke alene alle sine Hofsinder, men ogsaa en hel Hob af Landsaatterne med sig og kan tænke, at det vil blive baade ham selv og dem besværligt at foretage en saadan Rejse i denne Dyrtid, hvor der ingen Forraad er og alle Huse ere tomme, og at det vil kræve langt større Bekostninger, end der ellers vilde medgaa, har han opsat Rejsen til henimod September Maaned. Da Kongen vil have sine Folk og Tjenere stafferede paa bedste Maade til denne Rejse, skal Christoffer Valckendorff skaffe Kongen saa meget rødt Fløjl til Køllerter og saa meget rødt og gult Damask til Hoser og Trøjer, som behøves til Kongens Drabanter, en Hundrede Personer, med andet Tilbehør og fremsende det i saa god Tid, at Klæderne kunne blive færdige inden ovennævnte Tid. Han skal ogsaa inden samme Tid lade lave nye Faner til Kongens Trommeter og nyt Omhæng til Kedeltrommen. Sj. T. 16, 153.

— Til nedennævnte Herremænd. Da Kongen til Sommer vil blive nødt til i sine Rigers og Landes Anliggender at foretage en Rejse til Fyrstendømmerne Slesvig og Holsten og derefter til Hamborg og det er at formode, at samtidig forskellige Herrer og Fyrster ville komme til Kongen, saaledes som nogle allerede have ladet sig mærke med, og da Kongen ogsaa formedelst de Anliggender, der bevæge ham til Rejsen, vil have nogle af sine Raader og gode Mænd med sig, anmoder han, i det Haab, at de ville være

villige til denne Tjeneste, dem om at følge ham med deres Heste og Folk og til den Lejlighed staffere sig selv og deres Folk med gode Klæder (de skulle lade sig selv lave en Fløjlspaltzrock) og gode Heste. De skulle møde med deres Heste og Folk i Kolding 14. Sept. (udenfor er tilskrevet: Denne Artikel blev siden forandret til, at de skulde holde deres Folk og Heste vel stafferede til Stede, saa at de, naar de engang i Løbet af Sommeren faa nærmere Besked, straks kunne møde paa hvilken Tid og Sted det befales. Skanderborg 24. Marts). — Register: I Jylland: Niels Skram og Ofue Lunge hver med 6 Heste; Erick Lange, Falck Giøe og Godtzlaf Budde hver med 5 Heste; Mogens Jul Pallessøn, Jørgen Friis til Krastrup, Niels Krabbe Kieldssen, Knud Brahe, Albret Skeil, Voldemar Parsberg, Johan Rud, Hendrich Lycke, Kield Jul, Peder Jul til Alstedt, Erich Lunge, Kield Brockenhus, Jacob Høg til Thrudtzholm, Ulrich Sandberg, Kiønne Quitzov, Eske Brock til Estrup, Erich Løcke til Eskier, Predbiørn Gyldenstiern, Giert Rossenkrantz til Steensballe, Godtzske von Anefeldt, Christen Krabbe, Niels Gyllenstiern, Hans Munck og Madtz Sandberg hver med 4 Heste. — I Skaane: Peder Brahe med 6 Heste; Gabriel Sparre, Anders Thott og Johan Urne hver med 5 Heste; Christen Gyllenstiern, Jørgen Brahe, Eske Bille, Christoffer Parsberg, Jacob Krabbe, Claus Podebusk, Olluf Rossensparre og Holger Ulfstand hver med 4 Heste. — I Sjælland: Frantz Randtzov med 5 Heste; Olluf Daa, Olluf Bilde, Johan Bernekov og Knud Grubbe hver med 4 Heste. — Paa Fyen: Lauritz Brockenhus og Axel Brahe hver med 6 Heste; Hans Johanssen med 5 Heste; Karl Bryske, Ebbe Munck, Erich Bille Frantzissøn, Frederich Quitzov, Han von Melen og Henning Valckendorp hver med 4 Heste. — Paa Laaland og Falster: Morthen Venstermand med 5 Heste; Frederich Hobbe, Peder Grubbe og Peder Rud hver med 4 Heste. Sj. T. 16, 154. Jvfr. 12. April.

22. Marts (Havreballegaard). Lignende Skrivelser til følgende af Raadet: Kansler Niels Kaas; Admiral Peder Munck, Steen Brahe, Mandrup Parsberg, Hack Ulfstandt, Hendrich Belov, Jacob Seefeldt og Breide Randtzov hver med 6 Heste; Hendrich Ramel. Sj. T. 16, 155 b.

— Til Fru Thale Thott. Hun har nu, ligesom tidligere, anmodet om at maatte faa Livsbrev paa Aahus Len, som hendes afdøde Husbonde[1] havde, og tilbudt i saa Fald at ville

[1] Arild Ugerup.

tilskøde Kongen en af hendes Gaarde i Beensinge i Helsingborg Len og betale 3000 gl. Dlr. til førstkommende Pinsedag. Skønt Kongen kunde have Betænkelighed ved at gaa ind derpaa og flere andre flittig have anholdt om Lenet, vil han dog, da han baade for hendes afdøde Husbonds og hendes egen Skyld vil vise sig som en naadig Konge mod hende, lade hende beholde Lenet, saalænge hun sidder som Enke, paa de ovenangivne Vilkaar. Saa snart hun fremsender nøjagtigt Skøde paa Gaarden og Forskrivning paa de 3000 gl. Dlr., at betale til ovennævnte Tid, vil Kongen give hende Forleningsbrev paa Aahus Len. Sk. T. 1, 466.

24. Marts (Skanderborg). Til Christoffer Valckendorff. Skønt Kongen ikke tvivler om, at han i Henhold til Kongens tidligere Skrivelse træffer de fornødne Foranstaltninger med Hensyn til den Skibsladning gullandske Sten, som Kongen har foræret Hertug Ulrich af Meklenborg, vil han dog, da han ved, at Hertugen gerne vil have Stenene med det første, herved minde ham om dem og befaler ham at sørge for, at Hertugen faar Stenene saa snart som muligt. Han skal lade det Skib, som fører Stenene til Wernow, tage de Master, som Kongen tidligere har meddelt ham ligge der, med tilbage. Der sendes ham hermed et Maal, hvoraf han kan se, hvor stor hver af Masterne er for neden rundt omkring. Kongen ved jo nok, at Skibet ikke kan indtage Masterne, men mener, at man kan lade dem slæbe efter Skibet, hvorom Christoffer Valckendorff selv bedst kan give Besked. Sj. T. 16, 156. K.

— Til Tolderne i Helsingøer. Kongen sendte i Vinter sin Hofsinde Keye Randtzov til Prinsen af Parma i Nederlandene med en Skrivelse, hvori han i god nabolig Mening udtalte, at han gerne vilde hjælpe til en Fredsforhandling mellem Kongen af Spanien, Dronningen af England og de nederlandske Stater. Efterat Keye Randtzov havde været hos Prinsen af Parma og af denne var bleven vel behandlet og affærdiget, er han paa Hjemrejsen bleven overfaldet, fanget og berøvet alt, hvad han havde, af nogle af de Staters Krigsfolk; Keye Randtzov er siden bleven ført fangen til Staterne, der have ladet Sagen gaa ustraffet hen. Det har vakt stor Fortrydelse hos Kongen, at de nederlandske Stater, hvis Gavn Kongen særlig har søgt ved gentagne Skrivelser og Sendelser og det ikke uden stor Bekostning, for at faa den langvarige Krig hos dem bilagt, have vist ham saadan Foragt og ikke i nogen Maade have

straffet det og derved vist deres Misbilligelse deraf, og det er rimeligt, at han gengælder det. Det befales dem derfor af alle til Sundet kommende Skibe, der have hjemme i Holland, Seelandt eller nogle Staterne undergivne Stæder, at arrestere Gods og Penge til et Beløb af en 30,000 Dlr. Der sendes dem et aabent Brev herom paa Tysk, hvilket de skulle lade forkynde for Skipperne, for at de deraf kunne vide Aarsagen til de Skridt, der foretages mod dem. Sj. T. 16, 156 b. K.

24. Marts (Skanderborg). Mageskifte mellem Loduig Munck til Quistrup og Kronen. J. R. 4, 196 b. (Se Kronens Skøder.)

— Kvittans til Loduig Munck paa 850 Dlr., som han har indbetalt i Kongens eget Kammer af den til sidste Fastelavn paabudte Pengeskat af Ørum Len. Udt. i J. R. 4, 196.

— Jørgen Holst i Diernes maa give Penge i Stedet for Kornafgiften af Thorsted, Skinderup og Vang Sogne, hvis Tiender han har fæstet, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre. Udt. i J. R. 4, 196 b.

— Aabent Brev, at Kongen har bragt i Erfaring, at Borgemestre og Raad i Kolding understaa sig til at gøre Kongens Byfoged Indpas i hans Befaling og ikke alene kun yde ham ringe eller ingen Hjælp til at anholde Folk, der paa Gader eller i Huse gøre Oprør, Bardag og Modvillighed, men, naar han har fængslet nogle, der have bedrevet saadant, understaa sig til at udtage dem uden hans og Lensmandens Vidende og Vilje og i adskillige andre Maader imod deres Ed snarere hindre end befordre ordentlig Ret og god Politi, hvilket Kongen til sin Tid vil straffe. For at Byfogden kan blive haandhævet og styrket i sin Stilling, paabyder Kongen strengelig, at Borgemestre, Raad og Borgerskab i Kolding skulle komme Byfogden til Hjælp, hvis der finder Oprør, Bardag og Modvillighed Sted og han ikke er stærk nok til at paagribe Gerningsmændene, og at disse, det være sig Indbyggere eller fremmede, uden Skaansel skulle straffes for deres Gerninger. Det befales Lensmanden paa Koldinghus at føre Tilsyn hermed og, hvis der finder Modvillighed Sted, sørge for, at det bliver straffet tilbørligt, for at der i Kolding ligesaa vel som andensteds kan holdes god Politi og Orden, og for at løse Partier og Selskab, som særlig samle sig der, ikke ustraffet skulle bruge deres Modvillighed. Enhver, der undlader at yde Byfogden sin Bistand, skal straffes med den højeste Straf,

og enhver, der understaar sig til noget mod Byfogden i hans rette Kald, skal uden Naade straffes paa Livet. J. R. 4, 203[1].

24. Marts (Skanderborg). Aabent Brev, at Kongen har bragt i Erfaring, at nogle jordegne Bønder i Koldinghus Len vægre sig ved at svare Husbondhold, saaledes som de have svaret til de tidligere Lensmænd, at nogle hugge i deres Skove uden Udvisning og efter eget Tykke forhugge og udrydde Underskoven, og at nogle uden Tilladelse tage Husmænd, Indester og andre fremmede til sig, som forhærge Gaardene og forøde Skovene; da det er Bønderne selv og særlig deres Efterkommere til Skade paa deres jordegne Gaarde, at de forhugge Skovene, og Kongen med ikke ringe Bekostning har gjort Koldinghus Len til sin Endel og fri Vildtbane, kan Kongen ikke finde sig i Skovenes Forhuggelse eller Underskovens Ødelæggelse og har tidligere [7. Juni 1583] udstedt Forbud mod, at nogen uden Udvisning huggede enten i jordegne eller andre Skove, Fællig eller Enemærke. Da dette Forbud nu ikke overholdes, idet nogle ikke alene selv hugge, men endog tillade deres Indester, Husmænd og andre at hugge i deres Skove, forbyder Kongen herved alvorligt baade jordegne Bønder og andre i Koldinghus Len at hugge eller lade hugge, at rydde eller lade rydde noget i Skovene i Koldinghus Len, baade jordegne Skove og andre, uden Udvisning af Lensmanden paa Koldinghus, der paa de jordegne Bønders Begæring skal udvise dem, hvad de have Brug for, i deres Skove, hvor og naar der sker mindst Skovskade. Ingen jordegne Bønder maa tage nogen Indeste, Husmand eller andet Selskab i deres Hus uden at meddele Lensmanden paa Koldinghus det, da de ellers ogsaa selv ville komme til at staa til Rette for den Skade, saadanne fremmede maatte forvolde. Da det i de tidligere Lensmænds Tid har været sædvanligt, at de jordegne Bønder ligesaa vel som andre have givet Husbondhold, og da de fleste endnu ere villige dertil, befaler Kongen strengelig alle at svare Husbondhold ligesom hidtil, saafremt de ikke uden Naade ville straffes som ulydige. J. R. 4, 204[2].

— Til Borgerskabet i Kolding. Skønt Kongen ofte har ladet alvorlig Befaling udgaa til dem ligesaa vel som til andre Købstæder om at føre flittigt Tilsyn med de fremmede, som komme til Byen, og straks at melde Lensmanden paa Slottet eller Byfogden,

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 463 ff. [2] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VII. 110 f. Secher, Forordninger II. 465 ff.

naar de tage nogen fremmed i Herberg, har han dog nu til sin store Forundring erfaret, at disse Befalinger ikke mere paaagtes hos dem. Han befaler derfor en Gang for alle, at naar en fremmed kommer til Byen, skal den Mand eller Kvinde, hos hvem han faar Herberg, straks afkræve ham hans Navn, optegne det og sende Fortegnelsen til Lensmanden eller til Byfogden, for at denne siden kan tilstille Lensmanden den. Undladelse heraf vil blive straffet paa det højeste som Ulydighed mod Kongens Bud, og for den Skade og Ulykke, som saadanne ikke anmeldte fremmede maatte gøre, skal tillige den, som har givet dem Herberg uden at anmelde dem, staa til Rette, enten den fremmede undkommer eller bliver til Stede. J. T. 3, 149.

24. Marts (Skanderborg). Befaling til Casper Marckedaner om indtil videre aarlig at levere Cathrine Perlestikkers i Haderslef 2 Tdr. Rug, 2 Tdr. Malt, 2 fede Svin og 1/2 Td. Smør af Koldinghus. J. T. 3, 150.

— Til Manderup Parsberg og Niels Skram, Embedsmænd paa Aarhusgaard og Dronningborg. Da Jørgen Rossenkrantz, Embedsmand paa Kalløe, har begæret Kronens Gods i Mørcke By og Sogn i Øster Lisbierg Herred til Mageskifte for Vederlag af hans Arvegods i Øster Lisbierg og Hald Herreder, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 150.

— Til Peder Gyllenstiern og Loduig Munck. Da der er Trætte mellem Sivordt Reinschatt og Bønderne i de 3 jordegne Bøndergaarde Hollingholt, Kiergaard og Threlund, som Kongen har tilskiftet Hr. Sivordtz Hustru, Fru Magdalena Munck, hvilken Trætte væsentlig skyldes, at Hr. Sivordt i Henhold til Kongens Mageskiftebrev vil tilholde sig Gaardene med Ejendom og anden Herlighed, og da Kongen har lovet [25. Marts 1579] at ville handle med Bønderne om deres jordegne Rettighed eller tilfredsstille Fru Magdalenas forrige Husbonde[1] derfor og desuden gerne til Bedste for Bønderne vil forekomme saadan Misforstaaelse, skulle de kalde alle Lodsejerne i ovennævnte 3 Gaarde for sig og forhandle med dem om at overlade Kronen deres jordegne Rettighed i Gaardene for en rimelig Pris, idet de samtidig skulle foreholde dem, at selv om de ogsaa beholde den, kunne de ikke vente at

[1] Josva v. Qvalen.

nyde det, som de hidtil have haft, uden Uro og Trætte, og at Kongens Tilbud er mest til Gavn for dem selv. De skulle meddele Kongen, hvad Handel de slutte med Bønderne. J. T. 3, 150 b.

25. Marts (Skanderborg). Til Erich Valckendorff og Herman Jul, Embedsmænd paa Høystrup og Kallundborg, og Niels Parsberg til Sandby. Da Fru Ide Ulfstandt, Falck Giøes Enke, har begæret 7 Gaarde i Thorkelstrup, Kronens Herlighed i 1 Kirkegaard i Nyrup, 2 Gaarde i Ullestrup, 1 Gaard i Katting og Thafle Møller i Sjælland til Mageskifte for 2 Gaarde og 1 Gadehus i Eskeberg i Sjælland, 1 Gaard i Hør[1], 1 Gaard i Bøtterup[2], 1 Gaard i Klofbye[3] og 1 Gaard i Regstrup i Skipping Herred, 2 Gaarde i Høldløsse[4] i Mierløsse Herred, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. Sj. T. 16, 157. K.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der tidligere [5. Dec. 1585] har eftergivet Kronens Bønder i Koldinghus Len alle deres Restancer af Skyld og Landgilde indtil Hendrich Belovs Fratrædelse af Lenet 1584, erklærer, at hermed forstaas Eftergivelse ikke alene af Restancer af Landgilden, men ogsaa af Skat, Stedsmaal, Sagefald eller anden vis eller uvis Rente indtil den 1. Maj, da Hendrich Belovs sidste Regnskab af Koldinghus Len slutter; Hendrich Belov har begæret Kongens Erklæring herom, da der paa Renteriet har hersket Tvivl om, hvorvidt Eftergivelsen angik andet end Landgilden, og om, til hvilket Tidspunkt den gjaldt. J. R. 4, 205.

— Ny Bestalling for Anders von Heinecke som Dyrvogter paa Kongens Vildtbane i Silckeborg Len i de Skove, der anvises ham. Han skal have Kronens Gaard Vinderslefgaard med den ved Gaarden nærmestliggende Ager og Eng til nogle Læs Hø, saaledes som Henning Refuentlov, Embedsmand paa Silckeborg, nærmere skal udvise ham, uden Afgift, endvidere Besolding og Klædning som en af Kongens egne Knægte, Havre til 1 Hest, 6 Tdr. Malt og fri Ildebrændsel af Kronens Skove. Han skal som hidtil paase, at ingen Dyr jages eller skydes i de Skove, der anvises ham, uden Kongens Tilladelse, og skal, hvis han griber nogle i at skyde Dyr paa Kronens Ejendom, hvori de ingen Lod eller Del have, eller træffer nogle gaaende med langt Rør i Kronens Skove udenfor den alfare Vej, gøre sit Bedste for at faa fat i dem og føre dem til Silckeborg, men kan han ikke blive deres Overmand, skal han

---

[1] Hørve, Ods H. [2] Butterup, Merløse H. [3] Sj. T. har urigtig: Skoufbye. [4] Hoiløse.

følge efter dem, udspørge, hvem de ere og hvem de tilhøre, melde det til Lensmanden og ikke se gennem Fingre med nogen; hvis Krybskytterne ere Almuesfolk og han ikke kan blive dem mægtig og de ej heller ville følge med ham og give Besked om, hvem de tilhøre, skal han have Fuldmagt til at skyde et Lod i dem. For hver Krybskytte, han griber levende eller død eller kan skaffe bestemt Oplysning om, skal han udover sin Løn have 40 gl. Dlr. Lensmanden skal føre Tilsyn med, at han passer sin Bestilling trofast. Han skal være Lensmanden lydig, og det skal under den højeste Straf være ham forbudt selv at skyde Dyr eller at forurette Kronens Bønder; gør han sig skyldig i noget saadant, skal Lensmanden uden al Naade lade ham straffe. Han skal holde Kongens Huse og Værelser paa Vinderslefgaard ryddelige og skal, hvis noget paa Husene bliver bygfældigt, i Tide melde det til Henning Refuentlof, for at denne kan raade Bod derpaa. J. R. 4, 205 b.

25. Marts (Skanderborg). Lignende Bestalling for Leinart von Brunsvig som Dyrvogter i de ham anviste Silckeborg Skove. Han maa indtil videre bruge det Hus ved Alling Kloster, han nu bor i, med den mellem Huset og Teglgaarden liggende grønne Jord og en anden Jord paa venstre Haand samt den ved Teglgaarden liggende Eng og skal desuden have Besolding og Klædning som en af Kongens egne Knægte, Havre til 1 Hest, 6 Tdr. Malt og fri Ildebrændsel af Skovene deromkring. Udt. i J. R. 4, 207.

— Til Casper Marckedaner. Med Hensyn til Ciriacus Hun, hvis Sag jo er ham velbekendt, er det Kongens endelige Vilje, at han maa komme ud af Fængselet og maa beholde sin Gaard og Næring mod at svare tilbørlig Rettighed deraf, hvis han inden Paaske kan og vil stille nøjagtig Borgen for, at han herefter vil skikke sig som en lydig Undersaat og ikke vil fortrædige eller overfalde nogen af Kongens Undersaatter, enten de have været i Trætte med ham eller ej. Vil eller kan han ikke stille saadan Borgen, skal han forsværge Landet og dermed rejse sin Vej. J. T. 3, 151.

— Befaling til Hans Lindenou til Øslef og Niels Skram til Urup om at være til Stede ved Dueholm Klosters Overlevering til Henning Reuentlef til 1. Maj, føre Tilsyn med det Inventarium, Jordebøger, Registre, Breve, Fæ og Boskab, der overleveres ham, besigte Bygningerne paa Klosteret og i Ladegaarden, give alt beskrevet og levere det til Henning Reuentlef. J. T. 3, 151 b.

25. Marts (Skanderborg). Til Claus Glambeck og Henning Reuentlef, Embedsmænd paa Skanderborg og Silckeborg. Da Albret Christofferssen har bevilget Kronen sin Hovedgaard Saabyegaard med 1/2 Gaard og 4 Bol i Saabye og 1 Gaard og 3 Bol i Iding[1] By og Sogn i Vor Herred, 1 Gaard i Holbech i Dronningborg Len og 1 Gaard i Sønder Thrans[2] i Olborghus Len til Mageskifte for Gaarden Bastrup, 5 Gaarde i Lystrup og Gaardene Nipgaard, Bøigil og Graagaard i Vigum Sogn i Liusgaardt Herred, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og, hvis Godset i Silckeborg Len ikke ligger for nær ved Kongens Fredejagt og Enemærke eller af andre Grunde ikke kan undværes, hvilket Henning Reuentlef skal paase, ligne Godset og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 152.

26. Marts (—). Skøde til Kiøne Quitzov og hans ægte Livsarvinger paa al Kronens Herlighed og Rettighed i den jordegne Gaard, Lyngsbeckgaard, i Drobye, som Søfren Glad tidligere boede i, og hvori Kiøne Quitzou tidligere har faaet kgl. Tilladelse til at tilkøbe sig Ejendommen og Bønderrettigheden, og paa den Gaards Ejendom i Drobye, som Kongen tidligere har tilladt Kiøne Quitzov at nedbryde for at bruge Ejendommen under Lyngsbeckgaard. Dør Kiøne Quitzov uden ægte Livsarvinger, skulle Kronens Herlighed og Rettighed i Lyngsbeckgaard og den nedlagte Gaards Ejendom frit falde tilbage til Kronen, ligesom Kongen ogsaa forbeholder sig og Kronen at kunne købe af Kiøne Quitzov og hans Arvinger den jordegne Ejendom i og Bygningerne paa Lyngsbeckgaard for det Beløb, som Kiøne Quitzov har givet derfor og bevislig anvendt derpaa, saaledes som ogsaa betinget i det første Brev, Kiøne Quitzov fik angaaende Lyngsbeckgaard. J. R. 4, 207 b.

— Forleningsbrev for Peder Munck til Estvadgaard paa 1 Kirkebol i Hiermidsløf i Jerslof Herred, dog maa han ikke befatte sig med den Landgilde, som svares af Bolet til Kirken. Udt. i J. R. 4, 208 b.

— Til Claus Glambeck. Paa Begæring af Kirkeværgerne for Gredstrup Kirke har Kongen bevilget, at de i Aar maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Gredstrup Sogn til Kirkens Bygning, da de have anvendt meget derpaa og ere komne i stor Gæld derved, men der endnu findes nogen Bygfældighed paa Kirken, som den ikke er formuende nok til at

---

[1] Yding. [2] S. Tranders, Fleskum H.

afhjælpe. Han skal levere dem Afgiften og paase, at den anvendes til Kirkens Bygning og Gældens Betaling. J. T. 3, 153.

27. Marts (Skanderborg). Til Niels Skram. Aarhus Kapitel har berettet, at Gaarden Lopthrop i Houelbierg Herred af Kapitlets Gods for nogen Tid siden er henlagt til Underhold for Skolemesteren i Aarhus, og at Kongens Fader har stadfæstet dette, saaledes at Gaarden til evig Tid skal forblive til dette Brug lige saa frit, som Kannikerne nyde deres Gods; da Gaarden imidlertid er opført blandt det Kirkegods, hvori Christen Munck til Giessinggaard har faaet Kronens Herlighed i Forlening, vil han oppebære Stedsmaal, Skovhugst, Oldenløb og andet saadant deraf, hvilket efter Kapitlets Mening strider mod Kongens Faders Stadfæstelse. Niels Skram skal undersøge Sagen og forsvare Bonden paa Lopthropgaard, saa vidt han kan gøre med Lov og Ret, saa at Bonden ikke bliver besværet over Billighed, og at Skolemesteren ikke kommer til kort paa sin Rettighed. J. T. 3, 153 b.

— Befaling til Jørgen Rossenkrantz om at indrette sig paa straks efter Paaske at ledsage Dronningen som hendes Hofmester paa en Rejse til hendes Fader i Meklenborg og at møde hos hende 8 Dage efter Paaske med sin Kuskvogn. J. T. 3, 154. Jvfr. 12. April.

— Lignende Befaling til Hendrich Belov om at ledsage Dronningen som Underhofmester. Udt. i J. T. 3, 154.

29. Marts (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har nogle Gange skrevet til ham, at det forekom ham sælsomt, at der nu en Tid, længere end nogensinde tidligere, ikke er sendt Penge herover til Hofsindernes Maanedsbesolding, men kun faaet den Undskyldning, at der ikke er Penge paa Rentekammeret, uden at Kongen dog deraf kan vide, hos hvem Pengene forholdes, eller om Christoffer Valckendorff vil henskyde sig under, at Udgifterne baade til Skibsherremændene og i andre Maader ere højere end tilforn. For at Skibsherremændene ikke skulle tjene til Undskyldning, og for at Udgiften til dem kan blive formindsket, har Kongen sendt sin Høvedsmand Hans Claus Rustworm over for at aftakke Skibsherremændene; da Kongen dog ikke godt hverken vil eller kan slaa dem for Hovedet saa pludseligt, skal det meddeles dem, at de, der ville give sig i Tjeneste blandt Adelsburserne paa Kroneborg for samme Løn, som disse faa, maa blive antagne der og andre i det Sted aftakkes, indtil man er naaet ned til det Tal, som efter

Bestillingen skal holdes der. Hvis nogle af Skibsherremændene ville indstille sig i Kongens Hoftjeneste med en 2, 3 eller 4 Heste, bevilger Kongen det, da han ikke kan forringe sit Hof, men snarere maa forøge det, eftersom nogle fremmede Herrer og Fyrster have ladet sig mærke med at ville besøge Kongen til Sommer og det er Landsaatterne meget besværligt altid ved saadanne Lejligheder at skulle forskrives til Opvartning. Naar Hans Claus Rustworm har meddelt Skibsherremændene Kongens Vilje og aftakket dem, skal Christoffer Valckendorff betale dem, hvad de have til gode enten af Maanedspenge eller andet; han skal tillige være fortænkt i at sende Penge til Kongens Mønsterskriver til Maanedspenge, da Kongen formedelst adskillig Lejlighed og andre nu forefaldende og forventede daglige Udgifter ikke kan blotte sig ved at udrede saadanne Udgifter af sit eget Kammer, saaledes som han nogle Gange har gjort. Sj. T. 16, 158.

29. Marts (Skanderborg). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Da Kongen nu har aftakket nogle Skibsherremænd og bevilget, at de af dem, der ville tjene som Adelsburser paa Kroneborg, maa blive antagne der, skulle de lade alle, der efter Hans Claus Rustworms Meddelelse til dem begive sig i denne Tjeneste, indskrive paa Registret og betale dem Løn og Maanedspenge som andre Adelsburser. K. Udt. i Sj. T. 16, 159.

— Aabent Brev, hvorved Kongen stadfæster Valget af M. Jacob Jenssen Holm til Superintendent i Vindelboe Stift efter afdøde M. Jørgen Morthenssen, da han nu har været hos Kongen og aflagt Ed, og tillægger ham samme Løn, som M. Jørgen Morthenssen havde. Det befales alle Provster, Sognepræster, Sognedegne og alle andre gejstlige i Vindelboe Stift at holde M. Jacob Holm for deres Superintendent og være ham lydig i alle tilbørlige Sager. J. R. 4, 209[1].

— Befaling til alle Fogder og Lensmænd og menige Adel og Ridderskab i Vendelboe Stift om at bistaa M. Jacob Jenssen Holm som Superintendent, hvis han paa Embeds Vegne kræver deres Hjælp, og beskærme ham mod Vold og Uret. J. R. 4, 209 b.

— Aabent Brev, hvorved Borgerskabet i Horsens i de næste 3 Aar fritages for at svare Byskat, for at det bedre kan

---

[1] Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. III. 724 f. Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 412 f.

komme til at bygge Huse og Gaarde med Tegltag og anden Købstadsbygning, da den skadelige Ildebrand i Byen væsentlig skyldtes. at saa mange Huse vare tækkede med Straatag. Udt. i J. R. 4, 210.

30. Marts (Skanderborg). Til Undersaatterne over hele Riget. Da Kongen for adskillige Bestillingers og Ubelejligheds Skyld ikke selv kan komme til at sidde Retterting i Aar, hvilket han ellers gerne havde villet, har han, for at hans Undersaatter alligevel kunne blive hjulpne til Ret, befalet N. N., hans Raader og gode Mænd, at sidde Retterting i Købstaden N. Hellig Trefoldigheds Søndag [11. Juni] og der paadømme de Sager, der indstævnes for dem, baade de Sager, som allerede ere indstævnede for dem med Kongens egne Stævninger, og de, som herefter blive indstævnede af dem selv. Det befales alle at have Kongens Raader og gode Mænd betroet, som om Kongen selv var til Stede, i Tide udtage Stævninger hos dem og siden søge deres Ret hos dem. Sj. T. 16, 159.

— Til nedennævnte Raader og gode Mænd. De skulle rette sig efter at møde i Købstaden N. Hellig Trefoldigheds Søndag, forinden meddele dem, der begære det, Stævning over deres Modparter, sidde Retterting nævnte Dag og endelig paadømme de Sager, der indstævnes for dem; de maa ingen Sager indsætte for Kongen, medmindre de ere saa vigtige, at de efter Recessens Lydelse kun bør paadømmes af Kongen og Danmarks Riges Raad; hvis nogen Landsdommer bliver stævnet i Rette for dem, skulle de ogsaa dømme i disse Sager, medmindre de finde saadanne særlige Besværinger deri, at de ikke kunne dømme derpaa. Der sendes dem aabne Breve til Forkyndelse paa alle Herredsting i Stifterne. — Kansler Niels Kaas, Peder Gyldenstiern, Peder Munck, Jørgen Rossenkrantz, Jørgen Skram, Mandrup Parsberg, Hendrich Belov, Jacob Seefeldt, Chresten Skeel, Albrit Friis og Landsdommerne Malthe Jenssen og Moritz Stygge for Jyllands Vedkommende i Viiborg. — Christoffer Valckendorff, Axel Gyldenstiern, Steen Brahe, Arrild Huitfeld og Landsdommer Anders Dresselberg for Sjællands Vedkommende i Ringstedt. — Erich Hardenberg, Apsalon Gyøe, Breyde Rantzov og Landsdommer Morthen Brock for Fyens Vedkommende i Ottense. — Hack Ulfstandt, Anders Bing, Coruitz Viffert, Jørgen Bilde og Peder Brade for Skaanes Vedkommende i Lund. Sj. T. 16, 160. K.

— Befaling til Landsdommerne om straks at lade medfølgende abne Brev om Afholdelse af Retterting forkynde paa Landstingene

og siden holde det i god Forvaring. K. Udt. i Sj. T. 16, 160 b.

30. Marts (Skanderborg). Befaling til Stiftslensmændene Mandrup Parsberg i Aarhus Stift, Jørgen Skram i Viiborg Stift, Albret Friis i Riiber Stift, Ofue Lunge i Vendelboe Stift, Lauritz Brochenhus og Axel Brahe i Fyen, Langeland og Taasinge, saa vidt hver har den gejstlige Jurisdiktion i Befaling, Lauge Bech i Sjælland, Hack Ulfstandt paa Laaland, Niels Friis paa Falster og Coruitz Viffert i Skaane om straks at lade det aabne Brev om Afholdelse af Retterting forkynde paa alle Herredsting i deres Stift. Udt. i Sj. T. 16, 161.

— Forleningsbrev for Chresten Munck til Giesingaard paa Labing Mølle i Framløf Herred, uden Afgift. Udt. i J. R. 4. 210.

— Mageskifte mellem Niels Skram til Urup og Kronen. J. R. 4, 210. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Fru Elline Galskøt til Jeget, Søfren Suendzens Enke, og Kronen. J. R. 4, 213 b. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Thomes Galskøt til Huidstedgaard og Kronen. J. R. 4, 216. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Aarhus Kapitel og Kronen. J. R. 4, 218. (Se Kronens Skøder.)

1. April (Vinding). Til Christoffer Valckendorff. Han har nu sendt 3000 Dlr. til Mønsterskriveren til Betaling af Kongens Hofsinders Maanedspenge og erklæret, at der ikke har kunnet faas flere af Renteriet, da nogle Lensmænd og andre ikke have betalt hvad de skulde; da denne Sum imidlertid ikke forslaar meget til Maanedspenge, skal han indkræve mere af Kongens Tilgodehavende og sørge for at raade Bod paa Mangelen af Penge, saa Kongens Hofsinder i rette Tid kunne blive betalte. Kongen har modtaget den sendte Fortegnelse over de Kaptejner og Skibsherremænd, som ere i hans Tjeneste, har gennemset Kaptejnernes Navne og deri fundet en Del, som han kender, men ogsaa en Hob, som han ikke kender; Spørgsmaalet om Kaptejnerne skal dog staa hen, indtil Kongen selv kommer derover. Hans Claus Rustworm, Kongens Høvedsmand, er, som Christoffer Valckendorff vil se af den ham medgivne Skrivelse, sendt over for at aftakke Skibsherremændene, saa Udgiften til dem formentlig herefter vil blive for-

mindsket. Da det efter hans Beretning vil falde Undersaatterne i Malmøe meget besværligt længe at underholde de Knægte, som Michil Gyding skal antage, og som nu til Paaske skulle samles i Malmøe, sendes der ham hermed et Brev til Coruitz Viffert og Jørgen Bilde om at mødes i Malmøe, mønstre Knægtene og beholde en 400 af dem, hvis der findes saa mange gode; saa snart Knægtene ere mønstrede, skal Christoffer Valckendorff lægge dem i Borgeleje i Købstæderne, saa de i nogen Tid kunne ligge rede, hvis Kongen vil bruge dem. Der sendes ham Breve til Købstæderne i Skaane, Sjælland, Laaland og Falster om at tage mod Knægtene. — Postscriptum: Da Gert Randtzov, Embedsmand paa Kroneborg, der nu er hos Kongen, har berettet, at de af ham efter Kongens Befaling antagne Knægte ere lagte i Borgeleje i Købstæderne Malmøe, Lund, Ydsted, Helsingborg, Vehe, Falsterboe, Semershafn og Threlborg, og da Kongen af forskellige Grunde ikke endnu kan aftakke disse Knægte, hvorfor han har skrevet til Borgemestre og Raad i disse Købstæder om indtil videre at underholde dem, maa han ikke lægge nogle af de af Michil Gyding antagne Knægte i disse Byer. Sj. T. 16, 161. K. (til Hovedbrevet).

1. April (Vinding). Befaling til nedennævnte Købstæder om at modtage de Knægte, som Christoffer Valckendorff sender til dem, lægge dem i Herberg i Byen og indtil videre skaffe dem tilbørligt Underhold. — Kiøpnehafn, Kiøge, Prestøe, Heddinge, Vordingborg, Nestvedt, Skielskiør, Slagelse, Korsøer, Kallundborg, Nykiøping i Otze Herred, Holbeck, Roskylde og Ringstedt paa Sjælland; Stege paa Møen; Nykiøping og Stubekiøping paa Falster; Nackeskouf, Marriboe, Nystedt og Saxkiøping paa Laaland; Malmøe, Helsingborg, Lundt, Semershafn, Threlborg, Falsterboe og Skanøer, Landtzkrone, Ydstedt, Vehe, Aahus, Elueholm, Halmstedt, Vardberg, Falckenberg, Kongensbacke og Søluitzborg i Skaane, Halland og Blekinge. Udt. i Sj. T. 16, 162 b. K.

— Til Coruidtz Viffert og Jørgen Bilde. Da Michel Pederssen Gyeding har faaet Ordre til at antage 500 Knægte, med hvilke han skal møde til Mønstring i Malmøe til Paaske, skulle de, saa snart Michel Gyeding kommer til Malmøe med Knægtene, begive sig did, kalde alle Knægtene for sig, mønstre dem, udvælge de 400, som de finde bedst udrustede, og sende Rentemester Christoffer Valckendorff Besked om dem, for at han kan forskrive dem i Borgeleje. Sk. T. 1, 466 b.

1. April (Vinding). Befaling til Michel Pedersen Gydding om at føre de af ham antagne 500 Knægte til Mønstring i Malmøe og rette sig efter de Ordrer, som Coruidtz Vifferdt og Jørgen Bilde eller Christopher Valckendorff give ham. Udt. i Sk. T. 1, 466 b.

— Til Thomes Jørgenssen, Tolder i Riibe. Da Kongen behøver Penge til sine Hofsinders og andre daglige Tjeneres Maanedspenge og Løn, skal han, saafremt han har Penge i Forraad af den Told og anden Rettighed, som han paa Kongens Vegne oppebærer i Riibe, inden Paaske sende disse til Mønsterskriver Hans Meckelborg, der skal give ham Kvittans derfor. Orig.

— Til Niels Skram. Han har i Staldgaarden ved Dronningborg Slot ladet opføre et Vognskjul mellem Porthuset og Smedjen, ligesaa et Vognskjul i Urtehaven ved den lille Stald til Kongens egne Vogne, ladet bygge en ny Bro over Graven, saa Kongen derover kan komme ind og ud bagved Slottet, ladet lave ny Underslag under alle Lofterne paa Bryggerhuset, ladet opføre fra ny af en Stald i Staldgaarden ved Slottet til Kongens egne Heste og en Stald til Rustvognshestene, begge med Opstandere, Bomme, Krybber, Vinduer og andet, og ladet bygge et Hus og et Vangeled ved Biellerup Ladegaards Mark. Da han endnu ikke har faaet noget kgl. Brev herom, som han kan lægge ved sit Regnskab, befales det ham herved at indskrive Udgiften ved disse Byggearbejder i Regnskabet. J. T. 3, 154 b.

2. April (—). Til Coruidtz Viffert. Da han i Anledning af den tidligere Ordre til at skaffe Hertug Uldrick af Meklenborg en Skude Ystedt Kalk har forespurgt, hvor mange Læster han skal sende, befales det ham at sende 100 Læster og indskrive Udgiften til Fragt og andet i sit Regnskab. Sk. T. 1, 467.

— Befaling til Axel Gyldenstiern om at forhøre en Bonde, Peder Bendtzen, der har berettet, at han i 27 Aar har været Bondefoged og derefter i 17 Aar Tingfoged, og nu har begæret Afsked, da han formedelst Alderdom ikke mere kan forestaa Bestillingen. Hvis hans Beretning er rigtig, skal han for sin lange Tjeneste være fri for Ægt og Arbejde; hvis hans Lejlighed befindes anderledes, skal Axel Gyldenstiern rette sig derefter. Udt. i Sk. T. 1, 467.

— Til Albret Friis. Anders Skram har begæret at faa noget Riibe Hospitals Gods i Bølling Herred, som ligger belejligt ved hans

Gaard, nemlig 2 Gaarde i Rabierg med underliggende Byggesteder i Sandagger og 1 Bol i Gammel Deyberg, til Mageskifte for noget af hans Gods, som ligger nærmere ved Riibe og mere belejligt for Hospitalet. Da Kongen har bevilget dette, saafremt det kan være til Fordel for Hospitalet, men, hvis det ikke er Tilfældet, ingenlunde vil, at de fattige skulle komme til kort, skal Albret Friis undersøge begge Parters Gods og, hvis Hospitalet kan faa tilbørlig Fyldest, bringe Mageskiftet til Afslutning. J. T. 3, 155.

2. April (Vinding). Befaling til Peder Munck om at lade Jesper Nielssen til Bigom beholde det Kirkebol, som han efter sin Begæring har faaet kgl. Tilladelse til at indløse fra denne, da Jesper Nielssen har berettet, at han og hans Hustru tidligere have eftergivet Pantesummen mod at faa Livsbrev paa Bolet, og Kongen ikke kan eller vil handle herimod. J. T. 3, 155 b.

— Til Henning Reuentlof, Embedsmand paa Silckeborg. Kongen har eftergivet Las Chrestensen i Hampen, der har berettet, at hans Gaard for nogen Tid siden er brændt ved Vaadeild, dette Aars Landgilde, saafremt hans Fremstilling er rigtig og han ikke tidligere har nydt Forskaansel. Orig.

3. April (Hem). Til samme. Kongen har eftergivet Christen Moritzen i Thorlundt 1 Td. Rug, som han resterer med af sin Landgilde. Orig.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om saa hurtig som muligt at lade alle de Orlogsskibe gøre færdige, som skulle ud at sejle i Aar, med Undtagelse af dem, som Kongen tidligere har skrevet til ham om at sende til Bæltet, lade Skytset og Fetaljen føre ind paa dem og i alle andre Maader lade dem udruste, saa de med Undtagelse af Besætningen kunne ligge fuldstændig rede, naar Kongen giver nærmere Ordre eller selv kommer derover. Han skal meddele Kongen, hvor mange og hvilke Skibe der ere blevne udrustede. Han har tilsendt Kongen en Fortegnelse over, hvad hver af Kongens Drabanter har faaet til den sidste Æreklædning, Kongen gav dem, og Kongen bifalder, at de nu hver faar lige saa meget; Christoffer Valckendorff skal derfor med det første skaffe Kongen hvad der behøves til Æreklædninger til en 100 Drabanter. Sj. T. 16, 163 b. K.

—[1] Til Gabriel Spare til Suansholm, Hans Spegel til Boreby

[1] I Sk. T. er Brevet fejlagtig dateret: Kronborg; det er indført mellem Breve af Juni, men udenfor er skrevet: Denne Kopi hører til April Maaned.

og Johan Urne til Valsøe. Fru Lene Tott, Hendrick Brads Enke, har berettet, at Hamershus Slot var meget bygfældigt, da hendes Husbonde overtog det, og at han derfor fik mundtlig Befaling af Kongen til aarlig at bygge for 300 Dlr. derpaa; han har ogsaa bygget en Del derpaa, men der næres paa Renteriet Betænkelighed ved at give Kvittans derfor, da der ingen skriftlig Befaling fremlægges. For at der ikke skal gøres Fru Lene og hendes Børn Uret, og for at Kongen kan vide, hvad der er bygget paa Slottet, skulle de med det første mødes paa Hamershus, af Hendrick Brads Regnskab og af de forhaandenværende Bygninger forfare, hvad han har bygget paa Slottet, hvorledes Bygningen er gjort og hvad der kan være gaaet med dertil, give alt beskrevet under deres Signeter og sende Kongen det. Sk. T. 1, 475.

3. April (Hem). Til Niels Fris. Han har forespurgt, hvorledes han skal forholde sig i Anledning af, at nogle Mynder, hvormed en af Fru Birgitte Bøllers, Christoffer Giøes Enkes, Tjenere var kommen der over til Landet [Falster] for at jage efter Ræve og Harer paa hendes Gods og Fællig, mod Tjenerens Vilje have bidt en Hind, som de bleve var, da de løb løse ved Tjenerens Vogn; Tjeneren er siden kørt bort med Vognen og har undskyldt sig hos Niels Fris. Da Tjeneren ingenlunde kan undskyldes med, at det er sket mod hans Vilje, eftersom han burde have holdt Hundene i Varetægt, naar han vilde drage over Kongens Fredevildtbane, befales det ham at tiltale og forfølge Fru Birgittes Tjener saa yderligt, det kan gøres med Lov og Ret, og skrive til Fru Birgitte, at hun skal holde Karlen til Stede, saafremt hun ikke selv vil staa Kongen til Rette for ham. Han skal uden nogen Forsømmelse eller Undskyldning tage sig alvorligt af Sagen. F. T. 1, 474.

— Til samme. For nogen Tid siden sendte han Kongen et Register over det, som han efter Kongens Befaling havde undersøgt om Kirkernes Lejlighed paa Falster, og Kongen har deraf set, at nogle tidligere Lensmænd have ladet en hel Del af Kirkernes Indkomst oppebære, at Kirkeværgerne restere med en Del, og at faa af Kirkerne ere ved Hævd og Bygning og heller ikke ret mange ved Forraad. Kongen har saa ladet undersøge, om det af Lensmændene oppebaarne er ført Kronen til Indtægt i Regnskabet, hvorved det har vist sig, at efter Fejden er efter Kongens Befaling intet modtaget eller ført Kronen til Indtægt. Da heraf følger, at Lensmændene eller deres Skrivere selv have beholdt det, skal han til-

holde Kirkeværgerne at indkræve, hvad enhver Kirke har til gode enten hos de tidligere Lensmænd eller de tidligere Kirkeværger, og siden drage Omsorg for, at de bygfældige Kirker dermed blive istandsatte, saaledes at den ene Kirke kommer den anden til Hjælp. F. T. 1, 474 b.

3. April (Hem). Aabent Brev, hvorved Kongen eftergiver Vinding Kirke, der i de sidste 2 Aar hvert Aar er bleven 1 Ørt. Havre skyldig til Skanderborg Slot og nu er brøstfældig, disse 2 Ørt. Havre og bevilger, at den indtil videre maa være fri for at svare denne Ørt. Havre til Slottet, dog skulle Kirkeværgerne være forpligtede til at anvende Havren til Kirkens Bygning, hvormed Lensmanden skal føre Tilsyn. Udt. i J. R. 4, 221.

— Aabent Brev, at Hr. Anders Pederssen, Sognepræst i Vinding Sogn, indtil videre maa være fri for at svare sin Afgift, 1 Fjerd. Smør aarlig, af hans Part i en Eng i Vorgaardtz Enge, som han selvtredje har fæstet af Lensmanden paa Skanderborg. Udt. i J. R. 4, 221.

— Aabent Brev, at Peder Lauritzen i Threden, Herredsfoged i Thørsting Herred, indtil videre aarlig maa oppebære 4 Ørt. Korn af Afgiften af Kronens Korntiende af Threden Sogn, da han bor paa en Kirkegaard, hvoraf han maa svare Kirken og Præsten aarlig Skyld og Landgilde, og ikke nyder nogen Forskaansel formedelst sin Bestilling. Udt. i J. R. 4, 221.

4. April (Skanderborg). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Da Kongen til Sommer vil holde sin Vildtjagt i Silckeborg Len og de andre Len i Nørrejylland og dertil vil faa Brug for en hel Hob Salt, skulle de af Toldsaltet sende Henning Refuentlof paa Silckeborg 12 Læster Salt, naar han besøger dem med dette Brev, have de ikke saa meget, da det, de have. Endvidere skulle de samle 20 eller 24 Læster Salt i Forraad til Claus Glambeck paa Skanderborg og, saa snart de have det samlet, enten fragte Skibe til at føre det til Aarhus, hvor Claus Glambeck skal betale Fragten, eller sende ham Bud, for at han selv kan sende Skibe efter det. Da Kongen har bragt i Erfaring, at de paa Rentemesterens Anfordring sende ham en hel Del Salt af Tolden, forbydes det dem herefter at sende ham Salt eller andet af Tolden uden efter Kongens egen skriftlige eller mundtlige Ordre, saafremt de ikke ville tage Skade for Hjemgæld og selv erstatte hvad der saaledes bortkommer, da Kongen selv har Brug for Saltet ikke alene paa

ovennævnte 2 Slotte, men ogsaa paa Haderslefhus, Koldinghus, Frederichsborg, Kroneborg, Anduorskouf og andensteds og dertil regner paa Toldsaltet, og da han heller ikke vil, at Rentemesteren skal have andet med Tolden at gøre end at høre Regnskabet. Sj. T. 16, 164. K.

4. April (Skanderborg). Til Borgemestre og Raad i Malmøe, Lund, Ydstedt, Vehe, Semershafn, Helsingborg, Falsterboe og Th[r]elborg. Kongen lagde for nogen Tid siden nogle til Rigets Tjeneste antagne Knægte i Borgeleje hos dem og kan, da der udenlands gaar Rygter om forskellige Praktikker, om hvilke man ikke kan vide, hvem de gælde, ikke undvære disse Knægte eller det øvrige Forraad, som i fornødent Fald kan være nødvendigt til Rigets Beskyttelse. Det befales dem derfor at underholde Knægtene endnu en $1^1/_2$ Maaned eller indtil nærmere Ordre. Da de tidligere have sluttet Kontrakt med Knægtene om, hvad de hver Maaned skulle give disse i Stedet for Underholdning, og Kongen nok kan tænke, at det kan være dem og deres Medborgere til Besvær at have Knægtene liggende hos sig, da der hos dem kun kan holdes daarligt Regimente blandt saadanne Folk, henstiller Kongen til dem og anmoder dem, for at man kan have Knægtene ved Haanden, naar de skulle bruges, om at give dem Maanedspenge for ovennævnte Tid, men de maa ogsaa, hvis de hellere ville det, selv have dem i Borgeleje, hvorom de skulle give Gert Randtzov, Embedsmand paa Kroneborg, Besked. Sk. T. 1, 467 b.

— Aabent Brev, at Knud Anderssen i Eyer, der nu er beskikket til Herredsfoged i Vor Herred og formedelst sin Bestilling maa forsømme sin egen Næring, indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard og for Afgift og Tynge af den halve Ødegaards Eje, som tilhører ham selv, og som han bruger under sin Gaard, dog skal han holde Gaarden ved god Hævd og Bygning. Udt. i J. R. 4, 221 b.

— Aabent Brev, at Søfren Jenssen i Eyer, forhen Herredsfoged i Vor Herred, der formedelst Alderdom og Skrøbelighed er forløvet fra sit Embede, fremdeles indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard, dog skal han holde denne ved god Bygning. Udt. i J. R. 4, 222 b.

— Forleningsbrev paa 12 Aar, fra førstkommende 1. Maj

at regne, for Henning Refuentlov, Embedsmand paa Silckeborg, der har lovet at forstrække og give Kongen 8000 gl. Dlr. paa Dueholm Kloster og Len, hvoraf han straks har indbetalt de 4000 i Kongens eget Kammer og lovet at betale Resten, naar Kongen ønsker det, paa Dueholm Kloster og Len, uden Afgift. Dør Henning Refuentlov før Udløbet af de 12 Aar, skal Lenet straks frit falde tilbage til Kronen. Han skal ved forefaldende Lejlighed gøre Kronen tilbørlig Tjeneste deraf. J. R. 4, 221 b. Jvfr. 13. Febr.

4. April (Skanderborg). Til Borgemestre og Raad i Randers. Da Dæmningen ved Flodbro, som løber til Møllen ved Dronningborg, er brudt ud formedelst stor Vandflod og Graven, som løber til Møllen omkring Byen, af den Grund er bleven tør, og da denne Grav er meget tilgroet, saa den med Tiden ikke vil blive Byen til nogen Nytte og vil hindre Vandløbet til Byen, befales det dem straks med Borgernes Hjælp at lade Graven rydde, saa vidt Byens Rettighed strækker sig, for at Vandet bedre kan have sit Løb til Møllen. J. T. 3, 156.

— Til Manderup Parsberg. Da Niels Schram, Embedsmand paa Dronningborg, har berettet, at Dæmningen til Slotsmøllen oppe ved Flodbro er brudt ud, og at Vandet har borttaget Sluserne med alt Træværket for Sluserne og det Hus, som stod der, har Kongen befalet Niels Schram at istandsætte Dæmningen. For at dette kan ske des bedre, skal han befale Mølleren i Aarhus Mølle, Andreis Possin, straks at begive sig til Niels Schram og blive hos denne, medens Dæmningen og Sluserne blive gjorte i Stand, for at give Anvisning paa, hvorledes Arbejdet bedst kan gøres. J. T. 3, 156.

— Befaling til Niels Schram om med det første at lade den itubrudte Dæmning ved Flodbro istandsætte og forhandle med en Graver, som har Forstand paa saadant Arbejde, om at udføre Arbejdet; han skal lade Sluserne lave med saa mange Stibord, som synes nødvendige, saa de alle kunne aabnes, naar der kommer saadan stor Vandflod, og yderligere Skade derved forekommes. Der sendes ham Breve til Manderup Parsberg om at sende Møller Andreis Possin til ham og til Borgemestre og Raad i Randers om at lade Graven rydde. Han skal paase, at alt Arbejdet bliver gjort godt og indskrive Udgifterne i sit Regnskab. J. T. 3, 156 b.

— Aabent Brev, at Hr. Jens Hanssen, Sognepræst til Lønne Kirke, indtil videre maa oppebære Afgiften af Kronens

Korntiende af Nybbel[1] Sogn, da hans og hans Sognefolks Mark og Eng i stor Storm og Uvejr er bleven overblæst og ødelagt af Sand, hvorved han selv er kommen til at lide Mangel paa Underholdning, ligesom ogsaa den Indkomst, han skulde have hos Sognefolket, er bleven meget forringet. Udt. i J. R. 4, 222 b.

4. April (Skanderborg). Til Albret Friis. Kronens Bønder i Lønne Sogn og i Hoftrup, Hennebierg og Klinthing i Henne Sogn have klaget over, at deres Mark, Ager, Eng, Forte og Fædrift i stor Storm og Uvejr er bleven overblæst med Sand, hvorved de ere komne i stor Armod, saa de ikke formaa at svare deres sædvanlige Landgilde, og de have derfor anmodet om Forskaansel. Han skal undersøge Forholdene og, hvis deres Angivende er rigtigt, lade uvildige Dannemænd taksere hver Gaard i ovennævnte Byer for en passende Landgilde, som han skal lade indskrive i Jordebogen. J. T. 3, 157.

— Befaling til Henning Refuentlouf, Embedsmand paa Silckeborg, om at lægge noget Gods i Ikast Sogn i Vradtz Herred, nemlig 4 Gaarde i Issen, 2 Gaarde i Lille Issen, 1 [Gaard] paa Heden, 1 [Gaard] ved Issen Dige og 1 [Gaard] i Thifuekier, som Kongen har faaet til Mageskifte af Loduig Munck til Quistrup, ind under Silckeborg Slot og indskrive det i Jordebogen blandt det tilskiftede Gods. Orig.

5. April (—). Aabent Brev, at Dr. Anders Lemvig, Professor i Medicin ved Universitetet i Kiøpnehafn, der for nogen Tid siden er bleven forlenet med et Vikarie i Aarhus Domkirke, indtil videre maa nyde Gæsteri, Ægt, Arbejde og anden Herlighed af Vikarietjenerne, hvilket ellers, naar ikke særlig kgl. Tilladelse foreligger, altid plejer at følge Kronen til Aarhusgaard af Kannike- og Vikarietjenere i Aarhus Kapitel. Udt. i J. R. 4, 223.

— Til M. Peder Thøgerssen, Superintendent i Viborg Stift. Da M. Jacob Jenssen Holm, Sognepræst ved Domkirken i Viiborg, er bleven kaldet til Superintendent i Vendelbo Stift og nu har været hos Kongen og aflagt sin Ed, hvorefter Kongen har stadfæstet hans Valg, skal M. Peder i Henhold til Ordinansens Bestemmelse om, at en nyvalgt Superintendent skal indvies af den nærmest boende Superintendent, med det første begive sig til Olborg, sammenkalde Provster, Præster og hvilke andre, der efter Ordinansen bør være

[1] N. Nebel, V. Horne H.

til Stede, og indvie M. Jacob til Superintendent. J. T. 3, 157 b.

5. April (Skanderborg). Til Hendrich Belou og Jacob Seefeld, Embedsmænd paa Skifuehus og i Mariagger Kloster. Da det ved den af dem i Henhold til en kgl. Befaling foretagne Besigtelse i Anledning af et Mageskifte med Christen Skiel, Embedsmand paa Bøuling, har vist sig, at hans Gods ikke er saa godt som det Krongods, han begærer, og han nu har tilbudt yderligere at udlægge Kronen 2 Gaarde i Gislum By og Sogn, 1 Gaard i Fanderup, 1 Gaard i Stisterup, 1 Gaard i Nyrup, 1 Gaard i Luns[1], 1 Gaard i Vester Gronerup[2] og $1^1/_2$ Gaard i Støsterup[3], alt i Gislum Herred. skulle de med det første besigte dette Gods, ligne det sammen med det Gods, som de allerede have besigtet, og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 158.

6. April (—). Kvittans til Breide Rantzov paa 700 gl. Dlr. af den sidst paabudte Pengeskat af Tranekier Len. Udt. i F. R. 1, 453 b.

7. April (—). Befaling til Coruidtz Viffert og Gabriel Spare om at være til Stede ved Gert Randtzovs Overtagelse af Helsingborg Len til 1. Maj, føre Tilsyn med det Inventarium, som skal efterlades der, og besigte Bygningerne og Skovene. Udt. i Sk. T. 1, 468.

— Følgebrev for Gert Randtzov til Bønderne i Helsingborg Len med Undtagelse af Gyding Herred. Udt. i Sk. T. 1, 468.

— Befaling til Fru Thale Aril Uggerops om til 1. Maj at overlevere Gert Randtzov Helsingborg Slot og Len. Udt. i Sk. T. 1, 468.

— Til Axel Brahe. Kongen har eftergivet Kronens Bønder i Onse Herred, liggende under Otthensegaard, St. Knudtz og Dalum Klostre, Halvdelen af den nu paabudte Madskat, da de have erklæret, at de formedelst deres Armod og besværlige Vilkaar ikke kunne udrede den hele. F. T. 1, 423 b.

— Aabent Brev, at Rasmus Jenssen i Sim, der nu er beskikket til Birkefoged i Rye Birk og derover maa forsømme sin egen Næring meget, maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard, saalænge han er i Be-

---

[1] Lovns. [2] V. Grønnerup. [3] Støttrup.

stillingen og indtil videre, dog skal han holde Gaarden ved god Bygning. Udt. i J. R. 4, 223.

7. April (Skanderborg). Til Claus Glambeck. Da Jacob Baadsmand, der passer Jægergaarden ved Skanderborg Slot, har berettet, at han har været 5 Aar i denne Bestilling, men endnu ingen Løn faaet, befales det Claus Glambeck at betale ham hans tilgodehavende Løn; ligeledes skal han betale de Baadsmænd, Kongen har liggende paa Slottet, deres resterende Løn og indskrive det hele i Regnskabet. J. T. 3, 159.

— Til Casper Marckedaner. Da Provstegaarden ved Kolding, som Kongen har henlagt til Bolig for sin Hofprædikant, er meget brøstfældig paa Tag, Loft og andet, skal han straks lade Gaarden undersøge og det brøstfældige istandsætte. J. T. 3, 159.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om at forskrive 1000 Render fra Gotland til den Post, som Zacharias Ømicken skal indføre paa Skanderborg, og sende dem til Aarhus. Udt. i Sj. T. 16, 164 b.

8. April (—). Aabent Brev, at den Kronens Gaard i Helsingøer med Huse, Gaards- og Haverum, som Kongen for nogen Tid siden har købt, og hvori M. Christoffer Knoff en Tid lang har haft sin Bolig, altid herefter skal være Fribolig for Kongens Hofprædikanter, for at M. Christoffer Knoff og M. Albret Hanssen, Kongens Hofprædikanter, og deres Efterfølgere som saadanne altid kunne have en bekvem Bolig i Helsingøer, naar Kongen holder Hoflejr der. Sj. R. 12, 589.

9. April (—). Til Gert Rantzov. Kongen har sluttet Kontrakt med en Zacharias Ømicken om Indledningen af en Vandpost paa Skanderborg Slot og givet Christoffer Valckendorff Ordre til at forskrive en Del Render fra Gotland. Da der til disse Render behøves en hel Del Jærnbøssinger, skal Gert Rantzov, naar denne Brevviser Godtfridt Ømicken besøger ham med dette Brev, straks lade smedde saa mange Bøssinger, som Godfridt Ømicken tilsiger, og saaledes, som han anviser. Saalænge Arbejdet staar paa, skal han lade Godtfridt Ømicken faa frit Underhold paa Slottet. Sj. T. 16, 164 b.

— Aabent Brev, at Rasmus Nielssen i Lund i Drotningborg Len, der en Tid lang har tjent Kongens Moder og nu har anvendt meget paa den Gaard, han bor i, saa han er kommen i Gæld, i

det næste Aar maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard. K. Udt. i J. R. 4, 223 b.

9. April (Skanderborg). Aabent Brev, at Anders Pederssen i Borum, der er beskikket til Herredsfoged i Framløf Herred, hvilket medfører, at han maa forsømme sin Næring meget, og som desuden bor paa en Alfarvej mellem Skanderborg og Drotningborg og derfor besøges meget af Kongens Folk, maa være fri for Skyld, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard, saalænge han er i denne Bestilling og indtil videre, dog skal han holde Gaarden ved god Bygning. Udt. i J. R. 4, 223 b.

10. April (—). Til Adelen i Danmark. Kongen har med naadigst Behag erfaret, at de alle have efterkommet hans Begæring til dem om i Anledning af Hertuginde Elizabet af Meklenborgs Død at klæde sig selv og deres Folk i sorte Sørgeklæder og lange Kjortler, og har nu bestemt, at de straks efter Paaske maa aflægge de lange Sørgekjortler, men de skulle indtil videre beholde Sørgebind om deres Hatte og Liv. Sj. T. 16, 165.

— Befaling til Stiftslensmændene Albrit Friis, Ofue Lunge, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Lauritz Brockenhus, Axel Brahe, Lauge Beck, Coruitz Viffert, Hack Ulfstandt, Steen Brahe og Niels Friis om at forkynde ovenstaaende Brev for Adelen i deres Stift og sende enhver Kopi af Brevet. Udt. i Sj. T. 16, 165 b.

— **(Testrup).** Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om at rette sig efter Kongens tidligere Skrivelse [24. Marts], da der nu er kommen en hel Del Skibe fra Staternes Lande til Sundet, saafremt de ikke selv ville staa Kongen til Ansvar. Sj. T. 16, 165 b. K.

— Livsbrev for Ifuer Lassen, Grovsmed ved Skanderborg Slot, og hans Hustru paa den Gaard ved Skanderborg Slot med tilliggende Ejendom, som han nu selv bor i, uden Afgift, til Gengæld for, at han har lovet straks at tilskøde Kronen hans og hans Hustrus Arvepart i en jordegen Bondegaard i Meissing[1]. J. R. 4, 224.

— Befaling til Claus Glambeck om med det første at tage nøjagtigt Skøde paa Tinge af Ifuer Lassen paa hans og hans Hustrus Arvepart i den jordegne Gaard i Miessing[1] og, naar han har faaet det, levere Ifuer Lassen Kongens Brev om Frihed paa Gaarden

[1] Mesing, Hjelmslev H.

ved Skanderborg; derefter skal han sætte Parten i Gaarden i Miessing for en rimelig Skæppeskyld og indskrive denne i Jordebogen. J. T. 3, 159 b.

11. April (Ejer). Til Fru Mette Morthensdatter. Enuold Krusse Thygessen, Rentemester, har berettet Kongen, at hun for nogen Tid siden har givet ham som en af hendes nærmeste Slægtninge hendes Hovedgaard Hiermslefgaard med noget mere Gods, og han har begæret at blive forløvet i nogen Tid for at ordne Forholdene paa Gaarden, hvilket Kongen har bevilget. Da Enuold Krusse har berømmet hendes gode Vilje mod ham for Kongen og har ment, at hans Tjeneste hos Kongen har været regnet ham til gode hos hende, og da Kongen selv ogsaa mener, at hun har vist Enuold Krusse saadan Bevaagenhed for Kongens Skyld, og fordi han er Kongens Tjener, vil Kongen ikke undlade ogsaa at takke hende og vil ved forefaldende Lejlighed i Gerningen vise, at han har naadigst Velbehag i den Godvillighed. hun har vist mod Enuold Krusse som Kongens Tjener. Da der ved saadanne Gaver ofte efter Giverens Død bruges forskellige Paafund for at omstyrte Gaven imod Giverens Brev og sidste Vilje, beder Kongen hende ordne alt med Gaven saaledes, at den siden kan bestaa lige overfor saadanne Paafund, og aldeles at overdrage ham det Gods, hun har givet ham, saa at han kan faa det i ret egentlig, rolig Hævd og Besiddelse og des mere kan have hende at takke for hendes Velgerning og hun kan se sin Gave betrygget efter hendes Levetid. J. T. 3, 160.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen, der straks efter Paaske vilde være kommen der over, har faaet Forfald og ikke saa snart kan komme, skal Christoffer Valckendorff med det allerførste begive sig her over til Kongen, hvor denne er at finde, da de begge jo have en Del at tale med hinanden om. Kongen bifalder hans Forslag om at bruge Dr. Johan Knoppert som Forstander for Ringstedt Kloster og befaler ham at tale med ham derom og, hvis han vil overtage Stillingen, fastsætte Vilkaarene, paa hvilke han skal have Klosteret, saa Kongen derefter kan give ham Brev. — Postscriptum: Kongens Forfald er, at han 4 Uger efter Paaske vil begive sig udenlands til nogle Slægtninge og Venner. Da de Æreklædninger til Kongens Drabanter, hvortil han tidligere [22. Marts] har faaet Ordre at bestille Fløjl, Damask og andet, skulle være færdige til den Tid, skal han saa hurtig som muligt bestille Tøjet og skaffe det til Kolding 8 Dage efter Paaske;

endvidere skal han skaffe Kongen sort Fløjl til Trøjer og Bukser til 5 eller 6 af Kongens Drenge. Da den Tid moxen er forløben, til hvilken Kongens Hofsinder skulde have deres Aarshofklædning, og det vil være nødvendigt, at alle de, der skulle med Kongen, hver stafferer og klæder en Dreng og Karl, som de skulle have med sig, skal han snarest skaffe Hofklædning til Hofsinderne. Hvis ovennævnte Tøj til Drabanternes Æreklædning, til Kongens Drenge og til Hofsindernes Hofklædning ikke saa snart kan faas, skal han straks skaffe Kongen saa meget, der kan faas, og bestille Resten, at levere saa hurtig som muligt. Hvis de Livskibe, som han havde faaet Ordre til at sende til Bæltet for at afvente Kongens Ankomst, ikke allerede ere afsejlede, skal han lade dem blive hjemme, og, hvis de ere sejlede, skal han kalde dem tilbage og lade dem udlægge paa Strømmene ved de andre Orlogsskibe, udrustede med alt. Sj. T. 16, 166. K.

12. April (Skanderborg). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har i Aftes tilskrevet ham, at han paa nogle af sine fornemme Venners og Slægtninges Begæring vil begive sig paa en Rejse udenlands, men husker nu paa, at der kun er kort Tid dertil, da han vil tiltræde Rejsen Mandag eller Tirsdag efter 4. Søndag efter Paaske [15. el. 16. Maj], og befaler derfor Christoffer Valckendorff saa hurtig som muligt at skaffe det, som Kongen tidligere har skrevet til ham om, til Æreklædning til en 100 Drabanter, ligesaa sort Fløjl til Klædninger til 10—12 af Kongens Drenge, baade til Hoser, Kjortler og andet, som de pleje at faa ved saadan Lejlighed, saa Kongen med det allerførste kan faa det, da Tiden til at forarbejde det kun er kort. Sj. T. 16, 170. K.

— Bestalling for Mattis Appelrot, Kongens Skibsløjtnant, der med Kongens Skib Svalen skal blive liggende i Bæltet i Sommer for at føre Tilsyn med, at ingen forløbe Kongens Told, at ingen fordægtige eller forbudte Varer føres derigennem, og at ingen fremmede Nationers Skibe, som ere franske og engelske, løbe derigennem, uden de, som pleje at gøre det, men henvises til at løbe gennem Øresund. Det skal være ham forbudt at tvinge Kongens egne Undersaatter i Fyen og Jylland til at løbe ned til Toldstedet ved Nyborg, naar de have fremvist deres Søbrev; ligeledes forbydes det ham at fratage Kongens Undersaatter noget, da han og hans Folk saa ville falde i Kongens Unaade. Sj. R. 12, 589 b.

— Befaling til Skibskaptejnerne Christen Munck, Steen

Matzen, Gillebert Jung, Jørgen Kaas, Morthen Skinckel, Hans Rostke, Anders Rytter, Alexander Durham, Siluester Franck, Norman de la Nauette, Kield Baad, Hertuig Brun og Torlof Knudtzen om at møde i Kiøpnehafn 14 Dage efter Paaske for at tage Vare paa Skibenes Udrustning og i alle Maader at rette sig efter de Ordrer, som Admiral Peder Munck eller Rentemester Christoffer Valckendorff give dem. Der sendes dem Pasbreve. Sj. T. 16, 167 b. K.

12. April (Skanderborg). Til nogle Rigsraader og Landsaatter[1]. Kongen, der for nylig gav dem Ordre til at staffere sig med Heste og Folk, saa de kunde følge ham udenlands til Sommer, bliver nu formedelst indtrufne Omstændigheder nødt til at foretage Rejsen tidligere end da bestemt. Da det vil falde dem besværligt at gøre sig selv og deres Folk rede til at ride til den Tid, har Kongen fritaget dem derfor og befaler dem i Stedet at møde med deres Kuskvogn i en saadan Stand, at baade Heste og Vogn kunne passere. De behøve kun at tage deres Dreng og deres Kuskdriver med og skulle helt aflægge Sørgeklæderne, men som tidligere befalet lade sig lave Fløjlspaltzrocker og andre gode Klæder. De skulle møde i Kolding 14. Maj. Sj. T. 16, 169 b[1]. Jvfr. 26. April. 21. Maj.

— Til Peder Munck, Manderup Parsberg, Jacob Seefeld og Breide Rantzou. Kongen, der nylig har skrevet til dem om at staffere sig med Heste og Folk, saa de ridende kunde følge ham paa en Rejse udenlands til Sommer, meddeler dem herved, at han formedelst indtrufne Aarsager maa rejse før den Tid og en længere Vej, end han oprindelig havde agtet. Da han af den Grund maa lade nogle af sine Raader blive hjemme, der kunne have Opsyn med alt, har han bestemt at lade dem blive hjemme, hvorfor de ikke behøve at staffere sig til Rejsen. (I Brevet til Peder Munck tilføjedes: Da Kongen har noget at tale med ham om inden Rejsen, skal han bestemt være hos Kongen i Kolding 3. Søndag efter Paaske). J. T. 3, 161.

— Befaling til Peder Gyllenstiern om at møde hos Kongen i Kolding 3. Søndag efter Paaske [7. Maj] for at faa nærmere Besked. Udt. i J. T. 3, 161.

— Til Jørgen Rosenkrantz og Hendrich Belou. Da Dron-

---

[1] Listen, der er indført foran, er med nogle enkelte Afvigelser enslydende med Listen ved Brevet af 22. Marts: I Jylland tilføjes Ludvig Munk til Nørlund, Hannibal Gyldenstiern til Restrup og Henniche Reventlof og udelades Christen Krabbe. I Sjælland tilføjes Christen Krabbe. I Skaane tilføjes Otte Thott og Ofue Ugerup. I Fyen tilføjes Ofue Lunge til Nielstrup og udelades Henning Valkendorff.

ningen formedelst indtrufne Omstændigheder ikke saa snart kan komme paa den paatænkte Rejse til Meklenborg, behøve de ikke som tidligere paabudt [27. Marts] at møde hos Kongen 14 Dage efter Paaske for at ledsage hende; da Kongen imidlertid vil rejse udenlands 4 Uger efter Paaske, skulle de møde hos ham 4. Søndag efter Paaske [14. Maj] med deres Kuskvogn, vel stafferet, for at ledsage Kongen paa Rejsen. J. T. 3, 162. Jvfr. 26. April.

12. April (Skanderborg). Til M. Lauritz Berthelssen, Superintendent i Aarhus Stift. Da han har berettet, at han formedelst Skrøbelighed og Sygdom, hvormed han i sin Alderdom besværes stærkt, ikke kan passe sit Embede tilbørligt, og derfor har begæret sin Afsked, har Kongen i Betragtning heraf og af hans tidligere Tjeneste med Naade forløvet ham fra Embedet og bifaldet hans Forslag om, at M. Peder Vinstrup, Sognepræst ved Helliggejst Kirke, maa komme til at succedere ham; Kongen har skrevet til denne om at komme hid for at faa nærmere Besked. Da han har bedt om, at Kongen vil betænke hans Hustru med nogen Hjælp til hendes Underhold, hvis hun skulde overleve hans Død, lover Kongen, at han ved hans Afsked vil give hende Brev paa Krontienden af Liungby Sogn, som M. Lauritz nu har i Forlening. J. T. 3, 161 b.

— Til M. Peder Vinstrup, Sognepræst i Helliggejst Sogn i Kiøpnehafn. Da Kongen, der har bevilget M. Lauritz Bertelssen, Superintendent i Aarhus Stift, Afsked, i hans Sted vil beskikke M. Peder til Superintendent, skal denne straks efter Paaske begive sig til Kongen i Kolding for at faa nærmere Besked. Sj. T. 16, 167[1]. K.

13. April (—). Forleningsbrev for Falck Giøe til Skiersøe paa Hammershus Slot og Len med Bornholm, fra 1. Maj 1587 at regne. Han skal i aarlig Afgift af den visse Indkomst svare 1700 gl. Dlr. og gøre Regnskab for den uvisse Indkomst, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag, til hvis Oppebørsel Kongen selv vil beskikke Tolder og Sisemester. Han maa selv beholde al Slottets Avl og skal tjene Riget med 8 geruste Heste. Han skal have Præsterne paa Bornholm i Forsvar, føre Tilsyn med dem, oppebære al den gejstlige Rente, lade den altsammen komme Kon-

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. VI. 104.

gen til Bedste og paa egen Bekostning indbetale den i Rentekammeret. naar han aflægger sit Regnskab. Han skal paa egen Bekostning holde Slottet i Stand med Døre, Tag, Vinduer og al Indbygning i Husene og ikke beregne Kongen nogen Udgift ved saadan Smaabygning, men befaler Kongen ham at bygge noget særligt paa Slottet, skal det indskrives i Regnskabet. Han skal holde Hammershus Slot i en Slotslov Kongen og Riget til tro Haand og holde saa mange væragtige Folk i sin Tjeneste, som der behøves. Han maa ikke føre nogen Fortæring til Udgift for Kongen, naar han selv, hans Skriver eller hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Sk. R. 1, 555 b.

13. April (Skanderborg). Befaling til Fru Leene Tott om til 1. Maj at overlevere Falck Gøye Hammershus Slot og Len, som hendes afdøde Husbonde havde i Forlening, med klar Jordebog og Inventarium. Sk. T. 1, 468.

— Befaling til Peder Handsen, Landsdommer paa Bornholm, og Jens Koefoedt om at føre Tilsyn med det Inventarium [paa Hammershus], som fandtes efter Hendrick Brahe, give det beskrevet under deres Signet og besigte Bygningerne og Skovene. Udt. i Sk. T. 1, 468 b.

14. April (—). Forleningsbrev for Fru Thalle Thott, Arrildt Uggerups Enke, i Henhold til en Forhandling mellem hende og Kongen, paa Aahus Gaard og Len i Skaane, uden Afgift, saalænge hun sidder som Enke. Hun skal gøre tilbørlig Tjeneste deraf. Sk. R. 1, 557. Jvfr. 22. Marts.

— Ny Bestalling for Claus Hogeborn som Dyrvogter paa Kongens Vildtbane i Silckeborg Len i de Skove, der anvises ham af Lensmanden. Han maa beholde den Kronens Gaard i Henge[1], som han nu bor i, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde, Skat og anden Tynge, og skal desuden have samme Besolding og Klædning som Kongens Pandesvende, 6 Tdr. Malt til Underholdning og fri Ildebrændsel. Han skal, som hidtil, paase [osv. som i Bestallingen af 25. Marts for Anders von Heinecke]. J. R. 4, 224 b.

— Til Ofue Lunge. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Christen Knudssen, Dirich Beinck[2], Herman von Gugell[3], Biritte Dirichs og deres Medredere i Olborg, hvori de berette, at de forleden Sommer have sendt et med Malt ladet Skib til Embden, hvilket Skib

[1] Hinge, Lysgaard H. [2] Vistnok Fejlskrift for: Brinck. [3] o: Gingell.

undervejs er blevet opbragt af Dunkerkiske Sørøvere, som have gjort deres Gods til Prise; de have siden erhvervet kgl. Forskrift til Prinsen af Parma, der har befalet dem af Dunkercken at skaffe dem deres Gods tilbage, men det har aldeles intet hjulpet dem, hvorfor de nu have begæret at maatte faa Arrest paa et Dunckerker Skib, som er kommet der til Byen. Da de venlige og gode Midler ikke have hjulpet, skal Ofue Lunge lade det Dunkercker Skib med alt deri værende Gods arrestere, indtil Kongens Undersaatter have faaet Oprejsning, meddele Skipperen og de øvrige Folk paa Skibet Grunden dertil og henvise dem til dem, der have krænket Kongens Undersaatter, om Erstatning. J. T. 3, 162 b[1].

15. April (Skanderborg). Mageskifte mellem Jørgen Rossenkrantz til Rossenholm og Kronen. J. R. 4, 226. (Se Kronens Skøder.)

— Til Jørgen Rosenkrantz og Manderup Parsberg, Embedsmænd paa Kalløe og Aarhusgaard. Da Falck Giøe til Skierssøe har bevilget Kronen 2 Gaarde i Nørrejylland, den ene i Aabou ved Stadtzgaard, den anden i Volbye i Nørre Herred, til Mageskifte for Gaarden Huetuedgaard[2] og 1 Gaard i Grøuløf[3], skulle de med det første besigte begge Parters Gods og, hvis Kronens Gods ikke ligger for nær ved Kongens Fredejagt og Enemærke eller af andre Grunde ikke kan undværes, ligne Godset og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 163.

16. April (—). Befaling til Jochim Leist om at hidsende Kongens egen Vogn, som Kongen havde med udenlands forrige Aar, og som nu staar i Vognhuset ved Frederichsborg. Gert Rantzou paa Kroneborg har faaet Ordre til at skaffe ham baade Heste og Vogndriver, hvis Jochim Leist ikke selv har Heste til at følge Vognen frem. Hvis nogle af de i Vognhuset staaende store Kuskvogne kunne bruges paa Rejsen til Kongens Hofsinder, skal han ogsaa sende dem herover. Kongens Dreng har faaet Pasbord med, for at disse Vogne kunne blive befordrede med Bønderheste. Sj. T. 16, 170 b. K.

— Aabent Brev, at Seyer Bonde i Oustrup i det næste Aars Tid maa være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde mod Forpligtelse til fremdeles at forbedre sin Gaard med gode Losementer og Staldrum. Udt. i J. R. 4, 230.

[1] Tr.: Secher, Meddelelser om Slægten Secher S. 38. [2] Hvitvedgaard, Ø. Lisbjærg H. [3] Gravlev, Sønder H., Randers A.

16. April (Skanderborg). Aabent Brev, at Ifuer Nielssen i Hem i Vor Herred indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde mod Forpligtelse til at forbedre sin Gaard med gode Losementer og Stalde, saaledes som Kongen har anvist ham, saa Kongen og Dronningen kunne have bekvemme Gemakker og Staldrum der, naar de komme did. Udt. i J. R. 4, 230.

— Tilladelse for Anne, Hr. Søfrens Enke, i Odder til for denne Gang at oppebære Halvparten af Afgiften af Kronens Korntiende af Odder Sogn i Hadtz Herred. Udt. i J. R. 4, 230.

— Aabent Brev, at hvis en af Sognepræst til Katterup, Øridtzløf og Tholstrup Sogne Hr. Oufue Anderssens Sønner overlever hans Død, findes duelig til Kirketjeneste, kan blive rettelig kaldet af Sognemændene og blive kendt duelig af Superintendenten, maa han faa Faderens Sogne, dog skal alt gaa efter Ordinansen. J. R. 4, 230 b.

— Til Borgemestre og Raad i Viborg. Morten Huas, Raadmand i Viborg, har berettet, at en, ved Navn Jørgen Hurt, der en Tid har været hans Tjener og Skænk i hans Vinkælder og efter sit Regnskab er bleven ham nogle Hundrede Daler skyldig, nu vil holde Vinkælder paa egen Haand og ikke alene ikke vil betale ham hvad han skylder, men ogsaa vil betage ham og de andre, der ere beskikkede til at holde Vinkælder, deres Næring, hvorfor han har begæret, at det maa blive forbudt Jørgen Hurt. Da det kan befrygtes, at Jørgen Hurt, der er i saadan Gæld, vil drive Vinhandel for andres Penge, som om det var hans egne, hvorved Kronens Told vil skades, og der er lovfaste, bosiddende Borgere nok beskikkede til at holde Vinkælder, skulle de forbyde Jørgen Hurt at handle med Vin eller holde aaben Vinkælder i Byen og hjælpe Morten Huas til hans Betaling hos ham. J. T. 3, 163 b.

17. April (—). Til Frederich Leyel, Tolder, Morten Jensen og Niels Hendrichsen, Toldskrivere. Dauid Hanssen, Albret Albertsssen, Jacob Møller, Jacob Fechtel og deres Medredere have berettet, at de i Henhold til Kongens tidligere Bevilling [17. Okt. 1586] have faaet Arrest paa saa meget engelsk Gods, at de kunne faa Erstatning derved, men at de alligevel ere bange for, at de skulle komme til at vente længe paa deres Betaling og at de engelske, hvis Gods er arresteret, ikke ville skaffe dem nogen Erstatning, men som hidtil søge Udflugter. De have

derfor begæret, at der maa blive forelagt de Engelske en bestemt Frist for Betalingen, og at de, hvis den ikke erlægges inden den fastsatte Frist, maa faa Vurdering i det arresterede Gods. De skulle derfor foreholde de Engelske, hvis Gods er arresteret, at de inden St. Bartholomei Dag [24. Avg.] enten skulle skaffe Kongens Undersaatter deres Betaling eller selv betale dem, saafremt Kongen ikke skal lade disse faa deres Betaling i det arresterede Gods efter uvildige Købmænds Vurdering. Sj. T. 16, 171. K.

17. April (Skanderborg). Livsbrev for Clemend Hanssen i Nedergaard, der har tilskødet Kronen Bonderettigheden i en jordegen Gaard i Thorsted, paa et Bol i Huornumkier og en øde jordegen Gaards Ejendom, som tilhører ham selv, dog skal han aarlig svare sædvanlig Skyld og Landgilde af Bolet og Ejendommen til Bygholm Slot. J. R. 4, 231. Jvfr. 22. Juli.

— Befaling til Erick Lange om med det første paa Tinge at tage nøjagtigt Skøde af Clemend Hanssen i Nedergaard paa den jordegne Gaard i Thorsted, sætte denne for en rimelig Landgilde og indskrive den i Jordebogen som Krongaard; naar han har faaet Skødet, skal han levere Clemend Hanssen medfølgende aabne Benaadningsbrev. J. T. 3, 164.

— Aabent Brev, at Jens Baltzerssen, Degn til Kapellet paa Skanderborg Slot, indtil videre maanedlig skal have 4 Skpr. Rug, 6 Skpr. Malt, 2 Skpr. Humle, 1 Skp. Gryn, 2 Sider Flæsk, 1 Fjerd. Oksekød, 1 Faarekrop, 1 Gaasekrop, 24 Mk. Smør, 1 Snes Hvillinger, 1 Snes Flyndere, 1 Otting Sild, 2 Fisk Kabliav og 1 Skp. Salt af Skanderborg til sit Underhold. J. R. 4, 231.

— Forleningsbrev for Ulrich Sandberg til Quelstrup paa Kronens Gods i Buorup i Mols Herred, som afdøde Thyge Sandberg hidtil har haft i Forlening, uden Afgift, dog skal han tjene Riget med 1 gerust Hest. J. R. 4, 231 b.

— Til Forstanderen for Hospitalet i Aarhus. Da Hr. Jens Frantzen, som i lang Tid har været Sognepræst i Stilling Sogn og her til Slottet, formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke mere kan forestaa sit Embede og ej heller kan holde Husholdning, har Kongen bevilget, at han maa faa det Kammer og den Underholdning i Almindeligt Hospital i Aarhus, som nu afdøde Jens Prang har haft. J. T. 3, 164 b.

19. April (Koldinghus). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Kongen erindrer dem om den tidligere Befaling til at sende en 18

Læster Salt af Tolden herover, fordi Kongen vil holde Vildtjagt i Nørrejylland i Sommer og det formodes, at der vil blive god Olden i Skanderborg Len i Aar, og befaler dem at sende disse 18 Læster Salt til Claus Glambeck, saa snart de faa saa meget samlet; ligesaa skulle de tænke paa det Salt, som Kongen har givet dem Ordre til at sende til Hennich Refuentlov paa Silkeborg Slot. Sj. T. 16, 175. K.

23. April (Skød). Forleningsbrev for Hr. Suend Madtzen, Sognepræst til Seber Sogn, paa Krontienden af Salling [Sogn], uden Afgift. Udt. i J. R. 4, 232.

— Til Caspar Marckdaner. Kongen har eftergivet Peder Nielsssen i Gambst, der har været Kirkeværge for Sognekirken, Halvparten af hans resterende Landgilde. Udt. i J. T. 3, 165.

26. April (Koldinghus). Breve til de Herremænd, der skulde følge Kongen til Hamborg, om, at Kongen fritager dem for denne Rejse. K. Udt. i Sj. T. 16, 171 b. Jvfr. 22. Marts. 12. April.

— Befaling til Jørgen Rossenkrantz og Henrich Belou om at møde i Kolding 11. Maj og siden følge Dronningen til Meklenborg til hendes Fader, da hun nu er bestemt paa med det første at begive sig paa Rejsen. Kongen har derimod opgivet sin Rejse til Udlandet. K. Udt. i Sj. T. 16, 171 b.

27. April (—). Følgebrev for Niels Parsberg til Kronens Tjenere under Roskillegaard. Udt. i Sj. R. 12, 590.

— Følgebrev for Dr. Johan Knoppert til Kronens Tjenere under Ringsted Kloster. Udt. i Sj. R. 12, 590.

— Befaling til Lauge Beck om at levere Niels Parsberg en klar Jordebog over Roschildgaards Indkomst og det Inventarium, som bør efterlades paa Gaarden. Udt. i Sj. T. 16, 172. K. (i Udt.).

— Befaling til Christian Machabeus om at levere Dr. Johan Knoppert en klar Jordebog over Ringstedt Klosters Indkomst og det Inventarium, som bør efterlades paa Klosteret. Udt. i Sj. T. 16, 172 b. K. (i Udt.).

— Befaling til Christoffer Packisch, Hermen Jul og Christoffer Valckendorff om at være til Stede ved Overleveringen af Roschildegaardt til Niels Parsberg, føre Tilsyn med det Inventarium, han modtager, besigte Bygningerne paa Roschildgaard, Bistrup, Suenstrup og Ladegaardene og de til Lenet hørende Skove og give Niels Parsberg Bevis derpaa. Udt. i Sj. T. 16, 173. K. (i Udt.).

27. April (Koldinghus). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har i Anledning af den store ubodelige Skade, som Borgerne i Marstrandt have lidt ved den Byen for nogen Tid siden overgaaede Ildebrand, eftergivet dem den Told, Sise og anden Rettighed, som de maatte restere med, hvorfor han skal fritage dem derfor. Da Jens Skøtte, Tolder smstds., ogsaa har lidt Skade ved Branden og derfor ikke godt kan udrede, hvad han skylder af Tolden og anden Rettighed, som han har oppebaaret, har Kongen eftergivet ham 1000 Dlr. deraf. Sj. T. 16, 171 b. K.

— Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Da Kongen har bestemt, at alle, der staa for hans Regnskaber, skulle begynde og slutte disse til 1. Maj, skulle de ogsaa slutte deres Regnskab nu til 1. Maj og fremdeles begynde og slutte Regnskabet til denne Dag. Sj. T. 16, 172 b. Jvfr. 28. April.

— Til Lauritz Brockenhus. Da Rentemester Christoffer Valckendorff har berettet, at de i Sellerup[1] boende Bønder, som Kongen har forlenet ham med, forhugge Skoven til Upligt, og derfor har anmodet om, at de igen maa blive lagte under Nyborg Slot. for at der des bedre kan blive ført Opsigt med dem, befales det Lauritz Brockenhus med det første at lægge dem ind under Nyborg Slot, tage Syn over Skoven og lade Bønderne tiltale, hvis det viser sig, at de ubilligt have forhugget den. F. T. 1, 424.

— Forleningsbrev for Dr. Anders Krage, Professor ved Universitetet i Kiøpnehafn, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Stafning Sogn, uden Afgift. Udt. i J. R. 4, 232.

— Skøde til Kansler Niels Kaas. J. R. 4, 232 b. (Se Kronens Skøder.)

— Aabent Brev, at Kongen i Naade har forløvet M. Lauritz Berthelssen, Superintendent i Aarhus Stift, fra hans Embede. da han har berettet, at han formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke mere kan forestaa det, som han burde, og i hans Sted efter nogle Raaders og højlærde Mænds Betænkning har udvalgt M. Peder Vinstrup, hidtil Sognepræst i Helliggejsthus Sogn i Kiøpnehafn, til Superintendent, hvortil denne, der nu har aflagt Ed til Kongen, herved udnævnes med den Løn, som er tillagt Superintendenten. Det befales alle Provster, Sognepræster, Sognedegne og andre gejstlige i Aarhus Stift at holde M. Peder Vinstrup for

[1] Ellerup, Gudme H.

deres Superintendent og være ham lydig i alle tilbørlige Sager. J. R. 4, 233.

28. April (Koldinghus). Befaling til Kongens Fogder og Embedsmænd, menige Adel og Ridderskab i Aarhus Stift om at bistaa Superintendent M. Peder Vinstrup, hvis han paa Embeds Vegne kræver deres Hjælp, og beskærme ham mod Vold og Uret. J. R. 4, 234.

— Ekspektancebrev for M. Peder Vinstrup paa det første ledige Kannikedømme i Aarhus Domkirke; tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Udt. i J. R. 4, 234 b.

— Til M. Peder Thøgerssen, Superintendent i Viiborg Stift. Da M. Peder Vinstrup, der er beskikket til Superintendent i Aarhus Stift efter den afgaaede M. Lauritz Berthelssen, nu har aflagt Superintendented til Kongen og faaet nærmere Besked, skal han som nærmest boende Superintendent begive sig til Aarhus for i Menighedens Nærværelse at ordinere M. Peder Vinstrup til Superintendent. J. T. 3, 165 b. Orig. i Provinsark. i Viborg.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen havde ved sin Samtale med ham om Afslutningen af Tolderne i Helsingøers Regnskab bestemt, at det ligesom alle de andre Regnskaber skulde afsluttes til 1. Maj, men er, da han skulde underskrive Brevet til Tolderne derom, kommen til at huske paa, at den meste og bedste Sejlads og Søgning i Sundet falder netop paa den Tid, saa Toldere og Toldskrivere ikke da kunne sinkes ved Aflæggelse af Regnskab i Kiøpnehafn, og af den Grund er vel ogsaa Regnskabsaflæggelsen henlagt til Nytaarstid. Kongen vil derfor, at det skal forblive som hidtil, indtil han selv kommer derover og kan tale med ham om, hvorledes det bedst kan ordnes. Sj. T. 16, 173 b.

— Aabent Brev, at Frandtz Randtzov, der tidligere er bleven forlenet med Korsøer Len mod indtil nærmere Bestemmelse at svare 100 Dlr. i aarlig Afgift af Lenets visse Indkomst, fremdeles, indtil videre, maa nøjes med aarlig at svare 100 Dlr. af den visse Indkomst, skønt der siden er lagt mere Gods under Korsøer Slot; iøvrigt skal han rette sig efter det ham sidst givne Lensbrevs Bestemmelser. Sj. R. 12, 590 b.

— Bestalling for Børge Throlle til Throlleholm som Høvedsmand paa Kongens Livskib Rafael, hvormed han skal begive sig paa de Rejser, Kongen befaler. Sj. R. 12, 590 b.

— Befaling til Skipper Niels Søfrenssen om at modtage

Børge Throlle til Throlleholm, som Kongen har beskikket til Skibshøvedsmand paa Rafael, paa Skibet og tilligemed det øvrige Skibsfolk være ham lydig som saadan. K. Udt. i Sj. T. 16, 174.

28. April (Koldinghus). Befaling til Anders Dresselberg, Landsdommer i Sjælland, og Niels Parsberg om efter nærmere Tilsigelse af Dr. Johan Knoppert at være til Stede ved Overleveringen af Ringstedt Kloster til ham, føre Tilsyn med det Inventarium, han modtager, besigte Bygningerne paa Klosteret og i Lade- og Staldgaarden og de i Lenet liggende Skove og give Dr. Johan Knoppert alt beskrevet. Sj. T. 16, 173. K.

— Aabent Brev, hvorved Kongen efter Begæring af Borgemestre og Raad i Varde stadfæster et af dem paa Byens Vegne afsluttet Mageskifte med Mouritz Podebusch, hvorved de tilskifte denne noget af Byens Ejendom. J. R. 4, 235.

— Tilladelse for Fru Anne Clausdatter, Niels Michelssens Enke, til i det næste Aars Tid at oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Aars Sogn i Aars Herred. Udt. i J. R. 4, 234 b.

— Befaling til Albret Friis om at købe 2 Skibsladninger Tømmer til en Værdi af 400 Dlr. og med det første lade hugge og opsætte et Stakitværk omkring Graven for Riberhus; endvidere skal han lade bygge et Hus paa Slottets Ladegaard, saaledes som han kan tænke det kan være fornødent, og lade Smedjen flytte ud fra Slottet paa et Sted, hvor den ingen Skade kan gøre. J. T. 3, 166.

29. April (—). Til Christoffer Valckendorff. Claus Glambeck, Embedsmand paa Skanderborg, har berettet, at man paa Renteriet ikke har villet godtgøre ham mere end 1 Skp. Havre til Fedningen af hver Gaas og har gjort Antegnelse om, at han har brugt 2 Skpr., hvilket han mener ikke kan være mindre, da Kongen selv holder Husholdning paa Slottet og Skæppen der er mindre end andre Steder. Da Kongen ikke paa sit Bord eller paa de Huse, hvor han selv holder Hoflejr, vil have spist magre Gæs, skal der nu og fremdeles godtgøres Claus Glambeck 2 Skpr. Havre til Fedningen af hver Gaas, hvorom Christoffer Valckendorff skal give Ordre paa Renteriet. Da Claus Glambeck tillige har berettet, at en Del af Inventaret paa Skanderborg forslides meget, fordi Kongen idelig holder Hoflejr der, hvilket Kongen ogsaa nok kan tænke, har Kongen, der finder det ubilligt, at Claus Glambeck paa

en Gang skulde svare til alt det af Inventaret, som i adskillige Aar er blevet forslidt eller paa anden Maade »medhandlet«, bevilget, at der aarlig maa blive gjort Regnskab for alt Inventaret, baade for det, som forslides, og det, som Inventaret forbedres med, og at det maa føres henholdsvis til Udgift og Indtægt i Regnskabet. Sj. T. 16, 174 b. K.

29. April (Koldinghus). Livsbrev for Jomfru Magdalene Emicksdatter paa en St. Knudtz Klosters Gaard i Giødtzbøl[1] i Bog Herred, at bruge under Vissenberg Birk og under samme Birkeret, uden Afgift. F. R. 1, 455.

— Kvittans til Claus Glambeck paa 3350 Dlr. af Skanderborg Lens Indkomst for 1586, som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer. Udt. i J. R. 4, 235 b.

— Forleningsbrev for Elline, Biskop i Aarhus M. Lauritzis Hustru, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Liungbye Sogn, hvis hun overlever sin Husbonde. Udt. i J. R. 4, 235 b.

— Foreløbigt Mageskifte mellem Albret Friis, Embedsmand paa Riberhus, og Kronen. J. R. 4, 235 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Ofue Lunge og Caspar Marckdaner, Embedsmænd paa Olborghus og Koldinghus. Da Axel Rossenkrantz til Haldkier har berettet, at Kongen ved et Tokkeskifte med hans afdøde Fader Niels Rossenkrantz har faaet 1 Gaard i Vorck for et Bol og Gaard i Holm og Holmagger, men Holm siden er bleven bortskiftet, og han derfor har begæret at faa 1 Gaard i Vormstrup i Stedet, skulle de, medens Kongen er paa Rejse til Sjælland, uden al Undskyldning besigte alt Godset, baade i Vorck, Holm og Vormstrup, særlig undersøge, hvad Tilliggende Gaarden i Vorck har haft, førend Jævningen i Lenet fandt Sted, ligne Godset og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 166.

— Til Kapitlet i Ribe. Albret Friis, Embedsmand paa Riberhus, har anmodet Kongen om en Forskrift til Kapitlet om fremfor nogen anden at maatte faa i Leje noget Kapitlet tilhørende Gods ved Ringkiøbing, som afdøde Ifuer Nielssen, forhen Borgemester i Ringkiøbing, har haft, nemlig nogen Ager og Jord paa Ringkiøbing Mark, Bolet Damgaard i Rindom Sogn, Bolet Beyred-

[1] Gadsbølle, Odense H.

gaard, 1 Bol i No, 1 Bol i Lambeck i Lem Sogn, en øde Toft mellem Ringkiøbing og Rindom, 10 Engstykker i Rindom Enge paa ialt 71½ Læs Eng, der bruges af 11 Bønder, og saa meget Jord og Eng, som bruges til den Gaard i Rindom, Jens Skriver bor paa; endvidere har han begæret Kongens Tilladelse til at maatte tilmageskifte sig dette Gods, hvis han en Gang kunde komme til at gøre Kapitlet Skel og Vederlag derfor andensteds. Kongen har bevilget begge Begæringer og anmoder Kapitlet om at lade ham faa Godset for en rimelig Leje og lade ham faa det til Mageskifte, hvis han kan gøre Kapitlet nøjagtig og belejlig Fyldest derfor. J. T. 3, 167. K.

30. April (Koldinghus). Kvittans til Petter Reitz, Embedsmand paa Anduorskouf, paa 4000 Dlr., som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer paa Regnskab af Anduorskouf Lens Indkomst. Sj. R. 12, 592[1]. Orig.

— Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff paa 33,627½ gl. Dlr. 1 Ort, som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer af den Pengeskat, som skulde udgives til sidste Fastelavn. Sj. R. 12, 592 b. Orig.

— Kvittans til samme paa 2027½ Dlr. 14 Sk. lybsk, som han nu har indbetalt i Kongens eget Kammer af Pengeskatten til Juledag 1585. Sj. R. 12, 593. Orig.

— Til Hermand Jul, Embedsmand paa Kallundborg. Kongen har eftergivet Olluf Møller i Stridtz Mølle hvad han resterer med af sin Mølleskyld og Landgilde. Orig.

— Til Kronens Bønder i Vissenberg Birk, som Jomfru Magdalenne Emicksdatter har i Forlening. Da Kongen har bragt i Erfaring, at de endnu søge adskillige nye Paafund med Hensyn til det Gæsteri, som de skulle svare, og uagtet Kongens alvorlige Befaling ikke ville udrede det tilbørligt, fordi der i Befalingen ikke siges, hvormeget hver skal give, befales det dem endnu en Gang strengeligt at udrede Gæsteriet, saaledes som det er udredet af dem i de tidligere Lensmænds Tid, og saaledes som Jomfru Magdalenne af de med Birket modtagne Jordebøger og Registre kan bevise, at de have svaret det til Erich Løcke og de tidligere Lensmænd, da de ellers ville blive straffede uden al Naade. F. T. 1, 424 b.

1. Maj (—). Aabent Brev, hvorved Kongen i Henhold til et

[1] Foran er indført et Skøde, dat. 30. April 1587, Kolding, fra Alexander Durham til Høgsgaard og hans Hustru Mette Urne til Kronen. (Se Kronens Skøder.)

Tilbud fra Peder Skriver i Folbye om at tilskøde Kronen sin jordegne Gaard i Forup[1] og en øde Jord paa Vitten Mark bevilger, at hans Søn Peder Pederssen, hvis han overlever sine Forældre, maa faa den Gaard i Folbye, som Peder Skriver og hans Hustru, Karine Pedersdatter, for nogen Tid siden have faaet Livsbrev paa, fri for al Landgilde og Tynge, og beholde den sin Livstid, ligeledes fri for al Landgilde og Tynge; endvidere lover Kongen, at han, saalænge Peder Pederssen lever, hverken ved Mageskifte eller paa anden Maade vil lade Gaarden komme fra Kronen. J. R. 4, 236 b.

1. Maj (Koldinghus). Til Claus Glambech. Kongen, der før sin Afrejse fra Skanderborg gav ham Ordre til paa et belejligt Sted i Vissing i Skanderborg Len at bygge et Jagthus, hvori Kongen og Dronningen kunde have bekvemme Værelser, naar de kom did, befaler ham med det første at lade Huset bygge. Da Kongen ogsaa har talt med ham om i to Aar at ville eftergive Bønderne i Vissing Halvdelen af deres Landgilde, saafremt de alle ville forpligte sig til at forsyne deres Gaarde med et Skorstenskammer og Staldrum til en 5—6 Heste, saa Kongens Tjenere kunde faa gode Losementer og Staldrum hos dem, naar Kongen kom did, og at ville give dem Sten til Skorstenen og nødvendigt Bygningstømmer, skal han foreholde Bønderne dette og, hvis de gaa ind derpaa, lade dem være fri for Halvdelen af deres Landgilde i to Aar, levere dem Sten og Bygningstømmer og paase, at de forbedre Gaardene, som ovenfor angivet; hvis de ikke gøre det, skal han ikke alene kræve fuld Landgilde af dem, men ogsaa kræve de Sten og det Tømmer tilbage, som de maatte have modtaget. J. T. 3, 168.

— (Haderslevhus). Følgebrev for Magnus Suab til Kronens Bønder i Gynge Herred, der hidtil have ligget under Helsingborg Slot. Sk. R. 1, 557 b.

2. Maj (—). Til Jørgen Skram. Da Kongen til Sommer vil opholde sig nogen Tid i Haldtz Len paa Vildtjagt, skal han sørge for, at Kongen og Dronningen kunne faa gode Kamre, og, hvis der er Mangler ved Kamrene og Gemakkerne paa Slottet, straks istandsætte dem; ligeledes skal han sørge for, at Kongen og hans Følge kunne faa god Underholdning, medens de ere der, og bestille saa meget Salt og saa mange Tønder til Vildtbraden, som han kan tænke behøves. J. T. 3, 169. K.

[1] Faarup, Sabro H.

2. Maj (Koldinghus). Til Pouel Huidtfeldt. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Nels Saal, Borger i Halmstadt, hvori denne klager over, at der gøres ham Hinder paa en øde Jord, som han har fæstet af Borgemestre og Raad i Halmstadt; han skal undersøge Sagen og hjælpe Nels Saal til Ret, hvis der er gjort ham Uret. Da Nels Saal i samme Supplikats har anmodet om at faa en af de øde Pladser i Byen til at bygge paa, skal Pouel Huidtfeldt undersøge, om der er nogen saadan, som kan overlades ham, og hvis saa er, sende Besked med ham til Kongen derom, for at denne derefter kan give ham yderligere Besked. Sk. T. 1, 468 b.

— Til Ofue Lunge. Hoslagt sendes ham en Supplikats, hvori denne Brevviser, en Franskmand, klager over, at hans Skib og Gods er blevet arresteret i Aalborg som Dunkercker Skib og Gods, hvilket er ganske uretfærdigt, da Skib og Gods tilhører ham og hans Broder og ikke har mere med Dunkercken at gøre end med Aalborg og de andre Steder, hvor han driver sin Næring. Da det er meget ubilligt, at den uskyldige, særlig en anden Nations Folk, skal lide for den skyldige, og Kongens Undersaatter kunne komme til at lide derfor paa andre Steder, forekommer det Kongen meget sælsomt, at man ikke før Arresteringen har undersøgt Forholdene bedre. Det befales Ofue Lunge nøje at undersøge Sagen, som han selv vil svare til den, og, hvis det findes, at Skib og Gods ikke tilhører de Dunkercker, med bedste Lempe løsgive det af Arresten, undskylde sig med, at det er sket ved en Fejltagelse, og tage Forpligtelse af Franskmanden om, at han ikke vil hævne det paa nogen der fra Byen eller andre af Kongens Undersaatter. Hvis Sagen forholder sig anderledes end af Franskmanden angivet og Skibet er et Dunkercker Skib, skal han straks erklære sig derom til Kongen, for at denne kan vide Besked, hvis der sker yderligere Henvendelse til ham. J. T. 3, 169 b.

3. Maj (—). Forleningsbrev for Urban Null paa Kroen ved Skanderborg Slot efter Christoffer Jenssen [ligelydende med Forleningsbrevet af 26. Maj 1584 for Kristoffer Jensen]. Endvidere skal Urban Null formedelst den Tjeneste, hvormed han en Tid lang har tjent Kongen, aarlig have 50 gl. Dlr. af Skanderborg Slot. J. R. 4, 237 b.

— **(Haderslevhus).** Til alle de Borgere i Randers, der have Haver op med Graven, som løber ned til Møllen ved Randers. Da Kongen har erfaret, at Gærderne omkring deres Haver ved

Mølledammen ere satte saa langt ud, og at den Rydning, som de udføre af Haverne, er først saa langt ud, at Graven i Aarenes Løb bliver meget opfyldt, saa Vandet ikke kan have sit fulde Løb, hvilket er til stor Skade for Møllen, befales det dem strengelig inden 14 Dage efter dette Brevs Forkyndelse at lade Gærderne flytte fra Graven op paa Bakken ovenfor, da Lensmanden paa Dronningborg ellers skal have Fuldmagt til at nedrive og afskaffe Gærderne og lade dem selv tiltale for Ulydighed. J. T. 3, 170. K.

3. Maj (Haderslevhus). Befaling til Jørgen Skram og Malthi Jenssen om at begive sig til Viborg for at optage en Brevkiste, der er indsat paa Kapitlet under deres Forsegling, opsøge de Breve deri, der angaa Øsløf Kloster og dets tilliggende Gods, og levere dem til Hans Lindenou. Udt. i J. T. 3, 170 b.

5. Maj (—). Til Gert Rantzou. I Anledning af Kongens Skrivelse til ham om at indlægge al den Vin, som Kongens Kældersvend Johan N. fører did, paa Slottet har han indberettet, at Kongen ellers tidligere mundtlig har befalet ham kun at indlægge 200 Amer Vin, som skulde betales af Tolden, og sende Resten til Kiøpnehafns Slot, hvor den skulde betales, og han har derhos forespurgt, hvorledes han saa skal forholde sig. Det befales ham at indlægge al den Vin, som Kældersvenden fører did, og som findes at være god, i Kælderen paa Slottet, blive enig med Kældersvenden om Prisen og sende Kongen Besked derom, for at denne kan give nærmere Ordre om Betalingen. Sj. T. 16, 175 b. K.

— Befaling til Rentemester Christoffer Valckendorff om at betale afdøde Erich Grubbis Arvinger 100 Dlr., som Kongen i sidste Fejde har laant af denne, mod Tilbagelevering af Gældsbrevet. Orig.

6. Maj (—). Pasbrev for Vilhelm Skomager, Borger i Haderslef, der har berettet, at han har købt sig nogle Tønder Havre i Skaane og er til Sinds at ville købe noget mere og føre det hid eller til Kolding til Kongens Hofsinders og Hoflejrs Behov, og har begæret kgl. Pasbrev for ikke at blive hindret i Udførselen. Sk. R. 1, 558.

7. Maj (—). Til Niels Fris. I Anledning af Kongens tidligere Skrivelse [af 3. April] til ham have nu Axel Brahe og Knud Brahe paa deres Fadersøsters, Fru Birgitte Bølles Vegne været hos Kongen og højlig undskyldt hende, at Bedningen af Hinden er sket mod hendes Befaling og Vidende, og tillige berettet, at Tjeneren paa det

højeste forsikrer, at han ikke modvillig har forset sig og ikke med Vilje har bedet Hinden. Skønt Kongen kunde have god Grund til at lade Retten udføre til det yderste, hvad enten Tjenerens Forsømmelse er forsætlig eller ej, da han jo burde have haft de Hunde i Varetægt, med hvilke han vilde drage gennem Kongens Fredevildtbane, har han dog paa ovennævnte gode Mænds Forbøn ladet Tiltalen baade mod Fru Birgitte og hendes Tjener falde paa den Betingelse, at Tjeneren skriftlig og under Ed forpligter sig til straks at drage ud af Riget og ikke mere vise sig her; hvis han siden træffes her, vil han komme til at lide sin fortjente Straf. F. T. 1, 475.

7. Maj (Haderslevhus). Aabent Brev, at det Marked, som hidtil aarlig er holdt i Skifue Hellig Trefoldigheds Søndag, og hvortil fast menige Almue der omkring søger, herefter først skal holdes Onsdagen efter Hellig Trefoldigheds Søndag, da Gudstjenesten forsømmes saa vel der i Byen som i de omliggende Kirker, idet de fleste søge Markedet og ikke Kirken. J. R. 4, 239.

— Gavebrev til Dr. Peder Søfrenssen, kgl. Livlæge, og hans Arvinger paa den fyrstelige Herlighed og Rettighed i 1 jordegen Bondegaard i Astrup i B[r]øns Sogn i Huiding Herred i Sønderjylland, saaledes at han maa besidde denne Herlighed og Rettighed og den jordegne Bonderettighed, som han tilforhandler sig deri, lige saa frit som Adelen eller andre have frit Gods i Fyrstendømmet. J. R. 4, 239 b.

— Brev til Malthi Jenssen om at lade Kronen faa hans Gaard i Herting[1] i Kalslund Herred i Haderslefhus Len til Mageskifte og med det første erklære sig om, hvor han begærer Vederlag derfor. Udt. i J. T. 3, 171.

— Til Lauge Beck til Føerslef. Kongen har eftergivet Rasmus Møller i Kornerup Mølle i Roskildtgaards Len, der sidste Aar har lidt stor Skade ved Ildebrand, hans Landgilde for 1586. Orig.

10. Maj (Koldinghus). Til Gert Rantzov. Kongen bifalder den Overenskomst, han har sluttet med Henrich Klejnsmed om at lave Jærnbøsserne til den Post, Kongen vil lade indlede paa Skanderborg, og tillige hans Forslag om, at Henrich Klejnsmed skal sende en af sine Svende, som forstaar a

[1] Hjerting.

lave disse Bøsser, over til Skanderborg for at lave dem efter Rørmesterens Undervisning om, hvor store eller smaa de skulle være. Han skal give Henrich Klejnsmed Ordre til at sende Svenden over; Claus Glambeck har faaet Meddelelse herom og Ordre til at skaffe Svenden, hvad han behøver, og siden betale Arbejdet. Da han har berettet, at det Snedkerarbejde, som skal laves i Slotskirken paa Kronneborg, paa det nærmeste er færdigt, og har forespurgt, hvad Kongen vil have malet paa Dørene for Alteret, enten Personer eller Historier, og hvilke Historier der skulle males paa Dørene for Orgelværket forinden og foruden, henstilles det til ham selv at lade Dørene male med saadanne Historier af den hellige Skrift eller anden Maling, som han efter hvert Steds Lejlighed finder sømmeligt og sirligst. Han skal lade Kirkedøren male saa smukt og herligt som muligt, saa at det ene saavel som det andet kan være smukt og sirligt gjort. Sj. T. 16, 176[1]. K.

10. Maj (Koldinghus). Til Claus Glambeck. Giert Rantzou, Embedsmand paa Kroneborg, har efter Kongens Ordre sluttet Kontrakt med Kongens Klejnsmed om at lave Bøsserne til den Post, som skal indledes paa Skanderborg, saaledes som hoslagte Seddel viser. Kongen har dog bestemt, at Klejnsmeden skal sende en af sine Svende, som har Forstand derpaa, over til Skanderborg for at lave Jærnbøsserne efter Rørmesterens egen Anvisning, for at der ikke skal ske unyttig Bekostning, og har befalet Giert Rantzou at ordne det saaledes. Naar Svenden kommer, skal Claus Glambeck lade ham lave Bøsserne efter Rørmesterens Anvisning og betale ham efter Kontrakten, naar de alle ere færdige. J. T. 3, 171 b. K.

— Aabent Brev, at Borgerne i Vedle, der sidste Vinter, da Kongen holdt Hoflejr i Nørrejylland, have haft meget Besvær med Ægter og med Underhold af Kongens Folk og Heste, som ere komne gennem Byen, maa være fri for et Aars Byskat, dog skal Byfogden, naar Kongens egne Heste komme did og holde Nattelejr, betale den Havre, der udfodres til dem, af de Penge, han paa Kongens Vegne oppebærer, og hvis han ikke har nogle, skulle Pengene tages af Byens Pengeskat. J. R. 4, 240. Orig. i Provinsark. i Viborg.

— Anders Findtzen, der tidligere boede i Faarup, maa

[1] Tr. (tildels): Dsk. Saml. V. 177.

bosætte sig i Vedle og for Livstid være fri for Skat, Hold og al anden kgl. og borgerlig Tynge. Udt. i J. R. 4, 240 b.

10. Maj (Koldinghus). Til Casper Marckedaner [paa Koldinghus]. Kongen har bevilget, at de Mangler, der ere tilregnede ham i hans Regnskab for sidste Aar, angaaende hans Fortæring paa Rejser, som Kongen har paalagt ham, maa blive ham godtgjorte baade i dette og følgende Regnskaber; endvidere skal der i hans Regnskab godtgøres ham 2 Skpr. Havre til hver Gaas, som fedes. Dette Brev skal vedlægges Regnskabet som Bevis. J. T. 3. 171. K.

— Til samme. Da Møllerne til Koldinghus Slot hvert Aar maa istandsættes og Mølleskylden af den Grund nedsættes, undertiden med Halvparten, undertiden med mere og undertiden med mindre, har Kongen, for at undgaa denne aarlige Udgift og for at Møllerne paa egen Bekostning kunne holde deres Møller i Stand og bedre føre Tilsyn med dem, bestemt, at de skulle sættes for en mindre Landgilde. Han skal ved første Lejlighed paa Tinge opkræve uvildige Dannemænd til at foretage Omtakseringen og lade den nedsatte Landgilde indskrive i Jordebogen. Møllerne skulle saa herefter holde Møllerne i god Stand paa deres egen Bekostning, dog maa de faa det nødvendige Bygningstømmer i Skoven efter Udvisning. De Møllere, der ikke holde deres Møller i Stand, skulle tiltales og straffes. J. T. 3, 172. K.

— Til Niels Skram og Henning Reuentlof. Da Kronens Bønder under Skanderborg Slot lide stor Mangel baade paa Sæde- og Brødkorn, men der ikke kan undværes noget fra Skanderborg Slot, fordi Kongen en Tid lang har holdt Hoflejr der og til Vildtjagten igen vil begive sig did, skulle de, hvis de fra deres Slotte [Dronningborg og Silkeborg] kunne undvære noget, sælge ovennævnte Bønder Korn til den Pris, andre ville give, dog skulle de holde noget i Forraad, hvis Kongen skulde blive til Sinds at begive sig til dem i nogen Tid. J. T. 3, 172 b. K.

12. Maj (—). Aabent Brev, hvorved Kongen bevilger, at Thaptrup og Asmild Sogne udenfor Viiborg herefter altid skulle være Annekser til Graabrødre Kirke i Viiborg, hvis Præster skulle gøre Præste- og Kirketjeneste i de 2 Sogne, og at al Tienden af Sognene kun skal deles i 2 Parter, hvoraf Kirkerne skulle nyde den ene til deres Bygning og Forbedring og Præsterne den anden, da Tienden, hvis den skal deles i 3 Dele, ikke kan

række til til at holde Kirkerne og Tjenesten ved Magt. De to Præster ved Graabrødre Kirke, M. Hieronimus Justus og Hr. Anders Olufssen, have nemlig berettet, at det aabne Brev, som Kongens Fader har ladet udgaa herom, er gaaet tabt ved Ildebranden i Byen for nogle Aar siden. J. R. 4, 241. Orig. i Provinsark. i Viborg.

12. Maj (Koldinghus). Aabent Brev, at Chresten Søfrenssen i Eito[1] og hans Hustru efter den Forhandling, de have gjort med Lensmanden paa Koldinghus, maa beholde deres Gaard paa Livstid mod at gøre én Ægt deraf; for den anden, de vare satte for, skulle de være fri. Udt. i J. R. 4, 241 b.

14. Maj (—) Tilladelse for Hans Bolt til nu sisefrit at indføre 2 Læster Rostockerøl her i Riget. Udt. i Sj. R. 12, 593.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har bevilget Jørgen Rossenkrantz, der har en Part i Hans Langes Pant i Lundenes Slot, at denne Part, 1500 Dlr., maa blive afkvittet i hans Afgift af Kalløe Len, da Hans Lange har givet Kongen sin Revers[2] paa, at disse 1500 Dlr. skulle være kvitterede, naar Kongen vil indløse Lenet fra ham. Sj. T. 16, 176 b. K.

— Skøde til Claus Glambeck. J. R. 4, 242. (Se Kronens Skøder.)

— Forleningsbrev for Hr. Anders Bendtzen paa Afgiften af Kronens Korntiende af Ølgod og Horn Sogne, som M. Lauritz Ægidius i Ribe havde, indtil han blev forlenet med et Kannikedømme; dog skal M. Lauritz oppebære Afgiften i Aar, da han endnu ikke faar nogen Rente af Kannikedømmet. Udt. i J. R. 4, 244.

— Til Kronens Bønder i Røding, Hare, Nørre og Hønborg[3] Herreder under Skifuehus. Da nogle af dem trykke sig og ikke ville gøre Pløjning, Avling og anden Ægt og Arbejde til Skifuehus lige med de andre, befales det dem, da de alle ere Kronens Bønder og bør gøre lige Tynge, at gøre Pløjning, Avling og anden Ægt og Arbejde, saa ofte de tilsiges af Lensmanden, da de ellers ville blive straffede for Ulydighed. J. T. 3, 173. K.

— Til Caspar Marckedaner, Embedsmand paa Koldinghus. Da Ciriacus, der en Tid har været Skovfoged, ikke længere kan bruges i denne Bestilling, skal han indsætte en anden til Skovfoged i

[1] Egtved, Jerlev H. [2] Denne Revers, dat. Kolding, 14. Maj, er indført J. R. 4, 243 b. [3] Hindborg.

hans Sted, blive enig med denne om Lønnen og betale ham den. Orig.

14. Maj (Koldinghus). Til Axel Gyldenstiern og Giert Randzov. Da Kongen gerne vil have Mageskiftet med Frederich Lange i Stand med det første, skulle de, naar de faa Besked om Godset i Sønderjylland, gøre sig al mulig Flid for saa snart som muligt at udføre Kongens til dem udgaaede Befaling om Besigtelse af Søfde Len og Gods. K. Jvfr. 20. Maj.

— Lignende Skrivelse til Albrit Friis og Caspar Marckdanner om at fremskynde Besigtelsen. K.

19. Maj (Antvorskov). Til Lauritz Brockenhus, Embedsmand paa Nyborg. Da Gud har hjemsøgt Axel Thønnessen, der en god Tid har været Baadsmand paa Kongens Livskibe, med den podagelske Sygdom, har Kongen bevilget, at han maa faa frit Underhold paa Nyborg Slot, indtil Gud vil forandre hans Sygdom eller Kongen give anden Ordre. Orig.

20. Maj (—). Aabent Brev, hvorved Kongen forbyder enhver, det være sig indlændiske eller udlændiske, som udskiber Købmandsgods fra Korsøer, at afsejle med Godset, førend han har givet Tolderen Besked om, hvad Gods han har inde, hvem det tilhører, og hvorhen han vil sejle med det, for at Tolderen derefter kan vide at tage Told af det, som bør fortoldes. Saafremt nogen, saaledes som hidtil er sket, afsejler med Godset, før han har givet saadan Besked, skal han have forbrudt Skib og Gods, som han har med at fare. Sj. R. 12, 596 b.

— Til Axel Gyldenstiern og Gert Randtzov, Embedsmænd paa Landtzkrone og Kronenborg Slotte. Da Frederich Lange til Marckegaard har bevilget Kronen sin Hovedgaard Thorumgaard med tilliggende Gods i Hattersløfhus og Riberhus Len og Gods i Hatning, hvilket Albridt Friis og Caspar Marckdaner have faaet Ordre til at besigte, til Mageskifte for Søfde Len og Gods, skulle de, saa snart de faa Besigtelsen fra Albridt Friis og Caspar Marckdaner, besigte Søfde Len og Gods, ligne Mageskiftegodset og indsende Besigtelserne. Sk. T. 1, 469.

— Til Albrit Friis og Caspar Marckdaner, Embedsmænd paa Riiberhus og Koldinghus. Da Kongen staar i Forhandling med Frederich Lange til Marckegaard om et Mageskifte, hvorved Kronen skal have hans Hovedgaard Thornumgaard med tilliggende Gods i Haderslefhus og Riiberhus Len samt 3 Gaarde i Hatting i

Biugholms Len for Søfde Len i Skaane, som Kongen har givet Axel Gyldenstiern og Giert Randzov Ordre til at besigte, skulle de med det første besigte Godset i Haderslefhus, Riberhus og Biugholms Len og sende Besigtelsen til Axel Gyldenstiern og Giert Randzov. K.

20. Maj (Antvorskov). Til Jørgen Skram. Da han nogle Gange har beklaget sig over, at det falder ham meget besværligt at passe Landsdommerbestillingen formedelst andre møjsommelige Bestillinger med det Slot og Len, han er forlenet med, og har anmodet om at blive fritaget for Embedet, har Kongen nu forhandlet med Hans Lindenou til Øsløf, der har lovet at overtage Landsdommerembedet. Naar Kongen igen kommer til Jylland og Hans Lindenou har aflagt Landsdommered, vil Kongen forløve Jørgen Skram. Det meddeles ham, for at han kan rette sig derefter, at Kongen har bevilget Hans Lindenou det Len[1] i Norge, som Jørgen Skram hidtil har haft som Landsdommer. J. T. 3, 173 b.

21. Maj (—). Befaling til de Herremænd, der skulle følge Kongen til Hamborg, om at møde med deres Heste i Kolding 14. Sept. Udt. i Sj. T. 16, 177. Jvfr. 20. Juli.

25. Maj (Kbhvn.). Til Christoffer Valckendorff. Steen Braade har berettet, at der har vist sig Mangler i den af Bønderne i Halstedt Klosters og Rafnsborgs Len ydede Madskat, idet den ved Leveringen ikke har staaet sit fulde Maal, men det meste er dog leveret. Da det formedelst Bøndernes Armod har været meget besværligt at faa saa meget af dem, som man har faaet, har Kongen paa Steen Braades Begæring eftergivet hvad der mangler og befaler Christoffer Valckendorff at give ham Kvittans for Skatten. Sj. T. 16, 177 b.

— Befaling til Steen Brahe, der har berettet, at Halsted Kloster paa Laaland er meget bygfældigt og maa istandsættes, hvis det ikke helt skal forfalde, om med det første at istandsætte det saa sirligt, bestandigt og godt som muligt og dertil aarlig i 2 Aar anvende 500 Dlr. Der sendes ham Breve til Mogens Giøe paa Visborg og Ofue Juel paa Aggershus om at skaffe ham henholdsvis en Skibsladning gullandsk Tømmer og 100 Tylter Deler til Byggeriet. F. T. 1, 475 b.

— Til Christoffer Valckendorff, Stehen Brade, Axel Gyldenstiern og Arrild Huitfeldt. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Peder

[1] Munkelivs og St. Hans Gods. Jvfr. Norske Rigsregistr. II. 705.

Jenssen, boende paa Kronens Gods under Kiøpnehafns Slot, hvori han beretter, at en Johan Bernekou til Birckholm tjenende Urtegaardsmand er kommen til ham udenfor Kiøpnehafn og har villet tvinge ham til at befordre sig; da han ikke har kunnet eller villet det, har Urtegaardsmanden slaaet og mishandlet ham saaledes, at han af Nødværge har maattet forsvare sit Liv, og i denne Kamp er Urtegaardsmanden omkommen; Peder Jenssen er bleven forfulgt paa det højeste for denne Sag, men Nævninge have dog endelig dømt ham til Fred og Bod, da Drabet var sket som Nødværge; denne Dom har Johan Bernekou indstævnet til Landstinget og i sin skriftlige Beretning fremført forskellige Ting, som Peder Jenssen mener ere urigtigt forebragte for Johan Bernekou. Peder Jenssen har derfor begæret, at Sagen maa komme ind for dem og blive grundig undersøgt. Da de til Hellig Trefoldigheds Søndag [11. Juni] skulle sidde Retterting her i Sjælland, skulle de til den Tid indstævne Sagen for sig, undersøge den, afsige Dom deri og give den klarlig beskreven. Sj. T. 16, 178. K.

26. Maj (Kbhvn.). Aabent Brev, at afdøde Coruitz Ulfeld for en god Tid siden har laant 1000 Dlr. af Kongen, hvilke Penge dog siden ere blevne betalte tilbage og leverede afdøde Eyller Grubbe paa Kongens Vegne til Omslaget i Kiel 1568, saaledes som den af Eyller Grubbe til Jacob Ulfeld givne Kvittans yderligere udviser, hvori Eyller Grubbe tillige forpligter sig til at skaffe Jacob Ulfeld den af Coruitz Ulfeld givne Forskrivning paa Pengene tilbage igen. Eyller Grubbes Arvinger blive nu tiltalte herfor og det forlanges, at de enten skulle skaffe Forskrivningen til Stede eller betale de 1000 Dlr., hvorfor de have anmodet Kongen om at faa Forskrivningen. Da den ikke findes hos Kongen og denne heller ikke ved, til hvem han har leveret den, om til Eyller Grubbe eller til Jacob Ulfeld, men det af Eyller Grubbis Regnskaber fremgaar, at Pengene ere betalte, erklæres herved Coruitz Ulfelds Forskrivning død og magtesløs, hvor den saa end maatte findes. Sj. R. 12, 593.

— Kvittans til Fru Kirsten Løcke, Eyller Grubbis Enke, der nu paa egne og Medarvingers, Eyller Grubbis Børns, Vegne har gjort Kongen Regnskab for hendes afdøde Mands Afgift af den visse Indkomst til Thrøggeuellegaard fra 25. Febr. 1572, da han overtog Lenet efter afdøde Biørn Anderssen, til 1. Maj 1586, da hun overleverede det til Arrild Huitfeld, for den uvisse Indkomst af Lenet i samme Tid og for Stiftets Indkomst og anden gejstlig

Jurisdiktion fra 1. Maj 1582 til 1. Maj 1586; i de 2 Aar fra 1. Maj 1583 til 1. Maj 1585 har Eyller Grubbe haft baade den visse og uvisse Indkomst af Lenet og Stiftets Indkomst kvit og frit for noget Byggeri, som han paa egen Bekostning har foretaget paa Thrøggeuellegaard. Ligeledes har hun leveret fra sig alle de Kvittanser, som hendes Husbonde har faaet paa Penge- og Madskatter i den Tid, han har haft Gaarden, og gjort Rede for det af Biørn Anderssen modtagne og til Arrild Huitfeld overleverede Inventarium. Hun blev ialt skyldig 8 gl. Dlr. 27 Mk. 2 Sk., som før gik, hvilke hun nu har betalt til Rentemester Christoffer Valckendorff. Sj. R. 12, 594.

26. Maj (Kbhvn.). Kvittans til samme, der nu paa egne og hendes Husbondes Børns Vegne har gjort Kongen Regnskab for hendes afdøde Husbondes Afgift af den visse Indkomst af Vordingborg, Jungshofuit og Leckinge Len og for den uvisse Indkomst af samme Len fra 11. Dec. 1575, da han fik Lenene i Forlening, til 1. Maj 1586, da hun blev dem kvit, for Stiftets Indkomst og anden gejstlig Jurisdiktion i Lenene fra 1. Maj 1582 til 1. Maj 1586, for de i Forleningstiden oppebaarne Penge- og Madskatter og for det paa Vordingborg Slot af Albret Oxe paa hans Broder Peder Oxes Vegne modtagne og til Johan Suabe overleverede Inventarium. Ligeledes er der gjort Regnskab for Indkomsten af Sneegaardtz Len, som Eyller Grubbe havde i Forlening fra 1. Maj 1578 til 1. Maj 1579. Hun blev ialt skyldig 648½ Dlr. 11½ Sk. 2 Pend. lybsk, som hun nu har betalt til Rentemester Christoffer Valckendorff. Sj. R. 12, 595.

— Til Frederich Leyel, Dauidt Hansen, Morthen Jenssen og Niels Hendrichssen. Erich Lycke til Skoufgaard har berettet, at han havde et Skib, kaldet Dragen, som han havde betroet en Skipper Simon Broerssen, men denne har uden hans Vilje og Vidende imod almindelig Søret og Lov solgt Skibet til en fransk Købmand fra Roan, ved Navn Leirmet; da denne Købmand nu bruger Skibet gennem Sundet — Skipperen hedder Leros — har Erich Lycke begæret at faa Arrest paa Skibet med deri værende Gods, naar det kom til Sundet, for at han lettere kan faa enten sit Skib igen eller tilbørlig Betaling derfor og for hvad andet han kan have at kræve. Da det er i Overensstemmelse med almindelig Søret i alle Lande og Stæder, skulle de, naar Skibet kommer til Sundet, lade Erich Lycke faa Arrest paa det og det deri værende Gods og siden

sørge for, at der vederfares baade ham og hans Modpart hvad Lov og Ret er, Kronens Told hermed dog uforkrænket. Sj. T. 16, 179.

26. Maj (Kbhvn.). Lejdebrev for Knud Skriver, afdøde Emicke Kaassis Slotsskriver, til indtil Mikkelsdag frit og sikkert at komme til Gotland for at indkræve Emicke Kaassis Restancer der paa Landet og siden begive sig tilbage igen; Emicke Kaassis Enke, Børn og Arvinger, der ere blevne Kongen en stor Sum Penge skyldige paa hans Regnskab af Gotland, have nemlig berettet, at Knud Skriver har tilkendegivet dem, at Emicke Kaas har store Restancer til gode paa Gotland, men at han ikke tør rejse over for at indkræve dem formedelst en Dom, som Mogens Giøe, Embedsmand paa Visborg, har erhvervet over ham, og de have derfor anmodet Kongen om at give Knud Skriver Lejde, for at de kunne faa Restancerne indkrævede og dermed betale Kongen. Sk. R. 1, 558 b.

— Til Mogens Giøe. Meddelelse om, at Kongen paa Begæring af Hans Spegel paa hans Hustrus[1] Vegne og Emicke Kaasis Børn og Arvinger har givet Emicke Kaasis forrige Skriver Lejde til at komme over til Gotland for at indkræve de Restancer, som Emicke Kaas havde til gode der. Det befales Mogens Giøe ikke alene ikke at lægge Skriveren Hindringer i Vejen, men ogsaa at være ham behjælpelig med at faa, hvad han har Ret til, saa Kongen endelig engang kan faa sit Tilgodehavende. Sk. T. 1, 470.

— Til Jomfru Sophie Gyldenstiern, Abbedisse i Maribo Kloster. De Raader og gode Mænd, der ere satte til at have Tilsyn med Maribo Kloster og nu sidst have været der for at undersøge Forholdene, have berettet, at en af Jomfruerne i Klosteret, Johanne Falster, viser sig meget ubeskeden og ulydig, idet hun ikke vil være Klosterets Statutter, den fastsatte Ordning og Abbedissen undergiven, men baade selv viser sig meget genstridig og opægger andre til det samme, hvilket væsentlig skyldes, at Kongen har tilladt hende undertiden at forlade Klosteret for at besøge hendes Venner, hvorover hun mener sig ingen Regel, Orden eller Øvrighed at være undergiven. Der sendes hermed Jomfru Sophie aabent Brev til Jomfru Johanne Falster, hvilket hun skal lade læse for hende i hendes og de andre Jomfruers Nærværelse, saa baade hun kan vide

[1] Hilleborg Hansdatter Lindenov, Enke efter Emmike Kaas.

at rette sig derefter og de andre at afholde sig fra saadan Modvillighed. Jomfru Sophie skal rette sig efter dette Brev og optræde som en kristelig Abbedisse med kærlig, moderlig Omgængelse mod dem, som skikke sig tilbørligt, og med tilbørlig Disciplin og Opsigt mod dem, som forholde sig anderledes. F. T. 1, 476.

26. Maj (Kbhvn.). Aabent Brev, hvorved Kongen alvorligt befaler Jomfru Johanne Falster, saafremt hun herefter vil nyde nogen Underholdning i Maribo Kloster, at være Klosterets Statutter, de af Kongen og Rigsraadet gjorte Forordninger og Abbedissen lydig og undergiven i alle Maader ligesom de andre Jomfruer og ikke tilholde sig nogen Prioritet, Privilegium eller Fordel enten med at drage af Klosteret uden Abbedissens særlige Tilladelse eller paa anden Maade, da Kongen har bragt i Erfaring, at den hende givne Tilladelse til at drage ud af Klosteret og besøge hendes Slægt og Venner, naar hun vil, har medført megen Modvillighed fra hendes Side, idet hun, naar hun saa kommer tilbage, ikke vil være de af Kongen og Rigsraadet gjorte Statutter og Forordninger om Ordenen i Klosteret undergiven, ikke vil adlyde Abbedissen, ikke vil søge Konvent med de andre Jomfruer, naar hun tilsiges og der skal forhandles om deres Forhold, det være sig end, at der kommer Breve fra Kongen eller Rigsraaderne, som skulle forkyndes for dem, og i andre Maader viser sig meget modvillig og ubeskeden, hvilket foraarsager Forargelse blandt de andre Jomfruer og stor Uskikkelighed i Klosteret, saa der idelig kommer Klager til Kongen derover. Hvis Jomfru Johanne Falster vedbliver at optræde som hidtil, befales det strengelig Abbedissen at forvise hende fra Klosteret og ikke mere lade hende nyde nogen Underholdning der, saafremt Abbedissen selv ikke vil staa Kongen til Rette derfor. F. T. 1, 476 b.

27. Maj (—). Til Fru Birgitte Peder Bildis og Fru Mette Peder Oxis. Herføgle Sogn bliver ledigt, idet Sognepræsten smstds., M. Jon Jacobssen, bliver kaldet til Helliggejst Sogn i Kiøpnehafn, og det er berettet Kongen, at Skipper Chresten paa Kongens Livskib Gideon har en Søn, Peder Christenssen, som i lang Tid har studeret og af gode Mænd er bleven berømmet for Kongen, saa hver Mand formoder om ham, at han skal være duelig til Kirketjenesten; da Kongen gerne for Faderens lange Tjenestes Skyld vil have Sønnen befordret paa det bedste, anmoder han dem som Indehavere af Jus patronatus til Sognet om at kalde ham dertil; Kongen haaber, at Peder Christenssen skal vise sig taknemmelig

mod dem og yde alle Sognefolkene tilbørlig Tjeneste baade i og udenfor Kirken. Sj. T. 16, 179 b. K.[1]

27. Maj (Kbhvn.). Til Giert Rantzou. Kronens Tjenere i Kyllinge[2] i Skaane, som tidligere hørte under Herritzvad Kloster, ere af tidligere Abbeder blevne pantsatte til dem paa Erichsholm, fra hvem afdøde Steen Bilde med Kongens Tilladelse indløste dem; da der siden opkom Strid mellem ham og Bønderne, tilbød disse selv at ville indløse sig, saafremt Kongen vilde henlægge dem til et andet Len, og Kongen befalede derefter [21. Okt. 1584] afdøde Arrild Uggerup at modtage Pantesummen af dem, indløse dem dermed og lægge dem under Helsingborg Slot. Fru Kiersten Lindenouv, Steen Bildis Enke, har nu berettet, at Arrild Uggerup nok har lagt Bønderne ind under Helsingborg Slot, men ikke betalt Pantesummen, saa hun endnu har Pantebrevene, og hun har derfor anmodet om at faa Pantesummen betalt. Hvis Pengene virkelig ikke ere betalte, skal han mod hendes Kvittans betale hende den Sum, Pantebrevene udvise, og lægge Kvittansen og Pantebrevene ved sit Regnskab af Helsingborg Len. Sj. T. 16, 180.

— Aabent Brev, at Hack Ulfstandt, Embedsmand paa Aaleholm Slot, for Aaret 1. Maj 1587 til 1. Maj 1588 maa have al vis og uvis Indtægt af Aaleholm Len med tilliggende Birker og den gejstlige Jurisdiktion for en Afgift af 3000 gl. Dlr., at betale til Rentemesteren paa Kiøpnehafns Slot senest til 1. Maj 1588. F. R. 1, 623.

28. Maj (—). Aabent Brev, hvorved Renteskriver Hans Simmenssen faar 1 Gaard i Kiøpnehafn, lige over for Stenboderne, hvilken Gaard er tilfalden Kronen for Gæld efter afdøde Jørgen Pederssen, Borgemester i Kiøpnehafn, til Mageskifte for en ham tilhørende Gaard ved Gammeltorv, nord for Villum Apothekers Gaard. Sj. R. 12, 596[3].

30. Maj (Kronborg). Befaling til Hans Lindenou, Frederich Lange, Moritz von Allefeld og Christoffer Lindenou om med det første at bortflytte det af deres Faders (Hustrus Faders)[4] Gods, som endnu staar paa Vestergaard i Øddis, som Kongen har faaet, og gøre den ryddelig. J. T. 3, 174.

— Til Johan Bockholt. Da Kongen maa holde en stor Hob Folk paa Orlogsskibene og paa Holmen ved Kiøpnehafns Slot og til

[1] Tr.: Rørdam, Lyskanders Levned S. 124 f. [2] Keflinge, Harager H. [3] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. II. 429. [4] Kristoffer Johansen Lindenov.

disse behøver en stor Mængde Fisk, kan han ikke undvære de Fisk, der falde paa Island, og vil derfor selv overtage Landet og bruge det med saa ringe Bekostning som muligt. Johan Bockholt skal derfor levere denne Brevviser Peder Thomessen Inventarium, Jordebøger og hvad andet, der skal efterlades paa Landet, og med det første begive sig til Rentekammeret i Kiøpnehafn for at gøre sit Regnskab klart og betale hvad han bliver skyldig. N. T. 1, 360 b.

31. Maj (Kronborg). Følgebrev for Peder Thammessen til menige Almue paa Island. Udt. i N. R. 1, 602 b.

— Befaling til Oluf Bagge paa Nes og Lagmændene paa Island om at være til Stede, naar Inventarium, Jordebøger og andet paa Bessestadtgaard leveres til Peder Thomessen. Udt. i N. T. 1, 361.

— Livsbrev for Oluf Bagge paa Gaarden Nes paa Island, som han nu selv bor paa, mod at svare sædvanlig Afgift deraf. N. R. 1, 602 b.

— Til Rentemester Christoffer Valckendorff og Axel Gyldenstiern. Kongen har erfaret, at der blandt Baadsmændene og Skibsfolkene findes nogle, som understaa sig til at rømme af Tjenesten tvært imod deres Ære og Pligt mod ham. Da Kongen ved, at det ikke er hans Skyld, idet han kan berømme sig af, at han holder sine Bøsseskytter, Baadsmænd og Skibsfolk i det Værd og giver dem saadan Løn, Klæde og Underholdning, som nogen tidligere Konge har gjort, og desuden er dem alle bevaagen, kan han ikke noksom undre sig over, at de alligevel rømme. Da han ingenlunde vil lade det gaa ustraffet hen, men vil have gjort Forskel mellem ærlige og troløse Folk, skulle de, der som Kongens tilforordnede skulle have Tilsyn i Kiøpnehafn baade med Skibene og andet, alvorligt paase, at ingen af Skibsfolkene rømme af Tjenesten og, hvis nogen gør det, lade ham eftertragte og straffe efter Søretten og Skibsartiklerne uden al Naade. De skulle straks lade oprejse en Galge paa et belejligt Sted ved Holmen, for at saadanne menederiske og troløse Personer dér kunne lide deres Straf til advarende Eksempel for andre. Sj. T. 16, 181[1]. K.

— Til Claus Glambech. Da Kongen har befalet sin Skibsbygger Jens Lauritzen at bygge en Brandjagt i Aarhus af

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 680 f. Secher, Forordninger II. 467 f.

samme Form som den, han har bygget ved Skanderborg Slot, skal Claus Glambech skaffe ham Tømmer og andet til Skibsbygningen nødvendigt og lade det føre til Aarhus. Saalænge Skibsbyggeren og hans Selskab ere ved Arbejdet, skal Claus Glambech skaffe dem frit Underhold og indskrive det i sit Regnskab. J. T. 3, 174. Orig.

1. Juni (Kronborg). Forleningsbrev for Dr. Johan Knoppert som Forstander i Ringsted Kloster. Han skal til hver 1. Maj gøre Regnskab for det forløbne Aars Indtægt og Udgift og skal for sin egen Person i aarlig Løn have 100 Dlr., 8 Al. Engelst, 8 Al. groft Klæde og 6 Al. Bommesi, hvoraf han selv skal forsyne sig med al fremmed Drik, Urter og andet saadant; hans 2 Drenge skulle hver have 5 Al. Engelst, 5 Al. groft Klæde, 4 Al. Sardug, 2 Skjorter, 1 Hat, 2 Par Sko. Han maa underholde og lønne[1] følgende daglige Folk i Klosteret: 1 Foged, 1 Skriver, 1 Hofmand, 1 Fadeburssvend, 1 Brygger, 1 Bryggersvend, 1 Bager, 1 Bagersvend, 1 Kældersvend, der tillige skal ind- og udmaale Klosterets Korn, 1 Skriverdreng, hans egen Kok, 2 Kokkedrenge, 1 Fisker, 1 Redesvend, 1 Ladegaardsfoged, 1 Portner, hans egen Vognsvend, 1 Postrider, 3 Postvognssvende, 1 Svinemand, 1 Fæmand, 1 Fædreng, 1 Dreng til at røgte Kongens Hopper, Mælkedejen, 2 Ladegaardspiger, 1 Korpræst, 1 Hører og 1 Kordegn. Endvidere maa der i Klosteret underholdes 12 Skolebørn af Byens Skole med Almisse og andet, som slige fattige Peblinge pleje at faa. Ugentlig maa der udfodres 12 Skpr. Havre til Dr. Johan Knopperts 2 Vognheste, $3^1/_2$ Skp. Havre til 1 Posthest, 21 Skpr. Havre til 6 Postvognsheste og 6 Skpr. Havre til Fogdens Hest. Han skal passe, at der til hver af Klosterets daglige Folk ikke bruges Fetalje for mere end 2 Mk., som Mønten før gik, hver Uge og til hver af Skolebørnene kun for $1^1/_2$ Ort, 1 Td. Rug beregnet til 1 Dlr., 1 Td. Malt til 1 Dlr., 1 Td. Smør til 12 Dlr., ligesom Fetaljen beregnes i Rentekammeret. Mærker Johan Knoppert, at han kan nøjes med færre daglige Folk, skal han gøre sig Flid for at afskaffe saa megen unødvendig Bekostning som muligt og særlig passe paa, at der ikke bruges mere end 1 Fjerd. Smør om Ugen, og at den anden Udspisning kommer til at svare dertil. Naar nogen af Adelen kommer til Klosteret, maa han laane dem Hus en Nats Tid, men ikke længere, og give dem Mad og Danstøl, eftersom Klosteret

[1] Lønnen angives for hver enkelt.

formaar; ligesaa maa han laane dem Vogne til Nødtørft om Morgenen, naar de drage derfra; alt dette maa han dog kun gøre, naar den adelige selv er med, men ikke, hvis en Adelsmand sender sine Folk og Heste til Klosteret. Kommer der ellers Gæster til Klosteret og de ikke have andet Ærinde end at skaffe sig Natteleje og Befordring, maa han ikke give dem Hus eller Befordring; i det hele maa han kun udlaane Vogne til dem, der have Kongens Pasbord eller i andre Maader rejse i Kongens Ærinde, og til de adelige, der personlig komme did. Han maa ikke sælge noget af Klosterets Landgilde, førend han har indhentet nærmere Ordrer fra Rentemester Christoffer Valckendorff. Sj. R. 12, 597.

1. Juni (Kronborg). Til Arrild Huitfeldt. I vedlagte Supplikats har denne Kronens Tjener, Peder Simenssen i Ringe[1] i Storeheddinge Sogn, berettet, at et afsindigt Menneske, der har været »afkyndet« paa Tinge, for nogen Tid siden har overfaldet ham, har slaaet hans Døre op og er kommen ind til ham med Vaaben og Værge, saa han er bleven nødt til at forsvare sit Liv og derved er kommen til at slaa den anden ihjel, hvorfor han er bleven svoren fredløs, da han ikke saa hurtig kunde komme til sine Vidnesbyrd i den Sag. Da han mener, at der er sket ham Uret heri, skal Arrild Huitfeldt undersøge Sagen og hjælpe ham til Ret, hvis der er gjort ham Uret. Sj. T. 16, 181 b. K.

— Aabent Brev, at Jep Knudtzen i Arrie i Malmøehus Len har berettet, at han for nogen Tid siden har fæstet den Gaard, han bor i, og i Præstens og andre Godtfolks Nærværelse har trolovet sig med Enken efter Formanden i Gaarden, Kisten Pedersdatter; da de havde været nogen Tid sammen og havde avlet Børn med hinanden, er det blevet oplyst, at han og Formanden Lauritz Bendtzen have været beslægtede i 3. Led. Da hverken han eller hans Hustru have vidst noget af det førend et Aar, efter at de ere komne sammen, og de have Børn, har Kongen paa deres Begæring bevilget, at de maa blive sammen i Ægteskab og offentlig i Kirken blive viede paa sædvanlig Vis, dog den almindelige Ægteskabsordinans hermed uforkrænket. Sk. R. 1, 559 b.

2. Juni (—). Til Christoffer Valckendorff. Knud Rud til Viidby har været hos Kongen med et blandt hans Faders og Søskendes Breve fundet Brev, som Kongens Fader har givet Knud Ruds

[1] Renge, Stævns H.

Farfader, Hr. Knud Rud til Viidby, lydende paa 500 Dlr. Hovedstol og 25 Dlr. i aarlig Rente, og krævet Pengene betalte; Brevet, hvoraf der sendes ham en Kopi, er dateret Nyborg, Hell. 3 Kongers Dag [6. Jan.] 1551. Da Brevet er saa gammelt og Kongen i Kancelliet ikke har kunnet faa Oplysning om, hvorvidt Pengene ere betalte eller ej, skal han lade undersøge paa Rentekammeret, om der ikke dér kan skaffes Efterretning om disse Penge. Sj. T. 16, 182. K.

2. Juni (Kronborg). Til Erich Valckendorp, Christoffer von Festenberg, kaldet Pax, og Niels Parsberg, Embedsmænd henholdsvis paa Høgstrup, Holbeck Slot og Roskildgaard. Da Fru Ide Ulfstandt, Falck Giøies Enke, har begæret 1 Gaard og 8 Bol i Marup. 2 Gaarde i Egby[1] i [Rye][2] Sogn, 1 Gaard, Kronens Rettighed i 1 Kirkegaard og 1 Gadehus i Nørre Hualsøe, Kronens Rettighed i 1 Kirkegaard, 4 Gadehuse og 1 Smedje i Thorckilstrup, Kronens Rettighed i Thoufløe[3] Mølle og Kronens Rettighed i 1 Kirkegaard i Nyrup, alt i Sjælland, til Mageskifte for noget af hendes Gods i Kallundborg Len og andensteds i Sjælland, som allerede er besigtet, skulle de med det første besigte Kronens Gods, ligne det med hendes Gods efter den allerede gjorte Besigtelse og indsende Besigtelserne til Kancelliet. Sj. T. 16, 183.

— Livsbrev for Fru Thalle Thott, Arrildt Uggerups Enke. paa en Kronens Grund og Have, som hun nu selv har i Værge, liggende ved hendes Gaard i Helsingborg, uden Afgift; hun skal holde den i Stand. Sk. R. 1, 560.

— Aabent Brev, at Ifuer Thygessen har berettet, at han af afdøde Arrild Uggerup som Lensmand paa Helsingborg er bleven beskikket til Foged i Engelholm og for denne Tjeneste har faaet en Jord ved Byen paa 30 Skpr. Sædeland og 10 Læs Hø og Ottendeparten af et Laksefiskeri i Fæste af ham, hvorpaa dog nu den tidligere Foged Thyge Dune vil gøre ham Hinder under Henvisning til, at han tidligere har fæstet ovennævnte Ejendom. For at den, som er Foged i Engelholm, kan have noget for sin Tjeneste, har Kongen bestemt, at Fogden altid skal have ovennævnte Jord og Part i Laksegaarden i Fæste, men skal betale den, som maa give Afkald derpaa, hans Indfæstning tilbage. Ifuer Thygessen skal derfor tilbagebetale Thyge Dune den Indfæstning og Bekostning.

---

[1] Ejby, Rye Sogn, Voldborg H. [2] Sj. T. har ved en Fejlskrift: Øye. [3] Tavlev Mølle, Voldborg H.

han bevislig har givet og anvendt paa Jorden og Laksegaarden, og have det samme betalt af sin Efterfølger. Sk. R. 1, 560 b.

2. Juni (Kronborg). Aabent Brev, at de fattige i Hospitalet i Malmøe indtil videre aarlig maa oppebære 3 Læster Korn, halvt Rug og halvt Byg, af Loftet paa Malmøehus. Sk. R. 1, 561.

— Forleningsbrev for Otte Thott til Erichsholm paa Espolte Len i Skaane, som han nu selv har i Værge, uden Afgift. Sk. R. 1, 561.

— Livsbrev for Fru Mergrete Uggerup, Jacob Sparris Enke, paa den Kirkejord, som nu bruges til hendes Gaard i Ørbye, uden Indfæstning og Afgift, dog maa hun ikke befatte sig med den Skyld, som svares til Kirken af Jorden. Sk. R. 1, 561 b.

— Til Kronens Bønder paa Bornholm. Fru Lene Thott, Hendrick Brahis Enke, har berettet, at nogle af dem restere med Landgilde, Stedsmaal, Gengærd og andet, som de skulde have svaret hendes Husbonde, medens han var Lensmand paa Øen. For at hun med det første kan gøre hendes Mands Regnskab klart og faa Kvittans derpaa, befales det strengelig alle uden Forhaling at udrede, hvad de restere med, til Fru Lene Thotts Fuldmægtige, saafremt de ikke ville tiltales og straffes. Sk. T. 1, 470 b.

— Til Laue Urne paa Beltebiere. Da Kongen, der tidligere har beskikket ham til Værge for afdøde Florian Luckis Søn Bastian Lucke, har erfaret, at han har sluttet Overenskomst med Bastian Luckis Stiffader Søfren Axelssen om, at denne selv skal beholde Bastian Luckis Gods og Løsøre, og at Søfren Axelssen derefter dels har pantsat, dels har bortsolgt en hel Del af Bastian Luckis Gods, befales det ham at tage sig anderledes af dette Værgemaal og med det første med Loven at indkræve alt det Gods, Løsøre og andet, som er tilfaldet Bastian Lucke efter hans Fader, og ligesaa al Oppebørselen af Godset fra den Dag af, da Søfren Axelssen i Henhold til Overenskomsten med Laue Urne selv overtog Godset, og siden gøre Bastian Lucke Regnskab derfor, saafremt han ikke vil staa til Rette derfor og selv erstatte Bastian Lucke den Skade, han maatte lide ved hans Forsømmelse. Sk. T. 1, 471.

— Mageskifte mellem Christoffer Parsberg til Huiderup og Kronen. J. R. 4, 244 b. (Se Kronens Skøder.)

— Ordinans om, hvorledes der skal dømmes i

Ægteskabssager paa Island, lydende Ord fra Ord ligesom de her i Riget udgaaede. N. R. 1, 606 b[1]. K.

2. Juni (Kronborg). Aabent Brev, at Hr. Gudbrander Torlachssen, Superintendent i Holle Stift paa Island, der har samlet og oversat paa Islandsk en Salmebog, som er bleven gennemset af de højlærde, frit maa lade den saaledes approberede islandske Oversættelse trykke; det forbydes alle andre at eftertrykke Salmebogen eller at lade den trykke andensteds og indføre den paa Island. N. R. 1, 607 b[2]. K.

— Aabent Brev, at Kongen har bragt i Erfaring, at der paa Island finder stor Uskikkelighed Sted med Kirkefreden, idet Blodskændere og Misdædere, naar de have bedrevet deres grove Misgerninger, hvorfor de billig burde straffes paa Livet, straks søge til Domkirken, hvor saa ingen maa røre dem, og hvor det er paalagt Superintendenten mod hans Vilje at beskytte saadanne udædiske Mennesker; medens de opholde sig i Domkirken søge de saa Lejlighed til uden Straf at slippe bort fra Landet. For at disse grove Synder ikke skulle gaa ustraffede hen, og for at Kirken ikke skal tjene til Beskyttelse for saadanne Misdædere, ophæver Kongen denne ukristelige Kirkefred baade i Domkirkerne og i de andre Kirker, dog maa den, der uforvarende, af Vaade eller Nødværge, kommer til at ihjelslaa en anden, nyde Kirkefred, indtil han kan udføre sin Sag med Lov og Ret, dog skal det ske uden Besværing og Omkostning for Domkirkerne og Superintendenten, og Lagmændene skulle, hver i sit Lagmandsdømme, være pligtige til med det første i Forening med andre Dannemænd at forhøre Sagen og ikke trække den længere ud end til det følgende Alting. N. R. 1, 608[3]. K.

3. Juni (—). Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingør om at skaffe Hack Ulfstandt saa mange Skifersten, som han behøver til Tækningen af de 2 Taarne, som han efter Kongens Befaling har bygget paa Olleholm Slot, og indskrive hvad de give derfor i deres Regnskab. Orig. K. Udt. i Sj. T. 16, 184.

— Aabent Brev, at Borgerne i Helsingborg i de næste 3 Aar maa være fri for Byskat og for Bøsseskytte- og Baadsmandshold og andet Borgeleje, for at Byen des bedre kan blive bygget

---

[1] Tr.: Ketilson, Forordninger t. Island II. 108—25. Stephensen og Sigurdsson, Lovsaml. f. Island I. 113—24. [2] Tr.: Ketilson, Forordninger t. Island II. 127 f. [3] Tr.: F. Johannæus, Hist. eccl. Isl. III. 28 f. Ketilson, Forordninger t. Island II. 125 ff.

og forbedret og de selv komme til Næring og Bjærgning, dog skulle de, naar Bøsseskytter og Baadsmænd forskrives over deres By fra eller til Borgeleje andensteds, underholde dem en Nats Tid, naar de ikke kunne komme videre, men ellers ikke. Borgerne skulle til Gengæld være forpligtede til inden de 3 Aars Udløb at afskaffe alle Straatage i Byen og erstatte dem med Stentag. Sk. R. 1, 562 b.

3. Juni (Kronborg). Aabent Brev, at Peder Brahe endnu et Aars Tid maa beholde Syluitzborg Len paa samme Vilkaar som hidtil, nemlig svare 400 Dlr. i aarlig Afgift af den visse Indkomst, holde 6 geruste Heste og gøre Regnskab for den uvisse Indkomst, hvoraf han selv maa beholde Tredjedelen, dog ikke af Told, Sise og Vrag. Sk. R. 1, 563 b.

— Bestalling for Sifuert Pederssen, Byfoged i Laugholm, som Tolder og Sisemester smstds. med samme Løn som hans Formænd. Sk. R. 1, 563 b.

— Tilladelse for Hack Ulfstand, Embedsmand paa Aalleholm, til at indløse Kronens Len Øster Vesterstad og Skiernhus[1] fra Fru Kisten Lindenov, Steen Bildis Enke; naar han indleverer det indløste Pantebrev, vil Kongen give ham Brev derpaa. Udt. i Sk. R. 1, 564.

— Befaling til Fru Cirstine Sten Bildes om at modtage Pantesummen for Øster Vesterstedt og Skiehus[1] Len af Hack Ulfstandt og siden levere ham Lenene tillige med Pantebrevene og en klar Jordebog over Godset. Sk. T. 1, 472.

— Til Jørgen Bilde. Peder Brahe, Embedsmand paa Syllidtzborg, har berettet, at han efter sine Brødres, Hendrick og Thyge Brahis Død er deres Børns rette Lavværge; da der imidlertid har været Trætte mellem ham og hans Brødre om Arveskiftet efter deres Fader og Broder, hvilken Trætte endnu ikke er helt endt, idet en Del af den er henvist til Samfrænder, for hvilke de ere blevne enige om at møde, og de have forpligtet sig til ikke at gaa ud derfra, førend de ere blevne skilte ad, har han følt sig besværet ved at overtage Værgemaalet for Broderbørnene, forinden Arvetrætten er endt, og har begæret, at der indtil den Tid maa blive beskikket en anden Værge. Det befales derfor Jørgen Bilde som en af Thyge Brahes Børns ældste og nærmeste Slægtninge at overtage Værgemaalet for disse, forsvare dem og deres Gods, særlig i Striden

---

[1] Skjärhus, Färs H.

mellem dem og Peder Brahe om Fædrenearven, møde for Samfrænderne, naar han bliver lovlig tilsagt, og varetage deres Tarv, som om det kunde være hans eget. Naar Striden mellem Peder Brahe og Børnene er endt, skal han overdrage denne som lovlig Værge Værgemaalet med Jordebøger, Breve, Inventarium og andet. Sk. T. 1, 472.

3. Juni (Kronborg). Lignende Skrivelse til Otto Thott om at være hans Søsterbørns[1] Værge. Udt. i Sk. T. 1, 473.

— Aabent Brev, at Borgerne i Kongsback have berettet, at deres Bys Kirke i sidste Fejde er bleven ødelagt af Rigets Fjender og ved al den indtrufne Forandring, saa de nu ingen Kirke have, hvori de kunne samles og høre Guds Ord, og at de ikke have Formue til at genopbygge den, men ville gøre deres yderste, hvis de maa faa nogen Hjælp dertil. Kongen har derfor bevilget, at Undersaatterne i Kongsback til Hjælp til deres Kirkes Genopbyggelse maa faa $^1/_2$ Ortsdlr. af hvert Pund Korns Indkomst af alle Landsbykirker i Skaane Stift, der ikke selv ere bygfældige og trængende. Borgemestre og Raad i Kongsback skulle beskikke to vederhæftige Dannemænd til at indkræve Hjælpen, siden anvende den til Kirkens Bygning og gøre Anders Bing, Embedsmand paa Vardbierg, Regnskab for Anvendelsen. Det befales alle Kirkeværger at udrede Hjælpen og alle Kongens Fogder og Embedsmænd at befordre Hjælpens Udredelse. Sk. R. 1, 562[2].

4. Juni (—). Aabent Brev, at Borgerne i Kongsbacke, der tidligere [22. Juli 1584] have faaet Fritagelse for deres aarlige Skat og Hold i tre Aar, hvilken Tid nu paa det nærmeste er udløben, i yderligere 2 Aar maa være fri for Byskat, Hold og anden kgl. Tynge, dog skulle de saa være forpligtede til at forbedre deres By, saa denne Benaadning ikke skal bruges til Unytte. Sk. R. 1, 565.

— Mageskifte mellem Christoffer Rossengaard, Embedsmand paa Kiøpnehaufns Slot, og Kronen. Sj. R. 12, 599. (Se Kronens Skøder under 16. Juni 1586.)

— Forleningsbrev for M. Pouel Pederssen, Hertug Ulrichs Tugtemester, der tidligere har faaet Ekspektance paa et Kannikedømme i Roskille Kapitel, paa det ved Hans Leiels Død ledigblevne Kannikedømme i nævnte Kapitel. Naar han ikke

---

[1] Lene Thotts Børn i Ægteskabet med Henrik Brahe. [2] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 415 f. (efter en Afskrift med Dato: 4. Juni).

længere [er i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken]. Sj. R. 12, 600 b.

4. Juni (Kronborg). Aabent Brev, at de 400 gl. Dlr., som Kongen har givet Thyge Brahe til Knudstrup Brev paa indtil videre at maatte oppebære af Tolden i Helsingøer i Stedet for det Len i Norge, som han mistede, fremdeles aarlig maa betales ham af Tolden. Han skal straks have betalt 400 Dlr. for det til 1. Maj 1587 forløbne Aar og derefter fremdeles aarlig 400 Dlr., Aaret regnet fra 1. Maj til 1. Maj. Sj. R. 12, 600 b[1].

— Kvittans til Frederich Leiel, Dauid Hanssen, Morthen Jenssen og Niels Hendrickssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingøer, paa 10,000 Dlr., som de efter Kongens Ordre have leveret til Kongens Hofsinde Keie Randsov af den Sum Penge. som de hollandske Skippere have erlagt for at faa deres Skibe og Gods løs, som Kongen havde ladet arrestere her i Sundet for den Spot og det Overmod, som de Statiske Krigsfolk have bevist nævnte Keie Randsov, da han af Kongen var sendt til Nederlandene til Bedste for Staterne selv. Sj. R. 12, 601.

— Bestallinger for nedennævnte Landsknægte, der herefter altid skulle være til Stede i Købstaden N, være rede til at møde med gode Vaaben og Værger, naar Kongen befaler, og lade sig bruge til Lands og Vands, hvor Lejligheden kræver det; Kongen vil fra den Dag af, da de begive sig paa Rejsen fra deres Hus, og indtil den Dag, de igen blive aftakkede, give dem samme Besolding, som Kongens andre Knægte faa. Endvidere maa de blive boende i Købstaden N, ernære sig, som de bedst kunne, og være fri for Skat, Hold og al kongl. og borgerlig Tynge, saalænge de ere i Kongens Tjeneste, dog skulle de være borgerlig Ret undergivne, saa at al Tiltale mod nogen af dem eller Tiltale indbyrdes skal ske paa Bytinget for Borgemestre, Raad og Byfoged. — Register: I Kiøpnehafn: Hans Skenck v. Kiøpnehafn, Frantz v. Menden, Cornelius von Mudschov, Skram von Freden, Andreas v. Duderstadt, Marchus v. Ludkenburg, Hendrich Uttermarck, Seuerin von Veile, Matz Erichssen, Jost von Aalborg og Hans Rogke. — I Helsingøer: Christoffer Weideman, Hendrich Hadeler, Hendrich Clemidt v. Sunde, Hans von Reeberg, Casper Hoppe v. Ossenbruck, Hans v. Demitz, Hans von Brunsuig, Jørgen v. der Kuritz, Junge Just von Ossenbruck,

[1] Tr.: Dsk. Mag. II. 244 f.

Wulf von Zuigh, Amas von Ripen, Hendrich von Harborg, Bernt Sturman v. Schulle, Lorentz v. Viiborg, Baldtzer von Mølberg, Hans von Diuren, Windholt v. Diuren, Jochim v. Alslev, Hans v. Furen, Herman v. Gifhorn, Michel Rundomb, Claus v. Stade[1], Christen von Ripen, Anders Madtzen, Pether Wulf, Melcher v. St. Jochimsdal, Jørgen v. Sterneberg og Jochim Perleberg[2]. — I Malmøe: Rade v Felde fra Dytmerschen, Lorentz Zeren, Hans v. Franckfurt og Hans Fresse. — I Ydstedt: Henckel Heluig v. Hamborg, Hennie v. Lubeck, Bernt v. Allen, Hans Hencken, Bastian v. Erfurdt og Pouel Abbel v. Helligenstadt. — I Randers: Jacob Snider. Sj. T. 16, 184. K.

4. Juni (Kronborg). Forleningsbrev for Claudius Christofferssen paa et Vikarie i Lunde Domkirke, som hans Fader Hr. Christoffer Pallesen i Vram under Forbehold af Kongens Tilladelse har afstaaet til ham. Han skal residere ved Domkirken. Sk. R. 1, 564 b.

— Til Jørgen Bilde til Ellinge og Peder Brahe, Embedsmand paa Søllidtzbore. Da Kongen har bevilget Axel Gyldenstiern, Embedsmand paa Landtzkrone, Kronens Mølle, Bromølle, som Fru Thale Thott, Aril Ugerops Enke, har Livsbrev paa til Aas Kloster, til Mageskifte, dog Fru Thales Ret hermed uforkrænket, med mindre hun godvillig vil afstaa den, skulle de med det første besigte Møllen og det Gods, som Axel Gyldenstiern vil udlægge i Stedet, ligne det og indsende Besigtelsen. Sk. T. 1, 473.

5. Juni (—). Aabent Brev om, at der i Helsingborg har været Trætte om en Kvinde Benthe Anders Søfrens's Død, idet Eftermaalsmanden Jens Biørnssen mente, at hun var slaaet ihjel af Brøde Lauritzen, medens Modparten mente, at hun var død af den samtidig i Byen regerende Pest, og at der var set Helspætter (»Helspeter«) paa hende; forskellige Vidnesbyrd stod mod hinanden, men endelig dømte dertil udtagne 16 Mænd Brøde Lauritzen fra hans Hals som ovennævnte Kvindes Banemand, hvilket Tov og Dom siden blev indstævnet for Coruitz Viffert, Landsdommer i Skaane, der underkendte Dommen og tilbageviste Sagen til de 16 Mænd, for at de kunde afsige en anden, nøjagtig Dom deri. Disse have derefter søgt videre Vidnesbyrd i Sagen og atter gjort deres Tov og afsagt en Dom i Modstrid mod Landsdommerens, hvorover denne fik

[1] Sj. T. har: Stede. [2] Sj. T. har: Pernberg.

sig besværet og forlanger Dom over de 16 Mænd, baade fordi de efter hans Dom have søgt yderligere Vidnesbyrd i Sagen, og fordi de have dømt imod hans Dom. Da Rettens endelige Udførelse i denne Sag vilde komme ovennævnte 16 Mænd til Besvær og Kongen nødig ser nogle af sine Undersaatters Skade og Undergang, har han talt med Coruitz Viffert om Sagen, og denne har formedelst Kongens Forbøn ladet al Tiltale mod de 16 Mænd falde; Kongen har derfor nu taget Sagen overtværs, saaledes at Brøde Lauritzen skal være fri for al Tiltale i Anledning af Benthe Anders Søfrenssens Død, og ligesaa skulle de 16 Mænd være fri for al Tiltale for deres Domme. Sk. R. 1, 565 b.

6. Juni (Frederiksborg). Forleningsbrev for Christian Berneckov, der tidligere har faaet Ekspektance paa et Kannikedømme, paa det efter afdøde Johan Venstermand ledige Kannikedømme i Roskille Domkirke. Naar han ikke længere studerer, skal han lade sig bruge i Kongens Tjeneste i Kancelliet eller andensteds. Naar han ikke er forhindret i Kongens Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sj. R. 12, 601 b.

— Ekspektancebrev for Niels Grubbe til Bindtzløf, Rentemester, paa det Præbende og Kannikedømme i Roskille Domkirke, som M. Frandtz Olssen, Sognepræst i Roskille, nu er forlenet med, at tiltræde efter dennes Død. Naar han ikke længere er Rentemester eller i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Udt. i Sj. R. 12, 601 b.

— Tilladelse for Hans Bulhussen, der til Sommer skal følge Kongen paa Jagten i Nørrejylland og holde Tyskøl, Vin og anden Drik fal, saa Kongens medhavende Folk og Tjenere kunne faa saadant hos ham for Penge, til nu sisefrit at indføre eller købe her i Riget 12 Læster Rostockerøl, dog skal han straks lade notere paa dette Brev, hvor meget Øl han indfører eller køber hvert Sted. Sj. R. 12, 602.

— Til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer. Da Knud Rud til Viidbye nu har givet Kongen nøjagtig Forsikring[1] angaaende den Sum Penge, som han har krævet af Kongen i Henhold til en For-

[1] Indført i Sj. T. 16, 186 og dateret 6. Juni 1587. Knud Rud erkender heri at have modtaget baade Hovedstolen, 500 Dlr., og de paaløbne Renter, 25 Dlr. hvert Aar, ialt 887½ Dlr., og forpligter sig endvidere til, hvis det senere skulde kunne bevises, at disse Penge, Hovedstol og Renter, eller nogen Del deraf tidligere ere blevne betalte, da at tilbagebetale Kongen saa meget, som der er betalt, med Rente, 5 Dlr. af Hundredet, fra Tilbagebetalelsesdagen indtil den Dag, han igen betaler Kongen dem.

skrivning, som Kongens Fader har givet Knud Ruds Farfader Hr. Knud Rud, og Kongen har taget denne Forsikring tillige med Kong Christian III's Gældsforskrivning til sig, skulle de af Tolden betale Knud Rud 1387½ Dlr., nemlig 500 Dlr. Hovedstol og 5 p.C. Rente i 35½ Aar 887½ Dlr., og indskrive det i deres Regnskab. Orig.

6. Juni (Bistrup). Befaling til Gert Rantzou om at lade Borgemestre og Raad i Slangerup faa saa mange gullandske Sten, som behøves til Kongens og Dronningens Vaaben og andre Forsiringer paa deres Kirkedør. K. Udt. i Sj. T. 16, 187.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingøer om at levere Borgemestre og Raad i Slangerup 1000 Dlr., som Kongen har laant dem paa Byens Vegne til deres Kirkes Bygning, tage Kvittans derfor og lægge den ved deres Regnskab. Sj. T. 16, 188.

8. Juni (Antvorskov). Kvittans til Johan Suobe, Embedsmand paa Vordingborg Slot, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Sorø Kloster og Len og for Stiftets Indkomst fra 17. Aug. 1584, da han overtog Lenet, til 1. Maj 1586, da han blev det kvit, for den til Jul 1585 udgivne Pengeskat af Sorø Klosters Birk og Alsted Herred og for det af Petter Reitz modtagne og til Christian Machabeus overleverede Inventarium. Han blev skyldig 531 Dlr. 1½ Ort 2 Sk. 1 Pend., som Mønten nu gaar, hvilke han nu har betalt til Rentemester Christoffer Valckendorff. Sj. R. 12, 602.

— Livsbrev for Vallentin Graver, der er sat til at have Tilsyn med den ny Vej mellem Kronneborg og Frederichsborg, saa den altid kan blive holdt i Stand, paa Kronens Gaard Ridderstrup[1] i Thikiøf Sogn, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge. Han maa ikke bortleje noget af Gaardens Tilliggende og ikke forhugge Skovene dertil. Sj. R. 12, 603.

— Aabent Brev, at Kongen paa nogle Godtfolks Forbøn har ladet sin Unaade mod Jens Erichssen, forhen Foged i Anduorskouf Slot, for hans Forseelser falde og har bevilget, at han maa bosætte sig i hvilken Købstad paa Sjælland eller andensteds her i Riget, han vil, bruge sin Handel og Vandel og ernære sig som andre Borgere. Han skal gøre sin borgerlige Ed og Pligt, deltage i al borgerlig Tynge efter sin Formue og i alle Maader skikke sig tilbørligt. Sj. R. 12, 603.

---

[1] Reerstrup, Lynge-Kronborg H.

8. Juni (Antvorskov). Ekspektancebrev for Beint Gregerssen paa et Kannikedømme i Roskille Domkirke, tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Udt. i Sj. R. 12, 603 b.

— Befaling til Niels Parsbierg om aarlig at give Bendt Gregerssen, Vikar i Roschild Domkirke, 6 Pd. Korn af Loftet, indtil han bliver forsørget med et Kannikedømme eller Kongen giver anden Ordre. K. Udt. i Sj T. 16, 188 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen henlægger Kronens Tiende af Øster Skierning Sogn i Sundtz Herred, som er 2½ Pd. Rug, 2½ Pd. Byg og 1 Pd. Havre, af Frørup Sogn i Vinding Herred, som er 3 Pd. Byg og 3 Pd. Havre, af Ferritzlef Sogn, som er 1½ Pd. Rug og 1½ Pd. Byg, af Skiellerup Sogn, som er 3 Pd. Rug, 4½ Pd. Byg og 1 Pd. Havre, af Ellustedt Sogn 2 Pd. Rug, 2 Pd. Byg og ½ Pd. Havre, af Sølling Sogn, som er 1½ Pd. Rug, 2 Pd. 6 Skpr. Byg og 1 Pd. Havre, og af Helderup Sogn, som er 1½ Pd. 5 Skpr. Rug, 1½ Pd. 6 Skpr. Byg og 10 Skpr. Havre, til Underhold for en Skolemester og 2 Hørere i Nyborg Skole, for at Skolen kan blive forsynet med des dygtigere Personer. Lensmanden paa Nyborg, Superintendenten i Fyens Stift og Sognepræst, Borgemestre og Raad i Nyborg skulle altid bestemme, hvem der skal oppebære denne Indkomst og deraf underholde Skolemesteren og Hørerne. For at denne Ordning straks skal kunne træde i Kraft, skal den Afgift af Tienderne, som til sidste Fastelavn er leveret til Lensmanden paa Nyborg, igen tilbageleveres til ovennævnte Brug. Superintendenten i Fyens Stift skal være forpligtet til at paase, at der bliver beskikket duelige og lærde Personer til Skolemester og Hørere i Nyborg Skole. Kongen forbeholder sig og sine Efterkommere frit at kunne gøre Forandring heri, hvis Omstændighederne skulde kræve det. F. R. 1, 454 b[1].

9. Juni ( ). Skøde til Petter Reitz, Embedsmand paa Anduorskouf. Sj. R. 12, 603 b. (Se Kronens Skøder.)

— Aabent Brev, at Frandtz Randtzov, Embedsmand paa Korsøer Slot, fra sidste 1. Maj at regne indtil videre maa beholde Korsøer Len for samme Afgift og paa samme Vilkaar, som han har haft det det foregaaende Aar. Sj. R. 12, 604 b.

— Tilladelse for Anders Nielssen, Raadmand i Nestuit, til

[1] Tr.: Hofman, Fundationer V. 448 f.

sisefrit at købe og indføre 40 Læster Rostockerøl, dog skal han lade notere paa Brevet, hvor han indfører og sælger Øllet. Udt. i Sj. R. 12, 605.

9. Juni (Antvorskov). Til Jørgen Daa til Snedinge, Oluf Daa til Rafnstrup og Eiler Rud til Vedby. Mogens Giøye til Bollerup har berettet, at der er Trætte paa noget til Gundersløf liggende Gods, og at de Breve, hvormed Godset skal forsvares, staa paa Gundersløfgaard, forseglede med deres Segl, og han har begæret at maatte faa de Breve, han har Brug for, mod nøjagtig Reversal. Det befales dem med det første at begive sig til Gundersløfgaard for at opsøge og udtage de Breve, som angaa det omtrættede Gods, levere Mogens Giøye dem mod nøjagtig Reversal, indlægge en Fortegnelse over de udtagne Breve og igen forsegle Brevkisten eller hvad de nu findes i. Sj. T. 16, 188 b.

— Til Jochim Leist. Han har indberettet, at der er meget bygfældigt paa Frederichsborg, baade Broerne ved Slottet og andet, som i Tide maa gøres i Stand, da det ellers senere vil kræve større Bekostninger, men at han ikke uden skriftlig Befaling fra Kongen tør anvende nogen Bekostning derpaa; tillige har han ladet sig mærke med at kunne bringe mere ud af Ladegaarden, baade ved Salg af Øksne og paa anden Maade, hvis han havde Fuldmagt fra Kongen dertil. Det befales ham herved at istandsætte hvad der er brøstfældigt ved Frederichsborg og indskrive Udgifterne i Regnskabet samt i hvad Maade han kan at ramme Kongens Bedste ved Frederichsborg Slot. Sj. T. 16, 189. K.

— Til Gert Rantzou og Frederich Leyel. Disse 2 Engelskmænd, Thomas Russel og Thomas Simens, hvem det arresterede engelske Gods tilhører, have atter været hos Kongen og, som vedlagte Supplikats viser, berettet, at det Gods, som er blevet frataget Kongens Undersaatter, er blevet takseret meget højt i England, mere med Henblik paa Sørøverens Straf end efter Ret og Billighed; de have anmodet om, at Godset maa blive vurderet efter Billighed, og tilbudt saa at betale det og igen levere Skibet her i Riget med Redskaber og andet, ganske som det var, da Kongens Undersaatter mistede det, eller yde en rimelig Betaling derfor, ligesom de ogsaa have ladet sig mærke med at ville give Kongens Undersaatter en rimelig Rente, 10 af Hundredet, for den Tid, de have mistet deres Gods. Dronningen har, som vedlagte Kopi viser, indstændig begæret, at hendes Undersaatter igen maa faa deres Gods, og tilbudt

at Kongens Undersaatter skulle faa nøjagtig Betaling for deres Gods. Da Kongen ikke anser de engelske Tilbud for ubillige og gerne af Hensyn til Dronningen af Englands Skrivelse vil have Sagen bilagt, hvormed ogsaa hans egne Undersaatter ere bedst tjente, skulle de med det første kalde Kongens Undersaatter til sig, mægle mellem dem og de engelske, foreholde dem, at de ikke skulle vise den yderste Strænghed, men snarere være glade til, at de faa nogen Erstatning og ikke lide større Skade. Hvis det ikke kan komme til nogen Overenskomst, skulle de befale Kongens Undersaatter at erklære sig paa Dronningen af Englands Skrivelse, saa Kongen kan rette sig derefter. Sj. T. 16, 190. K.

9. Juni (Antvorskov). Til Kapitlet i Lund. M. Christian Machabeus, Ærkedegn i Lunde Domkirke, har berettet, at der i Lund findes 2 Hospitaler, som hidtil have fulgt Kapitlet, og for hvilke Ærkedegnen er Forstander, hvilke det vilde være nyttigere at slaa sammen til ét, da der saa kunde underholdes flere fattige og skrøbelige Mennesker og der ikke vilde gaa saa megen unyttig Bekostning med til Husholdning og Folkehold; han har derfor begæret Kongens Tilladelse til Sammenlægningen og Fastsættelsen af en bestemt Ordning, hvorefter han og hans Efterfølgere som Ærkedegn kunde rette sig. Kongen befaler Kapitlet med det første at træffe Anstalter til de 2 Hospitalers Sammenflytning paa det af Stederne, som det finder mest belejligt, og siden at fastsætte en Skik og Ordning om, hvor mange syge Mennesker der bør underholdes i Hospitalet efter dettes Indkomst, hvor mange Folk de skulle have til deres Tjeneste, og hvad disses Løn skal være samt hvad Ærkedegnen skal have for sin Umage, affatte denne skriftlig og sende den til Kongen, for at han kan stadfæste den. Sk. T. 1, 473 b.

10. Juni (—). Skrivelse til Absalon Giøe om at følge Kongen paa Rejsen til Hertugdømmerne og Hamborg. Udt. i Sj. T. 16, 155 b.

— Befaling til Johan Suab om at lade lave en Gang fra Taarnet ved Kongens Kammer paa Vordingborg Slot ind til Haven ved Slottet og et Lysthus i Haven, saaledes som Kongen mundtlig har givet ham nærmere Anvisning om. Sj. T. 16, 191.

— Til Christoffer Valckendorff og Axel Gyldenstiern. Da der til Helsingør er kommen nogle Gesandter fra Staterne i Nederlandene med Hverv til Kongen, men denne nu ikke selv vil

høre dem, skulle ovennævnte to med det første begive sig til Helsingør og enten paa Raadhuset eller et andet bekvemt Sted kalde Gesandterne for sig, i Forening med Gert Rantzou høre, hvad de have at foregive, og sende Kongen Besked derom. Sj. T. 16, 191 b.

10. Juni (Antvorskov). Befaling til Gert Rantzou om at give de fra Staterne i Nederlandene komne Gesandter Ordre til at afvente Besked i Helsingør. Christoffer Valckendorff og Axel Gyldenstiern have faaet Ordre til at komme did og i Forening med ham høre Gesandternes Hverv. De fra Skotland komne Gesandter skal han, som i Gaar befalet, opholde indtil videre, men Kongen vil med det første meddele ham, hvor de skulle komme til Kongen. Sj. T. 16, 192.

— Til Lensmanden paa Kallundborg. Da Borgemestre og Raad samt Sognepræsten i Kallundborg have berettet, at der en Tid lang i de tidligere Lensmænds Tid har været givet 4 Skolepersoner Kost paa Slottet, hvilket de anmode om maa vedblive, befales det ham fremdeles at give 4 Skolepersoner, som foreslaas dertil af Sognepræsten og Kapellanen, Kost paa Slottet. Kopi (i Dokumenter til Skøde af 14. Juni 1664).

— Livsbrev for Peder Munck, Admiral, og hans Hustru, Fru Karine Skeil, paa Kronens Herlighed i 1 Kirkegaard i Hiermitzløf By i Tholstrup Sogn, hvis de overleve Fru Mette Morthensdatter, Jens Thomessens Enke, der nu har Livsbrev derpaa; dog maa de ikke befatte sig noget med Landgilden og den anden Rettighed, der tilhører Kirken. J. R. 4, 250 b.

— Befaling til Henning Refuentlov, Embedsmand paa Silckeborg, om at lægge 3 Gaarde i Nørre Snee Sogn i Vradtz Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Christoffer Parsberg til Huiderup, ind under Silckeborg Slot og indskrive dem i Jordebogen blandt det tilmageskiftede Gods. Orig.

— Til Kansler Niels Kaas. Ligesom Kongen nu igen var paa Rejsen til Nørrejylland, kom der Brev fra Helsingør om, at de skotske Gesandter vare komne did. Da Kongen af den Grund gerne saa, at Niels Kaas med det første kom til ham, skal denne fremme Retterdagen i Viiborg saa meget som muligt, saa han straks kan komme til Kongen, der ikke gerne vil opholde Gesandterne længe her i Riget. Da han vel paa det nærmeste ved, hvad alle deres Hverv gaa ud paa, skal han meddele Kongen sin Betænkning

om, hvorvidt Kongen i den Anledning skal kalde Rigsraadet sammen. Sj. T. 16, 191.

13. Juni (Antvorskov). Til Gert Rantzou. Da Kongen formedelst forskellige indfaldne Aarsager og Betænkeligheder ikke kan komme did for at høre de skotske Gesandter, men har bestemt at give dem den første Avdiens her, skal han begive sig hid med dem, saa de kunne være her paa Mandag 8 Dage, som er den 26. Juni. Sj. T. 16, 192.

— Til de højlærde ved Universitetet. Da Christoffer Rossengaardt, Embedsmand paa Kiøpnehafns Slot, ønsker at faa 1 Gaard og 1 Bol i Tockerup og 1 Gaard i Ødemarck, som tilhøre Universitetet, til Mageskifte og har anmodet Kongen om Befordringsskrivelse til Universitetet herom, beder Kongen dem lade ham faa dette Gods, saafremt Universitetet kan faa tilbørligt Vederlag derfor paa et belejligt Sted, og med det første bringe Sagen i Orden. Sj. T. 16, 192 b. Orig. i Konsistoriets Arkiv, Pk. 101.

— Skøde til Axel Gyldenstiern til Liungbye. Sk. R. 1, 566 b. (Se Kronens Skøder.)

14. Juni (—). Aabent Brev, at Hermand Juel, Embedsmand paa Kallundborg, der har klaget over, at han efter Henlæggelsen af nogle Enge og andet Gods i Løfue Herred fra Kallundborg Len til Anduorskouf Len ikke mere har Hø nok til de Heste, han skal holde paa Slottet og af Lenet, i Stedet maa oppebære al den i Kallundborg Len faldende Holdshavre og den Havre, der gives for Græsgang, til derfor at skaffe sig det Hø, han maatte behøve udover det, han endnu kan avle til Slottet. Sj. R. 12, 606.

— Til Hermand Jul og Pether Reitz, Embedsmænd paa Kallundborg og Anduorschouf Slotte. Da Christoffer von Festenberg, kaldet Pachs, Embedsmand paa Holbeck Slot, der staar i Handel med Kongen om noget Gods og ved Ligningen er kommen til at skylde Kongen 8½ Td. 2 Skpr. ½ Fjerdingkar Hartkorn, har tilbudt at udlægge Vederlag derfor i 2 Gaarde i S(t)atzerup[1] og for det, som disse 2 Gaarde maatte overstige ovennævnte Hartkorn, har begæret Fyldest af Kronens Gods i Aagerup By og Sogn, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. Sj. T. 16, 193 b.

[1] Sasserup, Merløse H.

14. Juni (Antvorskov). Aabent Brev, at Kongen har bragt i Erfaring, at afdøde Florian Luckis Søn Bastian Lucke tager stor Skade af Fællesskabet med sin Svigerfader Søfren Axelssen, og at det er at befrygte, at hvis der ikke i Tide gribes ind, vil Bastian Lucke, naar han kommer til sine myndige Aar, kun faa liden eller næsten ingen Rede paa det, der er tilfaldet ham i Arv; endvidere er det berettet Kongen, at Søfren Axelssen har i Sinde at sælge sin Hustrus, Bastian Luckes Moders, Gods, efter at han har forødt sit eget, og derved yderligere tilføje hendes Barn Skade, og at der intet Haab skal være om at faa nogen Oprejsning hos ham for Skaden. Da man har anmodet Kongen om at forhindre dette, forbydes det herved alle og enhver hemmeligt eller aabenbart at indgaa nogen Handel, det være sig ved Køb, Pant eller anden Maade, med Søfren Axelssen eller nogen paa hans Vegne om Jordegods eller andet, førend han bliver lovlig skilt af med det, som Bastian Luckes Formynder med Rette kan kræve hos ham; enhver, der alligevel gør det, skal miste hvad han har tilforhandlet sig og tage Skade for Hjemgæld. Sk. R. 1, 567.

15. Juni (—). Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingør om at levere Christoffer Rossengaard 1200 Dlr. til de Pligtsfolk, der rydde Otterslef Sø. Orig. Udt. i Sj. T. 16, 194.

— Befaling til Jochim von der Lippe om at være til Stede ved det Arbejde, som Dibbrandt Dompenich skal lave med Otterseløf Sø, og føre Tilsyn med, at Arbejdet med Dæmninger og andet bliver gjort saaledes, at det kan blive bestandigt. Udt. i Sj. T. 16, 194 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen lader Otterslef Sø udgrave og rydde og der til Dæmninger for Søen behøves en hel Del Fyrretømmer og gullandske Bord, skal han skaffe saa meget deraf, som behøves, og sørge for, at Arbejdet kan gaa for sig. Udt. i Sj. T. 16, 195.

— Til Hermand Jul, Embedsmand paa Kallundborg, og M. Christian Machabeus, Forstander for Skolen i Sorø Kloster. Da Christoffer Rossengaardt, Embedsmand paa Kiøpnehafns Slot, der har bevilget Kronen 2 Gaarde i Burup til Mageskifte, til Vederlag har begæret 2 Gaarde i Thersløf under Ringstedt Kloster, 1 Gaard i Gummerudt og 1 Gaard i Liemarck under Roskildtgaard, hvilket Mageskifte Kongen har bevilget, saafremt hans Gods er lig

saa godt som Kronens, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. Sj. T. 16, 194 b.

15. Juni (Skovsgaard). Til Gert Rantzov. Kongen har baade af Hendrich Belov og Dr. Nicolaus Theophilus, der forrige Aar vare sendte til Skotland, erfaret, at de der hverken ere blevne udkvittede eller have faaet noget synderligt foræret i Herbergerne, kun et Stykke Vildt. Da Kongen aldeles ikke er til Sinds at vise de skotske Gesandter større Hensyn, end der er vist Kongens Gesandter i Skotland, skal Gert Rantzov hverken i Helsingøer eller paa Vejen hid lade dem udkvitte af Herbergerne, men lade deres Værter vide, at de ikke kunne vente sig nogen Betaling hos Kongen, men maa søge den hos Gesandterne selv. Naar han kommer hid med dem, skal han lade dem drage ned i Byen, hvor der vil være bestilt Herberg til dem. Sj. T. 16, 193.

16. Juni (Antvorskov). Til nedennævnte af Raadet. Da Kongen, der har kaldt de til Helsingøer fra Kongen af Skotland komne Gesandter hid og vil give dem Audiens Mandag efter St. Hans Dag [26. Juni], ikke uden Rigsraadets Vidende vil give nogen Besked paa Hverv angaaende Orkenøerne og Hetlandsøerne, skulle de saa hurtig som muligt begive sig hid. — Kansleren, Peder Gyldenstiern, Peder Munck, Jørgen Rossenkrantz, Jørgen Skram, Erich Hardenberg, Coruitz Viffert, Apsalon Giøe, Jacob Seefeldt, Breyde Randtzov, Christen Skeel og Albret Friis. Sj. T. 16, 196.

— Til nedennævnte Landsaatter. Da Kongen vil kalde de skotske Gesandter hid, skulle de rette sig efter at møde hos Kongen 24. Juni for i Forening med Hofsinderne at vare paa Tjenesten. — I Skaane: Peder Brahe, Gabriel Sparre, Christen Gyllenstiern, Jørgen Brahe, Anders Thott, Eske Bille, Christoffer Pasberg, Jacob Krabbe, Johan Urne, Claus Podebusk, Olluf Rossensparre og Holger Ulfstandt. — I Sjælland: Knud Grubbe, Olluf Daa, Frandtz Randtzov, Olluf Bille og Johan Bernekov. — I Fyen: Lauritz Brockenhus, Hans Johanssen, Axel Brahe, Karl Bryske, Ebbe Munck, Erich Bille Frandtzissøn, Frederich Quidtzov, Hans v. Meelen og Henning Valckendorff. — Paa Laaland: Morthen Venstermand, Frederich Hubbe, Peder Grubbe og Peder Rud til Fulsang. Sj. T. 16, 195 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har kaldt de skotske Gesandter til sig Mandag efter St. Hans Dag [26. Juni] og bestemt, at de skulle rejse over Kiøpnehafn, Roskild og Ringsted til

Slaugelse. Da de Gesandter, Kongen forrige Aar havde i Skotland ikke ere blevne udkvittede, ej heller have faaet synderlige Foræringer i Herbergerne, vil Kongen heller ikke vise de skotske Gesandter mere Velvilje, dog maa de, da de ikke alle Steder kunne faa Vogne paa anden Maade, faa Befordring af Lenene, hvilket herved meddeles ham, for at han kan sørge for, at de blive befordrede til Slaugelse med gode Borger- og Bøndervogne. Sj. T. 16, 197. K.

16. Juni (Antvorskov). Til Gert Rantzou. Paa hans Forespørgsel om, hvad Vej de skotske Gesandter skulle rejse til Kongen, hvor deres Nattelejer skulle være, om han hele Tiden skal følge dem eller rejse for sig selv, om han skal bestille Herberg til dem eller lade dem selv sende deres Folk i Forvejen for at bestille det, og hvorledes det skal være med Vogne, svares, at Gesandterne den første Dag skulle rejse til Kiøpnehafn, anden Dag til Roskild, tredje Dag til Ringsted og fjerde Dag til Slaugelse; han behøver ikke selv at følge med dem eller bestille noget for dem, da Kongen, som han tidligere har tilskrevet ham, ikke vil lade dem udkvitte, men han kan give dem en Fortegnelse over de Steder, hvorover de skulle rejse, saa de kunne sende deres egne Tjenere i Forvejen for at bestille alt, som de selv ville. Vogne vil Kongen skaffe dem, hvorfor han skal skaffe dem Vogne til Kiøpnehafn. Sj. T. 16, 197 b.

— Aabent Brev, at Kapitlet i Roskille Domkirke har berettet, at nogle Borgere i Malmø have nogle Kapitelsjorder smstds. for aarlig Jordskyld og i Følge de Kapitelsbreve, de have derpaa, skulle svare Jordskylden inden Ægidii Dag [1. Sept.] i saadanne Penge, at hver 3 Mark gøre Fyldest for 1 Dlr. eller 1 rinsk Gylden, og derhos har klaget over, at Jordskylden ikke fremkommer, saa Kapitlet maa bekoste eget Bud efter den, og at nogle ville svare Jordskylden, som Mønten før gik, beregnende 3 Mk., som før gik, for 1 Dlr., uanset Kongens udgaaede Breve om, hvorledes der skal forholdes hermed, medens andre slet ikke ville svare Jordskyld, da de ikke anse sig for forpligtede dertil; endvidere findes der nogle andre Kapitelsjorder i Byen, hvilke nogle af Borgerne have taget uden Kapitelsbreve derpaa, hvilket Kapitlet højlig besværer sig over. Da Kongen 1576 har ladet aabent Brev udgaa til Borgemestre og Raad i Malmø om at hjælpe Kapitlets Fuldmægtige til Ret, hvilket dog aldeles ikke er sket, befales det nu, for at Kapitlet en Gang for alle kan blive hjulpen til Ret, strengelig Borgemestre, Raad og

Byfoged i Malmø, at de, naar Kapitlets Fuldmægtige besøge dem med dette Brev, uden al Undskyldning efter lovligt Kald og Indstævning skulle dømme i disse Sager og give deres Dom beskreven eller tilholde deres Medborgere og andre, der enten have Kapitlets eller Kongens Breve paa Kapitelsjorder, til i alle Maader at efterkomme disse Breve; ligesaa skulle de befale de Borgere, der ingen Breve have paa Kapitelsjorderne, enten at tage Breve af Kapitlet derpaa eller ikke befatte sig med Jorderne. Ligeledes skulle de tilholde de Borgere, der findes at have forset sig, at erstatte Kapitlet den Skade, det har lidt, og hjælpe det til Ret, saa det ikke har mere at klage over, saafremt ikke Kongen skal gribe til andre Midler. Sj. R. 12, 605.

16. Juni (Antvorskov). Forleningsbrev for Fallentin Kammand paa den Gaard i Hillerød, som han nu selv bor i, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge. Sj. R. 12, 606.

— Esaias Beckemand, Borger i Nestuid, maa indtil videre være fri for at svare Skat. Udt. i Sj. R. 12, 606 b.

— Til Christoffer Rossengaardt. Da Kongen har erfaret, at det falder Almuen i Kiøpnehafns Len saa vel som andensteds meget besværligt at udrede den sidst paabudte Madskat, har Kongen eftergivet Bønderne i Kiøpnehafns Len Femteparten af Madskatten. Udt. i Sj. T. 16, 196 b.

— Til Absalon Giøe, Breide Rantzov og Axel Brahe, Embedsmænd henholdsvis paa Dallum Kloster, Thrankier og Otthensegaard. Da Lauritz Straalle til Thorpgaard har begæret 1 Gaard i Thorpe i Vinding Herred og Kronens Rettighed og Herlighed i 1 jordegen Bondegaard i Dauinde i Aasum Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Vesterbye, 1 Gaard i Bostrup[1], 1 Gaard i Allessøe og 1 Gaard i Maarødt, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. F. T. 1, 425.

— Til Niels Friis. Da Kongen er til Sinds med Tiden at bygge noget paa Nykiøping Slot og dertil behøver et stort Antal Mursten, anmodes han om for en rimelig Pris at overlade Kongen alle de Mursten, han selv lader brænde i Sommer, og lade dem føre did; endvidere befales det ham at samle Kalk og andet til Byggeriet nødvendigt i Forraad og lade opbryde og føre sammen saa mange Kampesten som muligt, saa alt kan ligge rede, naar Kongen vil begynde paa Byggeriet. F. T. 1, 477 b.

[1] Badstrup, Skam H.

17. Juni (Antvorskov). Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at det tidligere [20. April 1576] udstedte Forbud mod at holde Svin i Kiøpnehaufn ikke overholdes, men modvillig foragtes, paany strengelig forbyder alle Indbyggere i Kiøpnehaufn, hvem det end er, at holde Svin indenfor Byens Mure og Volde, da saadant Svinehold, særlig i en snæverbygget Købstad og stor Forsamling, foraarsager ond, forgiftet Luft, der igen afføder Pestilenssygdom og anden Sot, hvilke Sygdomme utvivlsomt af den Grund have regeret mere i Kiøpnehaufn end andensteds i de forløbne Aar; de i Byen boende Folk, der herefter ville holde Svin, skulle holde dem udenfor Byen. Holder nogen efter dette Brevs Forkyndelse Svin inde i Byen enten paa Sti eller paa anden Maade, skal han hver Gang det sker, bøde 40 Mk., som Byens Kæmner skal oppebære og anvende til Byens Befæstning, og have forbrudt Svinene til det almindelige Hospital. Borgemestre, Raad og Byfoged skulle paase dette Forbuds Overholdelse, og hvis Borgemestre og Raad som hidtil ikke alene se gennem Fingre med Folk, men endog selv holde Svin inde i Byen, ville de ikke alene blive straffede med ovenanførte Bøde, men ogsaa komme til at staa særlig til Rette for Ulydighed mod Kongens Bud. Sj. R. 12, 606 b[1].

— Aabent Brev, hvorved Kongen strengelig paabyder, at der i Huse udenfor Kiøpnehaufn ikke maa holdes mere end et Par gamle Folk, der have et godt, ærligt Rygte, og disse maa ikke tage nogen til Huse hos sig eller holde Øl eller anden Drik til Salg; Kongen har nemlig bragt i Erfaring, at der trods de tidligere udstedte aabne Breve [16. Febr. 1576 og 22. Sept. 1584] om Beboelsen af Huse og Boder udenfor Kiøpnehaufn ingensinde har fundet mere Uskikkelighed Sted i disse Huse end nu, idet der uden Besked holdes unge og gamle der, Haandværksfolk og andre, bruges Køb og Salg, holdes andre Folk til Huse og udsælges Tyskøl og anden Drik, hvorhos der bedrives megen Løsagtighed og føres utilbørligt Levnet. Ejerne af Huse og Haver udenfor Byen skulle selv passe paa kun at holde saadanne Folk, der ville rette sig herefter, da de ellers selv ville komme til at staa til Ansvar. Forseelser herimod medføre Forbrydelse til Byen af de Huse og Haver, hvori Forseelsen sker. Borgemestre og Raad skulle paase dette Paabuds

---

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. II. 429 f. Secher, Forordninger II. 469 f. O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. I. 549 f. (efter en Afskrift med urigtig Dato: 17. Sept. 1587).

Overholdelse, saafremt Kongen ikke skal vide det hos dem. Sj. R. 12, 607 b[1].

17. Juni (Antvorskov). Befaling til Lauritz Brockenhus, der har indberettet, at en Gesandt fra Prinsen af Parma til Kongen er kommen til Nyborg, om at sige til Gesandten, at han skal begive sig herover til Kongen for at faa nærmere Besked. Han skal give Kongens Enspænder, Matthias Røfuer, som er der, Ordre til ufortøvet at begive sig hid med Kongens lille Jagtvogn, og han skal føre godt Tilsyn med Kongens Vognheste og de Vogndrivere, der skulle passe dem, at Hestene blive vel røgtede, saalænge de blive staaende dér, og at Vogndriverne ikke hengive sig til Drik eller vise sig forsømmelige. F. T. 1, 426.

— Til Niels Friis. Da Kongen har givet denne Brevviser, Jonas von Hald, Bestalling som Skovrider paa Kronens Skove paa Falster omkring Siørup, Skiøring, Kødtzeløsse[2], Therkelstrup[3] og Belling og i Løn bevilget ham Siørupgaard med mere, skal Niels Friis overlevere ham Siørupgaard med alt dens Tilliggende, anvise ham de i Bestallingen angivne Steder, hvor han skal have Opsyn, og af Slottet levere ham hans aarlige Besolding, Hofklædning og Maanedsbesolding paa 1 Hest. F. T. 1, 478. Jvfr. 29. Juni.

18. Juni (—). Befaling til Tolderne og Toldskriverne i Helsingør om at betale de Adelsburser, der ere i Tjenesten paa Kronneborg, hvad de indtil denne Dag have til gode af deres Aarsløn. Sj. T. 16, 198. K.

19. Juni (—). Befaling til de samme om af Tolden at betale Anne Jacob Johansens, Borgerske i Helsingør, hvis Gaard i Helsingør Kongen har købt, de 1300 Dlr., Kongen skal give for Gaarden. Sj. T. 16, 198 b.

— Befaling til samme om at købe 50 Læster Salt til Kongens Huse og Slotte. Udt. i Sj. T. 16, 198 b.

— **(Landbyterp).** Til Rentemester Chrestopher Valckendorp. Da de skotske Gesandter ere fremmede her i Riget og ikke kunne vide, hvor de paa de Steder, hvor de skulle have Natteleje, skulle søge de bedste og bekvemmeste Losementer, har Kongen bestemt at tilforordne dem en, som kan furere dem. Chrestopher Valckendorp skal bestille Herberg til dem i Kiøpnehafn og sende Bud til Gert Rantzou om at meddele dem, hvor de skulle søge ind;

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. II. 430 f. Secher, Forordninger II. 470 f. [2] Korselitse. [3] Torkildstrup.

siden skal han tilforordne dem en forstandig Karl, som kan indfurere dem i Roschilde og paa Klosteret i Ringstedt. Orig.[1]

20. Juni (Antvorskov). Til Gert Rantzou og Jochim Leist. Da Kongen har haft sine Heste staaende en meget lang Tid paa Koldinghus og fremdeles vil have dem staaende der, hvorfor der vil blive Mangel paa Havre, hvis der ikke forskrives noget andre Steder fra, skulle de, eftersom Kongen i Sommer ikke vil holde Hoflejr paa Kroneborg eller Frederichsborg, hver sende 1000 Tdr. Havre til Koldinghus, fragte Skuder til med det første at føre den did og indskrive Udgiften i deres Regnskab. Sj. T. 16, 198 b.

— Til Niels Parsberg. Da Andres von Stuffenborg har berettet at der er megen Bygfældighed paa Valsøegaard paa Tag, Vinduer og i andre Maader, som nødvendigvis maa afhjælpes, og at der maa føres særligt Tilsyn med Dammene smstds., befales det ham med det første at istandsætte alt, hvad der er bygfældigt paa Valsøegaard, og føre Tilsyn med, at Damme og Dæmninger ved Gaarden ikke blive ødelagte. Sj. T. 16, 199.

— Befaling til Gert Rantzou om straks at hidsende 12 Amer Vin paa de 2 store Rustvogne, som Fiskemesteren benytter, og som nu staa ved Rosbeck, et Fad paa 6 Amer paa hver Vogn. Da Kongen til den forestaaende Jagt har taget en hel Del Baadsmænd med sig og der maa holdes Regimente over dem, skal han befale Klavditen, som er der i Bestillingen, at begive sig over til Aarhus for at varetage Tjenesten, medens Jagten staar paa, give ham de spanske Mantler med og forordne en Postvogn til at føre ham og de spanske Mantler over. Der sendes Pasbord for ham. Sj. T. 16, 199 b.

— Til Peter Redtz. Da de 2 Kronens Bønder, Jens Knudtzen i Vemmerløf og Niels Hanssen i Hemesøe, der ere beskikkede til altid at være til Stede i Korsøer for at lade det opskibe, som købes her til Slottet til Kongens Brug, maa forsømme deres egen Næring meget, har Kongen bevilget, at de indtil videre maa være fri for en Del af deres aarlige Landgilde, Jens Knudtzen for 1 Pd. Byg og 8 Sk. og Niels Hanssen for 1 Pd. Byg, 2 Tdr. Havre, 1 Lam, 1 Gaas, 1 Skp. Havre og 18 Sk. Arbejdspenge. Sj. T. 16, 201.

— Til samme. Kongen har indtil videre fritaget 5 Bønder

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 147 f.

Sneckerup og 1 Bonde i Faardrup, der ere lagte fra Korsøer til Anduorschouf, for det Gengærdshø, som de hidtil have svaret. Udt. i Sj. T. 16, 201.

20. Juni (Antvorskov). Til samme. Kongen har fritaget Matz Holm i Vemløsse, Ridefoged i Anduorskouf Len, for 9 Tdr. Havre og 2 Stob Smør af hans jordegne Gaard smstds., derimod skal han aarlig svare Ledingspenge, som er 1 Dlr. 4 Sk. Udt. i Sj. T. 16, 201 b.

— Til samme. Kongen har bevilget, at Kilbye[1] Mænd i Løfue Herred, der tidligere have ligget til Kallundborig, og 3 Mænd i Kirckehelsinge, Drøslebierg og Vindehelsinge indtil videre maa svare $^1/_2$ Dlr. for hvert Fodernød, de skulle holde. Udt. i Sj. T. 16, 201 b.

— Til Frantz Rantzou. Da Kronens Bønder i Skiørpinge, Sørbylille, Sørbymagle, Vollerup og Bierup lide stor Skade af Skiørpinge Møllestøvning, skal han tilholde Mølleren at sænke Kridtstokken for det golde Stibord i Overensstemmelse med den af gode Mænd efter Kongens Befaling gjorte Afsigt derpaa, og at optage den Fordæmning, som er gjort mellem det golde Stibord og Vandløbet, saafremt han ikke vil staa til Rette for den Skade, Bønderne kunne have deraf. Udt. i Sj. T. 16, 201 b.

21. Juni (—). Befaling til Dr. Johan Knoppert om med det første at lade en Stald i Ringstedt Kloster forandre til Kongens Jagthunde, saaledes som Andres von Stufuenborg skal give ham nærmere Anvisning om, og indskrive Udgiften dertil i sit Regnskab. Da Kongen har befalet Peitter Reitz, Embedsmand paa Anduorskouf Slot, undertiden at jage med Kongens Hunde, som sendes did, skal Johan Knoppert, naar han vil jage der i Lenet, befale Bønderne at møde »og holde Saam og hjælpe i saadanne Jagt«. Sj. T. 16, 200.

— Til Borgemestre og Raad i Aarhus, Viborg, Horsens og Vedle. Da Kongen vil holde Jagt i Nørrejylland i Sommer og vil faa Brug for nogle Slagtere til at belægge og indsalte Vildtbraden, skulle de sende den bedste Slagter, der kan faas i deres By, til Hald 14 Dage efter førstkommende St. Hans Dag. Da der paa Jagten følger en hel Hob Folk med Kongen, skulle de sørge for, at deres Medborgere til disses Behov udsende og falholde Øl, Brød

[1] Kulby.

og anden Fetalje; det skal blive tilbørlig betalt med rede Penge. J. T. 3, 174 b. Orig. (til Horsens) i Provinsark. i Viborg.

23. Juni (Antvorskov). Til Tolderne og Toldskriverne i Helsingør. Da den franske Gesandt Carolus Danceus nu besværes stærkt af Alderdom og Livssvaghed, saa med Tiden hans Død kan befrygtes, og han skylder Kongens Undersaatter en stor Sum Penge, hvorfor Kongen, til hvem Undersaatterne henvende sig om Hjælp for at faa deres Betaling, i Tide maa tænke paa Midler til at opnaa saadan, skulle de lade medfølgende Seddel læse for alle franske Skippere, der komme til Sundet, eller mundtlig foreholde dem Indholdet deraf, indtil Gesandten betaler Kongens Undersaatter eller Kongen giver anden Ordre, for at Skipperne, hvis Kongen skulde se sig foranlediget til videre, ikke skulle kunne klage over, at de ikke ere blevne advarede i Forvejen. Sj. T. 16, 200 b. K.

— Befaling til Mogens Gøy om at levere Fru Karen Friis's, Biør[n] Andersens Enkes Fuldmægtige 200 gotlandske Bjælker, som Kongen har givet hende. Sk. T. 1, 474 b.

24. Juni (—). Mageskifte mellem Fru Idde Ulfstand til Thrudtzholm, Falck Gyes Enke, og Kronen. Sj. R. 12, 608. (Se Kronens Skøder.)

— Kvittans til Knud Venstermandt paa 1000 Dlr., som Kongen havde laant ham, og som Admiral Peder Munck nu med nøjagtig Forskrivning har paataget sig Betalingen af; da Kongen nu ikke har Knud Venstermandts Gældsbrev hos sig, erklæres det herved dødt og magtesløst, og Kongen vil, saa snart han kommer til det, tilstille enten Knud Venstermandt eller Peder Munck det. F. R. 1, 455 b.

25. Juni (—). Til Frantz Rantzou, Embedsmand paa Korsøer Slot, og M. Christian Machabæus, Forstander for Sorø Skole. Da Kongen af Peter Reitz, Embedsmand paa Andtuorskouf, har faaet en af hans Hustrus[1] Arvegaarde i Haldaggerlille til Mageskifte og har bevilget ham Vederlag af Kronens Gods i Thyggestrup i Mierløsse Herred, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, udlægge Peter Reitz Fyldest af Kronens Gods i Thyggestrup og indsende Besigtelsen. Sj. T. 16, 202. K.

— Til Fru Ingeborg Skeel. Hun har begæret at maatte faa

---

[1] Karen Rostrup.

noget Børglum Klosters Gods, som Godtzlef Budde har Livsbrev paa, nemlig 2 Gaarde og 3 Gadehuse i Ganderup, 1 Gaard i Holthed og 1 Gaard i Grinsted i Kier Herred, ind under Segelstrup Gaard, som hun har Livsbrev paa, mod i Stedet at udlægge til Børglum Kloster 3 Gaarde og 2 Gadehuse i Vebye[1] af Segelstrup Gods; da begge Parter, der have Livsbrev paa Godset, ere tilfredse med dette Skifte, og da Godset paa begge Sider er omtrent ens paa Skyld, samtykker Kongen i Mageskiftet og befaler hende at overtage det ovennævnte Børglum Klosters Gods, indskrive det i Jordebogen og levere Godtzlef Budde det nævnte Segelstrup Gods. J. T. 3, 175.

25. Juni (Antvorskov). Skrivelse til Godtzlef Budde om det samme. J. T. 3, 176.

— Til Malthe Jenssen og Mouritz Stygge, Landsdommere i Nørrejylland, Erich Lunge og Erich Lange. Da de Rigsraader, der tillige med dem ere beskikkede til at dømme i en Markeskelstrætte mellem Niels Schram, Embedsmand paa Drotningborg, paa den ene og Jørgen Bilde, Erich Løcke og andre Lodsejere paa den anden Side, ere kaldte til Kongen og derfor ikke kunne møde til den i Befalingen bestemte Tid, skulle de, der møde, opsætte Sagen, for at ingen af Lodsejerne skal lide nogen Skade, og bestemme en ny Tid til Befalingens Udførelse, paa hvilken de beskikkede Rigsraader ogsaa kunne være til Stede. Orig.

26. Juni (—). Aabent Brev om nye Bestemmelser angaaende Udlaanet af de Kapitaler, som ved Fundats [af 28. Juni 1574] ere givne til de fattige husarme og Skolebørn i København. Sj. R. 12, 611. (Se Secher, Forordninger II. 472 ff.).

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at Borgere og andre understaa sig til at gaa og rejse med lange Rør paa Møen og dermed ødelægge Kongens Vildtbane, strengelig forbyder alle Borgere, Bønder og andre at føre lange Bøsser med sig over Møen; gøre nogle det herefter, skal Peder Munck, Embedsmand paa Ermelundgaard, lade dem gribe og sætte i Taarnet paa Ermelundgaard og fratage dem Bøsserne. Sj. R. 12, 612[2].

— Aabent Brev, at Jep Nielssen i Roested, Birkefoged i Anduorskoufs Birk, der besværes meget med Vandring frem og

[1] Vejby, Børglum H. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 471.

tilbage i Lenet i Kongens Bestilling, indtil videre aarlig maa oppebære 20 Tdr. Havre af Anduorskouf Slot til Hjælp til at holde en Hest, som han kan bruge. Sj. R. 12, 612 b.

26. Juni (Antvorskov). Til Petter Retz. Da der her i Lenet finder stor Ulighed Sted, idet nogle Bønder ere satte for større Landgilde end andre, som bo i By sammen med dem og have lige saa stor Ejendom, skal han, hvor saadan Ulighed findes, lade Landgilden omsætte, saa den ene kommer til at give ligesaa meget som den anden, naar de have ens Ejendom, og lade den forandrede Landgilde indføre i Jordebogen. Sj. T. 16, 203.

— Til Christoffer Valckendorff. Hendrich Mumme, Borger i Kiøpnehafn, har nu, ligesom nogle Gange tidligere, berettet, at han i sidste svenske Fejde har udlagt forskellige Varer og rede Penge til Betaling af Kongens Krigsfolk, hvorfor han, skønt der ofte ved Kongens Befaling er lovet ham Betaling derfor, dog endnu kun har faaet ringe Erstatning, idet han holdes hen fra det ene Aar til det andet; endvidere har han lidt stor Skade paa det Korn og de Varer, han har faaet i Betaling, hvorved han er kommen meget til Agters og til sin store Skade er kommen af med sin Love og Handel. Han har derfor begæret at faa det betalt, som han endnu har til gode, for at han igen kan komme til Næring og Bjærgning og ikke med Hustru og Børn skal komme i den yderste Armod. Christoffer Valckendorff skal derfor gennemgaa og gøre Regnskabet med ham op og sørge for, at han faar sit Tilgodehavende betalt. Sj. T. 16, 203[1].

— Til Peter Reitz og Frantz Rantzou, Embedsmænd paa Anduorskouf og Korsør Slotte. Da Manderup Parsberg, Embedsmand paa Aarhusgaard, har bevilget Kronen 2 Gaarde i Høye By og Sogn i Flackebiergs Herred til Mageskifte for noget Krongods i Hofuelbierg Herred, som Claus Glambeck og Erich Lunge have faaet Ordre til at besigte, skulle de med det første besigte Godset i Høye og sende Besigtelsen til Claus Glambeck og Erich Lunge. Sj. T. 16, 204. K.

— Til Claus Glambech, Embedsmand paa Skanderborg, og Erich Lunge til Stoufgaard. Da Manderup Parsberg har bevilget Kronen 2 Gaarde i Høye By og Sogn i Flackebiergs Herred i Sjælland til Mageskifte for Kronens Herlighed og Rettighed i

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. IV. 681.

1 jordegen Bondegaard i Vrangstrup i Grandsløf Sogn i Houelbierg Herred i Nørrejylland og Kronens Herlighed og Rettighed i følgende Kirkegaarde: 1 i Sael By og Sogn, 1 i Skiød By og Sogn og 1 i Lingho[1] By og Sogn, saa vidt hans Gods kan forslaa, skulle de med det første besigte Godset i Nørrejylland, ogsaa beregne den jordegne Ejendom, ligne alt Mageskiftegodset, saa snart de faa Besigtelsen over Godset i Sjælland fra Peter Reidtz og Frantz Rantzou, og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 177.

27. Juni (Antvorskov). Aabent Brev, at Christoffer Søfrenssen, forhen Skriver i Ringsted Kloster, herefter maa blive boende i Ringsted, ernære sig som andre Borgere smstds. og være fri for Skat, Hold og anden borgerlig Tynge; endvidere maa han indtil videre bruge al den Markjord, han nu har i Brug af Ringsted Kloster, uden Afgift. Sj. R. 12, 613.

28. Juni (—). Aabent Brev, hvorved Kongen tilbagekalder alle de Breve, han har givet Salpetersydere paa at maatte samle og syde Salpeter her i Riget, da han har bragt i Erfaring, at Salpetersyderne trods den i Brevene indeholdte Bestemmelse om, at de skulle overlade Kongen al den Salpeter, de samle, til den i Brevet fastsatte Pris og ikke maa udføre noget af Riget, førend de have tilbudt Kongen det, alligevel bruge Underfundighed, lave en mærkelig Hob Krudt og udføre det af Riget, hvilket kan være betænkeligt for Kongens Riger og Lande. Det forbydes Kongens Fogder, Embedsmænd og alle andre herefter at tillade nogen at søge efter Salpeter i deres Len uden Kongens nærmere Tilladelse. Ville nogle af Salpetersyderne love herefter at forholde sig tilbørligt, maa de henvende sig om nærmere Besked til Kongen, der da vil erklære sig billigt. Sj. R. 12, 613[2].

— Aabent Brev, at Borgemestre og Raad i Kiøpnehaufn altid skulle beskikke to agtede, fromme og forstandige Borgere til nogle Gange om Aaret, saa ofte de selv synes og Lejligheden kræver det, men mindst 4 Gange om Aaret, at besøge Hospitalet, undersøge, hvorledes alt gaar til og med hvad Forraadighed Hospitalets Indkomst udgives og forspises, for at alt kan gaa bedre til og de fattige ikke lide nogen Skade ved unyttig Udspisning. Hvis Forstanderen viser sig forsømmelig, skulle de advare ham, og,

[1] Lyngaa, Sabro H. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 475 f.

hvis han ikke vil rette sig, skulle de være forpligtede til at tilkendegive Øvrigheden det. Sj. R. 12, 613 b[1].

28. Juni (Antvorskov). Til Niels Parsberg. Kongen har fritaget Kronens Bønder i Suorsløf[2] i Roschildegaards Len, der restere med en Del af Madskatten, for Halvdelen af denne Restance, da de daglig besværes meget med Ægt og Arbejde. Udt. i Sj. T. 16, 204 b.

— Til Gert Rantzov. Da Kongen ved, at Skovene under Kiøpnehafns Slot ere meget ringe til Bøssekrudts Forarbejdning, skal han sørge for, at de i de nærmestliggende Skove, som høre under Hørsholm eller Kroneborg, faa saa meget Ved og Brændefang, som behøves til Forarbejdning af det Krudt, som skal laves til Kroneborg. K. Udt. i Sj. T. 16, 205.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Hendrich Gyldenstiern, Embedsmand paa Bahus, har tilskødet Kongen alle de Gaarde og Strandsiddere, som han har købt i Norge, har Kongen bevilget, at den Sum Penge, som Hendrich Gyldenstiern har givet for dette Gods, hvilken efter medfølgende af Hendrich Gyldenstiern selv underskrevne Register beløber sig til 6170 Dlr., maa blive afkortet i den Sum, han skylder Kongen af Bahus Len. Christoffer Valckendorff skal give ham Kvittans for dette Beløb og kræve Kvittans af ham for Betalingen af Godset samt nøjagtige Vidisser, underskrevne med hans egen Haand, af de Skøder og Adkomster, han har paa Godset, for at man, hvis der opstaar Trætte om Godset, kan vide at søge hos ham derom. Sj. T. 16, 205. K.

29. Juni (—). Bestalling for Alexander Durham, Kongens Skibshøvedsmand, som Admiral paa Skibet Gideon over de ham tilforordnede Skibe, hvormed han skal begive sig i Vestersøen ved Lindisnes eller under Norge, saa vidt Kongens Lande og Rigets Strømme strække sig, for at holde Strømmene rene, saa Kongens Undersaatter og andre søfarende ikke skulle blive overfaldne og plyndrede paa deres retfærdige Rejse af Sørøvere eller andre modvillige. Mærker han saadanne, skal han gøre sig Flid for at faa fat paa dem, hvem de saa end ere, og føre dem til Kiøpnehafn. Sj. R. 12, 614.

— Bestallinger for nedennævnte Skibshøvedsmænd.

---

[1] Tr.: Hofman, Fundationer X. 165. [2] Svogerslev, Sømme H.

der skulle følge Alexander Durham paa Rejsen i Vestersøen. — Kaptejn Normand de la Nauette paa Josafat, Børge Throlle paa Rafael, Hans Roskei paa Michael, Siluester Franck paa Gabriel, Gillebert Jung paa Samson, Steen Madtzen paa Josva og Morthen Skinckel paa Dragen. Sj. R. 12, 614 b.

29. Juni (Antvorskov). Til Alexander Durham. Kongen har bestemt, at han med de ham tilforordnede Skibe skal begive sig til Vestersøen for at holde Rigets Strømme rene og sender ham hermed Bestallingsbreve baade for ham selv som Admiral og for Kaptejnerne paa de ham medgivne Skibe med Ordre til at tilstille hver Kaptejn sit Brev. F. T. 1, 426 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen har bestemt, at de Skibe, der ligge paa Strømmene, skulle løbe i Vestersøen for at paase, at Sørøvere ikke gøre Kongens Undersaatter Skade, skal han meddele Kongens Admiral og de ham tilforordnede Kaptejner Kongens Vilje, tilstille dem Bestallingsbrevene og lade Skibene forsyne med Fetalje, Munition og andet Tilbehør. Sj. T. 16, 208.

— Befaling til samme om at skaffe Kongen 4 eller 5 tilberedte Sælskind og med det første sende Kongen dem tillige med de 2 hvide Bjørnehuder, som Kongen har enten i Sølvkammeret paa Kiøpnehafns Slot eller et andet Sted. Udt. i Sj. T. 16, 207. K.

— Til samme. Anders Bing, Embedsmand paa Vardbierg Slot, har berettet, at det er regnet ham til Mangel i hans Regnskab, at han har tilholdt sig Tredjeparten af Oldengælden i den Formening, at det var en uvis Indtægt, skønt Kongens Forleningsbrev ikke udtrykkelig formelder noget derom. Kongen har eftergivet denne Post og bevilget, at Anders Bing indtil videre maa oppebære Tredjeparten af Oldengælden. Sj. T. 16, 207 b. K.

— Aabent Brev, at Anders Bing, Lensmand paa Vardbierg, indtil videre maa beholde Tredjeparten af den Kronen tilfaldende Oldengæld i Lenet. Udt. i Sk. R. 1, 570.

— Befaling til nedennævnte Lensmænd om inden en Maanedstid (til Lensmændene i Sjælland: straks) at sende deres Skrivere til Kiøpnehafn for at forklare de Mandtalsregistre, de endnu restere med, hos Rentemester Christoffer Valckendorff og betale de Penge, de blive skyldige. — Register paa Lensmænd, der restere med uforklarede Mandtalsregistre paa Landeskatten til Jul 1585:

Lauge Beck af Roskildegaards Len, Breide Rantzou af Trankier Len. Erich Lange af Bygholms Len, Predbiørn Gyldenstiern af Aastrup Len og Peder Gyllenstiern af Hing og Voldborg Herreder. — Register paa Lensmænd, der restere med uforklarede Mandtalsregistre paa Landeskatten til Fastelavn 1587: Lauge Beck af Roskildegaards Len, Hermen Jul af Callundborig Len, Christoffer Pax af Holbeck Len, Axel Brahe af Ottensegaards Len, Axel Brahe af Rudgaards Len, Erich Hardenberg af Hagenskouf Len, Hans Johanssen af Hindtzgafuel Len, Breide Rantzou af Trankier Len; Albret Friis af Riiberhus Len, Hennicke Reuentlouf af Silckeborg Len, Erich Lange af Bygholms Len, Ofue Lunge af Olborghus Len, Jørgen Skram af Hald Len, Fru Beathe, Hr. Jørgen Lyckis Enke, af Gislum Herred, Christen Skiel af Boufling Len, Predbiørn Gyldenstiern af Aastrup Len, Hans Lange af Lundenes Len, Fru Ingeborg, Otto Banners Enke, af Segelstrup Len, Peder Gyllenstiern af Hing og Voldborg Herreder, Loduig Munck Olssen af Ørum Len, Peder Gyllenstiern af Vesteruig Birk og Lauritz Skram af Nøruongs Herred. Udt. i Sj. T. 16, 208.

29. Juni (Antvorskov). Kgl. Stadfæstelse for Mickel Pederssen til Biørnstrup af et Brev, dat. paa Aastederne mellem Vebre og Huse, 16. Juni 1587, hvorved Hack Ulfstand til Heckebierg, Coruitz Viffert til Nes, Peder Brahe til Krogholm, tiltagen i salig Hendrich Brahes Sted, og Gabriel Sparre til Suanholm gøre vitterligt, at de i Henhold til Kongens Befaling [af 18. Nov. 1586] have tiltaget efterskrevne Oldinge, opnævnte paa Thørene[1] Herredsting, nemlig Troels Bendtzen og Peder Lauritzen i Valkierre, Bent i Tved, Oluf i Ryed, Niels Anderssen i Aabusse, Haegen, Bent Backe, Anders Nielssen, Niels Ipsen og Morthen Troelsen i Hallested, Peder Throlssen og Mogens Staffenssen i Giødeløf, og mødt paa Aastederne med dem 16. Juni, hvor tillige efter deres Stævninger vare mødte Fru Chrestentze Nielsdatters salig Biørn Kaassis til Biørnholms Foged Bent Skoninge med en stor Del af Vebre Bymænd, som besidde Kronens Gods, paa den ene og Mickel Pederssen paa den anden Side; de have da overredet og beset, hvad Skov, Mark og Ejendom der hører til Kronens Gods i Vebre og ligesaa til Mickel Pederssens Gods i Husse, og efter vidtløftig Beretning og Undervisning af begge Parter have de under Forbehold af Kongens Samtykke udvist ret Skov-

[1] Torne.

og Markeskel mellem Husse og Vebre: det første Mærke huggede de i en Bøg, som staar i Aagerød i Hjørnet paa det Hegn, som ligger til Husse, det andet i en Bøg, som staar paa Collinge, det tredje i en Bøg, som staar paa Senilte, det fjerde i en stor Eg, som staar i Vellerne, det femte i en Eg i Thuerødtz Bøge, og derfra til en El i Døfuerødtz Brøde, hvorpaa der ogsaa er hugget og hvor der skal sættes en træbunden Sten, saaledes at Mickel Pederssen derved har faaet udvist Skov til 150 Svins Olden til det Gods, som Kongen har tilskødet ham. Sk. R. 1, 568.

29. Juni (Antvorskov). Forbud mod Udførsel af levende Kvæg eller saltet Kød fra Gotland under Fortabelse af det udførte eller dets Værdi og desuden en Bøde af 40 Mk. danske, dog undtages det, som Kongens egne Undersaatter ville udføre og sælge her i Riget. Sk. R. 1, 570.

— Befaling til Mogens Gøye om straks at lade medfølgende aabne Brev forkynde for Almuen i Visbye og paa Havnene og paase dets Overholdelse. Sk. T. 1, 474 b.

— Lignende Befaling til Samuel Handsen, Tolder i Visby. Udt. i Sk. T. 1, 475.

— Livsbrev for Hack Ulfstand, Embedsmand paa Alleholm, og hans Hustru Pernelle Giøe paa Vesterstad Len i Skaane, som han nu har indløst fra Fru Kistene Lindenov, Steen Bildis Enke, uden Afgift til Gengæld for, at han har tilbageleveret Kongen det indløste Pantebrev og ladet Pantesummen falde. Sk. R. 1, 570 b.

— Bestalling for Jonas von Hall, Kongens Enspænder, som Skovrider og Dyrvogter over Kronens Skove paa Falster omkring Siørupgaard, ved Skiøring, Kodtzeløs[1], Therkelstrup[2] og Bellinge. Han skal paase, at ingen Dyr skydes i Kronens Enemærke- eller Fællesskove og, hvis han træffer nogen, der gaar med lange Rør i Kronens Enemærker eller skyder eller paa anden Maade ødelægger Dyr i Kronens Enemærke- og Fællesskove, se at faa fat i dem og føre dem til Nykiøping Slot. Hvis han ikke kan blive deres Overmand og de ikke godvillig ville følge med ham eller give nogen Besked om, hvor de have hjemme eller hvem de tilhøre, maa han frit skyde et Lod i dem, saa han kan skaffe dem til Stede enten levende eller døde, og melde det til Lensmanden

[1] Korselitse. [2] Torkildstrup.

paa Nykiøping Slot. Han skal paase, at der ingen Geder holdes i Skovene, der kunne ødelægge Underskoven, og skyde dem, som han træffer. For denne sin Tjeneste skal han have Siørupgaard, fri for Landgilde, Skat, Ægt, Arbejde og anden Tynge, saa længe han lever, med Ret til enten selv at bruge den eller lade den bruge af andre, hvilket han selv vil; endvidere skal han af Nykiøping Slot have samme aarlige Løn og Klædning til sig selv og Maanedsbesolding paa en Hest som hidtil og desuden fri Ildebrændsel af Siørupgaards Skove til sig selv og den, som paa hans Vegne bruger Siørupgaard, dog skal den anvises ham af Lensmanden eller dennes Fuldmægtige. Han skal være forpligtet til altid at holde en god Hest, som han ikke alene kan bruge i ovennævnte Bestilling, men ogsaa have rede, hvis Kongen vil sende ham nogensteds enten inden eller uden Riget. F. R. 1, 624. K.

30. Juni (Antvorskov). Befaling til Gert Rantzov om at skaffe de skotske Gesandter 4 Øksne, 20 Gældvæddere, 30 Gæs, 100 Høns, 2 Tdr. Smør, 1 Td. Lyneborgersalt, 3 Tdr. Bajsalt og 7 Amer Vin. Udt. i Sj. T. 16, 206.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har leveret Guldsmed Hans Ratt noget rent ungersk Guld til at lave et Bæger af, men da Bægeret nu er færdigt, viser det sig, at det ikke er af rent ungersk Guld, men at der er blandet Kroneguld deri. Christoffer Valckendorff skal derfor i Regnskabet med Hans Ratt afkorte saa meget, som Kongen taber ved Blandingen. Udt. i Sj. T. 16, 206 b.

— Til Niels Parsberg. Da han har berettet, at der endnu ikke er kommen Penge ind af Roskildgaards Indkomst, som han kan betale Fuldførelsen af det Hus med, som er under Opførelse paa Bistrupgaard, og har forespurgt, om han maa sælge af Smørlandgilden eller sælge nogle vordnede Sønner for at skaffe Penge, befales det ham at sælge saa mange vordnede Sønner, som ville tilkøbe sig Frihed, og anvende Pengene til ovennævnte Bygning; hvis han ikke faar Penge nok ind derved, maa han sælge af Smørlandgilden til den Pris, han kan faa, saa Bygningen bestemt kan blive færdig inden Vinter. Sj. T. 16, 206. K.

— Til samme. Kongen har bragt i Erfaring, at den Mand, til hvem Thyge Brahe til Knudstrup har fæstet Gunsøemaglegaard, som Jens Fux tidligere boede i, bruger Fiskeri og drager med Vod i Søen, og at han, da Niels Pasberg forfulgte ham efter Loven derfor, har fremlagt Thyge Brahis Fæstebrev, hvori denne

tillader ham saadant Fiskeri. Da Kongen husker, at det er berettet ham, at der blandt Kronens Breve findes et Tingsvidne om, at i Bispernes Tid ingen har maattet fiske i denne Sø uden Tilladelse af Bisperne, og den samme Ret nu maa tilkomme Kronen, og da Kongen ikke i det Forleningsbrev, Thyge Brahe har paa Godset, har bevilget, at han eller hans Tjenere maa have noget Fiskeri i Kronens Søer, befales det ham alvorligt ikke at tillade nogen at fiske i Søen uden Kongens Tilladelse og, hvis Thyge Brahe selv eller hans Tjenere ville understaa sig dertil, udføre Kongens Ret imod dem paa Herredsting, Landsting eller hvor den kan falde. Sj. T. 16, 206 b. K.[1]

2. Juli (Nyborg). Befaling til Petter Reitz om at lægge Korsøer Len ind under Andvorschouf Slot og føre Lenets Indkomst til Regnskab. K. Udt. i Sj. T. 16, 209 b.

— Følgebrev for Petter Reitz til Kronens Bønder under Korsøer Slot. Udt. i Sj. R. 12, 614 b.

— Følgebrev for Frandtz Randtzov til Kronens Bønder under Kallundborg Slot. Udt. i Sj. R. 12, 614 b.

— Til Frantz Rantzou. Da Kongen vil have Korsør Len lagt ind under Anduorskouf Slot og i Stedet vil forlene ham med Kallundborg Slot og Len, befales det ham at overlevere Korsør Slot med tilhørende Inventarium til Peter Reitz og derefter i Henhold til medfølgende Følgebrev og Skrivelse til Hermen Jul overtage Kallundborg Slot og Len; han skal henvende sig til Rentemesteren angaaende de Vilkaar, paa hvilke han skal have dette Len, og Kongen vil saa siden give ham Forleningsbrev. Sj. T. 16, 210.

— Til Alexander Durham. Der er kommen mangfoldige Klager fra Kongens Undersaatter over, at Udliggere fra Dunkercken uden al Besked plyndre dem i deres retfærdige Handel og Næring, hvor de kunne faa fat paa dem, og, naar de anholde om Restitution, regne Kongen for deres Øvrigheds Fjende, gøre Godset til Prise og kræve stor Ranson af Skippere, Styrmænd og andre Skibsfolk, skønt Kongen ikke ved af at have noget Fjendskab med Kongen af Spanien eller med de forenede Provinser i Nederlandene. Da Kongen ligesaa vel som andre kristne Potentater bør og vil forsvare sine Undersaatter, skal Alexander Durham, saafremt han paa

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. 3. R. V 22.

den Rejse, han nu er forordnet paa, paa Rigets Strømme i videste Udstrækning træffer Dunckerske Orlogsskibe eller Udliggere eller Skibe, tilhørende dem i Dunkircken, og han med de Skibe, han har, kan gøre sig til Herre over dem, bemægtige sig dem og føre dem til Kiøpnehafn med Skibsfolk og Gods. Sj. T. 16. 210 b. K.

2. Juli (Nyborg). Følgebrev for Erich Lycke til Eskier til Kronens Bønder under Visborg Slot paa Gotland. Udt. i Sk. R. 1, 571.

— Befaling til Mogens Giøye om at overlevere Visborg Slot og Len med Inventarium og andet til Erich Lycke til Eskier. Kongen vil ved forefaldende Lejlighed betænke ham paa et andet Sted. Sk. T. 1, 475 b.

5. Juli (Koldinghus). Mageskifte mellem Christoffer Rossengaardt til Herlufstrup og Kronen. Sj. R. 12, 615. (Se Kronens Skøder.)

— Følgebrev for Hermand Juel til Kronens Bønder under Dragsholm Slot. Udt. i Sj. R. 12, 616 b.

— Befaling til Hermen Jul om at overlevere Frantz Rantzou Kallundborrig Slot og Len med tilhørende Inventarium; Kongen vil igen forlene ham med Draxholm Slot og sender ham Brev til Hendrich Vind om at overlevere ham Slottet og Følgebrev til Bønderne; han skal henvende sig til Rentemester Christoffer Valckendorff angaaende de Vilkaar, hvorpaa han skal have dette Len, og Kongen vil saa siden give ham Forleningsbrev. Sj. T. 16, 211. K.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen, der, som han har talt med ham om, vil have Korsøer Len lagt ind under Anduorskouf Slot, har nu bestemt, at Frantz Rantzou i Stedet skal have Kallundborig Slot og Hermen Jul igen Draxholm Slot; endvidere skal Erich Lycke, nu Lensmand i Bradtzbierg Len, have Visborg Slot og Hendrich Brockenhus have Bradtzbierg Len til Vernøe Kloster. Kongen har skrevet til de paagældende om at hente Besked hos ham om Forleningsvilkaarene og befaler ham at taksere Lenene og give dem skriftlig Besked derom, hvorefter Kongen saa kan give dem Forleningsbreve. Sj. T. 16, 211 b. K.

— Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingør om fra Pinsedag 1586 af at give de Adelsburser, som ere under Regimentet, 30 Dlr. i aarlig Løn hver. Udt. i Sj. T. 16, 211 b.

5. Juli (Koldinghus). Kvittans til Borgemestre og Raad i Otthense paa 1000 gl. Dlr., som de nu paa Byens Vegne have indbetalt i Kongens eget Kammer som Betaling for den Vandkunst, Kongen paa sin Bekostning har ladet lave der i Byen. F. R. 1, 456.

— Hans Nielssen, Borger i Medelfar, maa indtil videre, kvit og frit, nyde Halvparten af Afgiften af Kronens Korntiende af Asperup Sogn, som han selv har i Fæste. Udt. i F. R. 1, 456 b.

6. Juli (—). Skøde til Casper Wies, Kongens Høvedsmand, paa den Kronens Plads i Helsingøer, hvorpaa de Boder staa, som tilhørte M. Hans Poske, Bygmester. Der skal opføres god Købstadsbygning med Tegltag derpaa. Sj. R. 12, 616 b.

— Befaling til Gert Rantzov om at udtage 10,000 Dlr. af Hvælvingen og sende dem til Kongen eller forhøre hos Tolderne, om de have saa mange Penge, og da give dem Ordre til at sende Kongen dem. K. Udt. i Sj. T. 16, 212.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om at sende 30 Tdr. Hvede, 4 Tdr. skruet Bergerfisk, 6 Tdr. saltet Laks, 8 Læster saltet Sild, 12 Tdr. Ærter, 20 Skippd. Dantzker Stangjærn og 26 Skippd. Talg til Koldinghus til Kongens Behov, saa det kan være til Stede til Vinterlejren. K. Udt. i Sj. T. 16, 212 b.

7. Juli (Haderslevhus). Tilladelse for Fru Magdalene Ritzerow, Embedsmand paa Rendersborg Hans Rantzovs Hustru, til at købe 100 Øksne og 10 Heste her i Riget og toldfrit uddrive dem, dog skal Tolderen paa det Sted, hvor Øksnene og Hestene uddrives, notere paa Brevet, hvor mange der hver Gang uddrives. Udt. i J. R. 4, 251.

9. Juli (Koldinghus). Til Tolderne i Helsingør. Da Kongen har betalt Hermen Stenhugger 400 Dlr. for Arbejde paa Vandkunsten i Borggaarden paa Haderslefhus, men der efter den med ham sluttede Kontrakt endnu resterer 300 Dlr., skulle de betale disse af Tolden. K. Udt. i Sj. T. 16, 212 b.

— Til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Kongen havde sluttet Kontrakt med disse Brevvisere, 3 Murmestre, der ere ansatte paa Kronneborg, om Udførelsen af Murmesterarbejdet paa Brønden og Stenværket omkring Posten paa Haderslefhus, og de rejste ogsaa did forrige Aar for at udføre Arbejdet, men formedelst indtrufne Mangler kunde det ikke lade sig gøre paa

den Tid; da de imidlertid nu have været ovre og udført Arbejdet skulle de gøre op med dem baade for den Tid, som de have været derovre forrige Aar, og for den Tid, de nu have været der, og af Tolden betale dem hvad der tilkommer dem. Sj. T. 16, 212 b. K.

9. Juli (Koldinghus). Befaling til Jens Pouelssen, Tolder i Kolding, om efter Skænkens Kvitteringer at betale den Hvede, som er leveret til Kongens Behov her paa Koldinghus eller herefter købes hertil og til Kongens eget Bord, medens Kongen er her i Landet. J. T. 3, 178.

10. Juli (—). Til Hack Ulfstandt. Kronens Tjenere omkring Halstedt Kloster have i Anledning af det til menige Bønder paa Laaland udgaaede Brev om, at hver i 3 Dage skal hjælpe til med at rydde og grave Graven omkring Olleholm Slot, berettet, at de bo langt derfra og besværes meget med Klosterets Arbejde og Bygning, og derfor begæret at maatte blive fri for Arbejdet med Graven ved Olleholm. Da Kongen har befalet Steen Brahe at lade bygge noget paa Halstedt Kloster, til hvilket Arbejde Klosterets Bønder maa bruges, har Kongen fritaget dem for Arbejdet ved Olleholm. F. T. 1, 478 b.

— Hr. Hans Thønnessen, Sognepræst til Seest Kirke, maa i det næste Aar oppebære Kronens Korntiende af Brørup Sogn i Molt Herred. Udt. i J. R. 4, 251 b.

— Kgl. Stadfæstelse af den af Borgemestre og Raad i Kolding gjorte Skraa[1] og Lavsret for Købmænd og Købsvende i Kolding, dat. Kolding 9. Juli 1587, dog forbeholder Kongen sig og sine Efterfølgere Ret til at forandre denne Skraa, eftersom Tidens Lejlighed og Undersaatternes Gavn og Bedste kan kræve det. J. R. 4, 252. K.

— Mageskifte mellem Hospitalet i Kolding og Kronen. J. R. 4, 256 b. (Se Kronens Skøder.)

— Befalinger til Absolon Giøe, Fru Karren Biørn Anderssens, Fru Kiersten Erich Kaassis og Fru Inger Anders Pederssens om til Bartholomei Dag at sende deres Søster og Døtre til Dronningen, der vil have dem i sit Jomfrukammer. J. T. 3, 178.

— Til Caspar Marckedaner. Anders Simenssen, Forstander for Almindeligt Hospital i Kolding, har berettet, at Albret Friis for nogen Tid siden med Kongens Tilladelse har faaet noget

---

[1] Hele Skraaen er indført.

af Hospitalets Gods til Mageskifte, men ved Mageskiftet er bleven Hospitalet noget skyldig, hvorfor han nu begærer, at Kongen vil drage Omsorg for, at Hospitalet faar Vederlag derfor hos Albret Friis. Caspar Marckedaner skal undersøge Sagen og forhandle det saaledes mellem Albret Friis og Hospitalsforstanderen, at førstnævnte betaler Hospitalet saa mange Penge, som aarlig kunne forrente det, Hospitalet har faaet til gode hos ham. J. T. 3, 178 b. Orig.

11. Juli (Koldinghus). Aabent Brev, at Anders Brun, der er beskikket til Byfoged i Kolding, maa være fri for Skat, Hold, Vagt og al anden borgerlig Tynge og selv maa oppebære Halvdelen af det smaa Sagefald i Byen, saalænge han er Byfoged, for at han des flittigere skal passe sin Tjeneste. J. R. 4, 251.

— Aabent Brev, at Søfren Pouelssen, Hører ved Kolding Skole, indtil videre maa oppebære Kronens Korntiende af Sneum Sogn i Skatz Herred til Hjælp til sine Studeringer. K.[1] Udt. i J. R. 4, 257 b.

— Aabent Brev, at Hans Skotte, Urtegaardsmand ved Koldinghus, maa, som værende i Kongens Tjeneste, være fri for Skat, Hold og al anden borgerlig Tynge, indtil videre. Udt. i J. R. 4, 257 b.

14. Juli (Skanderborg). Gavebrev til Hans Skotte, Kongens Urtegaardsmand ved Koldinghus, paa en Kaalgaard i Kolding, som han nu selv bruger, vest for den Forte, som gaar øst om Provstegaarden, dog skal der svares $^1/_2$ Ortsdlr. i Jordskyld deraf. J. R. 4, 257 b. K.

— Lauritz Anderssen i Jelling, der er beskikket til Herredsfoged i Thørrild Herred og Birkefoged i Jelling Birk og af den Grund maa forsømme sin Næring, maa være fri for at svare Landgilde af sin Gaard og for sin Part i den Skyld, som Jelling Mænd give af den nedbrudte Mølle, saalænge han er Herredsfoged og Birkefoged. Udt. i J. R. 4, 258.

15. Juli (—). Aabent Brev om, at Kongen, der tidligere har ladet aabne Breve udgaa om, at alle, der havde Krongods i Pant, skulde sende den Lensmand, i hvis Len Godset ligger, klart Register over Godset, dets visse Rente og Pantesummen, har erfaret, at der alligevel endnu ikke er kommet nogen rigtig Besked til Rentekam-

---

1 Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. VI. 170.

meret, som man kan rette sig efter. For en Gang for alle at faa bestemt Besked om, hvilke Undersaatter Kongen skylder noget, det være sig, at de have Pant derfor eller ej, saa Kongen kan vide baade at forholde sig billigt mod dem og at betænke Kronens Lejlighed deri, paabydes det strengelig alle, der have Pante- eller Gældsbreve, udstedte af Kongen og Kongens Fader, inden Mortensdag at indsende enten Brevene selv eller Kopier af dem under deres Haand og Segl til Kancelliet, hvorefter Kongen saa vil vide at rette sig tilbørligt imod dem. Kongen kundgør tillige herved, at hverken han eller hans Efterfølgere ville være bundne ved de Pante- eller Gældsbreve, som ikke inden Mortensdag ere anmeldte i Kancelliet. Sj. T. 16, 215[1]. K.

15. Juli (Skanderborg). Befaling til Lensmændene[2] i Danmark om straks at lade medfølgende aabne Brev forkynde paa alle Herredsting i deres Len, saa baade Kongens Undersaatter og de selv kunne rette sig derefter. Sj. T. 16, 213. Orig. (til Kasper Markdanner)[3].

— Befaling til Landsdommerne Malthe Jenssen, Mouritz Stygge og Hans Lindenou i Jylland, Morthen Brock i Fyen, Rudbeck Pors paa Laaland og Falster, Gregers Jul paa Langeland, Anders Dresselberg i Sjælland, Corfuitz Viffert i Skaane, Biørn Knudtzen i Sønder Halland, Corfuitz Lauritzen i Nørre Halland og Peder Hanssen paa Bornholm om at lade medfølgende aabne Brev forkynde paa Landstinget. Sj. T. 16, 214 b.

16. Juli (Løgager). Kvittans til Giert Randtzov, Embedsmand paa Kronneborg, for Tilsendelsen af 3 Fjerdinger med Penge, mærkede med Tallene 7, 8 og 9 og indeholdende 10,000 Dlr., hvilke Fjerdinger han efter Kongens Ordre har udtaget af Hvælvingen paa Kronneborg. Sj. R. 12, 617.

— Befaling til Chrestopher von Festenberg, kaldet Packs, og Peiter Reitz, Embedsmænd paa Holbeck og Anduorskouf Slotte, og Claus Hundridtmarck om at være til Stede ved Frantz Rantzous Overtagelse af Kallundborg Slot, føre Tilsyn med, hvad Inventarium han modtager, besigte Bygningerne og Skovene og give alt beskrevet. K. Udt. i Sj. T. 16, 216 b.

19. Juli (Hald). Befaling til Christoffer Pax og Pether Reitz om at være til Stede ved Hermand Juls Overtagelse af

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 476 f. [2] De opregnes alle med deres Len. [3] Tr.: Dsk. Mag. V. 115.

Draxholm Slot og Len, føre Tilsyn med, hvad Inventarium han modtager, besigte Bygningerne paa Slottet og i Ladegaarden og Skovene og give alt beskrevet. Udt. i Sj. T. 16, 217.

19. Juli (Hald). Til Hermand Jul. Da han har ladet saa til Kalundborg Slot, som Frandtz Rantzov nu skal have, og derfor har forespurgt, hvorledes Kongen vil have det med Avlen, har Kongen, for at han ikke skal lide nogen Skade, bevilget, at han i Stedet i Aar maa nyde Avlen til Draxholm, kvit og frit. K. Udt. i Sj. T. 16, 218.

— Befaling til Anders Bing og Pouel Huidtfeld om med det første at udføre den tidligere [12. Nov. 1586] til dem udgaaede Ordre til at besigte noget Kronens Gods i Halland, som Coruidtz Tott skal have til Mageskifte for sit Gods i Skanderborg Len, for at Kongen en Gang for alle kan komme til Ende dermed. Hvis Pouel Huidtfeld har Livsbrev paa Godset i Halland, bedes han erklære sig om, hvor han vil have Vederlag derfor; Kongen vil saa vide at rette sig videre derefter, saa Pouel Huidtfeld ikke skal faa noget at besvære sig over. Sk. T. 1, 476.

— Befaling til Alexander Durham om sammen med de andre Skibshøvedsmænd at begive sig paa Hjemvejen med de Orlogsskibe, hvormed han er sendt i Vestersøen, 14 Dage før Bartholomæi Dag, saa han straks efter denne Tid kan være i Kiøpnehafn med Skibene. Udt. i Sj. T. 16, 217 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om straks at sende en Pinke afsted med hoslagte Brev til Alexander Durham. Han skal siden tilforordne Gallejerne en Pinke og igen sende dem til Vestersøen for at have Opsigt med alt paa Rigets Strømme, udruste dem saaledes, at de i Vinter kunne blive liggende i Fleckerøen, og sætte hvem, han finder bekvemme dertil, til Kaptejner over Skibene. Sj. T. 16, 217. K.

— Til samme. Naar Erich Lycke, som Kongen har forlenet først med Bradtzberg Len i Norge, hvilket han har haft fra sidste 1. Maj af, og nu med Gotland, kommer til ham med dette Brev, skal han træffe endelig Overenskomst med denne baade om den Tid, han har haft Bradtzberg Len, og om, hvorledes han skal have Gotland, saa baade Erich Lycke og Kongen kunne være tjente dermed, og sende Fortegnelse derpaa til Kancelliet, hvorefter Kongen kan udstede Brev. Sj. T. 16, 218. K.

— Kirkeværgerne for Øster Jølbye Kirke i Nørre Herred paa

Mors maa i de næste 3 Aar oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Jølbye Sogn til Kirkens Bygning; de skulle gøre Regnskab for, at den udelukkende er anvendt dertil. Udt.: J. R. 4, 258 b.

19. Juli (Hald). Aabent Brev, hvorved det Vikarie i Aarhus Domkirke, som afdøde M. Niels Adamssen, Sognepræst til Graabrødre Kirke i Randers, havde i Forlening, henlægges til Sognepræsterne ved St. Mortens og Graabrødre Kirker i Randers til lige Deling mellem dem til Forbedring af deres Løn. J. R. 4, 259. Orig. (i Provinsark. i Viborg)[1].

20. Juli (—). Meddelelse til de Herremænd[2], der tidligere [21. Maj] have faaet Ordre til at indrette sig paa at følge Kongen paa en Rejse til Fyrstendømmerne og til Hamborg, om, at Kongen formedelst indtrufne Omstændigheder har opgivet Rejsen og fritager dem for at møde. Sj. T. 16, 218 b. K.

— Hr. Niels Ericksson, Sognepræst til Hillersløf Kirke, maa indtil videre oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Diernes Sogn, kvit og frit; hvis den, der har fæstet Tienden, ikke svarer Afgiften i rette Tid, skal Lensmanden paa Nyeborg Slot straks bortfæste den til en anden. Udt. i J. R. 4, 259 b.

— Aabent Brev, at Hr. Chresten Lauritzen, Sognepræst til Thebering Sogn, har klaget over, at der kræves Tiende af ham af den Kirkegaard i Thebering paa Mors, som Kongen formedelst Præstegaardens Ringhed har bevilget maa bruges til Præstegaarden, mod at der aarlig svares 6 Tdr. Byg til Kirken og 1 Pd. Havre, 1 Svin, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns og 2 Snese Aal til Kronen; da Præsterne almindeligvis ere fritagne for at give Tiende af de Gaarde, de besidde, har Kongen bevilget, at Sognepræsterne i Thebering indtil videre maa være fri for at svare Tiende af ovennævnte Kirkegaard. J. R. 4, 259 b[3].

— Til Kapitlet i Ribe. I Anledning af Kongens tidligere Skrivelse [29. April] til det om at lade Albret Friis faa nogle Enge ved Ringkiøbing i Fæste, hvis de vare ledige, har Frederich Busch, Borgemester i Ringkiøbing, berettet, at hans Hustrus Fader, Ifuer Nielssen, har fæstet disse Enge af Kapitlet for sin og sin Hustrus Levetid; sidstnævnte lever endnu og har Engene i Fæste, og desuden har Frederich Busch fæstet Engene til sig og sin Hustru

[1] Tr.: Hofman, Fundationer II. 357 [2] Liste (ikke indført) ved K., enslydende med Listen af 22. Marts. [3] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. 2. R. II. 394.

efter hendes Død, betalt en Del af Fæstepengene og givet tilbørlig Forskrivning for Resten. Da Kapitlet har bortfæstet Engene, førend Kongen har givet Albret Friis Skrivelse til det, og Frederich Busch's Hustrus Moder, der har Livsbrev paa dem, endnu lever, saa Engene ikke ere ledige, skal Kapitlet lade Frederich Busch faa Engene i Fæste. J. T. 3, 179.

20. Juli (Hald). Til M. Peder Thøgerssen, Superintendent i Viborg Stift. Da Kongen har lovet denne Brevviser, Niels Søfrenssen i Stienhalt, at ville underholde hans Søn Søfren Nielssen, medens han gaar i Skole, skal M. Peder paa Kongens Vegne træffe Aftale med en af Kannikerne i Viborg eller en anden lærd Mand smstds., saa han hos ham kan faa Bolig og Underholdning samt god Disciplin. Jørgen Skram har faaet Ordre til at betale, hvad det kommer til at koste. J. T. 3, 180.

— Befaling til Jørgen Skram om aarlig at betale, hvad M. Peder Thøgerssen udlover for Søfren Nielssens Underhold og Opdragelse. J. T. 3, 179 b.

— Til Moritz Stygge. Kongen har paa hans Begæring foræret ham det Tømmer og Træværk, som findes i St. Hans Kloster i Viborg, hvilket Klosters Mur og Sten Kongen har givet til Domkirkens og Domhusets Bygning. J. T. 3, 180 b.

21. Juli (—). Aabent Brev, at Las Thomessen i Almind, der som Skovfoged maa forsømme sin egen Næring meget og desuden sidder for stort Gæsteri, naar Kongens Bud og Tjenere komme forbi, maa være fri for 1 Otting Smør og 6 Skpr. Korn af hans aarlige Landgilde, saalænge han forholder sig tilbørligt i sin Bestilling. Udt. i J. R. 4, 260.

22. Juli (—). Til Axel Brahe. Da Kongen har erfaret, at der er en meget daarlig Vej gennem Harridtzløf Birk til Bogensøe, saa man om Vinteren ikke uden stor Fare kan komme frem og tilbage, og da Recessen formelder, hvorledes der skal forholdes med Alfarveje, befales det ham at lade forkynde paa Tinge for menige Bønder i Skoufby Herred, at de inden Vinter skulle gøre ovennævnte Vej i Stand, da de ellers ville komme til at staa til Rette for den Skade, som maatte foraarsages. F. T. 1, 427.

— Til Arrildt Huitfeldt. Da Kongen staar i Forhandling med Malthe Jenssen om et Mageskifte og denne blandt andet vil udlægge Kongen 1 Gaard i Jonstrup[1] i Sjælland, skal Arrildt

[1] Jenstrup, Fakse H.

Huitfeldt besigte denne Gaard og indsende Besigtelsen. Udt. i Sj. T. 16, 218 b.

22. Juli (Hald). Til Jochim Leist. Kongen er villig til at forløve M. Jacob, Prædikant paa Frederichsborg, af Tjenesten dér, hvis han vil begive sig til Randers, hvor Sognefolket i Graabrødre Sogn har kaldet ham, hvilket Jochim Leist skal meddele ham. K. Udt. i Sj. T. 16, 219.

— Aabent Brev, at Clemend Hanssen i Nørgaard, der har lovet at tilskøde Kronen en jordegen Bondegaard i Thorsted, og hans Arvinger maa faa et Kronens Bol i Huornumkier, fri for Ægt og Arbejde, men mod at svare sædvanlig Landgilde til Kronen. J. R. 4, 260 b. Jvfr. 17. April.

— Befaling til Erich Lange om med det første at tage Skøde af Clemend Hanssen paa Gaarden i Thorsted, lægge Gaarden under Slottet [Bygholm], sætte den for en rimelig Skyld, indskrive denne i Jordebogen og levere Clemend Hanssen medfølgende aabne Brev. J. T. 3, 180 b.

— Aabent Brev, at Hr. Jacob Thuressen i Horslef[1], der har lovet at tilskøde Kronen et ham tilhørende Stykke Enemærkeskov, kaldet Carsdals Skov, i Almind Sogn i Liusgaardtz Herred, maa for hans og hans Hustrus Levetid være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af den jordegne Bondegaard i Lierbierg i Galthen Herred, som de eje. J. R. 4, 261 b.

— Befaling til Jørgen Skram om paa Tinge at tage Skøde af Hr. Jacob Thurissen i Hoeslef paa Karlsdals Skov i Almind Sogn, lægge den under Slottet og derefter levere ham hoslagte aabne Brev. J. T. 3, 181.

— Kvittans til Hans Lauritzen i Thestrup, der nu har gjort Rentemester Christoffer Valckendorff Regnskab for hans Indtægt og Udgift som Stiftsskriver i Viiborg Stift. Han blev ialt skyldig 174 Dlr. $7^1/_2$ Sk., som Mønten nu gaar, hvilken Sum Kongen har eftergivet ham. J. R. 4, 261.

23. Juli (—). Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at hans for rum Tid siden [14. Juni 1578] udstedte Paabud om Bebyggelse af øde Jorder i Bogense inden 3 Aar ikke er blevet efterkommet, paabyder alle inden- og udenbysboende, der have øde Jorder og Byggesteder i Bogense med tilliggende Ager

[1] Hvorslev, Hovlbjærg H.

og Eng, at opføre god Købstadsbygning med Tegltag paa disse øde Jorder og Byggesteder inden Aar og Dag efter dette Brevs Udstedelse og at hænge Tegltag paa alle de Huse, som bleve staaende, da Byen brændte, for at forekomme saadan stor Skade, hvis en hastig Ildebrand uformodet skulle komme op. Saafremt nogen viser sig forsømmelig heri, skulle Jordsmon og Huse være forbrudt, den ene Halvdel til Kronen, den anden til Byen. F. R. 1, 457.

23. Juli (Kald). Forleningsbrev for Johannes Hermannus, Apotheker i Viiborg, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Farsøe Sogn i Gislum Herred, kvit og frit. Udt. i J. R. 4, 262.

24. Juli (—). Mageskifte mellem Søfren Knudtzen og Kronen. J. R. 4, 262. (Se Kronens Skøder.)

— Mageskifte mellem Stygge Høg til Vong og Kronen. J. R. 4, 264. (Se Kronens Skøder.)

— Forleningsbrev for Hr. Chresten Nielssen, Præst i Strandbye Sogn, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Strandbye Sogn, da han har berettet, at han har et ringe Kald og en ringe Præstegaard. Udt. i J. R. 4, 266 b.

— Til Ofue Lunge. Da han har indberettet, at nogle Hollændere have anmodet om at faa Holmen Egholm ved Olborg og tilbudt at gøre og give mere deraf, end de derpaa boende Bønder gøre og give, skal han uden Indfæstning skaffe Bønderne andre Gaarde i Stedet, bortfæste Holmen til Hollænderne for en rimelig Afgift og ordne det saaledes, at det kan være til Kronens Fordel. J. T. 3, 181 b[1].

— Til samme. Da han har indberettet, at han i Henhold til Kongens Befaling har undersøgt Kirkernes Tilstand i Olborg Stift og fundet, at en Del af dem ere meget brøstfældige og uden Forraad, medens andre ere ved god Bygning og temmeligt Forraad, saa de godt kunne komme de andre til Hjælp, skal han give Ordre til, at de sidstnævnte Kirker skulle komme de førstnævnte til Hjælp efter enhvers Forraad og Nødtørft, dog skulle de Kirker, der faa Hjælp, betale denne tilbage, saa snart de komme til noget Forraad. Han skal paase, at Hjælpen anvendes til Kirkernes Bygning, og til Betryggelse herfor kræve klart Regnskab for Anvendelsen. J. T. 3, 182 b.

---

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 149 (med urigtig Dato: 26. Juli).

24. Juli (Hald). Befaling til Indbyggerne i Nørrejylland om at holde Hans Lindenou til Ødtzløf for deres Landsdommer, da han nu har aflagt Landsdommered til Kongen, og søge deres Ret hos ham paa Landstinget. J. T. 3, 182.

— Til Jørgen Skram og Manderup Parsberg, Embedsmænd paa Hald og Aarhusgaard. Da Niels Kaas til Damsgaard har begæret 7 Gaarde i Alsted By og Sogn og 1 Gaard i Biarndrup[1] i Thødtze Sogn i Nørre Herred paa Mors til Mageskifte for 1 Gaard i Elsted By og Sogn i Vester Lisbierg Herred, 1 Gaard i Glapthued, 1 Gaard i Hommo By og Sogn og 1 Gaard i Allerløfue i Liøngby Sogn i Sønder Herred, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 183.

25. Juli (Karup). Aabent Brev, at Kongen, da der er ringe Foder til Hald Slot, har befalet Jørgen Skram at oppebære Kirkens Korntiende af Skals Sogn i Rindtz Herred til Slottet og aarlig betale Kirkeværgerne den Afgift, Tienden er sat til, i rede Penge, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og 1/2 Dlr. for hver Td. Havre. Det befales Sognemændene at yde Tienden i Kærven. Udt. i J. R. 4, 267.

— Aabent Brev, at Erich Chrestenssen i Gamle Hald indtil videre ved Paabydelse af Penge- og Madskat kun skal svare halvt saa meget som en Ugedagsmand til Hald Slot. Udt. i J. R. 4, 267.

26. Juli (—). Aabent Brev, at Claus Smed i Randers indtil videre aarlig maa oppebære 15 Tdr. Korn, halvt Rug og halvt Byg, af Loftet paa Drotningborg. Udt. i J. R. 4, 267.

28. Juli (Paa Jagten i Vinderslev). Aabent Brev, at Kongen har antaget Hans Mariagger, som er i det kgl. Kantori, til at følge Kongen og med de smaa Sangere opvarte Kongen med Sang, naar der skal holdes Tjeneste og Prædiken i dennes egen Nærværelse. Hans Mariagger skal i aarlig Løn fra sidste Paaske af have 30 gl. Dlr. og 6 Dlr. hver Maaned i Kostpenge samt 4 Al. Engelst og 4 Al. Foderdug mere, end han hidtil aarlig har faaet til Klædning. Sj. R. 12, 617 b.

— Mageskifte mellem Axel Rossenkrandtz til Halkier og Kronen. J. R. 4, 267 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Albret Friis og Superintendenten i Ribe Stift. Denne

[1] Bjørndrup.

Brevviser, Hr. Niels Nielssen, har berettet, at han paa ordentlig Vis er kaldet til Sognepræst i Bordberg Sogn i Hard Syssel, men at nogle af Sognefolkene i Annekssognet vægre sig ved at give ham Kald, medmindre han vil ægte den afdøde Præsts Enke, hvilket han finder sig besværet ved, da hun skal være en fast bedaget Kvinde, som har faaet en 15 Børn. Da de ellers ingen Grund have til at forskyde ham og han er kaldet til Hovedsognet, og da Kongen paa ingen Maade vil have, at nogen maa forvises fra Kaldet for Præstekvindernes Skyld, eftersom Kirkerne ere stiftede til Guds Ære og Tjeneste og ikke for Præstekvinderne, befaler Kongen som Indehaver af højest Jus patronatus dem at præsentere Hr. Niels for Sognefolkene i Annekset og, hvis disse ikke have anden Grund til at vrage ham end den ovenfor anførte, indsætte og haandhæve ham. J. T. 3, 183 b[1].

29. Juli (Vinderslevgaard). Forleningsbrev for Madtz Pors til Klitgaard paa Afgiften af Kronens Tiende af Sundbye og Solberg Sogne i Nør Herred paa Mors; han skal tjene Riget med 1 gerust Hest deraf. Udt. i J. R. 4, 269 b.

— Til Jørgen Skram. Da Kronens Bønder paa Mors, der vare komne for »at vare paa Jagten«, uden Tilladelse ere dragne hjem og derfor ere blevne forfulgte paa Tinge, skal han paa det højeste udføre Retten mod dem til Dom og siden foreholde dem, hvad Kongen kunde have Grund til at gøre ved dem, men at han alligevel vil tilgive dem paa den Betingelse, at de forpligte sig til herefter ikke at vise saadan Modvillighed. Udt. i J. T. 3, 184 b.

30. Juli (—). Frederich Gans maa indtil videre have fri Olden i Henge[2] Skove til 16 Svin, naar der er fuld Olden, og til 8 Svin, naar der er halv Olden. K. Udt. i J. R. 4, 270.

— Til Moritz Stygge og Hans Lindenou, Landsdommere i Nørrejylland. Christoffer Løcke til Buderup har berettet, at der paaføres ham forskellige Trætter paa det Grinderslef Klosters Gods, som han har faaet til Mageskifte af Kronen, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, findes under afdøde Niels Kieldssens og Fru Margrette Sandbergs Arvingers Forsegling, men at han trods forskellige kgl. Forskrifter til dem om at levere ham Brevene ikke har kunnet faa disse, idet den ene undskylder sig med den

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 417 f. [2] Hinge, Lysgaard H.

anden. Det befales dem derfor med det første at stævne alle ovennævnte Arvinger for sig i Viborg med alle Klosterets Breve, Jordebøger og Registre, som disse endnu have hos sig, hvor de saa i Arvingernes Nærværelse skulle optage de Kister, hvori Brevene findes, og levere Christoffer Løcke alle de Breve, der angaa det Gods, han har faaet til Mageskifte, mod nøjagtig Reversal for, at han efter at have brugt dem vil levere dem tilbage. Resten af Breve, Jordebøger og Registre skulle de sætte i Forvaring under deres Signeter hos Kapitlet i Viborg. J. T. 3, 184 b.

30. Juli (Vindersleygaard). Til Jørgen Skram. Mølleren i Nunne[1] Mølle ved Hald Slot har berettet, at den Mølle, som Jørgen Skram har begyndt at bygge der til Bedste for Kronen, ligger ham noget nær, saa han er bange for, at Søgningen til hans Mølle skal blive formindsket, og han derved blive ude af Stand til at svare sin sædvanlige Skyld, og han har derfor begæret, at Jørgen Skrams Mølle maa blive nedlagt eller Afgiften af Nunne Mølle nedsat. Jørgen Skram skal undersøge Sagen og, hvis det viser sig, at Mølleren bliver saa brøstholden, at han ikke kan udrede Mølleskylden, lade uvildige Mænd nedsætte denne. J. T. 3, 185 b.

31. Juli (Paa Jagten i Krageland). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har bevilget, at Bønderne under Dallum Kloster maa faa Henstand med den meget store Restance af Landgilde og anden Rettighed, som Absalon Giøe i denne besværlige Tid ikke kan faa hos dem, indtil de faa den nye Grøde ind, hvorfor Christoffer Valckendorff indtil næste Regnskab skal lade Absalon Giøe være fri for Regnskab og Tiltale for denne Restance. K. Udt. i Sj. T. 16, 219.

1. Aug. (Løgager). Til Henning Reuentlov paa Silckeborg. Kongen har eftergivet Søfren Jenssen i Sinding de 10 Skpr. Rug, som han resterer med af sin Landgilde og formedelst Armod ikke kan udrede. Orig.

3. Aug. (—). Skøde til Henrick Sandbierg til Kiersholm. J. R. 4, 270. (Se Kronens Skøder.)

— Jep Nielssen i Karup maa indtil videre have fri Olden i Silckeborg Skove til 10 Svin, naar der er Olden. Udt. i J. R. 4, 270 b.

— Hr. Melcher, Sognepræst til Karup, maa indtil videre have fri Olden i Silckeborg Skove til 20 Svin, naar der er fuld

---

[1] Non Mølle, Dollerup Sogn, Nørlyng H.

Olden, og til 10 Svin, naar der ikke er fuld Olden. Udt. i J. R. 4, 271.

4. Aug. (Løgager). Befaling til Chrestoffer Valckendorff om at lade lave 2 Fiskerbaade og levere Fiskemester Jochim v. d. Lip dem til Kongens Brug; endvidere skal han skaffe denne 200 Favne Reb til Voddræt. K. Udt. i Sj. T. 16, 219 b.

— Afsked mellem Kongen, Hr. Siuord Reinscheedt og Lodsejerne i nedennævnte Gaarde, hvilken Afsked Hr. Siuord har optaget til nærmere Betænkning og Raadslagning med sine Venner[1]: Da Kongen for nogen Tid siden [27. Marts 1579] ved et Mageskifte har tilskiftet Josva von Qualen og hans Hustru Fru Magdalene Munck baade Kronens Rettighed og Bondeejendommen i 3 jordegne Bøndergaarde i Hammerum Herred, nemlig Gaardene Holenholt og Kiergaard i Sundtz Sogn og Gaarden Trellundt i Thøring Sogn, og har lovet [25. Marts 1579] at afkøbe Bønderne deres Ejendom i Gaardene eller stille Josva von Qualen og hans Hustru tilfreds derfor, hvis han ikke kunde blive enig med Bønderne om Købet, og da Hr. Siuord Reinscheedt, Fru Magdalenas nuværende Husbonde, nu har anmodet om, at Gaardene i Henhold til Kongens Forskrivning maa blive helt indfriede til dem, medens samtidig Bønderne i Gaardene have fremført forskellige Klager, har Kongen kaldt baade Hr. Siuord og Bønderne for sig og har mæglet følgende Overenskomst mellem dem: Kongen vil give Lodsejerne til Holenholt 1200 Dlr. for deres jordegne Ejendom i Gaarden og Lodsejerne i Kiergaard 600 Dlr. for deres Ejendom, heri ogsaa indbefattet en Mølle, der er bygget paa disse 2 Gaardes Grund; Hr. Siuord maa dog ikke befatte sig med denne Mølle, der med Dam og Damsbaand til alle Sider i højeste Flodemaal skal tilhøre Kronen; Bønderne paa de 2 Gaarde skulle straks mod Betaling af Pengene tilskøde Kongen Gaardene og Møllen paa Tinge og til 1. Maj indrømme Hr. Siuord Gaardene, dog maa de tage al den Avl, de avle dette Aar, Vintersæden, som de saa, og alt deres rørlige Gods og Bohave med sig. For Bondeejendommen i Trellund skal Kongen give Hr. Siuord 600 Dlr., og denne har saa lovet at ville kvittere Kongen baade for Bondeejendommen og for hans Løfte om at indfri den. Endvidere har Hr. Siuord paa Kongens Forbøn eftergivet Lodsejerne i ovennævnte 3 Gaarde al den Tiltale, han

[1] Udenfor er skrevet med en anden Haand: Er siden intet videre derved gjort.

kan have til dem. De skulle svare ham sædvanlig Leding og Landskyld, saalænge de bruge Gaardene, og være ham lydige, og han har lovet ikke at besvære dem med noget ubilligt. J. R. 4, 271.

5. Aug. (Silkeborg). Skødebrev til Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald, paa Kronens Rettighed til det Brokorn, som svares til Huornum Bro og Vase, dog skulle han og hans Arvinger altid være forpligtede til at holde Broen og Vasen i Stand med god Bygning og Rækker paa begge Sider, saa vejfarende trygt kunne færdes derover baade Vinter og Sommer; gøre de ikke det, skulle de have forbrudt dette Brev. J. R. 4, 273.

— Til Manderup Parsberg og Claus Glambech, Embedsmænd paa Aarhusgaard og Skanderborg. Da Christen Munck til Giessinggaard har begæret Bierregaard i Nørhald Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Gangsted i Vor Herred, skulle de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen. J. T. 3, 186.

6. Aug. (—). Kgl. Konfirmation af det i Henhold til den for nogen Tid siden udstedte evige Fundats for Duebrødre Hospital i Roskille af Superintendenten i Forening med Prælater, Kanniker, Kirkeværger og Sognepræsten ved Domkirken foretagne Valg af Hans Lauritzen, Kannik i Roskille, til Forstander for Duebrødre Hospital, da han nu har aflagt Ed til Kongens Fuldmægtige. Han skal oppebære Hospitalets Indtægt, aarlig gøre Regnskab derfor og i alle Maader rette sig efter Fundatsen, og han maa nyde den deri fastsatte Løn. Sj. R. 12, 618.

— **(Silkeborg eller Løgager).** Til Frederich Leiel og Dauid Hanssen, Toldere i Helsingør. Hoslagt sendes dem en Forskrift fra Borgemestre og Raad i Nørnberg for Andres Beysterth fra Nørnberg tillige med en deri indlagt Supplikats fra denne med Befaling til enten at rette sig selv deri, hvis de efter nogen Kontrakt skylde ham noget, eller erklære sig om Sagen, saa Kongen kan vide Besked, hvis der sker yderligere Henvendelse til ham. Sj. T. 16, 219 b.

7. Aug. (Silkeborg). Aabent Brev om, at der paa menige Borgeres og Almues Vegne i Roskille er klaget over, at Slagterne smstds. have tiltaget sig som Skraarettighed at forbyde de omkringboende Bønder at indføre og sælge slagtet Oksekød i Byen, hvilket er dem til særlig Besværing, da de saa paa det dyreste af Slagterne maa købe det, som Slagterne maa borge af Bønderne, medens de kunde faa det for bedre Køb af disse. Da Kongen ikke ved at

have givet Slagterne eller andre Fuldmagt til at gøre saadant Forbud i Roskille, tillader han herved Bønder og andre, der formaa det, at indføre slagtet Oksekød til Salg i Roskilde for en rimelig Betaling og forbyder enhver at gøre dem nogen Hinder herpaa. Sj. R. 12, 618 b[1].

7. Aug. (Silkeborg). Til Tolderne i Helsingør. Da der af de Penge, som Nederlænderne skulde betale Kongen for det Overmod, som af deres Krigsfolk og Stater er udvist mod Kongens Tjener, endnu resterer 5539 Dlr. og de i den Anledning have forespurgt, om Kongen vil lade det staa hen, indtil der kommer nærmere Besked fra de nederlandske Gesandter, som sidst vare herinde, eller vil anholde nogle Skibe og oplægge dem for Kiøpnehafn, indtil Pengene blive betalte, saa husker Kongen, at han angaaende de først arresterede Skibes Frigivelse har skrevet til dem, at de skulde tage nøjagtig Forsikring for de 30,000 Dlr., og han tvivler ikke om, at de ogsaa have gjort det. Han henstiller derfor til dem i Overensstemmelse med denne Forsikring og den Aftale, de have truffet med Nederlænderne, at se til, at alle Pengene blive betalte, da Kongen ikke er til Sinds at give Nederlænderne Henstand ud over den bestemte Tid, end mindre at eftergive dem Pengene. De maa derfor finde paa Midler til at faa alle Pengene betalte, saa de selv kunne blive fri for Tiltale og Anfordring. Sj. T. 16, 220.

— Til Fru Birgitte Peder Bildis og Fru Mette Rosenkrantz. Da der er Strid angaaende Kaldelsen af en Sognepræst til Herføgle og Sedder Sogne efter M. Joen Jacobssen, som nu er kaldet til Kiøpnehafn, idet Sognemændene have kaldet Hr. Lauritz Hanssen i Kiønge, medens deres Tjenere i Sognene have kaldet en, ved Navn Hr. Hans Pederssen, anmoder Kongen dem om til Vilje og Ære for ham at give M. Claus Christofferssen Kald til disse Sogne og være ham beforderlig til ogsaa at faa Kald af de andre Sognemænd, da M. Lauritz Hanssen har et andet godt Kald, som han bør lade sig nøje med og ikke letfærdigt forlade, og Hr. Hans er en ung uforfaren Mand, medens disse Sogne, der høre til de bedste der i Landet, altid tidligere have været forsørgede med særlig lærde Mænd, der have studeret saavel udenlands som her i Riget; M. Claus er baade ved Kurfyrsten af Sachsens Forskrift og af lærde Mænd anbefalet for at have studeret godt. Sj. T. 16, 220 b[2]. K.

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 478 f. [2] Tr.: Rørdam, Lyskanders Levned S. 125 f.

7. Aug. (Silkeborg). Til Jomfru Ingeborg Bilde. Denne Brevviser, Jørgen Vestermandt, har berettet, at en af hans Frænder er bleven myrdet, og at en af hendes Tjenere, Anders Jørgenssen, skal have taget det Guld og de Penge, som ere fundne paa ham; da Anders Jørgenssen, der er bleven dømt til at føre det tagne til Stede igen inden 6 Uger og, da han ikke har gjort det, af Kongens Raader og gode Mænd er dømt lovfældig, alligevel ikke vil rette for sig, har Jørgen Vestermandt anmodet om at blive hjulpen til Ret. Det befales hende derfor at holde Anders Jørgenssen til Stede, da hun selv vil komme til at staa til Rette, hvis han undviger, og lade Jørgen Vestermandt faa saa meget, Lov og Ret er, over ham. Sj. T. 16, 221. K.

— Til Roskilde Kapitel. I Anledning af Forstander for Duebrødre Hospital og Kannik i Roskilde Domkirke Hans Leyels Død og Hospitalsfundatsens Bestemmelse om, at naar en afdød Forstanders Hustru eller Arvinger ville flytte det dem med Rette tilhørende Gods derfra, skal det ske i Nærværelse af Bispen, nogle af de højlærde i Kiøpnehafns Universitet og nogle af de residerende Kanniker i Roskilde, hvem Kongen vil forordne dertil, har Kapitlet forespurgt, hvem Kongen vil have betroet til at overvære Overleveringen af Inventariet; det meddeles Kapitlet, at Kongen nu saa vel som herefter bemyndiger Kapitlet til selv at beskikke nogle af de højlærde og Kapitlet dertil. Sj. T. 16, 222.

— Aabent Brev, hvorved Kongen tager Jens Krog i Norup i Salling i sin Beskærmelse og lover at forsvare ham; alle, der have nogen Tiltale til ham, skulle tiltale ham med Lov og Ret og for hans tilbørlige Dommere og ikke anderledes, ligesom han ogsaa skal opføre sig fredeligt og tilbørligt mod alle. Jens Krog har nemlig berettet, at han er kommen for Skade at ihjelslaa Jens Pederssen i Saustrup, men af Sandemænd, der have paadømt Sagen i Nykiøping, er dømt til sin Fred igen, da Drabet er sket af Nødværge, og siden har udredet Landebod til Jens Pederssens Arvinger, men ikke desto mindre trues og undsiges han nu af den dræbtes Eftermaalsmænd og Slægtninge. J. R. 4, 273 b.

— Til Hennecke Reuentlov paa Silckeborg. Kongen har eftergivet Niels Thammessen i Funder, der resterer med $2^1/_2$ Skp. Rug og 3 Skpr. Malt af hans Landgilde og har sat en Rugager i Pant derfor, Halvdelen af Restancen. Orig.

[Omtr. 7. Aug.][1] Befaling til Gert Rantzov om straks at sende en af Toldskriverne til Kongen med 20,000 Dlr., halvt i Dalere og halvt i Guld; han skal i Henhold til medfølgende Skrivelse til Tolderne kræve hvad de have i Forraad og, hvis det ikke forslaar, tage Resten af Hvælvingen. Kongen har tidligere sendt ham Nøglerne, der endnu ikke ere komne tilbage; komme de, førend Kongen faar Besked fra ham, vil Kongen straks sende dem til ham. Pasbord til Befordring af Toldskriveren paa Vejen sendes. Sj. T. 16, 222 b.

8. Aug. (Silkeborg). Til Gert Rantzov. Da Friherren af Lichtensteen, der er kommen her ind i Riget for at se sig om og forsøge sig, nu rejser over til Kroneborg og har lovet Kongen, at han vil gaa overalt, i alle Gemakker og paa alle Steder, baade oven og neden, førend han vil nyde nogen Mad den Dag, skal Gert Rantzov føre ham til alle Gemakker og Steder paa Slottet, saa vel under Hvælvingen som paa Huset, og passe paa, at han holder sit Løfte. Naar Friherren gaar op til Slottet, skal han lade afskyde 3 Stykker og lige saa, naar han gaar ned. Han skal paa Kongens Vegne lade ham udkvittere af Herbergerne i Byen. Sj. T. 16, 222 b[2]. K.

— Aabent Brev, at Hans von Heidelberg, der en Tid lang har tjent i Kongens Stald og siden som Skovrider i Haldtz Len, men nu er slaaet med Popelsi, saa han ikke mere kan fortjene sin Føde, for Livstid maa faa Underhold i Ringsted Kloster, hvis Abbed desuden aarlig skal give ham 8 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning. Udt. i J. R. 4, 274.

— Til Christen Skiel. Da Kongen til sit eget Bord gerne vil have nogle af de smaa Pilrokker og der skal være saadanne at faa i hans Len, skal han gøre sig Flid for at skaffe nogle gode smaa Pilrokker og efterhaanden sende dem til Kongen; hvis der i hans Len kan skaffes gode Sundmaver eller andre saadanne tørre Fisk, skal han undertiden sende Kongen saadanne og indskrive hvad han giver derfor i Regnskabet. Der sendes ham Pasbord for den af hans Tjenere, som han sender med Fiskene. J. T. 3, 186.

— Befaling til Henning Reuentlov, Embedsmand paa Silckeborg, om at købe saa meget grønt Klæde, som behøves til at

[1] Indført mellem Breve af 7. og 8. Aug. [2] Tr.: Hist. Tidsskr. IV. 670. Dsk. Saml. V. 177.

omdrage de Gemakker med, som ere bestemte til Kongen og Dronningen paa Thuilum Ladegaard. Orig.

[Omtr. 8. Aug.][1] Til Christoffer Valckendorff. Skipper Christen har nu været hos Kongen og berettet om Skibenes Hjemkomst og Rejsens Forløb; Kongen har deraf erfaret, at de alle ere i temmelig god Stand (hvorfor han takker Gud), med Undtagelse af Josafat, der har faaet nogen Skade paa sin Gallion og paa Masten. Da Kongen, som Christoffer Valckendorff tidligere har erfaret, gerne vil have sine Livskibe Gideon og Josafat vel forsynede med Master, og Christoffer Valckendorff for nogen Tid siden har skrevet til Kongen om nogle gode og store lange Master af ét Træ, som ere komne fra Norge, skal han med det første lade Gallionen paa Josafat gøre i Stand og lade 2 andre Master indsætte i Gideon og Josafat af de bedste, der kunne faas af ét Træ, saaledes som Skipper Christen skal give nærmere Anvisning om. Derefter skal han lade disse 2 Skibe og de andre Livskibe talge og udruste paany og drage Omsorg for, at de blive færdige med det første. Hvis der i nogen Maade er noget brøstholdent paa de andre Skibe, hvorom han kan faa nærmere Besked af Skibskaptejnerne, skal han lade det istandsætte og lade dem brade og talge paany, saa de kunne være rede til Foraaret. Sj. T. 16, 223.

9. Aug. (Silkeborg). Livsbrev for Andris von Han paa Vinderslefgaard, Skovrider i Silckeborg Len, paa det Hus i Fraussing, som er bygget der, og som han selv boede i, kvit og frit; overlever hans nuværende Hustru ham, maa hun ligeledes beholde Huset, saa længe hun lever. De skulle holde Huset i god Stand. Udt. i J. R. 4, 274 b.

— Mageskifte mellem Eske Brock til Estrup og Kronen. J. R. 4, 274 b. (Se Kronens Skøder.)[2]

— Befaling til Henning Reuentlov, Embedsmand paa Silcke-

---

[1] Indført mellem Breve af 8. og 12. Aug. [2] Derefter er indført et Brev af samme Dato, hvorved Eske Brock — paa hvis Ord og Fortrøstning Kongen har indført 1 Gaard i Vester Alling By og Sogn i Sønderhald Herred i det ham givne Mageskiftebrev, hvilken Gaard Claus Glambeck til Basch og hans Medarvinger, afdøde Folmer Rossenkrantzis Arvinger, havde i Pant, og som Claus Glambeck siden, medens Forhandlingerne om Mageskiftet mellem Kronen og Eske Brock have staaet paa, har tilskiftet sig — forpligter sig til, hvis Claus Glambeck mod Forventning ikke vil tage den af Eske Brock til Kronen udlagte Anderupgaard i Roelse Sogn i Mols Herred i Stedet, da selv at gøre Claus Glambeck Fyldest af sit eget Arvegods mod at faa Anderupgaard igen og, hvis Claus Glambeck slet ikke vil afstaa Gaarden, da lade Mageskiftet gaa tilbage for denne Gaards og Anderupgaards Vedkommende. J. R. 4, 282.

borg, om at lægge følgende Gods, som Kongen har faaet til Mageskifte af Eske Brock til Estrup, nemlig 2 Gaarde i Mausing i Vinderslef Sogn i Hidtz Herred, 1 Gaard i Grettrup, 1 Gaard og 1 Gadehus i Hundtzhofuit og 1 Gaard i Nortuig i Nørre Snede Sogn i Vradtz Herred, ind under Silckeborg og indskrive dem i Jordebogen blandt det tilskiftede Gods. Orig.

11. Aug. (Silkeborg). Til Henning Reuentlov, Embedsmand paa Silckeborg. Kongen har eftergivet Peder Kieldssen i Skanderup alt det, han resterer med af sin Landgilde og formedelst Armod ikke kan udrede. Orig.

12. Aug. (—). Aabent Brev, at Mathias Budde, Embedsmand paa Arensborg Slot paa Øssel, i endnu 1 Aar udover de 3 i hans første Bestalling ommeldte Aar, maa beholde Arensborg Slot med Øssel; han skal svare 1000 gl. Dlr. i aarlig Afgift af den visse og uvisse Rente, holde Kongen og Danmarks Riges Raad og Krone Arensborg Slot i en fuld og fast Slotslov og selv af Slottets Indkomst holde Slottet med daglige Krigsfolk, Befalingsmænd, Krigsfolk, Knægte, Munition og andet nødvendigt. Sj. R. 12, 619.

— Til nedennævnte Herremænd. Da Kongen med det første vil sende sin Søn Hertug Ulrich til det berømte Universitet i Strasburg og gerne vil, at nogle af hans Undersaatter her af Riget skulle følge Hertugen did til Ære for denne og Kongen, anmoder Kongen i det Haab, at de ville være villige dertil, dem om at rette deres Lejlighed efter at følge Hertugen did, udruste sig med Heste og Folk selvfjerde, saa det kan være Kongen, Hertugen, deres fædrene Rige og dem selv til Ære, og møde i Kolding 23. Sept. Kongen vil ordne det saaledes med deres Fortæring og Besolding, at det skal være dem uden Skade. — Esche Brock, Albret Skeil, Gabriel Sparre, Luduig Munck, Marskal, Predbiørn Gyldenstiern, Hannibal Gyldenstiern, Hendrich Lycke, Jacob Høg, Knud Brahe, Holger Ulfstandt, Godtzlof Budde og Voldemar Parsberg. Sj. T. 16, 223 b. K. Jvfr. 16. Sept.

— Forleningsbrev for Erick Lycke til Esker paa Visborg Slot med Gotland efter Mogens Giøe, fra 1. Maj 1587 at regne [mutatis mutandis ligelydende med Forleningsbrevet til Mogens Gjøe af 21. Marts 1585, dog tilføjes en Bestemmelse om, at han skal have Præsterne paa Landet i Forsvar og med Superintendentens Raad paase, at de føre et kristeligt Levnet, aarlig høre Kirkernes Regnskaber og paase, at Kirkernes Indkomst ikke misbruges, og føre

klare Registre derover, for hvilket Arbejde han af hver Kirke aarlig skal have 1 Dlr., men med yderligere Bekostning maa Kirken ikke besværes; til Lønnen, der iøvrigt er den samme, føjes $2^1/_2$ Læst Rostockerøl]. Sk. R. 1, 571.

12. Aug. (Silkeborg). Til Coruidtz Viffert og Giert Randtzov, Embedsmænd paa Malmøehus og Kroneborg. Kongen har for nogen Tid siden med Jørgen Bilde til Ellinges Samtykke overtaget en denne tilhørende Gaard i Randløf By i Hatz Herred, som berettes at hedde Randløf Hovedgaard, og Jørgen Bilde har nu til Mageskifte derfor begæret 2 Lunde Kapitels Gaarde, kaldede Stafuerødt, i Sallerop Sogn, hvorfor Kongen siden vil udlægge Kapitlet Fyldest af Kronens Gods. Det befales dem, saa snart de faa Besigtelsen over Gaarden i Randløf fra Claus Glambeck, at besigte de 2 Gaarde i Stafuerødt, ligne Mageskiftegodset og indsende Besigtelsen. Sk. T. 1, 476 b.

— Befaling til Coruidtz Viffert om at udlægge Lunde Kapitel Fyldest for ovennævnte 2 Gaarde i Stafuerødt af Kronens Gods i Malmøe eller Lundegaard Len paa et baade for Kronen og Kapitlet belejligt Sted og indsende Fortegnelse over det, han udlægger, til Kancelliet. Sk. T. 1, 477 b.

— Til Kapitlet i Lund. Meddelelse om det af Kongen bevilgede Mageskifte med Jørgen Bilde og om Ordren til Coruidtz Viffert om at udlægge Kapitlet Fyldest for dets Gods. Kongen anmoder Kapitlet om at gaa ind herpaa og modtage det Vederlag, som Coruidtz Viffert udlægger det; Kongen vil siden give Kapitlet Brev derpaa. Sk. T. 1, 478.

— Til Claus Glambech. Da Jørgen Bilde til Ellinge, hvis Gaard, Randløf Hovedgaard, i Hatz Herred Kongen for nogle Aar siden med hans Samtykke har taget, nu har begæret 2 Lunde Kapitels Gaarde, kaldede Stofuerød, til Mageskifte derfor, hvilke 2 Gaarde Coruitz Viffert og Giert Rantzou have faaet Ordre til at besigte, skal han med det første besigte Randløf Hovedgaard og sende Besigtelsen til Coruitz Viffert og Giert Rantzou. J. T. 3, 187 b.

— Til Jørgen Skram og Hendrich Belou, Embedsmænd paa Hald og Spøttrup. Da Albret Skiel til Jungetgaard har tilbudt at lade Kronen faa den Rettighed, han har i 2 Gaarde i Erslef Sogn i Nørre Herred paa Mors, der ellers tilhøre Kronen alene, til Mageskifte for 3 Gaarde i Aagard og 1 Bol i Møgilthorup i Thornum Sogn i Harre Herred, og Kongen er gaaet ind paa fore-

løbig at lade Sagen undersøge, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, ligne det og give alt beskrevet. J. T. 3, 186 b.

13. Aug. (Silkeborg). Til Gert Rantzov. Foranlediget ved hans Mindelse om Tømmer til Ladegaardens Bygning har Kongen skrevet til Erich Lycke, Embedsmand paa Visborg, om at lade det paa Gert Rantzovs Fortegnelse opførte Tømmer hugge og føre ned til Ladestederne. Da det kan befrygtes, at der ved Gulland ikke kan faas Skibe til at føre Tømmeret herover, skal han paa Kongens Vegne fragte Skibe dertil. Sj. T. 16, 224 b. K.

— Til Erick Lycke. Der sendes ham en Fortegnelse over det Tømmer som behøves til den Ladegaard ved Kroneborg, som Gert Randtzov har faaet Befaling til med det første at lade opføre, med Ordre til at lade dette Tømmer, Bjælker, Sparrer og Stolper, hugge og sørge for, at det ligger rede, naar der kommer Skibe efter det. Naar Tømmeret er rede, skal han meddele Gert Randtzov det, der selv skal fragte Skibe til at hente det. Sk. T. 1, 479.

— Til Jochim Leist. Da han i Anledning af Kongens Befaling til at undersøge Kirkernes Tilstand i Frederichsborg Len har indberettet, at Asminderup[1] Kirke er meget bygfældig, men at ellers de andre Kirker ere ved »temmelig« Bygning, og at nogle endog have Forraad, saa de kunne komme Asminderup Kirke til Hjælp, befales det ham at give Ordre til, at de Kirker, der ere ved Bygning og Forraad, hver efter deres Lejlighed og Forraad komme Asminderup Kirke til Hjælp, og at føre Regnskab derover. I Anledning af hans Erindring om en Slotsprædikant paa Frederichsborg i M. Jacobs Sted, sendes der ham hoslagt en Skrivelse til Dr. Pouel Matzen, Superintendent i Sjællands Stift, om at beskikke en lærd Person til Præst i M. Jacobs Sted. Med Hensyn til det Kornhus ved Sundby Færge, som Kongen har aftalt med ham at ville have bygget, og som han nu har erindret om, befales det ham at samle Sten, Jærn og hvad andet, han kan faa, i Forraad. Der sendes ham Brev til Hendrich Gyldenstiern paa Bahus om at skaffe ham saa meget Tømmer og til Ofue Jul paa Aggershus om at skaffe ham alle de Deler og Sparrer, han forlanger. Der er skrevet til Jacob Seefeldt paa Marriagger Kloster om at skaffe ham en 60 Læster Kalk, dog skal han selv betale Fragten. Han

[1] Asminderød, Lynge-Kronborg H.

skal i Henhold hertil fremme Byggeriet og indskrive alle Udgifterne i sit Regnskab. Med Hensyn til Forordningen om Bropenge af den Bro ved Sundby Færge, som Kongen har ladet lægge, vil Kongen betænke sig, indtil han selv kommer der til Landet. Naar Høsten er forbi og alt i Lenet er ordnet, som det bør, saa det kan være Kongen uden Skade, vil Kongen forløve ham en Maaneds Tid til at rejse til Meklenborg i, saaledes som han tidligere har begæret. Sj. T. 16, 225.

13. Aug. (Silkeborg). Til Jørgen Brahe. Kongen har ladet udgaa Befaling til Gabriel Spare og Johan Urne om nogen Bygning paa Hamershues Slot, som afdøde Hendrick Brade har ladet opføre, og om nogen Trætte mellem Falck Gøye, Embedsmand paa Hamershues, paa den ene og Fru Lene Tott, Hendrick Brades Enke, og hendes Tjener, som tidligere var Skriver der, paa den anden Side. Da Gabriel Spare imidlertid ved Kongens egen Bestilling bliver forhindret i at efterkomme denne Befaling, skal Jørgen Brahe træde i hans Sted. Sk. T. 1, 478 b.

— Til Gabriel Spare til Suanholm og Jørgen Brahe til Tostrop. Da det Gods i Skaane, som de for nogen Tid siden fik Ordre til at besigte, fordi Kongen vilde lade Frederich Ulfeldt, Sekretær, faa det til Mageskifte for noget af hans Gods paa Sjælland, ved Besigtelsen har vist sig at beløbe sig til mere end Frederich Ulfeldts Gods, har Kongen paa dennes Begæring bevilget, at han til Mageskifte for sit Gods maa faa Borøtzøe[1] By, Skorby og Gusnabe, Kronens Rettighed i 2 Kirkegaarde i Balckagger By og Sogn, 8 Gaarde i Store Kiøfuing, 1 Gaard i Lille Kiøfuing og 1 Gaard i Store Glimminge. Det befales dem straks at besigte ovennævnte Gods og, hvis det beløber sig til mere end hans Gods, tage noget fra, men hvis hans Gods beløber sig til mere end ovennævnte Gods, udlægge ham yderligere Fyldest af Kronens Gods i Kiøfuinge, ligne Mageskiftegodset og indsende Besigtelserne. Sk. T. 1, 479.

— Til Hendrich Gyllenstierne. Fru Karren Friis, Biørn Anderssens Enke, har berettet, at der paaføres hende forskellige Trætter paa det Vidskild Klosters Gods, som hendes Husbonde har faaet til Mageskifte af Kronen, og desuden særlig paa nogle Enge, som hun har begæret til Mageskifte af Kronen, der efter hendes Mening er Ejer af dem, medens Niels Michelssens Sønner og Arvinger

[1] Borsjø, Ljunits H.

tilholde sig dem som Ejendom. Da hun mener, at Hendrich Gyllenstiern har nogle Vidskild Klosters Breve vedrørende dette Gods i sit Værge og har begæret kgl. Skrivelse til ham om at faa dem, befales det ham at tilstille hende de i hans Værge værende Breve vedrørende det omtrættede Gods, som hun eller hendes Husbonde have faaet til Mageskifte af Kronen, for at hun kan forsvare Godset dermed. J. T. 3, 188.

15. Aug. (Silkeborg). Aabent Brev, at Bønderne paa 2 Gaarde i Karup, 1 Gaard og 1 Fæste i Komlethofte, 1 Gaard i Blenterup og 1 Gaard i Ilstrup, som Fru Mergrette Uggerup, Jacob Mouritzens Enke, har Livsbrev paa, maa være fri for Skat, saalænge hun har dem i Forlening. Sk. R. 1, 573.

— Til Gabriel Spare. Kongen, der havde opsagt ham de 2000 Dlr., han havde laant ham, til Betaling til førstkommende Omslag, har givet ham Henstand med Betalingen til Omslaget 1589; han skal selv lade sine Forlovere dette vide. Sk. T. 1, 480.

— Til Niels Skram. Da han, fordi Slotskirken er Sognekirke i Graabrødre Sogn i Randers, har næret Betænkelighed ved uden Kongens Tilladelse at samtykke i det af Menigheden i Graabrødre Sogn foretagne Valg af M. Jacob Aalborg til Sognepræst, befales det ham herved at lade M. Jacob uhindret komme til Sognet. J. T. 3, 188 b[1].

16. Aug. (—). Kvittans til Vilhelm Dresselberg, Sekretær, og Hans Meckelborg, Mønsterskriver, paa 150 Dlr. 1 Ort, som de nu have indleveret i Kongens eget Kammer her paa Silckeborg Slot som Rest af de 10,000 Dlr., som vare indslaaede i de 3 Fjerdinger paa Koldinghus, og som de efter Kongens Befaling have leveret til Administratoren af Halberstadtz[2] Gesandt Hendrich von der Lye. Sj. R. 12, 619 b.

— Skøde til Gabriel Sparre til Suanholm og hans Arvinger paa Kronens Rettighed til Skifuerup Bro med tilhørende Brokorn i Vemmingshøgs Herred, saaledes at de hvert tredje Aar maa oppebære 1 Skp. Byg af hver Mand, som sidder for Gaard i nævnte Herred, dog skulle de saa være forpligtede til at holde Broen i god Stand, da dette Brev ellers skal være forbrudt. Sk. R. 1, 573 b.

— Aabent Brev, at Las Let i Endtzløf, Herredsfoged i

[1] Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. II. 307 (med urigtig Dato: 13. Aug.). [2] Hertug Henrik Julius af Brunsvig-Lyneborg.

Houelbierg Herred, og hans nuværende Hustru indtil videre maa bruge $^{1}/_{2}$ Gaard i Vistrup og en øde Ejendom paa Barris Mark, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge. Udt. i J. R. 4, 283.

16. Aug. (Silkeborg). Til Henning Reuentlov, Embedsmand paa Silckeborg. Kongen har eftergivet Hans Ibssen i Funder $2^{1}/_{2}$ Skp. Rug og 3 Skpr. Malt, som han resterer med af sin Landgilde og formedelst Armod ikke kan udrede. Orig.

17. Aug. (—). Aabent Brev, at Jens Pederssen i Haarup, Slagter paa Silckeborg Slot, indtil videre maa være fri for at svare Afgift til Slottet af det Gadehus, han bor i. Udt. i J. R. 4, 283 b.

18. Aug. (Tvilum). Livsbrev for Hr. Rasmus Nielssen, Sognepræst til Silckeborg, og hans nuværende Hustru paa Frihed for Skyld, Ægt, Arbejde og anden Tynge af en jordegen Gaard i Lenno[1], som han har købt. Udt. i J. R. 4, 283 b.

— Aabent Brev, at Peder Gierridtzen, Birkefoged i Veyerslef Birk, maa være fri for at give Landgilde af sin Gaard, saalænge han er Birkefoged. Udt. i J. R. 4, 283 b.

— Til Henning Reuentlef. Denne Brevviser, Las Nielssen i Lenou[1], har berettet, at han er bleven vanfør i Kongens Arbejde, og har derfor begæret at blive forskaanet for Ægt og Arbejde af sin Bolig; hvis hans Beretning er rigtig, skal Henning Reuentlef lade ham være fri for at gøre Ægt og Arbejde. J. T. 3, 189.

— Til samme. Da Hans Pederssen, Møller i Karup Mølle, har berettet, at Møllen ikke mere kan svare den Landgilde, som den fra Arilds Tid har svaret, fordi der nylig er bygget 4 eller 5 Møller deromkring, som fratage ham hans Næring, skal han lade tilnævne uvildige Dannemænd til at undersøge Sagen og omsætte Landgilden, hvis den er for høj. J. T. 3, 189 b. Orig.

20. Aug. (Silkeborg). Register paa Fetalje, der forskreves til Holmens og Skibenes Behov: Levende Oldensvin: fra Kiøpnehafns, Roskildegaards og Malmø Len 1000 fra hvert; fra Kallundborg og Vordingborg Len 800 fra hvert; fra Draxholm Len 600; fra Nykiøping Len 500; fra Trøggeuelde og Ringstedt Len 200 fra hvert; de, der ikke kunne faa saa mange af Kronens Part, skulle købe de manglende og sørge for, at de blive gode; beløber

---

[1] Linaa, Gern H.

Kronens Part sig til mere end ovenfor angivet, skulle de ogsaa sende de overskydende. — Smør: fra Silckeborg Len 6 Læster; fra Roskildegaards og Drotningborg Len 4 Læster fra hvert; fra Vordingborg, Kallundborg og Olborg Len 3 Læster fra hvert; fra Draxholm $2^1/_2$ Læst. — Bergefisk: Christen Friis skal med sit visse Bud levere i Bergen til Kongens Skipper 3000 Voger Fisk og alt det Sælspæk og Hvalspæk, som tilkommer Kongen af Lenet [Trondhjem]; Niels Bild skal levere samme Skipper 2 Læster rigtig god skruet Fisk til Kongens eget Behov. — Ærter: Stehen Brahe og Hack Ulfstandt skulle med det første købe hver 6 Læster Ærter og med det første sende dem til Kiøpnehafn; Tolderen i Rødby 8 Læster. — Kavringbrød: fra Draxholm Len 80 Læster, fra Roskilde Len 60 Læster, fra Kiøpnehafns Len 50 Læster, fra Abramstrup Len 30 Læster, alt at levere i Kiøpnehafn inden Jul; fra Kallundborg Len 70 Læster, at levere i Kiøpnehafn inden Fastelavn; fra Drotningborg Len 70 Læster, at levere i Kiøpnehafn til 1. Maj; fra Olborg Len 70 Læster, at levere i Kiøpnehafn til St. Hans Dag. — Rug og Malt: fra Roskilde Len 12 Læster Rug og 24 Læster Malt; fra Abramstrup Len 6 Læster Rug og 10 Læster Malt; fra Drotningborg Len 20 Læster Rug og 60 Læster Malt; fra Olborg Len 20 Læster Rug og 70 Læster Malt; fra Silckeborg Len 15 Læster Rug og 20 Læster Malt; Ofue Lunge, Niels Skram og Hennicke Reuentlouf fik Ordre til ikke at sælge noget af Slottets eller Stiftets Indkomst før efter Kyndelmisse; Lensmændene i Kallundborg, Draxholm, Vordingborg og Nykiøping Len fik Ordre til aldeles ikke at sælge noget af Slottets Indkomst, men sende det hele til Kiøpnehafn efter at have ladet Bygget gøre i Malt; Jørgen Rosenkrantz skal af Slottets [Kalø] Indkomst holde til Stede indtil Foraaret 10 Læster Rug og 15 Læster Malt; Manderup Parsberg [paa Aarhusgaard] ligesaa 22 Læster Malt; Jørgen Skram paa Haldt ligesaa 10 Læster Malt; Lauritz Brockenhus paa Nyborg ligesaa 20 Læster Malt; Axel Brahe paa Ottensegaard ligesaa 12 Læster Malt; Absalon Giøe skal til Foraaret sende alt det Rug, Byg, Havre og Smør, som tilkommer Kongen af hans Len [Dalum Kloster], til Kiøpnehafn. — Talg: Erich Lycke paa Gulland skal købe og sende 12 Skippd., Peder Jude i Malmøe 20 Skippd., Byfogderne i Ydstedt og Landtzkrone hver 10 Skippd. Sj. T. 16, 226.

20. Aug. (Silkeborg). Aabent Brev, at Søfren Harboe i Thange, Herredsfoged i Liusgaardtz Herred, indtil videre maa

oppebære Landgilden af en Gaard i Bering[1]. Udt. i J. R. 4, 283 b.

20. Aug. (Silkeborg). Skøde til Jens Christenssen, Skriver paa Drotningborg Slot, og hans Arvinger paa en Kronens Grund i Randers paa Storegade mellem Borgemester Søfren Hofmands Gaard og Morten Kiers Gaard, hvilken Grund Kongen for nogen Tid siden har faaet i Betaling af Niels Skriver i Randers. J. R. 4, 284.

— Livsbrev for Leinert von Brunsvig, Skovrider ved Alling Kloster, paa det Hus med tilliggende Ejendom, som han nu bor i; han skal hvert Aar, naar der er fuld Olden, have fri Olden til 6 Svin. Han skal holde Huset i god Stand og føre godt Tilsyn med Kronens Skove ved Alling Kloster og Kongens Vildtbane smstds. J. R. 4, 284 b.

— Til Lauritz Skram, Loduig Nielssen, Peder Juel og Albret Galskiøt. Da Kongen har befalet dem at forhøre Regnskabet mellem Erick Løcke til Skoufgaard og nogle Kirker i Riberhus Len og paadømme de derom opstaaede Stridigheder, sendes dem hermed en Supplikats fra Kirkeværgerne for Kirkerne, hvori de anføre forskellige Punkter, hvori de mene Kirkerne komme til kort. De kunne heraf og af Kirkeværgernes mundtlige Beretning erfare alle Omstændighederne og skulle, naar de samles for at udføre Kongens Befaling, nøje undersøge og overveje alt, derefter dømme, hvad Lov og Ret er, og give deres Afgørelse beskreven. J. T. 3, 189 b.

— Til Hendrich Belov. Kongen tillod for nogle Aar siden Undersaatterne i Skifue at indtage og indtæppe noget af Byens Forte og Fædrift til Agerjord og Enge, men nu klage nogle af Borgerne i vedlagte Supplikats over, at denne Tilladelse misbruges af Borgemestre og Raad og nogle af de formuende, idet disse dels sælge deraf, endog til udenbysboende, dels dele Resten mellem sig selv indbyrdes, saa Menigmands Nytte og Brug deraf forkortes, medens Besværet og Tyngen ikke formindskes. Da Kongen ikke har ment, at hans Bevilling skulde være til Skade for Skifue og til Forfang og Afbræk for den menige Almue eller til særlig Gavn for enkelte, og da Brevet kun gælder, saa længe det behager Kongen, end mindre hjemler Ret til at sælge af Kronens og Byens Ejendom

---

[1] Bjerring, Middelsom H.

til udenbysboende, befales det ham at kræve Kongens Brev tilbage og igen indsende det til Kancelliet samt igen lade alt det, der er indtæppet af Byens Forte og Fædrift, udlægge til almindelig Forte og Fællig, til Bedste saa vel for den fattige som for den rige; særlig skal han kræve det tilbage, som er solgt til udenbysboende, da Kongen ikke paa nogen Maade har tilladt eller vil tillade saadant Salg. J. T. 3, 190[1].

20. Aug. (Silkeborg). Befaling til Henning Reuentlouf om at levere Chresten Nielssen i Giødvadt 1000 Mursten, som Kongen har givet ham til Opmuringen af en Skorsten. Orig.

— Til samme. Kongen har eftergivet Rasmus Lauritzen i Ressendal 5 Dlr. af den Bøde, han var falden i til Kongen for nogle Ord, som vare ham og hans Broder imellem, hvorfor Henning Reuentlouf skal lade ham være fri for disse 5 Dlr. og lade det Lovmaal falde, han har til ham for samme Ord. Orig.

21. Aug. (Salten). Til Arrild Huitfeld, Erich Valckendorp, Niels Parsberg og Dr. Pouel Matzen, Superintendent i Sjællands Stift. Da der er Strid mellem Sognemændene i Herføgle og Sedder Sogne og Fru Birgitte og Fru Mette Rosenkrantz til Valløe som Lodsejere i disse Byer angaaende Valget af en Sognepræst, idet Sognemændene have valgt en, som er Sognepræst i et andet Sogn, og Fru Birgitte og Fru Mette have valgt en anden, som er en ung, uforfaren Mand, og da begge Kald efter Kongens Mening ikke ere lovlige efter Ordinansen og disse Sogne, der ere blandt de bedste her i Riget, altid tidligere have været forsørgede med en særlig lærd Mand, som har været promoveret Magister artium, hvilket ingen af ovennævnte 2 Personer er, har Kongen skrevet til de 2 Fruer, formanet dem til et endrægtigt Kald med Sognemændene og anbefalet M. Claus Christoffersen til dem. Da de herpaa have svaret, at de ikke kunne gaa fra det Kald, de have givet, befaler Kongen, der har Jus patronatus og øverste Jurisdiktion til Sognene og mener, at begge Kald ere ulovlige, ovennævnte fire Mænd at mødes med det første, stævne baade dem, der have givet Kaldene, og dem, der have erhvervet dem, for sig, undersøge Sagen og derefter dømme, om de omstridte Kald ere saa lovlige, at de bør blive ved Magt, eller ej. Hvis de ikke findes lovlige, skulle de foreholde Fru Birgitte og Fru Mette samt Sognemændene at enes om at kalde enten

[1] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. 2. R. III. 357 f.

M. Claus Christoffersen eller en anden vellærd Mand, men hvis disse ikke ville det, skulle de paa Kongens Vegne, da han ingenlunde vil tilstede, at Sognene for saadan Strids Skyld længere blive uden ordentlig Sjælesørger, indsætte en lærd og duelig Person, der er Sognene værdig. De skulle skriftlig meddele Kongen, hvad de erfare, forhandle og bestemme. Sj. T. 16, 228 b[1]. K.

22. Aug. (Rye). Til Giert Rantzou. Christoffer Rossengaardt, Embedsmand paa Kiøpnehafns Slot, har berettet, at da den ny Vej, som Giert Rantzou har faaet Ordre til at lade lave fra Hørsholm til den anden ny Vej ved Raade[2] i Hørsholm Len, støder ind paa Kiøpnehafns Lens Grund, er Giert Rantzou betænkelig ved at gøre noget der og mener, at Christoffer Rossengaardt bør gøre det, hvorfor denne nu har begæret at faa at vide, hvorledes han skal forholde sig. Da Giert Rantzou har Gravere ved Arbejdet og andet nødvendigt i Forraad og Christoffer Rossengaardt ellers har Arbejde nok med Ottersløf[3] Sø, skal Giert Rantzou lade hele Vejen lave, ogsaa den Del, der støder paa Kiøpnehafns Lens Grund, og rekvirere de nødvendige Penge hos Tolderne. Sj. T. 16, 230.

— Til Henning Reuentlouf paa Silckeborg. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Kronens Bønder i Skaarup[4] under Silckeborg, hvori de klage over, at de kun have meget ringe Engbjærgning, hver kun 7 Læs Hø, hvoraf de hver aarlig maa svare 1 Fjerd. Smør, hvilket falder dem meget besværligt, og de anmode derfor om at faa denne Afgift nedsat til det halve. Han skal fritage dem for Halvparten af Smørskylden og lade Jordebogen forandre. Orig.

23. Aug. (—). Til samme. Kongen har eftergivet Niels Nielssen i Siel Halvdelen af hans Landgilde for dette Aar. Orig.

— Nyt Brev for Jochim Wichman, Kongens Faktor i Hamborg, og Oluf Matzen, Borger i Kiøpnehafn, paa at maatte besejle Ferøe i 10 Aar [ligelydende med Brevet af 22. Febr. 1586], da Jochim Wichman har berettet, at det forrige Brev er gaaet til Grunde paa et Skib, som han vilde have sendt paa Rejsen til Ferøe, men som strandede i Elfuen ved Hamborg. N. R. 1, 619. K.

25. Aug. (—). Til Christoffer Valckendorff, Rentemester. Af hoslagte Breve vil han se, hvad menige Købmænd i Lybeck have ansøgt hos Kongen angaaende deres Handel og Næring her i Riget.

---

[1] Tr.: Rørdam, Lyskanders Levned S. 126 ff. [2] Rudegaard, Sokkelunds H. [3] Utterslev. [4] Skorup, Gern H.

Han skal undersøge Sagen og siden sende Kongen Besked om, hvorledes det forholder sig dermed, saa Kongen derefter kan give dem tilbørlig Besked. Orig.[1]

25. Aug. (Rye). Forleningsbrev for Morthen Brock, Landsdommer i Fyen, paa Embeds Vegne paa 1 Gaard i Ørsbierig, 1 Gaard i Eberup og Kronens Rettighed og Herlighed i 2 jordegne Bøndergaarde i Kierte i Stedet for de 4 Krongaarde, som han med mere Gods havde i Forlening som Landsdommer, men som Kongen for nogen Tid siden har forlenet til Gabriel Schinckel til Søeholm. F. R. 1, 458.

26. Aug. (—). Til Claus Glambech. Da Kronens Tjenere i Ring, der have lidt stor Skade af Ildebrand baade paa deres Huse og deres Gods, have anmodet om Forskaansel paa Landgilde og i andre Maader, har Kongen eftergivet dem, der sidde for Gaarde, dette Aars Landgilde og fritaget dem for Ægt og Arbejde i et Aars Tid, ligesom han har bevilget, at de maa faa nogen Hjælp til Bygning af Skovene efter Claus Glambechs nærmere Skøn. Bolsmænd, Indester og Degnen skulle hver have 1 Ørt. Korn af Loftet. J. T. 3, 191.

27. Aug. (—). Chresten Pederssen i Rye maa sisefrit indføre 1 Læst Rostockerøl. Udt. i J. R. 4, 285.

— Aabent Brev, at Søfren Jenssen i Storing, der for nogen Tid siden paa egen Bekostning har ladet lave en ny Bro over Kannikemølle Aa, hvor den vejfarende Mand undertiden ikke uden stor Fare kunde komme over, og har tilbudt at ville holde den i Stand paa sin egen Bekostning, saalænge han lever, til Gengæld for Livstid maa nyde det Gæsteri, Ægt og Arbejde, som kan falde af den Gaard i Labing, Niels Pouelssen bor i, dog skal den, der bor i denne Gaard, hvis Kongen selv kommer i den Egn med sit Fadebur eller paa Jagt, være forpligtet til at befordre Kongens Fadebur og lade sig bruge ved Jagten ligesom andre Kronens Tjenere der omkring. J. R. 4, 285.

28. Aug. (—). Forleningsbrev for M. Albrit Hanssen, Kongens danske Hofprædikant, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Breininge Sogn i Kallundborg Len, indtil han kan blive forsørget med et Kannikedømme. Udt. i Sj. R. 12, 619 b.

— Til Hendrich Belou og Ofue Lunge, Embedsmænd paa

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 148.

Skifuehus og Olborghus. Da Fru Karren Gyllenstiern, Niels Lyckis Enke, har begæret Gaarden Hestekierd i Reer Sogn paa Hanstholm, Gaarden Bordtzgaard[1] i Hansted Sogn og 1 Gaard i Hansted By og Sogn, alt i Hillerslef Herred, til Mageskifte for noget Gods i Ning Herred i Aarhusgaards Len og i Karup Sogn i Silckeborg Len, som Manderup Parsberg og Claus Glambech have faaet Ordre til at besigte, skulle de med det første besigte Godset i Hillerslef Herred og, naar de faa Besigtelsen fra Manderup Parsberg og Claus Glambech, ligne alt Godset og indsende Besigtelserne. J. T. 3, 191 b.

28. Aug. (**Rye**). Til Manderup Parsberg og Claus Glambech, Embedsmænd paa Aarhusgaard og Skanderborg. Da Fru Karren Gyllenstiern, Niels Lyckis Enke, har begæret noget Gods i Hillerslef Herred, som Hendrich Belou og Ofue Lunge have faaet Ordre til at besigte, til Mageskifte for 2 Gaarde i Lønkierd i Asterup Sogn i Ning Herred i Aarhusgaards Len og Gaarden Vadebeck i Karup Sogn i Hitz Herred i Silckeborg Len, skulle de med det første besigte sidstnævnte Gods og sende Besigtelsen til Hendrich Belou og Ofue Lunge. J. T. 3, 192 b.

29. Aug. (—). Forleningsbrev for Hermand Juel til Aabierg paa Dragsholm Slot og Len. Han skal for sin egen Person i aarlig Løn have 200 Dlr., 40 Dlr. til 4 Svende, sædvanlig Hofklædning til sig selvsjette og Foder og Maal til 6 geruste Heste og 2 Vognheste; han skal tjene Riget med 6 geruste Heste. Han maa underholde og lønne[2] følgende daglige Folk paa Slottet: 1 Slotsfoged, 1 Slotsskriver, 1 Underskriver, 1 Redesvend, 1 Kældersvend, 1 Kok, 1 Underkok, 1 Kokkedreng, 1 Bager, 1 Brygger, 4 Bryggersvende, 1 Portner, 1 Portholder, 1 Stalddreng, 1 Smed, 1 Møller paa Vejrmøllen ved Slottet, 1 Fisker, 1 Fadeburskvinde, 2 Piger, 1 Vægter. Til sin egen og de daglige Folks Underholdning maa han aarlig have følgende Genant: 6 Læster Rug, 8 Læster Byg og Malt, 250 Sider Flæsk, 10 levende Svin, 32 Kroppe Nødkød, 250 Kroppe Faarekød, 150 Gaasekroppe, 400 Høns, 46 Vol Æg, 6 Tdr. Smør, 3 Læster norske Sild, 2 Læster Torsk eller 2 Dlr. for hver Td. Torsk eller Sild, 1 Td. Laks eller 8 Dlr. i Stedet, 4 Lispd. Bergefisk eller $2^1/_2$ Mk., som før gik, for hvert Lispd., 4 Vorder Langer eller 4 Dlr. i Stedet, 1000 Hvillinger eller 6 Dlr. i Stedet, 4000 Flyndere eller

[1] Baadsgaard. [2] Lønnen anføres for hver enkelt.

$3^1/_2$ Dlr. for hvert Tusinde, 4 Vorder Kabliav eller 4 Dlr. i Stedet, 4 Vorder Rocker eller $^1/_2$ Dlr. for hver Vorde, 5 Vorder tør Fisk eller $3^1/_2$ Mk., som før gik, for hver Vorde, 2 Tdr. Aal eller 6 Dlr. for hver Td. Aal, 1 Td. Havregryn, 7 Tdr. Boghvedegryn, 5 Skippd. Humle, $1^1/_2$ Læst Baisalt og 4 Tdr. Lønborgsalt. For al den øvrige visse Indkomst skal han aarlig gøre Kongen Regnskab og ligesaa for den uvisse Indkomst, hvoraf han selv maa beholde Tredjedelen, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Hans Regnskab skal regnes fra 1. Maj 1587. Hermand Juel maa til eget Bedste beholde Ladegaarden med Avl og Affødning, dog skal han aarlig lade stalde 30 af Kongens egne Øksne til Kongens eget Bord eller til Kiøpnehafns Slot og skal paa egen Bekostning underholde Ladegaardsfolkene og de Bønder, der drive Avlen. Han skal lade al Slottets Indkomst af Byg gøre i Malt og maa ikke sælge noget af Slottets Indkomst, førend han har forespurgt, om der behøves noget deraf til Kiøpnehafns Slot. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Befaling og gøre Regnskab for Indkomsten deraf. Sj. R. 12, 619 b.

29. Aug. (Rye). Aabent Brev, at Christen Christenssen, Sognepræst paa Røsnes[1], der for nogen Tid siden har fæstet en Gaard af Lensmanden paa Kallundborg og nu har begæret nogen Forskaansel derpaa, indtil videre maa være fri for at gøre Ægt, Arbejde og Skibsfart til Samsøe af Gaarden. Sj. R. 12, 629 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har for kort Tid siden i Henhold til den af ham til Kancelliet indsendte Fortegnelse skrevet til Henning Reuentlouf paa Silckeborg om at sende Fetalje til Udspisningen paa Holmen og paa Orlogsskibene, men er nu kommen til at huske paa, at der til næste Sommer skal foretages betydelige Byggearbejder paa Silckeborg, hvortil der vil behøves stort Forraad af Fetalje, Kalk, Staal, Jærn og andet, som ikke kan faas der i Lenet, hvorfor det vil være nødvendigt at beholde dette Aars Rente i Forraad ved Slottet. Kongen har derfor skrevet til Henning Reuentlouf om ikke at sende noget af dette Aars Indkomst andensteds hen, men selv beholde den og købe Kalk, Sten, Staal, Jærn og andet til Byggeriet nødvendigt for den. Christoffer Valckendorff maa derfor se at skaffe det fra Silckeborg Len forskrevne paa anden Maade. Sj. T. 16, 230 b. Orig.[2]

---

[1] Refsnæs, Arts H. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 148 f.

29. Aug. (**Bye**). Til Jørgen Kaas. Paa hans Begæring om yderligere Henstand med de 1000 Dlr., som Kongen for nogen Tid siden har opsagt ham, da det vil falde ham meget besværligt at betale dem til den Tid, de ere opsagte, bevilger Kongen ham Henstand til førstkommende St. Hans Dag Midsommer, hvilket han skal meddele sine Forlovere. F. T. 1, 427 b.

— Aabent Brev, at Lauritz Fisker indtil videre maa være fri for at svare Kronens Part af Korntienden af den Gaard, han bor i, derimod skal han svare Sognekirken og Præsten deres Part; den, der har fæstet Kronens Korntiende, skal til Gengæld have Afgiften nedsat med et tilsvarende Beløb. J. R. 4, 286.

— Aabent Brev, at Mickel Pederssen i Lenno[1] maa være fri for at svare 1 Mk. dsk. aarlig af det Hus, han bor i, saa længe han er Skov- og Budfoged og indtil videre. Udt. i J. R. 4, 286.

— Befaling til Tolderen paa Skafuen om med det første at sende 4 Læster saltet Torsk og 6 Læster saltet Hvilling til Skanderborg til Kongens eget Bord. Udt. i J. T. 3, 193.

— Til Casper Marckedaner. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Kronens Bønder i Hørne, hvori de klage over, at de besværes meget med at føre deres Sognetiende, baade Kronens og Kirkens Part, som Brødrene Jacob og Christen Vind have i Fæste, af et Herred til et andet til Grundet. Hvis dette er rigtigt og det kan være belejligt for Kronen selv at bruge Tienden og Kongen i Fæstebrevet til Jacob og Christen Vind har forbeholdt sig at kunne tage Tienden tilbage, hvis han selv vil bruge den, skal han tilbagebetale Brødrene Vind det Stedsmaal, de have givet, og oppebære Tienden til Bedste for Kronen. J. T. 3, 193.

— Til Jørgen Skram og Hendrich Belov. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Kronens Tjenere i Siøby, hvori de beklage sig over et Sandemændstov, som Niels Kaas til Starupgaard, Sekretær, har ladet tilfølge. De skulle, da de have Størsteparten af disse Krontjenere i Forlening, lade Ridemænd komme derpaa, som kunne fælde en endelig Kendelse derom. J. T. 3, 193 b.

30. Aug. (—). Aabent Brev, at Rektor, Doktorer og menige Professorer ved Universitetet i Kiøpnehafn have berettet, at tidligere Konger have givet Faxe Kirke med Jus patronatus og al Kirkens Herlighed og Tilliggelse til Universitetet, hvilket er

[1] Linaa, Gjern H.

blevet stadfæstet af Kongens Fader og Kongen selv, og derhos beklaget sig over, at først Hr. Madtz Ericksen og siden de følgende Lensmænd paa Thurebye have gjort Universitetet Hinder paa nogle til Kirken hørende Kirkegaarde og Skove, kaldede Strandskov og Vesterskov, idet de med Hævd have tilegnet sig Herligheden. Da Kongen i Universitetsfundatsen har lovet at ville hjælpe Universitetet til det, som kan bevises at være kommet derfra, have de bedt Kongen bevilge, at ovennævnte Herlighed igen maa følge Universitetet, hvilket Kongen ogsaa bevilger, da de tidligere Konger have givet Universitetet fuldkommen Jus patronatus til Faxe Kirke og Kongen har stadfæstet det. Sj. R. 12, 630. Orig.[1] i Konsistoriets Arkiv Pk. 99.

30. Aug. (Rye). Til Claus Glambech. Da Kongen har truffet Aftale med Baltzer Tømmermand om, at denne paa egen Bekostning skal lave 2 Broer, den ene i Dyrehaven ved Skanderborg, den anden ved Gammelvedt, og at han derfor skal have 16 Dlr., 2 Pd. Malt, 2 Pd. Rug, 1 Td. Sild, 1 Fjerd. Smør, skal Claus Glambech skaffe ham Tømmer til Broerne og betale ham efter Overenskomsten. J. T. 3, 194.

— **(Paa Jagten i Vissing).** Til Falck Giøy. Han maa i Aar lade bygge for 300 Dlr. paa Hamershus Slot, men skal paase, at Pengene blive anvendte til Nytte. Udt. i Sk. T. 1, 480.

— Aabent Brev, at Anders Gierdtzen i Rye sisefrit maa købe eller indføre 4 Læster Rostockerøl, dog skal han lade notere paa Brevet, hvor han køber eller indfører Øllet. Udt. i J. R. 4, 286 b.

— Befaling til Manderup Parsberg om at opsætte et Plankeværk omkring det Jagthus, han efter Kongens Ordre har bygget i Stadtzgaard, for at ikke enhver skal have Adgang til Vinduerne. Udt. i J. T. 3, 194.

31. Aug. (—). Skøde til Knud Brahe til Thostrup. J. R. 4, 287. (Se Kronens Skøder under 9. Juli 1588.)[2]

— Følgebrev for Manderup Parsberg til 2 Bønder i Vrangstrup i Grandlef Sogn, 1 Bonde i Skiød By og Sogn, 1 Bonde i Saal By og Sogn og 1 Bonde i Liunge By og Sogn, at de herefter skulle svare ham og Arvinger. Udt. i J. R. 4, 288 b.

---

[1] Tr.: Rørdam, Kbhvns. Univ. Hist. 1537—1621. IV. 356 f. [2] Foran er indført et Brev af samme Dag, hvorved Knud Brahe forpligter sig til ved Paasketid at udlægge Kronen Fyldest i belejligt Gods for det Gods, Kongen nu har tilskødet ham. J. R. 4, 286 b.

31. Aug. (Vissing). Til Casper Marckedaner. Hermed sendes ham et af Kongens Hofskrædder beseglet Register over Tøj og Kramvarer, som ere udtagne hos Johan Kløckert; Kongen har bevilget, at det Beløb, Registret lyder paa, maa blive afkortet i den Sum, som Johan Kløckert skylder Casper Marckedaner paa Kongens Vegne. J. T. 3, 194 b.

— Til alle Kron-, Stifts-, Prælat-, Kannike-, Kirke-, Provste- og Præstetjenere i Huolberg Herred. Da Manderup Parsberg, Embedsmand paa Aarhusgaard, har berettet, at Huolberg Kirke er meget bygfældig og i Tide maa sættes i Stand, hvis den ikke helt skal forfalde, hvorfor han ogsaa har begyndt at bygge paa den og har begæret Befordring af nogle Læster Kalk dertil, skulle de, naar han lader dem tilsige, møde med deres Heste og Vogn, hvor det befales, og hver føre et fuldt Læs Kalk til Huolberg Kirke. J. T. 3, 194 b.

3. Sept. (Koldinghus). Til Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Jacob Seefeld, Christen Skiel, Malthi Jenssen, Moritz Stygge, Erich Lunge og Erich Lange. Da Niels Skram, hvis Markeskelstrætte med Eske Bilde paa hans Fader Jørgen Bildes Vegne de have faaet Befaling til at paadømme, har taget Stævning over nogle Lavhævder, som han mener angaa Aastederne, hvorved Eske Bilde er bange for, at Sagen skal søges forhalet, skulle de, uanset denne Stævning, der ogsaa forbeholder enhver sin Ret og lovlige Lovmaal, endelig afsige Dom i Sagen, naar de mødes paa Aastederne, saafremt de ikke kunne forlige Parterne i Mindelighed. J. T. 3, 195.

— Til Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Christen Skiel og Malthi Jenssen. Da de i Henhold til den til dem og nogle flere gode Mænd udgaaede Befaling om at dømme i Markeskelstrætten mellem Niels Skram og Eske Bilde paa hans Fader Jørgen Bildis Vegne forgæves have været samlede nogle Gange paa Aastederne og Eske Bilde, der paa sin Faders Side har tiltaget dem til at dømme i Sagen, er bange for, at hvis de nu udeblive paa Tirsdag otte Dage [12. Sept.], da Sagen paany er stævnet for dem, skal Sagen blive yderligere forhalet, befales det dem uden al Undskyldning at møde og udføre Befalingen, for at Parterne en Gang for alle kunne blive adskilte. J. T. 3, 196.

— Til Albret Friis og Casper Marckedaner. Da Kongen staar i Forhandling med Malthi Jenssen til Hollumgaard om et Mageskifte, hvorved denne vil afstaa til Kronen 1 Gaard i

V[i]lsthøf[1], 1 Gaard i Kragelund i Humerup[2] Sogn og 1 Gaard i Jernit[3] By og Sogn i Giørring Herred, 1 Gaard i Søebye i Sael Sogn i Giern Herred i Op Syssel, 1 Gaard og 1 Bol i Nykiercke Sogn, 2 Gaarde i Haustrup og 1 Bol i Leuering Sogn i Liusgaard Herred, skulle de besigte dette Gods og indsende Besigtelsen. Udt. i J. T. 3, 195 b.

4. Sept. (Koldinghus). Befaling til Tolderne i Helsingør om at gøre op med Johan Etwich, Kongens Kældersvend, og af Tolden betale ham det, han endnu har til gode for Vin. Udt. i Sj. T. 16, 231.

— Mageskifte mellem Manderup Parsberg til Hagisholm og Kronen. J. R. 4, 288 b. (Se Kronens Skøder.)

— Forleningsbrev for Manderup Parsberg paa Aarhus Gaard og Len, som han nu selv har i Værge. Han skal i aarlig Afgift af den visse og uvisse Rente og af den gejstlige Jurisdiktions visse Rente til hver 1. Maj svare 1400 gl. Dlr. og 12 Læster Havre; Pengene skal han paa egen Risiko og Bekostning sende til Rentekammeret, Havren skal han paa Kongens Bekostning og Risiko sende til Kroneborg eller andensteds i Riget, hvor det befales, og han skal tage Bevis for Havren af den Skipper, han sender den med, og lægge det ved sit Regnskab. Resten af Lenets visse og uvisse Indtægt og af den gejstlige Jurisdiktions visse Indkomst maa han beholde til at underholde sig selv, sine egne og Gaardens daglige Folk med, dog skal han deraf tillige underholde 12 Skolepersoner i Overensstemmelse med Kongens Faders Fundats, saaledes at hverken Superintendenten eller Skolemesteren kan have noget at klage over, og endvidere udrede hvad Kongen af Lenets Indkomst har henlagt til Hospitalerne i Aarhus og Randers og til Præster, Herredsfogder og andre, saaledes som det kan ses af Aarhusgaards Regnskab til 1. Maj 1587. Hvis Kongen lægger noget mere Gods under Lenet, eller nogle af de Tiender og Gaarde, som nu ere bortforlenede, igen blive lagte derunder, skal Indkomsten heraf føres særskilt til Indtægt i Regnskabet. Hvis Kongen behøver noget af Gaardens Indkomst til Skibsfolkene, hvilket skal blive ham meddelt 14 Dage efter Mikkelsdag, skal det, han leverer, afkortes i hans Afgift efter samme Takst, som Afgiften er beregnet efter. Manderup Parsberg maa selv beholde al Gaardens Avl og Affødning, derimod

---

[1] Vilslev, Gørding H. [2] Hunderup. [3] Jørnved.

forbeholder Kongen sig al Told, Sise og Vrag. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste og skal holde Gaarden i Stand med Vinduer, Døre, Hængsler, Laase og anden saadan ringe Bygning, men skal der bygges noget, vil Kongen selv give Ordrer derom. Han maa ikke beregne Kongen nogen Udgift til Fortæring, naar hans Skriver eller andre Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han skal, saa ofte Kongen kommer til Aarhusgaard, forsyne Kongens Heste med det nødvendige Rufoder. Han skal have Aarhus By i Befaling og Præsterne og Kirkerne i Lenet i Befaling og Forsvar. J. R. 4, 292.

5. Sept. (**Koldinghus**). Livsbrev for Christoffer Sadelmager, der en rum Tid har tjent Kongen i sit Haandværk, men nu er bleven blind, saa han ikke mere kan ernære sig, paa Underhold i Ringsted Kloster samt aarlig 20 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning. Sj. R. 12, 630 b.

— Aabent Brev, hvorved Kongen lader al sin Tiltale falde mod Hans Jenssen, der har berettet, at han for nogen Tid siden i Helsingborg er kommen til af Vaade at ihjelslaa Giøder Jenssen fra Vardbierg, for hvilken Sag han først blev svoren fredløs, hvilket Tov dog siden er blevet dømt magtesløst paa Skaane Landsting, hvorefter han har tilfredsstillet den dødes Eftermaalsmand og Slægtninge, der have givet ham deres endelige Orfejde, hvori de erkende, at Drabet er sket af Vaade. Det tillades ham frit at nedsætte sig i Riget, hvor han vil. Sk. R. 1, 574.

— Til Niels Brockis og Fru Itte Podebuskis Arvinger. Da de have berammet et Møde i Kiøbenhafn 14 Dage før St. Mikkelsdag for at skifte Arven efter Niels Brock og Fru Itte Podebusk, men Kongen har befalet Eske Brock at følge Hertug Ulrich udenlands til Strasburg, saa han ikke kan møde til ovennævnte Tid, skulle de opsætte Mødet og bestemme en anden Tid, paa hvilken Eske Brock kan være til Stede. Udt. i J. T. 3, 196 b.

6. Sept. (—). Befaling til Oluf Bagger om med det første at sende 4 Skippd. Voks til Kongen. Udt. i F. T. 1, 428.

— Aabent Brev, hvorved Kongen giver Ofue Lunge, Embedsmand paa Olborghus — der har berettet, at der i Huorns Herred i Vendsyssel, siden Kongen har bortskiftet en Del af Olborghus Slots Gods i dette Herred til adelige, ikke mere er formuende og vederhæftige Slotstjenere nok, som han kan beskikke til Sandemænd — Fuldmagt til at tage af de andre Krontjenere i Herredet.

naar der er Mangel paa Sandemænd, uanset hvilket Len de høre under eller hvem der har dem i Forsvar. Disse skulle være forpligtede til at gøre Sandemænds Ed og Tov ligesaa vel som Slottets Tjenere, men forse de sig og komme til Fald, skal deres Fald være til det Herskab, de ere undergivne. J. R. 4, 294 b[1].

6. Sept. (Koldinghus). Til Christoffer von Festenberg, kaldet Pax. Han har indberettet, at Taarnet paa Holbeck Slot er meget bygfældigt paa Sparreværk og Loft, saa det vil være nødvendigt med det første at gøre det i Stand, og at der, hvis noget af Muren maatte blive taget ned, vil kunne laves gode Gemakker og Kamre i Taarnet, som saa vil kunne forsynes med nyt, varigt Sparreværk og nyt Loft, saa det i nogen Maade kan blive brugeligt, og han har tilbudt at ville lade dette Arbejde udføre paa sin egen Bekostning. Da han vil det, befales det ham at lade Taarnet forandre og istandsætte, saaledes som han ved, det bedst kan ske. Tømmer til Sparreværket maa han hugge i Kronens Skove til Slottet, hvor der sker mindst Skovskade. Sj. T. 16, 231 b.

7. Sept. (—). Mageskifte mellem Christoffer von Festenberg, kaldet Pachisk, til Kindholm og Kronen. Sj. R. 12, 631. (Se Kronens Skøder.)

— Til Gert Rantzou. Han har indberettet, at Kongens Bøssestøber M. Giert har haft et af de Stykker færdige, som Kongen havde befalet skulde støbes til Brug i Strikværnene, men at Stykket er sprunget, da det skulde prøves; det var et af de største og kunde derfor ikke regeres med saa faa Folk, som var angivet; han har saa paa Kongens Vegne haft Bøssestøberen hos sig og givet ham nærmere Besked om Skytset, og Bøssestøberen mener nu at ville støbe dem saaledes, at hvert Stykke kan regeres af 2 eller 3 Mand; da der vil blive 15 Stykker, hvert paa 7 Skippd., vil det være nødvendigt at købe Kobber til dem for 3200 Dlr. Det befales ham at lade det hele bero indtil videre. Da han i sin Skrivelse besværer sig saa stærkt ved ogsaa at skulle lade den Del af den ny Vej lave, som støder paa Kiøpnehafns [Lens] Grund, maa den Del af Vejen opsættes, indtil Kongen selv kommer derover og paa en eller anden Maade kan ordne Sagen. Da han tilkendegiver, at hvis Kongen ikke vil have, at der paa den Plads ved Slottet, hvor der tidligere var Sand, maa holdes en 6 Køer, som kunne være ved Haan-

[1] Tr.; Secher, Forordninger II. 479 f.

den, naar Kongen er paa Slottet, vil det være nødvendigt, at der indtages en Vang ved Lundegaard, hvori Køerne kunne have deres Gang, befales det ham at indtage en Vang ovenfor Lundegaard til det Brug og lade den indgrøfte og inddige; Tolderne have faaet Ordre til af Tolden at betale ham hvad det koster. Da han tillige har indberettet, at han har istandsat Vejen i Lugude Herred med Stenbroer og paa anden Maade, og at nogle af Adelens Tjenere vægre sig ved at hjælpe til med Vejens Forbedring, saaledes som Kronens Tjenere allerede have gjort, skønt det ligesaa vel er til Gavn for dem, sendes der ham til Forkyndelse et aabent Brev til alle i Herredet om at hjælpe med til Vejens Forbedring. Ligesaa sendes ham et aabent Brev om Afskaffelse af alle Krohuse i Helsingborg Len. Sj. T. 16, 232[1].

7. Sept. (Koldinghus). Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingør om af Tolden at betale Gert Rantzou de ved Inddigningen og Indgravningen af en lille Vang ved Lundehave foranledigede Udgifter. Udt. i Sj. T. 16, 232.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at der i Helsingborg Len holdes mange Krohuse ved Kirkegaardene og andensteds, hvori der bedrives megen Løsagtighed og Drukkenskab, undertiden endog under Gudstjenesten, befaler Gert Rantzov at afskaffe, nedbryde eller brænde disse Kroer og ikke tillade, at der igen opbygges saadanne. Udt. i Sk. R. 1, 574[2].

— Til Bønderne i Lugude Herred, hvem de end tjene. Da der i Herredet findes mange slette Veje, Vandinger og Broer, som ere dem selv mest til Besvær, og Gert Randtzov, Embedsmand paa Kroneborg, efter Kongens Ordre nu har begyndt at istandsætte Vejene i Herredet med Stenbroer og andet, skulle de, da Recessen paabyder, at menige Herredsmænd skulle hjælpe til med at istandsætte de daarlige Veje, hver betale saa mange Penge, som de blive takserede for, til at betale Brolæggerne med; ingen, hverken Kronens Ugedagsmænd eller andre, skulle være fri, da det ligesaa vel er til Gavn for den ene som for den anden. Vægre nogle sig ved at betale Pengene, skulle de være forpligtede til selv at fuldføre den af Lensmanden paabegyndte Istandsættelse; vil nogen slet ingen Ting gøre, vil han blive tiltalt og straffet. Sk. T. 1, 480.

— Til Tolderne i Helsingør. Da den franske Legat, Ca-

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 178. [2] Tr.: Evensen, Saml. af jurid. og hist. Materier II. 2, S. 83 f. Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 419.

rolus Danceus, er kommen til at skylde Kongens Undersaatter, baade Adel og andre, en stor Sum Penge, fordi han ikke kan faa sin Pension hos Kongen af Frankrig og Kongens Undersaatter alligevel have forstrakt ham som en Konges Gesandt med Gods og Penge i det Haab, at det skulde blive dem redelig betalt, har Kongen for nogen Tid siden skrevet til den franske Konge om at give Ordre til, at Legaten fik sin Løn, saa han kunde tilfredsstille sine Kreditorer. Kongen af Frankrig har ogsaa skrevet til Kongen og lovet, at det skulde ske, men det er alligevel ikke blevet til noget, formodentlig for den indre Krigs Skyld. Da det vil blive Kongens Undersaatter til stor Skade, hvis de ikke faa deres Betaling før Legatens Død, og Legaten, hvor gerne han end vilde, ikke har andre Midler at betale med end sin tilgodehavende Pension, skulle de, saa snart de faa at vide, at der ventes franske Skibe til Sundet, meddele den franske Gesandt det, for at han kan begive sig til Helsingør for at forhandle med de franske Købmænd og Skippere om hver efter deres Lejlighed at forstrække ham med Penge og siden søge deres Betaling hos Kongen af Frankrig. Sj. T. 16, 233 b[1].

7. Sept. (Koldinghus). Forleningsbrev for Berthel Erickssen, Byfoged i Nyborg, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Aarsløf Sogn, kvit og frit. Udt. i F. R. 1, 458 b.

— Til Tolderen i Kolding. Arnt Nielssen, Hans Nielssen og Kiersten Nielsdatter, Niels Glarmesters Børn og Arvinger, have berettet, at deres afdøde Fader har haft 1 Gaard og 2 Boder i Kolding, som ere fuldstændig afbrændte ved den sidste Ildebrand i Byen, og Jorden er siden indtaget til Slottet; Kongen har paa deres Begæring bevilget, at de maa faa Betaling for Jorden, men da andre ogsaa have Part i den, skal han i Lensmandens Nærværelse lade vurdere, hvor stor Part enhver har, og af Tolden betale enhver for sin Part. J. T. 3, 196 b. Orig.

— Til Erich Lunge. Mogens Juel til Juellingsholm er nu død, og nogle af hans Slægt have berettet Kongen, at han paa sit yderste har bedt Kongen tage sig af hans Barn og beskikke nogle gode Mænd til at være dets Værge. Da Mogens Juel i sin Tid og Velmagt altid har været Kongen og Riget en tro og villig Undersaat og Kongen desuden paa Øvrigheds Vegne bør tage sig af fader- og moderløse Børn, kan han ikke nægte denne Mogens Juels sidste

[1] Tr.: Hist. Tidsskr. V. 492 f.

Begæring og befaler derfor Erich Lunge at overtage Værgemaalet, da han er en af de næreste og nærmest boende Slægtninge og Kongen gaar ud fra, at han formedelst Slægtskabet gerne ser Barnet befordret til det bedste. J. T. 3, 197.

8. Sept. (Koldinghus). Til Christoffer Valckendorff. Da der i nogle Dage efter hinanden her har været meget højt Vand og meget stor Storm og Uvejr, saa det endog har slaaet Skuder i Land, skal han meddele Kongen, om Skibene have lidt nogen Nød i Havnen eller om Uvejret har gjort Skade paa andre Skibe. Orig.[1]

— Aabent Brev, at Reinholdt Fux von Bemelberg til Sandbye har berettet, at hans Sognekirke, Sandbye Kirke, for nogen Tid siden, da hans Gaard og en stor Del af Byen brændte, ogsaa er brændt og endnu ikke har kunnet komme til Bygning. hvorfor han, hvis Kirkens Tiende og Indkomst maa betroes ham. har tilbudt at ville sørge for, at Kirken igen kommer til sin tilbørlige Bygning og Hævd. Kongen har ogsaa tilladt, at Reinholdt von Bemelberg herefter maa oppebære Kirkens Indkomst mod efterhaanden at opbygge Kirken og forsyne den med det til Kirketjenesten nødvendige. Det befales Sognemændene at tiende retfærdigt, da han ellers skal have Fuldmagt til at lade deres Korn kaste i Lensmandens eller hans Fuldmægtigs Nærværelse, hvorefter de, der findes at have tiendet uretfærdigt, ville blive straffede. Da der behøves Vognægt og andet Arbejde til Kirkens Bygning, bevilger Kongen, at Kronens Herlighed af Præstegaarden i Sandbye indtil videre maa følge Reinholdt von Bemelberg til det Brug. Sk. R. 1, 575.

— Til Henning Reuentlef. Kongen har paa hans Erindring bevilget, at de Krontjenere i Silckeborg Len, der bevisligt have lidt nogen Skade under Jagten af Dugvogne eller paa anden Maade, maa blive forskaanede for saa meget af deres Landgilde, som Skaden efter uvildige Mænds Vurdering kan beløbe sig til. Da Kongen, der, som gentagne Gange tilkendegivet ham, til næste Sommer vil bygge noget paa Silckeborg og har befalet ham at samle Kalk, Sten og andet i Forraad dertil, har erfaret, at der ved Dagberg skal kunne faas ret god Kalk til Købs, skal han købe saa meget af denne Kalk, som han kan faa, lade den føre til Silckeborg og lægge den i Forraad paa et bekvemt Sted. J. T 3, 198. Orig.

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 149.

[9. 10. Sept.[1]**]** Til Sisemestrene i nedennævnte Købstæder. Kongen har paa Hertug Ulrich af Meklenborgs Forbøn bevilget, at hans Undersaatter i Wismar indtil videre kun skulle give 24 Sk. i Sise af hver Td. Wismarøl, som de selv indføre her i Riget; af det Wismarøl, som andre indføre, skal der svares sædvanlig Sise. — Register: I Skaane: Malmø, Landtzkrone, Trelborg, Ydstedt, Laugholm, Ahus, Falsterbo og Skonnør, Halmstedt, Sømmershaufn, Helsingborg, Sølfuitzborg og Løckov. — I Sjælland: Kiøpnehafn, Roskild, Kiøge, Nestued, Holbeck, Nykiøping, Kallundborg, Vordingborg, Prestøe, Skielskør, Stege, Korsøer, Helsingør. — I Laaland og Falster: Nykiøping, Stubbekiøping, Nagskouf, Nystedt og Saxkiøping. — I Jylland: Aarhus, Vedle, Kolding, Horsens, Randers, Aalborg, Grindou, Ebbelthoft og Hofbro. — I Fyen: Nyborg, Suinborg, Assens, Medelfard, Kiertheminde, Faaborg, Rudkiøping, Bogense. — I Norge: Marstrand, Frederichsstadt, Opslo, Skeen, Bergen og Trundhiem. Sj. T. 16, 234.

10. Sept. (Vamdrup). Befaling til Claus Glambech om straks at skaffe Kongens Slagter paa Skanderborg, Hendrich N., 2 gode Øksne og give ham Ordre til ufortøvet at slagte dem og lade dem røge i det grønne Hus, saa Kongen kan finde dem godt røgede og tilberedte til sit eget Brug, naar han kommer did. Da en af Glasbrænderne i Glashytten ved Rye er kommen for Skade at slaa en Smed ihjel, men Glasbrænderen har forskelligt Arbejde under Hænder for Kongen, skal Claus Glambech, for at Kongens Arbejde ikke skal blive forsømt ved en Fængsling af Glasbrænderen, give og skaffe denne sikkert Lejde til uhindret at bruge hans Haandværk, indtil Sagen er bleven lovlig udført og paadømt, dog skal han tage nøjagtig Forpligtelse af ham paa, at han ikke vil bortrømme. J. T. 3, 198 b.

13. Sept. (Nygaard). Kvittans til Giert Randtzov, Embedsmand paa Kronneborg, paa 2 Fjerdinger med Penge, som han efter Kongens Befaling har udtaget af Hvælvingen paa Kronneborg og nu har indleveret i Kongens eget Kammer her paa Koldinghus. Sj. R. 12, 633.

— Kvittans til Frederich Leiel, Dauid Hanssen, Morthen Jenssen og Niels Hendrickssen, Toldere og Toldskrivere i Helsingøer, paa 5000 Dlr., som de efter Kongens skriftlige

[1] Indført mellem Breve af 7. og 14. Sept.

Befaling have tilsendt denne med Embedsmand paa Kronneborg Giert Rantzovs Skriver Lourentz Langermand af de 30,000 Dlr., som de paa Kongens Vegne have oppebaaret af de hollandske Skippere for det Overmod, der af Staterne og deres Krigsfolk blev udvist mod Kongens Tjener, som var sendt did. Sj. R. 12, 633.

13. Sept. (Nygaard). Kvittans til samme paa 7000 Dlr. af de samme 30,000 Dlr., som de have fremsendt med Giert Randtzovs Slotsskriver Asmus Lang. Udt. i Sj. R. 12, 633 b.

— Kvittans til samme paa 1700 Rosenobler, $27^1/_2$ dobbelt Dukat, 366 Milreiser, 854 Engelotter, 30 Kroner, 6 ungerske Gylden, 149 Goltgylden, 5306 Dlr. 12 Sk. lybsk, som de efter Kongens Ordre have tilsendt denne af Tolden med Giert Randtzovs Skriver Lourentz Langermand. Sj. R. 12, 633.

— Kvittans til samme paa 480 Rosenobler, 162 Milreiser. 317 Engelotter, 5000 Dlr. 3 Ort af Tolden, som de have fremsendt med Giert Randtzovs Slotsskriver Asmus Lang. Udt. i Sj. R. 12, 634.

— Forleningsbrev for Mogens Suob paa Giøding Herred, uden Afgift for Aaret fra 1. Maj 1587 til 1. Maj 1588 og derefter for en aarlig Afgift af 1000 gl. Dlr.; han skal gøre tilbørlig Tjeneste deraf. Sk. R. 1, 575 b.

14. Sept. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har talt med Caspar Marckdaner, Embedsmand paa Koldinghus, om, at han mente det rigtigt, at denne fik en bestemt Genant af Fetalje til sit eget og Slottets daglige Folks Underhold, ligesom Hans Blomme, Embedsmand paa Haderslefhus, har. Caspar Marckdaner har derefter berettet, at han forrige Aar har anslaaet Fortæringen paa Slottet saa nøjagtigt, han har kunnet, efter det Overslag, Christoffer Valckendorff har sendt ham, og at Christoffer Valckendorff ogsaa uden synderlige Mangler har været tilfreds med hans Regnskab for Fortæringen; hvis han derfor maatte faa en Genant i Overensstemmelse med dette Regnskab, vilde han dermed bestride Fortæringen til Slottets daglige Folk, dog vilde der medgaa noget mere, naar Kongen holdt Hoflejr paa Slottet. Kongen har ogsaa bevilget, at Caspar Marckdaner til sit og de daglige Folks, omtrent 52 Personers, Underhold maa faa en Genant som i forrige Aars Regnskab, derimod skal det, som forspises til adskillige Haandværksfolk og Bolsfolk, der arbejde til Slottet, og det, som forspises paa Slottets Ladegaarde, Nygaard og Vambdrup, føres til Regnskab,

men han har, før han med Brev bestemmer noget endeligt herom, villet lade Christoffer Valckendorff det vide og henstille hele Sagen til ham. Han skal overveje hele Sagen og, for at Caspar Marckdaner bestemt kan vide, hvad han skal have, fastsætte Genanten efter det sidste Regnskab eller som han finder det billigt og sende Besked om alt til Kongen. Sj. T. 16, 235.

14. Sept. (Nygaard). Til Lauritz Brockenhus. Denne Brevviser, Christen Skriver, der en Tid lang har tjent som Foged paa Eskeberggaard, har anmodet om i Betragtning af sin Tjeneste at maatte faa Kronens Gaard Grønlundt, som nu er ledig, uden Indfæstning og fri for Ægt og Arbejde, men mod at svare Landgilde deraf og føre Tilsyn med Kronens Skove og Vildtbane paa Hindtzholm. Da Kongen gerne vil have en paalidelig Karl til at føre Tilsyn med Skovene og Vildtbanen, har han paa de tilbudte Vilkaar bevilget Christen Skrivers Begæring og befaler Lauritz Brockenhus, hvis han, som kender Christen Skriver bedre end Kongen, mener, at han vil være Kongen tjenlig i denne Bestilling, at overdrage ham Gaarden paa de angivne Vilkaar. Naar Lauritz Brockenhus erklærer sig nærmere til Kongen herom, vil denne give Christen Skriver Brev herpaa. F. T. 1, 428.

— Til Lauritz Skram, Loduig Nielssen, Peder Juel og Albret Galskiøt. Da Erich Lycke til Skoufgaard har berettet, at den tidligere til dem udgaaede Befaling til at forhøre og paadømme Regnskabet og Striden mellem ham og nogle Kirker og Kirkeværger i Riberhus Len endnu ikke er bleven udført, men er bleven opsat under forskellige Paaskud, særlig det, at Brevet ikke indeholder noget om, at hvis nogen formedelst Sygdom eller andet Forfald ikke møder, skulle de mødte tage andre til i Stedet og udføre Befalingen, befales det dem at samles med det første, stævne Sagen for sig og forhøre og paadømme den; hvis nogen formedelst lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tage andre gode Mænd til i Stedet og udføre Befalingen, saa Parterne en Gang for alle kunne blive skilte ad. J. T. 3, 199.

15. Sept. (—). Aabent Brev, at Hr. Jens Pederssen i Starup, Sognepræst i Starup og Nebbel Sogne, har tilkendegivet, at han med stor Bekostning en Tid lang har holdt sine Sønner, deriblandt en, ved Navn Hr. Madtz Jenssen, til Studeringerne, først paa adskillige Skoler og siden paa Universitetet i Kiøpnehafn, saa han mente, at han nu var kommen saa vidt, at han kunde lade sig

bruge som Præst, og derfor, da han selv formedelst Alderdom ikke formaar at gøre Sognefolkene i begge Sogne den tilbørlige Tjeneste, med Lensmandens og Superintendentens Samtykke og paa Sognefolkenes Begæring for nogen Tid siden har kaldet ham til sin Kapellan; Sønnen har siden da forestaaet denne Tjeneste saaledes, at Sognefolkene have haft Velbehag deri og have givet ham Kald som Sognepræst efter Hr. Jens Pederssens Død, hvortil denne nu har begæret Kongens Samtykke. Kongen samtykker ogsaa i, at Hr. Madtz Jenssen maa faa Sognene, saafremt han overlever sin Fader, dog skal han fremdeles beflitte sig paa Studeringer, saa han kan findes duelig til Embedet, og, naar han overtager det, forholde sig som en kristelig og retsindig Guds Ords Tjener. J. R. 4, 295.

15. Sept. (Nygaard). Forleningsbrev for Hr. Anders Nielssen, Sognepræst i Jelling, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Gielderup Sogn i Hammerum Herred, dog skal dette Brev ingen Magt have, saafremt Afgiften tidligere er forlenet til en anden. Udt. i J. R. 4, 296.

16. Sept. (—). Kgl. Stadfæstelse for Bertel Søfrenssen i Dons af nogle Skødebreve paa en jordegen Gaard i Dons, hvilke han har erhvervet af de lovlige Ejere paa Brysk Herredsting: 1. Skøde, dat. Brysk Herredsting Lørdag før Fastelavns Søndag [20. Febr.] 1585, hvorved Matz Henrichssen i Bregning i Nærværelse af og med Samtykke af sin Hustru Karen Jensdatter sælger til Bertel Søfrenssen i Dons, hans Hustru Jahan Bertels og deres Arvinger al den Ejendom, som kan tilfalde Karen Jensdatter i den Bondegaard i Dons, Bertel Søfrenssen nu har i Værge, og som hun med hendes afdøde Husbonde Staffen Pederssen har købt med Hans Griis i Tholstrup, Michel Nielssen i Dons og andre Medarvinger, hvori der er inden alle 4 Markeskel 4 fulde Otting Jord paa 1 Kvarter nær over al Dons Skov og Mark, og hvorved tillige Christen Simenssen i Dons med sin Hustru Marren Matzdatters Samtykke tilskøder Bertel Søfrenssen og hans ovennævnte Hustru og deres Arvinger en fuld Broderlod i ovennævnte Bondegaard, hvilken Marren Matzdatter har arvet efter hendes Fader Matz Ofthessen, og desuden hvad der kan tilfalde hende i Gaarden efter Moderen Dorothe Matzkone. 2. Skøde, dat. Brysk Herredsting Lørdag efter St. Peders Dag 1585, hvorved Peder Staffenssen, Borger i Kolding, tilskøder Bertel Søfrenssen, hans Hustru og deres Arvinger al den Del, som han enten kan arve eller faa i den Bondegaard i Dons, som Peder

Staffenssen tidligere boede i, og som Bertel Søfrenssen nu har i Værge, hvori der er inden alle 4 Markemoder 4 fulde Otting Jord paa et Kvarter nær over al Dons Skov og Mark. 3. Skøde, dat. Brysk Herredsting Lørdag efter Paaske [9. April] 1586, hvorved Ifuer Pouelsen i Dons tilskøder Bertel Søfrenssen, hans Hustru og deres Arvinger al den Del, som han enten kan arve eller faa efter sit Barn med Anne Lasdatter, al den Del, han har pantet med Matz Ofthessen, og hvad Part han ellers kan have i den ovennævnte Bondegaard i Dons, hvori han og Matz Ofthessen tidligere have boet. 4. Skøde, dateret Brysk Herredsting, Lørdag efter Olai regis Dag [5. Aug.] 1587, hvorved Søfren Nielssen i Dons i Nærværelse af og med Samtykke af sine Sønner Niels Søfrenssen og Pouel Søfrenssen, hvis Værge han er, og Jesper Søfrenssen, som er sin egen Værge, samt Find Lauritzen i Nærværelse af og med Samtykke af sin Hustru Mette Jespersdatter tilskøde Bertel Søfrenssen, hans Hustru og deres Arvinger alle de Lodder, som de kunne arve eller faa i ovennævnte Bondegaard i Dons, hvilket er den 3. Part af en fuld Broderlod, som Niels Søfrenssen, Pouel Søfrenssen og Jesper Søfrenssen arvede efter deres Moder Marren Søfrens, der havde arvet den efter hendes Fader Jesper Ofthessen og hendes Moder Bodel Jespers, som er den 6. Part i ovennævnte Bondegaard, og den 3. Part af en Broderlod, som Mette Jespersdatter arvede efter hendes Fader Jesper Ofthessen og hendes Moder Mette Jespers, hvilket er den 6. Part i Gaarden. J. R. 4, 296.

16. Sept. (Nygaard). Til nedennævnte Herremænd. Da Hertug Ulrich, som Kongen havde givet dem Ordre [12. Aug.] til at ledsage til Strasburg, er bleven syg og Kongen derfor paa denne Tid ikke kan eller vil sende ham nogenstedshen, fritager Kongen dem foreløbig for Rejsen, dog skulle de holde deres Folk og Heste rede, saa de, naar der bliver bedre Lejlighed og Kongen igen tilskriver dem, kunne følge Hertugen. — Register: Loduig Munck Loduigssen, Predbiørn Gyllenstiern, Hannibal Gyllenstiern, Gabriel Sparre, Knud Brahe, Valdemar Parsberg, Hendrich Lycke, Holger Ulfstand, Eske Brock og Jacob Høg. J. T. 3, 199 b. Jvfr. 19. Nov.

17. Sept. (—). Forleningsbrev for Frandtz Randtzov paa Kallundborg Slot og Len efter Hermand Juel, at regne fra 1. Maj 1587. Han skal aarlig til Løn og Underhold for sig selv, sine Svende og Slottets daglige Folk, hvoriblandt der altid skal være 1 Kornmaaler, 1 Maltgører og 1 Postvognssvend, til Underhold

af 4 fattige Peblinge og til Slottets Istandholdelse med Vinduer, Døre, Laase og andet saadant smaat Flikkeri have: 493 Dlr., $5^1/_2$ Læst 6 Tdr. Rug, 8 Læster $2^1/_2$ Pd. Byg og Malt, 270 Sider Flæsk, 10 levende Svin, 33 Kroppe Nødkød, 270 Kroppe Faarekød, 160 Kroppe Gaasekød, 400 Høns, 46 Vol Æg, 7 Tdr. Smør, 3 Læster 3 Tdr. norske Sild, 2 Læster 2 Tdr. Torsk, 1 Td. Laks, 4 Lispd. Bergefisk, 4 Vorder Langer, 1000 Hvillinger, 4000 Flyndere, 4 Vorder Kabliav, 4 Vorder Rokker, 5 Vorder tør Fisk, 2 Tdr. Aal, 9 Tdr. Gryn, 4 Skippd. Humle, $1^1/_2$ Læst Baisalt, 3 Tdr. Lønborgsalt og al Ladegaardens Avl og Affødning. Endvidere skal han have Foder og Maal til de 6 geruste Heste, hvormed han skal tjene Riget, og til 2 Vognheste. For al anden vis Rente og for al den gejstlige Rente og Jurisdiktion skal han aarlig gøre Kongen Regnskab, ligesaa for den uvisse Rente, hvoraf han selv maa beholde Tredjeparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Han skal passe godt paa, at Kongen, naar der er Olden, faar saa mange Svin paa Skovene, som disse kunne taale. Han maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv eller hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde, og skal, ogsaa uden at beregne Kongen nogen Udgift, underholde dem, der komme til Slottet med Kongens Pasbord eller i Kongens Ærinde, en Nats Tid med Mad og Øl samt skaffe dem god Befordring frem og tilbage Sj. R. 12, 634.

17. Sept. (Nygaard). Til Petter Retz og Jochim Leist. Da Kongen har en hel Del unge Heste og Foler, der vel ikke alle arte sig vel, og der gaar ligesaa megen Bekostning med til de udygtige som til de dygtige, skulle de og Berideren undersøge, hvilke der ikke kunne bruges, sælge disse og tilstille Kongen selv Pengene, ikke føre dem til Regnskab. K. Udt. i Sj. T. 16, 236 (kun til P. Reedtz).

— Befaling til Christoffer Valckendorff om med det første at hidsende 74 Al. godt engelsk Klæde af indlagte Farve, 84 Al. godt sort slet Fløjl og 24 Al. hvidt Silkeatlas til Dronningens Jomfruers Hofklædning. K. Udt. i Sj. T. 16, 236.

— Befaling til Coruidtz Viffert om paa Hans Dreis Vegne at overtage det efter afdøde Hendrich Brahe ledige Vikarie i Lunde Domkirke, som Kongen havde bevilget Hans Dreis efter Naadensaarets Udløb. Udt. i Sk. T. 1, 480 b.

— Befaling til Coruidtz Viffert om at kalde Laue Urne til Beltebier for sig og paa Kongens Vegne foreholde ham med det

første at udlægge sin Søster[1] hvad han med Rette bør efter den Dom, som Samfrænder have afsagt mellem dem, saafremt Kongen ikke skal se sig foraarsaget til at gribe til andre Midler. Udt. i Sk. T. 1, 481.

18. Sept. (Nygaard). Forleningsbrev for Niels Parsberg til Sandbyegaard paa Bisterup og Roskillegaards Len efter Lauge Beck, at regne fra 1. Maj 1587. Han skal i aarlig Genant til sin egen, Gaardens og Ladegaardens daglige Folks og Høstfolkenes Underholdning have: 5 Læster Rug, 6½ Læst Byg og Malt, 4½ Skippd. Humle, 7 Tdr. Smør, 125 levende Svin af Oldengælden, 20 levende Kør af Jordebogen, 12 Nødkroppe, 200 levende Lam, 200 Gæs, 400 Høns, 4½ Læst saltet Sild, 1 Læst saltet Torsk, 1 Læst saltet Kuller, 10 Vorder Langer, 10 Vorder Kabliav, 1000 Hvillinger, 3000 Flyndere, 6½ Lispd. islandsk Fisk, 13 Tdr. Bygtryn og 4 Tdr. Lønborgsalt. Endvidere skal han have Klædning til sig selvfjerde og til Løn og Klæder til alle de daglige Folk paa Gaarden og Ladegaarden 140 Dlr. Af denne Genant og disse Penge skal han underholde og lønne alle de daglige og de fremmede Folk af Bønderne, som han bruger til Avlen eller andet Arbejde, med Undtagelse af Tærskemændene om Vinteren, som han skal lade tærske for Penge, men selv underholde. Niels Parsberg skal have 4 Tdr. Havre om Ugen til 4 Klippere og Rufoder til 2 Vognklippere, Ridefogden 26 Tdr. Havre om Aaret til 1 Klipper og Ladegaardsfogden 20 Tdr. Havre foruden Rufoder. Han skal føre godt Tilsyn med Avlens Drift og gøre Kronen klart Regnskab derfor ligesom ogsaa for Kronens Part af den gejstlige Jurisdiktions Indkomst. Han skal gøre Regnskab for den uvisse Rente, hvoraf han selv maa beholde Tredjeparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise, Vrag og Oldengæld. Kommer der Folk til ham med Kongens Pasbord eller i Kongens Ærinde, skal han paa egen Bekostning give dem et Maaltid Mad eller to, men maa ikke henvise dem til Borgerne i Byen. Han maa selv beholde al Avlen til Suenstrup med Afvækst og Affødning; han maa ikke bruge Fiskeri i de i Lenet liggende Enemærkesøer og Fiskevande. Sj. R. 12, 635.

19. Sept. (—). Til Claus Glambech. Kongen har givet Marsk Peder Gyllenstiern fri Olden paa Kronens Skove under Skanderborg til 100 Svin, hvilket Claus Glambech skal skaffe ham, naar han sender Svinene did. J. T. 3, 200.

[1] Beate Urne.

19. Sept. (Nygaard). Til Tolderen i Horsens. Borgemestre og Raad i Horsens have berettet, at Kongens Rideheste og Rustvognsheste nogle Gange ere komne gennem Byen, og at Borgerne have holdt dem med Hø, Havre og Straafoder adskillige Nætter, hvorpaa de have klare, af Staldmesteren og Vognmesteren underskrevne Registre, ligeledes at Kongens Broder, Hertug Hans af Slesvig-Holsten, og fremmede Herrer og Gesandter, der have været hos Kongen, have haft Natteleje i Byen og ere blevne frit udkvitterede, hvorfor der nu kræves Betaling af Borgemestre og Raad; de have derfor begæret. at Kongen i Betragtning af den Ildebrand, der er overgaaet Byen, og Byens arme Lejlighed vil bevilge, at Borgerne maa faa Fortæringen betalt. Det befales Tolderen at betale ovennævnte Fortæring efter de underskrevne Registre og lægge disse ved sit Regnskab. J. T. 3, 200 b.

20. Sept. (—). Aabent Brev, at Anders Jacobsen, Herredsfoged i Jerested Herred, der i mange Aar har beklædt dette Embede og er blevet meget hindret i sin Næring, hvorfor han har begæret nogen Forskaansel paa sin Gaard, maa være fri for Landgilde og al anden Tynge af sin Gaard i Gisløf og en Aalegaard, kaldet Hammersvig, som han har fæstet, saalænge han er Herredsfoged eller indtil Kongen giver anden Ordre. Sk. R. 1, 576.

21. Sept. (Koldinghus). Bestalling for Hans Roskei. Kongens Skibshøvedsmand, der med Pinken den hvide Rose og to Gallejer skal løbe i Vestersøen for at passe paa, at den søfarende Mand ikke bliver overfalden og plyndret af Sørøvere paa Rigets Strømme; han skal hele Vinteren igennem og indtil godt hen paa Foraaret blive omkring og i Fleckerøe. Hvis han opdager Sørøvere, skal han se at bemægtige sig dem og føre dem til Kiøpnehafn. Sj. R. 12, 620 b.

— Bestalling for Madtz Appelrot, der med Gallejen David skal følge Hans Roskei. Udt. i Sj. R. 12, 620 b.

— Lignende Bestalling for Jost von der Hecke paa Gallejen Jacob. Udt. i Sj. R. 12, 620 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Henrich Gyldenstiern, Embedsmand paa Bahus, har berettet, at Fru Vibicke Podebusch, Euert Bildis Enke, i Henhold til det aabne Brev om Pantebreves og Gældsbreves Fremlæggelse har meddelt ham, at hun har Kongens Gældsbrev paa 2000 Dlr., og han har tilbudt og givet Kongen sit Brev paa at ville betale hende disse 2000 Dlr. inden

førstkommende St. Hans Dag, mod at dette Beløb bliver afkortet i den Sum, han skylder Kongen. Kongen er gaaet ind herpaa og befaler Christoffer Valckendorff at afkorte de 2000 Dlr. i den Sum, Henrich Gyldenstiern skylder. Da Henrich Gyldenstiern endvidere har berettet, at Kongen af Kronens Gods i Han Herred, som han har i Forlening, har bortskiftet en Del til Fru Vibiche Podebusch, en Del til Fru Ingeborg Skeil og en Del til ham selv og andre, og at en Del af Godset er bleven ødelagt af Sand, alt siden Herredet blev sat for Afgift, skal Christoffer Valckendorff undersøge denne Sag og i Afgiften afkvitte et til det bortskiftede og ødelagte og omsatte Godses Rente svarende Beløb. Sj. T. 16, 236 b.

21. Sept. (Koldinghus). Til Otthe Emickssen til Steensgaardt. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra hans Medarvinger, hans afdøde Hustrus[1] Søskende og Arvinger, hvori de besvære sig højlig over den Befaling, han sidst har erhvervet sig hos Kongen angaaende Trætten mellem ham og dem om hans afdøde Hustrus efterladte Arv, og erklære, at de ved hans første Tilbud om denne Befaling ikke have forstaaet andet, end at, da der i Sagen allerede var udgaaet én Befaling, skulde denne først fuldgøres, førend den anden Befaling til gode Mænd skulde udgaa; straks da de bleve anderledes underviste derom, sendte de 3 gode Mænd, Predbiørn Gyllenstiern, Oluf Rossenspar og Lodvig Munck, til ham med Tilbud om, at de paa deres Side vilde udnævne 3 gode Mænd til i Forening med de af ham dertil betroede at dømme i Sagen, men desuagtet har han alene taget ovennævnte Befaling til de gode Mænd, han har udnævnt, saa de paa deres Side ingen have til at paase deres Interesser, hvorfor de befrygte at blive forurettede, og de have derfor anmodet om, at Sagen maa blive henvist til en anden upartisk Kommission, hvori de ogsaa have nogle betroede Mænd. Da de med ovennævnte 3 gode Mænds Brev og Segl have bevist, at de have tilbudt ham at være med til at udtage en kgl. Befaling, men han alligevel er kommen dem i Forkøbet, og da Kongen ikke tvivler om, at han ligesaa gerne som de »ville være med Rette dennem erlediget«, og da Kurfyrster og Fyrster have henvendt sig til Kongen med Forskrift for nogle af hans Medarvinger og Kongen er lige pligtig til at hjælpe alle Parter til Ret, befales det ham at

[1] Dorothea Pogwisch

opsætte Udførelsen af den Befaling, som de besvære sig over, og da de nu paa deres Side have navngivet 4 Mænd, ligeledes udnævne 4 Mænd, gaa ind paa det i deres Supplikats foreslaaede Møde og sende Besked til Kancelliet derom tilligemed den Beretning, han vil have indført i Befalingen, saa alt siden kan blive forordnet til et ordentligt Lovmaal og begge Parter vederfares, hvad Lov og Ret er. Vægrer han sig herved, vil Kongen formedelst ovennævnte Intercessioner og Sagens Lejlighed se sig nødt til at meddele hans Modparter, særlig da en Del af dem bor vidt uden Riget, saadanne Midler, hvorved de uden lang Forhaling kunne komme til deres Ret. F. T. 1, 428 b.

23. Sept. (Holm). Befaling til Coruidtz Viffert om at anvise Kongens Vognmager, der nu sendes til Skaane for at hugge Vogntømmer til Kongen, hvor i Kronens Skove i Malmøe og Lundegaard Len han kan faa dette Tømmer, skaffe ham Hjælp til at hugge det, lade det føre ned til Ladestederne, naar det er hugget, og sørge for, at det kommer over til Kroneborg. Sk. T. 1, 481.

— Lignende Befaling til Fru Kirstine Steen Bildis paa Herridtzvad Kloster. Udt. i Sk. T. 1, 481.

— Tilladelse for Niels Hanssen, Borger i Medelfar, til paa én Gang at købe eller indføre og sisefrit sælge 1 Læst Tyskøl; dog skal han lade notere paa Brevet, hvor han køber eller indfører Øllet, for at der ikke under det Skin skal befries mere Øl for Sise. Udt. i F. R. 1, 458 b.

24. Sept. (—). Befaling til Christoffer Valckendorff om at levere Dronningens Skrædder, M. Hans, der nu vil gøre sin Datters Bryllup, 2 gode Øksne og 1 Ame Vin, som Kongen forærer ham til Bryllupskost. Udt. i Sj. T. 16, 237. Orig.[1]

— Til Thyge Brahe. Da han har lovet Kongen at ville lave og skaffe Kongen Almanakken for 1588 noget tidligere, end han plejer, og tillige har givet Tilsagn om at ville skaffe Kongen den Almanak, han plejer at lave til Kongen, befales det ham, hvis Almanakkerne ere færdige, at sende dem hid med denne Brevviser, Kongens Dreng, og, hvis de ikke ere færdige, at lade dem lave saa snart som muligt og meddele Kongen, naar han kan vente dem. K.[2]

— Til Pether Reitz. Kongen sender ham nogle af sine Rustvognsheste, der skulle underholdes der en Tid, og befaler ham

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 149 f. [2] Tr.: Dsk. Mag. II. 247. Friis, Tyge Brahe S. 164.

at skaffe Hø, Havre og Straafoder til dem, saalænge de blive der, og paase, at de blive godt passede. Hvis han behøver og kan bruge dem til Kongens Arbejde, maa han gøre det. K.[1]

25. Sept. (Holm). Befaling til Jørgen Bilde til Ellinge om at lade den langvarige Trætte mellem ham og Nels Skram, Høvedsmand paa Drodtningborg, hvile en Tid, da Kongen selv med nogle Raader og gode Mænd til Vinter vil komme paa Aastederne og enten bilægge Trætten i Mindelighed eller afsige Dom deri. Udt. i Sk. T. 1, 481.

— Befaling til Albret Friis, Hinrick Gyllenstiern og alle andre Fru Anne Parsbergs Arvinger om med det første at sende deres Bud til Kongen med Pantebrevet paa det Gods i Fyen, som Fru Anne har haft i Pant for nogle Penge, hun i sidste Fejde laante Kronen, modtage Pantesummen og siden overlevere Axel Brahe, Embedsmand paa Otthensegaard, Godset. F. T. 1, 430.

— Befaling til Axel Brahe om at lægge ovennævnte Gods, hvorover der sendes ham et Register, ind under Otthensegaard og føre al vis og uvis Indkomst til Regnskab. Udt. i F. T. 1, 430 b.

28. Sept. (Nygaard). Til Casper Marckedaner. Ebbe Knudssen, Borger i Kolding, har berettet, at han i Drukkenskab har forset sig med et Kvindfolk, som uden hans Vidende har lagt sig i Seng med ham, for hvilken Sag han er bleven tiltalt af Casper Marckedaner og efter afsagt Dom holdt fængslet i nogen Tid til Straf. Paa hans Begæring og nogle gode Mænds Forbøn har Kongen eftergivet ham denne Forseelse, dog skal han forpligte sig til ikke mere at gøre sig skyldig i saadant, men herefter føre et kristeligt og uforargeligt Levnet. J. T. 3, 201.

29. Sept. (—). Til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Da der af det Salt, som Kongen har befalet dem at sende til Koldinghus, endnu intet er fremkommet, befales det dem straks at sende saa mange Læster Salt, som Kongens Brev lyder paa, og selv fragte Skibe dertil; Fragten skal Caspar Marckdaner paa Koldinghus betale. K. Udt. i Sj. T. 16, 237 b.

— Til Borkort von Papenhiem. Kongen har bevilget de fattige i Almindeligt Hospital i Kiøpnehafn fri Olden i Aar til 100 Svin i Abramstorp Skove. Udt. i Sk. T. 1, 481 b[2].

---

[1] Denne Konc. har oprindelig været en Original med Udskrift til Axel Brahe, Embedsmand paa Odensegaard, men Udskriften er streget over, og paa Forsiden er skrevet: til Pether Reitz. [2] Udenfor er skrevet: Denne Kopi skulle været indskrevet udi den Sielands Tegnelse.

29. Sept. (Nygaard). Til Otthe Emickssen. Hans Erklæring paa Kongens Skrivelse [af 21. Sept.] er bleven forelæst for Kongen der deraf har erfaret, af hvad Grund han begærer at maatte blive haandhævet ved den Befaling, han har erhvervet, og undslaar sig for at bevilge en anden Befaling. Da Kongen imidlertid af hans egen Erklæring ser, at de 3 gode Mænd have været hos ham, før han rejste efter Befalingen, og paa hans Medarvingers Vegne tilbudt at ville tilnævne Halvdelen af de gode Mænd i Kommissionen, men han alligevel har foregivet, at de ikke vilde gaa med til den Befaling, og da Befalingen er erhvervet alene efter hans Beretning, kan Kongen ikke se andet end, at de ere blevne overlistede (»forsnellit«) dermed, og af den Grund og fordi nogle af Medarvingerne bo langt udenfor Riget og hverken ere eller saa snart kunne blive kyndige i disse Rigers Reces og Retsordning, var han berettiget og formedelst Kurfyrsters og Fyrsters Forbøn ogsaa tilbøjelig til at meddele hans Medarvinger særlige Midler til Rette. Til Overflod har Kongen dog ladet sin forrige Skrivelse udgaa til ham i det Haab, at man derefter paa alle Sider bedre kunde komme til Ende dermed, og at han ligesaa gerne som hans Modpart »skulde ville være dermed afskedet«; hans Erklæring og Undskyldning kommer derfor Kongen noget uventet, særlig da han jo af sine Medarvingers Klage noksom kan mærke, at de ikke ville møde til Rette efter ovennævnte Befaling. Kongen kan nu ikke nægte dem tilbørlig Forordning og Middel til Rette og befaler ham ufortøvet at erklære sig om, hvorvidt han vil bevilge gode Mænd til en anden Kommission i denne Sag eller ej og, hvis han vil det, sende fuldstændig Besked derom til Kancelliet tilligemed det, han vil have indført i Befalingen om sin Sag, idet han kan forlade sig paa, at Kongen, hvis han ikke vil tilnævne gode Mænd eller erklære sig anderledes i Sagen, selv vil udnævne gode Mænd til at dømme i Sagen. F. T. 1, 430 b.

30. Sept. (—). Tilladelse for Daniel Krop til sisefrit at indføre 4 Læster Rostockerøl i Riget; han skal lade notere paa Brevet, hvor han indfører Øllet. Udt. i Sj. R. 12, 621.

1. Okt. (—). Til menige Sognemænd, ædle og uædle, i Herføgle og Sedder Sogne. Da de Raader og gode Mænd samt Superintendenten i Sjællands Stift, som Kongen [21. Aug.] havde beskikket til at dømme i den efter M. Joen Jacobsens Kaldelse til Sognepræst i Helliggejst Sogn i Kiøpnehafn opstaaede Strid om Kaldelsen af en Sognepræst i hans Sted i Herføgle og Sedder Sogne, have af-

sagt den Dom, at de to kaldede Personers Kald ikke er lovligt efter Ordinansen, og, da Sognemændene ved ingen Formaning eller Forhandling have været at formaa til at vælge en anden god, lærd Mand til Sognepræst, derefter i Henhold til Kongens Befaling have beskikket M. Claus Christofferssen til Sognepræst i Sognene, saa stadfæster Kongen dette Valg i Betragtning af ovennævnte Forhold, da han har Jus patronatus til Sognene og M. Claus af Superintendenten og de andre gode Mænd er kendt duelig til Embedet. M. Claus skal nyde Præstegaarden og al den Tiende og Præsterente, som de tidligere Præster have haft, og skal gøre Sognemændene al tilbørlig Tjeneste. Det befales strengelig Sognemændene at holde M. Claus for deres Sognepræst og svare ham tilbørlig Tiende og Præsterente, saafremt de ikke ville staa til Rette derfor og straffes. Sj. T. 16, 237 b[1]. K.

1. Okt. (Nygaard). Til Hr. Sivord Reinschatt, Friherre af Fridberg. Af vedlagte Supplikats vil han se, at denne Brevviser Peder Holing, Juveler i Brunsvig Hans Thimans Tjener, paa egne og sin Husbondes Vegne har klaget over, at han, der havde overladt Hr. Sivords Hustru[2] nogle Klenodier til Købs mod Forskrivning paa, at Pengene skulde blive betalte til sidste Omslag, alligevel ikke har faaet disse, ligesom de ogsaa, da han siden krævede dem, ere forholdte ham, hvad der har forvoldt ham yderligere Omkostning og Skade. Da Kongen som den af Gud forordnede Øvrighed ikke alene er pligtig til at hævde sine Undersaatters Ret, men ogsaa at tilholde dem til at pleje hver Mand Ret, befales det ham, der er hans Hustrus Bos Værge, at rette sig selv heri og betale Peder Holing hvad han med Rette skylder denne dels af vitterlig Gæld, dels af Skadegæld, saafremt Kongen ikke skal gribe til andre Midler. Hvis han har noget at indvende mod Supplikatsen, skal han sende Besked derom til Kancelliet, for at Kongen kan vide Besked, hvis der sker yderligere Henvendelse. J. T. 3, 201 b[3].

3. Okt. (—). Befaling til Tolderne i Helsingør om i Henhold til den Fortingning, Kongen har gjort med Sejermager Hans Matzen, at betale denne 200 Dlr. for det Sejerværk, han har lavet paa Kroneborg. K. Udt. i Sj. T. 16, 239.

— Til Peder Munck. Claus Hundermarck har klaget

---

[1] Tr.: Rørdam, Lyskanders Levned S. 128 ff. [2] Magdalene Munk. [3] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. 2. R. II. 151 f.

over, at en af hans Karle, som han havde sendt til sine Tjenere paa Møen angaaende Landgilde og anden Bestilling, uden Skyld er bleven greben i en af Claus Hundermarcks egne Tjeneres Gaard af Peder Muncks Foged og fængslet, og han har begæret, at Karlen maa komme ud og paa fri Fod svare til de Beskyldninger, som Peder Muncks Foged maatte have til ham. Da Claus Hundermarck har lovet at ville holde Karlen til Stede, skal Peder Munck frigive denne, tilstille Claus Hundermarck ham og befale Fogden at udføre sin Sag mod ham for Retten. J. T. 3, 202 b.

3. Okt. (Nygaard). Til Kapitlet i Ribe. Peder Rantzov til Throyborg har en Tid staaet i Forhandling med Kapitlet i Ribe paa Hospitalets Vegne om et Mageskifte, hvorved han skulde have noget af Hospitalets Gods i Lye Herred for noget af sit Gods i Høyrs Herred, men formedelst fremførte Klager over, at Hospitalet ikke vilde faa Fyldest derved, er Sagen bleven forhalet. Da Peder Rantzov nu har erklæret at ville give Hospitalet 300 Dlr. for dette Mageskifte og Kongen ikke kan se andet, end at det vil være til Hospitalets Bedste, naar disse Penge kunne blive satte paa Rente, skal Kapitlet bringe Mageskiftet til Afslutning, tage nøjagtig Forvaring for de 300 Daler og, naar Peder Rantzov har betalt dem, sætte dem paa Rente hos sikre Folk. J. T. 3, 202.

— Til samme. Kongen har paa Begæring af Peder Rantzou til Throyborg bevilget, at det Mageskifte, hvorom han i nogen Tid har staaet i Forhandling med Kapitlet, og hvorved han skal have noget af Kapitlets Gods i Lye Herred for noget af sit Gods i Høyers Herred, maa gaa for sig, og befaler Kapitlet at bringe Mageskiftet til Afslutning. J. T. 3, 203.

5. Okt. (Egtved). Til Gert Rantzov. Da han har berettet, at Størsteparten af Murværket paa det Lysthus, han lader bygge i Lundehave, nu er færdigt, og har forespurgt, om de Piller, der skulle staa ovenpaa omkring Lysthuset, skulle laves af Sten eller af Træ, som siden kan stryges med hvidt, om Gulvene i Gemakkerne skulle flores med Sten eller lægges med Deler, og om Pladsen ved Lysthuset skal belægges med hugne Sten eller med andre Sten, befales det ham at lade Pillerne oven om Lysthuset lave af hugne Sten ligesom paa Lysthuset paa Volden, lade Gulvene lægge med Deler, dog nærmest ved Skorstenene med Sten, og lade Pladsen ved Lysthuset belægge med hugne Sten ligesom ved Badstuehuset ved Frederichsborg. Han skal med det første skaffe

Kongen nogle rigtig gode, friske Agurker fra Dantzig. Sj. T. 16, 239 b[1].

5. Okt. (Egtved). Til Peder Rudt. Kongen, der har erfaret, at han har nogle Gaarde i de nærmest op til Olleholm Slot liggende Byer, nemlig 1 Gaard i Kiettinge, 1 Gaard i Vandtort, 1 Gaard og 1 Gaardsæde i Freiløf, 3 Gaarde i Hielm, 1 Gaard i Underup, 1 Gaard i Breging og 1 Gaard i Herritzlef i Kiettinge Birk, vil gerne have dette Gods til Mageskifte for Vederlag af Kronens Gods i Sønder og Nør Herreder, som ligger belejligere for hans Gaard, og anmoder ham om at overlade Kronen sit Gods og erklære sig om, hvor han ønsker Vederlag derfor og hvad. F. T. 1, 479.

— Aabent Brev, at M. Niels Villomssen, Sognepræst til Bresten Sogn, hvis Præstegaard i Balle fornylig er brændt ved Vaadeild med alt hvad der var deri, hvorved han er bleven aldeles forarmet, saa han ikke selv formaar at genopbygge Præstegaarden, til Hjælp til dennes Genopbyggelse i de næste 2 Aar maa oppebære Bresten Sognekirkes Tiende og Indkomst, da Bresten Kirke skal være ved god Hævd og godt Forraad, dog skal han i den Tid forsyne Kirken med Vin, Brød, Lys og hvad andet der behøves til Kirketjenesten. Endvidere har Kongen bevilget, at alle Sognekirker i Koldinghus Len, der ere ved Hævd og Forraad, skulle komme ham til Hjælp med 2 Dlr. hver, og de mindre formuende med 1 Dlr. hver. J. R. 4, 299.

— Til Albret Friis. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Hr. Lambert Søfrenssen, Sognepræst i Øsse og Nesborg Sogne, hvori han beretter, at han har Krontienden af Øsse Sogn i Fæste for en bestemt Afgift, men siden Afgiftens Fastsættelse er en af de bedste Gaarde i Sognet bleven bortskiftet til Matz Nielssen, som tidligere boede i Noes i Koldinghus Len, og da denne har indrettet Gaarden til Sædegaard, faar Hr. Lambert nu ingen Tiende af den, hvorved Tienden bliver formindsket med 2 Ørt. Korn. Albret Friis skal undersøge Sagen og nedsætte Afgiften ligesaa meget, som Tienden er bleven forringet ved Mageskiftet. J. T. 3, 203 b.

6. Okt. (Lejrskov paa Jagten). Til Tolderne i Helsingøer. Kongens Stenhugger Hermen har berettet, at han, medens Euald Woye havde Haderslefhus i Forlening, efter Kongens Bestilling har brudt og leveret nogle gotlandske Sten til Haderslefhuses

---

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 179.

Bygning, men ingen Betaling faaet derfor; det befales dem nu: gøre op med ham og, efterhaanden som de faa Penge ind, af Ti- den betale ham hvad han efter Kongens Bestilling og de Kvit- ringer, han har for Stenenes Levering, har til gode. Sj. T. 16, 24

6. Okt. (Paa Jagten i Lejrskov). Til Claus Hundermarck og Matz Erichsen. Anders Dresselberg, Landsdommer i Sjællan. har berettet, at der er Trætte mellem hans Fader[1] paa den en- og Fru Anne Rosenkrantz, Albert Giøes Enke, og Fru Birrit Bøller, Christopher Giøes Enke, paa den anden Side om ret Skov og Markeskel mellem Kastrup Fang paa den ene og Gunderslef o Reinstrup Fang paa den anden Side; 13 Oldinge have været op- krævet, men skulle ikke have fuldgjort deres Tov, saa vidt som d- have været tilkrævet, og ere derfor indstævnede til Sjællands Landsting. Da Sagen angaar Anders Dresselberg og han derfor ikke selv kan være Dommer, hvorfor han ogsaa har anmodet Konge: om at beskikke nogle gode Mænd til at dømme deri, befales de dem at stævne begge Parter for sig, til belejlig Tid begive sig t Landstinget og sidde i Dommers Sted i denne Sag, paa- dømme den og give deres Dom beskreven. Sj. T. 16, 240 b.

7. Okt. (Vamdrup). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen med Tiden vil forny og forbedre Draxholm Slot og omordne Kamrene og Gemakkerne saaledes, at han selv og Dronningen med Børnene kunne bo der, naar de komme did, skal Christoffer Val- ckendorff, for at det til Bygningen fornødne bedre kan blive samlet i Forraad, sende den i Kongens Tjeneste værende Bygmester. som tidligere var hos Thyge Brade, til Draxholm og befale ham at bese Forholdene og overveje, hvorledes den gamle Mur bedst kan istandsættes og Kamre og Gemakker indrettes; Bygmesteren skal lave et Mønster derover og gøre et Overslag over, hvad Tøm- mer, Deler, Sten, Kalk og andet der behøves, hvorefter han skal sendes herover til Kongen med Mønsteret og Overslaget. Sj. T. 16, 241.

— Til Christoffer Rosengaardt. Da den ene af de 3 norske Klippere, som han har givet Kongen, er død og han igen har købt 3 andre af samme Haar, anmoder Kongen ham om at sende sig dem alle 5; hvad han har givet for de 3, vil Kongen betale ham. Da en af Kongens gode Venner udenlands har anmodet

[1] Niels Andersen Dresselberg.

Kongen om en norsk Ganger, beder han Christoffer Rosengaardt skaffe sig en saadan enten hos hans gode Venner i Norge eller andensteds og med det første sende den til Kongen. Udt. i Sj. T. 16, 241 b.

7. Okt. (Vamdrup). Befaling til Christoffer Valckendorff om ligeledes at forhøre sig om en norsk Ganger til Kongen. Da Hertug Mattias af Østerrig har sendt Kongen en særlig Slags Fisk, der fanges i Østerrig og kaldes Hussen, og forskrevet den til Lybeck, hvorfra den skal sendes til Kiøpnehafn, skal Christoffer Valckendorff undersøge, om den er kommen, og, hvis saa er, straks sende den til Kongen. Han skal skaffe Kongen »Keflerne Nacken«[1] af Bergefisk, hvis den er at faa i Kiøpnehafn. Udt. i Sj. T. 16, 241 b.

— Til Coruidtz Viffert. Kongen har bevilget, at Tage Krabe, Hofsinde, maa faa alle de Tiender i Fæste, som hans afdøde Moder[2] har haft, for den Indfæstning, som andre ville give, og befaler Coruidtz Viffert ikke at bortfæste dem til andre. Sk. T. 1, 481 b.

8. Okt. (—). Befaling til Hans Meckelborg om at tilstille Hans Claus Rusworm, Kongens Drabanthøvedsmand, paa Kongens Enspænderhauptmand Lorentz Kuedorfs Vegne 300 Dlr., som er Lorentz Kuedorfs tilgodehavende Aarsløn, og tage Kvittans af Hans Claus Rusworm derfor. Sj. T. 16, 242.

— Til Albret Friis. Hendrich Ramel til Beckeskouf, Hertug Christians Hofmester, har berettet, at der er Trætte mellem ham og Moritz Podebusch ved hans Gaard Beckeskouf, hvorved han foraarsages at tilbyde Moritz Podebusch, om han vil være med til at udtage en kgl. Befaling til gode Mænd, som kunne skille dem ad, og han har i den Anledning anmodet om Tilladelse til at begive sig til den Egn for at forhandle med nogle gode Mænd, ved hvem han kunde gøre Moritz Podebusch Tilbud om denne Befaling. Da Kongen imidlertid ikke paa denne Tid kan forløve Hendrich Ramel, har han tilbudt at beskikke 2 gode Mænd dertil og sender hermed Albret Friis en af Hendrich Ramel underskreven Fortegnelse over hans Tilbud med Anmodning om at kalde Christen Lange eller, hvis han ikke er til Stede, en anden af de nærmest boende gode Mænd til sig og med ham forebringe Hendrich Ramels Tilbud om

---

[1] Klipnakken? [2] Karen Jakobsdatter Ged.

Befalingen for Moritz Podebusch og tage skriftlig og egenhændig underskreven Besked af denne derpaa; vægrer han sig ved at give skriftlig Besked, skulle de selv give hans mundtlige Svar beskrevet og sende det til Kongen tillige med Hendrich Ramels Fortegnelse, for at Hendrich Ramel deraf kan vide, hvad han har at rette sig efter. J. T. 3, 204.

9. Okt. (Vamdrup). Kvittans til Hendrick Vind til Grundet paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Draxholm Len fra Paaskedag 1578, da han først fik Lenet, til 27. Juli 1587, da han igen blev det kvit, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter, for Stiftets Indkomst og for det til Hermand Juel overleverede Inventarium. Han blev intet skyldig. Sj. R. 12, 632 b.

— Befaling til Borgemestre og Raad i nedennævnte Købstæder om at modtage de Bøsseskytter (Baadsmænd), som Kongen har sendt til dem, og som enten allerede ere komne eller med det første ville komme, lægge dem i Borgeleje og skaffe dem tilbørlig Underholdning med Mad og Øl, 6 Potter Øl daglig og ikke mere. Hvis nogen af disse, medens de ligge i Borgeleje hos dem, skikke sig utilbørligt mod deres Vært eller Værtinde eller disses Folk eller nogen af Borgerne, skulle de lade dem straffe tilbørligt, dog skulle de saa ogsaa paase, at Borgerne ikke besvære Bøsseskytterne (Baadsmændene). De skulle paase, at disse blive rigtig fordelte saa vel hos dem selv som hos deres Medborgere efter enhvers Formue. Hvis nogen ikke vil nøjes med den Kost, hans Vært eller Værtinde kan give ham, men vil trodse og forlanger Penge i Stedet, maa der gives ham ½ Dlr. om Ugen, men ikke mere; vil han ikke nøjes dermed, skulle de forvise ham af Borgelejet til Kiøpnehafn, hvor han saa skal faa yderligere Besked. — Register: Bøsseskytter: Olborg 63; Aarhus 34; Randers 32; Viiborg 28; Horsens 20; Grindov og Veylle hver 17; Ebbelthoft 16; Nykiøping p. Mors, Vaarde og Thiistedt hver 15; Ringkiøping 13; Skaufn og Seeby hver 12; Holstebro, Hørring og Lemvig hver 11; Hofbro 10; Skifve 9. — Baadsmænd: Ottense 60; Suinborg 32; Kierteminde 24; Assens 22; Meelfardt og Faaborrig hver 15; Bogense, Nyborg og Rudtkiøping hver 12. — Nykiøping 20; Nagskouf 18; Marribo og Stubbekiøping hver 12; Nystedt 7; Saxkiøping 6. — Nestuedt 26; Skielskiør 16; Kiøge 14; Kallingborg og Stege hver 12; Roskilde og Slaufuelse hver 10; Vordingborg og Holbeck hver 8; Prestøe og Nykiøping i Otz Herred hver 6; Heddinge, Ringstedt og

Korsøer hver 4. — Malmøe 60; Landtzkrone 21; Threlleborg og Vee hver 18; Aahus 16; Halmstedt 14; Lundt 12; Falsterboe og Skannøer 10; Laugholm, Vardtbierg og Sømmershafn hver 8; Falckenberg og Sølfuitzborg hver 7; Lyckov og Auskier hver 6. — Kolding, Riibe, Helsingøer, Slangerop og Helsingborg har Kongen fritaget for Hold[1]. Sj. T. 16, 242 b og 244 b.

9. Okt. (Vamdrup). Aabent Brev om, at Kongen, der har ladet lave sig en ny »særdeles« Vej mellem Nyegaard og Jelling for hurtigere at kunne rejse mellem Koldinghus og Skanderborg og ogsaa andensteds i Lenet har ladet lave saadanne Veje til sit Brug, har bragt i Erfaring, at nogle understaa sig til at rejse ad denne Vej, ja endog at opslaa Laasene for de Slagbomme og Led, som ere anbragte paa den ny Vej for at hindre saadan Modvillighed, da denne ellers derved med Tiden vilde blive daarligere end den gamle og den anvendte Bekostning være til ingen Nytte. For at forebygge dette og for at enhver kan vide sig advaret, forbyder Kongen herved strengelig alle at køre ad den ny Vej med Heste og Vogne, lidet eller meget; hvis nogen gribes i at gøre dette uden Besked og Befaling, skal han have forbrudt hvad han har med at fare; hvis det ikke er Bønder og der paa Vejen vederfares dem nogen Skade eller Spot, skulle de have det for Hjemgæld og desuden staa Kongen til Rette. J. R. 4, 300[2].

— Til Casper Marckedaner. Der er tilfalden Kongen en Gaard i Kolding efter Jacob Remmesnider, da han døde uden Livsarvinger og ingen andre Arvinger lovlig have søgt Arven, og Kongen har bestemt at sælge Gaarden og sætte Pengene paa Rente paa sikre Steder for med Rentepengene at lønne en Brolægger, der kan føre Tilsyn med og istandholde Stenbroerne paa de gode redelige Veje, Kongen har ladet anlægge paa alle Sider rundt omkring Kolding. Casper Marckedaner skal sælge Gaarden til den højstbydende, sætte Pengene paa Rente hos sikre Folk og træffe den Ordning med Rentepengene, at Stenbroerne altid kunne blive holdte i Stand dermed. J. T. 3, 205.

— Til Albret Friis. Kongen har forskrevet noget Hamborgerøl fra Hamborg og givet Ordre til at sende det med Skib til Ribe, hvis Vinden vil føje sig; naar det kommer til Ribe, skal Albret Friis sende det videre til Kongen. Udt. i J. T. 3, 204 b.

[1] Sj. T. har ved en Fejlskrift: Skat. [2] Tr.: Secher, Forordninger II. 480 f.

11. Okt. (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har nu paa det nærmeste faaet Udbygningen færdig paa det Lysthus i Haven ved Haderslefhus, som forleden brændte ved Vaadeild; da der i det forrige Lysthus var en meget smuk Badstue og Kongen har givet Ordre til, at der i det nyopførte Lysthus skal laves en ikke mindre sirlig udstyret Badstue, hvortil der vil behøves en 7 Skippd. Tin foruden det, som er samlet sammen fra den gamle afbrændte, skal han, da Kongen ikke saa snart kan faa dette i denne Egn, forhøre, om der i Kiøpnehafn kan faas saa meget Tin, og med det allerførste sende det hid enten med Skib eller over Land, saa Badstuehuset kan blive sat helt i Stand igen og Kongen ikke mere skal have den lidte Skade for Øje. Der er skrevet til Gert Rantzou om at skaffe Kongen saa meget Tin, der kan faas i Helsingør. De skulle med det første sende saa meget, som de begge kunne skaffe, og meddele Kongen, hvor meget han kan vente at faa, for at han kan vide, om han skal skrive til andre Steder om Tin. Kongen faar Brug for en 10 eller 12 Jærnovne her og stod i den Formening, at han tidligere havde skrevet til Christoffer Valckendorff om at bestille dem, men da de endnu mangle, er han bleven tvivlende herom og befaler ham derfor at skaffe 10 af de største og bedste Jærnovne og sørge for, at de med det første komme hid. Sj. T. 16, 245.

— Til Henning Reuentlef. Sognemændene i Estrup[1] og Snehe Sogne i Vratz Herred have anmodet om at maatte beholde Tienden af Sognene, som afdøde Lauritz Skram hidtil har haft i Fæste, mod at svare sædvanlig Indfæstning og Afgift deraf, da de kun have ringe Foder. Hvis der i Sognene er en vederhæftig Dannemand, der vil staa inde for Afgiften, skal han bortfæste Tienderne til en saadan paa Sognemændenes Vegne, men hvis han ikke kan se, at Kronen og Kirken kunne være sikrede derved, skal han bortfæste Tienderne til en anden Person, som han ved kan svare Kronen og Kirken deres Rettighed. J. T. 3, 205 b.

12. Okt. (—). Befaling til Gert Rantzou om at modtage de Bøsser, Kongen sender ham, og holde dem i god Forvaring paa Slottet, særlig de riflede. Udt. i Sj. T. 16, 246.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om med det første at sende en god Læst Sild til Hadersleff til Kongens eget Bord. Udt. i Sj. T. 16, 246 b.

[1] Ejstrup.

12. Okt. (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har i langsommelig Tid staaet i Handel med Skibshøvedsmand Gillebert Jung om at faa noget af hans og hans Hustrus[1] Gods i Koldinghus Len til Mageskifte for noget Gods i Skaane, og Sagen er kommen saa vidt, at begge Parters Gods er blevet besigtet, hvorefter der skal forhandles om det endelige Skifte, men Kongen har saa af Besigtelsen over Godset i Skaane set, at de gode Mænd der have foretaget den, besvære sig ved at ligne og lægge Godset, da Gillebert Jungs Gods ikke paa meget nær kan beløbe sig til det samme som Kronens Gods[2]. Da Kongen gerne en Gang vil have Ende paa Sagen og Gillebert Jung har begæret, at Kongen vil forlene ham med det Gods, som Kronens Gods maatte være bedre end hans, og med nogle Krongaarde, hvoraf Kongen tidligere har bevilget ham Ægt og Arbejde, om hvilke Gaardes Landgilde Gillebert Jung selv skal give ham nærmere Besked, sendes der ham hermed de gode Mænds Besigtelse over Mageskiftegodset med Ordre til at ligne Gillebert Jungs Gods mod Kronens Gods paa den ved Mageskifter sædvanlige Vis og af Kronens Gods udlægge ham saa meget, som hans Gods kan beløbe sig til, saa at Mageskiftebrevene kunne udstedes derefter. Derefter skal Christoffer Valckendorff sætte det tiloversblevne Krongods og de Gaarde, hvoraf Gillebert Jung tidligere har faaet Ægt og Arbejde, for en bestemt Afgift, som enten skal betales af ham eller afkvittes i hans aarlige Løn, hvilket Christoffer Valckendorff nu finder bedst. Han skal sende Kongen Besked om alt. Sj. T. 16, 246 b.

13. Okt. (—). Til Anders Dresselberg. Hoslagt sendes ham en Supplikats, hvori Sognemændene i Borby Sogn i Skaane, hvortil han paa Kapitlets Vegne har Jus patronatus, klage over en Person, som han har beskikket til Sognepræst. Da Kongen har den Mening om ham, at han, hvis de angivne Ulemper findes hos denne Person, intet mindre ønsker end at befordre ham til Kirketjeneste, skal han undersøge Sagen og siden efter Superintendentens og andre gode Mænds Raad ordne den saaledes, at det kan være kristeligt og tilbørligt. Han skal sende Kongen Besked, for at denne kan rette sig derefter, hvis der sker yderligere Henvendelse til ham. Sj. T. 16, 247 b.

---

[1] Maren Sandberg. [2] Meningen er paa dette Sted noget dunkel og synes nærmest at maatte forstaas saaledes, at Gillebert Jungs Gods beløb sig til mere end Kronens Gods, men dette strider bestemt mod det følgende.

13. Okt. (Haderslevhus). Til Albret Friis. Da Kongen har erfaret, at Ridefogden paa Haderslefhus uden al Grund er bleven overfaldet og slaaet af nogle af Kronens Tjenere, særlig 2 Brødre, Jørgen Eskildssen i Grindstedbro[1] og Hans Eskildssen i Jested, og disse med Loven ere blevne overvundne derfor, skal han lade dem fængsle og sætte i Taarnet paa Riberhus, indtil han faar nærmere Besked, saa andre af deres Eksempel kunne lære at afholde sig fra saadan Modvillighed. J. T. 3, 206.

— Til Moritz Podebusch. Han husker jo uden Tvivl, at han baade mundtlig og med Haandfæstning har lovet, at han til synderlig Behag og Ære for Kongen ikke selv vilde jage eller lade nogen jage Vildt paa sit Gods i Haderslefhus Len i Slesvig, men Kongen har nu faaet paalidelig Beretning om, at han har ladet sine Folk jage paa sin egen Ejendom; hvor vidt de ved den Lejlighed have skaanet Kronens Ejendom, lader Kongen bero til sin Tid, men i Henhold til Moritz Podebuschis tidligere Løfte henstiller Kongen til ham selv at dømme om, hvorvidt han har agtet sin Lempe og holdt sit Ord som en Adelsmand bør, og befaler ham at erklære sig om, hvorvidt han har noget at fremføre til sin Undskyldning. J. T. 3, 206 b[2].

15. Okt. (—). Til Albret Friis og Bispen i Ribe. Denne Brevviser, Matz Knudssen, har berettet, at han af Albret Friis har fæstet en Kronens Gaard ved Follingbro og har trolovet sig med Maren Therckilds, der boede paa denne Gaard, men da han er beslægtet med hendes forrige Husbonde i 3. Led, er Sognepræsten betænkelig ved at lade dem komme sammen i Ægteskab, hvorfor han nu har begæret kgl. Dispensation dertil, for at hun kan blive ved Gaarden sammen med ham. Hvis han ikke har andet Slægtskab med Enken end det ovenfor angivne, skulle de give Sognepræsten Ordre til at vie dem paa sædvanlig, kristelig Vis. J. T. 3, 207.

— Til Claus Glambech. Urban Null, Kromand i Kroen ved Skanderborg Slot, har berettet, at der nu paa det nærmeste er gaaet et Aar, siden han kom i denne Bestilling, og at han nu i Henhold til sin Bestalling har et Hundrede Dlr. til gode hos Kongen; for at han bedre kan skaffe sig det Forraad, han behøver i Kroen, har han anmodet om at faa disse 100 Dlr. betalte tillige

[1] Gredstedbro, Gørding H. [2] Tr.: Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. VIII. 165.

med 100 Dlr. forud for det kommende Aar, hvilket Kongen ogsaa har bevilget paa det Vilkaar, at han sætter Kongen alt sit Boskab og rørlige Gods til Underpant, saa Kongen deri kan faa Betaling, hvis Urban Null skulde dø inden Udløbet af næste Aar eller ved utilbørligt Forhold skulde forbryde sit Brev paa Kroen. Claus Glambech skal tage en saadan Forpligtelse af ham og derefter betale ham 200 Dlr. J. T. 3, 207 b.

17. Okt. (Aller). Til Caspar Marckdaner, Embedsmand paa Koldinghus. Da Kongen vil have hele sin Hoflejr til Haderslef, hvor den skal blive liggende en Tid, skal han til Befordring af Kongens Hofsinder, begge Kancelli-Tøj og -Forvandter og Kongens Drabanter skaffe saa mange Vogne, som Kongens Hofmarskalk giver Ordre til. Orig.[1]

18. Okt. (—). Til Loduig Nielssen. Da Kongen gerne vil afhandle ham hans Gods i Thystrup Herred enten for Penge eller paa anden Maade, skal han med det første begive sig til Kongen og imidlertid tænke over, hvad han vil have for sit Gods, saa Kongen kan komme i Handel med ham. Udt. i J. T. 3, 208.

19. Okt. (Haderslevhus). Til Manderup Parsberg. Han har indberettet, at han har fængslet de to af de tre Karle, som vare satte til at passe paa nogen Vin af Kongens, som var kommen til Aarhus, og havde stukket Hul paa et Fad og udtappet og drukket en god Del deraf, og lader den tredje eftertragte, og har forespurgt, hvad der skal gøres ved dem. Det befales ham at sende dem til Kiøbenhafn, for at de kunne blive smeddede i Lænken, og der sendes ham Brev til Rentemester Christoffer Valckendorff om at modtage dem. J. T. 3, 208 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om at modtage ovennævnte Karle og sørge for, at de blive smeddede i Lænken, hvori de skulle gaa indtil nærmere Ordre. Sj. T. 16, 248.

— Forleningsbrev for Fru Beate Huitfeld, Knud Ulfeldtz Enke, paa Espolte Len i Skaane, som hendes afdøde Husbonde tidligere og nu sidst Otte Thott have haft det i Værge, uden Afgift, saalænge hun sidder som Enke; hun skal gøre tilbørlig Tjeneste deraf. Sk. R. 1, 582.

— Følgebrev for samme til Bønderne i Espolte Len. Udt. i Sk. R. 1, 582 b.

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. V. 115 f.

20. Okt. (Haderslevhus). Befaling til Gert Rantzou om at skaffe Kongen noget Tin til Lysthuset i Haven ved Haderslefhus. Udt. i Sj. T. 16, 245.

— Til Arrild Huitfeldt. Da Jep Buck i Buckeboe, hvem Kongen havde tilladt at oppebære Afgiften af Krontienden af Skibbersløf Sogn i Giers Herred formedelst den Skade, han havde lidt ved Ildebrand, har berettet, at han intet har faaet, fordi Tienden er funderet til Hospitalet, og har begæret at blive betænkt paa anden Maade, skal Arrild Huitfeldt give Jep Buck ligesaa meget Korn af Kronens Tiendekorn af Giers Herred, som Krontienden af Skibbersløf Sogn kan beløbe sig til i ét Aar. Sj. T. 16, 248 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Arrild Huitfeldt, Rigens Kansler, har berettet, at han har været nødt til at nedbryde den gamle Mølle ved Tryggeueldegaard, da den ellers vilde falde ned af sig selv, og paa Kongens Bekostning igen opbygge en ny, da han ellers vilde miste Landgilden. Kongen har bevilget, at Udgiften herved maa blive afkortet i hans Afgift og Regnskab. Sj. T. 16, 249.

— Til Arrild Huitfeldt. Da Kongen baade af hans mundtlige Beretning og af Christoffer Valckendorffs og Axel Gyldenstierns Skrivelse har erfaret, at Ladegaarden ved Tryggeueldegaard moxen er forfalden, befales det ham med det første at genopbygge den, noget i Aar og Resten siden, i Stedet for de mange Huse, som findes der, at lade opføre et eller to gode Huse og ordne det saaledes, som det kan være bekvemmest. Han skal benytte det gamle Tømmer, som kan bruges, og iøvrigt ramme Kongens Gavn. Udgiften til Byggeriet vil Kongen lade afkorte i hans Afgift og Regnskab. Sj. T. 16, 251.

— Til samme. Jomfru Beata Urne har berettet, at hun har adskillig Tiltale til hendes Broder Lauge Urne, som ellers er hendes rette Værge efter Loven, for Oppebørsel og Regnskab af hendes Gods og for Søskendeskifte, hvori hun er brøstholden, efter en Samfrænders Dom, som han ikke har efterkommet; da han ikke maa være Værge i de Sager, der angaa ham selv, og han heller ikke hidtil har rettet for sig, har hun begæret, at Kongen vil beskikke hende en anden Værge og hjælpe hende til Ret. Da Arrild Huitfeldt er dem begge beslægtet, anmoder Kongen ham om at paatage sig Værgemaalet, hjælpe hende til Ret i ovennævnte Sager

hos hendes Broder og iøvrigt tage sig af hende paa det bedste. Sj. T. 16, 249 b.

20. Okt. (Haderslevhus). Til Axel Gyldenstiern. I hoslagte Supplikats have Sognemændene i Filckestad Sogn i Villandtz Herred tilkendegivet, at deres Sognekirke er meget bygfældig og maa istandsættes, da den ellers snart vil helt forfalde, eftersom Taarnet er revnet fra øverst til nederst; endvidere mangler Kirken Klokker og er i andre Maader brøstholden. Da han har Herredet med den gejstlige og verdslige Rettighed i Forlening, skal han undersøge Kirkens Tilstand og, hvis Kirken findes brøstholden og uformuende, sørge for, at de Kirker i Herredet, der ikke ere brøstholdne, komme Filckestad Kirke til Hjælp, hver efter sin Evne, og at Filckestad Kirke med det første bliver istandsat. Sj. T. 16, 250 b.

— Til Christian Machabæus. Han har indberettet, at Knud Rud til Vidby har æsket hos ham paa Sore Skoles Vegne 700 Dlr. og 300 Goltgylden, som hans Farfader skal have laant Abbed Niels paa Ousby Gaard og Gods, der da hørte til Sore Kloster, og han har forespurgt, hvad han skal gøre, hvis Knud Rud vil fare videre frem med denne Æskning. Da det nævnte Gods hverken har fulgt Knud Rud eller hans Fader og det derfor kan være tvivlsomt, om Pengene nogensinde ere laante eller om de i alt Fald ikke siden ere betalte tilbage, og da der siden den Tid og maaske ogsaa før er sket Forandring med Klostrene, saa vel som i det andet papistiske Misbrug, og det ikke kan bevises, at Pengene ere blevne krævede eller omtalte enten under Abbedernes fuldmyndige Regering eller siden i Kongens Faders og Kongens Tid, haaber Kongen, at Knud Rud vil faa tilbørligt Svar, naar han kræver videre paa de tilbørlige Steder. Da Sorø Kloster ligesaa vel som andet gejstligt Gods ved den skete Forandring er kommet umiddelbart ind under Kronens Jurisdiktion, og da Kongen derefter som af Kronens egen Ejendom har funderet Sorø til en fri kongelig Skole og dertil lagt det i Fundatsen ommeldte Gods, hvilken Fundats er beseglet af Kongen og Rigsraadet, haaber Kongen, at Christian Machabæus er sikret tilstrækkeligt ved denne Fundats, og at ingen Dommer skal understaa sig til at sige noget derimod. Hvis derfor Knud Rud eller nogen anden vil komme med saadanne Fordringer, enten om Gæld eller anden Handel, der skriver sig fra Tiden før Fundatsens Udstedelse, skal han henholde sig til denne og henvise dem til Kongen, hvor de skulle faa tilbørlig Besked. Da Kongen

af denne Sag har erfaret, at Ousby Gaard og Gods har været Klosterets og Kronens, og ikke ved, hvorledes det er kommet derfra, men ser, at Steen Braade, Embedsmand paa Halsted Kloster, nu har det i Værge, har Kongen tilskrevet denne, at han skal erklære sig om, hvad Adkomst han har paa Godset, hvilket Brev sendes ham til videre Besørgelse. Sj. T. 16, 251 b.

20. Okt. (Haderslevhus). Befaling til Steen Brahe om ufortøvet at oplyse, om han har Ousbygaard og Gods som Pant, Forlening eller Ejendom, og hvad Adkomst han har derpaa, og sende Kongen klare Kopier af Adkomstbrevene under hans Signet. F. T. 1, 479 b.

— Til Axel Brahe. Han har tidligere og nu paany paa en Moritz Jenssens Vegne talt med Kongen om, at denne skulde give Moritz Jenssen Livsbrev paa Kronens Korntiende af Skydberg og Orte Sogne i Fyen, mod at han inden førstkommende Paaske betalte Kongen 500 Dlr. Kongen gaar ind derpaa og sender ham Brev for Moritz Jenssen paa Tienden med Ordre til at tage tilbørlig Forpligtelse af denne paa Betalingen af de 500 Dlr. til Paaske, da han som den, der har faaet Kongen til denne Handel, selv vil blive gjort ansvarlig for Betalingen. F. T. 1, 432 b.

— Livsbrev for Moritz Jenssen paa Afgiften af Kronens Korntiende af Skytteberg og Otte Sogne i Fyen, kvit og frit; hvis han overlever den, som nu har Tienden i Fæste, maa han selv enten oppebære den i Kærven eller raade for Indfæstningen. F. R. 1, 459.

— Til Jens Bang, Tolder i Assens. Kongen har eftergivet denne Brevviser Gert von Sandten, Borger i Haderslef, 50 Dlr. paa 1/2 Dlr. nær, som han efter sin Beretning skylder til ham for Told af Øksne, som han har uddrevet i Assens, og ikke er i Stand til at betale formedelst det Tab, han har lidt paa Øksnene, og anden tilstødt Skade. F. T. 1, 432.

— Til Jens Pouelssen, Tolder i Kolding. Kongen har eftergivet Giert von Sandten, Borger i Haderslef, de 15 Dlr., som han endnu skylder i Told af Øksne, han har uddrevet i Kolding. J. T. 3, 216 b.

22. Okt. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har ladet sig forelæse hans Skrivelse om de Urigtigheder, der finde Sted med Bøsseskytterne, naar de forskrives i Borgeleje, og hans Betænkning om Afskaffelsen af disse, bifalder den og har befalet,

at der derefter skal udgaa Breve til Købstæderne. Af de tilsendte Erklæringer af Kongens Toldere samt Borgemestre og Raad i Kiøpnehafn, Malmø og Ydstedt paa de Lybskes Klager over ubillig Besværing har Kongen set, at hans Undersaatter ikke have mindre, men bedre Grund til at klage over, at de besværes i endnu højere Grad hos de Lybske, men vil lade hele Sagen bero, indtil han selv, Kansleren og Christoffer Valckendorff kunne tales nærmere ved derom. Han skal give Toldere, Borgemestre og Raad i ovennævnte Stæder Ordre til ikke desto mindre fremdeles at oppebære Told og Havnepenge af de Lybske, saaledes som i deres Erklæringer ommeldt. Da Kongen, der nylig har skrevet til ham og Gert Rantzou, Embedsmand paa Kronneborg, om at bestille noget Tin til Badstuen i Lysthuset ved Haderslef Slot, gerne vil have Badstuen færdig med det første, skal han, hvis Tinnet kan faas enten i Kiøpnehafn eller i Helsingør, skaffe Kongen det saa snart som muligt eller lade Kongen vide, om han skal henvende sig andre Steder derom. Han skal befale Kongens Orgelmager ufortøvet at begive sig herover med sine Redskaber for at istandsætte noget paa Orgelværket i Kirken her paa Slottet; Pasbord til Befordring paa Vejen sendes. Sj. T. 16, 253.

22. Okt. (Haderslevhus). Fortegnelse paa Restancer hos Lensmænd, Toldere, Byfogder og Sisemestre og af aarlige Byskatter: Peder Gyldenstiern resterer med Afgiften af Vesteruig Klosters Len for nogle Aar og med noget af Pengeskatterne af Vesteruig Klosters Birk og Hing og Voldborg Herreder; Chresten Skeel med Afgiften af Bouflinge Len for nogle Aar; Henning Giøye med det, han blev Kongen skyldig ved sin Fratrædelse af Nyekiøbing Len; Niels Michelssens Arvinger med 750 Dlr. af den Sum Penge, som de skulde betale Kongen for det, som Niels Michelssen blev Kongen skyldig af Hedmarcken og Østerdallens Len i Norge; Johan Venstermandtz Arvinger med 1525 Dlr. af hans Afgift af Reens Klosters Len i Norge. — Byskatter: Horsens resterer med Byskatterne til Mortensdag 1584, 1585 og 1586, for hvert Aar 33 Dlr. $10^1/_2$ Sk. 2 Pend.; Veille med Byskatterne til Mortensdag 1584, 1585 og 1586, for hvert Aar $26^1/_2$ Dlr. 5 Sk. 1 Alb., som nu gaar; Viiborge med Byskatterne fra Mortensdag 1582, da de sidst betalte til forrige Renteskriver Hans Nielssøn, for hvert Aar $66^1/_2$ Dlr. 5 Sk. 1 Alb.; Lemuig med Byskatterne til

Mortensdag 1584, 1585 og 1586, for hvert Aar 10 Dlr.; Ringkiøping med Byskatten til Mortensdag 1586, 10 Dlr.; Høring med Byskatten til Mortensdag 1586, 13 Dlr. $10^1/_2$ Sk. 2 Pend. — Toldere, Byfogder og Sisemestre: Peder Michelssen, Byfoged i Aalborig, resterer med Regnskabet og det, han kan blive Kongen skyldig, siden Mikkelsdag 1581, da han sidst gjorde Regnskab til afdøde Hans Nielssøn; den, der blev beskikket til Byfoged i Aarhus efter afdøde Jens Haurom, har ikke gjort Regnskab eller Besked, siden han tiltraadte Embedet, hvorfor Hans Mechelborg skal undersøge Sagen; Jens Hauroms Arvinger have gjort Regnskab til hans Dødsdag 12. Marts 1581; Lauritz Fox, der var Byfoged i Aarhus før Jens Haurom, siges at have resteret med noget Regnskab og nogen kongl. Rettighed, hvorfor Hans Mechelborg ligeledes skal undersøge denne Sag, saa vidt det er muligt; den, der blev Byfoged i Randers efter Lauritz Hammer, resterer med Regnskab fra 1. Maj 1581, da Lauritz Hammer kom af med Befalingen; Byfogden i Horsens resterer med Regnskab og Betaling siden 3. Aug. 1581, da han sidst aflagde Regnskab til Hans Nielssøn; den, der blev Byfoged i Veylle efter Niels Vintherssen, resterer med Regnskab og Betaling siden 1. Maj 1584; Anders Brun, Byfoged i Kolding, resterer med Regnskab siden 11. Juli 1582, da han først fik Befalingen; Anders Jenssen, Byfoged i Ringkiøping, resterer med Regnskab siden Snapstinget efter Jul 1579, da han sidst gjorde afdøde Hans Nielssøn Regnskab; Tolderen i Ringkiøbing har hverken aflagt Regnskab til afdøde Hans Nielssøn eller her i Rentekammeret, hvorfor Hans Mechelborg skal lade Sagen flittig undersøge, efterdi det formenes, at der falder allehaande kongl. Rettighed der i Byen; Jens Pederssen, der var Byfoged i Vaarde, har ikke aflagt Regnskab til afdøde Hans Nielssøn, men hans Hustru har 17. Jan. 1583 leveret 18 Dlr. til denne, og i min Tid er der heller ikke aflagt noget Regnskab i Rentekammeret, hvorfor Hans Mechelborg skal skaffe bestemt Oplysning om Sagen og Borgemestre og Raad i Byen skulle tilholde den, som nu er Byfoged, og hans Forgængere, der endnu ikke have gjort Regnskab, om at gøre det med det første; Jens Pederssen, Byfoged i Lemuig, har gjort Regnskab til Hans Nielssøn fra 1. Maj 1580 til 1. Maj 1582, men siden er der ikke gjort Regnskab; Jens Christenssen, forhen Byfoged i Lemuig, har 24. Juni 1585 indbetalt paa Regnskab i Rentekammeret 6 Dlr., men videre Besked herom ved jeg ikke; Byfogden i

Holstebroe resterer med Regnskab siden Olai regis Dag [29. Juli] 1583, da afdøde Hans Jenssens Arvinger sidst gjorde Regnskab; Jens Nielssen, Tolder i Hofbroe, resterer med Regnskab for Told og Sise siden 5. Juni 1583, da han sidst gjorde Regnskab til afdøde Hans Nielssøn; Jens Vibbe, Byfoged smstds., har hverken gjort Regnskab til [Hans][1] Nielssøn eller her i Rentekammeret, som jeg kan finde nogen Besked om; Jens Søfrenssøn, Byfoged i Grindaa, resterer med Regnskab fra Bartholomæi Dag [24. Aug.] 1585 til Aarsdagen 1586; Søfren Jenssen, forhen Byfoged i Grindaa, resterer med Regnskab og Betaling fra 1. Maj 1582 til Bartholomæi Dag 1583; Anna, Enke efter Niels Thraan, forhen Byfoged i Viiborg, skylder for Tiden fra 29. Maj 1581 til 3. Sept. 1582, da hendes Husbonde blev Befalingen kvit; Niels Tranes Efterfølger som Byfoged resterer med Regnskab fra 3. Sept. 1582 eller fra den Tid, han fik Befalingen; Palle Chrestenssen, Byfoged i Thyestedt, resterer med Regnskab fra Snapsting 1582, da han først skal have faaet Befalingen efter Pouel Pederssen, men har betalt 20 Dlr. paa Regnskab til Hans Nielssøn; Søfren Skrædder, Sisemester i Seeby, resterer med Regnskab siden 1. Maj 1582, da han sidst aflagde Regnskab til Hans Nielssøn; Byfogden smstds. har hverken aflagt Regnskab til Hans Nielssøn eller her i Rentekammeret i nogle Aar; Byfogden i Nykiøping paa Mors resterer med Regnskab siden St. Hans Dag 1584, da afdøde Christen Jenssøns Arvinger sidst gjorde Regnskab her i Rentekammeret; Oluf Tommessen, Byfoged i Høring, resterer med Regnskab siden 4. Marts 1582, da han sidst gjorde Regnskab til Hans Nielssøn; Jens Vogenssen, forhen Tolder paa Skaufn, resterer med Regnskab fra den Tid, han fik Befalingen efter Gregers Bang, til den Tid, han blev den kvit, og har 6. Sept. 1585 betalt 64 Dlr. paa Regnskab her i Rentekammeret. Sj. T. 16, 254.

22. Okt. (Haderslevhus). Befalinger til Borgemestre og Raad i Viborg, Horsens, Vedle, Ringkiøbing, Lemvig og Høring, der restere med nogle Byskatter, om straks at sende Restancen til Mønsterskriver Hans Mechelborg, der skal give dem Kvittans derfor. J. T. 3, 209 b.

— Til Ofue Lunge. Kongen har bragt i Erfaring, at Peder Michelssen, Byfoged i Aalborg, resterer med Regnskab og

---

[1] Sj. T. har ved en Fejlskrift: Jens.

Betaling fra Mikkelsdag 1581, da han sidst aflagde Regnskab, at Søfren Skrædder, Sisemester i Seeby, resterer med Regnskab og Betaling fra 1. Maj 1582, da han sidst aflagde Regnskab, at Byfogden smstds. resterer med nogle Aars Regnskab, at Oluf Thomissen, Byfoged i Hørring, resterer med Regnskab og Betaling fra 4. Marts 1582, da han sidst aflagde Regnskab, og at Jens Vogenssen, forhen Tolder paa Skagen, resterer med Regnskab for den Tid, han har været Tolder der, og med Betalingen paa de 64 Dlr. nær, som han har betalt paa Regnskab. Han skal alvorligt tilholde de ovennævnte straks at sende de Penge, de blive skyldige, til Mønsterskriver Hans Meckelborg og siden selv begive sig til Rentemester Christoffer Valckendorff for at gøre deres Regnskab klart. Vise nogle sig forsømmelige heri, skal han lade dem tiltale og forfølge, indtil de kunne afvise ham enten med Rentemesterens eller Mønsterskriverens Kvittans. J. T. 3, 208 b.

22. Okt. (**Haderslevhus**). Til Peder Gyllenstiern. Kongen, der ofte har skrevet til ham om aarlig i rette Tid at fremsende sin Afgift og den anden Rettighed, der tilkommer Kongen af de Len, han er forlenet med, og afbetale hvad han er bleven skyldig i de forløbne Aar, har erfaret, at det ikke har frugtet noget, men at han endnu skylder Kongen nogle Aars Afgift af Vesteruig Kloster og resterer med en hel Hob af Pengeskatterne af Vesteruig Birk og Hing og Uldborg Herreder. Da Kongen ved hans og andre Lensmænds Forholdelse af Kronens Rettighed er kommen i stor Mangel for Penge paa Rentekammeret, saa der ikke er Penge til Hofsindernes og Hoftjenernes Maanedspenge i den kommende Maaned, anmodes han om endelig inden 3 Uger at sende alle de Penge, han resterer med af sin Afgift og af Skatterne, til Mønsterskriver Hans Meckelborg, der er ved Kongens Hoflejr, og siden sende sin Skriver til Kiøbenhafn for at gøre Regnskab for Skatterne. Det befales ham nu ikke at søge videre Forhaling, men en Gang for alle at gøre alt klart, for at Kongen ikke skal blive nødt til at gribe til andre Midler for at faa sin Rettighed. J. T. 3, 210. K.

24. Okt. (—). Aabent Brev til Borgemestre og Raad i Købstæderne[1] om, at Kongen har bragt i Erfaring, at i en Del Købstæder hverken Borgemestre og Raad eller Byfogden paase Overholdelsen af Kongens tidligere udstedte aabne Breve om Under-

[1] De opregnes alle.

holdningen af de Bøsseskytter og Baadsmænd, der forskrives i Borgeleje til Købstæderne, og Ydelsen af Kostpenge til dem i Stedet for Underhold og disses Oppebørsel af Byfogden, idet der ikke blot gives Bøsseskytter og Baadsmænd nogle Ugers, men undertiden en 4—5 Maaneders Kostpenge ad Gangen, hvilket medfører, at en Del af dem, naar de have faaet saa mange Kostpenge, løbe ud paa Landsbyerne, hvor de dels med Løgn og Skalkhed, dels med Pukken og Trodsen søge deres Næring hos Bønderne og drive adskillig Utilbørlighed, eller endog helt rømme af Tjenesten, saa man, naar de om Foraaret skulle bruges paa Kongens Skibe ikke kan finde dem og maa bruge dem, som ere til Stede, medens de, der have haft deres gode Lejlighed med Kostpenge, ikke bruges, hvorved undertiden ogsaa Kongens Bestilling og Rejser aldeles forsømmes. For at forebygge saadant har Kongen nu bestemt, at den ældste Borgemester og Byfogden i hver By skulle oppebære Kostpengene og hver Uge kalde alle de Bøsseskytter og Baadsmænd, der ligge i Borgeleje i Byen og skulle have Kostpenge, for sig, undersøge, om de have været i deres Borgeleje den forløbne Uge, og, hvis de have været det, give dem $^1/_2$ Dlr. i Kostpenge for Ugen, men ikke mere, medens de intet maa give dem, som ikke have holdt deres Borgeleje tilbørligt. Hvis Borgemesteren og Byfogden give Kostpenge for mere end en Uge ad Gangen eller give Folk, der ikke holde tilbørligt Borgeleje, Kostpenge, skulle de hver Gang, det sker, bøde 100 gl. Dlr. til Kongen. Hvis nogle af Borgerne selv ville give Bøsseskytter og Baadsmænd Kostpenge for lang eller kort Tid uden Borgemesterens eller Byfogdens Vidende og ikke levere dem til disse, maa Pengene ikke afkvittes i deres Hold, men de skulle saa desuagtet staa for fuldt Hold. Det befales Kongens Lensmænd og Borgemestre og Raad at gøre Forordning i hver Købstad om Kostpengenes Erlæggelse til den ældste Borgemester og Byfogden og paase dette Paabuds Overholdelse, saafremt de ikke ville staa til Rette under den Straf, som forskrevet staar. Sj. T. 16, 259 b[1].

24. Okt. (Haderslevhus). Til Borgemestre og Raad i Købstæderne. Da Kongen har bragt i Erfaring, at man ikke retter sig efter hans Breve med Hensyn til de Bøsseskytter og Baadsmænd, som forskrives i Borgeleje, særlig ikke hvad Kostpengene angaar, sendes dem endnu en Gang aabent Brev om Kongens alvorlige

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 481 ff.

Mening i den Sag med Ordre til at rette sig derefter, saafremt de ikke ville staa til Rette derfor. Sj. T. 16, 244. Origg. (til Horsens og Vejle) i Provinsark. i Viborg.[1]

24. Okt. (Haderslevhus). Aabent Brev til menige Kongens Bøsseskytter om, at Kongen har bragt i Erfaring, at en Del af dem, naar de ere forskrevne i Borgeleje til Købstæderne, understaa sig til at oppebære en 3, 4 eller 5 Maaneders Kostpenge af Borgerne og derefter drage bort fra deres Borgeleje, nogle ud paa Landet, hvor de med Løgn og Skalkhed søge deres Næring og Underhold hos Bønderne, andre til andre Steder i deres eget Hværv og Bestilling, ja nogle rømme endog helt af Tjenesten, saa Resultatet bliver, at naar de om Foraaret forskrives fra Borgelejet for at bruges af Kongen, finder man dem ikke i deres rette Borgeleje og kan heller ikke vide, hvor de kunne findes. For at forekomme saadan Uskikkelighed befales det dem strengelig herefter at blive i deres Borgeleje og ikke uden Tilladelse drage derfra, førend de forskrives derfra paa Kongens Vegne, ligesom det ogsaa forbydes dem at oppebære mere end 8 Dages Kostpenge ad Gangen, og disse maa de ikke selv oppebære af Borgerne, men skulle, naar de hellere ville have Kostpenge end Kost, tilkendegive den ældste Borgemester og Byfogden det, der saa skulle være forpligtede til at indkræve Pengene af Borgerne og hver Lørdag give de Bøsseskytter, der have holdt deres tilbørlige Borgeleje i den forløbne Uge, deres Kostpenge. Hvis nogen Bøsseskytte oppebærer mere end 8 Dages Kostpenge ad Gangen eller uden Tilladelse drager fra Borgelejet, skal han have forbrudt sin Aarsløn, indsmedes i Lænken og lide, som hans Forseelse er til. Hvis nogen fuldstændig rømmer af Tjenesten, skal han være menedig og æreløs. Kongen vil dog eftergive de Bøsseskytter, der indtil denne Dag uden Tilladelse ere dragne af deres Borgeleje, deres Forseelse paa det Vilkaar, at enhver straks søger sit Borgeleje og bliver liggende der, indtil de indkaldes. Sj. T. 16, 258[2].

26. Okt. (—). Skøde til Foca Stafrofski og hans ægte Livsarvinger paa den Kronens Gaard og Grund paa Gammeltorv i Kiøpnehaufn, som tilfaldt Kronen efter afdøde Anders Jude for det, denne blev skyldig i sit Regnskab, og som Kongen siden gav Renteskriver Hans Simenssen, men igen har faaet til Mageskifte

[1] Tr.: Hübertz, Aktst. vedk. Aarhus I. 214 f. (efter Orig. i Aarhus Raadhusarkiv).
[2] Tr.: Secher, Forordninger II. 484 f.

af denne. Foca Stafrofski skal være forpligtet til at tjene Kongen, saalænge Gud giver ham Sundhed. Han og Livsarvinger skulle være forpligtede til at holde god Købstadsbygning paa Gaarden og skulle, hvis de ville sælge den, først tilbyde Kronen den til en rimelig Pris. Dør han uden ægte Livsarvinger, skal Gaarden igen falde tilbage til Kronen. Sj. R. 12, 621[1].

26. Okt. (Haderslevhus). Befaling til Christoffer Valckendorff om at modtage de Tørfisk, Kongen har bestilt hos Albret Friis til Udspisningen paa Kroneborg og Frederichsborg, uddele dem til disse to Steder og træffe Bestemmelse om det, der bliver til overs, eftersom Lejligheden kan kræve det. Udt. i Sj. T. 16, 258.

— Til Hendrich Ramel. Kongen vil herefter ikke have saa mange Adelsbørn som hidtil hos sine Sønner, Hertugerne Christian og Ulrich, og sender ham hoslagt en Fortegnelse over dem, der skulle blive, med Ordre til med hosfølgende kgl. Breve og Pasbord at sende de andre tilbage til deres Forældre, ledsagede af kgl. Enspændere. Da Kongen ikke kan se andet, end at begge Skolemestrene herefter maa kunne lade sig nøje med én Hører til de Drenge, der blive tilbage, og at det er ufornødent, at der holdes saa mange Personer hos dem som hidtil, skal han aftakke alle dem, der ikke behøves, for at der ikke, naar Kongens Sønner skulle rejse nogenstedshen, skal følge saa meget unyttigt »Pak« med. Sj. T. 16, 262 b.

27. Okt. (—). Befaling til M. Christian Machabæus om at optage afdøde Anders Banners Søn i Sore Skole og føre Tilsyn med, at han holdes til god Disciplin og Lære ligesom de andre Adelsbørn, og at der i andre Maader bliver passet godt paa ham. Udt. i Sj. T. 16, 263.

28. Okt. (—). Mageskifte mellem Frederich Ulfeld, Sekretær, og Kronen. Sk. R. 1, 576 b. (Se Kronens Skøder.)

29. Okt. (—). Til Christoffer Valckendorff. Jochim Leist, Embedsmand paa Frederichsborg, har berettet, at Christoffer Valckendorff har gjort Antegnelse til hans Regnskab om, at Udspisningen der paa Slottet og til dem i Lenet, der faa Maanedsfetalje, og til Høstfolkene er større, end den er i andre Len, og han har begæret, at det maa blive godtgjort ham til nu, og at han maa faa fastsat en Genant til sit og Slottets daglige Folks Underhold,

---

[1] Tr.: O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. II. 431.

hvilket Kongen ogsaa har bevilget. Christoffer Valckendorff skal derfor kvittere ham for Udspisningen, fastsætte en passende Genant og sende Kongen Besked derom. Sj. T. 16, 263 b.

29. Okt. (Haderslevhus). Til Fru Anne Parsbierg. Da Kongen herefter ikke vil holde saa mange Adelsbørn hos sine Sønner som hidtil og hendes Sønner, der en Tid have været der, nu vokse til, har Kongen sendt den ene[1] af dem, som er nævnet efter Kongens Navn, til Rostock til Dr. Lucas Backmester, hvor han skal underholdes paa Kongens Bekostning, den anden skal foreløbig blive hos Hertug Ulrick, hvormed Kongen haaber, at hun er tilfreds. Sk. T. 1, 481 b.

— Til Hans Johanssen. Da Kongen herefter ikke vil holde saa mange Adelsbørn hos sine Sønner, Hertugerne Christian og Ulrich, som hidtil og hans Søn nu fluks vokser til og bliver stor og heller ikke har synderlig Lyst til Skolen, har Kongen befalet, at han skal sendes tilbage til ham, men han maa ikke opfatte det, som om Kongen nærede nogen Ugunst mod ham eller hans Søn, thi i hvad Maade han ellers begærer Kongens Befordring af Sønnen, enten ved Forskrivning til nogen eller paa anden Maade, vil Kongen vise sig velvillig og være ham og Sønnen bevaagen med al Gunst og Naade. F. T. 1, 433[2].

— Til Abbedissen i Maribo Kloster. Da Søster, Jomfru Margrette Rønnov har klaget over, at hun ikke i rette Tid faar den aarlige Rente, som hun ligesaa vel som de andre Jomfruer i Klosteret bør have, og har begæret kgl. Forskrift til Abbedissen derom, befales det hende herefter i rette Tid at levere Margrette Rønnov hendes aarlige Rente. F. T. 1, 480.

30. Okt. (—). Forleningsbrev for Holger Gagge, Rentemester, paa det efter afdøde Niels Grubbe ledige Provsti i Mors og Han Herred, uden Afgift. Sj. R. 12, 621 b.

— Befaling til Christoffer Valckendorff om aarlig at betale Hermand Baade, Svinesnider, 100 Dlr., naar han møder hos ham med Bevis fra Lensmændene paa Kroneborg, Frederichsborg, Anduorskouf og andensteds der i Landet for, at han i rette Tid har været hos dem og efterkommet sin Bestalling. Udt. i Sj. T. 16, 264.

31. Okt. (—). Aabent Brev, at Christen Black i Juderup

---

[1] Frederik Skovgaard. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. IV. 167.

i Faxe Herred, Fru Anne Hardenberg til Breinthueds, Oluf Mouritzens Enkes Ridefoged, indtil videre maa være fri for at deltage i Nævn, Oldingetov og Granskninger i Faxe Herred, da hun har klaget over, at han bruges meget dertil til stor Skade for hendes Sager. Sj. R. 12, 622.

31. Okt. (Haderslevhus). Befaling til Tolderne i Helsingøer om af Tolden aarlig at betale Baltzer Leistmand, som Kongen har taget i sin Tjeneste som Armbrøster, hans Besolding, Hofklædning og Maanedspenge. Udt. i Sj. T. 16, 264.

— Til Gert Rantzov. Da Kongen har antaget Baltzer Leistmand til Armbrøster med det Hverv at passe paa Kongens Armbrøster og lave alle de ny, Kongen giver ham Ordre til, skal Gert Rantzov modtage ham paa Slottet [Kronborg], holde ham til at passe sin Tjeneste tilbørligt og sørge for, at han af Tolderne faar sin Besolding, Hofklædning og Maanedsbesolding i Overensstemmelse med hans Bestalling; Baltzer Leistmand skal altid blive paa Slottet. Gert Rantzov skal i Henhold til medfølgende Brev til Jochim Leist paa Frederichsborg af denne kræve alle de Armbrøster, Kongen har hængende der, lade dem ophænge i det Gemak paa Kronborg, som er bestemt dertil, og overlevere Gemakket til Armbrøsteren. Hvad Jærnfang og andre Redskaber denne behøver til sit Haandværk, skal Gert Rantzov skaffe ham. Sj. T. 16, 264.

— Forleningsbrev for Jacob Grubbe til Røgle paa 1 Gaard i Thorerød, 4 Gaarde i Ronerød og 1 Gaard i Skanckholt i Herrethofte Sogn i Nørre Herred i Skaane, uden Afgift, som Løn for hans Tjeneste i den sidste Fejde mellem Danmark og Sverrig og mod, at han, som han har tilbudt, eftergiver de 120 Mk. danske, som Kongen skylder ham, og de 50 Dlr., som Kongen skyldte hans Hustrus Fader, afdøde Hans Giedde til Spanderup, og som ved Arv ere tilfaldne ham. Sk. R. 1, 582 b.

— Til Kapitlet i Viborg. Ofue Lunge, Embedsmand paa Olborghus, har berettet, at der er Trætte mellem ham paa Kronens Vegne og Niels Moritzen til Thustrup om Markeskellet mellem Skiørping og Skindberg Byer i Hellum Herred, og at der paa Olborghus findes Kopi af et gammelt Ridemandsbrev, dateret Vor Frue Aften visitationis 1544, som afdøde Hr. Jørgen Friis til Krastrup, Erich Skram til Thiele, Jon Matzen til Thorstelund, Ifuer Friis til Nes og flere gode Mænd have dømt om dette Markeskel; da han mener, at selve Ridemandsbrevet findes blandt

Viborg Kapitels Breve, fordi det omtrættede Gods den Gang var Stiftets Gods, befales det Kapitlet at søge efter Brevet, naar han begærer det, og, hvis det findes, levere ham det mod nøjagtig Reversal. J. T. 3, 210 b.

1. Nov. (Haderslevhus). Befaling til Toldere og Toldskrivere i Helsingør om at betale Gerthrudt Hans Rossennovs, Borgerske i Lubeck, de paa indlagte Seddel ommeldte Penge og indskrive dem i deres Regnskab. Orig.[1] Udt. i Sj. T. 16, 265.

— Til Christoffer Valckendorff. Af hoslagte Skrift vil han se, hvad en brabantisk Mand mundtlig og skriftlig har tilkendegivet Ofue Lunge, Embedsmand paa Olborghus, angaaende den Beretning, som en Karl i Olborg har aflagt for ham. Skønt det lader til, at Beretningen er opdigtet og ikke har noget synderligt paa sig, befales det ham dog, da der deri ogsaa er Tale om at overraske Kongens Orlogsskibe med Brand og god Opsigt jo ikke skader, at lade holde flittig Vagt paa Orlogsskibene, føre godt Tilsyn med de fremmede, som komme til Kiøpnehafn, og undersøge deres Hverv og Lejlighed, saaledes som tidligere befalet. Sj. T. 16, 265.

— Til Gert Rantzou. Af indlagte Skrift vil han se, hvad en brabantisk Mand har berettet Ofue Lunge om en Karls Bekendelse for ham i Olborg. Skønt det synes, at Angivelsen er opdigtet, skal han dog, da god Opsigt jo ikke skader, give Ordre til, at der føres godt Tilsyn med alt baade paa Slottet og i Byen, særlig med de til Byen kommende fremmede og deres Forhold. Sj. T. 16, 266 b.

— Til Ofue Lunge. I Anledning af hans Skrivelse til Kansler Niels Kaas om det, som en Karl, der har været i Olborg, har berettet en brabantisk Mand, som igen har meddelt det til Ofue Lunge, befales det ham at meddele den brabantiske Mand, at Kongen vil betænke ham med en rundelig Foræring, hvis han kan opspørge ovennævnte Karl og give Kongen bestemt Underretning om, hvor han er at finde, og dermed maa han lade ham rejse sin Vej. Skønt Karlens Angivelser ikke kunne have noget synderligt paa sig, skal Ofue Lunge dog deraf lade sig være mindet om at føre flittigere Tilsyn med de fremmede, som komme til Byen, og undersøge deres Forhold, saaledes som Kongen ofte tidligere har befalet. Sj. T. 16, 265 b.

[1] Efter Paaskrift bag paa Orig. betaltes der i Henhold hertil 127 Dlr. 5 Sk. for Lærred og andet, som Kongens Teltmager har faaet.

1. Nov. (Haderslevhus). Befaling til Casper Marckedaner om at lade det sorte Klæde, som er hængt om i Gemakkerne paa Koldinghus og Nygaard, tage ned og dermed klæde de 12 Skolepersoner, Kongen lader underholde der i Byen [Kolding]; hvad der bliver tilovers, skal han uddele til andre fattige Folk. Udt. i J. T. 3, 211.

2. Nov. (—). Til Hermand Jul. Kongen har Brug for noget Asketømmer til Vogne og andet ved Kroneborg og har befalet Gert Rantzov at sende en Hjulmand til ham for at udse og hugge dette Tømmer i [Draxholm] Len; han skal anvise Hjulmanden, hvor han kan faa Tømmeret, siden lade dette føre ud til Steder, hvorfra det bekvemt kan hentes, og paase, at der ikke hugges noget smaat, som nu er ubrugeligt, men med Tiden kan vokse til. Udt. i Sj. T. 16, 267.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen har bevilget, at Peder Grubbe til Aalstrup fremdeles maa beholde Houbye Birk paa Laaland, som nu er indløst fra ham, i Forlening for en rimelig Afgift, skal Christoffer Valckendorff taksere Birket for en Afgift, som begge Parter kunne være tjente med, og sende Besked til Kongen derom. Udt. i Sj. T. 16, 267.

— Til Claus Glambech. Da han, i Anledning af Kongens aabne Brev om at sende Besked til Kancelliet om Pant og Gæld, har indberettet, at Christoffer Skonings Arvinger have Kronens Korntiende af Hansted og Lundum Sogne i Pant for 500 Lod Sølv og 1000 Mark Klippinge, befales det ham at betale Arvingerne Pantesummen, lægge Tienderne ind under Slottet [Skanderborg] og indsende Pantebrevet og det Livsbrev, som Christoffer Skoning og hans Hustru siden have faaet, til Kancelliet. J. T. 3, 211 b.

6. Nov. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har beset de Jærnovne, som han i Henhold til Kongens Skrivelse nu har sendt hid, men kan kun bruge 6 af dem, og har givet Ordre til at sende de andre tilbage til ham. Da Kongen til Brug i hans egne og de andre store Gemakker her paa Slottet yderligere behøver 5 store Vindovne af det Maal, som er medgivet denne Brevviser, der har fulgt Ovnene frem, skal han bestille 5 saadanne, saa Kongen med det første kan faa dem hid. Kongen har begyndt paa Badstuen i Lysthuset her ved Slottet med det Tin, han har sendt hid, men da det ikke slaar til, skal han med det allerførste skaffe

Kongen noget mere, for at Arbejdet ikke skal forsinkes. Sj. T. 16, 267 b.

6. Nov. (Haderslevhus). Til Fru Giørrel. Kongen husker den Velvilje, som baade hun og hendes afdøde Husbonde[1] have vist ham, baade i hans Ungdomsaar og siden, særlig at hun saa godvilligt har foræret ham et anseligt Gods i Norge. Hvis han i nogen Maade kan gøre hende til Vilje, vil han det gerne, men da der ikke paa denne Tid er nogen Lejlighed dertil, sender han hende som Tegn paa hans naadigste Vilje og til Minde hans eget og Dronningens Kontrafejer i det Haab, at hun med Tak vil modtage dem. For nogen Tid siden [14. April 1586] skrev Kongen til hende og foreslog en Handel om det Gods, som hun endnu har i Norge, og hun erklærede sig ikke helt utilbøjelig dertil, men udsatte det til hendes Fogeds Ankomst, for at han kunde give hende fuldstændig Besked om Godset. Kongen er ved en Samtale med Knud Grubbe til Alsløf, Embedsmand i Dragsmarck Kloster, igen kommen til at tænke derpaa og har nu befalet Knud Grubbe at tale med hende om Godset i Norge, da det jo er uvist, hvem af hendes Arvinger der overlever hende, og med hvilket Hjærte, taknemmeligt eller utaknemmeligt, han vil modtage, hvad hun efterlader; Kongen haaber derfor, at hun i Overensstemmelse med hendes sædvanlige Bevaagenhed vil overlade ham fremfor nogen anden Godset og tilbyder enten at overlade hende Lindholm med tilliggende Gods paa Livstid, saaledes som tidligere foreslaaet, eller paa anden Maade tjene hende i det, hun begærer, ligesom han vil være hende bevaagen med al Gunst og Naade og vise sig mere taknemmelig mod hende end hendes Arvinger. Knud Grubbe skal paa Kongens Vegne tale nærmere med hende, og gennem ham venter Kongen hendes Erklæring i Sagen. Sk. T. 1, 482.

9. Nov. (—)[2]. Aabent Brev, hvorved det strengelig forbydes alle Kongens Undersaatter, Borgere eller andre, at optage fremmedes Penge og dermed i deres eget Navn bruge Køb, Handel og Forprang til Bedste for Udlændingene; Kongen har nemlig bragt i Erfaring, at der til Trods for hans Forbud mod, at fremmede maa bruge Køb og Salg uden paa de offentlige fri Markeder, alligevel drives meget ulovligt Landkøb af Udlændinge i Modstrid med Købstædernes Privilegier og til stor Skade for deres

---

[1] Lage Brahe. [2] Foran dette Brev er indført et Skøde, dat. 7. Nov. 1587, Haderslevhus, fra Knud Grubbe til Alsløf til Kronen paa Gods i Norge. (Se Kronens Skøder.)

Næring, idet de bruge den Underfundighed at lade forarmede Borgere drage ud paa Landsbyerne med deres Penge for i eget Navn at købe, skønt baade Penge og Gods tilhøre de fremmede; herved lider ogsaa Kronen Tab i Told, idet Godset paa Toldstederne udføres som Kongens Undersaatters Gods, medens det burde fortoldes som fremmed Gods. Driver herefter nogen af Kongens Undersaatter saadan Handel med fremmedes Penge, skal ikke alene Giveren og Modtageren af disse Penge straffes paa de Penge og det Gods, de have med at fare, men Forprangerne skulle desuden straffes uden al Naade. Sj. R. 12, 623[1].

9. Nov. (Haderslevhus). Til Anders Bing. Han har mindet om, at Bønderne i Vardtbiergs Len for nogen Tid siden have henvendt sig til Kongen for at faa deres Restancer af den sidst paabudte Madskat eftergivne, og at Kongen i den Anledning befalede ham [25. Febr.] foreløbig at indstille Opkrævningen af Skatten. Kongen har nu endvidere erfaret, at Bønderne have ladet det Øl, som de skulde give i Madskat, brygge hos Borgerne i Kiøpnehafn, og at det for en god Tid siden, før Udstedelsen af Kongens ovennævnte Befaling til ham, er modtaget paa Kiøpnehafns Slot, men at han ikke kan faa endelig Kvittans derfor, medmindre Kongen vil eftergive Bønderne deres Restance af Madskatten. For at Bønderne en anden Gang skulle være des villigere til i rette Tid at svare den paabudte Skat, har Kongen nu eftergivet dem alt hvad de endnu restere med af Madskatten. Sk. T. 1, 483.

— Til Hack Ulfstandt, Rudbeck Pors og Morthen Venstermandt. Da Kronens Tjenere i Rodby i vedlagte Supplikats have klaget over, at Lodsejerne til Geringe gaa dem for nær paa Øen Lang, skulle de med det første indstævne begge Parter med deres Breve og Beviser for sig, undersøge, hvorledes alt er ordnet og hvad Ret hver af Parterne har til Øen, give alt beskrevet under deres Signeter og sende Kongen det tillige med deres Betænkning om Sagen. F. T. 1, 480.

— Til Borgemestre og Raad i Horsens. Hoslagt sendes dem en Supplikats, hvori de Bøsseskytter, der ere lagte i Borgeleje i Byen, klage over, at de ikke maa faa Kosten hos dem, men at Borgerne afvise dem med $^1/_2$ Dlr. Hvis Bøsseskytterne ville lade sig nøje med, hvad hver Borgers Hus formaar at

---

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 485 f.

give dem, Kaal, Flæsk og anden borgerlig Spise, saaledes som Kongens Brev paabyder, skulle Borgemestre og Raad sørge for, at de faa Underholdning, da det i Kongens Brev er forbeholdt Bøsseskytterne at kunne vælge, om de ville have Kosten eller Penge, men ville de ikke lade sig nøje med, hvad Borgernes Hus formaar, skal der gives dem Penge. J. T. 3, 212. Orig. i Provinsark. i Viborg.

9. Nov. (Haderslevhus). Til Borgemestre og Raad i de Købstæder, hvori afdøde Ifuer Lunge har haft Købstadsgods. Da der er udgaaet kgl. Befaling til gode Mænd om at skifte det Købstadsgods, Ifuer Lunge har efterladt sig, mellem Fru Karren Brysch, Ifuer Lungis Enke, Eiller Bryske til Dallund og Ofue Lunge til Thiersbech, gives der dem herved Fuldmagt til, naar de anmodes derom, at vurdere alt det Købstadsgods, som Ifuer Lunge har haft i deres By, give deres Vurdering beskreven og overlevere den til de beskikkede gode Mænd. J. T. 3, 212 b.

10. Nov. (—). Til Ofue Lunge. Af hoslagte Supplikatser vil han se, at denne Brevviser Jens Knudssen og hans Moder Mette Nielsdatter i Sønder Threnders i Fællesskab klage over, at der gøres dem Uret af en Christen Ørt og af Herredsfogden og Delefogden i Fleskum Herred, og at Jens Knudssen særskilt angiver noget om noget Gods, som nævnte Herredsfoged og Delefoged og deres Anhang tilholde sig, hvorved han mener, at Kronen kommer til kort. Det befales Ofue Lunge at undersøge Sagen og, hvis Jens Knudssen og hans Moder eller Broder ere komne til kort, hjælpe dem til Ret, men hvis det forholder sig anderledes, end de have angivet, lade dem undgælde deres Sag. Han skal undersøge, hvorledes det forholder sig med det nævnte Gods, og sende Kancelliet Besked derom. J. T. 3, 213.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der af Frederick Lange til Marckegaard har købt hans Hovedgaard Thornumgaard med tilliggende Gods i Slesvig, ialt beregnet til 2½ Læst 5 Ørt. 3 Skpr. Korn, hver Læst til 24 Ørt., deraf Thornum Hovedgaard med 6 Bolsmænd, der bruge af Gaardens Jord, beregnet til 36 Tdr., til en Pris af 1000 gl. Dlr. pr. Læst, erkender at skylde Frederick Lange 2723 Dlr. 15½ Sk. lybsk og lover enten at betale denne Sum eller afkvitte den i den Sum, som Frederick Lange skal give for Søfde Gaard og Gods i Skaane, som Kongen har solgt ham, ligeledes til 1000 gl. Dlr. pr. Læst Korn, dog først

at tiltræde efter Fru Mergrette Uggerups Død. Saalænge de 2723 Dlr. $15^1/_2$ Sk. blive staaende hos Kongen, vil denne give Frederick Lange 5 Dlr. af Hundredet i aarlig Rente, at betale til hver Jul. Sk. R. 1, 583 b.

11. Nov. (Haderslevhus). Skøde fra Frederich Lange til Marckegaard til Kronen paa Tuornumgaard og Gods. J. R. 4, 302. (Se Kronens Skøder.)

12. Nov. (—). Skøde til Frederich Lange til Marckegaard paa Søfde Gaard og Gods i Skaane. Sk. R. 1, 584 b[1]. (Se Kronens Skøder.)

— Aabent Brev, at Frederich Lange, Embedsmand i Thønsbierg Len, hvem Kongen har tilskødet Søfde Gaard og Gods, dog først at tiltræde efter Fru Mergrette Uggerups Død, maa nyde nævnte Gaard og Gods som et frit Birk, saalænge han lever; efter hans Død skal det staa Kongen frit for at ordne det, som han vil. Han skal være forpligtet til altid at beskikke en duelig Dannemand til Birkefoged. Sk. R. 1, 583.

— Til Lensmændene[2] i Danmark og Norge. Da Kongen har bestemt, at der skal holdes Bededage 5., 6. og 7. Februar, skulle de sørge for, at der paa disse Dage ikke holdes Ting, Stævne eller anden verdslig Forsamling, men at Bededagene blive afholdte med kristelig Andagt og Alvor. Sj. T. 16, 268.

14. Nov. (Kolsnab). Til Christoffer Valckendorff. Brevene til Lensmændene i Norge om Afholdelsen af Bededage sendes ham. Kongen har befalet Dr. Pouel Matzen, Superintendent i Sjællands Stift, at fastsætte, hvilken Tekst der skal behandles paa Bededagene, og Christoffer Valckendorff skal siden paa Kongens Bekostning lade trykke saa mange Eksemplarer af Dr. Pouels Tekst, at hver Superintendent i Norge kan faa saa mange, som behøves i Stiftet. Christoffer Valckendorff skal derefter opsende de trykte Tekster og Kongens Breve til Lensmændene i Norge. Sj. T. 16, 269 b.

16. Nov. (Rost). Til Albret Friis. Vedlagt sendes ham en Supplikats fra Maren Lydicks, hvori hun klager over, at en

---

[1] J. R. 4, 300 b er indført et Brev. dateret 10. Nov. 1587, Haderslevhus, hvorved Frederich Lange til Marckegaard, der nu har tilskødet Kronen Thornumgaard og Gods i Slesvig og i Stedet har faaet Skøde paa Søfuede Gaard og Gods, som Fru Mergrette Uggerup har Livsbrev paa, forpligter sig til efter Overtagelsen af Søfuede Gaard og Gods at betale Kongen 1000 Dlr. for hver Læst Korn, som Landgilden og den visse Indkomst beløber sig til, til den Tid, Kongen bestemmer, og forpligter sig og Arvinger til ikke i nogen Maade at befatte sig med Søfuede Gaard og Gods, saalænge Fru Mergrette Uggerup lever [2] De opregnes alle med deres Len.

Peder Morthenssen, hvem hendes afdøde Søn Peder Lydickssen stod i en Gæld til, for hvilken han var fordelt, efter Sønnens Død har beslaglagt og taget hendes Heste og Vogn, som hun havde sendt til Ribe med et Læs Tørv, og beholdt dem siden St. Valborgs Dag (1. Maj) til Skade for hende, skønt hun ikke mere end hendes Søns Søskende er pligtig at betale hans Gæld og hans efterladte Gods heller ikke er skiftet mellem dem og de hver for sig ere vederhæftige, ligesom hun heller ikke hverken paa hendes Værneting eller andensteds er tiltalt for Gælden, førend Beslaglæggelsen har fundet Sted. Da det jo i al Ret er billigt at tale, ikke tage sig selv til Rette, skal han sørge for, at Maren Lydicks igen faar sin Vogn og sine Heste, og at Peder Morthenssen henvises til at søge sin Ret paa deres Værneting, der bør betale ham. Hvis han af Egensindighed og uden Øvrighedens Vidende og Forordning har foretaget Beslaglæggelsen, skal Albret Fris lade ham tiltale og straffe til advarende Eksempel for andre. J. T. 3, 213 b.

16. Nov. (Rest). Til Casper Marckedaner. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Staffen Christenssen og Niels Christenssen, hvori de berette, at deres Fader er død i deres umyndige Aar, hvorefter deres Moder, efter som Enke at have opfødt dem i Armod i 7 Aar, er bleven gift med Lauritz Dyrskytte, der nu nylig efter deres Moders Død er kommen for Skade at ihjelslaa en anden, hvorover hans Boslod er forfalden til Kronen; da de ikke have faaet deres Fædrenearv, der endnu staar i Boet, og deres Stiffader har gjort stor Gæld paa deres Fædrenegaard og har taget alt hvad der var for Haanden med sig, da han rømte, have de ansøgt om, at Kongen vilde give dem hvad der var forfalden til ham af Boslodden. Casper Marckedaner skal undersøge, om ovennævnte Personer have faaet deres Fædrenearv af Boet eller ej, hvad Gæld der er i Boet, og hvad den til Kronen forfaldne Boslod kan beløbe sig til, lade alt beskrive og give Ordre til, at det bliver uforrykket til Stede, indtil Kongen paa hans Erklæring giver nærmere Ordre. J. T. 3, 214.

19. Nov. (Haderslevhus). Til Gert Rantzov. Kongen har i Betragtning af Toldskriver Morthen Jenssens flittige og tro Tjeneste forbedret hans aarlige Løn med 1 Læst Korn, hvorfor Gert Rantzov af Kronens Gods i Helsingborg Len skal udse Gods til en Rente af 1 Læst Korn paa et Sted, hvor det bedst kan undværes, og indsende Register derpaa til Kancelliet. Hvis de Gaarde i

Kroneborg Len, som afdøde Frantz Skriver har haft Livsbrev paa, ikke allerede ere lagte under Kroneborg, skal han lægge dem derunder og føre den aarlige Indtægt af dem til Regnskab. — Postscriptum: Da Kongen husker at have staaet i Handel med Frantz Skriver og hans Hustru om, at hun efter Mandens Død skulde beholde paa Livstid Huornbeckgaard med de derved liggende Fiskeboder paa det Vilkaar, at de skulde tilskøde Kronen den Gaard, de boede i, men har glemt, hvad endelig Ordning der blev truffen og om Handelen i det hele taget kom i Stand, skal han erklære sig herom. Sj. T. 16, 270.

19. Nov. (Haderslevhus). Til nogle Herremænd og Raader[1]. Kongen havde sidste Foraar bestemt at rejse til Fyrstendømmet og derfra videre, hvor Nødtørften kunde kræve det, men Rejsen blev da formedelst indtrufne Forhindringer opgiven, og Kongen skrev til dem, der havde faaet Ordre til at følge ham, at de ikke behøvede at udruste sig dertil, men anmodede dem dog om at holde deres Folk og Heste, vel stafferede, til Stede, for at de, naar Kongen lod dem nærmere tilsige, kunde være rede til at følge ham paa Rejsen, hvilket Kongen ikke tvivler om, at de have efterkommet. Da Kongen nu straks til Foraaret vil holde Landdag og selv sidde Retterting i Rendersborg og det kunde ske, at fremmede Herrer kunde komme for at besøge ham der, hvad han dog endnu ikke ved noget af, eller han kunde blive foraarsaget til at rejse videre, af hvilken Grund han gerne vil have nogle af sine Undersaatter her i Riget med sig, anmoder han, i det Haab, at de ville være villige dertil, dem om at indrette sig saaledes, at de selvfjerde ridende med deres Heste og Folk kunne følge ham paa Rejsen, og at staffere baade sig selv, deres Folk og Heste paa det bedste, lade sig selv lave en Fløjlspaltzrock og deres Folk gode Klæder, saa de kunne være deres fædrene Rige og sig selv til Ære. De skulle møde i Kolding Tirsdag efter Søndag Quasimodogeniti, som er den 18. April. Kongen vil bekende deres Villighed med al Gunst. (I Brevene til Loduig Munck til Nørlund, Knud Brahe, Voldemar Parsberg, Erich Lange, Hendrich

[1] Listen, som er indført efter Brevet, er i det væsentlige enslydende med Listen af 22. Marts 1587, dog tilføjes for Jyllands Vedkommende Ludvig Munk til Nørlund (4 Heste), og Hannibal Gyldenstjerne (4 Heste) og udelades Erik Lykke til Eskær og Falk Gjøe, hvorhos Erik Lange og Godslaf Budde opføres med 4 Heste i Stedet for 5; for Skaanes Vedkommende tilføjes Otte Thott og Aage Ugerup, ved hvis Navne Antallet af Heste ikke anføres, og Gabriel Sparre opføres med 4 Heste i Stedet for 5; for Fyens Vedkommende udelades Ebbe Munck; af Raadet udelades Henrik Belov og tilføjes Absalon Gjøe.

Lycke, Jacob Høg, Eske Brock, Predbiørn Gyldenstiern, Hannebal Gyldenstiern, Godtzlau Budde og Holger Ulfstand til Skabersøe tilføjedes: Da Kongen, der tidligere har skrevet til dem om at følge Hertug Ulrich til Strasborg, naar de fik nærmere Ordre, maaske tager Hertugen med sig paa Rejsen til Fyrstendømmet og derfra sender ham videre, skulle de indrette sig paa at kunne følge Hertugen til Strasborg, hvis Kongen bliver til Sinds at sende ham did.) Sj. T. 16, 271. Jvfr. 23. Dec.

19. Nov. (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Da det Tin, som han har sendt til Badstuen i Lysthuset ved Haderslefhus, nu er forarbejdet og der behøves noget mere, skal han, saaledes som han har givet Kongen Fortrøstning om, saa snart som muligt skaffe noget mere fra Hamborg eller Lybeck. Udt. i Sj. T. 16, 274.

— Til Kannikerne i Ribe. Kongen har bevilget, at Bendictz Rantzou til Møgelthønder maa faa noget Ribe Kapitel tilhørende Gods i Møgelthønder Sogn og Birk, som ligger belejligt for ham, til Mageskifte for noget Gods, der efter hans Beretning ligger belejligere for Kapitlet, saafremt Kapitlet kan faa Fyldest derved; det befales det at undersøge Mageskiftegodset og, hvis Kapitlet kan være tjent med Mageskiftet, bringe dette til Afslutning. J. T. 3, 214 b. Orig. i Provinsark. i Viborg.

— Til Manderup Parsberg. De Bøsseskytter, der ere lagte i Borgeleje i Aarhus, have klaget over, at Borgerne i Aarhus i Henhold til Kongens Brev [24. Okt.] om Bøsseskytters og Baadsmænds Underhold og Kostpenge vægre sig ved at underholde Bøsseskytterne og afvise dem med 2 Mk. om Ugen, da det i Brevet skal være Borgerne frit forbeholdt enten at underholde Bøsseskytterne eller give dem $^{1}/_{2}$ Dlr. om Ugen. Det forekommer Kongen noget sælsomt, at Borgerne saaledes understaa sig til at udtyde Kongens Brev efter deres særlige Ønske, da Brevet kun indeholder, at naar en Baadsmand eller Bøsseskytte ikke vil lade sig nøje med Værtens daglige Spise og hellere vil have Kostpenge, skal der gives ham $^{1}/_{2}$ Dlr. Han skal derfor paase, at de Bøsseskytter og Baadsmænd, der ville lade sig nøje med den Spise, som Værtens Hus formaar, faa Underhold med Mad og Øl og, hvis de ikke ville nøjes dermed, faa $^{1}/_{2}$ Dlr. om Ugen i Kostpenge. J. T. 3, 215 b[1].

[1] Tr.: Hübertz, Aktst. vedk. Aarhus I. 216 f.

20. Nov. (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Da det falder Erlandt Pandesvend meget besværligt at drage fra det ene Sted til det andet paa Jagten og Kongen derfor gerne saa ham forsørget andensteds, skal Christoffer Valckendorff sætte ham til Portner et Sted, enten paa Slottet eller andensteds. Udt. i Sj. T. 16, 274.

— Til Christian Machabeus. Kongen har paa Begæring af Bendicts Rantzou til Møgelthønder, der er Værge for afdøde Johan von Alefeldt til Siøgaards Søn Gregorius, bevilget, at denne maa komme ind i Sore Skole, hvorfor det befales Christian Machabeus at modtage ham og sørge for, at der føres godt Opsyn med ham. Sj. T. 16, 274.

— Til Tolderne og Toldskriverne i Helsingøer. Thyge Brade til Knudstrup har berettet, at de endnu nære Betænkelighed med Hensyn til det Tidspunkt, hvorfra den ham af Tolden bevilgede Pension skal regnes, og mene, at Kongens Breve ikke angive det saa bestemt, at de kunne vide at rette sig derefter. Det befales dem derfor at beregne Pensionen fra Paaske 1585, da Kongen først bevilgede Thyge Brade den, til Paaske eller 1. Maj 1586 for det første Aar og siden Aar efter Aar, saalænge Pensionen vedvarer. Sj. T. 16, 274 b.

— Befaling til Christoffer Rossengaard, der har berettet, at Otterslef Sø nu er gjort helt færdig, og har forespurgt, om han skal lade den opstøve eller ej, om at lade den opstøve og antage den Graver, der efter hans Beretning i nogle Aar har arbejdet hos Dibrant Dompinck, til at føre Tilsyn med Otterslef Sø og de andre Søer og Damme, som Kongen har ladet lave deromkring, saa der ingen Mangler kommer ved dem, førend Kongen kommer derover og kan give nærmere Ordrer. Sj. T. 16, 275.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har ladet sig forelæse, hvorledes Christoffer Valckendorff i nogle Aar har haft det ordnet med Vagt og anden Bestilling paa Holmen ved Kiøpnehafns Slot og paa Orlogsskibene, har i alle Maader fundet Behag i hans Betænkning og Forordning og sender ham den hermed beseglet og underskrevet med Ordre til herefter at paase Forordningens tilbørlige Iagttagelse. Kongen haaber, at det herefter med Guds Hjælp ingen Nød eller Fare skal have med Orlogsskibene eller med Holmen, og vil med al Gunst og Naade altid bekende hans møjsommelige Flid, Umage og Omsorg i denne og andre Rigets

Bestillinger. Kongen har af hans Skrivelse meget ugerne set, at Bøssestøber M. Giert von Merfeldt er død, og har skrevet ud for at forhøre sig om en anden. Da Kongen, som Christoffer Valckendorff nok husker, har bestilt nogle synderlige Kobberstykker hos M. Giert til Brug i Strikværnene i Runddelene paa Kroneborg, skal han meddele Kongen, om M. Giert har lavet nogle af disse Stykker. Sj. T. 16, 275 b.

20. Nov. (Haderslevhus). Aabent Brev om, hvorledes der skal forholdes med det daglige Tilsyn paa Holmen ved Kiøpnehafns Slot og paa Orlogs- og Koffardiskibene smstds. Sj. T. 16, 276 b. Orig. (Se Secher, Forordninger II. 487 ff.)

22. Nov. (—). Til Christoffer Valckendorff. Han har indberettet, at der til Kiøpnehafn er indkommen en Hollænderskipper med en Saltladning, som han har solgt i Byen, og at Købmanden og Skipperen paa Skibet siden have solgt dette til en, som udgiver sig for at være Prinsen af Parmas Tjener; medens Handelen har staaet paa og de have forhandlet om tryg Levering og Forsikring i alle Havne, er det blevet opdaget, at Hollænderskipperen, som har solgt Skibet, har haft 2 danske Flag, der have været brugte saa længe, at de ere forslidte og lappede, og Christoffer Valckendorff har derfor paa Kongens Behag ladet Købmanden, der var med til at sælge Skibet og var Hovedmanden deri, stævne for Borgemestre og Raad, hvorefter Skibet er tildømt Kongen, saafremt denne ikke vil eftergive Sagen; endvidere har han indberettet, at det siges, at der har været 4 Skibe i ét Madskabi, og at de alle skulle have haft og brugt danske Flag i Spanien, ja endog haft danske Pasbord, der dog have været forfalskede og lavede i Holland, hvor der, som Rygtet gaar, skal være en i Amsterdam, der hemmelig udgiver saadanne Søbreve under Kongens Haand og Segl. Paa hans Forespørgsel om, hvorledes han skal forholde sig med Skibet, meddeles ham, at Kongen aldeles ikke vil eftergive noget af det, som Dom og Ret har givet ham, men, hvis Skipperen havde været til Stede, vilde have faret anderledes frem mod ham, da han falskelig har brugt danske Flag paa sine Rejser uden Kongens Tilladelse og Vidende, hvorved ikke alene de Pasbreve, som Kongen giver sine egne Undersaatter, kunne komme i Foragt, men ogsaa alle Kongens Undersaatter, som handle sammesteds, kunne blive mistænkte for at være af samme Slags. Han skal derfor paa Kongens Vegne tage Skibet med Skyts, Tøj og alt Tilbehør og, da Købmanden, der

skulde oppebære Pengene for Skibet, har været Høvedsmand derpaa og formodentlig har været delagtig baade i Skibet og det begaaede Falskneri, gaa alvorligt frem mod ham, for at man af ham bedre kan faa Besked om deres Madskabi, lade ham fængsle og, hvis han mener, at Dommen over ham vil give et gunstigt Resultat, lade ham stille for Retten og lade ham enten med det gode eller det onde eksaminere om, efter hvis Raad de have ført de falske Flag, hvem de 3 ere, der ligeledes have ført danske Flag, hvad Skipperne hedde og hvad Købmændene og Rederne hedde, hvorefter Christoffer Valckendorff hemmelig skal give Tolderne i Helsingøer Ordre til at passe paa dem, naar de igen komme til Sundet; ligeledes skal han eksaminere Købmanden om, hvorvidt de have haft danske Pasbord, og hvorfra de have faaet dem, og om han ellers ved noget om de falske Pasbord, som en i Amsterdam skal lave i Kongens Navn, og lade hans Tøj undersøge, om der deriblandt ikke skulde findes noget Spor om de danske Pasbord. Han skal meddele Kongen, hvad Købmanden foregiver, og indtil Kongens nærmere Ordre ikke lade denne komme bort. Sj. T. 16, 283 b. K.

22. Nov. (Haderslevhus). Aabent Brev, at Erick Rossenkrandtz til Langtin, hvem det falder meget besværligt at føre Afgiften af Korntienden af Haderup Sogn i Ginding Herred, som han har fæstet, saa lang en Vej, indtil videre maa give Penge i Stedet, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $^1/_2$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale senest inden Fastelavn. Udt. i J. R. 4, 303 b.

— Aabent Brev om, hvorledes der skal forholdes med Vrag ved Skagen. J. R. 4, 304. (Se Secher, Forordninger II. 495 f.).

— Til Kannikerne i Viborg. Da Kronen har en Gaard i Seilflo, hvilken By ellers helt tilhører Kapitlet, og denne Gaard er brøstholden paa Ager og Eng i Sammenligning med de andre Gaarde i Byen, hvorfor der ofte har været Strid og har været søgt om Rebning, hvilket vil blive hele Byen til Skade, har Kongen, som har erfaret, at Kapitlet i Store Vorde har en Gaard, der i Skyld er lig med Gaarden i Seilflo, bestemt at foretage et Mageskifte med Kapitlet, da dette jo i alle Maader sker Fyldest derved, saaledes at Kapitlet faar Gaarden i Seilflo for Gaarden i Store Vorde. Kapitlet skal rette sig herefter. J. T. 3, 216.

24. Nov. (—). Til Peder Munck. Kongen har paa hans Be-

gæring bevilget, at de 1000 Dlr., som Kongen havde laant Knud Venstermandt, og som Peder Munck havde lovet at betale nu til Omslaget, maa blive staaende til førstkommende Paaske, men til den Tid skal Peder Munck uden videre Forhaling betale dem. Sj. T. 16, 285 b.

24. Nov. (Haderslevhus). Til Peder Munck. Han har indberettet, at der er Strid mellem ham paa Kronens Vegne og Hans Johanssen, Embedsmand paa Hindtzgafuel, idet denne til Hundtzlund[1] Gaard og Gods vil tilholde sig mere af det tiloversblevne Hundtzlund Klosters Gods, som Peder Munck har i Forlening, baade i Skov, Eng, Fædrift og andet, end der ligger i Hundtzlund Birk eller tidligere har ligget til Godset, og mere, end de gode Mænds Besigtelse indeholder, og han har, hvis Hans Johanssen ikke har faaet det, han efter Besigtelsen skulde have, erklæret sig villig til med Kongens Tilladelse at udlægge ham noget mere af det tiloversblevne Hundtzlund Klosters Gods, for at kunne beholde Resten i Ro. Det befales ham at udlægge Hans Johanssen Fyldest, hvor det viser sig, at han ikke har faaet, hvad han skulde have efter Besigtelsen, men hvor han uden Ret vil tilholde sig noget, forsvare Kronens Ejendom. Sj. T. 16, 286 b.

— Til Erich Bilde til Huedholm. Da Kongen har bragt i Erfaring, at 2 Gaarde i Køng i Vordingborg Len, som Erich Bilde nu tilholder sig som Ejendom, tidligere have ligget til Skouf Kloster, som nu kaldes Herlofsholm, og i Abbedernes Tid ere pantsatte til hans Forældre, skal han meddele Kongen, hvor høj Pantesummen er, eller, hvis han har anden Adkomst paa dem, tilsende Kongen nøjagtig Kopi deraf under sit Signet og sin Erklæring om Sagen, allersenest inden Jul, da Kongen ellers uden Betaling igen lægger Gaardene under Kronen. Sj. T. 16, 286. K.

25. Nov. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen laante for nogen Tid siden Eske Bilde en Sum Penge og tog hans Gældsbrev derpaa til sig, men siden fik Tolderne i Helsingøer Ordre til at betale ham 1300 Dlr. deraf, hvorfor han gav dem en Kvittans til Vedlæggelse ved deres Regnskab. Han har nu betalt alle Pengene til Kongen selv og indfriet sin Hovedforskrivning og har, da han er bange for, at den Tolderne givne Kvittans en Gang skal komme ham til Skade, begæret at faa den tilbage. Hvis Kvittansen er

[1] Sj. T. har her og en Gang senere ved en Fejlskrift: Hundtzlef.

sendt ind til Renteriet med Toldernes Regnskab, skal Christoffer Valckendorff tilstille Eske Bilde den, men hvis den endnu er hos Tolderne, drage Omsorg for, at disse tilbagelevere Eske Bilde den. Sj. T. 16, 287 b. K.

25. Nov. (Haderslevhus). Mageskifte mellem Eske Bilde til Ellinge paa sin Fader Jørgen Bildis Vegne og Kronen. Sk. R. 1, 587 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Coruidtz Vifert. Da Kongen har bevilget Eske Bilde 1 Lunde Kapitels Gaard i Store Kasbiere i Sallerop Sogn i Haraggers Herred til Mageskifte for en af hans Gaarde i Skanderborg Len, skal Coruidtz Vifert med det første besigte Gaarden i Store Kasbiere og indsende Besigtelsen. Det befales ham endvidere at udlægge Kapitlet Fyldest for ovennævnte Gaard i Store Kasbiere ligesom for de 2 Gaarde i Stafuerødt, som Kongen ligeledes har udlagt Eske Bilde, og hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, og indsende klar Fortegnelse over Udlægget for disse 3 Gaarde. Sk. T. 1, 483 b.

— Befaling til Claus Glambech om straks at lægge 1 Gaard i Tøring i Thulstrup Sogn i Giern Herred, som Eske Bilde har bevilget Kongen til Mageskifte for 1 Gaard i Skaane og tilladt Kongen straks at overtage, ind under Skanderborg Slot og indskrive den i Jordebogen blandt det tilmageskiftede Gods; derefter skal han besigte Gaarden og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 3, 217.

26. Nov. (—). Til Christoffer Valckendorff. Hermed sendes ham Statholder i Slesvig-Holsten Hendrich Rantzous Regnskab med Ordre til at gennemse det og, hvis det findes rigtigt, give ham nøjagtig Kvittans derpaa; hvis der findes Mangler eller Betænkeligheder derved, skal han meddele det til Hendrich Rantzou, der saa vil erklære sig tilbørligt derpaa til ham. Sj. T. 16, 288 b.

— Til Ofue Lunge. Da Fru Lisebeth Bilde, Jens Marcurssens Enke, har berettet, at hun har Krontienden af Torsløf Sogn i Borglum Herred i Pant for 1000 Dlr., som hendes afdøde Husbonde i sidste Fejde har laant Kronen, og har anmodet om at faa Pantet indløst, fordi hun trænger til Penge, befales det Ofue Lunge at indløse Tienden, saasnart han har Penge dertil af Slottets Indkomst, og lægge det indløste Pantebrev ved sit Regnskab. Fru Lisebeth Bilde maa, hvis hun ønsker det, siden faa Tienden i Fæste for en af ham fastsat rimelig Afgift. Sj. T. 16, 289.

— Tilladelse for Coruitz Viffert, Embedsmand paa Malmøe Slot,

til enten i Gynge Herred eller andensteds paa Kronens Gods at hugge Vidjeris til saa mange Skansekurve, som der endnu mangler paa Volden ved Malmøe Slot. Sk. R. 1, 589 b.

26. Nov. (Haderslevhus). Aabent Brev, at Kongen har sluttet Kontrakt med Thomis Jørgenssen, Tolder i Riibe, om, at han i de næste 8 Aar maa oppebære alt det Korn, som svares i Afgift af Kronens Korntiende af Bølling, Hammerum, Hierrum og Ginding Herreder i Lundenes Len og af Giøring, Skadtz, Vester og Molt Herreder i Riiberhus Len, til en Pris af 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og ½ Dlr. for hver smal Td. Havre, at betale paa egen Bekostning og Risiko i Rentekammeret i Kiøpnehafn til hver Mikkelsdag. Han skal modtage Kornet i rette Tid, og hvis det formedelst hans Forsømmelse kommer til at ligge over, skal det ikke komme Kongen til Skade, men Thomis Jørgenssen skal være forpligtet til alligevel at betale det til den bestemte Tid. Hvis Kongen selv skulde faa Brug for Kornet, dog ikke til Salg til andre Købmænd, forbeholder han sig det, men skal saa lade Thomis Jørgenssen det vide til den foregaaende Mortensdag, for at denne ikke skal komme til at lide Skade hos de Købmænd, han maatte love Kornet. Hvis Kongen i den Tid, Kontrakten gælder, skulde udstede Forbud mod Udførsel af Korn, vil Kongen modtage Korn i Betaling af ham til den ovenfor angivne Pris, hvis han ønsker det. Det befales alle i ovennævnte Herreder, der have fæstet Krontiender og skulle svare Kornafgift deraf, i rette Tid at yde den til Thomis Jørgenssen i ustraffeligt Korn, og det paalægges Lensmændene, hvis Afgiften ikke svares i rette Tid, at være Thomis Jørgenssen behjælpelig med at faa den ind uden lang Forhaling. J. R. 4, 305.

27. Nov. (—). Til alle, der have øde Byggesteder i Ribe. Da Kongen har bragt i Erfaring, at der siden Ildebrandens Tid endnu findes mange øde Jorder og Byggesteder i Byen, som der ikke er opført Bygninger paa, befales det, for at Kronen og Byen kunne faa deres Rettighed deraf, strengelig alle, der have saadanne øde Jorder og Byggesteder i eller udenfor Byen, inden 3 Aar efter dette Brevs Datum at opføre god Købstadsbygning derpaa, da Jorderne og Byggestederne ellers skulle være forbrudte til Kronen og Byen. J. T. 3, 217 b[1].

---

[1] Tr.: Terpager, Ripæ Cimbricæ, p. 732 f.

29. Nov. (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen i nogen Tid vil holde Hoflejr paa Koldinghus og Skanderborg og dér vil faa Brug for Sild, skal han af de Sild, som kunne tilkomme Kongen i Told, sende saa mange did, som han kan tænke behøves; endvidere skal han sende Køgemesteren det paa vedlagte Seddel opførte. Udt. i Sj. T. 16, 289 b.

[Omtr. 1. Dec.][1] (—). Til Moritz Stygge. Jørgen Friis til Krastrup har berettet, at der paaføres ham Trætte paa nogen Ejendom til Østergaard og Dalsgaard i Pirstrup[2] og 1 Bol smstds., hvilket Gods hans Hustrus afdøde Fader[3] har faaet til Mageskifte af Kronen, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, findes blandt Viborg St. Hans Klosters Breve, deriblandt særlig nogle Vidnesbyrd, som en Jens Knudtzlund, der endnu er Moritz Stygges Delefoged til Klosteret, for en 16 Aar siden har erhvervet. Jørgen Friis har begæret at maatte faa disse Breve, og det befales Moritz Stygge at levere ham dem mod nøjagtig Reversal for, at de Breve, han faar, ikke skulle komme Kronen til Skade paa dens omliggende Gods, og at han efter Benyttelsen vil levere dem tilbage igen. Reversalen skal indlægges blandt Klosterets Breve. J. T. 3, 217 b.

2. Dec. (—). Gældsbrev til Peder Grubbe til Aalstrup paa 500 gl. Dlr., at betale tilbage til førstkommende Omslag. F. R. 1, 626.

3. Dec. (—). Til Anders Dresselberg, Landsdommer i Sjælland, og Hermen Jul, Embedsmand paa Draxholm. Da Mouritz Stygge, Landsdommer i Nørrejylland, har bevilget Kongen hans og hans Hustrus[4] Gaard Rompe i Smørums Herred og det Gods, han ellers har i Sjælland, til Mageskifte for noget Krongods i Nørrejylland, saaledes som han selv nærmere kan berette dem, skulle de med det første besigte og ligne Godset i Sjælland og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 16, 289 b.

4. Dec. (—). Forleningsbrev for Søfren Rasmussen Riiber paa Kronens Korntiende af Vallendtzued Sogn i Flackebierg Herred, uden Afgift. Udt. i Sj. R. 12, 623 b.

— Til M. Jacob Matzen, Sognepræst i Ribe. Da Sognepræsterne i Otthense og Herredsprovsterne i Fyens Stift have udvalgt ham til Superintendent i Fyens Stift efter nylig afdøde M. Niels Jesperssen og nu have haft Fuldmægtige hos Kongen for

---

[1] Indført mellem Breve af 27. Nov. og 4. Dec. [2] Pederstrup, Nørlyng H. [3] Bjørn Andersen Bjørn. [4] Anne Lykke.

at begære Konfirmation paa Valget, anmoder Kongen ham om at overtage Embedet og med det første begive sig til Kongen for at aflægge Ed. Kongen vil haandhæve ham i Kaldet og beskytte ham i alle Maader. J. T. 3, 218 b. Orig.[1]

5. Dec. (Haderslevhus). Til Moritz Podebusk, Lauritz Brockenhus og Axel Brahe. Jomfruerne Magdalene, Christentze og Salome Powisch, afdøde Hr. Wulffs Døtre, have i Anledning af den mellem dem og Otthe Emickssen til Steensgaardt værende Trætte om Arven efter deres afdøde Søster[2], Otthe Emickssens Hustru, berettet, at Otthe Emickssen af gode Mænd er dømt til med Kønsed at indføre al vitterlig Gæld, som kan være at tilregne Fællesboet, og klaget over, at de ere ukyndige i Landets Lov og Ret, og at deres Brødre og Formyndere heller ikke kende nok dertil til at udføre deres Ret, og de have derfor anmodet Kongen om at tilforordne dem nogle gode Mænd til at udføre deres Ret, naar Otthe Emickssen skal gøre sin Ed. Kongen har ikke kunnet nægte dem denne Begæring og befaler ovennævnte 3 Mænd at være til Stede, naar Otthe Emickssen gør sin Ed om Gælden, og paa Jomfruernes Vegne paase, at alt gaar rigtigt til dermed, og at der leveres dem hvad der med Rette kan tilkomme dem. F. T. 1, 433 b.

— Til Jacob Ulfeldt. Christoffer Winckstedt, der har afdøde Hr. Wolff Pouisches Datter, har berettet, at der er Strid mellem ham og hans Medarvinger paa den ene og Otto Emichssen til Stiensgaard paa den anden Side angaaende Arv og Skifte efter Otto Emichssens Hustru, der ogsaa var Hr. Wolffs Datter, og at Otto Emichssen nu er dømt til med sin Ed at indføre Gæld, Løsøre og andet saadant til førstkommende Faste. Da Christoffer Winckstedt bor langt uden for Riget og ikke forstaar sig paa den danske Ret, mener han, at det vil falde ham besværligt af den Grund at rejse her ind i Riget, og har derfor anmodet om en kgl. Forskrift til Jacob Ulfeldt om i hans Fraværelse at varetage hans Sag, hvilken Begæring Kongen ikke har kunnet afslaa. For at Christoffer Winckstedt ikke saa ofte skal blive besværet med forgæves Rejsen og ikke komme til kort paa sin Ret, anmoder Kongen Jacob Ulfeldt om at være til Stede, naar Eden skal gøres, modtage den og paase, at Christoffer Winckstedt faar sin Ret. Sj. T. 16, 290 b.

---

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. VI. 104 f. [2] Dorthe Pogwisch.

6. Dec. (Haderslevhus). Til Otthe Emickssen. Wulff Powisk har klaget over, at Otthe Emickssen har ladet ham indmane for 1000 Mk. lybsk, som han og hans Broder Hans Powisk efter Otthe Emickssens Formening skylde ham, men alligevel har han ikke villet modtage Pengene, skønt de have haft dem til Stede og tilbudt at betale dem, uagtet de mene at have mere til gode hos ham af Fællesboslodden. Det befales ham at rette sig selv heri og, naar de ville betale ham de Penge, de skylde ham, at lade dem være fri for bemeldte Indmaning. Da de to Brødre, deres Svoger, Søskende og Medarvinger have begæret Befaling til nogle gode Mænd om at taksere Bygningen paa hans Gaard Steensgaardt, befales det ham, der billigvis ogsaa paa sin Side bør tiltage nogle dertil, at erklære sig om, hvem han vil betro dertil, for at Kongen kan meddele dem Befaling i Fællesskab. F. T. 1, 434.

7. Dec. (—). Til M. Hans Laugessen, Biskop i Ribe. Apollonie Hr. Lauritzis i Ribe har klaget over, at en Præst i Haderslefhus Len, Hr. Anders Bierholm i Linnet, der skylder hende nogle Penge og imod Ordinansen har frataget hende nogen Rugsæd, ikke vil efterkomme den Dom, som hun har erhvervet over ham af Kongens forordnede Raader paa Haderslefhus. Det befales derfor M. Hans i Forening med Lensmanden paa Haderslefhus, til hvem der ogsaa er skrevet, at afsætte Hr. Anders fra Embedet indtil nærmere Ordre og indtil han har stillet Apollonie tilfreds. J. T. 3, 218 b. Orig. i Provinsark. i Viborg.

9. Dec. (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen har erfaret, at nogle Bøsseskytter og Baadsmænd, som have været her i Riget, skulle være komne til Hamborg og dér have ladet sig antage af andre Herrer, skal han undersøge, om disse Bøsseskytter og Baadsmænd ere komne her af Riget med Tilladelse, lade spørge i de Købstæder, hvor der er lagt Bøsseskytter og Baadsmænd i Borgeleje, om de ere der eller ej, og sende Kongen Besked. Sj. T. 16, 291 b. K.

— Befaling til Tolderne i Helsingør om til Foraaret i Sundet at købe Kongen 2 gode, stærke og velsejlende Lodsmandsbaade, sende dem til Rentemesteren i Kiøpnehafn og indskrive Udgiften ved Købet i deres Regnskab. Udt. i Sj. T. 16, 292.

— Til nedennævnte Herremænd. Da Kongen, der vil begive sig til sin Broder Hertug Hans's Bryllup paa Synderborg Slot

55*

14. Febr., gerne vil have nogle af Adelen med sig, befales det dem at indrette sig paa at følge Kongen paa denne Rejse og møde i Haderslef 8. Febr.; de skulle hver medtage en Kuskvogn med 3 Heste for og i øvrigt staffere sig selv og deres Tjenere med gode Klæder, saa de kunne være Kongen, deres fædrene Rige og sig selv til Ære. — Register: Jørgen Rosenkrantz, Knud Brahe, Voldemar Parsberg, Erich Lange, Johan Rud, Niels Skram, Hendrich Lycke, Erich Lunge, Jacob Høg, Ulrich Sandberg, Kiøne Quitzov, Eske Brock, Ofue Lunge til Oden, Predbiørn Gyllenstiern, Hannibal Gyllenstiern og Godtzlef Budde. J. T. 3, 219.

9. Dec. (Haderslevhus). Til Peder Munck. Hans Johanssen, Embedsmand paa Hindtzgafuel, har klaget over, at de Raader og gode Mænd, der i Henhold til Kongens Befaling have været forsamlede i Anledning af Trætten mellem ham og Peder Munck paa Kongens Vegne angaaende nogle Enge, nogen Fædrift og nogle Bundgarnsstader, af forskellige i deres Afsigt anførte Grunde ikke have afsagt nogen endelig Dom, og han har nu, for en Gang at faa Ende paa denne Trætte, begæret ny Befaling til samme Raader og gode Mænd om endelig at paadømme Sagen. Kongen har ogsaa, for en Gang for alle at blive fri for dette Overløb, bevilget dette og sender Peder Munck en Genpart af Befalingen, for at han kan vide at rette sig derefter, udtage Stævning og siden gaa frem paa tilbørlig Vis. J. T. 3, 219 b.

[Omtr. 10. Dec.][1] (—). Lauritz Anderssen, Byfoged i Assens, maa for sin Tjeneste indtil videre aarlig oppebære 1 Læst Korn af Loftet paa Otthensegaard. F. R. 1, 459 b.

10. Dec. (—). Tilladelse for Lauritz Brassen, Borger i Assens, til i det kommende Foraar toldfrit at uddrive 40 Staldøksne her af Riget; naar han uddriver dem, skal han lade det notere paa dette Brev, for at han ikke under det Skin skal lade uddrive flere Øksne. Udt. i F. R. 1, 459 b.

— Mageskifte mellem Gillebert Jung, Kongens Skibshøvedsmand, og Kronen. Sk. R. 1, 590. (Se Kronens Skøder.)

— Forleningsbrev for samme paa 4 Gaarde og Kronens Part, som er Halvparten, i 2 Gaarde i Quiserum, Gaardene Østentorp og Mannerup og 5 Gaarde i Rørum i Skaane, dog skal han i den ham i hans Bestalling tillagte aarlige Besolding lade afkorte

---

[1] F. R. har kun: incerta die.

saa meget, som ovennævnte Godses visse Rente kan beløbe sig til, hvilket er 51 Dlr. 1 Mk. 9 Sk. Sk. R. 1, 593.

10. Dec. (Haderslevhus). Til Borgemestre og Raad i Ribe. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Johan Ruther i Lybeck, hvori han beretter, at han har noget til gode hos deres afdøde Medborger Olluf Nielssens Enke i Henhold til en af hendes Husbonde udgiven Haandskrift, hvoraf Kopi ligeledes sendes, og begærer at blive hjulpen til sin Betaling. For at han ikke skal have noget at beklage sig over, skulle de, naar han eller hans Fuldmægtig besøger dem med dette Brev, undersøge Sagen og hjælpe ham til Betaling af det, som han med Billighed kan have at fordre. J. T. 3, 220.

11. Dec. (—). Tilladelse for Petter Pester, Apotheker i Helsingøer, til sisefrit at indføre 20 Læster Rostockerøl i Riget; han skal lade notere paa Brevet, hvor han indfører Øllet. Udt. i Sj. R. 12, 623 b.

— Mageskifte mellem Petter Reitz til Hørbye og Kronen. Sj. R. 12, 624 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Albret Friis. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Knud Oldenssen paa Vesterlandtzfiord, hvori han klager over, at han har maattet betale en stor Sum Penge til Albret Friis paa Kongens Vegne for et falsk Segl og Brev, som en Hans Pederssen i Habbel har gjort under hans Navn, og begærer at faa Pengene tilbage, da det siden er bevist, at han var uskyldig. Hvis dette er rigtigt, skal Albret Friis tilbagebetale ham Pengene, men ellers meddele Kongen, hvorledes Sagen forholder sig, for at Kongen derefter kan træffe nærmere Bestemmelse. J. T. 3, 220 b.

12. Dec. (—). Til Bønderne i Skifuehus Len. Da Kongen har bragt i Erfaring, at en Del af dem i Henhold til nogle Breve, som de beraabe sig paa at have, ville tilholde sig Frihed for at gøre Ægt, Arbejde og anden Tynge af deres Gaarde, men Kongen ikke ved, om disse Breve ere tilstrækkelige til at befri dem mere end andre, befales det strengelig alle, der med nogle Kongebreve ville tilholde sig saadan Frihed, at møde med disse Breve for nogle dertil forordnede Raader og underkaste sig deres Kendelse. Undlader nogen at møde med sine Breve, skulle disse derefter være døde og magtesløse. J. T. 3, 222.

— Befaling til Jørgen Rosenkrantz og Jacob Seefeld om med det første at mødes paa belejlig Tid og Sted, kalde alle de Bønder

i Skifuehus Len, jordegne og andre, der møde med Kongebreve om Frihed paa deres Gaarde, for sig, nøje gennemlæse Brevene og siden afsige endelig Kendelse om, hvilke Bønder der i Henhold til deres Kongebreve bør nyde nogen Frihed for Ægt, Arbejde og anden Tynge, og give alt beskrevet. J. T. 3, 221.

16. Dec. (Haderslevhus). Livsbrev for Elias Eissenberg paa det efter Nichil Thruckenbrot ledige Kannikedømme i Roskille Domkirke, dog skal han saa opgive den Fetalje, 1 Læst Rug, 1 Læst Mel og 2 Tdr. Smør, som han hidtil aarlig har oppebaaret af Kiøpnehaufns Slot. Udt. i Sj. R. 12, 624.

— Til Niels Parsberg. Da der endnu ikke er gjort nogen Besked om, hvilke Breve der bør være ved Beckeschouf Kloster og tilliggende Gods, saa der slet ingen Breve er til at forsvare Godset med, befales det ham, eftersom der nu er mangfoldige Trætter om Godset, med det allerførste at opsøge de Beckeschouf Klosters Breve, som maatte findes hos ham, og levere dem til Hendrich Ramel, Hertug Christians Hofmester. Sker det ikke, og lide Kronen og Hendrich Ramel af den Grund nogen Skade paa deres Gods, vil han komme til at staa baade Kongen og Hendrich Ramel til Rette. Sj. T. 16, 292.

— Til Fru Kirstine Lindenous. Da der kun findes meget faa eller slet ingen Breve, hvormed det til Beckeskouf Kloster liggende Gods kan forsvares, og der nu føres mangfoldige Trætter derpaa, anmodes hun, efterdi hendes afdøde Broder Henning har ladet sig mærke med, at der blandt hendes Breve skulde findes Registre og Breve vedrørende Beckeskouf Kloster og tilliggende Gods, om straks at lade undersøge, om der blandt hendes Breve findes nogle, som angaa Beckeskouf Kloster og Gods, og i saa Fald levere dem til Hindrich Ramel, Hertug Christians Hofmester, for at han kan forsvare Godset med dem. Gør hun ikke det, og kommer Kronen eller Hindrich Ramel til at lide nogen Skade paa deres Gods formedelst hendes Forsømmelighed, vil hun komme til at staa til Rette derfor. Sk. T. 1, 484.

— Lignende Skrivelser til Peder Brade og Fru Giøruels[1] Arvinger. Udt. i Sk. T. 1, 484.

— Aabent Brev, hvorved Kongen, der for nogle Aar siden [24. Maj 1576] blandt andet tilskiftede Jacob Rostrup til Leergraf 2 Gaarde, kaldede Kiergaard, i Øre Sogn i Ginding Herred og i

[1] Gørvel Gyldenstjerne, Gert Ulfstands.

Mageskiftebrevet forbeholdt sig Jagtretten paa den til de 2 Gaarde liggende Ejendom, der støder op til Simelkier, nu giver Erich Lange og hans Arvinger al den Rettighed med Vildtjagt, som Kronen kan have til ovennævnte Kiergaarde. J. R. 4, 307.

16. Dec. (Haderslevhus). Til Albret Friis og Kapitlet i Ribe. Kronens Tjenere i Sønder Fardrup under Haderslefhus have berettet, at der for nogen Tid siden har været Trætte mellem dem paa den ene og Kronens Tjenere i Øster Vidsted under Riberhus og Riber Kapitels Tjenere sammesteds paa den anden Side angaaende Skellet mellem Byernes Mark og Ejendom, og at der i Kongens Farbroder Hertug Hans's Tid har været Raader og gode Mænd fra begge Sider beskikkede til at undersøge Sagen og forhandle Bønderne imellem; dette er ogsaa sket, og Skellet mellem Byerne er blevet udvist, men nu klage Kronens Tjenere i Sønder Fardrup over, at Øster Vidsted Mænd pludselig grave i deres Mark til stor Skade for dem og ikke ville nøjes med den trufne Afgørelse, medmindre de gode Mænds Brev og den gjorte Forhandling bliver fremlagt. Da det, der er blevet forhandlet, er indført i det Instrument, der ogsaa indeholder de andre Handeler, som ere blevne aftalte mellem Kongen og hans Farbroder, kan Kongen ikke lade Forhandlingen mellem de to Byer komme fra sig, men har ladet udskrive en klar Fortegnelse over Forliget mellem Byerne, hvilken hermed sendes dem, for at de deraf yderligere kunne erfare Lejligheden. De skulle drage Omsorg for, at Kronens og Kapitlets Tjenere i Øster Vidsted rette sig efter den mellem Byerne gjorte Kontrakt ligesaa vel som Bønderne i Sønder Fardrup, og lade dem straffe, der forse sig derimod. J. T. 3, 222 b. K.

18. Dec. (—). Til Gert Rantzou. Da Kongen af Büchsenmester Hans Butzes Beretning har erfaret, at Gert Rantzou skal være i Tvivl om, hvorvidt Kongen vil have Kirken paa Kronneborg malet under Hvælvingen og under Svebuerne i Vinduerne eller ej, befales det ham ikke at lade male under Hvælvingen, da Kirken formodentlig vil blive mørkere derved, men lade Hvælvingen hvidte paa det allersirligste. Svebuerne i Vinduerne skal han lade male med »temmelig« og sirlig Maling. Sj. T. 16, 292 b[1].

— Forleningsbrev for Hans Jenssen Mariagger, Kongens Sanger, paa det efter afdøde Nickil Druckenbrott ledige

[1] Tr.: Dsk. Saml. V. 179.

Vikarie i Aarhus Domkirke. Naar han ikke længere er i Kantoriet eller i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. J. R. 4, 307 b.

19. Dec. (Haderslevhus). Til Axel Gyldenstiern. Kongen har erfaret, at en Engelbrecht Freis, der for $1^1/_2$ Aar siden har taget Borgerskab i Malmø, nylig har købt nogle Oste i Holland under Foregivende af at ville indføre dem i Kongens Riger, og at han, da man i Amsterdam forhindrede ham i at udskibe dem, fordi man nærede Mistanke om, at han vilde føre dem til Spanien, ved Henvendelse til Kongen har faaet en alvorlig Forskrift af denne til Greven af Licester, hvoraf en Kopi sendes, hvorved han har opnaaet Tilladelse til at udføre Ostene paa den udtrykkelige Betingelse, at han skulde indføre dem i Kongens Riger, men desuagtet har han ført dem til Spanien. Da han saaledes ikke alene er kommen med falske Angivender, men falskelig har brugt Kongens Navn og Forskrift, hvorved de Pasbreve og Forskrifter, som Kongen meddeler andre af sine Undersaatter i deres retfærdige Sager, kunne blive Genstand for Foragt og Kongens Undersaatter blive Genstand for Mistanke, hvilket kan medføre stor Skade for disse paa deres Haandtering og Næring, vil Kongen paa ingen Maade lade det gaa ustraffet hen og har, da Engelbrecht Freis er Borger i Malmø, skrevet til Borgemestre, Raad og Byfoged smstds. om at meddele Axel Gyldenstiern Stævning over Engelbrecht Freis og siden afsige Dom i Sagen. Han skal udtage Stævningen og siden efter sin begavede Forstand og Beskedenhed udføre Kongens Ret til det yderste, hvorefter han skal meddele Kongen Udfaldet. Sj. T. 16, 294.

— Til Christoffer Valckendorff. Kongen har af hans Skrivelse ladet sig berette den underfundige Handel, som Engelbrecht Freis, nu Borger i Malmø, har brugt med nogle Oste, han har købt i Holland, og vil, da Engelbrecht Freis har handlet meget utilbørligt heri, ingenlunde eftergive ham Sagen, men vil have ham stillet for Retten, og har skrevet til Axel Gyldenstiern om at tage Stævning over ham hos Borgemestre og Raad i Malmø og udføre Kongens Ret i denne Sag mod ham til Dom, ligesom der ogsaa er skrevet til Borgemestre og Raad om at tage Sagen for og skaffe Kongen, hvad Lov og Ret er. Kopier af disse Breve medfølge. Sj. T. 16, 293.

— Til samme. Kongen befalede for nogen Tid siden [20. Okt.] paa Begæring af Jomfru Beata Urne Arrildt Huitfeldt, Rigens Kansler, at overtage Værgemaalet for hende, men nu har hendes

rette Lavværge, Lauge Urne til Belthebierrig, tilkendegivet, at hun ikke med Billighed kan beklage sig over ham, da han har forestaaet Værgemaalet og opført sig saaledes mod hende, som en Broder og Værge bør, og han har, da han mener, at denne Forskydelse af ham ikke alene kan blive ham til Spot, men ogsaa er Uret mod ham, begæret kgl. Skrivelse til Christoffer Valckendorff om som deres Samfrænde at forhøre og paadømme Sagen mellem ham og hans Søster. Der gives ham derfor hermed Fuldmagt til med det første at kalde Lauge Urne og hans Søster med hendes nu beskikkede Værge for sig, undersøge Beata Urnes Klager over Broderen og dennes Erklæring herpaa og sende Kongen Besked om alt tillige med hans egen Betænkning om, hvorvidt Kongen skal lade Beskikkelsen af en anden Værge blive i Kraft eller skal forandre den. Sj. T. 16, 295 b.

19. Dec. (Haderslevhus). Gavebrev til Caspar Marckdaner til Søegaard, Embedsmand paa Koldinghus, paa en Kronens Gaard i Kolding nord op til Torvet mellem Søfren Christenssens og Anne Saxisdatters Gaarde, hvilken Gaard Kongen for nogen Tid siden har faaet af Reinholt Meyer smstds. J. R. 4, 308 b.

— Befaling til Christen Skeel og Albret Friis, Embedsmænd paa Bøuling og Riberhus, om med det første at begive sig til Gudom Kloster, besigte Klosterets Ejendom og Lejlighed og det tilliggende Godses Landgilde, Herlighed, Rente og Tilliggende og indsende skriftlig Besigtelse derover under deres Signet til Kancelliet. J. T. 3, 223.

20. Dec. (—). Forleningsbrev for Henrich Belov, Embedsmand paa Skifuehus, paa det Brokorn, som svares til Semestebro, Løuelbro, Skindersbro og Langveilebro i Haldtz Len. Han skal tjene Riget med 2 geruste Heste deraf og holde Broerne i god Stand med Bulfjæle og Rækker paa begge Sider samt Vaser ved Enderne; kommer der Klager og lider den vejfarende Mand formedelst hans Forsømmelse nogen Skade, skal han staa til Rette derfor. J. R. 4, 309.

21. Dec. (—). Befaling til Lauritz Brockenhus, Embedsmand paa Nyborg, om straks at skaffe Kongen 1 Læst Fyens Mjød, som er krydret og rigtig god, fragte gode Skuder til at føre Mjøden til Synderborg, saa den med det allerførste kan komme did, og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Orig.

— Aabent Brev, at Cathrine Perlestikkerske i Haderslef

indtil videre aarlig maa oppebære 2 Tdr. Rug, 2 Tdr. Malt, 2 Fedesvin og 1 Td. Smør af Koldinghus. Udt. i J. R. 4, 310.

22. Dec. (Haderslevhus). Aabent Brev, at Søfren Jæger, der en Tid har tjent Kongen som Jæger, men nu ikke længere kan være i denne Tjeneste med daglig Opvartning, herefter skal have Bolig og Underholdning i Ringsted Kloster og beride Klosterets Skove for at paase, at ingen skyder eller ødelægger Dyr deri. Griber han nogle heri, skal han føre dem til Ringsted Kloster og overlevere dem til Abbeden, men ere de ham for stærke, skal han se at faa at vide, hvem de ere eller tilhøre, og meddele Abbeden det. Da nogle af Kronens Bønder imod Kongens Forbud holde Geder, skal han, hvis han opdager saadanne i Skovene, faa at vide, hvem de tilhøre og melde Abbeden det. Ligeledes skal han paase, at ingen hugger i Skovene uden Tilladelse af Abbeden eller Udvisning af Skovfogderne. Han skal i aarlig Løn have 10 Dlr., en sædvanlig Hofklædning og Foder og Maal paa 1 Hest. Sj. R. 12, 624.

— Til Christoffer Valckendorff. I Anledning af en Supplik fra Jon Theste om nogle Penge og nogle Lod Sølv, som hans Fader i sidste svenske Fejde har laant Kongen, skal han undersøge, om Pengene og Sølvet ere komne Kongen og Riget til Bedste, og hvis saa er, betale dem. Da Jon Theste endvidere har tilbudt at lade sig bruge i Kongens Tjeneste, skal Christoffer Valckendorff, hvis han mener, at han kan bruges, antage ham og fastsætte samme Løn for ham som for andre i lignende Bestilling. Udt. i Sj. T. 16, 296 b.

23. Dec. (—). Til de Herremænd, der have faaet Ordre [19. Nov.] til at følge Kongen til Rendersborg. Da Kongen har erfaret, at der udenlands er stor Mangel paa Foder, har han fritaget dem for at møde ridende med Heste, men anmoder dem om ellers selv at møde i Kolding 18. April (til Rigsraaderne: med deres Kuskvogn). Kongen vil sørge for, at de selv, deres Tjenere og deres Tøj blive befordrede paa Kongens egne Kuskvogne; enhver skal paa Rejsen medtage et godt langt Rør, som de kunne vide sig forvarede med. Udt. i Sj. T. 16, 296 b. Jvfr. 18. Marts 1588.

— Til Loduig Munck, Knud Brahe, Valdemar Parsberg, Karl Brysche, Hendrich Lycke, Jacob Høg, Predbiørn Gyllenstiern, Eske Brock, Hannibal Gyllenstiern, Godtzlef Budde, Gabriel Sparre og Holger Ulfstand. Kongen har tidligere [19. Nov.] skrevet til dem om at følge ham paa en Rejse til Holsten og indrette sig paa straks

at kunne rejse derfra med Hertug Ulrich til Strasburg, hvis Kongen til den Tid blev til Sinds at sende denne did. Da Kongen nu har skrevet til de andre gode Mænd, der skulle følge ham paa Rejsen, at de ikke skulle møde med deres Heste, men kun selv, og da det vil blive dem for langvarigt og for bekosteligt at vente hos Kongen med deres Folk og Heste, indtil baade den slesvigske og den holstenske Landdag ere overstaaede og de andre Bestillinger, der forestaa Kongen paa Rejsen, besørgede, skulle de først møde med deres Folk og Heste for at ledsage Hertugen 3 Dage før Pinsedag [23. Maj 1588] i Rendersborg, vel stafferede, derimod skulle de være helt fri for den anden Rejse. J. T. 3, 223 b.

24. Dec. (Haderslevhus). Til Karl Brysche. I Anledning af Kongens Befaling til nogle af Adelen om med Heste og Folk at følge Kongens Søn Hertug Ulrich til Strasborg har han tilbudt ogsaa at ville følge Hertugen paa denne Rejse, hvis det behagede Kongen. Kongen ser gerne, at han følger med, og anmoder ham om at møde selvfjerde, med Folk og Heste vel stafferede, i Rendesborg 3 Dage før Pinsedag for at følge Hertugen; han er dermed forskaanet for de andre Rejser, hvorom Kongens forrige Skrivelser have meldt. F. T. 1, 434 b[1].

— Til Casper Marckedaner. Denne Brevviser, Staffen Christenssen, har nu, ligesom tidligere, paa egne og Søskendes Vegne berettet, at deres Moder efter deres Faders Død har giftet sig med en Lauritz Dyrskytte, som har beholdt det dem efter deres Fader tilfaldne Gods inde hos sig, og at nu, efter at Lauritz Dyrskytte har begaaet det Manddrab i Byen, alt Godset er beskrevet, saa de hverken kunne faa deres fædrene eller mødrene Gods, hvorhos Hus og Gaard med Bo og Bohave er behæftet med megen Gæld, som det vil tilkomme dem at betale Størsteparten af. Kongen har derfor paa deres Begæring eftergivet dem hvad der kunde være tilfalden ham af Lauritz Dyrskyttes Bo i Grund, Gods og Bohave paa den Betingelse, at de skulle give 30 gl. Dlr. til de fattige og overtage Betalingen af Gælden i Boet. Han skal drage Omsorg for, at Staffen Christenssen og hans Søskende paa ovennævnte Vilkaar faa den Kongen tilfaldne Part i Boet, og paase, at ikke noget deraf kommer Manddraberen til gode, men at de

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. IV. 167.

trængende Børn, der ogsaa have deres fædrene og mødrene Rettighed deri, selv faa det. J. T. 3, 224 b.

24. Dec. (Haderslevhus). Til Claus Glambech. Hoslagt sendes ham Pasbord til Befordring af de paa Skanderborg Slot liggende Baadsmænd, naar de henimod den Tid, Skibene skulle sejle, skulle rejse til Kiøpnehafn, med Ordre til at give hver af dem 1 Dlr., naar de drage fra Slottet. J. T. 3, 225.

— Aabent Brev, hvorved det befales Kongens Fogder, Embedsmænd, Dommere, Herredsfogder, Delefogder, Herredsskrivere og alle andre, som Jacob Arp, forhen Slotsskriver paa Koldinghus, eller hans Fuldmægtige besøge med dette Brev, at hjælpe ham til at faa de Restancer ind, som han kan bevise at have til gode hos Bønderne i Malt, Slaugs, Øster, Nør og Nørvongs Herreder, og, hvis nogen mod Dom og Ret vægrer sig ved at betale, hjælpe ham til at faa Udvurdering i vedkommendes Bo i gode og gæve Varer. J. R. 4, 310.

25. Dec. (—, 1588). Til Casper Marckedaner. Jacob Arp, forhen Slotsskriver paa Koldinghus, har berettet, at han tiltales og forfølges stærkt for noget Tøj og nogle Varer, som han har udtaget og borget til Slottets Behov, medens han var Slotsskriver, og at der hos Bønderne i de Udherreder, der tidligere have ligget til Koldinghus, nemlig Malthe, Slaugs, Øster, Nør og Nøruongs Herreder, resterer en stor Restance af Indfæstning, Sagefald, Landgilde og andet, som han i Regnskabet har indført som oppebaaret og igen udgivet til Betaling af ovennævnte Gæld, medens han har betalt en Del af Gælden med sine egne Penge og er bleven Resten skyldig i det Haab, at han med det første skulde faa Restancen ind og dermed kunne betale Gælden. Han har derhos berettet, at han endnu ikke har kunnet faa Restancen ind, med hvor store Omkostninger han end har søgt den hos Bønderne, men ikke desto mindre tiltales og forfølges han paa det højeste af dem, som han paa Slottets Vegne skylder Penge, og han har derfor begæret, at Kongen vil hjælpe ham til at faa Respit for Tiltalen indtil Pinsedag, for at han imidlertid kan faa Restancen indkrævet og dermed betale Gælden. Da Kongen ikke ved, om Gælden er stiftet paa Slottets Vegne, og om den ikke er indført i Regnskabet som betalt af Slottets oppebaarne visse Indkomst, medens saa Jacob Arp selv har beholdt Pengene eller anvendt dem til sin egen Nytte og nu kommer med ovennævnte Paaskud mod nogle lovlige Gældsfordringer paa ham selv,

skal Casper Marckedaner undersøge Sagen og, hvis Jacob Arps Angivende er rigtigt, forhandle med Jacob Arps ovennævnte Kreditorer om at give ham Henstand til førstkommende Pinsedag, for at han imidlertid kan faa Restancerne ind. Hvis de nævnte Kreditorer gaa ind derpaa, skal han forordne, at Jacob Arps andre Kreditorer imidlertid ikke maa fare frem mod ham med Lovmaal til Forfang for dem, der give ham Henstand, men at enhvers Ret og Lovmaal forbeholdes dem efter Pinsedag. J. T. 3, 229.

26. Dec. (Haderslevhus, 1588). Til de højlærde i Kiøpnehafn. Kongen har truffet Overenskomst med M. Hans Aalborg og hans Konsorter om, at de skulle trykke Bibelen paa Dansk, da der her i Riget er stor Mangel paa danske Bibler, og har derfor paabudt de højlærde i Forening at gennemse den gamle danske Bibel, rette de Fejl, som kunne findes i den første Oversættelse, og fordanske de Summarier, som Dr. Luther har gjort over hvert Kapitel, og de Annotationes marginales, som nu findes i den tyske i Wittenberg udgivne Bibel, for at Bibelen kunde udgaa des mere fuldkommen. Han har dog nu erfaret, at dette Arbejde kun er skredet lidet frem, og at det, hvis man noget hurtigt kunde foretage Trykningen, vel kunde være at befrygte, at den af den Grund vilde blive forhalet, skønt det er lang Tid siden Kongen gav dem Ordren og han havde ventet, at de vilde have taget sig anderledes af Sagen. Det befales dem derfor med det allerførste at foretage det paabudte Gennemsyn og Oversættelsen af Summarier og Annotationes marginales fra Tysk, levere M. Hans Aalborg det, føre tilbørligt Tilsyn med, at den danske Bibel bliver korrekt og trykt paa bedste Maade, og, saa vidt det staar til dem, sørge for, at Arbejdet kan gaa for sig saa hurtig som muligt. Sj. T. 16, 300. Orig.[1] i Konsistoriets Arkiv. Pk. 190.

— Til Christoffer Valckendorff. Hoslagt sendes ham en Skrivelse fra Borgemestre og Raad i Hamborg med dertil hørende Supplikatser, hvori de begære, at Kongen vil unde nogle af deres Medborgere, der i nogen Tid have haft kgl. Bevilling til at besejle nogle Havne paa Island, hvilken Bevilling nu paa det nærmeste er udløben, Tilladelse til endnu i nogle Aar at besejle Havnene. Han skal overveje Sagen og med det første meddele Kongen, hvorledes det kan ordnes. Udt. i Sj. T. 16, 300 b.

---

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. I. 209 f.

26. Dec. (**Haderslevhus,** 1588). Til Hans Johanssen. Kongen fik blandt andet Gods 1 Bol i Stefninge paa Alse til Mageskifte af ham og bortskiftede siden dette Bol til sin Broder Hertug Hans, der nu har berettet, at han har ladet søge i Stefninge efter Bolet, men hverken kunnet finde det der eller andensteds paa Alse. Da Hans Johanssen har forpligtet sig til at hjemle Kongen dette Bol og Kongen ligeledes at hjemle Hertugen det, skal han med det første erklære sig om, hvorledes det forholder sig hermed, og hvad Adkomst han har paa Bolet. F. T. 1, 436.

— Livsbrev for Fru Kirstine Ulfeld, Morthen Suendssens Enke, med hvem Kongen har sluttet en Handel[1] om hendes Gaard og Gods i Slesvig, paa Kinderupgaard i Hamer Sogn i Kier Herred i Vendsyssel med de til Gaarden hørende og af Gaardens rette Ejendom byggede Afbygger, kvit og frit. J. R. 4, 314.

— Til Ofue Lunge. Da Kongen i Henhold til en Forhandling mellem ham og Fru Kiersten Ulfeld, Morthen Suendtssens Enke, har givet hende Livsbrev paa Kinderupgaard, skal han befale dem, der nu bo paa Gaarden, at fraflytte den til førstkommende Paaske og gøre den ryddelig, saa hun selv kan besidde den, og siden uden Stedsmaal skaffe dem en god Lejlighed andensteds paa Kronens Gods eller tilbagebetale dem deres udgivne Stedsmaal. Han skal endvidere af Loftet give Fru Kiersten $2^1/_2$ Læst Korn af hvilken Slags, hun begærer, hvilket Korn Kongen i ovennævnte Forhandling har bevilget hende. J. T. 3, 230.

— Til Christoffer Valckendorff. Da det vil blive langsomt at udskrive Forordningen om Betlere, skal han paa Kongens Vegne drage Omsorg for, at der bliver trykt en 300 Eksemplarer af Forordningen, og, naar de ere færdige, sende dem til Kancelliet, for at Kongen kan underskrive dem og lade dem udgaa under sin Haand og sit Segl. Udt. i Sj. T. 16, 301.

27. Dec. (—). Aaben Reces om, hvorledes der skal forholdes med Betlere. Sj. T. 16, 301. (Se Secher, Forordninger II. 497—508.)

[1] J. R. 4, 310 findes indført et den 24. Dec. 1587, Haderslev, dateret Skøde fra Fru Kirstine Ulfeld til Kronen paa hendes Hovedgaard Bierndrup med mere Gods i Slesvig (Se Kronens Skøder.)

1588.

1. Jan. (Haderslevhus). Til Kapitlet i Ribe. Kongen har tidligere skrevet til Kapitlet om et Mageskifte, som Bendichtz Rantzou til Møgilthønder har begæret Kongens Tilladelse til at afslutte med det, og sender hermed Kapitlet et af Bendichtz Rantzov affattet Register over det Gods, han begærer, og det Gods, han vil udlægge, med Ordre til at undersøge Godsets Lejlighed, Rente og Tilliggende og inden Fastelavn erklære sig til Bendichtz Rantzov, om det vil bevilge Mageskiftet eller ej. J. T. 3, 230 b.

— Til Jørgen Skram. Da Kansler Niels Kaas har tilbudt at tilforhandle Kongen en Jomfru Inger Rosenkrantz tilhørende Gaard i Fyrstendømmet Slesvig for 1 Gaard i Verum[1] By og Sogn, hvoraf Præsten har 3 Ørt. Korn, for hvilke Kronen vil give Præsten Vederlag, 1 Stykke Skov i Medelsom Herred, kaldet Almindet, og et derved liggende Stykke Eng, skal Jørgen Skram besigte Gaard, Skov og Eng og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 3, 231.

— Befaling til Henning Reuentlef om at lade Kronens Bønder i Vinderslef By faa den til Vinderslefgaard hørende Ager og Eng for et rimeligt Stedsmaal, lade Ejendommen sætte for en passende Landgilde og indskrive denne i Jordebogen. Da Spiret paa Karup Kirke er faldet ned og Kirken desuden er meget taglam, skal han, hvis Kirken ikke har saa meget i Forraad, at den kan istandsætte baade Spiret og Taget, paa Kongens Vegne slutte Kontrakt med en Tømmermand om at hugge og opsætte et Spir paa Kirken, skaffe ham det Tømmer og andet, han behøver dertil, og lade Spiret og Kirken tække. Udgiften skal han indskrive i Regnskabet. J. T. 3, 231 b. Orig.

2. Jan. (—). Til Christoffer Valckendorff. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Hr. Gudbrandt Thorlachssen, Superintendent i Holle Stift paa Island, hvori han beretter om den Skade, Domkirken og dens Gaard for nogen Tid siden have lidt af Storm og Jordskælv, og begærer at faa sendt for en rimelig Betaling en Skibsladning norsk Tømmer, da der paa Island ikke kan faas Tømmer til Kirkens og Gaardens Istandsættelse. Christoffer Valcken-

[1] Vejrum, Sønderlyng H.

dorff skal sørge for, at et af Kongens Skibe straks til Foraaret bliver ladet med Tømmer i Norge, hvor det bedst kan ske, og løber ind i Slagfiordt[1] paa Island dermed. Da Hr. Gudbrandt endvidere har berettet, at han i Kiøpnehafn har ladet hugge et lille Hus, skal Christoffer Valckendorff lade Skibet tage dette Hus med op til Island. Sj. T. 16, 314.

4. Jan. (Middelfart). Til Niels Parsberg. Da han har berettet at han mere og mere kommer under Vejr med, at nogle Skovfogder i Roskildgaards Len have været utro og ubilligt ladet Skovene forhugge, befales det ham at lade opkræve 12 Mænd i hvert Herred til at undersøge de i Herredet liggende Skove, kræve skriftlige Vidnesbyrd og Granskninger paa Tinge derom og, hvor Skovene findes at være utilbørligt behandlede, lade Kongens Tiltale udføre tilbørligt. Da Gavlen paa det store Hus paa Bistrup efter hans Beretning er meget aaben, saa Vandet slaar ind ad den, naar det er Østenvind og Regn, billiger Kongen hans Forslag om at lade Gavlen tilmure, hvilket skal ske saa snart som muligt. Sj. T. 16, 315.

— Til Christoffer Valckendorff. Da han for i Tide at kunne træffe sine Forholdsregler har forespurgt, hvorledes det skal være med Orlogsskibene til Foraaret og Sommeren, om Kongen vil have dem udrustede i Søen eller udlagte paa Strømmene, befales det ham at lade Orlogsskibene udruste til Foraaret og gøre dem i Stand med alt, saa de kunne ligge rede, da Kongen finder det raadeligst at være forberedt paa alt, skønt han ikke ved, om der bliver Brug for nogen synderlig Udrustning i Søen. Da han har givet Kongen Fortrøstning om at ville skaffe Kongens Hofsinder og Hoftjenere deres Hofklædning henimod den Tid, de skulle med Kongen paa Rejsen ind i Fyrstendømmerne og til Hamborg, hvis han ved, at det er Kongens Vilje, befales det ham at skaffe Hofsinderne og Hoftjenerne Hofklædningen i saa god Tid, at de kunne udstaffere deres Folk dermed til Rejsen. Sj. T. 16, 315.

— Til Fru Beathe Brahe, Hr. Jørgen Lyckis Enke. Kongen har paa hendes Begæring tilladt hende at bortføre og sælge af de mange Vindfælder og fornede Træer, som ligge paa Øen Ramsøe[2], som hun er forlenet med, da de ikke du til andet F. T. 1, 436 b.

---

[1] Vistnok Fejlskrift for: Skagefjord. [2] Romsø, Bjærge H., Fyen.

6. Jan. (Rantzovholm). Kvittans til Absalon Giøe, Embedsmand i Dallum Kloster, paa 2000 Dlr., som han skyldte Kongen og skulde betale til førstkommende Omslag i Kiel, men nu har betalt her; da Kongen ikke har hans Gældsbrev hos sig, erklærer han det herved for dødt og magtesløst og lover at tilbagesende ham det, saa snart han kommer til det. F. R. 1, 461.

11. Jan. (Barløsegaard). Kvittans til Johan Rud til Møgelkier paa 2000 Dlr., som han havde laant af Kongen og nu har betalt tilbage. Da Kongen ikke har Johan Ruds Gældsbrev hos sig, erklæres dette magtesløst. Orig. Udt. i J. R. 4, 314 b.

— Til Otte Emickssen. Da Kongen har set 3 blakkede Kuskklippere hos ham, anmodes han om at overlade Kongen disse 3 Heste enten for Penge eller gode Ord. Udt. i F. T. 1, 436 b.

13. Jan. (Holm). Aabent Brev, hvorved det strengelig forbydes alle, baade gejstlige og verdslige, Provster, Præster og Kronens Tjenere, herefter at bygge eller lade bygge nye Møller, enten Vandmøller eller Vejrmøller, i Kallundborg Len, hvor der ikke fra Arilds Tid har været bygget Møller, da Kongen har bragt i Erfaring, at mange understaa sig til at bygge saadanne nye Møller efter eget Tykke, hvilke betage de gamle Møller deres Næring, saa de ikke kunne svare Kronen dens Skyld og Landgilde. Det forbydes Lensmanden paa Kallundborg Slot herefter at tillade nogen at opføre nye Vejr- eller Vandmøller enten paa gejstligt Gods eller paa Kronens Tjeneres Ejendom eller andensteds, hvor Kronen har Fællig, i Kallundborg Len. Hvis nogen modvillig vil foretage sig saadan Møllebygning, skal Lensmanden forebygge det, saafremt han ikke vil staa Kongen til Rette derfor. Sj. R. 12, 627[1].

— Til Hermand Jul. Lauritz Møller i Kongens Mølle, Anders Møller i Gryde Mølle og Peder Møller i Ørsiøe Mølle i Kallundborg Len have berettet, at de, medens han var Lensmand i Lenet, ere komne til at staa i en stor Restance, Kongens Mølle med 50 Pd. Mel, Gryde Mølle med 9 Pd. Mel og Ørsiøe Mølle med 36 Pd. Mel, hvilket skyldes, at der rundt omkring er bygget mange nye Vand- og Vejrmøller, der tage Søgningen fra dem, og de have anmodet om Eftergivelse, da de ere aldeles ude af Stand til at udrede Restancerne. For at Møllerne kunne blive ved Magt og herefter svare deres pligtige Skyld, har Kongen for denne Gang eftergivet dem hele Restancen. Sj. T. 16, 316.

[1] Tr.: Secher, Forordninger II. 508 f.

13. Jan. (Holm). Jens Claussen, Delefoged i Vendtz Herred, maa indtil videre være fri for at svare Penge- og Madskat. Udt. i F. R. 1, 461 b.

— **(Haderslevhus)**[1]. Forleningsbrev for Morten Jenssen, Toldskriver i Helsingøer, paa 3 Gaarde og 1 Fæste i Halmsted, 1 [Gaard] i Sønder Beckrum, [1 Gaard] i Stolperup og 1 Gaard i Bengstrup[2] i Lugede Herred, uden Afgift. Sk. R. 1, 595.

14. Jan. (Holm). Til Claus Glambech. Han har berettet, at Vandkunstneren Zacharias, som en Tid har ligget derovre for at indlede en Vandkunst paa Skanderborg, i Henhold til den af Kongen med ham sluttede Kontrakt har faaet betalt 232 Dlr. i Korn og Penge, men at han ikke tør forstrække ham med mere uden Kongens Befaling, og uden at Zacharias har faaet Rørene, saa han kan begynde paa Arbejdet. Da Fremsendelsen af Rørene er trukket ud mod Kongens Forventning og Befaling, skal han, for at Arbejdet ikke skal blive forhalet mere derved, i Aarhus eller andensteds fragte Skibe til at løbe til Gulland for at hente de Rør, der behøves, lade Vandkunstneren selv følge med Skibene for at udtage de bedste og bekvemmeste Rør, som han véd kunne bruges, og give ham den nødvendige Fetalje med. Der sendes ham Brev til Erich Lycke paa Visborg om saa hurtig som muligt at skaffe Skibene fuld Ladning. Udgifterne til Fragt og til Fortæring for Vandkunstneren skal han indskrive i Regnskabet. J. T. 3, 232.

— Befaling til Erick Lycke paa Gotland om at skaffe nogle Render til en Vandkunst paa Skanderborg og have dem rede, naar Skibene komme efter dem, saa Skibene straks kunne komme paa Hjemrejsen. Udt. i Sk. T. 1, 484 b.

15. Jan. (Nygaard). Forleningsbrev for Hr. Lauritz Lauritzen, Sognepræst til Vittofte[3] Sogn, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Vittofte Sogn. Udt. i F. R. 1, 461 b.

— Forleningsbrev for Jens Bang, Tolder i Assens, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Thureby[4] Sogn for hans Tjeneste. Udt. i F. R. 1, 461 b.

— Til Axel Brahe. Hans Lauritzen, Borger i Medelfardt, har berettet, at han har købt en Part i et øde Byggested smstds. lige overfor Kongens Herberg, og at nogle Medarvinger i

---

[1] Da Kongen ikke var paa Haderslevhus 13. Jan., maa enten Datoen eller Dateringsstedet være forkert. [2] Bangstorp, Rønnebjærg H. [3] Vedtofte, Baag H. [4] Vel Turø, Sunds H.

Ottense ogsaa have Del deri paa en saadan Maade, at hverken de eller han kunne bygge derpaa, medmindre den ene køber den anden ud, hvorfor han har tilbudt enten at lade sig udkøbe eller udkøbe de andre Lodsejere, saa der kan blive bygget derpaa til Ære for Kongen og Byen. Da Axel Brahe har Undersaatterne i begge Byer i Befaling og Pladsen nu saa lang Tid har ligget øde, uden at der er gaaet Tynge eller Tjeneste deraf til Byen, hvilket ikke er lideligt, særlig da der skal kunne bygges derpaa, skal han kalde alle Lodsejerne i Pladsen for sig, se at forene dem i Mindelighed om den, men hvis det ikke lader sig gøre, lade den vurdere af uvildige Mænd og lade den, som har den største Part deri, faa den og betale de andre deres Part efter Vurderingen. F. T. 1, 437.

15. Jan. (Nygaard). Til Claus Glambech. Kongen har bevilget, at Kronens Tjenere paa Endelav for denne Gang maa være fri for Halvparten af deres Kornlandgilde, da Kornet har slaaet sig meget for dem i Aar, derimod skulle de udrede hvad andet de svare i Landgilde. J. T. 3, 233.

— Til Manderup Parsberg. M. Peder Vinstrup, Superintendent i Aarhus Stift, har begæret at faa en Kronen tilhørende øde Plads, kaldet Staldgaarden, der ligger op til en gammel bygfældig Gaard, han ejer paa Medelgade i Aarhus, til Købs, da han kun har ringe Gaardsrum til sin Gaard og Kronen kun har ringe Nytte af Pladsen. Manderup Parsberg skal lade uvildige Mænd vurdere Pladsen og siden sende Kongen Besked, for at han derefter kan erklære sig til M. Peder Vinstrup. J. T. 3, 233.

16. Jan. (—). Til Erick Hardenberg. Under sit sidste Ophold i Fyen talte Kongen med ham og hans Hustru om, at han var tilbøjelig til at have hans Datter, Jomfru Kirsten, i Dronningens Jomfrukammer, hvilket de ogsaa bifaldt. Han anmodes nu om med det første at sende Datteren til Dronningens Jomfrukammer paa Haderslefhus, for at der betids nok, førend Kongen rejser til sin Broder Hertug Hans af Slesvig Holstens Bryllup, kan laves Klæder til hende saavel som til de andre Jomfruer, eftersom Dronningen lader dem alle klæde »over et«. F. T. 1, 437 b.

— Lignende Skrivelse til Absalon Giøe om hans Datter, Jomfru Karren Giøe. Udt. i F. T. 1, 438.

— Lignende Skrivelse til Fru Gesse Brockenhus om hendes Datter, Jomfru Hilleborg Bille. Udt. i F. T. 1, 438.

— Aabent Brev, at Herredsfoged i Eld Herred Claus Høn-

borg i Holmes Hustru Margareta maa, saafremt hun overlever sin Mand, beholde Gaarden Holme[1], som Claus Hønborg nu bor paa, saalænge hun sidder som Enke, fri for Indfæstning, Landgilde, Skat, Ægt, Arbejde og anden Tynge, hvorhos hun skal have fri Olden til 12 Svin, naar der er Olden. Hun skal holde Gaarden i god Stand, holde de Losementer og Gemakker, som Kongen har ladet bygge der, ryddelige og iøvrigt sørge for at have godt Forraad. saa Kongen, naar han kommer did, kan faa hvad han behøver til sin Underholdning. J. R. 4, 314 b.

16. Jan. (**Nygaard**). Befaling til Claus Glambech om at give Gartneren der ved Slottet [Skanderborg] Ugefetalje, da han ikke saa flittigt kan passe Haven, naar han skal passe Maaltiderne paa Slottet. Udt. i J. T. 3, 233 b.

— Til Borgemestre og Raad i Aarhus. Da de Bøsseskytter og Baadsmænd, der ere lagte i Borgeleje i deres By, have klaget over, at de ikke maa faa Underholdning, men under Henvisning til Kongens Brev [24. Okt. 1587] afvises med 2 Mk. om Ugen hver, befales det dem at sørge for, at de, der ville lade sig nøje med, hvad Værten formaar, faa Underholdning, saaledes som det altid har været sædvanligt, eftersom Kongens Brev kun formelder, at der skal gives de Bøsseskytter og Baadsmænd, der ikke ville lade sig nøje med den Underholdning, Borgerne formaa at yde, 2 Mk. om Ugen og ikke mere, og det aldrig har været Kongens Mening, at de, der hellere ville have Underhold end Penge, skulde kunne afvises med Penge. J. T. 3, 233 b.

17. Jan. (—). Bestalling for Hans Vandkiger, der har lovet herefter at holde de Vandrender og Rør, som er lagte ind paa Kronneborg, i Stand. Han skal i aarlig Løn have 24 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning, 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge samt fri Bolig, hvilket Tolderne skulle betale og skaffe ham. Hvis der skal laves noget nyt ved Renderne, skal han have den nødvendige Hjælp dertil. Sj. R. 12, 637 b.

— Aabent Brev, at Hans Hatting, der nu har lovet at ville holde Jærnhytten i Helsingborg Len i Stand paa sin egen Bekostning og at ville smedde og arbejde til Kongens Behov ligesom hans Formænd, indtil videre maa bruge den til Møllen liggende Ager og Eng, som han nu selv har i Værge, kvit og frit; endvidere

[1] Søholmsgaard, Elbo H.

skal han aarlig have en sædvanlig Hofklædning af Lensmanden paa Helsingborg Slot og nyde samme Tjeneste af Kronens Bønder som hidtil. Sk. R. 1, 595 b.

17. Jan. (Nygaard). Tilladelse for Hans Molthan, Urtegaardsmand ved Nyegaard, til at være fri for Skat, Hold, Vagt og anden kgl. og borgerlig Tynge af sin Gaard i Vedle, saalænge han er i nævnte Bestilling. Udt. i J. R. 4, 315.

— Aabent Brev, at Jørgen Hanssen, Borger i Riibe, indtil videre aarlig maa oppebære ½ Læst Korn af Riiberhus, for at han, naar Kongen er her i Egnen, skal gøre sig Flid for at skaffe Kongen Østerlinger. Udt. i J. R. 4, 315 b.

— Til Gert Randtzov. Kongen har bevilget, at hver Sognefoged i Kroneborg Len herefter maa have 12 Svin paa Skoven, uden Oldengæld, naar der er Olden. Udt. i Sj. T. 16, 315 b.

— Forleningsbrev for Giert Randtzov paa Kronneborg Slot og Len, som han nu selv har det i Værge. Han skal for sin egen Person og til sine egne Svende og Folk aarlig af Toldboden i Helsingøer have den i hans tidligere Forleningsbrev fastsatte Løn og af Slottet aarlig Foder og Maal paa de 6 geruste Heste, hvormed han skal tjene Riget. Han skal holde og lønne[1] følgende daglige Folk paa Slottet: Osvald Randtzov, Slotsfoged, 1 Slotsskriver, 1 Underskriver, 1 Skriverdreng, 1 Huskok, 1 Køkkensvend, 2 Kokkedrenge, Slutteren Johan Fortmand med 2 Svende, 1 Dugsvend, 1 Kornmaaler, der tillige skal være Redesvend, med 1 Dreng, 1 Slotssmed med 1 Dreng, 1 Bødker, som skal passe Kongens Vinkælder, 1 Slotsbødker, som skal passe Kronneborg og Helsingborg Slotte med tilhørende Ladegaarde, 1 Sejermager, med hvem Giert Randtzov selv skal blive enig om Løn og Underhold, 1 Hjulmand, 1 Urtegaardsmand med 3 Svende, 1 Slotsfisker, 1 Glarmester, 1 Portner, 2 Postridere, 5 Trompetere eller Husmænd, 12 Pligtskarle og 2 Tømmermænd, der som hidtil skulle have deres Løn af Toldboden i Helsingøer, men skulle bespises paa Slottet, 4 Vognsvende, 1 Karl til at tage Vare paa Ladegaarden, 2 Folerøgtere, 1 Taarngemmer, 1 Vægter, 1 Røgter til Stodhestene, 1 Skorstensfejer, 1 Fadeburskvinde, 3 Piger, 3 Sømmersker, der dog kun skulle have Underhold paa Slottet. Endvidere skal han, naar Kongen og Dronningen ere paa Slottet, men ellers ikke, underholde og

[1] Lønnen anføres for hver enkelt.

lønne følgende Folk, dog kun i den Tid, de gøre Tjeneste: 2 Karle i Bryggerset, 2 Kvinder i Fadebursstuen, 1 Slagter, 1 Slagterkvinde. 1 Portner, 1 Karl i Smedjen, 1 Karl i Hjulhuset, 4 Vognsvende og 1 Person til at holde Køkkenet rent. Han skal til sin egen, sine Svendes og de daglige Folks Underholdning have følgende Genant: 13 Læster Rug, 15 Læster Byg, 865 Skpr. Humle, 608½ Side Flæsk, 46 levende Øksne, 200 levende Faar og Lam, 300 levende Gæs, 22 ferske Svin, 290 Par Høns, 17 Tdr. Smør, 5½ Læst 2 Tdr. Sild, 5 Læster Torsk, 1 Læst Aal, 3 Tdr. Laks, 9 Tdr. Hornfisk, 2½ Td. Makrel, 24,000 Hvillinger, 18,500 Flyndere, 34½ Vorde Kabliav, 254 Rokker, 1½ Skippd. 6½ Lispd. Bergefisk, 9 Tdr. Lønborgsalt, 2½ stor Læst groft Salt til Slagteriet og Husenes Bespisning, 1½ Læst 1 Td. Gryn, 9 Tdr. Ærter, 1½ Læst Eddike: af denne Genant skal han ogsaa underholde de daglige Folk paa Thegelstrup Ladegaard, men deres Løn skal som hidtil betales dem af Slottet, endvidere de Bønderfogder og Bønder, som drive Avlen til Thegelstrup, Guruevang og Lundegaard og i andre Maader gøre Dagsarbejde paa Slottet og paa disse Gaarde, dog skal, hvis Kongen forordner flere Folk derpaa end der nu er, Folkeløn og Underhold til disse føres Kongen til Udgift, endelig ogsaa Kongens Brevdragere og Bud samt Slagterfolk, Postridere, Vognsvende, Fanger i Taarnet og andre uvisse Folk, som kunne komme did og straks igen rejse bort. Med Tærskemændene, der tærske Kornet paa Thegelstrup Ladegaard og paa Lundegaard, skal Giert Randtzov forhandle om enten at udtærske Kornet i Skæppetal eller for Penge paa deres egen Bekostning. Bundgarnsfiskeren selvanden, Fiskeren, der passer Aalegaarden, Tørveskæreren og Hakkelseskæreren skulle have Løn og Underhold ligesom i forrige Aars Regnskab, og de Fisk og Aal, som fanges, skulle føres Kongen til Regnskab; de Fiskeredskaber. som behøves til dem og til Slotsfiskeren, skulle indføres i Regnskabet. Genanten skal regnes fra Paaskedag 1587 til Paaskedag 1588 og saa fremdeles. For al anden vis og uvis Indkomst og for Told, Sise og Vrag, som falder i Lenet, skal Giert Randtzov aarlig gøre Regnskab, ligesaa for Indtægten af den gejstlige Jurisdiktion i Lenet. Folkelønnen og Bespisningen paa de under Kronneborg Slot liggende Gaarde Esserom og Hørsholm skal altsammen indskrives i Regnskabet ligesom sidste Aar, og det skal paases, at der bliver tilskreven Kongen saa ringe Omkostning som muligt. Giert Randtzov skal aarlig gøre Kongen Regnskab for Avlen og Affødningen til

de Gaarde i Lenet, som Kongen selv lader bruge Avl paa, nemlig Esserom, Hørsholm, Thegelstrup, Lundegaard og Guruevang. Sj. R. 12, 627 b.

17. Jan. (Koldinghus). Til Christoffer Valckendorff. Gert Rantzov, Embedsmand paa Kroneborg, har været hos Kongen med den Takst, som Christoffer Valckendorff paa Kongens Vegne har gjort ham med Hensyn til Helsingborg Len, og har været fuldstændig tilfreds dermed, men da han formedelst sin Bestilling paa Kroneborg Slot ikke altid kan være til Stede paa Helsingborg og føre det Tilsyn, som behøves og han gerne vilde føre, har han anmodet om at maatte faa Helsingborg Slot og Len for Afgift og tilbudt hellere at ville give 100 Dlr. over end under Slottets Indkomst; det Korn, Fetalje eller andet, som der kunde blive Brug for fra Lenet til Kongens Underholdning paa Kroneborg, kunde saa afkvittes i hans Afgift efter samme Takst, som det ved Afgiftens Fastsættelse anslaas til; han kunde saa bedre holde Regnskab med Kronens Rettighed af Lenet, og hvis der formedelst hans Fraværelse forsømtes noget, kunde det ikke siges at være hans Skyld og til Kronens Skade. Kongen har bifaldet dette og befaler Christoffer Valckendorff at taksere Helsingborg Lens visse Indkomst for en rimelig bestemt aarlig Afgift. For den uvisse Indtægt er Gert Rantzov villig til at gøre Regnskab, og han har henstillet til Kongen, at denne gav ham en Part deraf, for at det ikke skulde siges, at han, der for største Delen har afskaffet de mangfoldige Ridefogder og andre Fogder i Lenet, som tidligere have været der og bedrevet megen Utilbørlighed, har gjort dette og med mindre Flid taget sig af den uvisse Indtægt, fordi han ikke skulde have noget deraf; Christoffer Valckendorff skal derfor ogsaa fastsætte, hvor meget Gert Rantzov skal have af den uvisse Indtægt. Han skal sende klar Fortegnelse over sin Ansættelse til Kongen, for at denne derefter kan give Gert Rantzov Forleningsbrev. Sj. T. 16, 316 b.

— Jvfr. 27. Jan.

18. Jan. (—). Til nedennævnte Herremænd og Fruer. Da Kongen Søndag efter Fastelavns Søndag, hvilket er den 25. Febr., paa Haderslefhus vil gøre Embedsmand i Børglum Kloster Godtzlof Buddes Bryllup med Jomfru Citzelle Biørnsdatter, afdøde Biørn Anderssens Datter, anmodes de om at møde (med deres Hustruer og disses Jomfruer) Lørdagen før i Haderslef for at gøre sig glade med Kongen. Da Kongen gør Brylluppet og som

rimeligt derfor selv raader for, hvor mange og hvem han vil indbyde, har han formedelst indtrufne Aarsager og Tidens Korthed ikke indbudt saa mange, som han gerne vilde, men kun nogle faa, hvorfor de anmodes om bestemt at møde. — Peder Munck, Jørgen Rossenkrantz, Jacob Seefeldt, Albrit Friis, Ofue Lunge, Niels Friis, Eyller Brockenhus, Olluf Daa og Hans Johanssen med deres Fruer, Lorentz Strolle, Niels Skinckel, Fru Ingeborg Skeel, Fru Karen Holgers og Fru Elisabet Friis. Sj. T. 16, 317 b.

20. Jan. (Gamsted). Befaling til Pether Ecker, Hofskrædder, om straks at udtage og skaffe Kongens Sangere, baade de store og de smaa, Saien til Samarier, sort Engelst til Kjortler, sort Sindendort til Forslag om Kraven og forneden paa Kjortlen og hvad andet, der behøves til en Æreklædning, saa de kunne lade sig disse Klæder gøre inden Hertug Hansis Bryllup. Udt. i Sj. T. 16, 318 b.

— Til Axel Brahe. Hoslagt sendes ham en Seddel paa en Gaard i Rudgaardtz Len, som Karl Brysche har begæret til Mageskifte af Kongen, med Ordre til at undersøge, hvor Gaarden ligger, hvad Ejendom der hører dertil, hvad den aarlige Landgilde er, og om Kongen kan undvære den eller ej, og erklære sig om, hvorvidt han, der har den i Pant med andet Gods, er tilfreds med, at Kongen lader Karl Brysche faa den. F. T. 1, 438.

— Aabent Brev, at Peter Asmussen, Skibshøvedsmand, der har tilsagt Kongen sin Tjeneste og bosat sig i Vedle, maa være fri for Skat, Hold, Vagt og al anden kongl. og borgerlig Tynge, saalænge han er i Kongens Tjeneste. Udt. i J. R. 4, 315 b.

— Befaling til Casper Marckedaner om at købe saa mange Jærnovne, som behøves til Gemakkerne paa Koldinghus. Udt. i J. T. 3, 234.

— Til samme. For at Kronens Tjenere i Virst, baade jordegne Bønder og andre, hvis Gaarde for største Delen ere meget forfaldne baade paa Tag og paa Husene, bedre kunne genopbygge dem, har Kongen bevilget, at de i 2 Aar efter dette Brevs Datum maa være fri for Landgilde, Skat, Ægt, Arbejde og anden Tynge, dog skulle de saa være forpligtede til inden ovennævnte Tid at genopbygge Husene og Gaardene, saa de kunne være ustraffelige, saafremt de ikke ville have forbrudt et Par Øksne til Kronen, hvis det er jordegne Bønder, og deres Fæste, hvis det er Fæstebønder. Kongen paalægger Casper Marckedaner at rette sig herefter

og desuden levere Pouel Nielssen i Virst Mursten til en Skorsten i et Herberg, han har bygget i sin Gaard. J. T. 3, 234.

20. Jan. (Gamsted). Til samme. Da der i Koldinghus Len findes en Del smaa Skvatmøller, som aarlig koste mere at vedligeholde, end de kunne indbringe, og Møllerne i de andre store Møller ere villige til at tage disse smaa Møllers Skyld paa sig for at faa dem afskaffede, skal han afskaffe disse Skvatmøller og ordne det saaledes, at deres Skyld bliver svaret af de nærmestliggende store Møller, saa Kronen ikke kommer til kort. J. T. 3, 235.

— Til samme. Da der ikke er noget Taarn paa Andst Kirke, men Kongen gerne vil have et saadant bygget paa den, fordi den ligger paa en alfar Vej, skal han, da Kirken skal være ved Forraad, indkræve de Penge, Kirken har til gode, købe Sten, Kalk og andet til Taarnets Bygning nødvendigt og sørge for, at Taarnet med det første bliver bygget. J. T. 3, 235.

— Til samme. Da nogle af Kronens Tjenere i Eld Herred i Koldinghus Len have anmodet Kongen om at komme dem til Hjælp, fordi Kornet har slaaet sig meget for dem forrige Aar og de lide Mangel paa Underhold, skal han med Flid lade undersøge, hvem der findes brøstholdne, og give hver af dem en 4 eller 5 Skpr. Rug, eftersom de ere trængende til. J. T. 3, 235 b.

— Til samme. Da Hr. Knud Mogenssen, Sognepræst i Skanderup Sogn, har klaget over, at Skanderup Kirketiende, som han har i Fæste, er sat for højt i Afgift, skal Casper Marckedaner undersøge Sagen og, hvis Afgiften er for høj, nedsætte den, dog saaledes, at Kirken ikke kommer til kort. Udt. i J. T. 3, 235 b.

— Til Hospitalsforstanderne i Riibe. Forældrene til denne Brevviser, Hans Thamessen, der er født i Vehn[1] i Koldinghus Len, have berettet, at han er født vanfør paa højre Arm, saa han hverken nu eller siden vil kunne erhverve noget til sit Underhold med den, og have derfor begæret, at han maa komme ind i Riibe Hospital; da hans elendige Tilstand er øjensynlig, har Kongen bevilget, at han straks maa komme ind i Hospitalet, hvis der er Plads, og, hvis ikke, saa snart der bliver en Plads ledig. Orig. i Provinsark. i Viborg.

22. Jan. (—). Aabent Brev, at Hr. Joen Jenssen, Sognepræst til Andst og Giesten Sogne, indtil videre maa nyde Herligheden af 1 Gaard i Store Andst, som er givet til

[1] Vejen, Malt H.

Præstebordet, og som Hr. Joen nu selv oppebærer Skyld og Landgilde af, saaledes at han, naar Gaarden bliver ledig, selv maa bortfæste den og beholde Indfæstningen; endvidere maa han have fri Olden eller Oldengæld af den Skovpart, som hører til Gaarden, og fri Ildebrændsel, dog skal Ildebrændselen udvises ham af Lensmanden paa Koldinghus eller hans Fuldmægtig. Ægt og Arbejde af Gaarden skal som hidtil følge Koldinghus. J. R. 4, 316.

24. Jan. (Haderslevhus). Gavebrev til Helsingøer By paa den Plads, liggende ved Lundegaarden fra den store Port og ind i Stranden til Plankeværket og saa vidt samme Plankeværk nu strækker sig; de Borgere, hvem Borgemestre og Raad unde Stykker deraf, skulle have disse til arvelig Ejendom og opføre god Købstadsbygning med Tegltag derpaa, da Jorden ellers skal falde tilbage til Kronen. Jorden skal uddeles til Folk, der have Raad til at bygge, og efter Bebyggelsen skal der til en Bekendelse svares en af Borgemestre og Raad fastsat Jordskyld, som skal anvendes til Byens Bygning og Menighedens Bedste. De, der bygge paa Pladsen, skulle være Byens Ret undergivne, nyde alle Byens Privilegier og være fri for Skat og Tynge ligesom de andre Borgere i Helsingøer. Sj. R. 12, 638.

— Til Axel Gyldenstiern, Coruidtz Viffert, Peder Brahe og Jørgen Brahe. Gert Randtzov, Embedsmand paa Kronenborg, har berettet, at Sognepræsten til Gremistorp Sogn i Helsingborg Len har skrevet til ham angaaende et Stykke Skov smstds., som Fru Lene Thott, Oufue Bradis Enke, nu har i Værge, men som han formener med Urette er fravendt Kronen, og har tilbudt at fremvise gode Adkomster for Kronen til denne Skov. For at Kongen kan faa bestemt at vide, hvorledes det forholder sig hermed, skulle de med det første samles paa belejlig Tid og Sted, indstævne Fru Lene Thott med hendes Adkomst til Skoven, Gert Randtzov med Præstens Skrivelse og Præsten selv for sig, undersøge Sagen og sende Kongen skriftlig Besked. Sk. T. 1, 484 b.

25. Jan. (—). Forordning om, hvorledes der skal forholdes med de Penge, som ere givne til Kirken, Skolen, Skolebørns og Husarmes Underhold i Helsingør. Sj. R. 12, 638 b. Orig. i Provinsark. i Kbhvn. (Se Secher, Forordninger II. 509 ff.).

— Til nedennævnte Lensmænd. Da Kongen efter den kommende Sommer vil begive sig over til Sjælland og i nogen Tid

holde Hoflejr paa Kroneborg, i hvilken Anledning der vil blive Brug for en Del Læster Havre til Kongens Rideheste og Rustvognsheste, befales det dem hver at sende N Tønder Havre til Kroneborg af Slottets Indkomst; hvis de ikke kunne undvære saa meget deraf, skulle de købe det manglende for anden Slottets Indkomst. De skulle fremsende Havren senest til St. Hans Dag, selv fragte Skibe til at føre den frem og sende et paalideligt Bud med, som kan levere Havren, staa for Maalet og tage Bevis derfor. — Coruitz Viffert 2000 Tdr. Havre; Ofue Lunge 1000 Tdr.; Anders Bing og Manderup Pasberg hver 600 Tdr.; Anders Thott 500 Tdr. og Pouel Huitfeldt 300 Tdr. Sj. T. 16, 318 b.

25. Jan. (Haderslevhus). Til nedennævnte Lensmænd. Kongen skrev for nylig [22. Okt. 1587] til dem om at sende de Penge, de resterede med af deres Len, til Mønsterskriveren til Betaling af Kongens Hofsinders og Hoftjeneres Maanedspenge og om at sende deres Skrivere til Kiøpnehafn med deres Regnskab for at forklare det paa Rentekammeret, men erfarer, at denne Skrivelse, lige saa lidt som de tidligere ofte udgaaede Skrivelser om Restancerne, er efterkommet hverken i den ene eller anden Henseende, saa de endnu restere med en stor Sum Penge. Da de jo selv ved, at Kongen ikke har andre Midler til Betaling af Hofsindernes og Hoftjenernes Løn end Indkomsten af Rigets Len, kan han ikke noksom undre sig over, at de saaledes forholde ham denne, ligesom han maa anse det som en ikke ringe Foragt mod ham, at de ikke tage noget Hensyn til hans idelige Formaninger og Skrivelser til dem. Da der nu behøves Penge til Maanedspengene for den kommende Maaned og der ikke er andre Raad dertil, befales det dem bestemt at betale Mønsterskriver Hans Meckelborg hvad de restere med, da de, hvis det ikke sker og Kongen skulde se sig foraarsaget til at overdrage deres Len til en anden, der i Tide vil betale hvad han skal, saa maa tilskrive sig selv Skylden derfor og ikke Kongen, der har ment det godt med dem. De skulle med dette Bud skriftlig erklære sig om, hvad Kongen kan sætte sin Lid til, og de maa vide, at Kongen ikke længere vil bære over med dem og ej heller mere vil skrive forgæves til dem, men vil gribe til andre Midler. — Register: Peder Gyldenstiern til Thim skylder 3369 Dlr. 1 Ort af hans Afgift af Vestervig Kloster fra 1. Maj 1578 til 1. Maj 1587, omtrent $307^1/_2$ Dlr. 10 Sk. paa hans Regnskab af Bahus Len, 218 Dlr. af Landeskatten af Vestervig Birk til Juledag

1576 og $499^1/_2$ Dlr. 4 Sk. 2 Pend. af Landeskatten af Hing og Ulborg Herreder til 1. Maj 1582; Chresten Skeil til Fussing, Høvedsmand paa Bouflinge, skylder 1008 Dlr. af hans Afgift af Bouflinge Len fra 1. Maj 1581 til 1. Maj 1587; Absalon Giøye til Kielstrup skal betale sin Restance af Dallum Kloster til 1. Maj 1587; Henrich Gyldenstiern til Aagaardt, Høvedsmand paa Bahus, sin Restance af Bahus Len, af Afgiften af de jydske Len og af forskellige Pengeskatter; Henning Giøie til Kielstrup sin Restance af Nykiøping Len fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1586; Henrich Brockenhus til Ellen, Befalingsmand paa Bradtzbierggaard, sin Restance af Bradtzbierg fra 10. Marts 1585 til 10. Marts 1587; Johan Venstermandtz Arvinger 1525 Dlr. af hans Afgift af Reins Kloster i Norge fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1587; Johan Bockholt omtrent 4959 Dlr. 9 Sk. af hans Regnskab af Island fra St. Hans Dag Midsommer 1585 til Aarsdagen 1587. Sj. T. 16, 320. J. T. 3, 238 (Brevet til Peder Gyldenstjerne).

25. Jan. (Haderslevhus). Til Manderup Parsberg. Da der hverken til Rentekammeret eller til Mønsterskriver Hans Meckelborg er kommen nogensomhelst Besked eller Erklæring paa Kongens tidligere Skrivelse til ham om at indkræve hvad den efter afdøde Jens Haurom indsatte Byfoged i Aarhus, der slet intet Regnskab har gjort, og Jens Hauroms Formand, afdøde Lauritz Fog, maatte restere med, befales det ham med det allerførste at indkræve Restancen hos dem og tilholde dem at gøre deres Regnskab klart samt sende, hvad han maatte faa ind deraf, til Mønsterskriveren, saafremt Kongen ikke skal henholde sig til ham. J. T. 3, 236.

— Lignende Befaling til Ofue Lunge om at afkræve Peder Michelssen, Byfoged i Aalborg, der sidst gjorde Regnskab Mikkelsdag 1581 til afdøde Hans Nielssen, Søfren Skrædder, Sisemester i Seeby, der sidst gjorde Regnskab 1. Maj 1582, Byfogden smstds., der intet Regnskab har aflagt, hverken til Rentekammeret eller til Hans Nielssen, og Jens Vogenssen, forhen Tolder paa Skaufuen, der ikke har gjort Regnskab, siden han overtog Befalingen efter Gregers Bang, hvad de nu maatte være Kongen skyldige. Udt. i J. T. 3, 236 b.

— Lignende Befaling til Jørgen Skram med Hensyn til Jens Nielssen, Tolder i Houfbro, der sidst gjorde Regnskab 5. Juni 1583 til afdøde Hans Nielssen, Jens Vibe, Byfoged smstds., der intet Regnskab har aflagt, hverken til Rentekammeret eller til

Hans Nielssen, Anne, Enke efter Niels Trane, Byfoged i Viborg, der skylder 65½ Dlr. 1 Sk. 2 Pend. paa hendes Husbondes Regnskab til 3. Sept. 1582, Niels Tranis Efterfølger som Byfoged, der ikke har gjort Regnskab siden 3. Sept. 1582, og Byfogden i Nykiøping p. Mors, der ikke har gjort Regnskab siden St. Hans Dag Midsommer 1584, da afdøde Christen Jenssens Arvinger sidst gjorde Regnskab. Udt. i J. T. 3, 236 b.

25. Jan. (Haderslevhus). Lignende Befaling til Peder Gyllenstiern med Hensyn til Anders Jenssen, Byfoged i Ringkiøbing, der sidst gjorde Regnskab paa Snapstinget efter Jul 1579 til Hans Nielssen, Tolderen smstds., der intet Regnskab har aflagt, og Byfogden i Holstebro, der ikke har gjort Regnskab siden St. Olufsdag 1583, da afdøde Hans Jenssens Arvinger sidst gjorde Regnskab. Udt. i J. T. 3, 237.

— Lignende Befaling til Albret Friis med Hensyn til Jens Pederssen, der var Byfoged i Varde og intet Regnskab har aflagt, hvorimod hans Hustru 17. Jan. 1583 har leveret Hans Nielssen 18 Dlr., samt den nuværende og de forhenværende Byfogder, der heller ikke have forklaret deres Regnskaber. Udt. i J. T. 3, 237.

— Lignende Befaling til Erich Lange med Hensyn til Byfogden i Horsens, der sidst gjorde Regnskab 3. Aug. 1581 til Hans Nielssen. Udt. i J. T. 3, 237.

— Lignende Befaling til Jørgen Rosenkrantz med Hensyn til Jens Søfrenssen, Byfoged i Grindou, der resterer med Regnskab fra Bartholomæi Dag 1585, og Søfren Jenssen, forhen Byfoged i Grindou, der resterer med Regnskab fra 1. Maj 1582 til Bartholomæi Dag 1583. Udt. i J. T. 3, 237 b.

— Lignende Befaling til Casper Marckedaner med Hensyn til Niels Vintherssens Efterfølger som Byfoged i Vedle, der resterer med Regnskab siden 1. Maj 1584, og Anders Brun, Byfoged i Kolding, der resterer med Regnskab siden 11. Juli 1582, da han først fik Befalingen. Udt. i J. T. 3, 237 b. Orig.[1].

— Lignende Befaling til Loduig Munck med Hensyn til Palle Christenssen, Byfoged i Thidsted, der resterer med Regnskab siden Snapstinget 1582, da han først skal have faaet Befalingen efter Pouel Pederssen. Udt. i J. T. 3, 237 b.

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. V. 116.

25. Jan. (Haderslevhus). Til Fru Kirsten Beck, Johan Venstermandz Enke, og andre Johan Venstermandtz Arvinger. Kongen skrev for nylig til dem om at indbetale den Sum, som Johan Venstermandt til 1. Maj 1587 blev skyldig af Reins Klosters Len, hvilket beløb sig til 1525 Dlr., til Rentemesteren til Kongens Hofsinders og Hoftjeneres Maanedspenge, men det er alligevel ikke sket, hvorfor Kongen kunde have Grund til at gribe til de i Skrivelsen ommeldte Midler for at faa sin Rettighed. Han vil dog denne Gang bære over med dem, men befaler dem at betale Pengene inden 14 Dage efter dette Brevs Modtagelse, da han ellers vil blive nødt til mod sin Vilje at kræve dem hos dem med Rigens Ret og Forfølgning. De skulle med dette Bud meddele Kongen, hvad han kan forlade sig til at faa. Sj. T. 16, 319.

26. Jan. (—). Befaling til Christoffer Valckendorff om at lade forhøre hos Lauritz Benedict, om de Evangeliebøger, som han har faaet Ordre til at prente for Kongen, ere færdige, og hvis saa er, tage dem til sig og med det første sende Kongen dem. Da Lauritz Benedict har faaet Ordre til at lade nogle af Evangeliebøgerne illuminere, skal han minde ham derom og, naar de ere illuminerede, lade dem indbinde i rødt Fløjl, lade dem beslaa med Sølv, lade Beslagene forgylde og derefter sende Kongen disse Bøger sammen med de andre. Kongen, der for nogen Tid siden har befalet ham straks efter Fastelavn at sende de kongl. Livskibe Raphael, Michael og Gabriel til Bæltet, befaler ham herved at lade dem udruste og lægge ud paa Reden, saa de kunne ligge rede og afvente nærmere Ordre fra Kongen, da de formedelst andet Forfald for Kongen ikke behøves saa snart i Bæltet. Ligeledes skal han lade de andre to Livskibe, Gideon og Josaphat, udruste og udlægge. Sj. T. 16, 322 b.

— Til Caspar Marckdaner paa Koldinghus. Naar de adelige, der skulle følge Kongen til hans Broder Hertug Hansis Bryllup, komme til Kolding, skal han befale dem at vente der, indtil de faa nærmere Ordre. Orig.

27.[1] **Jan.** (—). Mageskifte mellem Coruitz Thott til Sandager og Kronen. Sk. R. 1, 596. (Se Kronens Skøder.)

28. Jan. (—). Til Niels Friis. Han har indberettet, at Hen-

[1] Mageskiftet er i Sk. R. dateret 17. Jan. Da Kongen ikke var paa Haderslevhus denne Dag, og da det originale, af Korfits Thott udstedte, Mageskiftebrev er dateret 27. Jan., er den sidste Dato sikkert den rigtige.

ning Sparris Karl Søfren har skudt en Hjort paa Kronens Skove og Ejendom, og at han har gjort sig Flid for at faa fat paa Karlen, men endnu ikke har kunnet faa det, hvorfor han begærer at faa at vide, hvad han skal gøre, hvis Karlen ikke kan gribes. Da dette Hovmod nogle Gange er vederfaret Kongen af Henning Sparre og hans Folk, skal han paa det højeste tiltale og forfølge Henning Sparre for denne Sag, medmindre han skaffer Karlen til Stede, og han maa vide, at Kongen ikke vil lade sig nøje med det Svar, at det er sket i Henning Sparres Fraværelse og uden hans Vidende, da Henning Sparre bør vide, hvilke Folk han har i sin Tjeneste, og saa meget des mere burde føre alvorligt Tilsyn med dem, som lignende Hovmod jo tidligere er vist Kongen af hans Folk, hvilket Kongen har eftergivet i det Haab, at det ikke skulde ske mere. F. T. 1, 481.

29. Jan. (Haderslevhus). Til Petter Reitz. Da nogle af Kronens Bønder i Bierby, Harstedt og Rostedt under Anduorskouf Slot have klaget over, at de have lidt Skade paa deres Ejendom af den Grøft, som han har ladet kaste omkring Marken til Anduorskouf Ladegaard, skal han lade opkræve 13 Oldinge, uvildige Mænd, til at vurdere Skaden og sætte den Jord, de nu have, for en rimelig Landgilde, hvorefter han skal lade den omsatte Landgilde indskrive i Jordebogen. Sj. T. 16, 323.

— Til de Lensmænd og Fruer i Riget[1], der have Herreder og Købstæder. Forordningen om Betlere [af 27. Dec. 1587] sendes dem til Forkyndelse i Købstæderne og paa alle Herredsting og Sognestævner i deres Len; der sendes hver af dem saa mange Eksemplarer, at der kan leveres hver Købstad og hver Herredsprovst ét Eksemplar, som altid kan være til Stede ved Byen og Herredet. Da baade Kongens Fader og Kongen selv have ladet udgaa alvorlige Befalinger og Forordninger om Betlere, men de ikke ere blevne efterkomne, fordi Kongens Embedsmænd ikke have overholdt dem tilbørligt, befales det alvorligt at paase deres Overholdelse med største Flid, baade i Købstæderne og paa Landsbyerne, saafremt Kongen ikke, hvis han spørger nogen Forsømmelse fra deres Side, skal lade dem straffe, fordi de ikke have holdt hans Befaling i tilbørlig Agt; Kongen vil ikke have det Svar af dem, at det er dem uvitterligt og at det ikke er meddelt

[1] De opregnes alle med deres Len og Købstæder. Sj. T. 16, 325.

dem af Borgemestre, Byfogder eller Sognefogderne paa Landet, ... der i Forordningen staar, at disse skulle straffes for deres Forsømmelse, hvorfor Kongen vil kræve Lensmændene til Regnskab, h... de andre ikke tilholdes til at gøre deres Pligt. Sj. T. 16, 323: Orig.[1] (til Kristoffer Valkendorff for København).

29. Jan. (Haderslevhus). Til [Borgemestre og Raad i] Købstæderne over hele Riget. Da de af Kongens Fader og Konge selv udstedte Befalinger og Forordninger om Betlere ikke ere blevne efterkomne, fordi Øvrigheden ikke har overholdt dem tilbørligt, befales det dem nu alvorligt med største Flid at paase Overholdelsen af den nu udgaaede Forordning om Betlere, hvoraf Lensmanden har faaet Ordre til at sende dem et Eksemplar, da de i Tilfælde af Forsømmelse ville komme til at staa til Rette og lide den i Forordningen herfor fastsatte Straf. Sj. T. 16, 324 b.

— Befaling til Landsdommerne over hele Riget om at lade Forordningen om Betlere læse paa Landstinget og siden holde den i god Forvaring. Udt. i Sj. T. 16, 325.

— Forleningsbrev for Fru Beate Bilde, Otte Brais Enke, Dronningens Hofmesterinde, paa 3 Gaarde i Biellerup i Skaane og en ved hendes Ladegaard liggende Eng, kaldet Støfueleng, som hun nu selv har i Værge, uden Afgift. Sk. R. 1, 598.

— Til Casper Marckedaner. For en god Tid siden leverede Kongen Nickil Guldsmed i Kolding Sølv til 4 Sølvflasker og 2 Sølvbægere, som han skulde lave til Hertug Ulrich, men endnu skal der ikke være gjort noget derved, og der er Tvivl om, hvorvidt han laver noget deraf eller pantsætter (»forsætter«) det sammen med sit Bohave. Da Tiden for Hertugens Udsendelse nærmer sig stærkt og der derfor ikke kan ventes længere, skal han kræve Sølvet tilbage af Nickil Guldsmed, levere det til den nærmest ved Slottet boende Guldsmed Berthil, for at han kan lave Flaskerne og Bægerne efter den Nickil Guldsmed givne Anvisning, og foreholde ham, at han uden Forsømmelse skal lave Arbejdet. Hvis Sølvet ikke findes hos Nickil Guldsmed, skal han lade hans Hus, Gaard og Bohave beslaglægge, saa Kongen kan være sikker paa det, han skal have. J. T. 3, 239. Orig.

1. Febr. (—). Skøde til Fru Anne Rønnov, Erick Hardenbierg til Mattrups Hustru, paa al Kronens Part og Rettighed i Fløstrup Sø i Nyborg Len. F. R. 1, 462.

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 150.

1. Febr. (**Haderslevhus**). Til Claus Glambech. Kongen har bevilget, at Klejnsmed Søfren Dal kvit og frit maa faa den Bolig ved Skanderborg Slot, som Kongens Bøssemager hidtil har haft, dog skal han saa være forpligtet til at passe Sejerværket paa Skanderborg og holde det i Stand; derimod skal han have særskilt Betaling for det Klejnsmedarbejde, han laver til Slottet eller efter Kongens Befaling. J. T. 3, 239 b.

2. Febr. (—). Til Christoffer Valckendorff. Henning Reuentlouf, Embedsmand paa Silckeborg, har indberettet, at der paa Renteriet er gjort Antegnelser til hans Regnskaber for de 2 sidste Aar, fordi han i Regnskabet har indført frit Beslag til sine Heste, Staal og Jærn til Mundstykker og Jærn til hans egen Vogn og andet Smaaarbejde; Kongen har bevilget, at dette maa passere i Regnskabet, og at Henning Reuentlouf fremtidig skal have frit Beslag til sine egne Heste, og at det Staal og Jærn, som behøves dertil, til Stænger og Mundstykker til Postvognshestene og til Postvognene, maa indføres i Regnskabet, ligesom hvad der ellers behøves til Slottets Behov. Da Henning Reuentlouf ligeledes har berettet, at det er foreholdt ham, at han ikke maa give de Gæs, der sættes paa Sti, mere end 1 Skp. Havre, har Kongen bevilget, at han maa give Gæssene hvad der behøves, for at de kunne blive fede. Sj. T. 16, 309 b.

— Kgl. Stadfæstelse af M. Jacob Matzens Valg til Superintendent i Fyens Stift efter afdøde M. Niels Jesperssen, da han nu har været hos Kongen og aflagt Embedsed. Han skal nyde al den Rente og Rettighed, som er tillagt Superintendenten, og som M. Niels Jesperssen før ham har haft, og til Gengæld være forpligtet til at forestaa sit Embede tilbørligt, paase, at Guds Ord prædikes og læres purt og rent i Stiftet, og at Skolerne blive forsynede med duelige Skolemestre, og vise sig flittig i Visitats og anden Bestilling. F. R. 1, 462 b.

— Befaling til Kongens Fogder, Lensmænd, menige Adel og Ridderskab i Fyens Stift om at bistaa den til Superintendent valgte M. Jacob Matzen, hvis han i Embeds Medfør trænger til deres Hjælp, og beskytte ham for Overvold. F. R. 1, 463. Orig.

— Befaling til Kongens Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raad og andre om at skaffe M. Jacob Matzen, Superintendent i Fyens Stift, der med det første skal rejse fra Riibe til Ottense med sine Folk og sit Gods, god Befordring med Heste og Vogne

og fri Færger over Færgestederne, naar han besøger dem med dett Pasbord. Kopi (bekræftet af Albret Friis).

2. Febr. (Haderslevhus). Til Superintendenten i Ribe. I Henhold til Ordinansens Bestemmelse om, at en udnævnt Superintendent skal indvies af den nærmest boende Superintendent, paalægges det ham med det første, til hvilken Tid han selv bestemmer, at begive sig til Otthense og i Nærværelse af Provster, Præster og hvilke andre, der bør være til Stede, at indvie M. Jacob Matzen til Superintendent. J. T. 3, 239 b. Orig. i Provinsark. i Viborg.

— Tilladelse for Suendt Throelssen, Borgemester i Faaborg, der for sin Bestillings Skyld maa forsømme sin egen Næring meget, til indtil videre aarlig toldfrit at udføre 20 Øksne og 20 Heste af Riget. Udt. i F. R. 1, 463 b.

— Til de højlærde ved Universitetet i Kiøbnehafn. Af hosfølgende Supplikats fra Hr. Oluf Thorssen af Thrundhiem Stift ville de se, at han for nogle Aar siden er kommen til af Vanvare at dræbe sin egen Søn og derfor har mistet sit Kald, og at han nu, da Drabet jo kun er sket af Vaade, har begæret igen at maatte faa Kald. Da Kongen ikke kan vide, hvad han i saadanne grove Tilfælde uden Forargelse og Synd kan bevilge, skulle de af Oluf Thorssens Breve, Vidnesbyrd og Beretning erfare, hvorledes alt er gaaet til, og meddele Kongen, hvad han med Billighed og Ret og uden Synd og Forargelse kan gøre. Orig.[1] i Konsistoriets Arkiv. Pk. 183.

3. Febr. (—). Til Gert Rantzou. Da han nu har bygget Kongen et Lysthus i Lundehave ved Kronneborg og Kongen efter den Beretning, han har faaet derom, formoder, at han vil finde Behag deri, og derfor vil have mere Bekvemmelighed derved, skal Gert Rantzou med det første lade bygge en Badstue, hvor det bekvemmest kan ske, saaledes at Kongen kan gaa fra Lysthuset ind i Badstuehuset; han skal lade lave et lille Sengekammer i Huset ved Badstuen og maa ikke glemme den Hemmelighed, som bør være derved. Han skal sørge for, at Huset bliver bygget, saa snart Vejret tillader det. Sj. T. 16, 310 b[2].

— Peder Jørgenssen, Borgemester i Bogensøe, maa endnu i et Aars Tid oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Synnersøe Sogn i Fyen. Udt. i F. R. 1, 463 b.

— Livsbrev for Fru Karine Banner, Gregers Ulfstandts

[1] Tr.: Ny kirkehist. Saml. III. 627 f. [2] Tr.: Dsk. Saml. V. 179 f.

Enke, der nu har ladet den Sum falde, for hvilken hun havde Orlofgaard med tilliggende Gods i Pant, paa Orlofgaard, kvit og frit, og paa Kronens Herlighed af 1 Kirkegaard i Hermested[1] Sogn i Vennebierg Herred, dog skal Landgilden fremdeles følge Hermested Kirke. J. R. 4, 316 b.

3. Febr. (Haderslevhus). Kvittans til Claus Glambeck paa 5650 Dlr. i Guld, Dalere, Markstykker og anden Mønt, som han har indbetalt i Kongens eget Kammer paa Regnskab af Skanderborg og Aakier Lens Indtægt fra 1. Maj 1587 til 1. Maj 1588. Udt. i J. R. 4, 317.

— Til Albret Friis. Kongen tilskiftede for nogle Aar siden Peder Gyllenstiern, Marsk, nogle Riber Kapitels Gaarde og har gjort Kapitlet Vederlag derfor undtagen for Gaarden Dalsgaard, for hvilken Kapitlet nu har begæret Vederlag. Albret Friis skal undersøge denne Gaards Lejlighed og Tilliggende, udlægge Kapitlet en ligesaa god Gaard af Riberhus Lens Gods, hvor den bedst kan undværes, og give Kapitlet beseglet Fortegnelse derover, for at Kongen derefter kan give Kapitlet Brev. J. T. 3, 240.

4. Febr. (—). Til Axel Gyldenstiern, Arrildt Huitfeldt og Niels Parsberg. Kongen har bragt i Erfaring, at Eske og Christoffer Krafse have haft deres Dyrskytte paa Kronens Enemærke til Ringstedt Kloster, hvor han første Dag har skudt N. Stykker Vildt og anden Dag har fanget eller skudt 2 Raadyr, hvilket Vildt er kommet til deres Gaard Assendrup, og tredje Dag har Dyrskytten ligeledes skudt N. Stykker Vildt, men Kongens Jæger og Dyrvogterne ere saa komne til, have truffet Dyrskytten hos Vildtet, have bemægtiget sig ham og Dyret, skønt han, der var bevæbnet med 2 lange Bøsser, har sat sig stærkt til Modværge og skudt Hesten under Kongens Jæger, og ført dem til Ringstedt Kloster, hvor Dyrskytten har erklæret at være Eiller Krafsis Karl, med hvad Sandhed kan enhver tænke sig, da Eiller Krafse er en fredløs, landflygtig Mand, der ikke selv er her i Riget og heller ingen Karle og Tjenere har her, men Dyrskytten har villet skyde Sønnernes modvillige Misgerning over paa Faderen. Da Kongen, der ikke i mindste Maade befatter sig med Adelens Enemærker eller tillader sine Skytter og Jægere at gøre det, heller ikke vil finde sig i, at nogen jager eller skyder paa Kronens Enemærker og derfor

[1] Hørmested, Horns H.

med stor Bekostning har sørget for, at Kronen kan faa sit Gods for sig, og da de jo, ligesaa vel som mange andre gode Mænd vide, hvad Kongen har gjort for de Krafser for at bilægge Sagen mellem de Brader og deres Fader, ikke som deres Konge, men som om de kunde være hans egne kødelige Sønner, hvorfor Kongen ikke havde ventet saadan Spot først af Eske Krafse selv og siden af deres Dyrskytte, saa kunne de jo nok tænke, at saadant maa gaa Kongen nær til Hjærtet, og at han kan have god Grund til en Gang at gengælde saadan Spot og Foragt, som ingen af Adelen eller af en ringere Stand vilde finde sig i, og Kongen haaber ogsaa, at alle hans kære Undersaatter af Adelen ikke ville give ham Uret heri. Det befales dem straks at begive sig til de Krafser, foreholde dem deres Modvillighed og meddele dem, at Kongen ikke er til Sinds at finde sig deri, men vil gengælde det; da Eske Krafse i Forvejen er Kongens haandfaste Mand, fordi han har skudt paa Kronens Ejendom, hvilket Kongen da for Godtfolks Forbøns Skyld eftergav ham paa den udtrykkelige Betingelse, at Sagen skulde kunne tages op af Kongen, hvis Eske Krafse atter gjorde sig skyldig i en lignende modvillig Handling, skulle de tage Haanden af ham paa, at han vil inddrage i det Herberg i Kiøpnehafn, som de maatte anvise ham, til den Tid, de bestemme, hvilket skal være straks, og holde et adeligt Indlager der, indtil Kongen har udført sin Tiltale mod ham. Endvidere skulle de tage Haanden af Christoffer Krafse paa, at han ikke vil undvige, men vil blive til Stede og svare til Kongens Tiltale mod ham for denne Sag. De skulle gøre sig saa stærke (»faste«), at de, hvis nogen af de Krafser vægrer sig ved at gøre saadan Haandtastning, kunne gribe til de Midler, hvorved de kunne tilholdes til saadan Pligt, saa der ikke skal vederfares hverken dem eller Kongen videre Spot. Da Dyrskytten er greben med Kosterne og paa fersk Gerning og desuden selv bekender, hvorfor det er unødvendigt at bruge lang Rettergang med ham, skulle de begive sig til Ringstedt Kloster, lade ham haardt og pinligt forhøre om, hvor og hvor ofte han har været paa Kronens Enemærke or at skyde, hvad han hver Gang har faaet, af hvem han hver Gang har haft Befaling, hvilke Bønder der have hentet det skudte, hvorhen det er kommet, og hvilke af hans Medtjenere eller andre der have været i Raad, Daad eller Vidende med ham og hvad andet de selv kunne tænke, at en saadan Kumpan bør forhøres om. Hvis han udlægger nogen, skulle de straks sørge for, at disse blive

bestrikte eller anholdte til Rette. De skulle optegne alle Dyrskyttens Bekendelser og sende Kongen dem under deres Haand og Segl; derefter skulle de lade opsætte en Galge midtvejs mellem Beenløsse og Ringstedt og sørge for, at Dyrskytten kommer til at lide sin tilbørlige Straf der; paa Galgen oven over ham skal opslaas et Hjortevie og paa hver Side af ham paa Galgen en af de 2 lange Bøsser, han havde hos sig, da han blev greben, saa de kunne ses over Galgen, fra hvilken Side man end kommer. Det paalægges dem at tage sig alvorligt af Sagen uden Persons Anseelse, saa Kongen kan blive tilbørlig haandhævet for den Spot, der er vist ham. Sj. T. 16, 311.

5. Febr. (Haderslevhus). Til Coruidtz Viffert. Kongen skrev for nogen Tid siden til ham om paa Kongens Kammertjener Hans Dreys Vegne at overtage et Vikarie i Lunde Domkirke, som afdøde Hendrich Brahe havde haft. Peder Brahe, Embedsmand paa Sylisborg, har nu berettet, at hans Forfædre have stiftet dette Vikarie og derfor have haft Ret til at bortforlene det, og at det i Henhold til denne Ret var forlenet til hans afdøde Broder; han mener endvidere at ville kunne bevise sin og sine Arvingers Ret til Vikariet, hvis han kan komme til deres Breve, der staa under samtlige Arvingers Forsegling. Da Peder Brahe har faaet Ordre til at følge Kongen paa en Rejse til Hamborg og derfor ikke saa snart kan komme til Brevene, har han anmodet om, at Sagen om dette Vikarie maa staa hen, indtil han kommer tilbage fra denne Rejse og kan erklære sig nærmere derom, hvilket Kongen har bevilget. Sk. T. 1, 485.

6. Febr. (—). Mageskifte mellem Mogens Bille til Rynckebygaard og Kronen. F. R. 1, 464. (Se Kronens Skøder.)

7. Febr. (—). Til Christoffer Valckendorff. Kongen har i Henhold til den af ham hidsendte Fortegnelse skrevet til Apsalon Giøe, Embedsmand i Dallum Kloster, om straks at betale hvad han maatte restere med af sit Len, og Apsalon Giøe har i den Anledning været hos Kongen og tilkendegivet, at Kongen sidste Sommer har bevilget og tilskrevet Christoffer Valckendorff, at de store Restancer i hans Len formedelst den Dyrtid, der da var paa Korn, maatte staa hen til henimod førstkommende 1. Maj, til hvilken Tid Apsalon Giøe skulde indkræve Restancen og gøre Regnskab derfor paa Renteriet. Han har ogsaa siden den Tid gjort sin Flid for at indkræve Restancen og har nu Størstedelen liggende samlet med det forrige Aars Indkomst. Da han imidlertid ikke har

paalidelige Købmænd, hos hvem han saa snart kan faa Penge, og har faaet Ordre til at sende Korn til Kiøpnehafn, vil han med det første fremsende alt det Korn, han har, baade af Restancen og sidste Aars Indkomst og derefter til 1. Maj samtidig med hans Regnskab betale alt hvad Kongen derudover kan have til gode hos ham. Dette meddeles Christoffer Valckendorff til Efterretning og eventuel Erklæring, hvis det er nødvendigt, at Kongen giver yderligere Ordre. Sj. T. 16, 327 b.

8. Febr. (Haderslevhus). Forleningsbrev for Søfren Rasmussen Riiber paa Kronens Korntiende af Ubye Sogn i Artz Herred, uden Afgift, til Hjælp til hans Studeringer. Udt. i Sj. R. 12, 640.

— Forleningsbrev for Samuel Hanssen paa et Vikarie i Roskille Domkirke, kaldet St. Andreæ Kapel, der i nogen Tid har været ledigt efter Morthen Skriver. Udt. i Sj. R. 12, 640.

— Til Christoffer Valckendorff. Han har tilsendt Kongen 2 Ark af de Evangeliebøger, som Lauritz Benditz skal prente for Kongen, det ene illumineret, det andet ikke illumineret, med Meddelelse om, at Lauritz Benditz endnu ikke har gjort mere ved Arbejdet, og han har forespurgt, om de behage Kongen i den Form, og om Kongen vil have nogle Bønner prentet ved hvert Evangelium. Det befales ham at sige til Lauritz Benditz, at Kongen er vel tilfreds med den sendte Prøve, og der sendes ham hermed en Hofprædikant M. Christoffer Knopf tilhørende Evangeliebog med nogle Bønner ved hvert Evangelium før og efter Prædikenen med Ordre til at sige til Lauritz Benditz, at han i de Evangeliebøger, som han skal prente til Kongen, skal lade disse Bønner prente ved hver Epistel og Evangelium. Der skal trykkes N. Eksemplarer til Kongen, men ellers maa Lauritz Benditz selv bestemme, hvor mange han vil trykke til sig selv til Salg. Christoffer Valckendorff skal sørge for, at de Eksemplarer, Kongen skal have, blive færdige med det første, og lade dem illuminere paa det allersirligste, hvor det kan være til Pryd, særlig skal han lade Guld indblande over Hovedet af Christi Billed. Alle Bøgerne skulle indbindes ens i rødt Fløjl og beslaas med forgyldt Sølv, saaledes som Kongen lader sine andre Bøger af den Art lave. Sj. T. 16, 328 b.

— Befaling til Coruidtz Viffert om at sætte Madtz Erichssen, Borger i Lund, til Borgemester smstds. og tage ham i

Ed, da der mangler en Borgemester i Lund og Madtz Erichssen efter hans Beretning er duelig til Embedet. Sk. T. 1, 485 b.

8. Febr. (Haderslevhus). Befaling til alle Kronens Bønder under Malmøe Slot og Lundegaard samt alle Kloster-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Provste-, Kirke- og Præstetjenere i Skaane om at møde i Malmøe med Heste og Vogn, naar de tilsiges af Coruidtz Viffert, og hver køre 3 Læs Sten eller Jord til Malmøe under den Straf, som vedbør. Udt. i Sk. T. 1, 485 b.

— Mageskifte mellem Kield Brockenhus til Leerbeck og Kronen. J. R. 4, 317 b. (Se Kronens Skøder.)

— Til Manderup Parsberg. Da den til ham og Jørgen Skram udgaaede Befaling til at besigte noget Gods, som Kongen vil magelægge med Niels Kaas til Damsgaard, endnu ikke er bleven udført og Kongen har erfaret, at det Gods, han skal have af Niels Kaas, ligger i Aarhusgaards Len, og det Gods, Niels Kaas skal have, i Halds Len, skal Manderup Parsberg, for at man engang kan faa en Ende derpaa, straks besigte Godset i Aarhusgaards Len og, naar Jørgen Skram har besigtet Godset i Halds Len, sammen med denne ligne alt Godset og indsende Besked til Kancelliet. J. T. 3, 240 b.

— Lignende Befaling til Jørgen Skram angaaende det i Halds Len liggende Gods. Udt. i J. T. 3, 241.

9. Febr. (—). Til Tolderne i Helsingør. Da Kongen har aftalt med Arent Ostendorp, Borger i Bremen, at han en Gang i Sommer paa egen Bekostning skal levere 12 Fade Embstøl til Kroneborg til en Pris af 8 Dlr. pr. Fad, skulle de betale Øllet, saa snart det er leveret. Udt. i Sj. T. 16, 330.

— Til Christoffer Valckendorff. Johan Bockholdt, til hvem Kongen i Henhold til den af Christoffer Valckendorff sendte Fortegnelse har skrevet om at betale sin Restance af Island, har nu været hos Kongen og berettet, at han af sin Afgift kun skylder 1121 Dlr., der skulle betales til førstkommende Paaske for sidste Termin i Overensstemmelse med hans Forleningsbrev; hvad der ellers er regnet ham til Restance, er dels for Inventarium, som først i Vinter er anslaaet i Penge, og hvoraf endnu en Hob Smør, Øksne, Faar og andet, som den, der er sendt did, ikke vil modtage, og som han ikke saa hurtigt kan gøre i Penge, findes paa Island, medens en Del ogsaa staar hos Fogder, der have været før hans Tid, og ikke er bleven leveret ham, hvorfor han ikke kan svare til det, dels har man regnet ham til Restance forskellige Mangler,

hvorom der var gjort Antegnelse til hans Regnskab, og hvorom han har sendt Kongen en skriftlig, artikelsvis affattet Erklæring. Da Kongen ikke kan forstaa dette, men heller ikke vil være ubillig, hverken mod Johan Bockholdt eller nogen anden, har han henvist ham til Christoffer Valckendorff, der skal tage Johan Bockholdts skriftlige Erklæring angaaende Manglerne for, overveje alt og gøre rigtig Besked derpaa, saa Johan Bockholdt ikke med Rette skal have noget at klage over og Kongen ikke komme til kort. Sj. T. 16, 329.

9. Febr. (Haderslevhus). Til Indbyggerne paa Island. Da Johan Bockholdt har berettet, at en stor Del af den Skyld og Rettighed, som de skulde have svaret ham, medens han var Lensmand, endnu staar til Restance hos dem, af hvilken Grund han ikke kan gøre sit Regnskab klart og betale Kongen hvad han skylder, befales det dem strengelig med det allerførste at udrede hvad de staa til Restance med, saafremt de ikke ville tiltales. N. T. 1, 371 b.

— Aabent Brev, at Mogens Heignessen, der endnu har noget til gode hos Kongens Undersaatter paa Ferøe, til Sommer maa besøge Ferøe én Gang med et Skib for at indkræve sit Tilgodehavende, dog maa han ikke bruge nogen Handel og Kjøbmandsskab der. N. R. 1, 632.

10. Febr. (—). Til Kapitlet i Ribe. Kongen skrev for nogen Tid siden til dem, at en Kvinde, ved Navn Apolloni, havde klaget over, at Hr. Anders, Sognepræst i Øster Lindet i Huiding Herred, skyldte hende noget af den Rettighed, der efter Ordinansen tilkommer hende efter hendes Husbonde, som var hans Forgænger som Sognepræst, og desuden noget i Henhold til Kontrakt og anden Besked mellem dem, men at Hr. Anders, skønt han af de Raader og gode Mænd, der have været beskikkede til at sidde Retterting i Haderslefhus Len, er dømt til at betale og han af Kapitlet er formanet dertil, dog ikke har villet agte derpaa, hvorfor Kongen befalede Kapitlet at suspendere ham fra Kaldet, indtil han havde betalt hende og rettet sig efter ovennævnte Dom. Da det ikke har frugtet mere hos ham end de tidligere Formaninger og han endnu viser sig trodsig, er Kongen ikke til Sinds mere at bære over med ham, der i sin Stand mere burde give et godt Eksempel paa Lydighed mod Øvrigheden og Retten og Billighed og Kærlighed mod Næsten, og befaler Kapitlet endnu en Gang at paalægge ham inden 8 Dage at betale hvad han skylder Apolloni, men hvis det

ikke hjælper, skal Kapitlet fuldstændig afsætte ham fra Embedet og aldrig tilstede ham at faa det igen. J. T. 3, 241[1].

14. Febr. (Sønderborg). Til Christoffer Valckendorff. Af hoslagte Skrivelse fra Prinsen af Parma vil han se, hvad denne paany har skrevet til Fordel for Peder Opmeir om det Skib, som for en god Tid siden angav sig med falsk Pasbord i Sundet og derfor blev tildømt Kronen, endvidere om et Skib, som blev tildømt Kronen i Kiøpnehafn, fordi der fandtes falske Flag derpaa, og om noget Korn, der blev anholdt med Skibet. Han skal befale Tolderne at affatte en udførlig Beretning om det først anholdte Skib, som Peder Opmeir paataler, og sende den til Kongen med en Kopi af den om Skibet afsagte Dom; selv skal han udførligt erklære sig om det sidst anholdte Skib og om Kornet, for at Kongen kan give tilbørlig Besked paa Prinsens Skrivelse. Sj. T. 16, 330.

16. Febr. (—). Befaling til Dirick Guldsmed i Otthense om at lave 12 Kontrafejer af Kongen paa samme Maade, som han plejer at lave dem, alvorligt sørge for, at de blive lavede godt og blive færdige med det første, og inden 8 Dage i det allerseneste sende dem til Haderslefhus, hvor Kongen vil betale ham Guldet og Arbejdslønnen. Udt. i F. T. 1, 438.

17. Febr. (Aabenraa). Befaling til Geske thor Smeds, Borgerske i Flensborg, om Dag og Nat uspart at tilsende Kongen 3 eller 4 Stykker Gyldendug af forskellig Slags, 2 eller 3 Stykker sortblommet Fløjl, ogsaa forskelligt, samt nogle gyldne Possementborter, for at Kongen deraf kan udse, hvad der behager ham, hvilket saa siden skal blive hende betalt. Udt. i J. T. 3, 242.

— **(Haderslevhus).** Befaling til Borgemestre og Raad i Otthense om straks at skaffe Kongen saa mange Læster Mjød, som de kunne opdrive i Byen, om den er krydret eller ej, er lige meget, og med deres eget paalidelige Bud sende den til Kongen, saa den er her engang inden Mandag Aften eller Tirsdag [19. el. 20. Febr.]. Kongen vil betale dem, hos hvem de udtage Mjødden, en rimelig Pris derfor. F. T. 1, 438 b.

— Lignende Skrivelse til Oluf Bagger om at skaffe Kongen saa megen Mjød som muligt. Udt. i F. T. 1, 438 b.

19. Febr. (—). Kvittans til Giert Randtzov, Embedsmand paa Kronneborg, for 24,000 Dlr. og 6400 Rosenobler, som

---

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 431 ff.

han efter Kongens Befaling har udtaget af Hvælvingen paa Kronneborg og nu har indleveret i Kongens eget Kammer her paa Hadersløfhus. Sj. R. 12, 640[1].

19. Febr. (Haderslevhus). Til Christoffer Valckendorff. Kongens Toldere i Helsingøer have paa egne og Medborgeres Vegne, ligesom mange andre af Kongens Undersaatter, anmodet om Meddelelse af kgl. Pasbord for nogle af deres Skibe, som de ville sende ud paa deres Haandtering, og de have tilbudt med nøjagtig Forskrivning at ville stille Sikkerhed for, at hvis Skipperne indtage fremmed Gods, skal der i alle Maader blive svaret Kongen ret Rosenobeltold, Last- og Fyrpenge deraf; endvidere have de tilkendegivet, at hverken de eller andre af Kongens Undersaatter alene kunne udruste Skibe paa saadanne lange Rejser, uden at de paa en Tid ville sætte al deres Formue og Velfærd paa Spil, og at de ingenlunde kunne drive nogen Handel, medmindre det maa ske med og hos fremmede, samt at det vilde gøre ikke ringe Afbræk i Kronens Told, som gives i Sundet af fremmedes Gods, »som hos danskis eller paa danske Skibe, saa vel som ellers, derigennem føres«. Da Kongen ikke kan vide al Lejligheden derom, skal Christoffer Valckendorff overveje alle Omstændigheder og sende Kongen sin Betænkning om Sagen. Sj. T. 16, 330 b. Orig.[2]

— Til samme. Mogens Baardtzøn, Lagmand i Oslo, har berettet, at Ofue Jul i Henhold til Kongens Befaling har lagt det Gods og de Tiender, som kun vare bortforlenede indtil videre, ind under Aggershus, deriblandt en Gaard, som Niels Krabbe tidligere havde, og som han nu selv var forlenet med for sin Tjeneste, og han har derhos begæret, at han enten fremdeles maa beholde den eller blive betænkt paa anden Maade. Christoffer Valckendorff skal undersøge Sagen og meddele Kongen, hvad denne kan gøre. Udt. i Sj. T. 16, 331 b.

— Til samme. Christen Mule, Borgemester i Oslo, har berettet, at han formedelst den Skade, han i sidste Fejde har lidt af Kronens Fjender, har faaet Livsbrev paa 2 Krongaarde, kaldede Fos, med alt deres rette Tilliggende, og at der til Gaardene ligger 2 Sauge, som nu Lensmanden paa Aggershus har forbudt ham at bruge i Henhold til Kongens Befaling om Afskaffelse af alle paa Kronens og de gejstlige Skoves Grunde og Fosser byggede Sauge,

---

[1] Tr.: Dsk. Mag. IV. 107. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 150 f.

der ikke bruges til Kongens Bedste. Han har dernæst i det Haab, at ovennævnte Sauge ikke berøres af denne Befaling, da de høre ind under Gaardene, som ere forskrevne ham paa Livstid med alt Tilliggende, begæret fremdeles at maatte bruge Saugene, særlig da der ingen Skove er til Gaardene, som han kan bruge og forhugge, og han heller ikke vil begære noget af Kronens Skove dertil, men til Saugene vil bruge sine egne Oldenskove og købe af andre, som selv have Olden. Da Kongen ikke ved, hvorledes det forholder sig med Skovene og hvad han uden Skade for Kronen kan bevilge, skal Christoffer Valckendorff sende en Betænkning herom. Sj. T. 16, 331 b.

19. Febr. (Haderslevhus). Følgebrev for Fru Karen Banner, Gregers Ulfstandtz Enke, til Jens Søfrenssen i Hemmested[1]. Udt. i J. R. 4, 315 b.

— Til Hans Lange. Loduig Munck, Embedsmand paa Ørum, har berettet, at Herredsfogden i Hammerum Herred ikke er vederhæftig til at sidde i det Kald, da han kun har lidet at stille som Sikkerhed og bor saa godt som i et Gadehus, hvortil der ikke ligger stort over 1 Td. Saaland, og har derfor begæret, at der maa blive beskikket en anden, vederhæftig Mand til Herredsfoged. Hvis det viser sig, at Herredsfogden ikke er duelig til Bestillingen og ikke er vederhæftig efter Recessen, skal han afsætte ham og beskikke en anden, vederhæftig Dannemand til Herredsfoged. J. T. 3, 242[2].

— Til Moritz Stygge og Hans Lindenou. Da Loduig Munck har berettet, at der føres forskellige Trætter paa det tidligere til St. Hans Kloster i Viborg liggende Gods, som hans Søster Fru Magdalena Munck for nogen Tid siden har faaet til Mageskifte af Kronen, og formener, at de Breve, hvormed Godset skal forsvares, findes blandt Klosterets Breve, skulle de med det første samles i Viborg, optage den Kiste, hvori Klosterets Breve ere, opsøge de Breve, der angaa ovennævnte Gods og kunne bruges til dets Forsvar, og levere dem til Loduig Munck mod nøjagtig Reversal for deres Tilbagelevering efter Benyttelsen, hvilken Reversal skal indlægges i Brevkisten. J. T. 3, 242 b.

21. Febr. (—). Befaling til Chrestopher Valckendorff om straks at sende Kongens Livskibe Raphael, Michael og Gabriel til

---

[1] Hørmested, Horns H., Jylland. [2] Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. 2. R. III. 364.

Bæltet, udrustede med alt, og lade de andre Liv- og Orlogsskibe udruste og udlægge paa Strømmene, saaledes som tidligere [26. Jan.] befalet. Orig.[1]

5. Marts (Nyborg). Optegnelse om den mellem Kongen og Brødrene Hans og Christoffer Breide til Voergaard paa egne og deres Søster Jomfru Barbara Breides Vegne sluttede Overenskomst, hvorved de sælge Kongen Hovedgaarden Voergaard[2] med Bygning og Ejendom samt alt det tilliggende Gods i Fyrstendømmet Slesvig, som er tilfaldet dem efter deres Forældre og Søskende, saaledes som de af dem udgivne Skødebreve[3] nærmere udvise. Kongen forpligter sig til at betale dem til Omslaget 1589 7000 gl. Dlr. for hver Broderlod og 3500 gl. Dlr. for Søsterlodden og at svare 6 Dlr. af Hundredet i Rente til Omslaget. Godset skulle de straks afstaa til Kronen, men Hovedgaarden Voergaard maa de 2 Brødre beholde til 1. Maj 1588, dog maa de i Mellemtiden intet hugge i Skovene uden Anvisning af den Mand, som Kongen sætter til at have Opsigt dermed. Til 1. Maj skulle de afstaa Gaarden med Bygninger og al Rettighed, dog skal det staa dem frit for at tage deres Husgeraad, Boskab og alt, hvad der ikke er jord- eller nagelfast, med sig. Kongen vil straks give Albret Friis og Caspar Marckdaner, Embedsmænd paa Riberhus og Koldinghus, Ordre til at vurdere Bygningerne paa Voergaard og Ladegaarden dertil og vil siden betale Brødrene den Sum, som nævnte to Mænd vurdere Bygningerne til, hvormed ogsaa Brødrene skulle lade sig nøje. Kongen vil give dem ligesaa meget Rug, som de have saaet til Voergaard. Underskrevet af Hans og Christoffer Breide. J. R. 4, 320.

— Til Albret Friis og Casper Marckedaner, Embedsmænd paa Riberhus og Koldinghus. Da Kongen har afhandlet Brødrene Hans og Christoffer Brede til Vorgaard nævnte deres Fædrenegaard og i denne Handel har bevilget at ville betale dem Bygningen paa Vorgaard og Ladegaarden efter gode Mænds Vurdering, hvormed de have lovet at ville lade sig nøje, skulle ovennævnte med det allerførste begive sig til Vorgaard, besigte Bygningerne baade paa Hovedgaarden og Ladegaarden, vurdere dem, give deres Besigtelse og Vurdering beskreven fra sig under deres Signet og indsende den til Kancelliet. J. T. 3, 243 b.

---

[1] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 168. [2] Vargaard, Tyrstrup H. [3] Se Kronens Skøder under 4. Marts 1588.

5. Marts (Nyborg). Til Kapitlet i Ribe. Da Kongen har bevilget, at Friderich Munck maa faa 1 Kapitlet tilhørende Gaard i Brixbøl i Skatz Sogn og Herred til Mageskifte paa Betingelse af, at han gør Kapitlet nøjagtig Fyldest derfor i ligesaa godt og belejligt Gods, skal Kapitlet besigte ovennævnte Gaard og det Gods, han vil give derfor, og, hvis Kapitlet kan faa Fyldest derved, bringe Mageskiftet til Afslutning. J. T. 3, 243.

7. Marts (Antvorskov). Kvittans til M. Christian Machabeus, Befalingsmand i Sorø Kloster, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Ringsted Kloster fra Hellig 3 Kongers Dag 1584, da han først fik Klosteret, til 1. Maj 1587, da han overleverede det med Inventarium til Dr. Johan Knoppert. Han blev intet skyldig. Sj. R. 12, 640 b.

10. Marts (—). Til Christoffer Valckendorff. Da Kongen staar i Handel med Henning Sparre om, at denne skal tilskøde Kronen sin Hovedgaard Thorckelstrup med tilliggende Gods paa Falster for Livsbrev paa et Len i Norge, skal Christoffer Valckendorff udse et Len i Norge, hvis aarlige visse Rente kan beløbe sig til 300 gl. Dlr., og sende Kongen Besked derom. Udt. i Sj. T. 16, 332 b.

11. Marts (—). Følgebrev for Erick Lycke til Eskier til Borgere og Bønder paa Gotland. Udt. i Sk. R. 1, 598 b.

12. Marts (—). Befaling til Jochim Leist om at lade lave nye Aksler og Hjul paa de to i Vognhuset staaende Vogne, hvorpaa Dronningens Jomfruer pleje at age, da Vognene nu ere noget gamle og forslidte, og i øvrigt afhjælpe hvilke andre Mangler, han finder ved dem; Udgiften derved skal han føre til Regnskab. Udt. i Sj. T. 16, 333.

— Til Johan Suaue. Da Albrit Beck til Beldring, hvis Foged han efter Kongens Befaling har ladet tiltale, fordi han har ladet nogle Træer hugge paa Kronens Ejendomsskove, ikke vil hjemle Fogden denne Gerning, og Kronen derfor ingen Tiltale kan have til Albrit Beck, skal han tage nøjagtig Borgen for de 300 Dlr., som Fogdens Slægt og Venner efter hans Indberetning tilbyde for Fogdens Forseelse, derefter løsgive Fogden og lade ham være fri for videre Tiltale. Dę Penge, Havre eller andet Værd, som Albrit Beck har oppebaaret for Træerne, skal han afkræve denne og føre det til Regnskab sammen med de 300 Dlr. Sj. T. 16, 333.

14. Marts (Antvorskov). Befaling til Niels Parsberg om at overtage Lindholm Gaard og By, som den nu afdøde Er.. Morthenssen var forlenet med, og føre Indkomsten deraf til Regskab. Udt. i Sj. T. 16, 333 b.

— Til Christoffer Valckendorff. Christian Friis, Embedsm.. paa Trundhiemgaard, har indberettet, at der forleden H.. mellem Laurentii [10. Aug.] og Bartholomei [24. Aug.], da Korn.. stod i sin bedste Vækst, er falden saa megen Sne, at den har lig.. i 8 Dage, og er faldet ind med saa stærk en Frost, som ingen k.. mindes paa den Aarstid, hvilket har medført, at alt Kornet er blev.. ødelagt, og at der nu er stor Dyrtid i Lenet, saa Folk ik.. kunne faa Korn til Købs for Penge, men Menigheden maa bag.. Brød af Bark, der koster lige saa meget som ellers Mel, og der e.. saa stor Elendighed og Hunger blandt Folk, at de ønske Døden for ikke at komme til at dø af Hunger. For at Jorden kan blive besaaet, saa der ikke skal komme mere Elendighed og flere Aars Misvækst og Kronen derved miste sin Indtægt, har Christian Friis paa Befolkningens Vegne begæret, at der til Faste maa blive sendt et Skib derop med en 5—6000 Tdr. Byg, ikke Rug, da der ingen Rug saas der, og at de maa faa Bygget til en Pris af 1 D.. pr. Tønde, da mange ikke have rede Penge til at kunne betale det højere og ville komme til at betale $5^1/_2$ Mk., 6 Mk. eller mere, hvis de skulle købe det af fremmede. Da Kongen gerne under saadanne Forhold vil komme sine Undersaatter til Hjælp, skal Christoffer Valckendorff se at skaffe saa mange Tønder Byg fra Lenene her i Riget og sørge for, at de med det første blive sendte derop. Han skal meddele Kongen, hvormange Tønder eller Læster denne kan faa, og hvad Pris han synes at Kongen skal tage, saa baade Undersaatterne kunne være hjulpne dermed og Kongen ikke lide for megen Skade derved, for at Kongen derefter kan sende Christian Friis Besked om, hvad Tilsagn han kan give Undersaatterne. Sj. T. 16, 333 b.

— Til Claus Glambech. Da Kongen herefter daglig venter nogle Stykker Lærred, som han har bestilt udenlands, og som skulle sendes med Skib til Aarhus, skal han sørge for, at der er beskikket en paalidelig Mand til at tage mod Lærredet, naar det kommer, og derefter straks lade det hente til Skanderborg og lægge i god Forvaring der indtil videre, for at Lærredet ikke, saaledes

som det tidligere er sket, skal blive behandlet uagtsomt og lagt hen, saa det raadner og bliver ødelagt. J. T. 3, 244 b.

15. Marts (Antvorskov). Befaling til nedennævnte Lensmænd om foruden det Kavringbrød, som de sidst fik Ordre til at lade bage, endnu at lade bage N. Læster Brød til Brug paa Orlogsskibene. — Harmen Jul i Draxholm Len, Frantz Rantzou i Kallingborge Len og Niels Parsberg i Roskildegaards Len hver 40 Læster, at levere til 1. Maj; Niels Skram i Drotningborg Len og Ofue Lunge i Olborghus Len hver 40 Læster, at levere til St. Olufs Dag [29. Juli]. Sj. T. 16, 335.

— Bestalling for Peder Jacobssen som Lagmand paa Ferøe, da den sidste Lagmand er død. Han skal i Forening med Lagretsmændene sidde Dom og Ret paa de sædvanlige Tider, og det befales alle at søge deres Ret hos ham. Hvis nogen efter at have rettet for sig i Henhold til Lagmandens Dom finder sig besværet ved Dommen, maa han indanke Sagen for de sædvanlige Overdommere. Det befales Lagretsmændene at møde, naar Lagmanden holder Dom, hjælpe ham med at forhøre og paadømme Sagerne og ikke undslaa sig derfor under Faldsmaal efter Loven. N. R. 1, 632 b.

— Bestalling for Matz Baltzerssen som Foged og Skriver paa Ferøe. Han skal oppebære al Kronens Rente og Rettighed, baade den visse og den uvisse, efter Landets Vægt og levere den til Jochim Wichmand, Kongens Faktor og Købmand i Hamborg, efter Købmandsvægten, saaledes som gammel Skik er; for den Overvægt, hvormed Landets Vægt overstiger Købmandsvægten, skal han gøre Kongen klart Regnskab, ligesom han skal tage nøjagtigt Bevis af Jochim Wichmand eller hans Fuldmægtige for det, han leverer dem. Han skal indtil nærmere Ordre levere de fattige Skolebørn paa Ferøe saa meget, som de pleje at faa, tage Bevis af Skolemesteren derfor og i Beviset opføre Navnene paa de Børn, der i det forløbne Aar have faaet Underholdning, for at man deraf kan se, at Almissen ikke bliver anvendt til anden Brug; Beviset skal besegles af Lagmanden og to Præster foruden af Skolemesteren. Ligeledes skal han levere Hospitalet hvad Kongen har givet dertil. Han skal gøre sit bedste for, at de øde Jorder paa Ferøe, som tilhøre Kongen, blive bebyggede og besatte. Han skal skaffe Kongen en klar Jordebog over al Landets visse Indkomst og skal hvert Aar, naar han kommer hjem, gøre Rentemesteren Regn-

skab for al hans Indtægt og Udgift baade af vis og uvis Indkomst. Han skal i aarlig Løn have 24 Dlr. og 6 Al. Engelst og skal til Fortæring paa Rejsen fra Kiøpnehafn til Ferøe og tilbage igen have 3 Ortsdlr. om Ugen. Han maa ikke bruge noget Købmandsskab paa Ferøe, hvorover Jochim Wichmand og hans Fuldmægtige med Rette kunne klage, og skal i alle Maader optræde venligt og sagtmodigt overfor Almuen. Naar han har indkrævet Kronens Rettighed, skal han snarest muligt begive sig tilbage til Kiøpnehafn. N. R. 1, 633[1].

15. Marts (Antvorskov). Befaling til Christoffer Valckendorff om at lade lave 2 Guldkæder, hver paa 300 ungerske Gylden, efter det medfølgende Maal. Orig. Udt. i Sj. T. 16, 335 b.

16. Marts (—). Befaling til samme om straks at sende 4 Fade Vin til Frederichsborg, saa de kunne være der, naar Gud vil, at Kongen kommer did. Orig.[2]

17. Marts (—). Befaling til samme om at lade 3 Koffardiskibe af en saadan Størrelse, at de kunne løbe ind for Haderslef, gøre i Stand, saa de kunne ligge rede til paa nærmere Ordre at sejle did for at hente det Gods, Kongen og Dronningen har der. Udt. i Sj. T. 16, 336.

— Befaling til samme om at sende det ene af de 3 Koffardiskibe til Kolding, de 2 andre til Haderslef. Udt. i Sj. T. 16, 336.

— Til Caspar Marckdaner. Kongen sender ham med Gert Rantzous Tjener Lorentz Langerman 916½ »dicke« Prinsedalere, hvoraf han skal lade lave 2 Kedeltrommer hos Hartuig Guldsmed i Kolding. Orig. Udt. i J. T. 3, 244 b.

18. Marts (—). Til de Herremænd, der vare forskrevne til den hamborgske Rejse. Kongen har af højvigtige Grunde opgivet Rejsen i Aar og vil derfor for denne Gang have dem fritaget for videre Besvær, dog beder han dem holde deres Folk, Heste og Rustning i godt Forraad, saa de, hvis noget skulde komme paa, kunne være rede til at forsvare deres fædrene Rige, naar de tilsiges. Sj. T. 16, 336. Jvfr. 19. Nov. 1587.

— Til dem, der skulde have fulgt Hertug Ulrich til Strasborg. Kongen har tidligere fritaget dem for Rejsen til Strasborg, men befalet dem at følge Kongen selv til Hamborg; de fritages nu ogsaa

---

[1] Tr.: Norske Rigsregistr. II. 730 ff. [2] Tr.: Nye dsk. Mag. I. 168.

for denne Rejse, men de anmodes dog om at holde deres Folk, Heste og Rustning i godt Forraad (osv. som ovenfor). Sj. T. 16, 337.

18. Marts (Antvorskov). Tilladelse for Albret Friis til Harridtzkier til i Aar toldfrit at udføre 100 Øksne her af Riget; han skal lade notere paa Brevet, hvor han udfører Øksnene. Udt. i J. R. 4, 321.

— Til Peder Gyldenstiern. Denne Brevviser, Petter Hoelling, Juveler i Brunsuig, har nogle Gange klaget over ikke at kunne faa Betaling af Hr. Siuert Reinskert for nogle Klenodier, som dennes Hustru[1] i Følge sit udgivne Brev har købt af ham, og anmodet Kongen om at hjælpe ham til hans Ret; Kongen har ogsaa 2 Gange skrevet til Hr. Siuert om at rette sig selv deri, men disse Skrivelser have ikke ført til noget, og Juveleren har nu atter henvendt sig til Kongen for at blive hjulpen til sin Betaling. Da Kongen af Øvrigheds Pligt bør hjælpe saavel den udlændiske som den indlændiske til Lov og Ret, skal Peder Gyldenstiern med det første kalde Hr. Siuert for sig og alvorligt foreholde ham uden videre Forhaling at betale Juveleren, hvad han efter sin Hustrus Brev skylder denne; hvis han ikke vil gøre det, men vil søge at trække Sagen ud, skal Peder Gyldenstiern paa Herredsting, Landsting og hvor ellers Retten falder lade udæske af ham, hvad han skylder Juveleren. J. T. 3, 244 b.

19. Marts (—). Til Dr. Pouel Matzen. Da Kongens Rejse ofte falder til Roskild og den derved liggende Bistrupgaard, hvorfor han gerne ved Domkirken i Roskild vil have en Prædikant, som han kan have Lyst til at høre, skal Dr. Pouel forhøre sig om en duelig, vellærd Mand, hvis Mæle og Prædiken han kan vide behager Kongen, og indsætte ham til Prædikant ved Domkirken i M. Morthen Pederssens Sted. Kongen tillader, at M. Morthen maa beholde sit Kannikedømme i Kapitlet som en anden residerende Kannik, og venter derfor, at han vil lade sig nøje med denne Kongens Vilje. Sj. T. 16, 337[2].

20. Marts (—). Befaling til Christoffer Valckendorff om, Dag og Nat uspart, at hidsende nogle Amer Vin, da der daglig gaar 2 og undertiden 3 Amer Vin med. Udt. i Sj. T. 16, 337 b.

22. Marts (—). Befaling til Jacob Seefeld om at give alle i

[1] Magdalene Munk. [2] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 433.

den Egn, der handle med Kalk og ville løbe gennem Sundet med den, Ordre til først at tilbyde Giert Rantzov Kalken og tage Bevis af ham for, at de have tilbudt ham den, saafremt de ikke ville lide Skade paa andre Steder. Giert Rantzov skal betale dem, hvad han paa Kongens Vegne beholder. Udt. i J. T. 3, 245 b.

25. Marts (Antvorskov). Kvittans til Rentemester Christoffer Valckendorff paa 2 Guldkæder, som han efter Kongens skriftlige Befaling har ladet lave og nu har leveret Kongen selv; de vejede tilsammen $8^1/_2$ lød. Mark 3 Lod ungersk Guld, hver lødig Mark regnet til 68 ungerske Gylden. Sj. R. 12, 641. Orig.

— Til Christoffer Valckendorff. Da Alexander Durham har begæret noget Krongods i Darup[1] og deromkring i Fyen, som Kongen har indløst fra afdøde Fru Anne Parsbergs Arvinger, i Forlening, skal Christoffer Valckendorff beregne Godsets Indkomst og sende Kongen bestemt Besked derom, for at Kongen, hvis han vil bevilge Alexander Durham Godset, kan lade et tilsvarende Beløb afkorte i Alexander Durhams Pension. Sj. T. 16, 338.

26. Marts (—). Til Dr. Pouel Matzen. I Fortsættelse af Skrivelse [af 19. Marts] meddeles, at Kansler Niels Kaas nu vidtløftigere har talt med Kongen om Forholdene ved Roskilde Domkirke, og at Kongen efter Kanslerens Betænkning har bestemt, at der skal beskikkes en lærd Mand til rigtig Sognepræst og tilforordnes ham 2 Kapellaner; til Sognepræst skal M. Frantz Nielssen, som nu er Læsemester, beskikkes, til Kapellaner Hr. Søfren og en anden god lærd Mand, hvilket Dr. Pouel skal bringe til Udførelse. Sj. T. 16, 338[2].

27. Marts (—). Befaling til Hermen Jul om at hidsende alle de Gældvæddere, der kunne faas i Kallundborg Len. Udt. i Sj. T. 16, 339.

— Til Kronens Tjenere i Egisborg og Sallerup i Hammers Herred og i Sønder Meren i Borse Herred samt alle andre Kronens Tjenere under Vordingborg Slot. Da der formedelst Forbedringen af Avlen til Vordingborg Slot og Leckingegaard herefter behøves mere Hjælp med Pløjning og anden Inding og Arbejde og Kongen har bragt i Erfaring, at nogle af dem hidtil have tilholdt sig nogen Frihed for saadant Arbejde og derfor vægre sig ved at gøre Arbejde med Pløjning og andet, naar de tilsiges, befales det strengelig en-

[1] Dærup, Baag H. [2] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 433 f.

hver, da de alle ere Kronens Tjenere og Kongen ikke vil have, at den ene skal skaanes mere end den anden, at møde, naar de tilsiges til Pløjning og anden Inding, og udføre det Arbejde, der anvises dem, saafremt de ikke ville staa til Rette for deres Ulydighed. Sj. T. 16, 339.

27. Marts (Antvorskov). Til Dr. Johan Knoppert. For at Kronens Tjenere i Harrestedt under Ringstedt Kloster, for hvem det er brændt, igen kunne komme til Bygning og Næring, har Kongen paa deres Begæring eftergivet alle de brandlidte den Landgilde, de maatte restere med, og fritaget dem for at svare Landgilde i Aar. Han skal rette sig herefter og desuden lade dem faa frit Bygningstømmer i Klosterets Skove samt i nogen Tid forskaane dem for Ægt og Arbejde. Sj. T. 16, 340.

29. Marts (—). Aabent Brev, hvorved Kongen — der af Fru Anne Grubbe, Erick Gris's Enke, har faaet Underretning om, at der har været Trætte og Lovmaal mellem Anders Bing, Embedsmand paa Vardbierg, og hendes afdøde Husbonde, hvilken Sag er kommen saa vidt, at Erick Gris er bleven fredhuggen paa Nørrehallands Ting — nu, da Sagen ikke kan føres videre formedelst Erick Gris's Død, eftergiver denne Sag og alle de Erick Gris overgaaede Lovmaal, saa de ikke i nogen Maade skulle komme hans Arvinger til Skade eller hindre hans Lig i at faa en ærlig Begravelse. Sk. R. 1, 599.

— Til Kapitlet i Aarhus. Da der i Aarhus Domkirke er lavet nogle nye Stole, der gaa noget længere ud end tidligere, og Kongen har erfaret, at der midt i Gulvet foran Koret paa afdøde Jørgen Barnekous Begravelse ligger en Ligsten, der hæver sig højt op fra Jorden og er Sognefolket til stort Hinder, naar de skulle gaa til og fra Alteret, skal Kapitlet med det første lade Ligstenen lægge ned i lige Linje med Gulvet. J. T. 3, 245 b.

30. Marts (—). Aabent Brev, hvorved Kongen, der har bestemt at gøre Forandring med Præste- og Kirketjenesten i Roskille Domkirke, hvorved den hidtidige Prædikant i Domkirken M. Morthen Pederssen vil blive fritaget for denne Tjeneste, bevilger, at M. Morthen indtil videre maa beholde Vindinge Sogn med al Præsterente og Rettighed, for at han kan være forsørget med tilbørligt Underhold, dog skal M. Morthen være forpligtet til at gøre eller lade gøre tilbørlig Tjeneste i Sognet. Sj. R. 12, 641[1].

[1] Tr.: Rørdam, Dsk. Kirkelove II. 435.

31. Marts (Antvorskov). Kvittans til Mogens Giøe til Bremersuold paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Visborg Slot med Gotland fra 1. Maj 1584, da han fik Lenet efter afdøde Emicke Kaas, til 29. Okt. 1587, da han efter Kongens Befaling overleverede det med klart Inventarium til Erick Lycke til Eskier. Han blev intet skyldig. Sk. R. 1, 599.

Supplement.

1584[1]. **12. Dec. (Sorø).** Til nedennævnte Herremænd og Fruer. Da Kongen Fastelavnssøndag den 21. Febr. vil gøre en af sine Hofsinders Bryllup i Anduorschouf Kloster, skulle de møde paa Anduorschouf Kloster (i Brevene til dem, som ikke ere i Raadet: i Slagels) Lørdagen før med deres Hustruer og disses Jomfruer for siden at gøre sig glade med Kongen. — Peder Gyldenstierne, Folmer Rossenkrantz, Fru Ide Hr. Olufs, Fru Metthe Peder Oxis, Fru Anne Albret Giøes, Fru Kirstine Bøllie, Fru Anne Hardenberg, Fru Thale Pouel Laxmandtz, Fru Birgitthe Bilde C[hristoffer] Gallis, Fru Beathe Otthe Brahes og Fru Inger Oxe; Peder Munck, Eyler Grubbe, Steen Brahe, Hack Ulfstand, Axel Gyldenstiern, Coruitz Viffert, Anders Bing, Hendrich Brahe, Claus Glambeck, Giord Pederssen. Lauritz Brockenhus, Oluf Daae, Knud Grubbe, Arrild Uggerup, Knud Ulfeldt, Gabriel Sparre, Erich Rossenkrantz, Themme Rossenkrantz, Christoffer Packis, Ofue Brahe, Niels Parsberg, Otthe Thot, Lauge Beck og Frantz Randtzou med deres Hustruer. Sj. T. 15, 592.

— **26. Dec. (Antvorskov).** Til Elsebe M. Ifuers. Da Kongen har bragt i Erfaring, at hendes afdøde Husbonde har samlet og skrevet noget om den danske Historie, som hun endnu har i Forvaring, og han ugerne ser, at hvad berømmeligt der kunde findes deri, særlig angaaende den danske Historie, skulde forkommes, men hellere saa, at det kunde komme for Dagen, Riget til Ære og

[1] Brevet er i Sj. T. dateret 12. Dec. 1585, men 1585 maa være en Fejl for 1584, jvfr. Dateringsstedet og Brevene af 12. Dec. 1584 (til Folmer Rosenkrantz) og 8. Jan. 1585.

M. Ifuer til Ihukommelse, anmodes hun om at overlade Kongen hvad hendes Husbonde har skrevet og med det første sende Kongen det. F. T. 1, 406[1].

1585. 5. Febr. (Kronborg)[2]. Til Loduig Munck Loduigsen. Det har forundret Kongen meget, at han endnu ikke har betalt hvad han skylder af Aggershus Len og Helgeland, særlig da han har haft stor Fordel af disse Len og derved er kommen til saadant Forraad, at han ikke behøver at forholde Kongen dennes Del, og desuden flere Gange er mindet om at betale. Det befales ham derfor straks at begive sig til Kiøpnehafn for at gøre sit Regnskab klart hos Rentemesteren og betale hvad han skylder, da Kongen ellers vil gribe til andre Midler. J. T. 3, 39.

1587. 8. Aug. (Silkeborg). Befaling til Henning Reuentlov, Embedsmand paa Silckeborg, om at levere Prebiørn Gyldenstiern, Embedsmand paa Aastrup, det Kobberstykke, som staar paa det store Stenhus her paa Slottet, da Kongen har givet ham det. Orig.

---

[1] Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. III. 217 f. (med Aarstallet 1585). Brevet er i F. T. dateret 26. Dec. 1585, hvilket efter den i Kancelliet da brugelige Maade at regne Aarets Begyndelse fra Juledag vil sige: 1584. Denne Tidsregning er dog ikke altid konsekvent overholdt, og da Brevet ikke, som ellers ved den Art Datering, er indført i Begyndelsen af Aaret 1585, men i Slutningen af dette Aar, kunde man tro, at Brevet alligevel var fra 1585. Dateringsstedet henviser det dog til 1584.

[2] Indført mellem Brevene af Juli 1585.

Rettelser og Trykfejl.

S. 12	L. 7 f. n.	Anna er en Fejlskrift i Registranten for: Agnete.
- 180	- 2 —	Horns H., Jylland, læs: Horns H., Sjælland.
- 181	- 3 f. o.	Rasmus er en Fejlskrift i Registranten for: Asmus
- 301	- 12 f. n.	3. eller 4. Led, læs: 3. og 4. Led.
- 439	- 2 —	Note 2 og 3 byttes om. For Maarud læs: Maare.
- 492	- 4 —	Lauge Beckis maa være en Fejlskrift i Registranten for: Lauge Brockis.
- 528	- 8 —	Provinsark. i Ribe, læs: Provinsark. i Viborg.
- 650	- 4 —	Mavsing ligger nu i Lysgaard Herred, men hørte dengang til Hids Herred.
- 688	- 13 —	Han von Mehlen, læs: Hans von Mehlen.
- 748	- 20 f. o.	Aas Kloster maa være en Fejlskrift i Registranten for: Aahus.
- 756	- 3 —	Svigerfader, læs: Stiffader.
- 794	- 5 f. n.	Spøttrup, læs: Skivehus.
- 849	- 11 —	Hans Giedde maa være en Fejlskrift i Registranten for: Knud Giedde.

Navneregister.[1]

H.: Herred. S.: Sogn. Dat. ɔ: at Stedet forekommer som Dateringssted for Kongebreve paa de anførte Sider. Parenthes om Tallet betyder, at vedkommende Person eller Sted omtales paa Siden, uden at selve Navnet nævnes.

Aabenraa. Dat. 905.
Aabo, Niels, 485.
Aabo, Ning H., 149, 716.
Aaby, Nørre-, Vends H., 613.
— Bro, Hvetbo H., 10.
Aabøl, N. Rangstrup H., 556.
Aabølling, Hvidding H., 99, 344.
Aaderup, Tybjærg H., 384, 569.
Aagaard, Brusk H., 611, 615.
Aagaardsholm, Torum S., Nørre H., Salling, 794.
Aage paa Stengiøl 397. — Lavridsen se Rosengjedde. — Olsen se Gere. — Pedersen i Ballerup 151, 510.
Aageby, Sønder H., Laaland, 535.
Aagerup, Gynge H., 271.
—, Merløse H., 597, 755.
—, Skyts H., 98, 344.
—, Vrams-, S. Asbo H., 153.
Aagesbøl, Malt H., 51.
Aahus 13, 157, 165, 171, 439, 628, 634, 700, 748 (jvfr. 919), 815, 833.
— Gaard og Len 157, 688 f., 715.
Åkarp se Aagerup.
Aakær Slot og Len 32, 110, 150, 185, 413, 609, 668, 899. Dat. 26 ff., 649 f.
Aal. V. Horne H., 51.
Aalborg, Hans, Mag., Bogfører, 438, 500, 877. — Jakob Jensen (Hansen), Mag., Prædikant p. Frederiksborg Slot, senere Præst i Randers, 129, 557, 782, 795, 797. — Jvfr. Just.
Aalborg 7, 13, 45, 62, 69, 102, 114, 116, 171, 291, 440, 462, 562, 628, 644, 685, 707, 715, 726, 783, 815, 832, 850. — Byfoged se Peder Mikkelsen; Toldere se Hans Jensen, Niels Andersen. — Borgere 179, 198, 512. — Hospital 657. — Skrædderlavet 526 f.
— Stift (Vendelbo Stift) 7, 12, 24, 113, 164, 191, 277, 436, 529, 594, *685*, *697*, 699, 707, *783*.
Aalborghus Slot og Len 12, *21*, 24, *25*, *36*, 43, *61*, 70, 80, 98, 100, 155, 164, 184, 191, *230*, 239, *242*, *277*, 314, 328, *335*, *344*, 378, 382, 407, 413, 525, 527, *560 f.*, 562, 565, 642, 674, 770, 799, 810, 849, 911.

[1] Ved Personer eller Steder, der nævnes tidt, fremhæves de Steder, der ere af særlig Betydning, ved Kursiv.

Aalegaard, Ø. Han H., 899.
Aalestrup, Rinds H., 230.
Aalholm Slot og Len *10*, 54, 132, 155, *177*, *186*, *319*, 328, *361*, 363, 382, *428*, 436, *456*, 469, 510, *526*, 532, *585*, *595*, *670*, *738*, 744, 776, 829.
Aalsrode, Sønder H., Randers A., 401.
Aalsø, Sønder H., Randers Amt, 416.
Aarbæk Mølle, Sønder H., Mors, 675.
Aarhus, Jakob Madsen, Dr., Prof. ved Kbhvns Universitet, 376, 560, 648, 674, 683.
Aarhus 10, 13. 15, 53, 64, 77, 86, 93 ff., 114, 116. 129, 165, 171, 282, *305*, 318, 356, 518, 552, 628, 664, *665*, 704, 709, 721, 739 f., 762 f., *810*, 815, 832, 837, *858*, 882, *884*, 892, 910. — Borgemester se Lavrids Kristensen; Byfogder se Jens Havrum, Lavrids Fog. — Borgere 665. — Staldgaarden 883. — Meilgade 883. — Alm. Hospital 90, 96, 100 f., 113, 322, 531, 657, 659, 686, 718, 809. Hospitalsforstander se Niels Kristensen. — Vor Frue Kirke 686. — Domkirke (St. Klemens Kirke) 111, 221, 319, 454, 501, 518, 560, 648, 653, 686, 707, 721, 780, 872, *915*. — Kapitel 5 f., 15, 25, 81 f., 401, *454*, 535, 579, 621, 696, *699*, 707, 915. Kantor se Lavrids Fyenbo. — Skole 696. Skolemester se Hans Lavridsen.
— Stift 256, 277, 414, 436, 482, 528, 532, 557, 594, 699, 714, 720 f.
Aarhusgaard og Len 14 f., 50, *52*, 53, *64*, *80*, 82 f., *87*, 95, 103, 105, 113, 155, 185, 262, 277, *305*, 327, 378, 382, 410, *412*, 413, *414*, 454, 511, 518, *557*, *617*, 621, 657, 668, *685 f.*, 707, 799, *809 f.*, 903. — Mølle 82, 96, 105, 318, 636, 706.
Aars, Aars H., 722.
Aarslev, Sønderhald H., 29.
—, Vinding H., 813. — Gaard 228.
Aarstad, Aarstad H., 603.
Aarup, Sønderlyng H., 5, 25, 144.
— Mølle, Hovlbjærg H., 1.
Aarupgaard, Villands H., 122.
Aas Kloster, Halland, 529.
Aasegaard, Tybjærg H., 427, 839 f.
Aashøj, Bjæverskov H., 201.
Aasted, Horns H., Jylland, 525.
Aastrup, S. Asbo H., 153.
—, Fakse H., 437.
—, Gørding H., 52; jvfr. Astrup.
— Slot og Len 8, 107, 114, 407, 413, 422, 672, 770.
Abel, Povl, von Heiligenstedt, Landsknægt, 748.
Abelone (Apollonie) Jenses i Brøndstrup 323. — Hr. Lavrids' i Ribe 867, 904. — Olufsdatter, Peder Hansens, 148, 378.
Abild, Aarstad H., 439, 461, 583.
Abildgaard, Tale, Hans Oldelands, 45.
Abraham Jensen, Rigens Skriver, 518, 534.
Abrahamstrup Gaard og Len 155, 239, 267, 328, 339, 378, 383, 395, 433, 799, 825.
Abusa, Torne H., 269, 432, 770.
Adam Villemsen, Falkefænger, 262.
Adolf, Hertug, 357, 385, 583, 586.
Adsbøl, N. Horne H., 49.
Adser Pedersen, Degn ved tyske Kirke i Helsingør, 515. — Sørensen Skriver, Borgemester i Horsens, se Inger.
Agate Lage Becks se Grubbe.
Agedrup, Bjærge H., Fyen, 171.
—, Børglum H., 172.
Agerskov, N. Rangstrup H., 65, 508.
Agerup, Ø. Flakkebjærg H., 438.
Aggersborg, Ø. Han H., 16, 241, 405. — Torp 405.
Aggershus Slot og Len 23, 407, 421, 596, 906, 918.

Aggersund, Ø. Han H., 16.
Aggersø, Ø, V. Flakkebjærg H., 594.
Agnete, Dr. Johannes Machabæus's Enke, 12 (jvfr. 919).
Agtrup, N. Tyrstrup H., 140, 238, 310.
Ahlefeldt, Godske, 688. — Gregorius 859. — Johan 859. — Moritz 738.
Akeleje, Kristen Knudsen, kgl. Sekretær, 221, 451, 648. — Mikkel Knudsen, Skibshøvedsmand, 488.
Aksel Tønnesen, Baadsmand, 732.
Akselstrup, N. Asbo H., 113. — Skov 592.
Albrecht Frederik, Hertug af Preussen, 558.
Albrekt (Albert) Albrektsen, Raadmand i Kbhvn., 27, 563, 575 f., 590, 717. — Hansen, Mag., dansk Hofprædikant, 145, 474, 709, 803. — Kristoffersen se Serlin. — Pedersen, Byfoged i Kbhvn., 194.
Albøge, Sønder H., Randers Amt, 340.
Alhed Povlsdatter, Borgemester Peder Pedersens i Køge, 158.
Alken, Hjelmslev H., 485.
Alkestrup, Merløse H., 140.
Allelev, Sønder H., Randers Amt, 310, 784.
Allen, Bernt von, Landsknægt, 748.
Aller, N. Tyrstrup H. Dat. 837.
Allerslev, Voldborg H., 233.
Allerup, Aasum H., 418.
—, Salling H., 105.
—, Skads H., 99, 344.
Allerød Sø, Lynge-Kronborg H., 326.
Alleshave, Skippinge H., 329.
Alleslev, Baarse H., 357.
Allesø, Lunde H., 514, 759.
Allindemagle, Ringsted H., 233, 261.
Alling, Gern H., 71, 673.
—, Vester-, Sønderhald H., 552, 650, 792. — Øster-, 552, 650.
— Kloster 78, 657, 694, 800.
Allume, Holbo H., 626.
Almind, Brusk H., 42, 615.
—, Lysgaard H., 103, 679, 781 f.
Als 878.
—, Hindsted H., 666.
Alsbjærggaard, Ø. Han H., 153, 415.
Alslev se Joakim.
Alsted, Alsted H., 45.
—, Nørre H., Mors, 784.
— Herred 444, 750.
Alstrup, Hvetbo H., 349.
—, Vennebjærg H., 683.
Amager 13, 45, 150, 223, 243, 628, 639, 658.
Amas von Ripen, Landsknægt, 748.
Amhede, Jerlev H., 104.
Amnitsbøl, Jerlev H., 92.
Amsterdam 448, 860 f., 872.
Amstrup, Fjends H., 101.
Anders (Andreas), Dr., se Anders Lavridsen. — Præst i Bonderup og Eserup 194, 318. — Præst i Øster-Lindet se Bejerholm. — i Dragerød 147, 294. — Dyrevogter p. Frederiksborg 67. — Jæger, Skovrider ved Antvorskov Slot, 606. — Møller i Grydemølle 881. — Møller i Haldager 404. — Portner p. Kronborg 338. — Skriver i Ulstrup Mølle 163. — Smed i Randers 298. — Vildtskytte, Dyrevogter ved Roskildegaard, 178. — Jude i Kbhvn. 846. — von Duderstadt, Landsknægt, 747. — Bentsen, Præst i Stenderup, 464 f., 731. — Eriksen i Bjerring 15 f. — Findsen i Faarup 554, 729. — Gertsen i Ry 807. — Hansen, Foged i Baadstad, 433, 448, (463). — Ibsen i Ledøje 163. — Jakobsen i Gislev, Herredsfoged i Jerrestad Herred, 122, 822. — Jensen, Byfoged i Ringkøbing, 842, 893. — Jensen i Randers 102. — Jørgensen, Ingeborg Bildes Tjener, 790. — Lavridsen, Dr., Prof. i

Kbhvn., 308, 578. — Lavridsen i Gilleleje 485. — Lavridsen i Kusegærde 182. — Madsen, Landsknægt, 748. — Mikkelsen fra Kolding 103. — Nielsen, Abbed i Herrisvad Kloster, 289. — Nielsen, Præst i Jelling, 164, 818. — Nielsen, Raadmand i Næstved, 751. — Nielsen i Hallestad 770. — Nilausen, Kongens Salter i Nibe, 259. — Olsen i Ledøje 163. — Olufsen, Præst ved Graabrødre Kirke i Viborg, 731. — Pallesen 440. — Pedersen se Galt. — Pedersen, Præst paa Gulland, 581. — Pedersen, Præst i Vinding, 704. — Pedersen i Borum, Herredsfoged i Framlev Herred, 710. — Pedersen i Onsø 266. — Povlsen, Præst i Almind, 679. — Simensen, Hospitalsforstander i Kolding, 776. — Sørensen, Mag., se Vedel. — Sørensen i Helsingborg se Bente.

Anderup, Lunde H., 319.

Andkær, Holmans H., 70.

Andrup, Mols H., 552, 792.

Anholt 13, 123, 462, 628. — Fyr 123, 274, 391.

Anker Tømmermand i Kolding 639. — Mogensen, Tolder i Kolding, 386, 406.

Anna, Kurfyrstinde af Sachsen, (409).

Anne Sømmerske i Gilleleje 456. — Aksel Vifferts se Krabbe. — Albrekt Gjøes se Rosenkrantz. — Hans Skovgaards se Parsberg. — Hr. Jakobs i Øster-Tørslev 96. — Jakob Hansens i Helsingør 487, 761. — Johan Urnes se Rønnov. — Oluf Movridsens se Hardenberg. — Niels Tranes i Viborg 843, 893. — Peder Lavridsens se Skinkel. — Hr. Sørens i Odder 717. — Albrektsdatter, Malte Lavridsens, se Skeel. — Baltsersdatter, Albrekt von Rosenborgs, 181. — — Eriksdatter, Landstingsskriver Jakob Tordsens, 579. — Hansdatter i Fodslette 358. — Jakobsdatter, Gregers Hansens i Odense, 109. — Klavsdatter, Niels Mikkelsens, se Dyre. — Lavridsdatter, Fru, 474. — Lavridsdatter i Dons 819. — Madsdatter, Hr. Hans Lavridsens, 265. — Nielsdatter, Hans Bruns (af Adel), 103. — Pedersdatter, Mag. Peders, 640. — Saksesdatter i Kolding 873. — Thomasdatter 403.

Ansbach. Markgreve se Georg Frederik.

Anst, Anst H., 889. — Store-, 889. — Herred 75, 160, 316.

Antonius Bygmester se Oberg. — Bøssemager 631.

Antwerpen 27, 377.

Antvorskov Slot (Kloster) og Len 1, 31, 39, 105, 133, 142 ff., 156, *178*, 193, 212 f., 215, 219, 224 f., *230*, 249, *272*, *290*, *300*, (346 f.), *348*, (353), 387, 390, *393*, (395), *403*, 404, 414 f., 435, *437*, 468, 470, 473, 475, *489*, *491*, 496, *498*, 507, *566*, 574, 582, 589, *605 ff.*, *665*, *678*, 705, 724, 755, 763, 766, *773*, 774, 848, 895, 917. Dat. 109-13, 212-26, 346 ff., 376, 384-405, 578-82, 593-600, 732 f., 750-72, 909-17. — Prior se Bertel Sørensen; Foged se Jens Eriksen; Ridefoged se Mads Holm.

— Birk. Birkefoged se Jep Nielsen.

Appellone (Appollonie) se Abelone.

Appelrot, Matthias, Kongens Skibsløjtnant, 712, 822.

Arden, Hindsted H., 43, 102.

Arent Nielsen i Kolding 813.

Arild Nielsen i Egtved, Herredsfoged i Ringsted Herred, 458.

Arløsegaard, Tønnersø H., 132.
Arnakke, Merløse H., 139 f.
Arnsborg Slot p. Øsel 136, 253, 331, 793.
Arp, Jakob, Slotsskriver p. Koldinghus, 876 f.
Arreskov, Salling H., 402.
Arrie, Oksie H., 741.
Arts Herred 348.
Asfærg, Nørhald H., 362, 474, 552.
Asmild, Nørlyng H., 730.
— Kloster 89.
Asminderød, Lynge-Kronborg H., 795.
Asmindrup, Merløse H., 140, 306.
Asmus von Lybæk, Tolder og Sisemester ved Guldborg Færge, 181 (jvfr. 919), 520.
Asp, Ø. Horne H., 51.
Asperup, Vends H., 613, 635, 775.
Assels, Vester-, Sønder H., Mors, 16, 644. — Øster-, 644.
Assendrup, Tybjærg H., 899.
Assens 13, 83, 109, 114, 116, 131, 165, 169, 171, 250, 313, 328, 351, 356, *429*, *483*, 565, 628, 815, 832, 840. — Borgemestre se Povl og Villum Bang; Byfoged se Lavrids Andersen; Raadmænd se Frans Nielsen og Jens Bang; Toldere se Jens, Povl og Villum Bang og Frans Nielsen. — Borgere 868. — Kirke 430. — Provsti 33, 454, 481.
Astofte, Malt H., 51.
Astrup, Hvidding H., 728.
—, Ning H., 687.
— (? Aastrup, Gørding H.) 540.
Attrup, Ø. Han H., 6, 153, 415.
Aulduhrig p. Island se Ölduryg.
Avaskær, Blekinge, 13, 833.
Avgust, Kurfyrste af Sachsen, 409, 564, 789.
Avsaas, S. Asbo H., 104, 244, 393, 442.

Baad, Keld, 125 f., 713.
Baade, Herman, Svinesnider, 848.
Baadsgaard, Hillerslev H., 804.
Baadstad, Bjærge H., Skaane, 218, 463. — Foged se Anders Hansen.
Baag Herred 430.
Baagø, Baag H., 2.
Baahus Slot og Len 191, 264, 317, 408, 501, 657, 768, 891 f.
Baandrup, Rinds H., 230.
Baardesø, Skam H., 223.
Baarse Herred 597.
Baarup, Falster, 365.
Babbe, Peder, 52.
Backe, Bent. i Hallestad 770.
Bacmeister, Lucas, Dr., i Rostock 848.
Baden, Bodil Akselsdatter, Bjørn Knudsen Maaneskjolds, 175, 179. — Knud Hansen 536. — Peder Iversen 68, 183, 571. — Søren Akselsen 743, 756.
Badstrup, Skam H., 759.
— Sø, Lynge-Frederiksborg H., 326.
Bager, Mikkel, i Odense 277. — Niels i Odense 10, 44, 600, 676. — Oluf Nielsen, Raadmand i Odense, 44, 245, 277, 616, 619, 810, 905.
Bagge (af Adel), Oluf, p. Island 482, 739.
—, Aksel, Baadsmand, 110. — Hans, Kongens Tømmermand, 297.
Bagsværd Sø, Sokkelunds H., 326 (?).
Bakke, Island, 477.
— Kloster, Norge, 407, 421.
Bakkendrup, Løve H., 348.
Balfour (Balfort), David, fra Skotland 54.
Balkager, Ljunits H., 796.
Balle, Tørrild H., 829.
Ballerup, Smørum H., 151, 453, 510. Dat. 163.
Ballum, Lø H., 551 f.
— Birk 413, 550, 555, 683.
Balslev, Vends H., 439.

Baltser Bartelsen, Kongens Tømmermand, 150, 175 f., 807. — Jakobsen, Mag., Ærkedegn i Lund, 216, 366, 368.
Bamberg se Frentzel.
Bang, Gregers, Tolder i Skagen, 843, 892. — Hans af Bogense 306. — Henrik, Borgemester og Tolder i Middelfart, 131, 170, 550, 619, 663. — Jens, Raadmand og Tolder i Assens, 250, 840, 882. — Jens se Kirstine Andersdatter. — Klavs i Middelfart 550. — Oluf i Middelfart 550. — Povl, Borgemester og Tolder i Assens, 198, (429), 483. — Villum, Borgemester og Tolder i Assens, 40, 192, 198, 207, 277, 313, 351, 429 f.
Bangstorp, Rønnebjærg H., 882.
Bannebjærg, Holbo H., 336.
Banner, Anders, 847. — Eline 108. — Erik Andersen 281. — Karen, Gregers Truidsen Ulfstands, 5, 21, 272 f., 513 f., 533, 559, 898, 907. — Karen, Henrik Lykkes, 108. — Magdalene, Iver Krabbes, 244, 285, 435, 640. — Otte, Lensmand p. Sejlstrup, 59, 106 ff., 405, 413; jvfr. Ingeborg Skeel.
Barbara, Kapelmester Arnold de Fines, 605.
Bare Herred 234.
Barfod, Niels, Raadmand i Helsingør, 351.
Barløse, Baag H., 212, 359. — Gaard 212. Dat. 881.
Barnekov, Johan, 200, 513, 688, 734, 757. — Jørgen 915. — Kristen 460, 749.
Barsebæk, Harager H., 340.
Bassalt, Høgs H., 288.
Basse (Vaaben: to Vædderhorn), Hans Pedersen, 596.
— (Vaaben: et Jægerhorn), Jesper Nielsen 522, 702.
— Anders, i Stenholt Mølle 314.
Bastian v. Erfurt, Landsknægt, 748.
Bastrupgaard, Jylland, 695.
Beate Jørgen Lykkes se Brahe. — Otte Brahes se Bilde.
Beck, Albrekt, 174, 267, 349, 909. — Kirsten, Johan Venstermands, 894. — Kirsten, Jørgen Daas, 563. — Lage, Lensmand p. Roskildegaard og Skjoldenæs, 8, 86, 112, 131, 137, 141, 143, 148 f., 151, 157, 163 ff., *167*, 169, 174, 183, 187, 196, 203, 211 f., 224, *233*, 234 f., 239 f., 257 f., 276, 281, *308*, *314*, 328, 330, 346, 363, 383, 411, 421, *424*, 425, 436, 458, 470, 473, 498, 500, *514*, 522, 529, 562, (563), 565, 586 f., 590, 596, 613, 616, 699, 710, *719*, 728, 770, 821, 917; jvfr. Agate Grubbe.
Beckman, Esajas, i Næstved 759.
Beckrum, Sønder-, ? 882.
Bedholm, Hvetbo H., 10.
Behr, Johan, Befalingsmand p. Pilten, 73, 377.
Bejerholm, Anders, Præst i Øster-Lindet, 867, 904.
Belle, Jost, Tapetvæver, 562.
Bellingegaard, Falster, 359, 761, 771.
Belov, Henrik, Lensmand p. Koldinghus og Skodborg, 8, 12 f., 26, 38, 46 ff., 51, 54, 59, *66*; 1584 Lensmand p. Skivehus 68, 71, 73 f., 81, 84 ff., 97 ff., 101, 103, 109, 116, 118, 128, *136*, 140, 144, 161, 164, *169*, 184, 190, 199, 214, 216, 228, 236, 238, 240 f., *242*, 251, 269, 310, *332*, 387, 392 f., *402*, 413, 418, 422, 437, 466, *502*, 503, 556, 586, *594*, 605, 616, 622 f., 660, 674, 688, 693, *696*, 698, 708, *713*, *719*, *757*, 794, 800, 803 f., 806, 857, *873*.
Bemot, Thomas, engelsk Købmand, 540.
Benderup, Niels Movridsen, 661, 849.
Bendslev, V. Flakkebjærg H., 489.

Bendstrup, Ø. Lisbjærg H., 535.
—, Strø H., 255.
Benedicht, Lavrids, Bogtrykker i Kbhvn., 38 f., 894, 902.
Benløse, Ringsted H., 218, 260, 901.
Bennebo, Tudse H., 189, 333.
Bensige, Luggude H., 689.
Bent Skaaning, Kristence Rotfelds Foged, 770. — Arvidsen, Mag., 244. — Gregersen, Abbed i Ringsted Kloster, 42, 579. — Gregersen, Vikar i Roskilde, 751. — Hellesen, Tolder i Halmstad, 507. — Pedersen i Gilleleje 484.
Bente Anders Sørensens i Helsingborg 748 f. — Povlsdatter, Borgemester Frans Lavridsens i Helsingør, 506, 512.
Bentz, Johan, Dr., Livlæge, 240.
Berckhus, Reinhold, Foged i Sorø Kloster, 217, 391, 395.
Berete se Birgitte.
Berg, Frans Klavsen, Mag., Superintendent i Oslo, 95.
Bergen 63, 111, 219, 254, 285, 379, 799, 815.
Bergenhus Slot og Len 111, 407, 560.
Beringhusen, Frederik, Salpetersyder, 133, 275, 306.
Bernt, Murmester og Stenhugger p. Kronborg, 447. — kgl. Kobbertækker p. Kronborg 447.
Berridsgaard, Musse H., 663.
Bertel Guldsmed i Kolding 896. — Eriksen, Byfoged i Nyborg, 813. — Iversen 43. — Sørensen, Prior i Antvorskov Kloster, 193. — Sørensen i Dons 52, 818 f.
Bertingsborg, Frederiksborg Len, 314.
Besser, Samsø, 631.
Bessestadgaard, Island, 739.
Betmarstrup, Blekinge, 58.
Beyredgaard ved Ringkøbing 723 f.
Beystert, Andreas, fra Nürnberg 788.
Biberød, Ø. Gynge H., 125.
Bidstrup, Hovlbjærg H., 6.
Bigum, Nørlyng H., 522, 702.
Bild, Anne, Hans Skinkels, 308. — Evert se Vibeke Podebusk. — Niels, Lensmand p. Bergenhus Slot, 311, 467, 542, 632, 799. — Predbjørn 331 f.
Bilde, Beate, Otte Brahes, Dronningens Hofmesterinde, 20, 34, 65, 224, 288, 432, 896. 917. — Birgitte, Kristoffer Galdes, 224, 645, 917. — Birgitte til Egede 514. — Eggert se Abel Kaas. — Erik Fransen 250 f., 514 (?), 576, 591, 688, 757, 862. — Erik Stensen se Gese Brockenhuus. — Ermegaard 514. — Eske, Rigshofmester, 65, 492. — Eske Jørgensen 581, 688, 757, 808, 862 f. — Henrik 467. 492, 502, 514. — Hilleborg, Ejler Krafses, 248, 282, 492, 564, 634 f. — Hilleborg Eriksdatter 883. — Jfr. Ingeborg Andersdatter 490, 514, 790. — Jørgen 146, 179, 270, 274, 417 f., 492, 513 f., 588, 616, 698, 700 f., 745, 748, 765, *794*, *808*, *825*, 863. — Knud Eriksen 234. — Lisbet, Jens Markvordsens, 863. — Margrete, Lage Brocks, 492 (jvfr. 919), 640. — Mogens 524, 901. — Oluf, Lensmand p. Tureby, *18*, *75*, 118, 165, 170, 277, 328, *330 ff.*, 363. 377, 441, 451, 460, 467, *492*, 503, *665*, 688, 757. — Peder Eriksen 520. — Peder Eskesen se Birgitte Rosenkrantz. — Sofie, Malte Jensens, 51, (53). — Sten Jensen 389. — Sten Klavsen, Lensmand p. Herrisvad Kloster, Landsdommer i Skaane, *127*, *183*, *190*, 198, *212*, 241 (?), *280*, 288, 313, 407, 559, 738; jvfr. Kirsten Lindenov. — Sten Knudsen 241 (?), 552, 603.
Billum, V. Horne H., 652.

Bilstrup, Hindborg H., 246.
Bindeballe, Tørrild H., 104.
Binderup. N. Tyrstrup H., 140, 238.
—, Lille-, Gislum H., 493, 561 f.
Bindslev, Sønder-, Horns H., Jylland, 4.
Bing, Anders, Lensmand p. Varberg og Aas Kloster, 8, 13 f., 58, 116, 121, 125, 128, 131 f., 146, 149, 164, 170, 182 f., 188, 224, 236, 244, 274, *286*, 293, 312, *320 f.*, 328, 377, 383, 408, 424 f., 429, 437, *450*, 451, 454, 489, *496*, 529, 534, 537, *545*, 559 f., 565, 601 ff., 609, 628, 671, 698, 746, *769*, 779, 853, 891, *915*, 917.
Birgitte (Berete) Didriks i Aalborg 715. — Henrik Mogensen Rosenvinges se Schult. — Kristoffer Gjøes se Bølle. — Peder Bildes se Rosenkrantz. — Lavridsdatter se Rosengjedde.
Birkeeng, Himle H., 450. — Lille-, 450.
Birkerød, Froste H. (?), 414.
—, Gærs H., 121.
—, Lynge-Kronborg H., 225, 501.
Bisgaard, V. Han H., 406.
Biskopstorp, Halmstad H., 128, 324.
Bislev, Hornum H., 101, 642.
Bistrup, Sømme H., 148 f., 187, 234, 330, 401, 563, 566, 719, *772*, *821*, *880*, 913. Dat. 344 f., 750. — Møllesø 148 f.
Bjarup, Gern H., 91.
Bjelke, Aage, 437. — Anders 359.
Bjellerup, Torne H., 896.
— Ladegaard, Støvring H., 4, 304, 701.
Bjeresø, Herrestad H. (?), 269.
Bjerndrupgaard, Tyrstrup H., 878.
Bjerred, Ringsted H., 333, 459.
Bjerregaarde, Nørhald H., 788.
Bjerring, Middelsom H., 15, 800.
Bjerrumgaarde, Skodborg H., 304.
Bjert, Ginding H., 686.
- , N. Tyrstrup H., 140, 310.
Bjerup, V. Flakkebjærg H., 763.
Bjærg, Skodborg H., 512.
Bjærgager, Hads H., 33, 95.
Bjærgby, Munke-, Alsted H., 219, 227, 290, 348.
—, Slots-, Slagelse H., 403, 895.
—, Stifts-, Tudse H., 333.
Bjærge Herred, Fyen, 257.
— Herred, Skaane, 53, 178.
Bjæverskov Herred 470, 543. — Herredsfoged se Tyge Mortensen.
Bjæverød, Froste H., 655.
Bjødstrup, Ning H., 36.
Bjørn, Bjørn Andersen, 25, 45, 61, 110, 164, 167, 191, 230, 233, 335, 407, 414, 486, 734 f., 865, 887; jvfr. Karen Friis. — Sidsel Bjørnsdatter 887.
Bjørn Knudsen se Maaneskjold.
Bjørndrup, Nørre H., Mors, 784.
Bjørnkær Skov, Mols H., 47, 683.
Bjørnø, 171, 628.
Black, Kristen, i Jyderup, Ridefoged, 848.
Bleggrav, Hvetbo H., 155.
Blegind, Hjelmslev H., 36.
Blekinge 6, 8. 13 f., 58, 165, 191, *232*, 236, 238, *317 f.*, 327, 398, 410, 432, *461*, *601*, 609, 625, 627 f.
Blenterup, Froste H., 797.
Block, Søren, i Arden, Herredsfoged i Hindsted Herred, 102.
Blome, Hans, Lensmand p. Haderslevhus. *354*, 544, 572, 620, 635, 670, 816. — Karen, Mogens Godskes, 491.
Blovstrød, Lynge-Kronborg H., 235.
Blæsinge, Løve H., 233.
Bockholt, Johan, Lensmand p. Island, 195, 225, 408, 452 f., 477, 482, 487, 738 f., 892, 903 f.
Bodil (Boel) Jesper Oftesens i Dons 819. — Mikkels, Troldkvinde, 55. — Sørens i Gilleleje 237. — Akselsdatter se Baden. — Jensdatter p. Bornholm 48.

Bodil Mølle. Hjelmslev H., 416.
Bogense 11, 13, 165, 171, 306, 356, 628, 632, *781 f.*, 815, 832. — Borgemester se Peder Jørgensen; Byfoged se Hans Lagesen. — Bykirken 487.
Bognæs, Sømme H., 149.
Bohult, Halmstad H., 128. 324.
Boineburg se Bommelberg.
Bolle Led se Bølle Led.
Bolmerød, Skam H., 422.
Bolsbro, Blekinge, 58.
Bolt, Hans, 731.
Bomel, Jakob, Borgemester i Nakskov, 364.
Bommelberg (Boineburg), Reinhold Fux von, 814.
Bonde (svensk Adelsslægt), Tord, 534.
— Enevoldsen i Assens 483. — Mortensen, Tolder i Rødby, 163 f., 363, 586.
Bonderup, Slagelse H., 608.
—, Torne H., 194 f., 311, 318 f., 610.
Borbjærg, Hjerm H., 785.
Bording, Vrads H., 686.
Bork, Sønder-, N. Horne H., 493.
Bornholm, Jørgen Mortensen, Mag., Superintendent i Vendelbo Stift, 7, 210, 697.
Bornholm 6, (48), 128, 154 f., 165, 191 f., 324, 436, *537*, 620, 655, 714, *743*.
Borre, Hovlbjærg H., 98.
—, Møen, 180, 374.
Borreby Sogn i Skaane 835.
Borrestad Len, Skaane, 115, 407.
Borridsø, Hovlbjærg H., 798.
Borris, Fjends H., 240.
Borsjø (nu Marsvinsholm), Ljunits H., 796.
Borum, Framlev H., 22, 710.
Borup, Niels, i Kondrup 677.
Borup, Mols H., 242, 402, 718.
—, Rinds H., 79.
Borupgaard, Lynge-Kronborg H., 302.
Bottrup, Hatting H., 238.
Bov, S. Asbo H., 153.
Braaby, Ringsted H., 510.
Brabant 850.
Brabrand, Hasle H., 11.
Brahe, Adelsfamilie, 900 f. — **Aksel**, Lensmand p. Rugaard, 33, 79, 100, 106, *109*, 110, *159*, 165, 183. 185, *242*, *259*; 1585 Lensmand p. Odensegaard og Næsbyhoved Slot 306. 309, 313, 321 f., 328. 351, 355, 359, 378, 382, 386, 405 ff.. 413 f., 418. 421, 425, 429, 436, 438, 467, 473, 481, 486, 493, 500, 502, 508, *514*, 524, 529. 552, 563, 565. 590, 594, 601, *608*, 613, 628, *635*. 636, 640, 668, 680, 688, 699, 706, 710, *727*, 757, 759, 770, 781. 799. 825, 840, 866, 882 f., 888. — **Anne**, Herluf Skaves, 514. — **Beate**, Jørgen Lykkes, 12, 16, 35, 184, 413, 514, 670, 770, 880. — **Henrik**, Lensmand p. Hammershus, 7 f., *115*, 121, *122*, *124 f.*, 154, *176 f.*, 188, 192, 224, 236, *248*, *269 f.*, *282*, *286*, *308*, *314*, *320 f.*, 323, 389, 436 f., *442*, *467*, 487, *492*, *514*, 524, *529*, *564*, *573*, 602, 610, 620, *634*, *677*, 703, 715, *745 f.*, 770, 796, 820, 901, 917; jvfr. Lene Thott. — **Jørgen Ottesen** 467, 502, 570, 580 f., 588 f., 651, 688. 757, 796, 890. — **Jørgen Tygesen** se Inger Oxe. — **Knud** 87, 331 f., 467, 502, 514, 642, 661, 688. 727, 793, 807, 819, 857, 868, 874. — **Lage** 852; jvfr. Gørvel Faddersdatter Sparre. — **Otte** se Beate Bilde. — **Ove** 3, 122, 176 f., 224, 248, 282, 323, 387, 492, 514, 564, 573, 917. — **Peder** 121 f., *134*; 1584 Lensmand p. Sølvitsborg *145 f.*, 170 f., 176 f., 183, 187 f., 190, 224, *248*, *282*, 297, *323 f.*, 328, 383, 388, 407, 410, 425, 461, 467, 472, 487, *492*, 494, 502, *564*, *573*, 609, 628, *634*, 672, 688, 698,

745 f., 748, 757, 770, 870, 890, *901*. — Sofie Jensdatter 122, 514. — Sten Ottesen, Lensmand p. Ravnsborg og Halsted Kloster, 4, 8, 52, 109, *110*, *119*, 131, *138*, 139, *159*, 162 ff., 170, 183, 190, 224, 236, *315*, 328, 355, 363, 371, 382, *409*, 420, 424 f., 437, 466, 472, 492, *496*, 503, 534, *536*, 564, 570, 586, 590, 602, 613, 636 f., 640, 664, 688, 698, 710, 733, 776, 799, 840, 917. — Tyge Jensen 124, 176, 248, 282, (564 f.), 573, (634), 745. — Tyge Ottesen, Lensmand p. Hveen, 126 f., 211, *273*, 295 f., *331 f.*, *376*, *391*, 392, *419*, *575*, *578*, 618, *747*, *772 f.*, *824*, 830, *859*.
Brahetrolleborg se Rantzausholm.
Bramdrup, Brusk H., 161, 316.
Bramstrup, Aasum H., 286.
—, Skodborg H., 512.
Brande, Nørvang H., 431.
Brandelev, Hammer H., 441.
Brandenborg. Kurfyrste se Johan Georg.
— se Kasper.
Brandstrup, Merløse H., 441.
Brangstrup, Vends H., 613.
Brarup, Falster, 535.
Bratsberg Len, Norge, 407, 657, 774, 779, 892.
Bred, Jep, se Brod.
Bredal, Rasmus Nielsen, Præst i Vinding, 40.
Brederød, Strø H., 603.
—, Tønnersø H., 151 f.
Bredsten, Tørrild H., 237, 295, 829.
Bredstrup, Elbo H., 81.
—, Nørre H., Randers Amt, 552.
Bregninge, Falster, 499.
—, Skippinge H., 542, 803.
Breide, Adelsfamilie, 43. — Abel, Mikkel Hals's, 98 f., 104. — Barbara 908. — Hans 908. — Jakob 43. — Kristoffer 908.
Breigninge, Musse H., 829.
Brejl, Vrads H., 99, 344.
Brejning, Holmans H., 70, 818.
Bremen 30, 77, 479, 662. — Borgere 903. — Jvfr. Jørgen.
Brender, Jakob, kgl. Salter i Muldbjærgene, 259. — Jørgen, kgl. Sejermager, 341 f., 446, 628.
Bretved, Merløse H., 139 f.
Breving, Peder, i Kbhvn. 204.
Briksbølgaarde, Skads H., 909.
Brinck, Didrik, i Aalborg 715. — Lavrids, Slotsfoged p. Nykøbing, 364. — Peder i Halskovgaard 364.
Bringstrup, Ringsted H., 144.
— Ladegaard, Ballum Birk, 683.
Bro, Vends H., 552.
— Mølle, Villands H., 748.
Broby, S. Asbo H., 153.
—, Gynge H., 122.
—, Sønder-, Salling H., 105.
Brock, Eske, 14, 102, 180, 183, 400, 467, 502, 552, 650, 688, 792 f., 810, 819, 858, 868, 874. — Lage se Margrete Bilde. — Morten, Landsdommer p. Fyen, 8, *212*, *223*, 234, *240*, 428, 436, 666, 698, 778, *803*. — Niels 810.
Brockdorff Hovedgaard se Grønlund.
Brockenhuus, Ejler, til Nakkebølle 888. — Ejler til Søndergaarde 80. — Gese, Erik Bildes, 883. — Henrik, Lensmand p. Bratsberg, 407, 487, 596, 774, 892. — Johan Johansen 653, (654), 655. — Johan Olufsen, Sekretær, 454. — Keld 310, 353, 467, 502, 653 f., 688, 903. — Lavrids, Lensmand p. Nyborg og i Salling Herred, 8, 13, 33, 46 f., 83, 100, 105 f., 108, 110, 112, 116, 131, 133, 164 f., 169, 183 ff., 194, 215, 224, 227, 234, 249, 251, 283, *286*, 306, 323, 325, 328, 375, 378, 382, 386, 390, 401 f., 413, 415, 417 f., 421, 425, 436, 438, 444, 467, 473, 500, 502, 529, 542, 552, 558, 563, 565, 588, 590, 594,

600 f., 613, 628, 640, 652, 668, 670, 683, 699, 710, 720, 732, 757, 761, 799, 817, 866, 873, 917. — Oluf 140. — Otte 319, 514. — Peder 488.
Brod, Jep, 345 f.
Brofelde, Merløse H., 140, 200.
Brogaard, Himle H., 450.
Brorstrup, Aars H., 493.
Brun, Hans, se Anne Nielsdatter. — Hartvig, Skibshøvedsmand, 89, 305, 645, 713. — Jens 103, 410. — Movrids 89. — Niels, Skibshøvedsmand, 182. 488, 536. — Anders, Byfoged i Kolding, 553, 777, 842, 893. — Oluf i Vejenbrød 485.
Brundby, Samsø, 631.
Brunelag Len, Norge, 657.
Brunsbüttel, Holsten, 22.
Brunsgaard, Skodborg H., 512.
Brunsvig 827, 913. — Jvfr. Hans, Jørgen, Lenart, Mads.
Brunsvig-Lyneborg. Hertug se Henrik Julius.
Bruserup, Falster, 535.
Brusk Herred 160. — Herredsting 818 f.
Bruusgaard, Galten H., 29.
Bryske, Ejler, 418, 444, 854. — Gert se Anne Viffert. — Karen, Iver Ovesen Lunges, 854. — Karl 513, 518, 688, 757, 874 f., 888. — Tønne 234, 306.
Brüssel se Peter.
Brænderød, Vemmenhøgs H., 104, 170. — Torp 98.
Brœndgaard, Hjerm H. (?), 512.
Brøde Lavridsen i Helsingborg 748 f.
Brøderup, Baarse H., 233.
Brøndehøje, Møen, 180, 373.
Brøndstrup, Skam H., 323.
Brøndumdal, Onsild H., 11.
Brørup, Malt H., 776. — Gaard 51.
Bubel, Vends H., 613.
Buck, Jep, i Bukkebode 188, 334, 838. — Niels, Præst i Vejle, 189, 311.
Budde, Gotslaf, Lensmand p. Børglum Kloster, 10, 16, 32, 59, 102, 155, *313*, 336, 349, *515*, 523, *622*, 639, 647, 688, *765*, 793, 857 f., 868, 874, *887*. — Matthias, Lensmand p. Arnsborg Slot, 117, 647, 793.
Buddum, Hindsted H., 642.
Buderupholm, Hornum H., 335.
Buerup, Løve H., 756.
Bukkebode, Gærs H., 121, 188, 334, 838.
Bulhusen, Hans, 749.
Burløf, Bare H., 451.
Busch, Frederik, Borgemester i Ringkøbing, 780 f. — Harbert 483.
Buskeby, Tybjærg H., 153.
Buskgaard, Skodborg H., 99.
Bussemølle, Blekinge, 58.
Butterup, Merløse H., 693.
Butze, Hans, Bøsseskytte p. Kronborg, 194, 295, 871.
Bygholm Slot og Len 104, 118. 184 f., 402, 413, 718, 733. 770. 782.
Byllerup, Vends H., 613.
Bülow. Levin, Markgreven af Ansbachs Gesandt, 69.
Bække, Anst H., 71.
Bækkeskov Kloster, Villands H., 2, 125 f., 157, 831, 870.
Bæretofte, Færs H., 124.
Bøgeraas, Himle H., 450.
Bøgeskov, Ning H., 469.
Bøgild, Lysgaard H., 478. — Gaard 695.
Bøgvad, Jerlev H., 104.
Bøke, Gærs H., 125.
Bølle, Birgitte, Kristoffer Gjøes, 513 f., 703, 727 f., 830. — Kirsten, Jesper Krafses, 224, 917. — Mads Eriksen 807.
Bølle (Bolle) Led, Sjælland, 470.
Bølling Herred 864.

Bønned Hovedgaard, Falster, 139, 244, 492. Dat. 367-70.
Bønnedeholt, Malmøhus Len (?), 222.
Bønstrup. Anst H., 28.
Børge Nielsen i Nyborg 110. — Pedersen, Raadmand i Kbhvn., 348.
Børglum Birk 515, 622.
— Herred 107.
— Kloster 32, 107, 313, 349, 436, 515, 622, 765.
Børkop Mølle, Holmans H., 518.
Børringe Kloster 410, 499.
Bøtø, Falster, 585.
Bøvling Slot og Len 185, 407, 413, 540, 542, 651, 686, 770, 841, 892.

Caries, Nikkel, Bygmester, 243.
Chemnitz, Mikkel von, se Lange.
Christian II, Konge, 638.
Christian III, Konge, (138), 139, (199 f.), 365, (373 f.), 427, 525, 750, (778).
Christian (IV), Hertug, *6 ff.*, *16*, (17), *19*, 24 f., (50), 51, 53, 63, 84 f., *135 f.*, *143*, 158, *229*, (240), (262), (*281*), (302 f.), 329, 347, (353), 364, 444, (472), 499, 503, (566), 596, *614*, 624, 831, *847 f.*
Christian (Christiern) se Kristen.
Ciriacus se Hune.

Daa, Herluf Jørgensen, 570, (592 f.). — Jørgen Eriksen til Snedinge 114 f., 131, 139, 563, 570, 575 f., 592 f., 752. — Oluf 131, 139 f., 224, 288, 467, 503, 570, 664, 688, 752, 757, 888, 917.
Dagstorp, Harager H., 426.
Dal, Rasmus, Kapellan i Horsens, 565. — Søren, Klejnsmed, 897.
Dalby, N. Tyrstrup H., 140, 238.
—, Ramsø H., 141.
— Kloster 158, 168, 175, 231, 311, 317, 505.
Dalen, Rye Sogn, Valle H., 534.
Dalgaard, Nørvang H., 48.
Dalmark, Børglum H., 515.
Dalsgaard, Pederstrup S., Nørlyng H., 865.
—, Riberhus Len, 899.
Dalum Kloster 272, 328, 382, 613, 618, 644, 708, 786, 799, 892, 901.
Damgaard, Rindom S., Hind H., 723.
Dançay, Charles, fransk Gesandt, 764, 812 f.
Danckert, Hans, 329.
Daniel, Tolder og Sisemester p. Gulland, 14. — Olufsen, Præst i Hjørring, 113. — Tønnesen, Hollænder, 357.
Danzig 69, 177, 182, 197, 275, 366, 448, 474, 477, 517, 554, 573, 578, 582, 829.
Darum, Gørding H., 655.
Daugbjærg, Fjends H., 814.
Davding, Tyrsting H., 75.
David Hansen, Tolder i Helsingør, 126, 266, 326 f., 329, 337, 342, 561 f., 568, 571, 580, *590*, 595, *717*, 735, 747, 788, 815.
Davinde, Aasum H., 240, 759.
Debel, Skads H., 52.
Debelmose, Bølling H., 304.
Dehlen, Johan von, i Kbhvn. 53 f.
Dejbjærg, Gærs H., 115.
—, Gamle-, Bølling H., 702.
Dejgaard, Ø. Horne H., 51.
Delden se Dehlen.
Delmenhorst. Greve se Johan. — Jvfr. Hans.
Deventer 177.
Dextrup, Blekinge, 58.
Didrik Guldsmed se Fuiren. — Jørgensen se Sadolin. — Tønnesen, Murmester paa Kronborg, 445.
Diernisse, Salling H., 780.
Diernæs, Hundborg H., 690.
Dines Jensen i Bendstrup 255.
Djørup, Hornum H., 101.
Dohna, Fabian von, 168, 187, 190.

— Kristoffer von, Lensmand p. Sølvitsborg, 8, 13 f., 58, 65, *112*, *117f.*, 121, 136, 146, 149, 154, 168, 187 f., 190, 236, 296.
Dombricht, Dibrant, 173, 366, 756, 859.
Dommerby, Fjends H., 216, 239.
Dompenicht (Dompinck) se Dombricht.
Dons, Brusk H., 52, 818 f.
Dorothea, Christian III's Dronning, (15).
Dorothea Mads Oftesens i Dons 818. — Nielses i Landskrone 456. — Lavridsdatter 193.
Dover, Hjelmslev H., 673.
Draaby, Horns H., Sjælland, 180, 342.
—, Mols H., 685, 695.
Dragerød, Halmstad H., 147, 294.
Dragsholm Slot og Len 143, 151, 155, *212*, 213, 228, 328, 378, 383, *569*, 599, *774*, *779*, 798 f., *804*, *830*, *832*, 851, 911.
Dragsmark Kloster, Norge, 534.
Dragstrup, Holbo H., 326.
Drenderupgaard, N. Tyrstrup H., 138.
Dresden se Kristoffer.
Dreslette, Baag H., 355.
Dresselberg, Anders, Landsdommer i Sjælland, 8, 132, 141, 167, 261, *332*, 347, 428, 436, 459, 518, 666, 698, 722, 778, *830*, *835*, 865. — Erik, kgl. Sekretær, 418. — Folmer 265, 310, 488. — Hans 401. — Niels Andersen 830. — Vilhelm, kgl. Sekretær, 214 f., 240, 469, 546, 675, 797.
Dreyer, Hans, Kongens Kammertjener, 35, 677, 820, 901. Jvfr. Hans Meyer. — Henrik, kgl. Klejnsmed, 130, 210, 571, 728 f.
Drigstrup, Bjærge H., Fyen, 542.
Dringelberg, Henrik, 256.
Dronningborg Birk 513.
— Slot og Len 4, 6, 11, 23, 25, 29, 32, (37, 50), 59, 62 f., 65, *99*, 102, 155, 185, 209, 239, *288*, 298 f., *300*, *304 f.*, *324*, 327, 378, 382, 413, *426*, 473, *474*, 507, *515 f.*, 565, *617*, 623, *641*, 649, 676, *701*, 727, 730, 784, 799, 911. Dat. 95-100. — Skriver se Jens Kristensen. — Kirken 243, 305, 325, (345), 426, 517, (797). — Mølle 516, 706.
Dronninglund se Hundslund Kloster.
Drope Mølle, Blekinge, 58.
Drosselbjærg, Løve H., 219, 348, 489, 763.
Druckenbrodt, Nikkel, kgl. Sekretær, 18, 214 f., 240, 469, 546, 870 f.
Duderstadt se Anders.
Due, Hans, i Nedenskov 639. — Johan i Helsingør se Taube.
Dueholm Kloster og Len 292 f., 298, 530 f., 664, 694, 706.
Dune, Tyge, Foged i Engelholm, 742.
Durham, Aleksander, Skibshøvedsmand, 96, 159, 219, *249*, *332*, 449, *479 ff.*, *600*, 713, 724, *768 f.*, 773, 779, *914*; jvfr. Mette Urne.
Durup, Gislum H., 531.
Duusgaarde, Skodborg H., 239.
Dybdal, Skyum S., Hassing H., 572.
Dybe, Vandfuld H., 527.
Dybvad, Jørgen Kristoffersen, 102.
Dünkircken 716, 726, 773 f.
Dyre, Anne Klavsdatter, Niels Mikkelsen Tornekrans's, 722. — Erik Kristoffersen se Sidsel Skave. — Jens Klavsen 242, 336, 422, 435 f., 533, 559.
Düren se Hans, Windholt.
Dysted, Hammer H., 78.
Dærup, Baag H., 914.
Dævidsrød, Slagelse H., 489.
Dølby, Hindborg H., 140.
Døllefjælde, Musse H., 4, 424.
Dömitz, Hans von, Landsknægt, 747.
Dørup, Tyrsting H., 639.

Døvhal (?), Nors S., Hillerslev H., 493.

Ebbe Knudsen i Kolding 825. — Mogensen i Ribe 434.
Ebberup, Baag H., 808.
—, Skaane, 274.
—, Voldborg H., 211.
—, Lille-, Alsted H., 489.
Ecker, Peder, Hofskrædder, 496, 888.
Eckernførde 357.
Eckhof, Herbert, kgl. Vognmester, 21, 145.
Eckler, Jørgen, kgl. Sejermager, 327.
Edestad, Blekinge, 58.
Edslev, Ning H., 416.
Egens, Mols H., 686.
Egense, Lunde H., 564.
—, Sunds H., 106.
Egered, Niels Olufsen, Hører i Frederiksborg Skole, 232, 477.
Egernholt, Framlev H., 675.
Egesborg, Vester-, Hammer H., 388, 510, 914.
—, Øster-, Baarse H., 534.
Egholm, Ø, Kær H., 783.
— Mølle, Hellum H., 561.
Egholt, Anst H., 101, 646.
Egtved, Jerlev H., 92, 104, 731. Dat. 828 f.
—, Ringsted H., 458.
Eilstrup, Ringsted H., 366.
Eisenberg, Elias, kgl. Sekretær, 33, 126, 454, 481, 870.
Eisleben se Katrine.
Ejby, Odense H., 350.
—, Voldborg H., 742.
Ejer, Vor H., 33, 75, 94, 705. Dat. 711.
Ejner Mortensen, Præst i Ölduryg p. Island, 302.
Ejstrup, Nørhald H., 646.
—, Vrads H., 681, 834.
Elben 593, 802.
Elbing 474, 477, 574.
Elbo Herred 42 f., 64, 889. — Herredsfoged se Klavs Hønborg.
Elfsborg Slot og Len 559.
Eline, Superintendent Lavrids Bertelsens, 723.
Elisabeth, Dronning af England, 307, 349, (365, 377, 454, 590).
Elisabeth, Hertuginde af Meklenborg, (204, 511, 564 ff.), 573, *584*, (588), *589 f.*, *594*, *613*, *710*.
Elkær, Ning H., 22.
Elleholm, Blekinge, 122, 236, 700.
Ellerup, Gudme H., 720.
Ellested, Vinding H., 751.
Ellesø, Vends H., 439.
Ellidshøj, Hornum H., 77, 498, 561.
Ellinge, Harager H., 65.
Elmelunde, Møen, 373. — Gaard 371, 374, 765. Dat. 370 ff.
Elsborg, Lysgaard H., 1.
Else Hansdatter, Mag. Niels Jespersens, 108. — Sørensdatter i Resendal 612.
Elsebe, Mag. Ivers, se Mule. — Lavridsdatter, Mag. Jørgen Sadolins, 108, 113.
Elsted, V. Lisbjærg H., 784.
Emden 715. Jvfr. Hans.
Emmiksen, Anders, 171, 422. — Dorothea 50. — Magdalene 47, 270, 443, 492, 638, 723 f. — Margrete 47, 270. — Otte Andersen 251, 270, *309*, *325*, 390, *444*, 492, *823*, *826*, *866 f.*, 881.
Endelave, Ø, 14, 171, 628, 652, 883.
Enevold Gregersen, Vikar i Ribe, 38. — Gregersen, Præst i Vejlby og Ullerup, 42.
Engelbæk, Bjærge H., Skaane, 152.
Engeldrup, Skam H., 422.
Engelholm, Skaane, 742.
Engelsholm, Tørrild H., 537.
Engelstofte, Tybjærg H., 138.
Engelstrup, Aarstad H., 461, 583.
Engetved, Vrads H., 78, 256. — Sø 78.
England 38, 76, 193, 301, 364 f.,

367, 377, 429, 452, *476*, 483, 495, 511, 517, 540, 547, 583, *590 f.*, 600, 655, 672, 689, 712, 717 f., 752 f. — Dronning se Elisabeth.
Enslev, Hovlbjærg H., 512, 797.
—, Tønnersø H., 151 f.
Erfurt se Bastian.
Erik, Præst i Ramdala. 278, 317. — Kristensen i Gamle Hald 784. — Kristoffersen se Dyre. — Kristoffersen 133. — Markvordsen, Guldsmed i Kolding, 241, 615. — Mortensen (Godov) 910. — Pedersen (af Adel) se Hilleborg. — Pedersen i Melby 418.
Eriknavr, Hatting H., 184.
Eriksholm (nu Trolleholm), Onsjø H., 738.
Erland Pandesvend 859.
Erngissel Jensen, Prior i Hundslund Kloster, 117.
Erridsø, Elbo H., 97.
Ersholt, V. Flakkebjærg H., 404.
Erslev, Nørre H., Mors, 794.
Esbønderup, Holbo H., 337, 456.
Eserup, Bare H., 195.
Eskebjærg, Skippinge H., 542, 693. — Gaard (nu Schelenborg), Bjærge H., Fyen, 164, 817.
Eskemosegaard, Lynge-Kronborg H., 249, 481.
Eskerød, Ø. Lisbjærg H., 535.
Eskestrup, Sjælland, 144.
Eskild (Eske) Kristensen, Dr., 17, 111.
Eskildstrup, Alsted H., 348, 489.
—, Falster, 360.
—, Rude-, Alsted H., 233.
Eskør, Vends H., 238.
Espekuld, Favraas H., 545.
Espen, Hr., Vikar i Lund, 477.
Espholt Len, Gærs H., 743, 837.
Esrom Gaard og Len, Holbo H., 41, 44, 57, 200, 326, 450, 886 f. — (Ese) Sø, Holbo H., 326.
Essenbæk, Sønderhald H., 1, 649.
Essendrup, Mols H., 564.
Etwich, Johan, kgl. Kældersvend. 809.
Everde, Blekinge, 58.
Evert, Hollænder, 357. — Sivertsen, Kandestøber, 381, 447, 631.
Eyben, Lubbe, Grev Johan af Oldenborgs Tjener, 258.

Faaborg 13, 83, 116, 165, 171, 356, 628, 815, 832. — Borgemester se Svend Troelsen. — Byfoged se Mikkel Ravn.
Faardrup, V. Flakkebjærg H., 230. 763.
Faarup, Ø. Lisbjærg H., 535.
—, Middelsom Herred, 101.
—, Nørhald H., 5, 25, 294, 362.
—, Sabro H., 725.
—, Tørrild H., 554, 729.
Fagerød, Himle H., 450.
Fajstrup, Sabro H., 36, 238.
Fakse Kirke 806 f. — Herred 543, 849. — Herredsfoged se Gudmand Lavridsen.
Fakssstrup, N. Tyrstrup H., 140.
Falkenberg, Halland, 141, 152, 312, 424, 429, 700. 833. — Kirke 520. — Aa 545.
Falle, Sunds H., 107.
Falster, Jens, 632. — Johanne 736 f.
Falster 6, 13, 74, 108, 116, 133 f., 139, 165. 181, 191, *220*, 223, 244. 253, 275, 309, 318, *321*, 327, 350, 355, *370*, 414, 445, 495, 529, 564, 571, 585, *594*, *602*, *618*, 625, (627). 628, *636*, 655, 699, *703*, 761. 771.
Falsterbo 13, 116, 171, 628, 634, 700, 705, 815, 833.
Fandrup, Gislum H., 708.
Fanø 541, 638, 652.
Farensbeck, Jørgen, Statholder p. Øsel, 136.
Farnese, Aleksander, Hertug af Parma, 689, 716, 761, 860. 905.
Farsø, Gislum H., 493, 783.
Farum Sø, Ølstykke H., 326.

Farup, Nørre-, Ribe H., 73. — Sønder-, 871.
Fasterup, Himle H., 450.
Fasti, Thomas, 401, 615, 640.
Favraas Herred 560.
— Laksegaard, Favraas H., 429.
Favrholm, Lynge-Frederiksborg H., 57, 314, 500.
Favrholt, Vendsyssel, 515.
Favrskov, Sabro H., 238, 357, 573.
Favsing, Sønderhald H., 102.
Fechtel, Jakob, i Malmø 590, 717.
Feillert, Lavrids, se Marie.
Feldballe Birk, Sønder H., Randers Amt, 305.
Felde, Rade von, Landsknægt, 748.
Ferritslev, Aasum H., 751.
Ferslev, Oluf, i Randers 32, 110.
Fertzwelt, Kristoffer, Skibshøvedsmand, 311.
Festenberg, Kristoffer von, se Pax.
Fikke von Varberg 444.
Fikkesen, Kristoffer, Skibshøvedsmand, 488.
Fillerup, Hads H., 88. — Mølle 95.
Find Jespersen, Borgemester i Vejle, 164, 189. — Lavridsen 819.
Finderup, Løve H., 348.
Fine, Arnold de, kgl. Kapelmester, 605, 648. — Hieronimus de 605.
Finmarken 37, 254.
Fitting, Slavs H., 84 f.
Fjaltring, Vandfuld H., 201, 526.
Fjelde, Musse H., 4.
Fjelkestad, Villands H., 839.
Fjellerup, Nørre H., Randers Amt, 155.
Fjelsø, Rinds H., 285.
Fjends Herred 654.
Fjerdingtofte, N. Asbo H., 340.
Fjære Herred, Nørre-Halland, 408.
Fladholt, Dronninglund H., 59, 107.
Flakkebjærg, V. Flakkebjærg H., 153.
— Herred 225, 468.
Flakkerup, Bare H., 478.
Flegum, Ø. Han H., 154, 415.
Flemløse, Baag H., 45, 452.
Fleninge, Luggude H., 104.
Flensborg 30, 45, 463, 664, 671. — Borgere 905.
Flensborghus Slot og Len 623. Dat. 556.
Flenstofte, Ø. Flakkebjærg H., 489.
Fleske ?, Jylland, 643.
Fleskum Herred 45, 854. — Herredsfoged se Kristen Povlsen.
Flinterup, Alsted H., 143.
Flodbro ved Dronningborg 706.
Floes, Sønderhald H., 102.
Flue, Søren, Bykæmner i Kbhvn., 348.
Fly, Fjends H., 239.
Flækkerø, Norge, 630, 779, 822.
Flødstrup Sø, Vinding H., 284, 896.
Fløjstrup, Ning H., 5, 21.
—, Nørvang H., 638.
Fodby, Ø. Flakkebjærg H., 111.
Fodslette, Langeland, 358.
Fog (Fox), Lavrids, Byfoged i Aarhus, 842, 892.
Folby, Sabro H., 238, 649, 725.
Foldingbro, Malt H., 836.
Forlev, Slagelse H., 230.
Fortmand, Johan, Slutter p. Kronborg, 885.
Fos, Gaard i Norge, 906.
Fovlum, Sønderlyng H., 11 f.
Fovsletgaard, N. Tyrstrup H., 2.
Fox, Lavrids, se Fog.
Framlev, Framlev H., 91.
— Herred. Herredsfoged se Anders Pedersen; Delefoged se Søren Jensen.
Francke, Silvester, Skibshøvedsmand, 38, 473, 584, 589, 713, 769.
Frankerup, Arts H., 428.
Frankfurt 17. — Jvfr. Hans.
Frankrig 116, 450, 504, 517, 712, 726, 735, 764, 813. — Fransk Gesandt se Charles Dançay.
Frans Skriver se Frans Lavridsen.
— von Minden, Landsknægt, 747.
— Jensen i Sandby 278. —

Klavsen, Mag., Superintendent i Oslo, se Berg. — Lavridsen, Borgemester i Helsingør, 266, 506, 512, 857. — Nielsen, Mag., Præst ved Roskilde Domkirke, 914. — Nielsen, Raadmand og Tolder i Assens, 250. — Olsen, Mag., Præst i Roskilde, 282, 749.
Fravsing, Lysgaard H., 792.
Freden, Skram von, Landsknægt, 747.
Frederik I, Konge, 3.
Frederik Possementmager i Kolding 615. — Hansen i Kolding, kgl. Sejermager, 634.
Frederiksborg Slot og Len 27, 39, 41, *44*, *56 f.*, *60*, 67, 74, 83, *87*, 121, 132, *134 f.*, 142, 145, 150, 154-57, 176 f., 182, 187, 200, (206), 209, 211, *212 f.*, 216, *235*, 249, (252), 255, *259 f.*, 262, *272*, 276, 297, *302*, 303, *307*, *326*, 353, 363, 375, 377, 395, 410, *432*, 435 f., 457, 465, 471, 474, 507, 547, 555, *557*, 566, 580, *603*, 617, 640, 705, 716, 750, *752*, 762, 782, *795*, *847*, 848, *849*, 912. Dat. 125-34, 142-47, 154-58, 167-79, 195-210, 231-36, 252-58, 274-81, 296-307, 312-23, 326-32, 334-44, 406-13, 419-23, 428, 433, 467, 496-509, 512 f., 540 ff., 545 ff., 572-78, 749. — Foged se Asmus von Lybæk. — Slotskirken 307. — Badstuehuset 828. — Gamle Kro 322; nye Kro 160, 331. — Søen ved Slottet 326. — Skole 71, 151, 281, 676. Skolemestre se Anders Vejle og Jakob Jensen Aalborg; Hører se Niels Egered.
— Birk 44, 56.
Frederiksstad, Norge, 815.
Fredsgaarde, Ringsted H., 153.
Fregerslev, Hjelmslev H. Dat. 683.
Freis, Engelbrekt, i Malmø 872.
Frejlev, Musse H., 595, 829.
Fremmelev, Lunde H., 108, 350, 600.
Frentzel, Leonhard, von Bamberg, Bartskær i Maribo, 360.
Fresse, Hans, Landsknægt, 748.
Frick, Baltser, 498.
Friis (1 Egern), Godske, 155. — Jørgen 238, 301, 357, 359, 573, 652. — Niels 660.
— (3 Egern), Elisabeth, Jakob Hvitfelds, 888. — Frederik 137. — Johan 107. — Karen, Bjørn Andersen Bjørns, 8, 24 f., 36, 167, 277, 407, 522 f., 640, 764, 776, 796. — Kristen, Lensmand p. Trondhjemgaard, *233*, *249*, *287*, *331 f.*, 384, 407, 409, 421, *465*, 799, 910. — Niels 228, 288, 467, *490*; 1586 Lensmand p. Nykøbing Slot 492, 500, 503, 529, *530*, 534, 571, 584-87, 590, 594, 613, 618, 620, 628, 668, 699, 703, 710, 727, 759, 761, 888, 894.
— (Skaktavl), Albert, Lensmand p. Riberhus, 8, 12 f., 21, 39, 45 ff., 49, 51, 54, 66 f., 76 f., 98 f., 103, 116, 122, 125, 128, 140, 155, 184, 191 f., 216, 236, 241, 295, 297, 344 f., *360*, 386, 388, *395 f.*, 407, 413, 419, 434, 436 f., 467, 486, 500, 502, 514, 528, 535, 539, *540 ff.*, 556 f., 590, 593 f., 601, 613, 621, 624, 628, 638 f., 654 f., 675, *677 f.*, 684, 698 f., 701 f., 707, 710, 722, *723*, 732, 757, 770, *776 f.*, *780 f.*, 784, 808, 825, 829, 831, 833, 836, 847, 855 f., 869, 871, 873, 888, 893, 898 f., 908, *913*. — Iver Andersen 849. — Jørgen Andersen 849. — Jørgen Iversen 140, 230, 688, 865.
— Hans, Borgemester i Odense (1527), 306. — Kristen, Borgemester i Odense, 309. — Kristen, Byfoged i Ystad, 188, 279. — Oluf 314.
Frisvad, V. Horne H., 655.
Frithof, Mogens, 281. — Verner 281.
Froste Herred 232, 410, 453.

Fruergaard, Vrads H., 99, 344.
Fruering, Hjelmslev H., 803 (?).
Fræer, Hellum H., 18, 661.
Frølunde, Slagelse H., 189, 608.
Frørup, Vinding H., 310, 751.
Frøslevgaard, Sønder H., Mors, 478.
Fuchs, Jens, Enspænder, 198, 772.
Fugle Sø, Ølstykke H., 326.
Fuglebjærg, Ø. Flakkebjærg H., 333.
Fuglede, Arts H., 348.
Fuglemosegaard, Lysgaard H., 680.
Fuglesang, Favraas H., 545.
—, Rønnebjærg H., 453.
Fuglse, Fuglse H., 372 f.
— Herred 54.
Fuglslev, Sønder H., Randers A., 570.
Fuiren, Didrik, Guldsmed i Odense, 159, 905.
Fuldbro Mølle, Hjelmslev H., 636.
Fulserød se Putserød.
Fultofte, Froste H., 123.
— Len, Albo H., 115.
Funder, Hids H., 790, 798.
Fure Sø jvfr. Hjortholm Sø.
Furen, Hans von, Landsknægt, 748.
Fyen 2, 6, 13, 81, 83, 95, 116, 119, 124, 155, 158, 171, *172*, 184, 194, 223, 265, 311, 321, 327, 358, 406, 413, 517, *593*, *601*, 616, 627 f., *636*, 654, 698, 712, 825, 883.
Fyens Stift 110, 215, *259*, 364, *369*, 529, 594, 699, 751, *865*, *897*.
Fyrkilde, Aars H., 493.
Færs Herred 124, 183, 244, 333, 453, 669.
Færøerne 19 f., 63, 107, 114, 462, 802, 904, 911 f.
Følleslev, Skippinge H., 5, 21, 587 f.
Førshav, Vendsyssel, 155.
Førslev, Ringsted H., 347.
Førstballe, Tørrild H., 310.
Føvling, Malt H., 51.

Gaarslev, Holmans H., 70.
Gaasekuld, Himle H., 450.
Gaasema, N. Tyrstrup H., 140.
Gabriel Kristensen se Oxenstierna.
Gadbjærg, Tørrild H., 103, 310.
Gadsbølle, Odense H., 723.
Gagge, Holger, Renteskriver, 327, 568, 848.
Galde, Berte, Hans Dresselbergs, 401. — Kristoffer se Birgitte Bilde. — Lisbet, Eggert Ulfeldts, 213. — Oluf, Skibshøvedsmand, 104, 577.
Galle, Peder, i Odense 248.
Gallebjærg Skov, Vemmenhøgs H., 98.
Galskøt, Albrekt, 128, 387, 800, 817. — Eline, Søren Svendsen Ornings, 336, 699. — Thomas 643, 699.
Galstho, Skads H., 52.
Galstrød, N. Asbo H., 104.
Galt, Anders Pedersen, se Inger Ravensberg. — Gjord Pedersen 224, 640, 917. — Kirsten, Erik Kaas's, 776.
Galtebæk, Himle H., 42, 299.
Galten, Galten H., 3.
— Herred 3.
Gammelby, Nørvang H., 48.
Gammelgaard, Bøvling Len, 542.
Gammelstrup, Lister H., 236.
—, Tyrsting H., 109, 390.
Gammelved, Skanderborg Len, 807.
Gamst, Anst H., 719. Dat. 888 f.
Gamtofte, Baag H., 212, 454, 481.
Gandløse, Ølstykke H. Dat. 153 f.
Gandrup, Kær H., 765.
Gangsted, Vor H., 788.
Gans, Frederik, kgl. Enspænder 785.
Gardtshorn, Island, 477.
Gassum, Nørhald H., 362.
Gaverslund, Holmans H., 70.
Gavnø Kloster, Hammer H., 2, 34, 173.
Ged, Karen Jakobsdatter, Mogens Krabbes, 58, 179, 831.
—, Anders, Præst til Veggerby og Bislev, 642.

Gedesby, Falster, 536.
Gedesgaard, Falster, 668. Dat. 349-53, 582-92.
Gedesskov, Falster, 355.
Gedsør, Falster, 117, 276, 355, 502, 526, 547 f., 585.
Gejlund, Hovlbjærg H., 552.
Gekkelund, Slagelse H., 225. 403.
Gellerup, Hammerum H., 818.
Gelsted, Vends H., 613, 635, 644.
Gelstrup, Hornum H., 101.
Gemshøj, Lister H., 432.
Genastorp se Gevestorp.
Gentofte, Sokkelunds H., 243 f.
Georg Skomager, Dr., se Skomager.
Georg Frederik, Markgreve af Ansbach, Regent i Preussen, 26, 69, 282, 306, 387, 558.
Gere, Aage Olsen, 175, 179. — Oluf Aagesen 281.
Gerlev, Horns H., Sjælland, 342.
—, Slagelse H., 227, 404.
— Herred 96. — Herredsfoged se Jens Lavridsen; Delefoged se Jens Hammer.
Gern, Gern H., 222, 231, 646.
Gerndrup, Malt H., 51.
Gerom, Horns H., Jylland, 59, 107.
Gerrild. Nørre H., Randers Amt, 113. 322.
Gerringe, Fuglse H., 853.
Gerslev, Løve H., 348. 676.
Gert i Alleshave 329. — von Minden, kgl. Enspænder, 572. — von Vadstena, Hertug Karl af Sverrigs Tjener, 487. — Bøssestøber se Merfelt.
Gertrud, Hans Rosenau's, Kongens Faktor i Lybæk, 152, (311), 407, 448. 850. — Klavsses, Fadeburskvinde paa Kronborg, 462 f. — Jørgensdatter i Helsingør 298. — Olufsdatter, Lavrids Eriksen Grøns, (af Adel) 657.
Gesing, Skads H., 493.
Geske thor Smeds i Flensborg 905.
Gesten, Anst H., 73, 889.
Gevestorp, Halmstad H., 128, 324.
Gifhorn se Herman.
Gilleleje, Holbo H., 203, 237, 307. 455, 484 f.
Gimlinge, V. Flakkebjærg H., 542.
Ginding Herred 864.
Gingell, Herman von, i Aalborg 715.
Gisle Gundersen 302. 477. — Jonsen, Superintendent i Skalholt Stift p. Island. 302.
Gislev, Jerrestad H., 122, 822.
—, Skyts H., 98, 344 f. — Gaard 98.
Gislum, Gislum H., 708.
— Herred 184, 413, 670, 770.
Give, Nørvang H., 51, 189.
Givskud, Nørvang H., 29.
Gjedde, Brostrup, 489, 502. — Knud 849 (jvfr. 919).
Gjord Pedersen se Galt.
Gjordshøj Præbende se Lund.
Gjorslev, Stævns H., 523.
Gjøe, Absalon, Lensmand p. Dalum Kloster, 8, 46 f., *95*, 124. 131, 169, 189, 227, 234, 236, 251, 272, *284*, 309, 328, 382, 390, 402, 406, 415. 418, 425, 437, 442 f., 467, *492*, 493, 502, 524, 542, 601, 613, *616*, *618*, 636, 640, *644*, 652, 698, 753, 757, 759, 776, 786, 799, 857, *881*, *883*. 892, *901*. — Albrekt se Anne Rosenkrantz. — Birgitte, Herluf Trolles, 568. — Eskild Henriksen 164. — Falk Falksen 106, 467, 502, 513, 569, 621, 685, 688, *714 f.*; 1587 Lensmand p. Hammershus, *716*, 796, 807, 857. — Falk Mogensen se Ide Ulfstand. — Henning, Lensmand p. Nykøbing, 4, 8, 13, 109, 111, *115*. 116, 131. 134, 139, 164, 170, 183, 211, 215, 220 f., 244 f., 253, 276, 288, 328, 355, 359, 369, 372 f., 378. 382, 407, 414, 420, 425, 436, 451, 486, *490*, 499, 530, 536, 571, 589, *672*, 841, 892. — Karen Absalonsdatter 883. — Kristoffer 1, 15:

jvfr. Birgitte Bølle. — Mogens Andersen, Lensmand p. Korsør, 13, 86, *112*; 1584 Lensmand p. Sølvitsborg *117*, 118, 131, *134*, 135, 137, 154, 190, 263 f., *268*; 1585 Lensmand p. Visborg 282, 286, 302, 369 f., 383, 387, 389, 425, 478, 507, 513 f. (?), 546, *573*, 581, 591, 622, 733, 736, 764, 771, *774*, 793, *916*. — Mogens Falksen 355 f., 391, 467, 502, 513 f. (?), 752. — Pernille, Hak Ulfstands, 771.
Glad, Ingvor Mikkelsen, kgl. Herold, 122, 494. — Movrids Kristensen, Mag., Superintendent p. Gulland, 7, 505, 507, 509. — Søren, Enspænder, 240, 258, 292, 312, 695.
Gladsakse Slot og Len 132, 232.
Glambæk (Vaaben: en Ørneklo), Klavs, Lensmand p. Skanderborg, 1, 8, 12, 14, 28, 36, 47, 59, 61, 71, 75 f., 79 f., 84, 87, 89, *91*, 94 f., 105, 109, 118, 150, 175 f., 178, 185, 187, 191, 197, 200 f., 224, 245 f., 256, 278, 282, 310, *336*, 364, 371, 393, 400, 402, 413, 415 f., 427, 436, 493, 503, 512, 525, 527, 531, 535, 538, 561, 565, 603, 609, 614, 628, 636, 639 ff., 649 f., 652, 659, 668, 670 f., 673, 675, 695, 704, 709 f., 719, *722*, 723, 725, 729, *731*, 739 f., 766, 788, *792*, 794, 803 f., 807, 815, 821, 836 f., 851, 863, 876, 882 ff., 897, *899*, 910, 917. — Niels se Maren Sørensdatter Rask.
— (Vaaben: Søblade), Niels Pedersen, 380.
Glamsbjærg, Baag H., 621.
Glargaarde, Hindsted H., 666.
Glatved, Sønder H., Randers A., 784.
Glerup, Hindsted H., 666.
Glimminge, Store-, Ingelstad H., 796.
Glimsholt, Vennebjærg H., 272.
Glorup, Gudme H., 189.
Godov se Erik Mortensen.
Godske, Frederik, 514. — Mogens se Karen Blome.
Godske Graver 629.
Gottfert, Hans Kasper von, Hofsinde, 435.
Graagaard, Lysgaard H., 695.
Gram, Peder, 677. — Søren, Underskriver p. Silkeborg Slot, 677.
Grandløse, Merløse H., 306, 597.
Graum, Børglum H., 643.
Gravlev, Sønder H., Randers A., 570, 621, 716.
Gredstedbro, Gørding H., 836.
Gregers Hansen, Guldsmed i Odense, 109. — Holgersen se Ulfstand. — Nielsen i Indslev 616. — Thomesen, Præst i Vejerslev, 90.
Grejs, Nørvang H., 40, 310, 638.
Grenaa 13, 35, 116, 171, 628, 815, 832. — Byfogder se Jens Sørensen, Søren Jensen. — Borgere 575.
Grensten, Middelsom H., 16.
Griis (Vaaben: en Stjerne), Arild, 545. — Erik 141, 149 f., 545, 915.
—, Hans, i Tolstrup 818.
Grimmelstrup, Falster, 371.
Grimmestrup, N. Asbo H., 890.
Grinderslev, Nørre H., Salling, 335.
— Kloster 335, 785.
Grindløse, Skam H., 422.
Grindsted, Kær H., 765.
—, Slavs H., 431.
Gringelstad, Gærs H., 188.
Grubbe, Agate, Lage Becks, 219. — Anne, Erik Griis's, 915. — Ejler, Rigens Kansler, Lensmand p. Vordingborg, 3 f., 8, 13, 78, 96, 111, 116, 120, 131, 139, 159, 161 f., *164*, 165, 169, 174, 183, 189, 197, 200 f., 207, 223 f., 233, 236, 244, 267, 288, 298, 313, 328, 349, 355, 371, 380, *381*, 383, 386 f., 390 f., 417 f., 450, 509, 518, 543, 560, 598, 664, 734 f., 917; jvfr.

Kirsten Lykke. — Elsebe 414. — Erik 727. — Jakob 849. — Knud 224, 467, 487, 491, 500, 503, 571, *578 f.*, 688, 757, 852, 917. — Peder 454, 535 f., 571, 584, 688, 757, 851, 865. — Regitse 514. — Sigvard 518.
Grubbe (Sparre), Niels, Renteskriver, 327, 568, 749, 848.
Grund, Bjærge H., Jylland, 184.
Grundet, Nørvang H., 806.
Grundfør, V. Lisbjærg H., 611 f.
Grydemølle, Skippinge H., 881.
Grynderup se Grønnerup.
Grædstrup, Tyrsting H., 75, 695.
Græse, Lynge-Frederiksborg H., 433.
Græsholm, Limfjorden, 522 f.
Grættrup, Vrads H., 552, 650, 793.
Grøfte, Slagelse H., 489.
Grøftebjærg, Odense H., 492.
Grøn, Iver, 432, 650. — Lavrids Eriksen 301; jvfr. Gertrud Olufsdatter.
Grønby, Vemmenhøgs H., 482, 491.
Grønbæk, Isak, 90 f.
Grønfeld, Mols H., 140, 310.
Grønholt, Lynge-Kronborg H., 56 f.
Grønlund (nu Brockdorff), Bjærge H., Fyen, 817.
Grønnerup, Gislum H., 97, 650. — Vester-, 708.
Grønsund Færgested, Møen, 373.
Grøntved, Merløse H., 573 (?).
Gudbrand Torlaksen, Superintendent i Holum Stift p. Island, 298, 302, 744, 879 f.
Gudbrandsdalen, Norge, 491.
Guden Sø, Tyrsting H., 78.
Gudmand Lavridsen, Herredsfoged i Fakse H., 521.
Gudmanstrup, Svinninge S., Tudse H., 332.
Gudum, Slagelse H., 348, 489. — Mølle 607. — Vænge 607.
— Kloster, Skodborg H., 242, 407, 873.
Guldager, Rinds H., 230.
Guldborg Færge, Falster, 181. — Tolder se Asmus von Lybæk.
Guldbrand Torlaksen se Gudbrand Torlaksen.
Guldbæk, Vester-, Hornum H., 77, 493, 561. — Hede 562.
Gulden, Povl, se Gylden.
Gulland 6 f., 14, 46, 56, 87, *134*, 135, 147, 238, 263, *267 f.*, *279*, *285 f.*, 299, *308*, 314, *320 f.*, 333, *368 ff.*, 376, 383, 389, 407, 478, *505*, 507, *509*, 546, 581, 596, 622, 633, 667, 709, 736, *771*, *779*, 795, 799, 882, *909*, 916; jvfr. Visborg Slot. — Tolder se Daniel.
Gullev, Hovlbjærg H., 294, 362.
Gullig Akselsen, Skipper, 517.
Gummersmark, Bjæverskov H., 437, 459.
Gummerup, Baag H., 621.
Gummerød, Bjæverskov H., 756.
Gunde i Skinteby 146 f., 266, 293 f., 312. — Skriver, Borgemester i Viborg, 103. — Lavridsen i Mikkelborg 485.
Gunderslev, Ø. Flakkebjærg H., 752, 830.
Gunderslevholm, Ø. Flakkebjærg H., 752.
Gundestrup, Gynge H., 132, 388.
Gundslev, Falster, 365.
Gundslevmagle, Falster, 535.
Gundstrup, Skam H., 386.
Gundsømagle, Sømme H., 141, 198. — Gaard 772.
Gurrevang, Lynge-Kronborg H., 886 f.
Gusnava, Ljunits H., 796.
Gylden, Povl, Møntmester, 342.
Gyldenstjerne, Aksel, Lensmand p. Landskrone Slot og i Villands Herred, Landsdommer i Skaane, 8, *11*, 13, 20, 32, 58, 65, 86, 104, 116, 125 f., 131, 145 f., 153, 157, 161, 165, 168, 170, 179, 183, *186*,

188, 224, 236, *244*, 248, *249*, 254, 270, 274, 278, 288, 328, 341, *357*, 385, 397, 431. 437, 442 f., 455, 472, 568, *572*, 575, 578, 628. *630*, 635, 698, 701, 732 f., 739, *748*, 753 f., *755*, 838 f., 872, 890, 899, 917. — Dorothea, Kristen Munks, 50, 98, (99), 344. — Gørvel Abrahamsdatter, g. m. 1. Gert Ulfstand, 2. Lage Truidsen Ulfstand, 125, 319, 870. — Hannibal 293, 314, 467, 502, 514, 572, 661, 713, 793, 819, 857 f., 868, 874. — Henrik Knudsen, Lensmand p. Baahus og i Han Herred, 182, 185, 191, *264*, 271, 317, *361*, 408, 413, 487, *501*, *514* (?), 559, 597, 665, *768*, 795 ff., *822 f.*, 892. — Henrik Kristoffersen 514 (?), 825. — Hildebrand 630. — Karen, Holger Rosenkrantz's, 184, 402, 514, 564, 640, 888. — Karen, Jørgen Marsvins, 58. 167, 186, 248, 514, 546. — Karen, Niels Lykkes, 804. — Kristen 388, 489, 502, 532, 610, 688, 757. — Kristoffer se Anne Parsberg. — Mogens 50, 98 f., 344 f. — Niels 688. — Peder, Marsk, Lensmand p. Vestervig Kloster, 8, 11, 14, 74, 105, 116, 138, *139*. *142*, *159*, 185, 191, 221, 224, 236, *244*, *275*, 276, 283, *318*, *361*, 362 ff., *370*, 407, *410*, 413, 430, 437, 442, 486, 492, *514*, *594*, 628, *630*, 639, 641, 680, 692, 698, *713*, 757, 770, *821*. 841, *844*, 891 ff., 899, 913, 917. — Predbjørn, Lensmand p. Aastrup, 101 f., 114, 336, *361*. *371*, 407, 413, 422, 467, 502, 548, 643, *659*, 672, 688, 770, 793, 819, 823, 858, 868, 874, 918. — Sofie, Abbedisse i Maribo Kloster, 736 f.

Gylling, Hads H., 94. Dat. 650.

Gynge se Mikkel Pedersen.

Gynge (Gøding) Herred 121, 388, 410, 708, 725, 816, 864.

Gyntersberg (Gyntelberg), Jomfru, i Maribo Kloster 309 f.

Güstrow, Meklenborg, 622, 667.

Gyvelsgaard. Aars H., 310.

Gærs Herred 121, 132, 183, 232, 333, 838.

Gødelev, Torne H., 770.

Gøder Jensen fra Varberg 810.

Gødestorp Gaard, Aarstad H., 132, 151.

Gøding, Mikkel, se Mikkel Pedersen.

Gødstrup, Hammerum H., 362.

Gødvad, Hids H., 78, 801.

Gørding, Gørding H., 656.
— Herred 864.

Gørlev. Løve H., 348.

Gørslev, Bjæverskov H., 459, 636.

Gørvel Faddersdatter, Lage Brahes, se Sparre.

Gøsvig, Morten, 338.

Gøttrup, Gislum H., 493.

Haar, Sabro H., 238.

Haarup, Gern H., 798.

Haastrup, Salling H., 238.

Haasum, Rødding H., 109.

Habel, Hallig, 869.

Hadbjærg, Galten H., 3, 434.

Hadeler, Henrik, Landsknægt, 747.

Haderslev 39, 56, 87, 150, 314, *434*, 450, 455, 623, 692. 834, 837, 868, 873. 887, 912. — Borgere 727, 840.

Haderslevhus Slot og Len 32, 39, 43, *49*, *53*, 54, *56*, 65, *68 f.*, 80, 87, *115*, 176, 209, *263*, *352*, *354*, 434, *455*, 507, 510. 554, 565, *575*, 608, *619*, 620, 623, 626, 634 f., 669, 705, 732 f., *775*. 829, *834*, 836, *838*, *841* (*851*), *858*, 867, 883, 887, 904 ff. Dat. 32(?), 38(?), 43-69, 553 f., 615-35, 725-28, 775, 834-79, 882, 890-907.

Haderup, Gerlev H., 379, 525.
—, Ginding H., 861.

Hads Herred 1, 28, 32, 88, 200 f., 393.

Hafgaard, Vemmenhøgs H., 98, 104.
Hagebro Bro, Ginding H., 527.
Hagedorn, Gert, 219.
Hagelbjærg, Ringsted H., 218, 260.
Hagenskov Slot og Len 185, 251, 328, 351, 413, 565, 670, 770.
Hagerup, Strø H., 150.
Hak Holgersen se Ulfstand.
Halberstadt 797. — Administrator se Henrik Julius.
Hald, Oluf, 485. — Jvfr. Jonas.
Hald, Nørhald H., 294, 362.
—, Gamle-, Jylland, 784.
—, Sønder-, Herred 692,
— Slot og Len (17), *22*, 23, *33*, 51, 88, 100, 184, 191 f., 230, *240 f.*, *291*, *299 f.*, 327, 407, 413, *547*, 565, 622, 641, 659, 669, 680, 684, 686, *725*, 763, 770, 784, 791, 799, 903. Dat. 778-84. — Randershus 675.
— Sø 300.
Haldager, Ø. Flakkebjærg H., 404, 441.
Haldagerlille, Ø. Flakkebjærg H., 605, 764.
Haldagermagle, Ø. Flakkebjærg H., 489, 525.
Haldum, Sabro H., 238, 278, 649.
Halk, Haderslev H., 99, 344.
Halland 6, 9, 13 f., 65, 114, 165, 179, 191, *211*, *232*, 293, 327, 414, 450, *601*, 609, 625, 627 f., 655, 779.
Halland, Nørre-, 113, 120, 559. — Landsting 915.
—, Sønder-, 112, 120.
Hallelev, Slagelse H., 178.
Hallenslev, Løve H., 348.
Hallestad, Torne H., 770.
Halmstad 116, 147, 171, 293, 343, 356, 384, *488 ff.*, *530*, *533*, *537*, 628, 700, 726, 815, 833. — Toldere se Bent Hellesen, Henrik Frederiksen. — Borgere 726. — Arkeliet 338. — Hospital 45[illegible] — Kirke 490, 533. — Raadh[illegible] 343. — Laksegaard 489, [illegible] — Mølle 488.
Halmstad, Luggude H., 882.
— Herred 132, *146*, 178, *211*, [illegible] *266*, *293 f.*, 328, 343, 378, [illegible] *529 f.*, 533, 537, 565, 628
Hals, Mikkel, se Abel Breide.
Hals (Halsnæs) Birk, Kær H. 191.
Halseby, Slagelse H., 608.
Halskovgaard, Falster, 364.
Halsted Kloster og Len 315, [illegible] 363, 424, 496, 733, 776.
Haløre, Holbo H., 131.
Hamborg 19, 30 f., 254, 408, 6[illegible] 667, 687, 719, 733, 753, 780, [illegible] 833, 858, 867, 877, 880, 901, 911 f. — Borgere 63, 462. — Jvfr. Helvig, Herman.
Hammelev, Nørre H., Randers Amt, 97, 100, 322.
Hammer, Jens, Delefoged i Gerlev Herred, 98. — Kristen, Renteskriver, 406. — Lavrids, Byfoged i Randers, 842. — Lavrids Hansen, Mag., Præst i Køng, 789.
Hammer Herred 598.
—, Lille-, Skyts H., 191, 234.
Hammershus Slot og Len 389, 529, 703, 714 f., 796, 807.
Hammersvig, Aalegaard, Jerrestad H., 822.
Hammerum Herred 362, 512, 864, 907.
Hampen, Vrads H., 702.
Hamsfort, Kornelius, Dr., 111.
Han, Andreas von, se Heinecke.
Han Herred 185, 191 f., 241, 271, 413, 823, 848. — Herredstinget 343.
Hanbjærg, Hjerm H., 234.
Handerup, Elbo H., 81.
Hannæs 520.
Hans d. ældre, Hertug, 308, 608, 871.

Hans d. yngre, Hertug, 385, 822, 867, 878, 883, 888, 894.

Hans, Præst i Tavlov, 43. — Brolægger, Hr., 220. — Bygmester 194, 295; jvfr. Hans von Emden, Hans Paaske. — Kongens Guldsmed se Radt. — Kontrafejer 208. — Krudtmager 18. — Maler i Helsingør 459. — Maler i Kolding 100. — Murmester 149. — Skriver, Tolder i Aalborg, se Hans Jensen. — Skriver, Tolder i Kolding, se Hans Nielsen. — Skriver, Ridefoged p. Koldinghus, 616. — Skriver, Foged paa Samsø, 640. — Dronningens Skrædder se Reymand. — Skrædder i Gilleleje 203. — Sukkerbager, Raadmand i Malmø, 498. — Vandkiger 884. — Kongens Vognmager i Kolding 199, 330, 408. — von Brunsvig, Landsknægt, 747. — von Delmenhorst i Lybæk 444. — von Düren, Landsknægt, 748. — von Dömitz, Landsknægt, 747. — von Emden, kgl. Bygmester, 126; jvfr. Hans Bygmester. — von Frankfurt, Landsknægt, 748. — von Heidelberg, Skovrider i Hald Len, 791. — von der Neuenstadt, Skovrider, 181, 350. — Skotte, Urtegaardsmand ved Koldinghus, 777. — i Spaanstad 146 f., 266, 293 f., 312. — Albertsen, Superintendent, 474. — Andersen (af Adel?) 129. — Andersen i Solrød, Herredsfoged i Tune Herred, 458. — Eriksen (af Adel) 402. — Eskildsen i Jedsted 836. — Fransen, Dr., 111. — Hansen, sukcederende Herredsfoged i Rangstrup Herred, 65. — Ibsen, Præst i Aalborg, 684. — Ibsen i Funder 798. — Jensen, Prædikant og Skolemester i Sorø Kloster, 230, 676. — Jensen, Borgemester i Kerteminde, 257. — Jensen, Byfoged i Holstebro, 843, 893. — Jensen, Raadmand i Ribe, 434. — Jensen, Tolder i Aalborg, 62. — Jensen i Nærum 449. — Jensen 810. — Jespersen, Borgemester i Lund, 440. — Johansen se Lindenov. — Jostsen 42, 299. — Jørgensen i Gilleleje 485. — Jørgensen i Gundsømagle 141. — Jørgensen i Middelfart 550. — Jørgensen 535. — Konrad, Kromand i Lundegaarden ved Kronborg, 484. — — Kristensen 494. — Kristoffersen i Slagelse 469. — Lagesen, Mag., Superintendent i Ribe Stift, 7, (42, 65), 251, 295, 508, 531, 867, (898). — Lagesen, Byfoged i Bogense, 106. — Lavridsen, Mag., Skolemester i Aarhus, 560. — Lavridsen, Hr., se Anne Madsdatter. — Lavridsen, Forstander for Duebrødre Hospital i Roskilde, 788. — Lavridsen i Middelfart 882. — Lavridsen i Testrup, Stiftsskriver i Viborg Stift, 370, 407, 782. — Lavridsen i Tjæreby 151. — Lavridsen 303. — Madsen i Odense, kgl. Sejermager, 507, 827. — Madsen, kgl. Skibsbygger, 651, 656. — Mikkelsen, Mag., Hertug Christians Tugtemester, 135, (136), 229, 347, 353, 444, (503). — Mogensen, Mag., Superintendent i Trondhjem Stift, 37. — Nielsen, Raadmand i Odense, 510. — Nielsen, Tolder i Kolding, Renteskriver i Jylland, 179, 322, 386, 406, 841 ff., 892 f.; jvfr. Maren Andersdatter. — Nielsen i Kolding 813. — Nielsen i Middelfart 107, 775. — Nielsen i Hjelmdrup, Herredsfoged i Jerlev H., 103. — Nielsen i Melløse 274. — Offe-

sen se Rød. — Olufsen i Harrishøj, Ridefoged i Kronborg Birk, 260. — Ousen, Herredsfoged i Rangstrup Herred, 65. — Pedersen, se Basse. — Pedersen, Herredsprovst i Bjærge Herred, Fyen, 257. — Pedersen, Præst i Skelskør og Provst i V. Flakkebjærg Herred, 225. — Pedersen, Hr., 789. — Pedersen, kgl. Dyrevogter, 376. — Pedersen, Skriver p. Silkeborg Slot, 673. — Pedersen, Styrmand, 656. — Pedersen i Randers 4. — Pedersen paa Bornholm 389. — Pedersen i Habel 869. — Pedersen, Møller i Karup Mølle, 798. — Simonsen, Renteskriver, 327, 568, 738, 846. — Simonsen paa Bornholm 389. — Sørensen, Mag., Præst i Sæby, Løve H., 31. — Tagesen, Præst i Gerlev og Draaby, 342. — Thomesen, Borgemester i Helsingborg, 117. — Thomesen fra Vejen 889. — Tønnesen, Præst i Sest, 776.
St. Hans Kloster, Norge, 733.
Hansted, Hillerslev H., 804.
—, Vor H., 33, 310, 851.
Haraldskær, Tørrild H., 396.
Haraldsted se Harrested.
Harboe, Peder, i Mammen 102. — Søren, i Tange, Herredsfoged i Lysgaard H., 799.
Harburg se Henrik.
Hardenberg, Anne, Oluf Movridsens, 224, 287 f., 514, 849, 917. — Erik Ejlersen, Lensmand p. Hagenskov, 8, *31*, *33*, 131, 169, 183, 185, 236, *240*, 249, 284, 328, 413, 437, 556, 565, 601, 636, 639, 670, 698, 757, 770, *883*; jvfr. Anne Rønnov. — Helvig, Erik Rosenkrantz's, 31, 168, 288, 514, 557, 640. — Jakob 33. — Kirsten Eriksdatter 883. — Knud se Mette Urne. — Mette 287.
Harlevholm, Framlev H., 603.
Harlingen se Karsten.
Harløse, Froste H., 186.
Harpelinge, Halmstad H., 146, 534. 536.
Harre Herred 731.
Harrested (Haraldsted), Ringsted H., 261, 915.
—, Slagelse H., 895.
Harrishøj, Lynge-Kronborg H., 260.
Harritslev Birk, Skovby H., 781.
Harritslevgaard, Skovby H., 653.
Hartvig Guldsmed i Kolding 912.
Hasle 7.
— Herred 14, 654.
Haslev, Høgs H., 53.
Haslund, Galten H., 97, 513.
Hasmark, Lunde H., 33, 110.
Hassel, Hans, Klejnsmed, 181.
Hassing, Hassing H., 11.
—, Øster-, Kær H., 685.
Hatting, Hans, 884.
Hatting, Hatting H., 184, 657, 732.
Havbro, Aars H., 100, 493.
Havbyrd, Ringsted H., 386.
Havelse, Strø H., 145, 433. — Gaard 155.
— Mølle, Lynge-Frederiksborg H., 157.
Haventorn, Lavrids, i Gilleleje 456.
Haverslev, Aars H., 493.
Havgaard, Vemmenhøgs H., 170.
Havlykke, Fuglse H., 424.
Havreballegaard ved Aarhus 74, 87, 96, 686. Dat. 1-15, 685-88.
Havrebjærg, Løve H., 348.
Havrum, Jens, Byfoged i Aarhus, 842, 892.
Havrum, Hovlbjærg H., 294, 362.
Havstrup, Nørvang H., 809.
Heck, Jost von der, Skibsløjtnant, 77, 822.
Heddinge se Storehedinge.
Hedeby, Blekinge, 58.
—, Nørvang H., 48.

Hedegaard. Skodborg H., 512.
Hedegaarde, Hvetbo H., 155.
Hedeman, Rasmus. Mag., Ærkedegn i Slesvig og Ribe, 103, 319, 530, (543), 544.
Hedemarken Len. Norge, 407, 421, 457, 841.
Hee, Hind H., 304.
Hegelund, Peder Jensen, Mag., Læsemester i Ribe. 43, 74. — Peder Mortensen. Borgemester og Tolder i Ribe, 39, 66, 109, 192. 386. 407; jvfr. Maren.
Heggetorp, Blekinge. 58.
Heglinge Len, Gynge H., 115.
Heidebrecher, Bernt. Skibshøvedsmand 77. 311.
Heidelberg se Hans.
Heiligenstedt se Abel.
Heinecke (Han). Anders von, i Vinderslevgaard, Dyrevogter i Silkeborg Len, 693, 792.
Heinsen (Heitman) se Hedeman.
Heldager. Sunds H., 542.
Helgeland, Norge, 918.
Helgerød, Blekinge, 58.
Hellebæk, Lynge-Kronborg H., 424.
Hellerup, Vinding H., 751.
—, Nedre-, Favraas H., 545. — Øvre-, 545.
— Bro, Skaane, 262.
Hellestrup, Merløse H., 597.
Hellum Herred 661.
Helnekirke Kloster ved Lund 50, 117 f., 136, 168. 296, 360.
Helsingborg 13, 49, 86, 114, 116 f., 121, 165, 171, 189, 264, 298, *333*, 356, 384, 443, 497, 628, 634, 700, 705, 742, *744*, 748, 810, 815, 833. — Borgemestre se Bertel Svart, Hans Thomesen. — Borgere 117. — Skole 93.
— Slot og Len 127, 132, *134*, *145*, 155, 180, *187*, 190, 198, 232, 239, 264, 328, 377, 383, *388*, 426, *497*, 580, 588, *662*, *671*, *708*. 725, 738, *812*, 856, 885, *887*. Dat. 115 ff. — Slotsskriver se Bent Vind; Ridefoged se Jørgen Sørensen. — Jærnhytten 884.
Helsinge, Løve H., 489.
—, Kirke-, Løve H., 348, 763.
—, Vinde-, Løve H.. 219. 763.
Helsingør 45 f., 57, 72. 90, 116, 126, 130, (131), 135, 156, 179, 182 f.. 193 f., 196. 198, 202, 206, 208, 210, 215, *216*, 225 f., 255, 265 f., 274 f., 278, 282, 295 f., 298, *303*, 305, 307, 311, 317, 326 f., 332, *337 f.*, 342, 350, *351*, 366, *379*, 384, 390, 403, 417, 446 ff., *449*, 459, 462 f., 465, 474, 477, 484, 487, 489 f., 502, 504, *506*, 512, 515. 517, 526, 536, 540, 543, 554, 556, 568, 572 f., 578, 581 f., 590 f., 603, *604*, 631, 633, *638*, 671. 689. 697, 704, *709*, 710, 718, *720 f.*, 744, 747. 749 f., *753 f.*, 756 f., *761*, 764, 774, *775*, 789, 809, 812 f., 815. 825, 827, 829, 833 f., 841, 849 f., 859. 861 f.. 867. *890*, 903, *906*. — Borgemestre se Jørgen Mahr, Frans Lavridsen; Byfoged se Klavs Nielsen; Raadmænd se Morten Skriver, Niels Barfod; Bysvend se Thomas Kristensen; Toldere se David Hansen, Frederik Leiel, Henrik Mogensen Rosenvinge; Toldskrivere se Morten Jensen Rosenvinge, Niels Henriksen Rosenvinge. — Borgere 126, 305, 342, 351, 459, 761. — Adelgade (390), 496; Mellemgade 459. — St. Anne Have 388. — Apoteker se Peder Pester. — Hospital 266, 351, 451. Forstandere se David Hansen, Frans Lavridsen, Jørgen Mahr, Morten Skriver. — Kirke 459, 890; Tyske Kirke 515, 568. — Skole 568, 890. — Toldboden 338, 885.
Helsmyrt, Blekinge, 58.
Helvig, Erik Rosenkrantz's, se Hardenberg.

Hem, Hindborg H., 648.
—, Onsild H., 4.
—, Tyrsting H., 717. Dat. 702 ff.
Hemmershøj, Slagelse H., 230, 762.
Hemmingstrup ved Ystad, Skaane, 511.
Henckel Helvig von Hamborg, Landsknægt, 748.
Hencken, Hans, Landsknægt, 748.
Henne, V. Horne H., 707.
Hennebjærg, V. Horne H., 707.
Henning von Lybæk, Landsknægt, 748.
Henrik, kgl. Klejnsmed, se Dreyer. — engelsk Kaptajn 193, 301. — von Harburg, Landsknægt, 748. — Krudtmager 123. — Møller, Husmand p. Kbhvns Slot, 148. — Skovrider 141; jvfr. Henrik Rasmussen i Sandbjærg. — Kongens Slagter p. Skanderborg 72, 815. — Adamsen, Falkefænger, 333. — Andersen i Gilleleje 485. — Ejlersen i Krogerup, Tingfoged i Kronborg Birk, 337. — Frederiksen, Tolder i Halmstad, 145. — Henriksen i Helsingør 305. — Klement von Sunde, Landsknægt, 747. — Lavridsen, Slotsskriver p. Tranekær, 54, 128. — Mogensen se Rosenvinge. — Pedersen, Murmester p. Kronborg, 446. — Pedersen i Stavreby, Birkefoged i Skelby Birk, 356. — Rasmussen i Sandbjærg, Ridefoged og Skovvogter i Hørsholm Birk, 337, 576; jvfr. Henrik Skovrider.
Henrik Julius, Hertug af Brunsvig-Lyneborg, 797.
Herfølge, Bjæverskov H., 197, 737, 789, 801, 826.
Herkels, Gert thor, i Helsingør 305 f.
Herlev, Lynge-Frederiksborg H., 307.
Herluf Eriksen se Valkendorff.
Herlufmagle, Tybjærg H., 438.
Herlufsholm se Skovkloster.
Herman von Gifhorn, Landsknægt, 748. — von Hamborg, Skibshøvedsmand, 311. — Gertsen, Kongens Stenhugger, 134 f., 205, 775, 829.
Hermanslykke, Himle H., 450.
Hermansund Toldsted, Norge. Tolder se Kristen Kristensen.
Herrestad Herred 669.
Herrestrup, Løve H., 489.
Herridslev, Musse H., 829.
Herrisvad Kloster 198, 288, 407, 545, 559, 738.
Herskind, Framlev H., 36.
Hersnap, Bjærge H., Fyen, 155, 418.
Hersom, Rinds H., 643.
Herstedvester, Smørum H., 150, 275, 415 f.
Herstedøster, Smørum H., 275.
Hertings Laksegaard, Favraas H., 429.
Hesleaas, Favraas H., 545.
Heslebjærg, Bare H., 477.
Heslund, Ginding H., 646.
Hess, Markus, Borgemester i Kbhvn., 480, 532.
Hesselballe, Ø. Lisbjærg H., 172.
—, Nørvang H., 48.
Hesselbjærg, Ringsted H., 333.
Hesselho, Skads H., 52.
Hesselholmsgaarde, Bjæverskov H., 459.
Hesselrød, Lynge-Kronborg H., 485.
Hesselø 143, 151.
Hessen 282.
Hestkærgaard, Hillerslev H., 804.
Hetlandsøerne se Shetlandsøerne.
Hevringholm, Sønderhald H., 400.
Hids Herred 677. — Herredsfoged se Jesper Nielsen.
Hilleborg, Ejler Krafses, se Bilde. — Erik Pedersens (af Adel) 402. — Hansdatter, Emmike Kaas's, se Lindenov.

Hillerslev, Salling H., 557, 780.
Hillerup, Ribe H., 99, 344.
Hillerød 307, 759.
Hillested, Fuglse H., 424.
Himle Herred 560.
Himmelev, Sømme H., 458.
Hind Herred 185, 191, 413, 680, 770, 841, 844, 892.
Hindborg Herred 731.
Hindemae, Vinding H., 95, 251, 558.
Hindsgavl Slot og Len 2, *10*, 99, 328, 413, 565, *613*, 616, *635*, *644*, *655*, 676, 770.
Hindsholm, Bjærge H., Fyen, 106, 286, 817.
Hindsted Herred. Herredsfoged se Søren Block.
Hinge, Lysgaard H., 715, 785.
Hintsehov, Holbo H., 261.
Hjarbæk (Nørlyng H.) Præbende i Viborg Domkirke, 640.
Hjelm, Musse H., 4, 829.
Hjelmdrup, Jerlev H., 103.
Hjelmsømagle, Ringsted H., 347.
Hjerk, Harre H., 675.
Hjerm Herred 864.
Hjermeslev, Hvetbo H., 695.
—, Øster-, Børglum H., 754.
Hjermeslevgaard, Børglum H., 711.
Hjerting, Kalslund H., 535, 728.
Hjordø, Blekinge, 58.
Hjortespring se Tøbberup.
Hjortholm Sø (Fure Sø?) 326.
Hjortsbjærg, Vrads H., 75.
Hjørlunde Sø, Lynge-Frederiksborg H., 326.
Hjørring 101, 113, 171, 210, 832, 842 f. — Byfoged se Oluf Thomesen.
Ho Havn, Sønder H., Laaland, 445.
Hobe, Frederik, 159, 180, 190, 370, 421, 465, 469, 514, 536, 571, 589, 688, 757.
Hobro 14, 23, 171, 223, 628, 643, 660, 815, 832. — Byfoged se Jens Vibe; Tolder se Jens Nielsen. — Skolemester se Kristen Lambrektsen.
Hoby Birk, Laaland, 851.
Hofmand, Kort, i Nyborg 607. — Søren, Borgemester i Randers, 800.
Hofterup, Harager H., 340.
Hogeborn, Klavs, Dyrevogter i Silkeborg Len, 715.
Hogerød, Himle H.. 450.
Holbo Herred 44, 56, 207, 424, 485. — Herredsting 633. — Ridefogder se Jep Knudsen, Peder Jørgensen.
Holbæk 116, 165, 171, 291, 346, 356, 497, 628, 700, 815, 832. — Overdrev 389.
— Slot og Len 328, 354, 378, 389, 681, 770, 811.
—, Rugsø H., 695.
Holck, Ditlev, Hofsinde, 160, 331 f., 459. — Hans se Magdalene Reventlov. — Henrik 618. — Manderup 92, 640.
Holing, Peder, Juveler Hans Thimans Tjener, 827, 913.
Holland, Provinsen, 690; jvfr. Nederlandene.
Hollerer, Rasmus, 485.
Hollingholt, Hammerum H., 692, 787.
Hollænder, Hans, Succentor i Lunde Domkirke, 186, 189, 262.
Hollænderne og Hollænderbyen se Amager og Store Magleby.
Holløse, Merløse H., 693.
Holm, Jakob Jensen, Mag., Superintendent i Vendelbo Stift, 179, 685, 697, 707 f. — Mads i Vemmeløse, Ridefoged i Antvorskov Len, 763.
Holm, Halmstad H., 533, 536.
— se Søholmsgaard.
—, Havn p. Island, 444.
Holmager, Hornum H., 79, 723.
Holmans Herred 160. — Delefoged se Hans Munk.

Holme, Gislum H., 493.
—, Mols H., 552.
Holmen, Børglum H., 515.
Holst, Hans, Skibskaptajn, 495. — Hans i Odense 245, 248. — Henrik, Enspænder, 320, 656. — Jørgen i Diernæs 690. — Lavrids i Tømmerup p. Amager 150. — Niels i Bertingsborg 314. — Peder, Hospitalsforstander i Kbhvn., 494 f. — Peder i Skovmøllegaard 159, 388. — Søren 535.
Holstebro 832. — Byfoged se Hans Jensen. — Biskopsgaarden 142. — Mølle 142.
Holsten 19, (213), 385, 435, 463, 479, (593), 687, (753, 780, 857 f.), 874 f., (880).
Holt, Island, 477.
Holte, Børglum H., 515.
Holtet, Kær H., 521, 765.
Holtug, Stævns H., 223, 591, 636.
Holum Stift p. Island 879.
Homaa, Sønder H., Randers A., 784.
Hoppe, Kasper, von Osnabrück, Landsknægt, 747.
Horbelev, Falster, 535.
Hordenborg, Vennebjærg H., 515.
Horn, Holland, 385, 570.
Hornbæk, Neder-, Sønderlyng H., 648. — Over-, 648.
Hornbækgaard (Hornsøholm), Lynge-Kronborg H., 506, 857.
Horne, Ø. Horne H., 43, 121, 731; jvfr. Hørne.
—, Nørre-, Herred 185, 283, 310, 330, 362 f., 413, 876.
—, Vester-, Herred 864.
—, Øster-, Herred 38, 185, 283, 310, 362 f., 413, 430 f., 876.
Horneby, Hans, i Helsingør 459.
—, Lynge-Kronborg H., 485. — Sø 326.
Horns Herred, Jylland, 810.
— Herred, Sjælland, 348.
Hornstrup, Nørvang H., 82, 251, 310, 656 f.
Hornsøholm se Hornbækgaard.
Hornum, Hornum H., 561.
Hornumkær, Bjærge H., Jylland 718, 782.
Horsens 13 f., 86, 114, 116, 171, 356, 501, 565, 628, 653 f., *658*, 662, 664, *697*, 763 f., 815, *822*, 832, 841 ff., 846, 853, 893. — Borgemester se Adser Sørensen Skriver; Tolder se Jens Pors. — Borgere 14, 33. — Bykirken 76, 731. — Hospital 184, 539, 657, 673. — Skole 638.
—, Hellum H., 140.
Horserød, Lynge-Kronborg H., 266, 455.
Hostrup, Øse Sogn, Skads H., 52.
Hovborg, Malt H., 51.
Hovedstrup (nu Rodstenseje), Hads H., 88.
Hover, Tørrild H., 310, 353, 497.
Hovlbjærg, Hovlbjærg H., 808.
— Herred 345 f., 808. — Herredsfoged se Lavrids Let.
Hovstrup, V. Horne H., 707.
Hrafnstadir, Island, 477.
Hulby, Slagelse H., 608.
Hulerød Mølle, Holbo H., 261.
Humlum, Skodborg H., 201, 512. — Lund 512.
Humpel Peder 321.
Hundermark, Klavs, 273, 778, 827 f., 830.
Hunderup, Gørding H., 539.
—, Odense H., 109, 272.
Hundshoved, Vrads H., 552, 793.
Hundslund Birk 862.
— Kloster 117, 380, 504, 680 f., 862.
Hune, Ciriacus, Skovvogter i Brusk og Anst Herreder, 160, 316, 616, 660, 694, 731.
Hunestad, Ljunits H., 124.
Hunetsløf (? Himmelslev, Høgs H.) 218.
Hurt, Jørgen, i Viborg 717.
Husegaarden, Torne H., 770 f.
Hvalsø, Voldborg H., 458, 742.

Hvas, Morten, Raadmand i Viborg, 305, 717.
Hvejsel, Nørvang H., 29, 48.
Hvering, Lavrids, Kannik i Aarhus, 501.
Hverrestrup, Rinds H., 230.
Hvid, Niels, Mag., Superintendent i Skaane Stift, 7, 27 f., 167, 236, *269 f.*, 278, 439, *442 f.*, *467 f.*
Hvidbjærg, Hindborg H., 109, 531.
—, Refs H., 399 f., 573.
Hvillundgaard, Vrads H., 99, 344, 675.
Hvirring, Nim H., 5.
Hvitfeld, Anne Klavsdatter, Mogens Bildes, 524. — Arild, kgl. Sekretær, Lensmand p. Laholm, 13 f., 53, 65, 113 f., 121, 125, 131, 141, 151 f., 170, 178, 183, 211, *244*, 274, *286*, 288, 293 f., *308*, *312*, *314*, *320 f.*, 328, *333*, 343, 377, 383, *393*, 425, 429, 431, 439, 451, 460 f., *488*; 1586 Lensmand p. Tryggevælde Gaard 489, *497 f.*, 503, *514*, *518*; 1586 Rigens Kansler 523 f., 534, 542, *543*, 545, 575, 578, 583, 591, 605, 607, 626, 637, 660, *663*, 664, 668, 698, 733 ff., 741, 781 f., 801, *838*, *872*, 899. — Beate, Knud Ulfelds, 837. — Henrik 333. — Jakob 333, 465. 663; jvfr. Elisabeth Friis. — Klavs 641. — Kristoffer 333. — Lage Klavsen 101. — Otte 23, 478. — Povl, Lensmand i Halmstad Herred, 14, 58, 116, 128, 131, 141, 145, *146*, 147, 170, 178, 183, 211, 266, 274, *293 f.*, 312, 328, 338, 343, 377 f., 383, 431, 451, 488 f., 529, 537, 559 f., 565, 603, 609, 628, 726, *779*, 891. — Øllegaard 333.
Hvittenstjern, Johanne Andersdatter, Jens Myres, 124.
Hvitvedgaard, Ø. Lisbjærg H., 716.
Hvornum Bro og Vase, Nørlyng H., 788.
Hvorslev, Hovlbjærg H., 294, 362, 782.
Hyby, Elbo H., 97.
Hygom, Thomas Knudsen, Mag., Kannik i Ribe, 40.
Hylke, Vor H., 670.
Hyllede, Fakse H., 386.
Hyllested, V. Flakkebjærg H., 437.
—, Sønder H., Randers A., 570.
Hyllinge, Ø. Flakkebjærg H., 489.
Hæsinge, Øster-, Salling H., 168.
Høcken, Hartvig, 514.
Høed, Tudse H., 333.
Høg, Jakob, 4, 15, 82, 295, 300, 467, 502, 640, 688, 793, 819, 858, 868, 874. — Stygge 783. — Søren 644.
Høgelund, Nørvang H., 48.
Høgs Herred 53.
Højbjærg, Ø. Flakkebjærg H., 234, 333.
Højbro ved Lund 123, 285.
Højby, Blekinge, 58.
Høje, S. Asbo H., 27, 93 f.
Højer, Henrik, 285.
Højers Herred 413, 828.
Højerup, Baag H., 359.
Højet, Falster, 435.
Højgaard, Grejs S., Nørvang H., 638.
Højreby, Sønder H., Laaland, 454.
Højstrup, Stævns H., 222.
—, Jylland, 87.
Høllingholm (nu Kellinghøl), Middelsom H., 209.
Hønborg, Klavs, i Søholmsgaard, Herredsfoged i Elbo Herred, 550, 883 f.
Hønborg Slot og Len 99.
Hønske, Ramsø H., 153.
Hørby, Froste H., 186.
—, Tudse H., 605, 681.
Hørbygaard, Tudse H., 491.
Hørlinge, Gynge H., 388.
Hørmested, Horns H., Jylland, 899, 907.
Hørne (? Horne, Ø. Horne H.) 806.

Hørninge, S. Asbo H., 104.
Hørsholm Birk 44, 56, 485, 576. — Ridefogder se Henrik Rasmussen, Peder Jørgensen.
— Slot og Len 44, 57, 207, 326, 342, *424*, *591*, 629, 768, 802, 886 f. Dat. 239. — Sø 326.
Hørstad, Rønnebjærg H., 340.
Hørup, Tørrild H., 310.
Hørve, Ods H., 693.
Høst, Jep, 497 f.
Høsten, Fakse H., 437, 535, 649.
Høve, V. Flakkebjærg H., 766.
Høver Sø, Framlev H., 78.

Ibstrup (nu Jægersborg), Sokkelunds H., 449. Dat. 150, 163 f., 240-44.
Ide, Hr. Oluf Nielsens, se Munk.
Idestrup, Falster, 245.
Idom, Ulvborg H., 644.
Igelsø, Merløse H., 140.
Igum, Elbo H., 81.
Ikast, Hammerum H., 707.
Ilbjærg, Nørre H., Salling, 675.
Ildsø, Fjends H., 216.
Ilstrup, Froste H., 797.
—, Færs H., 124.
Ilsøgaard, Hornum H., 101.
Impgaard, Lysgaard H., 682.
Inderup, Skaane, 115.
Indrup, Ø. Lisbjærg H., 172.
Indslev, Vends H., 613, 616, 635, 644.
Ingeborg, Lage Pedersens i Varberg, 521. — Manderup Parsbergs se Juel. — Otte Banners se Skeel.— Nielsdatter, Thomas Pallesens, Borgerske i Køge, 357.
Ingelstad Herred 124.
Inger, Adser Skrivers, i Horsens 33. — Anders Pedersens se Ravensberg. — Kristensdatter i Snorupgaard 642.
Ingstrup, Hvetbo H., 515.
—, Nørlyng H., 5, 25, 686.
Irup, Hassing H., 70.
Isak Pedersen, Præst i Malmø, se Mette. — Movridsen, Mag., Skolemester i Lund, 256. — Sørensen se Grønbæk.
Isen, Hammerum H., 707.
Ishøj, Smørum H., 73.
Island 12, 30, 301 f., 408, 452 f., 739, 744, 877, 879 f., 892, 903 f.
Isleben (Eisleben) se Katrine, Martin.
Isse, Niels, 155.
Issie, Vemmenhøgs H., 98, 344. — Store-, 98.
Isterrød, Lynge-Kronborg H., 629. — Sø 326, 629.
Italien 72; jvfr. Vælskland.
Itzehoe 240.
Iver Bertelsen, Mag., Abbed i Ringsted Kloster, 42, (45), 444, 917 f.: jvfr. Else Mule. — Lassen, Grovsmed ved Skanderborg Slot, 710. — Lavridsen i Sorring 91. — Lavridsen 94. — Nielsen, Borgemester i Ringkøbing, 723, 780. — Nielsen i Hem 717. — Povlsen i Dons 819. — Tygesen, Foged i Engelholm, 742.
Ivetofte, Villands H., 122.

Jakob, Herredsprovst i Gerlev Herred, 96 f. — Baadsmand 709. — Fisker i Hagerup 150. — Krogemager i Helsingør se Karen. — Løjtnant p. Gulland 147. — Remmesnider i Kolding 833. — Snedker 616. — Snider, Landsknægt, 748. — Vildtskytte, kgl. Skovrider, 233. — Bertelsen i Løgager, Ridefoged i Silkeborg Len, 676. — Ebbesen, Borgemester i Nysted, 221. — Fransen, Bager i Næstved, 384. — Hansen, Skibspræst, 387. — Hansen i Helsingør se Anne. — Hansen, Mag., se Aalborg. — Henriksen, Raadmand i Odense, 510.

— Jensen (Hansen), Mag., se Aalborg. — Jensen, Mag., se Holm. — Knudsen, Hr., i Hanberg 234. — Madsen, Dr., Prof., se Aarhus. — Madsen, Mag., Præst ved Vor Frue Kirke i Ribe, 38; 1587 Superintendent i Fyens Stift, 865, 897 f. — Madsen, Kromand ved Skanderborg Slot, 91. — Mortensen (af Adel) 48. — Movridsen se Sparre. — Movridsen 408, 631. — Nielsen, Mag., Præst i Skaane, 442 f., 467 f. — Tordsen i Ringsted, Landstingsskriver, 579. — Turesen, Hr., i Hvorslev 782.
Janderup, V. Horne H., 683.
Jebjærg, Galten H., 97.
—, Nørre H., Salling, 531.
Jedsted, Gørding H., 836.
Jegstrup, Fjends H., 285.
Jeksen, Hjelmslev H., 75.
Jelling, Tørrild H., 47, 164, 777, 818, 833. — Mølle 777.
— Birk 554; Birkefoged se Lavrids Andersen.
— Syssel 237, 295.
Jelstrup, Vennebjærg H., 422.
Jemteland, Norge, 409.
Jennum, Nørhald H., 294, 362.
Jens Jude i Øllufgaard 380. — Skytte, Tolder i Marstrand, 720. — Skriver i Rindom 724. — Akselsen se Kruckow. — Andersen, Præst i Viborg, 18. — Andersen i Kollerød 500. — Baltsersen, Degn ved Skanderborg Slot, 718. — Bertelsen, Kapellan i Ballerup og Maalev, 453. Bjørnsen i Helsingborg 748. — Eriksen, Foged i Antvorskov Slot, 750. — Farsen, Præst i Vejle 189, 311. — Fransen, Præst i Stilling og Prædikant p. Skanderborg Slot, 35, 718. — Fransen i Aarhus 665. — Hansen, Præst i Lønne, 706. — Hansen, Præst p. Strynø, 106. — Ibsen, Svinesnider, 435, 623. — Jespersen i Mammen 100. — Jørgensen i Hesselrød 485. — Jørgensen i Mammen 102. — Klavsen se Dyre. — Klavsen, Præst i Vonsbæk, 209. — Klavsen, Delefoged i Vends Herred, 882. — Knudsen i Ebberup 211. — Knudsen i Sønder-Tranders 854. — Knudsen i Vemmelev 762. — Kristensen, Skriver paa Dronningborg Slot, 800. — Kristensen, Foged p. Favrholm Ladegaard, 500. — Kristensen, Byfoged i Lemvig, 842. — Kristensen i Kondrup 677. — Lavridsen, Kongens Skibsbygger, 739. — Lavridsen i Knejsted, Herredsfoged i Gerlev Herred, 98. — Lavridsen 483. — Markvordsen se Rodsten. — Nielsen, Sanger, 328. — Nielsen, Tolder i Hobro, 843, 892. — Olsen i Skørpinge, Herredsfoged i Stævns H., 521. — Olufsen i Ribe 675. — Pedersen, Mag., i Viborg 645. — Pedersen, Præst i Starup og Vester-Nebel, 817 f. — Pedersen, Byfoged i Lemvig, 842. — Pedersen, Byfoged i Varde, 842, 893. — Pedersen i Haarup, Slagter p. Silkeborg Slot, 798. — Pedersen i Savstrup 790. — Pedersen i Venslev 225 f. — Povlsen, Tolder og Sisemester i Kolding, 322, 406, 553, 776, 840. — Rasmussen 180. — Sørensen, Mag., Kapellan i Kolding og Præst i Almind, 42, 74. — Sørensen, Byfoged i Grenaa, 843, 893. — Sørensen i Hørmested 907. — Thomesen til Hjermeslevgaard se Mette Vognsen. — Thomesen, Vikar i Lund, 503, 518 (?). — Tuesen i Tjæreby 140. — Vognsen, Tolder i Skagen, 843 f., 892.

Jenstrup, Fakse H., 781.
Jep Degn i Tøbberup 494. — Hansen p. Bornholm 48. — Hansen i Gilleleje 307, 456. — Knudsen i Arrie 741. — Knudsen i Bannebjærg, Ridefoged i Holbo Herred, 336. — Lavridsen i Resendal, Herredsfoged i Hids Herred, 16, 612. — Nielsen i Karup 786. — Nielsen i Rosted, Birkefoged i Antvorskov Birk, 400, 607, 765. — Olufsen i Hørsholm Birk 485. — Pedersen, Byfoged i Middelfart, 619. — Tuesen, Landgildeskriver p. Visborg, 147.
Jerlev Herred 71, 85, 92, 160, 172. — Herredsfoged se Hans Nielsen.
Jerrestad Herred 124. — Herredsfoged se Anders Jakobsen.
Jersie, Tune H., 489.
Jerslev, Arts H., 219.
— Herred. Herredsfoged se Jens Kærulf.
Jesper, Snedker paa Kronborg, 392, 445. — Nielsen se Basse. — Nielsen i Seerup, Herredsfoged i Hids Herred, 640. — Oftesen i Dons 819. — Skammelsen, Kongens Vintapper, 395, 582. — Sørensen i Dons 819.
Jestrup, Refs H., 573.
Joakim v. Alslev, Landsknægt, 748.
Johan III, svensk Konge, 58, (489).
Johan, Greve af Oldenborg og Delmenhorst, 219, 258, 262, 489.
Johan, Kongens Kældersvend, 727. — Magnussen af Brunsbüttel 22. — Marie se Marieborck.
Johan Georg, Kurfyrste af Brandenborg, 29.
Johanne Bertel Sørensens i Dons 818. — Jenses i Gilleleje 484. — Jens Myres se Hvittenstjern. — Kristens i Gilleleje 456. — Movrids Eriksens i Nykøbing p.F. 367.
Johannes Hermannus, Apoteker i Viborg, 653, 783.
Jon Skomager i Blekinge 317, 339 f., 372, 398. — Heinesen, Lagmand p. Færøerne, 19 f. — Jakobsen, Mag., se Venusin. — Jensen, Præst i Anst og Gesten, 889 f. — Lavridsen, Slotsfoged paa Koldinghus, 615. — Madsen se Viffert. — Nielsen i Gundestrup 132. — Nielsen i Kelstrup 429.
Jonas von Hald, kgl. Skovrider p. Falster, 761, 771.
Jonstrup, Lynge-Kronborg H., 456.
Jost se Just.
Juel, Herman, Lensmand p. Kallundborg, 13, 21, 109, 116, 131, 153 f., 164 f., 169, 183, 217, 219, 239, *255*, 276, *280 f.*, 328 f., *334*, 346, 363, 378, 383, 386, 421, 425, 428, 459, 469, 473, 491, 525, 527, 542, 574, 586 f., 596 f., 628, 631, 649 f., 693, 719, 724, 755 f., 770, 773, *774*; 1587 Lensmand p. Dragsholm *778 f.*, *804 f.*, 819, 832, 851, 865, 881, 911, 914. — Ingeborg, Manderup Parsbergs, 51, 53. — Jens til Hesselmed se Vibeke Lunge. — Jørgen 538. — Keld 527, 688. — Kristen 540. — Maren, Erik Akselsen Rosenkrantz's, 492. — Mogens til Jullingsholm 51, 101, 813. — Mogens til Knivholt 524. — Mogens til Pallesbjærg 109, 304 f., 340, 343, 405 f., 520, 660. 688. — Niels Keldsen 335, 785; jvfr. Margrete Sandberg. — Ove Nielsen, Lensmand p. Aggershus, 23, *172*, 176, 210, 263, 407, *421*, 487, 596, 733, 795, 906. — Palle, Landsdommer i Nørrejylland, 4, 142, 240, 294, 345, 362. — Peder 85, 184, 688, 800, 817. — Vincens se Elsebe Svave.
— (Rantzau-Vaaben), Gregers, Landsdommer p. Langeland, 8, 428, 436, 666, 778.

Jung, Gilbert, Skibshøvedsmand, 111, 269, 329, 365, 529, 620, 655, 713, 769, 835, 868.
Jungshoved Slot og Len 96, 207, 735.
Just von Aalborg, Landsknægt, 747. — von Osnabrück, den unge, Landsknægt, 747. — Smed 197. — Nielsen se Skade.
Justus, Hieronimus, Mag., Præst ved Graabrødre Kirke i Viborg, 731.
Juul (Vaaben: en Lilje), Aksel, 89; jvfr. Kirstine Lunge. — Marine, Jesper Nielsen Basses, 522, (702).
Jyderup, Fakse H., 848.
Jülich, Hertugen af, 177.
Jylland 4, 6, 11, 13, 21, 59, 63, 116, 138 ff., 155, 158, 184, 192, 214, 222 f., 242, 255, 257, 265, 282, *284*, 303, 318, 327, 344, 406, 413, 423, 456, 517, 546, 556, 588, *593*, *601*, *623*, 627 ff., 641, 651, 654, 668 f., 685, 698, 704, 712, 719, 729, 733, 749, 763, *784*. — Heden 642.
Jægersborg se Ibstrup.
Jærnved, Gørding H., 809.
Jølby, Nørre H., Mors, 780. — Øster-, 779.
Jørgen, Mag., se Sadolin. — Hr., i Barsebæk 340. — Degn i Tøbberup se Jep Degn. — Sadelmager i Kbhvn. 329; jvfr. Jørgen von Brunsvig. — Skrædder i Kallundborg 296 f. — Skrædder i Rungsted 485. — Kongens Vognmager 626. — von Bremen, Skovvogter i Jerlev Herred, 92, 160, 516. — von Brunsvig, Kongens Sadelmager, 195, 613; jvfr. Jørgen Sadelmager. — Andersen i Mullerup 449. — Eskildsen i Gredstedbro 836. — Fransen, Kongen af Sverrigs Tjener, 489. — Fransen 535. — Gregersen, Skolemester i Vejle, 497. — Hansen i Ribe 885. — Henningsen, Sognefoged i Gentofte, 243. — Kristoffersen se Dybvad. — Lavridsen i Skals 95. — Mortensen, Superintendent i Vendelbo Stift, se Bornholm. — Mortensen, Hr., se Lene Hansdatter. — Nielsen i Gesten 73. — Pedersen, Borgemester i Kbhvn., 189, 738. — Pedersen i Randers 4. — Sørensen, Ridefoged i Helsingborg Len, 350.
Jørgen Frederik, Markgreve af Ansbach, se Georg Frederik.
St. Jørgens Slette, Øster H., Blekinge, 372.

Kaalborg, Vennebjærg H., 515.
Kaas (Vaaben: en Sparre), Abel, Eggert Bildes, 490, 532. — Bjørn 11, 20; jvfr. Kristence Rotfeld. — Erik se Kirsten Galt. — Gabriel 458. — Jens Nielsen 164, 521, 561, 657; jvfr. Margrete Lange. — Mogens 106. — Mette, Lavrids Munks, 106. — Niels, Kansler, 5 f., 8, *25*, 43, 46, 55 f., 59 f., 72, 119, 138 f., 158, 212, 236, *240*, *245*, 246, 275, 278, (283), 313, 317 ff., *331*, (332), 334, 354, (365), (377), 426, 434, 437, 442, 455, *514*, 535, 586, (594), *596*, (630), 649 f., 661, 688, 698, *720*, 754, (757, 841), 850, *879*, 914. — Niels til Starupgaard, Sekretær, 806. — Niels til Ølby 106.
— (Vaaben: en Mur), Emmike, Lensmand p. Visborg, 46, 115, *119*, 263, 268, 331 f., 370, 407, 487, 546, 596, *736*, 916; jvfr. Hilleborg Lindenov. — Hartvig 557. — Herman 101. — Jørgen, Skibshøvedsmand, 713, 806. — Niels til Damsgaard 784, 903.
Kaatrup, Nørhald H., 294, 362.
Kalips, Oluf, 407.
Kallerød, Arts H., 153.

Kallundborg 114, 116, 165, 171, 291, *296*, 356, 497, 504, 587 f., 628, 700, 754, 815, 832. — St. Jørgens Hospital 494.
— Slot og Len 31, 109, 155 f., 211 f., 215, *217*, *219*, *227*, 239, *255*, 328 f., *348*, 378, 383, *428*, 459, 468, *469*, 491, 527, 587, 742, 754 f., 763. 770, *773 f.*, *778*, 779, 798 f., 805, *819*, *881*, 911, 914.
Kallø Slot og Len 5, 15, 29, 50, 82, 100, 113, *123*, 185, 322, 382, 413, *535*, 579, 649, 666, 731, 799.
Kammand se Valentin.
Kampen, Nederlandene, 177.
Kannerup, Vor H., 310.
Kannikemølle Aa, Jylland, 803.
Kapelgaard, Tune H., 235.
Kapelhuset, Hassing H., 11, 572.
Kappel, Kappel H., 456.
Kappels Mark ved Assens 351.
Karen (Karine), Bjørn Andersens, se Friis. — Holgers se Gyldenstjerne. — Jakob Krogemagers i Helsingør 489. — Jørgen Marsvins se Gyldenstjerne. — Niels Skeels se Krabbe. — Peder Munks se Skeel. — Rasmusses i Holbo Herred 485. — Simensens i Gilleleje 456. — Andersdatter, Superintendent Hans Albertsens, 474. — Jensdatter, Mads Henriksens i Brejning, 818. — Olufsdatter, Peder Jensens i Stadsgaard, 685. — Pedersdatter, Peder Skrivers i Folby, 725.
Karl, svensk Hertug, 487.
Karl, Hertug af Meklenborg, 385.
Karl, Præst i Sæby, Løve H., 31.
Karleby, Lille-, Nørre H., Laaland, 424. — Øster-, 424.
Karlskov, Lille-, Nørvang H., 48, 105. — Store-, 48, 105.
Karsten von Harlingen, Grev Johan af Oldenborgs Tjener, 489. — Rickersen, Skibshøvedsmand, 631.
Karup, Froste H., 797.
—, Lysgaard H., 786, 804, 879. Dat. 784. — Mølle 798.
— Enge, Hammerum H., 362.
—, Øster-, Høgs H., 53.
Kasper i Bedholm 10. — von Brandenborg, Kongens Tømmermand. 17, 417.
Kastbjærg, Store-, Harager H., 418, 863.
Kastbjærggaard, Gerlev H., 15, 82.
Kastrup, Kasper, Kongens Apoteker, 210.
Kastrup, Ø. Flakkebjærg H., 830.
Kastvraa, Gram H., 240.
Kat, Bent, 152.
Katballe, Lysgaard H., 680.
Katholm, Jens, Mag., 475.
Katrine Perlestikkerske i Haderslev 692, 873. — von Eisleben 189. —, Tyske-, se Hans Meyer.
Kattegat se Vestersøen.
Kattinge, Sømme H., 693.
Kattrup, Vor H., 717.
Keflinge, Harager H., 190, 738.
Keilstrupgaard, Vester-, Hids H., 673.
Keld Ibsen, Dele- og Skovfoged i Tvilum Birk, 672. — Nielsen i Vormark 353. — Rasmussen, Søn af Præsten i Haslund og Ølst, 97.
Keldby, Møen, 252, 371.
Kelleklinte, Arts H., 273.
Kellinghøl se Høllingholm.
Kelstrup, Favraas H., 429.
Kempe, Niels, Mag., Præst i Høje og Starby, 27 f., 93 f.
Kerte, Baag H., 358, 803.
Kerteminde 13, 83, 116, 165, 171. 213, 257, 356, 628, 676, 815, 832. — Borgemester se Hans Jensen; Raadmand se Niels Svinding. — Borgere 257. — Skole 257.
Ketting, Sveder, 48.
Kettinge, Musse H., 829.
Kideris, Hammerum H., 512.

Kiel 463.
Killerup, Odense H., 109.
Kimmerslev, Ramsø H., 458.
Kindertofte, Slagelse H., 489.
Kinderupgaard, Kær H., 878.
Kindstrup, Vends H., 613.
Kiop, Daniel, 590. Jvfr. Krop.
Kippinge, Falster, 371, 587.
Kirckman, Englænder, 365, 377, 394. — Hans, Arkelimester p. Kbhvns Slot, 371.
Kirkeby, Hornstrup S., Nørvang H., 310.
—, Skodborg H., 512.
Kirkerup, V. Flakkebjærg H., 233.
Kirkesø, Ølstykke H., 326.
Kirsten (Kirstine), Ejler Grubbes, se Lykke. — Erik Kaas's se Galt. — Jep Lavridsens i Resendal 612. — Kristens i Ballum 551. — Kristoffers i Landskrone 473. — Niels Skrams se Rosenkrantz. — Hr. Peder Olufsens 675. — Peder Rellufsens i Flensborg 671. — Sten Bildes se Lindenov. — Andersdatter, Fru, Jens Bangs, 75. — Nielsdatter i Kolding 813. — Pedersdatter i Arrie 741.
Kiødt, Jørgen, i Kbhvn. 19, 462.
Kiøn, Peder, 419.
Klarisgaard, Nørlyng H., 103, 686.
Klavs Maler paa Kronborg 392. — Møller se Maren. — Smed i Randers 784. — von Stade, Landsknægt, 748. — Kristoffersen se Lyskander. — Nielsen, Byfoged i Helsingør, 296, 378, 448, 459, 487, 489, 505, 572. — Pedersen i Sødding 125.
Klement Hansen i Nedergaard (Nørgaard) 718, 782.
Klinte, Skam H., 386, 422.
Klinting, V. Horne H., 707.
Klippede, Ringsted H., 497.
Klodskov, Falster, 535.
Klostergaard, Skodborg H., 512.
Klosterlund Skov, Jylland, 559.
Klovby, Arts H., 693.
Klusegaard, Lunde H., 319.
Kløckert, Johan, fra Flensborg 664, 808.
Knabstrup, Merløse H., 319.
Knarbjærg, Lundenæs Len, 512.
Knardrup, Ølstykke H., 326.
Knejsted, Gerlev H., 98.
Knopf, Kristoffer, Mag., tysk Hofprædikant, 21, 43, 71, 136, 145, 230, 663, 709, 902.
Knoppert, Johan, Dr., 711, *719*; 1587 Forstander i Ringsted Kloster 722, *740*, 763, 909, 915.
Knud, Præst i Magleby, 582. — Degn se Mette. — Skriver, Emmike Kaas's Slotsskriver, 736. — Andersen, Kordegn paa Antvorskov, 404. — Andersen i Ejer, Delefoged i Vor Herred, 75, 705. — Dinesen i Lunde 108. — Hansen se Baden. — Jørgensen, Raadmand og Hospitalsforstander i Odense, se Seeblad. — Jørgensen, Huslærer hos Præsten i Lyngby (Favraas H.), 141. — Knudsen se Leve. — Kristoffersen i Smollerup 663. — Kristoffersen 59. — Mogensen, Præst i Skanderup, 889. — Oldensen paa Vesterland p. Før 869. — Pedersen, kgl. Sølvpop, 224. — Pedersen i Hadbjærg, Sandemand i Galten H., 3, 434. — Rasmussen, Herredsfoged i Nim Herred, 77.
St. Knuds Kloster se Odense.
Knudsby, Baarse H., 162. Dat. 157-61.
Knudslund, Jens, Delefoged, 865.
Kobbelgaard, Elbo H., 97.
Kobberup, Fjends H., 648, 686.
Kock, Klavs, 316. — Mads i Ribe 421. — Oluf, Ridefoged til Sorø Kloster, 230.

Kofod, Esbern, 48. — Jens 715. — Povl 48.
Kogseby, Møen, 441.
Koldby, Samsø, 631.
Kolding 26, 40, 42 f., 56, 66, 73 f., 100, 103, 109, 114, 116, *154*, *161*, 171, 198, *199*, 200, 316, 322, 330, 357, 365, 385, 408, 464 f., *552 f.*, *556*, 575, (608), 610 f., 621, 628, 639, *670*, 688, *690 f.*, 711, 713 f., 719, 727, 733, *776 f.*, 793, 813, 815, *833*, 840, 851, 857, *873*, 874, 894, 896, 912. — Borgemester se Søren Kær; Byfoged se Anders Brun; Raadmand se Jens Povlsen; Toldere og Sisemestre se Anker Mogensen, Hans Nielsen, Jens Povlsen, Søren Kær. — Borgere 26, 39 f., 100, 241, 634, 639, 818, 825. — Apotek 256; Apoteker se Herman Reiminch. — Laasby (Luseby) Gade 241, 615. — Kongens Have 365, 556. — Hospital 310, 353, 776; Forstander se Anders Simensen. — Kirke 554. — Provstegaarden 709. 777. — Skole 316, 554; Hører se Søren Povlsen. — Torvet 154, 873.
Koldinghus Slot og Len 39, 42, 67 f., 70 f., 75, 81, 86, 92, 101, 104, 144, 156, *160*, 184, 199, 209, 214, 269, *310*, *312*, *315*, 316, 329, (330), 353. 365, 380, *392*, 396, *402*, (408), *413*, *422 f.*, 436, *464*, *466*, 473, *487*, 507, 510, 518, 529, 544, *546 f.*, *550*, *605*, 608, (610), *614*, 616, 620 f., 623, *629*, 634, 664, 671, 677, *680*, 690, *691*, 692, *693*, 705, 730 f., 762, 775 ff., 797, (813), 815, *816*, 825, *829*, 833, 835, *851*, *865*, 874, 876, *888 f.*, 890. Dat. 37-40, 70, 550-53, 556, 601-15, 718-26, 728 32, 774-77, 808-14, 882 f., 887. — Slotsfoged se Jon Lavridsen; Slotsskrivere se Henrik Splet, Jakob Arp; Ridefogeder se Hans Skriv- Lavrids Knudsen. — Møller 7.
Kollekolle, Smørum H. Dat. 15.
Kollemorten, Nørvang H., 48.
Kollerød, Lynge-Frederiksborg H. 500.
Kolsnap, Gram H. Dat. 855.
Kolstrup, Nørre H., Randers A. 50.
Kommervoge se Kumbara Vaag.
Kondrup, Støvring H., 677.
Kongens Møller, Skippinge H. 8
Kongerslev, Nørre-, Hellum H.
Konghelle, Norge, 141.
Kongsbakke, Halland, 124, 700. 74 — Kirke 746.
Kongsted, Fakse H., 381.
—, Merløse H., 219.
Konstantinsborg se Stadsgaard.
Koppertrop, Blekinge, 58.
Korfits Lavridsen se Rosengjedde
Kornelius von Mudschov, Landsknægt, 747.
Kornerup, Sømme H., 233. — Mølle 728.
Kornheddinge (?), Bare H., 570, 580, 588 f.
Korselitse, Falster, 761. 771.
Korsør 83, 86, 116, 171, 199, 278, 356, *394*, 548 f., 588, 700, 732, 762, 815, 833. — Borgemester se Hans Pil. — Raadhus 548.
— Slot og Len 111, 114, *137*, 154, *227*, *230*, 302, *349*, *471*, *608*, 721, *751*, 763, *773*, 774. Dat. 548.
Kort, Kongens Skipper, 611.
Korte, Jakob de, Tapetvæver, 562.
Korup, Øster-, Hellum H., 666.
— Mølle, Hellum H., 666.
Kotte, Jørgen, 199.
Kotvitz, Zacharias, 136.
Kovsted, Nørhald H., 294, 362, 675.
Krabbe, Anne, Aksel Vifferts, 164, 314, 401, 640. — Erik se Margrete Reventlov. — Gertrud, Anders Sandbergs, 401. — Iver se Magdalene Banner. — Jakob

113, 366, 467, 502, 592, 688, 757. — Karen, Niels Skeels, 5, 241, 405, 478, 498 f., 521, 680. — Kristen 159, 331 f., 688, 713. — Mogens se Karen Ged. — Niels Keldsen 405 f., 688. — Niels Mogensen til Vegholm 906 (?). — Jfr. Sofie 82, 518. — Tage, Hofsinde, 104, 170, 242, 331 f., 513, 831. — Tyge 405, 531.

Krafse, Familien, 900. — Ejler 121, 177, 227, 248, (282), 323, 565, 573, 634 f., 899, (900). — Eske 425 f., 899 f. — Kristoffer 899 f.

Krag, Anders, Dr., Prof. ved Univ. i Kbhvn., 720. — Niels i Kbhvn. 148. — Oluf, Præst, 210. — Peder i Kbhvn. 148.

Kragelund, Hunderup S., Gørding H., 809.

—, Lysgaard H. Dat. 786.

Kregome Birk, Strø H., 44, 56. — Tingfoged se Peder Sterck.

Krekær, Ning H., 22.

Kringelborg, Vennebjærg H., 515.

Kristen, Præst i Høje og Starby, 93. — M., i Helsingør 298. — Møller i Stubbe Mølle 151. — kgl. Skipper se Kristen Pedersen. — Skriver i Braaby 510. — Skriver, Foged p. Eskebjærggaard, 817. — Skriver i Vinkel 652. — von Ripen, Landsknægt, 748. — Adsersen, Foged i Ring Kloster, 75. — Andersen, Præst i Refsnæs, 31. — Andersen i Sørupgaard 364. — Eriksen se Valkendorff. — Eskesen, Præst i Velling, 615. — Jensen, Hr., i Gødvad 78. — Jensen, Byfoged i Nykøbing p. M., 843, 893. — Jensen i Bøgild 478. — Jespersen, Præst i Sønderho, 301. — Knudsen se Akeleje. — Knudsen, Kapellan i Odense, 358 f. — Knudsen i Aalborg 715. — Kristensen, Præst i Refsnæs, 468. 805. — Kristensen, Byfoged i Kbhvn., 170, 194. — Kristensen, Tolder i Hermansund, 462. — Lambrektsen, Skolemester i Hobro, 100. — Lavridsen, Præst i Tæbring, 780. — Mikkelsen, Kongens Fyrbøder, 391, 395. — Movridsen i Torlund 702. — Nielsen, Præst i Strandby, 783. — Nielsen, Byfoged i Stege, 371. — Nielsen, Salpetersyder, 265. — Nielsen fra Aalborg, Baadsmand, 462. — Nielsen i Gødvad 801. — Nielsen i Skovsgaard se Thuekop. — Nielsen i Tøbberup 494. — Nielsen i Vellev 512. — Pedersen, Præst i Abild, 439, 461. — Pedersen, Præst i Lerup, 271. — Pedersen, Præst i Ovtrup, 42. — Pedersen, kgl. Skipper, 203, 479, 584. 629, 737, 792. — Pedersen i Gilleleje 456. — Pedersen, Købmand i Ry, 660, 803. — Povlsen i Nøvling, Herredsfoged i Fleskum H., 667. — Rasmussen, Præst i Gylling, 94. — Simensen i Dons 818. — Sørensen i Egtved 731. — Sørensen 433.

Kristence Nielsdatter, Bjørn Kaas's, se Rotfeld.

Kristoffer, Præst i Munkebo, 214. — Sadelmager 390, 496. 810. — von Dresden, Skovrider i Vordingborg Len, 162, 174, 218, 599. — von Meissen, Foged i Ringsted Kloster, 235. — Lyneborg, Skovrider ved Sorø Kloster, 181. — Skaaning 851. — Bjørnsen, Tolder i Vordingborg, 391, 420. Eriksen se Mormand. — Ibsen i Aarhus 665. — Jensen, Kromand i Kroen ved Skanderborg Slot, 91, 191, 197, 726. — Jørgensen i Ourupgaard 359. — Lavridsen i Gilleleje 484. — Mikkelsen se Tornekrans. — Mogensen,

Borgemester i København. 55 f. — Pallesen, Hr., i Nørre Vram 748. — Pedersen se Rytter. — Sørensen, Skriver i Ringsted Kloster, 767. — Sørensen i Odense 221. — Villumsen i Gilleleje 456.
Kristrup, Sønderhald H., 513, 649. — Birk, Sønderhald H., 5.
Krog, Jens, i Norup 790.
Krogerup, Lynge-Kronborg H., 337.
Krognos, Oluf Movridsen, se Anne Hardenberg.
Krogskield (?), Holbo H., 485.
Krogstrup, Aars H., 204, 403.
Kronborg Birk 44, 56. — Ridefoged se Hans Olufsen. — Birketinget 633; Tingfoged se Henrik Ejlersen.
— Slot og Len *16 ff.*, *20 f.*, *27*, 35, 39, *41*, *44*, *46*, 54, *56 f.*, *60*, 63, *69*, 70, 80, 83, 87, 89 f., *114*, 121, 124, *130*, 133 ff., 152 ff., *156 f.*, *168*, 176, *182*, *185*, 193, *196*, 197, *202*, *204 f.*, *207 f.*, (210), *212 f.*, 216, *238*, *252*, 262, *264*, 265, 267, 275, 277, 302 f., 306, 313, 326, 329, 333, *341*, 352, (358), 371, *374* f., 377, 386, *391 f.*, 395 f., *403*, 427, 431, 433, 435 f., *445 ff.*, 448, 451, 455, 462 f., 465, 470, 473, *487*, 505, 507, *510*, 511, 517, 521, 533, 539 f., 567, 591, 606, 617, 630, *631 ff.*, 634, 651, *659*, *662*, 664, 667, 696 f., 705, (727), 750, 761 f., 768, 775, 778, *791*, *795*, 809, 815, 824, 827, 847 f., *849*, (850), 851, 857, 860, 884, *885 ff.*, 891, 903, 906. Dat. 114 f., 124 f., 139, 180-95, 202, 237 ff., 259-74, 282-96, 317, 323 f., 332 ff., 413-18, 423-66, 468-91, 509 ff., 539 f., 557-72, 738-48, 918. — Slotsskriver se Asmus Lang. — Arkeliet 403, 487. — Kirken 390, 392, 539, 622, 631, 729, 871.
Krop, Daniel, 826. Jvfr. Kiop.
Kruckow, Barbara, 415. — Jens Akselsen 228. — Jørgen 415. — Mette Akselsdatter 228.
Krumme, Oluf Pedersen, se Maarskjold.
Krumpen, Otte, 514.
Krungerup, Musse H., 564.
Krus, Jakob, Bøsseskytte, 371.
Kruse, Enevold Enevoldsen, Skibshøvedsmand, 488. — Enevold Tygesen, Rentemester, 327, 41. 568, 711. — Lavrids Pedersen, Befalingsmand p. Holmen, 4, 9. 96, 225, 660 f. — Lavrids Tygesen 76. — Tyge, Lensmand i N. Horne Herred, 185, 304, 36.
Kröel, Hans, i Rostock 583.
Krøjerup, Alsted H., 350.
Kuedorf, Lorents, Enspænderhauptmand, 831.
Kulby, Løve H., 763.
Kullebra, Blekinge, 58.
Kullen 126, 296. — Fyr 126, 273 f., 295 f., 392.
Kumbara Vaag, Havn p. Island, 263.
Kumletofte, Froste H., 797.
Kundby, Tudse H., 437.
Kuritz, Jørgen von der, Landsknægt, 747.
Kurland 73, 144, 306, 364, 376, 387, 533.
Kusegærde, Viske H., 182.
Kvinderup, Lynge-Frederiksborg H., 249.
Kvinnebøske, Bjærge H., Skaane, 124.
Kvong, V. Horne H., 683.
Kvorning, Sønderlyng H., 686.
Kvottrup, Sabro H., 36.
Kværndrup, Sunds H., 452.
Kyd, Jørgen, i Kbhvn., se Kiødt.
Kyndby, Horns H., Sjælland, 148.
Kyringe, Alsted H., 386.
—, Merløse H., 153.
Kyrning, Kirsten, Søren Akselsen Badens, (756).
Kysing, Hads H., 32.

Kær, Hans, Mag., i Kolding 611. — Morten i Randers 800. — Søren, Borgemester og Tolder i Kolding, 22.
Kær Herred. Herredsfoged se Søren Kristensen.
Kærby, Gerlev H., 379.
Kærbygaard, Hasle H., 103.
Kærgaard, Himle H., 450.
--, Hammerum H., 692, 787, 870 f.
Kærsgaard Eng ved Vejle 310.
Kærulf, Anders, i Raageleje 485. — Jens, Herredsfoged i Jerslev H., 440.
København 12 f., 26, 38 f., 46, 55 f., 69, 72, 92 f., 96, 106, 112, 114, *116*, 131, 145, 152, 157, *161*, 163, *165 f.*, 171, 193 ff., 215, 220, 223 f., 226 f., 239, 248 f., 256, *272*, *276*, *279*, 280, 282, 317, 319, 327, 330, *333*, 334, 341, *348*, 356, 377, 384 f., 425, 429, *436 f.*, 438, *449*, 470, 474, 479, 490, 497, 500, 514, 522, *528*, 566 f., 569, 572, *574*, *599*, 600, *604*, 609, 613, 628, 632, *638*, 641, 655 f., 667, 682, 700, 713, 734, 739, 747, 757 f., *760*, 761, *765*, 767, 789, 815, 831, 834, 837, *841*, 850, 853, 860, 876, 880, 900, 905. — Borgemestre se Jørgen Pedersen, Klavs Rytter, Kristoffer Mogensen, Markus Hess, Mikkel Remmesnider, Niels Pedersen; Raadmænd se Albrekt Albrektsen, Børge Pedersen, Kristoffer Mogensen, Oluf Madsen; Byfogder se Albrekt Pedersen, Kristen Kristensen; Bykæmner se Søren Flue; Tolder se Mikkel Lange. — Borgere 12, 19, 27, 53, 148, 170, 194, 204, 276, 316, 329, 381, 420, 462, 494, 578, 766, 802. — Farvergade 189; Kattesundet 189; Kongensgade 148; Stenboderne 189, 738. — Holmen ved Københavns Slot (Bremerholm) 112, 116, 131, (144), 155, 163, 165, 169, 183, 187, 203, 225, 239, *246 ff.*, 327, 382, 395, 425, 460, 479, 548, 565, 586, 589, 738, *739*, 798, 805, *859 f.* — Alm. Hospital 576, 582, 760, 767, 825. Hospitalsforstander se Peder Holst. — Vor Frue Kirke 569, 604; Helliggejst Kirke og Sogn 604, 714, 720, 737, (789), 826; St. Nikolai Kirke og Sogn *513 f.*, 604. — Raadhuset 348. — Reden 894. — Rustkammeret 152; Rustmester se Barbart Pop. — Skole 275, 765. — Stranden 348. — Gammeltorv 738, 846. — Tøjhus 526. — Universitetet (de højlærde) 38 f., 90, 126, 141, 154, 209, 256, 302. *404*, 409, 467. 518, 532, 578. (599; jvfr. 574). 604, 648, *674*, 683, 707, 720, 744, 755, 790, *806 f.*, 817, *877*, 898. Kommunitetet (de 100 Studenter) 140, 300, 381, *404*, *674*. — Østerport 525. — Østre Vold 348.
Københavns Slot og Len 12 f., *45*, 62, 70, 73, 80, 104, 112, 123. 132, 148, 150, 155, 157, 171, 177, 183. 188, 194 ff., 198, 203, *208*, 213, 224 f., 227, 239, *243*. 249, 252, 259, *262*, 272, 276, 279, *283*, *285*, *287 f.*, 316, 328 ff., 335, *340 f.*, 363 f., 425, 458, 462, 467, 473, 501, 503, 520, *566*, 586, 656, 664, (668), 727, 738, 759, 768, 798 f., 802, 805, 811, 853, 870. Dat. 147-50, 163-67, 244 f., 258 f., 307-12, 316, 325 f., 433, 470, 491-96, 510, 513-39, 543 ff., 733-38. — Slotsskriver se Niels Paaske. — Arkeliet 371. — Kongens Liberi 376. — Sølvkammeret 769. — Kongens nye Vej 433, 498.
Købinge, Gærs H., 334.
—, Lille-, Ingelstad H., 796. —, Store-, 796.
Køge, Anders, Mag., Kannik i Lund, 81.
Køge 13, 114, 116, 165, 171, 297, 334, 356, 470, 497, 567, 569, 628,

634, 700, 815, 832. — Borgemester se Peder Pedersen. — Borgere 357. — Bygraven 357, 487. — Kro 150. — Nørreport 487; Vesterport 487. — Skole 197; Skolemester se Povl Andersen. — Vold 357, 487.
Køng, Baag H., 621.
—, Hammer H., 509, 789, 862.
Königsberg 282.

Laaland 4. 6, (13), 108. 115 f., 165, 191, 223, 309, *321*, 327, 355, 361, *370*, 445, 495, 529, 595, *602*, 625, (627), 628, *636*, 655, 699, 776.
Laanum, Fjends H., 686.
Laastrup, Rinds H., 204.
Labenwolf, Jørgen, Kobberstøber i Nürnberg, 156, 275.
Labing, Framlev H., 803. — Mølle 699.
Ladegaard, Børglum H., 172.
Lading, Sabro H., 483.
Lage Pedersen i Varberg 521. — Truidsen se Ulfstand.
—, Hans, 454.
Laholm 13, 119 f., 171, 294, 384, 815, 838. — Byfoged og Tolder se Sivert Pedersen.
— Slot og Len 132, 151, (152), 190, *211*, 232, 293 f., 328, 343, 378, 383, *489*, 565, 583, 628, *660*.
—, Vemmenhøgs H., 98, 104, 170.
Lambrekt (Lambert) Didriksen i Aalborg 179, 198. — Sørensen, Præst i Øsse og Næsbjærg, 829.
Lambæk, Bølling H., 724.
Lampe, Peder, 376.
Landbytorp, Slagelse H., 489. Dat. 761.
Landet, Sønder H., Laaland, 361, 535.
Landskrone 13, 86, 114, 116, 127, 165, 171, *287*, 334, 356, 384 f., 456, 473, 497, 628, 634, 700, 799, 815, 833. — Byfoged se Lavrids Skriver. — Borgere 3. — Havn 44. — Hospital 123.
Landskrone Slot og Len 132, 23. 249, 328, 443. Dat. 117 f.
Lang, Asmus, Slotsskriver p. Kronborg. 626, 816. — Hans, Mag., Læsemester i Odense. 221.
Langaa, Gudme H., 311, 542.
—, Middelsom H., 16. 97.
Lange, Erik Eriksen d. yngre, Lensmand p. Bygholm, 13. 47, *51*, 66, *86 f.*, 101, 104, 118, 121, 128, *14*, 164, 184 f., 216, 238, *240*, 283, 310, 387, *402*, 413, 415 f., 467, 502, *537 f.*, 621, 628, 640, 662, 670, 688, 718, 765, 770, 782, 808, 857, 868, *871*, 893. — Frederik, Lensmand i Tønsberg Len. 352. 407, 425, 487, 546, 596, *663*, *732*, *738*, *854*; — Hans, Lensmand p. Lundenæs, *303 ff.*, 334, *362 f.*, 410, 413, 49, 513, *539*, 544, 638 f., 655, 731, 77, 907. — Margrete, Jens Kaas's 97, 100. — Niels 292, 303, 423, 531, 546; jvfr. Abel Skeel.
— (Vaaben: 1 Rose), Kristien, Kantor i Ribe, 85, 831.
—, Mikkel, von Chemnitz, Tolder i Kbhvn., 151, 597.
Lange Sø, Holbo H., 326.
Langeland 2, 6, 13, 113, 128, 17, *172*, 184, 223, 249, 327, 413, 60, 625, (627), 628, *636*, 654, 699.
Langemark, Samsø, 631.
Langermann, Lorents, Gert Rantzaus Skriver, 816, 912.
Langsted, Odense H., 189.
Langvejlebro, Hald Len, 873.
Langø, Ø, Fuglse H., 853.
Lapland 72.
Laubenwolf, Jørgen, se Labenwolf.
Laverød, Høgs H., 288.
Lavrids (Lars, Las, Lavrens, Lorents), Præst i Øster Lindet, se Abelone. — Dyreskytte 856, 875. — Fisker 485, 806. — Jæger, Skovrider ved Ringsted Klosters

Skove, 419, 458. — Møller i Kongens Møller 881. — Ridefoged se Las Knudsen. — Smed i Sorø Kloster 230. — Skriver, Byfoged i Landskrone, 188. — Fyenbo, Mag., Kantor i Aarhus, 15, 82. — Jude, Dyrevogter, 676. — Jude i Gilleleje 456. — von Viborg, Landsknægt, 748. — Andersen, Dr. Anders' Søn, 308, 578. — Andersen, Byfoged i Assens, 868. — Andersen, Herredsfoged i Tørrild H. og Birkefoged i Jelling Birk, 777. — Bentsen i Arrie 741. — Bertelsen, Mag., Superintendent i Aarhus Stift, 7, 221, 531, 552, 648, 714, 720 f.; jvfr. Eline. — Bondesen i Gilleleje 456. — Brasen i Assens 868. — Hansen, Mag., Præst i Køng, se Hammer. — Ibsen 267. — Jensen, Kordegn paa Antvorskov, 404. — Jensen i Enslev, Herredsfoged i Hovlbjærg H., se Let. — Jensen i Hadbjærg 434. — Jensen i Værløse 154. — Jensen 535. — Jørgensen, Præst i Grejs, 40. — Knudsen, Ridefoged i Koldinghus Len, 47. — Knudsen i Ibstrup 449. – Kristensen, Borgemester og Tolder i Aarhus, 10. — Kristensen i Hampen 702. — Lavridsen, Præst i Vedtofte, 882. — Mikkelsen i Helsingør 265, 351. — Mortensen i Jelling 47. — Mortensen i Veggerløse, Sognefoged, 354. — Nielsen, Degn p. Kronborg, 192. — Nielsen i Linaa 798. — Offesen se Rød. — Olsen i Jonstrup 456. — Pedersen i Vissing, Sandemand i Galten H., 3. — Svendsen, Præst i Dalby, 141. — Sørensen i Lydshøj 485. — Sørensen i Torup 485. — Sørensen i Vilholt 666. — Thomesen, Mag., Præst i Kolding, 464 f., 556. — Thomesen i Almind, Skovfoged, 781. — Troelsen i Smidstrup 485. — Ægidiussen (Ægidius), Mag., Præst i Ribe, 121, 670, 731.

Lavridstoft, N. Tyrstrup H., 140.

Laxmand, Birgitte, 545. — Povl se Tale Ulfstand. — Sten Madsen 712 f., 769.

Ledsgaard, Himle H., 450.

Ledøje, Smørum H., 163.

Lee, Middelsom H., 25, 644.

Leerbækgaard, Sømme H., 330.

Lehsten se Leist.

Leicester, Greven af, 872.

Leiel, Frederik, Tolder i Helsingør, 126, 326 f., 329, 337, 342, *349*, *351*, *540*, 561 f., 568, 571, 580, 595, 717, 735, 747, 752, 788, 815. — Hans, Forstander for Duebrødre Hospital i Roskilde, 746, 790.

Leinoot, Philippus, Tapetvæver, 562.

Leipzig. Universitet 117. — Jvfr. Valentin.

Leirmet, fransk Købmand, 735.

Leist, Joakim, Lensmand p. Frederiksborg, 56 f., 67, 74, 83, 87, 135, 142, 144, 151, 155 ff., 160, 182, 196, 199 f., 249, 255, 259, 274, 314, 322, 326, *331*, 332, 364, 374 f., 378, *432*, 433, 436, *457*, 458, 471, 481, 555, 603, 640. 716, 752, 762, 782, 795, (*796*). 820, *847*, 849, 909.

Leistman, Baltser, Armbrøster, 849.

Lejrskov, Anst H. Dat. 829 f.

Lekkinge Gaard og Len, Baarse H., 161, 381, 509, 598 f., 735, 914.

Lem, Bølling H., 492, 622.

— Sogn, Jylland, 29.

Lemmestrø, Vemmenhøgs H., 98, 344.

Lemtorp, Skodborg H., 238, 301, 359.

Lemvig, Anders, Dr., Prof. ved Univ. i Kbhvn., 707.

Lemvig 14, 171, 526, 628, 652, 832, 841, 843. — Byfogder se Jens

Kristensen, Jens Pedersen. — Skole 526.
Lenart von Brunsvig, Skovrider ved Alling Kloster, 694, 800.
Lendum, Horns H., Jylland, 643.
Lene Hansdatter, Hr. Jørgen Mortensens, 611.
Leonhard Frentzel von Bamberg se Frentzel.
Lerbjærg, Galten H., 782.
Leros, fransk Skipper, 735.
Lert, Gram H., 99, 344.
Lerup, Ø. Han H., 271, 343.
Lervad, Malt H., 51.
Let, Lavrids, i Enslev, Herredsfoged i Hovlbjærg H., 345 f., 512, 797.
Leve, Knud Knudsen, Skibshøvedsmand, 488. — Torlof Knudsen, Skibshøvedsmand, 713.
Levelund, Blekinge, 58.
Levring, Lysgaard H., 51, 809.
Liborius, Glasbrænder, 427.
Lichtenstein, Friherren af, 791.
Lidemark, Bjæverskov H., 234, 756.
Liegnitz, Hertugen af, 564.
Lifland 144, 198.
Lillebælt (Middelfart Sund) 49, 385, 550, 611.
Lillø, Gærs H., 333.
Linaa, Gern H., 798, 806.
Lindbjærg, Støvring H., 5, 25.
Linde, Nørhald H., 294, 362.
Lindebjærg, Alsted H., 348, 489.
Lindenov, Hans Johansen († 1596), Lensmand p. Hindsgavl, *2*, *9*, *31*, *34*, 46 f., 99 f., *117*, 131, 165, 169 f., *173*, 183, 269, *281*, 328 f., 380, 413, 467, 473, 502, *504*, *559*, 565, 611, *613*, 640, 644, *655*, 676, *680 f.*, 688, 757, 770, *848*, *862*, *868*, *878*, 888. — Hans Kristoffersen, Lensmand p. Bergenhus, 20, *138*, *215 f.*, 240, 407, 648, 694, *727*, *733*; 1587 Landsdommer i Nørrejylland *738*, 778, *784*, 785, 907. — Henning (?) 870. — Hilleborg Hansdatter, Emmike Kaas's, 119, 212, 281. 331, 407, 486, 738. — Kirsten Sten Bildes, 442, 506, 514. 545. 559, 738, 745, 771, 824, 870. — Kristoffer Johansen 738. — Kristoffer Kristoffersen 738.
Linderum, Vennebjærg H., 336. 422. 436. — Gaard 436.
Linderøds Mil, Landevej i Skaane, 333.
Lindesnæs, Norge, 768.
Lindet, Øster-, Frøs H., 535. 867. 904.
Lindholm, Ø, Vejlø S., Hammer H., 52, 173.
—, Oksie H., 558.
—, Voldborg H., 910.
— Slot og Len, Skaane, 852.
Lindknud, Malt H., 51.
Lindved, Nørvang H., 48.
Lippe, Jakob von der, 201. — Joakim von der, kgl. Fiskemester. 79, 200, 332, 396, 425, 448, 756. 787.
Lisbjærg, Vester-, Herred 654.
—, Øster-, Herred 14, 692.
Lissabon 563.
Lister Herred 236, 432.
Lofotens Fogderi se Vesteraalen.
Lomborg, Skodborg H., 526.
Loptrupgaard, Hovlbjærg H., 294. 362, 696.
Lorents se Lavrids.
Lorup, V. Flakkebjærg H., 348. 489.
Loverstrup (nu Rathlousdal), Hads H., 88.
Lovnkær, Hindsted H., 642, 666.
Lovns, Gislum H., 708.
Lucie Jensses i Vejenbrød 485.
Luckov, Bastian, 743, 756. — Florian 743, 756.
—, Hans, se Lyckov.
Ludvig Ludvigsen, Medhjælper hos Hertug Christians Tugtemester. 503. — Nielsen se Rosenkrantz. — Strømesen i Aarhus 518.
Luggude Herred 812.

Lumstrup Ladegaard ved Nykøbing p. F. 357.
Lund 6 f., 19, 49, 86, 114 f., 146, 220, 244, 270, *438*, 440, 442, 467, 472, 601, 634, 698, 700, 705, 833. — Borgemestre se Hans Jespersen, Mads Eriksen. — Borgere 902. — Hospitaler 753. — Domkirken 39, 81, 119, 186, 232, 244, 270, 368, 418 f., 478, 501, 503, 748, 820, 901. — Altre og Vikarier: Abrahæ 366. Beatæ Virginis 81. Johannes Baptistæ 189. Johannes Evang. 256. St. Laurentii altaris 677. St. Margaretæ in choro australi 651. Marie Magdalene 477. Altare sacerdotum 503. Bona altaris Trinitatis 418. Præbender: Gjordshøj 518. — Kapitel 3, 124, 234, 271, 278, 414, 417, 477, 503, 518, 753, 794, 863. Ærkedegnedømmet 216. Ærkedegne se Baltser Jakobsen, Kristen Machabæus. — Provstiet 417. — St. Peders Kirke 472. — Raadhuset 437. — Skole 167, 186. Skolemester se Thomas Villumsen.
— Gaard og Len *50*, *117*, 136, 156, 262 (?), 269, 345, (365), 794, 812, 824, 903. Dat. 118-24.
—, Ø. Horne H., 497.
—, Sønderhald H., 709.
Lundby, Falster, 181.
—, V. Flakkebjærg H., 153.
—, Hammer H., 162, 386, 497. — Gaard 162.
—, Slet H., 101.
Lunde, Lunde H., 378, 563. — Øster-, 493.
—, Sunds H., 108.
— Herred 359, 378.
Lundegaard, Aarstad H., 603.
Lundehave og Lundegaard (nu Marienlyst) ved Helsingør 591, 812, 828, 886 f., 890, 898. — Kro. Kromand se Hans Konrad.
Lundenæs Slot og Len 185, *303 ff.*, 334, 362 f., 410, 413, 423, 430, 512 f., *532*, 546, 731, 770.
Lundforlund, Slagelse H., 227.
Lundom, Jens, Kapellan ved Vor Frue Kirke i Aarhus, 686.
Lundum, Vor H., 851.
Lunge, Anne, Knud Stensens, 355, 619 f. — Erik Kristoffersen 47, 51, 94, 101, 118, 128, 184, 216, 238, 240, 310, 387, 467, 502, 531, 688, 765 f., 808, *813 f.*, 868. — Iver Ovesen 251, 639, 854. — Kirstine, Aksel Juuls, 43. — Maren, Niels Rosenkrantz's, 283. — Ove Iversen 46, 718, 854. — Ove Kristoffersen 16, *21*; 1584 Lensmand p. Aalborghus 24, 36, 59, *61*, 69 f., 77, 79 f., 83, 97 f., 100 ff., 116, 153, 155, 164, 183 f., 192, 204, 226, 230 f., 239, 259, 271, *273*, 276, *277*, *283*, 314, 328, *335*, 336, 378, 382, 391, 405, 407, 413, 425, 436, 440 f., 457, 467, 473, 493, 500, 502, 523, 528, 559 ff., 565, 587, 590, 594, 601, 613, 624, 628, 640, 642 f., 657, 660 f., 674, 688, 699, 710, 715 f., 723, 726, 770, 783, 799, 803 f., 810, 843, *849*, 850, 854, 863, 868, 878, 888, 891 f., 911. — Vibeke, Jens Juels, 101.
Luther, Morten, 877.
Lutsehøj se Lydshøj.
Lybæk 77, 148, 177, 267, 311, 334, 407, 448, 494, 662, *802*, 831, *841*, 858, 869. — Borgere 444, 850. — Jvfr. Asmus, Henning.
Lyckov, Hans, Kongens Tømmermand, 339.
Lydike, Berider p. Antvorskov, 496.
Lüdinghausen se Wulff.
Lydlof Pedersen, Bøsseskytte p. Kronborg, 130.
Lydshøj, Holbo H., 485.
Lydum, V. Horne H., 52.
Lühe, Henrik von der, lyneborgsk Gesandt, 797.

Lykaa 13, 398, 815, 833.
— Slot og Len 132, 232, 297, 328, 339, 383 f., 397, 628.
Lykke, Anne, Movrids Stygges, 865. — Erik Eriksen, Lensmand p. Odensegaard, 2, 8, 12, 13, 19, 35, 36, 40, 47, 79, 83, 86, 100, 106, 108 ff., 113, 116, 131, 144, 165, 169, 172, 183, 194, 207, 213, 227, 251, 257, 259, 277, 309, 346, 360, 370, 400, 412 f., (414), 471 f., 486, 514 (?), 557, 724, 735, 765 (?), 800, 817. — Erik Hansen 192, 292 f., 298; 1585 Lensmand p. Dueholm Kloster 300, 405, 467, 486, 502, 514 (?), 664, 688, 765 (?), 774; 1587 Lensmand p. Visborg 779, 793, 795, 799, 857, 882, 909, 916. — Henrik 108, 415 f., 467, 502, 513, 555, 688, 793, 819, 857 f., 868, 874. — Jørgen (16), 74, 90, 99, 129, 521; jvfr. Beate Brahe. — Kirsten, Ejler Grubbes, 219, 418, 450 f., 458, 460, 518, 734, (735). — Kristoffer 335, 785 f. — Lage 569. — Maren 195, 225. — Niels se Karen Gyldenstjerne.
Lykkeskær, Malt H., 51.
Lyneborg se Kristoffer.
Lyngaa, Sabro H., 238, 767, 807.
Lyngballe, Sabro H., 82.
Lyngby, Favraas H., 141, 582.
—, Hasle H., 714, 723.
—, Hellum H., 43, 314.
—, Sønder H., Randers Amt, 5, 25.
Lynge, Alsted H., 143, 179.
Lyngsbæk, Mols H., 650. — Gaard 695.
Lyngsø, Hornum H., 650. — Hede 650.
Lysgaard Herred. Herredsfoged se Søren Harboe.
Lyskander, Klavs Kristoffersen, Mag., Præst i Herfølge og Sædder, 748, 789, 801 f., 827.
Lystrup, Fakse H., 381.
—, Tyrsting H., 695.
Lystrup Sø, Lynge-Frederiksborg H., 326.
Lütjenburg se Markus.
Lyø 171, 628.
Læborg, Malt H., 670.
Læsø 36.
Lø Herred 413, 544, 828.
Løf, Jon, i Blekinge 372. — Mogens i Blekinge 372.
Løgagergaarde, Vrads H., [illegible] Dat. 674 ff., 778, 786 ff.
Løjenkær, Ning H., 804.
Løjstrup, Galten H., 97.
Lønne, V. Horne H., 706 f.
Lørup, Gudme H., 101.
Løve, Løve H., 31.
— Herred 31, 404, 468, 491, [illegible]
Løvel Bro, Nørlyng H., 873.
Løvelstrup (?), Sjælland, 5.
Løye Sø, Ølstykke H., 326.

Maale, Bjærge H., Fyen, 155.
Maalev, Smørum H., 453.
Maaneskjold, Bjørn Knudsen, Landsdommer i Sønder-Halland 8, 58, 132, 151, 175, 179, 244, 274, 428, 436, 488, 666, 778. — Oluf Pedersen (Krumme) 281.
Maare, Vinding H., 106, 439, 759.
Maarød, Torne H., 269, 432.
Machabæus, Johannes, Dr., se Agnete. — Kristen, Mag., Abbed i Ringsted Kloster, 19, 42, 86, 132, 143, 167, 169, 197 f., 216, 218, 239 f., 258, 260, 261, 276, 292, 328, 347, 366, 383, 412, 425 f., 438 f., 458 ff., 505; 1586 Forstander for Skolen i Sorø Kloster 574, 719, 750, 753, 756, 764, 839, 847, 859, 909.
Mads, Præst i Aagerup, 271 f. — i Sønderlund, Kapellan, 512. — Dyrevogter i Favrholm Vang 314. — von Brunsvig 424. — Baltsersen, Foged og Skriver p. Færøerne, 911. — Eriksen se Bølle. — Eriksen se Vasspyd. — Erik-

sen, Borgemester i Lund, 902 f. — Eriksen, Landsknægt, 747. — Gjordsen i Vinterslev, Sandemand i Galten H., 3. — Henriksen i Brejning 818. — Iversen, Præst i Durup, 531 f. — Jensen, Kapellan i Starup og Vester-Nebel, 817 f. — Jensen, Student, 355. — Jensen i Slagslunde 320. — Knudsen i Foldingbro 836. — Knudsen i Stege 374. — Nielsen se Skade. — Nielsen i Kerteminde 257. — Oftesen i Dons 818 f. — Olufsen i Risby, Herredsfoged i Smørum H., 419.
Magaard i Sem se Margaard.
Magleby, S. Asbo H., 414.
—, Stævns H., 522, 581 f., 664 f.
—, Store- (Hollænderbyen), Amager, 150, 171, 628.
Maglebylille, Amager, 150.
Mahr, Jørgen, Borgemester i Helsingør, 266.
Malling, Ning H., 518.
Mallinggaard, Lysgaard H., 646.
Malmis i Rusland 42, 76 f., 288.
Malmø 13, 114 ff., 123, 139, 165, 171, 234, 259, *279*, 334, 356, 384 f., 497 f., *528*, *567*, 609, 628, 634, 700 f., 705, 748, *758 f.*, 815, 833, *841*, 872, 903. — Borgemestre se Jakob Møller, Peder Jude; Raadmand se Hans Sukkerbager; Tolder se Peder Jude. — Borgere 590, 872 — Hospital 191, 234, 472, 743. — Skole 366.
Malmøhus Slot og Len 132, *149*, 155, 232, 234, 269, 328, 345, (365), 377, 383, 436, *441*, *453*, 539, 655, 743, 794, 798, 824, *864*, 903.
Malt Herred 121, 310, 864, 876.
Maltan, Herman, tysk Prædikant i Helsingør, 156. — Jvfr. Molthan.
Malte Jensen se Sehested. — Lavridsen se Viffert.
Mammen, Middelsom H., 100, 102.
Mand, Anders, i Torup 485.
Mandals Len, Norge, 540, 577.
Manna, Børglum H., 172.
Mannerup, Froste H., 868.
Manø 617.
Maren (Marine) Franses paa Krogskield 485. — Klavs Møllers 455. — Las Andersens, Borgerske i Landskrone, se Rosenvinge. — Lydiks 855 f. — Niels Glambæks se Rask. — Peder Mortensen Hegelunds i Ribe 73, 440. — Peder Munks i Lemtorp 359. — Peder Pedersens i Borum 22. — Søren Nielsens i Dons 819. — Terkilds i Foldingbro 836. — Tyges i Vester-Vedsted 55. — Andersdatter, Hans Nielsens, i Kolding 322, 614. — Madsdatter, Kristen Simensens, i Dons 818. — Olufsdatter 193. — Pedersdatter i Gilleleje 485.
Margaard i Sem, Onsild H., 4, 379.
Margrete, Erik Krabbes, se Reventlov. — Herredsfoged Klavs Hønborgs i Søholmsgaard 884. — Lage Brocks se Bilde. — Niels Keldsens se Sandberg.
Mariager, Hans Jensen, Kongens Sanger, 784, 871.
Mariager 90, 558.
— Kloster 4, *12*, *52*, *59*, 74, *90*, 99, *114*, 122, *129*, *204*, 322, 403, 521, *538*, 557 f., 661, 666, 686.
Maribo, Hans, Landsknægt, 196.
Maribo 356, 360, 497, 700, 832.
— Kloster 52, 173, 309, 421, 424, 459, 574 f., *600*, *636 f.*, *736 f.*, 848.
Marie Lavrids Feillerts i Gilleleje 456.
Marieborck, Johan, 34, 122, 170, 227.
Marienlyst se Lundehave.
Marin, Johan, se Marieborck.
Markdanner, Kasper, Køgemester, 91. 142, *312*, *315*; 1585 Lensmand p. Koldinghus 316, 329 f., 344 f., 350, 353, 357, 368, 378, 386, 392 f., 396, 406, 408, 413, 420, 423, 436 f.,

464 ff., 487, 516, 518 f., 535, 544, 546, 550, 553 f., 556 f., *608*, *610*, 614-17, 628 f., 646, 660, 662, 671 f., 677, 680, 692, 694, 709, 719, 723, *730*, 731 f., 776 ff., 806, 808, *816 f.*, 825, 833, 837, 851, 856, *873*, 875 ff., 888 f., 893 f., 896, 908, 912.
Markus Pligtsfoged p. Frederiksborg 67. — von Lütjenburg, Landsknægt. 747.
Markvor Hansen, Kapellan i Kerteminde, 218, 257.
Marselisborg se Havreballegaard.
Marstrand 317, 720, 815. Dat. 316. — Tolder se Jens Skytte.
Marsvin, Jørgen, se Karen Gyldenstjerne. — Peder 281.
Marsvinsholm se Borsjø.
Martin von Eisleben, Kongens Drabant, 328.
Marup, Merløse H., 742.
Matiis, Arnold, Tapetvæver, 562.
Matthias, Hertug af Østrig, 831.
Matthias Mogensen, Student, 651.
Mavsing, Lysgaard H., 650, 793.
Meckelborg, Hans, Mønsterskriver, 83, 595, 630, 663, 701, 797, 831, 842 ff., 891 f. — Jakob Gregersen, Kongens Drabant, 298.
Meer, Jørgen, se Mahr.
von Mehlen, Hans, 688, 757.
Meier, Hans, Kongens Karl, 235. — Jvfr. Meyer.
Meissen se Kristoffer.
Mejlby, Aars H., 493.
—, Bølling H., 51.
Mejrup, Hjerm H., 29.
Meklenborg 566, 594, 696, 714, 719, 796. — Hertuger se Karl, Ulrik; Hertuginde se Elisabeth.
Melby, Gynge H., 418, 460.
—, Lister H., 123, 324.
—, Skovby H., 422.
—, Strø H., 332.
Melholt, Kær H., 559.
Melkior (Melker), Præst i Karup, 786. — von St. Jochimsdal, Landsknægt, 748. — Plattenslager se Thornes.
Mellerup, Støvring H., 5, 25.
Melløse, Strø H., 156, 274.
Merfelt, Gert von, Kongens Bøssestøber, 180, 811, 860.
Merløse, Merløse H., 333.
— Herred, 31. 348, 366, 410 f.
Mern, Baarse H. Dat. 373 ff. — Sønder-, 914.
Mesing, Hjelmslev H., 710 f.
Mette, Hr. Isak Pedersens i Malmø, 123. — Jesper Oftesens i Dons 819. — Knud Degns i Helsingør 296. — Peder Oxes se Rosenkrantz. — Akselsdatter se Kruckow. — Jespersdatter, Find Lavridsens, 819. — Mogensdatter (af Adel), Jfr., 648. — Mortensdatter, Jens Thomesens, til Hjermeslevgaard se Vognsen. — Nielsdatter i Sønder-Tranders 854.
Meyer, Hans, Kongens Kammertjener 258. Jvfr. Hans Dreyer. — Hans, Kromand i den gamle Kro ved Frederiksborg Slot, 322. — Hans, Kromand i Kroen ved Skanderborg Slot, 191, 197. — Josias 316. — Reinhold i Kolding 154, 873. — Jvfr. Meier.
Middelfart 13, 43, 49, 86, 99, 109, 114, 116, 131, 165, 169, 171, 328, 356, 385, *619*, 628, 663, 815, 832, 882. Dat. 880. — Borgemester se Henrik Bang; Byfoged se Jep Pedersen; Tolder se Henrik Bang; — Borgere 107, 550, 775, 824, 882. — Vestergade 107.
— Sund se Lillebælt.
Middelsom Herred 16, 241, 299 f., 642, 879.
Midsyssel, Norge, 407.
Mikkel Maler 18. — Remmesnider, Borgemester i Kbhvn., 146. — Andersen i Højet 435. — Jensen, Smed i Kbhvn., 276. — Jen-

sen i Mammen 100. — Jensen 494. — Knudsen se Akeleje. — Nielsen i Dons 818. — Pedersen, kaldet Gynge (Gøding), Høvedsmand, 26, 254, *311*, *524*, *609 f.*, 700 f., *770 f.* — Pedersen i Linaa, Skovfoged, 806.

Mikkelborg, Lynge-Kronborg H., 485.

Minden se Frans, Gert, Rudolf.

Modvig, Slavs H., 431.

Mogens Smed i Bønnedeholt 222. — Baardsen (Handingmand), Lagmand i Oslo. 906. — Gregersen, Student, 280, 440. — Heinesen i Bergen 19 f., 111, 462, 904. — Henriksen se Rosenvinge. — Jensen se Rosenvinge. — Jørgensen i Herstedvester 150. — Staffensen i Gødelev 770. — Sønnesen i Blekinge 372.

Mogenstrup, Nørre H., Randers Amt, 50.

—, Oksie H., 65.

Molger, Nim H., 184.

Molthan, Hans, Urtegaardsmand ved Nygaard, 885. — Jvfr. Maltan.

Mormand, Kristoffer Eriksen, 124. — Margrete, Lavrids Norbys, 203.

Mors 62, 246, 520, 785, 848.

Morsholt, Hads H., 88.

Morten Skriver, Raadmand i Helsingør, 266. — Skriver, Vikar i Roskilde, 902. — Davidsen i Lemvig 652. — Hansen, Præst i Elmelunde, 373. — Ibsen i Ledøje 163. — Jensen, Toldskriver i Helsingør, se Rosenvinge. — Knudsen i Nedenskov 639. — Pedersen, Præst i Astrup (? Aastrup), 540. — Pedersen, Mag., Prædikant ved Roskilde Domkirke, 22, 913, 915. — Pedersen i Hvalsø, Herredsfoged i Voldborg Herred, 458. — Pedersen paa Bornholm 389. — Svendsen se Orning. — Torkildsen, Renteskriver, 221. — Troelsen i Hallestad 770.

Morud se Maare.

Morum, Gislum H., 650.

Morup, Favraas H., 42, 299. — Birk 450, 560.

Mosede Klint, Tune H., 150.

Mosegaard, Himle H., 450.

Mossegaard p. Kullen, Skaane, 3.

Mostgaard, Lysgaard H., 1.

Movrids Eriksen, Hospitalsforstander i Nykøbing p. F., 245; jvfr. Johanne. — Jensen 840. — Jespersen, Præst i Ødum, 235.

Muldbjærgene, Fleskum H., 259.

Mule, Else (Elsebe), Mag. Iver Bertelsens, 42, 44, 281, 917. — Hans i Odense 199, 325, 378 f., 404 f., 626, 636. — Kristen, Borgemester i Oslo, 906.

Mullerup, Løve H., 219, 449, 489.

Mumme, Henrik, i Kbhvn. 766.

Mund, Henrik, Skibshøvedsmand, 282. 311. — Peder Sørensen 649.

Munk (Vaaben: 3 Roser), Dorothea, Kristoffer Parsbergs, 686. — Frederik 346, 471, 909. — Hans, 346, 471, 688. — Ide, Oluf Nielsen Rosenkrantz's, 168, 224, 514, 917. — Jørgen Hansen 346, 471. — Kristen Hansen, 50, 98, (99), 344. — Ludvig Ludvigsen, Lensmand p. Aggershus, 77, *253*, 463, 493, 561, 713, 793, 819, 823 (?), 857, 874, *918*. — Ludvig Olufsen, Lensmand p. Ørum, 11, 14, 163, 185, 293, 304, 399, 405, 407, 413, 478, *512*, 572, 628, 639, *641 ff.*, 647, 659 f., *690*, 692, 707, 770, 823 (?), 893, *907*. — Magdalene, Josva von Qvalens, 304, 692, 787, 827, 907, 913. — Peder, Admiral, Lensmand p. Stegehus, 8, 10, 13, 46 f., 111, 117, *123*, *125 f.*, 136, 166, 189, 211, 215, 224, 236, 244,

246, *253*, *256*, *286*, 288, *301*, 313, 355, 371, 380, 418, 437, 466, 503, *514*, 547, 559, 564, *571*, 574, 589. 591, 628, 639, 681, *682*, 688, *695*, 698, 702, *713*, *754*, 757. *764*, 765, *827 f.*, *861 f.*, *868*, 888, 917; jvfr. Karine Skeel. — Povl 644.
— (Vaaben: 1 Rose), Dorothea, 107.
Munk (Vaaben: en Vinranke), Jens, 100. — Jesper 106. — Kristen Nielsen, Skibshøvedsmand, 96, 125, *294*, 345, *362*, 449, *479*, *483*, 547, 696, *699*, 712, 788. — Lavrids 106.
— (Vaaben: en Bjørnelab), Ebbe, 467, 502, 563, 672, 688, 757, 857.
— (Vaaben: 3 Haner), Erik, Lensmand p. Bratsberg, 209, 370, 529, 569, 589, 599 f.. 651.
—, Hans, i Pjedsted, Delefoged i Holmans H., 614. — Peder (af Adel?) se Marine.
Munkebo, Bjærge H., Fyen, 213 f., 257.
Munkegaard, Himle H., 450. — Mølle 450.
Munkelivs Len, Norge, 733.
Munkelyngby, N. Asbo H., 366, 591.
Munkeskov, Himle H., 450.
Munkholt, Vennebjærg H., 515.
Munthe, Johannes, Medhjælper hos Hertug Ulriks Tugtemester, 232, (281).
Mylius, Andreas, 118.
Münster 483.
Myre, Jens, se Johanne Hvittenstjern.
Møborg, Skodborg H., 642.
Møen 6, 13, 166 f., 172, 189, 257, 373, 380, 536, 564, 628, 765, 828.
Møgel Enge ved Ribe 38.
Møgellund, Lysgaard H., 5, 18.
Møgeltorum, Torum S., Nørre H., Salling, 794.
Møgeltønder Sogn 858.
Møgeltønder Birk 544, 858.
— Slot og Len 413, 544.
Mølberg, Baltser von, Landsknægt. 748.
Møller, Jakob, Borgemester i Malmø, 464, 590, 717.
Møllertorp, Blekinge, 58.
Mønsted, Fjends H., 239.
Mørke, Ø. Lisbjærg H., 416, 692.
Mørum, Lister H., 236, 432.
— Aa, Blekinge, 432.
Mørupgaard, Alsted H., 217, 395.

Nakskov 13, 114, 171, 356, 358, 497, 628, 700, 815, 832. — Borgemester se Jakob Bomel.
Nandrup, Nørre H., Mors, 673.
Narva 307.
Nastrup Mark ved Assens 351.
Navtrup, Harre H., 675.
Nebbe Sø, Sømme H., 148 f.
Nebbegaard, Holmans H., 516, 615 f.
Nebel, Nørre-, V. Horne H., 440, 707.
—, Tavlov-, Elbo H., 104.
—, Vester-, Brusk H., 614 f.
—, Vester-, Skads H., 817.
Nebsager, Bjærge H., Jylland, 76, 431, 638.
Nebstrup, Gerlev H., 379.
Nedenskov, Tyrsting H., 639.
Nedenæs Len, Norge, 208 f., 540, 657.
Neder Mølle, Frederiksborg Len. 603.
Nederby, Skaane, 444.
Nedergaard (Nørgaard), Jylland, 718, 782.
Nederlandene (Holland) 76, 170, 197, *254*, 459, 593, *603 f.*, *689 f.*, 710, 747, *753 f.*, 773, 783, 789. 816, *860*, 872.
Neksø 7.
Nelleke, Dronningens Syerske, 329.
Nellerup, Holbo H., 265.
Neuenstadt se Hans.
Nibe 259, 543, 644 f.
Nicolaus Theophilus, Dr. jur., Prof.

ved Kbhvns Universitet, 38, 409, 648, 674, 683, 757.
St. Nicolaus i Rusland 27, 42.
Nidløse, Merløse H., 219, 227.
Niels, Abbed i Sorø Kloster, 839. — Præst i Slots-Bjærgby, 403. — Glarmester i Kolding 813. — Jæger, Skovrider i Ringsted Klosters Skove, 462. — Landstingsskriver se Niels Andersen. — Remmesnider i Varberg 141 f. — kgl. Skipper se Niels Sørensen. — Skriver i Falle 107. — Skriver i Randers 11, 800. — — Adamsen, Mag., Præst i Randers, 780. — Andersen, Landstingsskriver i Skaane, 186. — Andersen, Mag., i Horsens 501. — Andersen, Hr., 152. — Andersen, Tolder i Aalborg, 192. — Andersen i Abusa 770. — Andersen, Borgemester i Nykøbing p. F., 366. — Andersen, Skriver i Viborg, 80. — Bertelsen, Mag., 550. — Bertelsen i Viuf 12. — Eriksen, Præst i Fovlum, 11. — Eriksen, Præst i Hillerslev, 780. — Eriksen, Præst i Mejrup, 29. — Eriksen, Tolder i Vordingborg, 420. — Hansen i Hemmershøj 762. — Hansen i Middelfart 824. — Henriksen se Rosenvinge. — Henriksen, Præst i Simmerbølle, 557. — Ipsen i Rosborg 663. — Ipsen i Hallestad 770. — Jensen, Præst i Snejbjærg og Gødstrup, Provst i Hammerum Herred, 362. — Jensen i Vranum 663. — Jespersen, Mag., Superintendent i Fyens Stift, 7, 108, 213 f., 257, 355, *359*, *364*, 369, 454, *865*, 897; jvfr. Else Hansdatter. — Jonsen se Viffert. — Jørgensen, Præst til Avsaas og Strøbelstrup, 244. — Keldsen se Juel. — Klavsen i Gilleleje 456. — Knudsen, Præst i Røgen, 89. — Kristensen, Præst i Staby, 74. — Kristensen, Hospitalsforstander i Aarhus, 657, 684. — Kristensen i Nysted 583. — Kristensen 856. — Lassen i Tudvad 47. — Lavridsen se Rosengjedde. — Lavridsen, Mag., Slotsprædikant p. Kbhvns Slot, 595 f. — Madsen i Ystad 464. — Mikkelsen se Tornekrans. — Mikkelsen i Gern, Tingskriver i Tvilum Birk, 646. — Mikkelsen i Ormstrup 299. — Mogensen i Vester-Skreflinge 499. — Movridsen se Benderup. — Nielsen, Præst i Borbjærg, 785. — Nielsen i Siel 802. — Olufsen, Præst i Kobberup, 648. — Olufsen, Orgelmester paa Antvorskov Slot, 393. — Olufsen i Maglebylille 150. — Pedersen se Glambæk. — Pedersen, Mag., se Kempe. — Pedersen, Kapellan i Stege, 252. — Pedersen, Renteskriver, 327. — Pedersen, Borgemester i Kbhvn., 55 f. — Pedersen, Tingskriver p. Øster Herreds Ting i Blekinge, 342. — Povlsen i Labing 803. — Rasmussen i Salten 680. — Simonsen i Ry Mølle 84. — Sørensen, Mag., Kannik i Viborg, 17, 50, 675. — Sørensen, Student, 427. — Sørensen, kgl. Skipper, 69, 92, 203, 721. — Sørensen i Kbhvn., Kongens Købmand paa Vespenø, 12, 170. — Sørensen i Dons 819. — Sørensen i Stenholt 781. — Terkelsen fra Agerskov 508. — Terkelsen i Gadbjærg, Delefoged i Tørrild Herred, 103. — Thomesen i Funder 790. — Tordsen i Draaby 180. — Villumsen, Mag., Præst i Bredsten, 237, 295, 829. — Vintersen, Byfoged i Vejle, 842, 893.
Nielstrup, Galten H., 675.

Nikkel Bygmester se Caries. — Guldsmed i Kolding 896.
Nikolavs (Niclas) Herman, kgl. Klejnsmed, 133, 631.
Nim Herred. Herredsfoged se Knud Rasmussen.
Ning Herred 28, 32, 654.
Nipgaard, Lysgaard H., 695.
Nis Severinsen i Vester-Vedsted 54 f.
Njærsterp, Hovlbjærg H., 100.
No, Hind H., 724.
Noesgaard, Anst H., 829.
Nold, Urban, se Null.
Non Mølle, Nørlyng H., 786.
Norby (af Skovgaarde), Henrik, 359. — Johan 203. — Lavrids 203. — Otte 203. — Peder se Anne Knudsdatter Ny.
— (af Uggerslev), Erik, 106, 167, 273.
Nordfjord Len, Norge, 575, 578.
Nordlandene, Norge, 37.
Nordrup, Ringsted H., 497.
—, Slagelse H., 219, 227, 348.
Norge 42, 49, 53, 55, 72, 76, 98, 107, 119, 157, 170, *172 f.*, 192, 238, *285*, 376, 379 f., 385, 394, *409*, 415, 437, 464, 472, 543, 554, 569, *577*, 583, 588 f., 596 f., *603*, *624*, *626 f.*, 639, 658, 747, 768, 792, 830 f., 852, *855*, 880, 909.
Norman de la Navité, Thomas, Skibshøvedsmand, 76 f., 195, 221, 225, 254, 713, 769.
Normann, Adam, kgl. Jægermester, 68, 144, 240, 258, 356, 460, 613.
Norring, Sabro H., 36, 238.
Nortvig, Vrads H., 552, 793.
Norupgaarde, Harre H., 790.
Null, Urban, Kromand i Kroen ved Skanderborg, 726, 836 f.
Ny, Anne Knudsdatter, Peder Norbys, 203.
Nyborg, Lavrids, Præst i Odder og Tvenstrup, 256.
Nyborg 83, 86, 92, 111, 114, 116, 171, 278, 356, 417, 426, 517, 588, 682, 712, 742, 751, 761, 815, 832. — Byfoged se Bertel Eriksen; Tolder se Peder Skriver. — Borgere 607. — Havn 283, 417; Skibsbroen 107, 283, 417. — Mølle 286. — Avernakke Port 607. — Raadhus 389. — Skole 600, 751.
Nyborg Slot og Len 13, 46, 108, 155, 164. 209, 215, 284, 286, 328, 375, 378, 382, 390, 413, 436, 565, 600, 628, 646, 670, 720, 732, 751, 780, 799. Dat. 107 ff., 773 f., 908 f.
Nyborre, Møen, 591.
Nybølle, Sønder H., Laaland, 454.
— Birk, Nørre H., Laaland, 144, 356, 614.
Nygaard, S. Asbo H., 153.
—, Brusk H., 316, 507, 611, 615, 816, 833, 851, 885. Dat. 70 f., 103 f., 608 f., 815-22, 825-28, 882-85.
Nykirke, Nørvang H., 809.
Nykøbing p. Falster 13, 108, 114, 117, 171, 356, *357*, 370, 497, 628, *668*, 700, 815, 832. — Borgemester se Niels Andersen. — Hospital 355, 367, *369 f.*, *587*, *620*; Forstander se Movrids Eriksen. — Raadhus 354.
— Slot og Len p. F. 111, 155, 221, 276, 328, 370, 378, 382, 407, 437, *490*, 492, 503, 520, *530*, 584, 668, 672, *759*, 771 f., 798 f., 841, 892. Dat. 354-59. — Slotsfoged se Lavrids Brinck.
— p. Mors 14, 171, 628, 660, 790, 832. — Byfoged se Kristen Jensen.
— p. Sjælland 13, 165, 171, 356, 497, 628, 700, 815, 832.
Nürnberg 156, 275, 788.
Nyrup, Alsted H., 489.
—, Favraas H., 545.
—, Gislum H., 493, 708.
— Sø, Lynge-Kronborg H., 326.

Nyrupgaard, Voldborg H., 693, 742.
Nysted 13, 171, 356, 497, 583, 628, 700, 815, 832. — Borgemester se Jakob Ebbesen; Byfoged se Thomas Skriver.
Næraa, Sønder-, Aasum H., 209, 646. — Torp 439.
Nærum, Sokkelunds H., 449.
Næs, Gaard p. Island, 739.
Næsbjærg, Skads H., 829.
Næsborg, Slet H., 153, 531, 619.
Næsby, Odense H., 319.
—, Slagelse H., 489.
—, Tybjærg H., 138.
Næsbyhoved Mølle, Odense H., 319.
— Slot og Len 259, 319.
Næstved 13, 111, 114, 116, *159*, 165, 171, 334, 356, 497, 628, 700, 815, 832. Dat. 384. — Raadmand se Anders Nielsen. — Borgere 384, 759. — Hospital 153, 384.
Næsum, Villands H., 432.
Næsvaag, Havn p. Island, 30.
Nøddebo, Holbo H., 326, 337.
Nørbøling, Luggude H., 104.
Nørgaard, Hind H., 304.
— se Nedergaard.
Nørlund, Store-, Vrads H., 99, 344.
Nørlyng Herred 686 f.
Nørre Herred, Laaland, 829.
— Herred, Randers Amt, 13, 628.
— Herred, Salling, 731.
— Herred se Nørre-Horne Herred.
Nørreby, Skam H., 422, 493, 563.
Nørrejylland se Jylland.
Nørup, Tørrild H., 537, 621, 670.
Nørvang Herred 33, 38, 185, 192, 310, *362 f.*, 407, 413, *430 f.*, 770, 876.
Nøvling, Fleskum H., 667.

Oberg, Antonius von, kgl. Bygmester, 20, 41, 185 f., 206, 355, 448, 490.
Odder, Hads H., 88, 252, 256, 534, 717.
Odderbæk, Nørvang H., 431. — Mølle 431.
Odderdalsholm i Limfjorden, 522 f.
Odense 2, 6 ff., 19, 35, 44, 54, 80, 86, 100, 105, 108, 112 ff., 144, 159, 250, 289, 291, *309*, 322, 356, 358, 405, 507, 593, 601, 676, 698, 832, 865, 883, 897 f., 905. — Borgemestre se Hans Friis (1527), Kristen Friis, Mogens Henriksen Rosenvinge, Oluf Kammersvend (1527), Sigvard Pedersen; Raadmænd se Hans Nielsen, Jakob Henriksen, Knud Jørgensen Seeblad, Oluf Nielsen Bager, Peder Nielsen, Sigvard Pedersen. — Borgere 10, 44, 109, 199, 245, 248, 272, 277, 306, 325, 378, 404 f., 507, 600, 626, (636), 676. — Adelvej 250; Nedergade 306. — Bispeholmen 250; Bispelykken 250. — Hospital. Forstander se Knud Jørgensen Seeblad. — St. Hans Kirke og Sogn 81, 171, 514. — St. Hans Kloster se Odensegaard. — St. Knuds Kloster og Kirke 2, 108 f., 112, *172*, 199, 221, *309*, 350, 708, 723. Vikarie: Apostolorum Alters Vikarie 306. — „Holster Doer“ 221; Maglebro Port 109. — Provstiet 3 f.; Provst se Ejler Grubbe; Provstegaarden 3. — Raadskælderen 510. — Læsemester se Hans Lang. — Markedsplads og Torv 250. — Vandkunst 614, 775.
— Gaard og Len 36, 47, 194, *259*, 306, 309, 313, 319, 328, 351, 378 f., 382, 404, 413 f., 430, 436, 507, *508*, 510, 565, (613), *635*, 646, 680, 708, 770, 799, 825, 868. Dat. 104-7, 600.
— Hede 100.
— Herred 708.
— Stift se Fyens Stift.
Oksie Herred 234.
Okslund Vejle, N. Horne H., 656.

Oldebjærg, Alsted H., 489.
Oldeland, Hans, Discipel i Roskilde Skole, 281. — Hans Hansen se Tale Abildgaard.
Oldenborg. Greve se Johan.
Ollerup, Slagelse H., 489.
—, Sunds H., 46.
—, Tørrild H., 310.
Ollestrup, Skaane, 125.
Olstrup, Fakse H., 534.
Oluf, Præst i Hjørring, 113 f. — Kammersvend, Borgemester i Odense (1527), 306. — Møller i Stridsmølle 724. — Reber i Knudsby, Skovfoged, 162. — Aagesen se Gere. — Aagesen i Aahus 439. — Andersen 440. — Hansen, Hr., 686. — Hansen fra Ishøj 73. — Hansen i Sundbylille 199. — Ipsen i Esbønderup 456. — Ipsen, Byfoged i Sømmershavn, 572. — Kristoffersen i Aarhus 665. — Lavridsen i Kapelgaard 235. — Madsen, Raadmand i Kbhvn., 462, 472 f., 475 f., 482, 802. — Mikkelsen, Præst ved Horsens Hospital, 657. — Movridsen se Krognos. — Nielsen se Rosenkrantz. — Nielsen i Ribe 869. — Pedersen se Maaneskjold. — Pedersen, Præst i Melby, 460. — Pedersen i Harrishøj 260. — Povlsen i Viuf 12. — Stisen, Mag., Kannik i Lund, 368. — Svendsen i Gilleleje 456. — Thomesen, Byfoged i Hjørring, 843 f. — Thorsen, Præst i Trondhjem Stift, 898. — Torstensen, Kapellan ved Vor Frue Kirke i Kbhvn., 569.
Omø, V. Flakkebjærg H., 594.
Ondløse, Merløse H., 348.
Ondrup, Hads H., 88.
Onsild Herred 643.
—, Nørre-, Onsild H., 294, 362.
Onsø, Halmstad H., 266.
Opager, Bare H., 478.
Opmeir, Peder, 905.
Oranien, Prinsen af, 73, 76.
Ordrup, Kongens-, Merløse H., 261.
Oreby, V. Flakkebjærg H., 489.
Ormstrup, Hovlbjærg H., 299.
Orning, Morten Svendsen, se Kirsten Ulfeld. — Søren Svendsen se Eline Galskøt.
Orring, Niels, i Vordingborg 388.
Orte, Baag H., 840.
Orup, Fakse H., 386.
—, Tybjærg H., 636.
Oslo 285, 815. — Borgemester se Kristen Mule; Lagmand se Mogens Baardsen (Handingmand).
Osnabrück se Hoppe, Just.
Ostebæk ved Odense 109, 199.
Osted, Voldborg H., 233.
Ostendorp, Arent, i Bremen 903.
Otte Olsen (? Ottesen), Landsdommer i Blekinge, 236.
Otterup, Lunde H., 360.
Ottrup, S. Asbo H., 153.
Ourupgaard, Falster, 359.
Ousbygaard se Aasegaard.
Ove Andersen, Præst i Kattrup, Tolstrup og Ørridslev, 717.
Overby, Ods H., 180.
Ovid, Hvidding H., 538.
Ovstrup, Jerlev H., 104.
—, Jylland, 716.
Ovtrup, Slet H., 42.
Oxe, Albrekt, 421 f., 465, 469, 735; jvfr. Sidsel Urne. — Inger, Jørgen Brahes, Hofmesterinde, 20, 34, 200, 224, 288, 323, 514, 534, 917. — Jfr. Johanne 200, 522, 562. — Peder 96, 200 f., 357, 480, 534, 735; jvfr. Mette Rosenkrantz. — Sidsel, Erik Podebuskes, 94, 514, 640.
Oxenstierna, Gabriel Kristensen, 58 f.

Paabøl, Nørre Horne H., 49, 51.
Paaske Tømmermand p. Kronborg 446, 617; jvfr. Hans Paaske.

Paaske, Hans, Bygmester, 775; jvfr. Hans Bygmester, Paaske Tømmermand. — Lavrids, Byfoged i Odense, 245, 248 f. — Niels, Slotsskriver p. Kbhvns Slot, 475.
Paderup, Sønderhald H., 513, 569.
Palladius, Hans, Ladefoged p. Gulland, 147.
Palle Kristensen, Byfoged i Thisted, 843, 893.
Paludan, Hans, Maler i Kolding, jvfr. Hans Maler.
Pandumgaard, Hornum H., 98.
Papenheim, Borkard von, Lensmand p. Abrahamstrup, 131, 163, 169, 239, 267, 276, 328, 338, 364, 378, 383, 395, 425, 433, 586, 825.
Parma, Prinsen af, se Aleksander Farnese.
Parsberg, Anne, Hans Skovgaards, 11, 142, 153, 182, 217, *311*, 514, *848*. — Anne, Kristoffer Gyldenstjernes, 825, 914. — Kristoffer 686 ff., 743, 754, 757. — Manderup, Lensmand p. Silkeborg og Alling Kloster, 1, 4, *6*, 8, 15, 18, 22, 24, 33, 45 ff., *52 f.*, 61, *64*; 1584 Lensmand p. Aarhusgaard 82, 86, (87), 90, 95, (96), 105, 113, 116, 131, 138, 149, 164, 169, 172, 183, 185, 202, 236, *242*, 262, 305, 327, 378, 382, 410, 413, 418, 425, 434, 436 f., 467, 486, 500, 502, 512, *514*, 528, 552, 557, 569, 590, 594, 601, 603, 611, 613, 617, 621, 624, 628, 639, 641, 650, *657*, 668, *685*, 686, 688, 692, 698 f., 706, 710, 713, 716, *766*, 784, 788, 799, 804, *807*, 808, *809*, 837, 858, 883, 891 f., 903; jvfr. Ingeborg Juel. — Niels 2, 131, *142*, 143, *153*, 224, *227*, 467, 472, 491, 502, 605, 607, *616*, *630*, 664, 693, *719*; 1587 Lensmand p. Roskildegaard 722, 742, 751, 762, 768, 772, 801, *821*, *870*, 880, 899, 910 f., 917. — Valdemar 231, 467, 688, 793, 819, 857, 868, 874.
Paselick, Kasper, Lic., 14, 148, 571, 589.
Paulier, Frans, Tapetvæver, 562.
Pax, Kristoffer, Lensmand p. Holbæk, 131, 148, 163, 165, 169, 183, *212*, 224. 328, *346*, *354*, 363, 377 f., *389*, 472, *597*, 628, 719, 742, *755*, 770, 778, *811*, 917.
Peder (Peter), Mag., se Anne Pedersdatter. — Apotheker i Helsingør se Pester. — Dønniker p. Kronborg 392. — Krudtmager i Danzig 177, (182). — Kusk i Kolding 199. — Murmand 245. — Møller i Øresø Mølle 881. — Skriver, Tolder i Nyborg, 379, 406. — Skriver i Folby 725. — Skriver i Sædding 125. — Snedker i Torup 485. — Sporemager, Drabant, 390. — von Brüssel, Kongens Stenhugger, 204 ff. — Jude, Borgemester og Tolder i Malmø, 149, 188, 384 f., 799. — Aagesen i Stubbekøbing 358. — Aagesen i Vindbyholt 158. — Andersen 338. — Asmussen, Skibshøvedsmand, 888. — Bentsen, Tingfoged, 701. — Frandsen i Ledøje 163. — Gerridsen, Birkefoged i Vejerslev Birk, 798. — Hansen, Landsdommer p. Bornholm, 8, 48, 436, 666, 715, 778. — Hansen, Mag., Superintendent p. Gulland, 189, 505, 507. — Hansen, Renteskriver, 480. — Hansen se Abelone Olufsdatter. — Ibsen i Bistrup Ladegaard 148 f. — Ibsen i Ring 76. — Iversen se Baden. — Jakobsen, Lagmand p. Færøerne, 911. — Jakobsen 64. — Jensen, Præst i Lyngby (Favraas H.), 141, 582. — Jensen, Hospitalsforstander i Ribe, 678. — Jensen i Stadsgaard 685. — Jensen 733 f.

— Jonsen af Agerskov, Student 65. — Jonsen i Torup 485. — Jonsen i Varberg 454. — Jørgensen, Præst i Eskildstrup p. Falster, 360. — Jørgensen, Borgemester i Bogense, 358, 898. — Jørgensen, Ridefoged i Holbo Herred og Hørsholm Birk, 539. — Keldsen i Skannerup 793. — Klavsen i Nibe 543. — Klemmedsen i Hintsehov 261. — Klemmensen i Gilleleje 456, 484. — Kristensen, Skipper Kristens Søn, 737. — Lavridsen se Straale. — Lavridsen i Træden, Herredsfoged i Tyrsting H., 704. — Lavridsen i Valkærre 770. — Lydiksen 856. — Madsen, Præst i Herstedvester, 275. — Mikkelsen, Byfoged i Aalborg, 842 f., 892. — Mortensen 856. — Nielsen, Raadmand i Odense, 510. — Nielsen i Amhede, kgl. Skovfoged, 104. — Nielsen i Brederød 603. — Nielsen i Gamst, Kirkeværge, 719. — Nielsen i Kimmerslev, Herredsfoged i Ramsø Herred, 458. — Nielsen i Torup 485. — Olsen i Himmelev, Herredsfoged i Sømme Herred, 458. — Olsen i Tikøb 456. — Olufsen, Præst i Bredsten og Provst i Jelling Syssel, 237. — Olufsen, Hr., se Kirstine. — Pedersen, Borgemester i Køge, 158, 487, 506. — Pedersen, Præst i Vandkive, 124. — Pedersen i Borum 22. — Pedersen i Folby 725. — Rasmussen, Møller i Sofieholm Mølle, 162. — Rasmussen i Svinninge 137. — Rellufsen i Flensborg se Kirstine. — Rimboltsen, Mag., 640. — Simensen i Renge 741. — Staffensen i Kolding 818. — Sørensen, Dr., kgl. Livlæge, 728. — Sørensen, Præst i Dybe, 527. — Sørensen i Nibe 543. — Thomesen p. Island 739. — Torkildsen, Mag., Præst i Aarhus, 552. — Troelsen i Gødelev 770. — Tøgersen, Mag., Superintendent i Viborg Stift, 7, (17), 18, 624, *645*, 67., 707, 721, 781. — Jvfr. Humpel.

Pedershage, Sjælland, 150.

Pederstrup, Nørlyng H., 686. 865. —, Nørre H., Laaland, 144, 614.

Pedholt, Ning H., 22.

Pegaw, Thim, tysk Adelsmand, 281.

Penners, Frans, Tapetvæver, 562.

Perleberg, Joakim, Landsknægt, 748.

Pester, Peder, Apotheker i Helsingør, 160, 332, 869.

Pil, Hans, Borgemester i Korsør, 416.

Pilegaard, Dronninglund H., 515.

Pillemark, Samsø, 631.

Pilten, Slot i Kurland, 73, 197, 533.

Pine Mølle, Løve H., 404, 438.

Pisselhøj, Aars H., 493, 561.

Pjedsted, Holmans H., 614.

Plette, Jørgen, af Eckernførde 357. — Klavs i Kolding 357.

Ploug, Knud, i Helsingør 298.

Podebusk, Erik, se Sidsel Oxe. — Jytte, Niels Brocks, 810. — Klavs 688, 757. — Movrids *46 f.*, *69 f.*, *128*, *386 ff.*, *418 f.*, 434, *514*, *548 f.*, 599 f., *619*, *633*, 639, 677 f., *722*, *831 f.*, *836*, 866. — Vibeke, Evert Bilds, 16, 78, 241, 405, 822 f.

Pogwisch, Bertram, 49. — Dorothea Wulfsdatter, Otte Emmiksens, 309, 823, 866. — Hans 867. — Kristence 866. — Magdalene 866. — Salome 866. — Wulf 866 f.

Pol, Frans, tysk Adelsmand, 513.

Polen 26, 57, 73, 306, 364, 533, 554, 574, 578, 582, 595.

Pollerup, Møen, 374.

Pop, Barbart, kgl. Rustmester i Kbhvn., 514. — Povl i Aalborg 512.

Pors, Mads, 785. — Rudbek, Landsdommer p. Laaland og Falster, 8, 428, 436, 666, 778, 853.
— Jens, Tolder i Horsens, 14.
Port, Franciscus le, 27.
Portugal 563.
Possin, Andreas, Møller i Aarhus Mølle, 706.
Povl Sejermager 490. — Andersen, Slotsprædikant p. Skanderborg, 34 f. — Andersen, Skolemester i Køge, 197. — Hansen, Foged paa Vespenø, 482. — Jensen i Kolding 26. — Knudsen 73. — Madsen, Dr., Superintendent i Sjællands Stift, 7, 71, 111, 136, 197, 230, 252, 259, 266, 275, 302, 380, 414, 467, *500*, 604, (618), 626 f., 676, 795, 801, 855, 913 f. — Madsen i Helsingør 459. — Nielsen i Galten, Sandemand i Galten H., 3. — Nielsen i Odense 272. — Nielsen i Verst 889. — Pedersen, Mag., Hertug Ulriks Tugtemester, 217, 229, 232, 605, 746. — Pedersen, Byfoged i Thisted, 843, 893. — Sørensen i Dons 819. — Jvfr. Abel.
Povlstrup, Luggude H., 534.
Prang, Jens, 718.
Prenger, Bernt, i Rostock 71, 169, 582.
Preskel, Kasper, Papirmager, 262.
Preussen 26, 69. Hertug se Albrecht Frederik; Regent se Georg Frederik.
Prip, Jørgen, se Agnete Skenck.
Provstgaard, Hjerm H., 641.
Prytz, Simon, p. Skagen 83. — Thomas, kgl. Enspænder, 567, 569.
Præstø 13, 116, 158, 165, 171, 356, 497, 628, 700, 815, 832. — Bykirken 380 f.
Pugdal ved Ribe (?) 38.
— Gaard, Hammerum H., 140.
Putserød, Høgs H., 288.

Qvalen, Josva von, 451, 692, 787 jvfr. Magdalene Munk.
Qvesarum, Froste H., 868.
Qvibille, Halmstad H., 146.
Qvitzov, Frederik, 33, 94 f., 110, 194, 393, 688, 757. — Køne 688, 695, 868.

Raabylille, Møen, 374.
Raade, Haderslev H., 99, 344.
Raadved, Vor H., 310.
Raageleje, Holbo H., 485.
Raagelunde, Aasum H., 422.
Rabjærg, Bølling H., 702.
Radsted, Musse H., 371, 564.
Radt, Hans, Kongens Guldsmed, 227, 312, 417, 522, 772.
Raf, Oluf, se Rod.
Rafn, Havn p. Island, 30.
Ramdala, Øster H., Blekinge, 278, 317.
Ramel, Henrik, Hertug Christians Hofmester. *2*, 125 f., 157, 283, *332*, 334, *417*, *490*, 574, 578, *582*, 595, 615, 655, 672, 688, *831 f.*, 847, *870*. — Povl 2.
Ramme, Vandfuld H., 201.
Ramsing, Rødding H., 109, 493.
Ramsø, Ramsø H., 142, 153.
— Herred 149, 470. — Herredstinget 400. Herredsfoged se Peder Nielsen.
Randers 4, 11, 13, 25, 32, 35, 62, 86, 99, 102, 114, 116, 165, 171, 298, 322, 324, 356, 513, 515, 628, 648 f., *706*, 748, 784, 815, 832. — Borgemester se Søren Hofmand; Byfoged se Lavrids Hammer. — Borgere 4, 11, 32, 102, 110, 322, 513, 800. — Bro 94. — Storegade 800. — Graven 726 f. — Hospital 15, 90, 517, 809. — Graabrødre Kirke og Sogn 780, 782, 797; St. Mortens Kirke 780. — Mølle 726 f.
Randlev, Hads H., 88.

Randlev Hovedgaard (? Randlev Hedegaard), Hads H., 794.
Rangstrup Herred. Herredsfoged se Hans Ousen.
Rantzau, Bendiks, til Møgeltønder 103, 544, 556 f., 858 f., 879. — Brejde Henriksen, Lensmand p. Tranekær, 8, 13, 46, *47*, 113, *119*, 128, 131, 139, 170, 183, 185, 236, 284, 319, 328, *364*, *367*, *376*, 383, 413 f., 418, 425, 437, *450*, 466, 502, *533 f.*, 556, *595*, 601, 628, 636, 640, 688, 698, 708, 713, 757, 759, 770. — Frans, Lensmand p. Korsør, *111*, *114*, 116, *137*, 154, *160*, 183, 199, 224, 227, 302, *349*, *401 f.*, 416, 467, *471*, 472, 486, 502, 588, 608, 628, 668, 688, *721*, *751*, 757, 763 f., 766 f., *773 f.*; 1587 Lensmand p. Kallundborg *778*, 779, *819*, 911, 917. — Gert *44*, *56*; 1584 Lensmand p. Kronborg *57*, 69 f., 80, 89, 114, 116, 130, (131), 155, 177, 183, 197, 200, *202*, 203 ff., 208, 210, 225, 235 ff., 261, 266 f., 276, 288, 295 f., 303, 307, *308*, 313, 326, 328, 332, 337, 342, 351 f., 354 f., 358, 374, 378, 387, 390 ff., 395 f., 403, 424, 436, 440, 443, 455, 463, 481, 484, 487, *567*, 576, 591, 621 f., 629, 631-34, 659, 700, 705, *708*; 1587 tillige Lensmand p. Helsingborg Slot 709, 716, 727 ff., 732 f., 738, 750, 752, 754 f., 757 f., 761 f., 768, 772, 775, 778, 791, 794 f., 802, 811 f., 815 f., 828, 834, 838, 841, 849 ff., 856, 871, *885 ff.*, 890, 898, 905, 912, 914. — Hans, Lensmand p. Rendsborg, 308, 511, 572; jvfr. Magdalene Ritzerow. — Henrik, Statholder, 213, 473, 586, 863. — Kaj, Hofsinde, 689, 747. — Osvald, Slotsfoged p. Kronborg, 885. — Peder, Lensmand p. Flensborghus, 103, 550 f., 555, 586, 683, 828. — Povl Kristoffersen 115. — Thomas 236.
Rantzausholm (nu Brahetrolleborg), Salling H. Dat. 881.
Rask, Maren Sørensdatter. Niels Glambæks, 184.
Rasmus Møller i Kornerup Mølle 728. — Skriver, Borgemester og Tolder i Svendborg, 10. — von Lybæk se Asmus von Lybæk. — Smed i Svenstrup, kgl. Skovrider, 142, 413. — Hansen, Præst p. Manø, 617. — Jensen, Færgemand ved Kysing, 32. — Jensen i Sim, Birkefoged i Ry Birk, 706. — Jensen i Tudse 157. — Keldsen, Præst til Haslund og Ølst, 97. — Klemmidsen i Vads Mølle 95. — Kristensen, Hr., 686. — Lavridsen i Resendal 801. — Lavridsen i Sorring 91. — Madsen i Hørsholm Birk 485. — Nielsen, Præst til Silkeborg, 798. — Nielsen, Præst i Tem, 318. — Nielsen, Præst i Vinding, se Bredal. — Nielsen i Lund 709. — Pedersen i Kbhvn. 494. — Pedersen i Essenbæk, Delefoged, 1. — Pedersen 478. — Sørensen, Præst i Asmindrup og Grandløse, 306. — Trudsen i Gilleleje 456.
Rathlousdal se Loverstrup.
Ratt, Hans, Kongens Guldsmed, se Radt.
Ravensberg, Inger, Anders Pedersen Galts, 776.
Ravn, Mikkel, Byfoged i Faaborg, 325.
Ravnebjærg, Ringsted Klosters Len, 261.
— Ore, Skov i Ringsted Klosters Len, 260.
Ravnholt, Ning H., Dat. 684.
Ravnkilde, Aars H., 77.
Ravnsborg Slot og Len 315, 325, 363, 382, 496, 733.
Ravnstrup, Ringsted H., 355.

Reeberg, Hans von, Landsknægt, 747.
Reedtz, Peder, Lensmand p. Antvorskov Slot, 1, 19, 31, 86, 110 f., 114, *119*, 131, 142 ff., 152-55, 178, 181, 217, 224 f., *230*, 261, 272, 346 f., 353, 395, *403*, 404, 437 ff., *444*, 460 f., 468 ff., 472, *489*, *491*, 496, 525, 566, 597, *605*, *607*, 608, 649 f., 635, 668, *675*, *678 f.*, *681*, 724, 750, *751*, 755, 762, *763 f.*, 766 f., *773*, 778, 820, 824 f., *869*, 895.
Reerstrup, Lynge-Kronborg H., 750.
Refsnæs, Arts H., 31, 468, 805.
Refsvindinge, Vinding H., 106, 310, 418.
Refvegiere, Skaane, 218.
Reiminch, Herman, Apotheker i Kolding, 256.
Reinhold, Foged i Sorø Kloster, se Berckhus.
Reinschat se Rindschat.
Reisner, Jens, Student, 615.
Rejns Kloster, Norge, 841, 892, 894.
Rejnstrup, Ø. Flakkebjærg H., 234, 333, 830.
Rejstrup, Merløse H., 693.
Rekkinde, Baarse H., 357.
Rendsborg 150, 199, 857, 874 f.
— Slot og Len 176, 308, 325, 511, 572, 579, 626. Dat. 554 f.
Renge, Stævns H., 741.
Renneslev, Høgs H., 53.
Rerslev, Løve H., 31, 219, 227, 535, 649.
Rersø, Løve H., 138, 569.
Resen, Fjends H., 239.
—, Skodborg H., 512.
— Bro 16.
Resendal, Hids H., 16, 86, 612, 801.
Reskær ved Vejle 164.
Rettrup, Hindborg H., 675.
Reval 454.
Revelbjærg, Bjærge H., Skaane, 350.
Reventlov, Henning, Lensmand p. Silkeborg, *61*, 78, (79), 86, 88, 96, 129, 147, 222, 231, 245, 327, 413, *498 f.*, 547, 565, *610 f.*, 612, 640, 646, 654, 657, *664*, 671 f., 676, 679, 681, 693, *694*, 695, 702, 704, *706*, 707, 713, 719, 730, 754, 770, 786, 790-93, 798 f., 801 f., 805, 814, 834, 879, *897*, 918. — Magdalene, Hans Holcks, 638. — Margrete, Erik Krabbes, 106, 514.
Reymand, Hans, Dronningens Skrædder, 824.
Rhinen 593.
Ribe 12 f., 30, 39, 42, 46 f., 66, 73, 76, 95, 109, 114, 116, 128, 171, 245, 387 f., 418 f., 421, 434, *522*, *528*, 628, *633 f.*, *678*, 701, 731, 833, 856, *864*, 865, 867, 869, 897. — Borgemester se Peder Hegelund; Raadmand se Hans Jensen; Toldere se Peder Hegelund, Thomas Jørgensen. — Borgere 66, 434, 440, 623, 675, 869, 885. — Saltgaden eller St. Nikolai Gade 128. — „Himmerig“ 41. — Hospital 497, 540, 556, *678*, 701 f., *828*, 889. Forstandere se Anders Sørensen Vedel, Ebbe Mogensen, Hans Jensen, Peder Jensen. — Domkirke (Vor Frue Kirke) 38, 40, 43, 74, 85, 95, 427, 434, 670. — Kapitel 40 f., 51, 103, 283, *361*, 528, 530, *543 f.*, 556, 655, 678, 723, 780, *828*, 858, 871, 879, *899*, 904, 909. Ærkedegnedømmet 103, 530, 544. Ærkedegn se Rasmus Hedeman. Kantordømmet 544. Læsemester se Peder Jensen Hegelund. — Sortebrødre Kirke 121, 670. — Kirkegaard 128. — Skolemester se Niels Villumsen. — Jvfr. Amas, Kristen.
— Stift 7, 12, 24, 191, 421, 436, 526, 528, 538, 594, 621, 699, 784, 836.
Riberhus Slot og Len 12, 73, 122, 184, *295*, *360*, 387, *395*, 413, *434*,

540 ff., 544, 551, 617, 634, 654, *684*, *722*. 732 f., 770, *800*, *817*, 836, 885.
Riber, Jens, Svinesnider, 39, 209. — Søren Rasmussen 865, 902.
Ridemands Mølle, Hornum H., 561.
Riga 477, 574.
Rimbolt Pedersen. Mag., Præst i Viborg, 640.
Rindom, Hind H., 724.
Rinds Herred 123, 643.
Rindschat, Sivert, Friherre, 692, 787, 827, 913.
Ring, Tyrsting H., 76, 803.
— Kloster. Foged se Kristen Adsersen.
Ringe, Skam H., 386, 422.
Ringebæk, Sjælland, 150.
Ringgive, Nørvang H., 48. — Gaard 48.
Ringkobing, Anders, Landsknægt, 196.
Ringkøbing 14, 116, 171, *525*, 628, 723, 780, 832, 842 f., 893. — Borgemestre se Frederik Busch, Iver Nielsen; Byfoged se Anders Jensen. — Skole 615.
Ringsbjærg, Bjæverskov H., 459.
Ringsted 6, 19, 86, 143, 197, *218*, 366, 410 ff., 420, 579, 698, 700, 757 f., 767, 832, 901. — Borgere 579. — Kornbroen 260. — Domhuset 167. — Nørregade 260. — St. Jørgens Hospital 233. — Kirke 167. — Skole 740.
— Kloster 19, 42, 73, 144, 197, 218, 235, 239, *260 f.*, *300 f.*, 328, *347*, 383, 410 f., 419, 426, *458*, 459 f., 462, 468, 470, *505*, 507, 574, 579, 636, *711*, *719*, *722*, *740*, 762, *763*, 767, 791, 798, 810, 874, 899 f., *909*, 915. Dat. 113 f. — Abbeder se Bent Gregersen, Iver Bertelsen, Kristen Machabæus; Skriver se Kristoffer Sørensen; Foged se Kristoffer von Meissen. — Klosterkirken 42.
Ringsted Herred 240, 366, 41[illegible] — Herredsfoged se Arild Nielsen.
— Landsting se Sjællands Landsting.
Ringsura (? Ringstedgaard i Asperup, Vends H.) 613.
Ris, Vor H., 33, 94, 493.
Risby, Smørum H., 419.
Risumlund, Vends H., 613.
Ritzerow, Magdalene, Hans Rantzaus, 775.
Robert Rasmussen 420.
Rod, Oluf, i Blekinge 317, 372. — Søren 535.
Rodneby se Rønneby.
Rodsten, Jens Markvordsen, se Lisbet Bilde.
Rodstenseje se Hovedstrup.
Rodstrup, Skam H., 422.
Rogke, Hans, Landsknægt, 747.
Rognerød, N. Asbo H., 849.
Rold Mølle, Hindsted H., 102.
Romalt, Sønderhald H., 513.
Romsø, Bjærge H., Fyen, 880.
Rosborggaard, Fjends H., 663.
Rosbæk, Sokkelunds H., *419*, 425, 762. Dat. 245-52, 319, 418 f., 460, 500 f.; jvfr. Gamle-Vartov.
Rosenau, Hans d. ældre, Kongens Faktor i Lybæk, se Gertrud. — Hans d. yngre i Lybæk 311.
Rosenborg, Albrekt von, se Anne Baltsersdatter.
Rosendrup, Skam H., 422.
Rosengaard, Kristoffer, Lensmand p. Kbhvns Slot, 262, 285, 3[illegible], 328, *340 f.*, 363, 378, 416, 433, 43[illegible], 458, *459*, 470, 481, 498, 501, 50[illegible], 510, *514*, *543*, 567, 569, *574*, 58[illegible], 628, 637, 649 f., *746*, *755 f.*, 75[illegible], *774*, 802, 830 f., 859.
Rosengaard, V. Horne H., 655.
Rosengjedde, Aage Lavridsen, 244. — Birgitte (Berete) Lavridsdatter 244. — Korfits Lavridsen, Landsdommer i Nørre-Halland

8, 58, 244, 428, 436, 560, 666, 778. — Niels Lavridsen 244.
Rosenkrantz, Aksel, 723, 784. — Anne, Albrekt Gjøes, 15, 54, 144, 224, 513 f., 640, 830, 917. — Birgitte, Peder Bildes, 297, 640, 737, 789, 801. — Jfr. Birgitte til Nebbegaard 516, 567, 615. — Børge 489, 502. — Erik Akselsen 224, 615, 622, 639 f., 861, 917; jvfr. Maren Juel. — Erik Ottesen se Helvig Hardenberg. — Folmer 85, 212, 224, 792, 917. — Gert 640, 688. — Holger se Karen Gyldenstjerne. — Inger 879. — Jørgen, Lensmand p. Kallø, 5, 8, 13, 15, *29*, 43, 45, 47, 82, 100, 113, *123*, 139, 172, 184 f., 221, 236, 274 f., *318*, 322, 340, 346, 382, 391, 413, 437, 471 f., *514*, *535*, *579*, *594*, 628, 630, 639, 649, 666, 683, 685, *692*, *696*, 698, *713*, *716*, *719*, *731*, 757, 799, 868 f., 888, 893. — Kirsten, Niels Skrams, 51, (53). — Lisbet, Anders Thotts, 212, 225. — Ludvig Nielsen, 800, 817, 837. — Mette, Peder Oxes, 140, 201, 224, *326*, *350*, 514, 640, 737, 789, 801, 917. — Niels Akselsen 723; jvfr. Maren Lunge. — Oluf Nielsen se Ide Munk. — Otte Kristoffer 564. — Timme 224, 660 f., 917. — Vincens 283.
Rosensparre, Oluf, 414, 467, 502, 536, 688, 757, 823.
Rosenvinge, Henrik Mogensen, Tolder i Helsingør, 3, 266 f., 326, 455; jvfr. Birgitte Schult. — Maren, Las Andersens, Borgerske i Landskrone, 3. — Mogens Henriksen, Borgemester og Hospitalsforstander i Odense, 3, 108, 193, 350, 378 f., 600. — Mogens Jensen 3. — Morten Jensen, Toldskriver i Helsingør, 145, 326 f., 329, 342, *445*, 561 f., 568, 571, 580, 595, 717, 735, 747, 815, *856*, *882*. — Niels Henriksen, Toldskriver i Helsingør, 327. 329, 342, 561 f., 568, 571, 580, 595, *607*, 717, 735, 747, 815.
Roskey, Hans, Skibshøvedsmand. 317, 479 f., 626, 630, 713, 769, 822.
Roskilde 86, 114, 167, 171, 233, 282, 356, 401, (411), *423*, 470, 563, 587, 602, 634, 700, 749, 757 f., 762, *788 f.*, 815, 832, 913. — Duebrødre Hospital 788, 790. Forstandere se Hans Lavridsen, Hans Leiel. — Domkirke (St. Lucius) 22, 35, 38 f., 111, 133, 145, 213, 240, 308, 329, *412*, 569, 605, 607, 677, 749, 751, 788, 790, 870, *913 ff.* Vikarier: St. Andreæ Kapel 902; Hellig Tre Kongers Kapel 618; Johannes Evang. 605. — Kapitel 140, 163, 282, 412, 618, 746, *758*, 790, 913. Læsemester se Frans Nielsen. — St. Agnete Kloster 543; Sortebrødre Kloster 167. — Skole 281.
— Gaard og Len 142, 149, 157, *174*, *178*, 196, 203, 211, 233, 239, *260 f.*, 281, 292, 328, 363, 383, 401, 411, 413, 459, 563, *566*, *616*, 681, *719*, 770, 772, 798 f., *821*, *880*, 911.
— Stift se Sjællands Stift.
Roslev, Harre H., 675.
Rost, Hvidding H. Dat. 855 f.
Rosted, V. Flakkebjærg H., 400, 607, 765, 895.
Rostock 29, 55, *72*, 219, 267, 385, 448, 621 f., 848. — Borgere 71, 169, 582 f.
Rostrup, Hans, 14, 82. — Jakob 334, 870. — Karen, Peder Reedtz's, 675, 764. — Lavrids 36, 209.
— Hans, tysk Kancelliforvandt, 354, 648.
Rotfeld, Kristence Nielsdatter, Bjørn Kaas's, 11, 142, 217, 388, 514, 770.
Rottinge, Blekinge, 58.

Rouen 735.
Rougsted, Jerlev H. Dat. 607.
Rovsthøje, Skads H., 52.
Rud, Ejler, 394, 752. — Erik 12. — Johan 159, 200, 331 f., 467, 493, 502, 688, 868, 881. — Jørgen Eriksen 250, 576. — Jørgen Knudsen 394. — Kirsten, Lavrids Rostrups, 209. — Knud 331 f. — Knud Eriksen 250, 514, 576. — Knud Jørgensen († 1554) 227, 427, 742, 750, (839). — Knud Jørgensen 426, 514, 741, 749 f., 839. — Peder 250, 536, 571, 576, 589, 595, 688, 757, 829.
Rudbjærggaard, Sønder H., Laaland, 595.
Rudby se Rødby.
Rude, Hads H., 534. — Gaard 534.
Rudegaard, Sokkelunds H., 576, 802.
Rudkøbing 13, 54, 106, 133, 171, 356, 628, 815, 732. — Byfoged se Vincens Pedersen.
Rudolf von Minden, Drabantfører, 663.
Rudstorp, Blekinge, 58.
Rugaard og Len 185, 328, 413, 680, 770, 888.
Rugsø Herred 413, 641.
Rumohr, Asmus, 456.
Rumpe, Smørum H., 535, 649, 865.
Rundom, Mikkel, Landsknægt, 748.
Rungsted, Lynge-Kronborg H., 485.
Rusland 72, 254, 288, 367.
Russel, Thomas, Englænder, 752.
Ruszwurm, Hans Klavs, Kongens Drabanthøvedsmand, 252, 317, 352, 358, 696 f., 699, 831.
Ruther, Johan, i Lybæk 869.
Ry, Færs H., 124.
—, Torne H., 432, 770.
—, Tyrsting H., 178, 427, 660, 803, 807, 815. Dat. 16 f., 657-61, 802-7. — Mølle 78, 84.
— Birk. Birkefoged se Rasmus Jensen.
Ry, Voldborg H., 522, 562.
Rye, Valle H., 534.
Rygaard, Voldborg H., 522, 562.
Rynkeby, Gudme H., 524.
Ryom, Sønderhald H., 340.
Ryslinge, Gudme H., 101.
Rytter (i Jylland), Anders, Skibshøvedsmand, 500, 713.
— (i Norge), Kristoffer Pedersen, Skibshøvedsmand, 488.
— Klavs, Borgemester i Kbhvn., 152.
Rævsaa, Hads H., 88.
Rød, Hans Offesen, 407, 421. — Lavrids Offesen 13, 405.
Rødby 4, 109, 116, 799, 853. — Tolder se Bonde Mortensen.
Rødding, Nørlyng H., 686.
— Herred 731.
Røde Andersen 572.
Røde Mølle, Gørding H., 535.
Røgen, Gern H., 89.
Røggegaard, Onse H., 124.
Røjdrup, Gislum H., 153. — Mølle 153.
Røjle, Vends H., 552, 613.
Rønbjærg, Ginding H., 246.
Rønne 7.
Rønneaas, Himle H., 450.
Rønnebjærg Herred 264.
Rønneby 13, 123.
Rønninge, Aasum H., 608.
Rønnov, Anne, Erik Hardenbergs, 896. — Anne Markvardsdatter, Johan Jørgensen Urnes, 249. — Karen 280. — Margrete 848.
Rørbæk, Musse H., 664.
Rørt, Hads H., 33, 95.
Rørum, Froste H., 529, 655, 868.
Røttinge, Store-, Baarse H., 636.
Røver, Matthias, kgl. Enspænder, 761.

Saaby, Vor H., 695. — Gaard 695.
Saal, Niels, i Halmstad 726.
Sabro, Sabro H., 36.

Sachsen. Kurfyrste se Avgust; Kurfyrstinde se Anna.
Sadderup, Skads H., 52.
Sadolin, Didrik Jørgensen, 113. — Jørgen Jensen, Mag., Superintendent, se Elsebe.
Sakskøbing 13, 171, 356, 497, 628, 700, 815, 832.
Sal, Ginding H., 492, 622.
—, Hovlbjærg H., 294, 362, 434, 767, 807.
Salingen, Simon von, 72. 75 ff., 193, 253 f., 393 f., 582, 597.
Sallerup, Hammer H., 914.
Salling, Slet H., 42, 719.
—, Jylland, 623.
— Herred 251, 390. — Herredsfoged se Tyge Nielsen.
Salomon i Alleshave 329.
Saltebæk, Himle H., 450.
Salten, Vrads H., 78. 680. Dat. 801.
— Langsø, Vrads H., 78.
— Len, Norge, 600.
Saltholm, Ø, Sokkelunds H., 243.
Samsø 13, 31, 171, 468, 628, 673, 805. — Foged se Hans Skriver.
Samuel Hansen, Kongens Sanger, 213, 902. — Hansen, Tolder i Visby, 771.
Sandager, Baag H., 359.
—, Bølling H., 702.
—, Gudme H., 101.
Sandberg, Henrik, 4 f., 18, 646, 682, 786. — Mads 688. — Maren Eggertsdatter, Gilbert Jungs, 269, 329, 365, 529, 620, 835. — Margrete, Niels Keldsen Juels, 81, 646, 785. — Tyge 242, 401 f., 718. — Ulrik 78. 81 f., 467, 502, 564, 686, 688, 718, 868.
Sandbjærg, Lynge-Kronborg H., 337, 576.
Sandby, Gynge H., 814.
—, Sabro H., 238, 278.
—, Tudse H., 332.
Sandengen, Hads H., 88.
Sanderumgaard, Aasum H., 240.
Sandgrav Sø, Framlev H., 78.
Sandleben, Ludvig von, Furer, 663.
Sandten, Gert von, i Haderslev 840.
Sascerides, Gellius, 126. — Johannes, Mag., Prof. ved Univ., 126.
Sasserup, Mørløse H., 755.
Sastede, Borkard von, Enspænder, 160, 331 f.
Savstrupgaarde, Hindborg H., 790.
Saxtrup, Bjørn, Landsdommer i Skaane, 58, 175.
Schad Mølle (? Soede Mølle, Holbo H.) 131.
Schelenborg se Eskebjærg Gaard.
Schulle, Bernt Sturman von, Landsknægt, 748.
Schult, Birgitte, Henrik Mogensen Rosenvinges, 45.
Schurmann, Bernt, i Kbhvn. 420, 475, 578 f. — Johan 475, (579).
Schweinitz, Jørgen Kradis von der, Profos p. Kronborg, 44.
Sebber, Slet H., 719.
Sebberkloster, Slet H., 140.
Seeblad, Knud Jørgensen, Raadmand og Hospitalsforstander i Odense, 44.
Seefeld, Jakob, Lensmand p. Aarhusgaard, 4 f., 8, 13, 15, 27 f., 36, 46 f., *52*; 1584 Lensmand p. Mariager Kloster *59*, 64, 74, 79 f., 90. 97, 100, *113*, 114, 122, *129*, 163, 204, 236, *284*, 295, 304, 316, *319*, *322*, *379*, *402*, 414, 437, 466, 486, 492, 502, *510*, 521, *525*, *538*, 552, *557*, 630, 639, *642*, 650, 661, *666*, 688, 698, 708, 713, 757, 795. 808, 869, 888, 913.
Seeland, Grevskab, Nederlandene, se Zeeland.
Seerup, Hids H., 640.
Sefeld, Jakob, kgl. Gigler, 177.
Segalt, Nedre-, Ø. Lisbjærg H., 535. — Øvre-, 535.
Segeberg Slot og Len 213. Dat. 555.

Segeberger Skoven 463.
Seglflod, Fleskum H., 861.
Sehested (holstensk Slægt), Evald (Enevold), Hofsinde, 442, 554. — Jørgen 47, 105, 430 f. — Mikkel 2. 34.
— (dansk Slægt). Malte Jensen, Landsdommer i Nørrejylland, 8, 66, 77, 138, 163, 216, *242*, 428, 436, 456, 639, *642*, 666, 698, 727, *728*, 765, 778, *781*, *808*; jvfr. Sofie Bilde. — Sten Maltesen, Rigens Øverste, 484.
Seiger, Gert, 299. — Hans 41.
Sejer Bonde i Ovstrup 716.
Sejlstrup, Hellum H, 97.
— Slot og Len 413, 674, 765, 770.
Sejrø 13, 171, 628.
Selge Kristensen i Fleske 643
Sellerup, Holmans H., 70, 614.
Sem, Onsild H., 4, 294, 362, 379. — Sø 4.
Serlin, Albrekt Kristoffersen, 527, 695.
Serris, Villum, Skotte, i Slangerup 279 f.
Sest, Anst H., 75, 238, 608, 776.
Severin se Søren.
Shetlandsøerne 757.
Sichuri, George, af Zante 72.
Sidsel Kristensdatter i Amstrup 101.
Sidsels Lykke ved Vejle 310.
Siel, Silkeborg Len, 802.
Sig, Himle H., 450.
Sigerslev, Stævns H., 522 f.
Sigerslevvester, Lynge-Frederiksborg H., 150, 209.
Signe Hans Esberns p. Bornholm 48.
Sigvard (Sivert) Pedersen, Byfoged og Tolder i Laholm, 745. — Pedersen, Borgemester i Odense, 309.
Silkeborg Slot og Len 5, 18, *22*, 24, *33*, 50 f., *61*, *78 f.*, *86*, 88, 90, 96, 105, 129, *134*, 147, *242*, 245, 327, 376, 413, 473, *498 f.*, 547, 565, (610 f.), 617, 623, 647, 654, *657*, 671 f., 677, 680, *681*, 693 f. 704, *707*, 715, 730, 754, 770, 78[illegible], 792, *793*, *797 ff.*, *805*, *814*, 8[illegible], 918. Dat. *640*, 677 f., 788-80[illegible], 918. — **Skriver** se Hans Pedersen; **Underskriver** se Søren Gram; **Ridefoged** se Jakob Bertelsen.
Silpinge, Blekinge, 58.
Sim. Hjelmslev H., 78, 708.
Simested Bro, Rinds H., 873.
Simmelkær, Hammerum H., 3[illegible], 871.
Simmerbølle, Langeland, 557.
Simon, Hr., i Dreslette 355. — Jæger 154. — Kedelsmed i Kolding 40. — Brodersen, Skipper. 735. — Nielsen i Ry Mølle 84. — Nielsen i Vejle 636. — Olufsen i Trabjærg 643. — Pedersen, i Kongens Tjeneste til Skibs. 107.
Sindbjærg, Nørvang H., 538.
Sindbjærglund, Nørvang H., 48.
Sinding, Hids H., 786.
Sivert se Sigvard.
Sjelle, Framlev H., 82.
Sjælland 6, 13, 42, 55 f., 92, 116, 140, 142, 158, 165, 191, 223, 249, 256, 265, 327, 342, 404, 459, 484, 495, 521, *602*, 627 f., *636*, 655, 668, 698, 723, 734, 890.
— Landsting 166 f., 536, 830. — Landstingsskriver se Jakob Tordsen.
— Stift 233, 436, 529, 699.
Sjørup, Børglum H., 643.
Skaane 6, 13, 29, 55, 65, 116, 139, 158, 165, 191, *211*, 223, *232*, *258*, 327, *333*, 414, *431*, 460, 491, 506, 539, 582 f., *601*, 609, *627 f.*, 655, 698, 727, 824, 835, 903.
— Landsting 810. — Landstingsskriver se Niels Andersen.
— Stift 529, 533, 699, 746.
Skaarby, Ljunits H., 796.

Skaarup, Peder, i Kolding 39.
Skaarupgaard, Horns H., Jylland, 59, 107, 336.
Skablundgaard, Hads H., 79.
Skade, Just Nielsen, 623. — Mads Nielsen 49, 79, 330, 419, 829.
Skads Herred 380, 864.
Skaftelev, Slagelse H., 489.
Skagefjord p. Island 880 (?).
Skagen 14, 83, 116, 171, 226, 335, 384, 628, 806, 832, *861*. — Toldere se Gregers Bang, Jens Vognsen, Søren Nielsen. — Fyr 79, 98, 274, 392.
Skajbjærg, Vennebjærg H., 515.
Skaldaleikur, Island, 477.
Skalholt Stift p. Island 302.
Skallerup, Baarse H., 355, 441.
Skals, Rinds H., 95, 784.
Skam Herred 171.
Skanderborg Birk 89.
— Slot og Len 12, 33 ff., 78, *80 f.*, 87 f., 94, 104 f., 110, 150, 156, *175 f.*, 185, 202, 209, *242*, *245 f.*, 278, 336, *372*, 396, 400, 413, 436, 473, 486, (503), 507, 510, 527, (531), 561, 565, 609, 614, 623, 636, *639 f.*, (643), 659, 664, 668, 671, 673, 704, 709 ff., 718 f.. *722*, 723, 726, *728 ff.*, 740, 779, 806 f., 815, 821, 833, 851, 863, *865*, 876, *882*, *884*, 897, 899, 910. Dat. 1, 18-26, 29-37, 71-95, 219, 635-40, 643-57, 659, 661-74, 678-83, (688), 689-99, 704-10, 712-18, 777 f. — Jægergaarden 709. — Kro 91, 191, 197, 726. Kromænd se Hans Meyer, Kristoffer Jensen, Urban Null.
Skanderup, Anst H., 889.
—, Hjelmslev H., 34 f., 612.
Skankholt, N. Asbo H., 849.
Skannerup, Gern H., 793.
Skanør 13, 116, 171, 628, 634, 700, 815, 833.
Skarretved, N. Tyrstrup H., 140, 310.
Skave, Herluf. se Anne Brahe. — Sidsel, Erik Kristoffersens, 58.
Skeel, Abel, Niels Langes, 185, 292, 298, 303, 423, 531, 539, 546. — Albrekt Hermansen 514 (?), 688, 793 f. — Albrekt Kristensen 514 (?). — Anne Albrektsdatter, Malte Lavridsen Vifferts, 660. — Ingeborg, Otte Banners, 51, (53), 107, 405, 499, 520 f., 640, 646 f., 674, 764, 770, 823, 888. — Karine, Peder Munks, 53, 172, 380, 754. — Kristen, Lensmand p. Bøvling, 8, 14, *15*, *97*, 163, 185, 236, 304, 318, 346, 407, 413, 437, 471 f., *540*, 542, 628, 630, 639, *651*, 660 f., 686, 698, *708*, 757, 770, 791, 808, 841, 873, 892. — Niels se Karen Krabbe.
Skejby, Hasle H., 684.
Skelby Birk, Falster. Birkefoged se Henrik Pedersen.
Skellebjærg, Løve H., 227, 438.
Skellenberg, Abraham, Kromand i den nye Kro ved Frederiksborg, (160), 331, (332).
Skellerup, Onsild H., 4, 294, 362.
—, Vinding H., 375, 751.
Skelskør 13, 83, 116, 165, 171, 225, 334, 356, *416*, 497, 628, 700, 815, 732. — Bykirken 594. — Bøgeskov Jord 416.
Skelund, Hindsted H., 666.
Skenck, Agnete, Jørgen Prips, 98.
—, Hans, Landsknægt, 747.
Skern, Bølling H., 492, 622.
—, Bølling ell. Middelsom H., 280.
— Bro, Jylland, 51.
Skerninge, Øster-, Sunds H., 646, 751.
Skershale, Rinds H., 650.
Skibbinge, Baarse H., 524.
Skibsby, Vennebjærg H., 643.
Skidengade, Himle H., 450.
Skidensig, Skodborg H., 512.
Skien, Norge, 815.
Skindbjærg, Hellum H., 849.
Skindersbro, Hald Len, 873.
Skinkel (Vaaben: en Lilje), Gabriel,

620 f.. 803. — Hans se Anne Bild. — Morten. Skibshøvedsmand, 96, 713. 769. — Niels. Skibshøvedsmand. 96. 107; 1584 Lensmand p. Færøerne 114. 888.
Skinkel (Vaaben: Søblade). Anne. Peder Lavridsen Straales. 124.
Skinnerup, Hundborg H., 690.
Skinteby, Halmstad H., 146 f.. 266, 293 f.. 312.
Skiole (?). Sønderhald H.. 97.
Skipperslev, Gærs H., 838.
Skive 171. 728, 800. 832.
Skivehus Slot og Len *12*, *33*, 66. 85, 118, *136*, *169*, 184, 214, *303*, 413, 674, 731. *869 f.*
Skiverup Bro. Vemmenhøgs H., 797.
Skivholme, Framlev H.. 91.
Skjoldborg. Hundborg H.. 399 f., 478. — Nørre-. 140.
Skjoldenæs, Lille-, Mølle, Ringsted H., 233.
Skodborg Herred 527.
Skomager, Jørgen, Dr., i Tyske Kancelli 254, 533.
Skorup, Gern H., 802.
Skotland 54, 133. 242, 279. 556, 754 f., 757 f., 761, 772.
Skotsebølle, Sønder H.. Laaland, 454.
Skotte se Hans.
Skovby, Falster. 365.
—, Framlev H.. 36.
—, Skovby H., 171, 422. 487.
— Herred 106, 781.
Skovende, Skads H., 52.
Skovgaard, Frederik, 848. — Hans 11, 20, 187; jvfr. Anne Parsberg. — Karen 240. — Margrete 240.
Skovgaarde, Skodborg H., 99.
Skovhuse, Baarse H.. 534.
Skovkloster (Herlufsholm). Ø. Flakkebjærg H., 862.
Skovmøllegaard, Hammer H.. 159, 388.
Skovsgaard, V. Flakkebjærg H.. 404, 606. Dat. 400. 757.
Skram (Vaaben: en Enhjørn...). Anders. 701. — Niels. Lensma... p. Hald. 6. 8. 14-17. 22-25. ... 50 f.. 53. 61. 66. *79 f.*, 84, 86. 1... 137. 140. 144. 153, 184. ... *204*. 230 f.. 239. 241 f.. 245. ... 285. *287 f.*. 299, *300*. 303. ... 1585 Lensmand p. Dronningb... 305. 322. 324. 327. 340. 345. ... 382. *400*. 402 f., 407. 413. 4... 467. 473 f., 502, 513, 516. 5... *535*. 565. *567*. 569. 587. *61*... 617. 628. 639. 641. 643. 646. *64*... 660. 676. 686, 688, 692, 694. ... *699*, 701, 706, 730. 765, 797. ... *808*. *825*, 868. 911; jvfr. Kirst... Rosenkrantz. — Peder 152.
— (Fasti). Erik, 849. — Iver ... Eline Spend. — Jørgen, Le... mand p. Dronningborg, Lan... dommer i Jylland. 4 ff., 8. 1... 15. 25. *29*. 32, 37. 50. 59. 6... 69. 72. 86. 94. 96. 99 f.. 102. 1... 131. 163 f., 169. 183. 185. ... 236. 239. 243. 245. 276, *284*. ... 295. *297*. *299*; 1585 Lensma... p. Hald *300*, 304 f., 327. 345. ... 407. 413, 426. 428. 436 f.. ... 478. 500, *514*, 528, 547. 565. ... 594. 601, 613. 624. 628, 630. 639 f. *641*. 643 f., 649 f., 654, *659 f.*. ... 666, 669, 675. *676*, 679. 684, 698 f. 710. 725. 727, *733*, 757, 770. 781 f. 784 ff., 788. 794. 799. 806. ... 879. 892, 903. — Lavrids, Lensmand i Nørvang Herred, 28 f. 33. 38. 40. 43, 49. 61. *105*. 185. 192. *362* f., 407, *430 f.*. 497. *554*. 770, 800, 817. *834*.
Skrea. Aarstad H., 152.
Skreflinge, Vester-, Oksie H.. 499.
Skudgaard, Aarstad H.. 603.
Skult, Otte, 462.
Skummeslev. Høgs H.. 53.
Skurup, Vemmenhøgs H., 127.
Skydebjærg. Baag H., 840.
Skyrmand se Schurmann.

Skyts Herred 234.
Skærhus Len, Færs H., 745.
Skærshede, Vennebjærg H., 533.
Skærup, Holmans H., 54, 144.
Skævinge, Strø H., 249.
Skød, Hovlbjærg H., 238, 294, 362, 573, 767, 807. Dat. 719.
Skødegaard, Anst H., 70 f., 84 f.
Skødstrup, Ø. Lisbjærg H., 235.
Skørping, Hellum H., 18, 849.
Skørpinge, V. Flakkebjærg H., 230, 535, 649, 763.
—, Stævns H., 521.
Skørring, Framlev H., 82, 675.
Skørringe, Falster, 761, 771.
Slagelse 114, *217*, *232*, 323, 356, 393, 435, 469, *557*, 700, 758, 832, 917. — Hospital 178, *404*, *414*. — St. Mikkels Kirke 323.
— Herred 437, 468.
Slagslunde, Ølstykke H., 320, 656.
Slangerup, Hans, Dr., Prof. ved Kbhvns Univ., 154, 674, 683.
Slangerup 44, 198, 338, 580, 750, 833. — Borgere 279. — Kirke 433, 508, 580, 750.
Slangerupgaard, Ringsted H., 235.
Slavs Herred 86, 121, 876.
Slesvig, Hertugdømme, se Sønderjylland.
— Kapitel 456, 586. Ærkedegn se Rasmus Hedeman.
— Stift 586.
Sletterød, Vemmenhøgs H., 98. 104, 170.
Sludstrup, Slagelse H., 403.
Slusaas, Luggude H., 570, 580, 588 f., 616, 651.
Smak Mølle, Slet H., 561.
Smedrup, Hads H., 88.
Smedsgaard, Himle H., 450.
Smidstrup, Holmans H., 611.
—, Lynge-Kronborg H., 485.
—, Skovby H., 108.
—, Tørrild H., 48, 105.
Smollerup, Fjends H., 239. 663.
Smurte, Himle H., 450.
Smøgelund, N. Tyrstrup H., 238.
Smørum, Smørum H., 194.
— Herred 470. — Herredsfoged se Mads Olufsen.
Snabhede, Dronninglund H., 515.
Snapholt, Vennebjærg H., 515.
Snarested, Ljunits H., 546.
Snede, Nørre-, Vrads H., 754, 834.
Snedinge, V. Flakkebjærg H., 592.
Snegaard Len, Baarse H., 735.
Snejbjærg, Hammerum H., 362.
Snekkerup, V. Flakkebjærg H., 763.
Sneslev, Ø. Flakkebjærg H., 234, 333.
Sneum, Skads H., 99, 344, 777.
Snogemølle, Kirkerup S., V. Flakkebjærg H., 606.
Snoghøj, Elbo H., 49, 83.
Snorupgaard, Hornum H., 642.
Snæbum, Onsild H., 12, 294, 362.
Sodse se Sortsø.
Soede Mølle, Holbo H., 131 (?).
Sofie, Frederik II.s Dronning, 17, *20 f.*, 23, *34*, 51, 53, 56, *65*, 83 ff., 89, 99, 109, 122, 124, 142, 204 ff., 210, *330*, 410 f., 419, 510, 564 ff., 573, 589 f., 686, *696*, *713 f.*, 717, *719*, 725, 750, *776*, 792, *820*, 830, *883*, 885, 909, 912.
Sofieholm, Falster, 162, 221. Dat. 349. Jvfr. Stadager.
Sokkelunds Herred 470.
Solbjærg, Hellum H., 666.
—, Nørre H., Mors, 785.
Solgaard, Niels, Præst i Mariager, 558.
Solrød, Tune H., 458.
Solviggaard, Slogs H., 164.
Sommersted, Gram H., 240.
Sonnerup, Merløse H., 139 f., 200.
Sorring, Gern H., 91.
Sorterup, Slagelse H., 348, 489.
Sortsø (Sodse), Falster, 365.
Sorø Kloster og Skole 1, 39, 111, *119*, 131, 133, *135*, *143*, 144, *155 f.*, 178 f., *181*, 198, 217, *219*, *227*,

229, 230, 281. *290*. *300*, *348*, 350, 390 f., 427, 437, *444*, 450, 470, 473, 489, *505*. *517*, 607, *750*, *839*, 847, 859. Dat. 134-39, 211 f., 226-31, 346, 395, 425, 917. — Foged se Reinhold Berckhus; Ridefoged se Oluf Kock. — Klosterkirken 1. Prædikant og Skolemester se Hans Jensen.
Sorø Klosters Birk 444, 750.
Spaanstad, Halmstad H., 146 f., 266, 293 f., 312.
Spangenberg, Valentin von, Graver, 448, 750.
Spanien 38, 57, 116, 504, 590, 593, 689, 773, 860, 872.
Sparre (i Sjælland), Henning, 253, 414, 895, 909.
— (i Skaane), Gabriel, 125, *127*, *158*, *168*; 1584 Lensmand i Dalby Kloster *175*, 211, 215, 224, 231, 311, *317*, *319*, 340, 344, 388, 467, 472, 502, *505*, *514*, 529, 545, *548*, *558*, 610, 620, 688, 702, 708, 757, 770, 793, 796, *797*, 819, 857, 874, 917. — Hans 514. — Jakob Movridsen se Margrete Ugerup.
— (i Sverrig), Gørvel Faddersdatter, Lage Brahes, 410, 482, 491, 499, 852.
Spejl, Rasmus, i Systofte, Skovfoged, 361.
Spend (Vaaben: en Sparre), Eline, Iver Skrams, 201.
Spentrup, Nørhald H., 294, 362.
Spiegel, Hans, Lensmand p. Gladsakse, 13, 65, 89, 117, 124 f., 145 f., *171*, 190, 193, 277, 296, *422*, 431, 628, 669, 702, *736*.
Spjarup, Jerlev H., 104.
Splet, Henrik, Slotsskriver p. Koldinghus, 615.
Spørring, V. Lisbjærg H., 611 f.
Staarby, Baarse H., 569.
Stabrand, Sønder H., Randers Amt, 140, 552.
Staby, Ulvborg H., 74, 343, 521.
Stadager, Falster, 354. Dat. 39-64. Jvfr. Sofieholm.
Stade se Klavs.
Stadersted Sogn p. Island 302.
Stadsgaard (nu Konstantinsborg), Ning H., 685 f., 716, 807. Dat. 684 f.
Stadshede, Vennebjærg H., 515.
Staffen se Steffen.
Stafrofski, Phocas, i Kbhvn. 656. 846 f.
Stage, Hans, Præst i Odense, 82. 171, 514.
Starby, S. Asbo H., 27, 93 f.
Starup, Skads H., 52, 817.
—, Øster-, Brusk H., 92.
Staterne se Nederlandene.
Staverød, Harager H., 418, 794, 853.
Stavning, Bølling H., 301, 657, 720.
Stavreby, Falster, 356.
Stavsgaard, Aars H., 77.
Steen, Peder Eriksen, 619.
Steffen (Staffen) Kristensen 856. 875. — Nielsen i Torup 485. — Pedersen 818.
Stege 13, 114, 171, 252, 356, 373 f., 536, 628, 700, 815, 832. — Byfoged se Kristen Nielsen.
Steindur, Island, 477.
Sten Madsen se Laxmand. — Maltesen se Sehested.
Stenderup, Hatting H., 76, 431, 628.
—, N. Tyrstrup H., 464.
Stengelstrup, Ramsø H., 386.
Stengiøl, Blekinge, 397.
Stenholt, Hids H., 781.
— Mølle, Holbo H., 314.
Stenild, Gislum H., 6.
Stenlille, Merløse H., 219, 227, 348.
Stenløse, Ølstykke H., 198.
Stenmagle, Alsted H., 348.
Stenolt, Odense H., 296.
Stens Aa, Skaane, 53, 178.
Stensby, Baarse H. Dat. 376.
Stensbæk, Hvidding H., 52.
Stensen, Knud, 162; jvfr. Anne Lunge.

Stensgaard, Salling H., 867.
Stenstrup, Alsted H., 489.
Steppinge, Tyrstrup H., 99, 344, 463.
Sterck, Peder, Tingfoged p. Kregome Birketing, 332.
Stercke, Oluf, i Sigerslevvester 150, 209.
Sterneberg, Jørgen von, Landsknægt, 748.
Stevning, Als, 878.
Stianderød, Gærs H., 125.
Stilling, Hjelmslev H., 34 f., 718.
Stillinge, Slagelse H., 348.
—, Kirke-, Slagelse H., 219, 489. Dat. 595.
Stistrup, Gislum H., 708.
Stjær Sø, Framlev H., 78.
Stjærnborg, Skodborg H., 239.
Stoby, Skaane, 274.
Stokkendal, Skodborg H., 512.
Stolperup, Rønnebjærg H., 882.
Storebælt 55, 69, 92, 278, 379, 479, 517, 656, 702, 712, 894, 908.
Storeheddinge 171, 437, 534, 581, 700, 832.
Storring, Framlev H., 89, 803.
Storupgaard, Sønder H., Mors, 644.
Stovby, Nørhald H., 552.
Straale, Lavrids, 209, 558, 645, 664, 759, 888. — Peder Lavridsen se Anne Skinkel.
Stralendorff, Hans, Skænk, 142, 306, 378.
Stralsund 267, 379.
Strandby, Gislum H., 783.
Strandkær, Mols H., 564.
Strandskov, Fakse H., 807.
Strassburg 444, 810, 819, 858, 875, 912. — Universitet 793.
Strekhals Gods p. Mors 520.
Stridsmølle, Løve H., 724.
Strynø, Sunds H., 10, 106.
Strøbelstrup, S. Asbo H., 244, 393.
Strøby, Stævns H., 591.
Strømsætter, Rye Sogn, Valle H., 534.
Stubbe Mølle, Københavns Len, 151.
Stubbekøbing 13, 108, 114, 117, 171, 356, 370, 497, 628, 700, 815, 832. — Borgere 358. — Kirke 370.
Stubberup, Jerlev H., 77, 380.
Stuby, Hammer H., 497.
Studsbøl, Gram H., 535.
Stuffenberg, Andreas von der, kgl. Enspænder, 257, 292, 312, 762 f.
Sturm, Johan, i Strassburg 444.
Stygge, Movrids, Landsdommer i Nørrejylland, 8, 97, 103, 428, 436, 456, 487, *560*, 639, 666, 686, 698, 765, 778, *781*, 785, 808, *865*, 907. — Niels 532.
Styrestad, Halmstad H., 128, 324.
Stævns Herred 120, 521, 543. — Herredsfoged se Jens Olsen.
Stævnstrup, Middelsom H., 16.
Størlinge, Baarse H., 437, 441.
Støttrup, Gislum H., 708.
Støvring, Støvring H., 5, 25, 310.
Sudderbo, Horns H., Jylland, 59, 107.
Sulsted, Kær H., 51.
Sundby, Falster, 441.
—, Nørre H., Mors, 785.
— Færge, Lynge-Frederiksborg H., 211, 215, 259, 297, 328, *339*, *433*, *795 f.*
Sundbygaard, Hassing H., 11, 572. — Sunds Mølle 11, 572.
Sundbylille, Lynge-Frederiksborg H., 199.
Sundbyvester, Amager, 150.
Sunds Mølle, Hassing H., se Sundbygaard.
Svab se Svave.
Svaneke 7.
Svanning, Frederik, Kannik i Ribe, 670.
Svanninge, Salling H., 168.
Svart, Bertel, Borgemester i Helsingborg, 127.

Svarvadardal, Island, 477.
Svave, Elsebe, Vincens Juels, 120, 514. — Johan, Lensmand i Sorø Kloster, *119*, *135*, 136, *143*, 144, *155 f.*, 179, *181*, 219, *227*, 229 f., 261, 289, 292, 350, 391, 444 f., 460 f., *488*; 1586 Lensmand p. Vordingborg Slot 491, *497*, 503, *509*, 524, 579, 587, 598 f., 628, *653*, 668, 735, *750*, 753, 909. — Jørgen 26, 55, 171, 332, 422, 653. — Magnus, Hofsinde, 143, 151, 653, 725; 1587 Lensmand i Gynge Herred 816. — Margrete 120.
Svejstrup, Sabro H., 238.
Svend Madsen, Præst i Sebber, 719. — Troelsen, Borgemester i Faaborg, 898.
Svendborg 10, 13, 83, 114, 116. 133, 165, 171, 356, 628, 815, 832. — Borgemester og Tolder se Rasmus Skriver.
Svenstrup, Blekinge, 58.
—, Onsild H., 294, 362, 482.
—, Ramsø H., 142, 148, 234, 267, 292, 413. 719, 821. Dat. 139-42, 547.
—, Vemmenhøgs H., 127, 183.
—, Vends H., 552.
Sverrig 49, 199, 308, 329, 559 f., 849, 874. — Konge se Johan; Hertug se Karl.
Svertingstrup, Gynge H., 388.
Svinding, Niels, Raadmand i Kerteminde, 257.
Svinholms Bro, Nørre H., Laaland, 364.
Svinninge, Tudse H., 137. 389.
Svob se Svave.
Svogerslev, Sømme H., 233. 768.
Sværborg, Hammer H., 497. 509.
Synnedrup, Ning H., 140.
Systofte, Falster, 361.
Syv, Ramsø H., 180.
Sæby 14, 100, 171, 628, 832, 843 f., 892. — Sisemester se Søren Skrædder.
Sæby, Løve H., 31, 606. — Gaard 491, 606.
Sædder, Bjæverskov H., 197, 739, 801, 826.
Sædding, Nørre-, Ribe Len, 125. — Sønder-, 125.
Søborg Sø, Holbo H., 326.
Søby, Fjends H., 648. 806.
—, Gern H., 809.
Søfde Gaard og Gods, Skaane, 732 f., 854 f.
Søften, V. Lisbjærg H., 36, 163.
Søholmsgaard, Elbo H., 550, 584 Dat. 824 f., 881 f.
Søhuse, V. Horne H., 51.
Søllerup, Bjæverskov H., 459.
Søllinge, Vinding H., 751.
Sølvager, Torne H., 269.
Sølvitsborg 13, 122, 157, 356, 709, 815, 833. — Skole 236.
— Slot og Len *112*, *117*, 123 f., 132, 134, *145 f.*, 187, 190, 232, 297, 328, 383, 407, *461*, 628, *672*, *745*
Sømark, Møen, 180. 356.
Sømme Herred 149. — Herredstinget 401; Herredsfoged se Peder Olsen.
Sømmershavn 13, 114, 116, 167, 171, 385, 497, 572, 628, 634, 700, 705, 815, 833. — Byfoged se Oluf Ipsen.
Sønder Bro ved Pine Mølle, Løve H., 438.
— Herred, Laaland, 445. 829.
— Herred, Randers Amt, 13. 628
Sønderborg 873.
— Slot 867. Dat. 905.
Sønderby, Hind H., 304.
—, Hvetbo H., 155.
Søndergaard, Nykøbing Len p. Falster, 530.
Sønderho, Skads H., 301.
Sønderjellinge, V. Flakkebjærg H., 489.
Sønderjylland 2, 19. 101. 138 ff. (213), 435, 456, 608, 687. (758, 780). 854, 875, 879, (880). 906.

Sønderlund, Skodborg H., 512.
Sønderlyng Herred 298, 643, 649.
Sønderslev, Gærs H., 115, 125.
Søndersted, Merløse H., 348.
Søndersø, Skovby H., 358, 898.
—, Smørum H., 326.
Sønderum, Halmstad H., 536.
Sønderup, Hornum H., 79.
Sønderøkse, Ø. Han H., 336.
Sørby, Vemmenhøgs H., 482, 491.
Sørbylille, Slagelse H., 763.
Sørbymagle, V. Flakkebjærg H., 763.
Søren (Severin), Kapellan ved Roskilde Domkirke, 914. — Hr. se Anne. — Henning Sparres Karl 895. — Jæger, Skovrider ved Ringsted Kloster, 874. — Skrædder, Sisemester i Sæby, 843 f., 892. — Sværdfeger i Odense 306. — von Vejle, Landsknægt, 747. — Akselsen se Baden. — Andersen, Kapellan i Janderup, 683. — Jensen, Byfoged i Grenaa, 843, 893. — Jensen i Borre, Delefoged, 98. — Jensen i Ejer, Herredsfoged i Vor H., 705. — Jensen i Sinding 786. — Jensen i Storring, Delefoged i Framlev H., 89, 803. — Jensen i Vranum 663. — Jensen, Bøsseskytte, 443. — Knudsen til Tredie (af Adel) 783. — Kristensen, Præst i Udby, 618. — Kristensen i Holtet, Herredsfoged i Kær Herred, 521. — Kristensen i Kolding 873. — Kristensen i Vejle 59. — Lavridsen i Sundbyvester 150. — Nielsen, Præst, 210. — Nielsen i Skagen, Tolder, 343, 645. — Nielsen i Dons 819. — Nielsen i Stenholt 781. — Povlsen, Hører ved Kolding Skole, 777. — Rasmussen i Randers 322, 513. — Svendsen se Orning. — Sørensen i Grenaa 575. — Thomesen i Nebbegaard 516. — Troelsen, Præst paa Fanø, 652.
Sørup, Falster, 761. — Gaard 364, 761, 771 f.
Søsum, Ølstykke H., 326.

Taabdrup, Tyrstrup H., 98 f., 344. — Mølle 99.
Taagholt, Vennebjærg H., 51.
Taars, Børglum H., 408, 631.
Taarup, Vejlby S., Vends H., 613.
—, Vrads H., 99, 344.
—, Gelsted-, Vends H., 613.
Taarøje, Stævns H., 542.
Taasinge 413, 601, 636, 699.
Taassjø, N. Asbo H., 591.
Taastrup, Møen, 111.
Tagebol, Himle H., 450.
Tale, Arild Ugerups, se Thott. — Povl Laxmands se Ulfstand.
Tallacher, Jakob, Gartner, 182.
Tange, Luggude H., 104.
—, Lysgaard H., 1, 59, 107, 799.
Tanum Birk, Sønderlyng H., 648 f.
Tapdrup, Nørlyng H., 730.
Tarp, Nørre-, N. Horne H., 49 419.
Tastum, Fjends H., 686.
Taube, Johan, Lensmand p. Frederiksborg, Kronborg og Hørsholm, 8, 17, 21, 27, 41, *44*, *61*, 158, 207, *216*, 231, 332, *465*, *490*.
Tavlev Møller, Voldborg H., 693, 742.
Tavlov, Elbo H., 43, 550.
Tebbestrup, Galten H., 513.
Tebstrup, Vor H., 33, 94.
Teglstrup, Lynge-Kronborg H., 355, 886 f.
Teiste, Jon, 874.
Tem, Vrads H., 318, 677.
Tepperup, Merløse H., 139 f.
Terndrup, Hellum H., 314.
Terp, Nørhald H., 294, 362.
Tersbølgaarde, Anst H., 97.
Terslev, Ringsted H., 756.
Tersløse, Merløse H., 219, 227, 348.

Tessø Mark, Jylland, 406.
Testrup, Ning H. Dat. 710.
– , Rinds H., 231, 370, 407.
—, Ringsted H., 347.
Thange ved Vejlesø, Kbhvns Len, 326.
Thennecker, Thomas, Købmand i London, 157, 206, 264, 307, 326, 543, 638.
Theophilus se Nicolaus.
Thierø se Thorø.
Thim, Joakim, Kongens Faktor i Hamborg, 19. 63 f., 462.
Thimann, Albert, Mag., 30. — Hans, Juveler i Brunsvig, 827.
Thisted 14, 171, 628, 832. — Byfogder se Palle Kristensen, Povl Pedersen.
Thomas i Rekkinde, Præst i Alleslev, 357. — Kongens Billedhugger p. Kronborg 446, 478, 539. — Smed i Kolding 199 f. — Skriver, Byfoged i Nysted, 361. — Farsen, Husfoged i Koldinghus Len, 71. — Henriksen, Hollænder, 597. — Jørgensen, Tolder i Ribe. 66, 109, 386, 407, 701, 864. — Knudsen, Mag., Kannik i Ribe, se Hygom. — Kristensen, Bysvend i Helsingør, 459. — Lavridsen. Præst i Tem, 677. — Movridsen, Slotsprædikant paa Antvorskov, 393. — Pallesen se Ingeborg Nielsdatter. — Simens, Englænder, 752. — Villumsen, Mag., Skolemester i Lund, 503.
Thor se Tord.
Thorn 574.
Thornes, Melkior, Plattenslager i Kbhvn., 316.
Thorpe (? Taarup, Frørup S.), Vinding H., 759.
Thorø 171. 628.
Thott, Anders, 58, 332, *431*, 467, 472. *489*; 1586 Lensmand p. Laholm Slot 502, *514*, 565, 583, 588, 609. 616, 628. *660*. 688, 757, 891. — Erik 439, 461. — Korfits 14[illegible] 603, 779, 894. — Lene, Henr[illegible] Brahes, 703, 715, 743, 746, 7[illegible] 890. — Otte 122, 124, 224, [illegible] 340, 388, *430*, 467, 502, 545, 5[illegible] 616, 713, *743*, *746*, 837, 857, 91[illegible] — Peder 58, 234. — Tale, Ar[illegible] Ugerups, 188, 671, 688, 708, 71[illegible] *742*, 748.
Threum (? Trenen, Treia) 474.
Thuekop, Kristen Nielsen, Skovfoged i Antvorskov Len, 4[illegible] 606.
Thy 62, 246, 520, 642, 659.
Thümen, Eustachius von, Stal[illegible]mester, 152.
Tielman, Povl, Tapetvæver, 56[illegible]
Tikøb, Lynge-Kronborg H., 456.
Tilsted, Hundborg H., 140.
Timannus, Albertus, Mag., se Thimann.
Tinnet, Nørvang H., 48, 310.
Tinning, Sabro H., 238.
Tjerrild, Ø. Lisbjærg H., 535.
Tjæreborg, Skads H., 99, 301, 344.
Tjæreby, Sjælland, 140.
—, Strø H., 145, 307.
—, Støvring H., 516.
—, Sømme H., 151.
Tjørnerup, Gynge H., 460.
Tjørntved, Merløse H., 219.
Toager, Himle H., 450. — Birk 560.
Tobberup, Sokkelunds H., se Tøbberup.
Todbjærg, Ø. Lisbjærg H., 535.
Tofterup, Skads H., 52.
Togved, Skodborg H., 512. — Skov 512.
Tokkerup, Fakse H., 755.
Tokkerød, Blekinge, 58.
Tollerup, Slet H., 204, 403.
—, Strø H., 145.
Tollerød, Ringsted H., 497.
Tolne, Horns H., Jylland, 59, 107, 336.
Tolstad, Norge, 482.

Tolstrup, Baarse H., 534.
—, Brusk H., 97, 818.
—, Rinds H., 163.
—, Vor H., 717.
Tomerød, Høgs H., 288.
Torben Madsen (Vaaben: en halv Buk med et Blad i Munden) 122. — Nielsen, Mag., Præst i Givskud og Hvejsel, 28 f.
Torbenfeld, Tudse H„ 348.
Tord Jensen i Inderup 115. — Markvardsen, Mag., 193.
Torkild Nielsen i Vitsø 132.
Torkildstrup, Voldborg H., 693, 742.
— Hovedgaard, Falster, 761, 771, 909.
Torlof Knudsen se Leve.
Torlund, Vrads H., 702.
Tornby, Vennebjærg H., 661.
Torne Herred 453, 524, 610, 770.
Tornekrans, Kristoffer Mikkelsen, 101, 167, 405. — Niels Mikkelsen 370, 407, 421, 457, 487, 523, 796, 841; jvfr. Anne Dyre.
Torning Mølle, N. Tyrstrup H., 310.
Tornumgaard, Kalslund H., 732, 854 f.
Tornved, Tudse H., 153, 333.
Torp, Lynge-Kronborg H., 337.
Torrerød, N. Asbo H., 849.
Torsekulle, Høgs H., 288.
Torslev, Dronninglund H., 863.
Torslunde, Fuglse H., 372 f.
—, Tudse H., 332, 348.
Torsted, Hatting H., 718, 782.
—, Hundborg H., 690.
Torsten Mogensen, Præst til Mørum og Elleholm, 236.
Torstensgaard, Skodborg H., 301.
Torsølund, Hovlbjærg H., 345.
Torum, Lille-, Nørre H., Salling, 531.
Torup, Ø. Han H., 16.
—, Hellum H., 43.
—, Holbo H., 485.
Torup, Middelsom H., 97.
—, Samsø, 631.
—, Lille-, Middelsom H., 97.
Torupgaard, Galten H., 304.
—, Merløse H., 346.
Tostrup, Merløse H., 348.
Tovetorp, Blekinge, 58.
Trabjærg, Hjerm H., 643.
Tranders, Sønder-, Fleskum H., 695, 854.
Trane, Niels, Byfoged i Viborg, se Anne.
Tranebjærg, Samsø, 631.
Tranekær Slot og Len p. Langeland 2, 119, 139, 185, 249, 328, 383, 413, 595, 708, 770. — Slotsskriver se Henrik Lavridsen.
Trans, Vandfuld H., 527.
Treia jvfr. Threum.
Trelleborg 13, 165, 171, 356, 385, 463, 628, 634, 700, 705, 815, 833.
—, Vemmenhøgs H., 170.
Trellund, Peder, i Ribe 623.
Trenen jvfr. Threum.
Trindelen, Grund i Kattegat, 36.
Troels (Truels) Aagesen 156. — Bentsen i Valkærre 770.
Troelstrup, Fjends H., 239.
—, Froste H., 529, 620.
Trold, Rasmus, 235.
Trolle, Børge, Skibshøvedsmand, 721 f., 769. — Herluf 568. — Jakob 514. — Lisbet, Gabriel Sparres, 319.
Trolleholm se Eriksholm.
Trondhjem 815.
— Gaard og Len 384, 407, 421, 465, 799, 910.
— Stift 37, 898.
Trossemose, Hads H.. 87 f.
True, Onsild H., 294, 362.
Truels se Troels.
Truelstrup, Ramsø H., 142, 153, 401.
Truid Nielsen, Kapellan i Opager og Flakkerup, 478.
Trunderup, Horns H., Jylland, 59, 107.

Tryggelev, Langeland, 64.
Tryggevælde Gaard og Len 3, 164, 328, *418*, 459 f., 470, *488*, *497 f.*, 503, 523, *543*, 625, 664, *734 f.*, 798, *838*. — Mølle 838.
Træden, Tyrsting H., 704.
Trælund, Hammerum H., 692, 787.
Trøjborg Slot og Len 544, 550, 555, 684.
Tudse, Tudse H., 158, 587 f.
— Herred 348, 563.
Tudvad, Jerlev H., 47, 77.
Tue, Hr., Vikar i Lund, 651.
Tuesbøl, Malt H., 51.
Tulsted, Hellum H., 97.
Tulstrup, Gern H., 671.
—, Ning H., 36.
—, Vemmenhøgs H., 127, 183.
—, Nørre-, Middelsom H., 16.
Tune Herred 149, 470. — Herredsfoged se Hans Andersen.
Tunø 13, 628.
Tureby Gaard og Len 18, 75, 111, 118, 277, 328, 460, 665, 807.
Turø, Sunds H., 106, 882 (?).
Tustrup, Hellum H., 661.
—, Sønderhald H., 97.
Tved, Mols H., 82, 686.
—, Torne H., 770.
—, N. Tyrstrup H., 238. — Gaard 238. — Mølle 140.
Tvede, Nørre-, Hammer H., 441.
Tvenstrup, Hads H., 256.
Tvilum, Gern H., 245, 612, 792. Dat. 798.
— Birk, Gern H., 222, 231, 657. — Tingskriver se Niels Mikkelsen; Dele- og Skovfoged se Keld Ibsen.
Tybjærg Herred 598.
Tybrind, Vends H., 439.
Tyge Asmundsen, Mag., Superintendent i Lund, 501. — Mortensen, Herredsfoged i Bjæverskov H., 521. — Nielsen, Herredsfoged i Salling H., 325. — Nielsen i Hørsholm Birk 485.
Tygestrup, Merløse H., 764.
Tyklund, Vrads H., 99, 344.
Tyrrestrupgaarde, Hornum H., 101.
Tyrsting Herred 76. — Herredsfoged se Peder Lavridsen.
Tyrstrup Herred 837.
Tyskland 38, 115, 148, 155, 2[illegible], 330, 495, 504, 639, 668.
Tyvelse, Slagelse H., 489.
—, Tybjærg H., 138, 333.
Tyvkær, Hammerum H., 707.
Tæbring, Sønder H., Mors, 780.
Tøbberup (nu Hjortespring), Sokkelunds H., 494.
Tømmerup, Amager, 150.
Tønnersø Herred 53.
Tønsberg Len 352, 408, 657.
Tøringe, Favraas H., 545.
Tørresø, Skam H., 79 f.
Tørrild Herred 430. — Herredsfoged se Lavrids Andersen; Delefoged se Niels Terkelsen.
Tørring, Gern H., 71, 863.
—, Skodborg H., 359.
Tørslev, Øster-, Gerlev H., 96.
Tøvelde, Møen, 111.

Ubbalt, Gynge H., 132.
Udby, Arts H., 618, 902.
—, Baarse H., 578 (?).
—, Sjælland, 597.
Ugelris, Rinds H., 204.
Ugelstrup, Voldborg H., 693.
Ugerup, Aksel, 128, 324. — Arild, Lensmand p. Helsingborg, 3, 13, 27 f., 49, 58, 65, 86, 94, 98 f., 113, 116, 126, 131 f., *134*, *145*, 152, 157, 165, 170, 178, 180, 183, *187 ff.*, 190, 193 f., 198, 206, 209, 218, 224, 239, 244, 264, 288, 296, *324*, 328, 363 f., 377 f., 383, 410, 418, 425 f., 431, 439, 469, 472 f., 482, 529, 534, 545, *580*, 588 f., 6[illegible], 609, 620, 628, *651*, *662*, 688, 7[illegible], 742, 917; jvfr. Tale Thott. — Margrete, Jakob Movridsen Spar-

res, 743, 797, 855. — Ove (Aage) 489, 502, 713, 857.
Uggeløse Sø, Lynge-Frederiksborg H., 326.
Uglerup, Tudse H., 681.
Ulbjærg, Rinds H., 163.
Ulf, Kristoffer, i Halmstad 488. — Peder i Sellerup, Skovrider i Koldinghus Len, 70, 614.
Ulfeld, Anne, Jørgen Friis', 238. — Edel, Keld Brockenhuus', 353. — Eggert se Lisbet Galde. — Frederik, Sekretær, 415, 796, 847. — Jakob 734, 866. — Kirsten, Morten Svendsens, 878. — Knud 123, 224, 244, 388, 407, 467, 514. 545, 917; jvfr. Beate Hvitfeld. — Korfits Knudsen 734. — Ulfeld Kristoffersen 415.
Ulfstand, Gregers Holgersen, 12, 33, 85 f., 109, 169, 285, 303, 481. — Gregers Jepsen 220. — Gregers Truidsen se Karen Bannèr. — Hak Holgersen, Lensmand p. Aalholm, 4, 8, 10, 13, 109, 116, 121, *123*, *125 f.*, 131, 136, *159*, 162 f., 170, *177*, 183, *186*, 188, *189*, 211, 215, *220 f.*, 224, 236, 244, *253*, *269 f.*, 288, *319*, 328, 359, *361*, 363, 369, *371*, 382, 388, 420, 424, 436 f., 456, 466, 472, *477*, 500, 503, *514*, 524, *526*, 529, *532*, 534, *536*, *545*, *564*, *571*, 574, 583, 585 f., 589 f., 595, 602 f., 610, 613, 628, 636 f., *641*, 670, 688, 698 f., 710, *738*, 744, *745*, 770, *771*, 776, 799, 853, 917. — Holger Gregersen 85. — Holger Jensen, Sekretær, *11*, *17*, *20*, *32 ff.*, 142, 161, 186, *192*, 217, *303*, *344*, 396 f., *481*, 548, 688, 757, 793, 819, 858, 874. — Ide, Falk Gjøes, 545, 693, 742, 764. — Jens Holgersen 481. — Lage Truidsen se Gørvel Gyldenstjerne. — Melkior 85, 109, 273, 531, 623. — Tale, Povl Laxmands, 224, 296, 360, 514, 917.
Ullemose, Hads H., 87 f.
Ullerup, Elbo H., 42.
—, Ø. Han H., 16, 241, 405.
Ulnitz, Zakarias von, Plattenslager, 396, (403).
Ulrik, Hertug, Frederik II's Søn, 89, 109, 212, *217*, *229*, 232, 240, 255, *281*, (302 f.), 347, (353, 566), 605, *614*, 746, *793*, 810, 819, *847 f.*, 858, 875, 896, 912.
Ulrik, Hertug af Meklenborg, 55, 72, 115, 501 ff., (511), 526, 536, 547, (564 f.), 566, 571, 573 f., 584, (588), 589, 594, 622, 633, 666 f., 689, (696), 701, (719), 815.
Ulslev, Vester-, Musse H., 424.
Ulstrup, Aars H., 204, 403.
—, Middelsom H., 15.
Ulstrupgaard, Rinds H., 163.
Ulvborg Herred 185, 191, 413, 680, 770, 841, 844, 892.
Underaas Mølle, Himle H., 450.
Underup, Musse H., 829.
Ungarn 349.
Ungern, Klavs von, 331 f.
Ur, Ginding H., 646.
Ure, Tørrild H., 310.
Urne, Beate, 821, 838, 872 f. — Frans 95, 234, 251, 284, 558, 652. — Hans 214, 257. — Johan Jørgensen se Anne Rønnov. — Johan Klavsen, Lensmand p. Lykaa, 13 f., 117, 125, 131, 146, 170 f., 183, *278*, 297, *317 f.*, 328, 339, 372, 383, *384*, *397 f.*, 425, 467, 502, 609, 628, 688, 703, 757, 796. — Jørgen, Hofmarskal, Lensmand paa Øvids Kloster, 112, 117, 145, 154, 331 f., 460. — Knud Akselsen 536, 571, 589. — Lage til Bæltebjærg 296, 388, 743, 820, 838, 873. — Lage til Sellebjærg, Sekretær, 81, 501. — Mette, Aleksander Durhams, 195, 249, 481, 724. — Mette, Knud

Hardenbergs, 287 f. — Mette Eriksdatter 95. — Sidsel Jørgensdatter, Albrekt Oxes, 180, 421, 465, (469). — Sidsel Klavsdatter, Tord Bondes, 534.
Urne Birk, Nørre H., Laaland, 144, 614.
Urup, Ramsø H., 180.
—, Vor H., 400, 649 f.
Utersprot, Henrik, Tapetvæver, 562.
Utteraas, Himle H., 450.
Uttermarck, Henrik, Landsknægt, 747.
Utterslev Sø, Sokkelunds H., 756, 802, 859.
Utterup, Fleskum H., 97, 100.

Vaalse, Falster. Dat. 364-67.
Vadebækgaard (Vallebæk?), Lysgaard H., 804.
Vadensø, Rønnebjærg H., 127.
Vads Mølle, Hads H., 95.
Vadstena se Gert.
Valby, Lille-, Slagelse H., 348, 489.
Valden, Høgs H., 65.
Waldkirch, Henrik, Bogtrykker, 438.
Valentin Graver se Spangenberg. — Kammand i Hillerød 759. — von Leipzig, Profos p. Kronborg, 193.
Valkendorf, Erik, Lensmand p. Højstrup, 120, 139 f., 180, 200 f., *223 f.*, 441, 498, *514*, 571, 589, 693, 742, 801. — Henning 688, 713, 757. — Kristoffer, Rentemester, 3, 8, 12 ff., *18*, 19 ff., (22), 23 f., 26, 29 ff., 34, 37 f., 41 ff., 46, 49, (51), 52-56, 58, 60-64, 67, 69, 72 f., 75 ff., 80, 83, 87, 92 f., 98, 106, 115, 117-20, 122, 129, 134 ff., 144 ff., 152, 155 ff., 164 f., 167, 172 f., 177, 179 f., 182, 186 f., *189*, 193-96, 198 f., 201 f., 206-11, 213, 215 f., 219, 221, 223 ff., *226*, 229, 233, 236, 238 f., 2.. 248 f., 252 ff., 258 f., 261-65, 267 278 f., 282 f., 285, 288, 291 f., 2.. 301 ff., 308, 312, *313*, 316-19, 3.. 333 f., 338, 341 f., 348 f., 352 .. 360, 364-67, 371, 375 ff., 385, 3.. 393-97, 406, 409, 412, 414 f., 4.. 420, 423, 426, 428-33, 435, 4.. 442 ff., 449 f., 454 f., 463, 46.. 470, 472-75, 478-82, 487, 498, 5.. 510 f., *514*, 522, 525 f., 529, 5.. 540 f., 545, 547 f., 554, 557 f., 5..-69, 571 f., 574 f., 577 f., 582, 5.. 584, 589, 595-600, 602, 604 f., 6.. 610 f., 613, 615 f., 618, 622 f., 62.. *630*, 632, 634 ff., *639*, 641 ff., 6.. 655 ff., 661, *662*, 666 f., 67.. *682*, 685, 687, 689, 696-702, (*704*.. 709, *711*, 712 f., 719, *720*, 721.. 724, 727, 731, 733, 735, 739, 74.. 750, 753 f., 756 f., 761, 766, 768.. 772, 774 f., 779, 782, 786 f., 79.. 802, 805, 814, 816 f., 820, 822 f., 830 f., 834 f., 837 f., 840 f., 84.. 847 f., 850 f., 855, 858, *859*, 86..-63, 865, 867, 872, *873*, 874, 87..-80, 887, 894, 896 f., 901-7, 909 f., 912 ff.
(Valkendorf), Herluf Eriksen, 22.. — Kristen Eriksen 222.
Valkærre, Torne H., 770.
Vallekilde, Ods H., 663.
Vallensved, Ø. Flakkebjærg H., 865.
Vallestrup, Merløse H., 140, 2.., 354, 389.
Vallø, Bjæverskov H., 350.
Valsgaard, Hindsted H., 43.
Valsøgaard, Ringsted H., 240, 25.., 292, 312, 762.
Vamdrup, Vester-, Anst H., 28, 228.
Vamdrupgaard, Anst H., 28, 816. Dat. 41 ff., 815, 830-33.
Vammen, Nørlyng H., 686.
Vandfuld Herred 527.
Vandkive, Gynge H., 124.
Vandtore, Musse H., 595, 829.

Vang, Hundborg H., 690.
Vantinge, Salling H., 105, 563.
Varberg 13, 116, 119 f., 141, 171, 356, 454, 521, 700, 810, 833. — Jvfr. Fikke.
— Slot og Len 132, 201, 232, 293 f., 328, 377, 383, *424 f.*, *450*, *496*, 521, 529, *559 f.*, 565, 628, *671*, 769, *853*.
Varde 13, 171, 628, 677, 722, 832. — Byfoged se Jens Pedersen.
Vardøhus, Norge, 76, 253, 288, 597.
Vargaard, N. Tyrstrup H., 43, 908.
Warnemünde 548, 667, 689.
Vartov, Gamle-, Sokkelunds H., Dat. 543; jvfr. Rosbæk.
Vasspyd, Mads Eriksen, 139 f., 216, 239 f., 324, 354, 389, 573, 830.
Vattrup, Lysgaard H., 5, 646, 682.
Veberød, Torne H., 770 f.
Vedby, Nørre-, Falster, 371. — Sønder-, 367.
Vedbynørre, Slagelse H., 348, 489.
Vedel, Anders Sørensen, Mag., Kannik i Ribe, 40 f., 434, 678.
Vederborn, Rikard, i Helsingør 126, 378, 448, 633.
Vedsted, Vester-, Ribe H., 54 f., 99, 344. — Øster-, 871.
Vedtofte, Baag H., 832.
Veggeaa, Halland, 429.
Veggerby, Hornum H., 642.
Veggergaarde, Aars H., 650.
Veggerløse, Falster, 354. Dat. 353.
Weideman, Kristoffer, Landsknægt, 747.
Veigener, Hans, Remmesnider i Helsingør, 342.
Vejby, Børglum H., 765.
Vejen, Malt H., 889.
Vejenbrød, Lynge-Kronborg H., 485.
Vejerslev, Hovlbjærg H., 90, 346. — Birk. Birkefoged se Peder Gerridsen.
Vejlby, Elbo H., 42.
—, Sønderhald H., 310.
—, Vends H., 613, 635, 644.
Vejle, Anders, Mag., Skolemester p. Frederiksborg, 71, 111.
Vejle 13, 40 (?), 59, 74 f., 85 f., 116, 171, *189*, 251 f., 291, *311*, 356, 627 f., 630, 636, 662, *729*, 730, 763, 815, 832, 841, 843, 846, 885, 888. — Borgemester se Find Jespersen; Byfoged se Niels Vintersen. — Hospital 538. — Bykirken 311. — Skolemestre se Jens Farsen, Jørgen Gregersen. — Jvfr. Søren.
Vejlesø, Sokkelunds H., 326.
Vejrum, Sønderlyng H., 879.
Veldbæk, Skads H., 99, 344.
Vellev, Hovlbjærg H., 294, 299, 362, 512.
Velling, Hind H., 615.
—, Holmans H., 71.
—, Luggude H., 104.
Vemb Skibrede, Norge, 407.
Vemmelev, Slagelse H., 178, 762.
Vemmeløse, V. Flakkebjærg H., 233, 249, 489, 763.
Vemmenhøgs Herred 797.
Vemmetofte, Fakse H., 523.
Vendelbo Stift se Aalborg Stift.
Vends Herred. Delefoged se Jens Klavsen.
Vendsyssel 70, 102, 210, 521.
Veng Sø (ved Vissing Kloster), Tyrsting H., 78.
Venge, Hjelmslev H., 78. — Sø 78.
Vennebjærg, Vennebjærg H., 422.
Venslev, V. Flakkebjærg H., 225.
Venstermand, Erik, 234, 558. — Johan 441, 487, 749, 841, 892, 894. — Knud 390, 470, 764, 862. — Lage 354. — Morten, Lensmand p. Øen, 190, 359, 369, 467, 486, 492, 503, 508, *525 f.*, 571, 587, 589, 688, 757, 853.
Venusin, Jon Jakobsen, Mag.,

Præst ved Helliggejst Kirke i Kbhvn., 737, 789, 826.
Verne Kloster, Norge, 774.
Verninge, Odense H., 189.
Verst, Anst H., 888 f.
Ves Sø, Hjelmslev H., 78.
Weser 593.
Vesløs, V. Han H., 406. — Gaard 406.
Vespenø 13, 453, 473, 475 ff., 482, 495, 511 f.
Vesseltofte, Gynge H., 311, 610.
Vessige, Aarstad H., 152.
Vestbirk, Vor H., 535.
Vesteni, Erik, 345.
Vester Herred se Vester-Horne Herred.
Vesteraalens og Lofotens Fogderi, Norge, 560.
Vesterby, Skam H., 422, 759.
Vestergaard, Aars H., 100.
—, Bjærge H., Skaane, 124.
Vestergaarde, Oddense Sogn, Hindborg H., 109.
Vesterland paa Før 413, 869.
Vestermand, Jørgen, 790.
Vestermølle, Hjelmslev H., 636.
Vesterskov, Fakse H., 807.
Vesterstad, Øster-, Len, Færs H., 745, 771.
Vestersøen 274, 317, 479, 495, 554 f., 573, 630, 654, 768 f., 779, 822.
Vestervig, Refs H., 647.
— Birk 185, 191, 413, 680, 770, 841, 844, 891.
— Kloster 191, 277, 841, 844, 891.
Vestrup, Gislum H., 6.
— Mølle, Støvring H., 102.
Vestud, Møen, 591.
Vetterslev, Ringsted H., 153, 497.
Vibe, Jens, Byfoged i Hobro, 843, 892.
Viborg 6, 8, 16 f., 19, 23 ff., (50), 51, 53, 61, 63, 84 ff., 114, 221, 289, 291, 305, 346, 525, 562, 593, 601, 623, *624*, 630, 645, 651, *660*, 661, 664, *675*, 698, *717*, 727, 754, 763, 781, 786, 832, 841, 843, 907. Dat. 15, 100-3, 106, 640-43. — Borgemester se Gunde Skriver: Raadmand se Morten Hvas; Byfoged se Niels Trane. — Apothek 653. Apotheker se Johannes Hermannus. — Biskopsgaarden 50, 222, 668; Biskopstoften 88. — Domhus 222, 668 f., 781. — Domkirken 17, 36, 51, 84, 102, 179, 645, 707, 781. Præbende se Hjarbæk. — Kapitel 7, 11, 36, 87, 140, 230, 242, 272, 336, 435, 640, 686 f., 727, 786, 849 f., 861. Kapitelshuset 242. Provsti 418, 647; Provster se Enevold Tygesen Kruse, Matthias Budde. — Graabrødre Kirke 88, 730 f.; Sortebrødre Kirke 640. — St. Hans Kirkegaard 16 f., 80, 84; Korsbrødregaards Kirkegaard 179. — St. Hans Kloster 686, 781, 865, 907. — Raadhus 84. — Jvfr. Lavrids.
Viborg Landsting 221, 242, (284), 535, 660, 668.
— Stift 7, 24 f., 191 f., 241, 436, 528, 594, 699, 782.
Vibsig, Børglum H., 313.
Viby, Ning H., 14.
—, Vends H., 439, 552.
Wichmann, Joakim, Kongens Faktor i Hamborg, 452, 462, 667, 802, 911 f.
Vidstrup, Hovlbjærg H., 798.
Viffert, Aksel, 12, 314, 401; jvfr. Anne Krabbe. — Anne, Gert Bryskes, 442. — Jon Madsen 849. — Korfits, Lensmand p. Malmøhus og Lundegaard, 8, 11, 13, 19 f., 32, 49, 58, 86, 98 f., 104, 116 ff., 122, 127, 131, *136*, 139, 145, 149, 153, 156, 161, 165, 167 f., 170, 183, 186, 188, 193, 195, 210, 222, 224, 234, 236, 241, 244, *258*; 1585 tillige Landsdommer i Skaane 259, 262, 266, 269 f.

274, 278 ff., 296, *314*, 328, 340, 344, 360, 363, 365, 377, 383, 385, 401, 425, 428, 431, 436 f., *438 f.*, 441, *442*, 443, 453, 472, 500, 524, 529, 545, *558*, 567, 580 f., 588, 590, 601, 609 f., 613, 616, 628, 666 f., 698-701, 708, 710, *748 f.*, 757, 770, 778, 794, 820, 824, 831, 863, 890 f., 901 ff., 917. — Malte Lavridsen se Anne Albrektsdatter Skeel. — Margrete, Dronningens Jomfru, 442. — Niels Jonsen *29*, *88*, 163, 191, *192*, *241*, *344*, *396*, 512, 641, *650*, 660 f.

Vigerslev, Skovby H., 418.

Vigersted, Ringsted H., 535, 649.

Vigslet, Fyen, 359.

Viksø, Ølstykke H., 326.

Vilhelm Skomager i Haderslev 727.

Vilholt, Tyrsting H., 666.

Villands Herred 157, 183, 232, 236, 339.

Villestrup, Hindsted H., 43.

Villie, Sønder-, Ljunits H., 124.

Villingebæk, Holbo H., 485.

Villingerød, Holbo H., 485.

Willoughby, Peregrin, engelsk Statsmand, 429.

Villum Apotheker i Kbhvn. 738. — Smed i Helsingør 489. — Jørgensen, Kordegn paa Antvorskov, 404. — Villumsen, Falkefænger, 333.

Vilslev, Gørding H., 535, 539, 655, 809.

Vilsted, Slet H., 191.

Vincens Pedersen, Byfoged i Rudkøbing, 150.

Winckstedt, Kristoffer, 866.

Vind, Henrik, Lensmand p. Dragsholm, 13, 131, 133, 143, 151, 164, 169, 183, 212 f., 228, 259, 328, 378, 383, 425, 458, 569, 586, 596, 628, 656 f., *774*, *832*. — Iver 251. — Jakob, kgl. Sekretær, 82, 314, 320 f., 806. — Kristen Henriksen, Lensmand p. Kbhvns Slot, 13, 45, 70, 112, 123, 131, 144, 150 f., 163, 165, 169, 177, 183, 196, 239, 249, 252, *262*, 275, *279*, 340 f. — Kristen Iversen, Skibshøvedsmand, 96, 125, 806.

Vind, Bent, Slotsskriver p. Helsingborg, 117, 350.

Vindbjærg, Favraas H., 545.

Vindblæs, Gerlev H., 4, 525.

Vindbyholt, Fakse H., 158.

Vindelev, Nørvang H., 48, 638.

Vinderslev, Lysgaard H., 879. — Gaard 498 f., 693 f., 792, 879. Dat. 676 f., 784 ff.

Vinderup, Merløse H., 139 f.

Windholt von Düren, Landsknægt, 748.

Vinding, Holmans H., 70.

—, Tyrsting H., 704. Dat. 699-702.

— Herredsting 652.

Vindinge, Hammer H., 497.

—, Tune H., 915.

Vinge, Middelsom H., 15, 97.

Vinike Villumsdatter, Herluf Daas, 570, 592.

Vinkel, Skodborg H., 238.

—, Vandfuld H., 652.

Winsheim, Veit, Dr., 450.

Vinstrup, Peder, Mag., Superintendent i Aarhus Stift, 714, 720 f., 883.

Vinstrup, Ø. Flakkebjærg H., 110.

— Gaard og Len, Ø. Flakkebjærg H., 110, 213.

Vinter, Peder, til Nandrup 673.

Vinterslev, Galten H., 3, 5 f., 25.

Virestad, Skyts H., 98, 344.

Virket, Falster, 535.

Visborg, Hindsted H., 666. — Gaard 666.

— Slot og Len *268*, (320), 368, 370, 505, 509, *774*, *793*, *916*. — Landgildeskriver se Jeppe Tuesen. — Jvfr. Gulland.

Visby, Gulland, 147, 314, 320 f.,

368, 771. — Tolder se Samuel Hansen.
Wise, Kasper, Høvedsmand over Krigsfolket p. Kronborg, 44, 252, 598, 775.
Viske Herred, Nørre Halland, 408.
Wismar 267, 815.
Vissenbjærg Birk, Odense H., 47, 270, 413, 492, 638, 723 f.
Vissing, Galten H., 3.
—, Nørre-, Hjelmslev H., 725.
—, Sønder-, Tyrsting H. Dat. 807 f.
— Kloster, Tyrsting H., 78.
Vitskøl Kloster 522 f., 796 f.
Vitsø, Gynge H., 132.
Vitten, Sabro H., 238, 725.
Wittenberg 651, 877. — Universitet 117.
Witterpf, Ditlev, 579.
Vittrup, Malt H., 51.
Viuf, Brusk H., 12, 92.
Vium, Lysgaard H., 1, 646 f., 682.
Vive, Hindsted H., 666.
Vivede, Fakse H., 523.
Vivild, Sabro H., 238.
—, Sønderhald H., 567.
Vognsen, Erik, 213. 246 ff.; 1585 Befalingsmand p. Holmen 630. — Mette Mortensdatter, Jens Thomesens, til Hjermeslevgaard 313, 349, 682 f., 711, 754.
Vognsgaard, Skodborg H., 512.
Vokslev, Hornum H., 493. — Mølle 561.
Vokstorp, Høgs H., 53.
Voldborg Herredsting 562; Herredsfoged se Morten Pedersen.
Voldby, Nørre H., Randers A., 716.
Vollerup, V. Flakkebjærg H., 763.
Volling, Hindborg H., 109, 531.
Volstrup, Gern H., 91.
—, Hornum H., 561.
Vonsbæk, Haderslev H., 209.
Vor Herred. Herredsfogder se Knud Andersen, Søren Jensen; Delefoged se Knud Andersen.
Vor Kloster, Tyrsting H., 639.
Vorbasse, Slavs H., 304.
Vorde, Store-, Fleskum H., 861.
Vordingborg 13, 116, 165, 171. [illegible] 391, 495, 497, (509), 571. 574. 59. 628, 700, 815, 832. — Toldere se Kristoffer Bjørnsen, Niels Eriksen. — Borgere 388. — Bykirken 380 f.
— Slot og Len 3, 78, 96, 132. *161*, *174*, 200, 207, 218, *298 f.*, 325, 357, *381*, 383 f., 387, 390, *418*, *488*, 491. *497*, 503, *509*, 579. 594, *735*, *753*, 798 f., 914. Dat. 161 ff. 377-84, 581.
Vorgaard, N. Tyrstrup H., 139 f. 310.
— Enge, Tyrsting H., 704.
Vork, Jerlev H., 77, 723.
Worm, Jørgen Ernst, Kongens Kæmmerer, 353.
Vormark, N. Tyrstrup H., 140. 353.
Vormstrup, Slet H., 723.
Vorup, Galten H., 513.
Woyen, Enevold, Lensmand p. Haderslevhus, 54, 68, 263, 352, 455, 829.
Vraaen, Himle H., 450.
Vrads Herred 512.
Vram, S. Asbo H., 153. — Nørre-, 748.
—, Vester-, Gærs H, 121.
Vrangbæk, Horns H., Jylland. 59. 107.
Vrangstrup, Hovlbjærg H., 767. 807.
—, Tybjærg H., 153.
Vranum, Lysgaard H., 663.
Vrensted, Børglum H., 515 (?).
Vrinders, Mols H., 552.
Vrold, Hjelmslev H., 400.
Vueryt Torp, Rye Sogn, Valle H., 534.
Wulf, Peder, Landsknægt, 748.
Wulff genannt Lüdinghausen, Henrik, Statholder p. Øsel, 558.

Væ, Gærs H., 114, 121, 171, 188, 356, 634, 700, 705, 833.
Vælskland 116, 504; jvfr. Italien.
Værebro Mølle, Sømme H., 198.
Værløse, Fakse H., 437.
—, Smørum H., 154. — Lille-, 326.
Værum, Galten H., 513.

Ydernæsgaard, Ø. Flakkebjærg H., 645.
Yding, Vor H., 695.
Ysane, Lister H., 236.
Ystad 13, 114, 116, 122, 124, 165, 171, 193, 195, 265 f., 277, *279 f.*, 356, 384 f., 463, 497, *511*, 628, 634, 669, 700 f., 705, 748, 799, 815, *841*. — Byfoged se Kristen Friis. — Borgere 329, 464. — St. Knuds Gilde 122. — Kirke 119.

Zakarias, Vandkunstner, se Ømicken.
Zante (Zakynthos) 72.
Zeeland, Nederlandene, 690.
Zeren, Lorents, Landsknægt, 748.
Zuigh, Wulf von, Landsknægt, 748.
Zwolle 177.

Æbelholt, Strø H., 156.
Æbeltoft 13, 35, 116, 171, 628, 815, 832. — Skibsbroen 47, 683.
Ægidius se Lavrids Ægidiussen.

Ødemark, Alsted H., 489.
—, Bjæverskov H., 755.
Ødis, N. Tyrstrup H., 738.
Ødum, Galten H., 235.
— Mark, Lysgaard H., 680.
Ødvig, Hammerum H., 304.
Øe, Viskum Sogn, Middelsom H., 16.
Øen Gaard og Len, Laaland, 508, 526, 587. — Birk 587.
Ølby, Hjerm H., 201.
Ølev, Vemmenhøgs H., 167.
Ølgod, Ø. Horne H., 43, 121, 731.
Ølholm, Nørvang H., 51.
Øllufgaard, Skads H., 380.
Ølsemagle, Ramsø H., 489.
Ølskøbing, Strø H., 307.
Ølst, Galten H., 97.
Ølstykke Herred 470.
Øm Kloster, Tyrsting H., 78.
Ømicken, Gotfred, 709. — Zakarias, Vandkunstner, 709, 882.
Ørby, Luggude H., 743.
Ørding, Sønder H., Mors, 644, 675.
Ørebygge, Halmstad H., 128, 324.
Øresund 72, 76, 98, 219, 273, 307, 379, 384, 475, 477, 517, 554, 573, 582, 591, 597, 604, 690, 710, 712, 721, 735, 747, 764, 813, 861, 867, 905 f., 914. — Tolden jvfr. Helsingør.
Øresø Mølle, Skippinge H., 881.
Ørje, Rønnebjærg H., 127.
Ørkenøerne 757.
Ørninge, Ramsø H., 180.
Ørridslev, Vor H., 565, 717.
Ørs, Skodborg H., 239.
Ørsbjærg, Baag H., 803.
Ørslev, Baarse H., 420.
—, Løve H., 219, 227, 348.
—, Skodborg H., 512.
— Kloster, Fjends H., 138, 216, 240, 242, 648, 727. — Birk 216.
Ørsted, Ramsø H., 180.
—, Rugsø H., 50.
Ørt, Kristen, 854.
Ørting, Hads H., 88.
Ørum Slot og Len 185, 407, 413, 647, 690, 770.
Øsel 55, 125 f., 558, 793; jvfr. Arnsborg Slot.
Øsløs, V. Han H., 336, 406.
Øsse, Skads H., 829.
Øssjø, N. Asbo H., 366, 591.
Østbirk, Vor H., 535, 649 f.
Østentorp, Froste H., 868.
Øster Herred, Blekinge, 317, 339, 372, 397. — Tingskriver se Niels Pedersen.

Øster Herred se Øster-Horne H.
— Sø, Ølstykke H., 326.
Østerby, Musse H., 424.
—, Skodborg H., 512.
Østerbølle, Rinds H., 153.
Østerdal Len, Norge, 841.
Østergaard, Hovlbjærg H., 305, 325, 345.
—, Pederstrup S., Nørlyng H., 865.
Østersøen 479, 573, 600.
Østofte, Fuglse H., 221.
Østrig 667 f., 831. — Hertug s. Matthias.
Østrupgaard, Støvring H., 305. 3[illegible] 345. — Mølle 516.
Øvids Kloster, Færs H., 112. 1[illegible] 145, 154, 460.
Øvreby, Halmstad H., 488.

Sagregister.

Aagerkarle 9, 368, 520.
Aaresild, Afgift, 170, 173, 578.
Abildgaard (-have) 162, 351.
Accise se Sise.
Adel. Naturalisation af fremmed Adel 2. Bornholmsk Adel 537. Adelsmænd skulle følge Kongen udenlands 687, 713 f., 733, 753, 857 f., 874; fritages herfor 719, 730, 912. Adelsmænd skulle følge Kongen til hans Broders Bryllup 867 f., 894; skulle repræsentere Kongen ved Begravelse 594. Adelsmænd skulle ledsage Dronningen udenlands 696, 719; skulle ledsage Hertug Ulrik, Kongens Søn, til Universitetet i Strassburg 793, 819, 858, 874 ff.; fritages herfor 912 f. Adelsmænd skulle modtage og ledsage fremmede Fyrster 501 ff., 526, 536, 571, 589; skulle deltage i Turnering 466 f., 489; fritages herfor 493. Adelsfruer skulle drage Værelser se Dragning. Adelsmænds Børn skulle opdrages sammen med Kongens Sønner 212; sendes hjem 281, 847 f. Adelsjomfruer optages i Dronningens Jomfrukammer 776, 883. Adelsmand skal holdes i Fængsel 569; skal holde Indlager 402, 900. Strid mellem Adelsmænd og Præster 359, 531, 549; mellem Adelsmand og Borgere 549 f.; mellem Adelsmænd og Bønder 345 f., 692. Adelsmand besværer Herredsfoged og Byfoged med unødige Trætter 325 f. Ulovligt Fiskeri 284. Ulovlig Jagt 4 f., 18, 133 f., 174 f., 253, 267, 349, 410, 414, 425 f., 836, 895, 899 ff. Adelsmænd maa blive fri for Mønstring mod at lade sig bruge paa Orlogsskibene 636. Jvfr. Mønstring, Rustning.
Adelsgods. Borger maa tage frit Gods i Pant, men ikke købe det 10.
Agerhøns se Fjerkræ.
Alderdomsforsørgelse 177, 197, 443, 575, 718, 791. Jvfr. Pension.
Almanak 824.
Apothek 256, 653. Apothekere fritages for kgl. og borgerlig Tynge 256, 653; forlenes med Tiende 783. Apotheker maa holde Vinkælder 256, 653. Apothekervarer til Hoffets Brug 210.
Arkeli, Kongens, 338, 371, 403, 487.
Arkelimester se Hans Kirckman.
Arkiv se Breve.
Armbrøst se Vaaben.

Artilleri se Skyts.
Arv 258, 297. Arvesager 45, 59 f., 65, 228, 244 f., 270, 309, 355, 357, 415, 492, 572, 630, 660 f., 745 f., 810, 823 f., 826, 856, 866 f. Arv forfalden til Kronen 113, 296, 572, 833. Arv efter Udlændinge 297.
Astrag se Sten.

Baadsmænd se Flaaden.
Baareprøve 574.
Badstue 834, 841, 851, 858, 898.
Bandlysning 362.
Bartskærere 360.
Bededage 201, 428, 626 f., 666, 855.
Befordring 143, 423, 499, 563, 643, 837; af Kongens Fadebur og Folk 410 ff. Forbud mod ulovlig Befordring 86. Jvfr. Bønder, Postvæsen, Ægt.
Begravelser, fyrstelige, 409, 594, 613. Adelig Begravelse 112, 119. Forbud mod at give eller tage Øl for at begrave Lig 232.
Berider, kgl., 496, 555.
Besigtelser i Anledning af Mageskifter 1, 3-6, 11, 16, 33, 36, 47 ff., 51 f., 54, 59, 74, 77-80, 94 f., 97-101, 103 f., 106, 109 f., 113, 124 f., 128, 138 ff., 144, 149 f., 153, 155, 184, 189, 194, 200 f., 204, 216, 233 f., 238-41, 244, 246, 249, 269, 295, 310 f., 318, 329, 336, 340, 344 f., 355 f., 371, 386 f., 390, 414-18, 424, 437-39, 441, 459, 478, 481, 493, 512 f., 523 ff., 529, 531, 534 f., 542, 552, 556 f., 559, 563 f., 570, 572 ff., 588 f., 591, 597, 603, 605, 610, 616, 620, 623, 642 f., 646, 649 f., 655, 657, 675, 686, 692 f., 695, 701 f., 708, 716, 723, 732 f., 742, 748, 755 f., 759, 764, 766 f., 779, 781, 784, 788, 794, 796, 808 f., 808 f., 829, 835, 863, 865, 879, 903, 909.
Beskærmelsesbreve, kgl., 342 530, 790.
Beslaglæggelse af Skibe og Gods 76, 266, 474 f., 477, 554 f., 59 690, 710, 716 ff., 726, 735 f., 752 905. Løsgivelse 72, 219, 51 573 f., 582, 621, 747.
Bibelen 298, 438, 500, 877.
Bibliothek se Bogvæsen.
Birk, Oprettelse af, 666, 855. Forøgelse af Birkers Omraade 6 666. Nedlæggelse af Birker 5 562. Strid om Birkeret 522, 562
Birkefogder fritages for Afgift af deres Gaarde 356, 607, 708, 7
Bjærgværksdrift. Jvfr. Jærnhytte
Blæsebælg 457.
Bogtrykkere (Bogførere) 38 f., 4 500, 877, 894, 902.
Bogvæsen. Eneret paa Bøger og Forbud mod Eftertryk 38 f., 438, 744. Kongens Liberi 376. Bøger skænkes til Skole 317. Illumination af Bøger 894, 902. Indbinding af Bøger til Kongen 377, 902. Papir 73. Jvfr. Bibelen, Evangeliebøger, Kort, Papirmølle, Salmebog.
Bohave. Møbler, Hynder osv. 234. Senge og Sengetilbehør 234, 459. Tapeter 234, 391, 562.
Borddækning, Tilbehør til, (Duge, Tallerkener etc.) 312, 459. Jvfr. Bægere.
Borgeleje. Forordning om Borgeleje 840 f., 844 ff. Borgelejebreve 634, 700, 832 f. Forbud mod at drage fra Borgelejet uden Tilladelse 845 f. Der maa gives Penge i Stedet for Underhold 632, 832, 845 f. Pengene skulle oppebæres af den ældste Borgemester og Byfogden i hver Købstad og af dem uddeles 845 f. Bøsseskytter og Baadsmænd maa selv vælge, om de ville have Underhold i Borgelejet

eller det derfor fastsatte ugentlige Pengevederlag 853 f., 858, 884. Jvfr. Baadsmænd, Bøsseskytter, Hæren.
Borgere se Købstæder.
Bortrømning af Landet 316. 856; af Tjenesten 170 f., 334, 462.
Brandjærn 643.
Breve, Registrering af, 125. 324. Stifts, Kapitels, Klosters, Hospitals og Kirkers Brevkister 59, 117, 140, 230, 242, 272, 335 f., 435 f., 477, 727, 785 f., 796 f., 865, 870, 907. Lensmænds Brevkister 29, 70, 85 f., 125, 230, 314, 319, 324, 334, 402, 410. Private Adelsmænds Brevkister 98, 752, 785 f. Falske Breve 141, 432, 652, 869.
Broer 53, 94, 295, 366, 396, 404, 438, 527, 632, 788, 796 f., 803, 807. Skibsbroer 47, 99, 283, 339, 417, 433, 683. Vindebroer 94, 396. Forleningsbreve paa Broer 10, 16, 364, 873. Bropenge (Brokorn) til Broers Vedligeholdelse 364, 527, 788, 796 f., 873.
Brolægning 366, 438. Jvfr. Veje.
Bryllupshøjtideligheder 212, 219, 224, 287 f., 391, 867 f., 887 f., 894, 917.
Brødbagning 15, 112, 163, 202, 239, 276, 363, 382 f., 395, 586 f., 911.
Brønd (ɔ: Springvand) 69, 134 f., 156, 180, 275 f., 348. Kumme til Brønd 180. Jvfr. Vandkunst.
Budkavle 339.
Byfoged, Udnævnelser til, 194. Løn 194, 361, 459, 777, 813, 868. Regnskabsrestancer 842 ff., 892 f.; eftergives 150. Byfoged modarbejdes af Borgemestre og Raad 690.
Bygmestre se Nikkel Caries, Hans, Hans v. Emden, Antonius v. Oberg, Hans Paaske.
Bygningsarbejder paa Slotte se Slotte.
Byskatter. Restancer 841 ff. Eftergivelse 44, 123. 423 f. Fritagelse for at svare Byskat en Tid 311. 333, 373, 437, 697 f., 729, 744 ff. Jvfr. Købstæder.
Bægere 312, 772, 896. Tinstobe og Tinkander 27.
Bønder tilsiges til offentligt Arbejde 10, 53, 88, 149, 178. 264, 333, 361, 366, 404, 438, 441, 453, 591 f., 595, 781, 903; til at male Korn og bage Brød 15, 112. 395. Bønder skulle gøre Tilførsel til Hoffet 36, 196; skulle stille Holdsvogne 74 f., 662 f.; skulle stille Vogne til Transport af Sten og Kalk 157, 234, 669, 808; af Tømmer 294, 297, 433, 468, 470; skulle stille Skuder til Transport af Kalk 456. Bønder nægte at befordre Kongens Fadebur 410 ff. Kapitels- og Kirkebønder skulle hjælpe Kronens Bønder med Ægt og Arbejde 264, 297, 468, 470. Jvfr. Ægt. Hoveri 10, 118, 375, 914 f. Fritagelse for Hoveri 75. 78, 89, 95, 98, 103, 154, 158, 234, 265, 272, 278, 290, 350, 353, 364, 419, 440, 468, 673, 710, 803. Klager over Hoveri 78, 286, 508, 550 f., 555. Vornedskab 772. Forbud mod Salg af vornede 421. Fritagelser for at deles til Stavns 73, 141. 148, 150, 222, 267. Livsfæste 209, 319, 364, 499, 750. Bønders Privilegier 138 f., 243, 317. Bønder maa ikke uden Erstatning eller Tilbagebetaling af Indfæstning udsættes af deres Gaarde 351, 554, 878. Bønder fritages for Afgifter etc. mod at istandsætte deres Gaarde og bygge Stalde deri til Kongens Heste 1, 28, 52, 158, 494, 611, 716 f., 725, 884, 888 f. Jordegne Bønder nægte at svare Husbondhold 691. Bønder nægte at svare Landgilde 163, 211; at svare Gæsteri 638, 724; at gøre

Ægt og Arbejde 68, 118, 375, 508, 731, 914 f. Bønder klage over Lensmænd 397 f., 683 f. Oprørske og ulydige Bønder 146 f., 293 f., 312, 317 f., 339 f., 372, 397 ff., 432, 530, 836. Kongens Omsorg for Bønder 47, 182, 215, 286, 530, 550 f., 683 f., 730, 759, 763, 889, 910, 915. Jvfr. Fiskeri, Handel, Hunde, Indfæstning, Korn, Landgilde, Møller, Skat, Søfart.

Bøndergods. Herligheden over jordegent Gods afstaas (bortforlenes) af Kronen 5 f., 33, 36, 47 f., 51, 77, 79, 103, 109, 125, 223 f., 386, 424, 439, 459, 493, 512, 524 f., 534, 552, 570, 573, 591, 695, 728, 759, 767, 803. Salg af jordegent Bøndergods til Adel 695; til By 188. Køb af jordegent Bøndergods til Kronen 499. Jordegent Bøndergods afstaas til Kronen mod Nedsættelse i Afgift 782; mod Fritagelse for Afgift 12, 278, 782; mod Livsbrev paa en anden Gaard 299, 710, 718, 725. Bønder tilholde sig jordegen Rettighed eller anden Frihed til de Krongaarde, de bo paa, 585, 869 f. Jordegne Bøndergaarde maa ikke lægges sammen 185. Gaard skal nedbrydes og Jorden henlægges under Ladegaard 542. Nedbrydelse af Gaarde og Henlæggelse af Jorden under andre Gaarde 75, 695. Gaarde i samme By skulle gøres ens paa Ejendom og Landgilde 646 f.; skulle svare samme Landgilde, naar de have ens Ejendom 766.

Bøsser 631, 834. Fyrstene 73. Flintesten 73. Forbud mod at gaa med lange Bøsser paa Møen 765. Jvfr. Skyts, Vaaben.

Bøsseskytter, Antagelse af, 37 f., 662; lægges i Borgeleje 8[illegible]. Jvfr. Borgeleje. Prøvelse [illegible] deres Skydefærdighed 38.

Cement se Kalk.

Daabshøjtideligheder 401 f.

Degne 192 f., 197, 236 f., 515, 7[illegible]. Kordegne 404, 740.

Delefogder 75; fritages for Afgifter og Tynge 1, 89, 98, 103, 343 f., 614, 672, 882. Indsættelse af Delefogder til at føre Kongens Sager 68 f.

Diger se Oversvømmelse.

Domkapitler se Kapitler.

Domstol i Ægteskabssager 440 f.

Drabanter, Kongens, 77, 168, 2[illegible], 311, 328, 390, 630, 687, 702, 711 f. Høvedsmænd se Hans Klavs Ruszwurm, Kasper Wise.

Drabssager 54, 64, 83, 133, 141, 180, 193 f., 231, 250, 316, 338, 376, 469, 543, 564 f., 573 f., 576, 599, 642, 665, 734, 741, 748 f., 790, 810, 815, 856, 875, 898. Jvfr. Mord, Selvmord.

Dragning af Værelser 51, 53, 84, 89, 219, 224, 403, 503, 511, 566, 792.

Drejerkammer, Kongens, p. Kronborg 130.

Dug se Borddækning.

Dværgpige 124.

Dykker 49.

Dyr. Vildsvin 242.

Dyrehave 4, 67, 74, 94, 235, 314, 437, 807.

Dyrtid 687, 910. Jvfr. Misvækst.

Dæmning 96, 105, 156, 706. Jvfr. Oversvømmelse.

Dødsstraf se Livsstraf.

Ejendomstrætter 4, 28 f., 45 f., 48 f., 58 f., 69 f., 82, 103, 115, 117, 121, 132, 140, 168 f., 179, 188, 218, 223, 230, 244, 272, 274, 314, 319, 335 f.,

345 f., 388, 400 ff., 405 f., 443 f., 456, 477, 490, 497 f., 523, 533, 545, 559, 612 f., 651, 661, 680 f., 692 f., 752, 765, 785 f., 796, 808, 825, 830 f., 849, 853, 862, 865, 868, 871, 907.
Ekspektancebreve 33, 38 f., 81, 97, 102, 108, 133, 145, 172, 213, 216, 221, 232, 240, 302, 308, 319, 328 f., 354, 359, 419, 427, 453, 460, 492, 503, 569, 640, 645, 648, 653, 682 f., 717, 721, 749, 751, 754, 817 f.
Ekspropriation 23, 80.
Enke maa beholde Mandens Forlening (Pant), saalænge hun sidder som Enke, 108, 148, 506, 663, 688 f., 792, 837, 884; kun en Tid 22, 418, 614. Enke maa være fri for at svare ny Indfæstning efter Mandens Død 339, 434, 551 f., 642, 884. Forsørgelse af Enke 12, 44 f., 73, 158, 605, 611, 640, 717, 723.
Enspændere, kgl., 26, 198, 257, 292, 298, 320, 331, 567, 569, 572, 656, 761, 771, 831.
Evangeliebøger 894, 902.

Falke. Falkelejer 41 f., 262, 299, 333. Falkehandel 132, 262. Jvfr. Priser.
Faner 100, 687.
Fattigforsørgelse 303, 440, 521. Jvfr. Hospitaler.
Finanser se Pengevæsen.
Fisk. Enkelte Arter Fisk 21, 70, 72, 215, 219, 297, 384, 387, 791, 804 f., 820 f., 831. Jvfr. Priser.
Fiskere 455 f., 484 f.
Fiskeri, Ret til, 91, 537. Strid om Fiskeri 537, 559. Forbud mod Fiskeri 78, 112, 326, 419, 429, 629, 773, 821. Ulovlige Fiskeredskaber 112, 429. Kongens Eneret til at købe Fisk paa visse Ugedage 259. Bønders Ret til Fiskeri 299. Aalegaard (-kiste) 150, 299, 559, 639. Laksefiskeri 112, 288, 429, 490, 537, 545, 742. Laksegaard 489 f. Fiskedamme 486. Det norske Fiskeri 170, 172 f., 203, 394, 577. Saltning af Fisk 259. Kongens Saltere 259.
Fiskemester, kgl., se Joakim v. d. Lippe.
Fjerkræ. Agerhøns 178.
Flaaden. Skibes Bygning, Udstyrelse og Istandsættelse 187, 198, 203, 207, 460, 548, 651, 656, 739 f., 792. Indkøb og Leverancer af Skibsrekvisiter (Tov, Sejl, Søm etc.) 180. Anskaffelse af Master 317, 547, 566, 596, 667, 689, 792. Master med Tvinger 547. Proviantering 15, 131, 155, 162 ff., 169 f., 183, 239, 276, 327 f., 382 ff., 425, 584, 586 f., 798 f. Skibes Udrustning og Udsendelse 26, 29, 55, 69, 73, 76 f., 93, 209, 253 f., 278, 288, 301, 317, 365, 367, 449, 480, 547 f., 589, 627, 630 f., 682, 702, 712 f., 769, 779, 792, 880, 894. Flaadens Virksomhed 583, 779, 792. Antagelse og Udskrivning af Baadsmænd 13 f., 37 f., 150 f., 222 f., 496 f., 584, 627-30, 662; i Borgeleje 55, 832. Jvfr. Borgeleje. Baadsmænd rømme af Tjenesten 170 f., 334, 739. Bøsseskytter og Baadsmænd nægte at træde i Kongens Tjeneste 662. Antagelse af Styrmænd 479. Antagelse og Udskrivning af Skibsbyggere og Savskærere 165, 356; af Knægte 254, 584. Rigens Admiral se Peder Munk. Admiraler se Aleksander Durham, Kristen Munk. Underadmiral se Lavrids Kruse. Befalingsmænd p. Holmen se Lavrids Kruse, Erik Vognsen. Søofficerer 76 f., 96, 104, 111, 125 f., 129 f., 182, 193, 254, 265, 269, 282,

301, 305, 310 f., 317, 329, 449, 479 f., 495, 500 f., 577, 584, 589, 600, 626, 631, 645, 655, 712 f., 721 f., 769, 822. Afskedigelse 488, 547 f., 696 f., 699 f. Kongen vil have danske Søofficerer 636. Kgl. Skippere 69, 92, 203, 479, 584, 611, 629, 721, 888. Kgl. Skibe: Bræmsen 517, 682; David 126, 822; Dragen 769; Lille Fortuna 630; Gabriel 769, 894, 907; Gideon 316 f., 462, 479 f., 483, 547 f., 566, 583 f., 656, 737, 768, 792, 894; »Høyern« 611; Jakob 822; Josafat 547 f., 566, 583 f., 656, 769, 792, 894; Josva 769; Michael 55, 69, 92, 115, 125, 479 f., 483, 548, 589, 769, 894, 907; »Nachtegal« 651; Rafael 55, 69, 92 f., 115, 125, 254, 317, 385, 479 f., 483, 548, 583, 589, 682, 721 f., 769, 894, 907; Hvide Rose 822; Salomon 125; Samson 769; Svalen 712; Tobias 885. Skibsartikler 483. Forordning om dagligt Tilsyn paa Holmen og paa Orlogs- og Koffardiskibene 859 f.

Forbrydelse af Gods og Penge til Kronen 193 f., 316, 860 f. Tilbagegivelse deraf 193 f., 385, 875. Forbrudt Gods skænkes til fattige 316.

Forbud se Udførselsforbud.

Forprang se Handel.

Forsvarsanstalter og Forsigtighedsforanstaltninger se Fæstningsarbejder, Rustning, Udlændinge.

Forte (Fortaa) 506, 777, 800.

Forvisning fra Riget 728.

Fredejagt se Vildtbane.

Fredløshed 26, 54, 64, 113, 128, 193 f., 312, 372, 741, 810.

Fremmede se Udlændinge.

Fribyttere 590, 624, 627, 630, 716, 773 f.

Frugter. Sydfrugter se Specerier.

Frugttræer se Have.

Fyr 79, 98, 123, 126, 273 f., 295 f., 391 f.

Fyrstebesøg 501 ff., 511, 536, 565 f., 571.

Fyrværkeri 487.

Fædrift se Kvægavl.

Færger 32, 181, 211, 215, 259, 2.., 328, 339, 433, 795 f. Færgehuse 1..

Fæstningsarbejder 149, 343, 44., 567.

Geder 85, 92, 428, 772, 874.

Gejstlighed. Forbedringer af dens Kaar 29, 121, 171 f., 780. Jvfr. Jurisdiktion, Kapellan, Provst, Præst, Superintendent.

Gesandter til England 655, 67.; til Frankrig 450; til Meklenborg 594; til Polen og Rusland 364, 367; til Sachsen 409; til Skotland 242, 757; til Spanien 57.; til Øsel 125. — Gesandter fra Danzig 578; fra England 429; fra Frankrig 764, 813; fra Lybæk 834; fra Nederlandene 753 f.; fra Prinsen af Oranien 73, 76; fra Prinsen af Parma 761; fra Preussen 69, 387; fra Skotland 55., 754 f., 757 f., 761, 772; fra Øsel 136.

Gigler se Instrumentister.

Gilder se Lavsvæsen.

Glas 12, 427. Glasbrænding 28.. Glasbrænder 427, 815. Glashytte 12, 427.

Grynmalen 15, 239, 276, 382 f.

Gudstjeneste se Kirker.

Gæk, Kongens, 569.

Gæld, Kongens, se Pengevæsen.

Gærder 200.

Gæsteri 638 f. Fritagelse for Gæsteri 75 f., 94, 103, 449, 631, 677. Præstegæsteri 364. Provstegæsteri 677.

Haandpenge, Dronningens, 210.

Haandværk. Forbud mod Haandværk paa Landet 159, 161; Undtagelser herfra 644 f.

Haandværkere, Mangel paa, 644 f. Købstæder skulle skaffe Haandværkere til Kongens Brug 114, 165, 356, 763. Forskellige Haandværkere, Arbejdere og Industridrivende [Betegnelsen er for nogles Vedkommende maaske kun et Navn]: Armbrøster 849; Billedhugger 446, 539; Bødker 130; Bøssemager, Bøssestøber, 180, 410, 811, 897; Dækkemager 67; Dønniker 392; Graver 105, 629, 750; Guldsmed 109, 241, 255, 312, 417, 522, 615, 772, 896, 912; Kammand 759; Kandestøber 381, 447, 631; Kobberstøber 156; Kobbertækker 447; Maler 18, 100, 392, 631; Murmester 149, 445 ff.; Perlestikkerske 692, 873; Plattenslager 316, 396, 403; Possementmager 615; Remmesnider 141, 146, 342, 833; Sadelmager 195 f., 329, 390, 496, 613, 810; Sejllægger 685 f.; Skibsbyggere 651, 656; Skomagere 215, 339; Skræddere 496, 808, 824, 888; Slagtere 72, 798, 815; Smede 197, 222, 230, 276, 298, 784, 815; Kedelsmede 40; Klejnsmede 130, 133, 181, 210, 571, 631, 728 f., 897; Snedkere 392, 445, 616; Sporemager 555; Stenhuggere 134 f., 204 ff., 447, 633, 829; Sværdfeger 306; Tapetvævere 562; Tømmermænd 175, 297, 339, 417, 446, 617, 633 f., 639; Vandkiger 203, 884; Vandkunstner 882; Vognmager 199, 330, 408, 626, 824.

Hammermølle se Møller.

Handel. Bestemmelser om Handel 55, 72, 368 f., 379 f., 385. Handelsprivilegier 72, 664. Tilladelse til at drive Købmandshandel paa Landet 660. Borger maa drive Handel i 2 Købstæder 676. Udenlandsk Købmand maa holde Bod i København og Helsingør 638. Indskrænkninger i Handelsfrihed 195, 368 f., 512. Forbud mod at Kongens Undersaatter drive Handel i eget Navn med fremmedes Penge 852 f. Kongens udenlandske Handel 264, 307, 311, 326. Indførsel fra Udlandet 122, 169, 206, 307, 311, 326, 371, 395, 400, 438, 440, 459, 484, 510, 532, 540, 550, 582 f., 590, 731, 749, 752, 803, 807, 824, 826, 869, 903. Kgl. Faktorer i Udlandet 448, 802, 911. Kgl. Købmænd 311, 462, 802. Udenlandske Købmænds Handel 72. 169, 195, 206, 254, 264, 266 ff., 307, 311, 326. 444, 540, 543, 802, 841, 903. Danske Købmænds Handel i Udlandet 906. Handel paa Island 12, 30, 877. Tilladelse til at handle paa Island 262 f., 444. Handel p. Vespenø 12, 475 ff., 482, 495, 511 f.; p. Færø 19 f., 63 f., 462, 802; paa Norge 254; p. Gulland 267 f., 368 f. Handel p. Rusland nord om Vardøhus 27, 42, 72. Jvfr. Søfart. Handel i Havn udenfor Købstad 373, 385, 445, 580 f. Slotstjeneres ulovlige Handel 147, 268. Bønders Handel 373. Forbud mod Landkøb 268, 374, 853; mod Forprang 268, 374. Jvfr. Havn, Højhedsret, Korn, Told, Udførselsforbud. Øksne.

Harnisker, Forfærdigelse af, 396, 403. Harniskkammer se Rustkammer.

Have 355, 426. Frugttræer 387. Valnøddetræer 233. Gartnere 182, 354 f., 884. Jvfr. Abildgaard, Køkkenurter, Urtegaard.

Havn udenfor Købstad 373 f., 445. 584 f. Istandsættelse af Havn

100, 283. Ulovlige Havne 421. Havnepenge 841.
Hede, Afbrænding af, 71, 84.
Heksesag se Trolddomssag.
Helgenskyld, Afgift, 236 f.
Herberg, Udkvitning af, 76, 429, 487, 489, 667 f., 822. Herberg paa Landet 419.
Herold se Ingvor Glad.
Herred henlægges under et andet Herred 121.
Herredage 8, 105, 436 f.
Herredsfogder 419, 799 f. Løn 521, 597 f., 667, 704. Herredsfogder fritages for Afgifter og Tynge af deres Gaarde 65, 77, 98, 103, 122, 343 f., 426, 458, 512, 640, 705, 710, 777, 797 f., 822; afgaaet Herredsfoged ligesaa 705. Herredsfoged trues og undsiges af Bønder 317 f. Bonde sætter sig egenmægtig til Dommer og besegler med Herredsseglet 339. Herredsfogder maa ikke selv føre Kongens Sager eller sætte andre i deres Sted, naar de ikke have lovligt Forfald, 68. Herredsfoged ikke vederhæftig 907.
Herredsskel, Strid om, 29. Forandring af Herredsskel 71, 85.
Herredstings Flytning 359 f., 372, 378, 400 f., 654. Henlæggelse under et Ting 75, 560. Bønderne i Løve og Rerslev skulle søge deres Ret paa Løve Herredsting 31.
Heste. Kongens Stod 1, 57, 90, 143, 149, 151, 473, 820; Kongens Heste 24, 32, 59, 94, 325, 329, 375, 762, 830 f. Rustvognsheste 57, 196, 824 f. Kuskklippere 881. Frisiske Heste 57. Norske Heste 830 f.
Hjemmelsbreve, kgl., 504 f., 680.
Hjulbøre 27, 209.
Hoffet, Indbydelser til, 131 f., 224, 287 f., 472, 501 ff., 574, 757, 887 f., 917. Jvfr. Begravelser, Bryllupshøjtideligheder, Fyrstebesøg. Leverancer af Fødevarer osv. til Hoffets Brug (o. lign.) 62 f., 83, 126, 154 f., 179, 187 f., 197 f., 203 f., 212, 215, 239, 252, 259, 297, 302, 325, 363 f., 377 f., 387, 451, 469, 484 f., 636, 775, 791, 806, 834, 865, 891, 912 ff. Jvfr. Vin. Klæder til Hoffet 27, 157, 206, 264, 687, 702, 711 f., 888.
Hofmarskal se Jørgen Urne.
Hofmester, Hertug Christians, se Henrik Ramel.
Hofmesterinde, Dronningens, se Beate Bilde, Inger Oxe.
Hofsinder 104, 143, 151, 224, 242, 252, 262, 435, 442, 459, 588, 653, 689, 712, 747, 917.
Holdshavre, Afgift, 606, 755.
Hospitaler, Forleningsbreve paa, 494. Henlæggelse af Gods til Hospitaler 15; af Fetalje og Penge 576, 743. Bestemmelser om Udlaan af Kapitaler, givne til Hospital 765. Hospital faar Forlening p. Tiender 233; faar fri Ildebrændsel 178. Sammenlægning af Hospitaler 753. Valg af Forstandere 266, 494 f., 788. Løn 451. Hospitalsforstander forlenes med Tiende 684. Mageskifte 620, 657, 776. Regnskab 266, 367, 369 f. Fundats 369, 404, 414. Tilsyn med Hospital 414 f., 767 f. Fastsættelse af Hospitalsskik 758. Optagelse i Hospital 718, 889. Byggearbejder 472, 517, 587.
Hospitaler se Aalborg, Aarhus, Halmstad, Helsingør, Horsens, Kallundborg, Kolding, København, Landskrone, Lund, Malmø, Nykøbing p. F., Odense, Randers, Ribe, Ringsted, Roskilde, Slagelse, Vejle.
Hospitalsgods 351; mageskiftes

113, 153, 184, 310, 322, 353, 355, 531, 538 f., 556, 701 f., 776 f., 828. Salg af øde Hospitalsgods og bygfældige Huse 678.
Hoveri se Bønder.
Huder se Læder.
Humlegaarde (-haver) 221, 298, 351, 395.
Hunde. Engelske Hunde 301. Jagthunde 763. Hundes Læmmelse 88, 497, 560.
Husbondhold 691.
Huse, Tømmer til, 75. Husbygning 79, 144, 148 f., 175 f., 245, 298, 371 f., 389. Kornhus 80, 87, 795. Flytning af Huse 225. Jvfr. Købstad.
Hylding af Tronfølger 6 ff., 16 f., 19, 23 ff., 51, 53, 63, 100, 158. Byggearbejder i Anledning af Hyldingen 16 f., 19, 23 f., 49 ff., 61.
Hæren. Rigets Øverste se Sten Maltesen Sehested. Adelburser 761, 774. Høvedsmænd 252, 352, 775. Antagelse af Knægte 26, 196 ff., 700, 747 f.; af Skytter 609; i Borgeleje 634, 700, 705. Afregning med Høvedsmænd 598. Klavdit 762. Jvfr. Bøsseskytter, Mønstring.
Hævetøj (Kran) 613.
Højhedsret, Kongens, paa Søen 773 f. Anholdelse (Opholdelse) af Skibe 307, 379 f., 474 f., 477. Løsgivelse 517, 573 f.

Ildebrande 30 f., 98, 100, 102 f., 152, 198, 209, 212, 235, 289, 342, 373, 506, 510, 520, 638, 653 f., 658, 720, 808.
Ildebrændsel, Mangel paa, 106, 305.
Indbudspenge, Afgift, 374.
Inddigning af Land 145.
Indfæstning (Stedsmaal). Fritagelse for at svare Indfæstning 4, 95, 160, 194 f., 211, 235, 319 f., 329, 337, 339, 364. 435, 449, 485 f., 494, 500, 510, 516, 542, 673, 743, 884. Eftergivelse af Indfæstning 314, 693.
Indgrøftning af Kronens Enemærkeejendom 10, 149, 200, 516, 598, 606.
Indlager (Indmaning) 402, 900.
Instruks for Behandling af Kongens Børn 135 f., 142 f., 217, 229 f., 346 f.; for Rigsraader i Sendelse til Gulland 320 f.; for Lensmanden paa Københavns Slot 285, 340 f.; for Befalingsmanden paa Holmen 246 ff.; for Købmanden p. Vespenø 475 ff.
Instrumenter, musikalske, 687, 912.
Instrumentister, kgl., 177. Spillemænd (Taarnmænd, Husmænd) p. Kronborg 374 f., 447.
Invalid fritages for Ægt og Arbejde 154, 798; faar Ophold i Kloster 810. Jvfr. Alderdomsforsørgelse.
Inventariums Besigtelse (Optagelse) 44, 59, 61, 66 f., 114, 143, 145 f., 154, 168, 204, 293, 296, 300, 304, 306, 607 f., 694, 708, 714, 719, 722, 750, 778 f. Inventarium skænkes ny Ejer 216; skænkes fattige 434. Kvittans for Inventarium 332, 414, 434, 444 f., 557, 641, 657, 735, 832. Lensmand skal aarlig gøre Regnskab for Inventarium 722 f.

Jagt 70, 87, 92, 104, 133, 178, 180, 218, 220, 242, 253, 267, 312, 316, 347, 349 f., 410, 419 f., 462, 682, 693 f., 703 f., 719, 725, 749, 762 f., 785, 814, 836, 871, 895, 899 ff. Dugvogne 814. Pandesteder 68. Pandesvende 206, 859. Udgravning og Udryddelse af Ræve 134. Jvfr. Adel. Vildtbane, Vildttyveri.
Jagthuse 255, 325, 401. 510, 598, 612. 686, 725, 807.

Jordebøger, Affattelse (Indsendelse) af, 12, 251, 420, 600.

Jurisdiktion, gejstlig. Lensmænds Overtagelse heraf i Stedet for Stiftslensmanden 315. Strid om gejstlig Jurisdiktion 608. Strid om Ribe Kapitels Rettighed over Kirkerne i Lø Herred og Møgeltønder Birk 544.

Juvelér 827, 913.

Jægermester, kgl., se Adam Normann.

Jærnhytte 884 f.

Kalentegods 108.

Kalk og Sten (Mursten) 16, 27, 85, 89 f., 124, 157, 182, 198, 245, 277 f., 282 f., 296, 316, 453, 510, 547, 580, 667, 669 ff., 701, 759, 795, 801, 808, 814, 914. Cement 474, 516, 575. Klinker 470, 575. Tagsten 24, 75, 612. Brænding af Sten 639.

Kammer, Kongens, se Pengevæsen.

Kammertjener, Kongens, se Hans Dreier, Hans Meyer. Kvittans 258.

Kancelliets Tjenere (Sekretærer osv.) se Kristen Knudsen Akeleje, Johan Brockenhuus, Erik Dresselberg, Vilhelm Dresselberg, Nikkel Druckenbrodt, Elias Eisenberg, Niels Kaas, Hans Rostrup, Frederik Ulfeld, Lage Urne, Jakob Vind.

Kander. Tinstobe og Tinkander 27.

Kansler, Kongens, se Niels Kaas. Rigens Kansler se Arild Huitfeld, Ejler Grubbe.

Kantori, Kongens, 328, 425, 784. Jvfr. Kapelmester, Organist.

Kapellan 311 f., 569. Forpligtelse til at holde Kapellan 35, 295, 533. Kapellans Underhold 74, 126, 172, 252, 565, 621, 670, 683, 686. Strid mellem Præst og Bønder om Valg af Kapellan 358 f. Kapellan faar Ekspektance paa Sognepræsteembed 453.

Kapelmester, kgl., se Arnold Fine.

Kapitler se Aarhus, Lund, Ribe, Roskilde, Viborg. Forlening med Kannikedømmer: Aarhus 11, 221, 560, 648. Lund 216 f., 3[illegible], 417 f., 501. Ribe 74, 670. Roskilde 746, 749, 870. Viborg 41[illegible] Optionsret for ikke residerende Kannik 607. Istandsættelse af Kanniкeresidens 40.

Kapitelsgods 11 f., 25, 696, 72[illegible], 758 f., 781, 863: mageskiftes eller sælges 3, 5 f., 15, 25, 51, 82, 1[illegible], 140, 283, 414, 535, 556, 579, 6[illegible], 640 f., 655, 686, 699, 794, 828, 8[illegible], 861, 879, 899. Kongen vil ikke bortforlene Kapitelsgods 82.

Kirker. Undersøgelse af Kirkernes Tilstand 528, 647, 684, 703 f., 783, 795. Forfaldne Kirker 2[illegible], 370, 380, 400, 528, 664. Kirkers Istandsættelse 1 f., 42, 75 f., 106, 123, 178, 243, 305, 325, 345, 37[illegible], 373 f., 390, 399, 412, 426, 430, 48[illegible], 487, 508, 513, 517 f., 611 f., 631, 644, 664 f., 684, 687, 695, 703 f., 729, 746, 750, 780, 783, 795, 808, 814, 839, 871, 879, 889. Nedbrydelse 191, 234, 373, 400. Gaver (Laan) til Istandsættelse og Vedligeholdelse 64, 75 f., 123, 373, 399, 426, 431, 433, 442, 487, 513 f., 520, 580, 611 f., 644, 695, 750, 780 f., 814. Kirker skulle bidrage til andre Kirkers Istandsættelse 2, 108, 172, 309, 380 f., 430, 482, 521 f., 647, 664 f., 746, 783, 795, 839. Købstad maa søge Hjælp til Ombyggelse af Sognekirken 508 f. Kirker skulle yde Hjælp til Genopbyggelse af nedbrændt Præstegaard 342, 829; skulle yde Præst uden Embede

Understøttelse 550. Jordskyld henlagt til Kirke 568. Henlæggelse fra en Kirke til en anden 337, 372 f. Indførelse af ensartede Salmer i Kirkerne p. Island 302. Adelig Ligsten, der ligger Sognefolket til Hinder, skal sænkes 915.
Kirkefred, Misbrug af, 744.
Kirkegods 103, 294, 311, 361. Om Adkomst til Kirkegods 471. Adkomst til Kirkegods skal indskrives i Kirkens Bog 323. Kronens Rettighed til Kirkegods afstaas (pantsættes, bortforlenes) 4 f., 16, 101, 113, 140, 153, 310, 332, 359, 362, 381, 386, 390, 493, 512, 525, 535, 686, 693, 742 f., 754, 796, 899.
Kirkeinventar. Altertavle 426, 539. Klokker 225, 472, 501. Orgelværk 426, 841.
Kirkekorn se Tiende.
Kirkelader 227.
Kirkeregnskaber 80, 259, 461, 618, 684, 800, 817. Optagelse af Register over Kirkers Indkomst og Beholdning 618, 647, 703.
Klenodier 226 f., 313 f., 367, 522, 827, 912 ff.
Klostre, Lensbreve paa, 129, 136, 154, 175, 181, 296, 298, 460, 505, 538, 545 f., 664, 705 f., 740. Kloster nedbrydes 781. Inventarium 34. Strid mellem Abbedisse og Jomfruer 600, 637, 736 f. Klosterjomfruer 309 f., 648, 736 f., 848. Undersøgelser af Forholdene i Kloster 600, 637. Fastsættelse af Klosterskik 637. Verdslige Personer underholdes i Kloster 791, 810, 874.
Klostergods 109, 199, 313, 322; mageskiftes 4, 74, 204, 311, 424, 459, 523, 574, 610, 636 f., 686; bortskænkes 2, 167, 221. Om Adkomst til Klostergods 288 f., 862.
Klæde, Boldavit, Lærred etc., Indkøb af, 19, 27, 206, 403, 459, 511, 633, 791, 808, 820, 905, 910.
Klædedragt 27, 281, 403, 687, 710, 712. Æreklædning 221, 562, 702, 711 f., 888. Sørgedragt 406, 409, 589 f., 710. Hoser 221, 281, 687.
Kobber 152 f., 311.
Kompas 211.
Kongerejser 85, 115, 316 f., 687 f., 711, 713 f., 719, 753, 780.
Kongetjenere faa Forleninger 81 f., 144, 148, 181, 221, 235, 354, 364, 395, 417, 451 f., 648, 677, 746, 803, 848.
Kontrafejer 208, 424 f., 853, 905.
Kontrakter om Udførelse af Arbejder 17, 82, 105, 130, 134 f., 175 f., 185 f., 204 ff., 245, 361, 517, 539, 629, 631, 728, 775, 807; om Leverancer 378, 432 f., 510 f.
Korn, Handel med, 640. Salg af Kronens Korn 27, 316, 457, 864; til Bønder 673, 730, 910. Køb af Korn 50 f., 62, 69, 121, 210 f., 266, 351, 377. Mangel paa Sædekorn hos Bønderne 272, 276, 290, 640, 730. Jvfr. Huse, Maal, Pengevæsen, Priser, Udførselsforbud.
Kort 376. Søkort 393.
Kost. Maanedskost 630; Ugekost 740, 845, 884.
Kroer se Frederiksborg, Lundegaard, Skanderborg. Kromand fritages for Sise 91; faar Tiende i Forlening 91. Kro mellem København og Køge 567, 569. Afskaffelse af Kroer 812.
Krongods i Købstæder bortskødes (bortskænkes) 83, 145, 154, 179, 295, 298, 359, 459, 490, 496, 607, 615, 639, 775, 800, 846 f., 873; med Forkøbsret for Kronen 194. Køb af Bøndergods se Bøndergods; af Købstadgods 11, 193, 241, 313, 429, 463, 506, 617, 761.

Krudt 18, 177, 182, 275, 768. Krudtmager 18, 123, 177, 182, 275. Krudtmølle 123, 285.
Krydderier se Specerier.
Kvægavl. Købstæders Fædrift 218, 260, 297. Bønders Fædrift 243, 260. Strid om Fædrift 218, 260, 297. Adelsmænd skulle komme Kongen til Hjælp med Køer og Kvier 639 f. Schæferi 70 f., 256, 336, 503. Tyrkiske Faar 74, 314. Podoliske Faar 336, 503.
Kæmmerer, Kongens, se Jørgen Ernst Worm.
Købstad. Daarlig Retsorden 690. Strid mellem Byøvrighed og Borgere 11, 279 f., 378 f., 636. Byøvrighed maa oppebære Sagefald i Løn 777; maa oppebære den 10. Pend. af Arv efter Udlændinge 297. Byøvrighed paaser ikke Overholdelsen af Kongens Breve 844 f., 896; skal skaffe sig nøjagtige Oplysninger om de Folks Vilkaar, der optages i Borgerskabet, 290 f. Borgemestre og Raad skulle hjælpe Byfogden, ikke modarbejde ham 690. Valg af Borgemestre 55, 146, 152, 309, 429, 902. Afsættelse 146, 416, 429. Løn 127, 221, 358, 898. Afsættelse af Raadmænd 348. Udlænding fritages for at være Rodemester 204. Købstæder skulle underholde Krigs- og Skibsfolk 700, 705; fritages herfor 120; skulle stille Skuder til Overførsel af Kongens Folk og Gods 83, 349, 588; til Transport 35. Købstæder skulle stille Knægte og Baadsmænd 13 f., 222 f., 496 f., 627 f.; fritages herfor 30, 245; skulle stille Tømmermænd og Savskærere 165, 356; skulle stille Murere 114; skulle stille Slagtere 763. Købstad maa anvende Byskat (Sise. Skat) til Istandsættelse af Byens Gader (Havn, Raadhus. Skole, Befæstning) 100, 108, 343, 354, 437, 567. Købstad fritages for Skat 44, 124, 232, 311, 333, 522, 744 f.; klager over Hold og anden Tynge 423 f.; fritages for Hold og anden Tynge 124, 232, 522, 744 f., 746; Begæring om Fritagelse nægtes 333. Tilladelse for Borger til at drive Handel i 2 Købstæder mod at gøre kongelig og borgerlig Tynge begge Steder 676. Af Gaarde, tilhørende udenbysboende, skal der svares kongelig og borgerlig Tynge 158. Kongens Haandværkere og andre Tjenere fritages for borgerlig Tynge 316, 327, 342, 371, 381, 445 ff., 507, 572, 656, 747, 767, 777, 885, 888. Borgere fritages for Afgift og Tynge 124, 318, 358, 360, 381, 388, 583, 623, 729 f. Enker fritages for Afgift og Tynge 148, 158, 318, 506. Raadhuskælder 510. Forbud mod at holde Vinkælder 717. Undersøgelse angaaende Borgeres Adkomst til Krongods, som de have i Værge, 66, 161. Øde Jorder skulle bebygges 782 f., 864, 882 f. Udlæggelse af Torve- og Markedsplads 35 f., 84. Torveordning 84, 106. Bygningsmaade 365 f., 697 f., 745, 783, 890. Brolægning af Gader 438. Forbud mod Straatag 305, 522, 658 f., 745, 783. Forbud mod Svinehold i Kbhvn. indenfor Voldene 760. Bestemmelse om Beboelsen af Huse udenfor Kbhvn. 760. Alle, der eje Huse og Boder udenfor Kbhvn., skulle gøre Borgemestre, Raad og Byfogden Rede for dem, som bo deri, og være ansvarlige for

dem 165 f. De Borgere, der ville fiske paa Sildefiskeriet i Norge, skulle have Bevis med fra den ældste Borgemester i Byen 577. Stormklokke 16 f., 312. Jvfr. Borgelejebreve, Byskat, Flaaden, Fæstningsarbejder, Handel, Krongods, Retsvæsen, Told, Udførselsforbud.
Købstadsjord 217, 416, 506 f., 800 f., 890. Købstads Forte (Fortaa) 506, 800; maa ikke sælges til udenbysboende 801.
Købstadsprivilegier 101, 122, 525.
Kød, Handel med, se Udførselsforbud.
Køgemester, Kongens, se Kasper Markdanner.
Køkkentøj 207 f., 643.
Køkkenurter 655. Agurker 829.

Ladegaarde 1, 4, 44 f., 96, 99, 148 f., 150, 167, 175 f., 199, 245, 304, 319, 325, 341, 357, 371 f., 498, 542, 565, 612, 639, 658, 683 f., 701, 722, 752, 792, 795, 816, 838, 886, 895.
Lagmænd 19 f., 911.
Landgilde, Omregulering af, 102, 161 f., 211, 766. Nedsættelse 110, 145, 151, 156, 261 f., 404, 424, 455, 560 f., 661, 707, 802, 895. Eftergivelse for en Tid 28, 52, 75, 77, 89, 98, 103, 108, 122, 141, 158, 178, 199, 222, 225, 230, 290, 307, 336 f., 350, 353, 364, 403, 408 f., 418 f., 486, 594, 631, 659, 673, 680, 710, 725, 762, 798, 802 f., 883 f., 915. Henstand 228, 235, 786. Restancer 531, 546. Restancer eftergives 71, 100, 102, 108, 151, 157 f., 207, 237, 255, 261, 264, 266 f., 274 f., 285, 314, 422 f., 455 f., 484 f., 605, 644, 676, 693, 719, 724, 728, 743, 790, 793, 881, 915. Landgilde maa betales med Penge 71, 178, 228; skal svares til bestemt Tid 68, 422 f.
Landkøb se Handel.
Landsdommere udnævnes 258, 784; lønnes med Len 132, 151 f., 223 f., 242, 332 f., 803; fritages for Embedet 733; maa ikke forhale Sagerne 284. Landsdommere i Nørrejylland skulle afgive Betænkning i en Retssag fra Sønderjylland 456 f. Landsdommere se Morten Brock, Anders Dresselberg, Aksel Gyldenstjerne, Gregers Juel, Bjørn Knudsen Maaneskjold, Otte Olsen, Peder Hansen, Rudbek Pors, Korfits Lavridsen Rosengjedde, Malte Jensen Sehested, Jørgen Skram, Movrids Stygge.
Landsting. Domhus for Sjælland 167. Domhus for Jylland 221 f., 669, 781. Adelige skulle bidrage til Bygning af Domhus 222, 668 f. Alle Købstæder skulle svare til Landstinget, undtagen København, Malmø og Ribe 528.
Landstingsskriver se Jakob Tordsen, Niels Andersen.
Lavsvæsen 40, 122, 276, 526 f., 552 f., 776, 788. Gildegods 633 f.
Ledingspenge 763.
Lejdebreve 54, 64 f., 121 f., 176 f., 180, 323, 543, 564 f., 573, 634 f., 786.
Len se Kapitler, Kirkegods, Klostre, Kongetjenere, Landsdommere, Pantelen, Tiender, Vikarier. Lens Omraade forandres 22, 25, 33, 56 f., 78, 81, 86, 99 f., 102, 105, 111, 143 f., 219, 227, 230, 239 f., 260 f., 302, 347 f., 362 f., 389, 402 f., 422, 450, 489, 497, 516, 608, 613, 635, 644, 647, 707, 720, 754, 765, 793, 825, 863, 910. Len henlægges under et andet Len 117, 136, 421, 450, 491, 498 f., 578, 661 f., 773; udskilles 44, 725.

Lensafgifter. Nedsættelse 3, 9 f., 18, 75, 122, 496, 540, 655, 823. Eftergivelse 32, 164, 317, 349, 532, 615 f., 622. Henstand 529. Restancer 25, 33, 61, 191 f., 209, 216, 276 f., 310, 370 f., 406 ff., 457 f., 465 f., 469, 486 f., 546, 595 f., 672, 736, 841, 844, 891 f., 894, 901-04, 918. Regnskab 180, 182, 213, 221, 352, 421 f., 455, 595, 863. Mislighed i Regnskab 455. Antegnelser 187, 216, 308, 352, 395, 412, 540 f., 610 f., 722, 730, 769, 847 f., 897. Kvittanser 12, 42, 71, 96, 164, 213, 241, 302, 402, 413 f., 444, 511, 525 f., 546 f., 557, 559 f., 567 f., 609, 641, 657, 723 f., 734 f., 750, 768, 832, 899, 909, 916. Lensafgifter betales af Lensmanden med Penge efter en vis Takst 62, 277, 618 f. Salg af Lensafgifter 316, 464; til en bestemt Pris 610. Deling af Lensafgifter mellem Lensmænd 190.

Lensmand faar Erstatning for Tabet af en Forlening 138, 354, 405, 575, 578, 803. Forbedring af Lensvilkaar 3, 9 f., 18, 66, 360, 721, 769. Lensmand lønnes med en bestemt Pengeløn 202, 269, 315, 341, 432, 509, 678, 740, 804. Lensmand faar Forlening paa et vist Aaremaal mod at betale en Sum Penge 705 f. Irettesættelser 191 f., 273 f., 336, 411, 423, 451, 457, 486, 726, 844, 891, 918. Klager over Lensmænd 146, 190, 244, 384, 397 f., 409, 550 f. Lensmænd skulle føre nøje Tilsyn med Overholdelsen af Kongens Mandater 895. Strid mellem Lensmænd og Bønder 146 f., 244, 317 f., 683 f.

Ligsten forrykket 220 f., 270. Sænkning af Ligsten, der ligger for højt i Kirken, 915.

Limovn 453.

Livsstraffe 482. Benaadning 338, 399, 665.

Lys 264.

Lysestager (Lysekroner) 631.

Lysthus (ɔ: en lille Kongebolig) 185, 205, 753, 828, 834, 838, 898.

Læder. Tilberedning af Hjortehuder 376.

Læge. Kongens Livlæge se Peder Sørensen; Prinsernes Livlæge se Johan Bentz.

Lænken, Smeden i, 837.

Læsemestre 43, 221, 914.

Lønninger 13, 35, 39, 56, 61, 92, 94, 104, 107, 126, 129 f., 142, 145, 170, 174 f., 178, 181 f., 193-6, 202, 217 f., 230, 232, 235, 248, 250, 269, 305, 310 f., 315 f., 327, 341 f., 393, 404, 413, 425, 432, 435, 445-48, 459, 477, 484, 496, 501, 507, 515, 539, 557, 606, 617, 623, 626, 628, 631, 633 f., 645, 656, 678, 693 f., 718, 740, 848, 874, 884, 912.

Løsagtighed se Utugt.

Maal. Kornmaal 211, 335.

Maalsmad, Afgift, 237.

Mageskifter mellem Adelsmand og Købstad 677 f., 722; mellem Adelsmand og Præst 183; mellem Borger og Bonde 350. Mislighed ved Mageskifte 580, 588 f. Mageskifte annulleres 345, 580. Kongen begærer Gods til Mageskifte 43, 513, 595, 728, 837, 852. Mageskifte i Købstæder 189, 738. Jordegent Gods skal i Mageskifte kun beregnes til det halve af den virkelige Størrelse 641 f. Jvfr. Besigtelser.

Maler se Haandværk.

Manddrabere. Forfølgning af, 388 f.

Mantelmur 372.

Markeder 218, 231, 271, 287, 338, 343, 511. 515, 728. Præst klager over Marked 271.
Markeskel 45, 88. 274, 362, 388, 400, 524, 610, 661. 770 f., 808, 830. 849 f., 871.
Marsk se Peder Gyldenstjerne.
Master se Flaaden.
Misvækst 139, 165. 178, 408. Jvfr. Dyrtid.
Mjød 873, 905.
Moratorium 475, 877.
Mord 790. Jvfr. Drabssager, Selvmord.
Most 599.
Mulæsler 34, 57.
Myndighed, ekstraordinær. under Kongens Fraværelse 249, 713.
Møller 1, 4, 11. 58, 82, 84, 95, 99, 102, 105. 131. 142, 157, 162 f., 196. 233, 238, 240. 261, 278. 310. 314. 318 f., 344, 384, 404, 416. 438, 488, 492, 516, 572. 587, 603, 617, 635 f., 666, 675. 693, 699, 706, 724, 726 ff., 742, 748, 777, 786, 838; ere satte for højt i Skyld 151, 424, 560 f., 606, 666, 730, 798, 881. Mølleskyld skal nedsættes mod at Brugerne af Møllerne saa selv skulle holde disse i Stand 730. Forbud mod Opførelse af nye Møller 881. Nedbrydelse 95, 441. Afskaffelse af Skvatmøller 889. Hestemølle 441. Hammermølle 14. Møllestene 157, 278, 635. Møllетvang 251. 286. 492. Jvfr. Papirmølle.
Møllestøvning. Goldt Stibord 763. Kridtstok (ɔ: Maalestok) 763.
Mønstring af Adel 593 f., 601 ff., 636; Fritagelse herfor 624; Mønstring af Knægte 700.
Møntvæsen. Mønten 342. Møntmester se Poul Gulden. Møntsorter 313, 816. Kurstvang 449 f. Falske Penge 177, 652.
Nyheder skulle opspørges og indberettes 269.
Nævn, Fritagelse for, 849. Skursnævn 68.
Nævninger fritages for at gøre Tovet 599.

Olden, Mangel paa, 390. Fri Olden 14, 22 f., 103, 105 f., 181, 299, 369, 419, 785 ff., 800. 821, 825, 884 f., 890.
Oldengæld. Lensmænd maa herefter ikke oppebære noget af Oldengælden 473.
Oldinge sætte Gaarde (Møller) for Landgilde 145, 151, 156, 162, 895; gøre Markeskel 388, 770 f.
Oprejsningsbreve 535.
Organist 393.
Orgelværk 426, 841. Orgelmager 841.
Overdrev, Købstads, 217, 346, 389, 416. Ingen Borger maa indtage noget af Overdrevet 217 f.
Oversvømmelser, Foranstaltninger mod, 156.
Overtro 52.
Ovne. Vindjærnovne (Jærnovne) 487, 834. 851, 888. Pibeovn 637.

Paaskemad, Afgift, 237.
Pandesvende se Jagt.
Pantelen. Jvfr. Bøndergods, Kirkegods, Klostergods. Tilladelser til at indløse Pantelen (-gods) 171, 303. 745. Indløsninger til Kronen 5, 31, 33 f., 50, 190, 273, 285, 292 f., 450 f., 738, 825, 851, 863. Pantelen opgives mod Livsbrev 422, 520, 522, 702, 771, 898 f. Kgl. Pante- eller Gældsbreve skulle indsendes til Kancelliet inden en vis Tid, da de ellers skulle være ugyldige, 777 f.
Papirmølle 14, 262. Papirmager 262.
Pasbord, falske, 652, 860 f., 905.

Pasbreve 22, 27, 329, 727.
Patronatsret 74, 127, 138, 167, 381, 454, 481, 521, 537 f., 562, 621, 647, 685, 806 f. Strid om Patronatsret 522, 806 f.
Pelsværk 177. Jvfr. Skind.
Pengevæsen. Kongen trænger til Penge 486, 682, 696 f., 699, 701, 844, 891. Indbetalinger i Kongens Kammer og Rentekammeret 18 f., 71, 124, 164, 219, 240 f., 254, 308, 325, 349, 410, 414, 469, 532 f., 545 f., 571, 626, 641, 735, 750, 775, 782, 797, 815 f., 905 f. Penge indsatte i Kongens eget Kammer p. Kbhvns Slot 364. Penge indsatte i Hvælvingen p. Kronborg 387, 533, 775, 778, 791, 815, 905 f. Udbetalinger 34, 106, 193, 227, 264. Pengeforsendelser 5, 451, 775, 778, 791, 815 f., 905 f. Kronens Gæld 303, 480, 519 ff., 620 f., 742, 854 f., 865, 874. Betaling deraf 106, 199, 214 f., 308, 414 f., 423, 451, 546, 558, 727, 731, 738, 749 f., 766, 768, 822 f., 849. Udenlandsk Gæld 558. Afregning med udenlandske Leverandører 275, 543, 850. Kongens Tilgodehavende (Udlaan) 115, 124, 159 f., 182, 190, 219, 330 ff., 394, 420, 426 f., 474, 501, 533 f., 554, 571, 581, 614, 616, 632, 636, 689, 764, 789, 797, 806, 861 f., 881. Eftergivelse heraf 117, 548. Kgl. Pante- eller Gældsbreve skulle indsendes til Kancelliet inden en vis Tid, da de ellers skulle være ugyldige, 777 f. Jvfr. Pantelen. Rentemester, Skatter, Told.
Pension 464 f., 505, 556. Jvfr. Alderdomsforsørgelse.
Pest 105, 143, 189, 199, 201, 213 f., 232, 251, 257, 311, 343, 748.
Plovpenge 424.
Post se Vandkunst.
Postvæsen 203, 421, 469, 508.
Priser paa Falke 262; paa Fetalje 62; paa Fisk 62, 679, 804 f.; Fjerkræ 62; Kobber 811; Korn 43, 46, 62, 195, 201, 209, 228, 306, 351, 457, 673; Krudt 177, 275, 306; Kvæg 62; Mel 378; Salpeter 133, 265, 306; Smør 62, 448; Tøjer 206, 540, 633; Vin 53; Øksne 199; Øl 903.
Profos 193.
Provster 42 f., 96, 237, 260. Regnskab 96 f.
Prædikant, Kongens, se Albrekt Hansen, Kristoffer Knopf.
Præsters Kaldelse og Udnævnelse 34 f., 42 f., 65, 210, 237, 252 f., 256 f., 275, 302, 393, 464 f., 508, 581, 615, 676, 737, 782, 797, 817 f., 826 f., 835, 913 f. Strid herom 27 f., 93 f., 213 f., 256 f., 275, 454, 481, 785, 789, 801 f., 826 f., 835. Afskedigelse 282, 464 f., 718, 913, 915. Krænkelse af Bøndernes Kaldsret 581. Præst maa ikke tvinges til at ægte Formandens Enke 28, 93, 785. Præsters Løn 29, 35, 95, 105, 141, 152, 171, 230, 311, 393, 460, 514, 557 f., 617, 648, 657, 706 f., 719, 780, 818, 882. Præst klager over utilstrækkelig Underholdning 111, 558, 617, 652, 783. Tiende forholdes Præst af Lensmand 88. Præst fritages for Afgift af sin jordegne Bondegaard 798. Præst suspenderet 209 f., 867, 904. Præst afsat 271, 442, 581 f., 898, 904 f.; genindsættes 113, 581; maa faa Kald igen 582. Præst forsét sig ved Uddelingen af Alterens Sakramente 81. Strid med Adelsmænd 359, 531, 549; med Superintendent 442 f., 467 f.; med Lensmand 88, 278. Præst skal forflyttes formedelst Strid med Adelsmand 531. Sogne-

mænd begære egen Sognepræst 251 f. Slotspræst 387, 557, 795. Korpræst 740.
Præstegaarde 11, 31, 35, 74, 89, 244, 357 f., 373, 393, 439 f., 461, 583, 618, 680, 829. Kronens Rettighed af Præstegaard bortskiftes 310. Annekspræstegaarde 29, 89. Præstegaardes Tiendefrihed 780. Afskediget Præst maa beholde Præstegaarden 35. Præster maa have fri Olden og Ildebrændsel i Præstegaardens Skove 369. Kirker skulle yde Hjælp til nedbrændt Præstegaards Genopbyggelse 342, 829.

Rebning af Jord 646 f. Forbud herimod 315. Rebning af Skove 663 f.
Redskaber. Skovle, Spader, Hakker osv. 202.
Render se Vandkunst.
Rentemester se Holger Gagge, Niels Grubbe, Enevold Kruse, Kristoffer Valkendorf. Kvittanser 313 f., 672, 724. Irettesættelse 682.
Retsvæsen. Domme, afsagte paa Herredsting, Byting eller Landsting paa Møen, skulle appelleres til Sjællands Landsting 166; dette Paabud hæves 536. Domme, afsagte paa Bytingene i de hallandske Købstæder, skulle indstævnes for Landsdommeren 120 f. Kongen vil ikke gribe ind i en Forfølgning med Rigens Dele 284. Klage over Forhaling af Sagerne paa Landstinget 284. Daarlig Retsorden i det nordenfjældske Norge 409. Kongens daglige Tjenere skulle i Henhold til Gaardsretten dømmes af Dommere, der ere beskikkede af Kongen selv, 141. Jvfr. Birketing, Delefogder, Herredsting, Købstad, Landsdommere, Landsting, Rigsraadet, Tingskrivere.
Retterting 285 f., 308, 314, 320 f., 434-37, 698 f.
Ridebreve 234.
Ridefogder 539, 763. Løn 539. Ridefogder fritages for Afgift af deres Gaarde 230, 260, 336 f., 350 f.; overfaldes af Bønder 836.
Rigsraadet. Møder 8, 437, 556, 757. Forhandlinger, Samtykke til Foranstaltninger 6, 9, 137, 139, 165, 519, 529. Rigsraader skulle sidde Retterting i Kongens Sted 285 f., 308, 314, 320 f., 698. Rigsraader skulle 4 Gange hvert Aar sidde Retterting paa Møen 536. Rigsraader forhøre Rentemesterregnskab 313; skulle besegle Traktat 306. Rigsraader, der vare gaaede i Borgen for Kongen, faa efter Gældsbrevets Indløsning deres Segl tilbagesendte 236.
Ringning med Kirkeklokkerne indtil Hertuginde Elisabeth af Meklenborgs Begravelse 590, 613.
Rosbaare 34.
Rosmer (ɔ: Hvalros) 107.
Rustkammer, Kongens, 152. Rustmester 514.
Rustning. Befaling til at sidde rede med Rustning 500, 593 f. Lensmænd ikke takserede for Rustning af deres Len 651. Jvfr. Mønstring.
Rydning af Damme og Søer 325, 591, 756, 859.
Rygter, farlige, 504, 705.
Rømning se Bortrømning.

Salmebog 744.
Salpetersydere, kgl., 133, 265, 306. Privilegier for Salpetersydere tilbagekaldes 767.
Salt 80, 157, 196, 350, 561, 568, 704,

719, 761, 772, 805, 820 f., 825. Jvfr. Fiskeri.

Sandemænd 400, 810 f.; fritages til Dels for Ægt og Arbejde 3, 515, 532, 642, 654, 677. Kronbønder (ɔ: Fæstebønder) maa udtages til Sandemænd 148.

Sandemændstov 189, 661, 806.

Sandflod 53.

Sandflugt 102, 145, 399, 485, 661, 707, 823.

Sangere, kgl., 213, 328, 425, 784, 871, 888. Jvfr. Kantori.

Sangmester, kgl., se Kapelmester.

Segl, falske, 141, 869.

Sejerværk 341 f., 426, 446, 474, 827, 897. Sejermager 327, 341 f., 446, 490, 507, 628, 634, 827.

Sekretærer, kgl., se Kancelliets Tjenere.

Selvmord 316. Jvfr. Drabssager, Mord.

Senge se Bohave.

Signeter, falske, 116.

Sindssyge 741.

Sise. Takst 279, 335, 815. Fritagelse for at svare Sise 39, 71, 102, 122 f., 169, 371, 395, 400, 419, 433, 440, 484, 510, 532, 550, 582 f., 590, 636, 731, 749, 751 f., 803, 807, 824, 826, 869. Restancer 842 ff., 892 f.; eftergives 720.

Sisemestre, Udnævnelse af, 14, 149, 250, 322, 520, 745.

Skansekurve 864.

Skarpretter 482.

Skat, nedgravet, 52.

Skat. Konge- og Landeskatter 9, 85 f., 89, 184 f., 214 f., 367 f., 384, 413, 423, 519 f., 603, 654 f., 659. Madskatter 106, 622-26, 641, 643, 652 f., 659, 671 f., 674, 680, 733, 759, 768. Fritagelse mod at stille Baadsmænd 652. Kvittanser for Skat 42, 159, 431, 449 532, 545 f., 557, 666, 668, 670, 672, 674, 676 f., 680, 684, 686, 690, 708, 724, 750, 891 f. Restancer 184 f., 276 f., 437, 469, 769 f., 841, 844; eftergives 693, 733, 768, 85?. Skattebegunstigelser 124, 218, 404, 410, 419, 615, 617, 625, 63?, 670, 680, 708, 759, 784, 797, 88?, 884. Indester skulle kun svare halv Skat 89.

Skibe, Fragtning af, 76 f., 215, 259, 277, 282, 305, 313, 385, 426, 463, 474, 498, 554, 622, 667, 669. 704, 795, 825, 882. Lodsmandsbaade 225, 259, 867. Instrumenter til Maaling af Skibe 571.

Skind. Hvide Bjørnehuder 769. Sælskind 769. Jvfr. Læder, Pelsværk.

Skoler. Aarlig Indtægt tillagt Skole 167, 186, 197, 236 f., 526. Fattige Peblinges Underhold og Almisser 236 f., 754, 809, 820. Byggearbejder 638. Optagelse i Skole 151, 281, 847, 859. Henlægning af Tiender til Skole 751. Bestemmelser om Udlaan af Kapitaler, givne til fattige Skolebørn, 765. Bøger skænkes til Skole 316. Fundats for Trivialskolen i Sorø 290, 505, 517. Skolemestre 71, 100, 111, 129, 189, 497, 503; deres Underhold 129, 167, 230, 236 f., 366, 526, 560, 600 f., 696, 751. Hørere 232, 477, 600 f., 751, 777. Jvfr. Degne.

Skorstene 37, 185, 204 ff., 305, 325, 675, 801.

Skove, Opsyn med Kronens, 70, 76, 92, 104, 142, 160, 218, 312, 364, 404, 413, 576, 606, 800, 817, 874. Undersøgelse af Skoves Tilstand 61, 114, 119, 145 f., 154, 168, 240, 258, 261, 292, 296, 300, 304, 306, 355, 492, 560, 708, 714, 719, 722, 778 f., 880. Skov forhugget 2 f., 10, 292, 511, 720, 880. Foranstaltninger for at skaane

Skove 2 f., 10, 32, 79, 92, 104, 118, 160, 356 f., 369, 428, 511, 585 f., 691. Udvisning af Ildebrændsel 139, 162, 419, 585 f., 608; af Tømmer 47, 88, 139, 230, 290, 587, 654, 683, 824, 915; af Gærdsel 585 f. Bønder maa hugge til Gærdsel, Ildebrændsel etc. 585 f. Ulovlig Skovhugst 258, 355 f., 432, 691, 909.
Skovfogder 104, 240, 361, 403 f., 576, 731 f., 806, 885; fritages for Landgilde og Tynge 162, 404, 614, 672, 781.
Skovridere 70, 92, 141 f., 174, 181, 218, 233, 316, 413, 419 f., 462, 606, 761, 771, 791 f., 800. Løn 70, 92, 162, 233, 316, 350, 606, 772. Afskedigelse 599.
Skriver, Rigens, se Abraham Jensen.
Skyts 93, 338, 385, 613, 651, 811, 918. Kartovehjul 261. Lader 613, 651. Kugler 261, 403.
Skænk, Kongens, se Hans Stralendorff.
Slotte (Klostre, Gaarde osv.). Byggearbejder: paa Aakær 150; Aalholm 361, 744; Aarhusgaard 80 f., 87, 686: Antvorskov 1, 31, 144, 290, 403, 437; Bistrup 148 f., 234, 772, 880; Dragsholm 212, 830; Dronningborg 243, 305, 517, 701; Frederiksborg 57, 580, 752; Haderslevhus 49, 53, 56, 69, 87, 115, 263, 554, 575, 669 f., 829 f.; Hald 300, 547, 675; Halsted Kloster 733; Hammershus 703, 807; Havreballegaard 87, 96, 686; Holbæk Slot 811; Kallundborg Slot 255, 329; Koldinghus 466; Kronborg 16 ff., 20 f., 27, 35, 41, 46, 56, 60, 69, 87, 89 f., 114, 124, 130, 152 f., 157, 182, 185 f., 204 ff., 238, 264, 277, 313, 390, 392, 631, 729, 871; Laholm Slot 294; Lekkinge 381, 598; Lundegaard 50; Malmøhus 149, 441; Mariager Kloster 114; Nygaard 316; Nykøbing Slot p. F. 111, 759; Odensegaard 635; Riberhus 295, 542, 722; Ringsted Kloster 458; Silkeborg 805, 814; Skanderborg 150, 245, Svenstrup 148, 234; Sølvitsborg 461; Tryggevælde 164, 838; Turebygaard 665; Valsøgaard 762; Vordingborg 3, 299, 381, 387, 598 f., 753. Der maa ikke bygges paa Slottene paa Kongens Bekostning uden Ordre fra denne 129, 137, 169, 268, 298, 300, 304, 336, 538, 715. Nedrivning 110, 558. Besigtelse af Slotsbygninger 114, 118 f., 145 f., 154, 168, 293, 296, 300, 304, 306, 492, 694, 703, 708, 715, 719, 722, 778 f., 908. Regler om Bosættelse ved Frederiksborg Slot 307. Istandsættelse af Slotsgrave 305, 361, 585, 595, 776.
Slotslov 44, 56, 268, 715, 793.
Slotstjenere. Utroskab i Tjenesten 616, 750. Slotsskriver skal lønnes med en bestemt Pengeløn og maa ikke oppebære Skriverskæppe 58, 156, 178, 292. Regnskab 876 f. Bestemmelser om, hvilke daglige Folk, der skulle holdes paa Kongens Slotte og Gaarde, 181, 665, 678 f., 740, 804, 885 f.
Sogn henlægges som Anneks til et andet 171 f., 233, 533, 730 f. Henlæggelse fra et Sogn til et andet 71, 122, 337. Sogn er for ringe til at underholde en Sognepræst 337. Sammenlægning af Sogne 372 f.
Sognefogder fritages for Afgift af deres Gaarde 243 f.
Specerier, Køb af, 179.
Springvand se Brønd, Vandkunst.
Spæk af Hvaler 384; af Sæler 384.
Stald, Kongens, 37, 67, 150, 701.

Staldmester, kgl., se Eustachius v. Thümen.
Statholder i Hertugdømmerne se Henrik Rantzau.
Stedsmaal se Indfæstning.
Sten, Brydning af, 27, 269. Hugning af Sten 56, 282, 478, 622, 633, 667. Alabast 539. Gullandske Sten (Astrag) 134 f., 234, 238, 264, 478, 622, 633, 667, 689, 750, 829 f. Dudsten 539. Marmelsten 539. „Wecksten" 263. Skifersten 744.
Stiftslensmand. Kvittans 12.
Stiftsskriver. Kvittans 782.
Stod, Kongens, se Heste.
Straatag. I Huse, tækkede med Straatag, maa ikke være Skorsten eller Ildsted 176. Straatag i Købstæder se Købstæder.
Strandingsgods se Vrag.
Studier, Understøttelse til, 30, 103 f., 126 f., 189, 280, 300, 389 f., 440, 475, 477, 550, 578, 605, 619, 777, 781, 902. Studier i Udlandet 90, 154, 295, 389 f., 578, 793, 848. Kommunitetet 300, 518.
Stufjord 184.
Stødpenge 132.
Sukker 179.
Superintendenters Udnævnelse 505, 685, 697, 714, 720 f., 865 f., 897. Indvielse 707 f., 721, 898. Underhold 364, 505, 507, 509. Residens 507. Afsked 505, 714, 720. Strid med Adelsmand 269 f.; med Præst 442 f., 467 f. Jvfr. Visitats.
Svin. Forbud mod Svinehold i Kbhvn. indenfor Voldene 760.
Svinesnider 39, 209, 435, 622, 848.
Syltetøj se Specerier.
Søbreve 317, 517.
Søfart. Bønders Ret til Sejlads 370, 373 f. Sejlads gennem Bæltet 92, 278, 379 f., 517, 712. Sejlads nord om Vardøhus 76 f., 253 f., 288. Brug af falske Flag 860 f., 905. Jvfr. Fyr, Handel.
Sølvflasker 896.
Sølvkammer 227, 312, 769. Kgl. Sølvpop (-knægt) 224.
Søm, Spigre, Nagler etc. 26 f., 180.
Søtønder, Udlægning af, 36.

Tallerkener se Borddækning.
Tapet se Bohave.
Teglovne, -gaarde, -lader 78, 395, 547, 612, 694.
Tegnpenge, Afgift, 173, 578.
Tiender, Forleninger paa, 121, 151, 194, 198, 221, 232, 301, 334, 343, 361, 374, 420, 451 f., 497, 510, 514, 527, 534, 536, 538, 550, 557, 565, 608, 611, 615, 619, 622, 631, 644, 648 f., 652, 657, 663, 667, 676 f., 684 ff., 717, 719 f., 722 f., 731, 780, 783, 785, 803, 813, 818, 840, 865, 882, 898, 902. Tilbagetagelse af Forleningsbreve (Fæstebreve) 341, 656 f., 806. Bortfæstning af Tiender for Kornafgift 114, 567, 831. Tilladelse til at give Penge i Stedet 43, 46, 201, 209, 234 f., 335, 483, 524 f., 642-46, 659, 690, 861. Fritagelse for Afgift 212, 775. Nedsættelse i Afgift 10 f., 15 f., 42, 137, 539, 597, 829, 889. Afgift af Tiende skal ydes i rette Tid 864. Om Adkomst til Tiende 245. Anvendelse af Krontiende 29, 64, 76, 103 f., 123, 189, 233, 235, 280, 358, 399, 408, 431, 440, 442, 460, 487, 518, 526, 578, 631, 638, 657, 683, 687, 706 f., 776 f., 780. Oppebørsel deraf 43. Henlæggelse til Skoler 751. Oppebørsel af Kirketiende 227, 230. Tiende skal kun deles mellem Kirken og Præsten 730 f. Tiende skal ydes i Kærven 233, 375, 468, 558, 784; maa betales med Penge 534. Strid om Tiende 324, 451. Adelige Sæde-

gaardes Tiendefrihed 15 f., 137, 829. Tiende af Fiskeriet i Nordlandene 37.
Tiggeri 321 f. Forordning om Behandling af Betlere 878, 895 f.
Tin 834, 838, 841, 851, 858.
Tingskrivere 342 f., 633, 646.
Told. Toldbestemmelser 279, 385, 495, 732. Told i Købstæder: Assens 207, 313, 351. 429, 840; Halmstad 145; Kolding 22, 100, 179, 322, 553; København 279; Malmø 279, 385; Skagen 83; Vordingborg 391. Told p. Gulland 267 f., 279. Told i Havn udenfor Købstad 373 f. Told af Heste og Øksne 109, 172, 380, 553, 600, 663, 775, 868. Kvittans 22, 313. Restancer 83, 145, 192, 207, 277, 313, 322, 351, 386, 406 f., 553, 842 ff., 892 f.; eftergives 179, 198, 429, 472 f., 720, 840. Købmænd faa Eftergivelse af en Del af Tolden 109. Borgere i Flensborg maa ikke besværes med større Told end Kongens egne Undersaatter her i Riget 463. — Told i Sundet. Toldernes Regnskab skal gaa fra 1. Maj til 1. Maj (ikke fra 1. Jan. til 1. Jan.) 720; denne Bestemmelses Ikrafttræden opsættes foreløbig 721. Rentemesteren skal ikke have andet med Tolden at gøre end høre Regnskabet 705. Bestemmelser om Tolden 603 f. Udbetalinger af Tolden 45 f., 57, 126, 130 f., 157, 208, 210, 275 f., 306 f., 311, 326, 342, 351, 448, 463, 540, 543, 571 f., 580 f., 595. 633, 669, 747, 749 f., 756, 761, 775 f., 827, 850. Kvittans 326 f., 568, 747. Toldsvig 76, 385. Told i Bæltet 278. — Toldbegunstigelser 380, 583. 600, 607, 775, 868, 898, 913. Fritagelser for at svare Told 123, 258, 307 f., 462.
Toldere, Udnævnelse af, 10 f., 14, 66. 149, 226, 250, 322, 343, 420, 507, 520, 645, 745. Afsættelse 226, 391. Løn 10 f., 882. Irettesættelse 663. Tolderne i Ribe og Assens skulle hver have en Medhjælper 39 f. Tolder, der ikke kan skrive, 520.
Toldskrivere. Løn 145, 445, 856.
Tortur 52.
Tov, Fritagelse for, 849.
Tovværk 685 f.
Trolddomssager 52, 55. Jvfr. Overtro.
Trolovelses Hævning 358, 440 f.
Tugtemester, Prins Christians, se Hans Mikkelsen. Hertug Ulriks Tugtemester se Povl Pedersen; Undertugtemester se Johannes Munthe.
Turnering 466 f., 489; opgives 493.
Tyverier 73, 182.
Tøjsorter 206, 905.
Tømmer 46 f., 49, 53, 56, 75, 88, 96, 98, 115, 176, 203, 207, 238, 263 ff., 283, 376 f., 387, 389, 417, 421, 443, 463 f., 474, 498, 548, 554, 683, 756, 764, 795. Hugning af Tømmer 198, 297, 313, 325, 339, 343, 421, 426, 433, 460, 470, 479, 795, 824, 851. Køb af Tømmer 722. Flødning af Tømmer 339, 597. Tømmer skal sendes til Island 879 f.

Udførselsforbud. Forbud mod Udførsel af Falke 132; Korn 137. 165, 266, 431, 673 (Undtagelser 29, 148, 494); Kvæg 771; saltet Kød 771; Tømmer 368 f., 657 f. (Undtagelser 464). Udførselsforbud hæves eller ændres 191, 527 f.
Udlændinge, Forsigtighedsforholdsregler m. H. t., 116, 337 f., 504, 604 f., 691 f., 850. Nederlandske

Købmænds Bosættelse i Danmark 254 f., 377. Undersøgelse af i København og Helsingør bosatte Nederlænderes Tro 604.
Universitetet. Universitetsgodsets Skattefrihed 674. Kommunitetet 300, 518. Strid om Professorresidens 648, 674, 683.
Urtegaard (Kaalgaard) 40, 568, 599, 777. Urtegaardsmand 599, 734, 777, 885. Jvfr. Have.
Utugt 41, 146, 209 f., 226, 301, 409, 439, 825.

Vaaben. Armbrøst 849. Hellebarder 41, 631.
Vandkiger se Haandværkere.
Vandkunst 87, 133, 203, 575, 591, 599, 614, 709, 728 f., 775, 882, 884. Render 87, 203, 591, 709, 882. Bøssinger 709, 728 f. Vandkunstner 882.
Vandvinde 299.
Vanfør optages i Hospital 889.
Ved, Leverance af, 433, 448.
Veje. Anlæg af nye Veje 250, 632, 811, 833. Istandsættelse af Veje 83, 333, 366, 433, 498, 591 f., 781, 802, 812, 833. Bønder skulle give Penge til Vejes Istandsættelse 812. Forbud mod at køre paa Kongens Veje 272, 833. Opsyn med Veje 433. Jvfr. Brolægning.
Vikarier, Breve paa, 81, 111, 189, 256, 477 f., 501, 605, 651, 677, 686, 748, 871 f., 902. Overladelse af et Vikarie til en anden 748. Vikariepenge 171.
Vikariegods 306, 366, 901.
Vildtbane, Kongens, 5, 70, 174 f., 178, 220, 222, 231, 267, 273, 298, 329, 376, 425 f., 693 f., 703, 715, 727 f., 765, 771 f., 800, 817, 874.
Vildttyveri 5, 18, 147 f., 152, 222, 231, 253, 267, 376, 458, 518 f., 899 ff.
Vin 53 f., 72, 353, 364 f., 550, 584. 617. 727, 762, 772, 809, 824, 837. 912 f. Slaaenvin 197 f. Forfalskning af Vin 289, 597. Vinfade 130, 210, 366, 385 f. Vineddike 54.
Vinduesglas 12, 427.
Vingods 108.
Vintapper, kgl., 395.
Visitats af Superintendent 321.
Vislepenge, Afgift, 237.
Vogne 408. Kongens egen Vogn 716. Kongens Jagtvogn 761. Dronningens Kammervogn 21. Kuskvogne 716, 868, 874. Rustvogne 21, 200. Vognmester 21. 145.
Voks 264, 810.
Vornedskab se Bønder.
Vrag og Strandingsgods 77. Forordning om Vrag 861.
Væddemaal 791.
Værgemaal 11, 17, 20, 32, 95, 108, 142, 161, 175, 186, 189, 203 f., 217, 283, 344, 346, 401, 471 f., 481 f., 492, 527, 675, 743, 745 f., 813 f., 838 f., 872 f.

Ægt 54, 118, 234, 587 f. Klager over Ægt 14, 74 f., 78, 155, 203, 286, 423, 534, 550 f., 555, 557, 594. Fritagelser for Ægt 3, 31, 33, 52, 65, 75, 89, 95, 98, 103, 154, 158, 235, 265, 272, 278, 290, 350, 353, 364, 419, 440, 468, 486, 557, 673, 710, 776, 803, 884, 915.
Ægteskab. Bestemmelser om Ægteskab mellem beslægtede p. Island 301 (jvfr. 919). Ordinans om Ægteskabssager p. Island 743 f. Ægteskabssager 225 f., 271 f., 358, 439 ff., 442, 483, 570, 592 f. Ægteskabstilladelse for beslægtede 532, 741, 836.

Øde Gaarde 260, 278, 355, 359.

Øde Jorder 305, 310, 355, 367, 434 f., 726, 864, 882 f.; skulle bebygges 782 f.

Øksne, Handel med, 199, 600, 868, 898, 913. Jvfr. Told. Køb af Øksne til Kronen 131, 169 f., 327 f., 363 f., 565. Salg af Kronens Øksne 325, 626. Opstaldning 150, 176, 565, 805.

Øl 51, 71, 77, 102, 169, 311, 371, 395, 400, 433, 532, 550, 582 f., 590, 636, 731, 749, 752, 807, 833, 903. Jvfr. Sise.

Østers 208 f., 635, 654, 885.

Af Rigsarkivet er udgivet:

Udsigt over de danske rigsarkivers historie. Af A. D. Jørgensen. 1884. 4 Kr.

Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre Forhold. I Uddrag. Ved C. F. Bricka. **1551—1555.** 1885—86. 5 Kr. — **1556—1560.** 1887—88. 5 Kr.

— Ved L. Laursen. **1561—1565.** 1893—95. 7 Kr. — **1566—1570.** 1896. 7 Kr. — **1571—1575.** 1898. 7 Kr. — **1576—1579.** 1900. 8 Kr. — **1580—1583.** 1903. 8 Kr. — **1584—1588.** 1906. 9 Kr.

Kongeloven og dens Forhistorie. Aktstykker. 1886. 1 Kr.

Meddelelser fra det kongelige Gehejmearkiv og det dermed forenede Kongerigets Arkiv for 1883—85. (Heri: **Vejledende Arkivregistraturer. I. Danske Kancelli 1513—1848.**) 1886 4 Kr.

— **for 1886—88.** (Heri: **Den civile Centraladministrations Embedsetat 1660—1848.**) 1889. 5 Kr.

Regeringsskiftet 1784. Fremstillinger og Aktstykker udg. til Minde om den Regering, som løste Bondens Stavnsbaand 1888. 4 Kr.

Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark. I Uddrag. 1. Bind. 1535—1648. Ved L. Laursen. 1892. 6 Kr.

Meddelelser om Rigsarkivet for 1889—91. 1892. 1 Kr. — **1892—94.** 1895. 50 Øre. — **1895—97.** 1898. 35 Øre. — **1898—1900.** 1901. 50 Øre.

Vejledende Arkivregistraturer. II. Rentekammeret, Generaltoldkammeret og Kommercekollegiet. 1660—1848. Ved J. Bloch. 1892. 5 Kr. — **III. Finansarkiverne 1660—1848. Generalpostdirektionens Arkiv 1711—1848.** Ved J. Bloch. 1900. 3 Kr. 25 Øre.

De danske Provinsarkivers Bygninger. 1893 1 Kr.

Den civile Centraladministration 1848—1893. Af G. N. Kringelbach. 1894. 3 Kr. 50 Øre.

Sønderjydske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden. Ved F. Falkenstjerne og Anna Hude. 1895—99. 5 Kr.

Stiftamtmænd og Amtmænd i Kongeriget Danmark og Island. Af J. Bloch. 1895. 2 Kr. 25 Øre.

Fonden ad usus publicos. Aktmæssige Bidrag til Belysning af dens Virksomhed. 1. Bind. 1765—1800. 1897. 4 Kr. — 2. Bind 1801—26. 1902. 6 Kr.

Civile Direktioner og Kommissioner samt andre overordnede Myndigheder under Enevælden. Af G. N. Kringelbach. 1899. 2 Kr.

Indberetninger fra Charles de Dançay til det franske Hof om Forholdene i Norden 1567—1573. Ved C. F. Bricka. 1901. 3 Kr. 50 Ø.

